

تبعاً حسب رايه

بيروت ولايتى

- ٢ -

شمال قسم

طرابلس شام ولايتى

ولاية طرابلس شام ولايتى و تونسيه و مصر و سوريا و لبنان و فلسطين و الاردن و
البحرين و الكويت و العراق و ليبيا و تونس و الجزائر و المغرب و الجزائر و ليبيا و
سوريا و مصر و العراق و الكويت و البحرين و قطر و الامارات و عمان و اليمن و الصومال

ولايت طرابلس

١٩١٩ - ١٩٢٢ م

کتابچہ اردو مضامین خوارزمی تاحصہ
تقدیم اردو ادبیہ بیروت و المی

بیروت ولایتی

- ۲ -

شمال قسمی

طرابلس شام ولایتی

لوارینہ عائد شہادت و توصیفات ایلمہ جوغرافیہ، جغرافیہ، ژہ ٹولوژی، تاریخ، آثار عتیقہ، احوال روحیہ، اخلاقیہ، اجتماعہ، صحبہ، دین، لسان، ادبیات، صنایع نفیسہ، معارف، زواعت، تجارت، مسافعہ و صنایع تدقیقاتی خاورد

ATATÜRK KİTAPLIĞI

ولایت مطبعہ سی

۱۳۳۶ - ۵ - ۱۳۳۳ م

.....
.....
.....

İSTANBUL
BÜYÜK
BELEDİYE BAŞKANLIĞI
ATATÜRK

ایکینجی جلدک (مقدمه) سی

ملککوزک احوال عمومیسی علم و مدنیت نقطه نظرندن تدقیق و تتبع ایدهرک مقدس
و طمیزی زوره لایقوله طابقتدیراجق شایان استفاده اثرلر وجوده کتیرملک خه و صندءکی
عظیم احتیاجزک نظمینی و مأمورین حکومت ایله اهالی ملککوت ایچون فائده بخش بر
رهبر علمی و مدینک احضاریله عرفان مستقبلزمی شور ایتمک لزومی تقدیر بو بوران
والی عالی ولایت همزی ملک افندی حصرتکری بو کره (بیروت ولایتی - جنوب قسمی)
آزیرک مؤلفلری بولونان تجارت مکتبی مدیری رفیق نمیمی و مکتب سلطانی مدیر ناییمی
عمر بهت بکلری تکرار انتخاب و ولایتک قسم شمایسنه اعزام بو بورمشلردر .

بر طرفدن بئو سائط عمومیملک تقدانسه و سیاحت مدنیتک محدودیتنه و عملاً طرابلس شام -
حلبا - تلکلیخ - برمانه - طرطوس - بانیاس - جبلة - صیون - لاذقیه [-
منطقه لرندء سیاحت ایلمن و دیگر طرفدن کرک (بیروت ولایتی - جنوب قسمی) کتایسنه
و کرک بو اثرک کتایسنه ایلمینی مندرج آثار علمیه و ادیب دن بر قسمی تدقیق مجبور.
یتیم قالان موسی الهمادن رفیق ملک [جو جغرافیا ، زه نولوژی ، تاریخ ، آثار عتیقه ،
معارف ، ذراعت ، تجارت ، نافع و صنایع] امورخی [مهاجرت] مسأله سی و [تصدیق لر]
احوال دینیسی و بیعت ملک ایله [احوال روحیه ، اسلاقیه ، اجتماعیه و محبته] بی
[السنه ، ادبیات و صنایع فنیه] بی [حرکات علمییه] بی و [حیات طبیعت] بی ،
[اسماعیلیلر] ایله [نورنگلر] بی و بولار ایله نصیرده ک [مشاهدات و توصیفات عمومییه] بی
تبع تحریر ایدهرک بیروت ولایتک قسم شمایسنه عائد اولان اشبو ایکینجی اثری مشهورک
وجوده کتیرمشلردر .

اثر مذکور ایله هر نه قدر ولایتک عموم ملحقانسه دائره اولان تدقیقات تکامل ایلمش
ایسنه مرکز ولایت بولونان [بیروت] شهرتک دخی موشکافانه تنبیه و بو تبعسانک
اوجنبن بر جلد اولارق نشری مقام عالی و لایقجه تصور بولوندیسندن آز بر زمان ظرمنده
بیروت ولایتی حتنده فائده بخش بر سلسله آثار وجوده کتیرلمش و علمی و مدنی بر دایله
اولان احتیاجز واسع بر مقیاسده تطبیق ایلمش اولاجقدر .

.....
.....
.....

İSTANBUL
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ
ATATÜRK

سورية القديمة من ارض اسكان ابيديان قسمي اسكندرون كورقزبه مصر الازلري
 آراسنده واقع اولان و بحر سفيدك حوضه شرقيه من خاتمه و برمن دار و عوارض طبيعه
 كبريه بي حاوي بر منطقه بحر يون عبارات اولوب بوقدمك بخصوص حدود شماليه و شرقيه بي
 طبعي بر سورنده بارز و مظهر در ؛ فزات نهرى بحراى كبير غريبسده و حلب حوضه
 صيره منك جهت شرقيه سنده بر خط طبعي جزمكده و بو خط جهت جنوبيه ده چوك
 لاوريا ، قوملوك ، صخور باينه سبه باشمن باش قطع ايدللكده در ، بحر لوطك شرقده ،
 كي سراسل جبال عارفا آفته آتر شكندنه بو كسلبور و انجاي جنوبيه ده سهول زمليه
 خاك كهرك عقده كورقزى سويش ده كيزندن تفريق ايدن منظم بر زاويه شكندنه بحر
 احمر سواخلده نهايت بولبور ، شوراسي شايان دقتدر كه (اكهداغ - Chama) ايدن
 سينا شبه جزيره سه قدر تقريباً بيك كيلومترلك طول و بو زالى كيلومترلك بر عرضيه امتداد
 ايدن سوريه قطعه سي عوارض طبيعه ، اقليم و تكامل تاريخي نقاط نظرندن بر قج منطقه به
 تفريق اولميليير ؛ شماليه عاصي حوضه سي ؛ وسطده شربه و اديسي و بو كا مجاور اولان
 منطقه ؛ جنوبده سينا شبه جزيره سي ...

طولى عرضيه نسبت قبول اتمه چك درجه ده او زون اولان بو قطعه هر منطقه سنده
 و بو منطقه لوك هر جهنده دخی تير نسبت تختنده نفوس بسطه بشدر ، حتى اهل السليبي
 قدمن زيرى امزجه و اعتقادات دينيه اعتباريه بر قاج زمريه سبه ايرلشدر ،
 زمان قديمه سوريه تحكم اجنيدن آزاده بولنديني زمانلرده اهل السليبي بالشكيل ايدلكرى ،
 آيرى حكومتلرله اداره اولوش باخود حكومات مجتمعه خالده تأمين موجوديت تاييد
 بيلشردى ، انجاي داخيه قدار كيزنلى نفوسه مالك اولمايان ساحل سكه سي شاكله
 بيك سواهب طبيعه سبه كوزديكرك البرولون فانخلره قارشو اكثر يا اظهار بحراى ايش و بو
 صورته استقلالتي غائب ايدرك قوانين و نظامات اجنبيه ايله تقيد ايدنلردى ، فريت و رحله
 حوضه ايله عجمستان بالالارنده و مصر دئاننده ، ناسن ايدن ايمراطور ايسلر و مؤخرأ
 بونانيلر و رومانيلر يقان سلطوت و عظمتلرني شرق و غربده تأسيس ايدلرك سوريه بي
 دخی اوتونامشردى ، و براعتلاره ده سبه بيليركه وحدت اداره بو كوزل قطعه ده آخوق
 اجيلر طرفندن تأمين ايديله بيلمشدى ، علور سينا شبه جزيره سه كلنجه امار و بحيراندن
 محروم بولونان بو منطقه زمليه غير مثبت چوللرله ، بالوين قبالرله ، همان مان هيج رقانچك
 امان استيلاكاريسي تحريك ايجمشدى ، بصره كورقزى شربه و عاصي و اديلرندن
 آيران سهول زمليه ده ، دائمي و جابجاش نهرلر آرامق پهوده در ؛ بولدن دولابى دركه
 باده الشامك كفاف نفوسى هيج دينه چك درجه ده اهميتسز قالشدر .

معلوم اولدنی اوزره انسانلر خلقتدن برو قوراق برلردن زیاده نیت و صولاق منافع
لری ترجیح و بورالرده قصبه لرخی تاسیس اولشلردور . سوریه نك بلاد و قصبائی دخی بوقالون
طبیعیك تاثیراتی آلتیده وجوده گلش ایدی . و الحاصل سوریه قطعه سی مصر دئسائی
عراقك نیت اووه لرینه ربط ایدن بول اوزرنده بولجسندن دولائی برا اهمیت اولدنی کی
مناسبات بحریه نقطه نظرندن دخی احتوا ایلدیکی کورقزو قوبلرک کئزینله اگ موافق نیتلر
عدادینه ادخال اولنه بیلر .

تاریخ معلوم بشریتك ایلک عصر لرندن بری فیکه لیلر عملکتر نیک موافق و مواهب طبیعه
سندن بالاستفاده کیچیلرک هوس ایشلردی . زراعت ایسه ظن ایلدیکی کی اا صر اولده
احمال ایدله مشدی ؛ بو کونکی آثار عتیقه تحریاتده ذراعنک موجودیتدن ایشانه اوله رقی
بر جوق دکرمن خرابه لری ، قبالده اوبولش سو و دخیره مخزنلری حککت
اولوغتده در .

اغاب احتمالله کوره سوریه سواحلی زمان قدیمده تجارت بحریه به اوزریشلی وفورده نیه
لره قارنو محفوظ لیمانله مالک ده کیلدی . نروئلرخی ایشار بحریه ده تأمین ایتکی دوشون
فیکه لیلر بیوک دالغالره ، شدتلی روزگارله مروض قالان ساحلک مختلف نقطه لرته . این
وقابالی لیمانلرک تاسیسی لزومه قائل اولشلردی . شمدیکی لیمانلرک اکثر ایدنده بو فسال
قورمن قلمه دالغه قبران آقاری مشاهده اولمقده در . موجود لیمانلری اصلاح و یاخود بوس
بوتون بکیمین ایشا ایتک صورتیه ساحلی قابل استفاده بر حاله افراغ ایدن فیکه لیلر صبره
ایله آرادری ، تربولش ، بهریت ، سیدون تراسکه لرخی بر کونک مسافه ایله وارز حیفلر
اوزرنده ایشا و تاسیسی ایلدیله . اوصورتله که کیچیلر فورطه ظهورنده صاخن و وصولدن بره اجا
بولاییلر لرلی . فیکه لیلر قبالیتده دها ایلری کیتدیله ؛ ظن اولمقده کوره بحر سفیده
آقان بیوک نهر لر سر سفانه قابلیتی بر حاله افراغ ایدلشدی . بیوک قاتلرک هوس لرینه ،
مظم اوودلرک استیلای مدعش لرینه و محاربات داخله نیک توایسته و بولک نتایج طبیعی
اولان کولرک و مختلره و غمآ بوندن اوچ بیک بو قدر منه اول تاسیس ایدیل بو اسکالر
حالا سوریه تجارتی اداره ایدیور . ارده صروده مع الناس قطعه مزى مارصان
دهشتلی و تخریبکار زلزله لر بیه بو بلاد قدیمه نك آثارخی احسا ایدمه مشدر . قدیم انبارک
شهر تاسیسنده کی نفوذ نظر و اصابت رأی بو حال بیلا ایشا کاقدر .

فیکه لیلر اوقاقدن باشلاملردی . محصولات زراعتی لرخی سائمله تأمین همیشه ایدر .
لرکن باداش یاواش ساحه قباللرخی کیشلرک دجله و فرات منطقلری محصولاتده ال
اوزاندیلر و دها ایلری کیده رک بر منطقه بحریه دن عبوات اولان مصر قطعه سی دخی اولونما
دیله . زمان کجده کجه سوریه کیچیلری هر بری زیارت ایدر اولدی . انکلره ، پروسیه ،

قافلیا و حتی منطقه استوا بیله بونلرک دهای تجارلرین تخلیص نفس ایده مه مشدی ،
 اخصری عراق امتعه سی مصره نقل اولغنی ایچون سوریه دن کچمکه مجبور ایدی .
 اورمندن محروم اولان مصرک تاجرلری امتعه ثنباریلری فیکه کچیجیلرینه تسلیم ایدرلردی .
 جیل لیلانک مشهور ارز آغاچدن پاییلان نخللریک صاعلام وکی انشا آتیه زیاده سیله
 الوریشلی اولدیغی ایچون طبیعتک بو قیمتدار هدیه سی اوفعال کچیجیلر غایت بویوک بر
 اعتب ایله استعمار ایدیورلردی . شرق اداناک بکانه قومیسونجیسی کییلن فیکه لیلر
 صنعتلری اسرار انکیتر بر سورتمه ساقلار و کیمسه به فاش ایتزلردی . باخصوص رتییلری
 بولان یونانلیلر قارشی بک کتوم بولویوردی . بحر سفیدک مدھش دالغالری یاردارق
 انکیتره آجیلان بو جسور ده کیز آدملری زویه کیدیورلردی ؛ هسانکی عملکندن او
 قیمتدار معدنلری و ذخیره لری کیدیورلردی ؛ بوسری کیمسه حل ایده سوردی .

زمان اقوام مجاورمک کوزی آجیش و مبلونلرله اوسایان فیکه لیلر نه سابت رفیب
 چیمتی ایدی . اولا یونانلیلر و سوکره قار طاجه لیلر تجارت مجریه تک بر قسمت وضع یل
 ایتدیلر . سر مکتوم آرتیق فاش ایدمشدی . مدینک اساسی تشکیل ایدن فیکه الفاسی
 باواش باواش سائر اقوام استعمال اتمک باشلادی . استقلال مبلرینه اولان ارتباط شیدیلر .
 ندن واللهک کندیلری هر قومدن بویوک بر حالده یاراندیغه قائل اولدیلرندن بولای
 کیمسه ایله اختلاط ایتین و سائر علیه بک اشائی بر طرزده یاشایان یهودیلر بیله بوجرا ایدن
 کندیلری قوراقارمادیلر . باواش باواش اولورده انسالک و طائف دینداران باشق بده
 اعمال دنیویه ایله مکلف اولدیغی او کزندیلر . حتی عصر حاضرده دخی فیکه لیلرک بوسورون
 شا کردلری بتون عالم تجارتی استیلا ایتدیلردر .

الحاصل کیم نودیرسه دیرین سوریه قلمعه سی بشریتک انکشاف دماغیست خدمت
 ایدن قطعه لر آراسنده برنجی درجه یاشغال ایتکده در ؛ قدس و شامی ده اخوان امن بتون
 قطعه تک تاریخ بشریتده کی اهمیت مخصوصه سی کیمسه انکار ایده من . بتونیدار خرسیتیانلر
 فکرلری (فولفوتا - Galvolla) داغی دوشور و جیهه واسرار انکیتر عقیده لره
 مشوع اولان دماغلری محترم اللهلریک اذیت کوردیکی موقعک مستقفا قدسیله اشغال ایدر
 دوروزلر . اسباط بی اسرائیل طرفندن و قبله اسکان ایدیلن منطقه لر کندیلرینک نظرده
 و ارض مقدس و در . ناصره ، بیت لحم ، طبریا ، طابور داغی ، بئر یعقوب ، زیتون
 داغی و الحاصل بتون بو اماکن مقدسه نظر نصرانیده بک مستنابرر موقعدر . عصر
 حاضر نصرایتک اک بیوک قاریغه نوری ، اک رشکین مبلورلی ، اک مستبد قرالی و حتی
 اک عادل حاکمی کندی ما اکانه رخشاننده و یاخورد مدینتک اک ایچی واک ذوق آور تجلیاتنه
 مظهر اولان پارتمه استراحت ایدرکن بعضاً برکان دینتک قورانی حس ایدر و اورزمان

ارض مقدس خاطر مسمی قارشوسنده بر تسلیمیت مطلقه ایله خشوعه والار .
اسلامی دخی سوریه به بودک بر اهمیت عطف ایدر لر : ارض مقدس لر نه صکیدن
ترهک مبدائی شام اولدینی کی مکة و مدینه دن سوکره انیسای عظامک تحلیکاه شرانی
بولونان مقدس شهر لری دخی به سوریه قطعه سنده بولونبور .

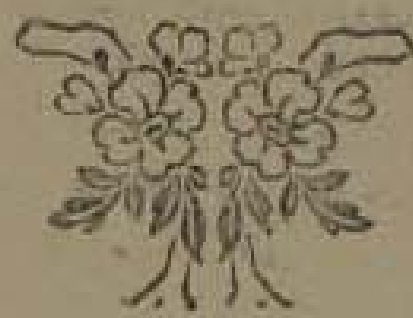
ایشته بو قدر اهمیتلی و تاریخ بشریتده قیمتدار خاطر لر بر اقلان و نیجه صنعتکار لریک
اونار حیه سنی اهتر از ایتدیره رک اک رنگین و تزییه شعر لر ابداع ایتدیرن و نا محدود مال
و اقوامک ترک ایتدیکی تاثیرات تاریخیه و عرقیه ایله کوناگون امزجه و اعتیاداته و مختلف
ادیان ، مذاهب و عقیقاته جلوه گاه اولان بو قطعه حقیقه شمدی به قدر بیکرجه آنار نشر
ایدایی . بز بوراده آنار مذکور هک تحلیله اوغراشقی یتنده ده کبل ایز . بالکراسه
مختله اوزره انتشار ایدن بر قیمتدار مأخذ لریک اک مهم لر یی اثر مزک سوک هجیه لر نده
ذکر ایتکله اکثفا ایتک مجبور یتنده قالیوروز . شوراسی تکرار در میان ایدم که عهده مزه
توجه ایدیلن وظیفه — اولجه بیان ایداییکی وجهه — ثابت آغیر اولدیی کی یک عظیم
بر اهمیت علمیه یی حائر اولدیی ایچون بوراده مصروف اولان سعیمز لری دخی حقیقی بر
موفیته نامزد اولاییلماسی او مرتبه مشکلی در . مع مایه بز بیک ، هجیه ن تجاوز ایدم جک
اولان بو آنار منزله اختلافه بر مقدار ایشلمش بر خط حرکت همیشه در آز دوشونولش بر
بروغرام احضار ایتش اولبوروز . هر حالده حسن یتنه مقرون اولماسندن باشقه بر مزئی
بولونان بو سعیمزک ازیاب اختصاص طرفدن مظهر تقدیر اولدیشی کورمک سعادتنه نائل
اولور سهق کندیمزی بختیار عد ایدم جکمز طبعیدر .

— بیروت : فی ۱۹ ایلول سنه ۱۳۳۳ ، ۱۹۱۷ —

تجارت مکته سعیدی
رئیس نمیش

مکتب سلطان مدیر آبیسی

مختصر مباحث

IBUL
SEHİR
İYESİ
KİTAPLIĞI

.....
معارف عمومی
.....

İSTANBUL
BÜYÜK
BELEDİYESİ
ATATÜRK

معلومات عمومی

- ۱ -

طرابلس ولائقیہ لواریک موقع و حدودی و مساحتی

۱- موقع و حدود

یروت و لائیك قسم شمالیہی تشکیل آیدن طرابلس شام و لائیقیہ لواری شمالاً حلب و لائیقیہ و وترقا حما و جنوباً جبل لبنان متصرفلریلہ محدود اولوب جهت غربیہی ایسہ بحر سینیك شامل شرقیہی تشکیل آیدر .

ارمنك برشی قسمنده دخی سولنلیکی و حمله ولایت جبل لبنان متصرفلریلہ همان همان یکدیگرینہ مسای ایکی قسمه سیم ایلنندر . موضوع مختصر اولان قسم شمالیك طولی طرابلس شام نصیبلنن لائیقیہ سنجانی داخلننکی مسیون قضااتك حدود شمالیہ ۱۹۰ کیلومتر و عرضی ایسہ ۳۰-۵۰ کیلومتر راده سننن دور .

۲- مساحتی طبیعی

وینال کنه *Quina* لائیك و رودکی معلوماته نظر آ مر ایکی لوانك مساحتی طبیعیہ می ۱۱۷۷۹ کیلومتر مربعلنن عیاننن دور .

- ۲ -

قسم شمالیك احوال طبیعیہی

برخی از نژاد انموال طبیعیہ اصلننہ عمومی و بشون ولایت شامل اولنن ارمنك احوال طبیعیہ متعلق بر جوق معلومات اعطا ایتمش ایلك . بنام علیہ بورا ایدر اوگون آزادی به قسلاک و برکی ژانڈ کورنیورل . اساساً احوال عمومیون تشریح آیدن بر ائردہ بر موضوع دها زیادہ توسیع آیدلہ من . بملکننننک تشکلات اوسنیہی . اور مانلرچیم اقلیملری و محولات جویہی سنننہ بر جوق قلمناہ مخراج اولدیشیزی دانما ایلری دور . لئردن . فقط بو کی اهمیتل قلمناہی بزم کی ولایت عمومی بر نظرله باقلنن دن دکل پاسک آلات و ادوات شامل بر هیئت فیسک استکشافات علمیہ سننن بکللملیدر . بز ایسہ بورا ایدر بالکنر خطوط اساسیہی ازانہ ایشکله آکنتا ایله جکر :

۱- داغدر

قنداک (آمانوس *Amans*) نسیمه ایتدکلری و سوریه داغلرینک عاداتی بر

مبدائی شکل ابدن آکا داغ سلسلہ سی حقیقت خالدہ اناطولی داغلرینک بر استطلاحی متاہستہ تلقی اولخلیدر . سلسلہ مذکورہ شمال شرقیدن جنوب غربی بہ وطوروس ایہ آخی طوروس سلسلہ موازی بر صورتہ امتداد و جبل برکت داغہ کارور کوانی حتوا ابدن داوضلی بر پایلا ایہ اتصال پیدا ایتجکدہ در . ارتفاعی بعض نقطہ لردہ ۲۰۰۰ مترہی بولور ایسہدہ دگرہ ناظر اولان سطوح مثلاً سی بیک وساحلہ نہایت بولان قسندہ برون حالتہ متعدد چقتیلر حاصل ایدیور .

اسکندرون قصبہ نیک شہاندم کی صرب کید وقتہ یزانر ایہراطولرندن روسینان طرفدن توسیع ایدیلرک ایکی تکرلکی وارقیسی آبیق حرب اوابلرینک مرورینہ صالح بر حالہ افراغ ایدلشدی . بورادہ بیاض مرمردن پایلش اسکی بر بعد خرابیسی موجوددر . برالر کتب مقدسہ مذکور اولان بیوک بالینہک حضرت ونسی بورادہ آغزندن چقاردہنی روایت ایدرلور . بوکا شاہ موقع مذکورہ ہونسی دستکی دیرلور . دیگر بر خرافہ کورہ فیما بعد مردن کجہک اولان بتون فاعلرہ کوچکلکارتی در خاطر ایدیرمک ایجون وقتہ بیوک اسکندرک معنی طاق مذکورک قسم علویتہ دفن ایدلش ایش .

اسکندرونک جنوبندن کچن بول دایک دیشک بر حالہ برتان جبل الحمر ورأس الحزورہ نہایت بولان موسی داغلری عقب ایتجہرک دوام ایدر . نہایت اصل کسا قاضی سوریدہ پولری ہا سیمہ اولان کیددہ قطع ایہ انطاکیہ اووسندہ نہایت بولور . سوریک قطعہ سی بو اوومتری شرقدن غربہ دوغری قطع ایدرک بحر سفیدہ منصب اولان عاصی کورینک ساحلر یسارندن اعتباراً باشلار . قطعہ مذکورہک حدود شمالہ سندہ عاصی مرندن باشقہ انطاکیہ کولی وشرقدن کلہرک بورادہ نہایت بولان بر لاج جای دھا وارددر . شرقدہ اطراف اربعدن ارتفاعلری ۴۰۰ مترہی کچین بر طاقم تیدرلہ عاظ حلب اوومسی موجوددر .

انطاکیہک جنوبندن اعتباراً باشلابان نصربہ داغلری شمالدن جنوبہ امتداد ایدر کن مرور ایتدیکی مواضع نامی آلیر . فیکلیرک جبال مقدسہ مندن اولان جبل الاقرع دروازہ ۱۷۶۹ مترہ ارتفاعندہ وشتابی بر اہرام شگندہ در . تپہ سندن تیرس ۲۰۰۰ کیلومتر شمال غربیدہ کائن بلغار داغلری شاہدہ اولتور . قدیم یونانیلر جہ داغ او قدر بو کسک ایشی کہ بتون آلہلرک دیشی اولان زوؤس دروازہ سلسلہ بورادہ اعتبار اقامت ایشی و بر سطح مائلندہ کوندوز ایکن دیکرندہ کچہ اولور ایش .

اکراد ، دربوس ، عمامرہ ، کلیہ ، سقرہ ، نواصرہ ، بوری ، قراصلہ وفدہ برس داغلری جبال نصربہنی تشکیل ابدن اسکی اقوامک *Bazylius* نسبہ ایتدگری

سلاسلین باشقہ برشی دکادر . اشبو سلسلہ شرق جہتندہ کی بادبہ الشامدن طاسی نہریلہ
 وجوبدہ کی عکار داغلرندت نہر الکبیر وادیسیلہ آبراشدر . ارتفاع وسطیلری ۱۰۰۰
 متر واز بوکسک قطعہ سی دخی جیلہ قضاسک نہایت بولدی کیلیہ ناصبہ سی جدودہ بنہ عمد
 اولان نجرہ (۱۵۰۰ مترہ) داغدر . جبال نصیریہ تک تباشیری اولان قبایری مختلف
 پارسیہ ربارقلر ارانہ ابتدیکدن اراضی بر جوق بولہ لورہ آبراشدر . بو قسملر آرمستندہ
 ہیج بر ارتباط موجود اولادہندن مراسلات و مائقاتل کوجدر . ایستہ بو سایہدہ
 داغدرہ ساکن اولان نصیریلو اوژون مدت سریشیلری محفاظہ ایدہ بیاشلردی .
 نہر التیکرک ساحل پسادندہ لبنان سلسلہ منہ داخل اولان عکار داغلیری باشلار .

لبنان شرقیہ موازی و شمال شرقیدن جنوب غربیہ دوسری اوزانان لبنان داغلیری
 دکاردن غایت عظیمی وعبتی بر طاقم سلسلہر حالندہ کوربار ترکیبلیری دوؤمیت
 کلر قوم طاشی وکیلی کرج طاشدر . بو داغلرک کرک ترکیبلی اولان کرج بییلہ
 کرک نیلرندہ سنک اون آبدہ دائمی قارلر قلمسی طولایسیلہ اوراقدن بیاض کور بیورلر .
 بو داغلر دکاردن اعتباراً بر اش بواشی بوکسلہرک مختلف تراسلر وسدلر تشکیل ایدر
 بو سدلرک سوکنجیسی ۳۰۰۰ مترہ ارتفاعدہ افق وعاونا خط مستقیم استقامتندہ واسع
 بر ایلا وجود کتیر . بو ایلا طاش جوالری و (دواین) دیلان حفرہ لر ایلا بلودر .
 بالعکس لبنانک شرق سطح مائل برون برہ تماثل کسب ایدرک خود حفرہ انہدلیک
 دوسری شدکہ ایلر .

لبنالی سوریہ تک وشرقک اسویجزمنی عد ایدلر انہد مشلردو . ایلہ بیروت شیری
 ایچون بور وحنواز داغلر اجمیل بر صیفہ محل تشکیل ایدیور . بو جوق خلیق بلندن
 بیورہ ایکی بیجی ساعت مسافہدہ واقع عالیسیلہ کیدیورلر . بر قسمی دہ ۱۲۵۰ مترہ
 ارتفاعدہ واقع سوقرہ قدر طبرستانورلر . بورایہ اسویجزمدہ لورہ دن شیری بیورلرکی
 (کلم) داغندہ اولدی کی دیشل دیر بولی ایلا چیلیبور .
 مشابہت بالکرمناظر طبیعہدہ دکل فعالیت بشریہدہ دخی محمود سدر لہمان نام دکارک
 جنو کولی ساحلہ اولدی کی بورادہدہ صرب برلردہ تراسلر وجود کتیرک
 سو بیلا ذراعت ایدلشدر . بیوشی شاهہ زیلایدن دیر بولی لبنانلر اوزرندہ ۱۴۸۰
 مترہ ارتفاعدہ ظہر الیدر موقتہ واروقدن سوکرہ او بر سطحہ دغری ایتمکہ اشلاکہ
 بو سطحہ کند کدن سوکرہ نظر اوکته بقاج وادیسی واتی لبنانلر کلر . مظهر انالسزیر .
 یولاردہ کوزل چاغلبارلرہ کوچک شلالہر تصادف اولور . کویاردہ اسویجزمدہ
 اولدی کی تیز ویکمل اوللر بایلمشدر . قبل الحرب عصر و آسرخسان دخی
 اور بان لبنانلرہ بر جوق اجاب وقت کیرمکہ کلر لردی .

بحر سفیدہ آقان سولز سنک برونک بر قسندہ قوروبہرق یاغموزلردن ویا قارلرک ارمسندن سوکرہ بردن طاشان وکوبوران سیلابلورد .

اک اہملرندن (نهر العاصی) بملیک قصبہ سنک اوکنده دوغاز . ارا مار ودرین بر وادی تشکیل ایتدکن سوکرہ بر طاقم بطاقللر وکولچکلر وجودہ کثیررک حص وحصا شہرلرنی کچر و نصیرہ وانما سلاسل آرمسندہ جنوب غربی بہ دونارک نما کیہ وادیسی میدانہ کثیرر . اورادہ جیل برکتدن اینن عاقربن سو سنک تولید ایتدی اق دکز کونک فضلہ سولرنی آلهرق و دکزه یقین بر نقطہدہ قالقل بر قدیمی آریرلمی ایشیلرہ کچہرک بحر سفیدہ ملاق اولور . سوربہنک شمالی قسندہ اہمیتلی اولہرق یا کز بو نهر موجودد .

لاذقیہ و طرابلس لوارلندہ کی اہمیتسز جاہلر شونلورد :

قدیل . - لاذقیہہ اوج ساعت مسافدہ صلیب الزکال نام قریہ فریبندہ دکزه دو کیلور

فریش . - لاذقیہہ سجافی منہای حدود شمانسندہ رأس البیسط دینلن برندہ دکزه دو کیلور . منہی بار داغلرندہد .

نهر الکبیر . - حلب ولایتندہ جسر شعور قضا سندہ جیل اقرعدن نیمان ایلہ لاذقیہہ نوابخندن بار و بو حاقی ناحیہ لرندن کچہرک لاذقیہہ بر ساعت مسافدہ دکزه منساب اندر . مشور . - جیل کلینہ دن نیمان وجیلہ قضا سندہ مشور کونی فریبندہ دکزه

المصق وروس . - جبال مذکورہ دن جیفوب جیلہ جوارلندہ دکزه دو کیلور .

جیفوب جیلہ نیک جهت جنوبیہ سندہ دکزه قاریشیر .

نهر السن ویا خود الاہتر . - جبال کلینہ دن کلوب جیلہ داخلندہ عرب الملک قریہ سی جوارلندہ دکزه دو کیلور . سوی ایچہ بول اولغله اراضی مجاورہ محکمیل سورندہ اسقا اولہ بیلیر .

حرصون و مرقبہ . - جبال کلینہ دن کلوب بانباسک شمالندہ و زمزمین و من جوارلندہ دکزه دو کیلورلر .

نهر الکبیر . - لبنان لورک شرقی جہہ سندن نیمان و بونلری نصیرہ داغلرندن فصل ایدر . طرطوس ایلہ طرابلس شام آرمسندہ دکزه دو کیلور . بو نهرک وادیسی مشور

سواحلیندن داخله دوغری ایلرولک ایچون ال مساعد بر عمر تشکیل ایدر .
 نهر ابو علی . — جبل لبنان کلوب طرابلس شام اراضیسی اروا وقصیر ایکی به
 قریق ایتدکن سوکره دکزه دوکیلور .

— ۳ —

اقلیم

ساحل کولیمیز اراضیستک قوه ایاتیسی بر کنزلایفنی حالده ناتی ایتدیکی کسی
 اقلیمی حقدده دخی لا بترزاه بر اعتقاد حصوله کتیرمکده در . بونکه برار بوسندن پک
 زیاده نورقار و بونی طبیعتک بر قضای نجایسته حل ایدر . فلاکتی تخفیف ایدم جک چاره
 نحرایی علقنه بیله کتیرمز . مصیبت تکرر ایتسون ؛ سوک سنه لرده حتی ایدیلان
 قورافلق بتون خسته ملکنده بی امان تأثیرانی ایقاع ایدم دورسون کولیمیزین صبر
 ونوکلده نیران ایدر . عقل تصیریته کوره طبیعتک کینه قارشو هیچ دورولورمی ایشرا
 صاعلام محاکمی بعضی مؤاندر سوریده شرائط اقلیمیستک مع التأسف مرور زمانه تبدیل
 ایتکده اولدیننی ادنا ایدیور و دیورلرکه :

نهریه حوضه سنده ایوم قورومش بر جونی نهر بتاقلریته تصادفی اولمقده در . دیگر
 طرفدن اجرا ایدیلان تدقیقات قب نتیجه سنده بحر لوط سطحک متمادیاً آلیمالقیده
 اولدین تظاهر ایدیور . بونک اسبابی یالکز نحران مایه نیک کتیرلده آرامق براند
 صافدرونلقدر . یا عمودلرک ندرتی بو حادته طبیعهیه علاوه ایتک البته دهها معقول اولور
 سوریده و باخصوص قسم وسطیسنده وطوبتک مقداری کتدیجه شاقص ایدیور ایشو
 تحولات جویه باخصوص فلسطین قطعه سنده ذخیره سنویه نیک مهادیننی تحدید ایتکیم دریم
 بیکا جواباً درزکه قطعه مزک ورمکده اولدیننی محصولات نباتیه قرون اولانک نصف
 اولنده وقوع اولان عبران مهاجرتی زماننده دخی پشیور ایدی . زمزلوغلرک تفصیل
 ایتک ایتدکلری تحولات اقلیمییه هر حالده بزجه معلوم اولان تاریخ بشریتدن مقدم
 حصوله گلشدی ، بناً علیه محصولات زراعییه مزده کی فقر و انحطاطک اسبابی بر طرفدن
 اقلیمک عدم مساعدتیه و دیگر طرفدن تطبیق ایدلمکده اولان اصول زراعتک قالفه
 حل ایتک البته دهها دوغریدر . واقعا عین آلات و ادوات زراعییه ایله اسکیدن دهها
 زیاده محصولات آتیر ایدی . فقط شوراسنی اونوتیمه لم که احتمال عبرانیلر زمانندن بری
 عین سورکه ایشیلان اراضیمز نباتاته لازم اولان مواد عضویه و معدنییه نیک بر قسم

مهمی نائب ابتدی، شو جهت نظر دقتہ آلبوسه اعصار متقدمه ایله زمان حاضر محسولان آره سنده کی تفاوتک اسبابی دها قولایفله توضیح ایدر .

اقلیسک جهت قیسی بر وجه زیر تفصیل اولور :

حرارت . — ساحلدن تباعد ویاخود بقاع اوومسندن چولک محرق سهول دمایسه تقرب ایدلجکه حرارت وسطیه تزیاید ایدر . باقاده درجه حرارت یازین اعظمی اولورق ۴۲ به قدر سمود ایدر . قیشین حرارت وسطیه ۱۲ درجه دن نقصان دکلدز . دها شمالده واقع بیرون شهرنده یازین اعظمی درجه ۳۵ و قیشین اسفری درجه ۳ در . صوک موسک حرارت وسطیه سی ۷ درجه در .

بقاع اوومسنگ قیسی یک شدتلی اولور . بوراده قار اوج آیدن فصله قابلره حتی بو منطقه ایلک بهار لطافتک بر قسمندن بیله محروم قابلر . بوندن دولاییدرکه سیسام محصول سورپه تک هان هان هر طرفنده پشدرلدیکی حالده بورالرده زرخ ایدله بیور . اوومسنگ ۸۰۰ متره ارتفاعده بولغسی بو وضعیت طبعیه یی استلزام ایشدر .

۷۰۰ متره ارتفاعده واقع شام اوومسی موسم خصوصنده فلسطین قطعسندن قرفلایدر . قیسی بیروتدن دها شدتلی اولدیغی کی یازین درجه حرارت اونوزمکزه قدر سمود ایددیکی کثیر الوقوعدر . یازرقیسی ارض موعودککندن دها شدتلی اولان حوران پایلامی شام طرفلرنده اولدیغی کی زراعت مواسنده فلسطیندن چوق قرفلی دکلدز . بورالرده درجه حرارت یازین ۴۰ ه سمود و قیش - ۸ ه قدر تنزل ایدر .

کوبک اولیوزکه حرارت خصوصنده دخی سورپه قلمه سی ایکی بیوک منطقه یه قابل تقسیمدر . برخی قسم قلمه یین قطعسینه حوران پایلامی شام اوومسی ایکی قسم ایسه یاکنز بقاع سهولی اخترا ایدبیور . سیسام زرعیان هر ایکی منطقه یی یکدیگرندن تقریبی ایشکده در .

یاغمورلر . — قابل سنی اراضی یی اسکان ایدن کویلیسک سعادتی یاغمور لریک انتظامه وابسته در . کافی درجه ده یاغمور یاغمدیغی سئلرده کویلیلر فلاکتلرنی دوغریدن دوغری به بو حال طبیعی به عطف ایدرکه بوند بر درجه یه قدر حشرزدلر . چونکه بر کره ای اداره ایدیلن قوراق عیلمکتلردن استفاده ایدلر دکلدز . بو کی اراضیدن نیجه مواد استحصال اوله بیلرکه راطب عیلمکلرده پشدریلدمن . اقالیم یایسه سکافی بیوک تاجرلر واسفلسیه باشقه برده نادر اولان محصولات محلیلرنی محتساج اولدقلری مواد غذاییه ایله مبارله ایشکده درلر . عیلمک حاره محصولانک بر قسمنک تجارت عالنده نه قدر مقبول اولدیغی بوراده تفصیل ایشکده لورم بوقدر .

دیگر طرفدن سورپه ده بعض سئلرده حکم سورن قوراققلک اسبابی یاغان یاغمورلرک

کفایت میزن کنندن زیاده مباء مذکورہ ملک شایان استناد بر حاله افراخ ایلام استندن متبندور.
 مقیاس المطر سوریه نك اطراف مختلفه سنه یاغان یاغور نك مقدارنی ۱۲۸۰ — ۲۰۲۵ متر
 آرمینده کورمکده درک بو کیتله قطعه من راطب اولمقه اشهار ایدن بر جوق مالکندن
 اشغی قالیور . بالکر یاغور سولری زیر زمینه نفوذ اچمکده سول طیب نك
 در *Değirli* اوست طبقه سنده نجمع ایتدکنندن یاز موسنك ابلک حرارتلی کونلورنده
 سرعتله نجر ایدر بو سورنله نیاننك استفاده سنی محدود بر اقیور .

مشهر غراب اولان قطعه من یاغور سولورنده بیله خصوصنی بر حال عرض ایتلکده در .
 وطن و افراد ملک رفا و ساداتی یاغور سولنك بر صورت منظمه ده اراضیه توزیعله
 تأمین اوله بیلدی حاله بزم ملکتمزده یاغور سولری بر جوق مضر صحت بطاقلقلر
 تولید اچمکده در .

غیر قابل انکار حقیقتلردن درک یاغور موسمی سوریه ده آبلرله متاسب بر حاله
 دکدر . اراضیه بالکر تشرین تانی ابتداسندن نیسان اواسطه قدر یاغور سولریله اروا
 اولور . بو ایدن اعتباراً پوست موسمی بر صورت متزایدده اجزای حکم اچمکده باشلار .
 ده بیله بیلرکه سمان سنه نك تقریباً یدی آیتده بلوطسز قالیور . بو نسبتنك بر جوق
 منفنك نظر دغنی جلب اچمکدن خالی قلماشدر . مشکلات و عیب اولاده ظن اولدی بی
 کی غیر قابل انتحام دکدر . اساساً بو پوست شام اووه سنده حد اولسون اجزای حکم
 بیله ایتبور . برده سولنك بوللمه انضمام ایدن مبدول یاغورلر بو اووه نك همان همان حر
 طرفنی مزروعات کونا کونا ایله تزیین اچمشدر .

سائر منطقلره کلتجه براده بیوسته فارشی مواد زراعتنك تبدیلله غلبه سببلی
 قیلدر . بقیاع اووه سنده بو اصولک تطبیقی حالده موقوفیت یوزده یوز ایسه حورالده یوزده
 ۵۰ — ۶۰ ؛ فلسطین سواحلنده ایجه مشکل و داغلرله ایسه همان همان متذکرور . چونک
 بقیاع و حوران منطقلری درین وقابل نفوذ طبقات خفیف دن دره نك آلتیه غیر قابل نفوذ
 کتافلی اعمار کلبه دن ترکی اچمکده در . یاغور سولر نك قسم اعقلمی اشبو مختارن
 طبیعه ده تراکم ایدرک یازن نیاننك نشو و نما سنه نك جوق خدمت ایتبور . حالوکه
 فلسطینک طبی و این ایشتماش اراضیسی بو نعمتنن محروم اولوب یاغان یاغورلرک همان
 همان هیس بجر واسطه بیله غیب اولمده در .

حوران و بقیاع طرفلر نك مرتفع اولسی بیوستی ابکی وجه ایله تبدیل اچمکده در .
 ابلک بهاره قدر بو ابکی منطقه بیه یاغان قارل حرارتنک تأثیرله سویه منقلب اولورق
 طور اچمک بیوستی مهم مندارده نخبیف ایشدیکی کی جوارده کی بو کسک داغلردن اسن
 ادد روزگارلرک بعضا انجره مایه بی حمالاً بو جهنله هبوب ایشدیکی بو سورنله یاز

موسمده بیه باغور یا غسنه سبت و بر یکی نادر دکلدن فلسطین قلمه سنده درجه حرارت
بو کلمک اولدیندن بو کی صاحب رطوبت آکون ایتمه مکنده در .

- ۴ -

سوریه ده طبیعت تراب

کسر ارض اشکلات طبیعتی اعتباریه طبقات مختلفه به تقسیم اولور . بو طبقه لارک
محتویاتی بر جنسین اولمایوب هر بری بشقه بشقه مواد معدنیه دن مر کبدر . بو حال بیضا
بر قلمه اراضینک قحاط مختلفه سنده اجزا ایلمین تدقیقات ایله ده نایب اولور . مثلا بر
قلمه ده کی طوبراغک تباشیری داوندن بر آز اوزانجه اولان برده کی طوبراغک غوبلی
اولوب دیگر قلمه لردم کی طوبراغک ایسه چاقیل و مرمر طاشلردن و اججار سارمردن
مشکل اولدین تدقیقات فیه ایله ظاهر اولمش حقایقنددر .

اراضینک اجزا ایندیکی مواد مختلفه معدنیه بیضا اتی . عمودی و منحنی حالرده مشاهده
اولور سده اکثریا بربری اوزرینه موضوع منظم طبقه لار شکلده . بولور که بو صورت
قاری حصوله کتیرر .

بو کالریا بر نوع معدنن عبارتدور : کبرج طاش ، قیا طوزن کی ویا انواع متعدد دن
تکلیف کیدر . غرایبت طاشنک قوارس ، فلدسپات و بیضا معدنلردن اولینی کی . بو تریفه
تقدیر قیالری بیضا و مرکب اوله قی ایکی به تفریق اولمشددر . بو قیالری تشکیل ایندیکی
طبقات مختلفه بر طاقم طوبراغلره تقسیم اولور . بو طوبراغلرک شکل رانما و کتیرر .
بو کالری سوره هوا و حرارتک تأثیرات مختلفه و متبادره سیدر .

اینته بو بیجه اساس اولان زراعت طوبراغلری بیخی — هوا و حرارتک تأثیراتیه
بر چارجه لایوت اولالانین بر قیالریک اجزاسندن باشه بر شی دکلددر .

طبیعت تراب هر برده بر اوله ماز . ذاتا طوبراغلرک مرکب اولدقلمی مواد معدنیه ک
نسبت رکیتی و خواص کیموره و حکمه سنک کیمینی جهنبله نسانانه اولان تأثیراتی
مختلفدر .

سوریه اراضینی اشکلات زه و لوزیه و طبیعت تراب نقطه نظرندن بللی باشل اوج
قسمه تقسیم اوله بیلور .

Serrains	ciélaçois	اراضی تباشیری
•	vulcaniques	• برکانیه
•	quaternaires	دور رابع اراضینی

دور نالک اراضی بلندن سو رہ قطعہ شدہ یک نادر نمونہ لر وارد در . شمال و جنوب
طر فزردہ مشرق بر حالہ کلس ایله سیلس خلیطہ سندن مبارک اولان بو اتر بہ فلسطینہ کی
نالک ساماریا ثلاثہ تصادق اولور .

اراضی تباشیرہ . — بو نوع اراضی نیلندن جنوبہ اوزانان و شبکیہن طبقہ لر تشکیل
ایدن بر سدر جافل طاشل تلالندن ترکب اترکدہ در . اشور سلسلہ تلالک و عطدہ قوہ
ایستہ سیک معروف شہرہ واریسی موجود اولدی کی دور راہہ عائد اولوب غیر منتظم
بر صورتہ تشکیل ایدن بر جوق سہول دخی بو منطقہ تباشیرہ بی حرسانی بر حالہ قطع
ایترکدہ در . اومارک شرقدہ نیت حوران منظمی و غیر بندہ اوزار جدیدہ داخل
اولان موج اوزار وارد در . نالک اراضی نیلندن قاع سہرابہ عیاط اولدی کی
سویلدن دخی تباشیرہ بحر ای واپسندہ نہایت بولان جودہ منطقی و انتظامیہ ساماریا
قاریشور .

جودہ منطقہ جیلہ بندہ کترکہ مشاہدہ اولتان اعوجاجلی طبقات تباشیرہ ساماریا
واللہدہ نادر بر حالہ در . بو جہنردہ کی جبال ہان ہان عمومیتہ تباشیرہ کیرج طانی
و کیرجلی بیاض الحلق طاشاندن ترکب اترکدہ در .
شمال و وسط طرفلردہ یک نادر اولان جائق طاشاندن جنوب جہتلردہ کترکہ بولور .
نامرہ نصیبستک سبب اولدی جبال ساشیرہ در بو طاشاندن اتر بولقدینی خالدہ جین
طرفلری بو اوجارجہ یک زنگیندر .

بیاض کیرج طاشانی بعضاً طبیعت کلس ایله و کثافتل کلس ایله قاریشیق بر حالہ
بولور . دخی ترکیب بعضاً یتومل مواد دخی کبریک رنگی کوزل سیاہہ تھویل
ایدر . بوکا حجر موسی سیر اولور . ترکیب شولہ در :

۶۸۷۳	قاریوات دوشو
۲۲۷	قاریوات دو ماعتزی
۲۵۰۰۰	یشوم
۶۰۰۰	دسوب تری
<hr/>	
۱۰۰۰۰۰	

حجر کلس صخوریک ماوریمتراق و کثافتل دیگر بر جنس دھا وارد در کی نایس
حوالیستہ اولدی کی اکثر اوقاق جمیدہ مواد نیایی و حیوانیہ مستحالیاتی محتوی
بولور . جودہ منطقہ سندن کی اجبار کلسیہ جسمانی اولوب اترلدیقی تقدیردہ طوز حالہ
اتقلاب ایدر . مستحالیاتی یک چوقدر . عین خوب و عین تریاہ کورنزلربہ حاکم اولان

مرکزها تک ترکیبی بو قیلدندر. نیایشیری اعمار کلسیه دن شکل ایدن زیتون طاقک قسم علویسده چاقل طاشی دامارلوی مشاهده اولمکدهدر.

خلاس اولهوق شوراسنی درمیا ایدلم که : سوریه اراضی نیایشیری من قوتل نمل مقامده اعمار صلبه کلسیه دن و متعاقباً طیفات خالده و فقط یوشاق و بیاضیسی اعمار کلسیه در وما فوئده دخی چاقل طاشی نیایشیر طبقه لردن ویتون بولورنی ستر ازان ملوز ویا محققه خالده یه کیرج طاشی ملبداندن مر کبدر .

اورمان آجا عملاتی بوتون بو نیایشیری جیلاق بر حاله افراغ ایشددر . پالان باشور لوك تأثیری آلتده قلان ترانی آلچیلر مانتهلره راست گلهدن تیلردن وادیلر دور وکلیدر؛ نیایشیری طبقه لر اوستنده کی اثرهدن بو صورتله تجرد ایدمک داغلری جادقا ساندن محروم بر حاله افراغ ایدیور . قنط بوکا مقابل داغ یالاندده ملوز خالده تراکم امن اعمار کلسیه بیوک بر سرعنه داغلر آرمسندده کی وادیلره دولهوق قوت ایاتیالریک تریید یه سبت ویریور . داغلرده تنکون ایدن نورافلق هیچ اولمسازه بو صورتله تلاق ایدمکدهدر .

اراضی برکاتبه . — اندفاعات ناریه دور نالیدن بری باشلاش و توراتده دخی ذکر اولدغی وجهله ادوار ابتدایی ناریخیدور دخی دوام ایدم کشیددر . عصر حاضرده تمدن ایدن زلزله لرله بکیدن ظهوره کلن بیه حاره معدیه مرکز ارضده کی مایع ناریک حالا فعالسندده بولندغنی اثبات ایدیور .

درمه وادیسک جهت شرقی سنده بو نوع اراضی ایجه واسعددر . خودان منطقیسی سر ایلا اراضی برکاتبه مرکز کبدر . وادی مذکورک جهت غربیه سنده بو نوع اراضی من بالکیز غایله منطقیسده محدود بر مقدار تصادف اولور . صند داغلریله طبریا جوارنده کی مشهور سرقفانی وناسره . طبریا بولنده کی طبور داغی بو منظومه صحرییه داخلدر .

بجوت ایتدیگیز مطلق برکاتبه دولدران مواد ناریه متحجره ازانلیک اولوب دکتور اندرسون *Anderson* کوره ترکیلی شو وجهله در :

۱۲۶۶۲	الومین
۲۳۶۱۵	منحض حدید
۱۲۰۷۰	قار بونات دوشو
۷۶۰۱	ماغزی
۳۸۱۲۱	سیلیس
۳۶۴۳	الغالی

ایبو مواددن ایتمه کابلی ، نندارده اسید فوسفوریک ، پوناس وکالی دخی موجود

اوله لندن اراضی مذکورہ فصلہ تجلیبہ داخل اولان مزروعاتہ پلک زیادہ مستطرد ،
حوال بغدادینک شهرنی ایسانی بو موافق ولایتہ اراضی لاریسور .

اراضی بزکایہنک مکمل زمینہ سی تشکیل این باذات صخوری ایکی منظرہ اراہ ایدر .
(۱) حوال منظرہ سندکی باذات صخوری آنچر و فلی ایدر ایکی وکتیف اذرائی
اولون رنگی مارمترافہ میان سیاحدر ، ترکیبہ بر جوق آجیق صاری دانکل زبرجد
بولون بوجود و ابرہ مقناطیسہ تاثری بوندر .

(۲) حوالہ کی باذات صخوری اولکدن وانکر ابرہ مقناطیسہ بی جنب اشکله
تقریب اولور .

اشیر صخور کیفیت تشکک کورہ باقوہ ایسانیک تریدتہ و یاخورد بتون بتون محویہ
سپت ابرمکده در ، تنه کم طبریا ایلہ باسیان آرمسندہ واقع جلاق بر جاقق طاشلی اراضی
طیقہ ساندہ رفوت سر تانکده باذات صخوردن منشکی اولون سندنہ محلیدن سرب حک
لبانک زرغنه صالح دکلدور ، حالوکه اووه لردہ باذات پارچه شکندہ و اثریہ رفیقہ ایلہ
قاریبق بر حالہ اولدیندن اسر بر رنگ الان بو اراضی مواد معدنیہ چه دنکین اولور ،
وقوہ آتاشی مستقا بر درجه بی بولور .

سورہ ولایتہ کی لجا مسانہ صخریہ سک مزروع اولان نسی بو جنس اراضیدن
مارمکده در ، حوال بائلاسی سورہ اراضی بزکایہنک اک حکوزل بر اولور ایکی
تشکیل ایدر .

دور رابع اراضیسی . بو اراضینک تحدیدندہ مشکلات وارن ، بر حکمہ در
مذکورہ عائد مستحقان ہرمان مقنودور ، تاہم دور رابی ترکیب اولو صلیف ایندن
احوال اقلیبہنک تاریخ تمدن ، تالیسہ معلوم دکلدور ، دور ثانی دور وابندن ساریق
عوامل اقلیبہ بر قلیج موقعدن ماعدا هیچ بر رده واضح بولمبور ، مثلاً یا با بولور
باغچہ ریتک بولدینی فرمزی قوم اراضی ایلہ اجمار کلیہدن تشکیل بولدن بوردن تہر ایلہ
شمال و جنوب سواحلدہ عوامل اقلیبہ بر درجه قدر واضح بر حالہ بولمبور ، مثلاً
بو سبتلرہ حیواناتہ حالا تصادق ایدیلن ایکی قبوقلر کشف اولور .

سواحلدنک متعادراً بو کلسکندہ اولدینی و بوکامواری اولارق سرت صخور ریلیدن
مرکب بر طاقم رصیقارک شکل اتمکده بولدینی کور بوردن ، باقاہ عکاء ط ایلسی
شام بازاری فارخوسندہ بولان قیلر بو قیلندور ، دیگر طرفدن ساحلدہ اشکی ارسکده
اولان آکنلر اکثر با تیلری بیلہ تہدید ایدہ بیلہ جنک بر رادہ کلبور ، ارمزک قنم
چوینسہ دیشدک : تاریخشناسان قیاریہ قصہ قدیمک شرق طرفندہ ایلہ ایلہ
سکز کیومترو انتہاد ایدن سببہ دار تور و انلری مدح در و مال قادینلرک اوکلدن سوکرہ

اوقشاده یعنی همچون مذکور کولک اکثره اثجا ایندکدرخی روایت ایدرله . حالیکه حال حاضره مذکور ارضی کاملاً آکنه لره دونشدر . روایات تاریخی به نظر آتی که سکر کیلومتره عرضله فلسطین سواختنده امتداد ایدن ساحل آکنه لری ایکی بیک مناک بر زمانک محسولیدر . فلسطینه اشو سبار آکنه لری تک مساحت سطحی بر میلیون دوم وسعتده اولدینی و هر سه بونلرک قابل زراعت منطقه اردن امقلا ایتدیکی اراضیایک بر تقدیره کوره ۵۰۰۰ دونمدر آز بولندی ری قله مثبت امور عطفه دنبر (۵)

اشو متحرک آکنه لری توفیق ایشک ایچون بیروت نهری جوارنده بر بچام اودمانی میدانه کنبرلشدی .

بو ایضاحانین آکلاشیلورکه اراضیز بر چوق اختلافلر اراکه ایشکده در ت انط مختلفه بخشده تأسس ایدن سوریه و فلسطین اراضیسی به ایکی نسهه ارجاع اوله یلیر . بر قسم ارضیده الحیق دیکریده حصن سیلیسوم دیکر مواده خاکدور . قوه انبایه سه مشهور بقاع و شام اووه لرنده اراضی حقیقه فلسطین خفیف طوره لر حصوله کنبرلشدی . حالیکه فلسطین قطعیسی بالنکس سرت ودها آز منبدر .

خاصه اوله رق شوراسی در میان ایده لره که فلسطین قطعیسی اشکلات و طبیعت نواب تقطعه کنبردی اصل سوریه قلمه سدن فر قایدز . باز موسسولرنده دواملی قورالقلقلره مبروفی لبحر سفید انبلیتک ارض موجوده تأثیراتی دهه زیاده حس اولیور . ارض فلسطین بکدیگرین آری ایکی منطقهیه قابل تقبیدر .

(۱) ساحل قسیدرکه دور داینده شکل ایدن طیلی دوری ایشک و حصن سیلیسوملی سبولور ترکیب ایشکده در

- (۲) اراضی تپاشیوره درکه بونلر دشخی کلسی نلالان عبارندور .
- آنس سوریه قلمه سه کلنجه بو دشخی اوج منطقه تراییه تقسیم اوله یلیر :
- (۱) قسم انطلی برده نهریله اسقا اولان اراضی حقیقه اردن منشکل شام و ادیب و .
- (۲) بیوتی فلسطینده دهه آز اولان حوران منطقه برکایه سیدر .
- (۳) بر قسمی حصن سیلیسوملی و طیلی اراضیدن دیکر بر قسمی دور تپاشیوره
- عاند ایشک کلبه دن مرکب اولان بقاع اووه سیدر . سطح بچردن ایچیه مرتفع بولسی جهیل قیش موسی ورده شدله حکمی اجرا ایشکده در .

— ۵ —

نفوس

قسم شاليك نفوس عمومىسى فېود رسيه پە كۆرە بر وجه زير درج اولتور :

۶۶۵۵۸	طرابلس شام مركزى قضاى	} طرابلس شام لوائى
۲۳۳۶۳	• عكار	
۳۷۵۱۳	• صافينا	
۲۹۷۰۱	• حصن الاكراد	
۵۱۲۵۹	• لاذيە	} لاذيە لوائى
۳۴۸۱۶	• مرقب	
۳۲۹۷۲	• سېون	
۲۸۶۵۱	• جبە	
		۱۷۶۵۲۵ —
		۱۴۷۶۹۸ —
		۳۲۴۲۲۳ بكون

مساحة عمومىەك ۱۱۷۷۹ كيلو متر مربعى اولمە ونفوسك ۳۲۴۲۲۳ اولمە
 تخمين اولدېقى كۆرە ولايتك قسم شاليك پەر كيلومتر مربع ۲۷۶۶۱ نفوس
 اسات ايدىيور دېمكدر . قسم جنوبيك سكهسى مجموعى اولان ۵۷۱۲۷۱ نفوس
 عداوه ايدرسەك الە ايدە جكمز ۸۹۵۵۹۴ ولايتك نفوس عمومىەسى ارانە اجمن
 اوليور .

محل مخصوصندە ايجاح ايدايىكى اوزدە ولايت اھالىسى : شوالى ، درزى ،
 اسماعىلى و سېرپلردن ؛ روم اورتودقس ، مارونى ، دوليك ، يروقتان ، لابىن ، لوسنى ،
 سربانى ، كلدانى ، موسوى ، وسامرپلردن تركب ايجمكەدەر .

جلد اولك ۱۷ تخمين سھنەسندەكى نفوس جدولى ياكلىش باسلىش اولمە بر وجه زير
 تصحيح اولتور :

۲۵۰۰۰۰	بيروت مركزى قضاى	} بيروت لوائى
۴۷۸۱	• سيدا	
۱۷۷۴۰	• سور	
۳۱۱۱۵	• سراجيون	
		۲۱۶۶۲۹ —

قسم شمالیہ :

اسلام (۵)	۲۵۴۱۷۷۲
خریستیان	۷۳۳۳۷۹
موسوی	۷۲
بکون	<u>۳۲۶۲۲۳</u>

قسم جنوبیہ :

اسلام	۴۱۵۷۵۶
خریستیان	۱۴۰۱۰۱
موسوی و سامری	۱۵۵۱۳
بکون	<u>۵۷۱۳۷۳</u>

موجود اولیافتہ نظراً دین محمدی بہ سالک اولانلر نفوس عمومیہ تک بوزدہ ۷۴۶۸ نی
وخریستیانلر ۲۳۱۵۵ و موسویلر ۱۲۷ یسنی تشکیل ایتکندہ در .
غیر مسلملرک لویاہ کورہ تقدیمی بر وجہ زیر بیان اولنور :

بروت سنجانی	۱۱۳۱۵۰
طرابلس شام	۵۹۴۸۸
سکا	۳۸۵۸۹
لاذقیہ	۱۱۹۶۳
نابلس	۳۸۷۸
	<u>۲۲۷۰۶۸</u>

نفوس مختارہ لریدن آلمان بر رقلر اعتماد بخش اولماقلہ برار ولایتک کتله دینہ لری
حقیقہ قارئی بر درجہ بہ قدر تویر ایدہ یلیر . اذلیت قلیہ حالندہ بولان موسویلرک قسم
کراساعلمی سکا و بیروت اولنورند . اسکان ایتکندہ در . بولردن ۹۰۷۵ صفد ۴۲۱۰ طبریا

۴۱۳۲۲	۵	سکا	} ۱۳۹۲۶۹ — سکا لوامی
۳۰۷۲۰	۵	سکا	
۳۲۲۲۷	۵	صفد	
۱۴۱۹۰	۵	طبریا	
۲۰۷۹۰	۵	ناصرہ	
۷۷۶۴۹	۵	نابلس	} ۱۵۰۴۶۳ — نابلس لوامی
۳۰۸۰۹	۵	بنی سبب	
۴۱۹۱۵	۵	جنین	
			<u>۵۷۱۳۷۱</u> بکون

(۵) اساعلمی . درزیر و تصویر دخی اسلاملر میانشدہ در .

تصا لرنده و ۲۷۸۴ بیروت و ۱۱۱۷ حیفا شهر لرنده موجودر ، متیاقیس ولايتك
۱۴۱۱ مختلفه سنده متفرق برجالده اقامت ایشكده در .

۱۳۳۲ سنه مایه سنده لشر اولان سالنامه ولايت نفوس عمومیه سی ۶۸۰۰۶۵ ی

متجاوز کوستریور . بولك ذکور وانات : ۵۵۳۵۲۵ اسلام و ۵۵۲۰۰۷ روم اورتودکس

و ۳۰۴۴۶ مارو . ۲۱۶۱۲۲ قنولك و ۲۲۸۲۲ پروستان و ۱۲۴۴۴ لاتین و ۵۷۷ ارمن قنولك

و ۸۴۰۰ ارمنی قديم و ۴۲۳ سرباى و ۲۰ کلدانى و ۱۲۸۳۲ موسوی و ۱۷۸ سامریدر .

بوکا نظراً تاریخ مذکوردن بو آه قدر نفوس سجلائی ولايتده ۲۱۷۵۴۹ قدر بر

زیاد کوستریور ؛ المزمده کی ارقامه نظراً اشبو سگزسته ظرقده کی وسعی و فباتك مقیداری

اولان ۹۵۲۵۶ رقمی تعزیل ایدر سلك نفوس عمومیه کی ترابك بوز بیکی (۱۲۲۲۷۲)

تجاوز ایشیککی و سنا علیه ولايتك هر سنه ۱۵۲۸۴ کئی دهها قزاقی مقی مشاهده ایدر که

بولك موثوقتی قطعیته ادعا ایتك زمان هنوز مع التأسف حلول ایتمامشدر .

- ۶ -

اهالی

سوریه اهالیك ائتوخراقیا قطعه نظرندن عرب ، تورک ، سربانی ، چرکس و

یهودی و فراتق قسملرینه تقسیم ایدر لیککی برنجی جلده بیان ایتش (تورکلردن ماعداسی

حقنده معلومات لازمه اعطا ایتش ایدك . بوراده ایسه ، بیروت و ولايتك قسم شمالیه

اوتندن بری متوطن بولونان و تورک عرقه منسوب اولان تورکلرک اصلی منشائی

و سوریه عیظلیتیه زمان و صورت و رودلری حقنده تفصیلاتده بولونه جنز .

تورکلر

[۱] — تورکلرک اصلى و منشائی — تورکلر ، عن الحدیث آذاک کولی ایلده عفر کجوز

آراستده بولونان و تورکمن چولی تمیز اولونان ساحهده . اکن و اکثریا خیمه نشین اولان

اولوسلردر که تورکلرک آک بویوک قسملردن برنجی تشکیل ایدرلر . اساساً تورکلرک آسیای

وسطاره ائغال ایشیکلری ديار عظیمتك قریب جهتلرند . متوطن اولمالری اعتباریه

(غرب تورکاری) نیانده . ساییلان تورکمن اولوسلرینک تاریخی عموم تورک تاریخی قدر

قديم حد ایتك و بولرکده (اوز تورک) اولدفلری قبول ایتك ضروریدر . هر نه قدر

بعض مؤئلر [۵] تورکلرک ، بلاد فارسدن کلرک تورکلرکده متوطن ایدرین قبائلدن

[۱] (Bibliothèque Orientale de Decolot) ك (Turcoman) ماده سنه مراجعت

بولونقلری و کندلیریک اوز تورک اولما بوب بالاخره تورکلشمش و تورکه بکرشمش اولدقلری وحی (تورکه شیه) معنایده اولارق لسان فارسده (تورکان) (تورکمان) نامیه طایفهقلری درمیان ایدیورسهده بو روایتی تروج ایدمک دلیلز بولونماقدن ماعدا بالعکس بو کبی مطالعاتی قض و رد ایله بیک اساسی برهانلرمز موجوددر بو میانه تورکملرک اوصاف طبیعیه سیله ، لسانلری ذکر ایدمیلرذ . واقعا تورکملرک مرور زمانه سیما و بدلتلریده بعضی کونا تبدلات و تغیرات حصوله کیش و منقول عرقدن تباعد ایدرک قافقاس عرقه تقریباً اوائه ایش ایسهده اساس اعتباریه تورکلرک ک یازن خصا یصنی اظهار ایشکده درلرک کیم [۵] بر طرفدن بویلیریک اوزونجه اولسه رغماً تورکملرک دخی قافلری و واولاق ، چهره لری کیش ، الماحق کبکلی جیق ، کوزلری پارلاق و چکیک بوره لری قصه و اصبق ، دوداقلری دخی قالیچهدر . درلری ایسه صاریمراق ، ساجلری سیاه و قاپان ، صافالری سیرمک ، قولاقلری ده آرقچه و اوزاقچهدر . بویسر طرفدن تورکک لسانده ، یعنی تورکجهده موجود الفاظ ایله دیگر تورک شیهلر نده کی کلمات جذولری پانده کی مناسبات و با خصوص عینلر ایسه تورکملرک ، اوزتورک اولدقلرنده شیه برافقاز .

مع مایه تورکملرک قدیمدن بری یونانیه طایفه لشمش اولدقلری قید و نذکار ایشک بو حقیقته بوقصدار تعمیق افکار ایلمک ضرورهدر . معلومدرک [۵۵] تورکلر ، تاریخک ضبط ایدمیلرکی ک قدیم زمانلرده آلطای ، سمیر آخرله آلتون طاغنده اقامت ایدیور لردی بر بالاخره بوزالردی مفرقتله شرقا خطای یعنی چین شمالی ، غرباً آزال کولی (خوانزم) شمالاً سیریا ، جنوباً تیبِت و تخارای کبر ایله عطا اولان ساجه عقیقهده ، تورکستان چولده کشت و گذاره باشلادیلر و نهایت بوزالری کندلیریه مسکن آخماق ایدیلر .

قدیم فارسلیر ک (آیران) ، یعنی (ایران) اولمایانه مقابل مملکتلری ایران نسیه ایدرلردی — جیحون نهرینک شرقنده کائن و ایوم تورکستان نامیه معروف مملکتلره (توران) اسنی و برلردی . توران قطعه شده متسکن بولونان تورکلر و تورانیلرک بوراده اوزون اوزادی به تاریخدن تحت ایشک بالطبع صدمس خارجنده بد اولونورسهده تور کلرک ، تورکلردن نه سوزله شعب ایشکلری درمیان ایشک ایچون بر مقصدار بو جهنله تماس ایدمچکز :

فی الحقیقه آسیانک بوقاری قسملری باشدن باشه قطع ایدرک چین و برانس مدینلری

[۵] (Nouvelles Parousse illustrées) نک تورکلر ماده سنه مراجعت

[۵۵] ترجمه هانجر ، محمد عطا ج ۱ ص ۵۰

ایچون حتی بر نافل و بالآخره ایران و عرب مدینتلی ایچون اسانی بر ناسر اولان
دوقایع عظیمه و چکارا ناهله بوبوک بر شهره مالک اولان نورانیلرک تاریخ جبالرئی بر
فاج بیک سیه ارجاع ایتمک اقتضا ایدر .

بو واسع زمان طرفنده تورکلر شرق و غرب عندنده بک قدیم زمانلردن بری مختلف
تاملرله طایفهقلری کی وجوده کتیر دکری حکومت دخی قوت و شوکتک الیاز زمانلارئی
ارائه ایلمشوریر : نته کیم مؤرخ بولان هر وودولک (نار ژستائوس) ، تورانک (توغارما)
وقدیم چینلرک (هیونخ تو) ، (توکیو) (توکون) ناملرله توسیم ایندکری ملت عظیمه
تورکلردن باشقا بر شی اولمارئی کی اوردیانی تیره من (هوتلر) دخی بنه تورانیلرور .
بر روایت کوره بک قدیم زمانلرده آسیای صغرای استیلا ایلدن (هیتیت) لرک تورک
اولدقلری دوشونور و عبادلرک ، بلنارلرک دخی عن اصل تورکلردن بولوندقلری انور .
غزاقیا علماسنک مطالعات صحجه سنه استناداً در میان ایدر سنک دنیاک ال قدیم واک بوبوک
ملکلردن بری اولان تورکلر حفسده بر د شیم دکری الله ایتمش اولورز . باخصوص ام
تورانیه امیری بالتوسیع و اختلده جمع ایدر بلن اقوامک عدد نفوسنک بوذ میلیوننجاوز
ایندیکه ناقیلر سنه تاریخاً اشغال ایندکری موقمک اهمیتی اکلاشیلیر .

مع مایه شونیه اعتراف ایتملرک تورانیلرک تاریخی بو اهمیتله متناسب بر حالده
تنور ایتمش کتیر ؛ و انسا رادلوف ، طومسون ، و امیبری کی صدک عصر علماسی تورک
تاریخنک بعض اقسامی تنور و توضیحه بر درجهیه قدر بقدر ایتمش اینهلرده هنوز
سحاب ایلامدن تمامیه تخلص ایدر . مشهور . سنا علیه کرک تورکلرک اقسامی و کرک یوز
اقسامک صورت تشعب و بر برینه فارسی اولان تپیلری و باخصوص تورکلرک سبیل قدیلملری
و سایر حقیقه نرددن آزاده مطالعات در میان ایتمک بک مشکله . ذرا متد مؤلف لیرک
مخالف اقوانی تألیف ایدر بیهک کافی درجهده اشعه توضیحه بولونامیور : بونک ایچور
ندرک تورکلرک اصل تورکلر فارسی اولان وضعیلری و مناسبلری حقیقه کرمعبدو
روایتده جمع و ترکیب ایدر کن بر مقدار مشکلیستدک ایتمک مجبور بقنده بولونیورز :
شجره ترکیب مؤانی ابو المازی و اسکی تورک ملتلی ، قیچاق ، اویغور ، قاضلی ، قال
آج و قازلی ، دردیور . باشد کی اسکی اسم بوس بوتون اساییور : « قیچاق » کلهسی بک
اسکی بر هجالی کلهدن تشکیل اولوب (بوش جول) دیلملر . مغوللرک بو معنایه قوللا
ندقلری (قوی) کلهسی ده بو اسلیملر . اویغور کلهسی اسکی تورکیکه ، مغول و کچو
اسانلرده « برلشک ، طویلاشق » و « بر قاعدی تعقیب ایتمک ، قانونه باغلائی »
معنایرینه کلن (اویغ) مصدران بر سنندور . شو حالده جول و بوش بر خلته قیچاق ؛
طویلو ، منجد و بر قانونه مطیع اولانلرده . « اویغور » یعنی « متعبدن » دینیور . « قاضلی »

اهالی

لك معانی ده (آراهلی) لر دیمكدر . د قالاچ ، گهسی اسکی توركجه یازیلرک ایکی درلر .
 سنده مختلف املا ابله یازدیغندن معناسی تمیین اینك کوچجادر . آلتی عصر میلادیده
 روملر یونی (خلیفه) دبه یازارلردی که توركجه نك (قیلج) گهسی بوند ظاهراً
 کوریلور . (فاراق) گهسنده کی (فار) مادهسی حالاً توركجه مزود قه لایقلازدر .
 هر حاله توركلك اجدادی بش اولوس تشکیلی ابدوب بونلردن اوچی پا کتدیاکلر من
 وبا قومشولری طرفندن د سحرالی ، مندین ، آراهلی ، معالرینه کلن اسلرله یاد ایدارلر
 ایدی شو اسلردن هیچ برسی برر رئیس اسی اولادینی کی حقیقه انوغرافی برر
 آده دکلدر . هله اوج اولکیسی ناند اولدنلری هبتك آنجق طرز تمیش رعادات آدی .
 سنی آراهه ایدیور . [۵]

چهاخما ایسه توركلك اک مشهور عشرنلری بر وجه آتی تعداد ایدیور :

- ۱ - اوغوزلر که ، خطاییدن یعنی جیز شهابیدن درلر .
- ۲ - قانی نیلهسی که ساری دن ارمیده کیچورلر توركلك اصلی بونلردندر .
- ۳ - ساریج قیبهسی که تورکستان خاقانه عصیان ایشدکن سوکره (ایمانوس) جیل
 رقیمنده انخاد مسکن اینشلردر .
- ۴ - قایغانلر .
- ۵ - یهجه نکرکه دانما (ملولاری) (ناغاز) و یاخود (غوز) و (اوز) لوله عیار
 بونلشلردر .
- ۶ - ماهر قتلر یاخود موهار قتلر که (وولغا) ، (دون) نهرلری آراهنده بولونور .
 لودی . روسلرک سواستلرلرک خصم دائمی ایدیلر .
- ۷ - خوزلر که بحر خزر ساحلده ساکن درلر .
- ۸ - اسلاولر .

۹ - روسلر [۵]

دشترق شهر دامپیری *Parmlak* ایسه تورککری لسان تقطه نظرلن بر وجه
 آتی بشر بویوک شعبه ابرمتمندر :

- ۱ - سیریا تورککری درکه اون درت شعبه ابریلر :
- (۱) طومسنگ قاراقلوقلری

[۱] دك تاريخی ، نجیب ناصر سی ۲۹
 [۲] دولت خلیفه تاريخی (هانمردن مترجم) . عمد عطا ج ۱ من ۳۰۲ . مع مانیه هانمرد
 بواصحا ان در دکن سرکره (بوراده اونوزلرک غوزلردن یاخود اوزلردن تحریق اولمئاسی نساپان
 تمجیدر زیرا دکن . *Truquim* ک قولیجه بولر بر ملندر ایدیور . حالبوکه اسلاولر و روسلری دخی
 تورکلردن سابق نامل اولور بوکا دائر بر شی سویله ایدیور .

بیروت ولایتی

- (۲) آلطایلیر یاخود آلطای قالموقاری
 (۳) شورجلر یاخود قوندومچیلر
 (۴) اورباتق
 (۵) قوماندی کیتی
 (۶) قیزیلر [بوزر تالوتلر ، قوبول تانارلاردن و اوسدیاقلاردن متشککلدرلر]
 (۷) چوام تانارلری
 (۸) سانابه نلر
 (۹) قاجتس
 (۱۰) قایبالر
 (۱۱) قارانلر
 (۱۲) سوتی بوتلر
 (۱۳) قاماسینچلر
 (۱۴) بارابا تانارلری

۲- آسیای وسطانک خیمه نشین و باایم خیمه نشین تورکلری : آانی شعبه یه آیریلیر :

(۱) قیرغیز - قازاق

(۲) قاراقیرغیز

(۳) اونیفور و تورکستان شرقی تورکلری و یاخود کاشغریلر

(۴) اوزبکلر

(۵) قار اذابلار

(۶) تورکلر

۳- وولغا تورکلری : اوج شعبه یه آیریلیر :

(۱) قازان تانارلری [قیچاقدن اشب ایشدر]

(۲) باشقیر - مچچه رباق

(۳) چوانس * یاخود تورکلشمش قینوالیلر

۴- بحر سیاه تورکلری : بولرده اوج شعبه یه

(۱) فریم تانارلری یاخود قریمچاقلر

(۲) توغایلر

(۳) قومینار و یاخود قاراجایلر

۵- غرب تورکلری یئرک بولرده :

(۱) قافقاس و ایران و آذربایجان تورکلری

BUL
SEHIR
YESI
KITAPLISI

(۲) شھال توركلردن مرڪوز

والحاصل انكهي درياد، كېمبلاندى، حتى (شجره نارك) ابلا (جهاننا) وائشلى انزل
 مؤلف ليريك بو خصوصه كى قسيماندىن صرف نظره شوى ده بيليرزكه توركلر اوتون رى
 (شرق توركلرى) و (غرب توركلرى) ناميه يكي بوزك نسه تقسيم ايلشوردور. (۳)
 شرق توركلرى، اوينور، قال آج، قازاق كى دوت بش اولوسه (غرب توركلرى
 ايسه اوغوز، قىچاق، بىچەنەك، قيرغىز، قاقلى كى اون قدر اولوسه آرىلشدر .
 شرق توركلردن اك مشهورلى اوينور لى، قره توروم ابلا طودان آراسنده كى
 خياه ده سائى ايدىلر . اوغوزلر ك لسانى اك صافى والاكاسكى تيرك لسانيدور . مؤخرأ
 چكيزخلك اوغلى و حكمدار چغتايه مذسوب اولق اوزره انبو لسان (چغتاي) ناميه
 ياد اولمشدر . عثمانيلىك اسكى توركجه ديدكارى اوينور لسانى، توركمن لسانىك بوزوك
 همشيره سى در .

اوينور لسانى اون بشى عصر ميلاديدى تكدلك سوك نقطه سە كلىشدى . اكن
 بالآخره انحطاطه دوشمش وقت اونك برىه عثمانى لسانى كىب توت املكه باشلامشدر .
 غرب توركلردى دىخى اك مشهور لى ايسه اوغوزلردور . اوغوزلر تركستانده وسيحون
 و جيجون آراسنده كى مملكتده ساكى ايدىلر . بوزلر ، اكنها ايراللىك خسر و ليرله و عمريلر له
 محاذىر ايدىلر . بىغىر اسلامك اوتخالدىن آتبق اوج بورالى سە سوكره بر روايت كوره
 سلطان خان (۷۵۱) اولادىن سالورخان و آنكه بر لىكده ايكى بىك عالمه دين محمدى بى قبول
 ايدىلر . سالور بو آندىن اعتبارأ چناق ياخورد قره خان نامى آلاق آندى قومنه ده هوز
 بت برات اولان توركلردن تىز ايجون (توركمن) اسمى وردى . توركمن لسانى اوغوز
 لردن بولغان سلجوقيلر ك زماننده نما بولش والوينورجه نك فارسيدن اكتساب ايندىكى
 قىصه مقابل توركجه دىخى عربجهدن اخذ قىض ابلا مشدر . . اوغوزلردن بولونان قانى

توركلر كى ايدىلر كى ايدىلر كى ايدىلر

(۴) توركلر كى ايدىلر كى ايدىلر كى ايدىلر كى ايدىلر كى ايدىلر كى ايدىلر
 تورك لىرى و سىك بوزسى اركشدر . اوغوزخان قره سايك بوز شامىر اولان قازاقوردون و ستر
 سىلىسى اولان اورطاق و قورطاق جىلامن سويه بوزبو عرقشه تركستانك شىهرلى بىلادىدى
 اولوب ده عدت قىصده تورك قىرىت و عىنشاك مرڪزى اولان باق شىهرى نامىكده ايدىلر
 اوغوز خان كوز خان ، اى خان بيليرز خان ، كوك خان ، طامغ خان دگر خان ناميه آلى اوسى
 وردى . اوسوز خان او سىلىسى اولمشدن بركون — مەرىنىك استقباله دلالت ايدىك شىلر كىبه
 چىكلرى ايدىلر كى ايدىلر كى ايدىلر كى ايدىلر كى ايدىلر كى ايدىلر كى ايدىلر
 جودلر ده بولش اولدىلر دى ايدىلر كى ايدىلر كى ايدىلر كى ايدىلر كى ايدىلر كى ايدىلر
 دگر سالىر باق ايسه دىكر اوچتە وردى . بوللر باق ايدىلر كى ايدىلر كى ايدىلر كى ايدىلر كى ايدىلر
 اوجوق (اوج اوق) دىكلر لى ايسه بوزوق (بوز بىلر) نسيه ايدىلر . اردوسلك سول جناحى

بیروت ولایتی

خان مشرف دخی الآخری مهاجرت ایله ک حکومت عثمانیه بی اشکیلی ایله مش
ولسانلری تورکجه دن آریلاراق عربی و فارسی کلامک اختلاطیدن مرکب عثمانلی
لسانی وجوده گامشدر.

بو اوقاق حلامه دن دخی اکلانشلیغینه نظر آ تورککلر ، غرب تورکلردن ساییلمقده
ولساناً اوغوزلاردن بولونق اعتبارله کرک سلجوقیلر و کرک عثمانلیلرله بویوک علاقه لری
بولونمده اولدی کی تورکن نامی آتیق مهرنگ دودخی عصری اواخرینده دوغرو
ایشاریک باشلانمدر . اسماً (لشری) نیک (جهانجا) سنده ذکر ایدلجکی وجهه
(تورکن) ترکی (تورک) و (ایقان) نظرلردن مشق ایش ، و بونام دخی تورکلردن
اسلامتی قبول ایدلر . دیرلش ایش . مع ما فیہ لشریک طرز تاویلنی ر جوق مؤلفلرد
ایشکده در . بیته کیم بعضیلری (تورکن) کله سک آخرنده بولونان (من) ویا (مان)
ههاسک انکلیزجه و آلمانه اولدی کی (آدم) معنایده بولوندیغنی و (تورکان) ک
(تورک آدم) و بونکا شیب اولق اوزده (قارمان) ک (قره آدم) معنای اولدیغنی
بیان ایدیلر .

بعضیلری ایسه (تورکن) تیریک (اوزتورک) ، (تمام تورک) ، (ساغلام تورک) معناسی
اقتام ایله دیکنی ووجه نسبه سک ایسه تورکلردن ک ساغلام اوصاف جنبه اراز ایش
لردن دولانی بولوندیغنی در میان ایشکده دولرله) . بوقسه تورکن کله سک لشریک
ایقان دن مشتق اولدیغنه دأر او دن روانی رهدیان محض اولق اوزر بولق ایشلی در (ده)
آرال کولی ایله عسر جزر آره سنده بولونان و تورکن نامله بالآخره سواد ایشیلن
تورکلردن بخت ایله بعض مؤلفلر ایسه بوللرک قدیم (بیاض هونلر) دن ساحل ایشیلن
(تی سک لو) لردن ، و نهایت (غوز) ویا خود (که ز) لردن عبارت اولدیغنی ایله
ایشکده دولر ( ) .

اویچولرله ، صاع ساحل ایسه جوزولرله وردی . و قانده ممالککی کیم ایله رگ سول و صاع
ساحل شرق و غرب و هند لری آدیله . کویا هر حالک بالآخره دوت اوغل اولدی و تلمعه ده بعضری
دوت تورک حشرتک رئیس وجوده کندی . مع ما فیہ فی الاصل تورکستانده اقامت ایل صاع قولری
کاری ، یوزوللر مؤخرأ خریده بیجون دبیجول آره سنده ملکی شجر . بونکده حیدودنی
کوب قاع سقیله بولار ایش و طونه سیرینه جمله مشلردو . عن اوغوزر . سلجوقیلر ، عثمانیلرک اناسکی
مؤلفلری بونلر حکمه لرینک انسان اویچ صاع بول حالینه قیدر چقارمده و اوغوزلری صاع
قاندن ، سلجوقیلری لکر خاندن عثمانیلری ایسه کویک خاندن ساحل ایشیلرکده دولر

(عامه دول ج ۱ ص ۵۱ — ۵۵)

• بویوک آلسلوی دی به مراجعت .
• (۵۵) لغات تاریخی و جغرافی . احمد رفعت .
• "تورک تاریخی" . نجیب غاسم بونی و قاینامه نستور ، له زه نک ترجمه ص ۶۹ ، ۱۹۵۰ دن
روایت ایلدر .

[۲] — تورکمنلرک اقسامی — اساس اعتبارله ، بحر حزر و آزال کولی ایله خپوه خالغنی و جیحون نهری و (ازک وادیسی) پندمه کی ساحه ده باشایان تورکمنلری اون بویوک اولوسه ، عشرته تفریق ایتک قایلدر : (۰)

۱ — (یومود — *Yomouda*) عشرتی درکه اوست اوردهده و بحر حزرک سواحل شرقیه سی امتدادنجه خیمه نشین اولارق باشامقده درلر .
۲ — (تکه — *Tekes*) عشرتی درکه مرو ، تهن ، قزیل آرواد واحه لرنده بولونیور .

۳ — (ساکار — *Sakar*) عشرتی ، شمالدن (قاقلی) ایله جنوبدن (جارجوی) آراسنده وام دریا تک ساحل یساری امتدادنجه ساکنلرلر .

۴ — (چودور — *Choudors*) عشرتی ایسه خپوه خالغنک شمالده بولونمقده درلر .

۵ — (نمرالی — *Nemralie*) عشرتی ، خپوه خالغنک جنوبده درلر .

۶ — (غوقلان — *Ghoulan*) عشرتی ، خراسانده اقامت ایتکده درلر . غرب جهندن یومودلرله کسب اتصاق ایدلرلر .

۷ — (نرساری — *Nersari*) عشرتی ، ام دریا اوزرنده کلیم حواله یسندلر بولونمقده درلر .

۸ — (سالار — *Salar*) عشرتی مرو نواحیسندلر اقامت ایتکده درلر .

۹ — (آلیلی — *Alili*) عشرتی ، تورکستان افغانی اوده لرنده بولونیورلر .

۱۰ — (ساریق — *Sarikh*) عشرتی ایسه (بادکیز) طرفلرنده خیمه نشین بر حالده بولونیورلر .

بوشخلاف عشرتلر آیری آیری باشامقده درلر . مع مابیه بررینک یک مجهولی دکلدلرلر . بو عشرتلر ایچنده ساکارلر ، امرالیلر ، غوقلانلر ، سالادلر ، ساریقلرک عددی یک

کری یوق دکلدلر . یا خصوصاً حیات بدویانه لری ده کوندن کونه حضریتلرک تبدیل ایتکده درلر . تورکمن عشترتی ایچنده اک بویوکلری تکه لر درلر . تکه عشرتک نفوسنی اوچ یوز بیک

درجه سنده درلر . تکه لر دن سو کره آلیلیر کلیر ؛ بونلرکده نفوس ایکی یوز الی بیکدن اشاعی دکلدلر . سو کره یومودلر و نرساریلر عددجه اک چوق اولان تورکمن عشرتلرلر دن درلر .

والحاصل تورک ایلنده بولونان تورکمنلرک مجموع نفوسنی اشغال ایتدکلری ساحه تک وسسته رعماً نهایت بر بوجوق میلونه ایصال ایتک قابل دکلدلر .

تورکمنلر مجاور قبائله واقواملدهده اختلاط ایدلرک بر نسجه ده او صورتله باشامقده درلر .

(*) La Grande Encyclopédie (Parisienne) ماده سه مراجعت (ج ۳۱۰)

ئىككى تۈركىيلەردىن ، قېرغىزلار ، ئوغايلار بىلەن قارىشانلىرى بولۇپمۇقىدۇر .

ايشە بو سايدىمىز اون بويۇك ئىشپىتىن ماغدا ايگىنى دا چەدىن بو طاقم شىبەلە دەخى
 آيرىلمىدە بىسەردە بو آرسوكرە تۈركىيلەك تارىخچەسىدىن بىت ايدىرگن بىان ابدە جىگىز
 و جەلە بو طرفدىن تۈركىستان ايجىلدىن ايران ، آساي صغرايە ، عراق وسورويە و نەيت
 بخر سفيدە قىدر داغىلان تۈركىن عشارىنىك آيرى آيرى شىبەتى تىعداد ايتىك بىك مشكىل دۇر .

بالىكز مثلاً رمضان اوغللىرى تۈركىيلەرى بىقايىسىدىن بولۇن بېلوان اوغللىرى ، بىيانلار ،
 قاچارلار ، رجب اوغللىرى ، كوچكىلى ، عبالى ، اردىكلى كى ناملىرلە اناطولسىدە بىمى
 تۈركىن ئىشپىتىنە تىسادف ايدىلدىكى كى ايراندە و اناطولسىدە دەخى (آقشارلار) نامىلە
 بويۇجىك تۈركى شىبەلەرنە راست كىلىمىكىدۇر . مع بىافىە بىمىشپىلىرى اقامت ايتىكىدە اولدىقۇرى
 ئىشلار نامە اضافىلە طاقمۇقىدۇر . ئىتە كىم بىرۆت ولايتىدە بولۇن ئىشپىتىلر دەخى باير ، بويۇجىق
 تۈركىيلەرى ، خىدۇر تۈركىيلەرى ، كوچىرە تۈركىيلەرى ناملىرلە مەروفىدۇرلار .

[۳] تۈركىيلەك امىرال امىنابەسى — اوزۇنچە بو بويە وقوتلى ، صاغلام بو كوكدەيە
 مالك اولان تۈركىيلەردىن بىرى جىسارت و شىجاعتلىرلە مەروفىدۇرلار . بوندىن دولايى دىرگە
 تۈركىيلەك تارىخچەسى قىلىدە بىان ايدىلەدىكى و جەلە حكومت عىبابىە عىفاظت عىسكىر
 و خىلە بىلە تۈركىيلەك خىدمەتتە عرض ايتقار ايتىدىكى كى تۈركىيلەك ئىشكىل ايتىدىكى مەندىلى
 حكومت دەخى بارارلق و بىسائىلە كىب اشهار ايلەمىشدر . اىنصوص تۈركىيلەك ئايەلەرنە ،
 بويۇقلىرنە قىسارنى اطاعتلىرى دەخى مەروفىدۇرلار تىصورك قوقىدە ئىتلى ايتىلدىر .

تۈركىن ارىكلىرى ، اوزۇنچە بو كويىك اوزۇندە بىت اوزۇنچە بو جىبە كىپىر . جىبەك
 اوزۇنچە بىتى بو قوشاق ايلە سارار و اياقلىرنە دۈمە ويا آت دىيىدىن مەسول اوزۇنچە بو
 چىزە ويا بو چارىق كىپىر ، بويۇك سارارلار ، باشلىرىدە ايسە غىرەط ناقىس تىكىلدە قوزى
 دىيىدىن بو قالباق بولۇنۇر .
 تۈركىن قەدىملىرى بوزلىرىنى اورتىمەدىكلىرى خالە باشلىرىدە بىتە باش اورتولرى
 بولۇندۇرۇرلار ؛ خىتايە ايسە بىك مەنۇندۇرلار .

قىدىم تۈركىيلەك ئىمان كاتەسى خىمەنىشەن بو خالە باشارلار . بونلرەك خىمەلەرى مەدۇردۇر .
 دوقولاىچە سو كۆلە بىياير خىمەلەك اوزۇرى كىچىكلە اورتولۇدۇر . ا كىزىبا تۈركىن چادۇرلىرىنىك
 يانىدە بو قوبون ويا بو كىچى باغلى بولۇنۇر . بونى بىمى مۇاسىدە كىرلر و اتى كىكىدىن
 آيرىدىن سوكرە قورۇتۇر ، سانلارلار . كىكلىرىنى ايسە بويۇك بو قازاندا قايىنلىرلار . سوونى
 قوشۇلۇر و اجىسابلە داغىتۇرلار ، چوچوقلار . كىسبان قوبونىك ويا كىچىك ، امەاسىنى و بىرلەر .

چو چوقاقلر بوا معانی آتشدنه پشیروب امرلر مش (۵) تورکنلر يك قنا عتکارورلر . اکثریا تورکن قادیقلری غذا اولوق اوزره ب پارچا اککلر و ب پارچا (تیریت) ایله آکتنا ایدرلر . مع مافیة تورکنلرده حیات اجتماعیه ، قادیق وار ککلره آیری آیری بر طاقم وظیفهلر تحویل ایشدر . ننه کیم ار ککلر امور زراعیه ایله مشغول اولورلر . تارلالری سوروب اکک ، حصاء ایتمک ، مویشی بی تربیه ایتمک ار ککلرک وظیفه بی در . بوندن ماعدا تورکن ار ککلری اللریله ایدلری بوکر ، اکر طاقی وسائر اعمال ایدرلر . طاقیهلر ، قاباقلر ، و چاریقلری دخی اولر باپارلر . بوش و قنارنده بیع و شرهه ماملایله اشتغال ایتدکلری کبی بعضاً اسی اوزرنده اولنار و شرقی سویله ریک اککلرلر ؛ بول بول بوتون و جای دخی ایدرلر .

۱۹۱۳ تورکن قادیقلری کلنجه ، حیات اجتماعیه ده مشاغل عظیمه لری . و بورغونلقلری واردر . ار ککلر ، کندیلرینه بول بول ایشلر تحویل ایشلدر . مع مافیة حرشریته تمایله صاحب ایدلقلری کبی ار ککلردن قنا معامله لره دوچار اولمالرلر . حتی تورکن قادیقلری بر عملدن دیگرینه بوبوک بر سر ایتمک ایله کیدر ، ککلرلر . . . ار ککلر له برابر بولوندقلری زمان دانما اولردن حرمت کوردرلر .

تورکن قادیقلری بر فصالت ، مملقه حالتده در ده نیله یلیر . اسلا ایشلر قانلارلر ؛ میلانا کندیلرینه بر ایش بولمایه چالیشلرلر . تککیم بغدادی او کومک ، باموق و بوبوک بولمک بیکه و سجاده طوقوق صوطولدرموق ، قادیقلرک قسته دوشن وظیفه لر دن در . قادیقلر حامل ویا مرضعه اوله لر یله بوتون بو وظیفه لرخی ایاغیه دوام ایدرلر . حتی بر بر لرخی زیارت زمانلرندوسله ایلمک بو ککلر بر طرفدن مشغول قایلرلر . تورکن قادیقلرخی اگ زیاده بوران شی ال ایله چوریلان طاقی دکر منلردر . اولردانمسا بودکر منلردن شکایت ایدرخلوردرلر .

تورکنلر نادین اولسون ، ارکک اولسون اینای حسته یاردم ایتدی ایلمکده بولونمای کیک بیک جوق آردو سایدلرلر بر لرینه قاسوز سویلدکلری و یا خود سوکدکلری یک نادو کورولور

مع مافیة تورکنلر غزوه باپارلر ؛ وجوار عشاز دخی بر بر یله قائل مصادمه لره بولونورلور . بوا یسه حیات بدویاه ایجاپاتندن اولدی بی ایچون ممدور کورولور . اساساً (تورکه شهر ایچی زندان کلیر) نمدیری تورککلرک اسکی بر ضرب منلی بولونیور . بنا علییه بو حیانه قارشو درین بر علاققلری واردر . تورکنلر دخی آتیه ، قیصرافته پایتیه ، اوقسه مننوندر . دیگر قدیم تورکر کبی بر ککوچیه حیاتی امرار ایتمک آرزو ایدرلر .

مسافر پروردگار، اولئك اوصاف مجزومتی تشکیل ایدر. دائماً قادیان ارکک پروردگار
 چادریه کیدوب زیارتی پایدار. ارکک بر چادری آج جفی زمان یا، میل ایدر. ارکک
 کشاد ایدر وارداد. بر قادیان وارسته همان اورتو نور و چادری ایچ طرفه چکیلیبر.
 ارکک سلام ووردکنن وکیف سوردقندن سوکره تورکنن قادیانلری ایلدیر.
 بک اوانی خالده کلیر، هروردلو اکرانده بولونتی ایچون عادتاً مسافره ایدرلر.

قادیانلرک ارککلره قازنی بک بربوک رحس حرمتلری موجوددر. ارکک بولونتی
 زمان تورکنن قادیانلری باواشحه حق قونوشورلر و سبیلری لر ککلره. اینتدیرمک ایسه
 مزلر. لرکک حضورده قادیانلر بوزنیک آلت طرفلری پایدار. بوبله اولمقله برابر قادیانلر
 نامبله حرمتلریه صاحبدرلر. دستلار ارککک و یاخود بر پانجه بک کندیلریه سلام
 ورمهندن و یاخود اولرله کورشمهندن سبیلمازلر. تورکنلرک دینه قازنی دخی
 بربوک رحس بولونتی وارددر. اساساً تورکلردن اسلامی ایلک قبول ایدنلر تورکنلر
 اولدی کی اسلامی کلمج و محاملره لی زمانلرده محافظه به جالبشانینه تورکنلرک
 تشکیل ایدنکلری حکومتلر در. بئنا علیه دینه اولان رحس حرمتلری و عشقلری بک
 جالب دقدرد. تورکنلرک کلمجی اسلام وسی در. و اسلامیته اولان صداقلری بک
 عمقدر. بالکلر علم و عرفانجه عظیم برنوره احتیاج کوسزمکده درلر.

[۴] — تورکنلرک ندر فرسی — تورکنلر حقلده ارن کوردونن بولومات تاریجه
 بی بوجه آن بیان ایدرورز :

۱. ایلک تورکن حکمدارلری

بحر خزرک نواحی شرقیه سنده ساکن بولونان خیمه نشین تورک اقوامک، بقدیمی
 عصر هجرینک اواسطیه، اسلامیتی قبول ایدرک تورکنن نامبله یاد ایدنکلری بیسان
 ایشیدک. قالحقیته سالورخان معینی بولونان ایچی بک عائله ایله بکلام اولدقعی بیو کیم
 (جاناق) یاخود (قاره) خان نامی آلتی و تحت اداره سنده بولونان سالکدن بت
 پرستکی قالدیرمشدی. برمدت سوکره تورکنلر هجرت ایله قسماً ارمنستان غریبده
 دخی ساکن اولدیلر. بونک اوزدینه (شرق تورکنلری) و (غرب تورکنلری) نامبله
 معروف اولدیلر. هرایی قسماً بولونتی نواحی شیبیدی به قدر تورکنن لر طرفندن
 اشغال ایدلکده در. [۵]

جاناق خانک اوغلی (موسی خان) ایدرینک وفاتندن سوکره جامسلر و مکشیلر و تکبیرلر انشا

[۵] ترجمه فارس، عهد عطا چ ۱ من ۵۵ — ۵۶

و کتاد و انجمنه بر اطرافه علماء اسلامیه جید و اونلری حابه ایتدی . خلقی و مجموعی اولوب سلیمان خانک اوغلی بولونان (پسرانخان هارون) ای . دایرة حکومتی کاشغر و (بالاساغون) ک اوتوستده تاجیق حدودین قدر توسع ایدی . و بخارانی ۳۸۹ هـ — ۹۹۹ م . تاریخ . امامی سلسله ایزدیه سنک ائده ایدی . اونک خلطلمدن ، احمد خان بن ابونصر بن علی ، ایسه هنودیت پرست اولان تورکلری سلاح ایله قبول ایلامه اچسار ایتدی . اونک برادری ، آرسلان خان ابو المظفر بن علی ، اسیق و شرق الدوله به تکیویل ایدمک جیحونک اونه طرفندمک مالکی کاملاً تکیویل ایدی ۴۰۹ — ۱۰۱۸ م . آرسلان خانک و قانندن سوکره (۴۲۳ هـ — ۱۰۳۱) پسران خانک اوغلی (قدر خان یوسف) بن اسلام ایله مئدین اولانلر حقتده سخاسیله شهرت بولدی . قدر خانک اوغلی (فرخان عمر) بچوسی بولونان فردانی محمودخان ایلدیر لکده تکیویل ایدی (۴۳۹ — ۱۰۴۷) سوزمان ممالک ، سمرقند حکمداری (طاعماچ خان) ک اداره تکیویل . طاعماچک اوغلی (خمس الملک بن ایلحق خان) سلجوق حکمدارلردن آل آرسلانک قیزی تریج و کندی هشیرمسی (طورخان) سی سلطان (ملکشاه) ، تریج ایدمک تورکملرله سلجوقی عائله حکمداریسی ایکی صورتله کسب ارنیابط ایدی .

۲ - سلجوق حکومتی و تورکملر

مملوک ایدمک و شهید اوغوز خانک اوغلی دکنر خاندن منشعب و قوتلی بر تورک عسقری بولونان سلجوق اوغلاری [۵] اوغلی عصر بیلا دینک نهایتلریه دوغرو پسرانخانک اجرائی حکومت ایلدیکی بخارا قرینده ساکن ایلدیلر . غزنیه حکمداری و هندستان قانچر (محمود) ایلدی اوتوز سه سوکره جیحونک اونه طرفنده خراسانه سوق ایلدی . اساساً شاه محمودک سیککیرما اولدیغی غزنویسلر حکومتی بدری (سیککین) دن موروث ایدی . سیککین — که وقتله سامانی عائله ایزدیهسی اعضاستدن بربنک کولهسی ایدی — مریه و ایلدی سیکین اولونانکی مملکتی تحت اداره تکیویل ایلدیغی متعاب خلفانک مصر و ایلیری طواسون و اخشید ناسدهکی تورک کوله لرینک ایکی مقدم عصر زده بیق اوجی و دردیشی عصر شهرلرده ایلدیلر و جهله حکمدارلی سبط ایتشدی . شاه محمود حکمدار عنواتی (سلطان) عنواته ایلك دفعه اولوق اوزره تبدیل ایلدیلر . آل سیککین تخیلرندم آتقیق بر بوجوق عصر قه لایلدیلر و سلجوقی نسلک اقدام تکیویل سقوط ایتدیلر .

سلجوقیلر — که جیحونک اونه طرفندن سلطان محمود جلب ایتشدی — بر طرفین

[۵] شاه مردن مترجم (دوک عثمانیه) ناریخک برنجی جلدینه مراجعت

بهر جزیره و دیگر طرفین بحر سفیده تحت اولان خطه و سیمه ده اوج عصر قدر جرای حکومت ایش و بالاخره (قاری) ، (کرمان) ، (دمشق) ، (حلب) ، (آسیای صغیر) اختصار شده اولق اوزره بش عائله حکمداری به اقسام ایشلردور .

۱ - ایران سلجوقیلری (۴۳۲ هـ - ۵۹۰ هـ) تاریخچه یوز اللهی شه حکم سورمشلردور . بونلردن اون بش حکمدار گمشدر .

۲ - کرمان سلجوقیلری (۴۳۳ - ۵۸۳) تاریخچه حکم سورمشلردور بونلردن طغور حکمدار ظهور ایشدر .

۳ - حلب سلجوقیلری (۴۷۱ - ۵۱۰) تاریخچه حکمدارلق ایشلردور بونلردن بش حکمدار ظهور ایشدر .

۴ - دمشق سلجوقیلری (۴۸۸ - ۵۴۹) تاریخچه حکومت سورمروک نسللردن طغور حکمدار ظهور ایشدر .

۵ - روم سلجوقیلری (۴۷۷ - ۶۹۹) تاریخچه حکم سورمروک ایکی یوز بکرمی اوج شه سلطنت سورمشلردور بونلردن اون بش حکمدار ظهور ایشدر .

و دایم اراضیه مالک اولان سلجوقی حکومتلریک اوج عصر طرفیده فرما نغز ما اولالرنده کی موقیتک قسم اعظمی هر حالده حاوی اولدیلری (تورکمن) عصرینه

مدیوندرلر . وحشی سیاستناه ده ۶۵۰ مخر اولدیفنه نظراً تورکمانلر هر نه قدر سلجوقیایه ایجه راحتیرلنلر و بریش ایسهر ، سلطنتک تاسی وبقا خسته یك جوق

خدمتلری کوریش واملگری کیشدر ، بنا علیه رابطه قرابتله حکومته مربوط اولان (تورکمن) لریک بو خصوصده تاثیرلری اهل ایتمک لازم کابره .

۴ . تورکمنلرک مهاجرتی

در ده تورکمنلرک مهاجرتیدن بحث ایتزدن اول اصل تیلر کلرکک امهالجر شیدن ایشک ایتمک فائدهدن خالی نکلدر . معلومدرک کیک اسکی زمانارده جیلیلر ، کندی معینلرنده تورکگری

عسکر مقبله استخدام ایدیورلردی . حال بوکه حرب مجاهدلری هجرت نیویه لک عصر اولک . تورکستانده بر مقدار فتوحات یابدقندن سوکره بونلردن دوت بیک کئی اجرتلی

عسکر ایللق اوزره (سوجونق) ک خدمتی آتته (بجراجر لوانی) نامیه داخل اولنجه تانقل تورکلره جین جیللری قابیلرک تورکلری بزانیس ، بغداد اوزرنه وروم ایبراطولنی

الکانه سوق ایتدی . بر طرفدن ده عربلرک مذکور فتوحاتی دخی (ارتقوس) و (جزرک) شمالیه کی اسکی (سبک) طرفندن آقوب کئی تورک سیلاب مهاجرتک وجهه عزیمتی

ده کیشدردی . ذیرا بونلر ، اوزمانه قدر شمال غربیه فیجاقی ، ایلیق (اورال) ، ایدیل

(وولنا) دون وطارنه مملکتلرینه متوجه ایدیلر . بوندن سوکره ایسه تورککلر جنور . غربی به آذربایجان ، جنوب قفقاس آسیای سفیر ، سوریه و بلاد رومه مهاجرنه باشلانیلر (۵) تورککلر بو مهاجرلرندن ایجه زمان سوکره تورککلر دخی مهاجرنه قوبوله رقیقانه دیگر حکومتلر تزدنده خدمات عسکریده بولونمايه وگاه حکومات تشکیله مبادرت ایدیلر .

حنی ده نیله ییلرکه تورککلرک آسیای وسطی و صغیرده سوریهده و مصرده (۶) شکل ایدن تورک حکومتلرده بوبوک و مهم تأثیرلری کورلدیکی کی عباسیلر دورنده ده بوبوک یازارقلاری سبق ایش و یا مهم روللر ایفا ایلشدی . زیرا عباسیلرک خدمتده خل اولان تورککلر (بولو) یا خود (خوارزم) جیتلرندن کلپورلردی . بونلر (قسقر) ، (قال آج) و (بیاض هونلر) دن یا خود ساحل نشین (تورککلر) دن تشکیل ایدی (۷) . بوعسرتله تورککلر عباسیلرک خدمتده داخل اولدقدن سوکره شجاعت و جاسارتلرله کندیلرینی همان طائیدیرمه موفقی اولتلردی .

حنی عباسیلرده ستمین زمانندن سوکره مرکز ده اولدینی کی ولایتلردهده تورککلرک مقداری چوغالیش ، سوریه و مصر همان تورککلرک کیش ایدی . والحاصل مصر ، سوریه ، حجاز ، یمن تورککلرک والیرلی ایله اداره ایدیلوردی . (۸) بالآخره بونلر دن هرری برآصورتله ایقتضال ایدرک بئی طولون ، اششیدیلر الخ ناملرله مستقل حکومتلر ، وجود کتیرمشلردور .

خالصه عسکرلرکه خلفای عباسیه تک خدمت مسارعت ایدن تورککلرک و بالخاصه تورککلرک دن بر چوغنی بو نامبلرله جنوب غربی به دوغرو هجرته ابرانک شمال غربی جهترنده یعنی ماوندراو ، کیلان ، طبرستان ، آذربایجان طرفلرله ادرروم و دیار بکر جهترینه یا ایلیش و بینه اناطولی به دخی حائل ایلشدی . حتی ساجوقیلر — وبالآخره فصل ایدیله چکی لوجهله — عشا ایلر زماننده . اناطولی وروم ایلی قطعه لرنده دخی بر جوق تورککلرک بر لشدن ایدی . بغداد و ادرروم جهترنده و آذربایجان ایله ابرانک سائر بعض طرفلرنده و بلاد قفقاسده بولونان تورککلرک خالص تورککلرک ، حائنده قالمشدر . لسانلری دخی اناطولی تورککلرک سندن بر آز فرقلی در . و کندیلرینه مخصوص شیوه لری واردور .

(۵) تورککلرک تاریخنجی عاصم ص ۱۳۴ ، ۱۳۳ ، ۲۰۴

(۶) بو بیانده سوریه و بلنده حکمران آناکلری و مصر ده کی بحری مسلوکلری دیار بکر ده کی و آل بیل ، ی اونونلر ایدیلر .

(۷) تورککلرک تاریخنجی عاصم ص ۲۰۵

(۸) تورککلرک تاریخنجی ، عاصم ص ۲۱۱

تورکمانلر کرک ابراندہ و کرک ممالک عثمانیہ و بحر خزر سواحلندہ دیگر طاقم
اقوامہ اختلاط و امتزاج ایتمش اولدقلرندن سیمائری خیلی ده کیشش اصل تورکلره
وعلی الموم اقوام تورانیہ به مخصوص اولان علائق جوغی کندیلرندہ زائل
اولندر . (۲)

۱ . عثمانی حکومتی و تورکمانلر

تورکمانلر ، قوی حکومتلر تشکیلندہ بویوک خدمتلری سبق ایتمیشدک
فی الحقیقہ عثمانی حکومتی بونک اک بویوک بر دلیدر .

معلومدر که موغوللرک طغیانہ برسد تشکیل ایند و خوارزم و حکومتی آستانک
قاسرغوسی اولان جنکیز خان طرفندن زبر زبر ایدلدیکی وقت اوغوز عشیرلرک ک سنهور
لردن اولان ، قانی ، عالیہ سی نسلندن ، قبا آلب ، ک اوغلی سلیمان شاه عشیریلہ برابر
خراسانک ، ماہان ، شہری فرسندہ ساکن اولدییی علی ترک ایلدی والی بیگ کسی ایلہ
ارمنستانہ دوغرو توجه ایددہدک ارزنجیمان و اختلاط فرسندہ برلشدی ۶۲۱۰ هـ —
۱۲۲۴ م .

بوزادہ استطراد قیلندن اولوق اوزرہ توتوقی ده ذکر اینک لازم کلبورکه سلیمان شاه
عشیرتی خوارزمیلردن دکلدی (۳۰) . زبر خوارزم شرقاً جیحون ، غرباً بحر خزر
جوباً خراسان ، شمالاً تورکمن ممالکی ایلہ محدود طار و اوزون ارانی دیر . اجناس
مختلفه دن مرکب اولان سکنه سی ملک متجاورہ دن بوس بوتون کندیلرینه مختص اخلاقی
ایلہ و یاریسی تورکجه و یاریسی فارسکی بر لسان ایلہ تقریب اولونوردی . سبب علیہ سلیمان
شاه قبیله سی — نسرینک جهانما سنده مذکور اولدییی وجهله — تورکمانلردن صابقی لازم
کدیکنده شہر بوقدر . دھانمہرک و بردیکی ایضاً سمانہ نظراً واقعا خوارزم شاهلر تورکمن
اصانده ایللرده بونکله بوتون قومک تورکمن اولماسی بالبطریقاً ایضاً ایزدینار علیہ
خوارزمیسارک تورکمن اولدییی و سلیمان شاه قبیله سنده دخی خوارزمی بولوندییی
نایبمی دوغرو دکلدر .

والحاصل سلیمان شاهک اختلاطدہ اسکانسندن بدی سنہ سوکرہ جنکیز خان وفات
ایتمش و خوارزم شاه دخی قویبہ سلجوقیلرندن علاء الدین معلوب اولارق اورتندن
فات اولمش اولدیلندن سلیمان شاهک عشیرن فرات مجراسنی تعقیب وہ حلب ، اوزریشہ

* قانون الاحلام ، شمس الدین سانی
ترجمہ ہامہر ج ۱ ص ۲۵

توجه ایدرک وطن اسلیسی یولنی طوتدی . جهر قلعهسی قریبه وصولرندله سلیمان ، قیلهسی خلتک اوکنده اولارق نهری مرور ایدرکی آیله برابر ساحلک بر یوکسک بردن طائفه لر آره سه دوشهرك وقت ایلدی . بو وقعه ، سلیمانک امری آلتده بر لشمش اولان عائلهرك داغیلماسی استلزام ایلدی . اورالردله بونلرك اعنایی حلالا سوریه وروم تورکنلری نامیله امرار حیات ایتکده در لر . (۸)

سلیمان شاهک دوت اوغلی سفور-تکین ، کون طوغدی ، دوندار ایله ارطغرلدر ایلك ایتکیسی خراسانه عودت ایدوب دیگر ایتکیسی یالکز دوت یوز عائله ایله شرقاً ارضروم افقنی تحدر ایتکده اولان یوکسک طاغلك محیط اولدینی سورمهلی چقور حوضه وسیعه سه کیندیله . بونلرك بر طاقی ده پاسبین اووه سی اراضیسه کله رك اوراده انخاد مسکن ایلدیله . نهایت دوندار ایله ارطغرل کیندیله بر موطن آریه رق علاء الدین سلجوقیبه اتجا ایلدیله . ونهایت - تفصیلاتی معلوم طرزده - ارطغرل بك برادره سلطان عثمان روم سلجوقیلرینک اغراضدن سوکوره حکومت عنایه بی تأسیس ایلشدر . ۶۹۹۰ هـ - ۱۲۹۹ م .

دیمک اولورکه عثمانلی حکومتک مؤسلسری دخی اوغوز لردن وتورکنلردن بولونمده در .

• آسیای سفراده تورکنلر

عثمانلی حکومتی بیان اولوندینی وجهه سلجوق انقازی اوزرنده تأسس ایتمشدی . حال بوکه اوزمان اناطولنده برجوق تورکمن عشیرتلی بولونمده اولدینی کی حدود شرقیه دخی کاملاً تورکنلردن منشل ایدی . حتی بو عشیرتلردن بر قسمی ویاخصوس تشکیل ایتدیله کیری اوفاق حکومتلر ویا بکلکله عثمانیلیری آرزجوق یورمشیدی . نینه کم ، سلطان مراد خداوندکار زمانده بر کره عصیان ایدن قره مان اوغلی آسیای سفراده سمرسری طولاً شمهده اولان تورکمن و تانارلری وارساق ، طورغود ، بابورد عشیرتلیخی بایراغک آتله طوبلا من و حکومتی ایجه اوغراشدیر مشیدی . [۹]

بردهده سلطان مراد ناینگ دور سلطنتده قزل خواجه تورکمن عشیرتدن دوت برادر آماسیه و توقات جوار لرینه استیلا ایتمشدی . بونلر قادیلری قاجیره رق ، کارمانلری ، کویلری صوبه رق اورالره ایرات خسار ایدبور لردی . بورکچ پاشا نادیلرینه مأمور اولونجه کیندیله بر مکتوب یازدی و مکتوبه - جانبک ساحله استیلا ایلدین آلب

(۹) ترجمه خامنه ج ۱ ص ۸۹

(۱۰) ترجمه خامنه ج ۱ ص ۲۳۹

ارسلان اوغلىنىڭ ئىشەنچى قارشى كېلىدىنە معاوانت باشقا راضى اولدىقلىرى تىقىرىدە اور تونق
 آباد اراضىنى زىيات اولەرق ورمىكى — وعد ايدىپوردى . نھايت پور كىچ پاشا اوغلى
 خىزىرىك واسطە سېلە بوتوردن مھىم قىسمى آمايسە بە جلب اېندى وادىرادە جىسە طبىقايە
 رىق عېلى اورىردى واطرافىدە آتش باقە رىق اوللرى بوسورتلە بوغدىردى بونك
 اورىرىنە چوروملىدە بولولان مەنەد تور كىن عىشارى اورىرىنە ھىجوم اېلە خىزىنە لىرى
 شىب اېلدى . عىشېرىك بىسە سى اېسە عىمانلى طوراغىدن قاچارىق ۋ ذوالقندر ۋ
 ۋ آق قوبون ۋ بىكلىرىك مەللىكتلىرىدە مەنك تور كىنلىرىنە اتجا اېلدىلەر . [۵۰]
 بىرەن سوكرە پور كىچ پاشا ۋ آلپ ارسلان ۋ اوغلىرى تور كىن عىشېرىك رىبى
 حىن بىكە عاندا اولان جانىك قىلە سى دىخى شىب اېلدى . ۸۳۱۰ھ — ۱۴۲۷م

تور كىنلىك اناطوليدە تىكىل اېتىلدى بىكلىرىك ۋ حىكومەتلەرە كىلچە بونلر مېانتدە ۋ ذو
 القدرە ۋ خاندان اېلە ۋ رمضان اوغلىرى ۋ نى ۋ ۋ آق قوبونلېلەر ۋ اېلە ۋ قرە قوبونلېلەر
 حىكومەتلىرى دىخى ذىكر اېدە بىلر .

ذو القدرە خاندانى

ذو القدرە خاندانى ، تور كىن ۋ زىن الدىن قرە جىسە ذوالقندر ۋ طرفىدى بونكون
 مرعش سىنجاغى تىكىل اېدن اقدىم قابادوقيا قىلمە سىدە تىكىل اېدە رك بىكلىك سوز
 مشدر [۵۵]
 خاندانىك مؤسسى تور كىن زىن الدىن مرعش ۋ البىستان ۋ شەر لىرى تىق اېدە رك
 ۷۸۰ھ — ۱۳۷۹م ، تارىخىدە سىلالە سىنك اسامى وضع اېتىلدى . بالآخرە ، كىلرە ۋ
 خىزىرىك ۋ بېسى ، ملاطىيە شەر لىرى دىخى شىب اېدە رك حاكىملىرىنى توسىع اېلە
 مشدر . ھاممە رجدول اسابىدە ذوالقدرە خانىدن اروجە آق اون حىكومەتلەر
 كىدىكى اشارت اېدىپور :

۱ — زىن الدىن قرە جىسە ذوالقندر ۷۸۰ھ — ۱۳۷۸م ۋ ذو خاندانى تاسىس

اېتىلدى

۲ — اوغلى خىلىل بىك ۷۸۸ھ — ۱۳۷۸م ۋ ذو تور كىنلىرى طرفىدن مەقتول اولمشدر .

۳ — سولى بىك ۋ خىلىل بىك قارىدائى ۸۰۰ھ — ۱۳۹۷م ۋ تارىخىدە مەصر

[۱] تىرىجە ھاممە ر ج ۲ ص ۱۸۴
 [۵۵] سىن ائىج ۳ ص ۱۸۶

سلطانی بر قوٰقک امریبه مصر باطنبارندن بری طرفدن مقتول اولمشدر .
۴ — ناصر الدین محمد بن خلیل بک . ۸۴۶۰ هـ — ۱۴۳۹ م . تاریخنده مکان
باشنده وفات ایله مشدر .

۵ — ناصر الدین ک اوغلی سلیمان بک قیزی سنی سلطانی سلطان محمد تائی
یه تزویج ایله مشدی . ۸۵۸ هـ — ۱۴۵۱ م . تاریخنده وفات ایتمشدر .
۶ — آر-لان بک

۷ — شه-وار ۸ — بوداق ۹ — علاء الدوله بکاردر ؛ بونلر بر برینی متعاقب
جالس تحت اولدیلر ۱۰ — اوتخیلری و سولکری شهسوارزاده علی بک کلبرکک ذو
القدریه خاندان — یوز یکریمی بر سنه قریه بک بر موحودینی متعاقب — بونده سنی
اولمشدر . ذو القدریه خاندانک صورت انطفاقی بر وجه آئی جریان ایتمشیدی : (۵)
پادشاه سلطان سلیم مصر مسأله سندن ملولایی ذو القدر بکندن انتقام آلتی تصویرینه
حصر افکار ایله دی . کما ختک فزندن سکر کون سو کره ۱۳۰ ربیع الاخر ۹۲۱ هـ
سوانه عودت اجیش اولدینی حلاله اورادن علاء الدوله علیه شهسوار اوغلی علی بک
ایله وزیر اعظم ستان پاشا اون بک یکی چریبه کوندردی . ستان پاشایی البستان حصار
لری او بکنه وصولی زمانلرنده ایجه سو کنارینه کلوب اردوقوردی ، او صره ده علاء
الدوله اوردکلندی بولونیوردی . الملک ایش الق اوزره خزینه لریبه حرمنی طورنه طاعنی
ذروه سه چقار اراق پاشه کی تورککلر ایله مالکک قلبکاهنه مدخل اولان بوغاز لری
ضبط ایتدی ستان پاشا ایسه کومو محراسنی کچهرک طورنه طاعنک انکلرنده تحصن
اجیش اولان اجنبار ذو القدریه بکنی حره اجبار ایتدی . وقوع بولان محاربه اوزرینه
علاء الدوله مقتول اولدی . شهسوارزاده علی بک ایسه مالک مفتوحه یه والی تعیین اولغنی
صورته بو خاندانه خاتمه ویرمشدر ۹۲۱ هـ — ۱۵۱۵ م .

۷ . رمضان اوغللری

رمضان اوغللرینه کلاجه : آسیای صغری ایله سوریه حدودی آره سننده بولونان
طوروس طاغیر بک ذروه لری اوزرته رمضان اوغللری ایکی یوز سنه یه قریب بر
مدت اجرای حکومت ایله مشلدر . ۷۸۰ هـ — ۱۳۷۸ م . تاریخندن ۹۷۰ هـ — ۱۵۶۲ م
تاریخنه قدره .

رمضان اوغللری خاندانک اوائل احوالی بروجه آئی جریان ایله مشدر . (۵۵)

(۵) ترجمه هامه راج ۴ ص ۱۴۸
(۵۵) عین اترج ۴ ص ۱۳

عثمانی حکومتک مؤسی بولونان سلطان عثمانک جدی سلیمان شاه «جمعی» قریبند
 غرق اولدینی زمان اوغللری شماله توجه ایشتر وهیسی اوجوق «اوج اوق» تورکن
 قیله سندن اولان یدی آرقاداشی عائله لرله بر لکنده چتور اووه ده بر لشمشدر . بوتلر
 «بورکر» ، «فوسون» ، «وارساق» ، «قره عیسی» ، «اوز» ، «سکوندوز» ،
 «قیش» ، «تپور» ایدی . بو عشیرتک رئیس بورکر اولدی . او طرفلرده اقامت
 ایمن ارمیلر دن آطنه ، ماییس ، طرسوس جوارنده حیوان رحی ایتک حنفی آلاق
 بو حق اوغلی «رمضان» ، انتقال ایتدی . رمضان قوسونه قیشلاق اولارق (آسارلق)
 دییلاق اولارق (کولک) طاعنی تخصیص ایلدی .

حیوانلری موسمه کوره کاه اووملرده کاه تپه لرده اوتلا تیرلردی . بوسورنله «قیش تپوره»
 یاز ایله قیش موسملری «طرسوس» ایله «بلناره طاغنده» ، «کوزوز» ، «سپس» اووه ایله
 ماییس طاغلرند رمضان ایسه آطنه وادی وپایلازنده کپردلردی . اوجوقلر بوتون
 اووملق محلرک حاکمی اولتسله برابر هنوز ارمیلری شهرلردن ایعاد ایدمک قدر
 قوتلی دکل ایدیلر . الی سته سوکره درکه (اوزر) ک خانیلرندن «داوده» بو تصویر
 اجرا ایچون مصر سلطانی شیخ احمدن استمانه ایلدی . سلطان بوطلی مساعده کدانه
 قبول ایدمک عسکر کوندردی . بو عسکر ایسه مملکتی سلطانک حسابنه تسخیر ایله دتلر . داوده
 مملکتکی عوانندن باشقا برشی برقیامادی . داودک کوزوزدیکی مثال دیگر عائله لر و سلاطنه
 نونه امثال اولدی . کوندوز اوغللری آس قلمه سی سلطانک عسکرینه بر اقدارقی مصر
 ایجا ایتدیلر . رمضان اوغلی ابراهیمده مصر لیری دعوت و آطنه و سبسی تسخیر ایتدیرمک
 ایچون معاوت ایلدی . ثابت قیش تورک بر اوغلی طرسوسک تحبطنی تسخیر ایتدی .
 شوسورنله شیخ احمدمان هیچ حرب ایتکیزین کوچوک ارمینتک (کلکیا) تک الگ مستحکم
 الی قلمه سته یعنی آس ، کوله ک ، سپس ، ماییس ، آطنه ایله طرسوسه و موخر آسوریه بوغازلرینه
 مدافع اتحاد ایتدیکی دیگر بر جوق حصارلر . توسیع دائرة حکومت ایله مشدر بر رمضان
 اوغللری اسماً تک اولارق اولجه یان ایتدیگیز وجهه ایکی عصرلق بر زمان الیه و جواریه
 حاکم اولمشدر . بوتلردن سکر حکما ار کلمشدر . (هزارلق) و لکیز دردی ذکر
 ایتکدهور :

- ۱ - احمد بن رمضان ، آطنه ، سپس ، آس ، بیاس طرفلرند حکم سورمشدر .
- احمد بکدن سوکره ۲ - اوغلی ابراهیم بک . ۳ - سوکره محمود بک حکمدار اولمشدر .
- محمود بک سلطان یازیده اطاعت ایشتر و مصر سترنده دخی سلطان ساهم مینشد . وقت
 ایشدر . ۴ - رمضان اوغللریک سوک حکمداری خلیل بکک اوغلی پیری بکدر . بوسلاطه
 اولجه یان ایتدیگیز کی ۹۷۰ هـ - ۱۵۶۲ م . تاریخنده منطقی اولمشدر .

ایکی رمضان اوغللریک بقایاسی اولان تورکمنلر حلب واطنه ولاننده
واناطولیده داغلش اولوب دهلوان اوغللری ، ، دیانلر ، ، قانجاقلر ، ، رجب اوغللری ،
، کوچکی ، ، عالی ، ، اوردکی ، ، ناملریله بعضی تورکمن عشرتلیری حالده باشا
مقدمه درلر . (۵)

۸ . قاراقویونلو و آق قویونلو

قارا قویونلو لره آق قویونلو لره کلنج : (۵۵) هجرتک سکنجی ، میلادک اون
درنجی عصری نهایتده چنگیز خان سلاله سندن مقول ایبراطوری ارغونک زمان
حکومتده — بری ، آق قویونلو ، ، دیکری ، قره قویونلو ، ، نسبه اولونان ایکی تورکمن
عشرتی بولونقلری جولری ترک ایله شرقدن غربه دوغرو توجه ایش ویرنجیسی آق
آق قویونلو عشرتی ، قبادوق ، ، ایکنجیسی دین الیرین ، خطه سنه کلوب بر لشمسار
دی ، بری جنوباً دبار کرده ، دیکری شمالاً سیواسده آخلاق بر عصر سوکره ، ، یعنی
موغوللرک ابراندکی حکومتلریک نخریدن یک چوق زمان سروریه طوقورنجی عصر
هجری ابتداسده درکه آسیاده بوابکی عشرت ایلاک دفعه اولارق خاندان حکمداری
اولقی سارزده کوردونورلر .

قاره قویونلو خاندانیدن (۹۷) سنه تک بر موجودیت ایچنده آنجق دوت حکمدار
کلنلر . بو حکومت ۷۷۷ هـ — ۱۳۷۵ م . تاریخده تورکمن ، قره محمد ، ک اوغلی
، قره یوسف ، طرفندن تأسیس اولمشدر . تاج التواربخنده مذکور اولدیغیه نظر آق بو
حکومت ۸۷۴ هـ — ۱۴۶۹ م . تاریخده قدر حکمفرما اولمشدر . هائمه ر بر طرفین
دوت حکمدار کلدیگی ذکر ایشکله برابر جدول انسابده ، قره قویونلو ، ، عائله سندن
عراقی واندربایجانده اجرای حکومت ایش اون ایکی حکمدار تعداد ایدوردکه بر رجه
آق در :

- ۱ — قره محمد . ۲ — قره یوسف بن قره محمد . ۳ — امیر ایکندر بن قره یوسف .
- ۴ — جهانشاه میرزا بن قره یوسف . ۵ — امیر بیر بوداق بن قره یوسف . ۶ — امیر ابو
السمود بن قره یوسف . ۷ — امیر شاه محمد بن قره یوسف . ۸ — امیر آستان بن قره
یوسف . ۹ — بیر بوداق بن جهانشاه میرزا . ۱۰ — حسن علی بن جهانشاه میرزا .

(*) جهانتبا ص ۹۳ دن تلاً ترجمه هامه ر ج ۴ تبدیلات ص ۳۱۶

(**) (Bibliothèque. Or. d'Herbelot) به مراجعت

۱۱ - محمد میرزا بن جهانشاه . ۱۲ - ابو یوسف میرزا بن جهانشاه در .

••

آن قور بولو ملک حکومتی ایسه « قره بولوق » یاخود « قره سلوک » نامنده بری طرفدن ۸۰۹۰ هـ - ۱۴۰۶ م « تاریخده تاسیس ایدلشدیر . بو حکومت « باندربله » نامید « روف اولوب بو سلاله دن بولونان اوزون حسن « ک عثمانیلرله شدید عشارتی موجود در . نایب انوار مجنده مذکور اولدیغنه کوره آق قور بولیلار حکومتی طقدان طغوز سنه دوام ایدمک نهایت ۹۰۸۰ هـ - ۱۵۰۲ م « تاریخده انقضا ائمشدر . هاکیم بولاردن طغوز حکمدار کلدیککی انارت ائچکله برابر دیگر طرفه سدن جدول ایسه بولارک عددی اون ایکی به جینار بیوزک بولارک ایسه بیله تاریخ و ناملاری بر وجه آتی ذکر ایدیور :

۱ - قره بولوق « قره سلوک »	وقتی : ۸۳۹ هـ - ۱۴۳۵ م
۲ - حمزه بک بن قره بولوق	« ۸۴۸ هـ - ۱۴۴۴ م
۳ - جهانگیر بن علی بن قره بولوق	« ۸۷۲ هـ - ۱۴۶۷ م
۴ - اوزون حسن بن علی بن قره بولوق	« ۸۸۳ هـ - ۱۴۷۸ م
۵ - خلیل بن اوزون حسن	« ۸۸۴ هـ - ۱۴۷۹ م
۶ - یعقوب « « «	« ۸۹۶ هـ - ۱۴۹۰ م
۷ - ذیعتونور بن یعقوب	« ۸۹۸ هـ - ۱۴۹۲ م
۸ - رستم بن محمود بن اوزون حسن	« ۹۰۲ هـ - ۱۴۹۶ م
۹ - احمد بن اوغورلی بن اوزون حسن	« ۹۰۳ هـ - ۱۴۹۷ م
۱۰ - محمد بن یوسف	
۱۱ - الوتدین یوسف	« ۹۱۰ هـ - ۱۵۰۴ م
۱۲ - مراد بن یعقوب	« ۹۱۴ هـ - ۱۵۰۸ م

ایشه بورایه قدر ویر دیکمز ایضا حائده نور کلمک ما ورا جزیره و اسباب سفرا ده کی باشایه حاکمیلرندن و موجودیتلرندن بحث ایدلشدیر . . . بوتون بو قبائل و عشایرک شاه سی ایسه شمدی به قدر شرفاً تورکمن جواندن اعتباراً آذربایجان « آرزجان وائلولری به و سوره به قدر امتداد ایدن کیشی ساحه ده تصادف اولوتقنده در .

[۵] - بیروت تورکنندگی - بیروت ولایتده بولونان تورکنندگی دوت منطه په

تقسیم ایشک قابلدور :

- ۱ - عسکر قضاسی تورکنندگی • طرابلس شام لواستده •
- ۲ - حصن الاکراد قضاسی تورکنندگی • • • • •
- ۳ - حذور ناحیه سی تورکنندگی • • • • •
- ۴ - خزیبه وبار و بوچاق ناحیه لوی تورکنندگی • لاذقیه لواستده •

بیروت منطه ده بولونان تورکنندگی ایشک ایندکاری کویلر ایله قوسلرینک • دی

حقنده برار تفصیلات ویره لم [۵]

۱ - عسکر تورکنندگی : عسکرده موجود تورکنندگی قشاک ق شمالی منطه و صرب طاغیر اوزرینده کائن (۱) کواشرده (۲) عیدونده (۳) جدیدده (۴) روسه نام کویلری ایشک ایچکده در • کواشرده (۳۰۰۰) عیدونده (۱۵۰۰) جدیدده (۱۰۰۰) روسهده (۵۰۰) عدد تورکن بولونبورکه مجموع نفوسلری (۶۰۰۰) کیلدن عبارتدر •

۲ - حصن الاکراد تورکنندگی : حصنده موجود تورکنندگی قشاک جهت خزیبه سنده کائن و نفوسلری (۱۰۰۰ - ۱۵۰۰) آره سنده بولونان • زاره • حکیه • خزیبه • کویلرین ایشک ایچکده درلر • بو اوچ کویلده کی تورکنندگی مجموعی - (۴۰۰۰ - ۵۰۰۰)

قدرده •

۳ - حذور تورکنندگی : حذورده بولونان تورکنندگی ناحیه تک متفرق جهتله رنده و اها سی روم ، مارونی ، ویتصری بولونان کویلر آره سنده کائن باشلیجه دوت کوی ایشک ایچکده در • (۱) • (۲) بیت اوسلان • (۳) • (۴) عین دایش

بیت سنده (۱۰۰۰) بیت اوسلانده (۳۵۰۰) متراسده (۲۵۰۰) عین دایشده (۳۰۰۰) که جماعاً بکول • حذور ناحیه سنده (۹۰۰۰) تورکن موجوددر •

۴ - لاذقیه تورکنندگی : ناکنجه بولندگی اوچ قسه تقریبی ایشک قابلدور • برنجی قسه لاذقیه کواسته تابع خزیبه ناحیه سی تورکنندگی که (۱۵) برج اسلام • (۲۵) سلیب منطه ل ایشک ایچکده درلر • هر رنده تقریباً (۱۰۰۰ - ۱۵۰۰) نفوس اولدینه نظراً خزیبه تورکنندگی اوچ بیکه قریبدر •

ایچکی قسه لاذقیه لواسته تابع وبار ناحیه سی تورکنندگی که ناحیه مرکزی بولونان • کلبه • نصبندن ما عدا • کبیه • شرمه • جوقورچاق • قوچلوق • کبیر • آراخیز

[۵] بیروت تورکنندگی احوال اجتماعی و روحیه وادیه سی عسکر • حصن الاکراد حذور • لاذقیه تفصیلات محلی سی میانده بر تفصیل ذکر ایدله جکدر •

شهروران : آنچه یاز ، قلابه ، اره نلک ، نصیبین ، قاباقلیه ، حزیبه تولات ، والی ، قیزیل جوایه عبود ، قیزیل جوایه ازهری ، یامادی ، قیزیل ، کوبلرخی اشغال ایشکده درلر . بو کوبلرده اقلی ۲۰۰ ، اعظمی ۴۰۰ - ۵۰۰ ، اولدینی خالد . تخمیناً اوج درت بیک تورکن موجوددر . بواشارله «بیره» ناحیه سنه تورکن بر ناحیه نظریله باقیلا یبار . بونا حیه ده عربلرله مسکون آنجق بش الی کوی موجوددر . اوجنچی قسم اسیبه لاذقه لوانه تابع «بیطه» یا خود «بوچاق» ناحیه سی تورکنلر بدر که ناحیه مرکزی بولونان «کیش» نصب شدن ما عدا «بدروسیه» فاق حسن ، «بسی بکلی» ، «طورنجه» ، «بوزاوانلان» ، «کسه جک زیتونجق» ، «سرای» ، «زاعمرن» ، «شهروران» ، «المالیه» ، «مران» ، «کوبلرخی اشغال ایشکده» درلر . بو آرلزده دخی یاز کوبلرده اولدینی کی اقلی ۲۰۰ ، اعظمی درت بش یوز نفوسدن عبارت اولمق اوزده جمماً بکون اوج درت بیک تورکن بولونیور . وراده دخی عربلرله مسکون اولمق اوزده آنجق بش الی کوی موجوددر .

بو ایضاحی خلاصه ایده جک اولورساق بیروت ولایتده نهایت ۱۵۰۰۰۰۰۰ پورکن بولوندینی نتیجه سی استخراج ایش اولور .

[۵] - بیروت تورکنلرک منشائی رسموظات - بیروت ولایتده اون ، اون بش بیک نفوسدن عبارت اولان داوولجه بیان ابتدیکر وجهله بر قاج منطقه بی اشغال ایشکده بولونان تورکنلرک منشائی و بیروت ، تعیر دیگرله سوریه محیطه زمان درودلری کیفیتنی تورکنلر حقیقه کی فصلزده خاتمه ویرمزدن اول - بر مقدار تدقیق و شور ایله ملک ضروریدر .

فی الحقیقه اولاً - تورکنلرک نازمان ونه سورته ونه مقصدله تورکن جولرندن ، تورکنلاندن مهاجرت ایده رک بو محیطه کلذکلی و یا خود وقتیه (انطولی) محیطه هجرت ایده رک اورالرده بر مقدار اقامت ابتدکن صوکره سوریه محیطه نه سواکله اشغال ابتدکلی کیفیتنی اول امرده کندیلر نجه معلوم ایشکده و «KITAP» نایباً تورکن کوبلری آراسته دوشروون دوشرویه اجرا ابتدکنز محلی تدقیقات نتیجه سنده دخی بو جهتلری ایضاح ایده بیله جک بر وثیقه تاریخیه و یا خود بر منبع تاریخی ایده بیله مشدر .

ثالثاً کرک تورکلره و تورکنلر و کرک سوریه و انطولی به دائر ایده موجود ومدار تبع ولان کتب تاریخیه میاستده بو خصوصان تمایله ایضاح ایده بیله جک بک آرز اساسره دسترس اولونه بیلمشدر . و الحاصل ایشو اسبابدن دولایی بیروت تورکنلرک منشائی حقیقه در میان ایده جکمز مظالمک محتاج تأیید و شایان شور نقاطی دخی

بولونا جقدر ، بتا^۱ عليه بوراده بر طرفدن تورکملرک اقوال و مسائلاته و بعض آثارده کی اشاراته و دیگر طرفدن آسیای صغراده کشت و گذار ایدن بعض ذواتک دخی روایاته استناداً بو جهتلری قابل اولدیغی قدر توضیح ایدرک حقیقته تقرب ایدلرک طرفتی تمهیب اولونه جقدر .

بو اوافق مقدمه دن سوکره اول امرده کندیلرک مدعیاته نقل کلام ایدیوروز :
عکار تورکملرک نظرآ کندیلری ۱۰۰۰-۱۵۰۰ سنه اول شام و لایقنده قیطره جوارنده کائن ، جولان ، و سویدی ، منطقه لریدن کلمش لر ایش . حتی بونلرک اقریاسندن بعضیلری الآن حمصده اقامت ایدیور لر مش . عکار تورکملرک شجره^۲ النسابلری اونلرک زنده محفوظ ایش . بو روایت انجق عکار تورکملرک سوریه منطقه سنده موجود تورکملر له علاقه دار اولدیغی افاده ایتمکه برابر جذور اساسی لایقته تمین و توضیح ایدرک مکه در .

حصن الاکراد ده مقیم تورکملرک اقوال و مدعیاتی ده همان همان عکار تورکملرک افادانه قریب و او درجه ده مہمدر .

حذور تورکملرک کلمجه بونلرک مدعیاتی مختلف و بربری متناقض در . بعضیلرک کوره حذور تورکملری بوندن اوچ ، دوت یوز سنه اول اطنه دن مهاجرت ایتشلر ایش . دیگر بر قسمی ایسه کندیلرک ، قان ، عشرتندن اولدقلمی در میان ایتمکه درل . حذور تورکملرک بو متباین روایتلری نتیجه اعتبارله ایکی فکره منجر اولور . ۱- بو تورکملر دوغرو دن دوغری به ایلک سلیمان شاه مهاجرتند کشت و فقط اناطولی به اوغرمش اولاری ۲- بو تورکملرک اناطولیده و متلاطنه ده اقامت ایتدیکن سوکره مهاجرت ایش بولخالر در . بونلردن بری ترجیح ایتدیله یله چک مطالعاتی ایلروده ذکر ایدرز .

سختیه ، یازم و بوجاق ناحیه لری تورکملری ایسه به مختلف صورتده مطالعه لر یورویورلر . بر قسمی تمین ایدر مدکلری بر زمانده اناطولیده توقات و آطه طرفلرندن و بر قسمی ارضرومدن ، کاکادن کلکلمی در میان ایدیورلر .

بعضیلری ایسه یازم و بوجاق تورکملرک سلطان سلیم طرفدن لبنان و آنجی انسان استفاتمنجه و جبل الاقرع طرفلرند اسکان ایدلرکی در میان ایتمکه ویه بر قسمی ایسه جانبد غزالی وقعه سندن سوکره سلطان سلیمان زمانده فرهاد باشا طرفدن اسکان قلدقلمی بیان ایتمکه درل . بالطبع بو خصوصده بر وثیقه تاریخی لری بولونمادی ایتجون بو تون بو در میان ایدیلر اقوالی انسانات تاریخیه به ربط ایدرک نتیجه حاصل ایتک ضروری در :

۱- سوریه ده و خاصه بیروت ولایتده بولونان تورکملرک زمان ورودلری بر قاج عصر مقدم اولوق لازم کایر . زیرا بر طرفدن اشغال ابتدکلری کویلرک و موجود نفوسک وسعت و کثرتی دیگر طرفدن اساساً متکلم اولملاری لازم کلن تورکمن لسانک و تورکجه شپوهنک ، عثمانلی تورکجه سنه قمری نسبتده اصل تورکجهدن تبعادی وقوشلمقده بولونان لسانه یاریدن فصله عربجه و با خصوص خلق عربجهسی کاشنک قاریشمش اولمیدر . بناً علیه لا اقل اوج مدت بوزسنه مقدم بیروت محیطله کلکلرخی قبول اینک ضروریدر . با خصوص هاتمر سلطان سلیمان قارشی عصیان ایدن جانرد غزالینک ۱۵۲۰ سنه میلادیسی کشرین اولی ابتداسنه مصادف ارلان ۹۲۶ سنه هجریه سی ذی الحجه سنده اولمش بیک تورکمن و ملوک سوارسی و سکر بیک تبرانداز ابله شامدن چیتوب استابول بولنی طوتدیغنی بیان ابتدیکه باقبلیرسه سوریه ده اوزمان تورکملرک بولدیغنی قبول ایدیه بیلیر .

۲- بو تاریخلر دن اول تصادف ایدن زمانلرده ایسه رمضان اوغللری خاندانی انراض ایتمش و خاندانک و اتباعک بقایاسی بولونان تورکملر دخی - اولجه بیان ابتدیکمز وجهله حلب ولایتده داغیلمش در . حلب ولایتده ایسه آن جسر شغورده اردو ناجیه سنده بر جوق تورکملر بولونمقده در . اردو ناجیهسی ایسه بار و بوجاقی ناجیه لری اتصالده بولمق اعتبارله بولرک رمضان اوغللری احتفادن بولوندیغنی و کندیلرینک اطمن طرفلرندن کلدیگی وارد خاطر اولایبیر .

۳- مع ماقیه بو تاریخلر دن مقدم ایسه - ینه اولجه ذکر ایدیلدیگی وجهله سنی عشرتی اناطولییه و غربیه طوغرو هجرت ایدر کر سلیمان شاهک جیبیر یاشکا هنده قراه دوشه رنک اولدن صوکره بعض قیلهسی خلقتک اولمه بری به داغیلدیغنی و تورکجه کلدیگی ینه هاتمر ده بیان اولمقده در . بناً علیه بو تورکملرک ده قانی احتفادن بولونماسی دخی ذهته توارد ایدن مسألدن در .

KITAPLIĞI

مع ماقیه خصوصی اولارقی اجرا ابتدیکمز استطلاعات اوزرینه کرک سوریه ده و کرک اناطولیده وار ضرور طرفلریده اجرای سیاحت ایدن بعض ذواتله کوردوشدک؛ شفاهاً اعطا ابتدکلری تفصیلاته مستد بعض ملاحظاتی دخی بوسندسز . علاوه قیلدن اولوق اوزره ذکر اینجهی مناسب کور بیورز .

فکر لرجه سوریه ولایتده بولونان تورکملری ایکی بوبوک فسه آیرمق اقتضا ایدر :

برنجی قسمه بایر ، بوجاق ، خزینه ، اردو تورکمنلری ، ایکنجی قسمه ایسه حص ،
 حاء ، حذور حصن الاکرام ، عکار ، حوران تورکمنلری ادخال ایتک لازمدر .
 فی الحقیقه بایر ، بوجاق و خزینه تورکمنلری ، اناطولی و آسیای صغیرده موجود
 تورکمنلره مقایسه ایدمک اولورسه قی بونلرک ارضرومده ، ارزنجانده ، بولونان
 تورکمنلره یک چوق بکزه دکلری کورودر .

ایکنجی قسم یعنی حذور ، عکار ، حص ، حوران ، . . . ایخ تورکمنلری ایسه
 اناطولیده موجود وعددلی عسرات درجه سنده بیکلری آشان و آفشار ، تیسیر
 ایدیلن تورکمن عشیرتلیره شبه در .

بو جهتلری بر مقدار ایشاح ایدم : برکده ارزنجانده ، اکین ، و ، گناخ ،
 طرفلنده ، یاشایان تورکمن قادیلری و کوییلری هان همان بایر ، بوجاق قادیلری و کوییلری
 آکدرر ، بخصوص لهجه اساسیه لرده دخی بویوک بر مشابته واردر . و بولهجه
 شمائلی شیوه سنه اوقدار پانجی دکلدر ،

بو ایضائی و برن ذات بوجه آتی علاوه ایدیور :

۱- سلطان سلیم ، خراسان طرفلرندن ۸۰۰ - ۹۰۰ بیک خاله خانی یعنی بش آتی
 بویوک تورکمن کتیروب لبار و حلب طاعلری ذروه و انگلیتیه برکشدیرمش . . فقط
 بو قدر عظیم ارض مرور ایلم الله تائسی ایدم ایدم اون ، اون بش بیکدن عبارت قالمش .
 سنه مافیه بایر بوجاق تورکمنلرک خراساندن کلدکلری قبول ایتکله برابر بونلرک برمدن
 ارزنجانده اقامت ایتدکلریه قائل اولاق لازمدر . زیرا اکناخ بکلرندن بعضیلرک ادعایه
 نظر اعرستان جهتمه وقوع بولان بر محاربه اوزرینه زمانک حکمداری طرفندن جسد
 لرده ان بیری قیابعله برابر دعوت اولونمش . فقط کیدن عسکرلرک عائله لرده بر قسمی بعد
 الحرب عودت ایتیه رک اوراده اسکان ایش . حتی کما خیلر بونلرک ترمده اسکان ایتد
 بکلری دخی تیسیر ایدیورلر . بوکا مقابل بایر ، بوجاق تورکمن رئیس لرندن بعضیلرندن
 دیلدن دیله دولاشان اقواله استنادا عن اصل کماخل اولدکلری ادعا ایتدکلریه باقبلیره
 بایر بوجاق تورکمنلرکده اسانی ارزنجان تورکمنلریه ارجاع الهمک لازم کلیر . . .

ایکنجی قسم تورکمنلره کمنجه حصن الاکرام ، عکار و حذور تورکمنلری در ،
 سیمالرنده کی کوزه لک وجود لرند ، کی منات و ساغلاملق و سائلرند کی ایهام
 و نور کمنجه به منقارب اولان لهجه لری اعتباریه اناطولیده بولونان (آفشار) لره مشابه
 ایشلر . .

قاموس الاعلام آفشارلردن بحث ایدرکن دیورکه :

۱- آفشار لر ، اسکی تورک اولو سلرندن بری اولوب ، ایسوم ایرانک عراق عجمی

خطه سنده يونانده بربوبوك توركنن عشيرن بولوندىنى كى اناطولىده دىنى بوقاچ عشيرت واردور . بونلرك بى آقره ولايتك بوزغاد سىچاغده بولونبور . . . .

مشهور جغرافيوندن (اليزه ره قلوبس — *Elizah Reclus*) دىنى قيمتدار اثرده [۵] اناطولىدن بىحت ايدر كى آفشار قبائلى اوزون اوزادى به آكلابور .

فى الحقيقه آله لك شماليه ، وسيواس ايله اطنه و حلب آره سنده وباشيلجه (عززيه) قضا سنده وبوزغادده موجود آفشارلك عددى (۱۰۰) بىك قدر چيقارمق قابلدور . . . آفشارل ، توركنن عشائرى ميانده سجايلى اصلبه بى ابرار اچك اعتباريه لك زياده حائز اهميتدور . . .

آفشارل لسالرينه قارشو بوبوك بىمقونبته مربوط بولوندى قلىرى كى ، قابىلرندى كى سريقتى وعمومنده موجود اصالت ونجات روحيه اعتباريه توركنن عشائرى ميانده بىتمونه امثال اولقده دور .

ايشه خذور وعسكار وجواري توركمنلرينك بوخصاره مالك اولدقلىرى وباصصومس قابىلرندى كى رونق وجمال دىنى نظر دقه آتيره بونلرك آفشارلردن بولوندى قلىرى تخمين اولونه بيلر . حتى طرز نلبس اعتباريه ده بىقرات موجودور . باء عليه آفشار قبائلك اناطولى به مهاجرنلرى زمانده سوريه به قدر اجشى اولمالرى محتملدور . . .

والحاصل بو ايضاحق ويرمك اطقده بولومان ذوانه تشكرله برابر شيمدى به قدير بيرون توركمنلرينك منشائى حقه درميان ايشديكمز ملاحظاتك صحائف تاريخيه بى تمامه توبور ايده بديك باقبليسه بو خصوصده باشقه نقاط نظر دن وقوف واطلاعلرى ووساطه كافيلى بولونانلرك دىنى بوجهنلرى علم تامنه ايدىنلاقماسى اقتضا ايشديكى تسليم ايشك ضرورى اولور .

- ۷ -

اديان و مذاهب

بيروت ولايتىك قسم شماليهنده ساكن اولان اهالى ، دين اعتباريه (اسلام ، خريستيان موسوى) قسملره تفرق اولوناييلير ؛ اسلاملره (سنى ، اسماعيلى ، نصيرى) وخرىستيانلرايه (قاتوليك ، اورتودوكس ، مارونى ، پروتستان . . الخ) اقسامى حاوى اولوب (اسماعيلى) و (نصيرى) لردن ماعداسى حقهده جلد اولده معلومات لازمه ويرلايدىكندن تصكرارندن

[۵] (Géographie universelle) نام لرك (L'Asie Antérieure)

صرف نظر اولونیش و بالکثر مباحث عنه ایکی فرقه اسلامییه حقه، ایضاحات مقتضیه اعلامانه لزوم حکور و لشدر :

۱ - اسماعیلیه و اسماعیلیه

بیک ، بیک ایکی یوز سنهک برماضیه ، و آفریقانک شمال غربی جهتلرندن ایرانک انجای شرقیه سنه قدر کندیمنه واسع بر جولانکله بولاجق درجه ده و قبیله آرز جوق قوی بر نفوذ فکری و رساله معنویه مالک اولمش اولان (اسماعیلیه) دین و پامذهنیک صورت ظهور و نشانی و عوامل غا و انکشاف حقه اساسی مطالبه لر بور و تمک ایچون هر شیدن اول صدر اسلامه ندر ارتقا اتمک و اور زمانلردن اعتباراً تاریخی تعیب ایدرک عددی بش ، آتی یوزی تجاوز ایدن (اسلام فرقه لری) نک خطوط اساسی تبیین ایلمک احتضار ایدر ، زیرا ، ایلروده بر تفصیل ماهیتی تشریح ایدرله چک اولان مذکور دینده مصادف فکر و نظر اولاجق بعضی اصول و عقیده لره جهه مزک معلومی بولونان اساسات اسلامیه و منه آراسنده ، یک لحظه ده ، نظائر ایدرله چک فروق قطعیه نک جذر لرش ، آنحق مذکور فرقه لره اکثراً نامنتظر بروجه استقامت تعیب ایدن خطوط اعتقادیه سی مباننده بولمق و نهایت او واسطه ایله تحلیل و ایضاح اتمک قابل اولاجقدر ، نکس تقدیر ، و اسماعیلیه ، مذهبیک عقیده عمومی اسلامیه ایله اولان علاقیمی بوس برتون نامحدوس بر درجه تزل ایدر .

بنا علیه بزه اول امرده (اسلام فرقه لری) نه عمومی بر نظر عطف اتمک بورد بندن بولونیور :

[۱] - اسلام فرقه لری - دیانت اسلامیه ، اول امرده ، آیات جلیله قرآنیه ایله تبیین بورد و تقدر ایش و اولوب ، قرآن عظیم الشان ایسه بر طرفدن لسان فصیح ایله نازل اولمق اعتباریه اساساً او حکامده ، معانی قدسیه سنده بر کونا اختلاف حاصل اولمادیکی کی دیگر طرفدن احادیث عالیه سویه ایله ده زمان رسالتینسابعده نشئت و پالوش افکار بر طرف ایدرله چک مهبط وحی اولان خاتم الانبیا حضرت لرینک قدسیت مضی لری اطرافنده بروحدت معظمه اسلامیه وجوده کلمش ایدی ، بنا علیه بوزمان سغد افترانده ، فرق اسلامیه نک تشکلی موجب اولاجق بر سیه مصادف اولوناماز .

حتی دین مبین اسلامینک احکام منیفه و اساسات قدسیه سی اوقدر بویوک بر سهولتله تلقی ایدمش ایدی که بالآخره بر جوق (فرق اسلامیه) نک ظهوری نتایج ایدن بعضی خصوصات اعتقادیه ، زمان رسالتینسابعده - صحابه کرامجه - اسلام وارد خاطر اولمش

وومس، گہنی خطہ دار ایڈہ جک هیچ بر حال ظہور ایتھمش ایڈی، نیتہ کیم زمین بکد کیم
مسار عظیمان بری تشکیل ایڈیکی کورولر، صدات ازلیۃ الہیہ، کیتینی عتدہ —
القرآنک رسالتہ انحرأ — صحابۃ کرام طرفین بو خصوصہ کی خصوصہ ترقائیاہ
دائرہ آؤوا سوال اراد ایتھمش و علم قدرت، حیات، ارادہ، سمع، بصر، کلام، ... الخ و
کی وسایل قدسیہ، احکام قرآنیہک صراحت باہر می الہیک طریق اولادنی نوب ایتھمش
بولاندی ایچون بریلہ جزوی درجہ اختلاف افکار حاصل اولامش ایڈی .

زمان دولای دذکہ زمان رسالتناہدن انتشاراً حضرت علیک اہم خلافت، قدر
مردن مدت طرفہ اسلامیتہ ظہور ایڈی و بر آڑ اہمیتی صایلان مناقشہ
اختلاف اجتہادہ [۱۰] دن عبارت قلت ایڈی . بو نوعدن اولان اختلاف الہیہ بارم
عقد طرفہ اولی تجاوز ایتھمش و اکثری در حال بر طرف ایڈاشدی . تکم .

۱- مرض اخیر نیوتناہی ایشاندہ (انٹون بدواہ و فرطاس ... الخ) (**) دہ
بوور نطق سوکرہ واقع اولان مناقشہ جان خانہ پذیر اولشدی .

۲- پتہ او آسارہ اساس اردو سنک تھیذیہ دائرہ وقوع بولان فرمان رسالتنا
جہای اوزریہ ظہور ایڈی مناقشہ دخی دیکری قدر دوام ایتھمشدی .

۳- بو اختلاف دخی، ارتحال نبوی عتیدہ، حضرت عمرک، وفات پیغمبر
و روز ایستہ رقی و ہر کیم کہ محمدک وفاتی سوہلر ! اولی قیامتہ ... الخ و سورتہ
قرہ خانہن سوہلکری سوڈلر اوزریہ واقع اولشد کہ اودہ حضرت ابو بکرک
(و اعند الارسول قد حلت من قبلہ الرسل .. الخ) آت کریمہ سنک تھالون ایڈی
طرح ایڈاشدی .

۴- حضرت پیغمبرک موضع دفتری حلتہ واقع اولان اختلاف دخی (الاصحاح / ۱)
یقدیرن جبک بموتون) سوڈسندہ مروری اولان حدیث شریف حاکمہ حل
ایڈاشدی .

۵- امامت و خلافت خصوصتہ ایک جریان ابدن اختلافد کہ بو، دیکر لریہ ایستہ
فضا اہمیتی جاگردی . حضرت ابو بکرہ وقوع بولان بیعت الہیہ نہایت بولش وبع مابقہ
ایزای تمامہ سلیہ نامشدی .

۶- پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم نوارت مسألسی ایڈی کہ (نحن معاشر الانبیاء لا نرث ما
ترکنا .. الخ) سوڈسندہ روایت اولولان حدیث شریفہ حل ایڈاشدی .

[۱۰] کتاب اللؤلؤ فی عہد النبی کریم الشہدائی .

(۱۱) الشرح فی تہذیب عیادتہ بن عیادہ سیتہ محمد بن اسماعیل البخاری طرفدن مرویدر .

۷- حضرت ابو بکر زماننده (زینة) مسأله سندن متوك اختلافی دخی یاد آرد سورمشدی .

۸- حضرت ابو بکر ء حضرت عمری کندیشده سوکرمه خلافت نامزد کوسرمه لری مسأله سندن توك ایتشیدی . بده حضرت عمر زماننده میرات ایله حدود شریعه مسأله سندن متوك اوافق تفك نقاط نظر اختلافی اولشیدی که بو سئوده همان حل ایدلشیدی .

۹- حضرت عثمان ك خلافت انهای انتخابده (مشورت) دائر وقوع بولان خلاف رأیله تحصیل ایدن اختلافی دخی بر طرف اولوشیدی .

۱۰- ائک سوکرمی واک مهم اختلافلر حضرت علیک زمان خلافت تصادق بدور که ، خلیفه انتخابی و خلافت استحقاق کیفیت کی مسائل بر چون فرق اسلاب ک ظهوری استیاج ایتشیدی . بو اوافق خلافت سندن دخی آکلا شلاجتی وجهله اسلام بینه حصوله کن اختلافلر میاننده ائک اهمیتلی (خلافت) مسأله سی ایدی .

فی الحقیقه ارتحال پیغمبر سندن سوکرمه خلافت مسأله سی بر مدت نشئت آرای بو سبب ایتش امرنه قدر ائک اوج خلیفه زماننده مادی بر خادته ظهور ایتش مشر بده حضرت علیک زمان خلافتده تشکل ایدن (خوارج) فرقه سی متعاقب حضرت عثمان طرف اولری بر کتله سالده مذهب شیعی بی وجوده کنیش ایدی . مع مافیة بر یکی فرقه ایرون موضوع بحث اولان باطامه حضرت علی ایدی . برنخی فرقه حضرت امام ائله مقابله بی ؛ ائکسی فرقه ایله حضرت علی بی مذاقده بی ثابته بیلدیکی همچون هر یکی فرقه سندن اول امرده سیاسی تلقی ایتک اتصا ایدر . مع مافیة بر مدت سوکرمه هر ایکسده در اوج مذهبه قاریشوق دینی سیاسی بر شکل اکتساب ایدیلر . نئ کیم سوکرمه لری (شیعی) اردن بر قس مذهبیلرند . غلو و اغراق کوسرمه ک جزؤ الیهسک بی بر ائی طالبی سوکرمه کیندن سندن اولان خلیفه لره ، ائمه بی حلول ایده چککه قال اولایلر . بو وجهله غلو کوسرمه لرینک ائک بویوک سبی ، وحدت موجوده اسلامیة مقابله بر کتله رفیه وجوده کتیره ک اوسایره مقاصد مخصوصه سیاسی لر بی قومن قله جدارونی ایدن ، بو سالیبده ایران درختک بر تسلطیه وجوده کنش ایدی . فی الحقیقه زمان کچک کچک ، حضرت علی ک تاریخ قاریشان شخصی اطرافده بر هاله عقائد وجود کپور و سبت اوج درت عصر نظرند . (اسماعیلیر) ، (نصیرلر) ، (درزیرلر) عندده بوسر بون متباعد سنده لک ظهوری کی نتیجه لر حصوله کپوردی .

بو اعتبارله دهنیه بیلیر که (حضرت علی) قدر اسلامیتده شریک تأثیر بر افان بویوک بر سیاسی تاریخی به دهاتصادق اولوناماز .

الحاصل صحابہ در دورند بیان ایدیان او ، بر ایکی فرقه اسلامیہ دن ماعدا برده ،
(مدیہ الجہنی) ، (عجلان الدمشقی) ، (بولس الاسواری) ایله اشلائان (قدریہ) مذہبی
ظہور ایشدی .

صحابہ لر در ولدن سوکرہ ایسه بر طرفدن (جہم بن صفوان) ک مذہبی (جہیبہ) ،
دیگر طرفدن (واصل بن عطا) نک (معتزلہ) ، ونہایت معتزلہ یہ فارسی اولنی اوزدہ
(مشہہ) فرقه لری ودها سوکرہ (باطنیہ) فرقه سی کی بر چوقی فرقه لر اشکعل
ایدیرو خلدای عباسیہ تک بدنجیسی پولونان (المأمون) زمانہ تصادق ایدن اربونجی
قرن هجریدہ بر طرفدن السنہ مختلفہ دن ترجمہ ایدیان کتب فلسفیہ تک تصنیح وتنبی
و دیگر جہتدن اساطیر قدیمہ بہ مجلویت نتیجہ سی اولارق بک متناقض جریانر رجوعہ
کلیوردی

خصوص غریبہ (فاطمیہ) و شرقیہ (آل بویه) زمانہہ خود لری یورپین و ناسخ
و حلولہ قائل اولان بعض (غلاة شیعه) ایله اهل سنت آراشدہ بک عظیم مجادلہ لر
ونہایت قائلی مصادمہ لر اولبور و (قدریہ) ، جہیبہ ، معتزلہ ، خوارج ، شیعه ، باطنیہ ،
ایچ) کی اساسی ناملر آئندہ بونلرجه اسلام فرقه سی بلاد اسلامیہ بی ابریز اختلافات
ایله ور و حتی اسلامی بر وادی "خطر ناکہ سوق ایدیوردی

مع مافیہ بو قدر (اسلام فرقه لری) نک — مطابق سیاسیہ دن صرف نظر — تشکیک و کی
عوامل و سوانق دینیہ بی بورادہ تلخیص ایتک فائده دن خالی دیکلدر : بنا علیہ
اختلافی داعی مسائل اصولیہ ای دوت اساسہ ارجاع و تدقیق ایدہ کیلرور : [۵]
رنجی اساس — صفات و توجید مسأله سی درک : مختلف فیہ اولان صفات اولیہ
نک اثبات و اتقی ایله ، صفات ذات و صفات فعل و در ، برده بوصفاندن جوابی حق
ایچون واجب و یا جائز و یا مستحل اولانلر بدر ، اختلاف باشلیجه ، اشعریہ ، کرامیہ ،
مشہہ ، معتزلہ فرقه لری آراشدہ در .

بکنی اساس — قدر و عدل مسأله درک : مختلف فیہ اولان فضا و قدر ایله خیر
و شرک و مقدر و معلومک ارادہ سی کیتک اثبات و اتقی خصوصلر بدر ؛ اختلاف ، قدریہ
تجاریہ جبریہ ، اشعریہ ، کرامیہ آراشدہ در .

اوجنجی اساس — وع- و وعید و ایما' و احکام مسائل درک : مختلف فیہ اولان
ایماز ، توبہ ، وعید ، ایما' ، تکفیر ، تظلم خصوصلر تک اثبات و اتقی در ؛ اختلاف
باشلیجه مرجعہ ، حروریہ ، معتزلہ ، اشعریہ فرقه لری آراشدہ در .

در دینی اساس — سمع ، عقل ، رسالت ، امامت مسائلی در که مختلف فیہ اولان
 ہوئندہ تعین ، تسبیح ، صلاح ، اسلح ، لطف ، عصمت خصوصاً صوری اہلہ شرائط امامتک
 و کیفیت انتقالک نصاً و یا اجماعاً اولیائی جہتوری در — ، اختلاف باشلیجہ شیعہ ، خوارج
 معتزلہ ، کرامیہ ، اشعریہ فرقی فرقی آراستہ در .

مرہ قدر در دینی قرن ہجریہ تمللری قورولمایہ باشلایان (علم اصول و فروع) ،
 ائمہ و مذاہب کریدہ اربعہ و نہایت بعض ائمہ سائرہ اہلہ بر مدت سوکرہ بر اساس قویہ
 ربط ایدیہ رک (اہل سنت و جماعت) ک عقائد اسلیہری خلدن مبات ابدلش و عقیدہ
 لرندہ غلو کوسترن فرقی لرند بر جوخی انحلال ایدہ رک نہایت اہل اسلام ، امامت ،
 اجتہاد ، تفسیر کی آنجق بعض مسائلہ مختلف و (سنی) ، (شیعی) ناملریہ باشلیجہ ایکی
 بویوک فرقیہ انحصار ایتش و (غلامہ شیعہ) دخی (درزبہ) ، (اسماعیلیہ) ، (نصیریہ) ،
 فرقی لرند عبارت قلش ایسہدہ اولجہ بحث ابتدیکمز بوز لرجہ فرقی نک اکدیکی تفرقیہ
 تخیلری بہ امت عظمتہ اسلامہ ایچون تلافیسی قابل اولمایان قائلقرہ و انحطاطقرہ سببیت
 و برمش و بلک زمر آلود نمرہ لر وجودہ کتیرمشدی .

∴

بو عمومی مقدمہ دن سوکرہ . تخصیص فرقی قرہ نقل کلام ایدہ لم :
 اساساً اسلام فرقی لرینک — فروعی دہ نظر دقہ آلاق — عددی تعین و تحدید
 ایتک قابل دہ کادر ؛ ہتا علیہ اولجہ بیان ابتدیکمز بوز لرجہ فرقی فی بعض اصلرہ
 ارجاع ایتک ضروریتر .

حنی رسول اکرم حضرتلری :

— «استفرق امتی علی ثلاث و سبعین فرقیہ الناجیہ منہا واحدہ و الباقون ہلکی .»
 دیہ بویور والری اوزرینہ اسلامک منقسم اولدینی ایتش اوج فرقیہ دن ناجی اولان
 فرقیہ نک کیم اولدینی سوزلش ، اوکا جواباً :
 — «اہل السنۃ و الجماعہ»

واونی متعاقب ، اہل سنت و جماعتک دہ کیم اولدیفنہ دائرہ درمیان ایدیہن دیکر بر
 سؤالہ دہ :

— «ما انا علیہ الیوم و الاحیائی .»

دیہ بویورلش و برآز سوکرہ دہ :

— «لا تزال طاقتہ من امتی ظاہرین علی الحق الی یوم القیامہ .»

دیہ فرمان بویورلشدہر .

بنام علیہ ایلک فرقه اسلامیہ اولیٰ اوزرہ اهل سنت و جماعتی صایمقلانمز اقتضا ایدرہ . پیغمبرمزنک بوور دقلری دیگرشمش ایکی فرقه یه ککنجه بوسلری ده مختلف اصللر ده جمع ایشلردور . بته کیم بعض مؤلفین (قدریه ، صفاییه ، خوارج ، شیعه) ناملریله درده نصر و بعضلری ایسه (معتزله ، مشبه ، قدریه ، جبریه ، مرجئه ، حروریه ، نجاریه ، جهیبیه ، خوارج ، شیعه) اولیٰ اوزرہ اون فرقه یه ارجاع ایله منلردور . بزده مدار تفصیل اولیٰ اوزرہ ایکنجه تصنیف تعقیب ایله جکز ؛ بنام علیہ بو فرق اسلامیہ بی اون اصله ارجاع ایدیورز ؛ بولردن بر قسمنده اعتقادات سنییه قریب جهتلر بولوندی بی کئی بوس بونون اسلامیت حقیقیه ایله قابل تألیف اولامایه جق بک بعید نقطه لریک بولوندی بی ده اشارت ایله بیلرؤز . بحث ایشدیکنز اون فرقه بی بر وجه آئی بیان ایله بوزرؤ :

۱ . معتزله

بو فرقه طرفدارانی (اسحاب عدل و توحید) ناملریله ده معروفدلرؤ . معتزله ، صفائی ، تشیعی و رؤیت باری بی نی و قرآن کریمک مخلوق اولدی بی و عبدک کندی فعلتک خالق بولوندی بی ادا ایدهر . جناب حقه شر و ظلم اسناد اولونامیه جفی ، حکیمک صلاح یابه جفی ، مؤمنک طاعت و توبه ایله دنیادن ابر بیلرؤسه نواه مستحق اولاجفی ، کیره دن توبه سز جیقانک ناردہ خلوق بی اقتضا ایله جکی و ورود سمعدن اول اصول معرفت و شکر و نعمتک واجب اولاجفی ، حس و قبحک عقلاً یلمنمی و حسن ک اعتنائی ایله قبحدن اجتنابک واجب اولاجفی . الخ در بیان ایله دلرؤ . معتزله دن بولونان فرقه لری خصوصات آلفه ده اتفاق اینمکه برابر امامت خصوصنده اختلاف ایشلردور .

ایله معتزله تک باشلیجه بکرمی قدر فرعی موجوددر ، بز بوراده خلاصه بالکز مؤسسلریله اسلری ذکر اینمکه اکتفا ایله جکز :

- ۱ - واسلیه (واصل بن عطا ابن حذیفه العزال) ۲ - عمرویه (عمرو) ۳ -
- هزلبیه (ابی الهذیل محمد بن الهذیل الملاف) ۴ - نظامیه (شبراهیم بن سیدنا النظام)
- ۵ - اسواریه (ابی علی عمر بن قائد الاسواری) ۶ - اسکافییه (ابی جعفر محمد بن عبدالله الاسکافی) ۷ - جعفریه (جعفر بن حرب بن میسره) ۸ - بشریه (بشر بن
- المتمر) ۹ - مزداریه (ابوموسی عیسی المزدار بن صیح) ۱۰ - هشامیه (هشام بن عمرو الموطی) ۱۱ - حاططیه (احمد بن حاطط) ۱۲ - حماریه (عسکر مکرم معتزله سندن
- بر شیعه) ۱۳ - معمریه (معمر بن عباد السلمی) ۱۴ - تمامیه (تمامه بن انیس
- النخیری) ۱۵ - جاحظیه (ابی عثمان عمرو بن بحر الجاحظ) ۱۶ - خیاطیه (ابی الحسین
- بن ابی عمرو خیاط) ۱۷ - کعبیه (ابی القاسم عبدالله بن محمد بن محمود البلخی الکعبی)

۱۸ — جاییه (ابو علی محمد بن عبد الوهاب الجبائی) ۱۹ — بهشمیه (ابی هانم عبد السلام بن ابی علی الجبائی) ۲۰ — شیطانیه (شیطان الطاقی نامیده معروف محمد بن نعمان) .

معزله نك بوشلیجه صایدیقدز یکریمی فرغندن باشقا توبه ، کیماییه ، ناصکیه ، احدیه ، وهیه ، بقریه ، واسطیه ، واردیه ، حرقیه ؛ لفظیه کئی نیجه فرعلری دهها موجود در .

معزله نك اسلام فرقه لری بننده کی . موقعلری بویوک و تأثیر لری ده اوستنده واسع اولانله برابر بالآخره بیان ایدیه حکمی وجهله (غلاة شیعه) دن عدایدیه بیان (اسماعیلیه) مذهبه اولان درجه علاقه لری نسه آز اولدییی ایچون بکان بکان مسلککرینک تفصیلندن صرف نظر اولونمشدر .

۲ . مشبه

مشبهه فرقه سی معزله یه قارشی اولوق اوزره صفات آلهیه نك انبائی خصوصنده ابراز غلو ایده رلر . وینه کیم بعض فرعلری جناب حنک برتمثالی تصویر ایده چک درجه ده ایلری به واردلر ، (مشبهه) به (مشابیه) دخی اطلاق اولونور .

مشبهه نك برجوق اقسامی موجوددر . بونلرک ده اسملری و مؤسسملری بوجه

- ۱ — هشامیه و یا حکمیه (هشام بن الحکم) ۲ — جولقیه (هشام بن سالم الجولقی)
- ۳ — بیازیه (بیان بن سمان) ۴ — معتزیه (معتز بن سعید العجلی) ۵ — منهالیه (منیال بن میدون) ۶ — زراریه (زراره بن اعین) ۷ — یواسیه (یونس بن عبد الرحمن القتی) ۸ — کرامیه (محمد بن کرام السجستانی) بونلردن ماعدا سایه ، کیم بوشلیجه فرعلری ، بدعیه ، عشریه ، اتریه ، هیضیه ، اسحاقیه چندیه ناملریله ایکنجی درجه دن فرعلر دخی وارددر .

اسملری تعداد ایدیلن (مشبهه) فرقه لرندن برقسری عینی زمانده (شیعه) میاتده بولونلر قلردن عقیده لری حنند ، آبر وجه معلومات اعطا اولونه چقدر .

۳ . قدریه

بو فرقه خلق و ایجاد خصوصنده عبده انبای قدرت کیفیتنده اظهار غلو ایده رلر . وعبدلره جناب حق طرفندن بر معاوضه محتاج اولادیمنه قائل اولورلر . بونلرک برقسری (معزله) دن در .

۱. جبرہ

جبرہ یا خود مجبرہ فرقہ سی قلمدن اول و صو کرہ و نمل ایله برابر عبدك استطاعتی نفی خصوصندہ اظهار غلو ایدہ دلر . عینی زمانده بر قسمی عبده کسب و اختیاری دخی قبول ایتزلر . مجبرہ فرقہ سی اوج بویوک قسمة آریلیر . اسلریله مؤسلسری بروجه آتی در .

۱ - جهیمه (جهیم بن صفوان الترمزی) بو فرقہ عینی زمانده صفات الهیة نفی ایدہ ر . ۲ - بکره و بکره بو آدم بعض شیلرک اکلنی حرام عد ایلمر . ۳ - نصیریلره اولدینی کی . ۳ - ضراریه ضرار بن عمرو . بولردن ما عدا تجاریه ، بیخیه ، صاجیه ، فکریه ، خوفیه کی فرعلر دخی موجوددر .

۲. مرجه

بو فرقہ طرفدار لری اصحاب معاصی ایچون جناب حقندن ثواب و رجا ، ایتکله برابر ایمانک وجودی حالده معصیتک معزت و عکس تقدیرده و کفر حالده طاعتک ده نفع و ریمه چکنه قائل اولور لر . دینکر طرفدن کبائر اجهانک حکمنی آخرته « ارجا » ، یعنی تأخیر ایدر لر . والحاصل مرجه فرقہ سی وعد و رجا ک انباتی ایله وعید و خوفک مؤمنین اوزرندن نفی خصوصندہ اظهار غلو ایدر لر .

بولر اوج قسمة آریلیر لر : برنجی قسم - بی صیفه دن قبلان و ابو شریک اعتقادلری درکه رجا و قدری ؛ ایکنجی قسم - ایسه (جهیم بن صفوان) ک عقیده سی درکه رجا و جبری جمع ایدر لر . اوچنچی قسم - ارجا محضه قائل اولور لر ؛ بولردن دوت فرقہ در : ۱ - بونیه (بونس بن عمرو) ۲ - غسانیه (غسان بن ایان الکوفی) ۳ - نوبیه (نوبان) ۴ - نومیه (ابی معاذ النومی) .

بولردن ما عدا مریب ، صالحیه ، حیدریه ، زیادیه ، شیبیه ، ناقضیه نامیه بعض شعبه لر دخی تعداد اولوناییلیر . بو فرقہ لر میانده حضرت علی سائک نبوتی انکار ایتمیلر کیله موجوددر .

۳. حروریه

بولره (وعیدیه) دخی دئییلیر . بو فرقہ طرفدارانی علی ابن ابی طالبک قتالی ایچون (حرورانی) طایفه چتیمشیلردی . بولر ، وعید و خوفک مؤمنین اوزرینه انباتنده اظهار غلو ایدر لر . و ایمانک وجودیه برابر ناردہ خلوه قائل اولور لر . وعد و وعید ایله نفی و انباتنده . مرجندن آریلدقلری کی ارتکاب کبائر ابدنک مشرک اولدیفته قائل اولمالری اعتباریلده کافر اولدیفنی ادعا ایدن (خوارج) دن بو صورتله آریلیر لر .

بوفرقه ه حسن بن محمد بن عبد الله النجار ، ك طرفدار لریدر كه قضا و قدر و وعده و وعید و حضرت ابو بكر ك امامتی مسائله اهل سنت ایله و خلق قرآن و تنی صفات و روایت باری مسائله معتزله ایله اتفاق ایده لر ، برغوثیه ، زعفرانیه ، مستدركه بوفرقه ك اقسامی اشکیل ایده لر .

۸ - جهیه

(جهیم بن صفوان) ك انبای دورگه (عجیره) فرقه سی بیاننده ده اسماری ذكر ایلمشدی . بوفرقه طرفدار لری جهیره بیل ایله قضا و قدر مسأله سنده اهل سنته موافق افكار در میان ایدر لر مع ما فیہ صفات باری نی و روایت الهی نی ایدر و خلق قرآنی ادعا ایدر لر .

۹ - خواجه

بوفرقه طرفدارانته (نواصب) دخی اطلاق اولو نور ، بولور ، ابوبکر و عمر حضرتانته محبت و حضرت علییه ایسه بغض و عداوت خصوصنده اظهار غلو ایدر لر . خواجه یکریمی بویك فرقهیه آریلیر .

- ۱ - حکیمیه ، صفینده حضرت علییه خروج ایده رك رجالك حق حكمی اولمادینه و حكیمك آنحق جناب حقه مختص بولندیغه قائل اولدیلر . ۲ - ازارقه (ابی راشد نافع بن الأزرق) ك اتباعیدر ، عبد الله بن زبیر زماننده بصرهده خروج ایتمشدر . ۳ - نجدات (نجد بن عوفیر) ك اتباعیدر . نجد ، بمامهده خروج ایتمش و نهایت (عطیه بن اسود) نی سجستانه گوندردرك (مرو) ده مذهبی اظهار ایلمشدر . ۴ - صفیه (زیاد بن الأسفر) ۵ - عجارده (عبد الصکریم عجرد) ۶ - میمنیه (میمنیه بن عمران) ۷ - شیبیه ۸ - حمزیه (حمزه بن ادرك الشامی) نك اتباعیدر ؛ حمزه ، هارون الرشیدك خلافتی زماننده خراسانده خروج ایتمشدی . ۹ - حازمیه ۱۰ - مملویه و بجهه و ایله فرقه لری ۱۱ - صلیبه (عثمان بن الصلت) ۱۲ - احضیه ۱۳ - معبدیه ۱۴ - شیانیه (شیان بن سلجه) نك اتباعیدر ؛ شیان ابی مسلم الخراسانی زماننده خروج ایتمشدی . ۱۵ - شیبیه (شیب بن بزید بن ابی نعیم) شیب ، عبد الملك بن مروانك زمان خلافتنده خروج ایتمشدی . ۱۶ - رشیدییه ۱۷ - مکرمیه ، ابن المکریم ۱۸ - حزمیه و بعض بن المقدم ۱۹ - اباضیه ، عبد الله بن اباض ؛ عبد الله مروان زماننده خروج ایتمشدی . ۲۰ - بزیدییه و بزید بن ابی ایسه ، نك طرفدار لری در . بوفرقه جناب حقیق ایرادن بر رسول گوندردرك اوکا ترفیق ایده چکی آنسابله شریعت محمدیه بی نسخ ایده چك قائلدر .

فرقه لردن مانعاً حارثیه ، سومیه ، بیسیه ، بقوییه ، فضلیه ، شراخیه ، ضحاکیه
نامبر ، برجوقی خوارج دها ، موجود در .

۱۰ . شیعه

بر بویوک فرقه طرفدارانی ، اول امرده حضرت علی بن ابی طالبه عظیم بر محبت
اظهار ایدرلر . شیعه اسمیه ابدله لریك سبی حضرت علی به اشباع و اتباع اولاد لردن
دولان دره .

اساساً از محال نبی اوزوریه خلافت و امامتک ابو بکر ، عباس بن عبد المطلب ، علی بن
ابی طالب ، عثمان بن عفان ... الخ ذواته عائد اولدیفته دائر واقع اولان دعوا لر اناسنده
شیعه امامتک علی بن ابی طالبک اولدیفتی در میان ایشلردی .

شیعه ک فکر نیجه ، امامت و خلافت جنی و یا حقنی ، معنأ ووصایه حضرت علی به
عائذدر و وفاتندن سوکره ده حضرت علیک اولادندن آریسلاعااز . اگر آریلرسه یا
کندلکندن بر تقوی آزری و یا خود باشقاستندن بر ظلم آریلدر (ه) . امامت اعتبار
عمومی به ترک ابدله من . بلکه بو ، دینک بر دکنی تشکیل ایدن بر قضیه اساس . در .
بنامه یلک پیغمبر من اقدیمترک امامی افتقال و یا اهالی و یا خود امامتی تقویضی جائز نکادور .
عین بنامده ائمه کبائر و صغار دن معصومدرلر . فرق شیعه بو مسألهده متفق ایله لردن .
بالآخره حضرت علیدن سوکره امامت خصوصنده عظیم اختلافاته مدروغنی قالاروق فرقه
لری اوی بوزی بولمشدی .

شیعه دن بعضیلری خلافت و امامتک حضرت علی به و سوکره حسن و حسین حشر ائمه
بانص عائد اولدیفتی و فقط بوندن سوکره سنک انتخاب ایله اولاجنی بیان ایشلرله ، و تصدیق
ایسه ، امامتک آنحق حضرت علی به منحصر اولدیفتی در میان ایله مشلردر . بر طاقی ده
حضرت علیک (عین) و (اسم) ایله دکل (وصات) ایله لیس تک اولدیفتی قالیلرله آ
بعضیلری ایسه سنک ، سوکری (مهدی منظر) اولان ائمه اثنی عشره عائد اولدیفتی
بیان ایدرلر .

مع وافیله ، اول امرده ، حضرت علیک و اولادینک خلافت و امامتله قائل اولان
فرق شیعه ده بالآخره غلو کورتلر ظهور ایدرک محاسبه کرامندن بعضیلرینه طعن
ولشده اشلادیلری کی ده سوکره (غیه ، رجوه ، بدأ ، شامخ ، حلول ، تشبیه ...
الخ) کی راقضه اساسی دخی داخل اولاروق (غلاة شیعه) و یا خود (غالبه) اولرله

نوسم ابدیه بیان ششمه فرقه‌های ظهور اجتناب و حتی بمضاری حضرت علی تک ...
و نهایت تألیفه قائل اولمدر در .

بوندن دولای در که فرق شیعی بی اولاً - امامت و ثانیاً - امامتده غلو غلط نمردن
دوت بویوک اصله ارجاع اجتنک قابلدر :

۱ - کسانیه ، خلافتک حضرت علی دن سوکره محمد بن الحنفیه به ۲ - زیدیه ،
زید بن علی به ۳ - امامیه ، حسن و حسیه انتقال ابتدیکه قائلدر لر . ۴ - غلاة
شیعه ایسه امامتده کی بیالفه و غلو لرله معروفدر لر ؛ غلاة شیعه تک باشیلجه لر ایسه
(خطاییه ، سائبه ، کلبیه ، بیسیه ، مغیره ، هشامیه ، زراریه ، جناحیه ، نصرویه ،
غرابیه ، ذمیه ، یولسیه ، رزاییه ، نعمانیه ، بسلیه ، جعفریه ، صباحیه) نامرله اوریدی
فرقه در . مع مافیه اولکی اوچ بویوک فرقه اصله میانده اظهار غلو ایدلری ده
موجود در .

بو اعتبارله طائفة شیعی بی باشیلجه یکریمی فرقه اولارق تلق ایدم سیلوز بزمه بو
فرقه‌لرک بو ترتیب اوزده امامی ایله مؤسسلری و خلاصه مذهب لرنی بر وجه آتی
بیان ایدیور .

(۱) - کسانیه :

بنی انی طابک مولاسی کسانک انبای در ، امامتک علیدن سوکره اوغر محمد
بن ادریس سید اولدینی قبول اجتنک ایسه ده بوندن سوکره سنده اختلاف ایسورک بر
فکی امامتک اولار حسن و حسیه دوردیکنه ور قسی ده ابو هاشم عبدالله بن محمد بن
الحنفیه انتقال ابتدیکه قائلدر لر . کسانیه دن (کربیه) فرقه سی ایسه ابن الحنفیه تک حی
وامام منتظر اولدینی در میان اجتنکه در لر .

(۲) - زیدیه :

زید بن علی بن حسین بن علی بن ان طابک انبایدرکه زیدک امامتده قائلدر لر .
علیه و امامده ایسه کس آتی شرطی حائر اولانک ده امامتی قبول ایدورلر : علم ، زهد ،
سخاوت ، شجاعت ، اولاد فاطمه دن حسنی و یا حسینی اولاسی ، صباحت و ج صاحبی
اولقی .

بو فرقه طرفدارانی امامتدن ما عدا مسائلده معرله به موافقت ایدورلر . بونلرک ده
دوت شیبسمی واردر : ۱ - جارودیه (ابن الجارود) نام دیگرله (اما انجم زیاد
بن المنذر البیدی) تک انبایدر ؛ شریعت اسلامییه صاحبک ، حضرت علیک امامتی
- ندیه صورتیه دکل - وصف سورتیه نهن ابتدیکه و لی ، حسن ، حسین
و اولادینه بیعتدن فراغت ایدلرک حکفرینه قائلدر لر . ۲ - جریریه بن (سلیم بن

جریز) ك اتباعی در . بوفرقك فكركجه علی به بیعتی ترك ایدن ناس
 كقرایته مش ایسه ده افضل اولان علی بی ترك ایخلری اعتباریه خطا ایتمشلدرد . ۳ -
 بنویه و حسن بن صالح بن کثیر الایز ، ك اتباعیدر . فکریلرجه حضرت علی امامتده افضل
 وارلادرد . مع مافیه ابوبکرده امام ایدی . اونك امامتی نه خطا ونه ده کهرود . بلكه علی
 امامتی کندیتنه ترك ایتمشدر . ۴ - یعقوبه و یعقوب ، ك اتباعی اولوب بونلرده ابوبکر
 و عمر ك امامته قائل اولدقلری کی کندیتندن تیری ایدنلردن متبری اولورلر . اموانك ،
 قیادتدن اول دنیایه رحمت ایده چکلیرنی رد ایدرلر و بوفکری قبول ایدنلردن ده تیری
 ایدرلر . آتقی صحابه دن هیچ برئی نه فسق ونه تکفیر ایله اتهام ایجه مك و طعن و یا تلمیح
 ایله مه مك شرطیه حضرت علی بی ابوبکر و عمره تقضیل ایدرلر .

(۳) - امامیه :

صاحب شریعت اسلامییه دن سوکره امامتک علی بن ابی طالب و اولادینه پانس ناند
 اوردیغی ادنا ایدرلر . بعضیلری علی ، حسن ، حسین ، ابا ذر الغفاری ، سایرین فارسی
 و بعضیلرندن ما عدا صحابه نك ارندادیتنه قائل اولورلر .

امامیه فرقه سی حضرت علیدن اعتباراً (جعفر الصادق) ، قدر اولان اماملر ك كافه
 سنده یعنی (علی بن ابی طالب ، حسن بن علی ، حسین بن علی ، علی بن حسین ، محمد
 بن علی ، جعفر بن محمد الصادق) ده اتفاق ایتمکده ایسه زده بوندن سوکره اختلاف
 ایدیلورلر . زیرا جعفر الصادقک بش و بر درایته کوره آئی اولادی [۰] و ایشین : محمد ،
 اسحق ، عبدالله ، موسی ، اسماعیل ، علی . امامتک بو آلتیسگدن سوکره صحنه ناند
 اولاجنی مسأله سی ایلك اختلافی وجوده کئیردی .

دها سوکره بعضیلری معین اشخاصده امامتی تعقیب ، بعضیلری ایسه توقیف ایتدی .
 پدماً ده غلر طاری اولدی و برچوق فرقه لر ظهور ایتدی . ننه کیم : امامیه فرقه سندن
 (اطمیه) امامتی ، علی ، حسن ، حسین ، علی بن حسین ، محمد بن علی ، جعفر بن محمد ،
 موسی بن جعفر علی بن موسی ، ده سلسل ایشیردگدن سوکره قطع ایدرلر .
 (نایسه) : جعفر بن محمدك اوله دیکنه و کندیتنك حی اولدیتنه قائلدر

(شیطیه) : یحیی بن شیط الاحمسی ك اتباعی اولوب امامتک جعفردن سوکره
 اوغلی محمد و اولادینه انتقال ایتدیکنه قائلدرلر .

(معریه) : معمر ك اتباعی در . امامتک جعفردن سوکره اوغلی عبد الله و اونك
 اولادینه انتقال ایتدیکنی قبول ایدرلر .

(موسویه) : جعفر بن سوکره امامتک اوغلی موسی بن جعفره انتقال ایندیکنه و موساتک حی و امام منتظر اولدیغنه قائلدرلر .

(زراریه) : زراره بن اعینک اتباعی در . امامتک جعفر بن سوکره اوغلی عبد الله عائد اولدیغنی بیان ایدرلر؛ فقط کندیسندن سورولن سواللره جواب ویرمه سی حسیله عبد اللهک . امامتی برادری بولونان موسی بن جعفره عائد اولدیغنی ادعا و اقرار ایندیکنه قائلدرلر .

(مفضلیه) : المفضل بن عمروک اتباعی در . امامتک جعفر بن سوکره اوغلی موسایه و وفاتی حسیله اوغلی محمد بن موسایه انتقال ایندیکنی قبول ایدرلر .

(مفوضه) : جناب حقک ، محمدی خلق ابددک عالمک خلق و اداره سی کندیسنه تفویض ایله دیکنی ادعا ایدرلر .

(اتی عشریه) : ایسه امامتی جعفر الصادق بن موسی السکاظمه ، علی بن موسی الرضا ، محمد بن علی النقیه ، علی بن محمد النقیه ، حسن بن علی الزکیه و نهایت محمد بن حسن العسكري به انتقال ایندیدرلر . و فقط بوسو کنجیبسنتک اختفا ایندیکنه و (مهدی) نامیه معروف اولان بو آدمک کیمیسی وفاتنه کیمی عدم وفاتنه ، و فقط رجعتنه قائلدرلر .

(اسماعیلیه) : به کنججه بوده امامیه فرقه سنه منسوب اولوب جعفر الصادق بن سوکره امامتک اسماعیل بن جعفره عائد اولدیغنه قائلدرلر . فقط بو فرقه تک معتقداتنه بالآخره غلو طاری اولارق باشقا بر شکل اکتساب ایتشدرکه بو جهتی ایلروده بر تفصیل ایضاح ایدمچکز . بو اعتبارله (اسماعیلیه) فرقه سی اساساً امامیه دن ایکن (غایه) حالی آلمشدر . بو فرقه به تابع اولان (مبارک) شعه سی اسماعیل بن سوکره محمد بن اسماعیلک امامته (اسماعیلیه واقفه) ایسه محمد بن اسماعیلده توقف ایدمک محمدک رجعتنه قائلدرلر . (باطنیه) ایسه محمد بن اسماعیل بن سوکره امامتی بعض ائمه مستوره و باطنیه به نقل ایتمکده درلر . اصل غلاة شیعه دن بولونان اسماعیل لر بولردر [۵]

(۴) — خطاییه :

(ابی الخطاب محمد بن ابی زبب الاسدی الاجدع) ک اتباعی در . مذهبی جعفر بن محمد الصادقده غلوه دن عبارتدر . کندیسی ، عینی زمانده مشبهه دن در . خطاییه ، الی فرقه به آریلیر . کافه سی موادآیه ده اتفاق ایدرلر :

« علی و اولادی کبی اماملرک جمعه سی ائیادر . هرامت بچسون بری « ناطق » و دیکری « سامت » اولسق اوزره ابی رسولک بولونمسی لابدر . محمد ، ناطق ؛ علی

[۵] ایلروده مفصلاً موضوع بحث ایدمچکز فرقه بودر

ایسہ ، صامت بر رسول ایدیلر ، جعفر بن محمد الصادق دخی نبی ایدی ، نبوت ،
 کندیلندن سوکره ، ابی الخطاب الاجدع ، انتقال اجشدور ،
 خطایه دن ، معریه ، فرقه سی ایسه ، امامتک ابی الخلدیلدن سوکره ، معر ،
 نامتده برینه انتقال ابتدکی و دنیاک قالی اولدینقی ، جنک ایسه انسالک خیرات دیویه
 دن نصیه دار اولمستدن ، جهنمک ایسه بوندن محروم اولمستدن عبارت اولدینقی در میان
 و شراب ، زنا و سائر محرمانی ایاحه و ترک صلانک حوازی بیسان و تناسخی ده قبول ابله
 مثلر و انسانک لایموت اولدینقه و آنجق احوالک دیکر لرینه نقل و رفع اولوندینقه قائل
 اولمشلردور ، بزینیه ، فرقه سی ایسه دیورکه ، جعفر بن محمد اله در ، کندیلی
 کوروندیکی شکاده دکادر ، یا انکر کندیلی اوله کوستر مشدر ، هر مؤمنه وحی کلیر ،
 فرقه اتباعدن هریری جبرائیل ، میکائیل و محمد دن ده خبر ایدر ، اموات ارجیح کوروله
 جکلردور .

والحاصل بونون خطایه فرقه لری جعفر بن محمد الصادق ک کندیلرینه (جعفر) نمیر
 اولونان بر اثر تودیع ابتدکی و او اورد (علم الفیض) دن و (تفسیر قرآن) دن محتاج
 اولدقلری شیلرک موجود اولدینقی ادعا ایتکله برابر قرآن کریمده ، ان الله یأمركم ان
 تذبجوا مقبرة ، امرتده مذکور مقبره دن مراد ام المؤمنین عائشه اولدینقی ، خر و مینر ،
 دن مقصد ابو بکر و عمر اولدقلرنقی بیان ایدرلر .

(۵) بیانیہ :

عبدالله بن سبائک طرفدار لری در ، عبدالله حضرت علی به نقیها آسن آهسک ،

دیکشی ایدی ،

(۶) کاملیه :

ابو کمالک طرفدار لری در ، ابو کامل ، علی به بیعتدن فراغت ایتدکلری ایچون
 بالموم صحابه بی تکفیر ابتدکی کی بونلرله قتالی ترک ایتک اعتبارله علی بی تکفیر ایتشی
 وانوار الهینک ائمده تناسخ ایتدیکنه قائل اولمشدی .

(۷) بیانیہ :

بیان بن سمان ، ک اتباعیدر ، روح الهینک اولا انبیایه ، سوکره علی به و سوکره
 محمد بن الحنفیه ده سوکره اوغلی ابی هاشم عبدالله بن محمد و نهایت بیان بن سمان ،
 حلول ایتدیکنه قائلدرلر .

(۸) مغریه :

مغیره بن سعید المجلی ، نک ابیاحی در ، مغیره ، محمد بن عبدالله بن حسن دن
 سوکره اسمانی کندیلی ایچون ادعا ایتدیکی کی بالآخره نبوت دعوا سنده بولوناری

معجزه سنت ایزه اسم اعظم حقنده کی علمی اولدینی و احیای مونا به قدرتی بولوندیغنی در .
 میان ایزه مشدر . فکر نجه و جناب حق ، عالی یاراتیق ایسته دیکی زمان بارماق لریله عبادتک
 انمالنی یازمش . فقط مصیبتلرندن غضب کله رک ترله مش و ترندن بری طوزلو دیسگری
 طانی اولیق اوزره ایکی ده کز حصوله کله رک طانی ده کزدن شیهه ، بی و طوزلو ده کزدن
 ایزه و کفره بی یاراتمشدر . محمد بن عبدالله بن حسن بن حسین بن علی بن ابی طالبدن
 عبارت اولان مهدی ده ظهور ایدم چکدر .

(۹) هشامیه :

ایکی قسمدر . بری هشام بن الحکم ، ک ، دیکری ایزه و هشام الجولقی ، نک اباعی
 در . مصیبتک اماملر ایچون جائز اولادیغنی ، ایزه جائز بولوندیغنی ادعا و محمدک ایزه
 اسرای بدردن قدیبه آلق سورتیله ربه عاصی اولدیغنی ادعا ایدر لر . هشامیه عین زمانده
 و مشیه دن در .

(۱۰) زراریه :

و زراره بن اعین ، ک اباعی در . زراره جناب حثک بدایتده عالم وقادر اولادیغنی
 فقط بونی اکتساب ایتدیگنه قائلدر .

(۱۱) جناحیه :

عبدالله بن معاویه ذی الجناحین ، ک اباعی در . عبدالله ، کندیتک آه اولدیغنی
 و علمک قلدنه نما بولدیغنی ، روح آلهتک اییاده دولاشدقدن سوکره علی و اولادینه
 و نهایت کندیتسه انتقال ایتدیگنی ادعا ایدر . خمری ، مینهی ، نکاح محاریمی استحلال
 ایلر ، قیامتی انکار ایدر . بوزکا دلیل اولیق اوزره ، لیس علی الذین آمنوا و عملوا
 الصالحات جناس فی ما ظننوا اذا ما اتقوا و امنوا و عملوا الصالحات ، آینی درمیان
 ایدر لر . قرآن کریمده مینک ، دمک ، لحم خنزیرک تحریمی حقنده کی اشارت لک
 لیتقی لازمکیان قوملردن کتایه اولدیغلیری و بوللرک ابو بکر ، عمر ، عثمان ، معاویه
 بولولدیغلیری بیان ایتدیغلیری کی قرآن کریمده مأمور فراتضک علی ، حسن ، حسین
 و اولادی کی کندیلرینه موالات ایدلسی لازمکلنله ، موالات اولونمندن عبارت بولوندیغنی
 افاده ایدر لر .

(۱۲) منصوریه :

غلاة شیعه دن « ابو منصور المجلی » نک اباعی در . ابو منصور ، امامتک محمد الباقر
 بن علی زین العابدین بن حسین بن علی بن ابی طالبدن کندیتسه انتقال ایتدیگنه قائلدر .
 علی بن ابی طالبک و اولادیتک اهل جتدن و ابو بکر ، عمر و عثمان و معاویه نک اهل
 ناردن بولوندیغنی درمیان ایدر .

(۱۳) غریبہ :

بو فرقه طرفدار لوی جبریلک ، حضرت علی بہ کوندردلہ کی خالدہ خطا ایدہ رک محمدہ کلدیکنہ قائلدرلر ، بونک ایچون برردہ ، بولوندقلری زمان ، صاحب الزینہ ، لعنت ایچکی اعتبار ایدرلر . لوی صاحبندن ایسہ جبریل مقصوددر .

(۱۴) ذبیہ :

بو فرقه طرفدارانی ادعاسنجہ جناب حق علی بن ابی طالبی بی اولارق بیعت ایستدیکی کی محمدی دہ ، علیک امرخی اظهار ایچک اوزوہ ارسال ایستدیکی خالدہ محمد نبوتی نفسی ایچون دعوی ایچس و قہرخی تزویج ایچک و مال ساحی ایچک صورتیلہ علی بی ارضای ایچسدر .

بولردن ، علیان بن ذراع السدوسی ، نک تابعلری اولان ، علیابہ ، فرقه سنی علی . بی محمدہ تفضیل ایدر و صاحب شریعی ذم ایدر . بوندن ماعدا محمد و علیک بزدن الوہیتی ادعا الوہیتدہ محمدی تقدیم ایدلردہ ، سببہ ، فرقه سنی تشکیل ایدر . دیگر بر فرقه ایسہ ، محمد ، علی ، فاطمہ ، حسن ، حسین ، ک بردن الوہیتدہ قائل اولدیفنی کی بولرک بر دشی واحد ، اولدیفنی و روحک کندیلردہ سوبہ حلول ایستدیکنہ و هیچ بونک دیگر بہ افضلینی بولونمادیقہ قائل اولورلر

(۱۵) بوتیہ :

غلاة مشبه دن بوتیس بن عبدالله القنی ، نک اباعبدور ، ملائکہ نک عرشی و عرشک ایسہ جناب حق طاشیدیقہ قائلدرلر

(۱۶) رزامیہ :

«رزام بن سابق» ک فرقه سنی در . رزام ، امامتک علی بن ابی طالبدن سوکرہ صبرہ ایلہ اوغلی محمد بن حقیہ بہ ، اوغلی ابو ہاشم ، و وصیت طریقسلہ علی بن عبدالله ابن عباس ، اوغلی محمد بن علی بہ ، وصیتلہ اوغلی ابراہیمہ انتقال ایستدیکنہ قائلدر . امامسلم بونک نامہ قیام ایچسدی .

(۱۷) نعبایہ :

بو فرقه بہ (شیطانیہ) دخی دینلور . عینی زماندہ منزلہ دن در .

(۱۸) بسلیہ :

بو فرقه طرفدارانی ، امامتک صاحب شریعت اسلامیہ دن سوکرہ علی بہ و سوکرہ صبرہ ایلہ حسنہ ، حسینہ ، محمد بن الحقیہ بہ ، ابی الہاشم عبدالله بن محمد بن الحقیہ بہ و وصیت صورتیلہ علی بن عبدالله بن عباس ، ابی العباس سفاحہ ، نہایت ابی سلمہ بہ انتقال ایستدیکنہ قائلدرلر . حتی ماوراء النہردہ ، کش ، ناحبہ سندہ ، مرو ، اہالیستدن ہاشم

نامند. بری ظهور ایدرک ابی سلمه ک آله اولدینی و روح الیهیک اوکلا و بالاخره کندیته
یعنی هاشمه انتقال ایتدیکنی در میان ایتش و ستماتیک ترویج ایدلینکی کورمه سی اوزدین
نظر لون اختفا ایدرک کندیته آتوتدن بر نقاب پامشدر . اسامی کندیته کورمک
ایتدکلری زمان شماع شمس انعکاس ایتدیرن بر آینه واسطه سببه بر قسبی احراق ایتجه
سی اوزدین کندیته اله اولدیننه و نظردک اون کورمه سی قابل اولمادیننه قائل اولمشدر

(۱۸) جعفریه . (۲۰) صباحیه در .

بو فرقار علیک امامتی خصوصنده نص بولوناناماسی حیدله ابو بکرک امامته قائل
اولورلر . فقط علیک ابو بکر دن افضل بولدیننه قائلدرلر .
شیهک بو کرمی فرقه سندن باعدا حلویه ، شریکیه ، ناسخیه ، لاعه ، رجبیه ،
امریه ، جلالیه . الخ ناملرله بعض فرقار دخی موجوددر .

۰

الحاصل شیهدی به قدر سایدیشمز اون بویوک فرقه شیهیه به بمن نواحیسنده ظهور
ایدن ، مکرمیه ، زهدیه ، ونجد و درعیه دمکی ، وهابیه ، مذهبلری و عمائدن باش کورمتن
وقریش تشیع ایدن فرقه دخی علاوه ایدیله حک اولورسه ظهور اسلامدن اعتباراً عالم
اسلامده مخاطره ملی بوللره سوق ایتک اعتبارله وقتیه الیم بر انحطاطه معروض قیلان
فرقار حقیقه از جوق بر خلاصه اله ایدلش اولور .

بو واسطه ایده بوندن سوکره ایضاح ایده چکمز ، اسماعیلیه ، ، نصیریه ، صکی
غلاة شیهیه دن عد اولوتنسی طبعی اولان فرقارده کی اساسات مذهبه ک اطاطه سی تسهل
واقتلری اصلره ارجاع ایتسکه برابر فرقه اسلامیه مبانده کی موقع مخصوصلری تسهیل
ایدیله حک بر زمین تشیعک احضار ایدلش اولدینی قبول ایتک ضروری در .

ATATÜRK

[۲] - اسماعیلیتک صورت ظهیر و انتشاری - اولجا ، امامیه ، فرقه ک فرودندن
بحث ایدرکنی بیان اولوندینی وجهله ، اسماعیلیه ، شیهیه اساساً ، اسماعیل بن جعفر
الصادقک اولادینک امامته قائل بر فرقه شیهیه در . بو فرقه طرفدارانی امامتی - ایلرده
تفصیل ایده چکمز اوزره - اسماعیل دن سوکره اوغلی ، محمد المکتوب ، ، و صوکره
اوغلی ، جعفر المصدق ، ، ودها سوکره ، محمد الحیب ، ، انزال ایتدیریرلردی ، اصل
اسماعیلیه ک رواج و انتشاری بو ذاتک زمانه تصادف ایتکدر :

محمد الحیب ، سوریه ده ، حمص جوارنده ، سلیمیه ، قسبه سنده اقامت ایدیلوردی .
کندیسی حریم جا اولوق اعتبارله دینک داعیلر ، بشرلر واسطه سببه نشرینه و موقع

ویدئیک تحکیمه جالبشوردی ، بونک اوزرینه عراقده بر روایتیه نظرأ (۵) حضرت
 حدیث نوبه داری ونجم بولونان عبداللہ بن میمون القساج ، یدہ یو وظیفہ ایله
 مامور یتشدی ، حال بوک عبد اللہ ، عراق اہالیسندن و ظاہراً غسالۃ شیبیدن و فقط
 حقیقہ ، و باطناً مجوسلردن بولونان ، میمون القساج ، نامندہ بر کمالک سلیندن دنیایہ
 کلیدی .

ابن میمون ، دها کوچوک یاشندن اعتبارأ تحصیل علم و عرفانہ و توسیع معلومات
 و مکاتباتہ بذل مقدرت ایلمش و بر مدت صوکرہ امور دینیہ و فلسفیہ ایلمدہ اشتغالہ
 باشا یاری ، مجوسیلکک عمامتہ ، زردشکک تالیفات ، یونان قدیم فلسفت ، سابلرک ،
 خرنیالموک آیین و ادیانہ دخی کتب و قوف ایلمشدی . علوم طبیعیہ و طبابت عیبسده
 دخی مهارت کاملہ حاصل ایجتیدی . بخصوص کداییی اساس اعتباریلہ مجوسی بر عالمندن
 تولدیش بولوندینی ایچون عراقاً عنعنات مجوسیه نوارث ایتمش اولدینی کچی دیگر طرفدن
 مجوسلردن ، غباریہ ، فرقه سک دخی رئیس مکتومی بولوبوردی .

و شرح موافق ، نام آزده بر تفصیل بیان ایدلدیکنہ نظرأ بر کون ، بو فرقه ، ابن
 میمونک ریاستی آئندہ بر مجلس عند ایدرک ظهور اسلام ایله برابر مجوسیلکک اکتساب
 ایندیکی احوال ایله و انحطاط و انقراض کینینی موضوع بحث ایتمش و بر وجه آتی بر قرار
 اتخاذ ایتمش ایدی :

— « مسلمانلر محاکمیزی ضبط و استیلا و حکومتیزی نحو واقف ایله دیرلر ؛ اونیبق
 اسلاملر حرباً غلبه ایتمک تحت امکانه دکلدرہ . فقط جبل و خندقه ایله ایلاتلر آزده
 قریه و غیاق موافق تمکن در . بونک ایچون دین اسلامی تاویلات آجکیه ایله جعفرندن
 جعفرین ، مسلمانلرک جاهل قسمی صور مختلفه ایله اعتقاد ایدرک اوللرہ اسلاملرک
 آئندہ ، مجوسیلکک احکامی تلمین ایتمک اک سالم بر بولدر . بو صوریلہ ہم انتقام آتمش و ہم
 « باری ، دینک آیین و عننتلری اعاده ایدلش اولور . » [۱] ایلمش اولور .
 مجوسیلرک اتخاذ ایندیکی بو قرارک تطبیقی بالحاصه ریسلری بولونان ، ابن میمون ، ک
 عهدا روتنه حواله ایدلش ایدی . ابن میمون بو املک حصوک ، اسماعیل ، مذہبی بک
 مساند و لمش و محمد الحیب ، ایله سهولته اکلانشا بیلش ایدی .
 بونک اوزرینه عبداللہ ابن میمون اوجونجی قرن هجری واسطندہ [۵] طلسمری

(*) M. R. Memoir sur les trois plus fameuses sectes du
 Musulmanisme , (Paris 1818)

[۱] (خرالاندن حقیقه — م . شمس الدین) آریته سراجت .
 [۲] (En grande Encyclopedie) ، (۸۷۷) تاریخ میلادی اولقی اوزره قید ایدیور .

و باطنی بر و خرامتک خطوط اصلیه سنی آنچه منک با شلامش و دعوت نامیه توسیم ایله یکی اساسات دینه سنی « طقوز » اصله و مرئییه ارجاع ایده رک امام « محمد بن اسماعیل بن - مضر الصادق بن محمد الباقر بن زین العابدین بن حسین بن علی بن ابی طالب » و اولادی نامنه بلاد فارسده « اهواز » ده ظهور ایله خلقی مذهبنه دعوته قیام ایلمش و « عسکر کربله » ایده رک آرز بر مدت طرفنده بر طرفدن ادخار ثروت و جلب شهرت و دیگر طرفدن ابرغنی تزییده موثق اولمشدی .

« ابن میمون » ک « باطنیه » نامیه وجوده کثیردیگی بو مذهبنک چوق عوسیل موفقیی اساساً احضار ایلمش ایدی . زیرا ظاهراً ادعا ایله دیگی وجهله شیعی « اولان » بو مسلك مخصوصنی « ابن میمون » بیه « حب علی » اساسه ربط ایله پیور و امامتی نسل علییه حصر ایله پیوردی . با خصوص شیعه « و « غلاة شیعه » فرقه لرینک حضرت علی و اولادی نامنه واسع مقیاسده اجرای فعالیت ابتدکاری بر زمانده ابن میمون ک دعوتی سهولتلا قبول ایله بیله چک طرفدار موجود بولونیوردی .

بالکزه عبدالله ابن میمون « اسماعیلی » اولوق اعتبارله دیگر شیعیلردن و با خصوص « امامیه » فرقه سندن دها ایلمک آیدمه آیریلوردی . واقعا — اولجه یسان ایله دیگی اوزده — امامتی نسل علییه حصر ایلمن « امامیه » طرفدارانی . امامتک علی بز این طایفدن سوکره اوغلی حسنه و سوکره صیره ایله برادری حسینه ، اوغلی زین العابدین ده محمد الباقره ، جعفر الصادق ، عابد اولدینی کیتینده اختلاف ایتموردی . فقط تنقو قیه اولان بوانتی امامدن سوکره ایشده کیشوردی .

بر قسسی « اسماعیل بن جعفر الصادق ک بدردندن مقدم وفاتی حسیله امامتی با جاء لیدن تریخ ایله رک جعفردن سوکره دیگر اوغلی موسی الکاظمه ویا بر برادریسه انتقال ایتمدی پیور . بونلردن برشمه دخی اور ایکنی امامه قدر درام ایتمدی رک سوکره حسینی مهدی « نک اختلافیه نائل اولیور و امامتی آریق بوراده توفیق ایلموردی ؛ و نلر امامیه تک « آخی عشریه » فرقه سنی تشکیل ایلموردی .

امامیه تک دیگر بر قسسی ایسه :

« جعفر الصادقدن سوکره امامت اسماعیل بن جعفرک حتی در . زیرا بو ایله بدو سنک وصیتی زارد . اسماعیل « باسندن مقدم وفات ایش بولونسه بیله بو وصیتدن مقصد امامتک اسماعیل بن جعفرک نسلنه منحصر اولماسی در .

دیگر امامتی اسماعیل بن جعفره و دها سوکره اوغلی محمد بن اسماعیله انتقال ایتمدی لر . بونلرده امامیه تک « اسماعیلیه » فرقه سنی تشکیل ایلمدی لر .

ایشته « ابن میمون » کندیسنک بو فرقه دن بولوندیغنی ادعا ایشکله اول امرده شیعی

لری جذب ابدہ بیلوردی .

حالیو کہ : غایۃ اسلیستہ فاووشحق و مسلتک حنیفیتنی تأمین ایتمک ایچون باشقاسا سئیرہ
احتیاج واردی . ابن میمون اولدقجه تبض اشنا اولدینی ایچون محبتک حالت روحیه
سئی ایچہ تقدیر ایدیوردی . زیرا اوتہ دن بری ایرانک خیال انکیز خرافہ لرینہ
واسطیرینہ آیشمش ارلان عراقی و ایران اعالیسی منکرہ لرینی ؛ گرفت بولوردن امرار
ابدہ چک پنه خیال انکیز عقیدہ لرہ احتیاج کوستریوردی .

بوتک ایچوندک عبدالله ابن میمون واسماعیلیہ ، عقیدہ سنہ بمقدار خیال ، برپارچا
اسرار و خفایا قاریندیر مق لزومنی حس ایتس واسماعیل بن جعفر دن سوکرہ کلن اماملرک
یک اوقدار طائفا مشر اولماسی کیفیتیک زیادہ ایشہ یارامش ایدی .

فی الحقیقہ ابن میمون ، امام اسماعیلک بااسنک حال جلیتندہ وفات ایتیمی حسیلہ
امانک جعفر الصادقک وفاتی متعاقب ، محمد المکتوم ، انتقال ایتدیگہ دائر بر طرفدن
، اسماعیلیہ ، فرقہ سنک عقیدہ سئی تکرار ایتمکله برابر دیگر طرفدن امامتک و ظاہر ،
ویا ، مستر و باطن ، اولاییلہ چکنی سولیلور و ابوان خفایانک روزن تحسینینی ککشد
ایله بروردی .

او دیوردی کہ :

— امام ، اگر نفوذ و شوکت صاحبی دکل ایسہ ، استتار ، ایتمک مجبور ایتندہ قالبر
فقط دینہ ، دعوت ، و طلبہ سئی تحمل ایدیلر یعنی ، داعی ، لر ، دعا ، ، امانک
وجودینہ بر حجت اولقی مقصدیلہ ظاہر اولورلر . مع منافہ امام ، دخی نفوذ و شوکتی
بولدینی زمان پنه تظاهر و دعوتی الظہار اینر ، پنه کیم اسماعیل بن جعفر الصادقدن
سوکرہ کلن ، محمد المکتوم ، اوغلی ، جعفر المصدق ، و اونک اوغلی ، محمد باطینی ، بر
امام مستزدرلر ، بنا ، علیہ بو یولده بر امام آرکیج موافق شرائط بولونجه تظاهر
ایله چکدر .

ابن میمونک بو ایضاحاتی خلق اوزرینده بر حسن تاثیر بر اقبوردی . زیرا تحلیلی
بر مقدار تحریک ابدہ بیلوردی . باخصوص امام منتظر ، مهدی ، مسیح موعود ، الخ
فکر لری اکثریا طبقات اعالی میانده موجود ایدی ؛ پنه کیم ، سنیلر ، مهدی ، منتظری ،
یهودیلر مسیح موعودی ، خریستیانلر ، پاراقلیت ، ی . . . الخ بکلورلوردی .

ابن میمون بو تلقیناتی ایله اسماعیلیہ ایچون یکی بر حجرا کشاد ایدیوردی ، واسماعیلیہ نیک
، باطنیہ ، فرعی تاسیس ایدیوردی .

دیگر طرفدن ابن میمون ، بوتون طوائف موجودینی جذب ایله بر نقطہ و طریقی
جق اساسلر وضع ایتمک مجبور ایتندہ بولورلوردی . واقعا ، ایرانک و عراقک او مختلف

الجنس و تناقض الآمال خلقی اسلامی همان قبول ایش ایدی . فقط اکثری خلا ،
 الطیر ، خرافه فارسی عطشان بولونیورلردی . بخصوص اهالیدن بر قسی حقیقته
 هیچ بر دین اینانمان ملحدردن ، با خود زردشت اعتقاداتی نسلاً بد نسل محافظه
 ایدن انقضای ابرایاندن ، و یا « مانی » لکی قبول ایدرک نیم مجوسی ، نیم خرسنیان
 اولانلردن و یا صابیلرک تأثیراتی در آغوش ایدنلردن متشکل ایدی . عینی زمانده عیطده
 جهالت حکمفرما اولیوردی . تشکیلات عمومی اجتماعیه فارسی بر نرفتده بسلنیوردی .
 قاتلی محقره شاهد اولان اهالی طبعاً اختلاجی بر حال کسب ایشدی . بونلرک کافهستی
 بر نقطهده طولامق و نتیجهده الحادی اوللر . تلقیح ایدرک اساسات اسلامی بی دوجار
 وهن ایشک بک کوچ کورونمیوردی .

ابن میمون ، بو اسرار و خفایا مسألهسه قوت و بردی . « خطایه » فرقهسی کی غلاة
 شبهدن بولونان فرقهلرک ، قرآن کریمک معاینه دائر اوتهدن بری نشر ایشکده اولدقلری
 افکار ایجه ایشه یارادی : او ، دییوردی که :

— قرآن کریمک بر ظاهری ، برده باطنی مدلولی واردر . مقصود بالذات اولان
 معنای ظاهری و لغویسی دکادر ؛ حتی مدلول ظاهر یسیره تمسک بادی عذاب و مشقت در .
 حال بوکه معنای باطنیسیه قیام ، اعمال ظاهر یسیره ، تکالیف کده ترکی استلزام ایشدی
 ایچون موجب انشراح و سعادتدر ...

ابن میمون بو افکاری خفی و یا باطنی اولارقی تلقین ایشکده و اسماعیلی لردن اولمایانلرک
 مواجهه سنده اظهار ایشمکده اولدینی ایچون بو یکی مسلك دهها زبانه باطنیسیوردی .
 بویلهجه ، باطنیه « مذهبی کتدکجه نما بولویوردی . بوتون اوغیر ممنولر ، عقیده لری
 صاغلام اولمایانلر هب بو دین تودیع نفس ایدیورلردی . « اسماعیلیه » تمیز دیگرله « باطنیه »
 فرقه سنده ، صرف اهل پنه محبتلری بولونماسندن دولاتی داخل اولانلر بولوندینی کی
 قیودات شرعیه دن تخلص نفس ایچون کبرنلر دخی موجود ایدی . اک مهم طرفداولر
 ایسه عصیت قومیه و عصمت ملیه بی اوزله مک کی ساقلرله حرکت ایدنلردن ایدی .

(باطنیه) مؤسس یکی قوردینی اساساته — ایلروده بر تفصیل بیان ایدیله چکی وجهه
 — مجوسیاکک ایزلردن بولونان بر طاقم سرلر دهها علاوه ایلویوردی . بو کسکی
 مکتومات ایسه بالحاصه (بدی) عددنده طولانیوردی . بونک ایچوندرکه (اسماعیلیه)
 و (باطنیه) ناملرینه برده (سیمیه) اسی علاوه ایدنشدی .

بو صورتله سیمیه اولونمالرینک سینه کلنجه ، اسماعیلی لرک بر طرفیدن ، اسوعک ،
 سواونک و کواکبک عددی وجهه ائمه عددینک (بدی) اولدینی و دیگر طرفیدن ،
 شریتمده ناطق تمیز دیگرلرله (رسول ناطق) اولانلرکده (بدی) بولوندینی ادعا ایله .

مهرتدن نشأت ایدیوردی . فکر لرجه هر ایکی ناطق اولان رسول آرمسندده شریعتی
آمام ایدن (بدی) امام موجوددر . (نطقاً) دن هریری کندندن او ایکی ناطق شریعتی
تعبیر ایتدیکی کی کندندن سوکره کله جک بدی امامده او شریعتی آمام ایدر لر . بو
(بدی) امامه (مستور) امام لر نامی وریلور .

بولدن ناعدا ، هر زمانده کندیلرینه اقتدا ایدنك ارزده مطلقاً (بدی) شخصیت
بولور :

- ۱ — امام ، جناب حقندن تلقی فیوضات ایلر .
- ۲ — حجت ، امامدن اخذ فیض ایدر و اونك وجودینه بر حجت و بر دلیل اولور .
- ۳ — ذو المصه ، علمی حجتدن اخذ و مص ایلر .
- ۴ — داعی اکبر ، مؤمنینك اك یو کسکی در .
- ۵ — داعی مآذون ، اهل ظاهر دن اولوبده دینه داخل اولوق طلبنده بولونانلردن
عهد ، آلق صورتیه کندیلرینی امامك ذمته ادخال و اونلره باب علم و معرفتی کشاد
ایتمک مآذون در .

بو دردنجی و بشنجی مرتبهده بولونانلره « دعاه » و یاخوده « ابواب » نامی وریلور .
۶ — مکتب ، دینده مرتبهسی یو کسلن و فقط (دعوت) خصوصنده کندیلرینه هنوز
اذن وریلرین شخصلر درکه ، بولر آنجق داعی به معاونتده بولونور لر .

۷ — مؤمن ، داعی به اتباع ایتمش و کندیلندن عهد آلاق ایمان ایلریش و عهدده
بقین حاصل ایدرک داعینك ذمته و حوزنه یعنی فرقه سینه داخل اولمش اولانلردور .
بولر جه کرک رسول ناطق و کرک ائمه و اشخاص عددینك (بدی) اولاری
اسماعیلر جه اعتقاد ایدلرکندن طولانی (سبیه) نامیه یاد ایدیلر بو دین یکی مجهوللرجه
سوق ایدیوردی .

این میمون — ایلروده دعوات و تعالیم دینی سنی بر تفصیل ایضاح ایدرکن بیان ایلده
جکیز وجهله — بوتون بو مقدمالندن سوکره بعض افکار اشتراکیه به و یا نظریات فلسفیه
و اسادات ما بعد الطبیعه به تناس ایدرک تکالیف شرعیله برر منسای باطنی ایله تفسیر
ایتمک صورتیه بر طرف ایدرکن بر جوق دیانت کریرلر داخل اولور و بو صورتیه مقصد
اصلینه تقرب ایله یوردی .

والحاصل (این میمون) ک تعالیمی عنانده اسلامیه ایچون یک خطرناک بر یومیا سالتده
بولونوردی . زیرا بو تعالیمی قبول ایدن آرتیق هر دورلو قیود شرعیله دن آزاده قابور ،
هر دورلو محرماتی استحلال ایدور و اشتراک اموال و اشتراک نسوانی دخی قبول ایدیلر .
چک بر درجه به وار یوردی . . .

عبدالله بن میمون اوچنجی قرن هجری اواسطده (اهواز) دن بو صورتکه ظهور ایله
«عسکر مکرم» ، ایندک دعوتی اظهار طرفدارانی تکبیره موفق اولونجه دعوتی قبول
ایتمکله ، اوزریشه هجومه حاضرلاش و بونک اوزریشه طرفدارانندن «حسین
الاهوازی» ایله برلکده بصریه فراره مضطر قالمش و بصره ده دخی شهرتی شایع اولونجه
حصه سلبیه دن وقوع بولان طلب اوزریشه محل مذکوره عزیمت واوراده اختیار
اقتدایده بونک حیانتک سوکته قدر نثر دینه دوام ایله مش ایدی .

عبدالله بن میمون ک وفاتندن سوکوره ایسه «محمد الحلیب» بو دفعه «حسین
الاهوازی» بی عراق طرفلرینه کوندره بونک او واسطه ایله تکرار دعوتیه مبادرت
ایلمشدی . . .

(حسین الاهوازی) نیک تأییری آئنده اولوق اوزره بر روایته نظرآ [۱] عرفانده
قائمتک و ایقلمک قیصه لغندن و آیدیلرینک بربرینه یاقین اولماسندن کتایه اولارق «قرمط»
نامیه معروف «اشمت» نامنده بر شخصک اوغلی بولونان «حمدان» ظهور ایدمک
اوچنجی قرن هجری اواخرنده دیانت اسماعیلیه و اساسات باطنیه بی «کوفه» طرفلرینه
نشره موفق اولمشدر .

(حمدان بن قرمط) ک دعوتی عراقده و بحرینده قولایلقده شایع اولمشدی . زیرا
عراق اوائلیسی یتاب بر سالد بولونیوردی ، خلق متمادی ظلم کورویور و تشکیلات
ایستما یه دن بیک مشفر بولونیوردی . «حمدان بن قرمط» اشتراک اموال «سویالزم»
اسکیمای تلقین ایدنجه بر چون طرفدار پیدا ایش ایدی . با خصوص اولجه ایرانده
ظهور ایدن «مزداک» دینی اشتراکیه مذهبی تلقین ایش و افکارده نوعاً بو کاتابل
ایلیش بولونیوردی .

والمائل «حمدان بن قرمط» ک طرفدارانی «قرمط» نامیه معروف اولمشدر

ایده ایله
مع ما قیه «قرمط» و «قرمط» کله لرینک منشأری حقیقه منساقض روایات
واقوالک بولوندیغی اقد ایتمک مجبوریتده بولونیوردی :

زینت کیمه المشرق» مجموعه سی «اپرول ۱۹۰۷» تاریخی نسخه سنده «قرمط» کله سنک
منشأی موضوع بحث ایش و بو کله نیک بغداد ایله بصره آره سنده واقع «واسط»
نواحینک قدیم قریه لرندن برینک اسمی اولدیغنه دایر [**] موجود روایتی جرح ایدمک

[۱] کتاب سوسنة سليمان في اصول العقائد والادیان — نوفل نعمة الله .

[**] (ان. de Goep. Memoire sur les Garamathes du

Bahrain et les Fatimides).

۱- قرمط ، کله سنک ملوث و خبیث مناسه اولمق اوزره ، نبطی ، برکله اولمقنی در میان ایشلدر .

مؤرخ ابن الجوزی ایسه ، قرامطه ، کله سی حقیقه کی تدقیقاتی آئی اصله ارجاع ایدیور :

۱- عراقده کی دیانت سالکلیرنک ، قرامطه ، نامیله توسیم ایدلمه لرینک سبی اشو دیانتی تاسیس ایدن شخصک کوفه اهلایسندن محمد الوراق المقرمطه نامنده بری اولماسندن دولای در .

۲- بونلرک (قرمطونه) نامنده نبطی بر رئیسلی بولونیوردی اونک ایچون (قرامطه) نامیله توسیم اولمشلدر .

۳- بودین سالکلرندن بعضیلری (کرمتیه) نامنده برینه مسافر اولمشلر وبالآخره بو اسندن کتابه اولارق (قرامطه) نامیله توسیم اولونمشلدر .

۴- بودین (دعاه) نندن بعضیلری (قرمط بن الأشعث) نام برشخصدن اولا بر اینک کیرالامش اولدقلری و اونندن صوکره او آدمی دیانت ادخال ایتدکلری ایچون بونلره (قرامطه) ده نیشدر .

۵- قرمط ، اسماعیل بن جعفرک عاملرندن ایدی . بو دیانتی او تاسیس ایتدیکی ایچون اوکا نسبت ایدلشدر .

۶- (قرامطه) اسمی کوفه اهلایسندن و دماندن (حمدان بن قرمط) ، سبته وضع ایدلشدر . کویا حمدان زاهد بر آدم ایدی . باطنی داعیلری واسطه سبته بودینه مالک اولمشدر .

مرحله (قرامطه) کله سنک منشأی حقیقه کی اقولدن صوکنجیسی بر جوق مؤلفلرجه قبول ایدلشدر .

بو ایضاحلندن اکلاشیلدنی وجهه اسماعیلیه اولا باطنیه ، دها صوکره قرامطه تکلیفی آیشدر . فی الحقیقه (قرامطه) طائفه سی دؤساندن ، زکویه بن مهرویه ، ظهور اید . رک آثارشیت چه سی حالده بولونان قرامطه حکومتی تاسیس و تقویه ایله مش و برمدت بوجه اونه به بریه سالدر بر ورق هر دورلو شقاوتلره توسل ایله مش و ایچره قان دوکشدر [۵]

..

اسماعیلیر ، باطنیه و قرامطه فرقه لری واسطه سبته بر طرفدن ایزالده و عراقده نشر دینه قیام ایتکله برابر دیگر طرفدن مصرده و بلاد مغربده ده ، اسماعیلیه ، فی طائمشلر و اوراده

[۵] تاریخ ابن الاثیرک (۷ - ۱۲) ایچی جلدلرینه مراجعت .

دخی برچوق طرفدار ہواشلدرد ..

اسماعیلوں ک بلاد مغربہ کی دعوت لری ، ابو عبداللہ الشیبی ، طرفندن اجرا ایدلشدرد ، یورولتی رلمہ بن بودای دخی بنہ ، سلیمہ ، دہ مقیم بولونان ، محمد الحیب ، جانندن بلاد مغربہ اعزام ایدلشدی ، ابو عبداللہ موسیٰ الیہ نامہ دعوتہ قیام ایہ مشی وبلاد مغربہ او استاد حکمران اولان اغلیلری ، رقادہ ، دہ مغلوب ایہ جک درجہ دہ نشر دین و تزیید تقوٰۃ موفق اولش و نہایت — ایلرودہ اسماعیلوں ک تاریخچہ سندن بحث ایہہ رکن مفصلاً بیان ایڈلہ جکی وجہلہ — حکومت عبیدہ نک نمل طاشلری قورمشدر ..

اسماعیلہ دینک صورت انشاری حقیقہ کی فصلمزی اکمال ایتک ایچون بنہ عراقین و ما ورا النہر طرفلرندہ کی حرکات نشریہ دن بحث ایڈہ جکر:

مؤرخ ، ابن خلیکان ، ک نقل و افادہ سنہ نظرآ ، حمدان بن قریط ، دن حوصکرہ ، بحرین ، دہ ، جنابہ ، اہالیسندن ، ابو سعید الجنانی ، احسا طرفلرندہ ؛ و ابن ابی الفراق ، نامبلہ معروف ، ابو جعفر محمد بن علی الشلمسانی ، ایسہ ما ورا النہر و تورکشان جہتلرندن خلفای عباسیہ دن ، المقتدر باقہ ، زعماندہ نشر دینہ قیام ایتدکاری کی ایرانہ کائن یضا اہالیسندن ، ابی المہبت ، نامبلہ معروف ، حسین بن منصور الحلاج ، دخی عراقی و بغداد طرفلرندہ طولاشدہرق ، اسماعیلیہ ، بی نشرہ جالیشمشلدرد بالآخرہ ایہہ ابو سعید الجنانی ، نک اوعلی ، ابو طاهر الجنانی ، دخی ظهور و نشر دینہ قیام ایڈہ اسلامتہ یک شدید ضربہ لری ایتدبرمشلد ایسہ بولرودن برقیسی نمل دیگر برقیسی احراق بالار ایدلک صورتبلہ آنجق بر مقصدار دائرہ قوڈلری قصر و محفید و کانون فساد لرندہ قہ واطفا ایڈلہ یلمشدر ..

وجودتہ اسماعیلوں ک آز برمدت طرفلرندہ ایران ایچلرندن بلاد مغربہ قدر بلبلہ رق طرفدارانخی تکثیرہ موفق اولشدر و باطنیہ ، سہمیہ ، قرانطہ ناملرندن باشقا دہا برچوق اسلامتہ توسیع ایدلشدرد ..

بو مبانندہ اولتی اوزرہ الحاددن ک کتابہ اولاری ، ملاحدہ ، ، و عبد اللہ ابن میمون القداحک تعالیم مشہورہ سنہ نسیئلہ ، تعلیمیہ ، ؛ و — ایلرودہ بیان ایڈلہ جکی وجہلہ — آذربایجانندہ ظهور ایدن ، ابک الحرمی ، یہ نسیئلہ ، خرمیہ ، ویا ، بابکیہ ، و مؤرخ ، ابن خلدون ، ک اشارتہ نظرآ مصدرہ ائمہ دن تزار بن المستضیٰ العیسیٰ یہ نسیئلہ ، تزاربہ ، ؛ ووقیبہ فعال بعض عضولرینک ، حبشیش ، یعنی اسرار استعمال اجمہ لرندن دولابی ، حشاشین ، ناملریہ دہ تاریخاً طاتمشلدرد ..

[۳] — اسماعیلیرک تاریخچیس — اسماعیلیه نك اوجینجی قرن هجریده نه سووتله ظهور آرز بر مدت طرفنده انتشار ایندیکنی موضوع بحث ایش ایدک ، فی الحقیقه ، بر ط مدت فرق عدیده شیعیه نك بلاد فارس و باخامه عراقین جه لریده اونه دن بری اعتقادات علاوه بی نشر ایشک و دیگر طرفدن خلقک اساطیر و خرافاته میل اریسی ولوقق اعتبارله اساساً اسماعیلیه ، دینی قبول ایده بیه چک بر محیط مناسب حاضر لائش اولدی ایچون اسماعیلیر — عظیم تلقیناتلری سایه سنده — بیه پک بویوک بر سرخنده بلاد مغربین ایران داخله قدر پایلمشدر و — بر آرز سوکره ایضاح ایدیله چکی وجهله — بر این عصر طرفنده حقیقی غایب لرینه اریشه رک آرز ، چوق مجاهده کار سیاسی کنتله لر وجوده کتیرمه که موفق اولمشدرده بو واسطه ایله ده بر طرفدن بر خلافت شیعیه احدائی خصص مننده پک مهم بر دول ایضا ایتدک لری کی دیگر طرفدن خلافت عباسیه و حکومت سلجوقیه ودها سوکره دولت ایوبیه ایله اوغراشاجق قدر نفوذ و شوکت صاحبی اولدق لری ایچون ، ۶۵۴ تاریخ هجر سنده [۵] ناناار حکمندیاری هلاکو خان طرفدن اک اغیر شریه بیه دویار ایتدک لری زمانه قدر مرور ایده تی دولت عصرلق بر مدت طرفنده ایچب قائلرک دوکر ایسه سبیت و برمشدرده .

و آنجندن سوکره ایسه اسماعیلیر ، آرتیق نفوذ سیاسی واجتماعیلرینی غایب ایدمه رک اونه بیه بریده متفرق و بریشان بر حالده و جزقی کومه لر سووتنده باشامه مجبور اولمشدرده و بر ایزاق و عمومی ملاحظه دن سوکره اسماعیلیرک تشکیل ایتدک لری حکومت و نه ایست اک مشهور وقایع سیاسی و دینی لرینه نقل کلام ایدمه رک کوچوک خلاصه لر باقی ضروردرده :

۱ . دولت عبیده

اسماعیلیرک ایلمک مهم حرکت سیاسی لری « دولت فاطمیه » نامیله بلاد مغربنده ، مصر و شام ، و بالآخره حجاز طرفلرنده حکمفرما اولان و « ۲۹۷ » سنه هجریه سندن « ۵۶۷ » سنه هجریه قدر ایکی بوزغش سنه سورمن « خلافت شیعیه عبیده » نك تاسیس و نه کتیه کتیه تحلی ایتددر ... دنیله بیلیر .

فی الحقیقه — اولجه بیان ایتدیلکی وجهله — « محمد الحیب بن جعفر الصدیق » طرفدن بلاد مغربه « ۲۸۸ » سنه هجریه سنده « ابو عبدالله الشیبی » نام داعی کوند ریله رک اسماعیلیه دینک نشریه ایتدار ایدلش ایدی .

ابو عبدالله « سحرار بر اطفیه مالک و قفسال بر آدم ایدی ، آرز بر مدت طرفنده کتیه بی سودرمه که موفق اولش و نه ایست جزائر طرفلرنده « قساره » قبیله نك امامی دخی

اولشیدی . او ائساره بلاد مفریده ، بی اغلب ، حکم سوریبوردی . ابو عبید الله ، بر طرفدن ، کندیشنی مهدی موعودک بئسری اولدیغنی اعلان ایچمکه برابر ، بئسکر جهندن بی اغلبک ثروت و سامانی و اموال و املاکنی ضبط و کربله تحریک ایدمک خلقی اختلاله تشویق ایدیوردی . نهایت مقصدینه نائل اولارک اغلبیلرک پانختی اولان ، رقاده بی ضبطه موفق اولمش و اسبابلیسه مریدلرنی ده موعود ثروته نائل ایشدی . هر کس آرتیق مهدیک ورودینی بکیوردی . حال بوکه ، ابو عبید الله بی آفریقایه اعزام ایدن ، محمد الحبيب ، بو ائساره وفات ایدمک امامنی اوغلی ، عبید الله ، وصیت ایشی و محمد و منک ، مهدی موعود ، اولدیغنی ده علاوه ایشی ایدی . بونک اوزورینه ، ابو عبید الله الشیبی ، ، ، عبید الله المهدی بی آفریقایه دعوت ایلدی . عبید الله تاجر قاناتسار ، سلیبه دن آفریقایه حرکت ایتدی . عبید اللهک بو تصویرنی خبر آلان خلیفه ، امی ، المنکنی بالله ، دروستی ایچون هر طرفه امرلر کوندردی . بونک اوزورینه ، عبید الله ، آفریقایه ، بی مدار ، حکومتک پانختی واصل اولنجه خلیفهک امرینه امتثالاً عبید الله طونولورق حبس ایلدی . ابو عبید الله الشیبی ایسه کيفتدن خبردار اولنجه بونک بر اردو ایله بی مدار اوزورینه هجوم ایتدی . مریدلر ، مهدیلرنی قورتارمق ایچون شامک هجوم ایدمک بی مدارک پانختی ضبطه موفق اولدیلر . بونک اوزورینه مهدی عجبندن جفا . وللهوت کندیشنه بیعت اولدی . آرتیق فاطمه دولتی تأسس ایشی کبی ایدی . هر نه قدر ابو عبید الله الشیبی ، خلقک مهدی به اولان میل و محبتدن بالاستفاده ، عبید الله ، بی ولی مقلوبه . طونولورق کونیشنه و خاندانسه بر سلطنت تأمین ایچمک ایشیدی ایساره موفق اولان . مادی . عبید الله ده گورناز چیش ایدی . بر کون عبید الله ، ابو عبید الله الشیبی بو . غدیر غم . سلطنتده . آرتیق انفراد ایشی و ، شیخلاق بوستدن سلطنت تخته ، [ ] موعود ایشی و بر حکومت معظمه تأسیس ایشی ایدی ( )

(۵) خرافاتدن حقیقه — م . شمس الدین .

(۶) قاموس الاعلام دولت فاطمهک صورت تشکلی بر وجه آتی ذکر ایدیور :

عبید الله المهدی (اسمی آلان سعد) نامنده بری شامک (سلیبه) نصیبسنده تولد ایشی کند . بونک نمد بر اسراعیلک ایشدن « رشا » علیه نسل ایلدن ، بولونق اعتبارله خلافتک کندیسه نائل اولور بونق درمیال ایدمک خلقای عباسیه دن « مکنی بالله » زماننده خروج ایشی و اغلب اولونور اوزورینه غم قاجیش ایدی . او ائساره سلطنتده والی بولونان بیح بی مدار طرفندن خلیفهک امرینه طونولورق اوغلی محمد زار ایله بولمکه . حبس ایلدی . بونک اوزورینه (ابو عبید الله الشیبی) نامنده بی ظهور اولمک بیسی قتل و (عبید الله) ایله (محمد زار) بی حبتدن تحلیس ایدمک عبید اللهک خلافت و سلطنتی اعلان ایشی در . مرکز اداره لری قهروان قرینده (مهدی) نصیبسی ایدی .

عبید الله و اولادی بلاد مغربہ برنجی درجہ دہ اولیٰ اوزرہ و اجرای حکومت و
 اہمیت و بر مملکت برابر اسماعیلیہ دینی آفرقاندہ ایچہ انتشار ایشیای ایدی ، حتی ملوک فاطمیہ دن
 عزیز باللہک و زبری ، یعقوب کلی ، بنہ ملوک فاطمیہ دن ، معز لدین اللہ ، ابنہ اوغل
 و عزیز باللہ دن تلقی ایشیکی احکامہ دائرہ بر قفہ کتابی تألیف ایدہرک فرقة اسماعیلیانک
 عقائد اساسیہ سی بو اژدہ جمع اجتمندی . (*) موسی الہیک و دعائم الاسلام ، و مختصر
 الوزر ، نام اثری بو اعتبارلہ بک اہمیتی ایدی .

بالآخرہ عباسیہرک بغداددہ کائن د بیت الحکمہ ، نامندہ کی بو بوک کتبخانہ لرینہ نظیر
 اولیٰ اوزرہ خلقای فاطمیہ دن حاکم بامر اللہ زمانندہ ۳۹۵ھ تاریخ ہجریہ سندہ قاہرہ دہ
 قصر شہری جو اژدہ بو بوک بر کتبخانہ کشاد ایدہرک بورایہ و دار الحکمہ ، و — مؤرخ
 ابن خلدونک اقادہ سنجہ — و دار المرفقہ نامی ویریش ویر طاقم قرا ، منجمین ،
 نحویون ، لغویون ، اطیباً تمیین و کتبیلرینہ معاشلر تخصیص ایشیکی و کتبخانہ سی
 کتافہ ارباب مطالعہ بہ و متاسخین و مؤلفینہ آجیق بولوندرہ رفی اولنرہ لازم اولان
 اشیای مجاناً تہنہ ایشدیردی ایچون بعضیلری بو کتبخانہ بی مدرسہ و نوعدن
 عد یتشدہ .

حاکم بامر اللہ بو دار الکتبک علما سی حضورینہ چاپ و مباحثات علمیہ اجرای
 کتبیتہ امرایلردی و حتی علمانک کتبخانہ داخلندہ مناظرہ لر اجرایہ مساعدہ
 اجتمندی . بو دن بالاستفادہ علمای شیعہ و مشرقیہ کی حکومت عباسیہ دن و بر مملکت
 غایہ اساسیہ سی تلقین ایدیورلر . وعین زماندہ دیانت اسماعیلیہ نک جان جان مؤسس
 بولولان عبداللہ بن میمون القداحک مبادی و دعواتدن استیاط ایدیان طغور مرتبہ
 اوزرینہ مؤسس تعالیم دینیہ اسماعیلیہ (**). بی دہ تفہیم ایلہ یورلردی . دار الحکمہ نک
 بو اعتبارلہ بو بوک بر اہمیتی موجود ایدی . حتی — بالآخرہ بیان ایدیہ کی
 وجہلہ — دولت اسماعیلیہ شرفہ نک مؤسسہ حسن الصبحاح و سخنی بوزاندہ کتافات
 ایشی ایدی .

والحاصل — ادعایہ — حضرت فاطمہ نک اولاددن بولونمالری اعتباریلہ ارکانیہ
 و دولت فاطمیہ ، و حضرت علیہ اولان ایشیلرلہ حکومت علویہ ، ناملری آنان دولت
 عبیدہ ، امور حکومتہ دہا زیادہ اہمیت و بر نک و دینی ایکنی مرتبہ دہ بر اقدسہ برابر

(*) تاریخ التمدن الاسلامی — جرجی زیدان) . مراجعت .

(**) اشیو تعالیم تہنہ حقدہ — ایلردہ اسماعیلیہ نک اساسات دینیہ سی ایضاح ایدیایرکن — معلومات
 کافیہ اعطا اولونہ بقدر .

اعتقادات شیعه و اسماعیلیه بی نشر ایچهلری نقطه نظرندن اسماعیلیه تاریخنده مهم خدمتلی
سبق ایتمش و حتی به غلامه شیعه دن عد ایدیلن (دوزیه) دینک (۵) ده سبب ظهور
و انشائی اولشلردور.

۲. قرامطه حکومتی

اسماعیلیلرک، «قرامطه» نامیه ده معروف و مشهر اولمالرینک ایسانی موضوع بحث
ایندیگر. بصره ده «حمدان بن قرامط» متنب «زکویه بن مهرویه» نامنده اسماعیلی
داعیلرندن برینک قیامی ذکر ایتشدک. فی الحقیقه زکویه، اسماعیلیه نامه انبیا
و طرفدارانی تزئیدده موفق اولمش [۵۵] و قرامطه حکومتنک عادتاً عمل طاشلری
قورمشدر.

واقعا قرامطه فرقه سنک، تعیر دیگرله اسماعیلیلرک تائیس ایتمکاری حکومتنک
فوذی خوزستاندن، بصره، کوفه، احسا جهتلریه و حتی بر آرائق دمشق و حجاز
طرفلریه قدر انتشار و (۳۷۲) تاریخ هجرینه قدر دوام ایتمش ایسه ده بوکار حکومت
نظریه باققندن زیاده خلافت عباسیه به و اسلامیت قارنی قیام ایتمش و نهایت دینی برده
یکلک حالی آتش دینی، سیاسی، اجتماعی انارشیدیلر [۵۶] دن مرکب برطاشه اختلالیه،
عالمده تلقی ایتمک دها مناسبدر.

قرامطه حکومتنک مؤسس بولونان (زکویه بن مهرویه) نک ۲۹۴ سنه هجریه سنده
قالم ایدیلن اوزرینه هر نه قدر برمدت قرامطه نک فوذی آرائش ایسه ده کوزلیدن کوزلی به
انتشار، دوام ایدن طرفدارانی بر مدت سوکره تکرار فوت بولش ایدی، ذرا بلاد
مفریده قوتلی بر صورتده تاسیس ایدن حکومت عیدیه، خلافت عباسیه بی ایجه
دوستونلیریبوردی. قرامطه بونی بر بوبوک فرصت تلقی ایدرک تکرار تزئید قوذه موفق
اولش و بر طرفدن قان دوکارک فساد ایقاع ایتمک، و دیگر طرفدن تلکک تخرب ایتمک
خصوصنده آلرینک کللی باعشلردی.

حتی قرامطه دن (ابو علی حسن بن احمد) نامنده احسا جهتلرنده دنیا به کلن بر
رئیسلری اولا خوزستان، بصره، کوفه طرفلرنده سیاحله تکثیر نواییه موفق اولدقندن
سوکره عراق عربده قیام ایدرک بصره و کوفه بی ضبط ایتمش و بنده شانه هجوم ایدرک

(۱) دوزیلر حقیقه (بیروت ولایتی - جنوبی قسیمی) ۶ دائر اولان اثرینک (۱۶) نجی صحیفه
سه مراجعت.

[**] (دائرة المعارف - بطرس البستاني) ، مراجعت.

[***] خرافاتدل حقیقه - م. شمس الدین ،

اوراسی دخی ضبط ایشدی .

یہ قرامطہ دن اولجہ اسمی کچن ، ابو طاهر بن ابی سعید الجانی ، حجازہ کیدوب
حجاج مسلمی اقبای قریشہ دن منع و بر چوغی نسل ابتد کدن سوکره حجر اسودی
دخی کعبه شریفه دن جیفاروب برارنده بصره به نقل ایشدی .

قرامطه نك ديكر رؤسای دخی بصره ، عراق ، بحرین جهلرنده قیام ایدمك حكم
سوزمشلر و خلفای عباسی بی ایجه اوغراشدیرمشلردی .

بو میلده اولقی اوزره آذربایجانده ظهور ایدن مشهور ، بلك الحری ، زمانده
تمامیه سلطوت صاحی اولمشلر ایسه نه نهایت دردیخی قرن هجری اواخرنده ، بی اصغر
بن تقاب ، طرفندن قرامطه حکومتی آنجیر بر ضربه دوچار ایدیلرک کنسیدیلرخی آرتیق
طوبلا یا امام مشلردی .

۳ . اسماعیلیه شرقی دولتی

قرامطه حکومتی نك سقوطندن بئنجی قرن هجری نك ربع اولمه قدر کچن یازم عصراتی
بر زمان طرفنده اسماعیلیلر بک ضعیف و عادتاً نفوذ سز بر حالده قالمشلردی . او انشاده
ایراندی . ۴۵۹ هـ . سنه هجریه سنده تشکی ایدن حکومت سلجوقیه ، دولت عباسیه نك ایران
وجوارنده کی شوکتی کرکی کبی کسر ایش ایدی . خلفای عباسیه دخی ، کنسیدیلرخی
مدافعه دن عاجز بر حاله نزل ابتد کگری کی مملکتده غوالیل عبدالله اتی کوسرتدیکی
ایچون اسماعیلیلر بوندن بالاستفاده عقانده دینه لرخی نشره و مطامع بیانیه لرخی ده نودن
فعله اخراجیه باشلا یاریق عراق و ایران طرفلرنده قلامی استیلابه و آلبرسنه کچن اهالی بی
نقل و اتقابه قویولمشلر و نهایت سلجوقیلرک اوچنجیسی بولونان و ملکشاوه بن آلب آرسلان و
زمانده [۵] عادتاً بویوک دولتلرله رقابت ایدم . بیلجک بر حکومت وجوده کتیرمه موقوف
اولمشلردی . مصرده حکمرما اولان دولت فاطمیه دن اییو کدیگر لسه اسماعیلییه عمرییدم
دن تفریق اولونقی مقصدیه ، ایراندی تأسس ایدم بو کوچوک دولته و اسماعیلیه شرقیه ،
نامی وریمشلردی .

اسماعیلیه شرقی دولتی (۴۸۳) سنه هجریه سنه صادف (۱۰۹۰) سنه میلادیه سنده
حسن بن الصباح *الکاتکونک* طرفندن ایراندی تأسیس ایدمشلردی .
بیروت تأسیسه کانیجه شوسورتلک جریان ایشلردی :

[۵] آلب آرسلان سلجوقیلرک حکومتی (۴۶۵ - ۴۸۵) سنه هجریه سنده .

بن امرائیدن یوسف حمیری نسلدن بولوندی بن مروی بولوتان و حسن بن الصباح بن علی بن محمد بن جعفر بن حسین بن محمد یوسف الحمیری [۵] ایراندی و ری و شهرتده تولد ایتش و کجلیکنده مشهور و نظام الملک ایله و شاعر شهر و عمر خیام و ایله برلکده امام و موفق نیشابوری و دن تحصیل عرفان ایتشدی .

حسن الصباح هر نه قدر نظام الملک دلالتیه آلب آرسلان سلجوقینک حاجی اولمش ایسهده کندیسندده کوچوکلکدن بری حرص حکومت بولوندی بن ایچسون مؤخرًا نظام الملکه بوزوشه رق و ۴۶۴ و تاریخ هجر ایسندده ری و و اورادن اصفهانه و عرافه و آذربایجان و نهایت مصره قاجش و شیعی المذهب اولقی حبیله مستصر فاطمیدن اکرام کورمش ایدی .

اوراده بولوندی بن مدت طرفسندده دار الحکمه و به دوام و اسماعیلیه مذهبنی تبع ایتشدی . بالآخره اسماعیلیه دینسندده بعضی تجدیدلر وجوده کثیره رک سوریه و حلب و دیار بکر و بغداد و ایران طرفلر دن خلق دینه دعوته قیام ایلش ایسهده مقصد اسماعیلی دین برده سی آلتندده سلطنته ارتقا ایتش اولدیندن دورلوجل و سائس ایله و ابو الفضل الهنای و تک معاونتیه اوزمانک مشهور قلمه لرندن بولوتان کیلان الهی داخلندده کائنات مابوتسده [۵۵] نامه سی استیلا ایتش و ۴۸۳ و تاریخ هجر ایسندده دولت اسماعیلیه شهرت بری و بی تأسیس راورسانی مرکز حکومت ایتخا ایلده مشدر .

الموتی متذاب دیکر ایتمش قلمه لری دخی ضبط ایله دیکر کی موتسک مناغنی و منانی حبیله دوران سلجوقیه و قارمچی کندینی مدامه به موفق اولمشدر .

حسن صباح و هر نه قدره سلطان و و امیر و کی ناملرله کندینی تلخیص ایتشمش ایسهده و سید و کاتبس و شیخ الجبل و کی اسلرله توسیع ایله مش و دعوتی دخی کندی زندانه دکل سلطه مشهور اولدینی بیان و دخط مستنبطه ظهور ایله چکنی ادعا ایتدیکی بر امام قائمه آجرا ایله مشدر .

حسن الصباح فوت و شوکتی آز بر زمان طرفسندده تربیده و طرفدارانی دخی یک بوبوک بر موفقیته کندینه جذب و ربطه موفق اولمشدر .

حتی سلطان ملکشاه کندیشه بر ایچی کوندره رک حکومت سلجوقیه به اتقادی لزومی حسن الصباحه تبلیغ ایتدیکی زمان حسن ایلیچینک و اوجهه سنده تبعه سندن بر قاجنی

[۵] M.R. Memoir sur les trois plus fameuses sectes du mullimanisme

[۵۵] الموت و غارتال بوبو سی دیکندر و بوبوک آسپلویه دی و

چاغيرمى ورتى:

— كىدىكى اولدىر ..

دېسە بار اولدىردىكى كى ، دېكرىتە دە

— كىدىكى بوقانە دن اشانغى بە آن ..

دېر دېز آنارق اولسى اوزرىت اياغى بە دوغش و

— كىت اوتىكەدى كە بونلر كى كىدىلرەن امين بولۇندىقم (۷۰۰۰۰۰) تېم م

واردىر ..

دېشىدى ..

في الحقيقة حسن الصباح (الموت) فلما سئده اوزون سە لىر حكومت سوردىكى حالده خارجاً دائنادروشك اظهار ايدردى . حتى قصرينك حوابستە مدت حېسابتە آنجىق برايكى دفه كوروشىدى .

حسن الصباح تشكيلات سيايە ورتىە سېلە انتدار وذكاي خارق المادهنى اتبات ايتتى واطرافتە عظيم بر جمعيت ايجادە وجودە كىنەرك اوتوزوش سە سورەن زمان ساطتتە اسماعيللر ك فردينى فوق المادە تزييدە موفق اولمشدى . حتى اسماعيللر حسن بن الصباح زمانتە ملك ووزرادن بر جوعى اولدىرمشلردى . تنظيم خلفاي عباسە دن (مشرشد الله) ايله سلطان ملكشاه سلجوقيك وزير مشبورى (نظام الملك) واولقى (فخر الملك ابى الظفر) ى شېه ايتك سوزتېلە ايجادوتدن (سېلستە) كىنەرك لردن ، اولدىلرغى كوشتمشلردى .

اسماعيللر ، بودوردە سلجوقى حكمدارلرغى ، ايجە بېلدىرمشلردىر وروايتە نظراً ملك سلجوقىە دن (سحر بن ملكشاه) ك كوله لرندىن برى اسماعيلە دېتە مېل لېدەرك فرادە فرازورمش و سنجرك اوبودىنى برسيرە دە باش طرفىدە ، برە بر خىجرك كىكەرك ايرىلىش و اسماعيللرە النجاق ايتتىر . بىرك اوزرىتە اسماعيللر سلطان سنجرە (اوت) دن بر مکتوب كوندەرك :

— سنى اولدىرىمك ايسنې ايدك ، خىجىرى برە دكل ، كو كىكە دېكر ايدك ..

دېلەلرئ اوزرىتە ، اسماعيللرە محاربه دن فراغتە مجبور قالان سلطان سنجر ، كىدىلرە سلح عتد ايتدىكى كى اولتورە دورلو ، دورلوا اناملردە بولوشىدى .

حسن الصباح (۹۰) باشە قدر معمر اولدقدن و اوتوزوش سە قدر حكومت سورد . دكدن سو كره (۵۱۸) تاريخ هجرىسندە وفات ايله مش و (محسن كشمىرى) نك افادە سنجە دار اسلامدن روضە جنازە دكل بر ماحضە فقرت حالە سوقىدىنى بر پوزندىن مەر ماغتە سوردوكلمشدر .

کندیسی بك خونریز ابدی ، حتی جیانده چو جوقلرندن ایکیسی بلا سبب اولدیر .
مشدی .

حسن الصباحک تشکیل ایندیکی حکومت ، هلاکو خانک اسماعیلیه قلعهلری تحریب تاریخ اولان (۶۵۴) سنه هجریته مصادف (۱۲۵۶) تاریخه [۵] قدر دوام ایلمیش و (ملاحده اسماعیلیه) و (حشاشین) ناملریله ده شهرت بولان (اسماعیلیه شرقیه) دولندن سکر حکمدار ظهور ائمشدر . بو حکمدارلرک اسملریله زمان و تاریخ حکومتلری بر وجه آتی در (۵۵)

- ۱ — حسن بن الصباح ؛ اوتوز ایش سنه سلطنت سورمشدر ۴۸۳۰ هـ — ۵۱۸ هـ
- ۲ — کبابزرک امید روزباری ؛ حسن بن الصباحک وستیله حکمدار اولمش و اون درت سنه سلطنت سورمشدر ۵۱۸ — ۵۳۲ هـ
- ۳ — محمد بن بزرك امید ؛ یکریمی درت سنه سلطنت سورمشدر ۵۳۲ — ۵۵۷ هـ
- ۴ — حسن بن محمد ؛ حسن ثانی و ذکرة الاسلام ناملریله معروفدر درت سنه حکم سورمشدر ۵۵۷ — ۵۶۱ هـ

- ۵ — محمد بن حسن ؛ قرق آلی سنه سلطنت سورمشدر ۵۶۱ — ۶۰۷ هـ
- ۶ — جلال الدین حسن بن محمد ؛ اون بر بوجوق سنه سلطنت سورمشدر . (حسین نامک) و (نومیلیمان) ناملریله معروفدر ۶۰۷ — ۶۱۸ هـ
- ۷ — علاء الدین محمد بن جلال الدین حسن ؛ اوتوز ایش سنه حکم سورمشدر ۶۱۸ — ۶۵۳ هـ
- ۸ — سید کن الدین خاورشاه بن علاء الدین ؛ اسماعیلیه شرقیهک سولک حکمداریدر بر سنه سلطنت سورمشدر ۶۵۳ — ۶۵۴ هـ .

بیرینجی (اسماعیلیه شرقیه) دولتسک حکمفرما اولدی بوی بر بوجوق عصره قریب زمان نظر سندهکی وقائع نظر تدقیق و مطالعه دن امرار ایدیله جک اولورسه اسماعیللرک کرک ایران و عراقنده و کرک سوریه دهکی نفوذ لرینک حد تصویبه واردینی و بو مدت ابتدایجه بك جوق شیماردنلری و هر دورلو افعال و حرکاتلرندن کتدی لرینک مدعش (اعمالیون) دن بولونقلری اکلاشیلیر .

(*) Defolimey, Rései sur l'histoire des Ismaéliens .
(** Bibliothèque Oriental d'Harbelot) به مراجعت .

بزرگه ، بو زمانه تعلق ایدن و قوتلک ال مہملرئی قید و اشارت ایلمه رک اوقاق بر خلاصه تاریخی وجوده کتیرہ جگزر :

۱ . حسن الصباحک تشکیلات سیاسیہ سی

حسن الصباح ، اسماعیلیاری فعال و مستظلم و کندیسنگ هر دورلو ادا امریک منقاد فداکار بر ہیئت اجتماعیه ، دها دوعروسی آثارشیدنلر جمعی حالته افراغ ایتک لزومی دور و نازک تیبہ سی اقسامہ آپریش و هر برینک وظیفه مودوعہ سی تبیین و تخصیص ایتشدور .

لی الحقیقه ، اوزمانه قدر خودسراہہ حرکاتہ آیشمش اولان فرقه دینیہ ، حسن الصباحک همیشہ و ظاہری معین بر جمیع سیاسیہ استحالہ ایلمه رک بو ساپودہ اسماعیلر — اولجاہ در بیان ایلمه کی وجہہ — بر بوجوق عسری متجاوز بر زمان ظرفتہہ مستعمل بر حکومت حالته یاشامق نصیبی اکتساب ایتشدور .

حسن الصباحک اشبو تشکیلاتی موجدہ اہالی : ۱ — دعات (داعیلر) ۲ — رفاق (رفیقلر) ۳ — فدایوبہ (فدائیلر) ناملریلہ اوج بویوک صنفہ تقسیم اولمشدور .

داعیلرک وظیفہسی ، اہالی بی اسماعیلہ دینہ دعوت ایتک ، و تعالیم دینیہ ایلمه خلقی ارشدہ چتکدور . رفیقلر ایلمه ، اسماعیلہ دینی قبول ایتش و (شیخ الجبل) ایلمه خود (رئیس اکبر) ک سلطه دینیہ و سیاسیہ آتہ داخل اولمش اولانلردور .

فدائیلرہ کلنجہ ، دشمنلرئی اولدرمسک اوزردہ ، اسماعیلہ رؤیوایقندن — اشارت ایتش

ضایک مقابل — معین بر ایلمه آلاق بو بولمہ خدمت ایلمن اشخاصلردور .

اساس اعتباریلہ بولمہ جہ اوج صنفہ تقسیم اولانان اہالیہہ بعض مراتب اجتماعیه وجودہ کتیرمندی . نیشہ کیم : برخی مرتبہہ ، بویوک داعیلر ، مقدملر اولمشدور

(ایلمی کللر) بولوشمده ایلمی ، بوللر کوهستان ، قہستان ، شلم اولقی اوزردہ ہر قلعہ ای حادی اوج ولایتہ اقامت ایلملر و رئیس اکبرک اوامرینہ اقتیاد ایتلوردور .

ایکدی مرتبہی ، داعیلر ؛ دینی رسول (ایلمی) لار ، سیاسی وکیلر و دیانت نامہ ولری اشغال ایلموردور .

و جنبی مرتبہ ، تعالیم سریہ و باطنیہہ الظہار ایتدکاری موفیت نظر آ ریات دوعرو درجت مختلفہ ایلمه تقدم ایلمن (رفاق) دن ، رفیقلردن متشکل ایلمی .

بوللرک دوشندہ بولونان فدایلر ، طریقت بکجیلری ، محاربلر ، قاتلر ایلمه دروغی مرتبہی و نہایت دیندہ مبتدی اولانلر و خالق دخی یعنی مرتبہی تشکیل ایلموردور .

هر حالده بوتون بو صنوف اجتماعیه و سیاسیہ آراستدہ ال زیادہ جانب دفت اولانی

(فدائی الز ایدی . زیرا فدائی لر دها کوجوک باشلرندن بری دهمی ک نظراتی آکنده و رئیس لر خانه لرنده زیه اولوتورلر و کنده لرینک سلامت رسما دتک آنحق فدای قس لرله قیل حصول اولاجنی و اولرندن ظهور ایدمک جزوی بر مخالفتک ایدی بر منولیت و (مجازات) . سبیت ورمجکی و عکس تقدیرده و اوامره اطاعتلری حالنده (جنت) . مظهر اولاجق لرین اولره او کره تیرلردی .

بو صورتله اجرا ایدلمکده اولان تلفیات و تعالیمک دوعهراتی بر طرفدن ایسات دیکر جهندن (جنت) ک اذوائی کندیلرینه طالعیرمق او وسیله ایله دینه ورفیسه سیاهلرینه قارشو اولرلی دها زاده بند اینک ایچون فدائیلر مخصوص باعجه لر و حردده کثیرلش ایدی .

بو باعجه لر تصورک قات قات فو قنده قیمتدار اشیا ایله دست صنعتک و طبیعتک ابداع ایدمیه حکم هر دورلو کوزه لیکرله ، رنگارنگ چیچکلرله ، یشیل میوه اناج لر ایله ، بلورین شیشه و فقیه لرله ، بربیل بربیل پارلایان شلاله لرله تزیین ایدلش ایدی . بو باعجه لر داخلده ایچی مرمر دوشه لی ، مفتخر کاشانه لر و قصر لر بنا اولومش و داخل قیتمه درجم خالیرله و یونانی الذوق اشیا ایله تزیین ایدلش و صاری آلتوندن ، پیرام کوروندن و یاخود شفاف و نورانی بلوردن مسمول اولی ایله بر قات دها کوزه لیکلریش و یونون کوزه لرله حسن و آناه خفیف و ظریف ایتمه ایچنده نماز و دلوا کوله لر و جازه لر کتیر بشته رلش ایدی . یونون بو حال و بها نقالری سیزین باعجه لر ایچنده دولاشیر کن هر بیلرله قارو عشور طاره ایدر و انظار ناشانی مسحور و مفتون ایدرلریش .

آراسیرلر اولرک شایان فقهه لری و یاخود فغان و معدنی سلری بو کله لر و و عظیم اولن شعر و غرامک در و دیواری اوقشایه رق افق نورانینک صدای زمزمه سازیه هم اغوش کله لر نماز و کزیده بر لیمه نور و شادی حالده داغیلیر ، دوروروش .

اسم بیلرک بر مستننا افق نورانینه آنحق اسماعیلیه دینک تعالیمی در اغوش ایدرک کندیسه دوکمن و طبیعتکی بر یوک قداکارلقه ایفا ایدمیه جک نماز سجایای طبیعه واریه به مالک بشیارلر قاروشوردی . بوبله بر کزیده شخصی ، تبسیر دیکرله بر فدائی بو آرین لطف و انعام اینک و اولی الطاف جاندن نصیه دار ایلمک ایستدیککی زمان (شیخ الجال) اولی سفرمه دعوت ایدرک زمان مناسبه اسرار ایچیرلر کدن و بهوش بر حاله کتیرلر کدن صو کره اولن باعجه لودن برینه سسز نقل ایندیرردی . بر مدت صو کره آج ، حریص فدائی آبیلارق کوزلرین ایچینی زمان کندیلش ک نورانی جتلر ایچنده هر دورلو ذوق و الطاف نائل اولمش بولونجه شایرور ، و اوراده بر مدت بک کزیده بر حیات شعر و غرام اسرار ایند کدن صو کره بنه اسرارک بخش ایندیکی نوم مستننا ایله

رئیسك مجلسه بی خبر دوتردی .
 و كین زمان فوق وشادی اولك ایچون بر رؤیای سعادت اولوردی . (شیخ الجبل)ك
 لطف وانعامی سایه سنده فردوس موعوده بیج رؤیا و بیج بقطه حائده بر مدت قاروشش
 اولمقدن متولد اولان بخیارلی ، كندیسی اعمی بر اطاعت و عبودیتله ربط و بند ایلمر و بو
 موقت كین سعادتك سرمدی اولماسی آرزوسیه چیرینبر ، دوروردی . اولك ایچون شیخ
 الجبلك اوك اوفاق بر ارادسی لا بیززل بر فرمان قدسی حائده نلق اولونور و خاطرله
 نوبتی دماغنه وقلبنده آلتوندن ایزلر براقان جتلك نخل دورادوری اوزون ...
 دوراقلرنده احتیاس آلود تیسلمر و مشافهله ابداع ایدر ، بو سعادت نخله نك عطش
 وصولی بر جوق اسماعیلرك قلبنده ، قیزغین آتور حائده اشتیاقلر وجوده كثیر و غمرا
 آلود باشلر ییاردی .

بونك تأثیر فسونكارله هر اسماعیلك آغزندن :

— بر كوچوك فرست... رئیسك كوچوك بر ارادسی... و صوكره نازونیم ...

كلمه لری رقصان و امل نواز دو گولور ، دوروردی .

شیخ الجبل برنی اولدیرتمك ایشهدیكى زمان فدائیلردن لاهل التعین برنی

چاقیردی :

— جته سعادت ابدیه قاروشتی ایشرمیسك ، كیت فلافی ...

دیردی . ارادسی درحال انقاد اولونوردی . حتی رئیس حسن الصباح زماننده

ارادسی بویه علی العبا انقاد ایدن بیكرحه آثار تبست بولونوردی .

حسن صباح بو تشکیلات اجتماعی و سیاسیون ماندا بعضی مرتبه زودطقست

تلمیه لرها وجوده کتیرمش ایدی . بونكله اسماعیلیه دینیك او عصرده تمام کشفتم

بك جوق غیرت ایش ایدی [۴]

• ملکشاه و اسماعیلر

دولت اسماعیلیه شرقیه ك زمان تأسیسی [۴۷۳] اساساً ایران سلجوقیلرینك اوجو .

نجیسی بولونان سلطان ملکشاهین آلپ أرسلانك [۴۶۵ — ۴۸۵] [۴۴] زمان سلطنته تصادف

ایشه کی ایچون اسماعیلرك ایلک اجتماعلری و ایلک تشبئاتی ده بو سلطان زماننده جریان ایشدی .

فی الحقیقه اسماعیلرك ایلک اجتماعی (ساره) نام محله و قوعه کیشدی [۴۵۵] بولردن

[۴] بو تشکیلات دلیله ، اسماعیلیه ك عالم دینیسی موضوع بحث اولوركن ایضاح ابدیه بکدر .

[۴۴] بو کی تاریخلر مدت سلطنتی اقده ایشر . هریدر

[۴۵] [تاریخ ابن الاثیر] و [ایناجوزی ایلک ملکشاه] M. de Deffrenery (Nouvelles recherches sur les ismaéliens de Syrie)

اون سکر کشینک بارام نمازی قیلدقدن سوکره بر برده طوبیلا ندقیری مشاهده ایدلسی اوزرینه نظر دئی جلب ایددک اول امرده حبس ایدلشلر ايسهده بر مدت سوکره تحیه سیدلری اجرا قلمش ایدی . بالآخره بونلر ، عن اصل (ساوه) لی ایکن اسقها . نده اقامت ایدن بر مؤذنی — اسماعیلیه دینه دعوت ایشلرسده قبول ایتدیکندن دولایی کندیلری اخبار ایشاندن قورقادیق — قتل ایددی لکه اسماعیلیرک بو ایلك جنایتلری تشکیل ایتکده ایش .

مؤذک قتل ملکشاہ سلجوقینک وزیر بولومان نظام الملک طرفندن ایشیدلسی اوزرینه بو جنایتک تعقیباته ایتداری امر اولوندی . نهایت قاتلک (طاهر) نامده بردوا سکر اولدینی اگلاشیلش و طاهر اعدام ایدلکله برابر حتی سوراق ، سوراق ، آیانلردن طوبیلولوب سوروکلنک شرطیه تشبیه ایدلشدرکه برده اسماعیلیردن ایلك اعدام ایدین شخص ایش .

بوندن سوکره اسماعیلیرک مشهور جنایتلری اجرا ایددک (نظام الملک) ی اولدیرمشلردر . حتی کندیلری دییورلردی که :

— بزدن بر دولکر اولدیردیلر ؛ زده نظام الملکی اولدیردک .

بونکله ، بره قارشی بر دینک ایتدیورلردی .

ایلك قیبط ایتدکلری قصبه کلنجه بو ، (قاین) جوارنده ایدی . بو قصبه تک مقدمی (آریسی) ، اسماعیل ایدی . اسماعیلیر اونک یانده طوبیلا ندیلر . و (کرمان) دن کلدرک قصبه جوارندن مرار ایشی بر قاتلهیه هجوم ایدله جملهسی اولدیردیلر . قاتله میاندن آتخی بر سورکن تورنومش ایدی . جان (قاین) . کیدوب اهالییه وقعهی اخبار ایلیمش و (قاین) اهالیسی اسماعیلیره هجوم ایش ايسهده موفق اولاما مشلردر .

سلطان ملکشاہ سلجوقینک وفاتندن سوکره ايسه خود وشوکتلری بوتون معاصیره یز زبانه ایشلش و عوام معصاییره لری کرکی کبی قوت پیدا ایش ایدی .

۶ . برکیاروق و اسماعیلر

سلطان ملکشاہ سلجوقین سوکره ، خراسانده ، اوغلی سلطان برکیاروق بن ملکشاہ [۴۸۵—۴۹۸] جلوس ایتدی . برکیاروق زمانده اسماعیلیرک اسقها نده قوت و مکتلری تراید ایددک نهایت کندیلریته مخالفت ایدلرک اموالی غصب و سرقت و کندیلر . بی قتل واقعه تصدی ایشلر و بک شیمار مشلردی . حتی اوزمانلر ، اقتساملان ، اوینه کیکن بر شخصک اسماعیلیر طرفندن اولدیرلریکه حکم وریلیدی . آریسق کیمسه ، یالکر باشه دولاشاماز اولش ایدی . زیرا اسماعیلیر معین بولرده بکله بکله باقالاییلده

کلرخی کونوروب اولدی بیور لردی .

نهایت بو حرکات خونخوارانه لری ، نحمس ایدیله مز بر حاله کلنجه (ابو التمام مسعود بن محمد الحجدی) نامنده ققهادن بر ذات باشه سلاح بر جم غفیر طوبلا بهرق ، وخلق دخی هیجانه کلرک اسماعیلر اوزرینه هجوم ایشلر واوراده بولونان اسماعیلر ی باقلامایه و کونوروب احراق بالتار ایشکه باشلامش لردر . (۴۹۴) سنه هجریه سنده جریان ایدن بو وقعه ده اسماعیلر دن بر جوعی بو سورنله اعدام ایدلشدر .

مع ما فی اسماعیلر ، اوتار یخده بر جوق قلعه لک صاحب اولمشدی . شکیم (اصفهان) قلعه سی ایله (قزوين) نواحیسی جوارنده کائن مشهور (الموت) قلعه سی ایلرند بولونیور دی . بولردن ما عدا (طیس) ، (خور) ، (خوسف) ، (زوزن) ، (قین) ، (تون) قلعه لرخی استیلا ایشلردی . (اهر) طرفلرند کائن (وسنگوه) قلعه سی ایسه سکر آی محاصره دن سوکره ، داخلنده بولونانلرک کافه سی قتل ایدلک سورنیه ضبط اولمشدی .

اصفهان دن بر قاج کیلومتر لوق بر مسافنده بولونان (خاندجان) و (استونا) ، (ندین ری) ، (آمل) ، (اردهن) ، (کردکوه) و خوزستانده کائن (ناظر) قلعه لری و ارجان اهابلندن (ابو حمزه الکاف) طرفدن ضبط ایدیلن (العنبر) قلعه سی ایله (فارس) و (خوزستان) آره سنده بولونان (قلادخان) قلعه سی بر بر اسماعیلرک یه ضبط کیوردی .

سنه (۴۹۴) سنه هجریه سنده اسماعیلر ایله (رامهرمز) و (ارخان) نواحیسی و ایسی (امیر جاولی سقاواوا) آراسنده مهم بر وقعه جریان ایشدر . شوبله کده اسماعیلر (خوزستان) جوارنده اسلری کین قلعه لری ضبط ایدلرک بوللری کسلری اوزرینه بولرک تأدی ایچون بر حیل یه مراجعت ایدلک لزومی حس ایدلشدر . بونک اوزرینه (جاولی) نک رفقاسندن بر قسی موقه اسماعیلر میانه داخل اوللر قق نهایت اسماعیلرک امنیتتی حیله موفق اولشلردر . امیر جاولی ایسه او اناده بی بر سق امراسنک کندیسه هجوم ایله منصرف اولدیغی محلری آله جقندن و کندیستک ایسه عجزی حیلله مقاومت ایدمه چکندن بختله و معنی ایله بر لکنده (همدان) . کیشکه فرار و بر دیگنی اشاعه ایلمه سی اوزرینه اسماعیلرک زدنده بولونان امیر جاولی طرفدارلری اسماعیلر و قسامتی اقاع ایله جاولی صیفشدرمه نک نام رفتی اولدیغنی کندیلرینه قبول ایدلر دکن سوکره ایلری کلنلردن اوچبوز کشتی ایله بر لکنده بولنی بکلمکه فرار و بر مشلر و فقط امیر جاولی کوزو کور کوزو کوز اوکا الشاق ایدلرک بوتون اسماعیلرک اعیانی کافه قیلجندن کچیر مشلر و اسلحه و سارمسی اغنامه موفق اولشلردر .

بوتسکه برابر اسماعيليلر برکياروق ك دور سلطنتنده يته تفوذ صاحي قالشلردر ، حتى اسماعيليلرک بوزمانده اولدير مکه موفسق اولدقلري اسرادن اکثريک سلطان برکياروق مخالفلردن اولمسي اوزمان قيل و قالی موجب اولمش و برکياروق دخي اسماعيله به ميل ايله اتهام اولونمشدر .

مع ما فيه (برکياروق) ك اسماعيليلره قارشى ضيف داورانمىك اك مهم سبي اوزمان كنديسنه قارشى حال عصيانده بولونان برادري محمد ايله اوغراشمه مندن نشأت ايديسوردى . سلطان برکياروق نهايت برادري هزيمته دوچار ايتدگدن برادريك وزيرنى اولدير مکه موفسق اولدقدن صوكره او اتانده عسکر آراسندهده انشاره باشلايان اسماعيله طرفدارلى بوس بوتون نظر دقتى جالب بر حال كسي ايتمش ايدى . بومظفريت اوزرينه اسماعيليلرک قتلہ فرمان صادر اولمش و رجوعى اولديرلش ايدى . حتى سلطان برکياروق طرفدن بندا ده ماباجي صفيله كوندرلش اولان اسماعيله مقدمى (ابراهيم اميد الازى) دخي اورده اعدام اولونمشدر (۱۹۱)

بته ۱۹۱۰ سنه هجره سنده سلجوقيه امراسندن بوزغش اسماعيله تك تحت مالكيتهده بولونان برله هجوم و غلبه كوتوردن بر جوعنى تخريب و اسماعيليلردن بر قسمنى قتل ايلمشدر .

۷ . محمد سلجوق و اسماعيليلر

سلطان بولتاروقدن صوكره برادري محمد بن ملكشاه سلجوقى حكومتدارى اولمشدى . ۱۹۸۰ دن ۱۰۱۱ . تاريخده قدر حكمران اولان بو ذات زمانده اسماعيليلرله آرزجوق اوغراشمشدر .

۱۹۸۲ سنه سنده اسماعيليلردن بر جم غفيره خراسان قطعه سنده كان ترشيز [معربى] : طر بيغت آتون قانقارق ، يهيق ، نواجيسنه كچمشلر و اورالده اهالى نى قتلہ و اموالى نهپ و سلم باشلامشلردور . حتى برله حاجيلره تصادق ايدنجي جمله سنى قيليچدن كچيردكلرى كى اموال و حيواناتيك كافه سنى اغتنام ايله مشلردور . بته سنه مذكورهده اسماعيليلر « شام » طرفلنده كوروندرک « قابيه » نامنده كى حصارى نيك ايتمشلر و بوللرى كسمشلردور .

۵۰۰۰ سنه سنده ايله سلطان محمد سلجوقى اسماعيليلرک اصقهبان جوارنده وقتيله ضبط ايتدكلرى « شامدز » قلعه سنه هجوم ايديرك مالكي بولونان « ابن عطاش » ي قتل و مذكور قلعه نى استيلا ايتمشدر . بوندن صوكره سلطان محمد اسماعيليلرى اينا بولتيفه سنى تنقيه قرار و برمش . و بو مقصدله « آبه » و « ساوه » نواجيسو مالكي مشهور امير « انوشكين بن شيركيز » ي مأمور ايديرك اسماعيليلره قارشى سوق ايله مشدر . انوشكين ، اسماعيليلردن بر قاچ قلعه ضبط و اهالى سنى « آلوت » قلعه سنه ننى و اجلا

ایستادن سوکره مذکور قلمه بوده دوغور حرکت اجتناب در سلطان محمد ، اوشکین دخی
 بر جوق عسکر و متعدد امیرلر کوندورک سوریکه قویه ایشیک ایچون اوشکین دخی
 اساعیللری محاصره و حصار دوام ایتدیکی تقدیرده داخلده بارهق اوزره مسکله بسا
 ایشدر . سلطان محمد بر طرفدن ده کندیسنه لزومی درجهده ذخیره کوندوروردی .
 اساعیللر بو دفا زیاده سیه سیهلهرق نهایت قادیلری وجوجوقلری طلب امان مقصدله
 قامدن چینارورق ، اوشکین ده کوندورشلر و کندیلری ایچون بولک کشادینی استرحام
 ایشدر ایسهده ، اوشکین ، بولکواقفت اجهیدرک جمله سنی تکرار قامیه اعاده ایشدر .
 حسن الهیای او تارینده بک جوق سیشش ایدی . بوتون قلمه اهالیسی آچلقدن اوله
 حک بر حاله گشوردی . هر نرد برمی بر اوقاق اذک و اوچ جورله کینک مجبوریتده
 قالمشدی .

قط او آقاده سلطان محمد سلجوقیک وفاق خیرنی دویملری اوزرشه محصورین
 کنیش بر لغس آیلر . حتی اوشکینک معینده کله بو خیری دوبار دوباراز همان عودته
 قرارورمشلردی . اوشکین هر تقدیر بویه بر رحمتک بک نهلکلی اولاجتی کندیلری
 بیان و محاصره یی اشدید ایتدکلری تقدیرده قلمه تک قولایچه خطی میسر اولاجتی افاده
 ایش ایسهده معینده کی عسکر بر ایشام کندیسک خیری اولادن اردوکلای ترک ایچامی
 اوزریه ، اوشکین ، بالکر قائلش و نتیجهده اساعیللرک اوداق بر عجبوبله هریت درچار
 اولهرق اردوکلایده کی ذخائر دخی اساعیللر ایشدر . ۵۱۱ .

۸ - سیر واساعیلر

سلطان سحر بن ملکشاہ سلجوقی (۵۱۱) تاریخده - حاکمده اولمکلی ، بوقانت
 (۵۲۰) تاریخده وزیر (المختص ابو نصر احمد بن الفضل) ی اساعیللری هر رده
 بولورلریه بولونسلر کل ایشک ، الهکین ماللری خیط قادیلریقی قی واجتلا ایلدک
 اوزره مأمور ایشدر . ابو نصر دخی ایکی بولک اردو تجهیز ایلدک برمی (طریقت)
 ، دیکرخی ایسه (بیلق) بواجیسنه سوق ایلدشدر . لوتقی مسعد اساعیللرک
 بولونسلری دیکر محلهده دخی بر جوق عسکر کوندورمش واساعیللردن راست کاندکلری
 اولدیرمکه مآذون بولونسلری نفهم ایلدشدر . بولک اوزریه هر قرهده مأمور اولدنی جهته
 عزیمت ایشدر . (بیلق) بواجیسنه کائن (طرز) نامنده کی قریه به هجوم ایلدن عسکر
 بوتون اهالی یی قتل عام ایش و قریه مقدسی (حسن بن سین) دخی کندرخی منارودن
 آهرق ایشار ایلدشدر . قریه ده موجود بوتون اموال اغتنام اولومشدی .

۹ - سوره ده اساعیللر

اساعیللرک ۴۹۸ ، تاریخده شام طرفلرینده کوروندکلریقی بیان ایشدک .

بونارمخند اعتبار آنقرولرى ترابده اتمكه باشلايه رنى نهائت ۵۳۰ ، سنه سنده يك بويوك
بر شوكت صاحبي اولمشلر وشامك الشمس كيلومترو جنوب غريبسنده كان و بائياس (۵)
قلعه سنى دنخى الله اتمكه موفوق اولمشلردر .

بايياك صورت استيلاسه كلنجه بوخسوسنده و ابن بهرام ، ك بويوك برخسنى
سبقت اتمشدر . اساساً ابن بهرام ، سلطان بركاروق زماننده بغدادده اعدام ايتمديره
و ابراهيم اسد الابادى ، نك همشيره زادمسى ايدى . داينسك وفاتندن سوكره بغدادى
ترك ابده شامه كلمش و دا اعليه ، دىني ايچون دعونه قيام ورر ، بردولاش رنى اجلاف
ناددن پرچوغنى ديشه ادخال اتمشدى . مع ما نيسه ابن بهرام دانما شخصيتى كتم ايدر
ودعوتى اخفا ايلردى . نهائت و ابن بهرام ، حليه كلاه وك اوراده اختيار اقامت اتمشدى .
او اناده حليده اوراقه ، دىني آرتق ، دولتك (۶) اوچونچى حكمدارى و ايلغازى بن
آرتق ، بولونبوردى . (۴۹۸ — ۵۱۶) .

ايلغازى ، ابن بهرام و اتباعك شردن چكسه رك اونكله اى كچسدى . بو سورته
اهالى ده بر مدت اساعبلر لك قائلشندن تخليص اتمش اولبوردى .

بالاخيره ايلغازى بن بهرامى ، شامده اجراى حكومت ايدن نى طفتكين دولتك (۷)
مؤسسى بولونان طفتكين [۴۹۷ — ۵۲۲] . بنا بو مقصاله كونلردى . ذبرا اساعبلر
كشام طرفلارنده اجراع شر و فساد ايلدوردى . ابن بهرام ، روى مخالفت حكومتكله
طفتكين ، ايلغازى نك موفقيته نائل اولاجقى و اساعبلر لك يابدنلرى قائللوك اوكنى آلا
جننى دوشونوردى . حال بوكه ابن بهرام ، شامده بولوندىنى مدنجه ، شخصيتى نسه
لزوم كور بيمرك كندىنى اظهار و دعوتى ده قويده ايندار اتمسى اوزرته اتياحى جوغ
بشردى و طفتكين لك وزيرى و ابو طاهر بن حميد المرغينانى نك ابن بهرامندن بگلدىكى
حسرت حشمتى دوشونه رك اوكا فارشو ابراز ايندىكى ، مساوتى ابن بهرام - و استعمال ابده
كنشاس و بو كره ايكى مثلى زياده اش اتياحى شام ايچون خطرناك بر حال كسب
اتمش و بده كاشاكيلر لك تماميله نظر دقتى جلب اتمش ايدى . ابن بهرام بونى درك ايدنجه
و طفتكين دن كندىسى بارينديره جق بر قامه ايتدى . كنديسه ، بائياس ، قلعه سنى
اسليم ايندبلر . بونك اوزرته هر طرفدن اساعبلر لر فوشوب بايياسه كاديلر و اوراده تحسن

(۵) بر قلعه نك اسم قديمى اقبيره قبييس ادر .
(۶۶) بن آرتق - آرتق اوللارى ۴۷۷ تاريخندن ۸۱۱ تاريخنه قدر دبار بكر و حلب طرفلرده
(۳۳۴) سنه قدر حكومت سورمشلردر بولردن (۱۲) حكمدار كمشدر .
(۷۷) بن طفتكين ۴۹۷ تاريخندن ۵۴۹ تاريخنه قدر شامده حكومت سورمشلردر بولردن اتى
حكمدار كمشدر .

ایلدنر . ابن بهرام ، بالیاس ، ده ، بیوک بر نفوذ ساحی اولمشدی بر هر نه قدر شامده
بولوان فقها ، علما و ارباب دین اسماعیلرک بر وسعتی آرتیق چکمه حک بر حاله
کادملری تقریر ایشلر سده بر طرفدن حکمدارلری ، طفتکین ، دن قورقدقلری کی دیگر
طرفدن اسماعیلرک شردن اجتناب ایله دکلرندن الیرندن بر شی کله بیور و بر کله سویله
بیورلردی .

نهایت ابن بهرام شامدن مفارقتله اوراده کندیس نامه بر وکیل بر اقدی ؛ بر وکیل
اهلری اسماعیلیه ویشه دعوتله مکلف بولونیوردی . والحاصل اسماعیل لر بو موافق
شرائطان بالاستفاده ایجه تکثر وانتشار ایشکلری کی سوریه ده اینان داغلرینه مجاور
(سرمایق ۷۰۰۰۰) داغلرته بر قاج قلعه ساحی اولشلردر . تنکیم ۵۵۲۷ مته سنده
قدوس ، قلعه سنی مالکی بولوان ، ابن عمران ، دن ساتون آشلرو بوتون بو قلعه
لره محسن ایله دک مجاور بولونقلری اسلانلر ایله وصلیون ایله مجاوره ایشلردر .

تیم ۵۵۲۲ ، تاریخسنده ، وادی النج ، ده نصیرلر و درزیرلر له مذاهب مختلفه دن
مرکب و ده تحاک ، نامده بر رئیسولری بولوان بر طاقم قیللر اقامت ایدیوردی . ابن
بهرام ، بو قیللری محاصره به قیام ایلمجه ، تحاک ، میننده بولوان بیک کشتی ایله اسماعیل
لر اوزده اکسرن هجوم ایلمرک اوللری مضلوب و بریشان ایشدی . ابن بهرام بولوقده
مقتول بوشدیکی کی تخلص کریمانه موفق اولانلری کوچ حال ایله ، بالیاس ، قلعه سته
فرار ایلدیلر .

ابن بهرامک وصینی وجهله برینه ، اسماعیل ، نامده بری اسماعیلرله رئیس اولدی .
اسماعیل لر بر زمان طرفنده تکرار اسماعیل لری طویلانه موفق اولدینی کله نامده
المردقی ، و ابو الوفا ، نامده کی سر کرده لر بیک عمتله بنه اسماعیل لر تکرار بللری
طولر و کله بیدیلر . اوقدرکه ، المزدقانی ، نک نفودی شام لحکمتکدانی سلاج کلاولر بر کدی
بن سنکین [۵۲۲-۵۲۶] ی قات قات کیمش بولونیور ایدی .

هاتن شامی سور مقابلده تسلیم ایتک مقصدیله ، المزدقانی ، نک صلیبون ایله مقاوله به
کیرشدیلکی ورمده ایسه مقاصدی قوه دن قمله جینار . جمنی تقدیر ایلمدن تاج المسلوك
المزدقانی ، بی جعفر ، رقی کندیسنی قتل و سر منطوعنی قلعه قابوسنه تملیق ایشدی کی
اسمه بلرک قتلی امر ایلمجه (۵۲۳) مته سی رمضانده اسماعیل لر دن آتی بیک کشتی اعدام
اولوشدره اسماعیل ایسه بوندن قورقدقلری صلیبون زردینه فرار ایش و مالکی بولوندی
و بالیاس ، قلعه سنی دخی صلیبونه تسلیم ایشلدر .

۱۰ . محمد ثانی دوری و اسماعیل

ایران سلجوقیترینک اون برنجی حکمداری بولونان و سلطان محمد ثانی بن محمود بن محمد بن ملکشاہ [۵۴۷ - ۵۵۵] زمانسده اسماعیل لر ایرانده ایچیه مهم کشلر وجوده کیرمشلردر. نپته کیم (۵۴۹) تاریخنده « قهستان » جوارنده بویوک برکتله جاننده اجتماع ایدن اسماعیل لر دن سواری و پیاده (۷) بیگ کئی قدر طولانله رق ار آناده سلجوقی ترک و غز و لرله حال حریده بولونماسدن بالاستفاده « خراسان » جیتلرینه حرکت ایشلر و « خواف » و جوارندن مرور ایدر لر کن سلجوقی امراسدن « فرخسان » بن محمود الکسانی و اولرله ملاق اولمش ایسده اسماعیلر له باشه چیغه یه جینی اکرلاه رق اوزر لرینه هجوم ایسده مش و فقط خراسان امراسدن « محمد بن آرز » اعسلی ای مازامات ایله کندیسنگ دیکر امیرلرله مشرک بر حالده اسماعیل لر ی طرفه وشکیل ایخسی لزومنی بیلدرمشدر .

بویوک اوزرینه خراسان امراسی ایله اسماعیل لر آرمنسده اوزون مدت دوام ایدن محاربه نتیجه سنده اسماعیل لر مغلوب و پریشان و ایلری کتسلرلندن بر جوخی مقتول اولمش اسماعیل قلمه لرلندن بر جوخی تخلیه ایدلشدور .

بو وقتده دن ایکی سب سوکره (۵۵۱) اسماعیل لر اخذ ناره قیام ایله خراسانده ثانی طلیس و کام محله بویوچک بر وقته تک ظهورونه سبیت و ره رک سلجوقی امراسدن بکتیلر ی استیر ایشلر و اموالی نهب و غارت و جوجوقلری دخی نی و اجلا ایشلر . (۵۵۲) تاریخنده ایس مازندران شاهی « دستم بن علی بن شهریار » عسکری طولانله رق « الموت » قلعه سنه هجوم ایسده بکی کئی اسماعیلیه قراسی احراق و تخریب و اسماعیلر ی کتل و اموالی کشتار ایله مشرک و قتل لر ی نی و جوجوقلری ایسه استراق ایشدر .

(۵۵۳) سنه سنده اسماعیل لر دن « ۷۰۰۰۰ » کئی طولانله رق ار ککلرینک بولونمادی نی بر صیرده تورکمن کویلرینه هجوم ایشلر و احراق و تخریب ، نهب و سلب و امسالی حالته مراجعت ایشلر سنه تورکمن اولری ، و رودنده ، اسماعیل لر ی تمییه قوبولار ق غنائی تقسیم ایشکده بولونمقلری بر صیرده اوزر لرینه بولکلشدر و کافه سنی قیلجیدن کیرمشلردر . بو وقته سنده اسماعیل لر دن ائحق طغوز کئی قودتوله بیلمشدی . بو اریخندن سوکره ایسه تک ترک بعضی وقعات دهها جران ایشدر .

۱۱. صلاح الدین ابوی و اسماعیلر

اسماعیلر ، مصر حکومت ابویہ سنک [۵] مؤسس ملک ناصر ابو المظفر صلاح الدین یوسف بن ایوب (۵۶۷ - ۵۸۹) . دخی تعدی ایشملر واتی قتل ایتمک است مشرور .

ونک اوزرینه صلاح الدین ابوی (۵۷۲) تاریخده ، اسماعیلرک اقامت ایتمکده اولد . قلمی محله . هجوم ایله آکزیسی احراقی ایندیکی کبی آک بویوک قلعه لری بولونان ، صیاب ، ی شدتده محاصره ، و منجانبقلره دوککه باشلامشدر .

صلاح الدین ابوی نک البدن قورنولامیه جفلری اکلایان اسماعیلر بو دنده باشقه بر طریقله کندیلری قورویه بیلمشدر . شوبله که ، مقدم لرندن « ستان » نامده بری صلاح الدین ابوی نک داییمی بولونان « حما » صاحب « شهاب الدین الحارمی » به ارسال و کندیلریه صلاح الدین ک آره لری تألیف تویسط و عکس تقدیرده قتل ایلده تهدید ایشدر . « شهاب الدین » دخی توسط اجمعی اوزرینه صلاح الدین ابوی اسماعیلرکی ترک ایشدر .

۱۲. اسماعیلرک سوک سنه لری

« اسماعیلیه شرقیه » حکومتی نک اک ششمه دار کونلری بی شبه « حسن الفیاح » ک زمانلری ایدی . اولندن سوکره کلن رؤسای اسماعیلیه هر نه قدر قان دوکک خدومسنده جزوی درجه ده تراخی ایتمیش ایملرده بوتون فیصلری بوندن عبارت بولونیور ایدی . اسماعیلر صاعلام بر حکومت تأسیس ایلمه مشروردی ، اک مهم عیب قوال آخره بیان ایلمه چکی وجهه اساسات دینه لرندکی قوضاوت « آمارتی » دن نشأت ایلیوردی ، « میک » طره دن ملوک سلجوقیه دن کوردکلری مقاومتلر اسماعیلرکی دائما متفرق و بریشان بر حالده برافش ایدی . بوندن دولای اسماعیلیه شرقیه حکومتی واسع مقیاسده اختلالچی ، خونخوار بر چندن عبارت قالش و بوتون سر کذمتلری برقان سلسله سندن تشکی ایلمش ایدی . ایران سلجوقیلرک خراسانده سقوطلرندن « ۵۹۰ » سوکره بر مدت خراسانده « غوریلر » حکمران اولدی ، اسماعیلر بونلرده اوغراشدیلر و قائلر دوکدیلر ، بالآخره آذربایجان انابکلرندن جهان مهلوانک کوله لرندن آیتغش « آی طوغش اوله جتی » ظهور ایشدی . (۶۰۰ - ۶۰۸) آیتغش (۶۰۲) تاریخده « قزوین » « عساور

(۳) حکومت ابویہ ۵۶۷ سنه سندن ۶۴۹ تاریخده قدر مصرده حکمفرما اولش و بوندن (۱۰) حکمه ار ظهور ایشدر . بوندن ما عدا مختلف تاریخلرده حمص ، یمن ، حلب ، حسن کیف ، حما ، شامده دولت ابویہ لرقلری سلطنت سورمشدر .

اولان اسماعيليه بلاديئي جيڪو بهرڪ بش قلعي تي تخريب وڃي چوڦاري قتل ٿيو .
 (۶۰۴) تاريخده اسماعيل لڙ ، اصل غوريان حڪومتڪ (۶۰۹) تاريخده سقوطدن
 سوڪر ، ۽ ايمان ده ، لشڪر ايڏن غوريانر شعبه نڪ دردغي و صوڪ حڪمداري جلال الدين
 غوري نڪ امراسندن بوبوڪ بر ذاتي قتل ايتاري اوزرته جلال الدين ۽ الموت دن
 خراسانده ڪر دڪوهه ، قدر بوتون بلاد اسماعيليه تي باشدن باشه جيڪو بهرڪا ڪڙيئي تخريب
 واسماعيليلري قتل ايلدي . (۶۲۸)

نهایت بر طرفدن مشهور هلاڪو خان (۶۵۴) تاريخلرنده اسماعيلي لڙڪ رئيسي بولونان
 ۽ رڪن الدين خاورشاه ۽ سي اسير و بدهه احمدام بوتون اسماعيليه قلاعي ۽ الاموت ،
 ۽ ميمون دڙهه ، ۽ لار ، ۽ سروش ، ۽ سرخ درنگ ، ۽ تيره ، ۽ بهرام دڙهه ، ۽ ايهن گووهه ،
 ۽ موران تاج ، ۽ سپهرال ، ۽ فردوس ، ۽ منصوريه ، ۽ قاه لريئي (۵) تخريب ايتيڪ
 صورتيله اسماعيل لڙمڪ مدھش ضربه تي ايتري برمش واسماعيليه نامي عادتاً زير و زير ايله مشدر .
 ديگر طرفدن ملوڪ چراڪه دن الملك ظاهر سيرين دغي بو تاريخدن صوڪر
 اسماعيلي لڙڪ مشهور ۽ مصياف ۽ قلعه لريئي دغي ايتيلا ايله مشدر .

بوتدن صوڪر آسيا قطعه سنده بولونان ديگر حڪمدارلر دغي عيني اثره تبينه
 تصادف ايتديڪاري بدهه اسماعيلي لڙي قتل و ايتيلا ايله مشدر .

بو صورتله اوزون سنه لڙ اورته اي خوشخوار ايتريله تيره تن اسماعيلي لڙڪ جنوري شر
 وقتادلري سوڪولش ۽ بحر سفيددن تورڪستان داخله قدر امتداد ايڏن تبير
 ديگرله سوربه داخلرندن خراسان و بحر حزرودن بحر سفيدڪ سواحل جنوبيه سنه قدر
 اولانان آساي تحريده ڪانن عديڪلري دارماداغين ايدل مشدر .

بوتنيڪه بويو اسماعيلي لڙ تماميله اخراض ايتيلا مشدر . الان بلاد فارس ده ۽ و سنده
 سري سواحلنده ۽ بيزون و لايتنده مرقب قضاسنه تابع قدموس و خواني ناحيه لرنده ،
 ۽ وشام و لايتندو حارلواسته تاوم سليبيه ، مصياف طرف لرنده و نفس شامده اسماعيليلڙڪ بعض
 آفاخته تصادف ايتديڪده در . عدلرته ڪلنج حنا منطقه سنده سڪز اون بيڪ و مرقب
 قضاسنده ۽ خواني و قدموس ناحيه لرنده (۵) بولونالار اوچ ۽ درن بيڪ قدر در . شامده
 ميدانده حشاشين محله سنده ساتن اسماعيلي لڙ دغي روزگي دن عبارندرڪه مالڪ عثمانيه ده
 بولونان باله نوم اسماعيلي لڙ نهايت اون بش بيڪ قدر تخمين اولوناييلري . اسماعيلي لڙ حال
 حاضرده بوبوڪ بر سڪونله اسرار حيات ايتيڪده در لڙ . حتى (۱۸۰۹) سنه ميلادي سنده

(۵) Journal Asiatique - لڙڪ (۱۸۴۹) جزواں نسخنه مراجعت .
 (۶) خواني و قدموس ناحيه سنده بولونان اسماعيليلڙڪ احوال صوميه حاضر موس تديقات و تبينات
 عليه نڪ (مرليب) فصلنده بر تفصيل اصباح ايتيلا جيڪور .

نصيريلر كنديلارينه مصيقات طرفلارنده هجوم و بر چوقلارنى قتل و يرلرندن اجلا ايتدكلرى
 حالده اوللرندن بويوك مقابلهلر كورلشمشدر ؛ بالآخره نصيريلرك تاديى اوزرسيه
 اسماعيل لراسكى برلرته عودت ايله مشلردر .

[۴] - اسماعيل لرك دعوات و تعاليم ريفيسى - اسماعيليه دينك مؤسسى بولونان عبد
 الله بن ميمون الفداحك دعوت لريله دار الحكومه ك ، بو اساسلر اوزرسيه مستنده تعاليم
 دينيه سندن بر نيده بحث ايتشدك . شيعدى ايسه بو جهتلرى توضيح و تشوير ايله چكز :
 فى الحقيقه اسماعيليه دينك سرعته ترقى و انتشارى خصوصنده ، داعى لرك يك بويوك
 خدمتلى سبقت ايتشدى . بونلر خلق آراسيه قاراشلر ق ، خلقك دورلو شهبه لرله
 ايسلديكندن ، و مختلف مذاهب شيعه و غير شيعه مواجهه سنده آرتيق حقيقى قاورايه ييله
 چك بر حالده بولونمايه رقى برشان - فكر اولدقلرندن و عقائد و خيالات اسماعيليه
 توارث ايتدكلرندن بالاستفاده بو يكي و خيال انكيز دينك ايساعنى موفقينله تزييد ايدىيور
 لردى . باخصوص اوقيدر مذهبلك تلفيقاتى واردى كه اساساً خيال پرست بولونان
 شرفيلرى دها فضله عسى بايوردى . نيته كيم روح آلله ك بر جسمدن ديكر جسمه
 دولاشماسى ، انمه ك تكرار دبريله رك دنيايه رجعت ايتمى ، . . الخ كى متفقدات آرتيق
 خلق دها زياده اسرار و مكتوماته سوق ايدىيوردى . بو اعتبارله ، اسماعيليه ، دينى كى
 خلقى واطنى بولونان بر مسلك مخصوصك ، آريغجه بر موفقته مظهر اولاجنى طيبسى
 ايدى . ذيرا اسماعيليه ك صورت ظهور و انتشارى فصلنده بيشان ايدلكى وجهله بو دين
 اول امرده انبيا و انمه ايجون معروف اولان ندى معنى توبيل و توبيل ايدىيور و سافلات
 و اراضيك عددى ايلرى به سورهدك هر شينى يدى به ارجاع ايله يور و دها سوكره بيشه
 عددك ده بر اهميت مخصوصه تريفيايى حائز اولدغنى بيان ايدهدك يكي اسرار و خفايانك
 وجودى اعلاان ايدىيوردى . عبنى زمانده بو دين ، بر آت سوكره تفصيل ايله چكى
 اوزره آيات قرآنيه ك معانى باطيبسى بولونديغنى افاده ايتمكه يكي بر حسن عجب
 و تفحص حاضر اوردى . بو كا ضميمه آيات اسماعيليه ك ارگان و مراتب سيمه سى دى
 موضوع بحث اولوركن خلق بو بايللرى آشهرق مستورات جديديه ايريشمك آرزو
 ايدىيور و بر سور و مجهولانك عطش حل و نخر سيله كوكللر و سينلر بايوردى . ظاهر
 و باستور اما لرك كشتان ايله مشبوع حياتلىرى ، هر دورلو اذواق بهشتانه مقرر و اونا
 محدود و عدلر و سوكره نخر به مستند او سعادت مقرر و جنت آماقصرلر و باغچهلر
 درشونوله چك اولورسه اسماعيليه ، داعى لرليك اسباب و عوامل موفقنى سهولتله
 كلايلير .

اسماً (داعی) لر دخی موفقیتلری خلقک بو اینجه دامارلریته مدیوندرلر . کندیلری ، هر شیدن اول ناسک شیه لرینی تحریک و تزئید خصوصنده کرمی و بردیگه موفق اولد . قلمی بیلدکلری ایچون آندقلری خسوملری ده اوجهدن تنظیم و تسیق ایدیورلردی . . . حتی عبدالله بن مسون القداح دخی دها ایلک خطومه ده (دعوت) لرینی طغوز مرتبه به آپریش ایسی . هر دعوتده وهر مرتبهده خریمه دینه سنک مناطق معینه سی کشف و تمین ایشدیر بوردی . بناً علیه بر مرتبه دن دیگرته ترفیع ایشک اوزون تجربه لره متوقف بولویور و نهایت طغوزنجی مرتبه به ارتقا ایدنلر آرتیق بکی بر عقیده صاحبی اولبورلر و دها دوغروسی بوتون عقیده لر دن تجرد ایله بوردی . . . دار الحکمه تک تعالیم دینه سی ده بونسق داخنده بولویورلردی . . . بز ده (قداح) ک دعوتلریله [ه] دار الحکمه تک تعالیمی طغوز مرتبه به آپردقدن سوکره نسق مقرری تبدیل و تعدیل ایشکسزین بوارده تبع ایدم جلیز :

۱ . برنجی دعوت

برنجی دعوت شو سورته اجرا ایدیلر :

اول امرده (داعی) ، اساعلییه دینه ادخال ایدمک آرزو ایدیلنه یعنی (مدعو) به ایلک تفسیر ایدناویل ایله امور شرعیه تک مقاصد و معانی سی تمین خصوصنده تصادق ایدیلن مشکلاتی و بعضی مواد غایبه دن بحث ایدر . اگر مدعو تک بوباید و قوف و معلوماتی بولوندیغی حسی ایدرته بو قدرله اکتفا ایلر ؛ عکس تقدیرده مدعوتک احتمال فکر و ذهنی ایجاب ایشدیرم جک مسأله نقل کلام ایله بر وجه آنی ایضاخنده بولونور :

— دین بر امر مکتوم اولدیغی ایچون بر چوغی یا دینی انکار ایدر و یا خود اولمک ایچون بولونور ؛ حال بوکده ، جناب جنک ، (امام) لره بو خصوصده احسان بوبوردیغی (علم) ، دائر وقوف و اطلاعاتلری بولونایدی اوزمان بو سورته اختلاف انکار حصوله کلزدی . اساساً ایلک فلاکته دوچار اولارقی تشقت اراسی انتاج ایشدیرم و اونی منالاه سوق ایدم ایل بوبوک آفت ، شریعتلری حفظ و حقایق اساسیه سی خللدن صیانتله معانی باطنیه سی تمین و تطبیقه سیله مکلف اولان اماملردن تبعاد ایدلمه سی در . بناً علیه بوکی اماملردن صرف نظرله اهالی تک بر طرفدن کندی عقل و رأیلری وهوا وهو . سلری ایله معضلات اموری حله قانیشتارلی و دیگر طرفدن حبر ریاست و انفراد سائقه سیله

ضعفای نام قارشی هر دورولو ظلم واعتسافی ذوا کوره رک ، کتاب اللهک احکام اساسی
 تغییر و سنت رسالتیهای فی تبدیل ایله شریعتی افساده تجرات بولان واعوان فسق و غلبتله
 توحید مدعی ایله بن کبار و سلطات قومه علی السیاط اطاعته قیام اجتری تجهتی اولارق
 نام هر دورولو ضلاله دوچار اولمشدر . حال بوکه دیانت محمدیه ، نه بو ککیرلک مطاهرتی
 تأمین ونه ده خلاقک تمایلات وهوساتی تسکین کچی بر مقصد مکوس ایله جز آرای وجود
 اولمادی کچی عوام ناسجه معلوم واقواء خلقجه متواتر اولدیسی قدر بسیط و آسان
 بر شکله تکلمدر . بلکه جناب حق طرفندن ، ابتدالین مصون اولمق اوزره عوام اچون
 اسرار انکیز و کشف و تلمی و شوایر بر علم حتی و غایض حالتده قالسته فرمان بو یولمشدر .
 تا " علیه دین " اری شمالی حضرتلرینک بر (سر مکشوم) و بر (امر مستور) لری درکه
 آتقی بر ملک مقرب و باربری بر سل ایچون معلوم و یاخود ارباب صلاح و تقوادن اولدیسی
 زد بارجه معین اولان بر عبد مؤمن ایچون مکشف و مظاهر اولور . . .

بو اضمحلت (مدعو) اوزورده بر تأثیر بایدیسی داعی قرین ابتدییکی تقدیرده شبهه سی
 بر طرفدن تریب و دیگر طرفدن معانی باطنیه تک کشفی خصوصیتده بر آرزو و القا ایله برابر
 مستورالک فی الحقیقه وجودی آیات ایله تک مقصدیه بروجه آتی سؤالرا ابراد ایدر :
 — آسای حجه (رمی حمار) دن مقصد نه در ؟ حائض نه دن صومی قضا ایدر ده
 صلاتی تکرار ادا ایتمز ؟ جناب حق نیچون دنیایی بر ساعت طرفده خلق ایتمک خصوصیتده
 اظهار عجز ایندی ده اولی ائی کون طرفده بارانکی ؟ قرآن کریمه مذکور (صراط)
 دن مقصد نه در ؟ (کاتبین و حافظین) نه ایچوندر و الاغیره اعمالی خصوصیتده جناب حق
 تکباره ایله جکیزی دوشونه رک دیوتدن نور قارق می بزم کورمیدیکیز بو شاه عدلی اقامت
 ایتمک و اولنره اعمالی باز درسته لزوم کورمیشدر ؟

ارضی ، ارضک غیر ایسه تبدیلدن مقصد نه در ؟ جهنمک عذابی نه در ؟ بر وجود مغزک
 تمذیب ایتمک اوزره بر وجود غیر مذنبه تبدیلی ناصل صحیح اولور ؟ (و بحمل ارض ربک
 فوقهم پوشید نمایی) تک معنایی نه در ؟ ایلیس و شیطان نه لدر تو اولنرک اولماق ایسه
 درجه اقتدار لری نه بر کرده در ؟ باجوج و مأجوج و عاروت و ماروت نه در و نکال لری
 تره در ؟ جهنمک یندی قیوسی ایله چنک سکر قیوسی نه اولور ؟ دوزخده نشو
 و نما بولان " ذنوم " آناجیدن مقصد نه در ؟ دایة الارض ، " رؤس شیاطین " ،
 " شجرة مایونه " ، " کی شیلور " ، " دین و زینون " ، " خنسی و کنسی " ، نه در ؟ " دام " ،
 " المعص " ، " کعبی " ، " حمسق " ، " ک معنایی نه در " ، حیوانات و اراضی ایچون
 " یندی " اولمشدر ؟ " فخر " نه در ویدی ، آیتدن عبارتمدر ؟ نیچون ککوزلر ،
 یعنی منبلر ، اول ایکی ، اولهرقی آچا شیلور ، آیلر نه در ، اول ایکی ، در ، کتابک

سنتك و فرائض لازمہ لك معاتبہ عملدن سزده نه حاصل اوليور ؟ اولاً تفكرى دوشو.
 نو كز : روحلر بجز رده در ، ناصدر ؟ منشائى ندر ، ؟ انسان و حقيقت انسانيه ندر ؟
 حيات انسانيه ايله حيات حيوانيه آرمنده نه فرق واردر ؟ حضرت حوانك ، حضرت
 آدمك بو كز دن يارانيلديغه دائر رسول اللهك قونندن مقصد ندر ؟ فلاسفنك ، انسان ،
 بر عالم ستير ، عالم ايسه بر انسان كيردره صورتندكى مطالعه لرندن مقصد ندر ؟ انسانك
 قد و فاهى نچون حيوانلندن مستتا اولارق فاسم بر حالده بولويور ؟ نچون انسانك
 آلرندره و اياق لرندره اوتربارمق و هر يارمقده اوجر مفصل بولويورده باش يارماق لرده يانكز
 ايكيشر مفصل موجود اوليور ؟ نچون يوزنده يدي قبه واردر ؟ نچون ظهرنده اون
 ايكي ، عقنده ايسه يدي عقنده بولويور ؟ نچون انسانك عنق دم ، ، آلرى ، ح ، ،
 بطنى دم ، ، آللرى ، ، حرفلر نه بجز يورده مجموعى ، محمد ، ، اثبات اوليور ؟
 نچون انسانك قاننى حال طبيعيده ايكن ، ، ركوع حالده ، ، سجوده ايكن ، ، ،
 حرفلر نه شيه اوليورده بو اوج شكلده ، ، آ ، ، نچون بر دم اوليور ؟ انسانك عدد
 اعضاسى ، عظامى ، اسنانى ، ايج نادن شو و يابو قدر اوليور ؟ ...

بو كى سؤالرى در ميان ايندكدن و بويلجه مدعو نك شهبه نى و حس تفهمنى
 تحريك الله كدن سو كره داعى درام ايدر :

— كندى حال كزى نادن دوشونوب عبرت آلايور و سزى يارانانك بر حاكميم غير
 بخلاف اولديغنى يقدير ايدم بورد سكر ؟ نه دن جناب حنك بوتون پوشلرى بر مقصد
 حكيمانو ايله وجوده كتيره نك كافه نى اسرار مخفيه مفرود اينديكى آكلانامور سكر ؟
 حال بو كه جناب حنك آيات جليلة نى دويدنكز و بيلديكز حالده بو كى اموره ناصل
 اوليورده اعتبار ايجم بورد سكر ؟ (وفى الارض آيات للموقين) ، (وفى انفسكم افلا
 تبصرون) ، ، و يضرب الله الامثال للناس لعلهم يفكرون) ، (من رهم آياتى فى الافاق وفى
 انفسهم حتى ينين لهم انه الحق) كى آيات كريمه ايله جناب حنك سزلى امور خفيه نك
 بو اطن و اسرار يسه توجه ايله ارشاد ايجنك ايسه ديكنى كشف ايدم ميور بيسكر ؟ حال
 بو كه بو كى خفايى اموره بر نظر اتباء عطف ايدم نك اونلرى بيامكه و او كرمكه
 جايش ايدكز در حال جبر تكزى و شبه كرى ازاله ايدر و حقيقى معرفه نائل اولور ايدكز .
 بو ايضاح نندن آكلانامور كه سز كندى تفكر نكده جاهل بولويور سكر ، بنا عليه
 تفكر دن غير سنى الفطع بيليه جك سكر . اساساً جناب حق (ومن كان فى هذه اعمى فهو
 فى الآخرة اعمى و اضل سبيلاً) ديه بو بورد بورد ، آرتيق بوندن حال كزى تقدير ايدم بيلير
 سكر . . .

اگر بو تفصیلات و أسئلة دن سو كره (مدعو) نك بو كى مسائلله علاقه دار اولانينى

داعی آکلار و جوابلرنی ده بیلیک آرزوایتدیکی تقدیر ایدرسه او زمان دیرکه :

— عجله ایجه ، زیرا بنی آبی ، اهلندن غیرینه بذل ایملکدن ویر واسطه لهو
ولم ازلقمین یوکک اولالی در . اساساً شریعت آله مقتضاسیج تلیق دین ابدجک
اولا در عهد و میثاق آملق شرطدر . حتی یونک ایچوندورکه قرآن کریمده ، و اذا اخذنا
من لیدین میثاقهم و منک و بن نوح و ابراهیم و موسی و عیسی ابن مریم و اخذنا منهم میثاقاً
غلیباً (و (من المؤمنین رجال صدقوا ما عاهدوا الله علیه فمنهم من قضی نحبه و منهم من
یتغیر و ما بدلوا تبديلاً) و (یا ایها الذین آمنوا اوفوا بالمهود) و (لا تنقضوا الیمان
بعد توکیدها و قد جعلتم الله علیکم کفیلًا ان الله یعلم ما تقبلون و لا تکونوا کالی نقضت
غزلیها من بعد قوة انکنا) و (لقد اخذنا میثاق بنی اسرائیل) دبه یورلدیفنه نظر اجناب
حق عهد آلدیج . حتی تمبلیک ایتمدیکی اخبار ایتمکده بولوندی بنی ایچسون سن دخی هیچ
برسری فاش ایجه جککه ، زم علیهمزده بولونان هیچ بر شخصه مظاهره ایله به جککه
وزر ایچون قالی ایسه به جکک کی ایلمکری ده گه ایجه جککه دائر عین ایتملیک
یولیده بوتون ایمانکله بولور . رعایت ایله جککی تمهد ایله ملیسک .

۲ . عهدانه صورتی (۵)

یونک اوزرینه داعی ، مدعویه آیدمکی موادی تکرار ایتمک صورتله عهد و میثاق
اخذ ایدر :

— جناب حقت عهد و میثاقی و رسولک و انبیاسنک و اولادکسنک و حکم ایتمدیکی
و رسوللرنک ذمی و بیغمبرلردن اخذ آیدمکی عفتی ، عهدی و میثاقی سنک قیسکا و احسب
و معترب اولسون که :

کک کندی شخصم و کک اقرارمک متعاق بهی بولونان و بو بلدهده مقیم بولونان
& صاحب الحقی ، امام ایله بوزر کندیسه اطاعتده بولونان اسانک انوائی ؛
دوستلری ، چوجوغنی و اهل بیتی و ذکور و انان بوزر کوزک کندیسه مخالفتده بولونان
حقتده بوزر ایتمدیکلریکی و ایتمدیجکلریکی ، بیلمکلریکی و بیلمکلریکی ، او کندیکی
واو کره نه جکلریکی کیزی بلوتاجقتک ، ویم ، سوله ، ککک خصوصنده جواز برردیم
و ایسوز بو بلدهده مقیم بولونان & صاحب الامر ، طرفندن نجوز ایدیلن خصوصاتندن
ماعدا آرتیق ، اکسبک هیچ بر شی سوله به جکک کی بالدلالهده ایلدهده دخی بولو .
ناب حقتک . و بالکتر کک عهددن مقیم و یا مؤخر قولکله و معاکله عمل ایدمکک شیلر
ایسه بولورد :

جناب حقت برانکه و شریکی بولمخادیمه و محمدکده عبیدی و رسولی اولدیمه و خنکده ، جهنم کده ، موتکده ، بمتکده حق اولدیمه و ساعتک بلا ربب حلول ایله چکنه و جناب حقت نبرده بولونانلری بمت ایله چکنه شهادت ایله چکنک . وقت معینده صلاتی ادا و زکاتی مستحق انطا ایله چکنک . رمضانده اوروج طونه حق و بیت الحرامی حج ایله چکنک و جناب حقت و رسولتک امری موجبجه فی سبیل الله جهادده بولونه حق سکن . کذا اولیا الله موالات و اعداء الله ایسه معادانده بولوناجتسکن . جناب حقت فرائضی و سنن رسول الهی ظاهراً و باطناً سرأ و باخود جهراً اقامه ایله چکنک . زیرا بوتلرله قیام اشو سهد نامه فی هدم اجتز ، تأکید ایدر ؛ ازاله اجتز ، آبات ایلر ؛ سبید اجتز ، تقریب ایلر ؛ ضعیف دوشورمز ، تقویه ایلر ؛ ابطال اجتز ، اونی ایجاب ایتدیرر ؛ ایساده دوشورمز توضیح ایلر . زیرا ظاهر و باطن اولان اودر ؛ عینی زمانده بو عهدنامهده مذکور شد انطا ساخلنده انسانک جناب حقتدن احد و تلقی ایتدکارلی خصوصانه دخی و قنارلسده بولوناجتسکن ده کیلی ؛ اومت دیورمیسکن ؛ ...

بونک اوزرینه (مدعو) ؛ اومت ... ، جوانی ورنجه دای شو صورتله دوام ایلر :

— بر عهدنامه ایله سکن عهد ایله دیکک خصوصانه دائر نه جانیزده و نه ده محاسنوزن سوکره نه غضب و نه رضا حالنده ، نه کنندی کندیکه بر آرزو و رغبتکله و نه بر قورقو اوزرینه ، نه شدت و یارخاونک تأثیر ایتدیکی بر زمانده ، نه بر طمع و نه ده حرمان و زرنه هیچ برکنی اظهار ایتدیچکنک و امانی بو صورتله ادا ایله چکنک . اشبو عهدنامهده مندرج شرائطی میان ایله چکنک اولان اودر . بناً علیه جناب حقت بر مستوریت نامه ایله طوتونه ایلسکن .

جناب حقت عهد و میثاقی و ذمتی و رسولتک ذمتی کنندی قسکن اوزرینه واجب و یتیب اولسون که زکنندی قسکی منع ایتدیکنک خصوصانندن کرک بی و کرک سکا اسلمر . بی ذکر ایله چکنم اشخاصک کافه سنی دخی منع ایله چکنک . و بر طرفدن بزه و دیبکر جهندن ولی الله اولان ولیکله ظاهری و باطنی تصحده بولوناجتسکن . جناب حقت رسولی الله و اخوان و اولیامزدن هیچ برینه خیانت ایتدی چکنک . عکس تقدیرده . تلقی حیوانات و ارستین اولان و سنی خلق و ترکیب ایدن و سکا و سکی ، دنیاکی ، آخرکی احسان ایله بن جناب حق سندن بری اولسون . و و رسولی اولین و آخرین ، و ملائکه مشرین کرویین ، و روحانیین ، و کلمات نامسات ، و سبع الثانی ، و قرآن ، دخی . سندن بری اولسون . و نورات ، و انجیل ، و زبور ، و ذکر حکیم ایله جناب حقت رضا کومتردیکی هر دین و راضی اولدیمی هر قول سندن بری اولسون . و سن حزب المهدن

د اولیاسنک حزیندن خارج اولاسنک . جناب حق سنی عظیم خدایانه و تقدمات و عقوباته
 دویار و نار جهنمه هلاک ابدی به مقرون ایله سین . و سن جناب حقت سیانت و شندو
 تندن خارج برحالهه بالکیز کندی نفسک و قوتک ایله فالاسنک . جناب حقت ایلدیه روا کوز
 دیکر و اونکله جتی حرام قیلهرق جهنمه بر فرار ایلدیکی لغتی - نیک اوزرکده اولسون .
 بو خصوصه جزوی مخالفتده بولونورسهک بیت حرامی بالسن آتاق وایا اولارق اوتوز
 دفعه حج ایتمکک سکا واجب اولسون . و مخالفت ایتمکک زمان طرفتده تملک ایلدیه
 چک عرشی کندیلرله قرابتک بولونمایان ققرا و مساکین ایچون بر صدقهک اولسون و بو
 زمار امتدادجه یایچنک ایراکر جزاسز قالسون و تملک ایلدیه چکک گوله لر و جاریه لر آزاد
 اولسون و وفاتک زمانه قدر موجود بولون زوجه لریک و یا خود تزوج ایلدیه چکک زوجه لر
 طلاق نیک ایله مطلقه اولسونلر . و بو خصوصه دائر ، سنک ایچون نه منوات ، نه خیاریه
 نه رجعت ونده ارادهک بولونسون . و سنک مال و اهل نامت نیک و ارسه کافه سی سنک ایچون
 حرام اولسون . بن سنی امامک و چنک نامت عین ایتمدی بوردوم . سن ده اونلر نامت عین
 ایلدیه بوردک . بو عینده داخل اولان ماده لریک خلافته دائر جزوی بر شینی اضمار ایتمکک
 تقدیرده بو عین سراپا نجهدد ایتمش اولسون . بکا تمهد ایتمکک خصوصه
 قیام و وفادن ما عدا جناب حق سندن بر شی قبول ایتمسون « اوت » بیوریدیک ...

اوزمان مدعو :

— اوت ...

جوابی ورد . بو صورتکه مدعو تمهدی قبول ایدیوردیگدر . بونک اوزرینه داعی
 کشف اسرار مقابلنده اولقی اوزره مدعونک اموالندن بر (جعل) جزیه طلب ایلر
 و یرشکی تقدیرده مدعونی ایکنجی مرتبه به نقل ایلدیه قرار ورد .

۳ . ایکنجی و اوچنمی دعوتلر .

مدعونک برنجی دعوتده مذکور مواده نظر اعتبار عطف ایلدیه رک « جعل » بی داعی
 اعطا ایلدیکی تبین ایلدیه داعی اونی ایکنجی مرتبه به نقل ایلر . بونک اوزرینه : جناب
 حقت ، کندی طرفدن موضوع شرعی محافظه به سامور اولان ائمه واسطه سیله دینک
 تلمیه رضا کوشر دیکنی اوزون اوزادی به شرح ایلدیه رک « امام » لره قارشی « مدعو » نیک
 رابطه و علاقسی تحکیم و ترصین ایلدیلر . بورابطه تک تقویه اولدیه قناعت حاصل ایلدن
 « داعی » آریق مدعونی اوچنمی مرتبه به ترفع ایلر .

اوچنمی مرتبه دعوتده ایسه اماملریک کیدلر اولدیه داعی ابضاح ایلدیه رک بوجه آتی
 اداره کلام ایلدیه :

سابقه در قرار قبلا رقی اونی عیناً تعقیب ایندک لری ایچون بوتاره بدی صامت نامی وری بلیر بویدی امامدن برنجیسی « -وس» ویاخورد «اس» نامیه توسیم اولونور . بویدی امام کلوب کچد کدن سوکره شریعت سابقه نی نسخ ایده چک بکی بره بی هک ظهوری لابدر . بویدی دن سوکره بنه اولجه بیان ایلدی بکی وجهله بدی صامت امام کلبه . و بویله جه «بی» لر و اماملر توالی دوام ایده ایده نهایت نطقادن بدغی نی کله رک بوتون شرایع ماضیه نی نمایله نسخ ایدر ونی آخر زمان اولور . ایشته بو ناطق اولان ایمان برنجیسی حضرت آدمدر . اولک صاحی و اسی اوغلی «شیت» در . بویله جه حضرت آدمک شریعتی اوزرینه حرکت ایدن بدی امام صامت موجوددر . ایکنجی ناطق بی حضرت نوحدر ؛ صاحی ، اسی ، اوغلی سام و بویله جه بدی صامت امام ، سوکره اوچجی بی ناطق «ابراهیم الخلیل» در ؛ اسی اوغلی اسماعیل در . بنه بدی صامت کلبه . در دنجی بی ناطق «موسی بن عمران» در . صاحی ، موسی برادری هارونددر . هارونک وفاتنده پوشع بن تون او وظیفه ایله موظف اولمشدر . و بویله جه صامت توالی ایده ایده بدغی صامت اولق اوزره موسانک شریعتیه نتیجه حضرت یحیی بن زکریا امام صامت اولمشدر .

بشجی بی ناطق عیسی بن مریمدر صاحی ، موسی (شعون الصفا - مبعون بهر) در . بدی صامتک ختامندن سوکره ناطقلرک الشجیسی اولق اوزره حضرت محمد نبی اولارق کئشدر حضرت محمد ما قبل شرانک کافه نی نسخ ایتمشدر . صاحی ، اسی علی بن ابی طالب ایندی . حضرت علیدن سوکره صیره ایله حسن ، حسین ، علی بن حسن ، محمد بن علی ، جعفر بن محمد ، اسماعیل بن جعفر الصادق امام صامت اولارق کئشدر در . نطقادن بدغیسی ایسه محمد بن اسماعیل بن جعفر درکه (علم الاولین) اولنکله ختام بولارقه آرتیق بوطن اموری تعلیم و کشفه مبادرت ایتمشدر . بوکی خلیلونک تقییرنده مرجع اساسی اودر ، باشقه سی اولاماز . بوتون اسماعلک کزیمشسه خضوع و انقیاد و تسلیمده بولونمالری ضروریدر . زیرا هدایت اوکا اتباع ایله تکملات ایسه اولندن عدول و رجوع ایله حاصل اولور .

انیا وائمه حقنده وریلن بو ایضاحانک مدعو طرفندن حسن تاقی ایلدی بکی اگلا شیلیر . سه اوزمان مدعو بشجی مرتبه به نقل اولونور .

• بشجی دعوت

بشجی دعوتده داعی بر وجه آتی افادانده بولونور :

— هر زمانده موجود امام ایچون دینانک هر طرفته داغیلش (اون ایکی) (جه) نیک دخی بولونماسی لابدر . نیته کیم اماملر عددینک دخی بدی اولدیمنه باقیلیرنه

بو و یوگا شیده نظر دقتی جالب مواد بولوندیغی اواساساً جناب حنک هیچ بر تیشی عبت
 اولارق یارانمادیغی و مطلقاً بر حکمته مقرون اولارق خلق بووردیغی اکلاشیلیر .
 بوقسه مجموعی نه دن « بدی » اولارق یاراتمش و مساوات و ارضین ک عددیغی دخی
 « بدی » یا عتدر . بوکانه دینته یایر ؟ اخصوس بروجک ، شهورک ، اسباطیغی اسرانیگ
 عددی « اون ایکی » شردور . حضرت محمدک انصاردن تقابلی دخی « اون ایکی » بدی .
 هر انسانک آروچنده دوت یارماق و هر پارماقده اوچر منصل که مجموعی « اون ایکی » منصل
 واردور . هر آلهه باشی پارماقده ایسه ایکی منصل بولونمدهدر . بونلردن البته مقصد واردور ،
 پارماقده کی شقوق « حجه » لریک عددی قدردر . بوتون آووجک قائم اولدیغی باش
 پارماقده کی ایکی شق ایسه امامک و سوسنک آریلامایه جفته و انسانک عمود قفریسنده
 کی اون ایکی پارچا دخی به اون ایکی « حجه » به اشارتدر . عنقده بدی پارچا بولمده
 و عنقک ظهره نسبتله بوکک اولدیغنه باقیلیرسه نطقاً و اماملریک حجه لردن بوکک
 بولمده قلیر اکلاشیلیر . وجهده کی تقیه لریکده بویله بر معنایی واردور . . .
 بو ایضاحات مدعو اوزرینده حسن تأثیر وجوده کثیررسه آلتیجی مرتبه به نقل اولونور

۶ . آلتیجی دعوت

داعی بوندن سوکره شریعت اسلامیه تک تفسیر معاینه قیام ایدهرک صلاته ، زکاته
 حج ، طهارت و اشالی خصوصاً ک مدلول ظاهرلری خلاقده بر معنای باطنیلری بولور .
 تدبیری ایضاح ایدرور وجه آتی افادانده بولونور :
 — بوتون بو خصوصیات « خاقی بر برینه قارشی سؤ حرکاتده بولونمدهن و مسادا ایضاح
 اولمکدن منع ایشک فکرله و مصلحت و منفعت عامه ایچون (رموز) حالده اولارق وضع
 ایدلشدر . بو بوورله تربیت ایدیان رمزله ایسه شریعت صاحبیلریک بو خصوصیه کی
 قون و قون و فکریلریک بر براعت استلالدر .

بو مقدمات اوزرینده مدعو احکام شرعیته تک مصلحت عامه مقصدله علی طریق الرمز
 موضوع اولدیغنه و بونلریک معنای ظاهرلردن بانتقا معنای باطنیلری بولوندیغنه قانع
 اولورسه اوزمان داعی اقوالی بعض اوکار فلسفه ایله مزج ایدهرک افلاطون ، ارسطو ،
 فیثاغور کی فیلسوفلریک مطالبانی بر میان ایشک باشلار و سمع اوزرینده مستبد اولان
 اختیار و اقوالدن اجتناب ایدرهرک ادله عقابیه به اهمیت و برمیسی ایچون (مدعو) بی
 اوزون اوزادی به افتاءه چالیشیر . بوکا موقف اولورسه مرتبه سابعیه به نقل آیلر .

۷ . بدیجی دعوت

داعی ، مدعو تک بوندن اولکی تمایله بر صداقت کامله ایله طوتوندیغی آکلدرسه اوزمان

خلفتك كنهه نقل كلام ابدرك آبدمكي معلومانی اعطایه باشلار :

— صاحب دالات و مؤسس شریعت اولان ذاتك ، اخذ و تلقی ابتدایی خصوصاتی نشر و اظهار اینك اوزره مطلقاً بر (صاحب) ده بر آرقداشه احتیاجی واردور . بوصوله بری (اصل) دیگری ایسه اولندن صدور اینك وجود بولاق اعتباریه عادتاً بر (فرع) اولور . بو حال ایسه ، عالم نقلك عالم علویه معنوی اولدوقیه بر اشارتیدر . زیرا مدبر عالم ، آهك اصلی تأسیس و اساس ترتیبی تشبیه ابدركن ، (ایلك موجود) کندیشدن بلا واسطه و بلا سبب صادر اولمشدر . بوکا اشارت اولوق اوزره قرآن کریمده (أما امره اذا اراد شيئاً ان يقول له کُنْ فيكون) ديه بویوریلور . ایسه بو آیت کریمه (موجود اول) . دالات ابدرك . صوك شیء اولوق اوزره ایسه (قدر) وجوده گئشدر . حتی قرآن کریمده (الانکل شیء خلقناه بقدر) ديه بویوریلور . بوکا بر اشارتیدر . بو اوتدور بری دهر تلمزك برسانی تشکیل ایدور . یته کیم بزه دجنوری ایدی نه ، خناب حق اولو (قلم) ی خلق ابدی . و سوکره قلده (باز) دیدی . قلم ایسه (کائن اولان لوح) ده یازدی . . . الخ .

والمامل بو بدیجی دعوتده بو دوکا شیه مطالعات [ه] در میان ایدیلیر . و خلاصه اولوق اوزره بعضی فلاسفهك (واحد) دن اثنی (واحد) صادر اولایلیر . صورتندیکی عقیده لرینك داعیه . تقریرت بذل مقدرت اولونور . بولندن سوکره ایسه تدعو لکنزنجی مرتبهه نقل اولونور .

۸ . سکزنجی دعوت

سکزنجی دعوتده ، داعی ، دعویه بر وجه آنی اداره کلام ابدرك : [أنا] — اولجه مدبر وجوده ایله اولندن صادر اولان دن یعنی ایکی اسدن بحث ایتشدك . بو ایکی اسدن برنجیمی سابقك لاسقه تقدیمی قرینوق اولوق اوزره اولونور . قارشى بر دولت ، وضعیت ، بولونقنده در . و برونون داعیان ، دخی بر ترتیب معروف و اثرسنده الکنجی اسدن صادر و کائن اولمشدر . بونکله برابر برنجی اسك یعنی سابقك اسى ووصفی بوقشدر . سابق ، بر محمول ایله تمیز ویا تشبیه ایتلور . چنانچه علیه نه موجود ، نه معدوم ، نه عالم ، نه جاهل ، نه قادر ، نه عاجز درونه بو کائمال اوصافه مال لکدر ده نیلهمز .

زیرا ایبات ، کندیشی ایله دیگر (محدثات) آرهسنده شرکتی ، نقی ایسه تعبیلی اختصا

* بو خصوصده کی اینصاحات اساقیلرک انادات قدیمیسی سلطنده اینصاح ایدیلر چکدر .

ایدو، بنیاداً علیہ برنجیسی نہ (قدیم) در وندو (محدث) در۔ یا سکا قدیم اولان امر وارایدو، گھسی، محدث اولان ایسہ خاکی و فطرتی در۔

یو ایکی آمدن ایکنجیسی، یعنی (لاحق) ایسہ، (سابق) التحاق ایٹک اوزرہ اعمالد۔ بر طریق تکاملی تعقیب ایدو۔ یو کا قیاساً (صامت) دخی، اعمالدہ (ناحق)۔ ابریشہ بیلہ حک بر طریق تکاملہ متوجہ اولور۔ داعی ایسہ (سوس - اس) دقاروشتی تصورندو۔ ویہ سورنلہ امور عالمک دور دائمیسی جریان ایدو، دور دور ...

یو ویریان اضاحات مدعو طرفندن قبول ایڈلدا کدن سو کرہ مدعو معجزہ لر۔ نقل مقال ایلر و دیگرکہ :

— صادق و ناطق اولان (نجی) نک معجزہ سی، سیامت و صلحت عمویہ تک ناطقی اولارق، معانی فلسفیبی جاری بر مجموعہ حکیمان اشقہ بر شی دکلدو۔ یو معانی سیامت حیثیت کائناتی و عالمک مرکب اولدنی جواهر و اعراضی اضاح ایچوندو۔ بنیاداً علیہ بعضاً بالکمز عالمک طرفندن درک ایدیلن (رمز) لردن و بعضاً هر کسجه آکلاشیلان مواددن عبارت اولور۔ والحاصل یونلرک هئت مجموعہ سی، ناسک انسال و حرکاتدہ اتباع ایتلری ضروری اولان بر شریعت نویہ خائندہ دستور السبل اولور۔

یونلری دخی مدعو آکر تمامیلہ احاطہ ایدو۔ بیایرسہ داعی علاوه ایدو :

— سیامت بخوان، ثواب، عقاب کی شیلرک معانی، عامہ تک بیلہ کی دکلدو یونلرک اشقہ معانی وارادر۔ یوتون یو شیلر معین دورلرک حدوتی ایله معین دورلرک انقضائی افادہ ایدرلر۔ کینہ کہ کتب فلسفیہ ده کیان و فساد ایله خلاصہ ایدیلن یونلرک ادوار اوزون اوزادی به تشریح ایدلشدو۔ یو یولده مطالبات درمیانندن سو کرہ آرتیق داعی مرتبہ اخیرہ به اصعاد ایدیلر۔

۹. طنوونجی دعوت

— مدعویتدہ مکن ایلرله حک مطالبات، شیدی به قدر تبلیغ ایدیلن افکار و اقوالک بر محصلہ اساسی سی و استحضارات متقدمه تک ده بر غایت اصلہ سی تشکیل ایدو۔ بنیاداً علیہ مدعو تک آرتیق یو کی افکار فلسفیہ ایله استیناس ایتدیکی تحقیق ایتش یونلرکی ایچون علوم طبیہ و مابعد الطبیہ ایله و عام المی کی دیگر علوم فلسفیہ ایله توغل ایچوسی لزومی نویہ اولور۔ مدعو، یو یولده ایچبه اوغراشدندن سو کرہ نسبت داعی، شیدی به قدر کزلیش اولدنی تقاضی فیروانارق بر وجه آتی اداره کلام ایلر :

— حدوت و اصول حقیقہ شیدی به قدر ذکر ایدیلن خصوصیات، مبداک معنایی ایله جواهرک تقابلی خصوصندہ بر درمزدن باشقہ بر شی دکلدو۔ بنیاداً علیہ (وحی) بر

صفای نفسدن عبادت اولدین ایچون کندیته القا ایلمن موادی فهم ایتمک خصوصتده
 (نر) بر جد اظهار ایدر . و مصلحت نامه ایچون لزومل حکومده بیکی موادی حاوی
 شریعتی تنظیم ایدهرک و یوکا (کلام الله) نامی ویره رک نامه ابراز ایلمر . سیاست علیه
 بوتکه آنجق احتیاجه کوره عمل ایلمسک لازم کلیر . عارف اولانک ایسه بوتکه عمل
 ایتمسک اسلا اقتضا ایتمر . ذرا کندی معرفتی کندیته کافی کلیر . معرفت اوله بر (یقین)
 درک انسان ایچون یکه و هنهای حرکتده . معرفتدن غیری بوتون مشروطات ایسه ایجاب
 جهات اولان کفره تک اصرافی واسیابک معرفتی ایچون ویر اوغورده . طایفه قلمری بوکدرده .
 سانی ایجاب شریعت اولان (نی) و (ناطق الر سیاست عمومیته تک محور ددرلر .
 فیلسوفلر ایسه حکمت خصوصیه تک (نی) لریدر . امام ایسه بزی عرفانیه تنور ایتمک
 اعتبارله بی شبه وجودی بر عالم روحانی به مربوطدر ... الخ
 بو سورته مطامعات دهانسل ایلمنجه آریق مدعو بر طرفدن قلبالمن ،
 عقلنه سوق اولمش دیگر طرفدن تکالیفدن تحریر ایلمش اولور .

اسمعیلرک مراتب تعلیمیه بیله اصول دعوتلریسه دائر ویردیگر ایضاحاه ضمیمه
 استمرار قیلندن اولوق اوزره بورده حسن الصباح داعی لره واجب الاتباع بر قانون
 مقامده اولوق تنظیم و ترتیب ایتمکی (مراتب) [۵] حتمده دخی بر مقدار معلومات
 اعطایی ضروریدر .

بو مراتبدن برنجسی (ذوق) نامیله معروفدر . ذوق ، دعوتی قبول ایلمه
 تک خصوصتده مدعو تک استمدادی بولونوب بولونادینی داعی تک تجریمی وادوک اغتیب
 اطلاق اولونور . بنا علیه دعوتی قبول خصوصتده استمدادی بولونایلمک دعوتیه دوام
 ایلمسی منع ایلمشدر .

ایکینجی مرتبه ایسه و تائیس و در . تائیس ، اکتساب موثوقیت ایتمک دیمکدرکه مدعو تک
 زهد و یا سقاغه اولان مبلای تزیید ایدهرک بوسورته موانسلر حتمله کتیریلر .
 وچجی مرتبه ایسه و تشکیک ، در ، تشکیک ، مدعو بی تشکیک . القنا ایتمک تمیز
 دیگرله بعضی وسایل دیلیسه به زقر آلد . موجود اولدیننه قائل اولدقلمری تناقضله دائر
 سؤال براد ایدهرک افکارینجی تشویب ایلمکدر .

دردجی مرتبه و ربطه در . بوه اعتقادیه کوره کندیتسک هیچ برسری قائل ایتمه
 چک و تصادف ایلمه چکی مشکلمری حل ایتمک اوزره افانیه مراجعت ایلمه چکله دائر بر
 عهد و میثاق اخذ ایلمکدر .

(۱) دائرة المعارف - جلد بیست و نهم

پشای مرتبه و تپاس، در تپاس، مدعولک میانی تزیید، ایتمک مقصدیله دن ر دنیا
کارلریتمک اولنلره موافقتی ادعا ایتمکدر .

آنجی مرتبه و تپاس، در . بو ده مدعولک قبول ایله چکی بعض مقدماتی در بیان
ایتمکدر .

بدغی مرتبه و خلق، در . خلق، بعض اعمال دینیله تک اسقاطی خصوصتده طاعت
حصوله کنیرمکدر .

سکرنجی مرتبه و سلخ، در بو مرتبه ده ایسه هر درولو لذاتک استعمال مباح عد
واعتیبار و تکالیف شرعیه بدغی برر صورتله تأویل اولونور . بو مرتبه و وارانشلر آری
عمایله و اطنی و اولمش و بونون تکالیفدن نجره ایتمش اولورلو بونلره نظرأ باشلیجه . احکام
شرعیله تک معانی باطنیه سی بر وجه آتی در :

« جنت » ، انسالک عبادات بدنیله دن معافیت و راستی ؛ « جهنم » ، انسالک تک مذقتل
اولان عبادات بدنیله مداومتی ؛ « آیدست » امامدن آیین مذهبتک اوکروه نیلمه سی و تپم ،
امامک غیوبتی حالتده ، صحت ، دینلن مآذوندن آیین مذهبتک تعلیمی ؛ « نمازه » رسول
ناطفه الیم ؛ « احتلام » ، بقیر قصد اهل اولیایله افشای اسراوه ؛ « غسل » ، تجدید عهد و میثاق ؛
« زکات » ، اثر کیتفیس ، تنویر فکر ؛ « صوم » ، اسرار امامی محافظه ؛ « زنا » ، اسرار دینی افشا ؛
« کعبه » ، نبی ؛ « باب » ، حضرت علی بدی دفعه و طواف ، ائمه سبعه و موالات در .

بو ایضا حاکمن اکلایمشلور که حسن الصیاح تک آذ فرقلرله بیون القداحک اصلتی
قبول ایتمکدر ، دیمکدر . هر ایکی اصولی بو صورتله خلاصه ایشدکن سوکره آذتیق اسمایلیله
تک اساسان فلسفیه نقل کلام ایدیورور :

کتاب [ف] ... اسماعیلیلرک اساسان فلسفیه سی - اسماعیلیله تک صورت ظهور و انقشاریله
اسماعیلیلرک تاریخچه سندن دعوات و تاملچندن بحث ایدر کی اسماعیلیلرک خطوط دینیله
و عمومیله لری آذ چوق توضح ایتمشیدی . بوراده ایسه تحقیقاتی ده ازیاده تمسوق
و شیبیدی به قدر متفرق اولارقی در بیسان ایلمکدر معلوماتی اصللره ارجاع ایله بو اصول
و اساسان براسق داخلنده جمع و تألیف ایله به چکر ...

اوله بیان ایلمکدری و کندیلرک ده ظاهراً ادعا ایتمکدری وجهه اسماعیلیلرک حذرات
دینیله و تنهیه لری حضرت علی تک اولادینه امامت و خلافتی حصر ایتمک دن و بونلری
دیگر بعض صحابه کرامه تفضیل و تقدیم ایتمک دن و یا خود بونوع اماملرک ، قورق الیمیی
برعایت تقیبه لری بولوندمنی و بعضیلرک مستقبلمه دنیایله رجوع ایلمه چک برقدستی

حائز اولدیفنی ادنا ایتمکدن عبادت و بوانکه منحصر اولمه یندی بی شبهه (اسماعیلیه) اسلام قرقه لری فصلده ایضاح ایتمکدن فرق شیبیه دن ایری بر خصوصینی حائز اولمازدی . یته کیم ، امامیه فرقه سنک قروعی اولان (اتی عشریه ، قطیبه ، شعیبیه ، رزازیه مقضیه) فرقه لردن هر ری امامتی بر صورتله جعفر الصادق ک اولادینه نسبت ایدیلور و بر صورتله قطع ایله یوردی . . دیگر طرفدن (سنییه) حضرت علی بی قالیله ایدیلور ؛ (سنییه) لاسه روح الهینک اولاد علی دن نهایت صاحب مذهب بیان بن سمانه المنقال ایدیلور و بوسورتله شیبیلکده اطهار غلوا ایدیلور دی . سنی علیه (اسماعیلیه) دخی یوردیلور مشابه فرقه لردن فرقتی بریمی اولوردی . . . . حال بوکده (اسماعیلیه) بی یوتین اولم یلدینمز فرق شیبیه و غیر شیبیه دن ایبران باشقه عوامل موجوددی . واقعا بالآخره بیان ایدیلر چکی اوزره جناب حنک اوصافده لزوم ایبات و یاقیه دائر اسماعیلوردی موجود اولان جذور اعتقادیه بی فرق اعتزالیه تک معتدالیله ایضاح ایتمک دخی قابل ایسه ده یته (اسماعیلیه) بی یوقدر محدود بر دائره داخلده احاطه ایتمک ناقص اولور . اساساً بو اعتبارله ظاهر آ شیعی و فقط حقیقت حالده مجموعی بر فرقه اولمق نقطه نظرندن (اسماعیلیه) ایچون اک بو بوک نامل تأسس اولجه بیان ایدیلرکی اوزره بر طرفدن مطامع سیاسی و دیگر طرفدن اسلامیه بو بوک برضریه اوزره رق عقائد و اساطیر قدیمه بی اخیال اولدیفنی تکرار ایتمکله برابر اسماعیللری عقایدن عقایدن سوق ایله بن و اسماعیلیه بی بر مذهب حالتدن عادتاً آیری بر مسلک شکیلده و نهایت سبیط عقیده لردن فلسفی اتمولره سوق ایله بن اسباب اصلیه بی فلسفه یولاسیه تک تاثیراته و قیاسغور لریک ، افلاطون لریک ، آرسطو لریک ، و ایپکورد لریک ، بلو قه یلرک افکار و معانیله عطف ایتمک ضروری در .

مع ما فیہ شوقی ده اعتراف ایتمه لی بزرگ اسماعیللریک کافه سی ده کل ، حتی اک اوفاق بر جزوی بیله یک اوقدر فلسفه فلاطونیه و یا فلسفه توفلاطونیه ایله بسانمش دکاتور و آکری ایله خیالات و عقیدات قدیمه یه مسوق انسالوردی . مع ما فیہ درجیات معرفتی و مراهب عذبه تعلیمیه بی اساساً قبول ایدن بر فرقه ده بونی آرامق لیهوکه در مینا علیه اسماعیللریک دن الکر اسماعیل بن جعفرک امامته و محمد بن اسماعیلک نبوتنه قائل اولقله اکتفا ایدنلر و یا حضرت علی به و اولادینه هر دورلو منفعتن آزاده بر عشقله محبت بیلنلر و یا اساساً محض وسفیل اولمق اعتبارله هر دورلو قیود و تکالیف شرعیه دن اک اوفاق بر اشارتله کندی تجرید ایدنلر و یا خود یالکر خیالات ایله بسله نلر و یا بفقور اولدیفنی سر سربلکی ، قانلکی ، خورزلیکی همان ایضا ایتمک حرمیله یانلر بولوندیفنی صکی حدود قلبیه بی بر تارق آفاق فلسفه ده پرواز ایدنلر و بر مسلک فکری مخصوصی تعقیب ایدنلر دخی موجود در .

وہی شبہ ہو سو کہ قسم ، اسماعیلیوں کے ایک محدود و محدود بر قسمی تشکیل
 ایچکدہ دو .

مرحالہ اسماعیلیوں کی خلاصہ — فلسفی نقطہ نظر تعقیب ایڈن بر قاج ہو کہ شخص
 ایلہ اولوں کو توجہ تخریکہ سببہ دونوں و صرف اولوں کے منافع و آرزو لہی وجود کنیرمک
 اوزرہ حرکت ایڈن کی خبر بر سو رو کثرت کشف نامدن عبارت تلقی ایٹک اقتضا ایڈن .
 ہونک ایچوند کہ اسماعیلیوں نے اولیہ بیان ایڈن کی وجہ سے مصادف نظر و تدقیق اولان
 جنت ! فدای نفس کی خصوصیات ، کتب اسرار و عمای مطلق و عہد و میثاق کی مواد و حا
 لات ہب عظیم بر اوزحام مواجہہ سے وضع ایڈن تخریک آبر شیلدر .
 دھا ایٹک آویچدہ اولوں نے ایڈن ایڈن متکثر ! تردور ، شبہ لہی ییکارجہ انسانی
 جذب و استخدام ایچون مراجعت ایڈن لہی واسطہ لدر .

ہو نقطہ نظر دن نالوی اولوں کے اعتبار ایڈن سے ضروری اولان ہو کی واسطہ لہی و یا خود
 لکر لدرن صرف نظر ایڈن جک اولوں سے ،

اسماعیلیہ : (فلسفہ یونانیہ و نصرانیہ تک بر نقل مؤلفہ علاوہ ایڈن بعض خطوط
 مجوسہ و شیعہ دن عبارت) قالیر .

والحاصل اول امرہ بعض واسطہ لہی مراجعت ایڈن و بعض باصاف لہی استناد ایڈن
 و کدن سر کرہ نہایت گرفت بعض افکار فلسفیہ و نظریات ما بعد الطیبہ ان بر مرکز
 شمری الخلو اطرافدہ یکی بر کثرت ماس وجود کنیرمک نامدن اسماعیلیہ مؤسسی
 عدتہ در شویش اولیہ ایچیرہ نتیجہ اعتبار لہی اسماعیلیہ ، تک دخی کندیہ
 مخصوص بر مسلکی بر کثرتی و ہو مسالک فکر و فلسفی بر وقت ہی تحصیل
 ایڈن کی اعتراف ایٹک ضروری اولوں .

اسما بومرک مخصوص تک فیض و غامس دخی عبادتہ بن میسون الفداح ایلہ حسن
 بن الصیاحک فلسفہ ایلہ و عقیدات ایلہ بو غوروش دعا لہی مدبوئہ ... و دہیلہ بیارکہ
 خلیفہ عباسیہ عندہ الامونکہ زمانتہ (حسین بن اسحق ، یحییٰ بن عدی ، ابن البطریق ،
 تیادورس ، ابو بشر ، ابن ناعم ، ابوروح السانی ، اسحق) کی مزاج لہی تر قیدن تعریب
 ایڈن کتب فلسفیہ یونانیہ ، عہدہ اسماعیلیہ تک تشکیل آسہیل ایڈن و بر تاثر ایلہ فلسفہ
 اسماعیلیہ تک اسماعیلیوں نے وضع ایڈن لدر .

ہو خلاصہ دن سو کرہ بحث ایڈن کی اساسی تحلیل ایڈن .. بر کرہ دیات
 اسماعیلیہ ہوتون سہاری دین لہی فلسفی مسلک لہی اولیہ کی حادثات عمومیہ کو یہ ہی
 بر اسلہ بر سبب اولہ الرجاء ایٹک طریقہ تعقیب ایڈن .. اسماعیلیوں کو سبب اولی

کندیلرنجه (الله) نامیسه معروفدر . اسماعیلیرک آلهی یهودیلرک ، خریستیانلرک ، اسلاملرک آلهدن اساس اعتباریه فرقتسوزدر . مع مافیہ بو (آله) هر دورلو اوصافدن متر هدر . اسماعیلیرک فکرنجه ذهن جناب حق احاطه خصوصتده عاجزدر . بنا علیه (الله) ایچون نه موجود ، نه غیر موجود ، نه عالم نه جاهل نه قادر نه عاجزدر دیه میز و یوگامانی برر وصف ایله توصیف ایده میز [۵۰] ذیرا حقیق بر اثبات کندیسسه دیگکر موجودات آره سنده یوماده لردن دولایی شرکئی اتضا ایدر . بو ایسه عادتاً بر تشبیه در . بنا علیه اثبات مطلق و یانقی مطلق ایله حکم ممکن اولماز . بلکه ، جناب حق اسماعیلیر . جهیر و آله متقابلین ، مخلق خصمین ، ور حاکم بین المتضادین ، در . هر حلقه اسماعیلیر جناب حق صفاتدن متره عدا تمسکه ، معتزله ، نک نقطه نظریته تحریب ایدیورلو دیگکر . مع مافیہ ، افلاطون ، دخی دخی نایله توسیم ایندیکی الهی هر دورلو نیرینک فوقده کوردیکی کبی منطقله اظهار و اراده اولونه ییلمهک ده فوقده عدا تمشیدی . آرسطو ، دخی الهی هر شیدن یو کسک و علوی بولوردی . . . فلسفه نو فلاطونیه مؤسسلرندن ، بلوتن ، و اسکندریه مکشی طرفدارلری دخی دخی ذکامز طرفدن ادراک ایله ییلمهسی ممکن اولان هیچ برشی الهی عاند اولماز . و دیگکر موجودانه خاص بعضی وصفلرک الهده موجود اولدیغنی ادعا ایتمک جائز اولماز . ایلمک اس ایچون بویه در یاخود بویه دگکر دیگکر اشیا مترله سنه ایندیلمش اولور حال بوکه ایلمک اس هر شینک فوقده در ، هیچ برشیه قابل مقایسه دگکر ، [۵۵] صورتنده اداره کلام ایندیگرنه باقیایسه اسماعیلیهک ، آله ، ی دخی بونلره باقیلاشور . فلسفه خریستیانیه جه الله نامی کندی وجودینک مطلقیتی ایچنده توصیف و تعریف اولونماز ، حتی خریستیان قبوسو قارندن و آطانس ، کور و الله ، هراسک و الساتک عقلیه کلن هر شینک فوقدور ، اینتسه اسماعیلیرک آلهنی ده بوسورتله طایبق اتضا ایدر .

مع مافیہ شهرستانی و نک و محمد ابن علی الباقر ، دن قلاً بیانه نظراً اسماعیلیر آله ، حقیقه دیبورلرکه : جناب حق عالمه علم هبه ایندیکی زمان کندیسسه جائز قدوتن هبه ایندیکی زمان قدر ؛ ده نیلدی . بو اعتبارله و جناب حق عالم وقادر اولور . یعنی بو اوصافک جناب حقه نسبتی علم و قدرتی هبه اینجه می اعتباریه جائز اولورسه ده بونلره قیاسی اعتباریه اصلاً جائز اولماز . ینه بوسیدن دولایی درکه جناب حق قدیم در و یا محدث در دخی دیله میز . بلکه قدیم اولان امری و کله می ؛ محدث اولان خلق و فطر . . .

[۵۰] کتاب المل والنمل ج ۲ س ۲۹

[۵۵] (Alfred Fouillée, Histoire de la Philosophie) اثریته مراجعت .

اسماعیلیرک فکر نجه بوسورتله بیلمسی لازم کان «آه» دنیایی ده یارایش دکدر . فی الحقیقه خلقت کائنات ، سألہی یونان فلاسفسنی ایجه اشغال ایتشدی ، حتی «افلاطون» ک «الله بر خیردر» خیر اولان مکن اولدنی قدر خیری توسیع وابدال ایتک ایترا؛ بونک ایچون کائناتی یاراتدی ، صورتده کی افکارینه مقابل آرسطو «الله نایت مکمل بر فکر اولدیشدن بوناقص دنیایی دوشوته من» الهده کائنات فکری بر بولاماز، اوهرشیدن بونک در «دیوردی» .

دیگر طرفدن بلوتهن : «الله دنیایی نه بر احتیاج نده بر آرزو اوزرسته وجوده کتیرمدی؛ چونکه بو صورت قبول اولوتورسه، اللهک بونلره مالک اولمادی فی فکری چقار ؛ حال بوکه عدم مالکیت ، عدم مکملیت دیکدر . دیگر طرفدن الله نه تصادق ونده ضرورتله ده دنیایی وجوده کتیرمدی ؛ زیرا موجودانده ضرورتلری وقانونلری اساساً او ، حصوله کتیرر . بناً علیه اساساً الله واراده بکدیگرندن آریله جنی ایچون جناب حق بر استقلال و بر اراده سبحانه ایله کائناتی تولید ایتدی ، کندی وحدته ، صافیتده خلل کتیرمدهن کائناته قاریشدی . . . . صورتده اداره کلام ایتدکارتیه باقیایسه خلقت کائنات ایچون بعضی درجه لک وایکجهی درجه ده کی واسطه لک وجودنی قبول ایتک ضروری اولیور .

اسماعیلیرک ده «جناب حق دنیایی خلق ایتش دکدر» صورتده کی عقیده لری بو خلق کیتیک بالندوخ بر نحلی صورتده اولدنی بیان ایتک ایچون در .

اسماعیلیرک کوره : جناب حق هرشیدن اول «عقل» ویا عقل کل (Raison unive- کتیرر) کی اظهار وابداع ایتدی . وعقل اوله قاریشهرق انسانلر ایچون قابل فهم وعبادت لرنی اوکا توجه ایده جک اولان بر آه خارجی حائده نحلی ایلدی وعقل اول ، واسطه سبله نفس نانی «نی باخوده روح کل» ی «Clame universelle» ی وجوده کتیردی . بو صورتله اسماعیلیرک کتیبانی حصوله کلپور . اساساً تئلیک هند فلسفه سندن ، اساسات وشبه دن ، فلسفه خریستیانیه و فلسفه نوفلاطونیه به داخل اولمشدر .

و بناً علیه اسماعیلیرک آه «عقل اول» نفس نانی صورتده کی عقیده لری براهانیزمک (براهمان ، سوا ویشو) خریستیانلرک (پدر ، اوغل ، روح القدس) بلوته تک (خیر ، ذکا ، روح) دن عبارت اولان تئلیکلرینه قریب اولمق لازم کلیر .

فلسفه نوفلاطونیه ، خلقت کائناتدن بحث ایدر کن طبق اسماعیلیرده اولدنی کبی تئلیک تماس ایدیور و دیوردک :

صورت خاتمه کلنجه ، اوله چیز کندی سینه سندن کندیسنه اک یاقین وکندیسندن سوکره ایکجهی درجه ده مکمل بر موجود خلق ایلدی در . خالق اولان خیرله مخلوق

اولان خیر آرمشده کی فرق ثابت جزئی و اعمتیز اولسالی در ؛ خالق ، یا مخلوق ،
 ایدلدر . بوندن ماعدا خیر ایله خیرک اوغلی کندیلرینه نظراً بر درجه دهنا آز مکمل
 دیگر بر موجود حصوله کنیردرلر . یعنی ، اینکیمی بی حصوله کنیردر کی ناملیل هیچ بر
 شی ثابت ایتیزه اینکیمی دخی اویجنیمی بی حصوله کنیردر کی هیچ بر غائب ایتیز . اللهمک
 حصوله کنیردر کی موجود دکادر ، ذکا دخی کاشانی حصوله کنیردی . (الحج)

ایشته اسماعیلر بو سورته اساسات نو فلامطویه ایله عفاوند معلومه خرسناییه دن متأثر
 اولاری تلتی قبول ایدیور .

بیر عاقبه اسماعیل لریو تلتیده ، یعنی خصوصیتلر کوسریدورلر . فیکر لر نیجه (عقل اول)
 فعلیه نامدر . حالیکه نفس تانی فعلیه غیر نامدر . نفس ک عقله انستی ایسه یا نطقه تک
 تمام خلقت دیور مطه تک طیره نسیتی وایخورد (ولدک) ، (والد) ، (و تبیجه) تک (متبیج) ،
 ویا (اتی) تک (ذکر) ، (زوج) ک (زوجة) ، نسیتی کی دور .

بو مقدمه لر دن سوکره اسماعیل لر سورتن خلقتیه نقل کلام ایدیور . و دیورلر کی :

— نفس ، کمال عقله اشتیاق حاصل ایدنیجه تقدیر کماله دوغروبور (حرکت) .

احتیاج کوردی ، حرکت ایسه بر (آلت حرکت) ، لزوم مهیم حاصل ایتدی . بونک

اوزرینه افلاک سبویه حاصل اولدی . و (نفس) ک تدبیریه ور (حرکت درریه) ایله

تدور ایتدی . اولدن سوکره بنا بر حرکت دهها پیدا اولدی ویت نفس ک تدبیریه ممکنه

نیسان ، حیوان ، انسان کی مرکبات وجوده کلدی . و عوین جزوییه ایدان ایله اعنالم

کسب ایتدی . و نوری اخذ و تالی خصوصیتده کی استعداد مخصوصی حسنیله انسان ، دیگر

موجوداتدن مجاز ایتدی و اولک (عالم) ی ، مالک کلینه مقابل اولدی .

اسماعیل لریو اعضاجک ایله دیمک ایتدورلر کی روح کلی احتیاج حرکتیه و کادرتکلر کی

خلق ایتدی و بونک اوزرینه مکان و زمانک تجلیسی وقوع بولدی .

اساساً (هراقلیت) ک کاشانی حرکتیه ارجاع ایتک عقیده منی بالآخره آرمشور کلسیفه

سندیه تکامل نظریه منی وجوده کنیر مشدر . بر طرف دن افلاطون دخی (الله بالذات

حرکت غایب سندیه مالک اولان روح عمومی ودها دوغروبور کاشانک روحی در)

دیوردی . بنا علیه اسماعیل لرک حرکت نظریه منی دخی بزه یک یابانچی دکادر .

اسماعیل لر (عالم انسانی) تک ، سورته وجوده کلدیکیمی سوبله کدن سوکره

دیورلر کی :

— مادام که عالم علوی ده عقل و نفس کلور واردور . بوعالیه ، عالم انسانیده ده

بر شخصک عقلی بولونتی لازم کلدی که کل اولسون و حکمی ده بر شخص کامل و مالک حکمی

اولسون ورده بر (نفس متخضه) اولسون اولک ده حکمی ایسه بر حکم طفل و ناقصک

حکمی کی اولسون و نامل طفل ، کماله درغرو متوجه ایسه اوده اویله اولسون ...
 اسامی لری بو خلاصه الیه یک مهم اساسه تماس ایدی بولر . بر کوره بورا ده بلوته ن ک
 (ایکی عالم) نظریه سه اشاور اولسون . فی الحقیقه بارته ن نظرنده الله طرفدن خلق
 اولوش ایکی عالم واردر . بری (عالم علوی) وسپاویدر که عناصر الوهب بی خلوتدر .
 دیگر ایسه (عالم سفلی) در که طبیعتی و انسانی جارددر . بواکی عالمن اینکجیبی ،
 بر نخبیت بر نظیره اولوق استمدادنده در . تمیز دیگر له بونلردن بری نازل ، دیکری
 صاعددر . بری الیه دن اوزاقلاشبور ، دیکری الله یاقلاشبور .

والحاصل بواضاحات متقدمه بر طرفدن آرسلونک (تکامل) نظریه سه و دیکر
 طرفدن فلسفه توفلاطونیه تک و فلسفه خرسطیانیه تک و کاتانتک الله رجعتی نظریه لری
 ایصال اتمکده در . آرسلونک فکر نیجه « ماده تک حرکتی دائمی بر ترقی در که او واسطه
 ایله طبیعت عادی شکلردن بو کک شکلره ؟ غیر عضوبدن ، عضوی به ؟ ناندن حیوانه ؟
 ناندن الله تعالی ایدر ... »

بلوته ن ایسه دیور که « هر درجه تک فوقده بر درجه مکملیت واردر ؛ ماده دهنه دخی
 دها آر مکملیتی حائر دیگر بر درجه واردر . هر درجه کندیتی تولید ایدن بر ک
 درجه به رجعت باشلار ؛ موجودات یکیدن الله دوشرو کیدر . بونک ایچون هر درجه دن
 یکوبن تکاملی اتمک لازمدر . اوغل ، بایسه عودت ایدر . بایا دخی بویوک بایا رجعت
 ایدر . ایسته کاتانتده موجودات اشخی « بوقاری سپرل اجرا اتمکده و کاتانتده کی حرکت
 حصوله کتیرمکده در . والحاصل بو حرکت صاعددن نازله و صوکره نازلدن مساعده
 دوشرو در بی اولو تکمیلدن غیر مکمله و دها صوکره غیر مکملدن مکمله دوشرو در .
 ایسته اسماعیل لری عالم علوی به نظیره اولوق عالم سفلیده وجوده کتیره ک ایستکلری
 موازنه تک اساسی بودر .

اسماعیلی لری بونی دینک ایستبور لری که :

عالم علویده نامل عقل کل و روح کل و ایزه و روح کل ، عقل کله دوشرو تکامل
 بولنده متوجه ایسه عالم سفلیده دخی عقل کلک و روح کلک برر تعالی بولونسون و بولنده
 نهایت عقل کله دوشرو متوجه اولسون و کاتانتده اولو مساعده نازله و صوکره نازلدن
 صاعده دوشرو بر حرکت بولونسون .

فی الحقیقه اسماعیلی لری عالم علویده وجود (عقل) ک عالم سفلیده تجسد (Incarnation)
 ایتدیکه و بونک (نجی) و یاخود (ناطق) ی وجوده کتیردیکنه و نفس کلک دخی
 (اساس) و یاخود (اس) و یا (وصی) ایلده بینه عالم سفلیده تجسد ایتدیکه قائلدرلر ( )

عائده خرسقبايه تك (محمد) كیفیتی بو تون مناسبه دیانت اسماعیلیده به اعتباره
موجود اولبور دیکدر ناطق وسامت ایسا واماملرک وجودی فکری ایسه شیعیه تک
(شیعه) فرقهسی عندئذیک معروف و متعارف اییدی اسماعیلیر بو بولده کی سیدلرینه
دور ایه دیبورلرکه :

— افلاک ، عقل و نفس ک تحریکیله نامل تحریک اییدی ایسه نفوس واشخاص دخی
دوره وه اساس ک تحریکی واسطه سیه وشرائطه اولجه تحریک اییدی ، ذیرا عالم سقلیده
روح بشریک سلامتی آحق و عقل کل ک برنجیدن عبارت اولان دخی ، طرفتدن
موسوع علملری اکتساب اتمکله حاصل اولور ، و بوسایه ده روح بشری و یا خود
نفس بشری ، روح کل ، یعنی نفس کل ، و دوقرو تعالی ایدر ، برده جیات
بشریه ثابت نیسه و محدود اولدیغی ایچون عینی و تجسد ، کیمیتی بر سلسله اشخاص ده
تظاهر ایدر و بولجه دخی ، و اساس ، هر زمانده بدی ، بدی ارضیه دولاشیر [۱۰]
ومو ک دور نهایت بولونجه ، قیامت ، زمانی اولور ، والحاصل بو حرکات فلکیه و حاکم
شمعه و نفس ک حال کله و سولی ایچوندر ، کمال ایسه و نفس ک عقل درجه منه بلوغی
و عقل ایله اتحادی وارکا فعلاً و سولی دره . بوغایه حصوله کادیکي زمان یعنی نفس ، عقله
اوشدیکي زمان ، عقل کل ، و جناب حق ، داخل اولاجق و بوتون حرکات کسه
جکدر . ایته قیامت کبری ، بودر ، اوزمان عناصر و مرکبات انحلال ایله جملک سبک
انشق و کواکب انتشار ایله چک ؛ ارض دیگر بر ارضه تبدیل ایله چک و مساوات بر
کتاب کی قائله حقدر . . .

اسماعیلیرک قیامت کبری و یا خود دنیا تک سوکی حقدن کی سیر عئیده لرلی بولار و یا سبور
فلری عندئده آرزوق توضیح ایدلشدی ، بو قیامت افلاطونه کوره (تحریک کیمیتی)
آرسطویه نظراً (تکاملک ختامی) در . والحاصل ک رک شرائع دینییه و ک رک مسائل فلسفیه
ده بویه بر نهایت قبول ایدلشدر .

دکتر طرفدن امامت و نبوتک تناسخی کیمیتی دخی قدیم تناسخ ارواح نظریه سبک
باشسا بر حاله افراغ ایدلش بر شکلندن اشقا برشی ده ککدر . با خصوص (مجوسی) لریک
(سخه) فرقهسی کی جنس فرودشک و غلامه شیعه دن (معبریه) و (کاملیه) فرقه لرینک
تناسخ حقدن موجود و ابرائده متعارف اولان معتقداتی بو فکری دوغورمشدر .

ی واماملرک (بدی) و اولجه بیان ایتدی کیمز وجهه (تقیاً) عدوتک اون ایکی اولماسی
کیمیتی دخی مجوسیلرک (مزدکیه) فرقه سندن توارث ایدلشدر . ذیرا بو فرقه ، عالم

[۱۰] بی لریک واماملرک اسمایی اولجه ذکر ایدلشدی .

عاریتک سیره ابله و مرتبه مرتبه اولادرت سوکره (بدی) ودها سوکره (اون ایکی) قوتله اداره ایدله یکنه قائلدرلر [۵۰]

مع ، قیه (نی) نک صلاحیت ووصیتی مسأله سنی بوراده برمقدار تنویر ایتک ضروریلر : اسماعیللر دیوردرکه ،

— حیار ، عقل کلک تجسد ایش برشکی اولق حسیله تأسیس ایشکاری شریعت قلمی در ، بوشریعتلر ایچسون برمنای ظاهری ، برده منهای باطنی موجودر ، عارف اولان منای باطنینه واقف اولور ، بنا علیه هر دورلو قیودات ظاهریه شرعیه دن تخلیس کرییان یلر و هر شیئی مباح کورر . اصحاب جهالت ایسه بوشریعتک ظواهرینه ترویج نفس ایدر و نتیجه ده بارتکالیف آئنده اریلسیر ، دورور . حال بوکه شریعتدن قصده حقیقت کاشانی بیاندیر . بنا علیه نیلر بولی تعلیم ایشمکه روح بشری بی تکامله دوشور و اسناد ایش اولورلر . واصل الیسانلر ایچون رهنمای حرکت مرفقدر . معرفت ده قلمی لر ، اماملر ، حیار واسطه سیله تحصیل ایدر و تکامل آجق بوسایه ده ختام بولور . . . . . فی الحقیقه تکالیف و قیود شرعیه دن مجرد کیفیتی — اولجا اسماعیلیه نک سوردر ظهور و نشانی بئنده بیان ایشدیگمز وجهه — اسلامیت اورولماسی آرزو ایدیان ضربه نک اک خشین جهتی تشکیل ایدر و اسماعیلیه نک ده اک بارز نایس بورد . بوقایه (ایکور) ک مشهور خط فلسطینی نک افراط و اغراق ایدمش برشکلنی تشکیل ایدر ده سیله ییلر .

بأخسوسر کلامه شیور دن (خطایه) ؛ (ممبریه) ، (جناحیه) فرقلری بوبولده اوزون لوزادی بر افکاری حاضر لامشرایدی [۵۱]

دیگر طرفدن قیود شرعیه دن مجرد ، مالسهده اشترک اموال و اباحه اسوان نایلری دخی مندجدی . بو ایسه مزدکیه ، فرقه سنک معتقدانندن موروتدر . زیرا «مزدکیه»

— کاشانده موجود اختلافات ، نفس و عداوت و قتال کی حالات هب قادیلر و ایال کیمیله و نواحه کلیر هبنا علیه اسوانی عمومه حلال و اموالی مباح قیلیق لازمدیر . بوسایه دیباده استراحت تأمین اولونه ییلر .

ایشه اسماعیلیه دخی بولدن ملهم اولارلق هر دورلو قیوددن آزاده قائلسه ، ذروه الحاده ، اریشمشدر ، ده سیله ییلر .

اسماعیللرک و الحامل بو اساسدن اشتقاق ایدن ایکنجی درجه ده کی عقیده لرینی ، ارجله

[۵۰] کتاب التل والنیل — شهرستان ج ۲
 [۵۱] بو فرقلر حقهده اسلام فرقلری فصلده ایضاحان کایه ویرلشدی .

سوک دعوتلری ذکر ایتدیلمز زمان یسان ایش بولوندیغمز ایچون آرتیق تکرار
ایجه بکمز .

یا انکر شمدی یه قدار ویر دیکر تفصیلاتی تلخیص ایدمک دیه خیر که :

— اسماعیللرک عندده مذهب خارجی ملک اصلاحکمی بو قدر ، زیرادین برامر مکتوم
واطنی در ، و آتیق بر صفت قدسیایی حائر اولاندن تعیر دیکرله متجسد و مشتمل بر
شخصیتدن اکتساب ایدیله ییلر . بو سایده تحصیل ایدمک علم و عرفان ایسه انسان
ایچون برغایه کمال در ، بو نایه کماله ایشلر ظاهری تکالیفک پار تزییق آلتده آن
لزلر ، اصل سعادت ایسه ، بو معرفه ، بو حقیقه ، بو جته قاروشه یلمکده در .
بو سورته قاروشانلرک روحی بوکسه لهرک عقل کل ، موجود اوله ، ایشتمش
ونهایت دور مقرر دخی بو کائنات ایچون تمام اولوش اولور .

۲ - نصیریلر

[۱] - نصیریلر تاریخ مقرر - مذاهب سلسله سنک جالب دقت قلملرندن برنی
تشکیل ایدن نصیریلک هنوز لایقوله تنور ایدله مشدر . بو عقیده سالکری ، اوتادیری
مذهب و عنعنلری صینی بر سورنده آم و اخلا ایشکله اشهار ایش بر قوملر .
عینک انجاسی مختلفه سنده اک چین و حتی پک زیاده مشکل اولان کتایه لری کمال دتسه
اوقوبه رقی تحلیله موفق اولان و بو اوغورده بکارجه او ، محمود قاشم ایدن علمای عرب
البه بو سکون مظلومک پرد کتیفه سنی بریمغه غیرت ایدمکله درنی . اسماعیلی بر متوالله
و درزی فرقلرینک بعضاً غرضکارانه اسناه اتیله بتون بتونه مشونی بر حله افراغ ایدیلن
نصیریلر دخی نهایت مستشرقلرک حیيات علییه و تبعیه لری تحریک انمشدر . حاصل تحسوسده
کریه چکی وجه ایله کرک بن نیمه ، ابن بطوطه ، ابن جیر و ابو الفیاض کی بعضی علما و مؤرخین
اسلامیه و کرک اسماعیلی و درزیلرک بعضی خوامی طرفلرندن موضوعلری تشکیل ایدن بو
داقلیلرک عقیده سی حقیقه بر چوق یازیلر قلمه آلتشدی .

اوروپالک بعضی مستشرقلری نهایت عصر اخیرده و ایلرده تدقیق ایدیله چک اولان
دالاکورده ، نام اترک انشارندن حوصکره نصیریلر حقیقه قلمه اتان آناری تصنیف
بو خصوصده کی تدقیق و تلخیص دائره سنی ممکن اولدیغی قدر توسیع ایشک سورتنه تدقیقه
مذکورده تک تشریحجه قسام ایشلردر . نقط شوراسی نظر دقتدن دور طومامل درکه
موضوع بخندره ، الله کی و نامک تدرتنه بو خصوصده کی تدقیقات علییه عمیق تک عدم
کفایت مینی حالاً اوزون اوزادی محتاج سور و ایضاح کورولمکده در . قار یازیلر مزی

دقتله او قودنجه بو کیفیتک طوغرانی دها زیاده اکلایه جقدر .

ازمزی ممکن مرتبه بی طرفانه قلله آلتی وقارنه نصیریلر حشده حقیق و واضح بر فکر ویره بیلمک ایچون آسمة مختلفه اوزره پازلش برچوق کتاب و رساله لر مطالبه ایتمک و بونلری رابورک حشده مناسب برحاله افراغ ایتمک بچسور قالمشوق . تخریر انساننده اک زیاده فرانسه ک کنج مستشرقلردن *René Dussaud* نام مالک قلله آدی بی نصیریلر تاریخی و دینی ، نام قیمتدار آرون اسماعه ایلمشدر . بونکجه برابر آیدیه تعداد ایملان آزلر لزوم کورلدکجه تدقیق و مطالعه اولمشدر .

۱ . — کتاب الباکوره السلیمانیه فی کشف اسرار الدیانه الصیریه .

اشبو کتاب ۱۲۵۰ سنه هجریه سنده اتقاصکجه ده تولدایدن سلیمان انندی اذقی طرفدن قلله آلمشدر . بودات حشده بیروت امیرکان کلیسی قاضل مملکله راندن دوکتور و ایلمک دیورک : سلیمان انندی ونسبه نصیری مذهبنده ایکن عقیده سنه خلل طاری اولمدهرق یهودیلک و صوکره اسلامغه واک نهایت پروتستانلغه اشیاب ایتمش ایلی . ازمزی بیرونده قلله آله رقی کندی حسابنه طبع ایلمشدرمش ایلی . « باکوره تک احتوا ایتمدیکی مواد برچوقی منحصص و مستشرقلرک شهادتلیله ده مثبت اولدی اوزره حقیقه مطابقدر . نصیریلرک همان همان بتون عقیده دینه سنی جامعدر . دینلر تک ایلمک دمه اولمدهرق بوبله سراجیق و صحیح بر صورتده افشا ایلمشدرن منبر اولان نصیریلر سلیمان انندی بی طرفوس قیبه سنده قتل ایتمشدر ایلی . باکوره نسخه لر ی کیندکجه کسب ندرت ایتمکدهدر .

۲ — کتاب المملوح

اهمیت مبنی ترجمه سبب بولمک عیناً از رمز کبیر دیکلز بو اثر نصیریلرک عقائد دینه لرندن بیخاراز لریدن ساجحت ۱۶ سوره دن ترکیب ایتمکده در . همان همان موضوع بحث ایتمدیلمک عقیده تک بتون مواد اساسیه سنی جامع غایت قیمتدار بر مآخذ اولوب لایقینه بر اکلایسه بیغی بر چوق قیسمات و تدقیقات دینه و علمیه متوققدر . مؤلفی حشده مختلف روایتلر وارددر . بعضیلری نصیریلرک آله زیاده تمسکس ایتمکلی دیواندن بری اولان عبدالله بن حمدان الحمیری استاد ایدرلر . نصیریلر ارمشده منعم اولان بر خرااه به کوره اشبو کتاب حضرت محمد طرفدن زینب و اسلاملرک سلیمان اولمشدرن مکه جوارنده کی وادی مینا نام موقعده آتشی سوره ده ذکر اولان اولانکی قیبه اهدا ایلمش ایتمش . . . شیخلرک نصیری افرادی خانه طبقه سندن خاصه به ادخال ایلمشکن اجرا ایتمکلی مراسم طوبه انساننده اشبو کتاب سوره لرینک قیصری غایت اهمیتلی بر موقع اشغال ایتمکده در .

۳ — کتاب مجموع فی الاعیاد والدلالات .

نصیری باراملرئی تعداد و تعریف ایدن اشبو اثر اہمیتجہ خصیہ دن سوکرہ فلن ابو سعید مہمون بن القاسم الطبرانی طرفندن تحریر اولمشدر . باکوره صاحبی اشبو مؤلفندن بحث ایدرکن دیورک : مہمون الطبرانی (محمد بن علی الجلیلی) نام شیخک حلقہ تدریسندہ تحصیل علوم اجتنس وقلہ آلدینی و کتاب الاعیاد ، دہ ابو بکر ، عمر و عثمان حقلرندہ بر جوق سب و شملردہ بولمشدر .

۴ — کتاب الاسوس .

نصیریلر اشبو کتابک سلیمان بن داود علیہ السلام طرفندن قلہ آلدیفنہ قائلدرلر . اللہ تعالادن ، خلقتدن ، ملائکہ دن ، سیا وارضی موجوداتندن پاحت اولوب ۱۲۰۶ سنہ ہجریہ سندہ صافینا قضای داخلندہ کی علیہ منطقہ سندہ بولنال (رأس بلیہ) کوہیندہ او وقت موجود اولان بر نسخہ دن قویہ ایملشدر .

بورادہ ذکر اولتان اولردن باشقہ نصیریلر حقتدہ کی تدقیقاتہ خدمت ایده جک دہا بکرمی اوتوز قدر کتاب ورسالہ واردرکہ اک مہملرئی بیلیوغرافی فصلہ کچیرمک بپندہ بز .

[۲] — منطقہ رفقوس — اینسان داغلری شمال جہتدہ غاصی وادیسنی بحر سفید

سواحلہ ربط ایدن ودرین بر وادیدہ جریان ایتمکدہ اولان نهر الکبیر (*Al-Kabir*) ایله نہایت بولتمدر . اشبو وادیدن سوکرہ باشلان داغلر اووه و بوکسک یا بلالردن محروم بر حالہ ۹۰۰ مترک بر ارتقاع وسطی ایله تا انطاکیہ قدر امتداد ایدر . بورادہ لشکل ایدن درین بر وادیدہ غاصی نهری اقمقہ در . جبل الافرع (*Al-Afric*) بو سلسلہ جبلہ ایله شمال غربی جہتدہ اتصال پیدا ایتمکدہ در .

جنوبدہ نهر الکبیر ایله شرقدہ و شمالدہ نهر العاصی و غربدہ بحر سفید ساحلیلہ محاط اولان اشبو منطقہ جبلدہ نصیریلر اقامت ایتمکدہ در . بولردن باشقبک از مقصدار دہ ارمیلر و قدیموس ایله خوانی طرفلرندہ اسماعیلیلر و متفرق بر حالہ ترکسلر دخی بولمقدہ در . نهر الکبیر شمالی ایله غاصی حوضس ارمندہ کی زاویہ جبلدہ کردلر دخی موجود اولندہ بو منطقہ یه جبل الاکراد دخی اطلاق اولتور .

نصیریلر باخصوص سوربہ قطعہ سنک شماندہ کائن جبل القصیردہ اچہ غلبہ لکدر . طرسوس ، مرسین واطنہ طرفلرندہ کی ہمدھیلری فعالیتلریلہ ، ژورنلریلہ اصل ندریہ داغلریک فقیر و تپیلر سکاتندن تفریق اولتہ بیلرلر . جنوبدہ کی نهر الکبیردن اعتباراً امتداد ایدن مناطق جنوبیہ ، اسکیدن بر جوق نصیریہ تصادق اوتوز ایدی . سوک سہ لردہ واردنی و باخصوص اورتودسلرک نصیق غیر محسوسیلہ نصیریلر شمالہ دوغری

ھجرت اېتىمىدە درلر . ذراعت مەنبەئىيە بىقاع اووۋە سىك نىماندە وھمىس كوانك غەربىيە دىخى
نەبىرى كۆپلۈپتە تەسادف اولئور . عراق طرفلارندە كى نەبىرىلر كى عددى اغلب احتمال
بىرقاچ يۈزى ئىجاوز اېتىور . عجملر كى اېنى خىسك نەبىرى اولدېفتە دائرە موسوۋدە غويىو
De Gollinens طرفىدىن درمىيان اېدىلن ادعا اووزون اووزادى بە عىتساج تەدقىق
اولدېفتىن طىبى قېد احتىاط اېلە تانق اولغىلدر .

روئە دوسو *Dussaud* بە كورە لادىقىيە ، طرابلس لوالرىلە حلب ولايتىدە
۱۳۰۰۰۰ نەبىرى موجود اولدىنى حقىقتە قىرىپ برصورتدە ادعا اولئە بېلر . اھلئە
ومرەبىن طرفلارندە كېلر ايدە ۲۰۰۰۰۰ اشانغى اولماسە لىر كىر كدر .

[۳] — نەبىرىلر كى منشائى . — بو خصوصە شەدى بە قدر اتفاق آرا حاصل
اولدېفتى سولر سەك مبالغە اېتىش اولمايز . بعضى مؤلفلرە كورە نەبىرىلر فراتلر كى بر اېلرلە
اولان تەسالىدن ظھور اېتمىشدر . بوداغ سا كىلرى ارە سىدە بر چوق قىرال ساچلى
ومادى كوزلى اشخاصك بولدىنى وفرىكچە دن مشق اولدېفتە احتمال وېر دىكلىرى بر
طاقم عائلە اسىك موجودىتى اېلرى سورەرك بالادە كى فېكلىرى مەدائە اېدىلر ھىر حالدە
ياكىش بر اېتىھادە سالك اوليورلر . فراتلر كى سورىدە كېر دىكلىرى اېنى ئىچق عصر طرفندە
بىر كۆپلە كۆپلە بر اسلك ظھور پتە . بىيت وېر دىلرغى ادعا اېتىك ساقدر و نلقدر . بولە مەت
جىسمە نالىبە از اولان مەت طرفندە سلىيون بر اېنى موقع تارىخىدن باشقە ھىچ بر ائىر
مادى بېلە توك ايدە مەبىلر . موسو ھارتمان اسىندە بر آلمان مؤلفى سورىدە
فراتلر كى اھلئەدىن اولان بىوك عائلەلر حقىقتە تەدقىقات اجرا ايدە چكى اعلان ايدەرك
اشو تەدقىقاتك بر قىسمى ئىش اېتىدى . (۵) ائىندە بىت الشامبور اسىك *Chambord*
كەسەندىن مشق اولوب اولدېفتە اظھار تردە اېدىيور .

بۇ يەردە اوتتۇر تىمىيان قېتەر لائىس كى عاللىر نەبىرىلر كى وقىلە خرىستىيانلىق مەدىن اولدۇلرغى
ادعا اېدىيور . بو فېكلىرى قبول ادىن دېكەر ذوات دىل قىلدىن دىيورلر كە : اساساً نەبىرى
كەسە نى نصرانى كەسەك اسم مەبىلدر . بو كەسە نى نەبىرىلر كى كوچك خرىستىيان
Latins Christianis دىمك دىخى كەكدر . بو بىكى توجىيە بر چوق كىتاپلرە بېلە
كېرىلدر . فقط عربچەنىك كى بىسوط قواعدىنە واقف اوللر بو اشتقاقك عدم اصابتى
در حال تسليم ايدىلر . نصرانى كەسەك مەبىرى ادعا اولدېفتى وھمەلە نەبىرى دىكل نەبىر .
ئىدر . بولدىقتە ۱۱ نى عصر مېلادى مؤرخلرندىن حلب مەترە بولدى ابو الفرج نەبىرىلر كى

(۵) Das Leben der Ladjije und Naye Urdi, ZDPV., I. XIV.

منشأً لثری ایچہ قاریشد برحق ایستمش فقط خریسب انظرینہ دائرہ ہیچ بر ادعاہہ بولنماش
 ایدی . ہر تک مؤلفی آرمسندہ بویہ عرب ادعاہہ بولن ان ذوات نادر دکارو . نتہ کم
 ایتالیالی عالی تالی نامہ *Il Mezzogiorno* مذهب دیناری اسمان دن بیلہ اکلایشہ بیان بزیدیلوک
 زروینلرہ منسوب اولدقلری بر دیگر دیوزیلر ایچون صلیبوتلن *Deus* نام قوالسز
 قونک اخضاندن بولدقلری ادعا ایتمیشدی .

تدقیقات جدیدہ علیہ دن متلبان اولدیتہ کورہ نصیریلر طنوزنجی عصر میلادی
 رجالتدن وشعیلرک ۱۱ نجی امامی و حسن المسکری ، اتباعندن محمد بن نصیرہ انصاف
 تسمیہ اولمشلردر . مذہبیری اسماعیلر ککنہ مشابہ اولمشلہ برابر ہر ایک فرقه سالملری
 آرمسندہ دین خصوصتہ موجوددر .

بتون رسالہ دیشہ بر حالہ خرافیہ بو دوندیکی صکی محمد بن نصیر ذنجی بو غنہ
 ایچون بر استکنا تشکیل ایدہ ہوشندر . نصیریلرک ادعا ستہ کورہ محمد ~~بن نصیر~~ معاویہ
 وزراندن اولوب حق بر سوراندہ نصیری مذہبہ سالک اولان نصیر اسمندہ کی ذاتک
 اوغلی ایش . امویہ دوشک موسی زمانندہ احمد البنا اسمندہ بر آدمک نصیری مذہب
 سالک اولدنی خبر آتہ رق اخراقی ایچون آتش حاضر لانتش حریف اوچ دفعہ الہ
 عرض اولدنی حالسندہ ہر دفعہ سندہ بزید بن معاویہ صورتہ منقلب اولور و طبیی
 خلیفہ اوغلی یاقہ قیہ مایورمش . بو منظرمدن متاثر اولان نصیری وزیر احمدی قورالار
 دوق ایچون بکاتہ اولانری معاویہ یہ تقدیم ایدرک یاقامسنہ مساعدہنی استحصال و مظلوم
 نصیری بی احراق ایدیلان جو جعی برینہ نتی ایتمشدی . احراقدرساو کہ حضرت جبرائیل
 ۱۱۵ یاشندن سوکترہ بر ایدری بی احراقدن قورتادریندن دولانیل کنگھلر چورسقلہ
 مکافات ایدیلہ چکنہ دائرہ وزیرہ مزدہ کتیرمش و بر مدت سوکترہ اختیار قاریسی
 بر جو جی دھا ملوغورمش ایش کہ اشیر عظیمہ آلہ محمد بن نصیر اولور .

کتاب المجموعک برنجی و دردنجی سورہ زہدہ ذکر اولان عراقی شیب محمد بن نصیر
 العدی الکری الثری ، شیب لیرک اونجی امامی و حسن آخر المسکری ، تک آبی ایدی .
 دیشک اولور کہ نصیریلرک رئیس طنوزنجی عصر میلادینک نصف اخیرندہ ظہور
 آتدردہ ۳۶۰ . . اغلب احتسابہ کورہ کندہی کونہلی و فقط اسلہ وندیا عجم
 اولوب عدی کلہندن دہ اکلایشہ بی وجہلہ قیائل عربیہ دن برینہ مولی صفتیلہ التحاق
 ایتمشدی .

بعضیلری نصیریلرک حضرت علیک آزاد ایشدیکی کولہ لردن « نصیر » ، منسوب وینا
 علیہ عراقی اولدقلری و دیگرلری انصار حضرت پیغمبریدن و حجاز قطعہنی مهاجرلرندن
 بولدقلری ادعا ایدرلر . بر فسی اساسز اولان بو ادعایلر حالاً بر حقیقت علیہ

محضہ عالی اکتساب ایدہ مہ مشورہ آئیدہ کی فصل بو نقطہ لایقہ لہ شور ایدہ سلہ جکدر .

[۴] - نصیریلک تاریخیرسی : رومایلر زماندن عصر حاضرہ قدر . - نصیریلر رومایلر زماندہ دخی موجود ایدی . یونان مؤرخلردن استرابون برنجی عصر میلادیدہ نصیریلک قبیکیلرہ قارشو مادنا مستقل بر حالدہ موجودینلری محافظہ ایندیکلری خیر و بریبور . خریستیانلی هر نه قدر بیوک بر شدله سوریه بتیرستری اره سندہ تعمیم و اشیر ایدلی ایدہ داغلری اسکان ایدن نصیریلر بو پروپانادان خارج قالمشردی . سوریه مک اوتہ سندہ بر یسندہ خراب بر حالدہ کشف ایدیلن ۵ نجی و ۶ نجی عصر میلادی اسلوبندہ کی کلیدالردن نصیریه عمالکندہ بر نشانیہ تصادف ایدلامسی مدعا عزری تأیید ایدر .

داغاب احتمالہ کورہ بدنجی عصر میلادیدہ اسلاملر بیلہ بو یوکک داغلرک هر طرفی ضبط ایدہ مہ مشلردی . نصیری اسمہ تاریخ کتابلردہ انجق ۱۱ نجی عصر دن اعتباراً تصادف اولیبور . اهل صلیب اردولری نصیریه داغلری مختلف برلردن قطع ایندیکلری کی صلاح الدین ابوی دخی بتون نصیریلری تحت اطاعتہ آلمہ موفق اولمشدی .

۱۳ نجی عصر میلادی ابتداسندہ اسماعیللر فراقلرک سوریه دہ ایقاع ایندیکلری عدم آنظم و تشوش اولردن استفادہ ایتمکہ قیام ایله اولاشام قریندہ کی بانیاس قصبہ تی ضبط ایندیلر کورہ مدافعه و محافظہ منہ موفق اولدیرق معلوب اولمشلر و نصیریه داغلریہ انجا انجک مجبور قالمشردی درنگلری و شیخ الجبلہ بو حوالیدہ کی قدوس ، کاف ، صید ، قاهر ، مانسہ ، خوابی و حتی صرف شهر و نصیه لرینی ضبط و نصیریلرک بر تاسفی شت اطاعتہ کتشی لیدی .

برایم ملدہ شیخ الجبلہ بولان رشید الدین ستان اسماعیللر ایله نصیریلر آره سندہ کی قوت و محاصرتہ انجما برچوق داغللری کندی ارقہ دینہ منہ ادخالہ موفق اولمشدی .

اون طوقونجی عصر ابتدا سندہ نصیریلرک ماسم بولندلری بیوک عشرتلردن پت رسلان قوت و قوتو حد بتون همده بارینہ فوق ایتمدی . دشتلری بولان اسماعیللرہ ایچہ مجاولہ ایندیکنصکرہ صید نصیه منہ هجوم ایله ایله بتون اهالی تی قیاجدن کچیرمشلر ایدی . اوصرفہ لردہ شام ایاتی بونلر اوزرینہ بش بیک کیشیک بر قوت اعزام ایلمش ایدہ عسکر بر قاج قوی باغما ایتمکدن باشفہ برایش کورہ مدی .

مصرلی ابراہیم پاشا اردوسیلہ سوریه قطعہ تی ضبط ایتمکہ کلدیکی وقت (۱۸۳۲ - ۳۳) سابتا منطاقہ سندہ حاکم اولان شمسین عشرتی قارشو دورمغه اثبث ایتمکہ شفہیہ

کلمین مصرلی پاشا بومانه رؤسا سنی قتل و مواقع مستحکمه لرینی تخریب اجتناب ایدی .
 ۱۸۵۴ سنه میلادیه سنه کی عثمانلی - روس اختلافندن بالاستفاده حما قصبه سنه
 یقین لویه قریه لی و مناوره عشرتیه منسوب اسماعیل بك اسمنده بر نصیری رئیس
 اظهار عصبانه آزمدت طرفه بر جوق نصیری عشاریخی زیر اطاعتنه آلفه موفق
 اولندی . عصبانك بو درجه سهولته یاسلندی کورل اسماعیل صافینا قضا سنه ظهرك
 و کثرت جبل مشیری عنوان و برهرك تیم مستقل بر صورتده اداره امور ایتکه شلادی
 اوصیه ده بك مهم مسائل خارجه ايله اشتغال ایدن حکومت موکزیه اداره مصالحتی ده
 موافق کورده اسماعیل خیری بکی دره کشده والی تعیین و توب ایدی .

بکی والی نادتا کوچك قطعه بر سرای حیاتی تأسیس ایدی . وقتله داغلیبری
 تیردن رسالتر ، شمشیر ، خباطیلر بکی اقتدیلمی نمون ایتک ایچون اللرنه کلی
 یافته تصور ایتورلر و هر کس قورقودان ظلم و اعتسافدن بو صورتله کندیلرینی محافظه
 ایدیرلردی .

تدیر منطقه سنه کی ۱۲۰۷۰۰۰ کیشیک بر کتبه حاکم مطلق کیلان و هر درلو ادرستی
 بلا کرده قورون فعله چیقار . بلهچک بر درجه و اصل اولان اسماعیل بك نهایت سلطوت
 و قدرته مناسب بو صورتده وسعت پیدا ایدن طمنه مطلوب اولهرق حلوت مرکز
 دن حصن الاکرا و قلمه سنک دخی کشدی منطقه سنه الطاق ایدلمی طلب ایدی . اولندن
 بوغین اولشکن سوره سقیری سوریده اشالمیز اولان بوله بر قام تک نصیرلر سبام
 ایدلمه قارنو اعلان عصبان ایدیلر . طرفین آده سنه محاربهلو وقوعه کلدی . حکومت
 طبرستان طرفینی التزام ایدمرك کندیلرینه بش بیک کشیک بر قوت اجزای ایدی
 قومادار ظاهر پاشا بر جوق برلرده اسماعیل بکی نصیق ایدمرك نهایت مستظرف اولان
 لویه قریه قدر قو و اولادی . اسماعیل بوراده سنه بر نصیری طرفین قتل ایدیلر
 اسماعیل بک قتلدن سوکزه حکومت نصیرلری دوغریدن دوغریه اداره ایتک
 باشلادی بر طاقم تشکیلات اداریهی دخی قورون فعله اخراجه موفق اولدی . فقط
 شورسو انکار ایتیم که نصیرلریت ظلم و اعتسافدن قورولمه ایدیلر . ۱۸۷۰ و ۱۸۳۷ سنه
 لرده کی نصیری اختلاللری بر سو اداره دن نشئت ایتدر .

اسماعیل بک ۱۱ نجی عصر ابتدالرتده کی مهاجرشدن اول نصیرلر آرمشده سرایچه
 منعم ایدی شدیکی نصیری لسانده بو اسکی لساندن ایجه کلهر باقی قالشدر . داغلرده
 ایجه کورلی اولان یونان کتبات قدیمه لرندن وقتله سرایچه دن اول یونانجه تک دخی منتشر
 اولدی استدلال اولمقده دره .

[۵] - عصری دینی - احوال عمومی لرغنی تدقیقه مأمور ایدلدیگمز نصیریلرک امور دینیسی عتائد ایلدیمسار دعا مراسمندن وغایت جزئی بر طاقم اخلاقباندن ترکیب ایتکدهدر .

عقیده لرینک برنجیسی اوج شخص آلهیدن ترکیب ایدن تئلیشدر . اشبو اشخاص نلاند . نیک برنجیسه معنی ایکنجیسه اسم و اوچنجیسه باب دیرلر . معنادن غیب مطلق قصد ایدرلر ؛ اسم معنائک بر تظاهر خارجیسی و باب ایسه اول غیب مطلقه دوعضی ایصال ایدن بر طریقدر . اسکیدن نصیری عالملر اشبو واحد و لایحزری تثلیثی خریستیانلرک در میان ایتدکلری ادله نیک بر قسمندن استعانه ایتک صورتیسه ایضاح و تفسیره غیرت ایدرلردی . قصدن حصه جیقارمق ایستین بیروت ملفا یسوعیه ، کئی معاملرندن مستشرق پهر لامنس نصیریلرک اسلامیتدن اول نصرانیته سالت اولدقلرغی ادعا ایدیور . و اشبو ادعاسنی اثبات ایتک ایچون نصیریپه داغلرینک منهده برنده خراب بر حالده کلیسا آتاریته تصادق ایتدیکنی ایلری سوربور . قان اشبو ادعا قارشوشنده . متیقف بولغنی لازمدر . مستشرق مذکورک منسوب اولدیغی قرزویت جمعیته افرادی الیرندن کلسه بتون کاشانی خریستیان پایار . پهر شیخو ، شعرا نصرانیته ، نام کتسابنده . خاطره کلین بر جوق غریبهلر در میان ایجه مشی ایدی ؟ زمان جاهلیته یئشن بر جوق عرب شعراسنی خریستیان یا یسوعی ایدی ؟

نصیریلر مراسم دینیلرند . ایسه خریستیانلرک تحت تأثیرنده قائلدر . بو جهتی ممکن اولدیغی قدر ایلریده توسیح ایده چکیز . مستشرق دو سو Dussaud نصرانیته نصیریلر طرفندن و تئسه قبول مؤخر ترک ایدلدیگی ادعاسنی رد ایدیور و مدعاسنی اثبات ایتک ایچون بر جوق دلائل سرد ایدیور . بو نیکی مستشرق آتاریخی ا ، قویانلر مزعج بر نورد آره . سده قالیور . ایسه هنوز واضح بر صورتده حل ایدلهمین نقیاط مهمادن برینسیده بودر .

دیانت نصیریپه سالت اولان بتون افراد بروحه آتی دوت شمهپه اشقام ایتکدهدر : حیدریه ، نهالیپه و یاشمیه ، کلاریپه و یاقریپه ، غیبیه . اشبو اشقامک بالکتر فرقانه نابد اولدیغنی اوتو تمامایدر . نصیریلرک مقدس و کتاب المجموع ، لری بتون افرادی بر وحدت دینی اطرافنده جمع ایتکدهدر .

نصیریلر زمانی ، هربر الوهینک تنسالی اولسقی اوزره ، بدی دوره تقسیم ایدیورلر . اشبو تقسیم اسکیدن هته نیک بدی گونه اشقامندن نشئت ایلور . اشباعیلرله حکوره زمانک منقسم بولدیغنی بدی دورک هر برنده بر پیغمبر ناطق ظهور ایدر . بو ذات بالکتر بر دیانتک اساساتی نشر و تبلیغه مأموردر . بر ده هر بر نیدن صوحکره شریعتنی

تمام اجماعی ایچون ایکنجی درجه ده بندی امام دها واردوکی بو بدی ذاتک برنجیسی ناطقک بر . اساس . ی مشامنده تالی اولیور . آرم . روح . ابراهیم ، موسی ، یسوع و محمد علیهم السلام ، محمد بن اسماعیل بن جعفر بو شرائط مجتهدہ پیغمبر لکارتی نشر و اعلان ایشلردی .

ینہ مذکور فرقة دینہ به کوردہ حضرت پیغمبرہ قوۃ الظہر اولان اثمة سبہ شونلردی : حضرت علی (محمد الناطقک اساسی) حسر ، حسین ، علی ابن حسین ، محمد بن علی ،

جعفر بن محمد ، اسماعیل بن جعفردر

اسماعیلر حضرت محمدک شریعتی نشر و تعلیم ایدہر اییای سنہک دخی ککش و یککش اولدیضہ و بنا علیہ باشقہ بر مہدیئک وردیجی بکککک ایجاب ابتدیکہ اعتقاد ایدیورلر . نصیریلر . ادعایی رد ایله دیورلرکہ زمانک بدیجی دوری الوہیکک بدیجی دفعہ اولہرق علی بن ابی طالبک شخصندہ نجبی اجمیلہ کسب شرف ایشدر .

باطیلر [۵] الحق اسماعیل بن جعفرک وفاتسدن سوکرہ اقتسامہ اوغرامشدر . یونلرک بر نفسی مشار الیہک وفاتسدن سوکرہ یئہ امامتی اتی قائدیضہ و حکوکک برندہ مہدی صقندہ تکرار ظهور ایدہر چکہ اعتقاد ایدر . دیگر فرقدار امامتک اسماعیلک برادری موسابہ انتقال ابتدیکہ قالددر [۶] نصیریلر چه معتبر اولار . کتب مہدون و مجموع الاعیادہ رسالہ سی اماملری صیارکن حہتر دن سوکرہ اسماعیلی دکی لیکہ موسابی ذکر ایدیور و محمد بن نصیرک سبیلرک اونسیرنجی اماملری یولسان (حسن المصکری بہ طرفداراتی کورسرسی یوزندن اییای یولسان نصیریلرک امام بدیجی کورک جنتی یولان موسابی طایبق اسماعیلر چه امامتی معتبر اولان اسماعیل بن جعفری رد ایشلری لازمہ مسکلم . بونیکلہ برابر نصیریلر یئہ اماملرک عدوی بدی اولہرق کورسری یورلر مسکلمک مجموعک بدیجی سورہ سندہ بوکا دائر صراحت واردر .

نصیریلر معبود مقدس ایچون غیب ققطہ نظر ندن واحد اولدیضہ و ققطہ نظامران خصوصندہ تمسدد ایدہر دک اجسامندہ دخی حلول ایشدیکہ واشو اجسام ایسہ عالی اداره ایدن کوآک سبہ دن باشقہ برشی اولدیضہ قالددرلر .

حتی اسماعیلرک بر فرقه سنہ کوردہ حضرت محمدک اساسی یولان علی بن ابی طالب یونسیرنجی یئہ ذیشانہ فاش ایشکله برابر معنای اعطای ایشکدن امتکافی ایشدی . تیسر آخولہ معنی . کندی شخصندہ قالددری بو سورکہ ایکنجی بر دینکک ظهور یئہ مساعد بر زمین حاضر

لامش اولیور ، نصیریلر ایسه حضرت علی بنی الوهیت درجه سه اسعاد و معنی عنوانی جائز
بتون اسانلره یته برر الوهیت اسناد ایشلردور .

اشبو ایکی فرقه ارمسنده غایت بارز فرقلر واردور :

اسماعیلیلر عقل کلمک تجسد ایتمش برشکل اولان ناطقلری تظاهرات آیه ک ابلاک منتلری
منسبه سنده تلقی ایدرلر ، حتی حاکم بامر الله ورشید الدین سنان الوهیتی ادعا ایدرکن
کندهلرینک بدیخی ناطق اولدقلری ایلری سورمشلردی .

اسماعیلیلره نصیریلر دن زیاده بقی اولان درزیلرجه ، اساس لار ناطقلرک مادوننده
دره اسماعیلیلرک حتی اولان عقیده لرینه کوره حضرت علی بیغمبر اسلامدن دخی بیوکندر . (۸)
نصیری دیننده علی - الله کلمه مرادق طریلان معنایه برقیبت خصوصیه و برلکده
دره ، خریستیانلرجه یسوع کلمه الله اولدین کی نصیریلر نوزنده دخی علی « معنی » دن
چاشنه برشی دکلدر . یوقا بنا اشبو عقیده یه « مناویه » دخی درلر .

درزیلر بو خصوصده نصیریلردن عامیله آریلرلورلر . حمزه بن علی بوسلری شدنگه
تقیب ایدرک دیبورکه : نصیریلرک اعتقاد ایتدیکلری کی « معنی » بی علی بن ابی طالبده
تمیل ایدنلر و علی یه طایانلر دنیا و آخرتده رحمت رهاییمن محروم اوله جقلردور . (۹)
علمای اسلامیه دن بن سببه فنا وای مشهوره سنده اشبو اعتقاددن دولایی نصیریلره
دعای شدنلی و آلتین بر سورنده هجوم ایتکنده دره .

حضرت علی و اولادینک امویه برنسلردن کوردکلری ظلم و انصاف برجوق فرق اسلامیه ده
آل علی یه فارشی فضله محبت و امر بوطنک حصوله سبب اولمشدر اشبو حالت روحیه عجیبسانده
مها بارز برشکل کتساب ایدرک سرعته انتشار ایتمش اولان اسلامیت ایچون عادتاً نهلکه لی
برنک آلمش ایتدی .

شیعه و خالجه ایله بونلردن تشب ایدن سائر اسلام فرقه لری بعضا نص فرآه منافی برطاقم
عقیده لر پیام ک قدر واردمشلر اخلقانی اسلامیه و سائرسنی حکومتلر بونلری سوایه ارجاع ایتمک
مقتدیه شدت و حتی ظلم و جور استعمال ایشلردی . فقط شیعلک یته سرعته انتشار ایتدی .
اسلامک مشهور عالم لرندن ابن حمزم بو فرقه لره هجرم ایدرکن دیبورکه :

فرق سبیه دن بعضیلری او قدر ایلری کیدیورلرکه علیده دخی کندیلدن سوکره کلن
اماملرده بر الوهیتک موجودیتنه قائل اولیورلر . دیگرلری قرآن کریمک معنای ظاهرینقی

(۸) دمه دوسو « نصیریلر اریتمک » ۴ نجی صحیفه سنده بوئی راستنا اولقی اوزده قید ایدیور .
حال بوکه اسماعیلیلرجه عمومیتله « اسانلر ناطقلرک مادوننده دره سورنده کی عقیده لر کتایمک (۱۱۸)
نجر صحیفه سنده یلدرلشدی .

(۹) حمزه بن علی بو مجری بابارکن درزیلرک عقیده عمومیه سنی اولتیور .

شریفہ سیدہ فائقہ بیورلر ، مثلاً ساکھ سندن محمد وارث کلمہ سندن اصحاب کرام
مقصود ایش قرآنہ کی عمل صالح و عدل کلمہ لوندن حضرت علی اکلا شہ اسمی و
(الحیت والطاعت) کلمہ لری آئندہ ابو بکر و عمر مستر ایش . صلاندن امام ،
زکاتدن موسی الیہ و بریلن اموال ؛ محمدن بن موسی الیہ ایشیلن زیارت مقصود ایش .
نصیرلر دینی ایشی عصر محمدنک ایلک سنہ لوندہ انتشار ایش و حالا اسکی شدنی
محافظہ ایلکدہ بولمشدردہ . الکناری اللہک وحدایتہ قائم ایسہ لوندہ اشبو الوہیتی حضرت
علینک شخصہ . تمثیل ایشکدہ اتفاق و علی اللہ عبارہ سنک یانی باشندہ علی الاعلی کلمہ
سنی دخی قبول ایلورلر

فاطمیلردن حاکم بامر اللہ علی بہ استناد اولئان اشبو شخصیت الہیہنی توسیع ایلبرک
کندینی اللہک بر مثال مشخص اولدینی اعلان و بو صورتلہ وزیر خاصی بولئان حزمہنک
مبارت قلبہ سیدہ درزیلکی نامیس ایدرکن نصیرلرک بالادہ ذکر اولئان عقیدہ لوندن
استانہ ایلرکدہ شہ ایجا ملیدر . رشید الدین سنان دخی عین حرکتدہ بولمشدی .
نصیرلر اسلاملرک ادعا و اعتقادلری خلافتہ اولہرق دیرلرکہ :

« علی بن ابی طالب واحد و لایقنا اولدینی کی ہر زمان حاضر و ہریرہ ناظر دیر .
کندیسی مبارک ضیائی اولوب بتون کواکب و سیارات نورلری اشبو فوارہ لا غنسان
اقتباس ایشکدہ در . مبارک تجزیسی ، دگرلرک و حتی بالجملہ مساعینک تکونی اونک ارادہ سنہ
تاہدر . بتون مملکتلری بوق ایدن علی مادی بر اورتو ایہ مستور دکل ریلکہ ذرات آہیہ
ضایعہ سنہ بو دونہرک اختصا ایشدردہ . منی کندیسندن باشقہ بریشی دکشدردہ ، ظاہر آ امام
وقفط سورت خفیہ اللہدر . ابو بکر ، عمر و عثمان شیطانک بر دمثالیدر . جہاد مقدس
علی ایہ ساتر پیغمبرلرک انسانلر کی بیدکریہ و ایجدکریہ و قادیندن دوغدقنریہ قائل
اولان فرقتلرہ قارشو دخی توجیہ ایلدیلیدر (۵) عین جزا عقیدہنی قاش ایشک سورسیدلہ
نصیرلرکہ خیانت ایدنلرہ قارشو تطبیق اولمیلیدر (۵۵) . »

دینک اولورلرکہ نصیرلر الوہیتک حضرت علیہ حلول ایشکدہ اللہدر . کتبان
المجموعک اونبرنجی سورہ سنہ کی « انہد بان ایس آلیہا الاعلی بن ابی طالب الاصم
المبودہ عبادہنی عقیدہ اساسیلری ختندہ صریح بر فکر اعطا ایشکدہ در . اماملر بر
بولوندہ علی بن تمثیل ایلدیورلر . شمدینی حالہ اماملر موجود اولدیفندن افرادک بتون
حیات دینیہ و دنیویہ سنہ حاکم طوتیلان شیخلر اماملرک مقامنی اشغال ایشکدہ درلر . نصیری
نہ جتندن اولورسہ اولسونک اوافق برایشہ مباشرت ایشزدن اول شیخک اولیابدہ کی

رأی آله مجبور در .

کتاب المجموعک بشیخی سوره سنده نصیری دیپورکه . . . و اشهد بان السید محمد خلق
السید سلیمان من نور نوره و جمله باب و حامل کتابه . . .

با کوره مساحی - سلیمان افسدینک و برویکی ابضاحت دها سر مجدر :
نصیریلر حضرت علیک اب و حضرت محمدک ابن و سلیمان فارسینک ده روح القدس
اولدقلری و سلیمان فارسینک تنون کاشانی اداره ایله موکل اولان بشی شیخی خلق ایندیکنه
اعتقاد ایدرلر . اشووشیمیلردن . قناد بن الاسود الکندی کونک کورمانشی . ذلزله و صاعقه
خلق آتیش ؛ ابو الدر الفغاری کواکب سیاره و ثابته نک حرکاتنی تنظیمه و عبدالله بن رواجه
الانصاری روزگارلری اداره به رادواح بشری قیضه مأمور طونلشدر . عثمان بن مظعون
النجاشی اجسامک حرارتنه و امراض بشریه به باقار قنبر بن کادان الدوسی ایسه ارواحی
تکثیر و اجسامه ارجاع و ادخال ایدر .

اشبو تثلیث ع - م - س سبری نامنی الان مقدس برر مزایله افاده اولمخنده درکه
بو افاده نک نصیری مراسم دینی سنده بک بیوک برزولی وارد . ع دن علی م دن
محمد و س دن سلیمان فارس مقصوددر . کتاب المجموعک دردیخی سوره سی اشبو رمزک
قدیبت و اهمیتی اوزون اوزادی به تشریف ایدیور :

الحسن الخوئی اتم و طریقی لله واحد سمی و امتناعی من شیخی و مرشدی المسم
علی کما انتم الله علیه بجزع عم س و هی بشهادة ان لا اله الا علی بن ابی طالب الاصلع
الانزع المسبود ولا حجاب الا الید محمد المحمود ولا باب الا السید سلیمان الفارسی
المقصود . . .

BELED

ترجمه سی

ATATURK

الله سایه سنده ایدیندیگم امداد و مظاهرته الله قدر بی ایصال ایدن یول وینه اللهک
کندینه بخش ایندیکی نمثله بی مقدار ایدن سیدم و استاذم و مدیرم اولان شیخدن
ایشدکلام و ایدیندکلام نه کوزل ا کندیسی آیدمکی ع م س سیرینک معرفته مظهر اولدی :
انی و شقاقلری سیرک صاحب علی بن ابی طالب المسبودن باشقه بر اللهک و سید محمد
المحموددن باشقه بر حجابک و حضرت سلیمان فارسی المقصوددن باشقه بر بابک عدم موجود .
دیته شهادت اینکدر . . .

شو عبارده لره برابر دها اول ذکر ایدیلان جمله لری بر وجه آنی خلاصه
الک قابلدر :

ع	م	س
علی	محمد	سلیمان
معنی	اسم	باب

تصیریلر : دایه دوغری ایلرولرم واسم اوکنده رکوع ایدرم و معنایه طابارم . دیر .
 لرکه بولدن دخی حضرت علیک مرکدن اقدس اولدیقه ایتقاد ایتدکاری استلال
 اولور . بوندیاشقه اوقات خم کندیلرجه اشخاص مقدسه خمیدن کنایه دور . صلاه
 ظهر محمد صلاه عصر فاطمه ویاخود غلط تصیریله قاطر صلاه مغرب حسن ، صلاه عشا
 حسین و صلاه صبح حسن ناملرینه ادا اولور . ویرکا علاوه دیرلرکه اساساً بو اشخاص
 حسده حضرت علیک الوهیده تیباً بر الله مثل ایتددر . غزایک منبانی اکلانش
 اولق ایچون دیریه که تصیریلر الله تعالیک وحدایتده اختلاف ایتزلر و کندیلری اهل
 التوحید لقبه توسیم یله ایدرلر .

[۶] - نصیرلرک انصامی - (حیدریه فرقهسی) - اسملری ارسالن معنایه اولان

حیدریهون مشتقدور . بولر اسکی عقیده دیتیلرله تمسک ایتدیرک معتقدات اجیبیه سیوانله
 قبول ایتدیرک شیرا شماردر ، شمسک حضرت محمد وقرک سلیمان الفارسی اولدیغنه اعتقاد
 ایتدیرک سائر فرق تصیریله ترک ایدرلر . فیکه لیلر زعاینده نصیریلرک اجدادی ارواد جزیره سورج
 دینک تحت تأثیرده قائلدری ، داغلرلده اسقالون *Al-Asqalon* و آیتساده *Al-Asad*
 آلهلرینه مخصوص مبدلر یله انشا اولدیدی . شیدیکی حالده بو طاقم اهابلیک ضمیمه
 قره وایلییه طایدقلمی کورمک قیلما عقیده قدیمه دینهسک هنوز احوال اولدیغنه
 وقوف کسب ایتدیرک دیکدر . تصیریله داغلرلده و قیلله آلهه محابیهون برینک نامنه انشای
 ایدرلر بولر بو توفیقده شایسته ایدرلر . مسدینک برنده البوم خراب و معطل بر حالده
 (حسن سلیمان) موجودور . فقط یالی باشدیکی مقام نصیریلر طرفندن زیادسه حرمت
 کورمکدهور . وحی قیلکه بادات دینهسندن قاش اولسی لیکه کجکلر اولان کنج قبولرله
 ازلک حیوانلرک رف و تخصیصی حاله ایتددر .

اشایه ویا شیه فرقهسی - بولر قیله بنسوب اولان تصیریلر سادان باشقه برشی
 اولدان و معبود اعظم اولان علی بن ابی طالبک حضرتن محمدی تمثیل ایدن کونشده اقامت
 ایتدیرک قائلدرلر . کتاب المجموعک ۱۱ و ۱۲جی سوره لرلده علیک قرص شمسده تجلی
 ایتدیرکسه اشارت واردور . نهالیرلرک عقیدهسی حضرتن علی به قارشو بیسایجیلر طرفندن
 تصیریلر اولمشده لشر و تمسج اولسان حرمت و محبتک اسکی بر دین محلی ایله امتزاجندن
 تگون ایتددر . سوربانک اسکی اقوامی شمسده (دوربارک) تمثیل ایدن بعل سامین اسمنده

بر مبنی طایفه‌های کبی شمایلر دخی بیل سامنک یکی برشکانی اولان علی بن ابی طالبی
شمسده اسکان ایندیورلر، شمایلر کلهسی شالیدن مشتق اولار، کزکدر، فقط نصیره
داغاریک قسم شالیلمده ساکن اوللرک قسم اعظمی حیدری اولدیغه کوره اشو وجه
نصیره لایقوله توضیح اولمه‌بور.

حضرت محمد — شمایلر نظرنده — حضرت علی‌نک اسم و مقوی و بتون قدرت
وقوتی سازدر. اینکسی کجه‌لری بر برینه قاریشور و کوندوزلری آریبورلر محمد
شمسدن باشقه برنی دکلددر. بوندن دولایبورکه شمایلرک بعضاری شفقہ دخی عبادت
ایدیورلر.

۳ ایلول ۱۷۰۰ عادت ۱۶۶۰ شمیرین اولله زسان آیلرندمه نصیریلر ایوام یا‌هرق بخور
یاقلر و شراب استعمال ایدرلر. بو عادت کندیلرینه خریسیانلردن دکل بانک اقوام
ندمه شرفه‌دن انفال ایندیکنه اینانلیدر. معلوم اولدیغی اوزره نصیریلر بر قسم حیوانله
نک اکلدن انتاج ایدرلر. اشو تنوعی کندیلرینه اسلامیت تحصیل ایش دکلددر ونا
لرینه کوره معنی (علی) دوه‌بی، طاوشانی ویلان بالفی؛ اسم (محمد) خنزیری، قسان
ارکک حیوانانی؛ باب (سلیمان) دخی انطالیه کولده وعاصی نهرنده بولسانی و سائلور،
نام بالفی شیخ ایشدرمش. حقیقت حالده اشو تنوعیت اسلامیتدن اولکی دیانلرده موجود
ایدی. مع حالده تورات و قرآن کریمدن اول سوریه‌لیر کندیلرینی بالاده ذکر اولسین
قیود ایله عقید ایشلردی. الحاصل شمایلر عقیده حاضرله بر جوق مسائلمده حران
بلده قلمک سنک عادات و عیظات دینه‌سنه یک زیاده تقرب ایدیورلر.

بالاده وظیفه‌لری بر برور تعداد اولسان و اکثر یا میکائیل، اسرافیل، عزرائیل،
دردائیل، سالیبیل ایله تفسیر اولنان ایتم خاصه اسکیلرک طایفه‌لری. زحل، مشتری،
مشیح مکه‌مرام، عطارد نام کواکب جسمدن باشه برنی دکلددر. حرانک بت‌پرست اهالی
قدیمی وقتله اشو کواکب هر بریسنک ایریجه بر اوهیت متری اولدیغنه و بر
الله لریک وظایفی سواقاریدم ایتم خاصه توزیع اولسان اعمال دائره‌سنده معین اولدیغنه
اعتقاد ایدرلردی. کوردلیکی کبی ارده‌کی مشابیت یک بارز و نظر دخی جالیدر.

اسلازیه و یا قریه فرمسی — بو فرقه منسبلی شمایلرله اختلاف ایدیورلر. شمایلر
کونئی تقدیس ایندیگری حالده قرلر و یا کلانلیر ال‌کس قره اهمیت وریبورلر. بونلره
کوره وحدانیت سمدانیه فرده حلول و کتاب المجوع سوردرلرندمه اعلا ایدیلان قدسیت
الیه کوانشده دکل بانک فرده نجلی ایشدر. حضرت علی بر مدت ارشده ایشادفدن
صوکره قره عزوجل اولانی اسکان ایش و بو سورته قرک مظلم اولان قدسی
تشکیل ایشدر. کندیمی ایوم غیر مریدر. فقط نصیریلر جهما یئندن تجرد ایدرک

ایلیزیه اجسام نورانیه حالتده نیاده اخذ موقع ابدہ جگہری وقت حضرت علی کندیلرینه
کوک باقوت بارلا قلمبله کورونه جک ایتمش .

لازیرلر قره عبادتلرندن دولای سائر نصیرلرک تقید لرینه دوچار اولدقلری حکمی
کندیلری دخی نیالیرلی و محمدک الوهیتده اعتقاد و اردو ، جله سی تکرار ایندکلرندن
ویوه رده نی اسلامی حضرت علی به ترجیح ایندکلرندن دولای مؤاخذه ایلیورلر .

موضوع بحث ایندیگمز فرقه منسبلری اده سنده فرق ، و نیالیرلرجه کونشک بر عملیه
مستقاس و ایک بر مثل ذی احتشامی اولان شراب و یاخود تمیر نصیر ایبله و عبد التوره
حفته ، برچوق شعر و شرفیقلر تداول اینکده در .

اشبو ایضاحاتندن مستیاب اولیورلرکه نصیرلر و خیله سربانی و فیکه لیلرک یابدقلری کوی علی
محمد و سلیمان ایملری آئنده سانی عشیقی و قری تقدیس ایلییورلر ، ندمر اعالیمی ، بمل
سامر ، سنی آئنده برآله اعظمه ، و ملایک ، نامی تختده شمس آلهه سن ، و اغلیبول
عنوان آئنده قر آله سنه طایپورلری .

فلاسه نیالیرله کلازیرلر اده سنده کی اختلاف باب و معنائک تفسیری اطرافسنده
دولاشتمده در اولکلر معنائک سنا و بابک قر اولدیفته و کلازیرلر ایسه عکسنه اوله درق حضرت
علی دینک اولان معنائک قر و سلیمان فارسیدن باشقه برشی اولیمان بابک دخی سنا اولدیفته
اعتقاد ایدرلر . هر ایک فرقه کونشک حضرت محمد اولدیفته اتفاق ایلییورلر .
بیه و یا و عابدو الهوا ، فرقه سنه کلنجه یونلر اللهک و قیلله بروزلنده متجلی ایلکن
مؤخرآ اخفا ایندیگن و ازمان حاضره تک غیب دووندن باشقه برشی اولدیفته و اللهک غیر
مرق اوله درق هر رده حاضر و ناظر اولدیفته و یونک ایسه هوادن عبارت اولدیفته قائلده درلر
برکاینا با کوره صاحب سلیمان اقدی یونلری (هوایه طابانلر) ایله نسب ایلییورلر .

نصیرلر باطنی و سنا علیه کتوم اولدقلرندن دولای لدی الایجاب اسلام و خریستیان و حتی
یهودی اولدقلری ایضا اینکدن چکنزلر . اسلاملرله یشاد قلمی ایچون غاز قیلار و یونر
فرانی بقا ایدرکی کورونمک ایستلر . حتی جاملره کیده رک سنیلرله برابر و کوع و وجود
دخی ایدرلر . فقط نماز جهری اولمانی ایچون اولکلر کتاب المجموعده کی سوره لرلی تلاوت ایدرلر .

سورینک نصیریلکک اک مهم اسلرلرندن برشی تشکیل اینکده در . بو مذهب
سالکلی کندیلرینک کاشات برادیلر کن بر و متور بیلدیز حالتده خلق اولدقلری و فقط
معاصر ارتکاب ایچلری اوزرینه جناب حق طرفدن سلاج ارضه نی و اجلا اولدقلری
ایلر سوردلر . غیله لرلی بک کنیش اولسی لازمکن مؤسسلر دیرلرکه دیندار اولان
نصیرلرک ارواحی اولومدن سوکره جسمدن جسمه انتقال ابدہ ابدہ نهایت یتون توبیدن

قاری بر حاله کلاچک وادسرملرده بعث بعد الموت واقع اوله حق : نصیریلر اسکی حاکمینه رجوع ایده چک بنی جسمانیندن تجرد ایده رک برر ییلدیز حائده صکککشان (بحیره *Ulu Ulu*) عالمسایسنده اسکی موقعلرخی اشغال ایده چکلردر . عاصیلرک روحی ایسه ینه بر جوق اجسامدن کچد کدن سو کره تکرار برهودی برمسلم ویا برخریستیان سورتنده مثل ایده چک و بویدجه برمدت تمذیب ایله نصکره بنون ذوبدن کوش کی طامر بحاله کلدکلرنده تکرار برر نجم حائده سجاد کی ملنداملرینه التحاق ایله چکلردر . حضرت علی به عبادت ائیمین اسلاملر مرکب وخریستیانلر طوموز ویهودیلر بیبون صورتلرینه منقلب اوله جدر ائیش . معاصی بشریهدن شیطانلر خلق اولدنی کی شیطانلرک ارنکاب ابتدکلری خطایادن دخی قادینلر میدان ککشدر . بوندن طولاییدرکه نصیریلر قادینلره غایت حقیر بر نظرله باقارلر . کندیلرینه اسراردن وعقیده لردن هیچ بر شی او کر تزلر .

سعادیلکدن تجردله ییلدیز حاله منقلب اوله بیلمک ایچون روحک بدی درلو استحالیه مروض قاله چفته دائر کتاب الجوعک اینکی سورده سنده صراحت واردر . اشیر استحاله لر نظریه سک روحک سهاوات سببه صمود ایده چکندن باحت اولان وایلیلر ملر قسندن وضع اولنوب مؤخرأ اسکی مجملره وحی رومالیبار . انتقال ایمن عقیده ک بر شکل آخری اولسی یک محتلدر .

کوتیریلر بکلرکی ده مطابقت ایچون آیدرکی اشارتلر . مراجعت ایدرلر : نصیری کوبن

کوبن و بیانچی قره باهالیست سوزار :

— اچکلرده تم عموجه بی طانیان وارمیدر ؟
کوبیلر ایسه :

ایسی نه در ؟
حسین

کوبیلر جنونی اکال ایده رک
— ابن جمدان

بیانچی
— الحصبی

وا خود کوبیلر بیانچی به خطاباً :

— عموجه کک بری نه قدر در ؟

— اون آتی

— عجمک لره ده غلطی نسکین ایتدی ؟

— عین العلویه ده

یونلردن باشقا نصیریلر ازمینده متعمم برابکی اشارت دها واردور .
شمالیه فرقه سنک خوامس طبقه مستجه طرائق اولوق ، اسمه قیاق ، یایده ، بیبر و طومانیس
تک و سفاره ایچمک جائز دکلدر . لشبو ، نوعی کلاییلر قبول ایچمورلر .

[۷] - نصیریلرکده دخول مراسمی - نصیریلر مسائل دینییه اولان وقوف درجه سنک
کوره بر طاقم طبقات و مراتبه ایزیلرلر . کتاب المجموعک ۱۱ نجی و ۱۳ نجی سوره .
رتبه اشبو مرتبه لور ذکر و تعداد اولونمشدر . بز بوراده مستشرق معروف قله مان هوار
L'Annuaire de Constantinople ک یابدینی کی بو مرتبه لوی ایکی به ارجاع ایده بیلیرز . دروزیلرک
عادل و جهال مرتبه لرتبه مقابل نصیریلر دخی خاصه یعنی دینه داخل اولان عامه یعنی
دیندن هنوز حصه مند اوله میانلره تقسیم اولور . عامه طبقه سنک منسوب بر نصیریلرک
خاصه افرادی میانته داخل اولسی بر چوق فیودانه نابعدر . او آنحق استاذ مرتبه
تدریجی بر صورتده نصیریلرک کسب اطلاع ایتمک صورتیه مرتبه سنک ترک ایده بیلیر .

نصیریلر طرفندن زیاده سینه حرمت کورن اذیتلر اوج مرتبه اوزره در . برنجی
رتبه ده کیره امام ایکنجیلره قیب و ارجحیلره نجیب تعیر ایدرلر . یونلرک اوچنکده
عامه اوزرتده بک سیک تقوذلی واردور . کندیلرندن صادر اولان هر هائی بر حکم
مطلقا مرعی الاجرادور .

عامه طبقه سی افرادی آنحق تدریجی بر صورتده خاصه دن اولویسینه چکنی - ویشدک
بوک نامز دا اولان نصیری اولامشورت تعیر اولان بوم مخصوصده امامک حضورینه
ایسال اولور . بوراده امتاذک اواق قایلرینی باشه قوبه رق تزییل نفس ابتدیی بالکمل
اشات ایندکدنصکره امامک سری شرفه برقدح شراب ایچر فرق کون صو کره (ویشدک) سینه
ایندکلری کونده امام حضورنده ع م س سری شرفه ایکنجی برقدح شراب ایچر و هر کون
بواج حرفی اشبور دغه تلاتون ایچسی ایچون کندیلر امر اوزرتکلر . یعنی اقی سیر کره سینه
نامزد ، ساختده قیب وصولده نجیب اولدینی حالده ارجحی برقدح شراب ایچر بر حاضرور .
ندن بری طرفندن مرشد عنوانی حائر اولان استاذه قدیم اولور . بوسره لده قیب و نجیب
بر طاقم دخی منظومه لر تلاتون ایدرلر . مرشد دخی اباغه قالقار و امامه خطاباً کتاب المجمو
عه کی سوره لردن بر ایکیسنی اوقور و امام ایله مرشد ازمینده تفصیل موجب کلال اولان
بر طاقم سؤاللر و جوابلر نما اولدقدن صو کره مرشد نهایت نامزدک تأدیبی سلب ایدر .
امام نامزدک کیملر طرفندن ارشاد اولدینی سوزار . مرشد معنای قدیم واسمه
عظایه و اب کرم (ع م س نصد اولبور) طرفندن دلالت ایلدیلکی جواب ویرور . بو
صرمده نامزد امامه بر قاچ دفعه تقرب و نیاعه ایدر و مذکورک اللریخی و ایقارینی ایصلا ایزدورور .

نهایت امام تهدید آمیز بر نظرله حیات بهائیه اسرار مقدسه بی محافظه ابدوب ابدیه میسه. چکنی سوزار ، نامزد : اوت ا جوانی ورر . بوتک اوزرینه امام کندیسندن اولابوز کفیل طلب ایدر ؛ حاضر ونک توسطیله بومقدار اون ایکی به نزل ایدر . بوتلر کتیر تیله ونک امام حضورنده کفالتلری در میان ایدر لر و دیر لر که شاید کفالت ایتدیگمز دیندانش وظیفه مقدسه سی ایفا ایتیه ونک سری قاش ایدر سه بزم کندیسنی اولدیوه چکنزی تعهد ایلر . اشبو اون ایکی کفیله دیکر ایکی نصیری کفیل اولدقدنصرکه امام غضوب چهره سی همان تبدیل ایله جماعتی ترحیب و کولر بر چهره ایله استقبال ایلر . و فقط سرک تمامیله محفوظ قلمنی تأمین ایتک ایچون نامزدی کتاب المجموع اوزرنده . عین ایتدیردکن و بر سوزو وعد و وعیدلرده بولندقدن سوکره بر مدت نوقف ایدر . ونهایت بتون کفیلر اللری نامزدک باشنه قویه ونک کتاب مقدسلرندن بر قاج فصل تلاوت ایتدکن سوکره نامزده بر قدح شراب ایچر لر و کندیسنه : « باسم الله و بالله و سر السید ابی عبدالله (حسین بن حمدان الحصبی) العارف بعرفة الله سر تذکاره الصالح سره اسعده الله ، جمله سی ازر لیلر . مراسم مذکور ونک ختامنده مرشد (*) یکی دیندانشی خانمسه دعوت ایدر و اوراده قواعد دینی سی کوسزد کندنصرکه اولا اضداد ثلاثه نسمیه ایتدیکاری خلفای ثلاثه (ابو بکر ، عمر ، عثمان) حقتده شرم غلیظه سی حاوی سوره شائمی و سوکره کتاب المجموعده . کی اون آلتی سوره سی تعلیم ایلر .

اشبو تحمیلرما امتحانلرده طاقنشکن مراسمه اوزون مدت معروض بر اقبالان نامزد ایتنه بو سورتله خواص طبقه سی داخل اوله بیلور . نامزدک ابا عن حد نصیری طاقنه سیه منسوب اولمی ، باشک لا اقل اون سکزی تجاوز ایتمی و طاقنه نسادن اولسامی مشروطدر . سوره شائمه ابو بکر ، عمر ، عثمان ، طلحه ، سعد ، سعید ، خالد بن الولید ، معاویه و اوغلی زید ، حجاج ، عبد الملک بن مروان ، هارون الرشید و مذاهب اربعه کتیه به شاک بتون اسلاملر ؛ یهودیلر و نصرایلر ایله احمد البدوی ، شیخ احمد الرفاعی ، شیخ ابراهیم الدسوقی ، شیخ محمد المغربی ، شیخ عبد القادر الکیلانی کی ذوات معروفه و علی الجلند بن کرکر و اسحق الاحمر و قیدار و حییب المطار و دهها بر جوق اشخاص غریبه حقتده شوم غلیظه واردر . (۵۵)

یوقاریده بر تفصیل عرض اولتان مواددن اکلاشیلدینی اوزره نصیری مذهبی بالکتر خواص طبقه سی آره سنده معلوم و معروف اولوب عامه و بانخصوص ابلیسک ارتکاب

(*) بوکا العم السید در لر . نامزدک بر بابی مشابه سنده در . حتی یکی نصیری مرشدینک تیله .
بیله اولنه من .

(۵۵) کتاب الباکوره ص : ۴۴

ایندیکی کناهلردن ، خلق اولنان قادیلر اشبو معلوماتدن اوزاق طوتیلور. ویاکزامه نك ارکک قسی غایت بسط بر طاقم معلومات دینه دن خبردار ایدیلر .

[۸] — نصیری بایاملری — قاز آبدء تفصیل ایدیلدک بایراملرک قرانئندن دها زیادء عقیده به کتب اطلاع ایدء حکمی امید ایدر . فقط شوراسی بشین سوبله لم که حضرت علی بن تقدیس ایدن بو فرقه منتسب لری بایراملرینک اکثرینده هیچ بر عننه دینه نظر دقته الماشلردر .

اسلامینک انتشارندن اول سوریه نك شمال داقلری اسکان ایدن طوائف خریستیانلنك تأثیر محسوس آئنده یسادهلرندن طوائف مسیحیه نك تعطیل کواری اشبو طوائف طرفندن دخی عینا قبول اوتور ایدی . معلوم اولدینی اوزده اعیاد نصرانییه نك بر قسه مهمی دها اولکی پیوست اقوام نزدء دخی معروف ایدی . (۹) قدموس طرفلرینه عهت ایدن اسماعیلر دخی قومشولری بولنان نصیرلر اده سنده بر جوق عرب وعجم بایراملرینک تعیم ونشرینه سبب اولشلردر . میمون بن القاسم نام نصیری شیخی وقبله بتون بو بایاملری (کتاب الاعیاد) نام کتابده جمع ایتمدی .

نصیرلر بایاملری اسلام ویا خریستیانلر کی جامع وکلیسالرده دکل بلکه صاحب العبدء اولاجق دیندائک خصوصی اولده تسبب ایدرلر . بو اولرده شیخار طرفندن باکوره ده عیناً درج اولنان ادعیه تلاوت اولدقدنصکره حاضر لئان ضیافته بتون حاضر دن اشترک ایدر .

اک مهم بایرام ذی الحججه آینک ۱۸ نجی کوننه مصادق اولان عید القدر ایدر .

۳۳۵ سنه هجریه سنده عراقده ۳۶۲ سنه سنده مصر قطعه سنده تأسس ایدن اشبو عید القدر نصیرلره شیخلردن اشغال ایتمدر .

شیخلره کوره وقبله حضرت محمد المصطفی حج مراسمندن سورت ایدرکن کندیلرینه اثنای طرفنده وحی الله تبلیغات آلهیه نازل اولقله اشبو اوامر آلهیه نك جماعت مسلمان اده سنده نشر واعلاقی صحتده موکب پیغمبرینی (عذیرحم) نام موقنده توقیف وحضروته خطاباً « یا ایها الرسول بلغ ما انزل الیک من ربک فان لم تفعل فما یقت رسالته والله یمصک من الناس »

آیت کریمه سی تلاوت ایندیکن سوکره شوسورتله اداره کلام ایتمش ایدی :

[۹] مثلا اسکیدن قبول ایدیلن Dies natalis solis invicti بایرامی برینه خریستیانلر میلاد هیسکی وکولسینی بایرامی برینه سن جان بانیتت اعیادینی قانه ایتملردر. اشبو بایاملر نصیرلرده اولدینی کی سنه شمسه وقره اول سنده مقصددر بر قسی ثابت ودیگری مواسمه کوره متحولدر.

« من كنت مولاه فعلي مولاه اللهم وال من والاه وعاد من عاداه وانصر من نصره
واخذل من خذله . (۵) »

« كذبيلينه اقديلك ايشديكم ناس ايجون على دخی مولادر . يارب اسن على به
دوستاق ايدنك دوستی و دشمنلق ايدنك دشمنی اول . كنديسنه ظهير اولانلره سن ده ظهير
اول واتی ترك ايدنلره سن باقه ا . اشبو وقعه نبويهك سخته قائل اولان شيميلر طيبيدرکه
وقعه تاريخی اولان ۱۸ ذی الحجبه تي تسميد ايدم چكاردر . سنی عالملي ارمسنده اشبو
حديث شريفك عبارمسنده اختلاف واردور .

نصيريلر اشبو بيوك بايرام كونسندم بر چوق دعالر قرائت و خطيلر تالاولت ايدرلر .
كتاب الاعياد ده بوكا دائر تفصيلات موجود اولوب تطويلدن اخترازا بورادم درجه لزوم
كورولماشدر .

نصيريلر چه هر بايرام و حتی هر آي برسيمای دخی تي تمثيل ايتمكده در . تهكيم
بشيرك فطر بايراملری بونلره كوره عيد محمد و قربان بايرامی عيد اسماعيل بن هاجر
و ذی الحجبه نك ۲۱ نجبی كونی عيد المباهله تسميه اولنور . بوسوك تاريخده حضرت
پيغمبر ايله نجران خريستيانلری ارمسنده اوافق بر نزاع تحديت ايتمش ایدی بو ائنه نهي
ذیشانك معيت سيه لرندم فاطمه ، علی ، حسن و حسين حضراتی موجود ایدی .

ذی الحجبه نك ۲۹ نجبی كونی هجرت نبويه ائناسنده حضرت عليك پيغمبر اقدمزی
اشراي قريشك تعديتاندن قورتارمق مقصديله فراش مباركلرينه كبرهك اول ذات اقدسك
قورلمسك سييت ووردیكي عبد الفراه كونه تصادف ایدیور .

شيميلر ارمسنده يك بيوك بر اهميت مخصوصه و مراسم دينيه ايله احبا ايدیلن عاشوره
كوننده (۱۰ محرم) نصيريلر تأثره دلالت ايدم چك اوزون اوزادی به مراسمده بولنجا بوردلر
بولك سبي گنديلر نجی حضرت حسين مقتول دوشمبوب بلکه غيبوت ايتميدور . حضرت
يسوع حقندم دخی عين فكري ايلری بوردلر . ربیع الاولك طقوزنجی و شعبانك ۱۵ نجبی
گونلری دخی بوردلر ايدور . برنجيسنده حضرت پيغمبر حسن و حسين حضراتنه دعا
و دشمنلری ناهين ايتميدی . ايننجیسي ايسه حضرت حسين نامنه در . بو يوم مخصوص
کيچه سنده نصيريلر براره به طوبيلانه دق سرور و جهور ايتميدم حضرت عليك رسنی
مقامنده طوبيلان و عيد النور تسميه اولنان شراب ايله الله تعالانك استای قدسيه سنی
در چه لرینی ، ، ، قبولرینی ، باد خيرايله ذکر ايدرلر

اشبو بايراملردن باشقه نصيريلر ك برده (۲۴ — ۲۵) كانون اول كيچه سنمصادف

اولان عبد المیلاد لری واسکی عجملردن کندهلریسه انتقال ایدن واعتدال ریسی وخریقی به تصادق ایدن نوروز ومهرجان وردده ۱۷ مارتده باراملری دها واردده .

عبد المیلاد کیجه سنده حضرت یسوع طاهر وعنیف حضرت مریم بنت عمران ایدن الهک اذنیله تولد ایشدر . بعض مؤلفار یوبایرامک نصیرلره خریستیانلردن انتقال ایندیکنه قائلدر . رونه دوسو *Reuné Dussaud* بوفکری ردایدنک دیورکه : « نصیرلره سنده وقبیله بک بیوک برقوقو دینی به مالک اولان اسماعیلار عقیده لرنده اکثریا عنعنات دینیة محلیه بی نظر دفته آیروبونلره برطاقم معانی وحمزیه اسناد ایدرلردی . اسماعیل عبد المیلاد اسکیلرک میسرا *Misra* ومیلقار *Milquart* بایراملردن سوکره رومالیلراره سنده اک زیاده متعم اولان ایام مخصوصه دن بری ایدی . خریستیانلر برابر امه برابر اشوایام مخصوصه وشیئک برقم مهنی عیناً قبول ایندیگرلی کچی حران اهالی قدیمه سی دخی عرب استیلاسه قدر یوبوم مخصوص تقدیس ایدوب دورور لردی حرانلرک عادات دینه لرندن ایجه شیلر اقتباس ایدن نصیرلرک تحویل شتوبده وشمس ک میلادنی تسعید ایندیگرلی قبول اینک بک ده غیر معقول دکلدرد . [۵]

کتاب الاعیاد بالکر بالاده ذکر اولان بایراملری قید ایدیور . فقط نصیرلرک بونلردن باشقه اهیملری ایکنچی درجه ده قالان برطاقم ایام دینیله لری دها واردده . سوریه خریستیانلری اده سنده زیاده سبله متعم اولان عبد البراره *St. Barthe* (۱۶ تشرین اول) وقامش بایرامنه *Dimanche des Rameaux* مصادق اولان عبد القداس بوقیلدندرد .

[۹] — نصیرلره هجوم — نصیرلرک اشوتاریخچه دینیسه محتاجه ویرمزدن اول برآزده بوفرقه به اونه دنبرو کرک اسلام وکرک خریستیانلر طرفدن بائقده اولان هجوملردن واسناد ایدیلن شبهه دار اعتیاداندن بحت اینک استیورم . تاریخ ادیان ایله اشتغال ایدنلرجه مساند رگه سنسویین آز اولان والطراف اریسه دن محافلرله قوشادیلان بر عقیده دینیله دایما دوبار طمن وتشنیع اولمش دورمشدر . زمان طفولیتده خریستیانلق رومالیلر طرفدن برچوق هجوملره ، افتزاره معروض قالمش ایدی . قوتلی وسلطوتلی رسولنده حکومتلر تأسیسه موفق اولان قرون وسطی وجدیده خریستیانلری بوسفراسکی انتقاملری آله رق گوشه ده بوجاقده سکندی عقیده لرله غیر قابل تألیفنه قدر مذاهب وارسه هینسه سلاحلرله ، انگریسولرله ، مستبد حکمدارلرله هجوم ایشلردی .

سوریه سنی وشیعیلری اده سنده بر اقلیت حالتده تامین موجودیت ایدن بیان نصیریه فرقه سی تابشچی عصر هجریدن برودوجار طمن وتشنیع اولمش متسیلرینه آرزوق

(*) Histoire des Noairis. P. 148

تقیصاً استاد ایدمشدر . عجبا اشو استادات موافق حقیقتیدر ؟ بوراده مسئلهی صرف علم و حقیقت نقطه نظر ندن بی طرفانه تدقیق ایدم .

اوتدنبیر و فلسطین و حتی سوریه ایچوق مهد ادیان در لر . قرون قریبه دنیوی بو منطقه اهلینک روزنامه اعمال و افکاری ادیان و مذاهب مسائله ترویج ایدمشدر . نصرانیت واقعا ایلک اولان انطاکیه ده تمرکز ایش و مؤخرأ بر عینک اطراف اربعه سه پایلمش ایدی . اسلامیت بر سرعت برقیه ایله انتشار ایش ایدی . فقط شوراسنی نظر دقتدن دور اطورتاً ملی که هیچ بر تاریخده سوریه قطعه سنده وحدت ادیان حکم سوریه مشدر . عصر حاضر ده بکونی اوج ملبونی بیله تجاوز ایشین سوریه لیلرک بکرمی اوتوز دین و مذهب متقدم بولنسی مدعا مزی اثباته واضح بر دلیل تشکیل ایدر .

نصیریلر ایلک اولان قاطمیلردن حاکم بامر اللهک وزیر خاصی مشهور حمزه بن علی هجوم ایشدر (۸) . بو غایه مقصدیله قلمه آلدینی رساله وقبله ایچی بر احمیت آکتاب ایشدی . چونکه رساله اوروپا عالمی ارمسندده انتشار ایشدیکی صرملرده نصیریلر متعلق اولان مآخذلر یک نادر ایدی .

حمزه دیورکه : نصیریلرجه قتل ، سرقت ، کذب ، افترا حتی زنا و حتی لواطه حرام دکلدر . حقیقی نصیریلر قادیملرنی و قیملرنی یکسده بگردن صافلاما دقتدن باشقه قادیملرله ارنکلیلر ارمسندده تحدث ایتمی امکان داخلده بولسان بتون وقوعاته بر نظر لایقیدی ایله سابقه حقدور . والا ایمانی تمام دکلدر !

الناکوره السیاحیه صاحبی سلیمان افندی دخی ۵۸ نجی صحیفه ده دیورکه : ... کلازینار زمانک فرض لازم اولدینسه قائلدر لر . بر امام عین زبانی حائر دیکر بر دیندانشک خانه سه مسافر اولورسه او صاحبی قاریسی امام مذکوره تقدیم ایشکه مجبوردر . چونکه بو تقدیم کنیدی ایچوق بر فرض لازم بر حق واجبه . بونی باعینان جنته کیره مزه . عاویه انسوب اولان کلازینار بو اموردن خبردار دکلدر .

کوز ایشو استادات مقلات حقیقت اولسه کر کدر . چونکه نصیریلرک هیچ بر کتاب مقدسندده وحی هیچ بر شرفسندده بوکا دائر حرف واحده راست کلسدیکی کی بو فرقه سالکیریلر صبی بر سورنده تاس ایدن بر جوق ذوات اشو مغایر اخلاق اعتیاداتک عدم وجودینی مصرأ ادعا ایدیوردر . الرساله الدامغه محرری احتمال نصیریلر ده کی عدم تسبری یک مستهجن بولدرق نهایت مخلهسه بو قدر وسعت ویرمهکه کندی ففسنده بر حفظ دویمشدر . جوق ایلری کینه به لم : عدم تسره بیلرک بیلیمبرک هجوم ایدن بر جوق صافدر و نلر شو .

بکر منجی عصر مزیدہ قنادیلری آجیق کرن مدنی و معرقی اقوانہ عین افترائی بی پروا
سالیور میور لمی ؟

اساساً بوکئی اسنادانده پالکتر نصیریلر مدخداار طوتلهاشدر . قرآن کریمک صریح
بر سورنده امرایتدیکی فرائضک ولوکه قسماً اولسون عدم لزومنه قائل اولان یتون فرقلر
آز چوق بوشبهلی وضعندن کندینی قورتارده مامشدر . اسلام وحقی خریدنیانلر طرفندن
حقی حقیر افترالره ، اسنادانه معروض قالان نصیریلر بوگونکی کونده عقیده حقیقه لری
اظهار اینکدن تمامیه چکنیورلر . سلیمان افندی دیورکه : نصیریلر اسلاملره قارشی
قارشیوه کدکلری وقت اسلاملارنی مدافنه ایله کندیلرینک دخی اوروج طوندقلری
ونماز فلدقلری ادعا ایدرلر . حالبوکه اوروج طونمازلر . اسلاملره برابر از قضا جامعه
کیرلرله ظاهری بر سورنده نمازه دوروق رکوع وسجود دخی ایدرلر . فقط بو قسام
وقمودلرنده ابو بکر ، عمر و عثمان وسائر صحابه قی تلمین ایدرلر . (۸)

حال حاضرده کیف بر جهانه ایچنده یووار لانوب دوران نصیریلر بوکئی هجوملره
قارشو اصم کساملردر . منطقلرنده سیاحت ایدنلر حقلرنده صاغدن صولدن بر چوق
غریبهلر عقل و منطقتک وحقی حقیقتک قبول ایدمه یه چکی بر طاقم افسانلر ایشیدرلر .
عقیده لرنده وحدانیت حقیقه بر اسیبارله غیر قابل تالیف نقطه لر موجود اوله دورسون
هر حالده نفوسی کثیر و تافزون قدیمه دن بری پایدار اولان بو کتله جاهلنک اخلاقیاتیه
کلشی کوزل اوینامالیدر . تدقیق همده بک چوق تدقیق وتبع لازم .

[۱۰] — کتاب المبعوع — کتاب المجموعده مندرج بولونان نصیری سوره لری بر
وجه آتی ذکر ایدیورلر .

۱ . سورة الاول

قد افلح من اصبح بولابه الاجلح ، استفتح بانى عبد استفتح باول اجابى بحب قرين
منوبة امير التحل علي بن ابي طالب المنكى بجدره ابي تراب فيه استفتح وفيه استفتح
وذكره اقوز وفيه انجو واليه الجأ وفيه تباركت وفيه استغنت وفيه بدات وفيه ختمت بصحة
الدين واثبات اليقين .

قال السيد ابو شعيب محمد بن نصير ليحيى بن معين السامري يا يحيى اذا نزلت بك
نزلة بالحياة ودعت بك داعية بالمئات فادع دعوة عالية خالصة ، مخلصه ، نقيه نقيه بياضاً
علوية ، طاهرة ، زكية ، مشعشة نورانية تخلصك من هذه القمصان البشرية اللحمية

وبة ، وتلحقك بالهاكل التورانية فقل قبك تباركت بادليلاً يدك ، يا ظاهراً بقدرته ،
 طناً بحكمتك ، يا مجيباً ذاته بذاته ، يا مخاطباً اسمه بصفاته ، يا هو يا كل يا قديم يا ازل لم
 تزل ، يا مملئ العليل ، يا مفضي حركات الدول ، يا غاية القايات ، يا منهي الهيايات ، يا عالم
 بأسرار الخفيات ، يا حاضر باموجود ، يا ظاهر بامقصود ، يا باطناً بقبر غموض ، يا من انوارك
 منك تشرق وفيك تغرب ومنك بدت واليك تعود ، يا من جعل لكل نور ظهوراً ولكل
 ظهور اسماً ولكل اسم مكاناً ولكل مكان مقاماً ولكل مقام باباً يرشد الباب منه اليه
 ويدخل الباب منه اليه ؛ وانت يا امير التحل يا علي بن ابي طالب الدليل عليه والسكيات
 هو يا هو يا هو يا من لا يعلم ما هو الا هو واستك بمسائل السين سلكون سلماً سلك سالك
 سلك بما سألك به السائلون وبمرشد المرشدين وبعل زين الدين والعاشرين ، ان تؤلف ما
 بين قلوبنا وقلوب اخواننا المؤمنين ، على البر والتقوى والتتويم والعلم والدين ، تذكر
 حضرتك الطاهرة وقدرتك الباهرة ورحمتك الشاملة والغرض اللازم والحق الواجب هي
 اسرار وتذكار وجلال وافتخار وعز وانتصار ، وطاعتك الزاهرة ، وقياك الفاخرة ،
 وقبة العلي ، وتاج الهدى ، والدين القيم والصراط المستقيم ، ومن عرف باطنه وظاهره
 وفاز ونجا والذي قد عرفنا به سيدنا سلسل سلمان يتلى وقد دلنا اليه وارشدنا اليه شيخنا
 وسيدنا تاج رؤسا وقدوة ديننا ، رقره اعيننا ، السيد ابو عبدالله الحسين بن حمدان
 الحصبى قدس العلي روحه لان مقامه مقام الصفا ومحله محل الصدق والوفا بسم الله وبالله
 وسر السيد ابي عبد الله العارف معرفة الله سر تذكاره الصالح سره اسعده الله انته .

ترجمه سى

شفاقارى سیرك صاحبلى ذاتى [٥] كورمكه قرير العین اولان هر حاله فلاح بوله جقدر
 (اللهك) برقولی اولدیغی اعلان ایدر و باشلام : جوامعه ایلک اولاجدره [٥٥] ابی
 تباب سبیله معروف اولان آرپار امیری [٥٥٥] علی بن ابی طالب معنویه [٥٥٥٥] سنک
 قدسیته اولان عشقه باشلایورم . انکه باشلام و ابی برتیجه به دسترس اولدم . ذکريله
 موفقیته وانکه نجات بولورم . کنديسه صبغیر وانکه مبارک اولورم . معاوتی الحق
 کنديسندن اسرحام ايلرم . انکه مياشرت ايتدم . دینک صحتی ومحقق اولانک آباتيله
 به کنديسند نهایت بولدم . سيد ابو شبيب محمد بن نصير [٥٥٥٥٥] يحيى بن معين
 السامري به ديدى كه :

[٥] حضرت على قصه ايدیلیور [٥٥] حیدر پلر طرفتدن ور یلن لقب [٥٥٥] آرپدن یلهیز
 قصه ایدیلیور [٥٥٥٥] نصیره مدهینک دیکر براسی [٥٥٥٥٥] نصیر پلرک انتساب ایدیکلری شخص
 تاریخى .

بایحیی اسن حیانتکه بر قضایه و نمائنده بر مصیبتہ گرفتار اولورسهک بوکسک خالص ، صیبی ، تقی ، عزیز ، پارلاق ، عالی ، بساک ، لکه سز ، مشمش نورانی بر دعا تلاوت ایت . بو دعاسنی قائلی و اتلی اولان بشریت کوملکلردن (*) قورنار بر واجسام نورانیه به الحاق ایلر .

سویله : بن سکه مبارک اولدم ای نوازشلرله دلالت ایدن ، ای قدرتکه ظاهر و حکمتکه باطن اولان ، ای کندی ذاته کندی ذاتیله جواب ویرن ، ای کندی صفتلرله کندی اسنه خطاب ایدن ، یا هو ، یا کل ، یا قدیم ، ای ازلیته حلالا باقی قالان ازلی ، ای عتلتلری تملیل و دولتک حرکتلری افسا ایدن ، ای غایه لک غایبی ، ای نهایتلری بترین ، ای خفصای اسراره مطیع اولان ، ای حاضر و موجود ، ای ظاهر و مقصود ، ای اورتوسز بر سورنده محنتی ، ای انواری کندییدن دوغان و کندیسنده غروب ایدن ؛ اولورسندن باشلادی وسکا عودت ایدمک ، ای هر نوره بر نمایش و هر نمایش بر اسم ، و هر اسم بر بر ، و هر بر بر مقام ، و هر مقام بر باب خلق ایدن ، اول باب برندن دیکرینه ارشاد و برندن دیکرینه ادخال ایدر . وسن ای آریلر امیری ، ای دلیل وکل اولان علی ابن ابی طالب ، سن اودر ، یا هو یا هو ؛ ای کندیخی آنجق کندی بیان ا

بر برینه قاریشمش ایملکلر کبی اختلاط ایدن (سین) سائلنه ، سیکا یا لوار آنلرک طلبلرینه ارشاد ایدنلر مرشدینه . علی زین الدین العابدینه حریمه قلبلر مزده کئی مؤمن قارده شلمزک قلبلرنده کبله تقوی و تقویم ؛ علم و دین دائره سنده تألیف ایتمکی نیاز ایلرم .

عظمت طاهره کی و قدرت باهره کی و هر کسه شامل اولان رحمتکی ذکر ایلرورس فرسی لازم و حق واجب اولان اسرار و تذکار ، جلال و افتخاری ، پارلاق طلعتکی ؛ فخر بخش و مقدس سندینکی ، قبه علیاکی . دوعزلی یول تاجی ، ساغلام سوبی . و صراحتک مستغنی ذکر ایلرورس . معنای ظاهر و باطنینی اکلایان موفق اولمش و قورتلشدر . بزه بونسلری حضرت سلسل سلمان اوکورتشمش و شیخمر ؛ سیدمر ، باشمزک تاجی دینمزک تمسالی اوکوز مزک بیکی السید ابو عبد الله الحسین بن حمدان الحسینی قدس المل روحه بزی ارساد و طریق حقه دلالت ایتمدر . چونکه صفا انک مقامی و صدق و وفا انک محبدر ، بسم الله و بالله ؛ اللهم معرفته نائل اولان سید ابو عبد اللهک سری دیانتکارک خاطره سنک سری ؛ الله سریخی مسعود ایلیه .

٢ . سورة تقيية ابن الولي

يا حسن ما يرى التأم في منامه وهو يسمع الحس ولم ير الشخص وهو يتأدى
ويقول ليك ليك يا امير التحل يا علي بن ابي طالب ، يا رغبة كل راغب ، يا قديم
باللاهوت ، يا معدن الملكوت ، انت الهنا باطناً وامامنا ظاهراً يا من ظهرت فيها
ابطنت وابطنت فيما ظهرت ، وظهرت بالاستتار ، واشتريت بالظهور وظهرت
بالذاب ، وتعاليت بالملوية واحتجيت بالمحمدية ودعوت من نفسك الى نفسك بنفسك
انت يا امير التحل يا علي اشرق نورك وابرز سفورك وسطع ضياك وتمظمت آلاك
وجل نساك ، بان تأمني من شر مسوختك لنا ولجميع اخواننا المؤمنين من شر
الفسخ والنسخ والنسخ والوسخ والوسخ والقش والقش والفسخاتك على ذلك قدير ، سر
الولي بن الولي ابي الحسين محمد بن علي الجلي علينا من ذكره السلام ، سره
اسعده الله .

ترجمي

اويويان آدمك رؤياسنده كوردككري نه كوزل اشخصي كورمبهرك بالكز كنديني
ياغويوان سر ايشيدر وديركه ليك ، ليك ، اي آريلر اميري ، اي علي بن ابي طالب
اي بتون طالكيرك يتصودي ، اي لاهوتده قديم ، وكوروتين دنياك معدني اسن باطنده
الهمز وظاهرده امامز سب ، اي ساقلانديك برده تكرر ظهور وظاهر اولديك برده
تكرر اختفا ايدين اسن ارتوتونهدك ظاهر اولدك ، وظهر به ارتوتونهدك . ذاب
كله كورونهدك . على شكلنده تعالي ومحمد شكلنده اختفا ايديك . كندي كنديكه نفسي
تسكده دعوت ايديك . سن اي آريلر اميري ، اي علي ا لودك شروق وشفتك ظهور
ايدي . ضياك يا بلدي . ايلكلرك جوغالدي . شك هيتلي اولسون . موجب ذلك وحضارت
استخاله لوك شرتدن بي محافظه ويزله بتون مؤمن اخوانمزي فسح ، نسخ ، مسخ ، [٥]
وسخ ، رسخ قش وقشاش شرتدن وقايه ايله اسن هر حالده بوكا قديرسك . ولي اوغلي
ولي ابي الحسين محمد بن علي الجلي تك سرى ! ذكرندن بره سلام ! الله سرني محافظه ايله !

٣ . سورة تقيية ابي سيد

اسألك يا مالك الملك يا امير التحل يا علي يا وهاب ، يا ازلي يا تواب ، يا داعي الباب ،

(٥) نسخ روحك دها مردار بر جسمه . ووسخ روحك حيواتنده وفسخ ايده يشه روحك نباتنده

حلول ايمسي ديتكدر .

استك بالخدمة المصطفية والخدمة التجليه وبالبيعة الكواكب الدرية ، والثانية حالة المرض
 النبوية والثالثة المحمدية وبالمشرفة الدجاجات الذكية ، وبالأحد عشر مطامع البابية والاشع
 عشر سطر الامامية بحققهم عندك يا غاية الكليه . يا امير المحلى يا صاحب الدولة العاليه يا من
 انت الاحد واستك الواحد وبابك الوجدانيه يا من ظهرت في السبع النباب الذاتية ، يا من
 تحمل قلبنا وجوارحنا ثابتة على معرفتك الزكية وخلصنا من هذه الهاكل الناسوتيه
 وليسا الضمان التورانيه بين الكواكب السماويه ، نذكر حضرة شيخنا وسيدنا الاجل
 الاكبر الشاب النبي ابي سعيد البسوني ابن قاسم الطبراني العارف معرفة الله المخلص عما
 حرم الذي اخذ حقه بيده من قفا ابي دهبية وعلى ابي دهبية امته الله وعلى ابي سعيد
 السلام ورحمة الله سر ابي سعيد الشاب النبي الطر البسوني بن قاسم الطبراني سره
 ابعده الله .

ترجمتى

اي كائناتك مالكي ، اي اربيل اميرى ، اي عل ، اي دهاب ، اي ازلى ، اي بابي
 ايجان (١) تواب استدن خمسة مصطفىه (٢) اتى الهام (٣) يدى پارلاق بيلديز (٤)
 عرشى طاشيان قوتلى سحكزلر (٥) ، طفوز محمدى (٦) اون خالصى طشاوق
 (٧) ، بايك اون بر قشلى (٨) اسانملك اون ابكى ركنى (٩) حروليه
 ويونلرك سلك نردندهكى مقاملى نامت ، اي غايه كليه ، اي اربيل اميرى اي دولت عالمه
 صاحبي ، اي كنديسى بر واسى بر وباقى بولك اولان ، اي مندسى يدى حنوبنده ظاهر
 اولان استدن تيار وتصريح ايلديويم .

قليل مرزى ديتون اعظامزى سلك معرفت زكيه كده ثبات ابتدير ، بزى بوجاهيليم
 بشربادن قودنارهق سمالك كو كهلى آرمينده بزه نورانى لياىلر كيدر . مصيبت آرتىكاي
 اربعين واللهم معرفتى بيان جليل القدر ، آتيج وديستدار شيخ مرزوى - سيد البسوني بن

(١) يعنى سلمان فارسي پرو بافتدايه با مور ايدن ٢١ بوقارنده بر تفصيل اكلانيلان بش وقت نماز
 ٢٢ حنبلار الفارسى ايله بيار سورة فتحه ذكر اولان بش يتيم ٤١ الكواكب سبعة ٥١ بش
 شيدن باشق طالب ، عقيل ، جعفر الطيار ٦١ محمد ، حسن حسين ، على زين الدين العابدين ، محمد
 الباقر ، جعفر الصادق ، موسى الكاظم ، على الرضا ، محمد الجواد ٧١ بش يتيم ايله برابر بوقل ،
 ابوالمبارك محمد بن الحنفية ، ابو رزقه ، عبد الله بن مسلمه ٨١ دويه بن الرزديان ، ابو البلا ، رشيد
 العمري ، ككر بن ابي خالد الكاظمي ، يحيى بن عمر ، جابر بن يزيد الحنفي ، محمد بن ابي زينب الكندي ،
 القاسم بن عمر - عمرو بن المنذر ، محمد بن يعقوب الكوفي السمرقندي ، ديه بن خلفه الكلي ، السيد عام سله
 (٩) ملدوز محمد بن باشق على الهادي ، الحسن العسكري ، محمد بن الحسن الحنفي ، بونلر شيبيلرك
 ورايكي امامبدر بالكر بوراده على ربه محمد ذكر اولمشدور بواعتقادايله اعيريلر اسماجيلرون آريلوردور .

قام الطبراني في ذكر ايدهم ، اول ذات له كندسته ابو وهيب آرقه سني جورميش ايكن
حتى كندی اليه اخذ ايش ایدی . ابي دهيديه اللهك لعني وابو سعيد حق تالانك
رحمت وسلامتي نازل اولسون . ديندار و سربست وليقناتلي ابو سعيد الميهون بن قاسم
الطبرانيك سري ، الله سري مسعود ايليه .

١ . سورة النبا

احسن توفيقى بانه وطريقى لله واحسن سمعى واستماعى من شيخى وسيدى ومرشدى
المنعم على قدامه عليه بمعرفة عم سى وهى ايشهادة ان لا اله الا على بن ابي طالب الاصم
الانزع المعبود ، ولا حجاب الا السيد محمد محمود ، ولا باب الا السيد سلمان الفارسى
المقود ؛ وهذا ما سمته من شيخى وسيدى ، وغايته ومعتمدى ، ومهدى الى طريق
النجاة ، وموردى الى ينبوع الحياة ومعنى رقبتي من رقب المبوديه . بمعرفة كنه الذات
المعاليه ، السيد الفاضل والطود العظيم عمى وشيخى وسيدى وتاج راسى ووالدى الحقيقى
احمد . وقد اتى الى هذا السر العظيم فى سنة كذا وكذا فى شهر كذا ويوم كذا منه وسمع
احمد من ابراهيم وسمع ابراهيم من قاسم وسمع قاسم من على وسمع على من احمد وسمع
احمد من خضر وسمع خضر من سلمان وسمع سلمان من صبح وسمع صبح من يوسف
وسمع يوسف من جبرائيل وسمع جبرائيل من معلى وسمع معلى من ياسين وسمع ياسين
من عيسى وسمع عيسى من محمد وسمع محمد من هذا محمد وسمع هذا محمد من رضى احمد
وسمع رضى احمد من صفدى وسمع صفدى من بلاذرى اسد وسمع بلاذرى اسد من
حسان الرشيق وسمع حسان الرشيق من محمد وسمع محمد من مرهف مصر وسمع مرهف
مصر من عقده جبرائيل وسمع عند جبرائيل من عبدالله الجوعلى وسمع عبدالله الجوعلى من
عبدالله الفاضل وسمع اماعيل الفاضل من جعفر الوراق وسمع جعفر الوراق من احمد
الطراز وسمع احمد الطراز من ابي الحسين محمد ابن على الجلى وسمع ابو الحسين محمد بن
على الجلى من السيد ابي عبدالله الحسين بن حمدان الحسينى وسمع ابو عبدالله من شيخه
وسيدى محمد عبدالله بن محمد الجبان الجبيلان النابذ الزاهد الذى هو من بلد فارس وسمع
عبدالله الجبان الجبيلان من محمد بن حنبل وسمع محمد بن حنبل من السيد ابي شعيب
محمد بن نصير العبدي البكرى القبرى الذى هو باب الحسن الاخر العسكري منه السلام
وايه التسليم ومن محمد بن نصير اقام النسب والدين وتعالى مولانا الحسن العسكري عما
يقول الضالون ونطق الظالمون علواً كبيراً سر الدين وسر اخواننا الجليلين اين ما كان منهم
مكين بسرهم اسدهم الله اجدين واشهد بان الحسن الاخر العسكري هو الاول وهو
الآخر وهو الباطن والظاهر وهو على كل شئ قدير .

ترجمه سى

الله سايه سنده تايمين ايتديكم امداد مظاهرت ، الله قدر نى ايصال ايدن بول ، الله
 كندينه بحس نعتله نى ده متدار ايدن سيدم ، استاذم ومدبرم (*) اولان شيخمدن
 ايشد كلرم وايديندكلرم نه كوزل اكنديسى (ع م س) نك معرفته مظهر اولمدي : (بو
 سر) آنى وشقاقلى سبك صاجلى (**). اولان على بن ابى طالبدن باشقه بر اللهك ومحمد
 المحمود دن باشقه بر حجابك وحضرت سلمان الفارسى المقصود دن باشقه بر بابك عدم
 موجوديته (***) شهادت ايتكدرد . بن بولى شيخم ، سيدم ، غايهم ومتمسدم اولان ونى
 طريق نجاته هدايت وحيات بيكارينه ايصال ايلين ونيم بو بونى ذات عاليه نك كنهنى اوكر
 نمكده كونه لك بو بونده و غندن آزاد ايدن حضرت فاضل وجليل عظيم عموجهم وشيخم
 وسيدم ، باشمك تاجى ونيم حقيقى پدرم احمد دن ايشندم كنديسى بو عظيم سرى . . .
 سه . . . آى . . . كونده بكا تلقين ايتدى . احمد ابراهيمدن ، ابراهيم قاسمدن ، قاسم
 عليدن ، على احمد دن ، احمد خضر دن ، خضر سلماندن ، سلمان صبحدن ، صبح يوسفدن ،
 يوسف جبرائيلدن ، جبرائيل معلادن ، معلى ياسيندن ، ياسين عيسادن ، عيسى محمد دن ،
 محمد هدا محمد دن ، هدا محمد رضى احمد دن ، رضى احمد صفنديدن ، صفندي ايللا ذرى
 اسددن ، بلا ذرى اسد حسان الرشيقدين ، حسان الرشيق محمد دن ، محمد مرهف مصر
 دن ، مرهف مصر عند جبرائيلدن ، عند جبرائيل عبدالله الخوعليدن ، عبدالله الخوعلى
 اسماعيل اللقاندن ، اسماعيل اللقاف جعفر الوارقدن ، جعفر الوراق احمد الطرازدن ، احمد
 الطراز ابى الحسين محمد بن على الجلى دن ، ابو الحسين محمد بن على الجلى سيد آى عبدالله
 الحسين بن حمدان الحسيندين ، سيد ابو عبدالله شيخى وافنديسى محمستانلى زاهد وعابد
 ابو محمد عبدالله بن محمد الحنان الجنلان دن ، عبدالله الحنسان الظميران محمد بن حنيددين ،
 محمد بن حنيد حسن الآخر العسكريك بابى اولان سيد ابو شبيب محمد بن نصير العبدى
 البكرى الخويردن ايشمشدر . (نصير بركا) اسمى و دىنى بوكا منسوبدر (****) . مولانا حسن
 العسكري بولنى شاشيرانلرك وظالملرك ديدكلردن دهايك جولى بوكك دعالى اوله ا دينك

(*) عامه طبقه سندن بر نصيرى بن خاصه به ادخال ايدن ذاته اطلاق اولنور .
 (***) حضرت عل ايله مقايسه ايديلن ارسلاندىن كىنايه دور . نصيرى شرى بو نصير دن عدم مرتبتى
 قصد ايديبور .
 (****) ع م س سربك واضمه بر ترمينى .
 (****) محل مخصوصنده بو مثله تفصيل ايدلشدر .

سرى ! الك مشهور اخوانك سرى ! اولادن هر برى نرمدن اولسه قوتليدر . كندى سر
 ليله الله عيسى مسعود ايله احسن الآخر المسكرينك اول و آخر ، ظاهر و باطن و هر
 شيه قادر اولديغنه شهادت ايدر .

• . سورة الفتح

اذا جاء نصر الله والفتح ورأيت الناس يدخلون في دين الله أفواجاً فسبح بحمد ربك
 واستغفره انه كان توابا ، شهد بان مولاي امير النحل على اخفزع السيد محمد من نور ذاته
 وسماه الله ، ونفسه وعرشه وكرسيه وصفاته ، متصل به ولا منفصل عنه ولا متصل به بحقيقة
 الاتصال ولا منفصل عنه في مبادئة الاتصال ، متصل به بالنور ، منفصل عنه بمشاهدة
 الظهور ، فهو منه كس النفس من النفس او كشماع الشمس من الشمس او كدوى الماء
 من الماء او كالفتق من الرنق او كلعع البرق من البرق او كالنظرة من الناظر او كالحركة
 من السكران فان شاء على بن ابي طالب بالظهور اظهره وان شاء بالغيب غيبه تحت التلألؤ
 نوره و شهد بان السيد محمد خلق السيد سلمان من نور نوره وجعله باه وحامل كتابه فهو
 حامل سليل ، وهو جابر وجبرائيل وهو الهدى واليتيم ، وهو بالحقيقة رب العالمين
 و شهد بان السيد سلمان خلق الحسة الايتام الكرام ، قاولهم النبي الاكبر والكوكب
 الازهر والسك الادفر والساقوت الاحمر والزمرد الاخضر ، المقداد بن اسود الكندي
 وابو الورد القاري وعبدالله بن رواحة الانصاري وعثمان بن مظنون التجاني وقسبر بن
 كاذان اليربوعي هم عبيد مولانا امير المؤمنين لذكره الجلال والتعظيم وهم خلقوا هذا
 العالم من مشرق الشمس الى مغربها و قبلتها و شمالها و برها و بحرها و سهلها و جبلها ما
 حاطت الخضرا و سموت البراء ، من جابلقا الى جابرصا ، الى مراسد الاحقاف ، الى جبل
 قاف و الى مدياحاطت به تبة الفلك الدوار الى مدينة السيد محمد السامر التي احتج
 فيها المؤمنون و اتفقوا على رأى السيد ابى عبدالله ولا يشكون ولا يشمكون . ولا في
 بحر عيسى الى طائفة يبحون ولا يخرقون له حجبا ولا يدخلون اليه الا من باب اجمل
 المؤمنين مؤمنين و مطمئنين و مؤيدين مجبورين على اعدائهم و اعدائنا منصورين و اجمننا
 مجمانهم مزمنين مؤمنين و مطمئنين مستورين مجبورين على اعدائنا و اعدائهم منصورين
 بسر الفتح و من فتح الفتح و من كان الفتح على يده اليقين بسر سيدنا محمد و قاطر الحسن
 والحسين و محسن سر الحفي و اشخاص الصلوة و عدة العارفين علينا من ذكرهم السلام
 صلاة الله عليهم اجمعين .

ترجمه سى

اذا جاء نصر الله آيت كريمه سى . . . آريه اميرى عليك سيد محمدى نور ذابندن

خلق و اول ذات محترمی اسمیله ، نفسیله ، عرضیله ، کبر - وسیله ، صفاتیله اسمیه الذیکه
 و کذبیه متصل اولوب ازه لریده اتصال اولدیشنه شهادت ایدرم . محمدک علی به اسمالی
 اتصال حقیقی حائده اولدینی حکمی کندیلندن اولان اتضالی دخی اتضالیله کی
 او واقلاشمه طرزنده دکادر . نور ایله متعل و ظهور شاهده میله کندیلندن
 مفصلدر . حی روحدن و شعاع شمس فرصدن و صد کور و لیبی بودن
 نمیت ؛ و فسق رتقک (۱) و شمشک ضیایی شمشکک و باقیش ناظرک و حرکت
 سکونک بر نتیجه و استتالاسی ایله محمد دخی عینک بر مخرجدر . علی بن ابی طالب
 کوروتغنی آرزو ایدرسه آتی (محمدی) اظهار و صاقلانغنی قصد ایلرسه نوریسک
 لمه لری آلتده اخفا ایلر . بود محمدک سید سلیمان نوریسک نورندن خلق ایله کذبیه باب
 و کتبک حاملی اتخاذا ایشدیگه شهادت ایدرم . کندیلی سلسل سلسیل ۴ جبار (۲)
 و جبرائیل ۴ هدی و جبرئیل . ار حقیقت حائده رب العالمیندر . سید سلیمانک ایشام ختمه
 کرامی بر تقدیغه دخی شهادت ایدرم . یونلرک برنجیمی قیم اکبر و نجم منور ، قوتولوب
 سک و قبر مزی باقوت و ایشیل زمره مقدار بنامود الکندی و ابو الدر انقاری و عبدالله
 بن رواحه الانصاری . و عثمان بن مظنون النخاشی و قنبر بن کلدان الدومی ؛ یاد شریفی
 جلال و تعظیم ایله مزانیق امیر المؤمنین قدمزک کوله لری اولان یونلر شرقین خیره قدر
 بودینی قلمبیلر ، شهابیله ، قره و دکزلریله ، اوومبیلر برابر مانی طاشیایک و لرغنی
 جالقلان جبار (۳) به و احتیاف (۴) رسدخان لریه و قاف (۵) طایغه و رودون فلک قد
 سنک احاطه ایتدیگی جهنمه و سید محمدک بلادسی سامره (۶) به لوزر ارضی احاطه ایتدیگی

- ۱) اعدا ایلر لردنده بر وقتت علی لری واردر . دخی کاشاک الله تعالی طرفندن خلق اولدور
- ۲) مدینه منوره ده ۷۸ سنه هجر به سنده وفات ایدن معاویه دن جبار بن معاویه مقصود اولم ایدر کتیر
- ۳) عقیل و دره رم ایکن قصده اطلاق اولدور . بالون حموی معجمه کتیر کتیر کتیر
- ۴) شرافه کانی شهردر . بعض یهودیلر روایت ایدرکجه طالوت و خنصر حمار لرنده اولاد اونی قاپدیلری
 وقت اده تعالی بولدی هر دولو نمرندن مصون بولدی برمن ایبون بو شهری اسکان ایشدیرمندی ... دیگر
 یهودیلر کور . ساپرس اعلالیس شود نومندن و منتهای برنده و طبع جانی قصدهس مکانی عاد قومک
 بطایای مؤمنه سندن سرک ایشی (ص ۲ ، ص ۷)
- ۵) قرآن کریمده دخی مذکور اولان احتیاف تار نومنگ مسکن قدس ایدی .
- ۶) اسکن عیاشناسان قاف داننگ ارضی دائره آمادار احاطه ایشدیگی ادعا ایدیوردی . کوش بو
 داننگ ارقه سنن طلوع و ماوراسنه غروب ایدرمش
- ۷) سامره قصبه میله حضرت محمد اوه سنده کی نسبت بر در اولاد شایله عامشدور . اسحق بن یودی
 و انصاریلرندن منجم کاتب سیون ایله سامر لریک عتاشد دینی تی او وقتکی فلسفه مباحثیله قاریجیدر و وق بو هام
 ایله اسرار حقیقه مطلع اولنگ چالیسن فرقلر ارم سنده کی شهر لرندن کتابه اولسه کر کدر

واغیلہ خلقی ایندیکنہ شہادت ایدرم . بو شہردہ (سامرہ) مؤمنلر عقدا اجتماع ایدمک
ابو عبد الله (الحنبلی) ک عقیدہسی خصوصندہ اتفاق اینشلردی . اونلر شہ اطہار
ایندکاری و اشراک بالہہ دوشمدکر . کبی علی بن ابی طالبک سربنی دخی قاش ایندیبلر
وحجایی یورتمدیبلر . کندیشہ دوغری بادن باشقہ بر واسطہ ایله کیم مدیلر . مؤمنلری
مؤمن ، مطمئن ، مؤید واعدالرین ودرشمنلر مزہ قارشو قوللر و منصور قیل . بزی دہ نزلہ
برلیر مؤمن ، امین ، مطمئن ، مستور ، ودرشمنلر قارشو قوللر و منصور قیل .
مظہریک و مظہری اکتساب ایندک و مظہری بدینیلہ اللہ ایندک سربنی ا محمد
اوزمیک ، فاطرک ، حسیک ، حدیک ، سرختی اولان محسک سربنی ا سختی اولانک ،
غایز ادملریک ، و عارف اولان کشلہ قلیلہک سربنی ا صلوۃ اللہ علیہم اجمعین .

۶ . سورۃ السجود

الله اکبر الله اکبر الله اکبر لله السجود للرب العلی الازع العبود ، یا
سیدی یا محمد یا فاطر ، یا قاهر ، یا نور المعنی العظیم و حجابہ السکریم ، یک استفت اعنی
بهذا الدار و بک استجرت . اجرتی من عذاب النار یا عزیز یا جبار یا قادر یا قاهر یا خالق
الکلی و التہار ، الله نور السموات و الارض و هو العلی الکبیر ، الیہ قعد و نشیر عز وجل
رالاتک فصحت و الاسم . صحت و المعنی صحت ، و صجحت و سجد و سجد و سجد و سجد و سجد
عبودیا علی الذام المعنی یا علی یا تبار یا علی یا کبر یا علی یا کبر یا کبر من کل کبر یا مخترع
تسمی الخلق و خالق الہد الکبر یا علی لک العزۃ ، یا علی لک الوحیدۃ ، یا علی لک الملک ،
یا علی لک الکبریا ، یا علی لک الاشادۃ ، یا علی لک الطاعۃ ، یا علی لک الشناعۃ ، یا علی
یا علی لک الصبرۃ ، یا علی لک الفیروۃ ، یا علی انت - سورۃ البقرۃ امانک یا علی امانک من سختک
سورۃ البقرۃ من سختک و قوالک آمنت بجزک و بجزک و بجزک و بجزک یا امیر التحل عن العجز ان
ببقیہک ببقیہک و ببقیہک ببقیہک و قذیرک و قذیرک ؛ و قذیرک امانی و وصیۃ و امانک مسوی لاهوت
یا هو یا هو یا امیر من اعزک و ذکرک و افریک ؛ یا هو یا هو ، یا منزل من ازلک و انکرک و جحدک
یا حاضر یا موجود یا غیباً لا یدرک یا امیر التحل یا علی یا عظیم .

ترجمہ سی

اے اکبر اللہ اکبر اللہ اکبر ، اللہ ، یک یوکتک و شفاق سا جہری سیرک اولان رب
سجود سجدہ ایندیبلر . ای اقدم ای عتی ای فاطر ای قاهر ، ای معنایک یوک بوری
وچرمرد حجایی اسندن معاوت نیاز ایدرم . بو دنیا دہ بکا مسین اول سکا صبیورم

نار (۱) عذابتدن بی وقایہ ایت . یا عزیز ، یا جبار ، یا قادر ، یا قاهر ، ای لیل و نهارک
 لقی ؛ ر و کوکلرک نوری یوکسک و بیوک اولان الہدر . بز اونی قصد ایدیوروز . بابہ
 درغری ایلرولدم واسم اوکنده سجده ایتم ، معایہ عبادت و سجده ایتم . آشمتش
 اولان فانی یوزم حی و دائم و باقی اولان علیتک وجعی اوکنده سجده یہ قیابدی . یا علی
 یا آیر یا علی یا کبیر یا علی یا کبیر ؛ ای بتون بیوکلرک بیوک ، ای صباح کولشک و ماہتا
 بک خالق ؛ ای علی ؛ قوت ، وحدت ، ملک ، عظمت ، اشارت (۲) ، اطاعت ، شفاعت ،
 فطرت ، قدرت سنکدر . بقرہ سورہسی سنک (۳) سنک رضاکن سوکرہ کی غضب
 و عتابکن بی وقایہ ایت ای علی بی وقایہ ایت . عتوکه و معجزہ کہ ایمان کنیردم . ای
 آریر امیری . سکا معجز اسناد ایتمکن چوق مزہسک باطن و ظاہر کہ ایمان ایتمدم ربونی
 تصدیق ایتم . کورنن شکاک ہم امام وانک و صیبدر . باطنک ایہ معنوی و لاهوتیدر .
 یا ہو ، یا ہو ؛ ای سکی اعسلا واسحی ذکر و وحدایتکی تصدیق ایتم عزیز یشانان ،
 یا ہو ، یا ہو ، ای سنی رد و انکار و یونده اصرار ایتمی ذیلل یان ؛ ای حاضر ای
 موجود ، ای ادراک ایلمین غیب ، ای آریر امیری ، ای علی ای عظیم .

۷ . سورة السلام

سجدت و سلامت و وجہت و جعی لفاطر السماوات و الارض حنیفاً مسلماً و ما انا من
 المشرکین . بذہ السلام من المعنی القديم ، علی الاسم العظیم و سلم الاسم العظیم علی الباب
 الکریم و سلم الباب الکریم علی الحمة الایتام ارکان الدنیا و الدین ، السلام علی الابواب
 السلام علی الایتام ، السلام علی الثقیان ، السلام علی النجباء ، السلام علی المتحصنین ؛
 السلام علی المخلصین ، السلام علی المتحزین ، السلام علی المقربین ، السلام علی
 الکریین ، السلام علی الروحانیین ، السلام علی المقدسین السلام علی الساکین السلام
 علی المستمیین السلام علی اللاحقین ؛ فہم اهل المراب بتقدیس عالم الصدا احمین
 السلام علی من اتبع الهدی و اھندی و خشی من عواقب الردا و تطاع الملک الالہی الاعلی

(۱) بوراہہ کی کار جہنم دیکدر . فقط نصیبلرک قرآل کریمده مذکور اولان بوتون عقابلرہ قائل
 اولدیلر بی اوتوقامل . بوتلرہ گورہ غامبلر کناھلریدن فورتلدی ایچون اولومدن برمدت سوکرہ تکرار
 دنیاہ دوتہ بیکلم ایتم .

(۲) غدیر خم نام موقعده کویا حضرت محمد کندیستدن سوکرہ کی خلیفہ بی تعیین و بارمقیہ حضرت
 علی بہ اشارت ایتمش ایتم .

(۳) باکورہ ملک ۱۲ محی صحیفہ سنده دیپورکہ نصیبلر حضرت علیتک و قیابہ موسی طرفندن ذبحہ
 امر و بریلن انک صورتده دخی ظاہر اولدیقہ قائل ایتملر . بوندن دولاییدرکہ بو قرہ بی منس لسخہ
 لردہ ؛ و صورتہ بازارلر ؛ انت سورة القرہ یعنی سن اینک سورتلیسک .

و اثر ربوبیة محمد المصطفى . السلام على المايه النبي واربعه وعشرين النبي اولهم
باب و آخرهم لاحق السلام عليكم باعباد الله الصالحين جمع الله شملنا و شملكم في جنه
النعم بين الكواكب السمايين .

ترجمه سی

سجده ایندم و سلام وردم . مؤمن و مطیع بر خالده بر و حکوکری . برادانه قارشی
پوزمی جو بردم . بن مشترکردن دکلم . ایلك سلام معنای قدیمدن اسم اعظمه در . اسم
اعظم باب کریمه ، باب کریم دین و دنیا تک ارکان اولان بش یتیمه سلام وردی . بابله ،
یتیمه ، تقیره ، تحییره ، مختصره ، مختصره ، مختصره ، مقربله ، کورویله ،
روحانیله ، مقدسله ، سائخلره ، مستعملره ، لاحقله سلام ؛ بونلر مراتب
ساجلریدر ، [۱۰] ، بتون عالم سفا تقدیس اولسون . دوغری بولی تعقیب و هدایتی قبول
ایدله قالغک نتایجندن فورقن ؛ بک بیوک و مدرس ملک الطاعت و محمد المصطفا تک
بیوکلکی (یاخود ربوبیتی) اقرار ایندن (دینداشلره) سلام ؛ بوزیک نبی به و بکرمی
بیک نبی به سلام ؛ بونلرک برحیمی باب و صوکنجیسی لاحقدر . سلام سزه ای اللهک
فضیلتی یاداری الله بزى و سزى جنت نیمیده و سمانی ییلدیز لزاره سنده تکرار
برکتدورما

۸ . سورة الاشارة

سبحان الله خضعت له الرقاب وذات له الامور الشداد الصواب فقد ارفع القصد
والاشارة من السيد محمد المصطفى في يوم عيد القدير خم الذي شرفه وفضله عند الله مقام
عظيم انا عبد من المشيرين اليك يا امير النحل يا على يا عظيم بالتوحيد والتفريد والتزبه
والتجويد لك يا على يا عظيم يا ازل يا قديم يا باري يا حكيم اسألك بحق الدعوة التي دعاك
بها السيد محمد وهو خارج من باب مكة وراكب المطية البيضاء وهو ينادى ويقول الجهاد
الجهاد الحراب الحراب في سبيل الله وهذه اشارتي اليك يا نور السور يا القى الصخور

[۱۰] فصل مخصوصنده اشو مرتبه لردن بخت اولمشده صبريله كوره . ايلك يدي مرتبه بيوك
عالم نورانی بی تشکیل ایندن بش بيك داندن مركب ايش . خلق عالمدن اول دخی موجود اولان
بو عالم ايله فراک کریمده مذکور اولان سبوات سبعا اره سنده فرق بوق ايش . صوك يدي مرتبه
ايه ع م س مرتبه قائل اولان بز اون طنوز بيك ییلدیزدن مركب اولوب بوكا دخی كوچك عالم
بودن . قرانده ك يدي ارض بودن عبارت ايش (البا كوره . ص ۲۳)

وزاجر البحور ومدبر الامور بان تسكن المؤمنين في جنك العليا التي وضوان خزنها
 ويا فوز عبد رجاها فاذا بالذي من قبل الملا من جانب الطور الايمن من الشجرة المباركة
 يتادى ويقول يا حيي يا محمد اي عبد دعاني بهذه الدعوة بصفو قلبه وخالص يقينه تهاجر
 الخميس النصف من نيسان او عشية الجمعة او ليلة النصف من شعبان او في خمس ليالي
 من شهر رمضان او يوم القديس او ليلة الميلاد او يوم عيد القدير الاجلته من امي وسكنته
 حتى واسقيه بكأس رحمتي واجعله مع المؤمنين الذين لا خوف عليهم ولا هم يحزنون
 رقت اشارتي بسر العين العلوية ، بسر اليم المحمدية ، بسر السنين السليبية ، بسر ع م س
 اول دعائنا شير لمنانا ونقول بسم الله الرحمن الرحيم و آخر دعائنا نشكر من هدانا ونقول
 الحمد لله رب العالمين .

ترجمہ

اشارت (۴) سورہی

ظفر اول اللہ کہ قارشوسندہ بیونلر اکیلیور وبتون مشکل وجتین مسائل سیلیفور۔
 بیور ، غدیر خم بایرامی کولندہ حضرت محمد المصطفی طرفدن مقصد و اشارت صادر
 اولدی ، بونی (بایرامی) شرفلی و فضیلتلی تلقی ایدنلر الله تزدندہ بیوک مقامہ مالکدر ،
 ای آریرلر امیری ، ای علی ای عظیم ، سکا توجید ، تقرید ، آزیہ و تحجیرد ایلد اشارت ایدن
 کرلہ لر دن بری م ؛ ای علی ای عظیم ، ای ازلی ای قدیم ، ای باری ای حکیم ؛
 حضرت محمدک بیاض سینک آتہ و اکباً مکہ دن چیقار کن در میان ایشدیکی طلبک سر مہ
 مدن نیاز ایدیبورم ، او وقت حضرت محمد یوکسک سئلہ شولہ دیوردی ؛ الله
 اوغورندہ جہاد جہاد احراب احراب ایشہ ہم سکا قارشو بر اشارتم ای توردک
 نوری ، ای قیالری یادان و دکزلری ضبط ایدن ؛ ای بتون مسائلی حل ایدن ا بتون
 مؤمنلری اداره سنہ رضوانک مأمور بواندینی علی جتسکندہ ائکان ایتدیرم ای نیاز
 ایدن قول نہ بختیار ایشہ او اتنادہ طوردک جانب ایشدن ، یوکسکلردن و شجرہ
 مبارکدن بر صدا یوکسکلدی ، او صدا دیوردک ؛ ای حییم ، ای محمد ؛ ایسانک نصقندہ کی
 پنجنبہ کونی و باخورد جتہ کیجہ سی و یا شعبانک لغنی کیجہ سی و یا رضانک بش کیجہ سی

[۴] حضرت محمدک علی بن ابی طالبی غدیر خم نام موقعدہ خلیفہ نصب ایتدیگی اوجاسنہ
 اشارتدر ، حیدرہلر یوسورہ لک قرائتی ائسانسدہ بش فاندن مرکب وحدایت نصیریہ یو اجاہ الزہدی
 مدد لری اوستہ و ہم ایدرلر ، پارمئلری دہ عربستانلرکی تداوت علامتی اولوق اوزرہ طویل دلوئادلر
 کلای و یا فیریلر ایسہ اسکیندل شرفک جیلانی وہ نواسلرینہ یابریلال اشارت دینیہ لرہ معاہہ پر طرزہ
 الزہدی لردن کتابہ اولہ دنی کوکسکلرینہ نورلر ،

ويا قداس كوني ويا خود ميلاد كيجمسي ويا عذير بايرامي كوني بكا يو دعا ايله مراجعت
 ايدن هر قوليني ملتندن صايار وچتمده اسكان اينديروم . اوكلانج رحمت كاسه ملاهو
 ويزوم . وكنديسي فورقوسي وجزئي اوليان مؤمنلردن بايارم . اشبو اشارتمى عين علويه
 وميم محمدية وبين ساليه سرينه ؛ ع م س سرينه اعلان ايلرم . دعامزك ابتدائنده
 معاصره اشارت ايندكدر سوكره ويزوكه بسم الله الرحمن الرحيم ؛ دعامزك سوكنده
 بزي طريق حقه دعوت ايدنه تقديم شكران ايلر وحقي سويلرز . بتون كاشات صاحي
 اولان الله حمد !

٩ . سورة البين العلويه

بسر الدين العلوية الذاتية الظاهرة الأتريجه ، بسر ايم المهدية الهامية المالكوتية
 الحجابية الفرعية التورانية ، بسر الدين السلسية الجبرائيلية السلاهية البايه البكرية
 النبوية الصبرية ، بسر ع م س

ترجمه سي

علوي ، ذاتي ، ظاهر واترهي عينك سريله ؛ محمدى ، هاشمي ، ملكوتي ، حجابي ، قرصي ،
 توراتي ميمك سريله ؛ سلسلي ، جبرائيلي ، سلاني ، بابي ، بكري ، نمبري ، نصير سينك سريله ؛
 ع م س سريله ؛

١٠ . سورة العنق

اشهد ان الله حق وقوله حق وان الحق المين على بن ابي طالب الأتزع البطين والنار
 مني للكارين والجنة روضة المؤمنين ، والماء من تحت العرش يطوف وفوق العرش رب
 العالمين ، وسحالة العرش النامية الكرام الذين هم اليه مقربون عدني في شدتي وعددة
 المؤمنين . بسر ع م س .

ترجمه سي

اللهك حق وسوزنك حق وشفاق صاچلري سيرك اولان اسرار انكيز على بن ابي
 طالبك آشكار برحق اولدينه شهادت ايدرم . جهنمك كافر لوه مقر وچتلك مؤمنلرايجون
 ايشل بر بائجه اولدينه ، صوبك عرش آئنده طاشدينه ، رب العالمينك عرشك فوقنده
 بولدينه ، كنديسه (الله) بك عين طونيالان وعرشى طاشيان سكر اصيل ذاتك تحت
 ومشتت آنلرنده . ثم وكافة مؤمنين ايجون استادكاه اولدقليت شهادت ايدرم . ع م س
 عقدينك سرى !

١١ . سورة الشهادة والعلامة اسمها الحبل

شهد الله انه لا اله الا هو والملائكة واولو العلم قائماً بالقسط لا اله الا هو العزيز الحكيم . ان الدين عند الله الاسلام ربنا آمنة بما انزلت واتبعنا الرسول فاكتبنا مع الشاهدين .
 بشهادة ع م م شهد على ايها الحجاب اعظيم ، شهد على ايها الباب الكريم ، شهد على
 يا سيدي المقداد الجميل شهد على يا سيدي ابو الدر الشمال شهد على يا عبدالله ، شهد على
 يا عثمان ، شهد على يا قنبر بن كادان ، شهد على يا قنبر ، شهد على يا نجيب ، شهد على
 يا مختص ، شهد على يا مخلص ، شهد على يا ممتحن ، شهد على يا مقرب ، شهد على يا كربوبي ويا روحاني ويا مقدس
 ويا سائح ويا مستمع ويا لاحق شهدوا على يا اهل المراتب ويا عالم الصفا اجمعين . ان شهد
 بان ليس الهماً الا على بن ابي طالب الاصم المبود ، ولا حجاب الا السيد محمد المجدود ،
 ولا باب الا السيد سلمان الفارسي المقصود واكبر الملائكة الحمة الايتام ولا رأى الا
 رأى شيخنا وسيدنا الحسين بن حمدان الحنفي الذي شرع الاديان في سائر البلدان شهد
 بان الصورة المرئية التي ظهرت في ابشورية ، هي الناية الكلية وهي الظاهرة بالتوراتية
 وليس آله سواها وهي على بن ابي طالب وانه لم يحاط ولم يحصر ، ولم يدرك ولم يبصر ،
 شهد بان نصيري الدين جدي الرأي جلال الطرية ، نصبي المذهب ، جل المقال ،
 مبعوث الفقه ، وأقر في الرجة البيضاء والكرة الزهراء وفي كنف النطا وطلا العما
 واظهار ما كنتم واعلان ما حتى وظهور على بن ابي طالب من عين الشمس قابض على
 كل نفس ، الاسد من تحته وذو النصار بيده ، والملائكة خلفه والسيد سلمان بن ابي بكر
 والماء يبع من بين قدميه . والسيد محمد بن ابي ويقول هذا مولانا على بن ابي طالب
 فاعرفوه وسبحوه وعظموه واكبروه هذا خالفكم ورازنكم الا تذكروا شهدوا على
 يا ابيادي ان هذا ديني واعتقادي ، وعليه اعتمادي ، وبه احيا وعليه اموت ، وعلى من
 ابي طالب حتى لا يموت ، بيده القدرة والجبروت ، ان السمع والبصر والنفوس كل
 اولئك كان عنه مسؤولا علينا من ذكرهم السلام . تمت

ترجمه سنی

شهادت و تمیز عامبیلہ جبل [۵] سورہ سنی

شهد الله انه لا اله الا هو والملائكة واولو العلم قائماً بالقسط لا اله الا هو العزيز الحكيم . ان الدين عند الله الاسلام ربنا آمنة بما انزلت واتبعنا الرسول فاكتبنا مع الشاهدين (آيات كريمه لرى) ع م م شهد على ايها الحجاب اعظيم ،

(*) بوضوئهم دخلوا شيلبوركه عام طبعه سنی بتون بتون امور دينيه دن خارج طوئنا مندر.

ای باب کریم ، ای مقدار همین ، ای حضرت ابو الذر ثمال ، ای عبدالله ، ای عثمان ، ای قسیر بن کدان [ای قیب ، ای نجیب ، ای مختص ، ای غناص ، ای ممنحن ، ای مقرب ، ای کروی ، ای روحانی ، ای مقدس ، ای سائح ، ای مستمع ، ای لاسن ، ای اهل مراتب ، ای بتون عالم صفا (۱)] بکا شاهد اولیکز که بن اصلع و مسود اولان علی بن ابی طالبین باشقه بر آله وسید محمد محمودین باشقه بر حجاب وسید سلمان فارسی تصودن باشقه بر باب اولمادینه و ملائکتک اک سوکری اینام حسه اولدینه سائر شهر ایدم دینلری اعلان ایدن شیخز وسید من حسین بن حمدان الحصبی تک رأیتن باشقه بر رأی موجود المادینه شهادت ایدرم. بشریتده ظاهر اولان صورت صریحه تک غایه کلیه اولدینه ونورانیته ظهور ایندیکنه ، علی بن ابی طالبین باشقه بر شی اولیان بوصولدن باشقه بر آله اولدینه ، کندیسک احاطه ، حصر و ادراک اولمادینه و کوروندیکه شهادت ایدرم . دینک نصیری ، رأیتک جنبدی طریقتک جنبلانی ، مذهبک خصیبی ، مقالک جن ، فهیمک بیمنی (۲) اولدینه شهادتی و رجعت بیضایی (۳) ، کره زهرانی ، کشف غمائی مشوشلکک شورینی ، مکتوم طونیلائک اظهارینی ، غنی اولالک اعلانی ؛ علی بن ابی طالبک بتون روحلری ضبط ایندیکی والنده ذو الفقار (۴) ربولندی حالده قرض شمدن ظهور ایدم جنکی اقرار و تصدیق ایدرم . (علی ظهور ایدرکن) ملائکه اوقه سنده وسید سلمان اوکننده بولک جنق و صوابا قلری ازم سندن قیئایه جنق اوصره ده حضرت محمد ربیکک سله باغیره جنق که : ایشته اقدیکز علی بن ابی طالب ؛ کندیسکی طانییکز و تقدیس ، نیجیل و تنظیم ایدیکز ، ایشته سزی خلق ایدن وسزه رزقکزی و یون اولی رد وانکار اینیکر .

ای اقدیلرم بکا شاهد اولیکز : دینم اعتقادد بودر و اوکا اعتماد واردر . اولکله سدیله بکده عقیده ایه اولورم . علی بن ابی طالب دیریدر فوت اولاز . قدوت و جبروت والنده در . ان السمع والبصر والقواد کل اولک کان عنه مؤولا (اینت کره)

که بادشیر بیلرندی بن مسلام

(۱) النور سلسله بدیجر سوره ده کتک عینی اولدینی اوتوماتیلدر .
 (۲) سوره راهه تک نصف اخیرده کی سیرله مراجعت .
 (۳) رجعتدن اسلام بیلری بت بده الوق و نصیریلر اولومدن سوکره اولکله مشابه اولیان بر .
 سینه و روحک تکرار حیایه رجوع یقینی قصد ایدر . رجعت بیضا امتحاله اخیره دینک اولان جسم سانی دیکر .
 (۴) ذو الفقار بذر وقه سنده اولی العاصی بن مفاه نام مشرکک ایچیدر حضرت محمد او وقت قلبی علی بن ابی طالبه اهدا اینتدی .

١٢ . سورة الامايه

اشهدن على ايها التجود الزاهر والكواكب النائرة والافلاك الدائرة ان هذه السورة
 المرثية المعانيه الثاغرة هي على بن ابي طالب القديم الاحد الفرد الصمد الذي لا يجزأ
 ولا يعض ولا ينقسم ولا يدخل في عدد . فهو الهى والهكم والهكم والهى ، امامى
 وامامكم وامامكم وامامى ، امام الائمة ، وسراج الظلمة ، حيدرة ابي تراب الظاهر بالاصح ،
 الباطن بالاذبح ، الظاهر من عين الشمس القاضى على كل نفس ، الذى له واعظم جلال
 عينه ، وكبريا سى رقى لاهوته تحضت له الارقاب وذلت له الامور الصواب ، سر الهى فى
 الساب وهو امام فى الارض ، سر امام كل امام ، سر على بن ابي طالب قديم الزمان ، سر
 حجاب السيد محمد وابه السيد سلمان باب الهدى والايمان ، علينا من ذكركم الرضى
 والسلم .

ترجمه سى

اى يارلاق سيدوزل ، اى منور كواكبى ، اى دون فلكار ، بكا شاهد اوليكز كه بو
 معانيه ايلى وفاقان و كورون صورت قديم احد ، فرد ، صمد اولان ، تجزى واقسام
 قبول اجين واقسام وصوله آريشان وهج بر عدد داخل اوليان على بن ابي طالبين .
 او يجم الهى وسرك الهكز ، سرك الهكز وجم الهكدر ، امامى وامامكز ، امامكز والهكم
 وآئتك اماميدر . كنديسى ظلمتك شلمسى ، حيدرة ابي تراب ، آئين صاحبورى جركشيد
 حاله ظاهر وشفاقده . كبريت سرك بر حاله مخفى ، بتون روحلوه سكام بر حاله نرمى
 شمدن ظاهر دو . سونلر كنديتيه وهيتك خلال مخشتمه ، لاهوتك على وشمله شار
 كبريتيه خلقوع ايندبردى . قارشوسده اك مشكل مسائل بسطاشدى . ساهه آله (وكنديسى
 حاله ارشده امام اولانك سرى : هر امامك امامك سرى : قديم الزمان اولان على بن
 ابي طالبك سرى : حجابى سيد محمدك وياى ودوضرى بولك بارا سينا سلطانك محترى اوليكز
 لرندن بزم رضا وسلامت ا

١٣ . سورة السامرة

سبح لله ما فى السموات وما فى الارض وهو العزيز الحكيم . اصبحنا وبعثنا وامسح
 الملك لله وسبح الملك لله ، بسم الله والله وسر السيد ابي عبدالله ، سر الشيخ واولاده
 المختصين الشارحين من بحر ع م س ، فهم واحد وخمسون . منهم سبعة عشر عراقى وسبعة
 عشر شامى وسبعة عشر مخفى وهم واقفون على باب مدينة حران يأخذون بالحق ويصلون
 بالحق ، من يتبدله يبدلهم ويبدل عبادتهم وفقه الله الى معرفة ومن لا يتدين بديانهم

ولا يعبد عبادتهم فعليه لعنة الله ، بسر الشيخ واولاده المختصين ، بسرهم اسعدهم الله اجمعين .

ترجمه سى

سبح لله ما فى السماوات وما فى الارض وهو العزيز الحكيم (آيت كريمه) .
 صاحبلاذوق وتيسر كتبوك . ملك الهك اولدى واللهم تعظيم اشدى . بسر الله وبالله ؛
 سيد ابو عبد الهك سرى ، شيخك ومختصين اولوب ع م سى ذكرندن ايچين اولادينك
 سرى ؛ بونلر الى بر اولوب اون يديسى عراقلى واون يديسى سوريه لى وميتاقى اون يدى
 محقيدر . (١) كيديلرى حران شهرى (٢) قپوسنده دوريبور وحق دائره سنده آلوب
 وويريبورلر (٣) ديلريله متدين وعبادتلريله متعبد اولانلرى الله معرفتنده موفق ايليه .
 سولريله وعبادتلريله سالك اولمياقلى الله تلعين ايتسون . شيخك ومختصين اولان اولادينك
 سرى الله بتون بونلرى سرلريله مسعود ايله .

١٤ - سورة البيت المسور

والعلور وكتاب مسطور فى رقى منشور والبيت المسور والسقف المرفوع والبحر
 المسجور بسر قالب وعقيل وجعفر الطيار هم اخوة على بن ابي طالب ؛ نور من نور
 وجوهر من جوهر وعلى بن ابي طالب مزمع عن الاخوة والاشوات والابناء والامهات احداً
 ابداً موجود باطن بغير محمود . سر البيت وسقف البيت وارض البيت واربع اركان
 البيت ؛ اما البيت فهو البيت محمدى وسقف البيت ابو طالب . وارض البيت فاطمه بنت
 اسد واربع اركان البيت هم محمد وفاطر والحسن والحسين سر الزاوية القامضة الحقيب التى
 شفى فى سقف البيت هي عمن سر الحقى سر صاحب البيت العلوى الشريف الهاشمى
 الذى هم الفرون وكسر الاصنام علينا من ذكره الرضى والسلام .

ترجمه سى

والعلور وكتاب مسطور فى رقى منشور والبيت المسور والسقف المرفوع والبحر
 المسجور (آيت كريمه لى) على بن ابي طالب برادرلرى طالب عقيل وجعفر الطيارك

(١) اشبو الى بركات كوجبك عالم نورانى مسلوب بريندازدور .

(٢) حران ياده جندن ساقصد ايديبور .

(٣) حق آلوب وويريبورلر ديك قرمان كسك سورعيله كيديلرندن شفاعت ديله بيلرى نور وويريبورلر
 وكافريك ارواحى حيوانات وجماداته سوق ايديبورلر ديمكدر . با كوره ، ص ٢٩٩ .

بیروت ولایتی

سریدار نور نوردن و جوهر جوهر دن ؛ حالبوکه علی بن ابی طالب برادر و همشیره لردن
 پدر و مادر دن مزهدر . واحد اوله زنی موجود اولدیقی قطعیدر . کندیسلی اورتوسر اوله
 رق مخیدر . معبدک . معبد طاوانک . معبد برینک . معبدک ارکان اوبه سنک سری ؛
 معبد حضرت محمد و معبد طاوانی ابو طالب و معبد بری ارسلان قیزی فاطمه و معبدک
 دوت رکنی محمد ، فاطمه ، حسن و حسیندر . ایچری به کیرمش . و معبدک اورتوسنده بولنان
 و محسنی تمیل ایدن محنی زاویه تک سری ؛ محنی اولانک سری ؛ علینک اقراسندن اولان
 اصل و آل هاشمه منسوب معبد صاحبک (۱) سری ؛ او قردن ماضیه به نهایت و بردی
 و اسنای تخریب ایتدی . ذکرندن بزه رضا و سلامت (۲)

۱۵ - سوره الحجابیه

سر الحجاب العظیم ، سر الباب الکریم ، سر سیدی المقداد الحین ، سر سیدی ابی الدرد
 الشکال ، سر الملکین الکریمین الظاهرین ، سر الحسن والحسین ، سر اولین ها نوفل بن
 حارثه و ابو بروه ، سر الصنی و عالم الصنی ، سر کل صکوکی فی السماء ، سر قدس العلی
 و سکنه علینا من ذکرهم الرضی والسلام

ترجمه سی

بیوک حجابک سری ؛ جوهر د بابک سری . مقداد حین اقدمک سری ؛ ابو الدردشکال
 اقدمک سری . ملائکه دن حسن و حسین نام ایکی پاک کریمک سری . اولیادن نوفل بن
 حارثه و ابو بروه تک سری . صفنا و عالم صفینک سری . سماء کی هر کو کینک سری .
 بو سکنک قدسیقله ساکنلرینک سری . ذکر جمیلری بزه سلامت و رضا بخش ایلنه

(۱) حضرت محمد مقصوددر .

۱) تشو سوره تک قرائتندن تصیریلرک حج مراسمندن بعد ایتدکلی اکلانیلور . بولر بیت
 الله خرامدن محمدی ، صادق مقدادی و کعبه تک مرابکی ایتیکندن حسن و حسین اکلانیلور . سوره ابو
 الدردک و معشر الحرام سلیمان فارسیک معرفتندن باشقه برش دکلمش . بو ذواتک معرفته نائل اولسق
 حج مراسم اها ایتک دینک ایش . اساسا محمد بن نصر سلیمدره کی حج مراسم ندنلی بر سورنده
 شیخ ایدیور و کتاب الامیادک بر فیلنده حضرت پیغمبره خطااً دییورک . سنک بورده مدلون اولد
 بقکر لور ایدنر سکا سزار دخی یابدیلر و سی زیارت ایتک ایچون لوشیلور . حالبوکه کادیدرلر کاتیلر فری
 سنک اسباب ایتدیکی شیخ محمد کلای ذها الجری کیده تک آیدمه کی اشاهدی لی پروا صالیوریلور .
 برکون فضل سفر السادقن اسلامک بیت الله دیبرک زیارت ایتدکلی کعبه طائفه معلومان ایتدش
 و بر بایه جوابا دیش ایسک و مراسم کتدر . چونکه کعبه طائفن بایمش ارلسی ماضیه به بر صم
 مشاه سلندهدر . (یا کوره ، ص ۳۱)

۱۶ . سورة التقييه

فتقبوا في البلاد هل من محبص تذكر اسامي السادة الثقباء الذين اختارهم السيد محمد من السبعين رجلاً في ليلة اقبله في وادي منى اولهم ابو الهيثم مالك بن التيهان الاشهلي والبر بن مغرور الانصاري وتمدن بن لودان بن كناس الساعدي ورافع بن مالك المعجلاني والاسد بن حصين الاشهلي وعباس بن عبادة الانصاري وعبادة بن صامت التوفلي وعبدالله بن عمر بن حزام الانصاري وسالم بن عمير الحزرجي وأبي بن كعب ورافع بن ورقه وبلال بن رباح الشنوي . سر تقيب الثقباء ونحيب الجباب سيدنا محمد بن سنان الزاهري علينا من ذكرهم الرضا والسلام .

ترجمه منى

فتقبوا في البلاد هل من محبص (آيت كريمه دن بر قسمه) منى واديشنده حضرت محمدك بخش كشي ارم سندن عليه كجه سنده ترجمه اينديكي تقيب اقديرك اساييسي ذكر ايدهم : برنجيسي ابو الهيثم مالك بن التيهان الاشهلي ، البر بن مغرور الانصاري ، تمدن بن لودان بن كناس الساعدي ، رافع بن مالك المعجلاني ، اسد بن حصين الاشهلي ، عباس بن عبادة الانصاري ، عبادة بن صامت التوفلي ، عبدالله بن عمر بن حزام الانصاري ، سالم بن عمير الحزرجي ، أبي بن كعب ، رافع بن ورقه ، بلال بن رباح الشنوي ، تقيبرك تقيب ونحيبرك نجيب محمد بن سنان الزاهري [۱] اقدمزك سرى : ذكر جيلري بزه سلامت ورمسا بخش ايدهم

- ۸ -

مهاجرت مسئله منى

و
سوره ده تناقص نلوس

عصر اخير قاينسه لرني ومتفكر لرني اشغال ايدين مسائل مهمه دن بري ده هيچ شهبه سز مهاجرت مسئله منى اولمشدر . بر ملكك ترقي وتمانيسي ايله متظومت عموميه دوليه ده محكم ومتين بر موقع اكتساب ايده يلمسي او ملكتده ساكن اولان اهاليتك

[۱] محمد بن سنان الزاهري اساعيلير جهده يك معتمردن ذواتدن معدوددر

کثرتی و مجاہدہٴ حیاتہ دہ کی درجہ نیات و موفقیتہ قائم اولدیفندہ شبہہ اجمالیدر . ملتہ
انسانہ بکثرین اسکی مؤلفلرک بر جہندن حقاری وازدر : قائلی وچانی بر وطنداس قوۃ
مقاومہ وکثبتہ سی نسبتہ ترقی ونامائشی تأمین ایدہ بیلدیکی کی ملتک سعادتک وشفاسی
جدال حیاتہ کی موفقیت و عدم موفقیتی او ملتہ ترکیب ایدن افرادک قوۃ مقاومہ سنک
مماغلام وکوحلی اولوب اولماسنه ، متین ، ذکی و منور کتلهلرک کثرت ویاقلتنہ صورتہ
تخلف ایدر . بوندن طولاییدرکہ بتون مدنی حکومتلر عنصر حیاتیلرینک بررکن
زمینی تشکیل ایدن تبعہ سنک رفاه و سعادتله یشاہہ بیلدنی و عددینک تزیید و تکثیرینی
تأمین ایدمچک فی اجتماعی و اخلاقی واسطہ لره مراجعت ایتمکدن خالی قالمورلر . برچوق
عوامل اقتصادی و اجتماعی نتیجہ سی اولدرق شتاقی نفوس بلیہ سنہ دوچار اولان فرانسه
ملتہ ترقی الی سنہ دن بری بومصیتک دفنی تأمین ایدمچک چارہلر تخری ایدوب
دریپور ، قانولر نشر ایدیپور ، نظامنامہ لر قلمہ آبور . و فقط سنہ نسل قیصر برقیصناچک
تضیق غدارندہ اینم اینم اینلیور ، (۵)

تولدانتک کثرتیہ معروف اولان آلمانیہ وایتالیہ ملتلری بیلہ نفوسک تکثیرینی کافیل
تدابیر قانونیہ و اجتماعیہ ایتمکدن کری دورمیورلر ، فقط شوراسی نظر دقتدن دور
طوتمانلر کہ اوروپا عمالکدن برجدید بولنی طوتمان مهاجر قافلہلرینک کثرتی حکومت
مذکورہنک بر وجه بالا عرض اولتان مناعی فوق العتادہ لرینہ ایضاع تأثیر ایتمکدن ضللی
قلامشدر .

امریقا فریستوق قولوب طرفدن کشف اولدقدن و مرور زمانہ قطعاً مذکورہنک
تروت و مدخرات طبیعیہ سی حقدہ اوروپایلر ارسلندہ معلومات واسطہ انتشار ایلدکدن
سوکرہ اون آنتیجی واون یدنجی عصر میلادیلرده انکلازہ دن ، آلمانیان ، اسپانیان
وفرانسہ دن هر سنہ بیکارجه عائہ امریقایہ هجرت ایدر . اوراسی کندیلرینہ وطن تانی
آتماذ ایلریدی . فقط او وقتکی مهاجرنک حیات عمومیہ ده کی زانییری او قندو حسن اولتیار
بوددی . چونکہ دائمی و ملی اردور موجود اولمادیکی کی رقابت اقتصادی دائمی او قندر
وسعت اکتساب ایتمیشدی . اون طقوزنجی میلادی طرفندہ بالعموم مدنی ملتلرک حیات
مشترکہ لرندہ برچوق اجتماعی ، اقتصادی و سیاسی تبدلات و فوعہ گنکله هر دولت کندی
موجودینی ، تجارتی و بین المللہ کی موقعی تقویہ و تحکیم ایدمچک چارہلر تخریسنہ عبور
اولدی . فقط دیگر طرفدن اسباب مہبت دار لاشدقجه مهاجرت جریانلری اولستندہ
تراپ ایتدی . آلمانیان ایلرلاندہ دن و سوک سنہ لرده ایتالیان ، روسیہ دن و اوستریان

اهالی آقین آقین امریقایه هجرت ایتک قیولدی . عصر سابق اولمقده بک ده بارز بر حاله کلین بوانیلر نهایت رحان بیاسهتک انظار دئتی جاب ایدمچسک حاد دوروله کوردی . انکلتزه حکومتمدن مانعدا بتون مالک غریبهتک سیاسی پروگراملرئده مستملکات سیاستک وضعی اسبابی مهاجرت مسئله موممنده ارامق لازمه در . بو کونکی نومرالیزه مک اسباب و عوامل حقیقیه سی نخری ایدرکن رقابت تجاریه مسئله حیاتیه سیله برابر مهاجرتی دخی ندقیق ایتک ایجاب ایدر . وطنک قسالم وزنده قوللری سن لوران ، مینیسی و آمازون حوضه لرئده چالشه رق فوت اولمقدن ایسه متروبولده وبا اکا دوغریلدن دوغری ی به مربوط اولان مستملکانه منمر مساعیده معروف اولمق ایت دهه نافعدر .

هر سنکی وفیات مقابلنده ۸۰۰۰۰۰۰ کشتی قازانان آلمانیایا ایمپراطورلقندن ان طنوزنجی عصر طرفنده (۶ - ۷) میلیون کشتی هجرت ایتشددر . ۱۸۸۰ سنه منده ۲۱۰۰۰۰۰ مهاجر وطن اصلینکی ترک ایله اسباب معیشتی باشقه اقلیملرده ، دهه زنکین ودهه منبت اراضیده ارامقه سی ایتش ایکن حکومتمک انخلاق ایتدیکی تدابیر اقتصادیه واجتیایه نتیجه سی اوله رق اشبو مقدار یواش یواش نسانم ایتدی . مثلا ۱۸۹۰ سنه منده ۱۰۰۰۰۰۰ و ۱۹۰۱ سنه منده ۲۲۰۰۰۰ تنزل ایتدی . حرب عمومی اعلان سنه منده آلمانیایا ایمپراطورلمک مالک اجتیایه کوندردیکی مهاجرلرک عتمد سوتکی ۲۰ بیگدن فضلہ دکادر (۴) مملکت مذکورمک شو بارلاق موفیقی قارشو سنده ایتالیا مملکت مهاجرت یوزندن دوچار اولدیکی بوشلقلر دهه بارز ودهه واسع کورد . نیور : ۱۹۰۵ تاریخندن بر وهرسنه ایتیلادن ۶۰۰۰۰۰۰ - ۷۰۰۰۰۰۰ کشتی هجرت ایتکده ووطنلرک احوال اقتصادیه سی واسباب تدافعیه سی مشککل بر حاله سوقندردر (۵۵) .

بو حالک آریانی تشریح ایدن محردر دیبورک :

وطن ایچور عادتاً بر فلاکت حالی آلان مهاجرتمک اسبابی ایکی به ارجاع ایتک قائلدر . بری توتداتک کیرتی (***) و یونلری بسلیچک اراضی منبته تک کافی اولماسی ؛ ایکنجیسی ایتالیا احوال اقتصادیه تک احتیاجات عمومیه سی دفع ایدمچک درجه ده مساعد اولماسیدر .

بر عتیقک اطراف اریهه سی مختلف نسیتراله صاران مهاجرتدن سوریه قطعیه سی دخی

[*] شراده رو خاللوئه ده ک : ذبیانک مهم حکومتلری ۱ سن ۲۶۵ پارس ۱۹۱۳

[**] ایضاً ، سن ۳۰۹

[***] ایتالیا ده بر کیلومتره مربعه ۱۲۰ فوس اصابت ایدیور : بلجیقا : ۲۴۸ ، انکلتزه ، ۱۴۴

آلیا : ۱۲۲ ، ژاپونیا : ۱۰۳ ، اوستریا و مجارستان : ۷۶ ، فرانسه : ۷۳ .

مع التأسف قورتولامانئدر . بوندن بر ربيع عصر اولك كاجده قدر وطنه سيم صقايه مربوط فالان سوربه ليلر مختلف ملكره منسوب افرادك ادخار نرون تايه سيمه امر يقايه كينكارى وايجه موفيتلر نامين ايندكلى كوردرك قابيلده مباشرت ايلديلر . اساساً بوناره وتيله اوزون سفرلر اجرانئدن حظ ايدين قبيكه ليلردن بر جوق خصائلر انتقال ايلدركن مهاجرت حسي دخى خارج قلامانئدر .

سوربه دن ايلك دفعه اوله رفق بيت لحم قصبه سندن برفاج خانه هجرت ائمشدى . بونلر وطن حيدرلنده لساييج ، خايچ ، اشخاص مندمه رسيلرى كوستون اوقاق حصيده بيكارلار سائتمه نامين مباشرت وادخار نرونه سى ائمشلردى . بوندن اونو زسته اول غير محسوس بر صورتده باشلايان مهاجرت يواش يواش رست بيدا ايدورك باخصوص سوك سله لردم يشون و مطبورلرى درون درون دوشو تدبيره چك بر دورده حاده به كيردى .

عشائلى اميراطورلئتك بو جز قيمتدالئدن شيميدى به قدر ايدين مهاجرلرك عددى مع التأسف بزجه حقيقى بر صورتده معلوم دككدر . تشكيلات حاضره سيمه نفوس موجوده مئزى بيله لا يقيله قيد وسط ائشكدن بك اوزاق اولان دوائر خانه مئز بو نقطه همه بي دخى اهال ايديبور بو بك طبيعى كوردوبنور . بز مزرعج ومؤزر اولان بو اهالى مساعجه ائشك بيله مر كسجه سرورف اولان لا قديميز وصفوق فاليلقغوزله مقاله ائشكه

عبوروز ، يالكر حرب عمومى افلاقى تاريخته قدر كرك كويلرده كرك قصبه وشهرلرؤم بر جوق خانهلرك فاليمى بر جوق كويلرك سكه سز قالدئىنى ونفوسك شرح بر صورتده تناقص ايندكلى كوردن مدققلرى ممكن اولدئىنى قسدر تنور ائشك اوقاق ايجوند دروزك : سوربه دن يالكر جاهر متحده آمريقابه ۱۹۰۵ نه سنده ۴۸۱۲ - ۱۹۰۶ - ۱۹۰۷ - ۱۹۰۸ - ۱۹۰۹ - ۱۹۱۰ - ۱۹۱۱ - ۱۹۱۲ - ۱۹۱۳ - ۱۹۱۴ - ۱۹۱۵ - ۱۹۱۶ - ۱۹۱۷ - ۱۹۱۸ - ۱۹۱۹ - ۱۹۲۰ - ۱۹۲۱ - ۱۹۲۲ - ۱۹۲۳ - ۱۹۲۴ - ۱۹۲۵ - ۱۹۲۶ - ۱۹۲۷ - ۱۹۲۸ - ۱۹۲۹ - ۱۹۳۰ كئشى هجرت ائمشدر . دئشك ايلوور .

كه درت نه نلر قنده ۲۲۰۴۹ كئشى غايب ائشيز ديكدر .

امريقاي جنوبى به ، مصره ، اوروپايه ، افريقاي شمالي به . با تمام جهلرم هجرت ايدنيلر ۱۵۰۰۰ راد سنده تحديق اولئىديتته نظراً سوربه دن هر سله ۲۰۰۰۰ كئشى هجرت

ايديبور (۱) ديكدر كه بونك نه قدر اهميتل وحيات مليه وانكسارديه مئز نقطه نظرئندن قدر ايم اولدئىنى لك اوقاق بر ملاحظه ايله اكلامق ايلددر .

مساحسى ۵۴۰۰۰۰ كيلومتر و مريضدن ونفوسى ۷۰ . ليولدن عبارت اولان آلتانيا اميراطورلئى مهاجرت بوزئندن سنده يالكر ۲۲ بك وطنداس غالب ايديبور . واقعا حيات اقتصاديه بك لك مسكه ايريش ا سنايدم و تجارنده سريع وحيوت افزا نوقيلره

مظهر اوله رق ذرياك اِك ذنكبن رمصور دولتری مسانه بحق داخل اولان آلتايان
 بزم ملكه مضافه ايدمچك بر غرايشده بولمحق دحكتر . بالكنز .
 ۲۹۶۰۰۰ كيلومتر مربعى وسعتده بر اراضيه وبالكتر وچ ميلون قدير بر نوسه
 مالك اولان سوريه قطعهسى مع ائتلاف مهاجرت خصوصنه آلتايانك پائنده ذكر لونه
 بيدور . ائتلاف قوسى عشرات خالصى كچمبن ، قدير ، جاه لى وهردرو آثار عمراندىن
 محروم اولان شو جز عثمانيك هرسه اولادندن (۲۰) بيك كشي غالب ايتسى هر
 حاله هبى درين درين دوشونديرمچك بر ماهيتده در . وقتيله اون ميلون قوس
 ايتدىكى رويت اولان سوريه قطعهسى ثروت مدخره سنك كرتيله ، اغوجاچيل و تجارت
 بحريه قابىلى مواصليله ، دلفريب داغلىيله منبت وادبلىيله واصل برعتيك غانا
 مرصنه بولمحق كى بر موقع مستاسبيله بالعموم كاشانك حرس واشتهامى تحريك
 ايدمچور . بزم بر ممتاز ارتكاب ايتدىكمز اهماليله ملكت بوكون اوچ مياپوندىن نقصان
 اولان قوسى ييله ايدمچك درجده فلاكتله اوغرايدى ، طبعاً ذكى وچالشفان
 اولان و بالخصوص امور تجاربه و فكر يوده فطره قابىلى اولان اهالىسى صوك سنه لوده
 اسباب ميسقى باشه ملكلرده ارامه مجبور اولور كويلر قابىور اوورلر بايرلر زراعتدن
 محروم قابور و فقط ديار طرفدن اجق كوزلى وايد آل صاحى سوينستر - حرب
 محتومى قابور - ملكتك ثروت عموميه ته كوز ديكرك بو بوشانان كويلرى وصاحبسز
 اولان اراضى و مائسا وروپان نخل ايتدىكى يهودى مهاجرلى نامنه مسابه
 ايدمچور . (۵)

شده به لغز مهاجرتك لهنه وعلينده بر جوق بازرل نشر ايدمشدر لهنه اداره
 كلام ليدنر يودورلك :

دنياك هر درلو ايتندن محروم اولان بر ملكنده ينگلور ولفندن و بويه ۱۵-۲۰
 غروشى تيراندى حياى هروركلر حست سونديرون نوكتتمكدن ايت امر يقابه كدموك
 قدى حياك ، قارىك اولدىنى راي العين مشاهده و كلىلى ثروتى تاين ايتك ايت اولادور .
 وطن ديك انسانك حضوريل ايله وساعات ملكه ايله حياى كچيردىكى حماكت ديكور .
 وطنداشك سعادتى و خانله نك رفا و اسراحتى تاين ايتن ، ايتنك ، االك و انصافك
 مؤثر حقيقتنه بر درلو قاروشه بيان بر حماكت ايتون سو كلى وطن ديك بيلنر نه درجه
 به قدر دوشمى اوله يابور ؟ و تنله فقر و سفالندن و باعدل و انصافك فقداشندن دولان وطن
 اصلىنى ترك ايتش نجه سوريه ليلر واردركه بوكون نيورنك ، شيقاغونك ، ريوده جايد

(۵) برنجى جلدك ۲۰ - ۲۴ صفحه لرته مراجعت .

رونك ويا بونه نوس آيرسك اك مشهور تاجر لري مياننده تعداد ايدملكده در . مصر قطعه .
 سنده بولنان اون بيك سوريه اينك اموال منقوله وغير منقوله سي بوكون اوتوز مليون
 انگليز ليراسي قيمتنده در . آمريقادو وسائر ممالكده بولنان وطنداشلك تروت عمومييه .
 لري ۲۰۰ مليون ايرادن اشاعي دكلدر . (*) واقعا سوريه قطعه سي شمدي به قدر نفوس
 عمومييه سنك بر سدسندن فضله سي غائب ايتشدر . فقط شوراسني اونوتامليدر كه بو كتله
 كندي وطنده قلمش اولسه يدي هر حالده بو قدر صاحب تروت اوليه جق ينه تنبل
 عاطل ، فقير ومسكين حياتي تو كته جكدي . جاهر متحده آمريقادو صبه دائره سي
 اطبا سندن (آلن مكلولن) مهاجرت حقنده قلمه آلديني بر اثرده دييور كه : بتون
 مهاجر لر آره سنده يهوديلردن صوكره اك زياده موفق اولانلر سوريه ليلردر . يونان
 مهاجر لردن يوزده ۶۸ وپولونيا ليلردن يوزده ۶۳ و ايتاليا ليلردن يوزده ۵۹ وسوريه ليلر .
 دن يوزده ۳۴ ويهوديلردن يالكرز يوزده (۹) مهاجر عدم موفقيته دوچار اولمده در . (***)
 صرف مادياتي دوشونهرهك مهاجر تك لهنده اداره كلام ايدن بو ذواته بر نقطه نظر دن
 حق ورمه كه مجبور قاليورز . سوريه ليلر باخصوص ساحل اهاليسي اونه دنبرو تشبث
 شخصيلري به ، عالم تجارنده كي موفقيتيلري به شهر تشادر . بيروتك طرابلس شامك ، يافه نك
 وسائر قصبه لرك معروف تاجر لري اجنيلرله اولان رقابت اقتصاديه لرنده اكثيريا غالب
 كليورلر ، مصر قطعه سنده كي سوريه ليلر عالم تجارنده يك شانلي خاطر لر لر اولور .
 مطبوعات همان بونلرك النده در بر جديدك مهم شهر لرنده كي عثمانلي مغازه لري انتظام
 ومكاملتيلري به ، جسامت و ثروتيلري به هر وطنداشك غرور واقظاري موجب بر حاله در .
 بوندن باشقه مهاجر لرمز وطنيلري به اولان علاقه لري بو تون بوتون كسمبورلر . دهها يقين
 وقته قدر هر سنه سوريه به يالكرز بيرونده كي بانق عثماني شعبه سي واسطه سيله ۸۰۰۰۰۰۰
 ليرا قدر بر پاره ارسال ايتمكده در . حتى بونلرك تخميناً بر ربي بر مقدار تروت طويللا .
 دقدن صوكره تكرر وطنيلري به دنونرك اسكي حيات فقيرانه لري به حرفه بر حاله افراغ ليك
 وسنه لرجه زراعتدن محروم قالان بر چوق اراضي ايك صورتيه امرار حيات ايدنيور .
 لر . فقط بوتون بو ادله مهاجر تي فائده لي كوستره جك بر ماهيته دكلدر . وطن آنجق
 اوز اولادينك مساعي خالصانه سيله فلاح ومعموريت بولور . بوندن باشقه مملكته اقتضه
 اولان مبالغ سنويه نك بر قسم مهمي كرك جبل لبنانده كرك جبل عاملده وساحل قصبه .
 لرنده جسيم ومنظم خانه لرك انشاسنده صرف اولنيور .

(*) الهلال مجموعه سي ، جلد ۱۳ ، ص : ۳۰

(**) المقتطف سنه . ۳۰ ، ص : ۴۹۰

سوریہ دہ کی مہاجر مائلہ سی عادتاً یوم جدید رزق جدید دستوریہ عمل ایڈیوردی .
 آمریکا پارہ سی افتقدہ دوام ایتدجکہ لوکس حیات دوام ایدر دورور . فقط کاربان مذہبک
 سرعته خلل طاری اولور ویاحر کتنہ بر توقف عارض اولورسہ سفالتک باش کوسترمی
 محققدی نیتہ کیم بحران دیدکار صری پک اجیقلی بر صورتدہ کوستردی . حربدن صکرہ بو
 خصوصاتک حکومتجہ غایت جدی بر صورتدہ تدقیق اولنہرق مملکتی احیا ایدہ جک
 متین اساسر وضع اولنہنی تمی ایلمہم .

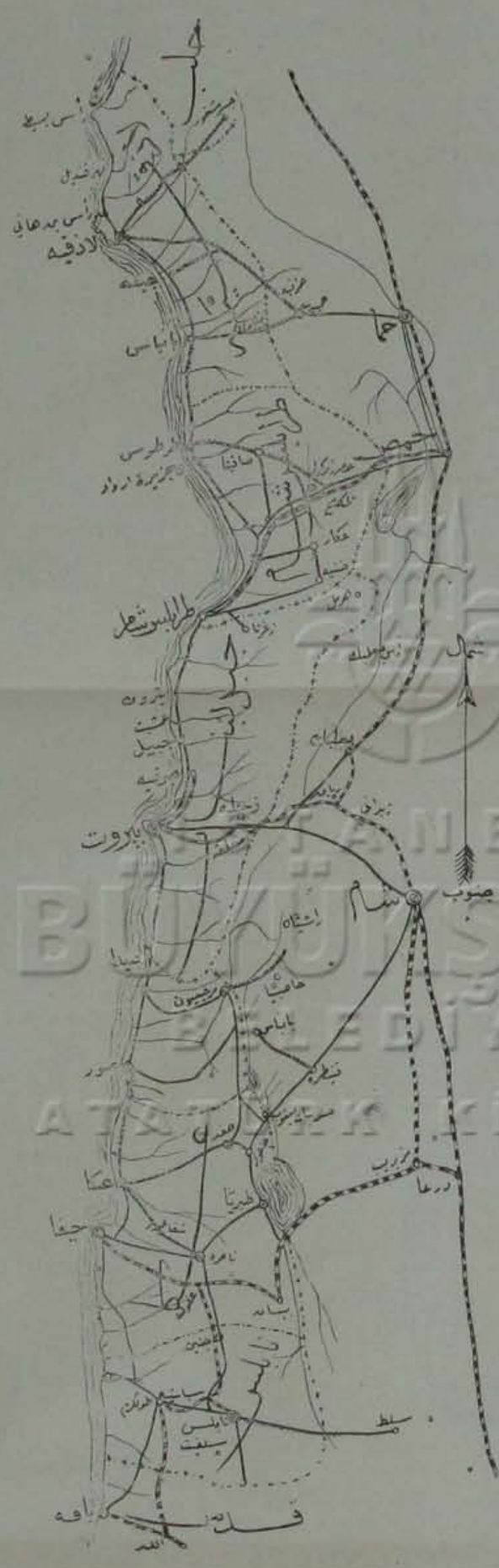
-۹-

آثار نافعہ

بیروت ولایتک بللی باشلی شهر وقصبہ لری لبنان وققدس متصرفلئریلہ سوریہ ولایتنہ
 برر شوسہ ایلہ وصل وبویولرک بر قسمندہ شمندوفر خطوطی بیلہ تمسید ایدلمشدر .
 نافعہ دائرہ سنجہ ترتیب ایدیلوب بر صورتی اثرہ عیناً درج ایدلمش طرق ومعابر
 جدولک مطالعہ سندن اکتلاشلدیغنه کورہ ایوم بیروت ولایتندہ انشا اولنان ویادردست
 انشا بولنان یولار ۹۱۰ کیلومتر و ۶۳۰ مترو طواندہ در . بونک ۵۹۷ کیلومتر و ۸۰
 متروک تسبی اکل ایدلمش و ۴۷ کیلومتر و ۱۵۰ متروسنک تسویہ تراپیسہ یاپیلمشدر .
 ہوز اچیلیمیان اقسام ۹۰۰ + ۲۶۵ کیلومتر طولندہ در .

لاذقیہ — حا یولی — لاذقیہ دن باشلا یدرق صہیون وجبلہ قضالرینی قطع ایتد کدن
 ومرفب قضاسنک مرکزی اولان بانیاں طریقہ قدموس ناحیہ سنہ قدر ایلر ولد کدن صو کرہ
 دیر شامی نام موقعدہ سوریہ ولایتنہ کیرر بو صورتلہ نصیریہ داغلیری غریب دن شرقہ قطع ایتمش
 بولنیوسہ شوبنک انشا آتہ ۱۸۸۴ سنہ سنندہ مباشرت ایدلدیکی طالدہ ہوز بر ربی بیلہ آتمام
 ایدلمشدر . ولایت سر مهندس مجلس عمومی دہ تقدیم ایتدیکی نافعہ راپورندہ بویولک بر شکل
 دیگر حدیمک اولان لاذقیہ طرابلس شوسہ سندن بحث ایدر کن دیبورکہ : اشبو طریق ایچون
 ۱۳۳۱ سنہ سی ظرفندہ مجدداً شوسہ عملیاتی اجرا ایدلمک اوزرہ ۴۰۰۰۰۰۰ غروش تخصیص
 ایدلمش ایسہ دہ احوال حربیہ دولایسیلہ ہیچ برشی یاپیلہ مادیفندن ۳۳۴ سنہ سی ظرفندہ
 اشبو عملیاتلہ برابر اعمالات صنایعیسی دہ اکل ایدلمک ایچون بودجہ یہ ۱۵۰۰۰۰۰۰ غروش
 ادخال ایدلمشدر .

بودجہ یہ یالکز مبالغ جسیمہ ادخال ایتمکلہ ایش تمام اولماز . ولایتک ایکی مہم لراسنی
 بر برینہ ربط ایدن بویولی خاطر وخیالہ کلین مشقتلر چکمک صورتیلہ قطع ایتک ہر کدک
 تحمل ایدہ بیلہ جکی بر عذاب دکلدہر . ہلہ قیش موسمندہ از قضا بر مأمور ویابر تاجر

İSTANBUL
 BÜYÜKŞEHİR
 BELEDİYESİ
 ۲,۲۵۰,۰۰۰
 ATATÜRK KİTAPLARI

شمعدون خطوطی
 انشا اولیان شوسه لر
 در دست انشا شوسه لر

سوریه ده طرف و معابر

بیروت اوزرندہ یولجیاتی ایتمک بدبختانہ دوچار اولورسه چکجکی زحمتک تصویرنه امکان
 یوندر . سکر اون جای موسم شتا مناسبه ملاشمش و یولی کسمش یولور . اکثریسک
 اوزرینه هنوز کوبری انشا اولتماش اولدیندن یولجی جان و مالی طالعه لایم ایدرک
 آندہ برابر سوپک ایچنه طالار . اولومه مصارعه ایدرجه نه چالیشوب چابالا دندنصره
 ییک زحمتله نهرک اوزرینه اولاشیر . یوزالردہ سیاحت ایدنلر کندیلرینی بیزین دنیاتک
 مصلح نظری اولان کوزل سوریه قطعہ سنده دکل بیکه هنوز کشف اولتماش وحشی بر
 عدتده یوتدقلرینه قائل اوله جقلری کلپور . فی الحقیقه ولایتک قسم شمالیس هر نه دن
 ایسه آثار عمرایه نقطه نظرندن شمعی به قدر یک زیادہ اہمال ایدلشدہ . دینہ بیلرکه
 منقہ تک قسم اعظمی اسکان ایدن نصیرلر خشونت طبع و حرکات سرکشانه لرینی انجق
 شوالیم فقدان عمران ایله ادامہ ایدہ بیلدیلردہ . آسایشک تأمین و زراعت و فلاحتک
 ترقیسی امرندہ مصروف اوله جق مساعینک باشدہ شوبہ انشا اتی قید ایتمک حکومت
 مشروطیہ مز ایچون قطعاً اہمال ایدلجک وظیفہ لردنر .

طرابلس — حص — حما شومسی . — پوشوشه طرابلس و حص الاکراد قضاری
 جنوب غربی — شمال شرقی استقامتده قطع ۶۲ نچی کیلومترودہ واقع عین السود نام
 محلہ سوریه ولایتہ دخول ایله حصہ قدر امتداد ایدر . بو شهر دن اعتباراً استقامتی
 بائیدیل جنوبدن شمالہ دوغرو حماہ قدر ایلرور . عین السود دن حماہ ایدر اولان
 مسافہ ۷۹ کیلومترودر . عرفا نهرینک منبندہ باشلابان و ۲۱ کیلومتر و بطولتده بولتان بر
 شہ حبا قصبہ سہ کیدر .

شومہ اوزرندہ نقلیات اجراسی با امتیاز بر شرکتہ حوالہ ایدلش ایدی . قبل الحرب
 و با حصول حص — طرابلس شمندوفرینک انشاندن اول هر ایکی شهر اوزریندہ ۱۶
 کشیک دبلیرانس اراہلری و اتمہ تجارہ قامیونلری ایشلیور ایدی . مار الذکر شمندوفر
 بر فرانسز شرکتی طرفدن انشا اولتمش ایدی .

بیروت — شام شومسی . — ۱۸۵۹ سنہ سنده قوت برتویسی *Comte de Sautain*
 طرفدن امتیازی آلہ رق ۱۸۶۳ دہ اقال ایدلیدی . کرک انشات کر کہہ نقلیات اجراسی
 ایچون وقتدہ تاسی ایدن بیروت — شام شومسی شرکتی ۱۸۹۲ تاریخہ قدر امتیاز
 دن استفادہ ایددی . بو تاریخدہ شرکت بکی بر فرانسز قومبانیاسی ایله اتفاق ایدرک
 امتیازندن فراغت ایددی . اساساً ۱۸۹۱ دہ اشبو فرانسز شرکتی بیروتدن شامہ قدر
 ۱۱۶ کیلومتر و طول اوزرندہ بر خط انشا سنہ امتیاز آلمش ایدی . عینی تاریخدہ بلجیقالی
 برتومبانیاسم — مزرب خطی امتیازی آلمش اولدیندن هر ایکی شرکت اتحاد ایدرک
 سوریه اقتصادی شمر و فرار عثمانلی قومبانیاسی نامی آشدہ .

بوقومبایا اخیراً شماله دوقری ریاندن حایه ۱۸۸ و اورادن حلبه قدر کتیش بر خطه
تدییدی امتیازی آئشدر . بو خطه کیلومتره باشه ۱۵۰۰۰ فراتیق تأمینات ویریلدور
ایسه ده خطک بغداد شندوربسه انصافدن سوکره بوتأمینات یاری یاری به ایندوربه
چکدر .

دمیربولری . — اوروبای غربی نملکتلرنده خطوط جدیدیه بویوک شوسه بولرندن
سوکره تشکیل ایدمک عادتا اولرک اولجا چیزمش اولدقلری ایزلری تعقیب ایندیکی حالده
آسای عثمانیه بونک تمایله عسکی رونما اولمشدر . اولادمیربولری انشاسا اولمش
وبالآخره بونرک بویکی برلردن شوسه بولری انشاسی دوشونلشدور . بوابکی طرز
بولر بری دیگرسک لازم غیر مفارقیدور . خطوط جدیدیه قدر شوسه بولری ده تجارتک
توسعی موجب اولور . بالکیز بویولرک الکی وسائط نقلیه ایچون ده قابل استفاده بر
حالده اولسی لازم کایر .

آسای عثمانیه شندورفر مسئله سی ایچون مهندس وبلهام وون بره سسل غایت
استفاده لی برار قلمه آئش واطولیده ده ، الجزیره ده تشکیل اولسه جتی خطوط
جدیدیه حفته مهم بر پروژه وجوده کتیرمشدر .

ملومدرکه بر دمیربولی ، مهم سوقیات و نقلیاتک اجراسی ممکن ویاغتمول اولان براده
خدمت کوره بیلر . بقا سنی تأمین ایده بیلر . بونک ایچون شندورفرک کجذبکی برلرک
غایت و محصولتار و تجارتله مألوف محللر اولسی ایجاب ایدر . بوجهته تمایله سه یویاچود
چول حالده کی برلرده تأسیس اوله جتی بر شندورفر خطی ایچون ایلری سوروله چک
سرمایه عطالتی محکوم قایلر .

بولدن سوکره موضوع بحث اولان نقطه دمیربولک تک ویاچقت اوله رفقی انشاسی
لازم کله جکی وخطک اکللیکی اوروباده اولدیگی کی بر متره ۴۴ سانتیمتره سی بونسه ۱
مترک طار بول اوله رفقی قبول ایدیه جکی مسئله سیدر .

مسئله تک قسم عملی کوفیسی بر طرف ، بالکیز تجارت نقطه نظرندن دخی ، چفته خطک
اهمیتی درکاردر . طبیی بوخصرصدده وضع اوله جتی سرمایه ، چفته خط انشاسی تصور
ایدلیکی حالده فوق العاده بوسک اولسی ایجاب ایدر . لکن بو مصرف تأمین اوله
جتی فضله واردات ایله قبانه بیلر . جوانکه بوسایه ده ترلرک مقداری تضعیف اینسک
احتمالی حاصل اولور . فی الحقیقه بو تجارتی بر مسئله ایسه ده حکومتده بر امتیاز ویررکن
اهالیک استراحتی ومنتی دوشونمسی لازم کله جندن وسائط سریعه تأمین ایده چک
ومناع حاصلات ایله عمر جلراره سنده اتمه تک بیفیلوب قالمه مسی سهیل ایده چک شرانلی
برجیح ایتمکی دوشونور . فی الحقیقه تک خط اوله جتی اولورسه اک اوراق حاده بر جوق

تأخراتی موجب اولور. شعبه نقطه لرند و انغونلر بیغیایر قالیر و انبار لرده بولان ماللر اکثریا جورور نحو اولور.

چفته خطلك خطه بو نقاط نظر دن مرجح اولمقله برابر فوق العاده مصرفی اولدیغنی ده اونوتمه ملیدر. بو جهته ابتدای تک خط ایله اکتفا اولنه بیلمه سده یول ایلر ده چفت خطه قلب اولنه بیله جک سورنده حاضر لائسلی، کوریلر، تونلر و سائر هب بو احتمال ایله انشا ایدیلیدر. بو سورته ایجابنده یول سهولته چفته خطه قلب اولنه بیلمر. بر کره اسامری حاضر ایشلش بوته جفندن ایش یا لکتر بر ایکنجی رای تفریشته منحصر قالیر.

ایکنجی مسئله کلنجه بو دها ناز کدر. حکومت عنایه اناطولیده اکتلیکی بر متره ۴۴ مائت متره اولان دمیرویلری ایچون امتیاز و رسمش، طار خطلری قبول ایتمه مشدر بوکا مقابلی سوریا تک اسکی خطوط جدیدیه سی طار پاشلیدی. مع ما فیہ اکتلیکی بر متره اولان دمیرویلر ده بین خدمت وفایده کوریلور. با خصوص دها او جوز اولوق کی بر استفاده ده واردور. (۵)

عکا - شام دمیرویلی. - ۳۰ ایلول ۱۸۹۱ سنه حتمده عکادن شامه قدر بر خطه انشاسی امتیازی بیلغ *Dallin* نامنده بر انگلیزه یوسف الیاس اسمنده بر برلییه و برلشدی. ۱۸۴۴ عز سنده ۳۵۳ کیلومتر و طولنده اوله جق اولان بو خط ایچون حکومت هیچ تأسیسات کوستمه یور ایدی. فقط بوکا مقابلی امتیاز صاحبلی عثمانی پادشاه لشدیه نظر یا کوانده سفانس ایشتمک و امتیاز ناریچندن اعتباراً درت سنه طرفنده عکا و اجنادیه و مخیم و لیمان انشا ایتمک ماذون ایدیلر. شمر کت اول امرده بهری ۱۲ ایبره قیتمده ۳۰۰۰۰۰ عدد حصه مدهائی نشر و تداوله جقیاروش و حین اقتضاده ۱۵۰۰۰ حصه دها اوله جیئاروشه مادیویت آلهرق *Myria Ottoman Railway* عنوانیه ناسس ایش ایدی. تحقیقاً انشا آیه مبانیرت ایشیه ده مؤسس بیلغ ۱۸۹۵ سنه سنه قدر خطک انشاسی ایچون لازم اولان سرماییه بی تدارک ایده مه شدی. ۱۰۰ کیلومتره سی بر پوت و لا اختلا عاید اولان بو خطک امتیازی نهایت مذکور عد ایدیه رک عثمانی باقده سنه یا تیراش اولان ۱۰۰۰۰۰۰ ایرای عنایه تأسیسات ایچیه سی حکومت طرفندن مصادره ایدلدی ایسه ده بر چوق مناقشات و مطالعات قیجه سنده هر نسله پاره اعاده ایدلدی. بونی متعاقب بیلغ اورتون چکیارک بریه بر انگلیز سندیه سی انشا آیه باشلادی. فقط اوقدر اغیر که ۱۹۰۰ سنه سی اغسوسنه خط هنوز جیقادن یا لکر ۵ کیلومتره اوزانیش بولم سوردی. ایشیه وارده لقی

حجاز نيوربولك حيفايه ايندرلسي تسيب ايندريكندن حكومت مذكور سنديقه نك انشا آنى تعطيل وپيلنغ امتيازيك چوقدن مضوخ اولديني درميان ايندى . بالقدح بركا قارشو سنديقه اعتراض ايندرك سفارته مراجعت ايندى . نهايت ۱۹۰۱ ده سفارتيك توسطيله ارمده بازاراق اوله رقي حكومت سربستيني ساتون آلمش ربو صورتله شمه خطي ميداه كمشدر .

حيفادن ده عكابه ۱۷ كيلومتر و طولنده انشا ايديلان شبعه اوزونده حريك اتلاقي شه . سنه نقليات بيله باشلامشدر آنحق عكا اهالي سي بو نه مثله آنحق بر قاج آي مثله اولدى . چونكه رايلى سو كيله رك حجاز خطك مصر شعبه سنده استعمال اينلمشدر . بكن شه حيفا شعبه سي عتوله موقفندن قدسه ، بئر السبعه وحتى سيناشه جزيرمنك ايجرلر . ينه قدر عميد اوله رقي نقليات عسكريه بو يكي شعبه اوزونده اجرا اينلمشدر .

طرابلس — حمص دميربولي . — ۱۰۲ كيلو مترو طولنده در شام — حما شرصكتي طرفندن ۳۰۰ بيك فرانسز لراسي سرمايه لي بر قوميايه طرفندن بر بيجق شه طرفنده انشا اولمشدر . حصه دارانك هيسي اجنيلردن وفرانسزدور . بئر حصه سندنك بدلي اش لبرا قيشنده در . امتيازك محتوي بولنديني شرائطدن بريسي موججه بر ليلى بو سرمايه اشتراك حقتده محروم اينلمشدى . بو حقتك رايلى حرب عمومي انناسنده سو كيله رك ايندرك خطك رأس العين شعبه سنده استعمال اينلمش اولقله طرابلس شام قصبه سي شمدور . قوندن محروم قالمشدر .

-۱۰-

سوريه تاريخندن ابكى صحيفه [ ]

۱ - مماليك بحريه

عاليك بحريه . — مخلوكلر وقتيله مصر سلطانلرينك خاصه عسكري مئابه سنده ايندري .

[۱۰] ولايتك لسم شاليينده قرون وسطادن قاله بر چوق جاميلر ، نكه و مدرسه لر ، شانول ، قلعه لر موجوددر . اش و مياق تاريخيه ديوارلرينه وقتيله حك ايندريين كتياهلرك بر قسسي آلان سيلينيش اولدويندن اهيت عاليه لي دوكلر اولان بويازلري عتدأ مجموعه سزه كچه بك هر حاله قائمدهن خالي كورولامشدر . مساحيزده صوره رنه ام Inscrutinum arabicum نام آر ماخذ اتحاد اولمشدر . گرگ اشبو مقاله تاريخيه مسرك صليبونك سوريه ده كي حكومتلرته دائر اولان فصل آي محل مخصوصنده ذكر اوله بيق قلله و شانولرك و عري كتياهلده تصادف اوله بيق اشخاص و قوماك توضيحي مقصدله قلله آلمشدر .

اون اوجینجی عصر میلادی اواسطینده تانارلر آسیادن غربه دوغری حریکت ایلدیرک
عمدستان و غیراق طرفلری نهدیده باشلاندیلری کی فراتلر دخی سوریده تکرار
حکومتلری تأسیسه موفق اولشلردی . دیگر طرفدن تانارلرک تصبیقه قریب طرفلری
قاجان سوارلر سلطان قلمه سی تهید ایدیورلردی و حینک یوله تراکت حسیب
ایندیکی سرلرده ایویلرک بدنجی سلطانک صالح مصر نجسه سرور ایلور ایدی .
موسی ایله صدائلرندن قایمله این اوله ییله چکی بر خاصه الینک تشکیل لزومی حسن
ایندی . موغولر قایچاق عشیرتک یوردنی استیلا وینما ایلری اوزورته قیله مذکور
افرادى و مللرندن اوزاق برله طاغیبلر بر قسسی تاجرل طرفدن ساتون آله روق
مصر سلطانه یو کک قیائلرله تقدیم ایلدی . مترقب قرست اولان ملک صالح یو یکی
افرادین بک زیاده ممنون اوله روق کندیلرینه اردوسنک اساسی تشکیل ایدن کرلردن
زیاده حسن توجه اظهار ایتیکه باشلادی . فی الحقیقه یو مهاجر تورکلرک یکی اقدیلرینه
فادنی اولان حرمت و محبتلری حددن افزون ایدی . سلطان یکی عسکرینه اقامتگاه
اوزره قاهره قارشوسلده کی روضه جزیره سنده بر قشله ایشا ایتیلدی . قشله نیل نهری
اورنسنده یولدیق ایچون سا کنلرینه بحریه ملوکلری نامی ویرلدی . یولره سلطانی
اساطه ایتلرندن کنایه اوله روق حلقه دخی درلر .

تورکلرک قشلهده یوب ایچوب یاغریله اکتفا اولقاشدی . مملکتک واردونک نه
سورکه اوزره ایلسی حلقه کندیلرینه آریجه درملر دخی ترتیب اولیدی . سلطان
صالح خاندانک مؤید حکمی اولاجق اولان یو یکی اوجانک تأسیسه موفق اولدیلرینه
دولای اظهار ممنونیت ایدیور وینما بدتخته صودا ایلدیک اسفادینک بل سوزنله قیل
دولو تمیذیلرین مصون قاله جلیرینه اعتقاد ایلوردی . وفاتندن سوکره محمدت ایدن وفوات
ایتهادینک ن قدر یاگلش اولدیقن و اصحا کوستردی .

صالح بن ابوبک وفاتندن سوکره اوغل تور الشاه ملک المعظم عوانیده نخچه جلوس
ایندی . پادنه منسوب بر جوق ضابطلری عزل ایتدیکی کی کتسه ملک ساری آلمه دل
قرانه قرالی سن لونی ایله بر معاهده عقد ایتدی . مصالحه شرائطی موخنیجه قرانسلر
اوله ضبط ایتدیکلری دیباط شهرنی اسلامله تکرار ایلدیر و یو بک مقابل سلطان
المعظم سن لونی کی کلشلی بر مدیه نجات مقابلهده فید اسارندن قورناریور ایدی . یکی
حکمدارک یو ساستندن ممنون اولمان وزیرلر و موامدالمر انتقام آلمه قرار ویردیک یو
خصوص ایچون حلقه رؤسائی دخی کندی طرفلرینه چاب ایچک موافق اولشلردی .
سلطان یکی عقد ایدیلر معاهده مناسیته ویرلش بر ضیافتدن سرایت دورکن ایلریده
مصر حکمدارله ارتقا ایلدیک ملوکلردن (رکن الدین بیبرس) طرفندن مراتب بر

سؤ قصده اوغرایه رق قولندن بارالاندی. ضربانک عحاق صورتده بلوکار طرفندن کلدیکی
 اکلایان سلطان المظالم انعام آلفه قیام ایشدی. فقط دشمنلری دهه سرپهع باروانلری بر
 کون سلطانک اقامت ایشدیکی بوسکسک قولیه الش ورتایلر، المظالم حاقی قورده رقی
 مقصدیه ارتویه بری به قوشندی فقط موفق اولدیسی ظجسه انا سنده ناماسک کولهلری
 طرفدن قتل ایلدی. بونلکه برار فرانسوزله عند ایدیلن معاهده تجمید اوندی. .
 بلوکار تحت سلطنته سلطان مفتولک اوکی والدمسی بولان شجر الدر ای آخاب واسناد
 ایدیلر، بلوکاردن عز الدین ایبک شجر الدر ایله ازدواج ایدیه کندیسی زحی
 اعلان ایشدی. بر عدت سوکره مشترکاً اداره امور ایشملک صوبتی حسن ایدیه
 رک قازینی سلطنتدن خلغ ایله مستقلاً و سلطان عنوانیه اداره امور ایشملک ایشلادی. .
 فقط ضربه سکونتک بر جوقی وزیرلو طرفندن تحمل ایدیله بیجک بر تجاوز مثابه
 سنده اولدیسی سوکره دن حسن ایلدی. بونک اوزرینه ایوبی سلاله مندن و سلطان
 کاملک احفادنن سکره ایشلمه کی موسی ملک الاشراف عنوانیه تحت اجلاس ایلدی. .
 درت سده سوکره (۱۲۵۴ م) وضعینک اولکندن دهه معاهد اولدیسی کورن منز ایبک
 حکم دارلنده کی ایشراکی چکمه بدک بنی ایوب سلاله سنک سوک وادتی خلغ ایشدی و بشون
 بنونه مستقلاً اداره امور ایشملک قبولدی. فقط بو ائشاده موصل میری بدوالدینک قیزله
 نزهه ایچ ایشملک قالدیلندن اسکی قازینی شجر الدر طرفندن حامده اخناق اولمشدر. .
 بونک اوزرینه بلوکارک اکثری طرفندن ایبکک اوغلی نور الدین علی مصر سلطنتی
 اعلان اولدی. بکی سلطانک والدمسی انتقام مقصدیه بر سؤ قصد ترتیب ایدیه رک شجر
 الدرک ازاله و جودیه رعیت و بردی. ایوبی سلاله سنک دور الحطاطنده ایچه شایان تدبیر
 خدمتله بولان فقط حرس و طمئندن دولای حسن شهرتی بردرلو محافظه ایدیه بین
 موسی سلاله ایشریان بر خاله سرای خندقلرنده کی کونکله ایشلمشدی. بو نچیع جنایتلر
 تکرر ایدوب دووررکن شرقده مدعش وقوعات نحدث ایدیوردی. هلاکو نامار اردو
 کتیه سالی غرضی قن کوربا سنه بو عقددن سوکره بغداد اوکته گلش و خلیفه بی محاسره
 یله ایشدی. .

هلاکو بغداد حواله سنه کلدیکی وقت خلیفه منعمم عسکر ایله قارشی چیتوب حرب
 ایش ایشده مغلوباً شهره رحمت ایشدر. بونک اوزرینه وزیر این علانی خلیفه یه هلاکو کونک
 تودیت عزیمتله دوست کی ائی شهره دعوت ایشتی تومیه و وقتله طمرل بککک بو وجهه
 استیبال اولدیسی ذکر ایشدر. خلیفه ایسه جسارت ایدیه مدیکدن این عالمی الذات
 هلاکو ار دوکاهنه گیده رک کندیسی ایشون امان استحصال ایشش و بعد خلیفه تودیت
 عودتله هلاکو کونک صلح افکارنده اولدیسی و حتی کریمه سنی خلیفه نک اوغاب و بره جکی

بیار ایده رک عزیمت ایچون مصر اولمشدر . نهایت خلیفه موافقتله هلاکو تزدیمسه عزیمت
ایده بن علقس کجاج عقدهده حاضر بولمقی قولله عموم اهالی بی دخی شهرک خارجیه
چیقارمشدر تا تارلی ایسه حبه سی قیلجیدن کچرمشدر . شوقدر وارده ای علقس دخی
نائل مرام اوله مایوب اشو اهاتک جزا سی کورمشدر (۱۲۵۵ م) .

عراق چایمندن سوککره تا تارلیک سوریه بی دخی مصر قطعه سی نه دیسه سانی
اولدیلری شایع اولدی . بونک اوزریسه مدافعه امورنده اساسلی تدابیر اتخاذ ایلک اوزره
مرهق سلطانیه برومی یعنی مناسب کوردلدی . اشو مقامه معز ایبکک ملوککریلر سیف
الدین قوطوز مناسب کوریلدک وصاتی اعلان ایلدی . قوطوز جسور و فقط عیز زمانده
حرص بر نوماندان ایدی . سلطنتده کی بو مشارکتی بردلو هضم ایده میهرک نهایت رالدین
علی بی خلج و کندینی ملک المظفر قلیله مصر سلطان اعلان ایدی و عقیده نجهیز ایملی
براردو ایله سوریه به کجورک تا تارلی غرر واد ایتمه مغلوب و بریشان اییدی . بو مناسبله
سوریه بونک اداره سی دها صیبری بصورتده تسبیق و مصره اولان اتیاطی تحکم ایلدی
فقط طالعک بوقدر مشتمع جلوه لرته مظهر اولان قوطوز سلطان المظفرک قانیر (رکن
الدین بیبرس) سی اداره ایده مدی . ظفر عقینده حلب ولایتی بیبرسه وعد ایتمدی
خالده سوزنده دور یئندن ۱۲۶۰ سنه میلادیه سنه خیم بی امانی طرفدن قتل ایلدی
و ایبک اولان قابلیتی بردلو اکلانه میان بیبرس بو سمر قوس توجه مصر سلطان قلیله ارفیق
ایله ساکتی بتون سوریه والیریت قبول ایتمدی و کدن سوککره بیکی پایتخته عودت
ایندی . بوراده هلاکو طرفدن حکمرانیه نهایت ویریلن حساب خاندانک سوک
برقدان ذیشان اولان احمد اسنده بررلی بیوک احتیاطلر ایله قبول اییدی
و معنی ایله اتقاق ایده رک موسی ایله احمدک خلافتی اعلان و بیکی خلیفه بو مسامحه
بانه سوانتی اعطا ایلدی . بوکا مقابل عیایه برلی حایمی بولان بیبرسی سلطان عتوایله
تلمیظ اییدی . بر مقام جلیدن کندیمسه توجیه اولان بو عنوان مملک اهالی بیلیمده
یک فستدار اوله حفته قابل اولان بیبرس بیکی خلیفه ایله برابر سوریه به تکرار سفر
ایدی . سیاحت اتناسنده مسهرک باشه رفلاک کله رک اوزره اقلدن پان اولدی .
قتل براتسم اولدینی و یاخود بادی لرده نایب اولدینی تمایله توشیح اجه مشدر .
بیبرس قاهره به سوککره پایتختی برجون مانی حسینیه و دسته ایله تریه ایتمکدن
سوکره سوریه فراتلریته تکرار اعلان حرب اییدی . محاربه ابتدا سنه قساره و بوکا
محاور اولان قساره و مدینه قلعه سی غنوه ضبط (۱۲۶۰ م) و ایکی سنه سوککره
یاغاق تخریب و طرابلس حواله سی یغما ایتمکدن سوکره انطاکیه بی محاصره ایله بد
صیغه کچردی .

یورولق بیامین جور سلطان بر قاپ کره فراتلره مظفرانه هجوملرده بولندی .
 ۱۲۷۱ سنه میلادیه سنه قدس قرالغیله بر معاهده عقد و دیگر طرفدن سوریه نك شایند
 کی ارمیه حکومتی اسی بر صورتده تأسیب ایتدی . دوت سنه سو کره تا تارک تمدیاتی
 تجدد ایتدی . مملکت وبا خصوص سوریه قطعه سی بو هجرات متوالیه دن طولانی پک فنا
 بر منظره اکتساب ایتدی . مالندن جانندن امین اولمیان اهالی بر مستخلص مالک
 درودتی . دوت کوزله بکلور ایدی . بیبرس قوتلی بر اردو ایله سوریه طرفلریه کتارک
 تار ادوسی تار و مار ایشکه موفق اولمش اوزریه اهالی نك کندیره قارشی عجبی تر اید
 ایتدی . ونه ایلت ۱۹ سنه سلطنت سور دکن سو کره ۱۲۷۷ سنه میلادیه سنه شام شهر
 نده وقت ایدرک اوزاده . فن ایدلی (ه) . مملوکار طرفندن مصرده تأسیس ایدیلن
 حکومت انجق بیبرس سابه سنه وسعت پیدا ایتدی .

فی الحقیقه سلطان بیبرس بر طرفدن موغوللرک سوریه اولان تمدیاتی تخفیف وازاله
 ایله مملوکارک سلطنتی تحلیه ایتدی کی دیگر طرفدن فراتلرک زیر تحکیمده بولسان
 سفد حسن الاکراد و انطاکیه کی مهم شهر و قصبه لرک تحلیفه دخی موفق اولمش ایدی .
 وفای تاریخنده ملوک امپراطورالنی نوبی صحرا سندن فرات حوضه قدر امتداد ایدیلور
 ایدی . کندیسی ده حال حیالده . لیکن جوجی « برکه خان » ی ولی عهد تعیین ایش
 لوزنده یقینده حکومت ملوکیه سید ناصر الدین لقبی آلا بركه انتقال ایتدی . نقط
 جوق تجدد اولوزده بوزندن قوماندانلر ارسنده ممنونینسزک باش کورسترمکه ایکی
 یه حکمدار قندن سو کره ملک السید برکه خلع ایدیلرک برینه بر ادری بدر الدین
 بلاش « ملک العادل » حوائیه تحت سامته اجلاسی و قوماندانلردن سیف الدین قلاون
 کندیره انالک تعیین ایدلی . (۱۲۷۹ م) . بر سنه سو کره انجق بدی باشنده بولسان
 ملک ایوردن دخی تختندن ایدیلرک بر ادرینک منقاسی بولسان حسن الاکراد قلعه سنه
 اجلا ایدلی . تحت بوزندن قوماندانلر ارسنده اختلاف باش کورستدی : شامه بولسان
 کورستدی (قره) سلطانلانی اعلان ایتدی ارسنده بوکایه امرای ممالکدن قلاون عسالت
 ایشکه هر ایکسی ارسنده مصادمه اولدی . طالع حرب قلاون چابنده قلهوق اختلافه
 نهایت ویردی . مظفر قوماندانک سلطانلانی بتون امرا طرفندن تصدیق ایدلی .
 (۱۲۸۰ م) .

« ملک المنصور » دخی طایفیان قلاون مملوکارک الکی ای حکمدارلر نندور بیبرس طرفندن
 سوریه . فراتلره قارشی تعیب ایدیلن سیاست حرفاً تطبیق ایدلی . جلمس تاریخندن

(۱) سوی الی ایچاق عتیرندن و ملک الصالح مملوکارلندن ایدی . زمانده حک ایدیلن حکمدارلرده
 اسمک داغلا صالح لقیله مترافق اولسی بوزندن دولاییدر .

دورت سے سوکرہ قلاون سوربہدہ بولتساں فراتی قلعه لرینک الہ مشہور لرندن بولتساں
مراتب شایستی سن ژان شورالیہ لرندن عنوہ سبوت ابتدہ کی ۱۲۸۹ - سن سندہ خرابلیس
بلدہ سنی دخی استیلا ایش ایدی . قصبہ بوسرہ لردہ - اخلدن اوچ کیلومترہک مسافہ
نقل ایدیہرک بلیدن تجدید وانسا ایدلی . ایتسی سنہ قلاون الصالحی عکاک فتنجہ
قوشارکن بولہ وفات ایدی . مدت سلطتی ۱۱ سنہ واوچ ایدر .

ربنہ بکن اوغلی (ملک الاشرف) صلاح الدین خلیل باباسنک وصیتی اوزرینہ عکا
قصبہ سی محاصرہ ایدی . سن ژان ونابلیہ ونونون شورالیہ لرینک عذدائہ مقاومتری
اوزرینہ محاصرہ بک شدتی برسورندہ بش ہفتہ دوام ایدی . ونہایت فراتی
حکومتلرنک سوک پانتحتی بولان عکا قلہ سی دخی سلطان خلیل الاشرفک ہمبہ ضبط
ایدلی (۱۲۹۱ م) . بولدن سوکرہ سور قصبہ سی ضبط وارض مقدس فراقلردن
بالکلیہ تطہیر ایدلی .

سلیبونک سوربہدہ کی خاکشیرت نہایت ویرمکہ موفق اولان خلیل الاشرف برسور
اوحولاندہ مقتولاً وفات ایدی (۱۲۹۳ م) . بوناربخدن سوکرہ حکومت اتارنی
حالی اکتساب ایتشدی . اساساً سلطنت بر خاندانہ اولمایوب امرا ایتجدہ الدن الہ کرمنش
وللار ملوک آراکک بدنجیسی بولان سبب الدین قلاون ذرینتدہ بقا بولش ایسہدہ
ھیج بر فرددہ اعلی بولوب قرر ایتہ مشدر . ایتجلرندہ خلق ویا اعدامدن قودتیلان
قلاوندن باشہ کیمہ بوقدر . مدن سلطنتی فتنہ وفساد ایتجدہ کچی کتدن مصرک
معموری بک اشافی درجہ لری بولمشدر . اون دردخی عصر متلاری او اخیرتہ دلاغری
(۱۳۹۲ م) . ملوکار سلطنت نہایت ویریلہ وک امور حکومت غلامان چرا کیمہ و اقال
ایتشد . ایشویکی حکومت زماندہ مملکت دهاقیع اختلالر کچردی امرای چرا کیمہ
نک مدت سلطنتی یوزاوتووزش سنہدر (۱۳۹۲ - ۱۵۱۷) . بونلرک بکرمی لیکنجیسی
بولان (قاضو النوری) مرچ دابق نام مجلدہ یوز سلطان سلیم ایلہ ابتدہ کی محاربهدہ
تلف اولش ویرینہ جلوس ایدن (ملومانلی) دخی برسہ سوکرہ مصورہ سلطان تسلیم
طرقدن اسیر وصاب ایلہ رک مالک مسریہ سوربہ قطعہ سبہ برابر دولت عثمانیہ الحاق اولمشدر .

۲ - سوربہدہ اهل صلیب

تروں وسطادہ تاریخ میدانی ضبط ایدرک عالمہ حکم ایدن بالکری بکی سوک ملت
موجود ایدی بونلرک لری سلت محمدیہ دیکری دخی ملت عیسویہدر . اسلاملر آسبہدہ
آفرقادہ اووروبانک بر پارچہ سندہ ؛ خریستیانلر دخی اوروپادہ وآسیانک بر جزوندہ
حکم اجرا ایتکدہ ایدیلر .

احوالک کیدینتہ نظراً خلیفہ ایلہ بابانک ریاست رسپہلری ایتجدہ بولان اشو ایکی

فرقه جیمه بئنده نه وقت اولورسه اولسون بؤك بر مصادمه وقوعبولهحقی تخمین اولیور ایدی . نهایت ملحوظ اولان مصادمه اهل صلیب نامی آئنده ظهور ائتمشدر .

اوزمانکی تشریحی بابلاشان بو ایکی ملت عجباً بچون جادیشمشدر ؛ ایلك خطوه تندی آلبایرکن هانکی منظومه ملیه نك وضعینی ظفره دهها زباده مساعد ایدی ؛ هانکی طرف مدعیانده حقق ایدی ؛ هریری بللی باشلی برنه ز تشکیل ایدن بو سؤالره کرک اسلام کرک خریستیان مؤلفلری بر چوق کتبخانهلری طولدیبرهحق آثار قلده آملردر . بز بوراده بو اوزون وچین تاریخی موضوعلری قلده آلهرقی اصل مقصدمزون تباعد ایدهجك دگر . قطعه من ۱۹۵ سه قدر فرائضلر طرفدن قسماً اداره ایلمشدی . ایجه اوزون اولان بو مدت ظرفنده سوریه قلمهسی عجباً بویانعیملر آئنده نه خالده اداره ایدیلیوردی ؛ بز بو جهتی مطالعه ایتمك ایستبورز .

ارض مقدس اسندن دخی اکلاشلدینی اوزره هل کتاب اولانلرک جملهسی تزدنده هر زمان مقدس و مبارک بر قطعه در . خصوصیه خریستیانلر نظرلده اهمیت وقدمیتی دهها زیاده ایدی . چونکه حضرت عیسی قلمه مذکورده تولد ایدهرك کلام اللهی نشر و اعلان ایش و بو اوغورده پك چوق محنت و مشقتلر چکمش ایدی . قسطنطنی کیرک والدهسی کاهلان بر ای زیارت قدسه عزیمت ایندیگی وقت کوبا حضرت عیسانک صلب اولدینی تساحی محری ایدهرك دفن اولدینی مفاره اوزرنده بنا ایندیگی کلیسایه وضع ائتمشدی . او وقتدن بری خریستیانلرجه قدسه زیارته صکینک بر تعامل دخی حاله کیرمشدر .

قدس شریفک قیصرلرک التمن چیقوب مسلمانلره انضالی زیارته کان خریستیانلرجه حسن اولقائمشدی . چونکه عربلر نه خریستیانلرک قدسه کلریته نه ده هر دولو آیتلرینک احراسینه صلح اولمشلر ایدی . ملت اسلامیه ده عموم نوماندانلنی وقتله بحق ایضا ایدن خلیفه کرباسیلرک دور توقفنده و خلیفه مقدسه لرندن بواش بواش تباعد ایدهرك مهام اموری معینلرته استخدام ایندیکلری تجریه سز و منصب امیر و وزیرلره حواله ائتمک ماشلاقلرندن اداره سز لکلر باش ئوسزدی . نیت کیم قدسه کان خریستیانلردن ورکی رسوم مفامنده اولهرق بر مقدار ایجه استیفا اولور ایدی . ایچلرندن بعضلری حسین سفرده قطاع طریق کر وهنک تمذیاته اوغرارلر ایدی .

خریستیان عالنده حامی مذهب یولان بابا قدس شریفه کیدن یش اون خریستیان سرسریس حقدنه واقع اولان جزئی تمذیاتدن دولایی مسلمانلردن انتقام المق ایچون بتون خریستیانلری اتفاهه دعوت ایله شرق اوزریته سوق و تحریک ایندی . ۱۰۹۶ سه

میلازمندہ باشلایان بو اهل صلیب حملہ لری ۱۲۹۱ تاریخہ قدر سکر دفعہ تکرر
 ایدنی . اونیرنجی عصر میلادی اوآخرندہ اهل صلیب رهایی (بوددہ) انطاکیہ
 رحقی قدسی بیله قسح ایش ۱۲ نجی عصر ابتدائندہ ایسہ جلدن شامہ قدر متحد خط
 اوز ندہ کی شہر وقصہ لرمقستی اولق اوزرہ بتون سورہ بدضبطرینہ یکیش ایدنی .
 تشکیلات ادارہ — اهل صلیب طرفدن استیلا ایدیان اراضیک منہای شہالیندہ
 وطلوس جبالہ دگر ساحلی ارمندہ واقع سلیسیا منطقہ سندہ بر ارمہ حکومتی
 تانیس اولمش ؛ دیگر طرفدن دجلہ سواحله قدر امتداد ایدن رها—اورفہ بوددہ
 حوالیسی بودون Daudouin نام قوماندانک زیر ادارہ سندہ بر فرانسز ایالتی
 حالہ افراع ایدلش ایدنی . صلیبیون نظرندہ بو سوک ایالتک بیوک اہمیتی واردی .
 چونکہ سورہ اسلاملرینہ موحدل وبتداد طرفلرندن کلاہ جک امتداداری توقیف وایلوو
 لسنہ مخالفت ایدہ جکدی .

بوندن باشقہ انطاکیہ وطرابلس ایالتلری وایکنجی درجہدہ اہمیتل اولق اوزرہ
 عسقلان ، یافہ ، قیساریہ قونستقلری وغالبہ ایالتی تشکیل ایدلدی . داخلہ کلنجہ یوقاربده
 بخت ایتدیکمز کی حلب ، حما ، حمص ، شام طرفلری اسلاملرک بد استیلا سندہ قالدق
 حکم صلیبندن قورنارلش ایدنی . سواحله شورہدہ کی انلاک نصرانیہ ساحلہ ؛ ارمی
 فراتی ایلہ انطاکیہ وطرابلس ایالتلرندن ولاین قرالانت ن ؛ وداخلہ رها ایالتدن مز کدور
 دفاک اولبورکہ سورہ حکومت نصرانیہ سنک حدود شرقیسی ایطالیہ وطرابلس
 ایالتلری حما وحمص اسلاملرندن آپران نصریہ داخلرندن ، وایستیان خریستیانلرنجی شام
 سلطانلرندن تقریبی ایدن جبل لبنان ودها اشاعیندہ شریعہ شہریہ بحر لوطسکون متشکل
 اولان اختیاس خطدن ترکیب ایدیور دیکدور . فرانسز قولونیلری جنوب شرقی استقل
 سندہ امتداد ایلہ کرک ، مونترہ آل ، بلات کی کرکدن عقبہ کورمزینہ قیدن اولان
 موافق احتوا ایتکندہ در بوزر ما وری شریعہ *Jordan* اراضیسی اطلاق اولتور .
 سورہ مک جنوب قدسی اصل فراتی تشکیل ایدیورلدی . جلودن سیکلہ یوغری
 بایجت اولان قدس شہریہ برابر داخلہ ناصرہ ، بانیاس ، نابلس ، ایسہ لین ، رام ، لہا ،
 بیرون وایقدس ابراہیم قصبہ لری قرالانک بلاد مشہورسی ایدنی . ساحلہ دخی عسقلان
 یافہ ، آرسور ، قایقا ، آفر ، بیر ، سایہت ، ہاروت کی لینالر موجود اولوب سکنہ سنک
 قسم اعظمی تشکیل ایدن پڑہ ، جنوہ ، وندیک ایتالیالری دردنجی اهل صلیب اردوس
 اولان خدمتلرندن دولان بر جوق ایتیلرلی حائر ایدنی .

حدود جنوبیہ دویہ بحرانی موجودہر . بولک سدودی اوزرندہ روبرا (بحر لوط
 جوارندہ) سسہ موآ ، قارمسل ، بیت جیبہ لین ، دارون قلہ لری انشا اولمشدی . اشبو

خط دفاعك از قه سنده بیله این و بسلافتی غارده — *Blanche-Garde* شاتولری موجود در .

لبنانك منهای جنوبیسه به بحر لوط اده سنده شرقین عزبه منته بر جوق وادیلر وارد در . اسلام اردولری سهولتله بورالردن فرنگك مستملكلری تهید ایدمیلیر . یوگا پاشا فرنگك بورالرده قلعه الشیف *Beaufort* ، صفده کی *Chateau-neuf* ، *Castellet* دكوك بر آذ جوبنده *Beauvoir* قلعه لرینی انشا ایتمشولدی . یونلردن باشقه فرنگكك برده شریعه نك جهت شرقیه سنده بانیاں قلعه سی وارد در .

جهت وسطیه ده ملك نصرانی بی شامدن آبران حدود خریستیانلرله مسكون لبنان طاغلرندن عبارت اولمسه بورالرده شاتو و باقلعه انشا سنه لزوم کورولماشدر . شهابه واردون ایله جیل اده سنده واقع اولوب جیل لبنانك اك مرتفع نقاطدن کلهرك درین بر واردی ایله دكزه دوكلن نهر ابراهیم (قبیكه لیلرك آذ ویسی) لابن قرالفتك حدود شهابه سنی تشکیل ایدیور ایدی .

یونلردن اعتباراً طرابلس ایالتی باشلاردی . ایالتك جهت شهابه شرقیه سنده عسكار نصیرییه داغلیری وارد در . بورالرده فراغله نهر العاصیک بری طرفنده کی حصص و حصا اسلاملرینه قارش کندیلری مدافعه ایتمك نایسه به بر جوق قلعه واستحکاملر انشا ایتمشولدی . عسكار داغلرنده عسكار شاتوسی موجود در . شمسیکی حالده خراب بر حالده یونلر ان عرفا استحکامی نهر الکبیر عمرندن عسکری مدافعه ایتمك مقصدیه انشا اولمشدی . یونلر باشقه عاصی و اقبسی ساحلده کی اراضیه ربط ایدن عمره حاکم بر نقطه ده *Kalidus Clivations* و یاخود نهر حاضر به حصن الاکراد ودها شهابه ارضیه *Alaymel* ، برج صافینا ، سارق ، قوله قلعه لری وارد در که یونلر بر برینه ایکی درجه ده ساحلی بر جلوه مربوط ایدی .

انطلیکه قوشلقی نصیرییه داغلیرک قسم شهابه عاصی وادینك جانب سفیلندن عبارت ایدی . ساحله : اسکندرونه ، بوربونک *Port - Bunnel* سوده ن یاخود سن سیمه ژن ، لالیس *Ladivis* ، زبیل لجانلری و عاصی وادینده : شفور و فسی قصبه لری ؛ جهت شرقیه البساره ، آرتیزی ، قافاردان ، روح شهرلری قوشلقك مواقع مشهوره سندن صاییر . قدموس ، ایفا و معیاد مواقعه ده فراغله قارشو نیم مستقل بر حالده قالان اسماعیلیر اقامت ایدر ایدی . نصیرییه داغلرنده کی شاتولر و قلعه لر امر مدافعه ده کی مشکله منی ایالت برنسلری طرفدن تارك دنیا شواله لر شرکترینه دور و تسلیم ایدلمشی .

تارك دنیا شواله لر شرکترلی . — اهل صلیب عسار به لری انشاده ظهور ایدن

سلج تارك دنيا جيتلری قدس قرالفك بر مدت ایچون اولسون بقامتہ صکلی
 یاردم ایچشلردر . تارك دنيا شوالیهلر اوج جمعیت حالدهدر . معبدیلر
Les Chevaliers de St. Jean ، من ژان شوالیهلری *Les Chevaliers du Temple*
 ، تونون شرکی *Ordre teutonique* ایدی .

بونلردن معبدیلر ۱۱۱۸ سنه سنده هوك دوپین ایله ارقداشلری طرفندن ارض
 مقدسه کی خریستیانلری مدافعه ایچمک مقصدیه تشکیل اولمشدر . قرال ایکسچی
 بودون *Boudouin* جمعیت مرکز اولق اوزره قدس کی حضرت سلیمان معبدینک باشده
 برخانه اهدا ایلدیکندن مندویتی معبدیلر نسیبه اولمشدر .

معبدیلر تاریخ نأسندن اعتباراً ایکی عصردن آؤ بر مدت طرفنده
 ثابت اساسی بر موقع اکتساب ایچشوردی . رئیسلری *Grand - Maître* عادتاً
 منتقل برولس حالده اولوب عسکری ضابطائی وحی قلعهلری ییله واردی . ادعا
 ایلدیگه سکوره تابل جمعیتک اوروپاده کی واردائی بوزمیلوننجاوز ایلدیوردی .
 جمعیتک سوریه ده مع مشملات ۱۸ قلعهلری موجود ایدی . اک مهملری طرطوس
Beitun ، غلیت *Chateau - Saladin* ایدی . عله امور حریره ده همان همان
 منتقل ایدی بر قاق دفعه اسلاملره دوغریدن دوغری به مساعدلر عقد ایچشدر .

اساساً تابل رئیسلریه اسلام بر نسلری اده سنده مناسبات اکبیک دکادی . بر چوق
 مساعدلرله ایچلر لانیلردن معبدیلرک کفالتنی طلب ایلدرلردی . یاره لریته طمعاً
 قرانک قرانک طلبیه جمعیت ۱۳۱۲ سنه سنده بابیشخی قلعه مان طرفندن لغوایدنشدن
 من ژان شوالیهلریه رودس ومالطه شوالیهلری دخی دیبر . آشبو جمعیت قلمبه برائی
 زیارت کیدوب کلن خریستیانلری حمایه ایله ایچلردن خسته اولانلری کدای وانسا
 اولتان خسته خانقاه اداره ایچون ۱۰۹۹ سنه سنده وهرار طوم *Grand Com* طرفندن

تاسیس اولمش ایدی . ۱۱۲۱ ده ساعه مساحی توسیع ایلدیله رگ منسلری امور
 حربیه ایله اشتغال ایچمک باشلادی . قدسک صلاح الدین ابولق طرفندن ضبط اولغنی
 اوزریته جمعیت افرادی مرکز لرخی عسکانه سنه نقل ایلدی . و بوتار محمدن اعتباراً
 شهر مذکورک اسچی *St. Jean d'Acre* اولدی . ۱۲۹۱ ده سلیمان بنون
 بتونه سوریه دن قوغولک قلمی جهنله شوالیهلر عسکادن قبریس جزیره سنه ودها
 سوکره رودسه کیه رگ بوراده ایکی عصر قدر قالدیلر اون اتنجی عصرده قبریس
 اطلسی عثمانلی پادشای قانونی سلطان سلیمان طرفندن ضبط اولدنی وقت شوالیهلر
 بوراده دخی طرف اولمشلر ایدی بوتک اوزریته مالطه به چکلدیلر و نابولون بونایارت
 دوریه قدر بقا بوشلردر . نصیریہ داغلرنده کی مرقب *Margat* و حصن الاکراد

Keshi de Chevaliers قلعہ لری سن ۱۸۰۷ء تک دہلی طرف سے اور مدافعت اولیٰ اورادی .

۱۱۲۸ء میلادی میں اہل ملی طرف سے تاسیس اولان تونون عربی *Dala toulonique* متعلق دیگر شہر کٹر کی دنیا اموندن حکم بد اجتر و عمر لری خریستیانلق اوغورندہ محاربہ ایچون ولف ایلمدی . بتون شوالیدر پاپارک اندہ ایستدگری ایستدہ استخدام ایچون مکمل بر آت متانندہ اولدقلمردن ابتدای ظہورلردن ری پاپارک حمایہ مخصوصہ لری تختندہ بولتورلر ایدی . پاپاظماننامہ مخصوصہ بر تارک وظائف و حرکاتی و اوغورندہ لری تبیین ایلمدی . ذو آیتلرک علامت فاروق سیاہ ایسہ اوڑینہ دیکمیش بیوک بیاض صلیب ، نامیلہ لری بیاض ایسہ ایہ فرمزی ناچ ، تونولرک دخی بیاض ایسہ ایہ سیاہ خاجدن عبادندی تارک دنیا شوالیہ لری صنف روحانیدن ممدود اولدقلمری جہتہ ناہل دخی ایتمزلر ایدی .

لکن نہ پاپارک ایہ تارک دنیا شوالیہ لری غیرتلی ، نہ دہ مسلمانلر ایہ حرب ایتمک و بو وسیلہ ایہ کناہلری پاپاہ عقو ایندیرمک ایچون فرقه اولہ رق قدسہ نوشان اووربا شوالیہ لریک فداکارلقلری قدس قرالیتک بقاسی تاسیس ایدہ یلمتدر . ملک صاحبی اسلاملر ۱۹۵۰ء تک بر مصادرہ خونریزانہ دن سوکرہ غاصبلری قوشورق تکرار و جملرینہ اووشدیلر . ارض مقدس حالامک صاحبی اولان اسلاملرک ذریرا ایدہ بندہ فر .

- ۱۱ -

تاریخی کتابہ

(۱) طرابلس شام جامع کیرندہ سلطان خلیفک کتابہ سی ، (۶۹۳ ھ) - اشو کتابہ جامعک غوثیک طرز معیاریندہ کی شمال قبوسنک اوستندہ و بو قبوسنک سول طری قدسہ کی دیوار کنارندہ محکوکدر :

والمعج فآخ الامصار ومیسد الکفار الملک الاشرف صلاح الدین والابن خلیل قسیم امیر المؤمنین بن مولانا السلطان المنصور سیف الدین والابن قلاون الصالحی خلد الله ملکہ فی نیابت المقر العالی الامیری الکبیری الذی عز الدین ایبک الخزندار الاشرفی المنصوری نائب السلطنتہ بالفتوحات والسواحل المحروسة عفا الله عنه وذلك فی سنة ثلاث وثمانین وثمانیہ والحمد لله وحده .

و تولا عمارة هذا الجامع المبارک العبد الفقیر الی الله تعالیٰ مسلم الصیونی بن ناصر الدین المصیونی عفا الله عنه .

اغلب احتمال اشو جامع اهل صلب زمانندہ دخی کلیسا حالندہ موجود ایدی . معبد سلطان قلاون طرفدن جانسه تحویل اولندی کی وقتله غوثیک طرفندہ اشارت انسان قیوسی قلاونک اوغلی خلیل الاشرف زمانندہ عرب طرفه مهاربندہ قلب ایدیشدی . قلاونک ایدکی اوغلی محمد الناصرک سلطنتی انسانندہ حولیئہ کی کرلر و کوزلر منبر انشا ولشدر . زورده کی کتابہ بونی اثبات ایدر :

بسم الله ... انما یسجد لله من آمن بالله والیوم الآخر امر بانشا هذه الروايات . مکة الجامع المبارک مولانا السلطان محمد بن قلاون خلد الله ملکه فی نیایة المقر الشریف المال السنی کتای الناصری کافل المنلکه الشریفة الطرابلسیة اعز الله انصاره باشارة المقر العالی (*) البدری محمد بن ابی بکر شاذ الدواوین (**) المعمورة ادام الله نمتہ وكان الفراغ منه فی شهر سنة خمس عشر وسبعمائة وصلى الله على سيدنا محمد نولا عمارة العبد الفقیر الى الله تعالى احمد بن حسن البعلبکی (***)

(۳) — امیر قرطایک منبر اوزرندہ کی کتابہ می (۶۲۶ هـ) . — امر بانشا هنا المنبر المبارک الیوم الفقیر الى الله تعالى قرطای بن عبد الله الناصری اتاه الله فاقام به من ماله یکنوان بن عبد الله الشهابی قبل الله منه وذلك فی شهر ذو القعدة سنة ستة وعشرين وسبعمائة .

کتابہ ظریف کوچک حرفله حک ایدشدر . کتابہده مذکور اولان امیر قرطای سلطان قلاونک مملوکلرندن ایدکن بیک نخره قوماندان (***) اسمین ایدیش ایدی . ۷۱۶ دن ۷۲۶ سنه قدر طرابلس والیکنندہ بولتہرق سکر لندہ طرابلس شهر مذکورده وفات ایددی . ایلریده اسمی ذکر ایدیله جک اولان امیر طابنتال کندیسنک خلق اولشدر .

(۴) — سلطان صالحک امرنامه می (۸۱۷ هـ) — جامعک جنوب شرقی بیوسی اوزرندہ آتیدہ کی امرنامه منقوشدر .

والحمد لله وسم بالاسم العالی السلطانی الملکی المؤیدی ابی النصر شیخ اعلاء الله وشرقه واخذہ وحرقہ بابطال المقالم الخدشات علی اهل طرابلس من التحجیر علی قوت العباد من التذبح واللحم والحیز والطرح وغير ذلك بحيث لا یبوء ویبطل ذلك

(*) بیوک بر مأموریت اسمی ، (**) دیوالر منشی ، (***) کتابہ حوالیک جنبره خاطر بر دیواری اوزرندہ منقوشدر ، (****) مقدم الف .

طرابلس جامع کبیری — بزرگ قوس

STANBUL
KÜLTÜR
MÜHÜRÜ
MÜHÜRÜ
MÜHÜRÜ

TEKİR
KİTAPLIĞI

جیسا کہ فی ہذہ الایام الزامہ خلد اللہ سلطانتہا وادام قدرہ علی المسلمین بتاريخ
خامس عشر شہر ربیع الاول سنہ سبعة عشر وثمانیۃ والحمد لله (۲) ،
اشہو امرنامہ و بیوک حولہ ایصال این باب شرقی اوزرندہ کی کتابہ ، امر
سلطانی احتیاجات ضروریہ دن اولان بغدادی ، ان ، اکک تجارتندہ احتکارہ ثبت
ایتمک ممنوع اولدی اعلان ایڈیابور ، قرآن کریمک امر ایخدیکی وبرکولرک ملغا اولدی
مذکور کتابہ لردہ آریجہ مصر حدر .

(۵) — امیر ازدمیرک کتابہ سی (۸۸۳ هـ) . — جامع کبیرہ کی محرابلردن بری
اوزرندہ منقوشدر :

• امر بترخیم هذا الحراب المبارک العبد الفقیر الی اللہ تعالی ازدمیر الاشرفی کافل
المملکۃ الشریفۃ الطرابلسیۃ المحروسة اعز اللہ انصارہ فی ایام مولانا ویدنا قاضی القضاة
الشافعی الامام فی منہل ربیع الآخر سنہ ثلاث وثمانین وثمانیۃ بمباشرة
محمد الشاد .

مماولکک موک سنہ لردہ قوت ونفوذتری اییدن ابی بہ حسن ایڈیلن قاضیرہ
اوزمانلردہ چک ایڈیلن کتابہ لردہ سبق سبق تصادق اولتور . بعلک خرابہ لردہ
بو قیلدن برجوق قاضی اسلمری اوقونقندہ در .

قاضی بخت سلطنتہ صمود ایڈیجہ بہ قدر (۸۷۹ هـ ؛ ۱۴۷۴ م .) ازدمیرک اسمی بہ
مدیم دکلا دی . فقط تاریخ مذکور دن اعتباراً ازدمیر سرعتلہ ترقی ایڈی چونکہ سلطنتک
سفرامی اولدی سین ایتمدی . صفد ، طرابلس و حلب شہر لردہ والیک ایڈسکدن
وبرجوق و قوتانہ اشزاک ایڈسکدن سوکرہ حلبہ والی ایکن ۸۹۸ سنہ ہجریہ سنہ
وفاک ایڈی .

شمیہ مدرسہ سنہ کی کتابہ ل . — جامع کبیرک جانب شرقیہ دایمان بو مدرسہ
تک جنوب دیواری اوزرندہ مختلف المال سکر کتابہ موجوددر . برنجیسنہ امیرتبراز
القاہری کولہ لردن (سیف الدولہ قصروہ) ک والیک صرہ سنہ سلطان اشرف
برسیان طرابلسہ بیوک و مکاری آتلیرینک انفاریہ سووتیلہ بوستہ نقلباتندہ امتخدام

(۲) طرابلسہ کی ملوہ باممک شمال دیواری اوزرندہ عینی امرنامہ منقوشدر .

ایدلسنی (۸۲۶ هـ) ، اینکجیستده طرابلس والیسی برسیای الناصری الظاهری (۵) زمانده ملک الظاهر جفقو قدموسده دوقومه جیلقی سنهی ایلہ باغلاز اوزرندن استقبایا ایدیلار رسوم و تکالیف فاحش تک حیایت دوام اولمسی (۸۴۶ هـ) ؛ اوجنچسده سلطان مالک الأشرف ابو النصر قایتیای زمانده طرابلس والیسی سیف الدین آینال الأشرف والیک نامده طرابلس سلخخانه سندن هر کون حیایت ایدیلان ۱۱۴ درهمک حیاتی منع ایدیورلر . آینال الأشرفی (۵۵) اسنده طرابلسک دیکر بر والیسی بنه سلطان قایتیای زمانده باشقه بر کتایه ایلہ حکومک صابون ، زیتون یاغی ، اوزوم کی احتیاجات ضروریه تک غایت اوجوز قیائلرله اهالیدن مایه ایدوب تکرار اهالییه فاحش فیئانله صامسی و بو صودله مضر بر تجارت ایدمسی منع ایدیور . کتایهده مصرح اولدیه کوره اهالی لهنده اسمدار ایدیلن بو قرار حکومت قونانغه هجوم ایدن تاجار و اضافک اجی شکایارده بولنملری اوزرینه اتخاذ ایدلمسدر .

(۶) — سلطان قایتیایک امرنامهسی (۸۸۹ هـ) — عینی دیوار اوزرنده و اوجنچی ایلہ دردنجی تجره اومسده سلطانک شو امرنامهسی محکومکدر :

والحمد لله لما کان بتاریخ الشرین من شهر الله المحرم الحرام سنة تسع وثمانین وثمانمائه ورد مرسوم الشریف العالی المولوی السلطان الملکی الأشرفی السنی ابو النصر قایتیای اعلاء الله تعالی و شرفه و اتقده فی الآفاق و صرفه بابطال مکس الدواب الحریر و القصابه بالکھف و القدموس و ابطال مکس نجیره البقر و الجاموس و قطع الضأن و قدم الاساکف بالقدموس و الحوائی علی حکم ما بیدهم من المراسم الشریفه علی جاری عاداتهم بقصه بالخط الشریف المرفوعة عن اهل الکھف و الحوائی و القدموس بتاریخ تاسع شهر رمضان المعظم قدمه سنة ثمان وثمانین وثمانمائه .

امرنامهده کھف و قدموس قلعه لرینک اییک تاجر لرله قصابلرندن و قدموس و خولقی قوندره جیلرندن استیفا اولمقده اولان تکالیفک و صولک ایکی قصیده آلمقده اولان اوکورد کمانده و قیون ذبحیه سنک ملنا اولدیمی اعلان اولسور . العا اولان تکالیفک برقیسی الآن

(۱) بر ساج الناصری (سلطان الناصر فرج) ک ملوککرتدن ایدی سلطان برسیای زمانده باش مایسز ایکن ۸۱۲ سنة هجریه سنده سلطان لله اولنا ایدن احقیق . تأیید حکم اوزرندن معاونت جده . بولقده سلطان مذکور طرفندن طرابلس ولایتیه تلطیف اولمشدی .

(۲) آینال الأشرفی ۸۸۶ دن ۸۸۹ سنه سنه قدر طرابلسده والیک ایتمسدر . قایتیایک ولایتندن سوکر . منار الیک علی (سلطان الناصر محمد) قارشی دوران امیر (فاروقی) یه التحاق ایلدی و فقط یکی اقتدیسیک رابر مرعشه مطروب و مقتول دوشمن ایدی .

طرابلس جامع کبیری — ظریف منبر

فرانسیسہ مرعی اولان بجزہ ورکینہ بکر کر۔ آلمان ایر کو نتیجہ مساعی ایلہ مبسوطاً
متاسب طونیلپوردی۔ نتیجہ تک چوق ویا آرکار برافسی استخداام ایدیلن اوست باشلر۔
ینک (قرم الاساکفہ) کورت ویا قلمتہ تابع اولدینی کتسابده مصر حدر بوکا کورہ ایکی
اوست باشی ایلہ ادارہ ایدیلن بر قوندزہ خانہ تک ورکیمی باش اوستہ باشی بی وقتت عینی
مقدارده عملہن بلین دیگر بر بر قوندزہ خانہ تکلدن آز طونیلپرایدی۔

تاریخی کتابہ عن دیوار ووزندہ وایکچی ایلہ اوچنی بجزہ ارمستندہ در۔ بوندہ
والی (قصوۃ البحاری) ساری ناظرینک حرم شریف مصارفات نویسنہ مقابل
کندینہ تر۔ ایدن مبالغہ الحق یارینی کیمہ سندن تادیہ ایلہ متبیینی اراضی
وقیہ کویلیردن حیات الملکہ اولدینی ایشیدیور۔ سو استعمالدن باشقہ برنی اولیان
بو کیفینک ابدیاً ممنوع اولدینی ووقف کویلیریک جزیہ شرعیہ وایمال مقرر دن (یعنی
خارجدن) باشقہ بر ورکوبہ تابع طونیا مسنی امر ایدیلور۔

طابان جامع شریفی وکتابہ لری ۔ جامع ابوعلی نہریک ساحل یارندہ وسور
خارجندہ کانی اولوب وقیلہ سالیون طرفین کلیسا اولهوق الشا ایدلش ایسی ۔ ۱۸۸
سنہ سندہ قصبہ سلطان قلاون طرفدن ضبط اولدقدن سوکرہ ایچچہ مدت متروک
براقبلان یومیدی ۷۳۶ دە طرابلس والیسی سیف الدین طابانل) جاممہ قلب ایتدیردی ۔
بنا مستطیل شکل وادتی قبال ایکی سالوندن عبارت اولوب مدخلک صاغ جهتہ
خطیب الجون براوضہ موجوددر۔ وقیلہ جهت یسارده دخی ایکچی براوطہ تک موجود
اولدینی تریہ کتابہ سندہ مصر حدر ۔ ایوم خطیک اوطہ سنہ خارجه آجیلان برقبودن
کیریلور۔ هریمی مدخلک اوستندہ کی مرمرار اووزندہ شو کتابہ موجوددر ۔

(۷) - بسمہ . . امر بانشاء هذا الجامع الشریفہ بطرابلس المحروسہ اقاماً
المبارک المقر الأشرف العالی فی ایام الملك الناصر فی شهر رجب
کرمولوی الانوی یامہ السلطنتہ سنۃ ست وثلانین وسمیایہ
جامعک وبقیسی ۔ برنحی سالوندہ وقیونک شمال غربی جهتہ باقاک جیقشیل ولویعالی
طاشی اووزندہ زبرده کی مختصر وقیہ حکموکدر :

(۸) - بسمہ . . امر بانشاء هذا الجامع المذکور بذكر الله تعالى مولانا المقر
الأشرف العالی المولوی الکافر السیدی المالیکی المخدمی السینی طینال الملکی الناصر
کافل المالك الشریفہ الطرابلسیہ بلغه الله آماله وقبل فی الصالحان اعماله ووقف علیه
لمصلحه المینہ ی کتاب وقفہ جمیع البستان المعروف بالحموی یظاهر طرابلس وجمیع
الخاتوبین الملاصقین لبابه وجمیع البستان المعروف قديماً بالطنطاش بسقی طرابلس وجمیع

المرتبین الملاحین لسوق السلاح بحوار الحمام المعروف باسمه وهي الآن ملك
 اوقف وجميع تلك الحضان المعروف بدار الوكالة القديمة وجميع القرية المعروفة
 ارزونية من عمل عمرا بحون طرابلس بشرط انه منها فضل عن ربع هذا الوقت
 عن ارباب وظائفه ومصالحه المينة في كتابه يصرق للفقراء والمساكين المتسعين بطرابلس
 والواردين اليها حسب ما يراه الناظر في ذلك من غير ان يرتب لاحد في كل شهر او كل
 يوم ومن غير ذلك او بدله او رتب شيئاً مستمرا كانت عليه لينة الله والملائكة
 والناس اجمعين .

عندي ومقررتك روايتك كورد واقف امير سيف الدين طائبان سلطان محمد
 التاسك كولهسي وبابيجيسي ابي . بوز نرك بر فطمة عسكريه قوماندا ايندكن
 سوكره ۷۲۶ و ۷۳۵ سنلرند ابي دمه طرابلس والبلدك تعيين ايدلشدي . ايكجي
 مأمورقده اسيله مهي اولان جامي اتشا ابي . مؤرخلر طرابلسك ذكي ومدير بر
 ايلره مأمودي اولديني فقط حست وطمله مشهر بولديني قيد ايديبورلر . ۷۴۳ سنلر
 سنه شامدن سكر كن وفات ايش فقط مرقدك شام ويا طرابلس ويا خود والاكده
 بر مدت بولديني صمد شهرلندن هانكيدنه اولديني خلا عين اجتماعلر . شامده كندى
 اسيله معروف بر مدرسه دهها موجود ابي .

بوقارده درج ايدبان كتابده جامك اوقاف بر وجه زر تعداد اوليبور :

ابو علي نوري . اسيلده وطرابلسك شرقده كان حويه نام باغچه ؛ وقتله جامع
 متصل فقط ايلره غير موجود ابي مزاره ؛ غير معروف طنطناسي باقجامي ؛ سلاح
 جارشونده واستمبر حامي قارشونده ابي مزاره (شمدكي الخطه انورمسك اركندكي
 دواوردار قهومي) ؛ موقفي بر درلو عين ايدمهين بر خلك ثلثي وطرابلسك حوسدهكي
 عمرا مضافلندن ارزونية كوني ؛

اشبو تعداد اولان املاك وعقاراتك وارداك عموميهسي حادك باجله اسفوفاته قار
 شوق طوقشورر . شايد بالسوم مصارفات چيندقدن سوكره ووارداك بر شهر ارزونجي
 ايلرده برلك برل واجني بالسوم قترابه صدقه تامله توزيع ايلتسي واهتج كتابه
 ايلي ويا يربه وريلمسي واقف كتابده تصرخ ايديبور . جامك ايجنده امير طرابلس
 ايلرده كنهات مدفن اولق اوزره بر تره بايدرورق مدخله ايكجي بر اوقف دهها ملك
 ايتدرمشدر كتابده اليوم بر قسي غير معروف بر جوق املاك وعقارات تعداد ووارداك
 ترهك مصارفي عموميهت وقف ايدلشدر متوك اوزرنده شو كتابه منوشدر :

(۹) - اسيله . . . انما يامر مساجد الله من آمن بالله واليوم الآخر والام
 الصلاة رأت الذكوة ولم يخش الا الله فمسي اولائك ان يكوتوا من المهتدين تكمل هذه

المنبر في شهر ذي القعدة سنة ست وثلاثين وسبعمائة .

ومعترك مدخله :

• عمل المعلم محمد الصفدي رحم الله من ترجم عليه .

عبارته منقوشة .

كتابه آئي قالين بر جيئي ايه كو ستران كمله باكلش بازشدر منبر كهسي مذكر اولديغه كوره اسم عدوك دغي مذكر اوله ريق بازمسي ايجاب ايدر ایدی . (٧) نومرولو كتابهده مصرح اولديني ارزوه جامعك انشا آئي زجب آينده اتام ابدلديگه كوره منبر آتئق بو تاريخدن اوج آي سوكره انشا ايدشدر .

طرابلس قلعه سي و كتابه لري . — اهل صليب هجوملي ائناسده طولوز قوتني در دغني سوه بموند طرابلسي محاصره ائتمش (١١٠٤ م .) فقط اهاليك مقاومتيله محاصره بئش سنه دوام ائتمكه جيل الحجاج نام مرتفع موقعهده بر شاتو ياديرمشدي . طرابلس قلعه سي ٧٠٠ دن ٧٠٩ هـ قدر طرابلسده واليك ائتمش اولان كورجي استدمبر طرفدن شاتونك منبر اولديني عمليه انشا ايدشدر . جهت شرقيه دهكي قلعه بدني عمودي بر سورتده ابو علي واديك درين محاربه قدر امتداد ايديبور . قلعه هئت اصليه سيله فرانسه ك اويونون اوزرنده كي ييار شاتونيه بيوك بر مشابته عرض ائلمكده در .

(١٠) — سلطان شماك امرنامه عسكري . — قلعهك جهت شاليه ناظر ائكنجي قوتني اوزرنده شو كتايه محكوكدر .

• اسله . سلطان كان بتاريخ العاشر من شعبان المكرم سنة ست واربعين وسبعمائة للهجرة النبوية برز اولانا السلطان الاعظم المالك المالك الكامل سيف الدنيا والدين شعبان بن السلطان الشهيد الملك الناصر محمد بن السلطان الشهيد الملك المنصور قلاوون لا زال براسه نلفته في الاثني جباله سحب بهاها بالاغداق والاطلاق ان يسامح جميع الجيوش المنصورة الاسلامية والامراء والممالك السلطانية والجزر بالملقات والامحاب الامراء والانباع بما لعله يتبين للذير ان المنصور على كل متصل منهم من بقية خدمه او تقاوت ايام الدوان ما بين السنين الشبيهة ما بين السنين الشبيهة (تكرر الكلمة مرتين) والقصرية وسبعل تخرج ما قبل ذلك بدوان الجيوش المنصورة للممالك الاسلامية بحيث يبقئ لدوان المرتجع مدخل في اقطاعات المقطين ويكون جميع ما يتبين من الدوان محاسبات مسووعاه داخل في هذا الانعام على توالي الايام مشتمل عليه العطاء الذي شمل جوده الخاس والامام ومثوبة نحمد اجرها في دار الكرامة وسنة حسنة له اجرها واجر من عمل بها الى يوم القيامة ومن تابر على الانتداء فيه (تكرر الكلمة مرتين) حقيق الله من الطير ظنونهم من بدله بعد ما سمعه فاعسا أنه على الذين يبدلونه ومن قصه او قصد قصه على مر السنين

یکون الله عز وجل خصمه وفيه محمد سيد المرسلين وبحقق عليه ائمة الله والملائكة والناس اجمعين وييسوا بالانتم الذي يحسر به الدنيا والآخرة وذلك هو الحشران الميين ... ومن ... وهو خير الوارثين في ايام ملك الامراء المشر الاشراف اصالي الكافلي السبق قاري الكافلي كافل الساطنة الشريفة بالفتوحات الطرابلسية عز نصره .

عسکری بو دجه سندن بخت ايدين اشبو امرنامه مملوك سلطانلرندن شعبان بن محمد بن قلاوونك زمان ادارمسنده (۷۴۶-۷۴۷ هـ . - ۱۳۴۵-۱۳۴۶ م) قلمه آلمشدر . مؤرخين مشهوردن ابو الفداؤ بن اوردى بو امرنامه دن بخت ايديبورلر برنجيسى دييور كه : بو سه حلب قلمه نيه وسائر استحكاملوك ديوارلرته كتابه لر يازلدى

خلاصسى : وفات ايدين بر نقر ويا بر اميرك تركه سندن استرداد اولمشو عادت حكمتيه كبرن سه شمسبه ايله سه قربة ارمسنده كي اون بر وكسور كونلك فرق معاشك اخذيت دوام اولقماسى نقر آلمشدر . اشبو مبلغ ايجه بر بكون تازكيل ايدييوردى .

امرنامه دن حلب ، شام وبصرى قلمه لرنديه نشانه قالماس ايسره حصر الاكراد قلمه سنك مدخلنده بوك بر صوبتله ارقونه بيله جك بر حله بو لمشدر . بوكا مقابل طرابلس قلمه سنده كي كتابه آلان واضعدر . امرنامه ، فرستدن اكلامشده نيه اوزره ، اسلوبى واضح اولدى نيه كي آتبه بر رچيز كي جيزيلان ككار يا ايكي دفعه تكرر ايتمش ويا خود يا كلش يازلمشدر . اساساً عبارتمس مشوش وعريب طرز كتابشدن ايجه تباعد ايدين اشبو امرنامه نك مضمونى ايچق اوزمان قلمه آلان كتب تاريخه نك مطالبه سبه اكلامشده نيه قابل اوله ييلور .

مملوكار زماننده معاشلك سه شمسبه حيايله وقفه شهور قربة نك حلولنده تاريه ايدلر كي استعمال اوليور . بوكا بنا اردوه منسوب امراء وضابطان ونقرات اعطيه سقيه نامى ائمه مرسته هرايكي سندن فرق اولان اون بر وكسور كونلك فضله مخصوصات آيورلدى . فقط مؤرخلر ك روايتيه كوره اكر بر ضابط ويا بر نقر مدت اولمشو كتابلر ائمه احوال احوال وفات ايدره كنديه نيه بو بولده خزينه دن نه مقدار مبالغ نأديه ايدلر ايسه درتمس تكرار ائمه ايچك مجبور طوليور ايدى . سلطان شعبان الايه درج ايدلن كتابه ايه اشبو اسولى ليو ايدييور ووفات ايدين مضمونين عسكري نك درتمس نأديه نيه مشكل بر بورجدن قورناريور .

ظاهرآ بك مشحن كورينان بو امرنامه نيه ناهرق سلطان شعبانك حديثه وامور اداره وعسكري نك حسن تحصيليه اشتغال اينديكه قائل اولاملير . شعبان كشفاته اولان انبها كيله ذوق وسفايه اولان انجذاب شهيديه بتون مملوك سلطانلر نك اك منفور لرندن صاييلير . بالايه درج ايدلن امرنامه نيه اصدار ايچكله كنديه سندن ممنون اولميان اردو متسپينى جذب

ایتمک ایشوردی، اساساً ضابط غانله لریک بو بورجدن عتد ایدله کی نادر التوع دکلدور. ابو المحاسن (المهل الصافی) سنده سلطان شعبان اعلیٰ به فارسی اولان تمذبات بن انصافه سی، باره جمعه کی طبع مشهوری اوزون اوزادی به تمصیل ایدیور.

(۱۱۱) — قانونی سلطان سلیمان کتابه سی (۹۲۷ هـ) — قلعه نیک دکر جهته اولان

یرنجی قیوسی اوزرنده شو کتابه اوقونمده در:

«بسم الله... رسم بالامر الشریف العالی السلطانی المملکی المظفری سلطان سلیمان شاه بن السلطان سلیم شاه لا ذات اوامره الشریفه مطاعة فی الامراء بان یجدوه هذا البرج المبارک لیکون حصناً شیعاً علی دوام وکان الفراع من عمارة فی شهر شعبان المبارک سنة سبع وعشرین وتسعمائة...»

معلوم اولدی اوزره سوره نعلمه سی خفته مصریه ایله بر ابر ۹۲۲ سنه سنده (۱۵۱۷ م) یاروز سلطان سلیم طرفندن ضبط وملك عثمانیه ایله الحاق اولمش در. موسی الیسک خانی داوغلی نونی سلطان سلیمان ثانی تحت مودندن (۹۲۶—۹۷۴) بر ایکی ای سوکتمره بر ای قیش سوره جهلریه کلرک شامده بالموم ایالت وایلرندن مرکب بر مجلس عتد اولمده. حاب وطر ایاس قلعه لریک تمیری بو مجلسده انحصار اولان نوزات مجلسه سندن اولمشدر. کتابده نام هاپوندن سوکره محمد طرفندن مستعمل شه عنوانی ایلمشدر حاله که قاهره نیک بعض عثمانلی کتبه لرنده شاه برینه موغولرک استعمال ایدلرکی خان عنوانی اقلمه ایدلشدور. کتابه ده کی غلطلر بر چیرکی ایله کوشتملشدور. طیب المریه سکر کبه جایی و کتابه سی. — جامع ابوعلی نهریک ساحل ایلانده و طایبان جایی قرینده در. خراب برحاله دوچار اولان معبد مذکور ده ایوم برلی بر ناله ریاقیت ایشکده در. مالک اسلامیه ده کی بالموم مؤسات دینه کی سکر کبه جاییک ده کی بر جوق اوقاقی وارد در. واقفک وضع ایندیکی شرطله مرور زمانه تمیدی وکنار و اتع اوله رق نهایت واردانندن اثر قلندی و طبیعتله معبد بر خرابه به روندی. جامعک از برده درج ایدیلن وقیه سی از هر جهت شایان تدقیقدر. اوقاقی بو قدر زکیین اولان برجامک نصل اوپورده اللهدن قورقبان غاصلرک دست تعدیلریه اوغرایور. بشتون خراب برحاله دوچار اولان شوبنای مقدشک شمدرکی وضعیتی کوروب ده متاثر اولاق قابل دکلدور.

(۱۲) واقفک کتابه سی (۷۶۰ هـ). — جامعک جنوبه ناظر جیهه سی اوزریت

آییده کی وقفه قرائت اولمده در.

بسمه . . . وقف الجناب الكرم افطرق الحاجب هذا المكان المبارك مسجد الله تعالى وتربة للدفن ووقف على مصالحه وعمارة آتاه وتطاوفاه جميع المزرعتين المتلاصقتين من عمل حصن الأكراد وهما مرجع السلطان وقبرة وجميع البستانين المتلاصقين بقربة رشعين من عمل طرابلس احدھا يعرف بمسود والآخر بابن الأفرسي وجميع الحوائط الأربعة المتلاصقات بالنصف الشرقي من سوق الخلاويين بطرابلس وجميع الدار الملاصقة للمسجد وجميع الآدر الثلاث المتلاصقات بخان المصريين بطرابلس وجميع الحصه الثامنة وقدرها والنصف والرابع من جميع الدار شمالي خان المهندس بالجسر القتيبي وجميع القرن المعروف بكر خوله للمسجد المذكور وفقاً شرعياً يبدأ من رصه بمحاربه واصلاحه ويصرف منه في كل شهر اربعون درهماً للامام المسجد المذكور وخمسون درهماً الى مؤذنين بالتوبة يؤذنان بمأذنة المسجد المذكور وثلاثون درهماً الى قيم المسجد والتزبه وخمسون درهماً الى خمسة انصار يترؤون بالمكان المذكور حزباً كاملاً قرابى ومجتمعين وخمسة عشر درهماً في ثمن زيت وقناديل وآلة الكبس والاستسقا ويصرف في يوم الاثنين من كل اسبوع ثلاثة دراهم في ثمن خبز يفرق بين القرية ودرهم واحد في ثمن ماء وتلج وكذلك يصرّف في يوم الخميس من كل اسبوع ويصرف في كل شهر احدى عشر درهماً في ثمن كسوة من قبص ولباس رقيق وغير ذلك للإيتام والأرامل والفقراء المسلمين وما فضل بعد ذلك يصرّف المرمون كل فقيراً محتاجاً من اولاد الواقف والصاله ومن عتده بالتوبة فان لم يكن فيهم محتاج صرف الى الفقراء المسلمين في باب القرية وشرط الواقف النظر لفقيرهم للأرشد من اولادهم وانساله والى من كان امير حاجب كبيراً بطرابلس وشرط الوفاقه ان لا يوجد وقفه باكثر من ثلاث سنين وليصرف هذا ولا تقدر عليه مظالم ولا مكوس حسبما تقتضيه ذلك كتاب الوقف المؤرخ بمقتصف التمده الحرام سنة سبع وخمسين وسبعمائة الثابت بالمحكوم به بمجلس الحكم العزيز بطرابلس المحروسة وتمش ذلك في ربيع الأول سنة ستون وروايت لهذا المسجد من الماء بحق واجب نصف وربع اصبع من قناة طرابلس . . .

كتب تاريخه ده ترجمة حاله تصادف اوله بيان صاحب وقف مايتسبي افطرق اشبه
 كتيبه ده وارداً جامعك وتزبه لك معارف محمود سنة تخصيص اولاد ابلاك غير منقوله
 في بروجه زر تعداد ايدبور :

حسن الأكراد مضافاً من اولوب اليوم اثر لرمكن برشي قاتبان مرجع السلطان وقبرة
 بوسالمريك تمامي ، طرابلسك شاتده كائن رشيين قريه سنده مسود وابن الأفرسي
 بوسالمريك تمامي ، طرابلسه طاتليجيل جارشو سنده كائن درت مفاره نك ومسجده
 الامن درت خانه نك تمامي ، مصر جارشو سنده بان بانه اوج او ابه اسكي كوبريه
 كائن مهندس خانهك شاتده كي خانه نك نصف وربعين عبارت اولان بتون حصه

شایعه می و کر خولد اسمنده کی فردیک تمامی (اشو فرهن الیوم موجوددکادر)

میدانی اطرق وقفیهده بو وارداتک کیفیت صرفتی دخی تفصیل ایدرک دیورکه :
اولا جامع تفریش و تزیین اوله حق ؛ ثانیاً جامعهده استخدام ایدیلدیجک امامه ، ایکی مؤذنه ،
قیسه ، قرآن کریم اوقویان بش حافظه معلوم المقدار اجرت و ریهجک . بوندن باشقه هر
آی جامعک تنور و تنظیمده (۱۵) درهم صرف ایدیلدیجکدر ، بازار ایرلسی و نجیبسه)
کونلری قیسه تریه اوکنده فقرایه اوج درمملک آملک و در درمملک یوزلی سو توزیع ایدر
جک وینه هر آی ۱۱ درممه [حکومتک ، رون و سایر ملبوسات] صائون آنرق بتیلره
و طول قادیلره و فقرایه ملاغیدیلدیجکدر . شاید بو مصارف چیققدن صوکره واردات
وقفیهدن برشی ارتحاق اولورسه باظر بو مصلهنی واقفک فقرا دوشمش احقایدینه و آزاد
ایدنش کوله لرینه و بونلر اولدیننی قلدیرده تریه قیوسنده تسأل ایدن فقرای مسامینه توزیع
ایدیلدیجکدر . وقفه نظارت ایتک مشهسی دخی شو صودتله حل ایدیلور : اولاً نفس
واقف و صوکره اولاد و احقادی و شاید بونلرک هیچ بری موجود دکل ایسه طرابلسک بونک
مابینجیبسی و ققییهنی حرفیاً تطبیق ایدیلدیجکدر . واقف بالاده تعداد ایدیلن املاک و عقاراتک
برستاجرک عهدده سنده اوج سندن زیاده فالساستی شرط قوشبور و جامعک طرابلس سو
بتدن اوج ربع یارمفلق بر حقه مالک اولدیننی تصریح ایدیلور .

طرابلسده مدرسه الحانویه . — مدرسه (ارفعون خاتون) ک باره سیله و موسی الپاتک
توزوجی مرقبته انشا ایدیلدیکندن خاترنیه اسمیه یاد اولمشدر .

ابو علی نهمیک جهت یسارنده و طابیان قیوسی قریبده کائن ایدی . شمدیکی - الله
بنا کوروک و طایفه خوانده ایدستخانات ایتکدن باشقه بر شیشه بر امامقدهدر حالوکه اشو
بؤسه خبریه واقف ایدیلن املاک اهمیتلی بر واردات تأمین ایدیلور ایدی آیدرکی
کتابین اوقویه لم :

تذکره ایضاً مؤسس [عز الدین ایدیر] الاشرقیقک وقفیه می و (۷۷۵ هـ) . —

بسم الله الرحمن الرحیم . الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی سیدنا محمد

و آله و سلم . انشاء الله تعالی مر لانا المرح الاشراف العالی المولوی المخدمی الکافی اعزى
ایدیر الاشرقی مولانا ملک الامرا اعز الله انصاره و شرکه آدره الکریمه الجیهه المصونانسون
تقدما الله برحمته حبیب و صیبهتہ التقدسه و واقفت جمیع القیساریه المعروفه بالدهیشه
و بیاکن الحریرین و الخواصت التسهه المقدمان لای

ذالك خارجها و مدروفین بها و یملق علیها بان

بالقعد خارج الباب القبلی ملاسقی له عن یمنه الداخل

منه و من الخواصت التسهه اربع حواصت کبار ملاصقات لهما عن

ينفذ داخل من بابها القبلي حائوتات وعن يسره حائوتان
 والحمة اقباس ملاسقات القيسارية ايضاً وجميع الحوائت
 الثلاثة المتلاصقات بجدار باب القيسارية القبلي
 وجميع الحوائت المتلاصقين بوسط السوق الشرقي
 بالصف الشرقي بالقرب من قيسارية التجار وموقع
 ذلك جميعه بطرابلس المحروسة على نفسها مدة
 حياتها ثم من بعدها يصرف ذلك على الوجوه الآتي شرحها فيه وهو ان الناظر في الوقت
 شرعاً يقرء بالقرية التي عينت للواقفة وتدفن بها اربعة حفاظ من القرآن العزيز ويقرء
 لهم من المعلوم ما اقتضاه رأيهم على انهم يرددون كل يوم الى تربة الواقفة ويقرأون بها رباعاً
 كاملاً من القرآن الكريم ويدعون عقب القرائة للواقفة ومدتها زوجها المشار اليه اعلاه
 ويترحمون عليها ويسألون الله عز وجل لها بالمعروف والمنعوت ويهدون ثواب القرائة الى
 زوجها ويشركون جميع المسلمين في الدعاء ويحتمون الدعاء بالصلاة على رسول الله صلى الله
 عليه وسلم ويعملون ختم القرآن في كل ليلة جمعة بحسب انهم يقرؤون على قبرها في كل جمعة
 ايام حية كاملة فاذا كانت ليلة كل جمعة يتحننون بالقرية ومن حضر معهم من المسلمين
 وما كنهم يتحننون الحمة الشريفه على قبرها ويدعون ويترحمون كما تقدم ون يوصل
 الناظر الشرعي في لوين من الطعام حسبما يقتضيه رايه ويحضر قطاراً من خبز الخيط
 الطيب الصافي ويوضع بالقرية ويترك على الفقراء والمساكين من امة محمد صلى الله عليه وسلم
 ويكون ذلك كل ليلة جمعة عند ختم القرآن العزيز وان يصرف بالقرية ما يحتاج اليه من
 فرش وغيره من اموالهم قائم مقيم يقوم بها بكنسها وتنظيفها وكرمتها وتبديلها وان يجعل
 لطلالهم كتاب ايتام يجلس لهم الفقيه علا العاده يقرهم القرآن ويطلعهم الكتابات وكل ما
 ختم القرآن العزيز او مات او اعرض عن الحضور للتعليم يرتب الناظر غيره من ايتام
 المسلمين وان يقرء للمعلم في شهر مبلغ ثلاثين درهماً يصرف اليه وان يصرف الي كل واحد
 من ايتام كل يوم ربع درهم وكسب كل منهم كسوة كاملة حسبما يراه الناظر من جميع
 وقب ولباس رجبه ومشاع ومال هذا الوقت عند انقطاع سبه وتعدية جهاته الى الفقراء
 والمساكين من المسلمين والبنات من ربع ذلك بمسارته وشرطت التصرف لنفسها ولها ان تثبت
 وتموكل فيه وتسنده الى من شئت ثم من بعدها يكون النظر لمعتها مولانا مالك الامراء المشار
 اليه اعلاه امر الله انصاره ثم الارشد بالارشد من اولاده منها ثم الى من شرطه في كتاب
 وقبها المؤرخ في الثالث والعشرين من شعبان سنة ثلاث وسبعين وسبعماية وتولى عمارة هذا
 المكار المبارك جميعه الفقير الى الله تعالى الامير جمال الدين يوسف بن المرحوم العزى عززان
 الشيباني اياه الله تعالى بالاجر العسالى اعلاه الله تعالى وكان الفراغ من ذلك في سنة خمس

وسیمین و سیمایه .

کتایبه ده مذکور اولان وقف صاحبی ارغون خاتون طرابلس والیسی عز الدین ایدمیر (اوتوک) السامری الانرقی نام ذاتک آزاد ایدلش بر کوله سی و مسکو حسی ایدی . مدرسه و تربیه کنیدی و قوجه سی طرفندن انشا ایتدیبلشدر . مؤرخلردن ابو الخاسن ، ابن حجار ، عسقلانی ، مقریزی کتایبلرنده ایدمیر حقتده کافی درجه ده معلومات اعطا ایتکددرلر :

عز الدین وقتیه سلطان محمد الناصر قلاونک اوغلی (اوتوک) مملوکلردن ایکن مؤخرأ عساکر خاصه میانته ادخال ایلهدرک یواش یواش ترقی ایتش و نهایت رجال مقربه دن اولش ایدی . سلطنتک قتل اوزریه ایدمیر سوریه نئی و فقط از بر مدت سوکره قاهرده ایلکلر قوماندانلار و متعاقبا طرابلس والیکه تعیین اولمشدی . سوک مأموریتنده ۷۷۳ تاریخته قدر قالش و ۷۷۴ سنه عینی وظیفه ایله تکرار طرابلسه کلمش ایدی . اردو اتایسکلکنده لکن ۷۷۶ تاریخته وفات ایتشدر .

کتایبه ده تعداد اولتان املاک و عقارات و قیبه شونلردر :

دهیسه نامده بیوک بر چارشونک و بو چارشویه ملاصق منازه و دکانلرک انجاردن حاصل اولان واردات ، اوساقی تعداد اولتان و اغلب احتمال یته دهیسه نامیه معروف اولان طاقوز منازه و دکان ؛ اوسنی قبالی و احتیالکده وقتیه ده بو ویا دکان و وظیفه سی کورن بئش اوطه و اویچ منازه ؛ ناسر لر چارشوسی قرینده ایکی منازه .

ساجیه وقف ایشولوردن تک کیفیت صرفی حقتده ایجه تفصیلات اعطا و تقیدات وضع ایلدکن سر کیم اسلام بیسایندن تفریق و انتخاب اولنه حق سکر چو چنگک اناشه و اکسا سی واردات مندر کوره ایله آجله حق بر مکتب ایتداییده تعلیم و تربیه ایدله لرینی شرط قوشیور بوقدر زنگین واردات مالک بر مؤسسه خیریه تک فصل اولیورده سکر که وقتی کبی طبعکار لرک تعدیلات بی ایصاله لرینه دوچار اولیور ایوم طیفه عوامه ایدستخانلک ایتک کئی بر درکه الهیه ایتدیرییور ؛ بوکابی حسن شر قیلردن باشقه کیمسه عقل ایدرره سز . بز بالکز و بالکز املاک و قیبه یه تعدی و تجاوز خصوصنده ابراز مهارت ایدرز . اوروپاده تعیم معارف و وظیفه سیله مکلف اولان حکومته معاونت ایتک اوزره بر جوق زنگینلرک یا ایتخلرده و بیوک شهرلرده بوقیلدن بر جوق مؤسسات خیریه و نافعیه تاسیس ایتدیکلرینی ایتدیریور و بو وطنیور وانه ایتدائی غزیه و مجموعه لر مزده القشلابه رق ظاهرأ عب خیر و صاحب حجت کورونمک ایدرز . فقط اسکری اخلاقزی دوزله چک یانسولرک ؛ مکاتب لیلیه تک و امراض ساریه بی بر طرف ایدم چک خسته خانه لرک تاسیسنه هر طرف اولان فردی تشبئری خاطر مزدن بیله کچیرمیز . ایش بونکله قالسه یته راضی بزم .

اسلاف طرفین اسلام مالکنک اطراف اربعہ سندہ تاسیس ایدلش نیچہ اماکن خیرہ
 واردہ کہ ہو کون متغلبہ امباتک اودویتی بیلمین حرمس وطنمنہ اوغرابہ ذوق خراب اولمشدر.
 ادعا ایتدیگریہ کوردہ یاکنز طرابلس شہریندہ فقیرلرک دی حکس فادیلرک احتیاجات
 ضرورہ سی دفع ویا تخفیف ایدہ جک ۳۶۰ مؤسسہ خیرہ موجود ایدی ، محلی اوقاف
 دائرہ سندن استحصال ایتدیکنز معلومانہ کوردہ ایوم طرابلس اوقاف مضبوطہ سنک
 قیمت تخمینہ سی بلدی میلیون غروش و واردات سنوہ سی ایکویز بکرمی بیگ غروش رادہ
 سندہ در . اوقاف غیر مضبوطہ املاکنہ دائرہ بر فکر اجمالی اعطا ایتک غیر ممکن ایدہ
 متولیلری معرفتہ اداره اولنان اشبو اوقافتک مضبوط اولان اوقافتک اون مثلندن دون
 اولدینی محققندر . بوقدر جسم واردات ترہ یہ کیریور ، ہو کون طرابلسدہ کلمہ نک
 بتون مناسبہ بر مؤسسہ خیرہ تخریبہ فالتشقی بیہودہ در . اوج میلیون غروش رادہ
 سندہ تخمین اولنان ہو واردات سنوہ نک حتی بوژدہ بری بیلہ محاملدہ صرف ایدلما مکدہ در
 مالک اسلامیہ نک همان همان هر طرفندہ مع التأسف مشاهدہ اولنان ہو تقیضہ اجنبیہ
 و اخلاق بالمعوم اویای امورک انظار بصیرت و دقتی دوت آچہ حق درجہ دہ وسعت
 پیدا ایتکدہ در . تدابیر قطبہ اتخاذ ایدیلرک بتون ہو فضلرک مدتی بر مؤسسہ خیرہ
 ویا علمیه حالتہ افراخی لزومی چوقدن حس ایدلملیدی .

طرابلسدہ ایتہ چشمہ سی . — چشمہ ابوعلی شہرینک جهت بسارندہ و شہرک مرتفع
 بر مؤندہ کائن در . جامع المنلیق بو چشمہ نک قارشو سندہ در اولنگاہ آیدہ کی کتابہ
 متوشدر :

« و سئلہ . . انشاء ہذا السبیل القبر الی اللہ تعالی محمد بن المرجوم زین الدین
 مبارکشاہ الإملائی فی سنہل . . . سنۃ ست عشرۃ و ثمنینۃ . »

چشمہ نک (زین الدین مبارکشاہ الإملائی) اوغلی محمد طرفین انشا اولدیندہ دلالت
 ایدن ہو کتابہ نک درون گوشہ سندہ ۹۰۰ و غلیف حرقلریہ بکریج شو
 اشاوت متوشدر کہ یونی مملوک امیر لریسک ریجوخی آرمہ لرتدہ استمال ایتکدہ
 ایدی (آرین باشا) *Contribution à l'étude de l'Alaou en Occident*

نام کتابندہ ہو آرنہ لری اوژون اوژادی بہ تریف و توصیف ایدیور . رسمی کیردیکنز ہو اشارتہ
 مثلا شام جامع کیرلدہ و سلطان الناصر فرج طرفین قاہرہ دہ انشا اولنان (دہیشہ)
 چتہ سندہ دخی تصادف اولتور . آرین باشا یونی سلطان الناصر فرجہ اسناد ایدیور
 طرابلسدہ کی تیتہ چشمہ سی مدت سلطنتی ۸۰۱ دن ۸۱۵ تاریخندہ امتداد ایدن سلطان
 فرچدن قلہ بر اثر اولسہ کر کدر . چوکہ ۸۱۶ سنۃ ہجریہ سندہ انشا اولمش ایدی .

(۱۴) طرابلسہ مدرسہ رفاعیہ کتابہ سی (۸۷۰ھ)۔ ابو علی تہرینک سول
 طرقتہ وشہری اسکہ بہ ربط ایدن بڑوک شوسہ قریندہ کائن اولان مدرسہ مذکورہ نک
 شہال دیواری اوروندہ سلطان خشتقدم ک زبردہ محرر امر نامہ سی محکو کدر :
 الحمد للہ لسا کان بتاریخ مستهل ربیع الآخرہ سنہ سبعین وثمانیۃ ورد المرسوم
 الشریف السلطانی الملکی الظاہری ابو سعید خشتقدم نصرہ اللہ تعالیٰ وخلق ملک مالکھا
 وادام اقتدارہ الی القرا لاشرفی الناصری محمد ابن مبارک مولانا ملک الامر کافضل
 المملكة الطرابلسیة المحروسة اعز اللہ انصارہ من مضویہ ان لا یؤخذ من التجار حماء
 وغیرہا من السمرہ والزجۃ الا ما جرت بہ العادۃ القدیمۃ وحی علی الالف عشرۃ دراهم
 لا غیر من غیر زیادۃ علی ذلک وان لا یقتاول الاجرة الا من یشر العمل بنفسہ من ابنائ
 السبیل ومنع النصارى من الزجۃ والسمرۃ ولا یؤخذ شیء من باع سلعتہ بغير دلال
 ومنع من یمرض ابنائ السبیل وابطال ما جدد علی ذلک وہی الحیسة الزائده علی کراقت
 حسب ما شہد بہ المحضر الشرعی وان لسطر ہذہ المثویۃ رفعا للظلامۃ فی السحائف
 الشریفۃ اقننا بقولہ تعالیٰ فلیحذر الذین یخافون عن امرہ ان یتصیہم فتنۃ او یصیہم
 عذاب الیم ودرسم ان یسمروا ابنائ السبیل فی السمرۃ والزجۃ ویملون ابن ملون
 من ینیرہ او ینیلہ او یسعی فی ابطالہ او اعادہ او یثا عنہ کان علیہ لعنۃ اللہ والملائکۃ
 والانس اجمعین وحلی اللہ علی سیدنا محمد وآلہ وصحبہ وسلم .

ملاک الظاہر خشتقدم تاوکر سلطنتہ ۸۶۵ دن ۸۷۲ بہ قدر بولمستدر ، او زمانکی
 طرابلس والیبی بولساں ناصر الدین محمد بن مبارک اصولک خلافتہ اولہرق ترک دکل
 عرب ایدی لریوقاد محمدیہ درج اولتان امرنامہ سمسار وترجانلری موضوع بحث ایدیورہ
 اساساً شریقی ادنادہ بواکی سنت اولہ دنبری موجود ایدی . اوروبادن کلن تاجر لری ایہ
 اہل صلیب زمانندہ سوریدہ اقامت ایدن فراتقلر عربجیدیہ واقف اولدقلرندن بولنرک
 ترجانلق ایدیہ جک آدولرہ احاجلری زیادہ ایدی .

امرنامہ دہ سلطان خشتقدم سمسار وترجاننرک قومیسون نامی آئندہ بالکر بیکدہ اون
 درہم الملری شرط و بوکا سیمۃ اسلیفا اولہ کان بیکدہ بشی منع ایدیورہ . بولدن باشقہ
 قومیسونک بالکر ایشلری بانذات حل وندویہ ایدن سمسارلر طرفدن الوب آخرک بو
 اجرندن برشی اخذ ایتمسی وریلی خریستیانلرک ترجانلقہ اشتغال ایتمہلری مذکور
 امرنامہ مقتضا سندن درہ . بو تاریخلوردہ سمسارلق وترجانلق اوروبادن سوریدہ ہجرتہ
 طرابلسہ اختیار اقامت ایدن اجنیلرک اللہ ایدی . احتمالک بولر برلی خریستیانلر
 طرقتدن شدتل بر رقابشہ معروض قالدقلرخی کوردہ ک سلطانہ شکایت ایتشلر بو دخی
 کندیلرخی حمایتہ مقصدیلہ مار الذکر امرنامہ بی اصدار ایتشل ایدی .

(١٥) - آرغون شاه جامنده سلطان قايتباك كتسابهسي (٨٨٠ هـ) - ابو علي نهرينك جهت يسارنده ويكر كه جامعيله طابلان قيوبي ارهسنده واقع اولان اشوجامهك مدخلنده سلطان قايتباك آينده مندرج امرنامهسي مقوشدر :

والحمد لله لما كان بتاريخ خامس عشر جمادى الآخرة سنة ثمانين وثمانماية ورد مرسوم شريف مريج جينتي من الابواب الشريفة السلطان الملك الاشرف قايتباي خلد الله ملكه بأن جهات وقف المرحوم ارغون شاه بالسقي بطرابلس المحروسة لا تؤجر لا لتجويز ولا ذى شوكة واجهار التدا لزرع الاراضي بالحماية والرعاية ومنع من يعارضهم حسب ما شرط به الواقف في كتابه وتسليم الاراضي للسيد الحبيب النسيب السيد نور الدين محمود الحسيني الادمي السافر والشيخ بها بالزاوية المذكورة فاشار به المير الاشرف العالي المولوي السني ازدمير الاشرفي مولانا ملك الامراء كافل الملكة الطرابلسيه اعز الله انصاره ودرسه بنفش ذلك على باب المدرسة حسب ما شرط به الواقف في كتابه وملعون من يغير ذلك ويسى في تجديده . .

اشو امرنامه ، مطالبه سندن دخی اكلاشبهجني وجهايه سلطان قايتباي زماننده (٨٧٣ - ٩٠١ هـ) وترجمة حلي (٥) نومرولو كتسابهك شه حنده ذكر اولان ازدمير اشرفيك والملكى اناسنده قلمه آخمشدر . منتظم واقوقناقلي رسمورنده حك ايديلن اشو كتابهده طرابلسك سوايله سقي ايديلن اراضيسنده كائن وقف بوستانلرك زكین ومنتقد آدملره ايجار ايدلسي مع ايديلبور . احتمالكة بو تنوعيت زكینلرك جو قدن جوق امور زراعيه ايه اشتغال ايجداكلرندن منعتدر بدل . ايجار جوق اولملا سندن صاحب وقف احتمال فقير كويليرلي اشو اراضي وقفه دن منفيد اولمليخي تاين ايجون بو قيدي عسلاوه ايجمشدر .

(١٦) - جامع الداغنده سلطان قايتباك امرنامهسي (٨٨٣ هـ) - جامع كورد علي نهرينك جهت يسارنده كي يكي كوربي قريبنده وجامع الطوا جوارنده كاشمشدر . قيونك اوستنده كي ايكي طاش اوزرنده شو كتابه محكوكدر :

والحمد لله لما كان بتاريخ ناك عشرين جمادى الآخرة من شهر سنة اثنين وثمانين وثمانماية برز المرسوم الشريف المولوي السلطاني الملكي الاشرفي ابو النصر قايتباي خلد الله ملكه الشريف عند حلول ركابه بطرابلس المحروسة باطلال ما عل جماعة الداغين بطرابلس من المكس المتردد ليدوان المواقف الشريفة وان لا كلفوا الى الدرهم الفرد وان يتقش ذلك في بلاطه على المسالخ بطرابلس لتسطر هذه الشربة في الصحائف الشريفة وملعون من ملعون من يحدد ذلك او يغيره . .

وقيله ابو علي نهرينك سول كنارنده بولنسي بك محتمل اولان دباغخانه دن بوكون

اثر قلامشدر . سلطان قانلیای ۸۸۲ سنہ ہجریہ سنہ (۱۴۷۷ م) سورہیہ بر تقدیش سیاحتی
اجرا ایدرک طرابلس دباغلرندن خزینہ خاصہ نامہ استیقا ایلمکدہ اولان و برکونی تماماً
لقواتش ایدی . امرنامہ تک بر طاش اوزرینہ حک ایدیلرک دریلرک آلدینی سلخخانہ بہ وضع
ورکوی حقدہ کتابدہ صراحت وارد .

جامع مذکورک دیگر بر محندہ شوبہ بر کتابہ دہا وارد :

(۱۷) — د جدد هذا المسجد المبارك (. . .) بن يوسف شيخ الداعيين بطرابلس
المحروسة بتاريخ عشر شوال سنة ۹۱۳ واقف عليه بعد وفاته وكان وول
ومخزن . . . . .

دباغلر رئیس . . . بن يوسف طرفندن جامعده بایلان تعمیرات عثمانلی پادشاهی
یاووز سلطان سلیمہ قارشو مغلوب اوله رق تختی وحی بتون ملکی غالب ایدن سلطان المات
الاشرف قاساو انوری تک زمان سلطنتده (۹۰۹—۹۲۲) اجرا ایدلشدر .

معلقہ جامی . — طرابلسک یوکسک بر موقعدہ بولسان جامع الملقبہ بہ مر دیونہ
چتلا بندن بو نامہ توسیم اولمشدر . عثمانلیلر دورندہ بنا ایلدیکی آئیدہ کی کتابدن
مستبان اولندہ در :

(۱۸) — د بسمه . . . انما بمر مساجد الله من آمن بالله واليوم الآخر واقام الصلاة
وآتى الزكاة ولم يخش الا الله فصي اولئك ان يكونوا من المهتدين . انشا هذا الجامع
المبارك المجد الفخير محمود بن المرحوم لطفى الزعيم رحمه الله وكان تمام انشائه في شهر ربيع
الاول من شهر سنة سبع وستين وتسعمائة .

صاحب خبر محمود بن لطفى الزعيم عثمانلی پادشاهی قانونی سلطان سلیمان زمانندہ
(۹۲۶—۹۷۴ هـ) بتشمش اولسہ رغماً کرک جامعک طرز انشاندہ کرک قازدرودینی
کتابیہ دورہ نلوکار دور تک اسلوبی محافظہ ایشکدہ در .

الطوا جامی . — طرابلسدہ داعین جامی قریندہ و ۱۰۲۱ سنہ ہجریہ سنہ انشا
کرک اولمشدر . کتابی بر وجه زر عیناً نقل اولور :

(۱۹) — الحمد لله الذي من عل عبده من جريان فيض فضله ويسر هذا الخير على
يده وهداه الى العمل بقوله سبحانه وتعالى انما بمر مساجد الله من آمن بالله فحل وجدد
هذا الجايه الشريف لوجه الله الكريم بعد هدم جداره وخبره ومحرابه وسبل مائة من
الفيضة الكبرى في سادس عشر ذى القعدة سنة عشرين بعد الف الواثق بالملك الباري
احمد بن محمد الشربداري الانصاري كشيخناي حضرت حسين باشا ابن يوسف باشا السبي
امير الامراء بطرابلس ايد الله تعالى الدولة والسعادة عليهم وعفا عنهم وعن المسلمين اجمعين
آمين وتم بناؤه في شهر ربيع الآخر سنة احدى وعشرين والف ختمت بالخبر . . .

دور عثمانی آثارلارلار اولان اشو جامع ده اصریح و اوقوناقی کتایبه سله ملوککریک
 مؤسات دینه مندن قولایلقه تقریق اوله ییلر . کتایبه ده ذکر اولتان لطیفان بیاه سلطان
 احمد اول زمانته (۱۰۱۳-۱۰۲۶) واقع اولورق بر چوق بنارله دابر طوبا جامه تک
 دیوارلی منبری ، محرابی وحی چشمه سی ییله تخریب ایتمش ایدی . تعمیرات طرابلس
 والیسی یوسف پاشا زاده حسین پاشا تک کنجداسی شربتدار احمد بن محمد طرفندن اجرا
 ایلمشدر . یوسف پاشا حرمس و طایفه ، نقایات حنکجوانانه سله مشهوردر . حیاتی
 حکومت متبوعه سله وایخسوس دوزی امیر مشهوری فخر الدین ایله دائمی بر جسدال
 ایچنده کیرمش ایدی .

حزبه حسن مدرسه سی . — سکرکه و خاتونیه جامعلری جوارلنده در . زردیه مقبول
 کتایبسنده تاریخ یوقدر :

(۲۰) — وقتت جهة المزحوم قطار المنصه والمصره والرابع فوق المنصره وحس
 قراریط وربع بطاحون الداویبه والسدمریه ارض کفر قاهل دبستان ظاهر طرابلس
 وثلاث قراریط ونصف سوق اسدیر وثلاث الدیر بمرق ارض اسنون ومسکینه زیتون
 والقاده والبحره والطیفة جوار المدرسه ونصف طاحون الجدیفة بمرقات وکرم زیتون
 فی بطرام وطیفة ومخزن بقبایرة الافرنج .

واقفک اصل اسمی کتایبه ده مذکور اولدینندن ترجمه حالی حقیقده معلومات اعطای
 ایلمشدر . وقتت زردیه تعداد ایلمه حکم وجهه ایجه زنگیندر : بر صاحبخانه ، بر
 مصره و بونک اوستنده کی بنا ! لایاه ماحق کوره قضای مضافلینکی کفر قاهل کویتمکی
 داویبه وسدیریه دکر منلرندن بش و بر ربع قراط ؛ اسمی مجهول بر باغچو ؛ طرابلسده
 المیون والخله تھومخانه لری آره سنده واقع اسدیر جاروشوسنده اوج بچوق قراط ؛ لیلله
 تابع بطرون قضا سنده ارض اسنون مناسرتیک ثانی ؛ و مدرسه جوارلنده ؛ بر زیتونک ؛
 حوضر و تک اوطله بر حولی ؛ بطرون قضا سنده بمرقات کویتم بکی بر و سکر منک
 نصق ؛ بطرام کویتمه یته بر زیتون باغچسی ؛ طرابلسده شمدیک حالده خراب اولان
 فرنک خاننده بر اوطله و بر مغازه .

خانانه برارده املاکی بولان اشو وقتت کتایبه سی مر نه قدر کتایبه ده مصرح وکل
 ایسنده و اردانی هر حالده مکتبه ملوککریک مصارف دائمه سنه قارشواق طوتلق اولدره
 تخصیص اولمشدر .

جامع الیطالی . — ابو علی نهری اولدیندنکی اسکی کویری فریسنده مقیدر . تاریخنیز
 فقط ملوک بحریه دوریسنه عایدی اولوبندن دخی اکلایله ییلن کتایبه سی زردیه
 نقل اولور :

[٢١] — وبسمه ... اوقف هذه المدرسة المباركة العبد الفقير الى الله تعالى عيسى بن عمر البرطاسي عفا الله عنه على المشتغلين بالعلم الشريف على مذهب الامام الشافعي واقام الجمع والصلوات المكتوبة وشرط ان لا يرمم فيها على احد ولا يسكنه من لا يلحق في ذلك .

عيسى بن عمر البرطاسي طرفندن انشا اولئان اشبو مدرسهده جمعه . بايرام وسائر اوقات شرعيه نمازلى انا ايديله جلك و امام شافعي مذهبي اوزره تدرسات شرعيهده بوليله جقدر . واقف امير طابئلك يايديني كبي مستخدمينه مقان معاشاتك عدم اعطاسني و امام و معلمدن وسائر مستخدميندن ما عدا سنك جامعهده اقامت اجتماعني شرط ايديور .

عكار العتيقه جامعي . — طرابلس لراسي داخلده عكار قضاسنك طرابلس — حسن — بملك جاده كيرت حاكم بر موقعهده و قبله مدافعه عاصكت قطنندن اهميتلى بر شانو وجود ايدى . سن زان شواله لرى شافعي ناميله معروف اولان بو حسن اهل سلب محاربه لرى اتاسنده بيوك بر دول اويتاش ايدى . جوارنده خراب بر حالده عكار العتيقه جامعتريني موجود اولوب مدخلنده سلطان قلاونك آينده مشدرج ككتابيسى محكوكور :

(٢٢) — وبسمه ... جدد هذا الجامع المبارك في ايام مولانا السلطان السام العادل الغازي المجاهد المؤيد المظفر المنصور سيف الدين قلاون الصالحى قسم امير المؤمنين خلد الله ملكه جرسوم المنار العالى المولوى الاميرى الكبيرى الدينى اعز الله نصره بلبان السلاح دار كافل الممالك الشريفة باشارة الجناب العالى الاميرى الكبيرى العلى امام الله عزه اسنجانر الجواق دارا نائب السلطنة المعظمة بمحض عكار المحروس وذلك في شهر ردى بطبيعة سقست وثمانين وستماية بولاية العبد الفقير بكجرى .

جامع سلطان قلاونك زمان سلطنتده عمالك مضبوطة واييسى اسلحدار سيف الدين كيرت ايدى اميريه ٦٨٦ سنه سنك ذى الحجة آينده انشا و تجديد اولمشدر انشآت بيوك امير سنجانر جقدار ك نظارنى آينده بدجبرى نام ذات طرفندن اجرا اولمشدر . ابو الحسن المنيل الصافى نام كتابنده (بلبان بن عبدالله الطياخى المنصورى الامير سيف الدين) دن بحث ايله دييور ك موسى اليه اتديسى سلطان قلاون طرفندن اول طرابلس و موصكوره حلب و البلكلريته تعيين ايدلىش و ٦٩١ تاريخنده قاهرهده چاغريله دق بيوك بر منصب اصعاد اولمش ايدى . طنوز سن سوكره بر اردو قوماندانلته تعيين ايديلهرك سوريهده حزميت ايدركن رملهده و ياغزنده وفات اولمشدر . كنديسى شجاعت و بسائيله كرم و خواسيله ايدركن اره سنده بيوك بر شهرت احراز اولمش ايدى .

طوبوز طاشیان معنانه اولان حقدار کلمسی جوق کله ترکیه سیله دار ادانندن مر کیدر .
 بو رتبه ای احراز ایدن امیرک باقینیققل وهیبتل اولمی مشروطدر . حقدار ایلم رسمیه ده
 التوندن معمول بر طوبوزی حامل اولدی خالده سلطانک صاخ طرفنده دورور ایدی .
 کتابده مذکور اولان سنجر الجقدار محمد الناصرک رجالتدن ایدی . بککجری اسمی
 رئیس معنانه اولان بک ایله اردو دیمک اولان چری کلمه نندن مر کیدر .

حصن الاکراد کتابه لری . — قلعه عاصی وادیسنی طرابلس ایالتندن ایران سلاسل
 جبال اوزرنده منی وحمای وحصدن طرابلس وطرطوسه کیدن بولاره حاکمدر . اهل ضلیب
 بحریه لرنده سن زان شوالیه لری طرفندن اداره ایدیلن قلاعلک اک مهلمرین ایدی .
 ۵۰۳ سنه هجریه سنده (۱۱۱۰ م) انطاکیه برتبی تکرید *Sancti* حصن اسلامبرنی
 مطلوب ایدر وک قلعه نی ضبط ایتش ، بومورکله تأسس ایدن حکم صلیبی باخبروس قلمه
 به وضع یل ایدن سن زان شوالیه لرینک مدافعه خارق العاده لرله ۶۶۹ سنه هجریه
 سنه قدر (۱۲۷۱ م) دوام ایدر بیلشددر . تاریخ مذکورده ملوک بحریه دن سلطان
 بیبرس ایدی هفتنه دوام ایدن برغزای مبارکدن سوکره حصن الاکراد ده حکم اسلامی
 نی تکرار اناده ایتک و صلیب لری بورادن قوغغه موفق اولش ایدی . ظفرون سوکره
 قلعه ده اساسی تعمیرات اجرا ایدلشددر . قلعه تک مدخلنده اوقونان شوکتابه مدنامزی
 ایماح ایدر :

(۲۳) — رسمه ... (رسم سبع (۷)) امر بتجدید هذا الحصن المبارك فی بولغ مولانا
 السلطان الملك الظاهر العالم (رسم سبع) العادل المجاهد المرابط المفید الملقب بالمشهور
 الدنيا والدين ابو الفتح بیبرس قسیم امیر المؤمنین وذلك بتاريخ شهر الثلثا الخامس
 وعشرين من شعبان سنة ۶۶۹ .

سلطان بیبرس ایله ولی عهدی برکه خان نامنه سور خارچینک زاویه غریبه سنده کائن
 مدور قلعه اوزرنده آیتده کی ایکنجی کتابه محکوم کدر :

(۲۴) — رسمه ... (رسم سبع) امر بتجدید هذا الحصن المبارك مولانا السلطان
 الملك الظاهر رکن الدنيا والدين ابو الفتح بیبرس قسیم امیر المؤمنین وولده الملك السعيد
 ناصر الدين وذلك بتاريخ شهر الثلثا الخامس وعشرين من شعبان سنة ۶۶۹ . (رسم
 سبع)

سور خارچینک جنوب شرقی زاویه سنده کی مدور قلعه اوزرنده بینه بیبرس وولی

(۱) بیبرس زماننده حاله ایدیلن بوتون کتابه لره سلطان مشار الیهک ارمه سنن تکمیل ایدن ارسلان
 رسمی مشاهد اولمقدردر .

عہدی نامہ دیگر بر کتابہ دھا وارد :

(۲۵) — (رسم سبع) ۶۶۹ ... امر بتجدید هذا الحصن المبارك في دولة مولانا السلطان الملك الظاهر ركن الدنيا والدين بيبرس اعز الله نصره وولي عهده السلطان الملك السعيد ناصر الدنيا والدين وذلك بتاريخ نهار الثلاثاء خامس وعشرين من شعبان سنة ۶۶۹ (رسم سبع ۰۰)

حصن الاكرادك سلطان بيبرس طرفدن تمير ايدلبكني مشر اولان بو اوج كتابه ۲۵ شعبان ۶۶۹ سنة هجرية سنة مصادف اولان صالى كوننده حك ايتدربلشدر . سلطان قلاونك كتابه سي . — حصنك جهت جنوبيه سنده وخارجده كي ديوارلو آرد سنده واقع مربع الشكل قل اوزرنده كي كتابه بر وجه آيدر .

(۲۶) — (رسم سبع) ۶۸۴ ... جدد هذا البرج السعيد في ايام مولانا السلطان الاعظم السيد العالم العادل المؤيد المجاهد الغازي المرابط الثاغر المظفر الملك المنصور سيف الدولة والدين قلاون الصالحى قسيم امير المؤمنين خلد الله ايمه ونصر اعوانه وكانت عمارة في سنة ۶۸۴ (۱۲۸۵ م)

۱۲۸۴ سنة ميلاديه سنده اهل صايب حكومتلى حصن الاكرادى تهديد ايدم بيله جك درجه ده كس قوت ايدم بيلشدر ايدى . قلاونك جلوسى سنده (۱۲۸۰ م) عقد اولان معاهده صلحيه به رعماسن زان شوالى لرى وطرابلس برسلكى ايله حكمدار مشارايه آرمسنده تكرار بحاره اعلان ايدلش اولفله سلطان هرجه باد آاد صلييونك او زمانكى استنادكاه حصنى اولان مررب شاتوسنى ضبط ايمك ايتيور ايدى . بو غايه مقصد بيله امرادن (بالابان الطباخى) (۵) نك قومانداسنده اولهوق تحشيد اولان قونك حر كتندن اول قلعة نك تعميرانى اجرا ايدلش و كتابه حك ايتدربلشدر .

خارجى سورك جنوب شرقى زاويه سنده وسطح ارضدن اون مقرو ارتفاعده سلطان محمد بن قلاونك شو كتابه سي اوقونبور :

(۲۷) — (رسم سبع) ۷۰۱ ... حذرت بعدد البدنه المباركه في ايام مولانا السلطان الملك الناصر محمد بن السلطان الشهيد المنصور قلاون الصالحى قسيم امير المؤمنين وذلك في ايام الجناح العالى الاميرى الكيرى البدرى بيليك السديدى نائب حصن الاكراد المحروس في شهر سنة ۷۰۱ .

اشبو آثار اسلاميه دن باشقه حصن الاكرادده بالابان الطباخى كوله لرندن بدر الدين بيدرانك بر توبه سي ، بيبرس طرفدن جاسمه تحويل ايدلش بر كليسا خرابه سي و ۷۱۹ سنة .

(*) بكرى برنجى نومرولو كتابه به مراجعت .

سنة. حصن الاكراد والبلكنده بولنخ اولان (بكتير بن عبد الله الحر الاشرقى) طرفندن
 واردان مهمه ايله تأسيس ايداش بر زاويه و بر مكتب خرابه لرى وارد . مسجد حلالا
 بيوك لى اولان ظاهرى اسميله تسميه اولمقده در بكتير زاويه و مكيدن باشقه قصبه
 داخاند زنگين و قتل برده خسته خانه انشا ايتشدى . حصن الاكراد قصبه نك اربى
 اولرندن برك مدخلنده مقوض آتيدى كى كتابه خسته خانه نك موجوديتنى ابيان
 ايدبور .

(۲۸) - ويسله ... انشا هذا اليبارستان المبارك العبد الفقير الى الله تعالى
 بكتير بن عبد الله الاشرقى نائب السلطنة المعظمة بحسن الاكراد انا به الله تعالى
 وارفته على مرضى المسلمين المقيمين والواردين وذلك فى شهر سنة تسع عشرة
 وسبعمائة .

مؤسسه خيريه نك و قى اليوم محمد عثمانى نام شخصك قلمه نيشده موجود بر
 كتابده تعداد اولمقده در .

IBUL
 SEHIR
 İYESİ
 KİTAPLIĞI

.....
مكتبات و قساعات كالم
.....

İSTANBUL
BÜYÜK
BELEDİYESİ
ATATÜRK

تاریقات و تجمعات محلی

- ۱ -

لبنان دن چکر کن

۱ - بیرونه بازونه

باز موسنك اگ آتشین پر زماننده ، مدید سیاحت ...
 بوته ایچون نسیمز ، ینه بو اولاجقدی . سال ماشیده (بیروت ولایتی) نك
 انجای جنوبیه سنده جت وجو ایده رکن تصادف ایتدیکنز متاعب و مشکلاتک - تکرری
 ده کیل - تحطری بیله بزی ییلدیور ایدی . بو حقیقی تمایله درك ایله
 رکنز حاله ،

- بو سنده (بیروت ولایتی) نك قسم شمالیسی تلبح و تدقیق ایده جکسکز ا
 دیدکلری زمان ، ییلمگه نهدن او عظیم سلسله رنج و مشقتله بند اولمای تا منتظر بر
 هوس و هیجان ایله قبول ایدیوردق . کتاب کرم و طنان محائف قدایه سی سطر
 بسط ، ترتیل و قرائت ایتک نه ممتاز بر وجه ، و او کاس منتخر و کزیده نك رحیق
 لذیذی قطره قطره نوش ایلمک بزم ایچون نه منخم بر سعادت ایدی .. او وجیه بو
 سعادت بزی شادان و مستبده ایدرکن شیددی او هیولای صعوبات کوزومزه کورومز
 اولشدی ،

آزبوق ، بیرونک محیط بی نظیرنه مواس بر نظره و داع عطف ایتدکن سوکره ،
 بر سرعت برقه ایله (لبنان) ی آشرق آفاق شالییه ایریسنک زمانک حایل ایتدیکنه
 قائل اولشوق .

(بد کر) ک سوریه و فلسطینه دائر داتما آلرده دولاشان دلیل افرنجیسی بر دفعه دها
 کشاده ایتدک :

- بیرونن باترونه آلتش ... باترونن طرابلس شاهه اونوز ...
 دینک که ابلک خطوده قطع ایدیله جک طقسان کیلومتره نك بر مسافه سر واردی .
 اکرده کز بولی قابالی بولونماییدی بر سفته ذی بخار بزی ایکی ، اوچ ساعت طرفنده
 مزل مقصود سره ایریشدیره یلیدی . مع ما فیه بحر سفیدک امواج بقراره . تسلیم نفس
 ایده رك سلیکه لبنانک سیهای جاذبه دارینه اوزاقدن نکهبان اولاندنسه قییکه ایله رك زماندن

برى اقوام عدیده جهانك پرستش ايشدىكى او مبدعة بداييله هم آغوش بولونمىي بى شېبه ذوقبخش بر فرست و قيمتدار بر موقتيت تلتى ايدىيورددق .

شېمدى بيروت شېرىك حدود شرقىي سنده جبل لبنانى يېروتدن آيېر رىق ده كېرە قاووشان قديم (Maqouras) ك ، يعنى نهر يېر تىك سال دېده كوپر وسندن آراپە مەز عظيم كوردولتورلر ياپارق ايلرولر كىن بو دفعەكى مرحله سياحتىمىز ك خېرىلى امتدادى بىزى تەذب ايجيوردى .

(برمانا) نك ، (بميدات) ك سىزىن واسرار آلودىبە لىرىك فوقده عظيم بر طاووس مذهبي اكديبران كوش ، آرتىق سولزده اوزانان نهره وسوكرە ماوى ده كېرە وساعتمزده خفيف برسترة اېھامله ساريلان (رسم پاشا) ستلورىك جاملرېنە آتون تولىرىنى اطارە ايلر كىن ، مكر بر صباح روزكارى ، قدسى بر يېلازە حالده سىرىنلار وعد ايدىيور واو مستقنا جبل حورلىك رايحة عصمتى مشام روحەتار ايدىيوردى .

آراپە مەز سازلقلرله محاط بر يولە داخل اولور كىن بلا اختيار يوزمىزى آرقىبە چورديك . شېمدى بيروت شەشمە دار بر نوره مەكس ، نماز بر صدف حالده خارە لىيور دى .

كوزلر مىز ك اك غنى مېملرندن دونارق يىرىكن برر قطرە كوزيانى ، آتشىن شرارەلر كىشكندە سىجا مەزى باقارق بو وار لانىر كىن :

... وىكى بيروت ، سكا تكرار قاووش بيله جكمى بىز ...

كوپر دىق ... ناكه سان اطرافىزى احاطه ايدەن سازلقلر بو مھنە وداعى همان اورر تمشدى ... بر سىك سوكرە بر طوفان غبار باشلادى . . آرتىق لبنان كوپلر نىك ، لبنان اولر نىك باخلندن مرور ايدىيور دىق . . بورادە كوپلر نەقدر خصوصيت كىب ايدىيور دى . . كوچوك بر باغچە ، بر قاچ آناج ، بر پارچا بىشلك وسوكرە اورطەسى بو بوچاك بر طاق اېلەم كشادە سراپا طاشدن بر متوازى السنطيلات شكندە بنا ايدىش قېرىمىزى كېرە مېدىلى وبعضاً طوبراقدن داملرى بولونان كوچوك ، بو يوك يولر . . بىضا بو خانەلر ك زمين قانى كىشى ومنور برر دكان ويا برر مفسازە حالى آيور . . اوزمان اولر ك طبقەلرى نەدە ايدىيور و كىشىلور دى . . برر قاتلى خانەلر ك قانى باشدە دائما باساماقلرى جوق ، نالین برر اخشاب مردبون اوزانېر ، دورور . اناچلر ك ساپەسندە اكثر يا بر قساج اينك ويا قوبون باغل بولونور . طاووقلر ، بىلبىلر وسائرە قوشوشورلر . .

اولر ك او كندن كېركىن يوزلرى كوشدن نامش لبنان قىزلرى نك ، اختيار قادىلر ك ، جبللى ار ككلر ك كندىلرېنە برر سورتلە ايش ايدىنەرك ، متھادبا جالبش دقلر نى كوردىسكز . . قىزلر ك آنە ، بردانته لا ويا بر قاش پارچاسى . . اختيارلر ك بر پارچا يوك ، ار ككلر ك اندە

بریل و بار چکنج هر زمان تصادف ایدیلر . بعضاً بوتون بو جانتك كولو مسه بن سهارله
ترحافه تشكيل ايندكلى فرقى ايدرسكز . صميمت ، محبت ، وفاكارلىق ، وفار و محالست
بو عائله لك اكسيك اولمايان اك طيبى وصفلرندن صاييلر . يانلردن مرور ايدركن :
— امان ياري ، نه قدر بربرنى سه ويوردلر .

دريسكز . مبهم فقط محبكار بر كنجك نظرى ، شاهان بر جوجو عك نقصان بر
قريادى ، آغبر اوساجيله قبيلمانان بر اختيارك لا قيدي سكونى و صوكره لبنان فيزلىرىك
طنان قهقهه لرى ... دائما بولوحه ...

اولرك زمن قانى بر دكان حالى آكدردركن بولوحه دهها بارز و صفرا رانه ايدر . اساساً
بودكانلر بر جامعه امتعه و بر مجموعه اضداددر . بر برلريله اك آز علاقه سى بولونان شيلر
غريب بر امتزاجله بوراده همدست وفاق اوليور . . . . . مثلاً صارى كهرايى اكدبران بر
اوزوم صالحلىك ياننده قوجامان بر سوپوردكه ، بریده بر اكر طاقى ، بر قاچ آرشولوق
قاش ارجاسى ، بر مقدار نعل و صوكره دانسه لاجزمه لرى آسبلى بولونور . . . . . دكانك
داخلكه دفت ايدركز . . . . . حيوانات ، ايبك ، طاش و ديمير ، دستى لروبوئيئلر . . . . . ونهايت
سبز و اخشاب هرشى وارددر . . . . .

دائماً بر انچه لك ، بر تارلانك و بار مقدار اراضيك اونه سنه براسنه سرپيشد برلش
بو كوچوك حجرى پروا اراجيون لبنان ليرك درين بر انچه ايلرلى و بوروك برلستقلرى
وارددر . جيله باشايان اك كوچوك بر انسان ايله كودا شوكر ، در حلقه سبز و ازده و نيسنى
افشا ايدر :

— بزم ، خانه انشاي خصوصنده نه قدر عظيم بر نمائيلر وارددر ، بيليك كز ،
آلزده بولونان بارايى او بايق ايجسون صرف ايتك ايسترز . . . . . حتى بو باره لك ككلى
كلوب كده به چكه ده احميت و رسمه بز . . . . . بونك ايجسون شوراده بارچ قاش
بر مردبون . . . . . سقى بولونمايان بر خانه ، سيواسز برقاج اوطلا . . . . . و كلاً طاش بر و طر و راق
ومازده بيختلرى . . . . . كوردرسكز . . . . . او انشاي خصوصنده ضرورى اولان باره بي تبارك
ايجون اوزاق برله كينه بي ، آمريقيه مهاجرت ايمه بي ده كوزمه ، آلدبرمز ، اوراده
اوزون نه لك سى و اقتصادي برقاج نه به صيفيشدور و نهايت برقاج يوز و بار برقاج
يك ابر ايله عودت ايدرز . آرتيق بوسه و كپلى جيل لبنانك بر كوچوك بقعه سنى
احيا راحمار ايتك بزه دوشن اك معزز بر يوزج اولور . . . . . برك طاشلرنى آيقلاتير ، اتنى .
تبار خالده نيمملىق باغچلر ، باغلر بار و اولر انشا ايدرز . . . . . برقاج نه لك دين سيبك
فائز اسزاحتى و حتى رأس المالى دىنى حال حاقيله صرف ايندككن صوكره تكرار
آمريقيه كيدر و بورايه آووجلر و انكز دولوسى باره ، حيات ، و اسزاحت كبرملك استرز .

چو جو قلمز قادیلرمن ایسه یو یو وارده متادیا چالیشیر ؛ دورورلر ... قوت یومبارنی
برر سورتله تیه وندارک ایدرلر ... المزده فضله تقودک و ترونگ بولونماسی ایسه بزم ایچون
چار دکدر .. بنا علیه بر کیسه آگوندن ایسه ، برطاش بیغیتنه ؛ دسته بانقوطلدن
زیاده ، بر صحیفه ترابه مفتوتز ..

هرجیللی ک بو صورتله تکرر ایده بیان اعترافی بی شبه اک صادق برر حقیقتدی ..
ورزشیدی جیلک منظم شوسه لرندله طی مراحل ایدرکن هر گوشه سندن ریزه ریزه
آمریقا مهاجر لرینک آتونلری دوکولن یو یو وارلرک لا بقطع ده نیله جک بر حالد ، دوام
ایتدیکن کورسور ورقاچ اولک بعضاً برر کوی تشکیل ایده رک اهنگدار برر نام ایله توسیم
ایدلکنی دو یو بودق ..

بوشریه .. دوره .. جدیده ...

هپ بونوع کوبلردن ایدی .. بعضاً رهنگدار مزده تک براجزاخانه ، کوچو جک بر
کلیمه معادف نظر اولیوردی ..

باریم ساعت قدر سازلقلری تعقیب ایتدک شیمدی بولک دوام ایدن جوشش غبار
آوردی کیندیگه کسب توضح ایدیوردی .. صولزده و برار او زاقده ماوی براطلس
صمدجسی حالده ده کیز و صوکره صانمزده حدود انظارلی حبس و توقیف ایدن مردم
بینر لبنان اغلری متصل بزلی تعقیب ایده رکن اکثریا برجهت مکوسه به دوشرو ایلروله بین
یو جیلر بزلی استفها مکارانه سوزیوردلر .. کاه آرقه لرندله طاشیدقلری کوچو جک غاز
سده وقلری داخلنده کی سزه لر ؛ کاه باشلرندله ویاقوللرندله بولونان میوه سبتلری ایله بیرونه
فوشیوردلر دی ... بزده ، بولرله برحیرت نکهان اولیوردق ، ناکهان رفیقم ، برمدندن
بری ذهناً برمییلله مشغول اولدی بی کوردونن مبهم تفکرانه نهایت ویره رک :

— بر بیروت ، حیاتی بولرله مدیوندر .. بو جیللرده اولماسه ...

ده بیلیمشدی .. بولک اوزرینه بلا تاامل بیروت طرفلرینه دونوب باقدم .. شیمدی
کوی بیروت ماوی دکرک آغوشنه کومولش بر ملکه ذی وقار حالده پیریل پیریل بارلیور
دی .. لبنان ایسه درن طرفنی صاریوردی .. رفیقمک تکرار دبولان سی بو دفسه ده
وجهه انظارمی تبدیل ایتدی :

— بو (لبنان) ده ، نه قدر ده کیشمش ؛ ..

اوت جیل لبنان یوللریله ، اولریله ، السانلریله ، حتی اک کوچوک بر بایراغیله نه قدر
ده کیشمش ایدی .. وقتیه یو یوللر ، نه منظم ونه نظریضدی ؛ بو اولر نه قدر تمیز ونه
قدر ذی حیات ایدی ؛ .. لبنانک دایما بابل کی اوتن چو جو قلمزلی ، دنک دنک جامه لر
یله ازهار بهاره بکزه بین قیلرلی ، شن ومونس کولومسه بین اختیارلری ترده ایلرلر ؛ ..

قبریزی یا ناقریله ، دولتون وجودلریله قوت و سعادت تمثیل ایدن لبنان کجلیری ، نرملرده بولونیوردی . . . بولرک هیچ بولدن اثر بوقدی .
لبنانک اوتدن بری آشناسی بولوندیغیر عاقل طبعیه و صانعیه سی ، حیات نشه بر ورانه سی هپ هپ آراشدیریوردی .

شیمی آرابه مز ، اوزون مدتدن بری تمسیر بوزی کورمه یین بولرک حفره لرینه باطاه چته ، برکردیاد غبار آراسته ایسلرورکن رهکنذا رمزده کی اولره دقت ایدیوردی . .
آکینسک قابوری ، بجره لری قایغش ایدی . بوردن بی شبه بر سرصر نخریب کجیش ، بوسمود بولرک در و دیوارنی آتیندیردی قوشلره ماوا اولان بولانه لری باشوشلرک خراب آشیانلرینه جویرمش ایدی . . آرتیق چوقوقلر سیم سیاه ایجه بر رقتید حالنی آلتش ؛ یتاب ، بوللرده اوزاعشله ؛ اورنکارنک قنزلر ؛ بورتیق البسه لرله ، دارما داغین حاجلرله ، چیللق آیاقلرله ، طویراقسه بولانمش سیمارله کلوب کجلره اللرنی آجور :

— آچلقدن اولوروز ، آله ایچون اولسون بر بارچا ائک . . .

دهرک قصبی ، قصبی قریاد ایدیوردی . . اختیارلر چوققدن راه بقیانی طومشله . .
کولیک ، یتابی ، آچلق ، سفالت وقتله بر محشر حیات و سعادت اولان بو کویلرده شیمی کشف بریاد زهر آکین حالنده وزان اولوب ، دوریوردی . یشیل آغاجلر قورویوش ، نارالار سارارمش و ایسز اولمش ، سو دکرنلردن ییریل ییریل آقان سولر قورومش ، دوداقلرک نمی قورومش ، کوزلرک هر ی سونمش و هریشی بر جهره فلاکت سور وکلنشدی .

کندی کندیجه دیوردیم که :

— بو جلی لرده بر آژ مقصد و دوریین اولایدیلر نه اولوردی . وارخی بوغنی قورورک اقلره ، اولره دوکدرک داغما سفر اید قلق . . نه ایلیم بر تدیر سیزک ایدی . آمریقسانن یک مشکلاکله اشطاف ایندکلی نمره مساعیلرنی ائک آژ براسه ک نظر قنده آرتیزمیزک داغما قدره باشلی بولونمق . . آمریقانک سراب دعودی مواجهه سنده قوللرنی باغلا یارتی عاقل یاشمق . . و سوکره جهل و ظلمت ایچنده بروغرامسز تشیع حیات ائمک . . باصل عنو اولوناییلردی ؛ کورمیوردلری ایدی که بو طور اقلر قضا ایشانمک ایست . . یلمیوردلری دی که بو جبل نمره دار بر سورنده صرف ایشلی آیین تربیه احتیاج کوسنر . لبنانی ، اسویجره ساله افراع ایدمک زنده و فعال آللردر که آجیق مسعودیته نامزد اولور . هر دورلو تکالیفدن دور ، عرفاندن آزاده ، دوریسی دن محروم اولان جبل ساکنلری ظن ایدیوردلری ایدی که داغما آمریقانله آره لرنده کی میزاب ذهب بایدار اولور .

ایشته ، حرب ، او بویوک آفت ، اولئرک سراب مزهری بویلهجه پریشان ایتشدی .
شیمدی بالاسر ، قارده شسر ، معینسر قالمش جوجوقلر ، قادیلر ، اختیارلر ، آرتیق قیو-
بریم ، قیوبریم قیورانیور .

عجر سفیدک دالغهلری آرتیق کندیلرینه سعادت وعد ایتجور ، خبرلر ، مزدهلر کتیر
میوردی . قارده شلردن ، اوغللردن ، بالالردن ، همشبره لردن آرتیق نه بر طیف سلام و نه
ده بر لیمه ذهب کلیوردی . سراپا طاشلرله ، سارپ قابالرله ، مجهز اولان لیسان آرتیق
بو باورولرینه بر حیات ویره میوردی واوزون سنلرک جبل ساکنلرینه بخش ایشدیکی او
خون لملین شیمدی دامله دامله قورویوردی .

قانلری قورومش ، اسکت حالنی آلمش اسانلرک اوزانان ایادی ، نسالی آره سنده بر
الم قطع مسافات ایلرکن بو ، مظلم دوستونجه لردن فرار ایتک هيجاسیله چیریندیق . اگ
کوجوک بر وسیله به عرض افتخار ایتک ایسته بوردیق .

بر مدت کدرکامزده کی عوارض طبیعی ندقیقه قوبولدم ، شیمدی ارفاق برده
(نهر الموت) ، سوکره (غیر برشلو) به کوجوک برده دن جلدک ، ساغمزده واوزانده
(برمانا) داغلری تعقیب ایدن (دیک المهدی) تبه لری کوروشمندی .

حزیران سوکلرینک آز بر زمان طرفنده سیاده بوکله لن یوزغین کونشی شیمدی
پولزده کی پورناقال وموز باغچه لرینک بر سکون آتاجلرینی بیتاب قیوراندیریوردی .
(جل الدیب) اولری کجه کن سوکره (بیروت - معاملتین) جبل شمندوفری اوزرنده
بولویان (آنتلیاس) ایستایسونه واصل اولمشدیق . بوراده ایه فصله بر اثر حیات رونما
اولیوردی .

یونی متاقب آرتیق منظرلر بکنسق بر حال کسب ایتشدی . سولده دکر ، ساغده
واوزانده سداسلر وسوکره توذلو ، بوزوق بریول ، کوجوچک دره لر ونهایت آراضیره
تکرر ایدن آماج گومهلری .

قیبیلداندی . اوزانسدن کوردنن (ضیه) موقعنک آتاجلرلی بونون خاطررات سابقه یی
یکیدن احیا ایتدی . بیلور دم که :

وقبله بورالری ، بویول ریخاصه (ضیه نورددی) موقعی بیروت شهرینک دنیالر .
ده کن بر مسیره ذی صفاسی ایدی . اکثریا بوزلرجه آراه بو ساحل دلشینی بوی
زیارت ایدر ویکلرجه اسان ، بو کزیده افضلر ، نشهلرینک بالدیزلری ، قهقهه لرینک
آهنک طریقی اتحاق ایلر دورردی . شیمدی لینالک بو ساحل آرتیق نور حیاندن
عجروم ، سرسز سونیوردی .

ضیبه قرب ایشدک . بیروتک نفیس ولذیذ صوغی دمیر بورولرله بورالردن کوندورن
 (Beyrouth Water works Company Limited) نامنی طاشیان قومبانیبک
 قاریشمی بشیل و بوروک آتاجلر آرمسندہ کوزوکشدی . بر آرز سوکرہ سہلردن بری
 بیروتیلری مسحور ابدن ضیبه شلالہلری ، ضیبه اناجلقلمری ترک ایشدک . آرتیق کڈر .
 کاهمز جوراق وایصیز بر شکل آلمشدی . صاغده صارب داغلم ، صولده دکیز وقوم ،
 و سوکرہ منوکل اوزانان سبہ دمیر یوللری . بر چاریک قدر بر زمان کجشدی کہ یوکسک
 (جبل مار یوسف البرج) طاغنه واروق . اوقاق بر قوس جبلنی مشاقب (نهر الکلب)
 موقعه واصل اولشدق .

بو موقع ، جبل لبنانک اگ کزیده بر ساحهستی تشکیل ایدیوردی . تا اوزاقلره ،
 و کونشک دوغدینی طرفلره قدر اوزانان وارزاندقجه انخسار یابان بر وادی تصور
 ایدیگز کہ هر ایکی طرفی آفاقه سرچکن سبزین شاهنهلره محدود اولسون . بو وادینک
 درینلکارنده آقان آلماس قدر صاف بر نهر ایسه نهایت ده کیزک مائیکلریت کومولدرک
 برسگون داغلسون . و سوکرہ ناره کیزک آغوشنده بر بقعه خضر اکه یشیللکاریلده ، شلاله
 لریله ، اگ ظریف بر ضیبه اولسون . داغلمک اگ یوکسک تیلرندن سابع اولاروق بوتون
 وادی و نهر اتمه ادنجه وزن اولان بر باد عنبرین بولونسون کہ مادرای بخاردن کلن عصبی
 و سرسری روزکارلره بو نلاقیکاه پشئیده آغوش باغوش وصال اولسون .
 اینته نهر الکلب ... بویله ممتاز و کزیده بر موعده بدایع ایدی . و بوتون بر قاپچ بیک
 سنه اول محاسن برست بر قوم ، بو ساحه مشک آلودده عظیم بر شمال پامش ایدی .
 بورالک خشین روزکارلی بو بقعه خضرایی زیارت ایدرکن هیکلک اسرار آلود جوقته
 داخل اولور و بر قوله کوره قورده و روایت اخراپه نظراً کله ضیبه اوغولدیلمر اظهار
 ایدیور ، اولیور ، اولیوردی ، انسال ماضیه نک (نهر الذهب) و (نهر الکلب) ناملریله
 توسیم ایشدکلی قدیم (لیفوس Beyrouth) شهری آرتیق تاریخه قاریشان بو صدای اولده
 داری دویمیوردی .

بن شجدهی ، (لیفوس) دن سس سیز ، خاطرات ماضیهستی صوردم . او مشام روحه
 طرب آقزود بر نکهت عنبرین اطاره ایشدی ویدی که :

— بیکلرجه سنه دن بری وحشی روزکارلرک اولودینی بو محنتم وادیده نه بلند خاطرہ
 لر مدفولدر . انسال ماضیه نک صدای کڈاری حالا بو کور دیککز ساینما شاهقه لریک
 فوق سکونندن حلیقربور ؛ مصریلرک ، آنوریلرک ، یونانیلرک ، رومانیلرک ؛ صلیدونک
 بر ساحه ذی اشتهارده ترک ایشدکلی ایزلری کورمک ایسترسه کر مجاورم بولونان
 شوسال دیده جیلک چین چیینه دقت ایدیکز ... نظر مزی بلا اختیار جبل طرفه چوردرک .

وادی امتدادنجه داغک سینه سنده کی محکوکاتی برر برر تماشا ایدیور دق ..

سبزوستریس یاخود اینکی رامس ، سالاناسار ؛ اسرخدون ، واشتالی
حکمدارلرک خاطرہ سی تشید ایدن بو محکوکات ، نه بلیغ بر موعظہ تاریخیہ ایدی ..
ایشه برنقش آنوری ، ساغ اتی قالدیرمش برحکمدار .. ، برآز اوتہ سنده آجیق
برباش کوزوکن اینکی برآز آنوری .. تکرار برسینای آنوری دها .. ایشه لابن و یونان
محکوکاتی ... سوکرہ دها بریدہ برلوحہ مصریہ ؛ فرعون ، شمس .. مبودی (را) به
برقریان قدیم ایدیور .. برآز اوزاقده دیگر بر خاطرہ آنوریہ .. سوکرہ تکرار
فرعون و برآه .. نہایت مصریلرہ ؛ آنوریلرک حربنی یاد ایندیرن برلوحہ .. الخ [۵]
میلاد عیسادن ایکی عصر سوکرہ روما ایمپراطوری (قارا قاللا Caracalla)
زماننده انشا ایدلش بر طریق رومانی اوزردنن کجریکن مجموعی اون بری یولان بو
محکوکات و منقوشات و بوکتابہ لرک جوازندن مرور ایدرکن دماقم ، بو اعصار دینده
خاطرہ لر مواجہہ سنده زانوزده تعظیم اولیوردی .. اقوام - الفہ نک بو مشہر عظیمندہ
حافظہ جهانک صافلادینی اک بویوک اسلرک ندای تاریخیسی دویولویوردی ..

ایشه قدیم بر کویروکہ ، یاولد سلطان - لیم ک دور سلطنتی تذکار ایندیریور ..
بوتون بو آثار ماضیہ برر برر تماشا ایدرکن مستیدہ اولان مفکرہ م آدنیق برقظرة
تاریخیہ دها نوش ایدہ به جک برحاله گلشدی ..

خاقان ساهک انشا ایندیردیکی ظریف و منظم یکی بر کویرودن بودالینی ترک ایدن
آراہ کمز بویوک بر لہ غتہ قوشارکن صاغده داغ اوزردنہ (سوق مصحح *Shukh Mithal*)
کونی بر ادر سوکرہ مرقاج او (دکان الصوبر) ، (ذوق) ، (حربصا) طاغلی
ایله (یدرعون) ، (غسنا) کویلی ، (قاراییق) استامیونی ، (سوق میکائیل
Shukh Mithal) طاغلی و آرقہ سنده مارونی بطریقخانہ سنک بولوندینی (بکرہ)
یوقنی نہایت (حربصا - *Shukh*) کونی بر ساعده قریب بر زمان ظرقندہ برر برر
آبریلدیوردی .

بر مدت سوکرہ لبنان حرکت نصرانیہ سنک بر مصدر و مہبطی بولونان (جونیہ)
مرسای فرحزاستہ تقرب ایدرکن صاغده جبک فوقندہ بوکسان (سیدہ لبنان) هیکلی
روما اولشدی .
سینای عذرابی تجسیم ایدن بو شمال عظیم ، بی شہہ جبل لبنانک بر رمز مسیحیسی

(*) فرانسز هکرینک ۱۸۶۰-۱۸۶۱ تاریخندہ بو عہدہ ورود ایندیکنہ دائر حک ایندیرین
کتابہ حرب عمومیکن اعلان عینندہ سینمش اینش .

ایدی . کویا لبناک اُک قبتدار بر مدخل بحریسی اولان (جنوبیہ) نیک ماوی و جهسانلر
دکن قوت ، اهتمامکار بر ذوق سنتله احضار ایملین بیاض و شش اولریت ، بوتون لبناک
و حتی بیرونه نکهیان اولان بر هیکل ایله شونی دیمک ایستورلر دی که :
— جبل لبناک بر روح نصرانیسی وار .

وزم دخی نظرلرمز اوزون مدت بو دمر نصرانییه منطوق قسالدیخی ایچون ، آراه
مزک مر ایکی طرفتی اساطره ایلهن بو بوک ، کوچوک آج و زربشان اسکلسرک قریه اذنگار
سنى بر دورلو دویا مبودق .

(جنوبیہ) نیک یوزه کوان بوللرخی نیک ابتدکن سوکره ساحلی تعقیبه دوام ابتدک ؛
آز بر مدت طرفتمه جبل ساحل ترمنک سوک ایستاریونی بولوان (معاملین) موقسه
وارمندیق . صاعده و اوزاقده (شیننمبر) ، بر آن بریره (شذیر) کوبلری بولونیوردی .
آرتیق سولده واسع بر قوملق و سوکره ده کیز دوام ایستوردی . صاعده رومالیس
زماننده قلله بر کوبروبی ، و بر مدت باشلایان بر یوقوشی انکال ایله نیک دراس الزامیه ،
برونی بیکدکن سوکره ، رامیه ، وادرسنه و نهایت ، رامیه ، کویته و اردوق . شیمدی دگر
کنارنده و وطن سیلان ، ایله ، داغ اوزرند . بو کسکده ، بر سیلان ، کوبلری بولونیور
دی . قیبه لیلک سفینه لرخی و قیبه کیزله دکلری ، برجیه ، و یاخود ، طبرجه ، و مرساننه
کندکدن بر مدت گمشدی که طاشلق و صاری بر قایلقه ، و الاطه الثریه ، و یه و اولوق بر
ایلمشیدن سوکره ، و مرصوفیه ، یه ، اونی متعاقب بول اوزرند . بو اوره کویته ، صاعده ،
یه انکده ، صفره ، کویته ، و دعبین ماحوز ، مفارعت و قورلوسنه ، و مار خویط ،
(*At the Dawn*) نامنده بر مناسره ، العقبه ، کویته و نهایت نهی ابراهیم ، موقسه
وارلمشدی .

YESI

نهر ابراهیم ، قیبه لیلک ، آدونیس ، نامیه نوسیم ایله دکلرجه نهر ایدی که یته بولسند
کوزمل بر دلقالی قیافتند . تخیل ایملین قیبه لیلک بر مبودی و آردی ، بر کگون
& آدونیس ، لبناک داغلرله دولاشیر کن حسود بر معبود طرفتمدن اولدیلمش ایدی ،
کندیسی فوق العاده و من زوجیسی و آسارنه ، داغده فوجیسی آدایش ، قان ایچنده
کی حسدی بولش ، اوزریته قاپانوب فریاد و فغان ایش و بر قاج آئی سوکره ایسه معبود
دیلمش ایدی . هرینه صیجاق موسمده ، بو وقته نیک خاطرلری بو بوک مراسم ایله تذکار
ایلملریدی . با خصوص سوک بهار نهایتلرله لبناک قیرمزی کینلری یاغمود لردی بومو .
شایدق ، آدونیس ، ارماعنه قاریشدی و آدونیسک صوبی قیرمزیمتراق بر دنک آدیسی
زمان قیبه لیلر بو قیرمزی رنگک ، آدونیس ، ک فانی اولدیخی سوبلاردی ، آرتیق

یکسند دی کون فریاد و فغان و سکز نجی سکون ایله سه وینج مراسم احرار
ایدیلوردی .

بر روایت کو ، جیل لبنان امراسندن ، امیر ابراهیم ، طرفندن انشا ایدیلان بر
کوروبه نیتله ، نهر ابراهیم ، نامیله طالبان قدیم ، آدونیس ، ک ، بحر سفیده ، مولزی
بر سورنده ، جنوبه دوغور آقارق نهایت یریل یریل پارلانیان بیاض قوملرک آغوشده
ده کزک ماری سولریله قاربشدهنی ، انشا ایدرکن انکلز شاعر اعصار برستی ، میلتنون ، ی
در خاطر ایتم . میلتنون شاه اتری اولان (جنت مفقوده *Paradise Lost*)
سنده ، ریهلی قیزلرک برلون ادعوانی ایله ملون اولدنی زمان ، آدونیس ، نهرینک
جوارینه کلرک نه سورنله آغلاقلری بیوتون هیجان شاعرانه سبله اکلاسیوردی .
شبهی اوبلده شاعر اعمالک سدای بدی قولاقلرمده اهتزازلر باهارکن بورالری
ترک ایدیلوردق .

بر مدت سوکره صاعده ، مغارة المصفوریه ، بر چارک سوکره ، حالات ، و نی
متاقب ، بیت البوق ، و حروف القیدار ، کویلی ، سولده ، برج محاج ، قلمه خرابه
سی ، دها سوکره ، قیدار ، نهری و کویروسی و نهایت صاعده و بوگسکده ، حروف ، ک
کواندیم ، سنیه ، کوی برر بر ترک ایدیلوردی . صارب بر بوقوشی متاقب صاغ طرفده
کوزاقیلر - دوغور بر کوی سلسلهسی ، اک باشده بر جام اورمانی و سوکره ، ارطوبون ،
ودها آرنده ، بلاط ، کویلی برر بر کورونمشدی . آرتیق ، جیل ، ک قیومزی کبره
میدلی اولری ، داخل اولیوردق .

جیل — *Dijon* ، قصیه سی تاریخ متعدد اسملرله یاد ایدیلوردی . بر روایت
کوره (۵) وقتله ، افا ، نامی حائر اولان بو قدیم قنکه بلدهسی عبرایلرجه ، جیل —
یونانیلا *Βιθυνία* ، عینده ایله ، بیلوس — *Βίλος* ، ودها سوکره سلیبون طرفدن
، جیل — *Βίλος* ، ناملریله یاد ایدلش و نهایت ، جیل ، سورنده ، تریب ایدلش
ایدی . بر قصیه ک ، ماضیدن قالان بر جلیله و آثار قدیمه ، سله بو بوک بر نرون تاریخچی
حائر اولدنی یک لحظهده ، اکلاسیایوردی . باخصوص سلیبون زماننده ، قلمه ، قلمه جیل ،
دکترک آغوشده اکثر افسانیه بایدار کورونیلوردی .

جیلدن آیرلقدن سوکره کوچوک بر وادی ایله ، حسر الجج ، در کجک ، یاریم
ساعت دوام ایدن بر بوقوشی متاقب صاعده جیلک زنگین بر کوی بولونان ، عمشیت ،

جوانان مرور ایدیوردی . بر مدت دوام ایدن اینجیر باغلیری متعاقب کویسار آرتیق
 سیرکاشمکه باشلاشدی . یازم ساعت سوکره از اقد و صاعده و حصر اهل ، و ریشانه ،
 کویری کورنیدی . و جسر الزوده ، ایله و بیشته ، کوی و نهری و کورنوسی دخی کیلده .
 کدن سوکره و حلوه ، ، براره ، کویاری بربری تعقیب اییدی . نهایت
 قارشیزدماوزاقدن بر برون اوزرنده و باترون ، کوزوشیدی . اورایه وارمی ایچون بر
 ساعته قریب بر زمانه احتیاجر واردی .

گذرکاهمزده تصادف ایدیکنز اکثر موقلرده بر مدت آرام ایتمک لزومی حسن ایتمه
 یکمز ایچوندرکه بورالر . وارنجیه قدر غروب زمانی تقرب ایتمیدی . شیمیدی صولزده
 واوراقلزده قیکه ساحلک آتشین کوشی آتون ایستقلری افقه سرپه رک نظرلردن دور
 اولق ایستوردی . کیدیکمز بولک خدای نات اولتری بر مدت صاراردقدن سوکره
 باواش باراش قزبلالشیاه باشلادی . نهایت اقسامک اسمر کولکلیری بوتون افقه لجه لجه
 داغیاورکن و طحوم — *Dehlioum* ، کوی ایله و جسر المدفون ، و منبع طحوم ، بر
 بر نظرلردن فرار ایدیوردی . «قدعوس» و «کفرعینا» — *Ka/c/Minia* ، کویله .
 بی دخی ترک ایتمکدن سوکره صاعده بر مدت دوام ایدن کوچوک ذیتوللی متعاقب
 کیچاتک دو مانلریته بورون «باترون» — *Batroun* ، مواسک ایتمش ایتمک .

۲ - بائوردیه طرابلس

باترونه وارنجیه قدر مرور ایتمن بر کونک زمان طرفتم ، لبنان ساحلک روحزه
 بخش ایتمدیکی اذواق تاریخیه و بدعییه به مقابل جبلی قادیارک و جوجوانلرک اشتکای
 سفات آودی دعاغمزده درین اوقواتیلر وجوده کتیبوردی . با خصوص ایتمک خطوه
 ده ، اون ایکی ساعتق بر آرایه سارصینتسی بزی یک یتاب ایتمیدی .

بیروتک بویوجک اولریته شیه اولان اولتمز ، بزه هر حاله بیک قعتدار بر امثال
 وعد ایدیوردی . مع مافیه باترونک نور مهتابه بریلدایان بیاض اولریته ناظر صالوند
 آز بر مدت شعر آفاق نوش ایتمک ایسترکن اختیار اول صاجسی یا تمزه یا قلاشارق سو .
 تمکه مهیا ، ندای ماتیمه تفریر شکوایه باشلاش و ایچیمزده درین صیزیلر بر اقسدی .
 قادینجیز ، کوزیاشلری سیه دک دیوردی که :

— رجا ایتمرم ، سوبله ییکز ، بو حرب نه زمان یتنه جک . وقتیه یوزلوجه ، بیکلرجه
 ساری ساری آتونلری سابعایه آلیشان بارمقلم ، نهایت سوقاقلزده اولرک آرتیقلری
 می تاریشدرسون . سیم سیاه برر اودون پارچاسنه بگزمین او قدهدلر کی بنده بر کون
 یتاب اولاجق و بوللرده بی روح اوزانه جقمیم .

اختيار قادين بولمىچە باسنى تېلىفە جالېشېرگىن بر ائى قالدېرىور ديارماغىلە اوزانلردە ،
 آمرىقايا بگزمىن برىرى كوستەردك :
 — جوجولرم اورادە قالدېلر . يانغە . بولونايديلر .

دېيوردى ، بر آرتىق باترونك محاسن لېلىقە ، او متصل دوگون كوزياشلرە فدا
 ايدېور وساكن ساكن اودامزە جىكىلكە مضطر قابودق . زمان ، نصف اللېسە قىرب
 ايندىكى خالە ، يەنە دېشارېدە ، سوقاقلردە جىل شېوۋىسى ابلە :
 -- جېمان ، جېمان ..

• آچم ... دېەرك درياد ايدن كوچوچك قىرلر ك آوازە دورادورى بو شور
 وساكن كىچەدە درين ومظلم عكسلر ياپارق اورنەلقدە جىلايور وداغلىيوردى .

يونانيلر ك (بوتريس در دوزخ) نامىلە ياد ايندىكارى بو قديم فىكە بلەسنىك باض
 اولرى كوش نور دالغەلرلە يىقارگن اوياندىق . بر روايەتە كورە مېلان اون ، اون
 بش عصر مقدم صور حكمدارى (ائىوبعل) طرفدن انشا ايدىلن بو سال ديدە قىبە
 بوگون نە قدر جاذب و دلر باكورونىيوردى .

بوزە گولومسەن بياض اولر ك آراسندن قيارق ، اوزاقلرە ، مەگزمە قىدر ائىداد
 ايدن نظرلر مزم ، شېئىدى آغوش دريادە بو كسەلن آناق قىدەئى سوزيور ومفكرەم
 ماضىك انحاف ايندىكى خاطرەلرە مەنىدە اوليوردى .

اوتل ساچەسە بر مقدار ئىلى بخش ايند كدن سوكرە آرابەمزمە تىكرار قاووشدىق .
 خېمەئى طون آناجلرى وسازاقلر آراسندە بر چارىك قدر قطع مساقە ايند كدن سوكرە
 صاغدە (كە) و آرقەدە طاغ اوزرىدە (مېلىجە) كويلىرىدىن (كويلىرىدىن)
 سرو ايدىيورۇق . بر مدت خالى وقوملو ارانىدىن كچد كدن و دكز بوئى تىقىب ايند كدن
 سوكرە سولە (برج العتيق) صاغە ايسە بر قاچ اودن عبارت بولونان (خوش)
 جواربە واصل اولمشدىق . ارتىق اوزاقلدىن (راس الشقمە) بوتون بو كسەلنىكە
 روفا اولمشدى .

كوچوك قوسلر وانخالر ياپارق بو كسەل وسازب بردانى طېرمانقايا باشلامشدىق . بررادە
 آرابە كوچ خالە ايلرولەيە يىليوردى بو طېرمانقا يازىم ساعت قدر سورەشيدى كە تىابت
 غايەت دىك بر داغك ائىكەدە بولوندىمىزى آكلامشدىق . بو راسى (راس الشقمە) ايدى .
 اعتراف ايدىم كە (راس الشقمە) سورەنك بجر سقىد ساحندە بولونان ك عىشم

بر موقی ایدی . بوراسی عکایله صور آراستده کی (رأس السافوره) (*) استطاله
جلیبی قدر ایدی خشیب ایدی .

صور ایدی کترکه بر طرفدن ، انساك اورریبه دوشه چك قدر بو كسك و دیک بر طابع
وصو کره ایکی ، اوچ بوز متره دریلکنده اوغولدايان ، مواج و عائل بر ده کیز ، ونهایت
بر آراهك کجه بیلجی قدر دار ، کلسی و مائل بر طرفی که أك کوچوک بر خطای
تصادفك تفکری بیله باش دوندر بیور .

بر مدت و حتی و سرسری روزکارلرک اوغولدايانی بو عشم منبرده عظمت آفاق
ایله رو برو دوشوندک . قمدان بعضیلرینک ومؤرخ سمائی نک (وجه الحجر) ومؤرخ
ادریسی نک ایسه (انف الحجر) ناملیبه توسیم ایشدکاری بو مدبدب استطاله جلیبه ده
انسان او قدر کوچوک قالیورکه . یونان قدیك بورایه ثوبروسویون *Thiourproupon*
یعنی (وجه الله) دیمنده نه قدر بویوک بر حق اصائی واردی .

شیمدی بر طرفدن جنوبه دوغرو بیروت و دیگر طرفدن شمالدن (رأس الاطور)
(رأس المنسه) به قدر کشاده بولونان واسع وعظمتکار بر محیط بدایمنانک ، واجهه
سنده بونویوردق . بورا خرویلرینک دبدبه لیلینه و کجه لرینک قدسیت تورایه منسه
خیلاً مسجور ، اوزون مدت نظرلرمنزه محیطاتی جست و جوابدهک .

قوقولی مرسین آفاجلرینک رایحه سکر پروری آراستده بو منبر معلادن آریبارکن
چاك اوست طرفلرند مارونیلرک (دیر سینده خوش) و یان طرفده روم اورتوی
دوغملرک (دیر النوریه) ناملیبه توسیم ایشدکاری بویوک مناسقرای بزه بک کوچوک
کر و نیوردی .

بر ، ایکی تونلدن کچدکن سو کره آشغیده ، ده کیزه قدر دوام ایدن بر ایشی تقیبه
باشلادق . ایش ، باریم ساعت قدر سو ردی . شیمدی واجهه مزده (اقفه) بک قدر دوام
ایدن مقوس بر قوی باشلامشدی . آراهه مز ماوی ده کیزه او قدر تقرب ایشدی که نومه
ایسه قوملر اوزرند دایغیلان بیاض موجهلر اوزرندن قایلوق لیکرینه سبلا چقدی
ده کیزک آغوشنده کی ارفاق بر زیتونلقدن سو کره (الهری) اسلام کویته واروق .
(جسر الهری) دن دخی کچدکن سو کره صاغده طوناق و زیتونلق تکرر ایشدی . بعضاً
تک نولکین ساق افاجلرندن و واسع تارلاردن سو کره (شکا *Chakha*) کویته مواصلت
ایتمک . صاریشین قامیشلرله محدود کویک منظره سی یک ظریف ایدی .
بوراده بر مدت استراحت ایتمک لزومی حس ایدیوردق . لیرا بر زماندر دوام ایدن

(*) (بیروت ولایتی — جنوب قس) اترینک (۲۹۴) لیمی صحیفه سه حاجت .

لباندى بر سياحت ساحليه بوندن سوكره داخله قيوبرلهرق مزيج بر كندارش جيلي به
تبدل ايدم جگنى ، باخصوص شكا ايله طراپلس شام آراستده كي ساحل بولى سوكره زمانلرده
آرايه مروريه مساعد اولمادىن ايجون (آغه) ، (زكرون) ، (راس الساطور) ،
(قلامون) طرفنى ترك ايجك مضطر قلاجق وابكى اوج ساعتق بر مسافه يرينه ايكي
مئلى بر بولده طلى مراحل ايله جك ايدك .

مع ما يه بر آرز سوكره شكايى ترك ايله شرفه دوغرو قيوبرلهرق طاغلرده طبرماند
قجه تصور اينديكمز اضطراب يرينه شيمسى بويوك بر انشراح قائم اولوبوردى ، زيرا
قوسلر وانخار له يوكسلر كر دكوك آغوشنده كي شكاه و بر آرز سوكره آغه ، مرشد
لرنيك قوش باقيشى منظره لر او قدر سحرار بر شكلى آلمشدى كه بو نا منظره جبل نيور
بنيارنيك دهها اوزون بر زمان دوامى آرزو ايديبوردى .

بوفوش ، شكا الضيقه ، خرايه سندن سوكره بر بوجوق ساعت قدر سوردمشدى .
سنت راستون بوتون ايقه آتئين او قله قيرلانان كوش ، يوكسك جبلك مروسه اديله
بر مقدار سمديل شدت ايله بوردى . عين كين ، ناميله ياد اولونان بوداغلر بزه يوكون
بك موحشر كوردونجه مشدى . واقعا صاعمرده يوكسكجه كللى طيفه لرى شهاديا سيره ليور
ومنظره ده بر محول حصوله كتير ميوردى . فقط بو حال جوق دوام ايقه مشدى . زيرا
تحدوق الظالمزى احاطه ايدن جورافلق ، بيوست والبعسزلق يرينه آرز بر زمان طرفنده
ده حه زير ، كوييله باشلاپ بر مبدوليت مناظر قائم اولمشدى .

كويلى ساغده ، اوزاقدين ، آمبون *Ammon* ، كيب *Kaba* ، كويلرى ،
برده ، كوردو ، نواحيه نيك زيتونقلرى ، دهها اونده ، كفر عكا *Kafe Elilia* ،
كفر سالرن ، كويلرى و بونلك صاغ طرفلرنده ينه اوزاقلرده ، كفر حونا ، ، منبورا ،
كفتون ، كويلرى كوردو بوز و بونلك آرقه سنده دخی ، ارژ ايان ، داغلى سجيليور
ردى ، بوندن سوكره اينش اشلامشدى . آرتيق يشيل زيتونلق و ايجيرالار ، نارالار ،
انا جلقلر بر ترينى ولى ايديبور و صاعده ، بشازين *Bshazin* ، كويني كبدككن
سوكره صولده ، اوزاقدن ، عفسديق ، ، فنج ، ، الحاد ، كويلرى كوزو كيبوردى .

بر مدت سوكره ، بتوردان *Blouzan* ، كلك . بوراده طراپلس شام متمولانى
طرفدن اداره ايديلن بوجكساتلر بولوبوردى . ياريم ساعت قدر زيتونقلر داخلده
كذار ايندك . صولده ، طراپلس ، و غابه ، كويلرندن سوكره صاعده ، بصرما ، و اوق
مناقب يوكسكده ، دير سيده الجاه ، ، كفر قاهل ، ، بشين ، ، عول ، كويلرى
وينه اوزاقلرده طاغ اوزرنده ، داريا ، ، كفر فوه ، ، راس كيفه ، ، كرم سده ، ،

«سبیل»، «غبطو»، ایله بوتون بو پیشل و ظریف لبنان کویلیزیک بولونقلری «جبال
الاریین» نامنده کی داغلو برر برر دونغا اولیوردی. بو کویلزله کدر کاهز آرمسده
«وادی هاب» ایله ده آرقده «بشری» دن نبعان ایده رک بوله «نهر رشین» و «نهر
جوعیت» نامنده کی ارمقلری آلدقن سوکره طرابلس شامه ده غرو نوجیه استقامت
ایله بن «نهر ابو علی» بولویوردی. بو اعتبارله بورانک منظره سی یک قیمندار
ایدی.

بر قاج اوون عبارت «دکانه حضر» نام موقی کچکدن سوکره «گفتین *Kafin*»
کویته اصل اولمشدق. بر قاج ساعتدن بری نظر مزدن غائب اولان ماوی ده کیز تکرار
ست غرویه باهرمشدی.

شیمدی، صاخ طرفده و اوزاقده طرابلس شامه تابع (ضقیه *Damirah*) نواحیبی
وداخلری ایله طرابلس جوارنده کی زیتونقلر برر برر دونغا اولیوردی.
طرابلسه وارمق ایچون قطع ایله جک نهایت بر ساعتق بر مسافه من ده
وادی.

آرام من، قیومزی طوبراقلر اوزرنده انزون بر مدت ایلروله دگدن سوکره
دظهر الین «کویته مواصات ابتدک، شیمدی ایسه بر چاریک قدر بر مسافه من فالدینی
حالده، لبنان اراضیبی حالا دوام ایله یوردی. طرابلسک جنوب جهتلرنده بولونان
«ابو سر» تبسی بر اصرار عنودانه ایله قصبه بی نظرلردن صافلادینی ایچون بو قسدر
ترب ابتدکنز حالده دخی بلده بی هوز کوره میور ایله.
بر طرفدن «بر کوزلوم» بر آر اوتاده «جبل تریل» «تکلیان» و «دیگر طرفدن
دهنر بلا اختیار شیمدی» قدر مرور این بر سورو کورونک، وادینک، و «محدود
بو قوشلرک و اینیشلرک» بوبوک، کوچوک کویلرک تکررر خینایله مشول ایکن دینک بر
ایندن سوکره آکسزین «جسر البحصاص» دن کچمشدک. بولاقه لبنان حمودی خله
پذیر اولش و آرتیق طرابلسک زیتونقلری باشلامش ایدی.

بر مدت بو صورتله ایلروله دگدن سوکره، کونشک غروبی ایچون ده اوزونجه
بر زمان وار ایدی که یز، طرابلسک آبی ییلدیزی و اکثریا بیاض رنگده کی اولری مواجه
سده بولویوردق.

- ۲ -

طرابلس شام لواسی

۱ - مرفع و حدود

ولایتك قسم شمالیسنده واقع اولان طرابلس شام سنجانجی جنوباً جبل لبنان منصرف. فلنی وشرقاً حما وشیمالاً لاذقیه سنجانعلری وغرباً بحر سفید ایله محدود در. مساحتی ۵۹۶۹ کیلومتر مربعی راده سنده تخمین اولبور.

۲ - احوال طبیعی

[۱] - داغلر زهره - طرابلس شام سنجانجی ساحلی بویجه امتداد ایدن سهول منتهدن (جون عراق) وداخلده متفرق بر حلقه امتداد ایدن كوچك یا بالاردن ما عدا عارضه لی بر طاقم اراضیدن تشکل ایشدر. لوایی جهت شرقیه ده سوریه ولایتدن آیران نصیره داغلری نهالندن جنوبه دوغری امتداد ایله عكار قضاسك مرکزی جوارنده تبدیل نام ایله دك (عكار داغلری) لبنان سلسله سه قاریشیر. هر ایکی سلسله نهر الکیبر وادیسی ناسیله بکدیگرندن قریق ایداشدر.

طرابلس شام شهر تک ارقه سنده بولان سلاسل جبال سطح بحردن ۳۰۵۰ متر واتی بر ارتفاعه قدر بو کسایمکده در. ضلیه داغلرندن ظهر السودا ۳۰۴۷ و عكار داغلری لبنان قاریشیدی موقعه ده ۲۰۹۰ متر و ارتفاعده در اشو جبال ارجنجی دور تباشیری مسخور سندن سومر کر قضاسه ملحق حدور داغلری طبقات جدیده بر کابیدن ترکب ایشدر. داخل لواده جریان ایدن ابو علی ، البارد ، عمیق ، عراق ، عویق ، شیخ زناد ، نهر الکیبر ، شلالات ، ارضی ، سارون ، غمقه ، حصین نهر لری عكار و حصن الاکراد داغلر. ندن نیعان و بحر سفیده اعیاب ایدر لر. بونلردن یالکز ابو علی و الکیبر نهر لری دائمی و متناهیسی منقطع الجریاندر تورات شریفده کادیشه ناسیله مذکور اولان ابو علی نهری باترون قضاسنه ملحق بشری ناحیه سنده کی جبل ماسکمالدن نیعان ایله اهدن و زعفرنا کویسلری جوارندن مرور ایدر دك طرابلس سنجانجه کبرر و طرابلس قضاسك اراضی منتهسی اروا و اسفا ایدر. طولی منبندن منبینه قدر اوتوز سکر کیلومتر در. عراق قویته اقدده اولان نهر الکیبر - *Glofthani* وادیسی بوقاریده سویله بکمز کی سوریه سواحلندن داخله دوغری ایلریك ایچون ک مساعد بر بحر تشکیل ایدر.

[۲] - اقلیم - موضوع بحث اولان سنجاغک اقلیمی معتدل حار و رطابیدر .
 بالکتر مرکزہ مربوط ضلیہ ناحیہ سی ۲۰۰۰ - ۳۰۰۰ متر ارتفاعده و لیسانلردن ظهر
 القصب داغک غرب یاچنده بولان قرادن متشکل اولدیندن اقلیمی باردور . بالعموم
 سنجاغده وسطی درجہ حرارت ۱۶۱۵ سانتیگراد در . یازن ۳۵ و قبشین ۹ راده سنده
 اولور . ایلک و صوک بهارلرده وسطی درجہ حرارت ۱۶ دن اشاعره دوشیز ، صوغو-
 قزک اجرای حکم ایندیکی کانون نالیده میزان الحراره (۱،۵-) درجه اراه ایدر .
 اگتوسده درجہ حرارت ۳۶ ی بولدینی نادر دکلدور .

[۳] - روزگار و ملندر ، باغمورد - شرق شمالی ایله غرب جنوبی روزگارلری
 دائمیدر . نادر اوله رق قبله ، شمال ، شرق و غرب شمالی روزگارلری دخی اسیر . ایلک
 بهار سوکلر تده غرب جنوبی سنندن صیجاق و فقط بوغیبی و قورنتلی روزگارلر و دان
 ایدر .

طرابلس شهرینک جهت شرقیه سنده بولنوب قسماً بیروت ولایتیه قسماً انسان
 مصرفلغه داخل اولان ظهر القصب دائمی سطح بگردن ۳۰۷۵ متر ارتفاعده و ذرومی
 سنلک اوج درت آبد قارله مستور اولسی بوزندن دگردن جبل طرفلریب و جبللر
 دکره دائمی ملنلر اسمکده در . باز کجه لرندہ دکر هواسی فضلہ تسخیر ایندیکندن
 موازات غازات قوانینیه توفیقاً یوقاری به دوغری صمو ایلور و جبل چیشندن طلوع
 شندن تقریباً بر یجق ساعت اول صوغوق و کثافتلی روزگارلر اسیمک باشلار . بوکا
 برلر جبل روزگارلی درلر . بو ریاچ بارده عقیبنده غرب ملنلری جبل جهتنه دوغری
 و دان ایدر .

بر سنه طرفده طرابلسه ۵۵۰ مایلتره باغمورد باغاریتمه . موسمیشتا ایلک زیادہ کانون نای
 و شباط آبلرنده اوزون و سوردکللی باغموردلریله شدت و تخریبی کوسمور بولانک قسماً
 اعظمده . ایلک اعظمی اوله رق آنجق ۱۰ - ۱۵ سانتیمتره قالینلندور . قاریاغدی
 کورولمشدر ، بوکا مقابل ضلیہ ناحیه سنده و مخصوص مواج مرتفعه سنده طبقه رف
 اوج وحی درت مترویه قدر جیقدینی کثیر الوقوعدر . بو ایلده تشرین کانون آیتدن شباط
 اواخرینه قدر متبادلاً قاریاغار .

۳ - لوانک نفوس

۱۳۳۱ سنده کی قبور رسیده کوره طرابلس شام لوانک مجموع نفوس ذکور
 و انک ۱۷۶۵۲۵ اولوب بونک ۱۱۹۰۳۷ یسی مسلم و نصیری و شیشاق ۵۹۱۸۸ ی غیر

مسلمدر . لواءى مذکور نفوسك وغير مسلمك كثرى نقطة تقارندن ولايتى تشكيل
 ايدن لواء آرمندى بيروندن سوكره ايكى درجهى اشغال اينكدهدر . سخته نصرانيه .
 نك همان همان ايكى تلتى روم ادرنودقيلر تشكيل ايديور . مارونيلر ۱۵ يك
 راده سندهدر . بالمعوم لوانك مساحتى سطحهسى ۵۹۶۹ كيلومتر مربعى اولديقه كوره
 كيلومتر باشه ۲۹۶۶ نفوسى اصابت ايديور ديمكدهدر . لوانك تقسيمات اداريهسى
 بر وجه آيدور .

ناحيه	قرى ومزارع	تقسيمات	تقسيمات
اسكده ، طرطوس ، ارواد ، ضيه ، ميه ، حذور	۹۶	طرابلس شام مركزى قضائى	۶۶۵۴۸
—	۱۷۵	عكار	۴۲۳۶۳
—	۱۷۶	حسن الاكراد	۲۹۷۰۱
—	۳۵۵	صافيتا	۳۷۹۱۳
	۸۰۲		۱۷۶۵۲۵

۴ - لواءه معارف

« بر قومك حياتى ، بر مملكتك بقاى ، بر ملتك بين البشر دوامى معارفده درجه
 اهتمام و اعتنايه مبرورقدر . ولايات عنايه ميانده معارفجه موجوديتله شهرت ترانش
 اولان دلايقه دقيق نظرله باقيه حق اولورسه مع التأسف عكس شهرت تبين ايدور
 حكدر . كمال مسرتله القشلاديميز ترقيات عاميه و عرفانيه اغلايه نحو وازاله سته
 سياستمنكتر لازم كان او اجنى مفاسد اخلاقيه بيدر شبه سزكه دشمنزدن آله جنمز
 زبده لادلاقيه انجيار ايچون اوزه و بريلان ، طهارالومزه ساپش سوسل فقط زهرلى بر
 خنجرده . عثمانياتك خرقى و تعاليسى آنيور سناك بر موجوديتك بقا و محافظه سنى اشون
 حاضر لاديميز انقلاب فكري و تربوى بو كهي وسائل قائله ايله اولمازه . قوسى دكل ، عمرى
 بر مديت اساسى اوزريره يه و مركزى ايجيان بر موجوديت معارف پارادلسازسه اين
 اولمزه حيات اجتماعيه دن نصيب اولمده چقدر . »

« اداره خصوصيه لك تأسيسندن مقدريهنى ايكى سنا اول بيوت ولايتك امور معارفه
 باقيه حق اولورسه سلطانى ملكى داخل اولديهي حاكمه معارف اداره سته مربوط بالمعوم
 مكاتبك تخصيصى اوزريك ايراني نجاوز ايجديكي كهي مكاتبك عددى دى ازو درجه لرى
 يك دون ايي . حكومت حاضر مذك نظر دقتندن دور اوليسان بو كهي مسائلك رفع

وا الہی ایچون ادارہ خصوصہ اصولی تأسیس المشر .

۱۳۳۰ و ۱۳۳۱ سنہ لڑیدہ معارف بودجہ سنہ علی قدرہ الاستطاعہ اہتمام و سنہ حاضرہ مدہ تخصیصاً ۳۶۵۰۸۲۵ عروثہ ابلاغ ایدلتش ایسہدہ امور معارفدہ تخصیصت و مفاد بیت حالاً آشکار و غیر قابل اخفا واستقرارہ .

۱ سنہ حاضرہ بودجہ سنہ وضع ایدیلن مخصصات ایلہ آیدہ بیان اولہ حق مکاتبک بر قدس ادارہ و بر قسمی مجددآ اعمار و تأسیس ایدیلہ بیلعشر .

۱ اعدادی مکاتبی — اخیراً سلطانی بہ تحویل اولان طرابلس شام اعدادیستدن ما عدا لوا مرکز لڑیدہ بر اعدادی مکتبی موجود و ولایتدہ اوج نہاری اعدادیسی واردہ .
نمونہ مکاتبی — مرکز ولایت اولان بیروت شہرندہ بر عدد نمونہ مکتبی واریسہدہ قلدوس تام دکلدہ .

انی درسخانہ لی مکتبلر — بدیسی ذکور و اوجی انات اولق اوزرہ اون عدد مکتبلر واردہ .

یش درسخانہ لی مکتبلر — انانہ عائد اولق اوزرہ اون اوج عدد مکتبلر واردہ .
درت درسخانہ لی مکتبلر — اون ایدیلی ذکورہ و ایدیلی انانہ عائد اولق اوزرہ اون سکر عدد مکتبلر واردہ .

اوج درسخانہ لی مکتبلر — سکزی ذکورہ و دردی انانہ مخصوص اولق اوزرہ اون ایکی مکتبلر واردہ .

ایکی درسخانہ لی مکتبلر — اوتوز اوجی ذکورہ و سکزی انانہ مخصوص سلولق اوزرہ فرق بر عدد مکتبلر واردہ .

بردرسخانہ لی مکتبلر — برز اون بری ذکورہ و بدیسی انانہ مخصوص اولق اوزرہ اون یوزاون سکر مکتبلر واردہ .

۱ فقط بکرمی سنہ ذہر و اعانہ اہالی ایلہ تالمس سنجائکک منج قرانیدہ قریبیس ایوان زکو و عادات میان مکاتبی حکمنده اولوب اخیراً معارف ادارہ ستہ ضم والحاق اولتان یوز فرق اوج ذکور مکتب موجود مکتبلر مزہ ضم اولہ جق اولورسہ بر درسخانہ لی مکتبلر بزرک عددی ایکی یوز التمش برہ بالہ اولہ جقدر برہ و بصورتلہ عموم ولایتدہ موجود مکتاتب نالیہ و ابتدائیہ تک عددی ۳۵۹ مکتب اولہ جقدرہ (۵)

۱ ولایتک ۲۰۴۶۶ ذکور و ۱۴۵۰۱۰ انانہ بالغ اولان عدد نفوسنہ کورہ ہر ۱۱۲۰

(۵) انانہ مکتبلرک جائی سیقہ جن برتیجہ : بر مکتبک ۳۱۸ ذکورہ و بالکرا ۱۱۰ انانہ مخصوصہ .

(*) بر عدد مکتب دوشه جکدر ، (**)

اشبهو ایضاً و لایتنک احوال حاضرۃ مکاتبی حقیقه بر فکر عمومی و بر ملک مقصدیله
 اثره درج ایملشدر . طرابلس لوانسک نفوسى ۱۷۶۵۲۵ و مکتاب موجوده مک عددی
 ۹۶ اولدیفنه کوره ۱۸۳۸ نفوسه بر مکتب اصابت ایدیور دیمکدر (***)
 علیها ومدققین هر هانکی بر ملک تکامل فکری و اخلاقیستدن بحث ایدرکن مرشدین
 اول مکتاب موجوده سنک عددی و بونک نفوس عمومیله اولان استثنی تدقیق ایدرک
 اساسی بر تتبع یافتی جهتی التزام ایتمکدهدر . فی الحقیقه وطنپرورلک ، خلق حسن ،
 منانت کبی بشریتک تعالی و ترقیبسینی کامل بالجله مزایای اخلاقیه واجتماعیه آنحق تحصیل
 ایله معارف حقیقیه مک انتشاریله تأمین اولابیلیر . سوپه عرفان هیچ شهسز مکتبلرک
 عددیله متناسباً زیاد ویانسانص ایدر . بولدن دولاییدرکه بالعموم مدنی دولتله معارف
 بودجهلرینک چین تنظیمنده دائماً بو نسبتک تزییدی جهتنه کیدرلر . بالکیز اولسای
 ایدرک بوداده کی مکتابدن مقصدلری افراد ملک اخلاقیساتی سالم بحراره سوتی ایدن ،
 منانت فکریه و وجدانییه بی ساغلام قلبله الهام ایدن صحی و اخلاقی دار الیهلردر . بر
 آلمان بر انگیز ایبار سویس نظرنده مکتب دار المعلمینلرده اساسی بر تربیه فکریه
 و وطنیه کوره رک دولتون معاشله مسلک تعلیمه داخل اولان معلملر بوتلرک ادارهلریه
 تودیع ایدلش منظم و هر درلو شرائط تدریسیه بی جامع سکز اون اولطالی بووالردر . بو
 کبی شرائطی جامع اولمیان بر مؤسسه یه مکتب عنواتی و بر ملک بیلم نه درجه یه قدر
 دوشمیزی اوله بیلیر .

بر عثمانلیلر بالکیز و لایتمزده دکلی امپراطور لقمزک انهای اریسه سنده مکتب کلکسینی
 یا کلنتر بر سورنده تلقی ایدیور و بو باکلش تفسیرک تحت تأییرنده عمومی و خصوصی بودجه
 لر میز منظمکیز بر سورنده قیادتوب دوریوروز . هر برده بودجهلره مکتب تخصیص
 وضع ایدیلیرکن بنا ، فقط صحی و هر درلو شرائط مطلوبه بی جامع بنا و عین بر تربیه
 فکریه و وطنیه ایله احضار اولمش وظیفه شناس معلملر نظر دقته آلیرکن بر مرشدلرده
 اولدیفنی کبی بو خصوصده دخی ایشک عکسینی التزام ایدرز . اونه دنیرو تمقیب ایدیلان بر
 سیاست کوره بزده بر مکتب ابتدئی تأسیس ایشک دیمک ولایات بودجهلریسه اوچ بشر
 یوز ضرور شلق بر ویا ایکی معلم تخصیصاتی قویبق دیمکدر . هر درلو اسباب استراحتدن محروم

(*) بر حساب پاکشدر . ۱۱۲۰ دکل ۲۲۸۰ نفوسى اولسای انجاب ایدر

(**) مجلس عمومینک ۱۳۳۱ سنه سی ضلعی من : ۱۶ - ۱۸

(***) تخصیصاتی تماماً ویانسانا حکومتجه سوپه اولتان مکتاب بیرون لوانس : ۷۴ ، لوانس لوانس :

۱۲۶ : لادقیه لوانس : ۵۳ ، عکا لوانس : ۵۲

اولان کوئلر مزده كرك مملڪ وكرك تربيه وتعلیميله اشتغال اوله حق وطن یار اولرینك
 اسباب استراحتی وبتون لوازم تدریسیه بی جامع بر مؤسسه تربیوه مبداءه کتوبلیسهك
 اولاندن سوكره مجالس محومیهده ودرولایه بیه مات مواجهه سنده نكین سنه مكاتب ابتدایه
 مزك عددی شو قدر ایدی یوسه شو قدره ابلاغ ایندك دیهرك یونكله ترقی وتمدنه دهه
 سبق آدیملرله قوشدیلمزلی قصد اینك دوعری دكلدر . ولایتی یار وپوجاغندن جماعته
 قدر دولاندق . ارزو ایدیلان شرائط مکمله بی جائز قاج مکتبه راست کلدك ۱۱ دور
 التریه مزلی یوله حیف القلم وظاهر ی و سورتسه تربیه اینكدن ایسه موجود اولانلرك ،
 ایجاب ایدرسه ، بر مقدار ی حذقی والما اینك و متباقیه بی معلملرله ، سالرله ،
 لوازم تدریسیه لرله منتظم بر حاله افراغ اینك مملك معارفه اولان احتیاج شدید ی نقله
 نظر من . البهدها السیدر . اما مکتبلرك عددی بر مدت ایچون محدود قله حتمی ؛
 ضرر یوق . کج اولسون ده نوح اولسون ا

۵ - لوانه امور وندامه

[۱] - معلومات همرب - طرائق لوانسك ساحل قسبی هر نوع حیوانات راشجار
 مشره یشدیرلرله سوكره درجه مساعددر . فی الحقیقه منطقه مذکوره اشجارلا یشهرك
 کافی درجهده میوه ویرمی ایچون لازمکلن ۳۹۸۰ درجهك برحرارتی بالغا ما بلغ تأمین
 ایدر یابور . بر مقدار حرارت تهر دورندن سوكره میوهك کماله ایزمسه خدمت ایلر .
 معام اولدیقی اوزره بو کی اتاجلر اك زیاده ایلک بهار و یاز موسملری یایس اولانلر
 سدا منطقه درامیه سده موقیتله اکیله ییلور . اساساً بعض نباتات منحصه لری بحر
 سدی قوشانان بو کی اراضیه زیتون منطقه بی نامیه توسیع ایدرلر . لیسانس ویتون
 اتاجلری آنحق ۴۸۸ متره ارتفاعه قدر نشو و نما بولور . یراقلری مایس وحررتک ایلرند .
 طوبلانان طوت اتاجلریك کماله ایزمی و مطلوب اولان فایدهك الله ایدلسی ایچون
 درجه حرارتك اوج آی طرفند . ۱۲۶۵ دن اشانی روشمه بی شرطدر . اشقر ایسه
 ایجه یونكلك حرارتلره محتاج اولدیقی کی شدلی سوغوقلره دخی منجملدر . نسه کم
 لیسانس ۱۴۴۳ متره ارتفاعده واقع اهدن کویسه . بوزه یاقین باغ یشدیرلشددر . یونكله
 برابر بو کی ذریعات اك زیاده ایلک بهاری یایس و حار اقلیملرده نفیس محصول ویرر .
 ولایتك قسم شمالی سایدیمز بتون شرائط اقلیمی بی بالغا ما بلغ احتوا اینكدر .
 اشجار مشره اك زیاده کلی اراضیه موقیتله یشدیرلرله یایس
 زیتون کی دانهلی اتاجلر بیوستی معروف اولان بو کی منطقهلرده قیمتدار محصول اعطا

ایدر . طرابلس ولادیه لوارینک اراضی سهله وجلبه سی اکثریتله بو جنس اراضیدن
ترکب اینجلمه دور . زیتونلکله میطلی اراضیده اولورسه دانلری دها یاغلی ومقبول اولور .
بوکا مقابل اوره محصولاتنده دها آریاغ واردور .

اراضینک وضعیتی ایله محتوی اولدینی مواد معدنیه وعضویه تک محصولات ذراعییه
اولان تاثیراتی محصولک جنبه کوره تخالف ایدر . بورقال اناجلی طرابلس اوره سنده
اولدینی کی عمیق وقابل سق اراضیده موفقیتله بتمه بریلیر . باغلرک ایسه طبیعت ارضیه
ایله اولان علاقاسی پک آزدر . نته کیم قرانسه ده مواد مرکبه سی مختلف اولان بر جوق
اراضی مکمل باغ حالته افراغ ایدلشدور . اراضی ایستر ککلی اولسون ایستر طبی
اولسون شرائط قیبه ذراعییه رعایت ایدلدیکی صورته الده اولسه جق موفقیت
بسه برور . اناجلیک وضیته محصولاتک کیتی آره سنده دخی بیوک بر ثابت
ارامق لازمدر . سوریه قطعه سنده اولدینی وجه ایله زیتون اناجلی مرتعیاتک سول
بناجلی رنده یعنی دکنز هواسی نفس ایدجک بر حالده اکیلیسه آله جق محصولک کیتنده
بیوک بر فرق مشاهده اولور . قطعه مذکورمک داغلی طولانی اولابوب حرمانی بر
صورته تشکی ایتمی اولسه بدی تمیر آخرله بناجلی دکوزه دکل بلکه سهاله وجنوبه
ناظر بولوب بدی شمال ایسه بیلرندن وجنوب چوارندن قوبوب کان پک بارد وجوق
اصحاقی روزکارله معروض ناله جقدی . وینا علیه بحرفید منطقه ذراعییه سه مخصوص
اولان شرائط سوریه مزه میسر اوله میهرق بورقال اوزوم وزیتون کی محصولات قیبه
دن محروم قاله جقدی .

[۴] - اهرال ومختصرات ذراعییه - طرابلس مرکز قضائنده کی اراضی منبت

وقتیصدان اولسی بوزندن کرچک بارجه لره منقسم واکتیریا زیتون ، لیمون و بورقال
اناجلیله مزروعیدور . مرکز ، مربوط ناحیه لره اراضینک بر قسم مهمی چقله کلره
ایرلمشدر . بوناز قسماً انجار ویا بارچیلیق سوریه قسماً حاجلی طرفندن ذرع
ایدلکده در . اورتا قسماًده صاحب ملک کوبلی به اراضینی تسلیم ایدر . تخلیق و حیوانات
ذراعییه تدارکی مستأجره حاند اولملا برار صاحب ارض محصولاتک لکنی وبعضاً ربی
آیر . اعشار بدلانی بتون محصولات اوورندن تسویه اولور . بعضاً تخلیق ، حیوانات و
واعشار بدلانی صاحب ارضه تحویل ایله رقی کوبلی به صرف ایددیکی سویه مقابل

حاصلات عمومی تک ربی وریبرکه بو اصول پک قدیم ومع ما فی اوجه شمسدر .

ملک صاحبک حسابنه ایندییلن اراضیده موسم حصاد اناسنده ویا عملیات مستعجله
ده عمله به ۵ - ۱۰ غروش آره سنده تخالف ایدن بر اجرت یومه وریبر . عادی زمانلرده

۶۰۰۰ کیلوگرام بکجیلرہ وچو بالمرہ سندہ وسطی اولہرقی سکر شنبلی (۱۸۰ اوقہ) بقدای وایکی کبلہ (تقریباً ۱۴۵ اوقہ) بولنور و عمہ ریشلریلہ سو باشیلریلہ ہر سنہ تہایتندہ (۱۰-۱۵) شنبلی بقدای اعطا اولنور .

سزہ ذریعاتہ تخصیص اولسان اراضی ، صرف ایملکدہ اولان اہتمام سایہ سندہ ، سندہ ایکی دفعہ محصول ورور ، حکومتہ عمومیئلہ لیچون ویورتقال ماتجہ لرندہ و قسماً زیتونلکوردہ استعمال ایملکدہ در . ذریعات جزئیہ ہہ افراز اولنان نارلار الحق اوج سنہ در دفعہ کورہ لیر .

لوا داخندہ استعمال ایملکدہ اولان آلات ذریعاتہ مع التأسف یک ابتدائی بر حالہ در . مع ما قبیلہ سوک سنلردہ جب اولنان قابور ویولق کی بعض آلانک فاندہ سی بواتش بواتش اعلی ادراک و تقدیر ایچکہ باشلامشدر . بوندن اونش سنہ اول بتون لوادہ تک بر حصاد ماکنشی موجود دکل ایکن ۱۳۲۹ سنہ مالہ سندہ کوبیلرہ یوز عدد اوراق ماکنشی سالمشدر .

محصولات سفیدہ (مصر ، سیسام ، ذاری) ایچون موسم زرع نیشان و مایس و محصولات شتوبہ ایچون تشرین آیلریدر . حصادہ کلنجہ لوا داخندہ اریہ مایس ابتدای سندہ بقدای شہر مذکور اواخرندہ ویسیسام ایلہ مصر اغستوس واپلولدہ حالت نضجہ کلیر . لواک محصولات عمومیہ سنویہ سی بر وجہ آیدر .

جنس محصول	زرع اولنان اراضی	آنان کیت	جنس محصول	زرع اولنان اراضی	آنان کیت
	دوئم	کبلہ		دوئم	کبلہ
بقدای	۲۹۰۰۰۰	۲۱۸۰۰۰۰	تباکی	۴	۴
اریہ	۱۳۰۰۰۰	۹۱۰۰۰۰	توتون	۴	۴
بیامس ذاری	۹۰۰۰۰	۲۱۰۰۰۰	پنالس	۱	۱
مصر ذاریس	۲۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰	باغ	۱	۱
نچود	۳۵۰۰	۱۵۰۰۰			
بقلہ	۱۹۰۰	۱۵۲۰۰			
سیسام	۳۰۰۰۰	۶۰۰۰۰			
سرجک	۱۳۵۰۰	۳۲۵۰۰			
بورجان	۲۷۵۰۰	۵۳۵۰۰			

اشو محصولاتدن باشمہ لوا داخندہ بولسان ۱۹۰۰۰۰ زیتون اناجندن سنہ در ۹۵۰۰۰۰۰ اوقہ زیتون یاغی آندیشی کی اجیلان ۲۲۰۰۰ تخم پاکشہلہ ۶۶۰۰۰ کیلوگرام قوزہ استحصال اولمقدہ در .

طرابلس شام ستجائی داخله بولان باشلیجه اورمانلر عکار و ضمیمه اورمانلر بدر
سعه تقریبی یوز الی بیك دونی متجاور اولان بو اورمانلر غایات و تحفت قریه لری
حدودندن بد ايله ضمیمه ناحیه سی حدودینك نهایته قدر امتداد ایدن و وسطی ۱۵۰۰ متر
ارتفاعه مالک اولان سطوح مانله اوژرنده کانتدر . اقسام مهمه سی قبايات ، عفت ، ارمون ،
عرض الحریق ، زور ، چوردیری ، وادی جهنم ، فاطر قریم ، ضمیمه ناملریله کیمیسه
اولور . اشجار موجوده دن داغ انکلریله پاجلرده نشو و نما بولانلر اوفق بویده ایشیه
کرسته سی اعماله الوریشتلی میسه ، چام و برناک واردیج نوعده اولدیغی کی . بولردن
باشقه خط تقسیم میاهلرله تیارلده بشدن اون متر ارتفاع ویردن بر بچق متر محیطده
هر نوع صنایعه الوریشتلی چام و کونسلر نوعلری ده وارد . بو اورمانلردن هر سنه
وسطی اوله رق ۱۰۲۴۰ قطار کیمور و ۵۲۰۰ قطار اودون قطع ایدیلر . طرابلس
اسکانه هر سنه اطولیدن و سائر بولردن ۷۰۰۰ متر مکعبی هجتمده کراسته ادخال
اولمقدهدر .

لوا داخله معادن تیمنه و مقیده دن اثر بوقدر . صافینا و عکار قضالرنده آلجی ورملی
تیمیر اولتان آوم طائی اوجاقلری موجوددر طرابلس شاملیلر خانه انشا اتند بو
طاشلری استعمال ایدرلر . بولدن باشقه لوانک اوته سنده بر بسته ککرتله آتی بویه سی
Ore jaune و حمض جدید مرکبتندن جاری بویه *Ore jaune* داملرینه تصادف
اولمقدهدر .

-۳-

طرابلس شام مرکز قضایی

۱ - موقع و حدود

طرابلس شام مرکز قضایی لوانک قسم خریستی اشغال ایتمکده اولوب شمالاً لاذقیه
لوانی شرقاً صافینا حسن الاکراک و عکار قضالری جنوباً جبل لبنان متصرفلیقه محدود
و غربنده بحر سفید وارد . قضای مذکور اتی ناحیه دن ترکیب ایتمکده اولوب بولردن
ارواد و حدور ناحیه لری دور حمیدیه مرکز لویه دبط ایدلش ایشیه دهر اکیسینک
وضیعت جغرافیهری و مسافتنک بعدتی حسیله بورا اهالیسی بوالحاق غیر منطبقیدن قطعیا
نمون دکادر . فی الحقیقه هر هانکی بر سبب مالی و یا حقوقیدن دولایی بر حدور لیک
ناحیه سندن قالفه رق اون اون دورن ساعتنک بر مسافتی شوسه بولمقده سنن دولایی انواع

بیروت ولایتی

عذاب و مشقتی ایچنده قطع ابدی دك طرفله قدر کلی هر حالده آرزو ایدیه جك بر نئی دکادر . ولایتک همان همان هر لوانسده مشاهده اولمقده اولان بو تقسیمات غریبه نك اصلاحی الزمدر .

۲ - ساحه نفوس

فضایک تریباً مساحتی تخمیناً وسیعیه کوره ۶۴۰۰۰۰۰۰ ذراع عتیقندن عبارت اولوب بولک ۵۵۰۰۰۰۰۰۰ اراضی امیرییه و ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ اراضی مملوکه و ۲۰۰۰۰۰۰۰۰ اراضی موقوفه در . نفوس ۱۳۳۱ سنه سنده ذکور وانات ۶۶۵۴۸ اولوب بولک ۳۴۴۷۰ ذکور و ۳۲۰۷۸۰ اناث . ارفامک ناحیه لره کوره تقسیم شو وجهله در :

کوی	عدد خانه	طرفلس نام قصبه	تعداد
	۴۲۱۴	طرفلس نام قصبه	۲۴۰۳۶
	۱۶۱۲	اسکله ناحیه	۸۵۳۵
۱۱	۸۶۹	طرفلس	۵۱۶۹
	۸۱۰	ارواد	۴۰۵۳
۲	۱۴۶۷	منیه	۳۶۹۳
۳۶	۶۸۲	حبه	۹۸۱۷
۳۷	۳۴۶	خندور	۴۷۳۶
۱۷	۱۴۷۵	قرای عشره	۶۵۱۹
۱۰۰		بکون	۶۶۵۴۸

نفوس عمومی نك ۴۹۵۶۰۰۰ اسلام و از بر مقداری نصرانی . ملل نصرانیه ایچنده بولک کثرتی خصوصنده روملر ۱۱۱۲۴ رقبه برنجی درجه بی اشغال ایشمکده دگر ۵۶۵۷ ماروقی ۲۰ لاین ۴۶ قویک ۶۹ بروستان ۷۲ موسوی موجوددر .
 ۱۳۳۲ سنه سنده فضایک بالموم تولداتی ۱۱۵۸ ووقیاتی ۳۱۴۸ اراضی مملوکه و موقوفه در . تاریخ مذکورده نفوس بلیسی بر جوقی قصبه و کوی لره اوزرینه چوکش و دهشتل تلغانه سبیت و برمش ایدی . وقیات عمومی ۱۳۲۷ سنه سنده ۶۳۴ ، ۱۳۲۹ ده ۳۱۸ ، و تولدات ایسه ۱۳۲۷ ده ۱۲۰۲ ، ۱۳۲۹ سنه سنده ۴۴۹ ، راده سنده ایدی .

۳ - معارف

طرفلس مرکز قضا سنده ۷۶ ، مکتب واردر . بولردن ۳۱ مکتبک تخصیصاتی دوشربدن دوشربییه حکومتجه نسوبه ایدیلور . تقابلیتی تشکیل ایدن مکتب خصوصیه نك بر قسم جزئیینه محاسبه خصوصیه اوفاقی بر معاونت تقدیه توزیع ایشمکده در . بومکتبلر حقنده اده ایدیلن ایستانتیق بوجه آیتدر :

اشو جدولك مطالعه سندن افلاشبه جنی وجهه مركز قضا سنده موجود اولان طابك مجموعی ذكور وانات ۳۷۴۵ اولوب بونك اوج بیکی ۲۱۲۰۰ ذكور ۸۸۰ اناث، ظن تصبیه و متبانی ۷۴۵ ناجه لره عاندر .

طابه كنهك مفهوم حقیقی بو وطن باورولرینه تطبیق ایتك بیلیم نه درجه به دوهری اوله بیلیم . دار المعلمین مأذونی خواجه لرك — كه بونلر اقلیت قلیله حالده در — مایه سندن انعطاف ایتمكده اولان نتیجه لر تحصیل و تربیه لری اوغورنده ، مللك تحمل ایتمكی قداكار قلیله مناسب دكلدر . اكثریتك مع التأسف بر مکتب ابتدائی بی حسن صورتیه اداره ایتمك اقتدار بی یوقدر . مكاتب رشده دن مأذون اوله رقی و یاخود مدرسه لره بر ایکی سنه اونو به رقی مسلك تعلیمه ایتاب ایتمک معلمر ایسه بونلری تربیه یووالرینك باشنده ایضا ایتك دناهدر . چونکه ترقی و تعالی به آشنه قالان مللك آمال عالیله سنی ادراك ایتكدن بك اوزاقدرلر . فرصت دوشدكجه درمیان ایتكدن اوسانغادیم حیثیتلر ندندر كه بر مکتب ابتدائی بالکیز اوج بشیوز غم و شلق تخصیصات شهریه ایله تأسیس اولمخز . هر سندن اول ذکی ، جالیشقان و وظیفه سنه عاشق معلم یاشدیرمایدور . طرابلس شام دار المعلمینی تعطیل مناسبله كزیمك بزه نصیب اولامشدی . فقط حیات تدریسی سی حقتده مختلف مبلردن و بریلن معلومات مع التأسف مؤسسه مذکورده بی تأسیسندر . بکلن علوی ناهدن ایجه اوزاقلاشدیبور . مركز ولایتده اخصوص طرابلس محصلنده مكاتب ابتدائیك تربیدی لهنده ایجه مؤثر بر جریان واردور . بوقوت مکتبلرلك ایتشمن واده اصلاح حالیه اوغراشسه هر حالده وطنده ها بیوك ودها ناهور بر خدمت ایضا ایتن اولور .

۴ — محصولات زراعی

طرابلس شام مركز قضاك محصولات زراعی سی آیدمكی جدولده كوسترلیك دركی

جنس محصول	ذرع اولنا اراضی	آنان محصول	جنس محصول	ذرع اولنا اراضی	آنان محصول
	دوم	کیل		دوم	کیل
پنبه ای	۵۰۰۰۰۰	۵۰۰۰۰۰۰	زیتونك	۱۲۵۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰
ارپه	۳۰۰۰۰۰	۱۲۰۰۰۰۰	قوزده	۱۵۰۰۰۰	
پیش داری	۱۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰	توتون	۴	۴
مصر داری	۰۰	۰۰	تیباکی	۴	۴
شود	۰۰	۰۰			
بقله	۵۰۰	۴۰۰۰۰			

سپاه	۳۰۰۰۰	۶۰۰۰۰
مرچک	۰	۰
بورجان	۴۰۰۰۰	۸۰۰۰۰

۵ - آثار عتیقه و موقوفه شهر

[۱] - طرابلس را کلدان - اسکله در نظر دفتی جالب آثار عتیقه بحرینتہ قالشمتی
عند در ، لیسان قسمی شمال غربی جیتدن ایکی میل امتداد ایدن اسکی بردالف قبران ایله
محافظه ایلمشدر . حال حاضرده شمال روزکاری ایچانده بولجق قیلر بچون بیوک بر
نہلکانشکیل ایدر . بویوزون شمعی یہ قدر برچوق بلکن کبیری قومه ایلورمشدر . لیسان قارنو
سندہ بر قبائلسلطنتی دھار اوردراک یقینی ۳۰۰ متر طولندہ و بکار نامیہ معروف اولہ پ
وقیلہ (مشہ) نامی طاشیان قنیک لیسانی فورتنہ لردن محافظه ایدن طبعی بردالفہ قبران
وظیفہ سنی کور و وایدی ، بورادہ کمی و قایتقرہ مخصوص (قابون) نامندہ بر فتحہ واردور .
بکاردن ۴۰۰ متر مسافدہ (بیلام) جزیرہ سی کاشندر . بورادہ مساکن قدیمہ و بیوک
مخزنلر آناری مشاہدہ اولتقدہدر .

طرابلس قصبہ سندہ یوقاریدہ تفصیل اولتان یوحکک قلعہدن باشقہ [۲] نظر دفتی
چالسر آثار عتیقه یوق دکلدن . اسکله دن نهر ابو علی منصبہ قدر اولان مسافدہ لیسانی
محافظہ ایچون اهل سلب محاربه لری انسا سندہ انشا اولتشر اتی قله خرابہ سی وساحلک
اولتقدہ بریسندهم وقیلہ سردن جانب اولتدینی مظون اولان یسبل عماریتدن ستولر مشاہدہ
اولیور . اسکله در مار الذکر قله لردن برج المشہ ، برج المقاربه و برج الشیخ عقان خرابہ
لری موجود اولدینی کبی سکز دقیقہ مسافدہ برج الشاطیر ویدی دقیقہ بعدندہ الک ان
محافظہ اولتان برج السبع [۳] . ودها شمالدہ و ابو علی نهرینک دکرہ دولتدینی موقعدہ
برج رأس النهر موجوددر بوسوک قلعہک طرابلس اولان مسافسی ابوعلی وادلیسی
طرابلس ایچوق یکریمی دقیقہ قدردر . اشوقله لراسلاملر طرفدن انشا اولتشدی .

[۲] - اررار نامی سی رآناری - سرکزه مربوط ناحیہ لردن برخی تشکیل ایدن
ارواد جزیرہ سی نام قدیمی ارادہ طرابلس شہرینک الی کیلومتر شمالندہ و طرطوسدن
تقریباً اوج کیلومتر بعددہ کاشندر . قنیک قبائلک مہملردن سایسلان اروادیلر وقیلہ
صیدا ایله رقابتہ کیریشدرک ایچہ موققیلر تأمین وسوربتک ساحل شالیسی زیر حکمرینتہ

[۱] ص: ۱۱۷

[۲] یوقلہ ک مدخلدہ صبر حاضر ابتداستہ قدر محافظه اولان ایکی ارسلان هیجکلی موجود
ایدی . بوندن طولانی قلعہ برج السبع نامی ویرلشدر .

آلہرق شمعیکی طرفوس ایله امریت بلده قدیمی ارم سنده پالتوس *Paltus* بالائی
Palmyra قارن ایبرا *Palmyra* وامریت *Palmyra* قولونیلرینی تأسیس
 ایمللردی . برارهلق سوریهک شمال قسمی اسکان ایدن بتون قبائل ایله برنشهرک اون
 . مکزنجی نائسه فرعونلرتدن اوجنجی طوطوز وایکنجی رامزس و اوجنجی رامزسه قارش
 حرب اجدقاری حکمی آتوریلرله مصریلر ارم سنده وقوعه کلن اوزون محاربه لوده
 غالب کاه اطاعت ایدرک مهابوت نعلیهده بولور کاه اعلان عصیان ایدرلردی .

عجملر واسلندر کیر سوریهی استیلا ایندکلری ائناده اروادیلر کندیلرینه بخش
 ایدین نبح استفلاادن ایجه استفاده استفاده ایشلردی . سوریهک قدم شالیسنده نبحارت
 بحره ایجه بر مدت ایچون هان هان بولورک السده قلش ایدی . فقط رومایلرک ورودی
 جزیره مذکورہ سکنه سی تاخره اوضرائمشدر . چونکه تام قارشو طرفده ارداد مهاجر .
 لوی طرفدن تأسیس اولنان اتارادوس وای اتی ارادوس وشمعیکی طرفوس و سکنه سی
 وطن اسلیرله دهشتلی بر رقابت تجاربه کیرتشرک احراز ظفر ایش بولبوردی .

حال حاضرده طولی ۸۰۰ و عرضی ۵۰۰ مترو رادرسنده بولنان ارواد جزیره سی
 ۸۱۰ خایه ۴۰۵۳ قوسه مالکدر . جزیرهک جهت جنوبیه سندہ منی اولان قصبه
 کیش بر دیوار ایله اطراف ایدلش ویا کز شرقده و قبیلہ لیمان و ظیفه سی کورن بر فتحه
 بر اقلصدر . دیوار حالا جانب شرقده ۹-۱۲ متروک بر ارتفاعه دوریور . اطرافک
 اک مربع قطعه سندہ عربلر طرفدن و قبیلہ انشا اولمش برقله خرابه سی و قبالده اویوش
 مخزلم واردر . بوندن باشقه هیئت اصلیه سی حالا محافظه ایدن سو خزینهلری و جهت
 جنوبیهده تحت الارض مباتی و بونک دیوارلری اوزرنده بر طاقم ککتابلر دها
 موجوددر .

اسکله قصبه سیله دها جنوبیه در بیجق ساعت مسافده واقف طلدون قریه سی ارم سنده
 کی ساحلک وسطده تقریباً ۵۰-۶۰ مترو بعدده دکر ایچنده طلالی صومالی و قورالان
 ایشکده اولدیندی وارواد اطیه سی ایله طرفوس ارم سنده کی بوغازده دخی سطح بخوردن
 اعتبار آیدی سکر مترو عمقده یه بر طالی صومالی بولندیندی غراب طیبیه دن اولهرق
 فیه ایدیلیدر . محاربه زماننده اروادیلر ایچجسک سولرینی بو بیکاردن دری بو ریلرله
 چکرلردی . اساساً منع ظن اولدینقه کوره قرمه ده ۲۵ مترو ارتفاعده کائن بر تبه دن
 حکمده کی ایچون موازنت مایعات قانونه تیباً بو صوبی سطح بحره اخراج ایشک بلک
 قولایدر .

بو کونکی کونده قسم اعظمی مسلم اولان اطراف سکنه منک مدار تیشی کیچلک و سونکر .
 جیلکدر .

[۳] - طرطوس نامیه سی رآند فر برسی - ناحیه شمالاً حصین نهری و خوابی ناحیه.

بی شرقاً و جنوباً صافینا قضا به محاط اولوب غمقه نهری ناحیه بی قضای مذکور دون
ایر مقدمه در - نهر الحصیندن صافینا قضا به ملحق عین الزرقه ککونک جواریت قدر
طولی درن ساعت و عرضی دخی بر ساعت راده شده در. مساحت سطحی سی ۱۶ کیلومتر
مربعی تخمین اولیور.

شمال غربی سی اووه و جنوبی قوملق اولان بو ناحیه ده حصین و غمقه و قبله نهر لر به
جهت شرقیه در. شیخ سعدی دور و خربیات داغ لری موجود در - نهر الحصین مر قی قضا.
سنگ قسم جنوب شرقی سی اشکال ای دن خوابی ناحیه سندن نبعان ایده رک سنگر ساعتک
بر مسافت قطع ایلا کدن سو کره طرطوس قصبه سندن بر ساعت شماله ذکره دو کیلور.
قصبه تک یارم ساعت جنوبیه ذکره انساب ای دن غمقه نهری دائمی الجریان دکن در.
طولی بش ساعت و منبی برج صافینا قصبه سنگ جنوب طرف لریده در نهر. القبلیه کلجه
بو جای ساحل دن اوج چاریک - ساعتک بر مسافت دن کله رک تخمیناً ۲۰۰۰ دونمک اراضی
بی اسفا ای تدکن صو ککره امریت خرابه لر تک بولندینی محله ذکره قاریشیر.
تبارک اک مبعی اولان خربیات مرتفعاتی ۱۵۰ متر و ارتفاعه در.

ناحیه تخمیناً (۶۵۰۰۰) دونم دن ترکیب ایتمکده اولوب بونک بالکر ۴۰۰۰۰ دونمک
قیمت دن استقامه ایلا کده در. متقابلی یاقوملق و یا خود مهمل اراضیدن مر ککدر.
حالی که اعل سلب مؤرخ لری طرطوس حوالی سنگ و قبله سبق بر اورمان حالده
بولندینی ذکر ایلیور لر.

ناحیه تک محصولات عمومی سنویه سی بر وجه آیدر :

۱۳۳۱ سنهی ایستاتستی

کیلو حسابیه	جنس محصول
۵۰۰۰۰۰۰	پیدلی
۱۵۰۰۰۰۰	آرپه
۲۰۰۰۰۰۰	پیاض داری
۳۰۰۰۰	بقله
۳۰۰۰۰	نخود
۱۶۴۰۰	آچی بقله

ناحیه ده زیتون و ایجیر اناج لر به مستور اراضی ۱۵۰۰۰۰ دونم مساحتیه تخمین
اولیور. قصبه تک جهت شرقیه سنه قبل الحرب بشدیر بلن اوج بورتقال باغچه سنگ

هر برندن سنه ۵۰۰-۶۰۰ لیرا قدر بر واردات تأمین اولور ایدی .

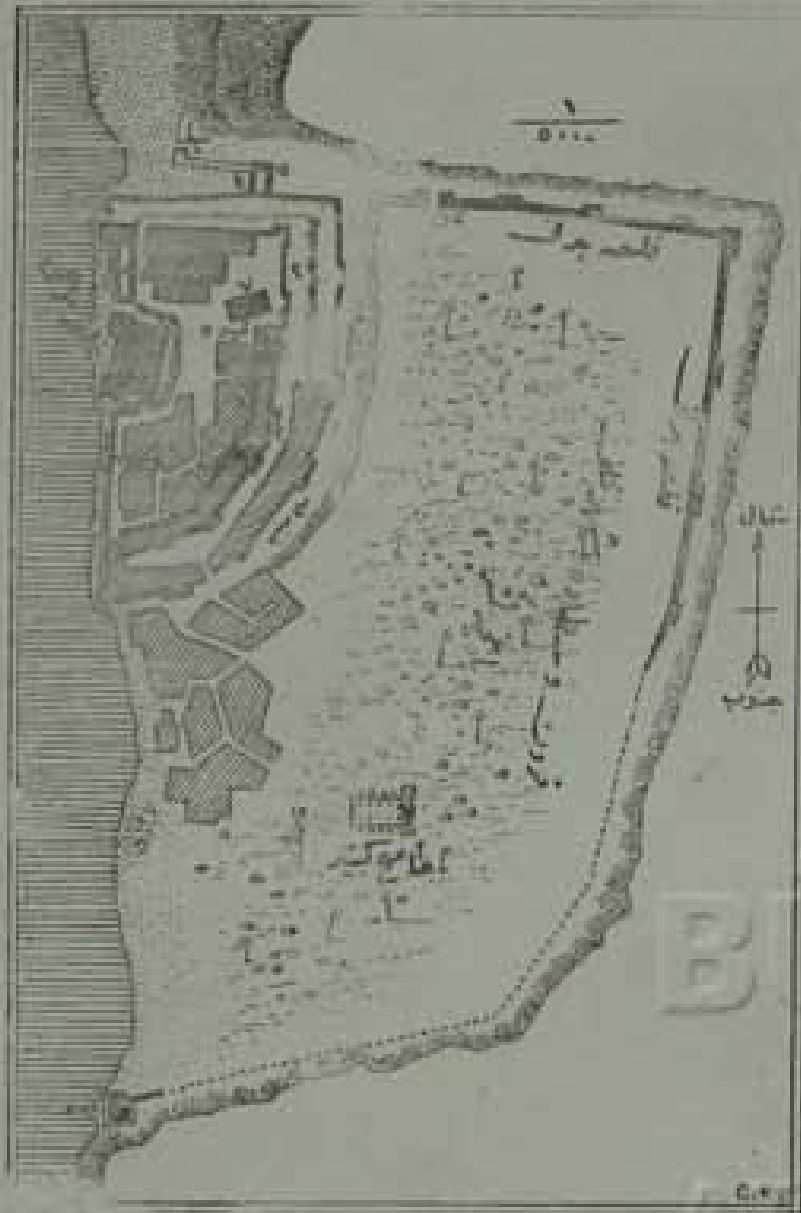
طرطوس ناحیه سی مرکز لوانن الی کیلومتر و شمالده واقع و ساحل بحر ده همنامی اولان بر قصبه ایله درت قره والی مزرعه دن منشکلدر نفوس ذکور و انات ۵۱۶۹ اولوب (۳۸۱۶) یسی اسلام ۸۰۸ سن روم اورثودوکس و ۵۲۷ یسی مسارونی ۱۸۱ ی بروستاندر . مکه تحایه بک قنبر اولقله مهاجرت اون بش سنه دتبرو ناحیه ده حد بر دوره کومشدر . اولا خریستیانلر و صو کره اسلام ونصیریلر آمریقا یوانی طونیدیلر . شدی به قدر تقریباً ۳۰۰ کشتی هجرت ایشدر . بونلر سنه ده ناحیه ده کی خانه لرینه وسطی ۵۰۰۰ لیرا قدر بر میخ کوبدردر ایدی .

ناحیه مرکزی اولان طرطوس قصبه سی فیکلیبرک آتارلندن اولوب ارواد جزیره سی قارشو سنه مذکور اطه مهاجرلری طرفندن تأسیس اولقلله اروادک قارشیوی مناس اوله رق (انارادوس) اسم یونانیسیله اولمشدی . طرطوس بونک غلطیدر .

روماللر سوریه ده برلشدکلری وقت قصبه مذکوره اروادک ضررینه اوله رق سربس بر سورنده ترقی ایش ایدی . (۳۴۶) سنه میلادیه سنه روما ایمراطورلرندن قسطنطین قصبه سی سرایا امیرا ایشکل بر مدت ایچون قسطنطینا بیله نسمه ایدلدی . قرون وسعاده تکرار طورطوز توران نامی الآن انارادوس اهمیتلی بر موقع اکتساب ایشکله ملحقا بیله برابر طرابلس قوشلغه الطاق و ۱۱۸۳ ده نامیه شوالیه لری طرفندن برنجی سنتدن بر موقع مستحکم حاکم افراخ اولدی . ۱۱۸۸ سنه میلادیه سنه صلاح الدین ایوبی اردولرینه شوالیه لر شدلی مقاومت ایشدن صو کره قلعه ک بر قصبه نامیه اچار ایدلشله ایسه ده مجاهد موسی البرک وفاندن صو کره قلعه سی تکرار بد مشعلرینه کیزدک ۱۲۶۱ سنه قدر حکملرینی ادامه ایشلدردی . سنه مذکوره بونک بحر یه دن صلاح الدین خلبل طرفندن شوالیه لر مغلوب و قصبه سی بون مشعلایله برابر اسلاملره تسلیمه فریس اطه نه چیکمه اچار ایدلشدر .

اهل صلب محاربه لرند نامیه شوالیه لرینک اسلاملره تزکه مجبور قالقلری سونک وقع مستحکم طرطوس اولمشدر .

قصبه قبالده اویولش خندقلی بر سورايله اصل شاتودن ترکی ایشکلدر . غیر مستقیم بر تراز شکلده و قلعه لر له بجهز اولان سونک قصبه اعظمی مرور زمانه تخریب اولمش والیوم آتارلندن واسکز جهت شمالیه ده کی قبولمشدر . سونک ایچ طرفنده بر جوق انچه لر و حالا محافظه اولان طرطوس قاه درالی (بوسکون جامع حانده در) واردر . ۱۲۰ نجی عصر اسلوب معیارینک کوزل بر نمونه سی تشکیل ایدن بو عهد شرقندن غریه دوغری ۴۰ متر طولنده و ۲۷ متر عرضنده در . غریه اچیلان

İSTANBUL
BÜYÜK
BELEDİYE
KİTAPLARI

طرق و سق فقه منك تحسبات داخله سی

۱ ایکنر قلعه بدنی ۲ اوچنر قلعه بدنی ۳ برکوبرو ۴ برقاو ۱
• نوله ۶ بولک بر سالون ۷ کلیمسا ۸ اوسق قاپال مفازه لر

MEBUL
KSEHİR
İYESİ
KITAFLIĞI

کوزل نبوسی غوثیک طرز مهارتینده اولوب اوستنده اوج بخره وجهه مننده عجرایی ایکی کوچک دایره واردر. کلیسایک داخلی جناحیتدن یاراقلره مزین شاییتولی ستونلره تقریب ایدلش بر معبر عمومیدن عبارتدر. بنا کویا وقتیه سن ییهر طر. فندن انشا ایدلیدکندن حکم صلیبده خریستیانلر کلیسایک زیارتیه هر طرفدن قوشارلر ایدی.

ایکی شهرک شمال غریبینده کائن شانوکیش بر خندقله قصبه مذکورهدن تفریق ایدلش اولدیغندن مرور وعبور الحق بو خندقک اوزرنده انشا اولان بر کوربی ایله تاملین ایدلش ایدی. بیوک قلهدن ایجری به کبرکن اولا قبلی بر دهایزه و سوکره قلعه تک برنجی سوریه واریلیر. بوندن سوکره شمدیکی حالدیه طور اقله دولدرلش بر خندقله ایکنجی دیوار قلع ایدلکدن سوکره ایکی قبونک برنی طوتان بر فتحهدن قلعه تک داخلی حویسنه موصلت اولتور. قبونک جهت یسارنده کیش بر سالون موجوددر. سوریهده صلیبیلر طرفدن انشا اولان بو چشید بنارک اک کوزلی واک وسعتلی اولان مذکور سالونک ایوم بالکز بر فسی محافظه ایدلش؛ طولی ۴۴ وعرضی ۱۵ مترودر.

جنوب شرقی جهتنده بر کلیسا وحوایک اورتهمنده بر قیودها مشاهده اولتور. شمیرکی قصبه تک بولسیدنی رده وقتیه شوالیهلره مخصوص خانلر موجود ایدی. مؤرخ مشهور ابن الانیرک روایتیه کوره جهت غریبده کوربان وار وقت مربع الشكل قلعهله مجهز اولان قلعه برچندن شوالیهلر غران به ترارک قوماندایی آلسده اولررق قلعهنی صلاح الدین ایوبی اردولرینه قارشلی مدافعه ایدرلردی. برچک آلسده حالاً مشاهده اولان بوش غزللره وقتیه ذکر جهندن اچیلش بر قیودن کبرایر و قلعه مدافعلرینه کیلرله ذخیره و مهمات یئشدریلیر ایدی.

[۴] — امریت خرابلری — طرفونک جنوبینده والی رفیقه مسافده کانددر. بو خرابلره فرنگلر ماراتوس *Maratous* دیرلرکه بو کله امریتک لاتینجه سندن باشقه برنی اولاسه کرکدر. اروادیلر طرفدن تأسیس اولان بو یلده قدیمه باخسوس اسکندر کبرک مجرمی اتناسنده بک ذنکین و معمود ایدی. سکنهنی ۲۱۹ سنه میلادیه سنه اروادیلرله اولان علاقه سیاسیه لرشی کیش و اساساً ۱۴۸ تاریخده هر ایکی قصبه ارسنده عساربه وقوعبوله رق بعض و عداوت حاد بر دوریه قیرمش ایدی. رومالیلر دورنده ماراتوس بنون اهمیتنی غالب ایشدی. خرابلر شمدیکی امریت و قبله چایلرینک هر ایکی طرفنده کانددر. قصبه صخری بر

تپه اوزرینه بنا ایدلمش و کیت کیده وسعت پیدا ایدمرك نهایت اوومه قدر امتداد اجتمش ایدی. امریت منصبدن اعتباراً بر کیلومتره شمالده معبد اسمیه اولتان برنجی خرابه کوز و کور . بنا ۴۸ متر عرضنده و ۵۵ متر طولنده قبالده اوپولمش بر حوالیدن اولوب حالاً مرئی اولان جنوب دیواری بش متر ارتفاعنده در .

جهت شمالیه ناظر اولان جبهه تک وقتیه بر قاپ قبولی بر دیوار ایله قبالمش اولدینی مظلومدر . حوالیک اوزرینه اوج متر ارتفاعنده مرجع الشکی بر قبا وارد که شمال طرفی وادی اشقامنده اچلمش وادی قبیلی پالمشدر . هر ایکنی طرفنده مردیون آثار مشاهده ایدلکده در . اولست زمان بو خرابه دن تحت ایدرکن دیو رکه سامیلرک انک ایکنی معبدی بود . اقوام مذکور تک حواله دینه سی اکلانه جق بوندن دهایی بر بنا بولمق ممکن دکندر . معبد و مسجیت اسبله ایله عبرانیلرک اشیاای مقدسه قی حفظه مخصوص اولان تاپون السکینه لرخی اکتیری بود .

میدک شمال شرقینده و امریت نهری ساحلنده برالمرك (المقلعه) تیسیر ایتدیگری خرابه موجوددر . بومانی اطراف اربعه دن ۶۰ سانتیمتر ارتفاعنده اون باسقله چوریش، جهت غربیه سی نصف دائره شکلنده (۱۲۵) متر وسعتنده بر میدان حالنده در بر از اوندده مشاهده ایدلمش انسان قبا بر جوق قولوارلری و مونا حفر لرله اوردلمش اولدینی کی غربده دخی اوستنده بر جوق مبنای آناری مشاهده اولتان اوج حولی دهه موجوددر .

عین الحیات بیکاری جوارنده بولتان مزارلر بر ایلمرحه (مغازیل) نامبله معروف اولوب انک شمالده کائن اولان مزار مدور بر قاعده ایله اوستنده سیلندر شکلنده بیکارم طاشدن ودها اوستنده بش زاویه قی بر اهرامدن عبارتدر . آتی متر اوندده دوت طاشدن مرکب بر قاعده ایله ایکنی متر طولنده وینه سیلندر شکلنده بیکارم بر طاشدن عبارت دیگر بر مزار دهه وارد . قاعده سی تشکیل ایدن طاشلر اوزرینده مهالسه بر مزار طرفندن نقش ایدلمش دوت ارسلان رسی ودها اوندده بوقیلدن و فقط دهه بسط ایللمش دیگر بر ستون دهه مشاهده اولور . بولک آئنده موجود اولان مونا مزاره سی منظم بونلمش بولک بر طاش ایله قبالمشدر .

بوکوچک خرابه تک شمالنده ینه طاش ارمینده جسم بر خانه مشاهده اولور که بولک جبهه غربیه سی ۳۰ متر طول و دیوارلری ۶ متر ارتفاع و ۸۰ سانتیمتر عرضنده در . داخلی وقتیه اوج قسه ایللمش و جهت شمالیه سی بونلمش طاشدن بر دیوار ایله سد ایدلمشدر .

طرابلس شام

۱ - طرابلسك منظره ورضعت خارجي جي

سوريه ساحلتك اڪ رنگين بلبلن ۾ بري : طرابلس ...
 طبيعتڪ سخاڪر اُلى مناطق وبلدانه توزيع محاسن ايلرڪن طرابلسده برحزمه بديعه الوان
 احسان ابلهش ... قيرمزي ، بياض ، ايشيل ، مائي ... ويوتون بو رنگر بوراده ته
 بياض وه قدسي صحنه لول ابداع ابيدبور .

بو اعتبارله ده نيلا بيلرڪه طرابلس ، عظيم بر مشر محاسن وبلداندر . اڪ مشاڪيند
 نظرلرڪ بيله روشنا اولدقلى احجار نينهك بو كزیده بقعه منورهده اوله مولس وقيندار
 بر اشلاف نريهي وارڪه ..

ياقوت والماس ، زمرد و زرجد ... طرابلسده ممتاز بر اقتران مسعوده نائل اولمش ، انظاره
 ليه ، ليه انجذابلر وعد ايله بور . بر زمان ، بورحقي انجذابى نوش ايلين سوريله
 بر شاعر (۵)

فالبحر والمرج الشير ورمها

فيروزج و زرجد و مرجان

ترجمي ،

طرابلسكده كزي فيروزج ، ساحه سبزى زرجد ، قوملى ايسه مرجاندر .
 ده برك طرابلسك منظومه الواني ترنم ايلرڪن نه بوروك بر حصه اصابته . ظاهر

طرابلسده روتما اولان بورنك طوقانى نجه صنعتكارلى قديمدن بري تمزير اولاره
 سوق ايله بوردي . نيته كيم اين ماسيه الرومى :

اربعه سادت وساد مقامها

على سائر الامصار فى البحر والبر

بايضى اللج واحرار كنيها

وخضرة مرج قد جلا زرقة البحر...

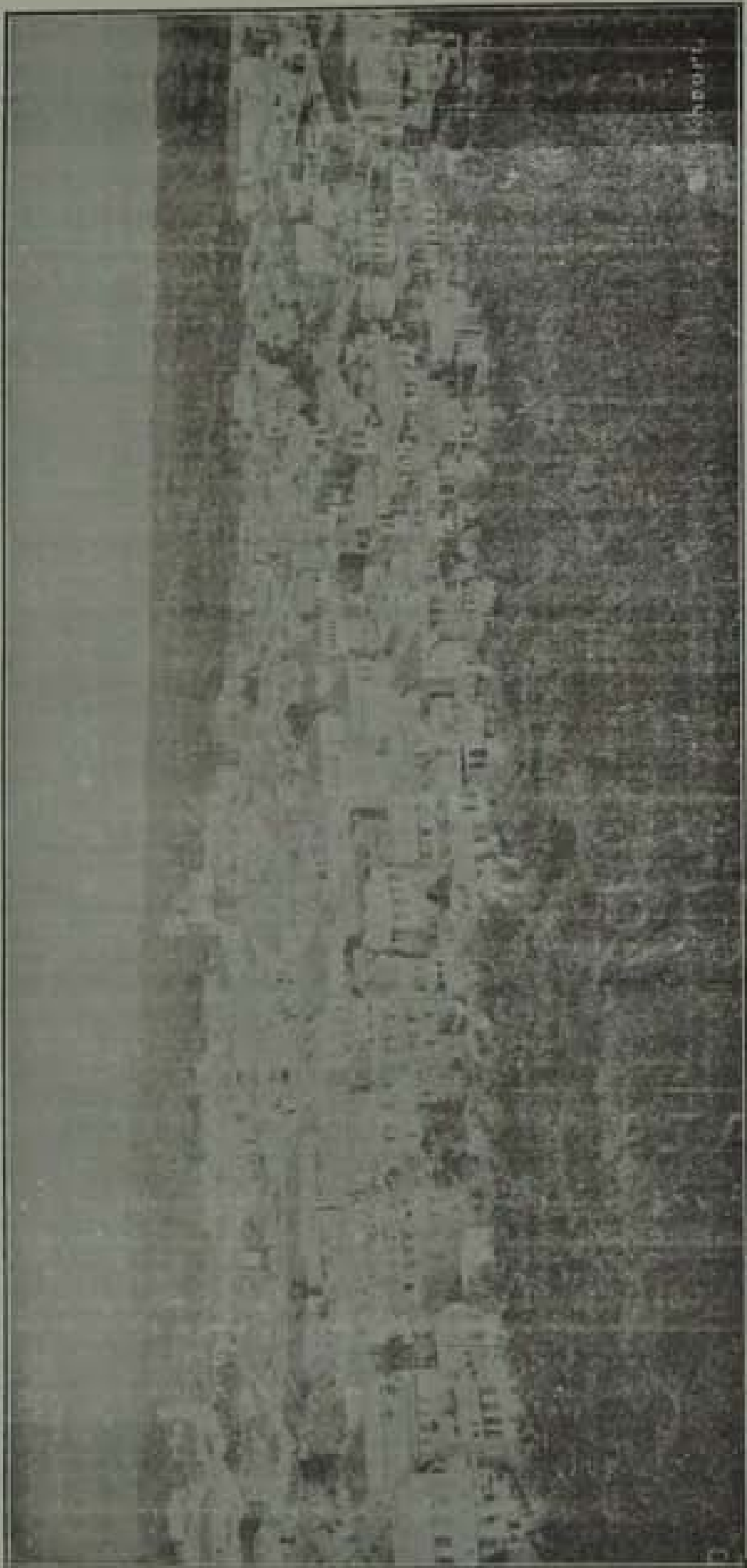
صراغلیزه ہو دیار مستطانی تصویر ایلر کن :
و طرابلس ، امصار سائرہ میانده ، اولریک بیاضلی و قوملریک قیرمزلی ایلہ
آناجلریک یشیلکی وده کیزیک مائیلکی ایلہ خلاصہ بودرت واسطہ ایلہ کسب نمایز
ایدہ .

دیوردی ، فی الحقیقہ (سوریہ تاریخی) مؤلف فاضلک (۵) دخی افادہ سی وجہ اولریک
سطوح وجہ راتیک کیرجلہ سلا اولمانسندن دولای طرابلس ، شرق جنوبیدن شمال غربی ، دوغرو
قطع ساحل ایلرین قدیم (قادیشا) نهری اوزرنده بسط جناح ایلہ مشرق بیاض کو کرجینی کدیورہ
حال حاضرده (نهر ابوعلی) نامیلہ توسیم اولوان قادیشا نهری ، جهت جنوبیده کی داغلیردن نیغان
ایدہ رک طرابلس داخل اولدقدن صوکرہ بلدیہی همان همان باشدن باش قطع ایلر ویر دیغی
صباح ، اوج دیغی ایسہ صول طرفندہ ، بر اقرہ ، وایرم ساعت قدر پورتاقال و لیون باغچلری
آرسندہ ، دولا شرقی نہایت طرابلسک شمال غربی سمتلرنده ، ده کیزیک مائیلکلرینه کوسولورہ .

بلدہک جنوب و شرقی جهتلری ایسہ کوچوچک بر دتبه جالنده در ، نهر بو تبه لوزک
انکلرینه عیس اولدوق کچر ، بنا علیہ طرابلسک بر آنی نیاتر شکلنده بو کسہ لن بو قسم
اولدندن صرف نظر ایلدیله جک اولورہ . بلدہ شمالدن جنوبی دوغرو مستوی بر ساحہ داخلندہ
اوزانتی بر قطع ناقص عمران جالنده رونما اولورہ . بو عظیم شکل هندسک قطع کبری
امتدادیجہ ہر ایکی طرفدن واسع بر ساحہ اشغال ایلدن یشیل زیتونو آناجلریزه بلدہک
شمال غربی و غرب سمتلرنده و بحر سفیدک بیاض کویوکلرینه قدر دوام ایلدن ایکی عوارج
کیلومتروقی سافہ داخلندہ لایقطع بر جالده اولوان پورتاقال ، لیون و امثالی آناجلرک
تشکیل ایلدیکی او عظیم ساحہ خصرا دخی دوشونولہ جک اولورہ طرابلسک ، واسع بر
دائرہ سیزین ایلہ محاط اولدیہی اک جزئی بر ملاحظہ ایلہ اکلاشیلور .

بخصوص طرابلسک سیما ی ایلسی اوزرنده بر اکلیل زمردنی آکدیران یشیلکلرہ
مجاور و اوزاقلرہ دوغرو امتداد ایلدن بی حدود بر ده کیز والدرکگ قدسی برہالریزه لارج
جالندہ اوتاج ذی ایتہ ساحہ بر تروت و بر قیمت دیگر علاوہ ایلرہ .
الحاصل طرابلس محیطدہ ذی حیات بر طوقان بیاض بدایع وارد و شرق و جنوب
جهتلرنده بو بلدہ کیزدہنک کومولدیکی مردم متحول صاری ، نپہ و نہایت قیرمزی
رنگلردہ کی قوملر و طور بر اقلردہ کھربالرک ویا قوتلرک بر طیف خاطرانی پارلارہ . (العل)
داغلیرک اوزرنندن کوش ہر صباح بو بلدہ رنگبہ سیمین نورلری بدل ایلرکن
کوزر بلا اختیار قاما شیر .

(*) تاریخ سوریا - جرمی بنی

CHDORU

در ایستگاه

TA
YUY
BELED
TÜRK

MEBUL
ŞEHİR
İYESİ
KİTAPLIĞI

طرابلسك آقشاملىرى دەم نە مەدەب و نە قدر دالەتەن در . شرقدە و با جنوبدە كى تەلەردن
 جوارە نكەبان اولان نظرلر نە عظيم بر لوحه احتشامه شاهد اولور . افنك شەبە دار
 مائىلكرىنك متهساي حدودندە مدود بر روزن زرين كورولور . بر منج قدسىنى آكدبران
 بو شەلە دار روزندن لايىنقطع دوگون بر مایع ذهب وار كە دە كىزك مائىلكرىنە نورانور
 بر شەشە حالده داغیلر و صوكرە دە كىزك آغوشندە رنگین مینەن بر صغیحە حالده
 منظور اولان طرابلسك والمیه - اسكە قصبەنى سراپا بالدززلرله مستغرق ایسر و نهایت
 مرجان بیغیلرخی آكدبران قوملرک ، زمرد و زبرجد قبضانە بکزمین حدائقك اوزولرندن
 آشارق بلدەنك الماسلرینە قاروشور ، كاه نامحدود نوجلر وانكاسلر و كاه رنگین رقصو
 وجودە كتیر دكدن صوكرە غنبرین و جاذبه دار طرابلسك آفاق مزمره سندە یا یلاروق بر خواب
 قدسى به استحالە ایلر . آرتیق بو ساحه بهشتيك فوقدە قوبولا جورور بر قبة ساكنندە
 اولوركن ییریل ییریل ییریلدايان ایچیلرله ایشلمش او لحاف مرصعك أسرار آود
 خلالده بوتون طرابلس دخى بر نوم بدیع مستافه به ابر بشیر . . اوزمان بوتون محیطان ،
 بر بخوردان صمدائىك اطارە ایتدیكى غشى آود و مسكر رائحەلرله آغوش باغوش والمیه ،
 تبه لوسك فوق احتشامندن رونما اولاجق بر كان نوره منتظر نشیع لیلال ایلر . . .
 روح بو طرابلس نە كوزەل ، نە كوزەلدور . . . اكر دیوان كاشانك اك ذى سال
 نصید شجاسقى سوریه ایسه بنی شبهه بو منظومە حسن و آنك بیت الفصیدی طرابلسدر . .
 حسی ، تنوع ایچندە بر وحدت اولاروق نلق ایدنلر آلتاغا یورلور . . بو اعتبارله
 طرابلس اك بلیغ بر نمونه جلالدر . . سوریه نك هیچ بر بلدە سنى طرابلس قدر مناظر
 عدیده کیله ظاهر ایدە همش و اوقادار رنگین دكدور . . بلدە دمشق یازیقلر اولسون كە
 دە كیزدن محروم در . . سوریه - ساحانك ملكة ذى اشتهاری اولان بیروت بیله بو نادار
 رنگین سرر مجموعە بدایع اولامایور . . سوریه نك امصار سائرە سنى موضوع شت
 ایتمك ایستەم . . هر حالده طرابلس ، زمردین تیه لری و لعلین قوملریله ، دورادور بر انحنای
 كورهرین حالده كى شهر مقدسیله [۵] ، الماس بنالری و نامحدود خضارتیله و نهایت عظیم
 برفیه وزج مذابی آكدبران دە كیزله ، کیجه لرینك سیمین مهتابیله ، صدق آسانندە
 كولومسە بن لالی نجبو میله و بوتون تنوع محاسنیله سوریه نك اك كوزەل
 بر بلدە فرحسزا میدر . بنا علیه طرابلسك محویت برست سا كئلری بو مشهر
 محادى (دمشق الصغیره - كوچوك شام) ديدرك نوسیم ایتمه سینلر .
 ذرا غیبه كیلر بیله بو ساحه فرحزاده بر نمونه بلدان ابداع ایتمك ایستەدرك

[۵] دایقناهری (مقدس نهر) دینکدور .

قديم نبر ، سيدون و آزادى ليلك ذوق مخصوصلرى مزاج ايله اوچ بلده دن مر كىب اولان بو شهر ذى كالى وجوده كىنو مشلورى . حتى بونابيلك زدنله (تريبوليس) نامى آلان بو شهر قريه بو اعبارله بر قاچ بلديه معادلده . بنا عليه طرابلسيلر اوبى مال بلده نيله بحق تفاخر ايده بيليرلر .

۲ - طرابلسك منطوق رافلسى

[۱] - قصبك ومعنى رنارى - وقتيله ، فيككه ليلر زماننده (طرابلس) بلده سنك اشغال اينديكى ساحه بك عظيلى . صور ، سيدا وارواديليرك آبرى ، آبرى اولوق اوزده وجوده كىنو دكلىر بلده نلانه بجمعه نك آزالرى (ستاديا) تيمير ايشدكلىر بو فرسخه قريه بر مسافه ايله قىرئق ايدلىش بولونىمى ايچون بو اوچ شهرك جسدودى شرقاً حال حاضرده كى شهرك جبل لىك جوارنده كان بولونان روم اوزنودوقس مقبره سى موقعدن باشلايارق بر قاچ كيلومتر و امتدادنده كى ساحه نى اشغال ايتك اوزده غرباً ده كوزه قدر دوام ايدوردى . بيحوت عنه بلاد نلانه دن برى طرابلسك ياريم ساعت قدر جهن غربه سنده و ده كوزه كى نازنده بولونان (المينه) تيمير ديكره (اسككه) قصبه حاضره سنك موقعدده بولونوردى . اينلجيسى ايسه ، شيبديكى حالده ، روم اوزنودوقس مقبره سى ايتك ايدىلن (سلفابيه) موقعدده ، اوچنجيسى دى طرابلسك غرب جتوبى سنده (والحصاص) نام محله نلانى ايدى .

مال بوسكه حال حاضرده (طرابلس) قصبه سى (جبل ابو عيمره) نامسكه قىرئق اولان تپه نك ايتككده و مستوى بر ساحه داخلىنده بولونمقعدده در . مظهره و وضعيت خارجيه سندن بحث ايدوركن بيسان ايدلىكى وجهه اطرافى زيتونلقلوك و زرداقال باغچه لرله محاط اولان وهان همان بر قطع ناقصى آكيدران طرابلس قصبه سى شيبديكى حالده شالدىن جنوبه قدر نهايت بر بوجوق ايكي كيلومتر دق بر طول و شرفدن غربه قدرده بر كيلو مترى متجاوز بر عرضى وارد . بر قاچ كيلومتر دوام ايدن باغچه لقلردن صوكره ده كوزه كى نازنده (طرابلس) سر بوط و بر ناچه مركزى بولونان (المينه) قصبه سى ايسه بر طرفدن طرابلسك اسككه سى و ديكر جهنسدن بلده نك بر استعالة مخصوصه سى حالده در . حتى طرابلس ايله المينه پتسده ايشلىككده بولونان ترامواى بو مسافه نى نهايت يكرمى دقيقه طرفنده قطع ايتككه اولدينى ايچون (اسككه) قصبه طرابلسك عادتاً بر جزو مشى اولارق تلق ايدلىككده در . ا خصوصى ترامواى كذركاهى بولونان شوسه امتدادنجه (طرابلس) طرفدن غربه ، (المينه) ايسه غربدن شرقه

دوغرو توسع ايتكمده اولدني ايجون بر آني قريده طرابلسك نهايت ده كيزه قاروشماسي
ويتا عليه المية ايله بر لشمه سي احتمالي موجوددر .

شونى ده اشارت ايجلى بركه قديم بلاد ثلاثدن ، شهر خارخنده الان تصادف ايدلمكده
اولان بعض سوپولمري بقايا سندن ما عدا بر اثر يوقدر . ده كيز كئارنده بولونان ونهر
ابو على نك منعبدن المينه نك داخله قدر اولان ، رأس النهر ، ، الاربعين ، ، السباح ،
و المعاربه ، ، الشقي ، ، الشيخ ، ناملرنده كي برج قلعه ، لر ايسه تاريخاً قتيك ليلى رك زماندن
صوكره در . بو خصوصه قصبه نك احوال تاريخيه سندن بخت ايديلبر كن ابروجه معارفات
اعطا اوله جتدر .

بو ايصاحات متقدمه دن دخي اكلاشيله جني وجهله طرابلس والمينه ادايسا بر برلندن
قابل تفريق اولمادقلى ايجون طرابلسك خطوط داخله منه وبخصوص بنالرينه دائر
درميان ايدم جكمز مواد هر ايكي قسه شامل اولاييلبر .

في الحقيقه كرك طرابلسك ذكر ك المينه نك بنا لرين ايكي اصله ارجاع ايدمك اسكي
طرز انشا ايله ايكي اسق معاريفي تفريق ايتكمده كوچلك جكلمز . برنجي قسه داخل
اولان بنالرده شام اسول انشاسي وذوقى ؛ ايلنجي مجموعه ده بولونالرده ايسه بيرون طرز
ونظري حاكم و ناليدر .

بهر جهتي بر آز توضيح ايتك ايتردز . معلومدر كه بلده دمشق (برده) نهرى ونول
بعتك كئار وسو اوندن بولوندين ايجون شامك اكثر اولرينه نهر سوپي جاب ايله بيلور ؛
بنا عليه سوپك اكثر سندن بالاستفاده شام اهالي سي اولرنده اكثر يا اوفاق بر باعجه لى ايله
بر سوپولى (سابقه) و بر حوس يا خود ينه طاشك ميذوليتدن دولاي طاشله ويا سرمرله
دوشه قمش بر حولى وينه بر حوض انشا ايتسي آرزو ايدرلر . عين زمانده اولرسك
اقسامى اكثر يا سوپك منظره سندن نصيبه دار اولاييله جك بر سوونده و زمين قانده بنا
ايدرلر . وحتي حوضي ، فسقيلي بوپوك مرمر سالونلر (قاعه) لر بايد بر مق صورتيه ده
بوقولمى اكلاليدولر .

طرابلس ايدر دخي (نهر ابو على) دن بالاستفاده اوتندن برى شاميليرى قليب ايدم .
كئشله وحتي اولجه ذكر ايتديكمز وجهله بلده لرته (دمشق الصغيره) نامى و بر منكله
افتخار ايتكمده بولونمشلردر . بوندن دولاي دركه طرابلسك قديم اولريك هان عمومي
بو صورته انشا ايدلمشدر .

حال بوكه صوك زمانلرده بيرون طرز انشاسي وذوقى غلبه ايدر ك آبارتجان اصولنده
خانلر انشاسه ايندار اولونمشدر .

بو ايكي طرز انشايك لحظه ده قابل تفريقدر : برنجي مجموعه ده بولونالرك داملري ، ستوي

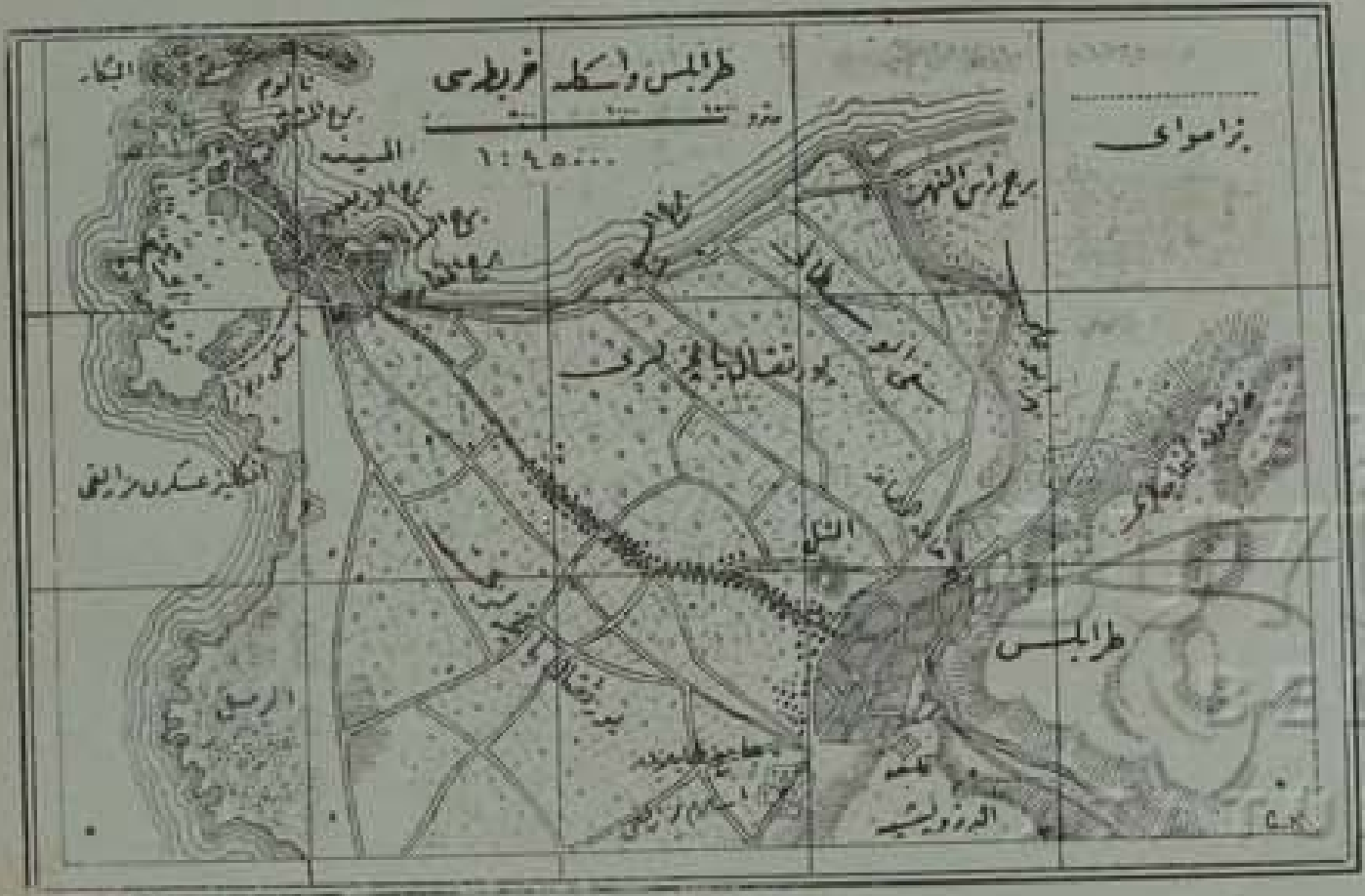
ازدستی کی سبوالی دریا ض بر کیرجده مطلا در . ایکھی قسمده کیر ایسه او زوزری
مخرب و فرمزی کیره بدله مستور در .

مع ما قبه طرابلسک عموم اولری ، دنکی ماری به میل اسمر بر نوع سونکر طاشبله
انشا ایدیلور . بو نوع طاش ده کیر کنارنده واسکله جوارنده (المساح) نامبله نوسیم
اولتان عملدن کلفتسرحه جاب ایدانگه در . اون اون بش سندن بری ایسه بو طاشبله
انشا ایدیان اولرک - رطوبتدن تحفظ مقصدبله - بیاض جستو ایله طلا او زوزری شطری
نجواری چیز کیرله تحطیط ایدیلورک ال یوکک عملا رنده چفته آی ویلدیز انشادی
وضع ایدانگه ازلدنی مشاهده اولوبور .

والمامل طرابلس اولونده بعضاً شام ، بعضاً بیروت ذوقلری غلبه بعضاً هر ایکی ذوق
اشباع ایکنله برابر کاهسی کار کبر اولارق پایلندده ویا کز طلوانلرله بجزه وانشالی
تخریاده اشباب استمال اولونده در . اسخی اولرک بر قسعی ایله یکی طرزده کی اولرک قسم
اعظی نک اینتشر قادن ترکیب ایشیکی دخی شایان نذکار در .

طرابلسک اون بیکه قریب مجموع ایله سنک ننان اسکی طرزده بر نانی ایسه یکی طرزده در .
نهر ابو علی ، نك ساحل یسارندن سله نك ، تل ، نامبله معروف بولونان
قسم قریب قدر اولان قسمی یعنی اسکی طرابلس ، (قدیم دمشق) ک عیندر . بوساحه
داخنده بولونان اولرک بعضیسی هر نه قدر اوقاجق باغچلرله ویا دار بولرله قریق ایدلس
ایسه ، اکثری بر بینه ملامتی ، طوبلو اووزون دیوارلرله تمخید ایدلشدر . نصب نك
بو قسم بولری دخی قرون وسعای خاطره کتیره بیلجک بر طرزده دار اولقله بوار
اکثر نك او زوزری بر صوبلو بیلرله طاقلرله مستور اولوق اعتباربله حیثیتبلدر . انحصار من
بر طرفدن دیوارلرک کنارندن مرور ایدن سو بولر نك وجوده کتیردیکي رطوبت دنگر
طرفدن بولرک آتندن کین فانیلرک اوساخ آلود تمفنانی بو قسم اولرک بولرچی تحملمفره
بر حاله افراغ ایشکده در . اولرک داخلی دخی رطوبتدن وهواسزلندن نك الیم بر حاله در .
بشده و شجک طن اولونان بو کیرلی اولر داخلک نمیز اولدیفنی بعضن نیکسین کملر ایله بیلر
ایست دکتری قدر ادعا ایشیلر . فکرجه بو قسمده بولونان اولر سحت ومدیت اعتباربله طرابلس
ایچون شایه در . بنا علیه دها فضله باشاق حقی بو اولر بخش ایجه بیلدر .

یکی طرزده کی بنار کنججه بوندر بر طرمندن نهر ابو علی نك جاب میسند کائن عمله
ار اتصالده بولونان و آرز جونی بو کسکجه بر نیه حالنده اولان نقه ، موقع شرقیسی
ایله نك غرب جهنلرند و اقع تل و طرابلسک نك راق بر حاله رونما اولنده در .
طرابلسک نقه ، موقعی جداً لطیف و دلزایر نظارته مالک و غرب طرفلرندن اسن روزگاره
توجه اولری ایچون بوزالری طرابلسلر ترنده نك مقبول صاییلر . باخصوص نقه نك

İSTANBUL
ŞEHİR
KİTAPLARI
KİTAPLIĞI

اوست طرفلرندہ انشا ایدیلن بیکی اولرک آراسی واسع اولمق اعتبارله نه قدر هوادار اولدقلری
 و بو کسک بولونقلری سسپلهده طرابلسک بوتون بدایع طیبسات ناظر بولونقلری
 داشونوله چک اولورسه بورالریک نه ممتاز برر اقامتگاه تشکیل ایدمچکلری جزئی ملاحظه
 ایله آکلاشیلیر .

قبه طرفلریک طرابلسدن منظره سی ده خوشدر . قات قات بیاض رنگده اولرک اوراق
 بر جبل عمران وجوده کتیره رک بر آنی تیار حالده بو کسکدیکی بر ذوق مخصوصه انشا ایدیلیر .
 بیکی بنالرک نسیم دیکری ایسه ، بلده تک جهت غریبه سنده و (تل) نامیله معروف اولان
 ساحهده وجوده کلکدهدر . تل موقعی اسکین سراپا قوملق بر ساحه دن عبارت ایدی .
 سوک سنلر طرفنده ایسه طرابلسک مدار افتخاری اولان بویوچک بنالر بوراده انشا
 اولوندی . بر طرفندن ده حکومت قوناقی ، ساعت قولیسی ، بلدیہ باشچیسی ، پوستخانه ،
 قونسولوخانه لر ، بانکلر ، اوللر ، تراموای مرکزی ایله ایشیکین منازم لر بو طرفده
 بولوندی بی ایچون کنیش و مترح جاده لر یله ، طرفین سنالریله تل موقعی کوندن کونه کسب
 اهمیت ایشکدهدر . اسامه ایکی طرابلس (تل) دن عبارتدر ده یله بیلیر . طرابلسلر
 بویوک بر ذوق ونشہ ایله بو موقعک خرب عمومینک اعلاندن اولکی احتشاشی اکلاشیر ،
 دورودلر . کویا کوندوزلری بوراسی آابالرک کترندن ، اهالیک ازدهامندن کیلمه
 چک بر قدر جده بولونورمش . تلدن البته موصل اولار جادهده آوابالر بعضاً کندیریت
 بول بولا بیلیک ایچون نوقه یله محور قابلرلمش . بخصوص کیجهلری تل طرفلرندہ
 الهی آلمش لوکس لامپاسی باناق بوراسی بر لجه نور حاله تحویل ایدرمش . بش آلی
 نیلر ، بلانده ، اوق بش قهوه خانه ده بیرکن خلنک های رهوی شطارتی ، نهانه
 ونشہ سی فوق التصور ده نیله یله چک بر درجهده ایش .

ایله کونونک تراموای کدرکاهی امتدادیجه کوندن کونه طرفین بنالر انشا ایدیلکدهدر .
 بو بنالر جدا ممتاز و کزیدهدر . بو طرفده اولر تکتر ایتدکجه طرابلس یا لکتر منظره
 تخلایجه استیلرله دکس خطوط داخلی سی نقطه نظرندن ده سوریه تک ایشیک بر بلده سی
 اولمق شرفی اکتساب ایشک نامزد اولاییلیر .

مع مایه طرابلس بویوچک جامعلریله ، عظیم کلاسار یله تک جالب دقت بر (شرق)
 بلده سیدر . اوچلری سیوری ، بیاض و طرفین مازده لر یله و بیاض قهولریله شهرک جوانب
 مخته سنده باشلیجه اون دوت قدر جامع موجوددر . بونلر میانده (الحسام الکبیر
 المنصوری) ، (التوبه) ، (العطار) ، (الطحام) ، (ارغونشاه) ، (الملق) ، (طیلان) ،
 (عبد الواحد المغربی) ، (الاویسیه) ، (البرطاسی) ، (محور تک الشجق) ، (القاص -
 الحمیدی) جامعلرنی تعداد ایدم بیلیرز .

بیروت ولایتی

بو جوامع شرقیہ دن ماعدا بکرمی بی متجاوز مسجد ایلہ بیت بومقدادہ قریب مدرسہ نیک
 و درت تکبہ ایلہ برمولو بخانہ (درویشیہ) نیک بولوندیغنی دوشونجک اولورسوقی طرابلسیہ بحق
 بر (اسلام) بلدسی دیمک قابلدور ، باز یقلدہ اولسون گہ بو آثار اسلامیہ نیک اکثری یوز
 قیزارتاجق درجہ دہ خراب ، مزوک و باقیمستری بحالده بولمقدودر دیگر طرفدن ملک خرمقیانیہ
 دخی طرابلسیہ ایچہ مهم معابد وجودہ کثیر مشلردور ، بو مبادہ مارونیسرک و ملاک
 میخائیل ، ، ، السیدۃ العذرا ، و روم قاتولیکرک ، چاور - یوس ، ، روم اورتودوقسیرک
 ، مار جرجس ، ، مار نیقولا ، ، مار میخائیل ، ناسلرلہ معروف اولان کلیساری
 ذکر ایدہ بیلیرز ، اساساً خرمقیانلرک طرابلسیہ اون درت کلیسایسی موجودر ، بو نلردن
 اوچی روم اورتودوقس ، شی لاتبین ، لاتبین کلیساریدن ایکیمی فرانسیسکانک ، بری
 « *Filles de la Misericordie* » نیک بری لازاریستلرک بری ، « *St. Joseph* » کور ، و دی
 مارون ، بری روم قاتولیک ، بری دہ پروستان چانتہ داندور ، موسولرک بر سیناغو ،
 قریبہ فرانسوز « *St. Louis* » لرک بر دار الاشیام و بر اقامت مکتبلی و « *St. Joseph* » کور
 « *St. Charles* » لرک بر مناسر و بر مکتبلی ( ) و آمرقان جماعتک مبشرلرہ مخصوص
 بر اقامتکاملری ویز قیز مکتبلی دخی بولوندیغنی اشارت ایدرک بو اعتباردہ طرابلسک
 نروت بنایسی حقیقہ اوقاق بر فکر اعطا ایدلش اولور .

بو خصوصدہ کی ایضا جائزہ مختصہ و بر مزون مقدم بعض تاریخ و رسمی بنالردن منازہ لراہ
 امتالی عطلردن بحث ایدہ جکوز . طرابلسک آک تاریخی بنالردن بری بی عقبہ بلدنک شرق
 طرفلردن کائن اولان قلعه سیدرہ بو قلعه حقیقہ طرابلسک تاریخی موضوع بحث اولورکن
 تفصیلات لازمه و بر بله چکی ایچون بورادہ تکرار ایدن صرف قتلر ساولمشلردن اولرکن شوقلردن
 دیہ بیلیرز کہ حال حاضر دہ حسیطانہ اتحاد ایدیلن بو قدیم و بو کسک اثر تاریخی نیک موقع
 ایشاریلہ کوز مالکی بک دلر ایدر . بوراسی وقتہ مناضلہ مشهور و فی الحقیقہ بک سلسلہ حکم
 ایدی . حتی ملک فلاوون بوراسی فتح ایدرکن شاعر (*عبدالله بن الجهم*) کندی
 مناز بر قصیدہ ایلہ تبریک ایشیدی .

عبدالله بن قسیدتہ مطلع آنی ایلہ ایشدار ایلہ بوردی .
 هیناً ایها الملك الهمام
 نصر لا یریم ولا یرام

هرکے بیسر اولامایان بو فوز و نصرتدن دولای شاعر ، فلاوون بوسورنلہ تبریکدن
 صوکرہ نہات بیت القصیدینہ کلور و

( ) حال حاضر دہ مکتب سلطان اتحاد ایدلشدر

وطنوا انهم قوم عظام

فها هم في حواشيها عظام . . .

ديپوردي . دشمنلرك كنديلري عظامدن ، بويوكلردن ، نلس ايندكلاري حالده نلده
نك اطرافنده كيكلردن ، عظامدن ، عبارت قالدقيلري مجد الدين نه بويوك بر بلاغته
افاده ايخش ايدي .

شيبدي بوتون طرابلسه حاكم اولان بو نامه كويا در و ديوانده كي كييك ييديليله
آفاقه سرچمك استيور .

رسمي بنا اولمق اوزده طرابلسده حكومت قوناشي ايله بلديه دائرستي وقديماً ايسته
اشخا اولانان (خان اسكر) ايله (خان الما) ي وعسكري ديوو ايله اوقاق نك بر قاج
مكتب بنايي ذكر ايده بيايرز . بوتون بو بنالر شهبسز طرابلسك عظمت موقعيه سيله قالي
توفيق اولمازلر . حكومت قوناشك مواجه سنده ايسه هر دولو صنعتدن آزاده بر
ساعت قولسي واردر .

مع ما قبله صوكسه طرفنده فسيهك جنوب شرفيسته بو كسك بر موقعده وجوده
كثيريلان (عزمي بك خسته خانمسي) جدا قمتدر بر اثر عمران وير مدار كسلي در .

مفازدله دكانلره و خان وامشالي محظوره كلنجه بونلرك عددي طرابلسده ايجه بويوك
بريكونه بالغ اولور . بونلري ايكي بيكه قدر ابلاغ ايتمك قالددر . طرابلسك مازفاطوره
وايكيجه مخصوص اولان مفازدلي ضرر سوزدر . با خصوص برر سالونلوري جدا
مزين و قهددر ، بدني عسكز حماسي دخي وارد كه شام حمللريه نظيردر . طرابلسك
بصكرمي و ادنوز قندر خاني مبانده نيز بعضي تجارخانهلر مجموعسي اطلاقه شيان
اولانلري ده موجوددر . قسط بونلرك تا چندكي دكانلر وسائر ايسه برر ككوشه

اول ساجدري

طرابلسك خطوط عمومية عمرانيسي خلاصه ذكر ايندكدن سوكره اولجه بيان
كردن كسلكي لاجهله طرابلسك بر جزئ منسي بولونان (الينه) به نقل كلام ايدهم :

سكزيك قريب بر نفوسه وايكي بيكه يانين خانه به سالك اولان (الينه) قصبسي آز
چوق بويوك بر اسكله در .

فعاليت بحريه سي سايه سنده كوندن كونه كيب اهميت اينكده بولونان بو قصبه يازينلر
اولسون كه حرب عمومينك اعلاندن بري بك اليم بر سقوط واضع حلاله دويچار اولشدر .
وقبله نا محدود معاملات دادوستده جلوه گاه اولان كرك ، رنجيم ، واپور آجسته لوري ،
ده بولر ، تجارخانهلر ، مسافر خانهلر وامشالي بر چوق بنالر وارددر كه حال حاضرده برر
آشيانه بوم و شراب اولش ، دكانلر قاباشش ، اولر بر شامش وسوقاقلر دخي ايصسز بر حاله

منقلب اولشدر ، طرابلس متمولاته مخصوص و قصبه نك جهت شرقیه بنده كاش بعض
بویو يك بنالردن ما عدا قصبه آتار حیات مقنوددر . احتمال كه حال حاضرده آنجق
يك قدر سكنهسی بولونان (المینه) وقتیه برر شطشارتگاه و بعضاً برر ذوق محلی اولان
اولیه شیمدی درین بر احتضار كچرمكدهدر . (المینه) ، هر محلهدن فضلہ حزب عمومینك
ختاسه مشظردر .

كوكل آرزو ایدر كه زمان انتظار چوق دوام ایتمهین . عكس تقدیرده طرابلسك بو
نشا برور مرسامی بوس بوتون نك ایله یكسان اولور .

[۲] - طرابلسك حداری ، سرقاقدری و كوردلری - طرابلسك محلهلری موضوع

بخت ایتمدن اول عوارض طیبیا نك قصبه وجوده كثیردیگی اساسی تقسیمات . تمسین
ایدهك اقتضا ایدر . فی الحقیقه بر طرفدن (نهر ابو علی) دیگر طرفدن بلدهك شرق
شمالبنده کی تبه طرابلسی اوج بویك قصبه قریق ایدیور .

برنجی قسم نهر عجراسك جانب یسارنده کی ساحه دركه وسعی بلدهك مجموعی سبته
اوج ربی تشکیل ایدیور . ایندیجی قسم ، نهرك سمت یمنندن ، واوچجی قسم ایسه (قبه)
طرنندن عبارتدر .

نهر ابو علی نك جانب یسارنده طرابلسك باشلیجه سكر محلهسی وارددر . جنوبدن
شماله دوغرو بر قطع ناهن حالتده امتداد ایدن بو قسم جنوبدن اعتباراً (روابی
الحدارین) ، (مهاجره) ، (نوریه) ، (تربیه) ، (باب الحدید) ، (عدسه) محلهلری
وجوده كثیر . بو محلهلرك جانب غرببنده ایسه (مانه) و سواكرم (تل الریحل)
محلهلری بولونمدهدر .

بو سكر محلهك اك بكمسی واك شایان ذكر اولانی اوجه بیان ایله یگی وجهله و تل
الریمل و محلهسی در . بو محلهك كیندیكه بویومسی و دیگر محلهلرده جا بالاعتس . نقلش
اولان طرابلسیلرك آرتیق رطوبت و عنونتدن و قدیم اولردن بخلیس كریسال ایدهك
بورالرده مسكن وجوده كثیرمهسی اك زیاده تحقق ایتمهسی آرزو ایدیكن كمالترجهن كیر .
نهرك ساحل ییقلده ایسه ، جسرین ، و باب النباه و محلهلری وارددر . شرق شمالی
جهتبنده ایسه و قبه النصر و ك اولری تعالی ایدر .

طرابلسك بو بخت ایدیان محلهلری مابنده منظره و هوا اعتباریله فی شبهه اك مختازی
و قبه در . مسودیت و ظرافت نقطه نظرندن ایسه و تل و برنجلیکی احراز ایدر .
طرابلسده محلهلر ملل مختلفهیه كوره تمین ایتمش دكادر اساساً نفوس عمومیهیه نظراً
بر جمعی درجه بنده بولونان خرسنیانلر ، اسلاملرك ساكن اولدقاری محلهلرده مشركاً
اقامت ایتمكده . واوتودن بری بو حال محافظه ایتمكدهدرلر . مع ماقیه و تربیه و مانه و

طرابلس نام اسكدرسى

İSTANBUL
BÜYÜK
BELEDİYE
KÜLTÜR

M. M. LEVDET
KİTAPLARI
M. M. LEVDET
KİTAPLARI

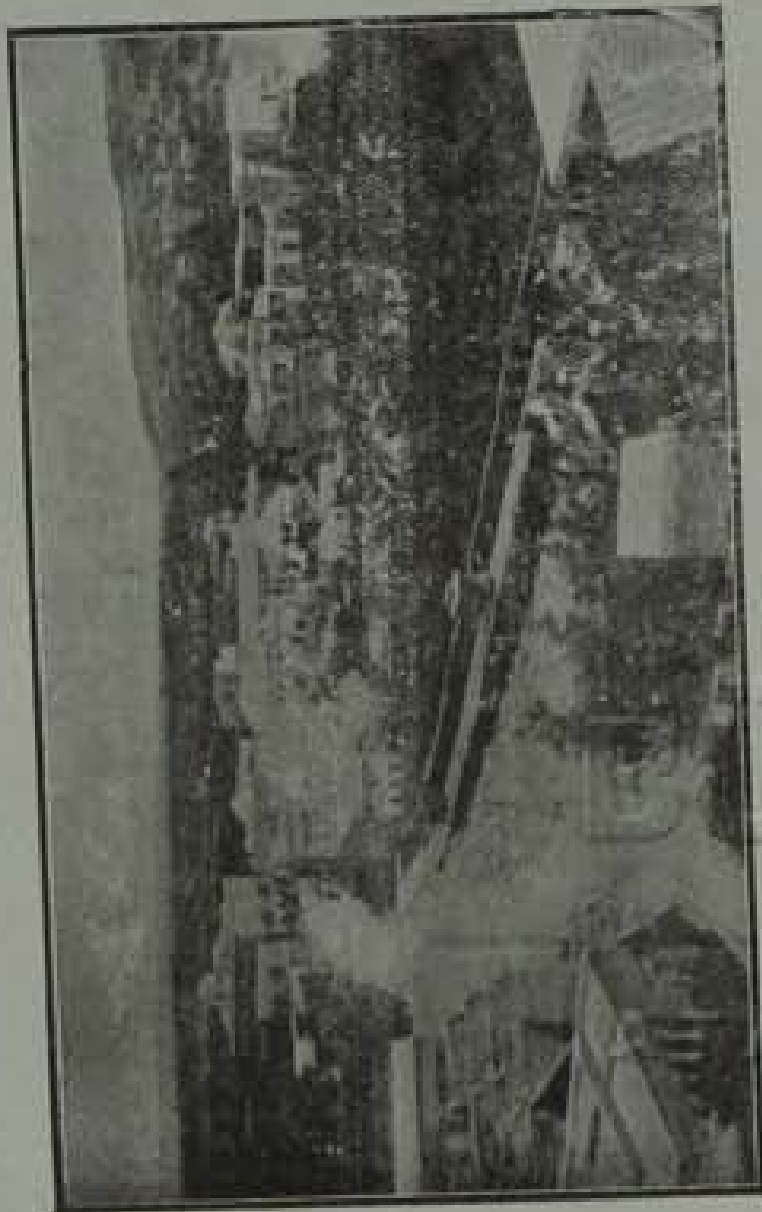

متهاستند دگر کنارینه قدر دوام ایدر ، بیرونک طول ایکی کیلومترویه قریب ، عرضی ده
 یکرمن ایش مترودر . بیرونک توسیع و کشادیدن مقدم ، طریق الوزان ، نامیله معروفدی .
 و نلردن ماعدا فیه خارجه اولق اوزره البحصاصدن اعتباراً بیرونده منتفی شوسه
 یولی ایله حصه موصل بولونان ، طرابلس — حصه ، طریق و طرابلس — ضیبه ،
 طرابلس — طرطوس ، یوالری موجوددر . طرابلس — حصه طریقک بر فرعی
 ایسه ، عسکر ، قصابک مر کزی بولونان و حلبابه ، موصلدر .
 طرابلسک کوی و لری بیه نهر ابو علی اوزرنده انشا ایدلمشدر . بولردن بزی «جسر بن»
 محاسبده واقع وه جسر الجدیله نامیله معروفدر . ایکنجیسی «التیابه» محله منده کائن «جسر
 الذهل» در . اوچنجیسی ایسه طرابلسک منهای شمالینده واقع وه جسر الترام وای «نامیله
 موسومدر . بو کوی و لردن ایلك ایکیسی کهنه بر حالده بولونمقددر .

[م] — طرابلسک صوبی — طرابلس ، سو نقطه نظرندن عظیم بر مبدولیت طیبیه به
 مظهر اولمشدر ده نیله بیلر . بر الحقیقه بر طرفدن قصبه بیا شدن باشه قطع ایدن ، نهر ابو
 علی ، دیگر طرفدن کبریچیدن بولار داخلنده بیلدنک اقسام مهمه سی دولاشان ، رشعین ،
 صوبی — ایلرودماحوال صحیحین موضوع بحث ایندیکنیز زمان ذکر ایده جکمز بعض محاذیرله
 برابر — طرابلسه مردم تازه بر حیات خضارت بخش اتمکده در . نهر ابو علی ، اولجا
 بیان ایندیکنیز اجهله وقتله «قادیشا» (Cadija) نهری نامیله معروف ایلی
 طرابلسک روایتله نظراً بو نهر جوارنده کویا بر بیمارخانه موجود ایلی . صاحب
 (ابو علی) به نسبتله بیمارخانه اتصالدن مرور ایدن قادیشا نهرینده (نهر ابو علی)
 ده نیامش ایش .

نهر ابو علی ، جبل البناکه (بشری) قصبه سی جوارنده کائن شهر (آرزینان) ک
 آلت طرفلرنده (دوالیب) نامیله معروف بر محلدن نیمان ایدرک جنوب غربی استقامتی
 تعقیب ایندکمن سوکره (رشعین) و (مخاضه) ایرماقلرغی آبرو شرق جنوبین
 غرب شمالی استقامته دوغرو طرابلسدن کجهرک نهایت ایکی کیلومترویه متجاور بر مسافه
 قطعی متعاقب ده کیزه دو کولور .

نهر ابو علی طرابلسدن مرور ایدرکن هر دورلو اوساخه معروض قالیر . بونک ایچون
 طرابلسک بیکسک طرفلرنده (رشعین) صوبندن استفاده ایده بیلر بو صوبی تواللاقی
 عبوریتده قابلررسده بالطلع بک ضرر دیده اولورلر . بالکز شونی ده سویله لم که بو نهر
 قصبه دن چیققدن سوکره اروا ایندیکی عظیم ساحه ایله جداً طرابلسک فیضکار حیاتی
 تأمین اتمکده در . طرابلسه اویتمدار منظره زمردینی بخش ایدن ده بیه بو نهر در .

قرايېس — خانقاه زهريه جاده سي

ISTANBUL
BELEDIYESI
TÜRK

NE UL
SEHİR
İYESİ
KİTAPLIĞI

طرابلسك اصل صوتى ايشه (رشمين) دن ورود ايديبور . (رشمين) ايرى جيل
 لبلده بولانده بر بخلدن نيمان ايدورك (رشمين) قصبه منه ورود ايتدگدن سوكره طرابلسه
 زوملى اولان قسم ايريدور . و قلمهك آك طرفنده (تحت القلمه) ده بويوك اولان
 (منم) . سو خزينه منه ورود ايله دور .

بر روايه نظراً صوتك كچديكى بولار (صليبيون) زمانندن برى موجود ايش . حتى
 مض اقسامك شيمدى به قدر (قاطر البرس) ناميله ياد ايدلنكده بولونالري ده بونى
 كوستريبورمش .

رشمين ، صوتى تحت القلمه ده كى . قصبه كادگدن سوكره كيريجدن بولار داخلده
 طرابلسك دوت بر طرفه توزيم ايدلنكده در . بو سو ملكتك عرقه نظراً ايتى ايكى
 و قربه ، ينى بويوك منفذ اعتبار ايدمش و هر قربه دى اون ايكيشر . شاهيه به ينى
 كه چوك منفذ تقسيم ايدلشدر . طرابلس اولريك اوندن برى بلديه جه معروف مسجل
 استحقاقلرينه نظراً سو توزيمانى بو سورته اجرا ايدلنكده در . سو بولريك بلده
 داخلده بر قاج مخلده ايكى درجه دن مقسملرى وشمارى موجوددر .

رشمين ، صوتى ، هر نه قدر اساس اعتبارله براق و غير بر سو ايشه عجماسك
 كيريجله اولماستدن و هر دورلو ترشحاته مساعد بولوناستدن دولابى شهر ايجنده دانيليركن
 بولاتبى بو كبرى بر حال اكنساب ايتنكده در ، اكر محفوظ و صحنى بويولر داخلده اساله
 ايديله بيليرسه اوزمان بو سو طرابلس ايجون حقيقى بر آب حيات اولور . بونى طرابلسيله
 هر شيدكى اول دوشونلنده دور . بوندن ما عدا طرابلسده بعض بويوچك اولرده نك توك
 طائلى سو بويولرى دى وارسده بولر شايدن ذكر اولماياجق درجه ده محدوددر . مع
 مافه اكثرى و قه ، طرفلرده بولونان و يا غمور سولريك جمعه مخصوص اولان بوزه
 قريب صهرج واردركه بولرك صوتك طرابلس داخلده اك سيمى واك نيم اربلنده
 شه بوقدر .

ATATURK

[۴] — تنزه كملرى — طرابلسك وضعت خارجه و عموميه سى حقدده شيمدى به قدر
 ورديكمز اضا حاندى دى اكلاليديفنه نظراً بو كزيمه بلدهك سراپا بر نزهكاه اولدغى
 قبول و بو حقيقى اعتراف اتمك ضرورى در .

فى الحرفه مناظر عديده و بديعه سيله ، نجه بلدان واقفاره تضاخر ايدم بيلن طرابلس
 طبيى بر جوق نزهكاهلره صاحبدر . نينه كيم شهره نسينله بو كسكلنيله وجواره كشاده
 او مفرح نلاريله و قه ، طرفلرى و يا خود ، اوسره ، نيمى بى شه طرابلس ايجون
 تالى بر رشمين وجد ولسلى در .

شهرک اطرافندہ اوزون مدت دوام ایمن باغچہ لر دخی ذوق آشنایان طرب ایچون بر
 زمرین بودہ تشکیل ایدہ بیلیر .

باخصوس اشقام اوزری ویاخود مہتاب زمانلرندہ طرابلس ایله و اللیثہ و آراسندہ
 سدین اوزایان او خیسان سبزی دخی نہ بدینی ونہ دلوا اولور . ہنلہ و تل الرمل و
 وجوارینک روسہ کولوسہ بن ہوا ی سببینی شہسز پک مفرح و جاذبہ دارد .

طرابلسک جنوب طرفلرندہ وادی و وجوارہ خاطر و اللدویثیہ و موقی دخی لطافتلہ
 شان تذکار اولدینی تی ، طرابلسک شمال طرفلرندہ و البیداوی و ضرب جہتسارندہ
 وده کیز کنارندہ نہر ابو علیک محل انصافی و برج رأس النہر و موقلری کی بر چوق
 برلری دھا واردو کہ کاسو امثالہ سز دہ نیلہ جک درجہ دہ ممتازدر .

مع ماغیہ کوکل آرزو ایدری کہ یو ، از تروت طبیعہ مواجہہ سندہ طرابلسک ماثر
 صنت و مدنی و او آسندہ متکامل و متعالی بولولسون ، و طرابلس آثار عمران و مسند
 تمدنہ کام آسون ، اکر طرابلسک بیکلر حصہ میدخانن نصیبی بولولایدی و اکر کنیش
 تجزہ و مدنی جادہ لرلہ ، الکتریک تراموا لرلہ ، منظم کورولرلہ ، عزیز حوییلہ ، قابل
 میر نہرلہ ، فیندار قاریقلرلہ ، بوبوک ، مکتبلرلہ ، مؤسسات خیرہ و عمومیہ سبلہ ، جسم
 طاق ظہرلری و آبدارلہ ، و او عظیم دار التیالریلہ ، مشہر بدایسبلہ ، ذی حیات قلوبلریلہ ،
 بوبوک مطبعلرلہ ، و نہایت بوبوک و مسرز و ماغلرلہ و عالی ہیئت اجتماعیہ سبلہ و جالب
 دلت بولولایدی اوزمان طرابلس ، مشہر حنک مواجہہ سندہ بر صنع النسائی ارانہ ایدر
 و اوزمان لایثیہ ، مظهر برستش اولوردی .

۳ - احوال عمومیہ

(۱) - طرابلس شام قسمی - لوا مرکزی اولان طرابلس شام بیروتک ۸۰ کیلو
 متر شمال شرقی سندہ و لاذقیہ تک ۱۳۵ کیلومتر جنوبندہ و مذکورہ املاک ایدر ابو علی نہری
 طرفلہ بکرمی دقیقہ بدندہ کائن ولیان سلاسلدن عموداً ایدریش ۳۴ و ۲۶ عرض شمالی
 ایله ۳۳ و ۳۰ طول شرقیہ و اتع بر شعبہ اوزرندہ میندر .

توراتہ و کادیش و بقی مقدس نامیلہ معروف اولان ابو علی نہری مملکتک وسطندن
 جریان ایچکده اولسندن دولای قصبہ تی ایکی بہ ایدر مقدمہ در . نہر مذکور بشری کوبنک
 اوستندہ وارز لیلانک بولدینی ، دوالیہ و موقندن نیعان ایدرک جنوب جریان استانندہ
 جریان ایله و شہین و حناہ ایقلریلہ انبار ایندہ کمن سوکرہ طرابلس قصبہ تی شرقدن غربہ
 دوشری قطع ایدر و رأس النہر برجی قارشوسندہ مذکورہ دو کیلور .

سوریه اسکله لربناک بر قدمندہ اولدینین کئی طرابلس شهری دخی ایکی قصبه دن متشکدر . اصل شهر دن اوچ کیلومتر و مسافه ده و دکیز ساحلنده بولان اسکله قصبه سی اسمبله موسوم ناحیه ی تشکیل اینسکده و مدحت پاشا زمانده انا اولان بر تراوای خطیه طرابلسه مربوط بولمخه مدر .

[۲] - نفوسى -- ۱۳۳۲ سنه سنده طرابلسک نفوسى ذکور و انات ۲۴۰۳۶ واسکله قصبه نیک دخی ۸۵۳۵ در . تفصیل شو وجهه در :

اسکله قصبه سی		طرابلس شهری		
ذکور	انات	ذکور	انات	
۲۰۲۰	۲۱۳۶	۹۷۰۴	۱۰۲۵۵	اسلام
۱۷۵۹	۲۳۸۹	۱۱۴۳	۱۵۰۳	روم اورتودکس
۱۱۰	۱۲۴	۶۱۴	۶۲۸	مارون
		۱۱	۹	لاتین
		۲۲	۲۴	قتولیک
		۲۷	۲۴	پروتستان
		۳۷	۳۵	موسوی
<hr/>		<hr/>		
۳۸۸۶	۴۶۴۹	۱۱۵۵۸	۱۲۴۷۸	
<hr/>		<hr/>		
۸۵۳۵		۲۴۰۳۶		

۱۳۳۳ سنه سنده طرابلس قصبه نیک نفوسى ۲۴۴۳۹ ایدی . دیک که اون شه طرفنده قصبه نیک سکله محلیه سی غایت آرز بر مقدارده تراید اینشدر . تولدانیه ۱۳۲۷ سنه سنده ۴۵۵۰ و ۱۳۲۹ ده ۱۹۰۰ و ۱۳۳۲ سنه سنده ۴۴۸۰ زاده سنده روحانی کیم ۱۳۲۷ ده ۱۷۱۰ و ۱۳۲۹ ده ۱۲۶۰ و ۱۳۳۲ سنه سنده ۱۲۳۱ ده بالغ اولشدر .

رقم مرکز مشوشینى صون ایست استیک تدقیقندن اکلامق فایله . ۱۳۳۲ سنه سنده طرابلس قصبه سی نیجه عفورده آرهنده صیقوب ازن تیغوسى خسته لئی یالکز ۱۳۳۱ دکل بلکه اتی و حتی بدی بیک کشینک وفاته سبیت بر من ایدی . بر مالکک تولدات ووفیانی تدقیق ایتمک او مالکک احوال صحبه سی و دولایسه له مکت و قدرتی طسارتمق دیکدر . کال تأثرله شونی سوبله لم که بر خصوصى ایچون استعمال ایندیگیز ترازى و طبقه ناشناس و حسز الرون چیتمشدر . بز ایتر زراحی ایتره حقی ویا اجتماعی اولسون

ایستائشقلری بر درلو اگلامق ایستیبوروز . کرک برنخی ارمزه کرک انظارقارینه وضع
 ایندیگمز بو کتابه درج اولتان بیون ارقام رسب - دوغریستی سوبلیسالم - سرایا
 پاکلشدر . وکیفی بر سورنده قلمه آغشدر . کونکل ایستقره الهه صریح وواضح ارقام
 حقیقه یولسون واکلاشیاسون که عیجا طرابلس شام امور ذواجیه عیجا وسائر خصوصانده
 بیروتدن ، عکا ونابلسدن دهاتی بر حالده بیدر . نه اولور زده سائر مدنی دولتلر کی
 تی دهان دون عالم ترقی و تعالی به کبرن بلمارستان ، صریستان و یونانسان کی دوغری رقم
 قلمه آلمنه احمیت و برسهک ا فقط بو کونکی تشکیلاتیله ، اوج بشیوز سردینی نفوس
 ماور مزله ، جاهل وظیفه ناشناس مختارلرمزله نفوس قبودانک منظم اولسته اسکان
 یوقدر . عیجا ایلیزده شفا بولمق بیلدین بو درده بر دوائی عاجل یولاق امکانی تحقیق
 ایدمچکی .

[۳] - طرابلسک تاریخیمسی - قصبه فردن اولاده دخی موجود ایدی . اسکی
 مؤرخلره کوره صور ، صیدا ، ارواد قسکه لیلری مسائل میده اله اشتغال اتمک اوزاره
 طرابلسده بر انجمن دائمی تشکیل ایشلردی . انجمن هر یلده دن اعزام اولتان یوزکشدن
 مرکبدر . بو مرخصلر ابری ابری محلهده اقامت ایندکارندن قصبه به اوج شهر معاشه
 اولدوق تربیولیس *Cripolis* نامی ویرلشدر . بو اوج محله شمدیکی اسکله بوروم اوزون
 دقلره مخصوص قورستانک بولندیقی سلفتانبه ایله بمخصاص . قلمزنده ایدی .

ظن اولدیغه کوره قبل المیلاد ۳۵۱ سنهده عجملره قازنی هیکالبار طرفدن بیولان
 قیام همومی بو انجمن طرفندن تحت ترازه آغشدی . دکر تجارتهله تیبسی ایدی اسکله
 لیلر شهر وقصبه لری اکثریا ساحلده بنا و تاسیس ایندکارندن طرابلس شهری دخی وقتله
 شمدیکی اسکله قصبه سنک میی اولدیقی شبه جزیره اوززنده ایدی . قصبه یی رشه کبیل
 ایدن اوج محلاتک هر بری بر خدقله جورلمش واسر مدافعه سی انجیق بو صورتله تاسیس
 ایدیه بیلشدی .

TRIPOLI

ایمان قونیه مکه ومدینه دن قالفهرق سوریه تک فتحه قوشان عربلر طرابلسی دخی
 ضبط ایدهرک بر سلسله سفاقت ورزالتدن باشقه برشی ایمان بیزالی حکمتنه نهایت دیر
 ملری قصبه ایچون اقتصادی وعلی بر دورک کثارت بییعت ویرمشدر . فی الحقیقه عاد
 ذکاریله ، مدنی وعلی تشبثلریله اسلاملر بورانک قبلت فوق العاده سی ایشکاره توریو
 لهرق مملکتک طریق مدینتدر ترقی و ته ایسه خدمت ایشلردر . ذراعت ، صناعت و تجارت
 هب بردن ویر نسبت مزایده تختنده ترقی ایدیور . سکنه اسلامیسی علمک انکشافه
 واحالی اسلیمسک تکامل دعاغیسه غیرت ایشکلن کری قلیبور ، جامدل ، نکا ومدرسه لر

بروننی ولی ابدیوره کتیخانهار قصه نك اوتنه سنده بر بسته گشاد اوله ورق استقولاستیک
 افکارک تأثیرات مضمونی ازاله ابدیوردی . اوغنی عصر میلادیده طرابلسده اجرای
 حکم ایدن عمار عالیسی طرفدن تأسیس ایدیلان کیش و زنجین کتیخانه بر جوق
 عالمک تدقیق و تبیح عالیسنه خدمت ایتسدن . قافله فلاسفه متقدمه نك سر افراز
 محرمی ابو الفلا الممری بو کتیخانهیه دوام ایدرک ایجه استفاده ایتش ایدی .
 نه چا . که بو فیض علمی جوق - ورمیدی . اورو یادن کلن بر طاقم جهله کرده ،
 علم و معرفدن اکلامیان اوزمالکی اهل صلیب بو نعمت عظمایک تمادیسنه مانع اولدیلر .
 هوملری انساننده طرابلس قصه سندن دوت بیک ایدیلر ، بو صکی قاش دستکارلری
 موجود ایسی . کجده کلری برلری برر خرابیه چورن فراتقلر طبیعتک و بشریتک بو
 فیضی تقدیر ایدم مدیلر . اسلاملری اضرار ایتک فکريله زیتون افاجلری کسیدیلر
 قصه دن اعتباراً بر قاج کیلومتره مسافه قدر امتداد ایدن باغچه لری و تالارلری
 تخریب ایدیلر . شهرک تسلیسندن سوکره زراعت و صاغت ایجه تأخیره اوغرامش
 ایدی .

طلوز قوتی سن جیل *Raymond de St Gilles* طرابلس محاصره سینه فوتوش
 و فقط اهلان اسلامیه نك وطنرورانه مقاومتی اوزرینه فنور کتوریه نك شهرک تضییق
 و محاصره دوام ایله قصه یه حاکم *Mons Colleginus* حاجی تیه سی نام موتمنده بر
 تله بیله سانشه ایتش ایدی . فقط عمری وفا ایتیه نك محاصره انساننده فوت اولغله
 (۱۱۰۵ م) متوفانک بکنی کیوم دو جورده ن *Guillaume de Foucaia* ایله یسه
 متوفانک اولد غیر مشروخی اولوب صرف ارتدن استفاده ایتک غایه سیله فرانسه دن - ووریه
 نوشان طولوزل برتران *Bertrand* اومسنده محادله لر تحمت ایدی . فانی بر
 اختلافین سوکره کیومک عرقا و طرطوس طرفلری و بر ترانک حاجی تیه سیله برابر
 ضبط ایتجا شرطیه طرابلس شهرتی و حیل قصه سی آلتی خصوصنده تضیق حاصل
 کور اولدی (۱۱۰۹ م) .

بر مدت سوکره کیوم محاربه ده منتول دوشمکه بشون اوتنه قونان برتران جنوه
 جمهوریتدن کوندربان بر دو نمانک معاوضه جیل و طرطوسک ضیغه موفق اولدی
 بر آز اول طرابلس شهری دخی ایتکی بودومن *Baruch* طرفسندن فتح ایدمش
 ایدی .

اشبو حادثه تاریخی اهل صلیب طرفدن دهار اسلامده ارتکاب ایدیلان ظلم و تعدی
 سلسله نك مشوم بر عتده سی حائده تلقی ایدیلدیلر . عمارلرک مشهور کتیخانیه اوزمال
 نکی متص - فراشلرک آتش غدو و جهالتلرینا آریان کتیدی . بوزیکلرجه آثار تقیسه

فلسفە پەداگىيە كۈلە ئىقلاپ اولدى . ئەزەربەيجان ۋە تەنسىپ ئىتولىك مۇرخلرى پوعام ۋە ئىقتىسە قارشو اولان جاينانە تەدىنى ئىنكار ايدە . دوسونلر ۱۹۱۳ كىكى ۋىي طرف غەرب مۇر . خلرىك رىخى رد ايتىدىكى او موھوم اسكندەر پە كىتەبخانەنىك احزاقە قارشى حقىقىي وشك ۋە شەپەدن ئارى اولان بو ۋاقەئىي ذكر ايدرز . شاھد اولەرق اسلام مۇرخلرى ذكر ايدەجك دكلز . چونكە زىزوتىلر ھان بونلر ك طرفكېر لىكلرىنى ادا ايتكە قالىتىمىز . ل . آيدەكى اسنھادات قرەي قرە ۋىياش ۋىياش كورن حقىقت ھىلرېنى ئنور . اقاع ايتكە كاقىدر :

دراقتلر طرابلس كىتەبخانەلر نەدىكى آناز مەيسەدى كۈلە چوبەردك بو سوورنا ئايت قىمتدار ب خزىنەك مھومە سەببەت ۋىرەشلردى . خزىنەدە بىر چوق ئىجم ، عرب ۋىرمان كىتابلرى موجود اولغا بىر اىر صرف كىتەب قىسە اسنساخ ايتكە مئقول بىر چوق مئخصسلر ھەا وار ايدى . عرب مۇرخى ابن ملى تخرىب ايدىلن كىتابلر ك عدوئى اوچ مېليون ۋىكىر بىر مۇرخ بوز بىك رادەئىدە تىمىن ايدىيور . كىتەبخانە صاحى بولسان قاضى او حسن طالب طرابلس مئولسى ۋىر چوق كىتەب قىسە مۇلق ايدى . مومى الە اقطار ھەانە مكنوبلر كۈندەردك بو كىك فىئانلرە ئادر كىتابلر جاب ايدى . عرب مۇرخلرى كىتەبخانەك بو ضىاع الھىي بىوك ئاسفلرە قىد ايدىيورلر ايدەدە اھل سلب تارىخنى بازان تەنسىپ ئىتولىكلر فراقتلر ك تەبىرى ئاقسال اولان بو تەدىلر ئىشەك ايتچون طرابلس كىتەبخانە سندن قطعاً بىت ايتيورلر . (۵)

موسو بويە كىتابلر طرفىدىن ئىشە اولسان تارىخ ۋە جىراھىيا دىكى سوورنا ئايت بو قىمتدار كىتەبخانە ھەك سايىلر طرفىدىن باقىلدىغە اشارت اولدىغى كى مئشوق مە ۋىي رۈنە دوسى دىخى طرابلس شامك احوال مھومەسى حقىقەدە كىتابلر كىتەبخانەنىك ئىشە مئخصسلر جىراھىيا ايتچون قىسە آلدىغى مھم بىر مەقالەدە مئشە ۋىر عرب كىتەبخانەنىك ئىشە مئخصسلر جىراھىيا سى طرفىدىن احراق ايدىلدىكى قىد ۋەندكار ايتكەدۇر .

طرابلس قوشنى طولووزە خانلاردىن سوكرە اسلاملر طرفىدىن انظاكىدە مغلۇب ۋىلرە اولان اتىخى ۋىدىغى بوھورئەدە انظاك ايتىدى . قىسە ۱۱۸۸ نە مىلادىيەئىدە صلاح الدىن ايو بىر ۱۲۶۶ دە بىروس طرفلردىن محاسرە ۋە تىضىق ايدىلش ۋە ئاھت بلك المصور سلطان قلاون طرفىدىن حكم اسلامىيە ارجاع اولغىش ايدى (۲۶ ئىسسان ۱۲۸۹) باوز سلطان سام خان زمانىدە سائر بلاد شام ايلە برابر بىلك عتەئىيە الخاق اولەرق بىر

(۵) جرحىي ئىشە ۋە كارىخ سوورنا ، كىتابە مئراجىت

چوق وقت ایات مرکزی حائده اداره اولمشدر .

[۴] - طرابلس بلدیسی - کچن ته نشر اولان اثرک ۲۴۶ نجه صحیفه سنده
 حیفای بلدیسی بازارکن دیمشدککه : ابی کونوا ایش کورمکه بلتن حیفای بلدیسی فعال
 ومنتشبت اهالی دها زیاده غیرت ایستمکده حقیقیدر . سنده وسطی اوله رق (۵۰) خانه
 قازانان دلشین ، فعال ومدنی حیفای قصبهسی بلدیسی مدنی وموقعتک اهمیتله متناسر اولوق
 اوزره دها تمیز ، ایشکدار وزنکین کورمک ایستر . بر بو ملاحظاتی دها واسع بر
 صورتده طرابلس بلدیسی حقیقده دخی درمستان ایدمیلیرز . بورا اهالیسی آره سنده
 اوله فائدهلر وارکه غالبه وحووران اسکله سنده اولدینی کبی قوسه بولیمت دکلی باکده
 بر قاج بوز سنده تبری نما کتیرنک خیرات وحسانتدن استفاده ایدمک ایجه جسم نروتلر
 تأمین ایتمشدر . بولدن دولایی بیروت شهرندن صوکره ولایت داخلده بلدیسی الک
 وسکین اولان ممالکت طرابلس شام اولمشدر . فی الحقیقه مستقبل تجاروی بیرونک نمائنده
 وایچ ایلک ایشلک اسکله تکلی قدر بارلان اولان حیفای قصبهسی بلدیسی ۳۰۰.۰۰۰ ومثلاً
 نابلس قصبهسی ۲۸۷۱۲۰ وصيدا ۱۵۹۷۰۰ غروش قدر بر واردات تأمین ایتمککری
 خالده طرابلسده واردات بلدیسی ۱۳۳۳ - نه مالیه سنده ۷۳۷۱۲۸۴ غروشه بالغ اولمدهدر .
 ایشو مبلتک ۱۵۰۰۰۰ ی وسائط قلبه رسومندن ۱۳۳۹۲۵۰ ی تسویه طرق دولایسیله
 آلکوی شرقه دن ۳۷۰۰۰۰ ی املاک ایجار ویرکولرینا نسبتله اسبقا اولان بلدیسی رسومندن
 ۱۰۶۰۰۰۰ ی رسوم مختلفه دن وبالکیز ۴۵۰۰ غروش اسکله بلدیسی وارداتندن ومثاقیسی
 رسوم وایجار بدلاتندن مرکیدر .

مصارفات قلمی تشکیل ایدن ۷۵۹۲۸۴ غروش دن ۱۲۴۵۲۸ معاشره ۲۲۵۰۰۰ طرق
 محومه ی نه ۹۶۵۰۰ نظیفات و تنوراته ومثاقیسی خسته خانه انشاآنه فقیر اعانهت و تجهیز
 وتکمینه ، ملت باجمعی مصارفانه ، متفرقه وسائریه قارشواق طوتمشدر . بولدن باشقه
 کراسکو بلدیسی امور محلیده صرف ایدمک اوزره ۱۵۲۲۵۶ غروش اعطا ایدمکدهدر .
 شو ایضاحادن اکلایشیدورکه بورا بلدیسی بر چوق قصبه لرمندن زیاده ایش کورم
 بیادک بر استعداددر . بدیبوز بیک غروشی تجارز ایدن بر واردات ایله متغیر ، ذکی
 وایک دار بر بلدیسی رئیس مملکتک اصلاحده واحوال محیه سنک بر مجرای سالمه افراخی
 امریه ایجاب ایدرسه بلکه بر میلیون غروشاق ایشلره تشبث ایدمیلیر . بو تشبثانده صیروت
 کوزدلیکجه سی دائما منمر اولور .

طرابلسک تل محلهسی قصبه نیک اشیق و ظریف قسمی تشکیل ایدر . منتظم کار کبر
 اولریله ، خارجدن ضرر سز کورونان حکومت قوناقیله ، قهوه لرله ، وبانخصوص میدانه

وساعت نولهنه ناظر يكي محاسبه ايجه خوشى بر منظره ارايه ايدى سور . محله نك سالديده
 اتايلى بولوايى ذوارك تقدير واستجاستى جلب انجلكدن خالى دكلور . بالكر نصبه نك اناج
 نسي يك چوق فعاليت وغيره ، اصلاحه مختاجدر . بولارله ميا همك هان اجوق دينه جيك
 بر حاليه امتداد ايدن له لره حالده تحت عمومييه نك محافظه نسي نقطه نظرندن عاجل بر
 اصلاحه مختاجدر . اصل نصبه نك دار بوللري ، يحيى ومدنى تيزلكه قطعياً كهن قبالي ودار
 چارشولري ، اطراقى دائماً سم آلود بر عقوبت حالده بولنان سيللري ، جشنه لري واصل
 هر برى فعال ومنتشيت بر بلديه هيئتئى ايش باشه دعوت ايدن عوامل مؤثره دندر .

[۵] — پورتقال باقميرى — طرابلس نصبه نسي اطرافنده بولنان اراضى سراپا ابو
 عل تهرينك لينلردن نقل ايتديكى ائيه لطيفه دن مركب اولوب مذكور طوبراقلرده لينان
 داغلىرى تشكيل ايدن احجار قديمه الله جائق طائى وكيلى ذراتى كئزله موجود اولميشه
 قوه ايتايه نسي زياده در . طرابلسك بو نك بر موقئده اخيرا رسم كشادى اجرا ايديلين
 عزيميك حسته خانه بندين اطراقى سوره دالان بر سياح قارشومنده ذكر ساحك قدر
 امتداد ايدن پورتقال ولجون باغچلرئى ككوردور . مرقع يرلري دخی سراپا زيتون
 مانجلىرئى قابلامشدر . پورتقال باغچلرئى تخمیناً ۲۵۰۰ فدان (۱ فدان بش دويمه معا
 دندر) وسعتنده اولوب هر بر فدانك قيمي ۲۵-۲۰ بيك غروش داده منده در . قيلم
 الحرب طرابلسدن استانبوله ، رومانيا ، وحنى رومييه هر سنه ۵۰۰،۰۰۰ صدوق
 پورتقال ولجون اخراج اولتور ايدى . هر بر صدوق لا اقل بر تجيديه ساييده منته
 كوره طرابلس باغچلرئى سنده بالكر خارجدن وسطى اولهوق ميسان بيك ليرا
 قدر بر واردات تاين ايتديكى كى كرك نصبه كرك بيروت حواء حصر كى غلبه نك
 شهرلرده دخی ۲۵-۳۰ بيك ليرالى پورتقال ولجون استهلال اولتور ايدى . بو نك
 اوليوركه باغچه صاحبلىرئى هر سنه بو بوزدن ۱۰۰-۱۳۰ بيك ليرالى بر تجارت
 باارل ايدى .

[۶] — زيتون آغاملري وصابونه اعمالونى — طرابلس زيتونلكلرئى نك مساحسى
 تخمیناً ۲۵۰۰ فدان وهر بر فدانك قيمي ۵۰۰۰ غروش داده منده در . بر حساب
 تجريه ككوره (۳۰) بيك اناج اختوا ايدن بو اراضيدن هر سنه وسطى اولهوق
 ۱،۵۰۰،۰۰۰ اوقه زيتون باقى استحصال اولمقده در . (۱) بو قدر بر كشل محصولانه

(۱) اخيرا اله ايدن رسمى بر استانبوليه كوره ايش مركز قشاسك زيتون باقى حاصلات
 سنه ۱۹۲۵ تحى مجله سنده ديته يكي كى ۱۵۰ بيك دكل بلنكه ۱۵ بيليون اوله
 ايجس ا هانكيت ايتائل ۱۹ ..

مالک اولان طرابلس قصبه‌سده تا اسکیدن بر وصابون اعمالاتی کسب رواج ایتشد. فی الحقیقه قصبه مذکورده هرینه ۱۲۰۰ طبخه صابون پالمقده در نظرون وقاربونات دوسود ایله وناپسده اولدینی کبی سلتز ویا اوج کونده دکل بلکه یکریمی درت ساعتده حاضرلانان بو طبخه‌لرک بهری وسطی اوله‌رق ۱۲۰ ابرایه مال اولمقده در. وزنی اون قطار واده سنده در. ناپسده (۲۸۷) ابرایه مال اولان بر طبخه‌دن ۲۰-۲۲ قطار صابون آلدیفته وبر قطارک فیثائی ایام عادیده (۱۵۰۰) غروش اولدیفته کوره بر طبخه‌نک تکمیل حاصلاتی ۳۴۰۰۰-۳۵۰۰۰ غروش قیمتده وکار اوله‌رق وسطی ۵۰-۷۰ لیرا قدر بر یازده تأمین ایدیور دیمکدر (۹) حالبوکه طرابلس طبخه‌سنگ نمنی بورا تاجرلرینک ادعا سنه کوره‌نحق ۲۰-۲۵ لیرا راده‌سنده تخالف ایدر (۵۵) سنده (۱۲۰۰) دفعه تکرر ایدن بو صابون اعمالاتک ریبی ذوق ودیگر بر ریبی عشره وارچینی ریبی عویشه عاله لریک رمتباقیبی صابون اعمالاته اشتغال ایدن سائر تاجرلره عانددر (۱۰۰).

سوقوقولی صابون اعمالاته ناپسده اولدینی کبی بوراده دخی رغبت یوقدر. صابونلری بالکر مصره دکل بلکه اناطولویه، عجستانه، عراقه سوق ایدره‌ک کلئیلی کارلر تأمین ایدن طرابلس تاجرلری بر از جسات وفضله فارکارلق کوستره‌رک اوروبادن آلات وادوات لازمه‌بی کتیرمک صورتیله ظریف شکله توات صابونلری اعماله تشبث اینه‌لر کارلرینک قات قات تضاعیب ایدمکی محنددر.

[۷] — ایک نجاری — سرکر لوانک مهم منابع ثروتدن بری‌ده هیچ شهرسز ایک صنعتی اولمشدر فی الحقیقه کرک طرابلسده کرک لسانده ویاخصوص قسم شمالینده ایکجیلک پک اسکی زماندن بری انتشار ایتشد. اهل صلیب هجومندن اول طرابلسده ایکنلی قاش دو قومنی ایچون ۴۰۰۰ دنگاه موجود اولدینی روایت ایدرلر. فقط بو کونصکی دنگاهلرک عددی ۲۰۰ هتزل ایتشد.

بورزاده طرابلسی تعبیر اولتان ولاجور دی شال تقلیدنده پک ظریف ایک قوشا. قله، کوملکک وچاروشغلق سائر افشده حریره وندیل ویرده کبی اینجه شیلر نسج اولمقده در. فقط شوراسی سویله لم که شام، مسوحانی دها اعتنالی ودها ظریف اعمال اولیور.

(۹) قسم جنوی ۱ ص ۱۲۶
 (۱۰۰) بون بر قیلرک حربدن اولکی زمانه عاند اولدینی اوغوملیدر.
 (۱۰۰) ویتال کینه زینون یاضی حاصلاتی ۲۶۰۰۰۰۰۰ اوقه وسنده اعمال اولتان صابونک وزنی (۱۰۰۰۰۰) قطار فید ایدیور.

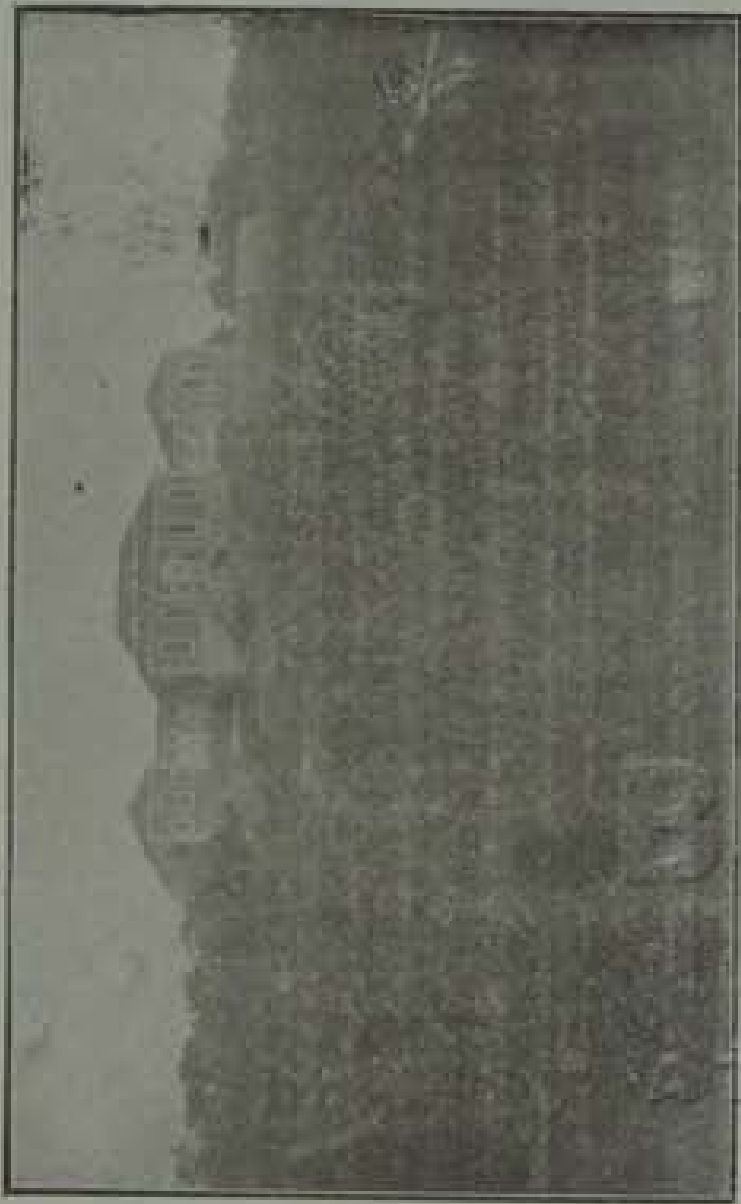
طرابلس سنجاقیہ لیسانک قسم تھالیسندہ ہر سہ ۳۰۰ ہالیہ ایک اعمال و تخمیناً
 ۲۷۰۰۰۰۰ کیلو قوزہ استحصال اولتقدہ در . تجارتیہ اعلانندن اول بتون بو امنہ دوغریہ
 بدن دوغری بہ لبون فابریقہ لرینہ کوندربلیر ایدی .

حرب عمومی اعلانندن بر ایکی سنہ اول ایک تاجر لری محصولک تقریباً یوزدہ اون
 قدرخی اینالیہ فابریقہ لرینہ سامنے باشلامش لردی ظرافت و متاحتجہ جہن و ژاپون اییکلرندن
 یک اشاعی اولان طرابلس محصولندن بر ہالیہ فرانسدہ (۶۰-۴۵) فرانسدہ ساتیلیر
 ایدی .

قوزہ نیک ہر اوقہ سی ۱۸-۲۸ غروش ارہ سندہ در . ایک تجارتی طرابلسدہ ذوق
 وعدہ عائلہ لرینک الہدہ در . ہر نہ قدر طرابلسدہ قوزہ پتشدیر بلیرا ایسدہ ایک اعمالاتی
 اک زیادہ لیانی قبیلرہ منحصر قالش کیدر . چونکہ بو صنعتی سوربہ ادخال ایدن
 فرانسزلر اک چوق لیانلردہ فابریقہ آجہرق پورا اہالیسی اشہر مشلر ایدی . طرابلسدہ
 منسوجات عربیہ صنعتی صوک سنلردہ ، اعمال یوزندن ، ہان ہان اقراض بولق اوزرہ
 در . مملکتیک بیوک فوائد مادہ تامین ایدن بو دقیق صنعتک حایہ و ترقیبی حکومت
 ترب ایدن و تطابقک اک مہملرندو .

[۸] - طرابلس - اسکندریہ - ترامپانی - معلوم اولدینی اوزرہ طرابلس شہری
 اسکندرن اوج کیلو مترو بعدندہ کائن اولوب باخصوص قبل الحرب ہر ایکی قصبہ ارہ سندہ
 مناقلات یک سبق بر سورندہ جریان ابتدیکندن چوقدیر بری لزومی حس ایدیلن شوبہ
 یوندن فرق یوقدر سنہ اول انشا و بو صورتلہ مارین و عابریہ بیوک بر سہولت تأمین
 ایدلش ایدی . ۱۸۷۹ سنہ میلادیہ سندہ شامدہ والیک ایدن مشہور مدحت باشاسوربہ
 تک انجای مختلفہ سندہ میدانہ کنیردیکی آثار نافعہ و عمرانیہ تک - ولوکہ اوقاق اولسون -
 بر نمونہ سی طرابلسدہ دخی بائق ایدندی . طرابلسہ اجرا ایلمدیکی بر سیلجسدہ مارین
 و عابریک کترخی و مناقلات تجارتیہ تک اکنسای ابتدیکی وسیعی نظر دقتہ آلہرق ہر ایک
 قصبہ ارہ سندہ بر تراموای خطک تمدیدی ضروری کوردی . و مملکتک زنگینلری برارہ
 طولیایہ رق ارہ لرنہ اون یک لیرا سرمایہ ایلہ بر شرکت تأسیس ایتدیردی . ہر بری بش لیرا
 قبندہ ایکی بیگ سہم چقاران بو شرکتہ حکومت طرفندن مدت تمین ایدلکسزین امتاز
 دخی بخش ایدندی . و قبیلہ مدحت باشا مرحومک سوزنی قیرماق فیکرلہ بو ایسہ
 کبر پش و فقط تشبک نتیجہ موقیبت اولہ جفا . شہہ ایدل اسلام زنگینلری بالآخرہ
 کرک کندیلرینک و سکرک مملکتلرینک تراموای یوزندن تأمین ایشکلری فوائد عظیمہ سی

فرانس نامده عزمی یک نسنظاری

STAN

BÜYÜK

BELED

ATATÜRK

BU
ŞEHİR
YESİ
KİTAPLIĞI

گوردهك اصلاحاتيروور واليرينه حق و بر مشلردر . في الحقيقه حرب عموميتده اعلاندن
بر آز مدت اول شركتک بش ليرالقي سهمي ۳۷۰ فراقه ساتيلورايدي . شركت حصه
دارانسه يوزده طفوز نسبتده بر تمتع توزیع ايديلورايدي . ترامواي مالزمه سي وقتيله
انكارمدين كتير تبلير كن يك مثاشلي اولسه دقت ايدلديكي ايجون شركت حالا عين رايبري
وارايبري استعمال ايجسكده در .

غيرت وقعاتك بر شمال ذيشاني تشكيل ايدن والي عالي ولايت عزمي بك اقتدي
بوندن بش سنه اول طرابلسده منصورف ايكن بو شركتي توسع ايله ترامواي ارايلريك
الكتريق قوتيله جرايد للملرني ناهين ايجكي تصور بيور مشلردر . بونك اوزرينه شركت
اسهامي ۳۰۰۰ دن ۳۰۰۰ وهر برينك فباتي يوز فراقدن ايليووز فراقه اسعاد
ايتدي .

ذاتاً بيروت ولايتي صرملرده شركته الكتريق امتيازني بخش ايجسكدهكي قوه جديهك
بون مالزمه سي المايا فابريقه لرينه اسهارلاندي . بدلك نصي ناده اولسان اولنان كي
بيستم ارايه تل ، راي وساژ لوازمات الماسادن وايوره بوكلديلهرك يوله جيقارمش
واسكندريه قدر ايجال ايجلش ايسده حرب عموميتك اعلاني اوزرينه مناقلات بحريه
به سكه عارض اوله رق طرابلس شهرني الكتريقلي ترامواينه قاووشه مدي . شركتک
شيدكي احوال والزمي هچ ده برنده دكلدر .

[۹] - عزمي بك هيسه نماز سن - اطافت طيبه سيله ، باغچه لرينك كترتيله ،
مجازن وصناعتك وسيله سوره شهر لرينك الكتريقلري مياننده ذكر اولنان طرابلس
قصه سنجه كيريش وهر درلو اسباب هجه ني جامع بز بلديه خسته خانه سنك بولماسي الحق
عقوي غير قابل قهور لردن مابيلبردي . بوقصانك تلافيسي ضمتده ذات سامي ولايتيناهي
به طرابلس منصورفاني ايتلينده نشبانه بوله رق خسته خانه الشاآنه قارشولق اولق
اوزره ايكي باريش ترتيب و بر صورتله بش التوز ليرا قدر بر پاره تا مين بيور مشلردر .
فقط نا كهاني وقوعولان اشفا ومفارقلري اوزرينه طولانان مبالغ بلديه بودجه سنه
ادخال اولندي . عزمي بك اقتدي تکرار غير رسمي اوله رق وزار صفتيله طرابلسه
تشریفه بيور دقلري وقت خسته خانهك وضع اساسنه موفق اولمشلر ايسده عودتلرندن
سواكره الشاآنه به سكه عارض اولش ايدى . الحاصل خسته خانه بناسنه انجق بوندن
ايكي يجق سنه اول جدي بر سورتده باشلامش ايدى . طرابلسك الك كوزل بر موقع
مرقيني اشغال ايدن بودار الداوي ايجون محاسبه خصوصيه بيك ليرا قدر بر پاره

وردیکی کی طرفیسی بلدیسی دخی قاصدک موجودی نبشده مصارفه اشراك ایش
ونهایت حدته خاه ثابت منظم و ظریف بر حالدہ و بالکثر ۴۵۰۰ ورقہ نقدیہ صرف اینک
صورتیله میدانه کنیولشدر . نتیجه شایان بر فکر تمقیق حصول قیتمداری اولان شو دار
الشفای زیارت ایدوبده موجد عجبی و کندیسه بو خصوصه معاوت ایندن ذوائی بتون
صمیمت قلبی ایله تبریک اینجمنک ممکن دکلدر .

[۱۰] — تشبثک مالبر صنایع — فاضل بر مقصد مزک دیدیکی صکی بر مملکت
خانی اورزنده باشادی اراضینک فیض و برکنندن الاستفادہ آرزو بر اینکله و کوچک بر
مصرفه برستک احتیاج حیاتیسی تأمین ایده چک مقدارده محصول آلهرق بو اینکله قناعت
ایدرب او خلق هیچ بر زمانه افراد اعتباریله شخصلری نه ده مجموع اعتباریله مملکتلری
زنگین ایده مز و اصلا کندیسی فقر و عجز مرتبه مندون قورنارہ ماز . و بو کسله مز .
واقعا پشار اولوز ، فقط حیاتی دائما سفیلا عاجزانه قابل . قطعاً حیاته بر قبض ورفاهیت
اکلیه مز . دائما ضعیف ، دیگر قوی و ساهی قوملر اده سنده مسکینانه بر وضعیتده و چون
خران بولولوز . اکن او مملکت خلقی هر دولو و مائط استحصالی لری قولاندرق
کندی احتیاج ضروریلریدن نه قدر نمکنده او قدر فضله محصول آلهرق اولندن احتیاج
جاری قارشیلایان مقدارنی احتیاجلرینه ، بایستی ده مقابلهده حوائج سائره کالی لری
تدارک ایچون دیگر اقوامله مبادله به تخصیص ایدرسه رفته رفته ثروتلری ادریش و ثروت
اقتصادلری توسیع ایش اولورلو .

علی العموم اسلاملر و اخصوس بزم و ملتداشلر من کندیلری دوات بشور سندن رواق
الیم بر عطاته محکوم بر ایشلر ؛ اسلامینک حین انشارنده کوسر دکلری جو خشر مقابندن
بوگون همان همان اثر قالا بشدر . هیز بر جهالت منکانه تک تأثیر منحوس آلیشده
ضمیمه عطاته تسلیم ایشمز . استهلاک بزم الک معمول به دستورلر من دون بری اولونی
هر هانکی بر اسلام مملکت کینه کز کوروریک کز که اهالی بزم جدید رزق عدا و تودیه
عمل ایدیور و یاری دوشونمکدن یک اوزاندر . اعتراض ایسه کرسکله کیم کوریک
باشی متوکلاته ساللار و اوزلری سیلکدر . بوندن دولاییدر که اسلام عمللرند و قصد لرند
نشودن نشاطدن اثر کورمزسکز . هر کس باشی رده دیگرش دقائق حیاتیسی صبار کی
حرکت ایدیور . بتون بوشلر بزم ایشون بر دایسه عظامدر . عصم من منوبات زمانی
دکلدر . بوگون بتون جهانک بر بریت کیردکی ، عدم برسانه بر جمله تأمین ظفر اینجمنکه
سی ایتدیکی شو حرب عمومی شمیدی به قدر ناراحتک قد ایتدیکی محاربهلرک هیچ
برسه بزم من . جدال حیاته ووفیت ، عالم اقتصادایند . ظفر تأمین اینجمنک قایمده
وقوعه کلشدر . آلمانیسی امپراطوری کپیردیکز شو قائل جدالک ایساک آیلرند .

شرابلس نامده عزمی یلی ضمیمه خاندانده برینا ایلخان

STATE
BÜYÜK
BELED
ATÜRK

BUL
SEHİR
YESİ
KİTAPLIĞI

دای مغلوبك حاله ! .. ديه باغیرمش و بو جهله ایله ایسای وطنه کیریشدکاری شو بیوک جدالك نه قدر مدعش اولدینی اکلایق ایستامش ایدی . کرک کچن نه و کرک بوسه ولایت داخلده اجرا ابتدیکمز جولایلر انامنده ایسای جلس ووضمزی بالنسبه باطل وشو عصر فعالیت وغیرنک بشرینه تحمیل ابتدیکی اغیر وظیفه لردن بی غیر کورمش وایچه اغلامشدر . بجه مزك نشر اولان برنجی قشنده بو ناز عمیک انطباقی بر آز بارز بر حالد قلمه آلدینی ایچون بر قسم خالقمزك کوچمه بیه کیشم ؛ فقط مناسبت دوشمش ایکن سوبله لم که بز جهل وغفلت ایچنده بو یان اولان خلقمزی ایقنا ایچنک ایستدک ، اغیر جهله لرمزله برده عطالت و مسکتمزى برتمق ویکرمنجی عصرک صر نلرمزه تحمیل ابتدیکی بر جوق وظیفه لری دها جانلی ودها سرت بر سورنده کتبرخ ایچنک آرزو ایستدک . اما بعض مسبدلرک ، حق و حقیقتدن نصیه دار اولامش بر طاقم شمه بک ایسه کلمش چونکه اثر ده موقراتقدر ؛ فقیر ، حق غصب ایلمش بیک کوبیلرله بحالک ایچونور . وارسون اولر باغیرسون واسنادانده بولسون . بز سته وغل کتک وادش ، سوزیله عمل ایچنکدن بیه چکیمیز . فنا اعتیادانی و اخلاق و مدنیه غیر قابل تألف حرکاتی اغیر بر سورنده تشبه ابتدیکمز حکمی آرزوی قلیمزی تطمین ایدن نسال ونامر مسامی و دشخی بیوک مسرتلرله وکال افتخار ایله قد ایچنکدن بر آن فارغ قالدق .

طرابلسکدر او مشوم عطالتک تأیرندن کندیلری فورنارماقده برابر حیات اقتصادی عمله لوستک بر جوق صفحاننده احراز موفقیت ایتمش دکلدورل . ایچک تجارتنه صابون اعمالاتی ، شو نکر چیک و حتی معاملات صرافیه بیه طرابلس و طنداشلرمز ایچه تموتیتیش بر طرزده وسعت پیدا ایچمدر . بو خصوصده بر آز دها تفصیلات ویرنک هر حالده فلانده دن خلق دکلدور .

[۱۸] - زور و غیر الرامر باقدسی - ۱۸۹۳ شهزنده بالکر ۱۰۰۰ لیرا سرمایه کایله قونلاکتک بر شوکت حالده تأسس ایچمدر . بو تاریخه قدر طرابلسده اتفه نامه هیچ بر . و سیه موجود دکلدی . صادق دامانله ایسه تیریش دیشیلر مرود زمانه معاملات صرافیه لری توسع ایدرک نهایت عثمانلی ، قرمدی لیونه ، قونستوار ماسیونا ده سفونت دوباری ، سلایک باقلری بر جوق مؤسسه لک وکائی در عهده ایندیله . خزینة عالیه ، رژی و ناز ادارملری باره تخلیاتی بو مؤسسه وطنیه حواله ایچمدری .

بو صورته کیت کیده وسعت پیدا ایدن اتفه حقیقی سرمایه سنک بر نایج مثل اوزرندن معاملات تیریشدی . ۱۹۰۷ و ۱۹۰۸ شهزنده هر آن وسطی اوله رق ۵۰ بیک ایرالتی بر مبادله ایش کورمش ایدی . عثمانلی آلمان و سلانیک باقلرینک طرابلسده شبه تأسیسلردن

سوکره بو مقدار ۲۰ بیگ ابراهیم نوزل ایتمکله برابر باقهینه وظیفهسته کمال جدیدته دوام
وو سورته هم مؤسسه لریک هم ده برلی آمار لریک قائدهسته خدمت ایندی .

بقده اسقونلو نیشانی وسطی بوزده اوج واقراضاتک قناتی دخی بوزده طهوز
الهی . دینه بیایرکه ذوق وعید اواحد مانه لرسته مخصوص اولان تروت مقوله وغیر
مقوله لک اوج دینی بو مؤسسه مالیه تک تأمین ایندیکی تمنا لیه بدانه گلشدر . باقه لری اساساً
مؤسسه اعتباریه نیشانی طائیفه لریدن بالطبع اعتبار کله سیک بونون قونیه لیه حائر اولدینی
معانی تمثیل ایتملری شرطدر . بوقسه بویه اولیسان باقه لری ایش کورده من . کورده من دکل
ایشایه ماز . باقه ت قوام دوانی واقفا جدی این ومشر اولمیدر . جالب تردد اوساجق
بر حرکت ویا تمهدانسه عدم ثبات در حال حیانه خایمه چکر . موضوع بحث ایندی کیمز
باق مؤسسه لری بو نفاطک حقیقته واقف ایدیلر . لک جدی بجرانلرده بیله تمهدانی
حرفاً ایضا ایتمدن فارغ نالمش لردر . سنه کیم ۱۸۹۴ سنه منده ازمیلر استانبولده کی بانق
عنهانی نیشانی استیلا ایندک لری وقت ذوق باقمی مذکور مؤسسه تک بیروت شعبه سنه ،
اورت حکم قرما اولان بجرانه رعماً اون بر کون طرفنده بونون دیونی نادیه ایتمش
ایدی . ایشو موقیبت باقه تک بخوار واهالی نرندمه کی اعتبار لریک بر قات ده ا تر ایدیه بییبت
ویرش ویا خصوص بانق عننهانی وقته مذکورده دن سوکره کمال امینتله مؤسسه مذکورده
قره دلری ایتمش ایدی .

BULL

[۱۲] — مریلیا فابریقه سی — کنج لردن رفیق افندی قال طرفندن بوپاسا وود
دوغرانه جیلقه اشغال ایتمک اوزده تاسیس اولان بو فابریقه کار ایله مشرک
بارکبر قوتنده بر موتور ایله تقریباً یکسری مختلف ماکنه دن متشکلدر . ایشو آلات
واردات اور ووبانک لک بیوک دار الصناعات لردن کنیر تیش اولوب هر درلوموبیله ومفر وشرات ایله
دوغرانه جیلقه متعلق موادی ظریف وحن طبیعت مواتی بر صورتده اعماله مستعددر .
بونون باشقه فابریقه تک سنه ایله ، پورتقال ایچون صندوق دیو کچی شیار اعماله مخصوص
متعدد دائره لرن ده واردر . فابریقه ۱۹۱۰ سنه منده ایکی بوز بیک غرود شلق بر سرمایه
ایله بدانه گلشدر . مؤخرآ سرمایه مقداری درنیوز بیکه ابلاغ ایدیلرک دائره لری توسیع
ایدی ایسه ده حرب عمومی تک اغلاقی سنه منده ایشرک تمطیکه مجبوریت حاصل اولمشدر .

وقیه فابریقه ده اجرت لری بش ایله اون غروش ارمسنده اولسق اوزده الشمس قدر
عمله موجود ایدی . بونلرک اکثری برلی اولوب صنعی فابریقه ده دوام ایتمک سوریه
اوکر نیشلردی . فقط بو اتمق سوک ایکی سنه تأمین ایدیه بیلدی ، چونکه تاسیسی سنه
سنه طرابلسده ماهر عمله تک فندانسه منی معر و بیروت فابریقه لرنده بولنش و بو کچی

صنایع الفت پیدا اجتناب بیرون و با لسانی عمله استخدام مجبوریت حاصل اولمشدی .
 فایزیه صاحبی معمولاتی طرابلس ایله انسانده صاندینی کی خریدن بر شنه اول
 لاذقیه طرفینه دخی اخراجہ موفق اولدیضدن وارداتی ایجه بر یکنونه بالغ اولمش ایدی .
 بونک اوزرینه حمده بر شبه تأسیسه تشبث ایدیلهدک ایشہ مباشرت اولمش ایدوده
 مرکزک تعطیل اشغالی اوزرینه شعبه تک دخی کشادی تأخر ایشدر .
 فایزیه طرابلسده بیوک خدمتک ایضا ایشدر . مهم یکنونه بالغ اولان بورقمال
 صندوقلری بوراده اعمال ایدیلدیکی کی مفروضاتک انواع مختلفه سی صوک موده اوزره
 واوروبادن کثیرتبله جک موبیلیاتک نصف فیسایله یایینر ایسی . بو صورتله طرابلسده
 دوق سلم اوزره حابه تفریحاتی ایجه تمام اجتناب واوردن باشق مفاصله ریله منتظم بر
 حاله کیرشدر . قصه تک اک بیوک مفاصله لرندہ بولان موبیلیاتک وجامکانلرک قسم اعظمی
 بو فایزیه معمولاتندن در . بوندن باشق فایزیه عملکنده صنایعه انتساب ایتک رعیتی
 ترسد . بو نتیجه عملاتی حیات سفیلاندن قورقارہ رق وکندلرینه منت اکر تہرک معیشتلری
 تأمین خدمت ایشدر . بو کی تشبثات صنایعی ہیمنز القشلامالییر . حتی رسمی صالونلرک
 ودوازلک تفریش و تزیینی بو کی مؤسسہ لرہ حواله ایدیلیدر . وطن آتجق اولادینک بویله
 تشبثات جسیعه به کیریشہرک کلیتی تمتلر تأمین ایتک صورتیله ترقی و تعالی ایدہ یلیر .

اشبو مؤسسہ دن باشق طرابلسده دیگر بر موبیلیا و بر بوز و غازوز فایزیه لری ده
 وارد . بونلردن موبیلیا فایزیه سی اون ایکی باره کیر قوتندہ بر مونور ایله احشاب
 معمولاتنه مخصوص سکر مختلف ماکندن منشکل اولوب طرابلس غذایندن شیخ محمد
 افندی شہال طرفندن ۱۹۲۰ سنہ ندہ تأسیس اولمشدر . سرمایہ سی اولاً ۴۰۰۰۰
 شہروشی لیکن بر مدت صوکرہ بوز بیگہ ابلاغ ایدلشدر . فایزیه مؤسسہ محمد افندی اوتہ
 دنبرو آلات وادرات دقیقه احتمالیله شہرت قزانش اولوب حتی نوزہ یئشدریمسہ و تزییہ
 کیرشہرک بر عظیم آلان کندی ایله باشقہ موفق اولدیضدن دولابن التون مایه ایله
 تالیف اولمش ایدی . بوندن باشقہ صابونک متعدد اشکالی و فایزیه لرہ لازم اولان بر
 چوق دقیق آتلی اعمال ایشکده بد طولاسی وارد . فایزیه سی سفر بر لسکدن بر
 سنہ صوکرہ به قدر یکر می عملیله ایشلش ایدوده اسباب اقتصادیدن دولابن اخیراً
 تعطیل ایدلشدر .

بوز و غازوز فایزیه سی دخی ۱۹۰۱ سنہ ندہ حاجی افندی دانیال اسمندہ بر لسانی
 طرفندن تأسیس اوله رق سفر بر لکک اعلاتہ قدر ایشلش و اخیراً موبیلیا صاحبی
 رفیق افندی طرفندن صانون ایشدر .

فایزیه جهت عسکریه بیع ایدیلان اون ایکی بار کبر فوتنده برهوتور ایله بوز وغازوز
اعماله مخصوص ایکی ماکنه دن مرکب ایدی . بوتون آلات وادواتی مکمل ویکی سیستم
اوزدهدر . کونده دوت بیگ کیلورور اعمال ایدر . شمذیک آمویاتی وغاز بولفادیشدن
ایشله مکدهدر .

۴ - طرابلسک امرال اجهنادیسی

[۱] - طبقات الهالی رطرز معیشت - اوتوز بیگه قریب بریلون حقیقیه مالک
اولان طرابلس اهلایسی دینلری اعتبارله اوج کتلهیه ارجاع ایتک قابلدن : اسلامله
خرستیانلر ، موسویلر . مع ما فیه طرابلسده موجود موسویلرک عددی آنحق یتش ،
سکانه بالغ اولایله چکی ایچون بالنسح بونلرک او عظیم کتله میاننده کی موقعلری ده شایان
ذکر اولایاجنی کی رسمی ایستاتستیکلره نظر آقوس اسلامیه میاننده مایلمقد . اولان
نصیرلردن دخی طرابلسده بش اون کیشی موجود ایسهده . بولر دهده آروجه بر تخصیص
اجتنامه تصور و مطالعسی بیهوده اولور . .

بنا علیه طرابلس اهلایسی سی اسلامله ، طوائف مختلفه دن بولونان خریستیانلردن
مرکب اولوق اوزره ایکی بویوک واساسی کتلهیه ارجاع و اوسورتله مطالعه ایتک
ضروریدر .

طرابلس اهالی اسلامیه سی نفوس احصایاتنده کوردلیکی اوزره خریستیانلرک دوت
میلی در ، تعمیر دیگه ره طرابلس اهلایسک بشده دودی اسلام ، بشده بوی ایسه
خرستیان در . .

بجموعی بکرمی بیکی نجسوز ایدن اسلاملری بللی باشلی اولوق اوزره اوج طبقهیه
تفریق ایده بیلور . واقعا تروت موجوده لر نی نظر دفته آلاوق بو طبقات نلاکون تکلیف
اوزه جالیلر ، فقیرلر سورنده جمع ایتک قابل ایسهده اکثریت اعتبارله بارز و متکاتف
اولان اوصاف اساسیه نقاط نظرندن دخی تجار ، زراع ، اصناف ناقطیدهده نوسیم ایلمک
وبو طبقه لری او وجهله طایبقی ، جزئی برتساحله ، جائز اولور .

طرابلسک ایتک طبقه سی تشکیل ایدن اقبیا ویا تجار سنی هر نه قدر اوزون سنلردن
بری نسلدن نسله انتقال ایتک صورتیه توارث ایتدکلری برعائله (عنوان) نه رآز ،
جوق برهاله شرف و اساکه مالک ایسهلرده ؛ مراکز و انصای عمراندن نسبه دور اولان
بعض بلدهلر ساکنلریسک اونه دن بری ظلم و اعتسافله نترج و کندیلریه منتقل بر نوع دره
یکلک قیلندن اولان بر آریستوقراسی به یک صاحب دکلدلر . هر حالده بو جهتی عواملیله
برابر بر مقدار تنور و توضیح ایتک لایدور .

في الحقيقة طرابلسه قديم اولمغه برابر بحق زنكين اطلاقه شايد اون ، اون بش
قدر عائله موجوددر . بو عائله لون اك اسكيسك طرابلسه كي ماضي حيتلري بش
ونهايت آتني يوز سنهيه قدر - ادعارجي - تمدد وارجاع ايلهك قابلدن . بو درجهه
قديم اولانلردن ايكي ، اوج عائله موجود اولدني كبي اوج ، دوت يوز سنهك بر تاريخ
عائله وعايه صاحب يه اوج ، دوت قدر كئلهبه تصادف اولونابيلير . مع مافيه بوندن دون
اولق اوزره ايكي يوز سنهك ، يوز سنهك ونهايت الي الشمس سنهك بر قاچ زنكين
عائله يي واردن . حتى بوس بوتون عائله سي اعتباريله بر اسم وشهرته مالك اولمايان بر قاچ
شخصك سوك بر قاچ سنه طرفنده عظيم بر ثروت مالك اولارق كئدي اسلريله اولاد
واحفادينه بر عنوان اسالت و ثروت احضار ايتدكاري ده كورلمشدر .

عددريني اون يشه ابلاغ ايله بيلدكمز بوتون بو طائفه متمولانن بعضيلرينك حد
اعظمي اولق اوزره يوز بيكدن ايكي يوز بيك لسرايه قدر وبعضيلرينك ده حد اصغري
اولارق نهايت بش آتني بيك لسرالق بر ثروت تقديه به مالك بولوندقلري دوشونهك
اولورساق بو اعتبارله طرابلس زنكيلرينك ثروت مجموعلري بر قاچ يوز بيك لسرايه
قدر تخمين ايله بيليرز .

ديگر طرفدن يه طبقه مذكورنك اموال غير منقولدن مالكي بولوندقلري بكون
دخي آزيدكلدر . نيته كيم بو عائله لون يوز بيك لسرايه راده سنده تخمين ايله بيلن اموال
غير منقوله به صاحب اولانلري بولونديني كبي اك آزي بر قاچ بيك لسرالق املاك
بولونانلري ده موجوددر . هر حاله بو بكون دخي ثروت تقديه نك يشه يك جوق
فوقندهدر .

والحاصل طرابلس زنكين عائله لونن ، ساري اون بش ، بكرمي بيك لسرالق
واردانلري اولانلر بولونمقله برابر نهايت بر ، ايكي بيك لسرايه واردانله اكتفا ايله بيلنر
دخي واردن .

طرابلس اغريلستين اولق اوزره سايديمز بو عائله لك هان كافه سي تجارتله ، زراعتله
والحاصه فاضيلكله اشتغال ايتمكدهدر . مع مافيه وصف يمز اولق اوزره بونلره تجار
ديك دهها مناسبدر . زيرا طرابلسه صابون ، زبتون باغي ، ابيك ، قوپون حبوبات
وامثالي وسائط تجارتله اله ايديله بيلن قازانچ ، زراعتك و اراضيك تايمين ايله چكي واردانك
قات قات فوقنده بولونمقدهدر . حتى طرابلسه (بانقه) كشتاد ايدرك بو صورته اشتغال
ايدنلر و واسع مقباسه بركار تايمين ايله بيلنر دخي موجوددر .

طرابلس زنكيلرينك مالك اولانلري بو ثروت ، درميان ايتدكمز خلاصه دن دخي
آكلاشه چني وجهله اوزون سنهك آز ، جوق محموليدر . بنا عليه بو ثروتك جبر

و شدت ابرازیه فقیر ذراعتک و یا جاهل اهالیک حتی بائصال ایدمک بر اریکه نفوذ
 و سلطوت و بر تخت شان و شرف قومق ایستین و قرون و معنی دره بکلری آ کدیوان
 بعضی ظلمکار شخصیلرک فضلہ عنو و اعتسافیلری اولدینق کویترجک بر دلیل
 و اماره به تصادق اولوناماشدر . واقعا روایت نظراً بو ترونک رشیمنده ، طرابلسک
 تسلط صورتیه ضبط و استیلا ایدیان اولنا محدود اوقفتک بر عنصر ناشروعی مندج
 ایسهده تمیسهی خصوصنده بدل ما حول مقدرت ایدلیکینده اعتراف
 ایتدیلدر .

اسماً طرابلس موقع طبیعی و جغرافیایی اعتباریه تجارته وها زیادہ مساعد اولدق
 ایچون بلل باشلی عائله تجارته سلوک ایتددر . عین زمانده تجارتک ، درکار اولان
 سهونی حیدلده ذراعتدن دیاده طرابلسده ، مظهر رواج اولاجنی بک طبیعی
 ایدی . مملکتده اکثریا تصادق ایدیان منتقدان ایسه هان عومینه اراضی صاحبدر
 ندن و ذراعتنه اشتغال ایدیلردن اولدینق ایچون طرابلس دیگر بلاد داخلیه به نسبتله
 بیله بر طبقه مخصوصه وجوده کثیره مشدر ده بیله بیلدر . بخصوص ساحل شمیری
 اولان طرابلسده طبقات مختلفه پینده کی اختلاط و بالتبعه نور بلاد داخلیه دن فضلہ
 اولدینق ایچون دیگر . و اصل اهالیسنده اولدینق کی طرابلسده سیوری ، تسلطدر
 تصادق اولونامیور .

طرابلسلردن اراضیه و ذراعتنه مالک اولانلرک سیوریلده منق و تبع ایدن بعضی
 ادیان ، ها موجوددر . بو مبادله اولق اوزده بر طرفدن طرابلس ، اجداتی اعالیمک
 و مطاطه ذراعتک اکثریا بر شدت و بر خشونت طبیعه مالک اولماسی و دیگر طرفدن ملاحظتده
 طرابلسک مرکز اعالیمدن فضلہ اجرای نفوذ و تسلط ایدم بیله جک اقرارک یولونماسی
 کی اسبابی ذکر ایدم بیلدر . بو افراد حشده کی ابضا کتیری عساکر و حصن الاکرار
 لرکی تدقیق ایدر کن بالطبع در میان ایدم حکمر .

خلاصه طرابلسک بو رسمی طبقه اجتماعی ، بدایه پرور و قدر بایز محیطوه سیرت
 باشامانی ، کوردنولو بر حیانه ترجیح ایتددر . در لر ، طرابلس جوارنده ، صرف ذوقلر
 ینه واکتاجه لرینه تخصیص ایتدکاری زمانلری امراره مخصوص اکثریتک کوجوک ،
 بو بویک برد باغچه لری ده واردر . آرزو ایتدکاری وقت بو باغچالره چینارلر . و خصوصی
 بعضی احتیاجات بینه لرکی ده بورالردن قولایمه ندرک ایدر لر . بنا علیه علوی برانله اولان
 علاقهلری بو مرتبهده ، چوق فضلہ دکلمر .

طرابلس احتیاجاتدن بر چوغنک کرک طرابلسک و کرک (المینه) نئک انی نقطه لرنده
 کی طرز و ذوقده ، انشا ایدلش ظریف و بعضاً ده ندیدن بو بویجک اولری یولوندینق کی

حالا قدیم طرابلسک هوادن بی نصیب عاونتلی ، گرفت بولارنده ، شامکاری اسکی بنالرده
محافظه موقع ایدنلر دخی موجوددر .

مع ما قیه عمومیت اعتباریه دمیله بیلیرکه ، بر طرفدن ده کیز کنارنده بولونمسی ،
دیگر طرفدن بیروته باقیلانی ونهایت کثرت اختلاط مناسبتیه طرابلسک حیات اجتماعیه
کارانه منده خارجی اولسون بر تحول مخصوصه ، بر تجوده تصادف اولونیور . بونجدهک
ایزلی کرک بنالرده و کرک اولوک طرز ترتیب و تفریشنده ونهایت ارککریسک حتی
قادینرینک دخی اصول ناپسند روئا اولاندهدر . هر نه قدر ، ایلروده بلدهنک حیات
عمومیه فکریه سندن بحث ایده جگیز زمان بر تفصیل بیان ایلده جگیز وجهله بو طینه
اغیانک اکثرینده هنوز علمی بر اتمیاء فکری حصوله کله مدیکی و مخصوص نور عرفانک
بو طینهک طاغنه ناسیبه بی هنوز تنور ایدمه مدیکی کیمینی برر حقیقت اولارق نلسنی
ایدله بیلمیسهده طرابلس آرینتور انلرینک ظاهری اولسون تجوده میل و بمضامه
وصولرینده بر موفقیت اعتبار ایتدیلدر .

دیگر طرفدن ، سینه ایلروده درمیان ایدمه جگیز اوزره — هر نه قدر محکام
مختلفه دن نشأت ایتک سوریه طرابلسک تنور ایدن کنجلی بر قاج مستندان صرف نظرله
طینه اولی منسوبتدن دکل ایلرده بونی دخی طرابلس اغیانک جوجوقلرینی تنور
ایتمک ایتدیکریه حل ایتک دوشور و کلهدر .

بناک علیه طرابلس متولانک تجدد و تنوری تقدیر ایتدکاری قبول ایدمه بیلیز ،
بالا کر کت تقدیرک تجارویه و مقتصدانه بولوندیغی ده اعتراف ایتک ضروریدر . بی شبه
اگر بو طینه آرزو ایدمیدی کرک مویشت و کرک حیات عمومیه داخلیه اعتباریه ده فضله
بر موفقیت ایدمه بیلمیسهده .

وئکی زکتنس سندن بی دوام ایدن بر جد و اهتمام ایله طرابلسک محور تجارویه
ناصل ایلرنده بولوندیغی موق اولشیلر ایسه ، حیات حقیقیه و مدنییهک محرک منور دخی ده
اؤ طینهک قورول باقیلمیسهده . ایزقلا اولسون که نور طرابلس محیثنده پرواز ایدمیور ،
اولوک اوزرنده ، دولاشور ، فقط اولره و خاصه دماغلره داخل اولامیور . بر آتی
فرییده بو اتمییه ده نئی ایتدیلر .

طرابلسک ایتکی طینه اجتماعیه منه کلنجه بونلری (اورتیه حالیلر) سورننده یاد
ایدمه جگیز کی — اولجه بیان ایتدیگیز وجهله — بر مقدار تسامحه رواج طینه بی
دیله بیلیز .

فی الحقیقه بو طینه منسوبتی بوتون مناسبتیه اورتیه حالیلرله حد اصغری اولوق

اوزره اون بیک غرو شاق بر وارداتدن حد اعظمی اوله رق بش آتی بوڑ لیرابه قنبر
 کایری بولونان طرابلسک قسم اعظم اهابسی بو میانه تمداد ایتک اقتضا ایدر . شونی
 ذکر ایدم که بو درجه وازداتک مصادر مختلفسی موجوددر . نیتکه کم اوافق مقدارده
 صابون طبخ و اعمال ایندیرونک صانانلر ، کوچوک مقیاسده حیویات ویا اینک وسائر
 تجارتده بولونانلر ، بر مایعاطوده مفازمسی اداره ایدنلر بولوندیکی کچی خاصه پورناقال ،
 لیون یاغچولونده بولونارق تعاطی زراعت ایلدیلر دخی بو (اورنه حلیلر) صنفی تشکیل
 ایتکدهدر .

مع مایه طرابلسیلر عنندده اینکی طبقه اهالی ده نیدرکی زمان خاصه بو (زراعت) ،
 تعبیر صحیحجه (یاغچه صاحبلی) و (پورناقال تاجرلی) قصد ایدلکدهدر .

شو اوافق خلاصه دن دخی اکلاشیلاجنی وجهه بو اینکی طبقه اهالی ، برنجی طبقه دن
 اولاهانه عنوانلریک دهه آڑ معروفیتله برابر رأس الماللریک دهه اون بر درجهده
 بولونانسی غالباً مشتمل اولدقلری مواد تجاریهک یک مختلف و متنوع اولسنه علاوه مادی
 و شخصی بر سیه احتیاج کوسترمسی نقطه نظرندن آریلیرلر .

بالطبع بو طبقه منسوبی ترک اقامت ایندکازی بنار و کرک طرز تلبسلری و معیشتلری
 اعتبارلهده برنجی طبقهک یک ماده ندهدرلر . بولردن قسم اعظمی قیسه برقس اوزرینه
 آانی ویا بیاض بر صاریق صاارلر ، اکثریا قورشونی جوخه دن بر شالوار قوماشدن بر
 منتان اوزرنده قیصاجق یه جوخه دن بر پالطو اکتسا ایدرلر .

بو صاریقل و شالوارلی انسان کتلهک غریبهدرکه مرتبه عرفانلری برنجی طبقهدهکی
 اغیاره قیاساً یک محدود ایدده طرابلسک مکب کورمش ، آرزجوی نیرده آیم آتیش
 اولانلری بولرک اولادنی تشکیل ایتکدهدر . طرابلسده (انامی) اولاق اوزره تصادق
 ایدیلن بو حرکت عمومی و بو میل تنور شهسز شایان قید و تذکاردر .

بو اینکی طبقهک دوشنده بولونان کتله اهالی ایسه (اسنانی) عملده تعبیر لیلله جمع
 و افاده اولوناییلن فقیرلر صنفی در . بو طبقه منسوبی بعض صنایع جهانیده جالبشاسلرله
 قایمچیلق ، بالتمچیلق ، حمالق ایدن ویا ایشآت عمله لکنده ویا یاغچوانتفده مستخدم اولان
 ویا خود سبزه جنک و امنالی کوچوچک آلیش ویرشلرله قوت یه میلری کوچ حاله تأمین
 ایدن عمله و امسافدن عبارتدر . بولرک طرابلسدهکی عددرنی اینکی اوج بیگه قدر ابلاغ
 ایتک قابدر .

بو طبقه منسوبی طرابلسک بالطبع اک فنا محفلرندده اقامت ایدرلر و بوتون مناسبه بر
 سی ماده بولونسق صورتله تأمین معیشت ایلرلر . بولرک طرز تلبسلری باشد خاکی

واوزونجه بر كجه كلاه مبرنسلرنده اسكى بوسكى بر مشان ونهايت بر شالوار ايله جيبلاق
آياقلرنده بورتيق بر يميندن عبارتدر . بونلك قاديملرى دشى بي شبه ذوالالبغك حد قسوا .
سند بولونمقده درلر .

مع ماقيه طرابلس اونه دن برى بركت منهل كاسيله معروف فضل بر بلده اولدنى
ايچون جزوى بر بدل مقابلنده باشامق نصيبنى بو فقيرلر طيبه نى بولاييلور . با حسوس
هر نوع اصناف ويا عمله كندينه بر ايش تدارك ويا تمينى خسوسنده رحمت چكمدىكى
ايچون نه قدر فقير اولورسه اولسونلرينه حضيض سفاكه سقوط ايتيورلر . حتى سوكسنلر
ظرفنده اورته لنى قيويراندبران حرب بيله طرابلسده فقرا مستغن نسه دها آرزفلا كزده
ايشدر .

بو ايضاحنى ، بر زبده اساسيه برط ايجك ايترسهك ديه بيليرزكه طرابلسك حيايت
هموميه اجتماعيه نى طغناك اسلايه ايچون موجب تسلي بعض ازلر ارايه اچكده وآنكزنى
اعتباريله اورنه حالى صورتنده ناني ايديله بيله چك طرابلس اهالينه آنى نامنه خبرلى
املر وعد ايله مكددر .

طرابلسك اسلام كنه نى حقدمه كى ملاحظاتيلى بو صورتده اكمال دن سوكره طيقه
مسيحايه نقل كلام ايدلم . نفوس ايتانستيفلرينه نظر آ اهالى موجوده نك خسو درجه
ينده بولونان خريستيانلردن اوچده ايجكسى روم اورنودوقس ! بر ناني ايله مارتى ،
قانونك ، لادين و بروتستانلور . منور مسيچيلردن بيفيلرينك وبردكارى ايضاحه ودرميان
ايتدكارى مطالعاته اقلوسه خريستيان طوائفك طرابلسده كى ماضى حياتلى بك تسديم
ايش . حتى بعض معروف عائله لك ، قديم غنايلرك احضاردن بولوندىلرى روايت ايد
لمكددر . مع ماقيه طرابلس خارجدن كلرك يا طرابلسده بالآخره توطن ايلدين مسيچيلر
بولوندىكى بوناستاندن ورود ايدرك بوراده اختيار اقامت ايلدين ونهايت بر اشرك
وطني لولانلر يده موجوددر .

طرابلس خريستيانلرينك فرق ، اللى سه اولكى موقع اجتماعى و تجارتيله شيمدىكى حال
وتأثير مالى وحياتلى نى مقابله ايدنلر مسيچيلرك بك ارز بر انحطاطه دوچار اولد .
فلزنى درميان ايجكده بو انحطاطك اسباب حقيقه نى بعض مطالعات ايله تمين وتقديره
غيرت ايلكددر .

فى الحقيقه طرابلسده تجارت فرق اللى سه مقدم تمسايه خريستيانلرك آتده ايدى .
واوزمانلر خريستيانلرده بك عظيم بر زوت تقديه موجود ايدى . امالار ايله بالكلر
اراضى ومسقفاته مالك ايدنلر . آلرنده نقد بولونميور دى . خريستيانلردن پاره استفراضى

سوریه یوانی یوانی معاملات تجاریه کریته که باشلادیلر . متولان مسیحیه بر طرفدن
 مانک اولدقلری تروت قدیمه عظیمه و دیگر طرفدن ، آلاجلری مانک زیاده لکنه
 کوردنارک تجارنی اهل ایتدیله و فاخت بر ایتدیله باره اقراضاتسه گرمی و بر دیله ، عینی
 زمانده بورسه معاملله کیریشدیله . مهات (۱۸۷۳) تاریخلریده بخران مالی (فری
 (اولدی . بخران بئش سنه دوام ایتدی ، بعض اسباب و مسا انضمام ایدنجه آریق
 خرسقیالو تجارنلری یکیدن قولندیلر . مباحک درجهده زده نقش بولوندیله . اسماً
 عدولری وخی قلیل اولدله برابر بر قسمده طرابلسی ترک ایدرک مصره مهاجرت اچمسی
 اوزرته محور تجارت تامیله اسلامله انتقال ایلدی . اونا بئندن بری طبقه اسلامیه
 تجارنی آلریده طرفنامه موفق اولشدر .

شونده ذکر ایتلی بزرگه طرابلسی طوائف مسیحیهدن بعضیلری آلن مصرده ایکی
 اوج بوزیک ایرالقی عظیم تروتله صاحب تمامی تجارت ایدیولر ، حتی طرابلس
 خارجه . لازابلان تروتلردن بر قسمی ادخال ایدنک سوریه حال حاضر طرابلس
 خرسقیالریده بر مقدار تروتدن اثر بولوناییلورمش . بوقسه اسکندریه بورسه
 طرابلس خرسقیالریک تروتی بوتون مقابله چوقدن خاک ایله بکسان ایتش
 ایش .

طرابلسه اسلامله خرسقیالریک تروت منقوله و غیر منقوله لری نظر ندین و تقدر
 آهوق اوراق بر خلاصه و با بر مقایسه یا بق قاندر .

طرابلسک تروت عمومی قدیمی اکر بر میلیون لیرا اولدق تخمین ایدیلورسه ،
 بونک اولدورری یعنی بوزیک ابراسی خرسقیالریک آلدور . حال بونک بوزیک
 کوزده دهجک اولورسه بو مقدارک ایکی ملی خرسقیالریک آلدور بولونق لکن ایتدی
 ایچون بو اعتیاده . بچیلر کیرلرده در .

تروت غیر منقوله نتیجه بونی اوج قسمه تهریق ایدیلر بوز اولد طرابلسک زنده
 نالری تانباً طرابلسک باجملری ، نالنا املاک و عتاراندور . لکن ایتدی بوز
 طرابلس زینتقلریک قیمت مجموعسی اکر ایکی اوج بوز بونک ابرایه تخمین اولدورسه
 بونک بکرمی اونوز بونک لیرا ایتدی کی قسمی یعنی آتیق بر عشری خرسقیالریک آلدور
 بونک بوز آزر بر بکوردور . طرابلس باجملریک قیمت مجموعسی ایسه بئش آلدور بونک
 لیرا تخمین اولدوردر . حال بونک خرسقیالریک آلدور کی قسم آتیق اون بونک لیرا ایتدی
 بولوندی ایچون اسلامله نسبتله آلدورده بر قسمه مالک بولونبورلر دنگدر . بو وقت
 کچوککنی آلدور بوز بونک کورلر .

املاک و عتاران کلنجه هر نا قدر ویر کو قیمتلرینه نظراً بوزم میایون لیرا ایتدی

بولنديشه ذهاب حاصل اولورسه ده بوتلك قېنت حقيقي مي بر ، بر بوجوق ميليون ايرا
درجه سنده در . خرسنيانلرك تحت تصرفده بولونان قس قس ايس حسي درجه سنده ونهايت
ايكي بوز ، ايكي بوز الي بيك ايرا قېنتده در . بسا غلبه بو خصوصده اسلاملا
خرسنيانلر نوازل حصوله كتر مكنده درلر .

طرايس اسلاملا مذبلة خرسنيانلر سته بولمجه عمومي نظرلر عطف ايندگن موكره
خرسنيانلرك دخی طبقات و حات اجتماعي لري موضوع تحت اتمه جگزر ،
اسلاملا اولديني كي طرايس خرسنيانلري اوج بويوك طبقه يه آيره بيليرز ؛
زنكبلر ، اورتو حالبلر ، فقيرلر .

خرسنيان زنكبلري اوج دوت عائله دن عبارتدر . بوتلك مجموع زوعلدي اليشر ، آلتشر
بيك برا درجه سنده تحيين اولونمته در . بوتلك جېنت اجتماعيه و عائله يولري او
نفسده كي وحي دها بويوك مقدارده كي طرايس مشمولانك حيات و مېشتلردن بك
اوستوندر . وده بيله بيليركه السنة اجييه اولان آخالق لري كندبلري مدينه دها فضل
قريب و سدابله مشدر .

طرايسلك سونه عمومية و كرميه مي مكننده بر تفصيل بيان ايدره چكي و حقه بو طبقه
منسوبيت سدين ، ارلك نوره دوغرو دها فضل حطوه امدار اولدق لري ايچون مونغ
اجتماعي لري ده بالبيع دها متين و مساعد و دها مسووفاندر .

خرسنيانلرده كي اورتو حالبلر . كلجه ، دهبيله بيليركه همان طرايس خرسنيانلرينك
كلاسي اورتو حالل در . بوتلك صنايع مختلفه ده ، تجارتده و امثالي خصوصده جالبشارق
تامين مېشت اجتماعده درلر . بوتلكده علماً اولماسه بيله پاشايشجه طرايسلك ديكر اورتو
سحاليلردن ايچمورلر . بوتلك طرفاً اكنسني بر شيوه غريميه اكتساب اتمك داعيه سنده در .
مع مافيه شرقك سال و ديه تاثيراتي كندبلردن مفارقت اتمه مشدر . حتى ياقين و كته قدر
كفادق لري بيله جائه نويه (سحره) تير ايندك لري سپاه اورنورله چيقارلردى . شيمدي به
قدرده بو حاله تصادف اولويور . رؤساي روحانيه و معابد دينيه لريته اولان مريوطنلاري ده
بك و امددر .

بوتون خرسنيانلره شامل اولان بو اوصاف عمومي يني خرسنيانلرك اوچنجه طبقه سنه ،
فقيرلرده كشميل ايدره بيليرز . اساساً خرسنيانلرده فقيرلر طبقه مي بك محدود و فقيرلردر .
بك آزددر . بوتلك بالكر ماروتيلردن بر قاچ كشيدين عبارتدرلر . كوندن كونه بوس بوتون
آزالتمده درلر .

بو ايضاحلدين اكلابديشه نظرآ طرايس خرسنيانلري دخی حيات و مېشتجه

مضطرب اولماده قاری ایچون کندیلری ده آیلرین شهیدار کوردونه ملیدرلی .

[۷] - اعترافی رقم - طرابلسک احوال عمومی اجتماعی سی حدده کی ایضاً حاتمزه
شامه بر مزیدن اول آله ابتدایکمز بعض ارقام اجتماعی سی ده قید و تذکار ایتمک آوزو
ایدیوروز . واقعا بو کی رقم آوزورنه بنای مقایسه ایله در میان مطالعات ایتمک ایچون
مد کور ارقامک بر قیمت علمی بی حائز اولماسی تعبیر دیکرله صحیح و جامع وسائط ایله
آله ایستلر صحیح و جامع معلوماته مستند بولماسی وعین زمانده اجتماعی مقایسه لرده
بولونا یلمک آوزره مختلف زمانلره شامل اولماسی اقتضا ایدر . حال بوکه شیعی سی به قدر
تصادق ابتدایکمز اجتماعی رقمک همان کافه سنک بو قضایای مسلمه تک برندن ، ایکستندن
رحتی بر جوغندن محروم اولدیغنی کوردیوروز . وقایع اجتماعی تک احساسنی شیعی سی به
قدر خاطر لر مزه کنیره مشر . بنا علیه المزد . موجود رقمک - عدم کفایت و نقصان
محته دائل اولمقله برابر - بورایه علاوه ایچنی . ایسته یشمزک ایکی بو یوک سائق واردر :

بری - بوتون نقصانلر یله برابر آزه جوق بر قاج رقم اجتماعی به کسب اطلاع ایتمک
دیگری - بو نقصانلر مزی مستفیده اکل ایده چک حقیقی بر جریان احصائی وجوده
کنیره تک بو واسطه ایله بر زین احضار ایلکدر . والحاصل بری مبدأ ، دیگری غایبی
انکیل ایدن بو ایکی سائقه درکه احصائیات اجتماعی دن آنجق برر نبیذ اولایان بو
رقماری اولدیغنی کی درج ایله یوروز :

(نکلر و قائلر) - بو ماده لر حفسده آله ایده بیان ایستایستیلره نظر آ طرابلس
و ملحقانده (۳۳۰) سنه سنده (۲۲) ؛ (۳۳۱) ده (۹) ؛ (۳۳۲) سنه سنده ایسه
(۲۶) قتل و قویان اولشدر . (۳۳۱) سنه سنده کی قتلر عدوتک بگری ایکیدن تلفوزده
سقوطی سفر بر لکک سنه مذ کورده وجوده کنیره یکی نشوش آئی حیایله ایضاح ایده
ییلبرزه فی الحقیقه بر سنه سوکره بو عددک اسکی حالی آلمی ده بونی کوستر مکده در .
قتلرک هانکی سیرله واقع اولدیغنی ایضاح ایتمک قابل اولاقوروز . بالکوز بو اوج توت
ظرفنده کی (۵۷) وقویان دن (۲۶) سنک عداوت و (۳۱) سنک ایسه اسباب متنوعه دن
انشأت ایله بی بیان اولمقلده در . حال بوکه هر ایکی رقم دشمنی مهم وایکدر .
قائلرک شخصیلری ایسه بر مقدار تعیین ایده ییله ییلبروز . ینه اوج سنه ظرفنده کی
(۵۷) ناندن (۱۷) یسی بکار (۳۶) یسی متأهل (۴) ی ایسه طول بولمقلده اولدیغنی
کی اش کوجلری اعتباریله (۴۲) یسی ذراع ، (۷) یسی عمله و (۸) ی ایسه
ارباب سخنن در . بونلر بیانده اوقومنی یازمق ییلبر آنجق (۱۰) ییلبر ایسه (۴۷)
شخصدر .

(جنایتلر و ججهلر) — طرابلسی لواسی داخلده (۳۳۰) سنهسی طرفنده (۱۴۴) ، (۳۳۱) ده (۱۶۰) ، (۳۳۲) سنهسنده ایسه (۱۶۶) جنایت وقوعه کئشدر . بنا " عایه اوج سنه طرفنده جنایتلر عددی عینی نسبتی محافظه ایدیور . بو اعتبارله طرابلسی لواسنده همانها کون آشیری جنایت وقوعه کئسکدهور .

ججهلره کئنجه — (۳۳۰) سنهسی طرفنده (۸۱۳) ؛ (۳۳۱) ده (۹۲۰) ؛ (۳۳۲) ده ایسه (۹۳۷) ججه و قوعانی اولمشدر . بوللرک سنه دن سنه یه تزیادی مییشتده حصوله کان دارلق مناسبته فضلہ سرفقلرده آرامق اقتضا ایدر . بو حسابیه کوره طرابلسی ده یومی (۲ — ۳) ججه وقوعاً ، ظهور ایدیور . دیگر طرفدن سنوی ججه وقوعانی ایله عدد قوسی آراسنده بر مقایسه یاییلمیسه بر سنه طرفنده نفوسک اوتوزده بری ججه یه معروض قالیور دئمکدر .

(ازدواجلر و طلاقلر) — طرابلسی مرکزنده بولونان اسلاملردن اصولی دائره سنده یعنی محکمه شرعیه دن اذنامه استحصالیله هده نکاح اییللر (۳۳۸) سنهسنده (۸۴) ؛ (۳۳۹) ده (۱۰۲) ؛ (۳۳۰) ده (۲۹) ؛ (۳۳۱) ده (۱۷) ؛ (۳۳۲) سنهسنده ایسه (۱۲) کیشدن عبارتدر . بو ایستاتستیکه نظرأ سوک اوج سنه طرفنده کی ازدواجلر اولکی سنلرک اولنده برینه تزل ایشدر . شهمنز بوده کئچلرک عسکرده بولونماستدن نیشات ایشکدهور .

طلاقلره کئنجه — آخقی (۳۳۲) سنهسی طرفنده (۱۹) طلاق وقوعانی اولمشدر . دیگر سنلرک طلاق وقوعانی الله ایدیلمدیکی ایچون بالطبع بو خصوصده بر فکر درمیانی قایلیمکادر .

(عیوسین) — طرابلسی ده کی حبسخانه لرده ارککلردن (۲۶۰) ؛ قادیلردن ایسه (۱۰) عیوس بولونمقدهور . دها اولکی سنلرک مقدار عیوسینی تعیین اولوناماشدر ، بو عیوسلار حبسخانه ده ایشیر ، کوجسز بولونمقدهورلر . (متأهللر و بکارلر) — عیوس عمومی بک نه قدری متأهل ونه قدری بکار اولدیفته دائر نه قطعی ونه تخمینی معلومانه دسترس اولوناماشدر . آخقی (۱۵ — ۲۵) یاشنده بولونانلردن یوزده (۴۰) بک متأهل ، یوزده (۶۰) بک ایسه بکار اولدیگی طن اولونیور .

(عائللر) — بر تخمینه نظرأ طرابلسی قویس (۵۰۰۰۰) عائله تشکیل ایشکده اولوب بونک ربینک افرادی پدی ویا دهسار یاده نفوسدن وارچ ربی ایسه بو درجه دن دون نفوسدن ترکیب ایشکده ایش .

(تولدانه دائر) — یکی دوغان جوجوقلردن بیش سنه طرفنده ایکیز اوللق اوزره

(۱۳) ذکور (۵) ناک تولداتی وقوعه گشتدر .

والدی معلوم اولمایانلر ایسه بش سه ظرفده (۱۰) ذکور ؛ (۱۵) اناث تولداته تصادف اولونمشتدر .

(نقوسه دائره) — طرابلس نقوس عمومیستدن تحصار ، زراع عمله . . الخ صنوف اجتهامیه تک مقداری حقیقه بر معلومات الهیه ایدیه مہمش ایسه وه املاک ساحلریلک عددی (۲۸۵۰) اولقی اوزره کورس لکده در . بو اعتبارله نقوس عمومیستک اولنده بری اصحاب املاک کن بولونیور .

(ناتص اولانلر) — بر حساب تقریبیه نظراً طرابلسده دیلنر ، صاعتر واعمی اولقی اوزره آنجق اوزر کئی بولونمقده ایش .

(طریقته منسوبی) — تأمین ایدلیدیکه نظراً طرابلسده عدولری ککبیر مختلف طریقته منسوبی موجوددر . نیتہ کم (خلوتیه) طریقتهدن (۴۰۰۰ — ۵۰۰۰) کئی ؛ (قادریه) طریقتهدن یه بو مقدار (رقابیه) طریقتهدن (۱۰۰) ؛ شاذلیه دن (۳۰ — ۴۰) ؛ (تشیبیه) طریقتهدن ایسه (۱۰ — ۱۵) کئی بولونمقده در . بو حساب اعتبار ایدلک لازم کاریسه همان یوندن طرابلس ارککلریلک طریقته منسوب اولدینی نتیجه منی استخراج ایتک انضام اید .

[۳] — اعتبارات اجتماعیه — طرابلسک اسلام وخرن بیان اولقی اوزره تقریبی ایتدیکیکی ایکی بویوک کتله اجتماعیهستک کندیته مخصوص و بر برندن تقابله آیری اعتبارات وعتبات اجتماعیه لری وار ایسه بو بونون بو عادلرک وتماملرک ، دیگر مختلفده متوطن ویتسه کیم بوننده دیم اسلام ایله ، جبل اشک اسم شایسته و طرابلس مجاور بولونلر خرسقائلرک اولون بری دعات ایتکده بولونمقذری اصول و طرز مشرتبه و ساھیج اجتماعیه کتیرب و اکثری عینی بولوندی کورولمکده در . اساساً سوریه کله اسلامیهستک بری مدن و سواکه ، دیکری ایسه قرابه وداخله و نهایت عشره عالم اولقی اوزره کوچ بولونمقذری اجتماعیه موجوددر . بنساعلیه بیروتده ، سیداده نه بولده اعتبارلر وتماملر موجود ایسه بک آذ فرقلله طرابلسده ، لاذقیهده وحتی شامدهده عینی عادلر ولسقلر اجرائ احکام ایتکده در . قرای داخلیه کلنجه بولمدهده حال بو مرکزده جریان ایتکده واولنره مخصوص تماملرده یسه بک آذ فرقلله عمومی بر آداب قریبه جاری اولمدهدر .

بک شوقدریه بیلبرک سوریهده اسلام اعتباراتک مدنی اولسون قروی اولسون جمله نده بونو آیتہ دمشق تأثیرات عمیقہسی دونما اولمدهدر . بونساعلیه سوریه اعتبارات

اجتماعی بی چون بر منبع و مصدر آرائی لازم کلمه نهایت (شام) بولونابیلر . دیگر
بلدله ایسه بولونابیلر بویوک کوچوک شعبه لردن عبارت قالر .. حتی کویولرک و کویولرک
اعتیاداتی دخی و آنا خطلردن ملهم اولوب تصادف ایلمکده اولان بارز فرقلر ایسه حال
بداوتده بولونابیلر عشاثرک تعاملات و اعتباراتک تأثیر ایله وجوده کلمشدر . و الحقیقه
سوریه عشاثرینک اعتیاداتی بوس برون اقصای مدینه ک اصول مرعبه سه نسبتله بک
قطعی آریلقلر کوسترمکدهدر .

بو ایضا خاتمی خلاصه ایلمه بدمرک دیه بیلر زکده سوریه قطعه سنده متوطن اسلاملردن دخی
اولانلره « شهر لیلره » بدوی اولانلر یعنی « عسیرتله » یئنده اجتماعی اعتیادله
اساسی فرقلر موجود ایسه ده فرویلرک تعیر دیگرله « کویولر » ک اعتیاداتی بو ایکی کتله
یئنده بر حد وصل تشکیل اتمکدهدر ..

یئنه علیه « طرابلس شام » اسلام اعتیادات اجتماعی بی موضوع بحث اولور کن هر
شیدن اول « شام » یا وهیج اولانلره « بیروت » عادات و تعاملاتنه و خرسیتیان اعتیاداتنه
دخی یئنه « بیروت » و الحاقه « لبنان » عادتله عطف نظر اچک ضروری اولور .
بزو خصوصه کی مفصل ایضا خاتمی « بیروت » تدقیقات اجتماعی بی اجرا اشد بکمز
زمانه تملق ایله شیمد بک یا کز طرابلسده تصادف ایله دیگر بیض خصوصی نقطه لری بید
ایتمکده اکتفا ایله به جکر :

طرابلسده « طبقات اعالی یئنده ازدواج مسائلدن ده لایحی حلی ناقبل عالی تصبلره
ویا زوج و زوجی انتخابی خصوصه عظیم مشکلیند لکله تصادف اولونما مدهدر . واقعا
شیمدی به قدر بالکمز افراد عائله یله ازدواجلر اجرا ایدن ایکی « اوج عائله موجود
سواندز اچک ائتمدهدر . طرفیک آسب و موقع اجتماعی اعتبارله بر بر لری ک کوی
و همدرج مسو ارشایی بدقلری عذمه مطلوب ایسه ده هر شیدن مقدم طرفیک احتساب
کوتوبوت و بشارت بولونابیلر مسکر ترجیح اعتبار اولونوبو .. یئنه علیه کرک سن و کرکده
اجتماعی کفتیان بر محمود اناسی مواجهه سنده اکثریا دوچار اهل رعناست
اولندهدر ..

طرابلسده ازدواج مسورده بولونابیلر اکثر عائلرده اولدینی کی بوراده ده عظیم
فداکار لره قائلانارق و اری ، بوغنی کرک مهر و کرک نکاح و ازدواج مراسمی خصوصه
صرف و ابذال اجتماعی و بسمأ اوزون سنه لو ظرقده تأدیبه ایله بیچک قدر کایتلی بوزجلر
آنه کیرمه سی کی تدبیر سنز اکلره و مشقتلره دوچار اولدینی واردر .. هر نه قدر اولسه
بیان ایلدیکی وجهله آره ، چوق ذنکین عائله لره بویولده اوزون فداکار لقلرده بولونابیلی

جهتی شایسته تسامح اولایلیغیسه ده رأسی المالی محدود اولانلرک دخی کوردنگه قایبلاروق
انتدارلرست فوقده مشکلاته ککندیلرخی مروض براقاری شبهه سز مدار عفو اولامایا
چرکی بو کی جلیتیلره کر قنار ایدلرخی خصوصی ده بوس بوتون قبول ایدیله بیجک
خطارون صایلیپر .

فی الحقیقه طرابلسده بالکزمهر مقدارینک بعضاً ایکی ؛ اوج یوز ابرانی تولدیتسه
باقیایرسه دیگر اجرایی مشروط مراسم ایله اعطایی ملزم هداایانک ده نه قدر یوبوک بریکون
تشکیل ایده چکی جزئی بر ملاحظه ایله آککلاشیلپر . بو خصوصده دها زیاده تنوره مدار
اولقی اوزره بر مقدار تفصیلات ویرلمسی ضروریدر :

بر کره طرابلسده عقد نکاح مراسمک قیزک خانه سنده اجرایی معناد ایسه ده بو مراسمده
مقتضی بعض مشروبات وسائرمک ، تدبیر ذیکرله قهوه ، شکر وسائرمک مع هدایا کوکی
طرفندن ارسالی مشروطدر . بوندن ما عدا عقد نکاح کوئی ، کو کینک بیته علامه ،
نایله بر نشان یوزوکی ویا خود حلیانندن بر قطعه آوندومه سی ضروریدر . عقد نکاحی
متهآب اعطایی مقرر اولان مهر تأدی اولوبور ... بر طرفندن ده قیزک بو مهرله
ترنات جهازه سی تمهت ایدیلیپر کن بیته مهرک بر زهی قبشنده نکراه ایزه هدیه بر و بعضاً
باز ارسالی معناددر .

جهاز نکاح ایدیله رک ، ارککک اویته نقلندن سو کره دخی ارکا مقابل بر نوع جیسه
قبانندن اولقی اوزره کوکی طرفندن نکراه قهوه ، شکر ، توتون کی مکینات ، قزلیشک
کوندومه سی لایددر . بونک اوزرینه قیزک اونا ، ولیمه العرس ، بی دو کون کلنجه
سی اجرا ایدیلیپر . وینه که کینک حسابته بر مقدار اکلدر کون سو کره ، نهیت ارککک
آوندو سطن بر دو کون مراسم اجرا ایدیلیپر . بیکه ، جاقیلر ، هدایایره و الحاصل
دو کون ترناتنه صرف ایملن مبالغت حد و حسابی بولوناز ..

دو کون کیچسی ارککی آرفداشلرندن بری اویته دعوت ایده رک بالنوع اویته قادر
اوراده غالب . حتی ا صاحبک کوکی به بره خامت ، آکسالیی و آریکین معناد ایله یی .
تیز عقینده او کده موئلر ، فانوسلر و بعضاً جانی طاقی بولوندینی خالد حاضر بولونان
بولون احیا واداسی ، کرکی بی اویته کوتوردلر . بولده قهوه ، خانه لک او کندن کچر کن کذر
کاهته بر مقدار قهوه دو کولور اوده بخشیتی فصله جه ویرر و نهیت دو کون اوندوده باره .
لر نشان ایدر ..

ایرتمسی کون ایسه ، صباچه ، نایله هدیه اولقی اوزره بیته حلیانندن بر قطعه ویرر
ویو صورتله سله صر نات توالی ایدر ، دورور ...
والحاصل ازدواج ، طرابلسده یک مراسم پرورانه کیدیکی ایچون آکثریا ارکککلری

مشکلاته سوق ایدر بنا علیہ یوکی مانع لک تحقیقی خاصه آرزو اولونور. عیسی تقدیرده
 قلت ازدواج و تناسل کی محذور لک باش کونتره جکی طیبیدر. بالکرتونورده علاوه
 ایدمکه بو صومانک یک غریب وقت خیرلی نتیجه لر وجوده کتیردی ده کورلمکدور.
 یینه کم طرابلسی حیات اجتماعی سنده تعدد زوجاته یک آز تصادق ایدلمکده اولدی کی
 طلاق دخی جالب وقت درجه ده آزدور. واقف زوجانک عدم تمددنه طرابلسی ایچون
 موضی دیگر بعض اسباب موجود ایسه ده ازدواج بصرف لک دخی بو خصوصیه بر
 تأیری دو قوندی ده انکار ایتیملیه ر. طلاق قاتی ایسه بر طرفدن طرابلسی قویسلر.
 یک زوجلیه قارشی اولان عیوبت وضعلرله آراقی اقتضا ایدر. دیگر طرفدن مهر
 مؤجل فضا بکوتلکده بی شبه زوجلی دو شوندره کده بولوندی و نهایت سبب
 طلاق ایچون بر مانعه تشکیل ایتدیکی قول ایلک ضروریدر.

طرابلسی اسلامه جو جوقلری بر آرزو کچ سفت ایدیلر؛ اکثریا آتندن نهایت اون
 یاشه قدر مرور ایدن مدت طرفنده طرابلسی مطلق ختال مراسمک اجرائی معتاد
 اولدی ایچون خلق عتدنه بو مراسم جو جوقی سولو آلمه یلدریک صورتیه اجرا
 ایدیلر. طرابلسی طیفه اغنیایی مکلف بر ولیه ترتیبیه اکتفا ایدر. بولیمده
 جائیزه جالبیه او بونلر اویتایلر. واسطامل جو جوقی اکلدره حک و سائله توسل اولونور.
 بولیمده اشتراک ایدمکه اولانلرک هدیه لر کتیرمه سوده ایدر.

وفاک مسأله کمنجه مهر نه قدر طرابلسی علمای مشایخ ایل بویوک عالم لک وقوع
 وقالی نازارده شیوه مخصوصه ایل ادا ایدیلر نذالره اعلان اولونورده جناب لک
 ایشدی بو شیون دیندارانه ایل اجرا ایدیلر. مع ما فیه متوقا، اگر اهل طرفندن
 ایسه اوزمان مشایخ طرفت طرفندن دف و اثره جائزهرق و یا خود بالکرتوجده ایل
 کور اکتفا ایدیلرک جائزه بویسورده مقبره به اصال اولونور.

طرابلسی اسلامه مخصوص اولوق اوزده دوت منبره عمومی ایل اون بش خصوصی
 مدفن موجوددر. مقابر عمومی دن برنجیسی طرابلسی جوبنده (باب الرمل)؛ ایشچیسی
 شرقده و قلعه جوارنده (الزعبه)؛ ایشچیسی جدید عمله سنده (الشهدا)؛ درنجیسی
 ایسه باب الشبایه جوارنده کانه (الفریا) ناملرله معروفدر. بولردن (الشهدا) منبره سی
 حال حاضرده مسدود بولوقده در. طوائف مسیحی دن هر بریک دخی ممالک خارجه ده
 کندنه مخصوص بر مزارلی بولوندی کی موسولرله بر محل دفنری موجوددر.
 طرابلسی عمومیته مزارلرک سولو و ظریف اولمشه دقت ایدیلر و حتی طرابلسی

دیار عمومی شده است ، بدین وقت قات سر مرزله مزین ، اطراف مسدی چایزله قبالی
 ناله لوه مخصوص آری موتلر دخی ایبار ،
 طرابلسه و قوج و قلی مناتب اوج و نهایت یسی کون طرفه وقت این شخص
 نامت ساملزده اوکلدهن ایکندی به واقشام نازندن یاسو زمانده قدر قرآن کریم تلاوتی
 و متوفانک اقربا وارداسک مزارینی زیارت اجهسی اک زیاده اهمیت و برین عادتلدن در .
 شوقی ده علاوه ایدهم که طرابلسه جتازم لک آرقه شده قادیلرک ساچلرخی یولاری
 و قریاد و فغان ایدهرک قوشماسی عادتی موجود دکلدن . بالکیز قادیلر دخی ایکندی زمانلرند
 قیرلی زیارت ایدرلرکه بوکا طرابلس اسطلاحیه (عصریه) نامی ویرلکدهدر .

۵ - اهرال درمیه

[۱] - مزاج ، انهنون و طبایع - اکثریا بیاضه قریب ، آراسر بر سیاهه ،
 بیاهدن زیاده الیه تمایل یولاری کوزله ، سنیفجه بر وجوده ، اوزونه یاقین متوسط
 بر قامتت مالک اولان طرابلسیلر مزاجلری اعتباریه ده تیله بیلرکه یوزده دوت ، بشی
 درجه شده (دموی) به مقابل یوزده قرق بشی عممی و یوزده المی ایسه عصبی اولقله
 برابر لفاوی در ، طرابلسک ، راطب و مولو عیطی بر طرفدن بو مزاج اساسی ان احضار
 اینکله برابر دیگر جهندن به طرابلسک مردم متحول قلبی ، کونا کون مناظر بدینه
 سی ، و نهایت سخای طیبی و فیض حیاتیسی دخی طبایع و وجوده و اخلاق و سنجیاده بیک
 رنگین و مشوج و سفار وجوده کثیرمشدر .

فی الحقیقه طرابلسیلرک او مواج و گریزان اوصاف نفسانیسی جمع و تقبیلیدمک
 عمومی و مثال بر محصله منوییه دمنزس اولقی بو عامل اساسی ایله او مشراج و مشاری
 اریه و اظهار اینک او اندر کوچ و حتی او قدار مستجبلد کون تیجج اعتباریلرک ایلا مش
 احوال عمومی روحیه شده بارر بر اطراد منرلنک حکمفرما اولدینقی بولر که مالک
 ضروریدر .

پوندن دولایی دور که طرابلسیلرک عمیق و درامکار بر اسرار و یابر عناد اسنادی دوغرو
 الایماجهتی کبی کندیلرخی نانت و مناووه بر حس متعنه و یا متعیرستانکله ، بر خشونت
 و یا شدت طبعه ، مزج و بلنجم کورنکده بالطبع جائز اولماز . بنا علیه طرابلسیلرک
 دوغیرست و قشقه زدر ، شادان و متناخر انسانلردر ؛ بوللر بر مولود حرمس و نهفتد بر
 زلوه اغوا و انفسار اولققول زیاده بر طفل فخر و نشه لر ، حتی بو اوصافی مخصوصه
 طرابلس عالیله بیک عنوان اساتلرند دخی بارر و ظاهر در .

والحاصل المراد بانك حيات محموده روحیه می بالدی زلی و ظریف بر کتاب ملونی آ کدیور .
 بو کثیر السحائف کتاب نادرك هر لوح منقوش و حتی هر سطر سنجیده می دخی بیجه
 رموز تنوعه مایلدور . بو اعتبارله ده شایسته تلاوت و تقریر اولاق یاراشیر .
 هر حاله بو مجموعه روحیه تک سر نامه سفوری ، فدیج بر کتة مؤالفت و اناسیندور .
 طرابلسیلردن هر هانکی بر طبقه اجتماعیه مندوب اولورسه اولون کیمکه کوردور .
 شوره کز کندی کزه مونس ، صوفولقان بولورسار . بوزی شاطر و مسرور کولومسور .
 کوزلری عنونیت و اشک افهام ایدر بر طریقه پارلار . سزه اولدر نزاکت و محویت ازار
 ایدرکه کسه یسینی درکات تمایق و ریایه ایدره چککزدن نورقورق اولدن چکیبرسکر .
 و سزه اردغان بلا اختیار مخاطبکزه بکزمک مجبوریتسه بولوندی کزدن دولای عادنا
 درین بر حیرنه مروض قایلر ستر . مخاطبکتر بوتون طلائف لسیایه و عصیت نیلییه سیله
 سزی بر طرفدن مسجور ایشکله برابر دیگر طرفدن اک مستحیل اولان خصوصاتی
 سزه وعد ایدره ، و احتیال که قدرت و استطاعتک فوقده اولدینی بیلیکی خاله بر وهم
 موفقیت و بر مراب تمایز و تفاخرله هیجان ، طلبلر کزه تویج جسم و جان ایلر .

بر مدت سوکره و ضعیفک مشکل اولدینی تقدیر ایدرسه اوزمان ینه او کولومسورین
 سباسبله رییه اویارلایان کوزلریله حلیم سلیم کنینی مدافعه په وسزی اذاعه چالیشیر .
 اوزمان سزه بو صافدلانه و انبیکارانه محبتلریله مخاطبکزی فضله اوزمه تک آرزوسنی
 دیوارسکر . . .

بمعنا صحت سترک ایچون بک سهونکار اولان ، بک ایس و بک محلوب اولان بو
 شخصیتلرک بخت اوقدار خرب و متاض بر ضعیلری و نهایت اوقادر اوده عتاد و مهود
 بر روحلری اولورکه سزه بوندن شایر ، قایلر سکر . . بویله اولقله برابر سز اصلا
 نوبت دیک آتر اولمالیکز . . زیرا اولک بو اسرار عنودانه می بک موقت و بک فی
 اختیاردر . . محنت بیاملیکزه که مخاطبکتر بر مولود حس ویر زاده هوسدر . . اولک
 مظلومه روحیه می آویز قیقه اداره ایدن محک حسی په واقف اولور و اون دیکر بر
 محوره نقل ایده بیلیسه گر در حال او هیجان عظیمدن اثر قائلار . بوتون متاسبه عصی
 اولان بو مخاطبلر کزک بوتک ایچوندرکه دائم سزه ساده قالمالری احتمال دارد . .
 وینه عینی سیدن دولای درکه بو دقیقه ده نیکی کورون بر روحک بر آرسوکره
 بدین اولاحتی دوشوندرک شبهه په ویا عدم امنیسه دوشمه کز اقتضا ایچر . زیرا
 اوهرشیدن اول سزه تابعدر . . اگر کنه یسینی سزه ربط ایده بیورسه کز هیچ توده
 ایچم بیکرکه تصور مطلقا سزه در . .
 طرابلسده طین انداز اولان منور ویا مظلم ای ویا قنا هانکی بر کور اولورسه

اولسون مدار انکشاف بولایلمک ایچون مطلقاً دیار حس و تمایلک بر برج لطیفی ضبط
وتحک اینش اولیاسی لازم کایر... واوردن سوکره بو فکر آرتیق بر عقیده ثابت حاشی
آلارق و وحلرک دوردارنده پرواز ایدر... وور... ویر دیگرى دها اولسون
باروی حوسنه اسناد ایدنجه به قدر بو حال دوام ایلر...

بونن دولایى درکه ، اُک معروف عقیده له وقاعتله متمسک وحی متعصب اولانلرک
بر مدت سوکره یته بو خصوصده اُک لاقید و اُک سرآزاد کوردلکلری واردور.. و یسه
عینی اینسام نظرلرند و سبالرند آشنا تموجلر یابارق اسکسی کویته بر نشه داغیلر...
شوند بیان اجملی برکه حسلرینک اُک صادق و اُک مقنون اسیرلری بولونان طرابلسیلر
مناسبت دوشدکجه اُک (کالی...) و اُک بوکسک نمایلره ده منجذب اولور و آفاقه
سرچکن شاهقه لره شیه علوی انسانیت نمونلری وعظیم ارلر دخی وجوده کثیردر...
یته کیم ، اُک کوچوک فرصتله مکرم ، و مسافر پرور اولدقلرخی کومترمه موفقی اولان
طرابلسیلرک روساً غنی بعض قیمتدار شخصیتلری واردورکه بونلر یومی ایکی اوچ یوز
فقیری یئسه اطعام ایجاب سوریلره ده اظهار انسانیت ایشکلری واردور .

طرابلسیلر بر طرفدن ده بعضاً اجتماعی ومدنی کمال نمونلری دخی ابداع ایدرلر .
یته کیم طرابلسیه کی موقع نخبازلری ، ملی باقهلری ، ریختیم شرکتی . . الخ کئی بعض
آثرلری واردورکه نروت ماده لرینک مواجه سنده بر نورت روحیه ده مالک اولدقلرخی
ایشات ایدر .

یا زینلر اولسون که آنی بر تبدل عواطف بعضاً بو شواحق ظریفی خاک ایله یکسان
ایدرو اولنک یرنده عظیم بر لاقیدی و سیلندن عبارت واسع و درین اوچوردولار اولدات
ایلر...

و انحصار طرابلسیه بک واضح کورولان بو درین عصیت روحیه و تموج گفتاق
سابقه سیه درکه روحلر ، ملون کله بکلر حالده وهران بر ساحله دیگرنده پرواز ایدر .
دورور و بعضاً آفاق طبییه و اعتباره بک ده فوقده غریب محبطلره دوغرو کریزان اولکور
فی الحقیقه طرابلسیه بک بارز بر عقیده سمیت و آشنائی و بک غریب بر اسطوره مضافات
و موالات واردور . بوراده طرابلسیلردن بعضیسی اکثریاه جفت بولونماسی آرزو ایدرلر . بو
ایکیشر ، ایکیشر کومن ، بوزون وارطوران انسانلرک باشلرند دخی حینی غریب تمیزلرک
دانما نظر دخی جلب ایدر . و بونلر یکدیگریته صوقولمالقلرله ، یا باغیلرک نظرند بی شیه
بر... و اما تشکیل ایلر ل...

خلاسه طرابلسیه تصادف ایدیلان بو جت انسانلردن کوچوکلرک بو بوکلردن فصله
حائز صلاحیت اولدقلرخی کشف و تبیین ایچک ایچون فضلله بر ذکا و یاردرایته احتیاج بوفدر .

زرا بورا ارککلرنده رونغا اولان بو فضله صمیمیت ، چوقدن نزاکت و محاسنت
درجه سنی کچمشدر .

مع مافی طرابلسده بعض کیمسه لرده نمایان اولان بو مصافات و موالات رابطه لری
معین فردلر ییتنده اوزون مدتلر دوام ایدر ، دوروروش . بوکا سبب اولمق اوزرده
طرابلسیلردن بو قسملک محافظه کار ، سحکونه میال و قناعتنکار روحلری ارانه ایلدیلور .
بنا علیه طرابلسیلر ، تأمیر ایندکلرینه نظراً خلوص و صمیمیتلرندن امین اولدقلری
دقیقلری ترک ایتمک ایسته مزلر و ارتیق اولنرله دائماً بولونمق آرزوسنی طاشیرلر .
والحاصل بوراده کیملرک کیملرله آرقداشلق ایتمکی طرابلسک او ملون دقت
خاطرانده تسجیل اولونور .

خلق آرمشده بک معلوم و متعارف اولایینی اوزده بو نمایان او قدر درین ، بعضاً
او قدر اساسلی اولورکه بو بولده مالاً بک بویوک فداکارلقلر یا بلدینی کور اولورشلردن در .
مع مافی بو کیمسه لرک خارجه انکاس ایمن یادی بیلر بر چوق یا انجیلرک وحقی
طرابلسیلردن بر چوق دوراندیشلرک یوزه کنده بک درین سزیلر وجوده کتیرر .
خاتمه مقال اولمق اوزده شونیده اشارت ایده بیلررکه طرابلسک او ملون حکتاب
روحپنده بویله صحیفلرک بولوندیغنی البته خیر خواهان آرزو اینجزلر بنا علیه بو صحیفه
لرک طی و ازاله بی ایچسون طرابلسیلرک هر شیدن اول بذل مقدرت و صرف فداکاری
اینجری خاصه تمنی ایملک ضروریدر .

[۲] - حالت فکری - طرابلسک سوبه عمومی فکریه سی ودرجه تنوری حفته
بر فکر تام آله ایده بیلرک ایچون طرابلسیلرک مختلف طبقات اجتماعییه منسوب امرادینه
آبری آبری نظرلر عطف آله لک ضروریدر .

فی الحقیقه طرابلسک احوال اجتماعیه سی موضوع بحث ایندیگمز زمان دخی بیسان
آله دیکمز و جمله اغتیا نام عمومی و معروفیه تلخیص ایدیله بیان برنجی طبقه منسوبیتک
هر نه قدر یکی پیشن بعض اولادی ، کرک بیرون و کرک استانبول و سائر محللر
مکتبلرنده بولونارک آرزوق نسبیه دار تلم و تنور اولشلر ایسه ده باشی کچکین اولانلرک
اکتیریا بو اوصافه مالک بولونمادقلری اوزون اوزادی به ادعا و انبانه جالبشعق اقتضا اینمز .
واقعا بر قسمی اونه بری شیلر کورمشلر ایسه ده ، کورمک ، ک دماغلر ایچون کافی بر
جهاز عصری اولامایه جغنی تسلیم ایتمه لدر . یا خصوصاً علوم صرفیه و شرعیه
ایله ده بر مقدار علاقه دار اولانلرک دخی بو قدر بر حمله ایله اکتفا اینک خصوصتکی
تقصانلری ایله کندیلری درک وثیقن ایلرلر . . . والحاصل بو طبقه منسوبیتک اوسامل

بیروت ولایتی

ریزه املاک فکریه لری طرابلس ایچسون کافی درجه ده واردات مشرقه تأمین ایدمه .
مکده در ..

ایتنجی طبقه مسویته کلاجه ، بونارک عددی طرابلس سکنه سنک قسم عظیمی شامل
اولی اعتبارله بوبوک بر اکثریت تشکیل ایتمه بولوندهنی ایچسون شیمی به قدر
طرابلس اولی اوزره مختلف درجه لوله متنوع مکتبلرده اگال تحصیل ایدن کنج لری
بر طبقه مسویته اولادی اولدنی اشارت ایتک اقتضا ایدر .. تعلیم هر زمان تنور
وجوده کنیه چکنی اعتراف ایلیمک ضروری ایدمه . تعلیمک درجه ده نظر آده تنور
خصوصتده حاکم . بریمک ایجاب ایدبور . فی الحقیقه طرابلسک مکتبلردن نشأت ایدن
کنج لریک - حساب تقریبی ایله - بر جدول اجمالی بیایمق لازم کلیمه شیمی به
قدر مسلمان خریستیان طرابلس اولی اوزره اوروپا مکتبلردن ۹۵ ، استانبول و بیروت
مکاب عالی سندن ۷۰ ، مکاب عالی دن ایدمه ۳۰۰۰ ، قدر کنج یئشیدیکنی قید و اشارت
ایلمک ضرور ایدر . بولدن ماعدا مکاب استانبولده اوفاق تفک تحصیل کورمکله اکتفا
ان لری بوصف مبالده . سمداد ایتکدن ایدمه طرابلسک اوقوبوب بازارلر لیسته سنه
بلاخره ادخال ایتک ده موافق اوله جفدن شمیلک بیاتندن صرف نظر اولونمشدر .

والمصل عددی درجه ده بولان بو طایفه تعلیمتک همان کلامی طرابلسک طبقه
تایمندن بولونتمدر . اساساً اوینجی طبقه افرادینک اولادنی تعلیمه کافی بر سعیر
مالیه لری بولوندهنی در شونه چک اولورسوق بو خصوصتده کی مطالبه مزده بوبوک بر حصه
اسانک موجودیته قائل اولایلر .

برولده کی تدقیقاتنی عمیق ایله بو منور ویا متعلم کنج لری مسلمان ویا خریستیان
اولدقاریه نظر آده عددی تقریبی ایدمک طرابلسی اسلام و خریستیان کتله لریک درجه ده
تنوری ختمده فائده لی رمتایه یاایلر :
کرک اسلام و کرک خریستیان منور لریک بولمده کی ادعا و اثبات لری نظر ده آلیتیه ،
آیدمه کی جدول تقریبی وجوده کنیرله بیایم .

یکون	خریستیان	اسلام	
۱۵	۴	۱۱	اوروپا مکتبلردن مأذون اولانلر
۷۰	۱۵	۵۵	تحصیل عالی شعباتی اگال ایدنلر
۱۵	۵	۱۰	سندایدن مأذون اولانلر
۳۰۰	۷۰	۲۳۰	ایدارتی درجه سنده تحصیل عالی کورنلر
۴۰۰			یکون عمومی

طرابلس خریستان نفوسک اسلامیه لیسه بشده بری بولوندیغنی دوشونجهک و بو
جسولده تدقیق ایدهجک اولورسه ق خریستانلرده درجه تنورک همان همان اسلامیه معادل
و حتی بعضی نصابلرده فائق اولدیغنی کوردیوژ . بناً علیه طرابلسلردن بعضیلرینک اسلام
ملرک خریستانلردن فضلہ منوره مالک اولدیغنی خصوصتدهکی ایتالی بر آرمیانت کارانه
عدایدلک ضروریدر . هر حالده نتیجه اولق اوزره طرابلسک بوجهتین هر ایکی طبقه سنده
صریح بر توازن بولوندیغنی اعتراف الملک دهها منطقی بر حرکت اولور .

دیگر طرفدن مکتبلردن مأذون اولانلری ذکر ایدرک طرابلس مدرسه لرینک دخی
اوزون سه لردن بری یئشمه بردیگی طیفه مشایخدن بحث ایدهجک . فی الحقیقه طرابلس —
شامدهک اسکی زمانلردن قلله ارن ، اون بش قار مدرسه موجوددر . « سقریه » ،
« خاتون » ، « طواشیه » ، « مدرسه العطار » ، « القرطاییه » ، « مدرسه لری بو میانه ذکر
ایدیله بیلیر . حال بوکه زنگین و قفلله اداره ایدیلن بو قیل مدرسه لری عددی قسوم زمان
بیلورده چوق فضلہ ایدی . بر روایتہ نظراً طرابلس شامده (۳۶۶) قسوم مدرسه موجود
اولوب بونلرک بک اهمیتلی اوقاق وارایسه ده کافه سی شونک ، بونک ائسده قالدیغنی ایچون
حال حاضرده عامر اولق اوزره آنحق بش اون عدد مدرسه تقلیدی خراب محللر دئشدر .
دیگر لردن ایسه بوس بوتون اثره تصادف اولورما مقدمدر . حال بوکه بو اوقاق آرانیدر .
یله قی ایجابلا کارلرک ائدن تخلیص ایدلا کدن سوکره ائده ایدلای بک طیبی اولان عظیم
بودوشولقله طرابلس ایچون ایجابات عصره دخی کوزده نیه لریک علی و مدنی بر تساج
منظم مدرسه کشادی رقابلی اولدیغنی کبی بنه بو تساج شولقله مکاتب محلیه لیکده تنور
وتخلیصه دخی بئزل مقدرت ایدیله بیلهجکی ایچون طرابلس بو صورتده بر قیج اهمیتلی منبع
تنورده صاحب اولور .

طرابلسک ایچون عامر مدرسه لردن طرابلس محیطی آر چوق بعضی استناد اولور
دخی کوزده نیه لریک ایدیلر . بینه قی طرابلسده بر کوزده علیه طاشایانلرک اکثریسی بو اوزره
بیر مقداو ایشیک ایدیلر . حتی بو مدرسه لرده تساج ایله مشغول و حیداً تجمتدار بعض
قوات دخی موجود ایدی . تساجی به قدر بو مدرسه لردن هر سه . اون اون بش کئیلک
ایجابات آئدنه ائبارسه بو مدرسه لره تحصیل ایدلرک عددی دخی هیچ اولورسه ایچکی
بودی . متجارد اولق لازم کیز . بونلردن مهم بر قسیمی ولایات عنایه لیک اکثر محللر سنده
تاضیلقله استخدام اولورده در . بو طبقه میانشده منتخب اولق اوزره اون اولدیش تساجت
عائله تصادف ایدیله بیبارکه بونلرک لسان عربیدهکی درجه اختصاملری ده بالطبع بو کک
اولق اقتضا ایدر .

شونده اشارت ایجهلی برکه موجود مدرسه لریک بینه آر چوق اوقومش و یازمش بر کئله

پیشدرینک خصوصاً محسوس بر تأثیر دوقوتقله برابر مدرسه‌لرده تدریس ایدلمکده
 بولونان شمبات دروسک بالکمز علوم شرعییه ولسان عربیه منحصر بولوناسی وعلوم
 حدیثیه وقونیه ای بیکانه قلماسی حدیثیه اشبو مدرسه‌لردن نشأت ایدنلرک دخی بالطبع
 درجه اختصااصلری داخلده طرابلسده بر جریان وجوده کثیر بره درک علوم عصریه
 وقونیه قارشو اهم لکار بر وضعینده بولونمالری سائقه بیله درکه طرابلسده انجایات عصریه
 نك بحق نظیر ایدمکی نتیجه لر حصوله کلکده در .

مع مافیه بو نتیجه لک تأییراتی، بر طرفدن کوندن کونه تراید ایتکده اولان رسمی
 وغیر رسمی مکتبلردن پیشن کنجیلرک همتله و دیگر طرفدن طرابلسک ساحده بولوناسی
 و بیرونه قریب اولاسی حسیله هر آن از دیار ایتکده بولونان کثرت اختلاف سائقه بیله
 و طرابلسلرک حالت روحیه لرده شرائط طبیعی و وضعیه دن متولد سهولت بلعیه و اخلاقیه
 تأییر ایله دوچار تمذیل اولتده در .

بنام علیه طرابلسلردن تمام ونسور ایدن کنجیلر، طرابلسه عودت ایدنکارلی زمان
 واقعا هنوز نسور ایدمه بین کتله بیه قارشو غیر ممنون بر وضعینده قالمقده ایسده بو کتله نك
 بر طرفدن سهولتکار اذواق مشوعه سی، تلون روحیلری نشه پرور حیاتیلری دیگر طرفدن
 طرابلسک تروت بدیهه سی و فیض عمومیه سی طاققه متورانه تسلیلر بخش ایتکده اولدنی
 ایچون نسورلر هیچ اولازمه طرابلسدن تبعاد ایتک احتیاجلری حس ایتکده بیکده دراز
 یخشوی اکل ایخزون مقدم کرک برنجی طبقه و کرک ایتکی طبقه منسوبندن تجارتله
 اشتغال ایدنلرک نه صورتله علمیه و نسورلر فکر لرجه و موفقیه اولتده اولدقلری بر
 مقدار مطالبه ایتک و بو موفقیتک نسورده بر دلیل اولارق کوسرتلمه سی خصوصاً طرابلسده
 موجود بعضی مدعیانی و نامس قاضیلری تصحیح و اکمال ایتک ضروریدر .

واقعا طرابلس ناخیرلری نك موفق اولدقلری قبول ایتک بیله بونی بیلکبلردن و بیکده
 معروف ذکا و استعدادلرینه ونظریاتدن فضله تطبیقات عملیه و تجرینه لرینه جل ایتکده دهسا
 دوغوردر . زیرا بونسور اولکلردن نه کوردیلر . — بوتون متمسک بیله غلنی اولمالارقی —
 ادامه دن باشقا برنجی بائیمورلر ، بنام علیه بو ادامه ده بر موفقیتلری بولونسه بیله نسالی
 و تکلمه دوغورده کتله بر موفقیت صورتده تلقی ایدنلک جائز دکلدن . زیرا طرابلس
 ناخیرلری بو استساده مخصوصلرینه علمی عاملر دهسا علاوه ایتلر دی تجارتلری
 بحق نصیبه دار موفقیت اولوردی . و محافظه کارانه نتیجه لره مقابل ترقی پرور ثمره لر
 الله ایدیلر دی .

طرابلسک حالت فکره بسی بر وجه تفصیل بیان ایدرکن طرابلسده املام وخره بیان

آنگاه از او قویوب بازانسك مقدارى دخی موضوع بحث ابدرك بو خصوصاً در
مقایسه با تابه جالبه جفر .

فی الحقیقه طرابلس شامه - بر حساب تخمینی به نظر آ - اسلام ارککلیك یوزده
بکرمی بشی ، قادیسك ایسه آنحق یوزده بشی او قویوب یازمق بیابور . بو حساب کوره
ط ایسه ارککلردن (۲۰۰۰ - ۲۵۰۰) قدری ، قادیسك ایسه (۵۰۰) قدری او قویوب
یازمق بیابور که هر این عددک نه قدر آز بر بکون تشکیل ابتدیی با خصوص سوبه فکریه
اوانک وحالت روحیه کده طرابلسه نه قدر زوالی بر مالدی بولوندری جزئی در ملاحظه
ایله آکلاسیلر . ارککلردن ابتدائی تحصیل اکیل ابدلرک ایسه آنحق دوت ویش یوز
قدر بر بکون تشکیل ابتدیکه باقیلرسه بو او قویوب بازان آنگلهک درجه سلمی سفیده
بر فکر واضح الله ایدش اولور .

خریبان کتلهنه کلنجه . . خریبسان منورلرک ادعاریه نظر آخرتیبان
ارککلرک یوزده طقسائی یعنی (۲۰۰۰) کشتی ، قادیسك ایسه یوزده سکائی یعنی
(۱۵۰۰) قادیسك و قویوب بارادش . حتی بو طایفه ندان یوزده آلمش تسایر
قیزلر وارد که اجنبی قیز مکتلردن مأذون ایشلر . بو حساب هر حاله یک مسافه
کارانه اولدیغیده شبهه آیدیز . شو قدر وار که بو بکونک نغنی دخی بر اطرافه محمول
اولسه سینه قوم مجموعه ذی کوزه تیلک شرطیه طرابلس خریبسانلردن اولور ب
یاوانلرک عدد ، اختلافله نسبتله یک فضلده .

با خصوص لسان محضه ایلروده در میان ایدیلرکی وجهه خریبسانلرک الیه اختدیه
دها زیاده متبالی و آنکل بولونقلاری و طرز میشتلری ایشایی اولارق بعض قنود اجتماعیه
غیر تابعه اولقلاری حسیله بر طرفدن خریک آثار جدیده سیله علاقه دار اولق و دیگر
طرفدن آرزومه موجود کثرت اختلافدن دولای تنوره دهها مساعده شرائطه مالد
بولونق اعتبارله ده اسلامیه نسبتله سوبه فکریه چه بر مقدار ایلری بر موقع اشغال
ایلمده درلر .

[۳] - شیخ العمریک منافی - طرابلس احوال روحیه تدقیقاته بر تهمه اولق اوزده
اوزون سئلردن بری طرابلس خلنک دیار روحیه اشغال ایدن و طرابلس محیطسده
اولا بر قناعت وزمان کچرکجه بر عیبده و نهایت بر عنقه ایدات بلاین (شیخ علی
العمری) حفته بر مقدار اعطای معلومات ایتک و اوندن سوکرده خلق پیشده متعارف
اولان منافی خصوصتده نقل و تقریر روایات ایدلک ضروردر .
هر شیدن اول ، شونی بیامک انحصاً ایدیور که سوریهده (شیخ) ده تیلدیکی زمان

— خلق نظرندہ — کسوة عالیہ الیہ عرض وجود ایلہان بری خاطرہ کلبر ؛ باب علیہ
(شیخ) عنوان ایچون بحق تحصیل کوروش علایان بولایتی بر شرط ضروری تشکیل
ایچہ سادہ .

قی الحیفہ شیخ العمری دخی متواتر اولان روائیترہ نظر آ حیانتک دم رابینہ قدر
ای اولارق قلش ایسده بویوک ، کوچوک هر که کندنی سود بر مکہ موفق اولشدر ،
ایخصوص بر طرفدن اوای صلاحدن بولوندی ودریگر طرفدن آز جوق بر صفت
قدیمی اولدینی خلیجه مظهر قبول اولارق کندینسه نسبت اولوتان بعض حرکات
ومانتک دخی (کرات) لر نوعدن اولدینی قاعتی خلقه ایچہ قنوذ ایلشدر .

تأمین ایتدکلیته نظر آ شیخ العمری ، حیانتده بر تمسک خیر واسايت ایش .
اونک بر ایلیک نمونه اولارق تلق ایدیلن شخصینی ، بویوک ، کوچوک طبقات اعلالی
ومأورین زدنده حتی طوائف غیر مسلمه عندده دخی یک محترم ومعتبر ایش .
شیخ العمری حیانتده ، دائماً اولده اوطورمانی اعتیاد ایش بولوندینی ایچون آیدہ ،
پیلده بر کره چارشوبه ایتدیکی زمان اسلام ، خرسقیان هر کس بوتون رهگذاری ایتدال
دنجه قوشوب آلرینی اورایش .

ایخصوص هر کون بورلرجه دائرنی طرفدن معروف سجادهسی بر رینه وضع ایدیلن
ایمانلرله باشش بولوتان شیخ العمری ، معیشتی خصوصتده اصلاً صیفتی حکمتیه ایش
وحتی فنیلرله قارشوبک سدوح داروندینی ایچون کندینسه بخش اولوتان او عظیم کتله
عطاییه رخماً حین وفاتده ذکره شایان متروکان ظهور ایچده ایش .

شیخ العمری (۱۳۱۹) سنه مالیه سنده وفات ایدرک جنسارلسی ، فقیرانه کیر طریقهده
احضار ایدیلن باب النباه جوارندنکی مقبرینه نقل ایدیلرکن فادین ، ارکک بوتون طریقیس
شام اعالیسی چاروسنی آغلا ، آغلا یا تشبیح ایشلردی ، اولادلرک روایتده ایش
العمری بولده قریب سنه معمر اولش ایش .

والحاصل شیخ العمری ایضاح ایتدکلیته کوره خبرکار شخصیتیه ، کولوه ، ایش
سیله ، افعال وحرکاتدهکی فوق العاده فصیحیه ، کرامتلیریله طرابلس خلقی ایچون عظیم
بر عینده تشکیل ایتدکده . طرابلسلیرون هر کهکله کوروشورده کز سزه مطلقاً شیک
ناحدور منافقه دائر اعصای معلومات ایتدکدن سو کره بوتون قناعت وجدایه سیله ذکره :
— شیخ العمری تک اونا محدود حکمرانلریله بر (ولی) اولدینده قائم وپو سوزقله
اعتقاد ایدوم .

ایخصوص بو عقیدده صاحب متعدد افراددن مرکب بر مجلسده بولونوکوز ، او زمان
عظیم بر طوائف مناتب دواجه شیده بولونوکوز . شیخ العمری به دائرنی نهسایه بر

سلسله منقول و روایات باشلار. و انسانی حیرتدن حیره سوق ایدن بو مشهورات و مسموم.
عانت ايله يك بارز بر حالت روحیه شاهد اولدی مکزکی تقدیر ایلرکیز .

تصادف ، بزی بر کون ، بویله مناتب برست و عنقه برور بر مجلسده بولوندی .
بالطبع شیخ العمری حقیقه موجود مسموعات و مشهوراتک کفایتی اورتیه
آیلش ایدی . بری دیوردی که :

— بر کون شیخ العمری بر آراییه را کباً طرابلس حکومت قوناعک اوکته کش
ایدی . کندیشی کورن بر ایکی بولیس لاجل العظیم الندن طوتوب آرایه دن ایندیرمک
ایستدیلر . شیخ ایسه : — چیکیز ، ایسه دیککیز قدر چیکیز . دجه ، اوللر وار
قوتیه نجره ایستیلر . فقط برندن قییلداغایه بیله موفق اولاملیلر .
دسکر بری ادط ایدیوردی :

— شیخ العمری امی ایدی . فقط آرزو ایندیکی زمان اله علی العاده بر چوب
سپله جسی آلبر . ولعابه باطیره رق سیم سیاه بر مرکه باطیرلش بر قلم ایش کی اونکه
معالی یازیلر یازاردی .

طائفة مسیحی دن بری دخی بو روایتی نقل ایش ایدی :

— بر کون بر رفیق بو حکایه ای اکلاندی : « شیخ العمری ايله برلکده کبلیوردلر .
هن برورده اوخوردوب استراحت ایشلر . او ائشاده کندیلرینه برر فنجان قهوه کتیر .
مشلر . شیخ ذوقی ایچمکه باشلاش . بیزمه دن اول شیخ فحاشی رفیق برره رک :
« شوندن آوب ایچمه ک آ . دیش اوده ایچمش . قهوه فحاشک سراپا بر رانی
عبرله مالامل اولدین کورمش . »

دیگر بری :

« کاشیخ العمرینک ایکی حکایه سنی اکلاندیلر . بر دورلو اونونامبورم . سزده نقل

ایده
کلام ایدیوردی :

— شیخ العمری بولده کیدرکن طائیدی بر فاته تصادف ایش و زبه کتدیکی
سؤال ایش . اوده او اقسام برره مدعو بولوندی جوایج و برمش . بونک اوزرینه
صافین آانورقه ساعت آئیدن سوکره قلا . دیش و یورومش . شیخ العمری بولده دوام
ایدرکن کندی کندی « سکاغیتده بولوناجق اولانک صاقل بانسون ، و « حساب حق
بر سیور . سیک اطمین ایچون بضا بر دونه ده اولدیرر . جله لری سولدی .
ایندیلر . فی الحقیقه او ذات او اقسام شیخ العمری نک سوزنی دیکلرک وقت
اوبه کش ، یاریم ساعت سوکره وفات ایش . سوکره آکلانلر که شیخ العمری بوسوزله

قرآن کریمه مذکورہ اولولریکزی غیبت ایتمکیز، مآلده کی آیت کریمه به اشارت و اینکجه جمله ایله ده بو سنای مقصودی ضمناً ایضاح ایده رک آرمغیزک وفات ایله جگنی اولدن خبر ویریش ایش.

رده برکون شیخ المعری بی بر خسته به اوفومق اوزره چاغیرمشار .. خسته بانغدر قانامایه حق درجه ده اغیر ایش .. شیخ خسته تک اوبه کیرنجه اوراده برلوانلره . بکار قیسراق باغتلارسه گر خسته گزی ایلمشدر برم . دینجه راضی اولمشلر . . بونک اوزرینه قیسراقلرک بولوندیغی محله قونلی برسر ایستیمشار . قوشوب باقیشلرکه قیسراقلردن بری جانلالمش . بو وقعای متعاقب خسته تمامیه ایلمش رک آناغه قالدش .. .

جلسه حاضر بولوناسلردن دیگر بری ایسه شیخ المعری به نسبت اولونان منافی خلاصه ایده رک دیوردی که :

— شیخک باشلیجه منافی باردانی ، حوضه باطیروب طولدریمق صورتیه شربت ایچریمسی ، واک برچوب آلوب ویاخود برکاشد پارچاسنی بوکوب امانیه باطیروقدن سوکره اونکجه کوزی اغریسانی اینی ایتمی واک مہمی ایسه برچوب پارچاسنی ایله بر قوونلی کسرب یوزمسی در ..

شیخ المعری خنده در بیان ایدیلن بودوایتلر طر ایلمده کسته خلق طرفدن هرکون دفعه لجه تکرار ایلمشکده در ..

والحاصل بو وائالی متقیه لریله شیخ المعری عقبا می طر ایلمده اوقادار درین درکه یک بارز بر حالت درجه تشکیل ایدن بو ما بعد الطیبی روایت خنده در بیان فکر ایتمک اساسا زائد اولدیغی ایچون بو قولک بالکز تحریر و تنبیله کسته اولمشلر ..

۶ - طرابلسک اموال صمیمی

[۱] - وضعیت صمیمی - اولجه بیان ایدلیگی اوزرم طرابلس شام صمیمی ، سوریه ساحلک دیگر بلده لری کی معتدل و لطیف بر اقلیمه مالک ایسه ده تا ثمانیر صوبله اسفا ایلمکده بولونان واسع باعجولر ایله ده محاط بولونماسی حسیله رطوبت موقعیسی دوچار از دیاد اولتمده بو اعتبارله ، بیروتدن دها راطب دها اشیر بر هوا به مالک اولدیغی قبول ایلمکده در .. اطبای علمیه تک بیانه نظر آ درجه حرارتی ، یازین سانتیگراد ۳۳٫۳۰ درجه بی تجاوز ایتمه ریکی کچی قیشین آتقی بدی درجه به تنزل ایندیگی واقع اولدیغندن حرارت وسطیمسی یازین ۲۸٫۲۷ درجه و قیشین ایسه ۱۵٫۱۴ درجه تلق ایلمک ضروریدر .

طرابلس شام ک خطوط داخلیه سنی ایضاح ایدرکن بیان ایندیگیز وجهله صمیمی

طرز قدیم اوزره انشا ایملین اولری بر برینه منسل اولارق بنا ایملدیکی کی سواققر دخی غایتله دار واکثر محملر ایسه کر لرله اورتولو بولوندیغندن بوکی اولر وسواققر بالطبع کرک کونشدن و کرک جریان هوادن محروم بولونمقده درلر . مع مافیسه بکیدن کشاد ایملین بولر کنیش دانشا اولونان بنار ایسه — تل و قبه طرفلرنده اولدینی صکی — هوادار و کوش کورر بر حالد بولونبور ...

طرابلس شامک صوبی ایسه ینسه اولجه ذکر ایندیگمز اوزره (رشعین) نامنده کی بو بوک منبیدن آیرلمقده در . رشعین صوبی خواص خارجیه سنه ، یعنی راق و تمیز و لذتلی اولسه نظر اشربه صالح کورونوبور ایسه ده منبیدن مملکته قدر مجراسی آجیق اولدینی کی جبل لبنانک بر قاچ قریه سندن مرور اتمکده بولوندیغندن منبیدن اوزاقلا شد قجه بولانیق و ملوث بر حال اکتساب ایله مکده در .. بوندن دولانی درکه سوابله انتقال ایدن قوله را کی امراض ساریه نك طرابلسده از دیاد و انتشاری خصوصده بو صوبک بک مؤثر بر واسطه تشکیل اتمکده بولوندیغی شبهه سزدر . باخصوص شهره داخل اولدقندن سوکره بو صوبیس صولرک و انملرک مجرالیته بک قریب بر حالد و اکثر باغیر محفوظ بر صورتده جریان اتمکده بولوندیغی ایچون ککوناگون ترشحات و افساداته دوچار اولمقده در .. بنا علیه طرابلس شامک هر دورلو امراضدن محافظه سی مطلوب ایسه بو صوبک منبیدن اعتباراً محفوظده میر بوره لر داخلنده تأمین اجراسی ضروریدر ..

طرابلسک وضعیت صحه سی اکلاتیر کن ا کثرت خلقت معنای صحه واقف بولونماد . قلمی بوراده اشارت اینک اقتضا ایدر .. واقعا طرابلسیلرک اولری داخلنده نظافت نسبه لویه مرفوق اینه لوده وضعیت طساره بک تأمین صحه کافی بولونمادینی بک طبیعیدر . باخصوص طرابلس ایندیجی طبقه اجتماعیه سنه منسوب بو بوک بر قسم اهالی ایله اوچنجی طبقه منسوبینی عمومیتله درین بر جهاتنده یوان اولدقنلرندن امراضدن نوقی خصوصده بک صریح بر قید سز لکده بولونمقده درلر . بوندن مانعدا طرابلس بر طرفدن باغجه لرند مبدولا یتشمکده بولونان بعض سیزه و میوملرک پیشر لمکسزین اکی خصوصده کی اعتیاد و دیگر طرفندن ده طرابلس باغجه لری داخلنده کوچوچک باطاقلنلر حانده موجود دانمی سو بیریکبیتیلری ، طرابلسده صحت عمومی ای اکثریا تهدید ایدمچک عوامل ارانه اتمکده درلر .

[۲] — اراضه لویه رعاضیه — طرابلسده موضی و اعتباری اولق اوزره موجود خسته لیلر میانده اک کثیر الوقوع اولانی (مالاریا) در . فی الحقیقه طرابلسده هیچ بر او یوقدرکه ساکنلرندن بری ، ایکینسی ستوی بر قاچ دفعه مالاریا به طوتولش اولماسون .

خسته نك بو قدر عمومی وشامل اولماسی خصوصندہ بر طرفدن طرابلسی انحاطہ ایدن
 باشی اردوکی اوقات باطافلقلرک و دیگر طرفدن طرابلسک او غیر متعظم حجر الزینک بر بونک
 بر دخی اولیور. اطہای محلیہ نك بیاتہ نظراً مالاربا بورادہ یاز موسنک سوکلریسہ
 دوغور و خاصہ سوک بہار موسندہ نك حاد بر شکل آبوروش. وحر نہ قدر بو خستہ نق
 وقات بر اقبور ایسہ مالاربا مصابندہ اکثریا بر فقر الدم و بعضاً دہ کبد وطحال خستہ
 قدری رونما اولیوروش.

مالاربا مصابی ایچون بر ایستاتسلیق باعق لازم کلیرسہ یومی اون بش، یکرمی دقنی
 میانہل کوریمک اتضا ایدر. با خصوص سندہ بر قاچ دفعہ بو خستہ نق طوئولانلرک
 بولوندرنی دونوبہ جک اولورسہ طرابلسک بو عمومی مرضدن تخلیصی خصوصندہ اتخاذ
 تدابیرک درجہ لزومی نظامی ایلر.

طرابلسدہ مالاربا دن سوکرہ کیت اعتباریلہ یوکساک بر درجہ دہ بولونان خستہ لقلر.
 دن بری دہ (دیزانتیری) درہ بر ضییب طرابلسدہ یاز موسندہ یومی بش اون دیزانتیری
 مصابت تصادفی ایدر. بعضاً مصابیل عدد بیک یومی اوتوز، فرق قدر زیادہ ایندیگی
 کورولور. دیزانتیری نك دخی بو قدر عمومی اولسندہ بر طرفدن اوستی آجیق بولونان
 سوک دخی بولوندرنی کی دیگر طرفدن طرابلسلرک پیشہ مش بعض میوه و سبزی لری
 اکل ایتسی خصوصندہ کی انہما کلریک متأثری بولونمقدہ در. دیزانتیری طرابلسدہ ایچنہ
 تخریبات لیور. رسمی ایستاتسلیقلرہ نظراً (۵) سوک (۱۳۳۲) سنہ می طرفندہ دیزانتی
 ریدن (۲۵۳) وقات وقوعہ گلشدر. وقات عدد بیک بو قدر عظیم اولدقنہ باقلیرسہ
 مسابک نہ قدر بر بونک بر کیندہ بولونجقنی واضح بر صورتدہ اگلا شلیر. حتی (۱۳۳۳)
 سنہ نك ایلک دوت آبی طرفندہ، یعنی هنوز موسم سینگ حلولدن اولکی زمان طرفندہ
 بیلہ دیزانتیریدن (۷۳) وقات وقوعہ گلشدر. بیاتہ علیہ طرابلسی بو مرضدن تخلیصی
 تدابیرک درجہ سرعته دوشونلمہی ضرور ایدر.

دیزانتیریدن سوکرہ طرابلسدہ بو مرتبہ یاقین متعم بلدی خستہ لقلردن بری دہ
 وقبور تیئولیدہ در. بو خستہ نك دہ واسطہ سرایتی ینہ صو اولیور. ویکون وقات دہ
 سوی دیزانتیری وقاتہ معادل بولونیور.
 نقہ راطب بر بلدہ اولماسندن دولایی طرابلسدہ بر طرفدن ذات الرتہ و دیگر
 جہندن وراماتیزمہ و قوعانہ آرز چون تصادفی ایدلک در. ورم ایسہ بوندن - کزاون

(*) طرابلسی صحیہ ایستاتسلیقلردن آنجق (۱۲۳۲) سنہ می ایلہ (۱۳۳۳) سنہ نك ایلک دوت
 کینہ حائر اولان وقات جدولرندن باشقا بر عینہ دسترس اولکی قابل اولاماتندر.

سنه اول جو قدی و سنوی الی آفتس قدر و فیات برافوردی . حال بوکا سوک زمانلرده اهابلیک امور صحبه اولان افتاد نیسی اثری اولارق بو و خیم خسته لک بک زیاده آزالدی کورولبور . تاکم صحه ایندلیکینه نظراً طرابلسده ۱۳۳۲ سنهده مل الزمده (۲۸) قدر وفات وقوعه گئدر (۱۳۳۳) سنه تک ابلک دوت آینه ایسه ورمدن آنحق بر کیشی وفات اچمدر .

مع ما فیہ کلیه و قلب و سده ، خسته لکری شایان حیرت درجهده فعله در . بیسه عیبی جدول احصائی به نظراً (۱۳۳۲) سنه می طرفده امراض نایسه دن (۵۶) ، امراض کلیه و بیدن ایسه (۴۸) و امراض معدویه دن (۷۶) ؛ (۱۳۳۳) سنه تک ابلک دوت آبی طرفده برنجیسندن (۸) ، ایکجیسندن (۲) اوچنجیسندن ایسه (۴۱) وفات وقوعه گئدر .

طرابلسده موجود امراضی موضوع بحث ایده رکن ، او یوز ، و فرنگی ، خسته لکری . غیبه خی اونوتامق لازم کلیر . فی الخفیه او یوز سوک زمانلرده ایجه فضله اشمش را خصوص طینان اجتماعیه تک کافسته سو قولابه باشلامدر . بر تخمینه نظراً طرابلسده ایکی اوج بوز قدر او یوز مصابی و اراضی .

فرنگی ایسه بوکا استله بر قاج مثلی دو دهنیله یلیر . بو ندن اون اون بش سنه اول شایان ذکر اولماق بو خسته لک مع الاسف سوک زمانلرده اوقدر زیاده اشمشدر که شایان اعتبار بر تخمینه نظراً طرابلس نفوس موجوده تک همان همان اوتوزده بری بو خسته لک درچار اولمشدر . امراض زهر و بیدن بولومان دیگر خسته لکری معنی موجود ایسه ده بالطبع دائی الافرنج قدر بر بگونه بالغ اولسا بوزده برده طرابلسک احوال روحیه می بختنده ایضا خسته چالیشدیم بر مرض وارد که اطباء محابه تک بیانه نظراً بوزده الی ، آفتس درجه سنده ، موسم بولونبورده مع ما فیہ سنه دن سده بو بکونک آز المقده اولدیغی مع المتونیه مشاهده ایلمکده ایش .

بکونک آفتس

طرابلسده سوک سنه طرفده اعراضی خسته المره کانه خاصه ، نفوس ، ایله اوله راه ، ذکر اینکله کور لازمدر .

نفوس سوک (۱۳۳۲) سنه می طرفده مصابلردن بوزده سنه قدر (۱۳۳۳) سنهده ایسه آنحق بوزده اوج دوت درجه سنده و فیات ابقاع ایشدر . بو و فیاتک مجموع بکون ایسه بکن . نه (۵۷) بوسه تک ابلک دوت آبی طرفده (۵۴) کیشی دره . یاز مو حسده بو خسته لک تمامیه کیشاش ایدی .

(قوله را) خسته ای سنین اخیرده بک عظیم تخریبات باقادی دهنیله یلیر . زورا

طرابلسك وضعت صحیحی ایجابی اولارق بو خسته لنگ دها زیاده ایقاع نهلکه ایجه سندن قورق اولوردی . حتی بولندن اون اون بش سنه مقدم قوله در بر دفعه طرابلسی زیارت ایتشدی . بومی الیدن بوزه قدر وفیات وقوعه کلیوردی . حال بوکه سوک (۱۳۳۲) سنهی طرفنده کی بوتون قوله در وفیاتی (۶۵) کشیدن عبارت ایش . مصابین ایسه بونک بکرمی مثل نانی ایدنک اقتضا ایدیور . (۱۳۳۳) سنه تک ایلک درت آینده ایسه قوله در بوقوعاتی ظهور ایتمشدر .

عارضی خسته اقلردن بحث ایدرکن سو تفهیدن تعبیر دیگرله آچاقدن وفات ایدنلری ده ذکر ایتنک اقتضا ایدر . ینه رسمی ایستاتستیکلره نظراً (۱۳۳۲) سنهی طرفنده (۲۴۰) کشتی وفات ایلتمشدر . حال بوکه (۱۳۳۳) سنه تک تلت اولده ایسه وفیات عددینک بک زیاده آرتدینی و (۲۸۸) ی بولدی کورولور . بو حال دوام ایدرسه برسنه طرفنده طرابلس قوستک بکریده برینک دوچار وفات اولماسی ملحوظدر .

اساساً بحث ایدیلن اسبابدن دولای و فوعه کان و فیانه شیخوختدن ، چیچک ، امراض نضیه ، دماغیه و سائرمدن متولد و فیاتی علاوه ایدرسه ک (۱۳۳۲) سنهی طرفنده (۱۴۵۲) قدر و (۱۳۳۳) سنه تک تلت اولده (۱۵۴۳) قدر وفات وقوعه کلدیکنی کورولور . حال حاضرده طرابلس کنجلی بک عسکرده بولوندیغنی دخی دوشونور و بو طرابلس و فیاتک باقی قالانلردن اولدیغنی تأمل ایدرجهک اولورسه ق جدال و فیاتک نه قدر شاہان نظر اولدیغنی تسلیم ایدیلر . باخصوص تولداتک بک آز اولدیغنی بوسیره لرده احتمالکه طرابلس سوک ایکی اوج سنه طرفنده نفوس موجوده استک رهنی اولانقتل خستی تاب ایتمشدرکه بو بکونک قارایقانی درین بر امعان نظره احتیاج کورولمکده در .

[۳] — تشکیموت صعب — بو جدول امراض و وفاته مقال طرابلسده موجود تشکیمات صحیه بککونتی ناکافی بولوق ضروریدر . زیرا بری اسکله ده و دیگر ی ایسه طرابلسده بولونتی اوزره بالکتر ایکی رسمی بلدییه طبیبی موجوددر . حریرک اغلاقتدن بری اطبای خصوصیه ده آتجق بش آتی دوتور بولونقده ایش . حال بوکه قبل الحرب امراضک دها آز بولوندیغنی سره لرده بکرمی ، اونوز طیب باریندیران طرابلس ایچون بو عدد بالطبع شیمدیکی حالده بک آز کورولور .

با خصوص منای سخته لا بقیله واقف اولمایان بو کنتله اهلینی تدابیر اضطرارییه ممرض طونق ضرورتی بیدار اولدیغنی ایچون طرابلسده فضلہ مقدارده شریک خانلر ، خسته خانلر بولندیرتی اقتضا ایدر . واقصاً عذریه بناسی موقت بر بلدییه خسته خانه سی ایجاز ایدلش و حتی نیفوسه طوتولانلردن بر قسمی تجریده ایدلش ایسه ده بو قادر تدابیرک

عدم کفایتی يك ظاهر در .

سواستلر طرفنده طرابلسك اوك دلرما بر موقعده انشاسته ابتداد ايديلهرك بو حكره موقعتيله اكال ايديلار و (حزمي بك خسته خانمسي) نامي حائر بولونان الله پانافاق ايله خسته خانمسي ايله دارافنه رخمأ بك عظيم بر احتياجي قسماً نظمين ايتك اعتباريله حدأ قيتدار بر ائردر . بو كفي حياتبخش آثار خيريهك بكمزي شهه سر نملكلك صحت عموميهسي تامنه اك زياده حصولي آرزو ايديلان غايه لردن در .

طرابلسك ينه لطيف بر موقعده انشا ايدلش اولان خصوصي (ييسار خسته خانمسي) ايله بر جراحي خسته خانمسي در . وقتيله بوراده بكرمي اوتوزخست بولوروردى . شيمدى بوتون موجودى ايكي اوج خسته دن عبارتدر .

خاتم ذل اولاق اوزره طرابلسده موجود بش آتق واسكلده كفي ايكي اوج اجزاخانمسي و طرابلسده بولونان آتق مأموريني دختي ذكر ايدجك وارطه يراز ايتديكمز وجهه بوتشكيلاتك بك ظاهر اولان قصصك وسايط لازمه مسجهك ده قفدانى علاوه ايله جك اولورسوق طرابلسك حالت عموميه مسجه سنده قفدار عظيم بر انقلابه احتياج كوردلديكنى و بوكا انتظار ايدللكده بولولدينى ايتساح ايتس اولورز .

۷ - لسان ، اربابك و صنايع نجيبه

[۱] - لسان - طرابلسك مختلف طبقات و طوائف اجتماعيهسي آراشنده عمومى اولان لسان شبيهه سز خلق عربيجهسي در . مع ما فيه بو لهجه عربيه دختي بوراده آيري خصوصيتلر ارايه ايتمكله در . طرابلسك خرسيدان اهاليسي هر نه قادار بو خصوصيتلري تمثيله كور ايتده ميورلر ايله اسلاملر ويا خصوص اوجنهي طيفه اجتماعيه مسوييني بو اوصاف بيزه يني مردم كوستر ميورلر .

اساساً طرابلس ، بيروت ايله شام يتنده تنوع و صفيلر اظهار ايدن بر يله اولدينى ايچون شيوه اعتباريله ، سوربه نك بو ايكي مركز ده يي آراشنده بر موقع اشغال ايله مكله در . في الحقيقه طرابلس لسانى ، بيروتك كلمه يي ثقيل خصوصتده كي اعتبار تكميليسي ايله شامتك مختلف الفاظ سوربه نمايان اولان سيق افاده سي بيانده بر حد وصل حالده بولوندينى ايچون در كه كاه بوكا و كاه ديگرينه نمايلر و بعضاً ده تباعدلر ارايه ايتديكنى . واقعدر . يته كيم بوميانده اولاق اوزره طرابلس لهجه سي بيروت شيوه سندن آيران بعض بارز فرقلى ذكر ايدجك اولورسوق بورا لهجه عموميه سي حقتده بر مقدار اعظمي معلومات ايله مش اولورز .

اولاً - بیروتیوں کے حروف و کلمات کی تبدیلی ایسے کے ساتھ ہے جو آخری ہر آہٹک تلفظ عامہ
انجہ لیت مقابل طرابلسی الفاظی تخفیف ایسے لری .

ثانیاً - بیروتیوں کے اکثر حروف سوینیائی تلفظ انجہ لریہ ، مثلاً طرابلسی
بو کی حرفی قصر ایسے لری .

ثالثاً - بیروتیوں کے کلمہ آرانی فصل و تفریق ایسے کے اکثر (ہ ، ن) طرز
استعمال ایسے کے مقابل طرابلسی کلمات و صلی ایسے کے استعمال استعناستدن
صرف نظر ایسے لری .

رابعاً - بیروتیوں کے (ا) حرفی (یا) یہ و یا خود کسے . یہ تقریباً امالہ انجہ لریہ
مقابل طرابلسی عینی حرفی (و) یا قبلاشدیر لری . مثلاً (نار) کلمہ عینی (نور)
سوینندہ ادا ایسے لری .

خامساً - طرابلسی عمودیتہ (ف) حرفی (ہ) حالتہ تلفظ ایسے لری .

و احتمال طرابلسی عربیہ می یونون بو خصوصیت لریہ و نحواً قابل انجہ تالی ایسے لری .
بالعکس بو لہجہ دیگر سورہ شیوہ لری مابندہ مونس و سامیہ نواز عدا یا یلہ بیلیر .

با خصوص طرابلسی اولجہ ذکر ایسے کی ویر مدت سوکر ہدہ بر تفصیل بیان ایسے لریہ
جی وجہ ہک واضح بر استمداد مستکارانہ موجود بولوندینی انجہ لریہ طرابلسی

لسانیہ جی حدود فصاحتہ تقریب خصوصیتہ اظہار تہسالت ایسے لری . بویندن دولائی درک
فصیح عربیہ واقف برزہ قریب ذاتہ تصادف اولونور . طبقہ منوہ مقسومیتک

ہاں اکثری دخی بو خصوصیتہ از جوق اظہار وقوف و موقیبتہ انجہ لریہ . ہا
حالیہ لسان فصیحہ قاریہ نمایان اولان بو نمائیک حہ واندہ طرابلسی موزن کلامیک

بو بیک بر خدمتی بولوندینی تسلیم انجہ ضروریدر .

بو باندہ مکاتب رسمیک ہدہ تأثیر عموسنی انکار انجہ ملیز ؛ با خصوص لریہ کلامیک
طرابلسیہ . دیگر محفلردن فضلہ ، معروفیتی بی شبہ مکاتب مذکورہ و دیوانہ

نہ قانار طرابلسیہ متوطن دوت ، بشریک خرمنیاندن آنجوق ایکی لریہ
تورک لسانہ آشنا ایسے عثمالی تورکسی اسلام لریہ ہندہ از جوق معروف و نامور .

بو لک سینی تولایتہ ایضاح ایسے لریہ . اوتادن بری اسلام لریہ ، چو جوق لریہ تعلیم
و تربیہ انجہ لریہ طوائف مسیحیہ ک خصوصیت مکمل لریہ و یا خود طرابلسیہ موجود

مکاتب اجندیہ توذیع انجہ لریہ طرابلسی و التزام انجہ لریہ و روسی مکمل لریہ رغبت
ایسے لریہ . بو تأثیر ایسے درک طرابلسی اسلام لریہ مکاتب عالیہ و عالیہ اولوندن

ما عدا موجود دوت ، بشری بوز دادہ مستمک ابتدائی محکمہ لریہ ، دخی بر
مقدار تورک قونوشقہ در لری .

بوکا مقابل طوائف مسیحه ایسه چوققلری رسمی مکتبلردن ما عدا هر نوع مکتبلده بولوندمر مقدمه اولدقلری ایچون فرانسیزجه وانکلزجه آزالرنده پک دوازه تعمیم ایشدر دهنیه ییلر . فی الحقیقه منور خرسیتیانلک ادطالریه نظرآ خرسیتیان ارککارندن اوقوروب یازمق بیلنلرک بوزده پنش یئنی فرانسیزجهیه بوزده یازمی یئنی ایسه انکلزجهیه ، طائفه نسانک ایسه بوزده پنش یئنی انکلزجهیه بوزده یازمی یئنی ایسه فرانسیزجهیه واقندرلر . بو حساب مبالغه کارانه کورلمدیکی تقدیرده خرسیتیان ارککارندن (۱۵۰۰) کشتی فرانسیزجه ، (۵۰۰) کشتی انکلزجه اقادیلردن وقولردن ایسه (۱۱۲۵) نفس انکلزجه و (۳۷۵) نفس فرانسیزجه تکلم ایدیور دیمکدر . هر حالده بو حساب تقریبی بزه فره دلرله سوزلرک فرانسیزجه یی پروانستان مبد تر لرینک انکلزجه یی طرابلسده طوائف مسیحه میاننده تسمیم اینک خصوصنده کی درجه قودلری کوشردیکی ایچون جالب دقت اولق اقتصا ایدر .

..

[۲] — اویات و منابع تفسیر — طرابلسک خریطه لسانیه سی مختصر خطره و بویه جه تخطيط ایند کدن سو کره ثروت صنعتکارانه سنه نقل کلام و اوجه ادبیه سی بر مقرر ایشیم ایله ک آرزوسنده بولونبورز :

فی الحقیقه بحر دورلو بدایع طبیعه به مظهر اولار طرابلسک ذوق پرور و محاسن پرست اهالیکی دهه کوچوک باشلردن بری استعداد مخصوص صنعتکارانه لری اظهار اینکده دورلر ؛ شیعی بی ندر هر مناسبندن بالاستفاده تکرار ایندیگمز وجهله کونا کون اذواق ایله ریوده اولان طرابلس ساکنلری ایچون نکمت حدائق ویا حریر مهتاب نه قدر عظیم بر ثروت نجیانه ایسه بزرگ موسیقی ویا فسون اشعار دخی اوقدر محشم بر قیمت بدبیه یی حائزدر . بیانه علیه طبیعتک پنش ایندیکی عطایای وفیره ، واجهه سنده طرابلسیلر اصوات وکلکندن منسوج بر دیار صنت ابداع اینک ایسزلر . بونک ایچوندرکه شعر و موسیقی طرابلسده سحر و جاذب تجلیله خار کواکلر ایچون قیتمدار ایکی مصدر سؤحات تلقی ایدلکده در . دیگر نفیس صنعتلرک دخی آز چوق محسوس بر فیضه مالک اولق استمدادنده بولونقلری انسانیت اینک ضروریدر . شونده اعتراف اینلی بزرگ طرابلسیلرک تشبیهیه موافق اولدقلری شاهته ادبیه مواجهه سنده دیلر نفیس صنعتلر ذی سکون فیغالی آسکیررلر ؛ اوقدرکه بو بیان نفاسنده دست طبیعت اکتیه بدایع وجوده کتیره ییله بونلری برر آیده صنت تلقی اینک قابل اولاماز .

خلاصه ، شعر طرابلسده بوتون مناطق روحیه یی استیلا ایشدر دهنیه ییلر ؛ واقعا

خلقت ذوق ادبیلری تکامل ایدمندیکی ایچون کرک بیروت و کرک شام هئین لرنده ده قوتله
سیپازدن دو بولان شرفیلری نکرار ایتمک سوریه کرفتار تسامح اولدقلری کوردولور
ایسده بو ختلی عمومی عد ایتمیدر . ایلروده (بیروت) شهری تبعه اتنده دو میان ایدم
چکیز وجهه سوریه ده و اخصوس ساحل بلده لرله بو بوچک مرکز لوده دیلدن دیله
دولاشان شرفیلر [*] خرسنیان و یهودی رفاسه لرینه پاراشیر بر طرزده ترتیب ایدلش
بولونقلری کی معنی ، ذوق و هیجان بدیی اعتبارله ده هر دورلو قیتمدن آزاده اولدقلری
ایچون بونلری نه سوریه تک بدایع طبیعی ایچون بر معکس ونه ده سوریه لی بر روحدن
تبعان ایتمش بر نمونه بداعت تالی ایلمک جا ر دکلدر .

استانبولک قدیم قانطولری اکثریران ، و رفصلره مترافق اولارق اکثریا ادا ایلملن بو
شرفیلرک ذوق سلیسی نه درجه قدر تخریش ایتدکلری اوزون اوزادی به ایضاحدن
شبهه لک صرف نظر اتمکله برابر شو قدر حق دیه سیلررکه بو کبی پارچار خلقتک آنجق
سویه اذواقی ازانه ایتمک اعتبارله وانامی بر مشرء اولاق حیثیته جالب دقتدرلر .

الحاصل کتیف بر طبقه ایچون بر سرمایه ذوق و طرب نشکیل ایدمیلن بو نوع
دعقوله شرفیلرله اکثرا ایتمش اولسه بدیی شبهه طرابلس محیطی نصیبه دار مشر و صنعت
اولامازدی . حال بوکه طرابلسه محاسن شعریه تک بحق صادق برستشکارلری واردرکه
اسیل و تحیب هجاملری کمالی بر نزاهت لسانیه ایله افاده ایتمک موفقیتی احراز ایتمک
ایسه دکلری ایچون نمایان نظر درلر . بو بوله وجوده کلن آثاره سفارشی طرابلسه آرد
چوق نور اولان طبقه اجتماعی تک درین بر محبت امله دیکنی اعتراف ایتمک لازمدر .

اساساً طرابلسک بر قاج بوز سنک ماضی ادبیلری تبع ایدله جک اولورسه شعرله
علاقه دار اولانلرک و شاعرلرک هب طبقه علمییه منسوبیتدن بولونقلری کوردولور .
زمانک أمواج کتیبانی آردا سنده اسملری غالب اولان ذواتدن صرف نظرله (ابن المیسر
الطرابلسی) دن و بشنجی قرن هجری شاعر لرندن باشلا یارق اون آبتکی عصر هجری شاعر
لرندن بولونان (یوسف اتدی الذوق) . و نهایت عصر اخیر شعرا سندن (شیخ عبد
الغنی اتدی الرافی) به * (شیخ حسین اتدی الجسر) . و حتی حال حیاته ده بولونان
شعرا به وارنجیه قدر همان کافه سی بیان ایتدی کمر وجهه علمی ذواتدن بولونقلره دیر .
وتون بو ذواتک مدرسه تحصیل کوره رک بعضیلرینک دخی عصرینک فحول علمیا سندن
اعتبار ایدلش اولدقلری دوشونورسه ک آثار ادبیه لرینک نه کی اوصاف تمیزیه مالک

[*] بو شرفیلر عائد تبعات (بیروت ولای) اورتک ایلروده نشر ایدله جک اوپنجی جلدده بر
تفصیل ذکر ایدله چکدر .

بولونديغى اۇك جىزى بر ملاحظه ايله تمبين وتقدير ايتىش اولورزه بو خصوصده مدار توضح اولق اوزره مرحوم (شيخ حسين افندى الجسر) ك تاليفكردهسى بولونان (ايدر التمام فى موله خير الانام) نام اثر منظومى ازانه وموضوعى تحليل واطهار ايتىك كفايت ايدر .

فى الحقيقه طراباسك اۇك مشهور علما سندن بولونان بو ذات ك (۱۳۱۵) تاريخده نشر ايتدىكى مذكور اثر ، اسندن دىنى اكلابلاجىنى وجهه مولدسيويك نظماً افاده سندن عبارت بولونمقسه برار درين بر اقتباد و بر هيجان ديتىك مولودى اولق اعتباريله شعر نقطه نظرندن حائز قيمت بولمق اقتضا ايدر .

اساساً شمرده موضوع نعتدر معلوم وعمومى برنى اولورسه اولسون طرز تاليفندهكى موفقيتك كندايته اماره تمايز ايدىجى طيبى در ؛ با خصوص بو كى فكرى موضوعلرك تاليفنده موفقيت استحصالى ايچون موضوعك نازه و حار حسله ترفيق ايدلسى ضرور ايدر . بنا عليه بو ايكى نقطه نظر كوره اثرى تدقيق ايدىجك اولورسه قى (شيخ حسين افندى الجسر) ك بو خصوصدهكى موفقيتنى تسليم ايدىبيليرز . زيرا ،

حمداً لمن بعث النبي رحيماً
بالمؤمنين وزاده تكريمها
أنشاء من اصل زها تنجيمها
والار فيه الكائنات عموماً
صلوا عليه وسلموا تسليماً

مصر اعتريله باشلايان ومخمس طرزنده ادا ايديلن بو اثر نهايته قدره ب بو سهولت تاليفيه مالك بولونبور شاعر ، يغمبرى مؤمنينه ارسال ايدىك اوكله بالعموم كاشانى بولونبور ايدىن جناب سخته حمد ، ايدىكدن سوكره ، رسول الله صلات وسلام ، لزومينه ساه بر لسان ايله افاده ايلبور .

خصوصيله ، بوز الى قطعه دن عبارت اولان بو منظومه نه قدر جانلى حسلك زاده هيجانى بولونبور ؟ نيته كيم ؟ ولادت وساكنهاى انسانده ، والده يغمبريك مشهور داي اكلابير كن :

ورأت كأن جناح طير أيضاً
مسح القواد لها بمس مرضى

« حضرت آمنه ، بياض برقوش قانادى كى برنى كورمشدى ، بوقاناد ، مونسى

بر تاسله قلبی صیغامشدی (۵)

مصر اعزلیله بدأ ایلدین قسملرده جدآ موافق اولمشدر . شاعر ، قاری حضرت آمنه نك
حلمت مطلع ایندرکن بوتون بر حیات ماضیه بی رحیق لذتیلدیه ، نحل آسا قادیلریله ،
المرئیه کوهوش ابرقار بولوندی حالده بیغمیرک قدومی بکلین ملائکه صغریله ، یافوندن
وز مردون قنادلره مالک نولریله نه بتاز یا شایور ؟ .

ولادت سنیه دن سو کره :

اهلاً بشمس الکائنات و بدرها

اهلاً بیهجتها وغرة فجرها

اهلاً بحکمتها ونقطة سرها

اهلاً بنجم المرسلین عموسا . .

دیه رگ قدوم رسالتینا هی بی تسعیدایلر کن بیغمیرمیزک دکائناتک شمس و بدری و خلاصه

حکمت اساسیمی ، اولدینقی نه واضح بر قناعت دینیله ایله درمیان ایدیور . .

والطامل بیک اوج یوز سنه دن بری نا محدود شاعرلر طرفدن یازیش اولماسی

اعتبارله آز بر هیجان تأمین اتمیسه محمل بولونان بویله فکری بر موضوعه بر حرارت

حسیه بخش اینکله موفق اولدین ایچوندرکه کرک طرابلسده و کرک دیگر محللرده (شیخ

حسین آقندی الجسر) ک بو آزی یویوک بر محبتله تلاوت و تکرار ایدلمده در .

شاعره مولدک اناسی تلاوتده انشاد جیلر طرفدن اما ایدلک اوزرد اشو اثریه

واغیه به مشابه و تحیری وجهله (اندود) نامی نئحنده بعض کوجوک منظومه لر دخی علاوه

ایلمشدر .

بو اوافق بار بار میانشده جدآ شایان نظر اولانلری واردر . نیته کیم آل نجه خطایا :

انما تم شموساً نافع الحجاز

وفیکم انارت قلوب العباد

هداکم دعانا طیر المجاز

فقرنا جیباً وناسا المراد

الیکم شکونا صرف الزمان

وجور الرذایا وظلم الطعام

وفیکم رجونا بلوغ الامان

(۵) شیخ الجسرک جنه نورک شاعرلر ندل سلیمان جلی به آئیده کی مصر افریقین خاطره کتیمیور :
سکری بر آن قوش قنادیلره ر ان — آرغین صیغادی نونه هین . (مولد بیوی دل .

طرابلس شام

وتبیل الامانی بدار السلام
فيا آل طه اغثوا المخيّل
ومنوا بوصول شفا القلوب
بجاء التهامي العظيم الجليل

شفع الراهبا بيوم الكروب ... (*)

صورتند بازدی مصر اعتر کرک آهک و کرک مضمون اعتباریه و شعر نقطه نظرند
دیگر لرینه احاطه رجحان در .

مرحومک بو بحث ابه دیکر بارچالردن ما عدا غیر مطبوع بعض اشعاری بولوندی
بیان اهدلسکده اولدی ایچون بو اثرل تدقیق ایدله دن بالایی مطالعه درمیانی جاتر ده کبل
ایسه ده دیگر آثارنه قیاساً اولرده دخی درین بر نأثر دخی بولوندی تکرار اشارت ابله
مک ضروریدر . اساساً شیخ حسین افندی الجسرده سجه شمریه دن زیاده اوصاف سنه زه
سوییه و علییه حکم فرمادر . و مرحومک شخصیتنه معادل ربا قریب اوصافه ملک بولونان
طرابلس علماسنک آثار شمریه سنه دخی اکثریا بو کی خصوصیتلر تظاهر ابلسکده در
حال حیاته بولونان شاعرلره کلنجه ؛ بولر بیانده اک ذی شهرت بولونان (عبد
الحمید افندی الرافی) دن بحث ایده جکر .

عبد الحمید افندی الرافی (۱۲۷۸) تاریخنده طرابلسده تولد ایلشدر . پدری
طرابلسک معروف عابا و شعرا سنن عبد الفی افندی الرافی در . نسبی حضرت عمر
الفاروقنه منتهی در . دها کوجوک باشلرنده شیخ حسین افندی الجسردن درس کوردن
استادینک نظر دقتی لیل ایش ایدی . ذیرا عبد الحمید افندی الرافی بکرمی اوتوز
بیتلرین منظومه بی بر ایکی اوقویشده حفظه مقدر اولبور و حافظه سنک قوتی و دکاستک
بولالفتی اثبات ایدیوردی . اساساً بیاز ایندیکنر وجهله شاعر بر ایدرن دوخان عبد
الحمید افندیکن شیره اولان استمداد عرقیبی بر طراردن طرابلس شام محیطک کوزده
لاکی نسبه ایدیور و دیگر طرفدن کرک باباسنک و کرک شیخ الجسردن ارشادات ادبیانه لری
دخی انکشاف ایدریوردی . طرابلسده دوت ، بش سه دوام ایدن بر مدرسه تحصیل
عبد الحمید افندیکن شخصیتی علوم شرعیه و لسانییه ابله ده رپوده ایش ایدی . بونی

(*) البدر التمام فی حلی الامام ص: ۲۱ ، ترجمه سی : عجاز افشارنده کوشلر یاقارق عباد الله
کوکلرین شوبر ایندیکنر ، اولله ایندیکنر طریق هدایت سلوک ایندیکنر ایچون جمله مر دیسه ده روز
و نجاته مظهر اولوق ، دار سلامده ده نائل سرام اولوق امیده سزه زمانک کرم و دردن و ظلم و جورندن
بحث ایدریور شکایتلرده بولونیور .

ای آل بی ، بیغیر حقیچون سزه بو صورته دخیل اولانه امداد ایندیکنر .

متعاقب مصره عزیمت ایلدی و جامع الازهرده دخی اویچ دوت نه ظرقده اکیال تحصیل ایدهدک طرابلسه عودت ایتیش ایلدی . مصر محیطی دخی سحیبه شعریه سی و عزیمت علیه سنی کرکی کی نمائندیر مش ایلدی .

طرابلسه عودتی متعاقب بعض خدمات عدلیه ده بولونقدن سوککزه (۱۳۱۵) تاریخده استابوله عزیمت ایلدی و (مدح السید الرفاعی) نامنده کی اثرینی بازارق خاقان ساحتک مقریتدن بولونان شیخ ابو الهدایه انخاف ایلدی و بونک اوزریه بر قائمقامنه تعین اولونورل سوریه محیطنه عودت ایلدی . سوریه ده عجلون ، ناصره و حصن قضاوندی بولونقدن سوکره قاعده سوق ایلشدر .

عبد الحمید اقدی بولوندینی بالعموم مأموریتلرده دکا و درایتی اظهار ایتیش ایلدی ایسه ده سحیبه شاعرانه سی شخصیتنه یک زیاده حاکم بولونوبوردی . قائمقام اولونقدن سوکره هرته قدر کسوه علیه سنی ترک ایلدی ایسه ده اوصاف علیه سینه دائما صادق قائلدر . کندیسی خلوق و متدین بر ذات اولدینی ککی فضل و عرفانیه ده جدا نمایز ایلشدر . شونی تکرار ایتجلی بزگه عبد الحمید اقدی الرفاعی هرشیدن اول بر شاعردر . منسین ادب عنندنه (شاعر الفیحاء) نامیله معروف اولان بو ذات بی شبهه عصر اخیرک اک قیمتدار سوریه شاعر بدر . دور سابقده اثر لرینی آتقی ابوالهدایک و ساطنیه نشره موفق اولان عبد الحمید اقدی حرینک اعلانندن سوککزه شعر لرینی مختلف مجموعه لرده نشر ایتدیرمکه باشلامشدر . شاعر بو متفرق اثر لرینی ایتکی بر دیوان سائده اولوق اوزره هنوز جمع ایلده مه مشدر .

ابو الهدایه انخاف ایلدیکی مذکور دیوانک بعض قسملرنده با خصوص کریرکا هارکده بونون رقت شاعرانه سی کوسترمش ایلدی . مع ما فییه اک گریده اثر لری مصریه منتشر (الزهور) مجموعه سنده مندرج بولونقدن . بو میانده اوانی اوزره (المشیب) منظومه سنی ذکر ایلده بیایرؤ :

KITAPLIĞI

باشیب عجلت علی منی
ظلماً فی ابن النور ما اظلمک
بدلت بالکافور منی وما
اسواء فی عینی و ما اعتنک

مصراع لرینه باشلایان و شاعرک وقتسندن اول اختیار اولاریق ساچلرینک و ساقالسک آثار و یقندن دولایی بر فریاد شکایتی احتوا ایلدین بو اثر رقت افاده و نزاحت خیالیه سنی اظهاره کافدر .

عبد الحمید اقدی بو مصراع لرینده « ای شیب » ای زیاده نور سن نه ظالمسک :

نه چابوق مسکمی کافور ابله تبدیل ابله ، دهرک خطاب ایدرکن نه طریف استعاره لر .
نه نه درین بر هیجانی تبلیغ ایدرور ؛ با خصوص بر آرموکره :

من یقبل الفاضح فی سائر
فهان ابلای وخذ مریمک

بسی و اسرادی کم ایدنه تی ترک ایدهرک سری فانی ایدنه تی حکیمه قبول اجتر .
و ابلای سی و برده ، مریم کی آل . . .

دیهلری یاد ایدرکن بو کوجوک ابکی مصراعده نه جانلی خیاللرینی باشانتمه موافق
اولشدر . اثرک سوکنده ایسه :

یا رب ما طال زمان الصبی
کانه طیف سری وانهمک
وهکذا الايام تطوی بنا
سبحانک اللهم ما اعظمتک
رضیت یا ربی عما ترفضی
فلا تحجب مذنباً بعمیک
وانت یا شیبی خذنی الی الله
قوی عسی الرحمن ان یرحمک . . .

دکترینی ، کتچلک زمان نه چابوق کجیدی ؟ بر طیف حکمی آجیلیمیله قایه سی بر
اولدی کونلر دخی اولدجه چار چابوق مرور ایدرور . ای اللهم من نه بو بو کیمک ؟
منک بیضا تو ستردیکن خصوصانه بن ده راضی ایدم . سکا حیفینان بر مذنی رد ایسه .
وین کده ای اختیار ایدم بی زهد و تواپه ایصال ایتکه جناب حق بلکه عنو ایلر . . .

بیرورده ،
بیراده نماسلات دینه ، شاعری دیار فکری به نقل ایلکله برابر ذروه شاعریندن

استقام ایتمه کده در . عبد الحمید اقدینک بنه (الزهور) ده منتشر و :
سلوعلماذا غیر السقم حالها
تری شفت حیا والا فالها

مطلبیه باشلاوان (دعا المییب) منظومه سی دخی شایان قید و تذکار در . شاعر معشوقه
سی ایچون :

« سور و کرا اضطراب نه دن جانی تبدیل ایتدی . عجیبه شنه می گرفتار اولدی .
دکل ایسه نه می وار ؟ . . . »

وید کن سوکره عربیہ فارسی ذوبدین ال ایچہ والک تریہ حلیری بوخیالری

اذا ایلورد

و کم خیرة قایت من اجل حبها
اجزی الشافی سہلسا و حبالها
اولا الہوی ما علم فی الکوین و اند
ولا فارت اسد الرین دعایها

و اونک عشقہ نہ فرستارہ و الادم بیاسہ کزہ فیقالری قطع ایتم و دانغلی آتدم
اگر عشق اولیاسہ ایمن زیادہ کیسہ پشامازدی ، حتی از سالانہ آمدہ آشیانلری ترک
ایزاردی . . .

دیورہ بو منظومہ شاعر بیرون حیدان غرامنی اک وقیق و موافق بر اسان ایله
ادومہ موافق ایشدوم و دعوتہ ایله . عبد الحیدر افندہ لکین مذکور مجموعہ تصادف
ایمیلن و

اصل بقی من ایون السقیہ
وانحالی من القدور النومیہ

مطلبہ اشلایان (سجن الہوی) یعنی عجب عشق و منظومہ سی ایله مصرک اک بو بوک
شاعری (احمد شوقی) یہ خطاباً یازدی :

حلق فکری فی ماہ الحلال
وساح فی سوح المانی و جالی . . .

میدانہکی (الی شاعر الامیر) منظومہ سی وہ جدا نفیس اثر لرتدن عالیا
عبد الحیدر افندی اراقی تک اثر لری موضوع محبت ایله رکن کوچوک برانظومہ سی
ذکر ایفادن کجہ مہ حکم . شاعر دیگر طرابلس شاملیلر کی ایکی قاشن اورہ سندہ بولوان
بن (نکال) دن متحس اولارق آیدہکی منظومہ سی نریم ایلیوری

الحال

قلت لحال بین حاجیہا
انت الذی تلعب بالیسین
فلنال لا لکنفی غیرہ
تحد من و خاہا قوسین
اسون البخور حن و جہہا
خرقہ علیہ من سهام العین . . .

و ایکی قاشن اورہ سندہ بولوان (بن) یث دیدم کس ایکی قلبیجہ او شوزسک . او

جواب وردی : خایر بن بر غنجره (بخوردان) ہم کہ دو ماندن ایکی قوس اوزاتیوروم .
 ونظر چاریماسون دیهرك بخور ایله بودینك كوزللكنی صیانت ایله یوروم . . . .
 بو منظومه قیابجه اویسامق عادتیی ، بخوردانی ، نظر چاریمانی تذکار ایتدیومك
 اعتباریه نام برشرق شعری نمونهسی تشکیل ایله بیلیر .
 والحاصل عبد الحمید اقدینك همان عموم اثرلنده کی اوصافی بیزه رقت والنیت در ،
 دمیله بیلیر . طرابلس بویکانه شاعریه نه قدر افتخار ایسه لایقدر . فی الحقیقه شاعرک
 اثرلی کرک طرابلسده وکرک سائر اقطار وامصارده بویوک بر محبتله تعقیب
 ایدلگده در .

عبد الحمید اقدینك منسوب اولدیی (رافعی) عالمی سیح شاعرلر یتشدرمشدر . حتی
 ینه عین عالمك مصره هجرت ایتمش برشمه سندن بولونان زعبد الرزاق اقدی الرافی نك
 سلبدن (۱۳۹۸) تاریخده مصرده (بهیم) قریبده تولد ایدن مصطفی اقدی صادق
 الرافی دخی مصرک اک بنام شاعرلرکین ساییلگده در . موسی البرک (دیوان الرافی) نامیه
 معروف اوج جلدك دیوان اشعاری ایله (نظرات) ی مشهوردر (*) .

شیمدی به قدر طرابلس شام ادبیاتی حفته در میان ایندیگر خلاصه دن دخی اکلاشیه
 جنی وجهه بو کوزمل محیط کرکی کی ادبیاتدن نصیبی آلمشدر . حتی هوؤ بک کنج بر
 قایق شاعر ن ادها وارد که مستقبل کندیلرندن ایجه موفقتر بکلمه مکده در . ینا علیه
 طرابلسده ادبیاتک آتیی حفته نیکیین اولق ضروری ایسه ده مع الاسف موسیقی بو
 درجهده انکشافلر وجوده کتیرمه مشدر .

هرتا قدر قادین ، آرکک طرابلسلرک همان یاریسی (عود) لرینك صدای زمزمه
 سازینت ویر قسمی بیانولرینك فریاد ولوله کارینه مفتون و کندی سلرینك شمشه
 آنکه مدیون ایسه لرد . بو خصوصده ابداعات منتکاراتده بولونداق لرین کوسترمجک
 بو دلیلله تصادف ایتیلگده مشدر . موسیقی کی دفعی دخی بک ابتدائی و تقلیدی بر حاله
 قالمشدر . دیگر صنایع نقیه ایسه بوس بوتون بر خواب عمیقه دالمشدر . حال بوکده
 طرابلسلر محیطک رنگارنی فورجه لرینه ده اعاره ایله بیلمه لردی نه شاه اثرلر وجوده
 کتیره بیلر لردی . و متباقی صنعتله کلنجه اونردن هیکل سازی ویا مسماری بی آرامق بیامم
 که نه حقله قابل اولابیلیر ؛ بو خصوصده التزام سکون وقاعت ایله مک آینه بزم ایچون
 دها سالم بر حرکت اولور .

۸ - حرکت علمیه و هیات طباعت

[۱] - حرکت علمیه - طرابلسده نه درجهیه قدر بر (حرکت علمیه) وجود اولدییق تعیین و تلخیص ایله بیلدک ایچون بر طرفدن مصدر علم اولان مؤسسه و دیگر طرفدن وجوده کلن آثاره ، خلاصه مادی و معنوی مشهور بولونان نایب عطف دقت ایله مک ضروریدر .
 حرکت علمیه نك اَك قوی عاملارندن اولان مؤسسات علمیه حقیقه اولجه معلومات لازمه ویرلشدی . ببولده کی ایضا حائزى اجمال ایله چك اولورساق ایکی اساسه دسترس اولوروز :

۱ - مدرسه لر . ۲ - مکتبلر .

مدرسه لرك اونه دن بری طرابلسده بر حرکت تدریسی وجوده کتیردیگی بداهت درجه ایله معلوم بر کیفیت ایسه ده بو حرکتك ماهیتی دخی تعیین ایتك اقتضا ایدر . اولجه بیان ایلدیگی وجهله بوکی مدرسه لرده آنحق علوم شرعیه و لغویه تدریس ایله اشتغال ایلمک بولوندیگی ایچون مباحث عنه حرکتك تفسیر ، حدیث ، فقه و علم کلام و انشائی شریعات زمره منده و معروف تعبیرلرله - ائت ، صرف ، نحو ، بدیع ، بیان و انشائی لغویات و ادبیات شعبه لرنده نمایان اولماسی يك طبیعی ایدی .

اساساً طرابلس مدرسه لرندن بیشه رك بالآخره تدریس ایتمه بولونمق و یا اثرلر نالیف ایتك صورتیه آرزوق بر حرکت علمیه وجوده کتیرمه که موفق اولانلاردن همان اکثرتك تحصیل بری مصره جامع الازهرده اکیال ایدنلردن بولوندیگی دوشونیله چك اولورسه شریعات و ادبیات و ادب لرده حصوله کلن بو حرکتده عامل اسلیك دخی مصره مدرسه لر ی اولدیگی حقیقی کسب توضح ایدر .

شوقیه اشارت ایچلی زک ببولده نحلی ایدن بر حرکتك انبیا تولید ایتدیگی بیلا نامل ادبا ایتك یتمده بولونمادیغیز ایچون بر طرفدن زمانى تحقیق و دیگر جهتین مذكور مدرسه لرده روح اساسی بی تشکیل ایله برن علومى مطالعه ایتکلنمز ایجاب ایدر .

تربیات علمیه و فلسفه نك اوج کماله دوغرو خطوه انداز صعود اولدیگی عصر اخیره وارنجهیه قدر مرور ایدن زمانلرده اصول تعلیمیه نك دخی نظریات قدیمیه مرهوط بولو ندیقتی نظر دقته آلبرساق اون طقوزنحی عصر دن اولکی تعالیم مدرسه ده تصادف ایلمان نواقص و یا خطایاتك مظهر مساعه بولونماسی طبیعی ایسه ده بولندن سو کره کی زمان تفسیر دیگرله عصر اخیر طرفنده دخی یه قدیم نواقصك مدرسه لرده دوام ایتدیگی شهرت شایان

نجویز صکوروله مز، باخصوص قدیم نور مدرسه لوده علوم دخیله و آله نك عظیم رولر ایفا ایستدیکنی دوشوندکن صوکره عصر حاضر ضیای عرفانک بوقارانلق حجره لره کیرمه منسی نه ایله تأزیل ایتمک قابل اولایلیر؛ بالکز شرعیات و طرز قدیمه ادبیات بوللری تعقیب ایده رک اتیاء و تکاملک اک مهم عاملرندن اولان علوم منبته و تحرییه بی، معارف حدیثه بی ترک ایتمک و بوکلی نورانی رهبرلی اهال ایله نك ناسل اولور؟

بولک ایچوندرکه صوکره عصره وارنجیه قدر طرابلس تاریخ علمینک قیسه ابتدکی علمای قرین مؤاخذه ایله نك جائز دکلمه ده عصر حاضر طرابلس مدرسه جیلرینک ترقیات عصریه به بیگانه قالمه لری بالطبع بر دورلو قبول ایدیله به چکی ایچون بو کیلرک ماضیه تکاملات مخصوصه بی بولمش شعبانده بیکدن جست و جو ایده رک بالتهایه اعظم اسلافک کیت و ارامیه جنق تألیف ایله بیکدن اشتغال ایتمه لری شهره سز نمره داد بر حرکت اولاماق اعتباریه دوچار تنقید اولق ضروریدر.

هر نه قدر بر ذوات میباندده جدأ شعبه لرنده اختصاص ساحبی اولق اوزره (شیخ درویش التدمری)، (شیخ عبدالله الصقدي)، (شیخ عراقی)، (شیخ محمود النشابة)، (شیخ عبد الغنی الرافی) کی بر جوق مشایخ و علما موجود و بولرک کرک مدرسه لوده کی تدریساتی و کرک مطبوع و یا غیر مطبوع تألیفی معروف و مشهور ایسه ده بوکلی ذواتک طرابلسده وجوده کثیر دکلری حرکت، عصر حاضرک غایه حیایه و علمیه سی و تکاملات فلسفه سی ایله عروج اولماماسی حسیله بک ناقص نتیجه لر تولید ایتمکی ایچون اتیاء عصری اعتباریه بو حرکت موفق نمره لر تأمین ایده مه مشدر.

مع ما فیدر ختمزک مدرسه لره تعلق ایدن بو قسمی اکمال ایتمزدن اول مشایخ میباندده بو نقایط نظری آرزوق تقدیر ایده رک حرکت دینی قوای قیسه و فلسفیه به توفیق و اوصورتیه آداره ایتمک آرزو سنده بولونانلردن بحث ایله به چکز، فی الحقیقه بو کیلر آرزولری قوه دن فیله اخراجو چالیشیر کن فلسفه و فنون عصریه به لزومی درجه ده و قوف و اطلاعاتی بولونمامق حسیله علم حقیقی نقطه نظرندن بک درین کریمه لره دوشمشلردر. بویه اولمقله برابر حرکت قدیمه نك محرکی — هدف اصلی به توجه ایتمه سیله — بت بر مقدار تبدیه و هیچ اولمازسه محیطده بالخره غایه منبته به دوغرو تحول استمداد بی احضاره موفق اولدقلری اعتراف ایتمک اقتضا ایدر.

بو میباندده اولق اوزره اولجه آثار منظومه سندن بحث ایدیلم (شیخ حسین افندی الجسر) ی ذکر ایده ییلیر:

بو ذات (۱۲۶۱) تاریخ حجره سنده طرابلسده تولد ایله مشدر. دها کوچوک یاشلرنده

عصرینک علمای مشہورہ سندن بولونان (شیخ عزال) ایلہ اثناسی (شیخ عبد القادر الرافعی) دن مبادی علمی طرابلسہ تحصیل ایلہ کدن سوکرہ (۱۲۸۱) تاریخندہ مصرہ عزیمت انجمن و (۱۲۸۵) تاریخندہ قدر ازہردہ (شیخ الانبانی) ایلہ مصر مفتیسی (شیخ عبد القادر الرافعی) دنس در کورمک صورتیلہ اکیال تحصیل ایلہرک تاریخ مذکورہ مستط رأسنہ عودت انجمندر . بونک اوزربنہ طرابلسہ (رجبیہ) مدرسہ سندہ القای دروسہ بدأ ابتدایی زمان ایجہہ طلبہسی واردی . علوم شرعیہ و آلبینی ، علوم دخیلہینی ونہایت علم کلامی تقرر انجمنکہ برابر بر طرفندنده امام فخر الدین رازی نیک مسلکی دہ تعلیم ایدبوردی .

(۱۲۹۷) سندہ (فرور) لر طرفندن طرابلسہ بر مکتب کشاد ایدلشدی . اسلامک دخی طرابلسہ منتظم بر مکتبیری بولونعاسی آرزو ابتدایی ایجوتدو کہ شیخ حسین افندی الجسر (وطنیہ) نامیلہ بر مکتب تأسیس ابتدی ، بو مکتبہ بر طرفندن شرعیات و علوم تدیس ایدلنککہ برابر دیگر طرفندن لسان اولق اوزرہ فرانسزجہ اوقونو . لماہ باشلانندی . (وطنیہ) مکتبہ لطوائف غیر مسلمہ چوجوقلری دخی قبول اولوندینی ایچون بو مکتب ایجہہ رغبتہ مظهر اولشدی . حتی مشہور مدحت بانانک دخی نظر دقت و تقدیری جلب ایچشدی . قسط مکتب ہرناصلہ (۱۲۹۹) تاریخندہ قیاندی . برسہ سوکرہ بیروت مکتب سلطانیسی کشاد ایدلہسی اوزربنہ مدیریتتہ شیخ حسین افندی الجسر تبیین اولشدی . قسط شیخ الجسر اورادہ اوزون مدت قلبہرق استغفا ایتدی و بیرونکن طرابلسہ دونه ک مدرسہ دہ تدریس ایلہ اشتغالہ دوام ایلدی . (۱۳۰۶) تاریخندہ مشہور (الرسالة الخدیہ) نامندہ کی اثر دینیسی نشر ایلدی . بو اثر مناعزلہ اسامعیل حتی افندی طرفندن تورکجہہ ترجمہ ایدلدیکی کی مضامین منیفہسی احمد مدحت افندی طرفندن توضیح و اشہار ایدلشدی . حتی بو کتابک (اردو) لسانہ و (فرانسزجہ) یہ ترجمہ ایدلدیکی سرویدر .

بو اثر شیخ حسین افندی الجسرک شہرتی کرکی کبی تزیید ایچشدی . (۱۳۰۹) تاریخندہ خاقان سابق طرفندن واقع اولان امر و دعوت اوزربنہ شیخ حسین افندی الجسر استابولہ عزیمت انجمن و بیلاذ سر ایندہ (الحصون الخدیہ) نامندہ کی کتاب توحیدنی قلبہ آلمشدی . شیخ بو کتابندہ دینہ غاند شہلری موضوع بحث ایدمک اولناری برر بر فلسفہ وقنون حدیثہہ توفیقاً تألیقہ چاپیشوردی . بو اثر دخی (بابان زادہ مصطفیٰ ذہنی پانس) طرفندن تورکجہہ نقل اولشددر .

شیخ حسین افندی الجسر استابولہ طقوز آی تدریقات ایتدکن سوکرہ طرابلسہ عودت ایلدی . و مر نہ قدر بر قاچ دفعہ استابولہ سیاحت یابدی ایسہ دہ تاریخ وقائی اولان

(۱۳۲۷) سنة هجرية سنة قدر اكثر اوقاتى تملكته امرار يلى و (طينال) [۱] جامعده
 القاي دروس ايتك صوريه بر جوق طابطة علوم نشر بر مشدى .
 شيخ حسين افندى الجسرک شهباز دينهك بر نسق ايام ايله اقاده ورتدن باحت
 (مذهب الدين) ناميله مطبوع بر اثرى دها بولوندى كى طرابلسده منتشر (طرابلس)
 جريدهنده دى و اجتماعى بر جوق مقاله لرى موجوددر . حتى بو مقاله لرى حارى
 اولق اوزره مذکور غزته طرفدن آرسجه بر كشتاب حالده اولق اوزره (رياض
 طرابلس) نامنده بر اثر نشر ايدلشدر .

بودن ماعدا شيخ حسين افنديك (ادبيات) فصلنده بيان ايتديكمز وجهله مطبوع
 (البدر التمام فى خير الانام) نامنده منظوم بر مولد كتابى و بر روايت كوره آتى ، پدى بك
 يتك غير مطبوع بر ديوان اشعارى و نهايت بديع و بيانه دائر و بينه غير مطبوع (الجواهر
 المكنون) نامنده بر كتاب ادبى دى موجوددر .

شيخ حسين افندى الجسرک عموم تاليفاتى اولجه ذكر ايدديكمز قيمت ادبى لرندن
 صرف نظرله مطالعه ايدجك اولورسقى كافه سنك دوغورون دوغورويه بر غاية دقيه تمقى
 سوريله تاليف ايدلديكلى كوردوروز . بنا عليه بو اثرلرده موجود افكار و اساسات
 اجتماعيه و فلسفيهك بالواسطه تمير ديكرله معين بر غاية اصليه اظهار بولنده درميان
 ايدلديكلى قيد و اشارت ايدرك بو خصوصده آريجه مطالعه لر ايرادنن صرف نظر
 ايتكلكم ضروريدر .

بلانكز شونى ده علاوه ايتيملى بركه خلك اجتماعى نظر دقه آلاق متين بر محافظه
 كار قله تحريك خانه ايلدين من يوم شيخ حسين الجسر افنديك بعض آشنائى و مزاج كير لى
 شايدان نديكار بولونمنده ايسره مقاله لريله محطده و باخصوص حيات طباعته از جوق بر
 حركت و تجوده كثيرمك اعتبار ايلده مظهر موفقيت اولديغى تسليم و بو مناسبيله فضل
 و عرفاتى دى اعتراف ايتك كيفيتى وارسنه بيان كورونك اقتضا ايدر .

طرابلس مدرسه الرشك حركت علميه ده كى درسه تاثير لرئى بو اوفاق خلاصه ايله بيان
 ايتدكدن سو كره (مكي لره) نقل كلام ايله جكز .
 اساساً مكي لره ، مدنيت حاضرمنك ايجاهات ضروريه سنى تلقين و افهام ايتك و قنون
 حديثه و السنة هجرية دى تدريس و تعليم ايله مك نايه لريله و قدیم مدرسه لرك بو خصوصلرده
 واضحاً كورونان نقصان لرئى اكال ايدرك حروم تمدن بر محیط منور و نهاسيت عظيم بر

حرکت علمیه احضاری مقصدیه وجوده کشف اولدقلری ایچون طرابلسده اونوز قرق
سندن بری کشف ایلمن بو نوع مؤسسەلرک سالف العرض هدفله نه درجه قدر تقریب
ایتدکلرخی تدقیق ومطالعه اینک ضروریدر .

فی الحقیقه طرابلسده موجود رسمی وغیر رسمی مکتبلرک ابتدائی وقسماً نالی درجهده
بولوندقلری اولجه سوبلش ، کرک بو مکتبلردن نشأت ایدنلرک وکرک بالآخره بیروت ،
استانبول واوروپا مکتبلرنده اکل تحصیله موفق اولانلرک عددیخی حاوی قرقی بر جدول
احصائی بی دخی نقل و بیان ایشدک . بو جدولک تدقیقندن اکلاشیلاجنی وجهله طرابلسده
قون حدیثیه آرزوق واقف وترقیات مدنیه وحدیثی بی عارف بر طبقه منوره نلک باواش
باواش تشکی ایدرک کوندن کونه کسب نما وازدیاد ایتمکده بولوندیقنی قبول اینک
لازمدر .

مع مایه اکثریت عظیمه سی مأموریتلرده استخدام ایلمن بو طبقه متعلمه نسوبیتندن
دوغرودن دوغروبیه علمیه خدمت ایدمکک مادی اثرلر وجوده کتیرنلره تصادف ایلمه .
مهمی دخی کوستریوردکه نور محضی استهداف ایتمی اقتضا ایدن بو حرکت زمان داخلنده
سیر لازمی بولاماش وینا علیه هنوز اولغون نمره لر اعطا ایدمده مشدر . مع مایه کون
کچمکده بو طبقه بیاننده اختصاصلر صاحبی ذوات پیشه رک دوغرودن دوغروبیه علمی
نایه لر خدمت ایتمی مأمول قوبدر .

بالکر شوقیه ذکر ایتمی زکه بو خصوصده درمیان ایتدیلمز بو کوچوک خلاصه دن
طرابلسک جدأ شایان ذکر بولونان بر ایکی سیاسی استا ایلیمک ایلمدر . زیمما
مکتبلرک زاده پنوری بولونان بو ایکی ذات طرابلسک حرکت علمیه سیک ایکی قیسمدار
بیشری صایلملر سزادر .

بو ذالمردن بری (نوفل اقدی نوفل) دیکری ایسه (جرجی اقدی بی) در .
نوفل اقدی (ه) (۱۸۱۲) تاریخ میلادینده طرابلسده تولد ایشدکدر طرابلسک بو نام
ایله معروف قدیم بر خرسینان عاللمه مندوبدر . پدری (نعمه الله) ، جدی ایسه
(جرجس نوفل) در . نوفل عاللمه سی ارکائی اوچ عصر دوام ایدن اوزون بر مدت
ظرفنده حکومت عثمانیه به خدمتلرله مشهوردر .

نوفل اقدی طرابلسده ابتدائی بر صورتده تحصیل ایدرک لسان عربی تک بعض
مادیسنی اکتساب ایلیمش وپدرندن خاصه انشایه وخطبه داتر درسلر ایشدر . پدری
نعمه الله اقدی (۱۸۲۰) تاریخنده مصره عزیمت ایتمی اوزدینه کندیسیه ده مصره کیش
.

و محمد علی پاشا كشاف استنبی مکتب لرده تحصیل علومه موفق اولان قدر سوكره پدربنك مستخدم بولونديني ديوان خاص تخریرات قلمسه داخل اولمش و بر مدت ملازمتلرده بولونمشدر.

(۱۸۲۸) تاریخده طرابلسه عودت ایلهین نوفل افسدی هنوز بك كنج بولونديني حالده اول طرابلس وبعده لاذقی محاسبه مأموریتلرده یدی سنه قدر استخدام اولمشدر. پدري نعمة الله افسدی بی (۱۸۳۰) تاریخده اعدام ایشدیرن مصرلی ابراهیم پاشا سوریهیه کلدیگی وقت یاپدینی حسنز معاملاتی قورس ایلدرك نوفل افسدی بی پاشه چاشیرمش و کندیسی نلطیف ایشدر.

نوفل افسدی (۱۸۶۳) تاریخده قدر مرور ایدن مدت طرفنده سوریهنك مختلف محارنده مختلف اداری و مالی مأموریتلرده بولونقدن سوكره بیرونه کلمش واولا المانیا ده سوكره آمریکا قونسولونوسی ترجمانلقلرده استخدام ایداش و نهایت ۱۸۸۷ تاریخ میلادینده وفات ایشدر.

نوفل افسدی، سوكره کرمی سنهك زمان حیاتی مشادی بر سبيله امرار ایلدیشدی. خاصه اثرلر مطالعه سببه اشتغال ایدیوردی. حتی حیاندن تورکجه و عربجه اولاق اوزره یوزلرجه کتلی حاری بر کتابخانهسی واردی. بو کتابخانهسی بیروت آمریکان کتبخانهسینه وقف ایش بولونديني ایچون وفاتندن سوكره اورایه تسلیم ایداش ایش.

نوفل افسدی بر طرفدن اثرلر مطالعه ایچکجه برابر دیگر طرفدن مسالهلر، رسالهلر، کتابلر تخریر و تالیف ایدیوردی. و مقاله لرینی «جان» نامنده کی مجموعه ایلدسان الحالده غزنه سنده (*) نشر ایدیوردی.

بعضاً ده تورکجه دن اثرلر ترجمه ایدیوردی. نه کیم «سلبیه مجلسلری قانونی» ایلد، «جرک لرك اسلی و مستقانی»، «رستور دولت علی»، «حقوق دوله اثرلری عربجه» کتیل ایشلر ایدی.

نوفل افسدیك مؤلفاتی هر حالده وسعت تاپنك و عامنك اوك بویوك برهانی تلقی ایدیله ییلر. بو ذاتك وجوده کتیردیگی اثرلر بر وجه آتی در:

۱ - (زبدة الصحائف فی اصول المعارف). بو اثر (۱۸۷۳) تاریخده بیرونده طبع اولونمشدر. اتم تمتدنده قدیم و حدیث تاریخ علومدن باخشدر. نوفل افسدی مندر جلدلر

(*) بیرونده منتشر غزتهلر حقنده کی معلومات (بیروت و لایس) اثرنك اوچنچی جلدنده (بیروت) شهریه داتر و بریلدیک تفصیلات بیانده ذکر ایدیله چکدر.

تذکرہ ایڈن بو کتائبہ اولاً کلدانیلرک ، قبیکیلیلرک ، ایرانیلرک ، ہندیلرک ،
چینیلرک ، مصریلرک ، یونانیلرک تاریخ فلسفہ فی و فرقی فلاسفہ فی و نہایت عربی فلسفی
ایضاح ایدیور ، دعا سوکرہ اسول و تاریخ علومہ ، منطق ، اہل و سائرمہ نقل کتلام
اہلہور ، و علوم ریاضیہ و طبیعیہ ، علوم طبیہ و تاریخ و جغرافیہ کی اصولردن بحث ایڈن
کدن سوکرہ علوم حدیثہ زہلولوی ، کتب ، معادن و نباتاتہ دائر فلسفی و تاریخی
مطالعات در بیان ایدیور .

۲ — (زبده الصحائف في سياحة المعارف) . بو اثر علم و فلسفہ ک کاشانی کی

استحالیہ لندن و تظاندن بحث ایدیور .

۳ — (سوسنة سليمان في اصول العقائد والادیان) . بو اثر متصل پر تاریخ ادیان

عبارتدر .

۴ — (مناجاة الطرب في تقدمات الرب) اثری ایسہ مؤلفک حرب ادبیاتہ

و اخلاق و عبادتہ اولان وقوفی ککوسویور . بو کتابک مبدائہ حریرہ الزبہ دائر
جوغرافی معلومات اعطا ایڈن سوکرہ عربیلرک اقسامی ، دینلری ، عقیدلری
اخلاق و شجع و فسخ اولانلری آکلائش و اولی متاق عربیلرک سلاحلری و حربلر
فی ذکر و نہایت عرب ادبیاتی توضیح ایلہ مشدر . بو اثرک فیہ ایسہ خلقای راشدیندن
عباسیہ قدر حکومت عربیہ دائر بر فذلک تاریخہ قلمہ آلمشدر .

۵ — (الرد علی المنصفی) اثری ایسہ پر اثر تنقیددر .

و الحاصل فوق ایسہ بالکمز طرابلس حرکت علیہ سندہ و کل ہونون سوویہ تاریخ

علیہ سندہ ممتاز بر موتی جائزہ ذات اولدنی ایچون طرابلس حیات حریفانہ بو قلمہ
بیشرک ترک ایسہ کی اثرلہ بحق افتخار ایلہ بیلمر .

طرابلس حرکت علیہ سنک ایکنجی بر بشری ایسہ ذکر ایسہ کی و جہلہ و حرجی

اقتدی بنی و در .

بو ذات طرابلسہ مادی علومی اکتساب ایڈن و بیروت آمریقان کلیہ و داخل

اولانق اورادہ اکل تحصیل ایسہ کدن سوکرہ حیاتی بر طرفدن آثار فلسفی ، اجتماعیہ
و تاریخیہ تک تبعہ و دیگر طرفہ اثرلہ تألیفہ حصر ایسہدر . مشروطیتک اعلاندن

سوکرہ بو ذات ، برادری ، سوویل اقتدی بنی ، ایلہ بر اکدم ، الحضارہ ، تمدنہ فی

کتاب و المناحت ، تأملہدر و مجلہ شہریہ نشر ایسہدر . بو مجموعہ تاریخی ، جنائی ،

ادبی ، فنی مقالہ لری احتوا ایدیوردی ، المناحت ، مجموعہ فی حرب عمومیہ قدر

دوام ایسہدر .

و جرجی اقتدی بی، لك متعدد تألیفاتی واریسه ده مطبوع اولانلرندن و تاریخ سوریا، ام اثری ذکر ایله جگر، بو اثر ۱۸۸۱ء تاریخده بیرونه طبع اولمشدر. عمیق تحقیقات و تطبات محصولی بولونان و آتی یوز محققه قریب اولان بو کتاب تاریخی سوریه نك احوال عمومی سه دائر بر مقدمه، سوریه ده فنیکی لیلر زمانندن حال حاضره قدر مرور ایدن ازعانه منعلق عمومی بر تاریخچه بی نهایت - سوریه نك اك مشهور مده لرینه دائر خصوصی تاریخچه لر و سائر معلوماتی حاریدر. بو اثره مشهور اولان جدید تألیف بالطبع شایان تذكاردور.

والحاصل، حال حاضرده تقریباً الی بش یافته. بولونان بو ذات دخی تطبات و تألیفاتیه طرابلس حرکت علیه نك بی شبهه اهمیتلی بر رکتی مایلمق اقتضا ایدر.

[۲] - حیات طباعت - طرابلسده، سوکسنه لر طرفنده رونما اولان حرکت

مدینه نك نهایت بر حیات نشریه وجوده کتیردیکی ممنونیتله مشاهده ایدمکده در. فی الحقیقه طرابلسده بر طرفندن کشار ایدیلن معینه لرله تأسیس اولونان جریده لرك و رساله لرك کون کیدنجه تراید ایتمکده اولدینه، دیگر طرفندن کرک طرابلس و کرک دیگر بلدلر نشریاتک طرابلسده اییجه قارئلر بو مقدمه اولدیغه بانیلر سه حیات طباعت اعتباریه طرابلسک آتسی حنده بزکین داوریلق لازمدور.

و اما طرابلسده منتشره جانه موقوتنك بر جوخی و غزیه جیلوق صنعتی و تبسیریه قابل افاده بولونان مزیت نشریه دن بک دور بولونمقده. و تالی بر موقعی احراز ایتسی اقدام ایدن فکر تجارتمک هدف اصلی اتخاذ ایدیلرک ثابته لازمه نك استمداد ایدلمدیکی مشهور اولمقده ساله ده طرابلسده هنوز تولد ایلین طفل طباعت ایچون اوصاف کالیبه آزادی بالطبع نا بوسم اولور. با خصوص هر محلك حیات نشریه سنده بو صکی ابتدائی دوره لرك بولوندیغی دوشونه نك اولورسه ق بو خصوصده طرابلس محیطی ممدور کوردور.

ملك نشریه لردور. بو کوچوک مقدمه دن سوکره اولاً طرابلسده موجود مطبعه لر ودها سوکره غزیه لره نقل کلام ایلوروز.

طرابلسده اوچ مطبعه واردور: برنجیسی و محمد کامل اقتدی البجیری و طرفندن بیک اوچوز اون تاریخلرینه دوغرو تأسیس ایدیلن و البلاغه مطبعه سی. ایکنجیسی و جرجی اقتدی بی و طرفندن مشروطیتک اشلاسندن سوکره کشار ایدیلن و الحاضره مطبعه سی. اوچنجیسی ایسه و ناصیف اقتدی طودیای طرفندن تأسیس ایدیلن و برنامی حائر بولونان مطبعه در.

غزته لره کالجہ پر وجہ آئی در :

۱ - طرابلس ، . بو غزته (۲۵ شعبان ۱۳۱۰) تاریخ ہجری سندہ البلاغہ مطبوعہ سی صاحب محمد کامل اقدی البحری طرفین تأسیس ایدلشد . کاه اسبوعی وکاه یومی انتشار ایدن بو غزته بیک یش بوزنجی عددینہ تقرب ایدلشد . دینی ، اجتماعی ، سیاسی ، تاریخی وادبی در .

۲ - المباحث ، . مجموعہ سی ایسہ حریتک اعلانندن سوکرہ . جرحی اقدی دینی طرفین تأسیس اولتیش وحریتک اعلانن قدر دوام ایدلشد . آیدہ بر انتشار ایدن بو مجلہ تاریخی ، اجتماعی وادبی در .

۳ - الوجدان ، . حریتک اعلانندن سوکرہ . شامی اقدی صادق ، طرفین انتشار ایدن بو اسبوعی جریدہ . سیاسی و اجتماعی در .

۴ - الخوادث ، . اطف الله اقدی خلاط ، طرفین نشر ایدیلن بو اسبوعی جریدہ . دینی ، تاریخی و اجتماعی در .

۵ - البرهان ، . عبد القادر اقدی المغربی ، طرفین اسبوعی اولق اوزرہ نشر اولتشد .

۶ - الیان ، . و جمیل اقدی عدوہ ، طرفین آیدہ بر نشر ایدلک اوزرہ تأسیس ایدلشد . دینی و اجتماعی بر مجلہ در .

۷ - الرغائب ، . و حکمت بک شریف ، طرفین اسبوعی اولق اوزرہ نشر ایدلشد .

۸ - والمدال ، . و شیخ منیر اقدی الملک ، طرفین تأسیس ایدیلن بو اسبوعی غزته مزاحی در .

۹ - الاحیال ، . و توفیق اقدی البازجی ، طرفین تأسیس اولتشد .

۱۰ - السعدان ، . و صلاح اقدی مراد ، طرفین تأسیس ایدیلن بو اسبوعی غزته مزاحی در .

۱۱ - شمس الانجاد ، . عبد الرحمن اقدی عزالدین ، طرفین تأسیس ایدلشد .

بو جدولدن دخی اکلاشلدیغہ کورہ طرابلسدہ حریتک اعلانی زمانسہ قدر اولی متجارتہ جریدہ موجود ایدی . حال بوکہ طرابلسک سورنہ حاضرہ سی بو قدر غزته لره دوامی بالطبع تأسیس ایدہ مزیدی . واقعا غزته لره خارجدہ کی قارئیلرہ ، یا شا یا بیله چکنی تسلیم اتمک جائز کور و نوروہ دہ بو اشیئہک حصولی آنجق رقابت نشریدہ تأسیس ایدیلہ چک رجحانہ متوقفدر . حال بوکہ طرابلس غزته لردن هانکیدنک بوکا موفقی اولہ

بيله جيڪي شايدان تاملدر . حتى طبع ايديلن نسخهلرک پک محدود اولدبقه باقيلرسه بو حقيقت نظاهر ايدر . بنا عليه مستقباده طرايلسک بو خصوصده قاعنکار داورانارق دها مين ومفيد خطوه لرله حرکت ايتمسي ضرور ايدر .

— ۵ —

حلبابه دوغرو

بر هفته بي متجاوز بر زماندن بري (طرايلس) ده بولونبورديق . سوربه نك بورنكين بولونديرا بيله جك بر جاذبه حسنه مالسكدي . باخصوص كورفرك او كنده ؛ داغلموي وهر لريله ، اوورلري وقوملريله امتداد ايدن وبوتون مهيمتله پک اسرار انكيز كورون مجهول بر ساحه دنه ايت بر ايكي آبلق عظيم بر مسافه وار كه ؛ نزي طرايلسك مونس وسجار محيطه دها فضله باغلبوردي . برگون ريفيم بورغون بر دوشونجه دن سوكره ؛ — آرتيق حاضر لانا جمر ده كيلمي ؟ .

ديه بيلسكدي . في الحقيقه درينسكي نا معلوم ووسمت وامتدادی بزجه تماميله مجهول بر ده كزده بوزمكه حاضر لانا جقدق . بو عظيم دريای مجهولانك نرمنه آتيلاجمزي بر دورلو تعين ايدمه ديكتيز ايچون بوسنه كي شانورلكمزي دخي پک خوشمزه ايتسيوردي . كوكلز ايسه متاديا بو تخني تکرار ايله بوردي ؛

— بزء ابقاد عرفان ايله جك بر دليل نوراني اولسه .

مع مافيد كون چكديكه اكلابورديق كه بو تبميز بر تيار محال حكمنده ايدى . زيرا كندر كار همزي تماميله شور ايدمه جك نه بر كتاب ونوده بر دليل موجود دكلدي . و بز تقدير ايدسيورديق كه بوساحه بي اعني آديملرله قطع ايدمركن . شيه خامه تبميز دخي بر عصاي استكشافدن عبارت قالا جقدى .

طرايلسك اك جوق دولاشمش واك جوق كورمش وايشتمش منورلرمن سورديق :

— سياحتمه نرهن باشلايم وناصل دوام ايدم .

في الحقيقه اقتطاف ايله ديكتيز رابلر و آلدنه ايتديكتيز جوابلر بر دورلو بزى شور ايدمه بوردي . ديورلردي كه ؛

— طرايلسدن ، اولاه ، بر ناحيه مركزي اولان (ضيه) به كيتلى . واقعا بول

يش آلتى ساعت دوام ايدرسده ايسانك بوكسك صيفه لريله رقابت ايدم بيلن بو محنم

صیفیه بول زحمتی بک چابوقی ازاله ایدم بیلیر . با خصوص ختیه تک اونفیس سوبی ونهات
شوع بوملری . . .

— یا سوکره . . . اورادن ؟ .

— تکرار طرابلسه دوتر ویر مقدار استراحت ایلر سکر .

دوغروسی ، بر صیفیه تماشای ایچون لا اتل اوج کونک بر زمانیزی تخصیص ایدم
میوردق . بر آزدها قاعشکار اورانلار ایسه :

— دوغرودن دوغری به در ساحل طرفی تیب ایتلی وشماله وارنجه به قدر قوملری
چیکه به رک ایلروله ملی در .

دیورلردی . هر نه قدر بو بک شایان اجمال بر رأی ده کیلیدی . فقط ده ایلک مزجلده
طرابلسدن (طرطوس) . قدر دوام ایدم جک اون ایکی ، اون اوج - ساحلق بر سیاحت
سیاحتیه هنوز تحمل ایدم بیله جک بر حلاله بولونم میوردق . بخصوص شماله قدر ایلروله دیکنیزی
فرض ایتسه ک بیله :

— یا سوکره . . . داخلده نه زمان جنت وجو ایدم چکدک ؟

حال بوکه بر آن اول داغلی طبرماقیق ، نهرلری آشق ، اوزملری قطع ایتک و تیبیر
مشترک و جهله او درای مجهولاته دالمق ایستبوردق .

— اوله ایسه (حلبا) به دوغرو درت ، بش ساحلق بر آراهه سیاحتی و اوصوکره

هب داخل . . .

کیمک طرفندن در میال ایدم بیلگی حال حاضرده خاطر لایمادیم بو تکلیف براه
اوقدر مولس ، تسلیتکار وقاعشبخش کورونبور دی که بلا اختیار قبول ایتشیدک :

— عکار قضاسک مرکز : حلبا ، و برده آراهه .

ایرتسی کونی بزی حلبا به نقل ایچمکه مهیا بولونان آراهه به آیلدیتمز زمان گوش ایچمه
بو کلمش سمت زواله تقرب ایچش بولونبوردی .

طرابلسک جهت شمالیه سنده متروک قالان بر مقدار خطوط حدیه به به موازی
نوسانی ویر آز سوکره (نهر ابو علی) تک بکی بر کوروسی بکر کن طرابلسک

بکی اولری هر ایکی طرفدن بزه کولوم میوردلردی . بر آز بر مدت طرفنده
(قبه) به موصل طرفی ساغمزده ترک ایدم رک شماله دوغرو متوجه اولمشدق . شیمدی

یشیل زیتونلر ارانده ایلرولوبوردق . کدر کاهمز یاریم ساعت قدر بویله دوام
ایچشیدی .

نهات ، طرابلسک لطیف بر تزهکاهی بولونان (بدای) مومنه واسل اولمشدق .
نوراسی بزقچ اوچکر ویا بر قاق قولوه ایله بر مقدار باغیچلندن عبارتیدی . بولک صول

طرفنده بر اوراق جامع ابله طساشله دوشه تمش بر حولی ویریل بیریل بر منبی حاوی مدور بر حوض بولونیوردی . اولیادن صابیلان بر ذانک تریه کاهی اولان بر موقعتک پک مقدس بر نامی واردی . حتی حوضده بیللردن بری موجود بولونان نا محدود القلر درین بر عقیده صیانتله محافظه ایدیلوردی .

بز بونلری تماشایا ایدرکن ملل قدیمه نك بوکا بکره بن احتیاطاتی تحظر ایدیلوردک . زیرا بر روایت نظر آ اقوام اولیه جه ، آله لرینک هیکلری قریبده بویه حوضلر بنا ایچی امتداد ایچش . حتی آسارته نك هیکلی اوکنده بولونان حوضده محفوظ بالقلری امتداد ایتمک قابل ده کیلمش . (*)

• بدایه • موقعتی ترک ایتدکن • و کره یوز ، شالدن ، شمال غربی به تبدیل استقامت ایچشیدی . آرتیق صولمزده ، اوزاقدن کوردون ده کیز امتدادنجه باشجه لر دوام ایدیلورد فقط صاغ طرفزده ایسه (ترپل) نیلری بوکله بوردی . یوز غایت خفیف بر بوقوش حالده امتداد ایدرکن شبیدی آکسزین غربدن آسماکه باشلایان قوتلی بر روزگار گذرکا همزده توز دالقلری وجوده کتیریوردی . بونکله برابر کونش زواله ایرمش بولوندی ایچون نموزک بو قیزغین کونی بزى مضطرب ویناب ایله بوردی . شبیدی نك توك ، داری آکیلمش نارالاردن کچکک . ماوی ده کیز ، اوزاقنده یئیل باشجه لرله آرقه سنده خفیف ، خفیف کویورمه که باشلامشدی .

بر چاریک صوکره صولمزده کی باشجه لر ختامه ایردی . بز ایسه متادایا (طرابلس - حمص) طریق اوزونده طی مراحل ایله بوردق . صولمزده بر طرفدن حصه دوشرو اوزانان ترمش بونک ایچمار پیشهاری انقاض عمران حالده رونما اولورکن ، دیگر طرفدن گذرکاهمز دخی عینی منظره بی ارانه ایله بوردی . خلاصه ، آراهه مزینک کوچکله ایلرولیه بیلوردی .

بر آز صوکره (سمور) قره غولخانه سنی صاغمزده ترک ایدرکن صول طرفده فقط نك اوزاقدن (عبده) برون کورونمکه باشلامشدی . آرتیق جانب یئیمزده نك توك کویلر یلیریوردی . (ترپل) داغی آنکده بر باشجه لاق حالده بولونان (دیر عمار) و (برج) ویاخود (برج یهودی) کویلری آز بر فاصله ایله حدود انتظارمزدن سیلمش ایدی .

استقامتمز ، هپ شمال غربی به متوجه بولونیوردی . وسیع بر زیتونلق ایچنده

(*) به (عاری لامنی) نك (Royaume de l'Orient chrétien) اثرینک دردخی جلدینک ۷۲ نجه صحیفه سندن نقلاً (الشرق) مجموعه سنده مندرج بوابده کی توضیحاته مراجعت .

(مینہ) قصبہ تھرب ایدیبوردق . مع ما فیہ بوراسی اوزاقیدن بر ناجیہ سرگزندن
زیادہ بی حدود بر پیشگی آکدریوردی . آرابہ من بلا توقف ایلمرکن آرتیق یوقوش
یشور واونک برینہ خقیف برایش باشلیوردی . بر آزداغ منفرسی ، بر قساج
مزروع نارلا ، یوزوق بر شوسہ ، یوزوق بر ترن یول ونہایتدہ کیز . ، یولوحہ بک
آز بر مدت دوام ایتمیشی کہ (نهر الخاضه) دہیلان ارفاق بر درمدن و کوچوجک بر
کوپرودن جکک . آرتیق (مینہ) جوارندہ کی باغچہلر داخلدہ بولونیوردق .

آز بر زمان طرفدہ قصبہ بک اولرنی ترک ایتمکدن سو کرہ کڈر کاھز نامبلہ بر خیابان
سزیندن عبارت قالشدی . کڈر کاھز دہ مصادق اولدیغز ہر باغچہ بک سال دبدہ اخشاب
قابوسی اوکندہ ارکک ، قادین صابجیلر کور ونوبوردی . طویراق اوزرینہ کومہ ، کومہ
لیمون ، آمود ، آلاء ، قارپوز ، آریک و امثالی شیلر بیمنشیلر ، بوتون عالمہ خلقی صائمہ
جالیشوردی . بورانک اسلام کوبلو قادیلری بک زیادہ جالب دقت ایدی . ذہرا کافہسی
چارشابل بولونیوردی . حال بوکہ ولایتک جنوب طرفلرینہ دوغرو کوبلولر بویلہ بر
ردایہ احتیاج کومتیوردی .

بز ، حالا طرابلس — حصص شوسہسی اوزرندہ کیدیبوردق . صولمزدہ دہ کزوتون
یولی ! صاغدہ ایسہ خقیف پبہ جکار . بہلرک انکندہ محمرہ ، کوبی ترک ایتمکدن بک
آز بر زمان سو کرہ ایدی کہ نهر الباردہ نامبلہ معروف ابرماقدن بو ابرماغک کار کیز
کوپرودن کیوردق . صاغدہ قدیمدن قلہ بر دہ ایترالس ، مرہ کزینک خرابہسی
کوزوکیدی . غیر مزروع بر مقدار اراضیدن سو کرہ کوچوک بر قویک ساحل شرقیسنده
کانہ عیدہ ، ایستاسیونہ مواصات ایتمک . بوراسی ککھنہ بز ایکی خان ایلہ افواجی بو
ایستاسیون قولوبہ سندن عبارت بولونیوردی .

دہ کیز کزاندہ بولونان بو کوچوک بقعہ خضارتک ، عیدہ بک بئیم کورون کولکہ
لرندہ اوج جار بک قدر مسافر قالدقندن سو کرہ تکرار شوسہسی تعقیبہ قوبولغق بربک
آز بر مدت طرفدہ حصص طرفقی ترک ایدہ رک شمال شرقی بہ متوجہ بولونان حابسہ
بولندہ ایلرولہ مکہ باشلیوردق .

شیمدی صاغ طرفدہ بر کوی سلسلہسی رونما اولمشدی . دینین ، کزیندن ، وادی
الجاموس ، موقعندن اعتبارا بو کویلرہ حلیا بہ قدر برینن تعقیب ایدہ جکدی .
اوزاقلرہ دوغرو امتداد ایدن بو کویلر برد کوزو کورکن بز سول طرفدہ کوزلری
قاماشدیران دہ کزندن باواس باواس آبریلور وداخلہ دوغرو قوشیوردق .

بر مدت نارالار ایچندہ ایلرولہ دکن سو کرہ سول طرفمزدہ اوزاندن (القلیعات)

کوبی کوردندی . صاغ طرفمزده ایسه داغلردن ترشیخ ایدن اوقاجق دره لر یولیزی کسکه جالیتهوردی . نهایتینه سولمزده وارزافلرده (ق) ، (وادی السالم) ، (کهر مالک) ، (میرلییا) ، (نسل حیات) کوبلری برز برز سچیلیر صکن صاغده (بیت - مداره) و (طعیطیره) کوبنری کسب توضح ایدیوردی .

نه صاغده (ذوق الحلیه) ، (الحیاسه) ، (جرد) ، (مشاطه) ، (الحاکور) نامنده کی کوبلردن کجراکن شمعی بر طرفدن داغ سالدی لرله دیگر طرفدن ا زادن پک آرسچیله بیان ده کیز آراسنده کی مسافه ک کینه کجه کسب و سمن ایتسکه اولدینی وهب مزروع نازلاردن عبارت بولوندینی کوردنیوردی .

نیم قسک لیلک نیجه سندر حیوانتی اکتکلری بویولرده شیمدی قدسی بر سکون دوره ایوردی . بئضا کدرکاهمزده تک توك نصادق ایتدی کیز دوهل ویا مرکلی کاربالردن ما عدا اورته لنگ ردای سکونتی بیر ناحق بر نی بوفدی . اوزافلرده - صناد ایدلش کارلارک بعضیلرند . بر قاج دوه بو تموز کوشنک محرق آله ولری آتنده یئتاب دورور کی اونلرک کولکلرینه صیفیش بر کوبلو لایفد اوزایور ویا خود اوزون عصانی اگسه . سنک آرقه سنده اوموزینه دایاش وهر اکی آلی آرقه به کوشورده رک هم عصانی فونوبور و هم دیکله نیوردی .

زوالدن ایکی ساعت کچمشدی که (نهر العرق) دن کچدک . بو نهر (الحاکوره) ایله (المنارا) نعلری آراسنده بولونان بر . اوبدن کلوردی .

کهر العرقا تورولسی کچدکن صوکره یولیز ، بر مقدار خربه دوغرو انجت ایتدی و بو قوش باشلاوی . شیمدی ، میربللا ، داغنه طیرمانوردق .

سولمزده انظارمزک امتداد نیجه واسع و متواصل بر «مرج» بر اروه واردی که تاده کیزه قادار ایلرله یور . صاغ طرفه ایسه «دار دلوم» ، «کرم عصفور» ، «مینبارة» ، کوبلری بر برینی تعقیب ایدیوردی .

نه صاغدن «جدیده» کوبی کوزو کدکن صوکره آتیش مستوی بر ساحه داخلنده ایلرولور و مرجک حدود یسارنده طی مراحل ایلوردق . زوالدن اوج ساعت کچجه جنوبه دوغرو اوزانان خفیف برنبه نک آغوشنده سس سز اوزانان «حلیاسه» به تقرب ایتسک . بر قاج اودن عبارت کوردون بو کوچوک کوی ده ایلک نظرده بر فضا مرکزی اولفدن پک اوزاق بولوندینی احساس ایله یوردی .

عسکار

۱ - عمار قضاہک مرفع و حدودی

طرابلس شام سنجائی مرکزینک جهت شرقیہ سندن شمالہ دوغری امتداد ایدن داغلق بر اراضیدو منشکل و شمالاً صافیتا و حصن الاکراد و شرقاً حصن قضاہری ، جنوباً جال لبنان متصرفلی ، غرباً بحر سفید محدوددر .
 طولی جنبہ ناحیہنک حدودی اوزرنده واقع ، عدوہ ، کوبندن صافیتا قضاہتہ مجاوز ، خربہ الفزال ، قریبہ قدریدی بحق ساعت و عرضی جزر میری نام مرغان ساحل بخرده واقع شیخ زمان قریبہ قدر طقوز ساعدر .

۲ - قضاہک سامسی و نفوس

عسکار قضاہک تحمیلأ مساحتہ سطحیہ سی ۳۷۶۸۴۱ دونم اولوب بونک ۲۸۵۱۶۳ دوعی نارالو ۹۰۲۸ ہی طوتلق و زینتوک و ۲۵۶۲ ہی باغ و باغچہدن عبارت کریدہ قیلان ۳۰۰۸۲ دونم ایسہ دعی حیواناتہ تخصیص و ترک اولمشدر .
 وبالعموم قضاہک نفوسی بر وجه آتیدر :

۱۳۴۲ ایسالستیق

	اناک	ذکور
اسلام	۱۰۵۳۶	۹۷۷۰
روم اور تودوقس	۵۸۵۲	۶۹۶۷
تکاروشی	۴۰۱۹	۴۱۸۹
قاتولیک	۳۱۳	۳۵۶
بروتستان	۱۷۵	۱۸۵
بکون	۳۰۸۹۶	۲۱۴۶۷

۴۲۳۶۳

۱۳۴۳ سنہ سندن نفوس عمومیہ ۳۰۹۱۲ ایدی . اون سنہ ظرقندہ قضاہک اکثساب ایدیک ۱۱۴۵۱ فقط نفوسک اسبابی ارشدیرمه قالفشقی عیندر . چونکہ عسکار

داغلبينك قسم اعظمندن عبارت اولان تضای مذكوره نفوس قبودانی نه فصله بر اعتناء مظهر اربانی نوده احوال صحیه جدی بر صورتده نقیض ایدلشدور. بر نفوسده کی بو ترقی بی المزمده کی رقتك كیفی بر صورتده قلمه آندیمه حکم ایدر. ك معیانی دعا قولای حل ایخش اولوروز. فضالك تولدات ووقیاتی بر وجه آیدور :

بالدمور قضاوه ۱۳۲۷ هـ سنه سنده ۲۶۳ و ۱۳۲۹ د. ۵۲۵۱ و ۱۳۳۰ د. ۱۸۸۰ تولدات ۱۵۷ و ۱۶۴، ۹۵ و قیات و فوع و لمشدور. اساساً عكار داغلبينك انجای عتاه سنه طایغیلان کویلیلك منتظم بر صورتده نفوس و فوعاتی اخبار ایدر. به عكار به قطباً قتل اولما ایدر. اشبو رقتك كلیشی کوال مجلان کیرلیدیکی همان همان محققدر.

۳ - فضالك احوال عمومی

تشکلات طبیعیجه قضا اوج قسمه تشیم اولنه بیبار بریحی قسم اولور. حالده اولوب طولی آتی ییحق و عرضی بالکز اوج ساعت قدردر. اراضی طرابلس ایدر سنده اولدینی کی اوبه سنه دن متشکل اولقله باخصوص بر لاق برلری يك زیاد. مین و محصول ادرور. ساحل بوینده بر ساعت فاصله ایله بر مقام تپه عكار واردر که بو بئرک من بری اولورنده خراب بر فلت آتاری مشاهده اولمقدور.

اینگنی قسیده وسط وارچینی به جرد تپه ایدرلر بر بئرک. سطح بحدون ارضاهی ۳۰۰ - ۴۰۰ و جرد کی ۱۰۰۰ - ۱۵۰۰ متر و تخمین اولور. فضالك اک مرتفع اولان بو اوجینی قسعی دکلیک یقین وقتله قدر سیق اورمان حالده ایدی. زیتون و طوت آتایلری بالکز وسط قسعی تشکیل ایدن یا حلدور. پشم برلش اولدیندن بورا کویلری ایکنس جو کره اک زیاده زیتون یاغی اعمالیله اشتغال ایدرلر.

قضاده رسمی ناسیه موجود دکلدور. بونکه برابر اهمیت موقیعه لرینه منی بر قایل کور. توفیق کویلیری آختول ایدن قیطع منطقه سنه و خرسینلرله مسكون نیار. رجه وینو قریب لرینی ایشوا ایدن حومه حیثه بر ایلر حه وحنی حکومت محاسبه جه بر ناحیه نظریه باقی ایستور. ۱۶۸ کوی ایکن ایدن سکنه فضالك بر قسعی اسلام و قسم دیگوری خرابستان و اوجینی قسعی نصیر بدر. نصیرلر وصل. عین الزیت. عین مشا. خرابه الرمان و ساحله زهده تولرند مزراع صفتیه اقامت ایتمکده درلر. وسط قسمنده واقع قیبات. عند قیب. بنو قبولا. برج عیانت. عین بقوب. بزینه. العیون. بیت ملات. تل الشطاحه. رجه. عكار النیقه. جبرائیل. خرابه. گوشه. بلده. مزرعه بلده. الهد در جین. کفر حاره. جبروق. قیدق. تربیات. حرار. مشمش. مسجر کویلیک

هان هان بالصوم سکنسی نصر آیدر . بوراده اک زیاده اییک منعی ترقی ایتشدور . دینه بیله برکه
قضا وارداتندن بو قسمه اصابت ایسن مبالغک اولده سکرینی اییکجیلک تأمین ایلدکده در .
قیات وعده قیب کویلرله آلتی اییک فابریقه سی واردور . اییک منعی عکارده مارونیلرده
انحصار ایتش کیدر .

عکار قضا سنک بعضی کویلرنده خالیجلیق منعی ایجه ترقی ایتشدور . بو صنعتک سوریه به
تاریخ ادخالی تمامیه معلوم دکلدور . یالکز عکار قضا سنک بر قاج کویخی اسکان ایسن ترکاردن
مجاور اهالی به دخی انتقال ایتدیکی محققدر . اسکیدن بوراده اعمال اولنان سالیله
سوریه یلیر جوق رغبت ایدرلردی . قوللابیلان مواد ابتدائیه نیک منعاتی والوالک طول
مدت رونق اصلیبی محافظه ایتسی بو موقفتی تأمین ایدیور ایدی . فقط سوک سنلرده
اوروپادن کن اشانی جیسندن اوجوز خالیله معمولات محلیه بی ایجه اضرار ایتش ورغنتدن
دوشورده در . وقتله خالیجلیق عیدمون کویندن کی ترکاره منحصر بر صنعت ایکن یواش
یواش عکار خریستیانلری آره سنده دخی تمام ایتشدور . مفرقه ، جدیده ، نهریه ورماح
طریلرنده بر جوق دستکاهلر ایشیلور . خالیله اسکیدن عرض و طولی مساوی بر حالده
یایلیرکن شمعی عرضی ۱-۲ آرشون اوزرندن و ایستبان طولده اعمال اولمقده در . الوان
یا اسکی و یا خود یکی اولور . ماوی و یا قرمزنی الوان هیچ بوزولسا زکن شمعی حالده
استعمالی نادر اولدی . اک زیاده اوروپادن کن آجیق قرمزنی رنگلر قوللابیلور که جوق
بوزولدن قوللابیلی صفت نقطه نظرندن شایان ناسقدور . ای جیسندن بو یالرکه یایلان
خالیلرک بهر آرشونی ایلیم عادیه اون بر فراتیق و اشانی جنسک بهر آرشونی الی فرانسه
سالیله ایدی .

زیتون آناجلیری یالکز وسط قسمنده واک زیاده حله کویته ناظر اولان سماجیلرده
بولور . جردور . اصل قسملرنده بر قیمتدار آناجیدن اثر کورولور . زیتون باغشک ای جنسی جا کورمه
بر قابل و شیخ طایه کویلرنده بولور . زیتون و طون آناجلیرنیک قسم اعظمی حیوانات زراعتنه
تخصیص ایدیلان اراضیده مزروع خریستیان کویلرک زیر عملکندور . اجرا ایدیلان بر
حساب تخمینیه کوره طون آناجلی قضا سنک تقریباً اولده برخی اشغال ایتشدور .
حیوانات زراعتی اک زیاده ساحلده یک زیاده تنمیم ایتش جرد و ووسطک دور افساننده
دخی بو کی محمولاته تصادق اولور .

۴ - قضاوه امره معارف

اسلاملارده سنده بوزده بیتن و خریستیانلار پیتنده بوزده الی نسیئنده اوقور بازار افراد
بولور . بورا اسلاملری یا خموص فبزلرخی غایت ضیق بر مراقبه اک ایدکلرندن قیز .

مکتبلی بو فضا ده شمعی به قدر رواج بو لمانشدر. نتا کیم مرکز فضا ده ذکور وانات ایچون ایکی مکتب واردر ذکور مکتبه کچن نه ۱۰۰ طلبه و دیگرینه ۶۰-۵۰ طالب دوام ایدردی. فقط بو قیزلرک یوزده سکسان یلی دکادر قضای تشکیل ایدن ۱۶۸ کوبدن بالکر (۶) یسنده رسمی مکتب ابتدائی موجود اولوب هر بیت ۴۰-۷۰ طالب دوام اتمکده در. عددی محدود اولان بور وائرک امور تعلیمیه واداره سی سائر برلده اولدینی کی وظیفه شناس واهلیتی الرده بولغیور. مرکز قضا مکتبی معلی واقعا ذکی تحصیل ابتدائی بی لایقوله اداره ایده بیله جک بر اقتداری حائز ایدده بو ذات اساساً وظیفه تعلیمیه بی موقفاً ایفا اتمکده اولدینی و مانع زائل اولدینی کی مکتبی توك ایله مسلك اصلینه عودت ایده جکی تأمین ایدیوردرلر.

شمعی خالده رسمی مکتبه هیچ بر طلبه کوندرمین خریستیانلرک بالکر مینیاره کوبنده ذکور وانات ایچون بر مکتبلی واردر. محاربه دن اول بر قاچ اجنی مکتبی موجود ایدی. مثلاً روسلرک دیر دلوم، مینیاره، جبرائیل، رجه، بنو، خاکور کوبلرنده ذکور واناته مخصوص مکتبلی وارا ایدی. روس فلسطین جمعیتی بو مؤسسه لره معلم تعیین ایده چوققلره بجائاً کتاب قلم کی لوازم تدریسیه توزیع و بالکر مکتب بناسنی اهالی به تحصیل ایدر ایدی. بر مکتبلرک هر بر یسنده بش اتی معلم و معلمه ۱۵۰-۲۰۰ طلبه موجود ایدی.

امریقا، بسپورتلری مینیاره، خاکور، رجه، بنو، جبرائیل، تل عباس کوبلرنده مختلط برر مکتب تأسیس اتمشدری. ایوم بتون بو مکتبلر رخصتسز کشاد اولندقلرتدن ناشی حکومتجه قیادلشدر.

بو مکتب بن باشقه عندقیق کوبنده نهاری و مختلط و دیر منجزده لیلی ویت کوبنده بر نهاری برر جوییت مکتبی و قیات کوبنده بر ایتالیان مکتبی موجود ایدی. اورتودقلر روس مکتبلرینه، وماروئیلر فرانسز و ایتالیان مؤسسه لرینه هوس ایدرلردی. زنکین عالمه لر چوققلرینی تحصیل و تربیه جه فائق اولدینی روایت اولسان امریقان مؤسسه لرینه ارسال ایدرلر.

روسلر لسانلرینی قطعاً تمیم ایده مدبلر. اساساً دینی ارتباط اولسه ایدی تربیه و تحصیلدن محروم اولان مکتبلرینه هیچ بر طالب دوام اتمزدی. قضایک بتون کوبلرینه ایران تأثیر اتمش اولان امریقا مهاجرینی یوزندن سحکه عمده ارمشده انگلیزجه لسان بیوک رغبته مظهر اولمده در.

۵ - قضاءه محصولات در ارض

قضا بیست عمومیه سیه داخلق ایسده ساحه دوشری بر طاقم کوزل اووه لر موجود وداخلدیکی وادیلرده بر قایج نهر دخی جاری اولسی حسیله طویرانی میندر . حاصلات وسعیه سنویسی بر وجه آیدر .

جنس محصول	آکیلن اراضی	لاری محصول	جنس محصول	آکیلن اراضی	لاری محصول
کیلو غرام	دوم	کیله	دوم	دوم	کیله
۳۵۰۰۰۰۰۰	۷۰۰۰۰	۴۹۰۰۰۰	زیتون آفاجلری	۷۰۰۰۰	۴۹۰۰۰۰
	۴۰۰۰۰	۲۸۰۰۰۰		۴۰۰۰۰	۲۸۰۰۰۰
۱۲۵۹۵۳	۲۰۰۰۰	۶۰۰۰۰	صوتان	۲۰۰۰۰	۶۰۰۰۰
	۱۵۰۰۰	۷۵۰۰۰		۱۵۰۰۰	۷۵۰۰۰
۱۶۵۳۲	۱۰۰۰	۶۰۰۰	فاسولیه	۱۰۰۰	۶۰۰۰
	۴۰۰	۳۲۰۰		۴۰۰	۳۲۰۰
۱۰۰۰۰۰۰۰	۶۰۰۰	۱۲۰۰۰	باق	۶۰۰۰	۱۲۰۰۰
۲۰۰۰۰۰	۸۰۰۰	۱۶۰۰۰		۸۰۰۰	۱۶۰۰۰
	۲۵۰۰۰	۵۰۰۰۰		۲۵۰۰۰	۵۰۰۰۰

بوندن باشه عکار قضا سنده هر سینه وسطی اوله رق ۶۰۰۰ تخم باکئی آچقلده و بوندن ۱۸۰۰۰ کیلو توزه محصولی آختهدر .

۶ - قضاءه آثار قریب

عکار العقیقه کویک فارشوسنده کی تبه اوزرنده حکم صاییده سر زان شوالیه لوی طرفدن اسکان ایملن عکار شاتوسنک انقضى مشاهده ایملکده در . ادعا ایندکارینه کوره قلعه مذکوره وقتیه و هموزین عکاره نامنده بری طرفدن لنگه ایمله لک تاریخ شیریسه قدر احقادی طرفدن اداره اولمشدر . سته مذکوره ده حلب حاکی صالح بن مرداس شاتوی ضبط ایتمش ایسده اون سته سو کوره خلدای فاطمیهدن الزاهر زمانده قلعه مصر امیراطور لقا ضم اولمشدی .

۱۸۷ سنه سنده و تاج الدوله توتوش زمانده حسن عکار سلجوقیله و بونلردن سو کوره عکاری اداره ایملن آتیک و طوغتکین و بر محسار به ده مغلوب دوشنگله فرانقلره انتقال ایتمش ایدی . اهل صلیب ۱۲ توموز ۱۱۰۹ تاریخده طرابلسی ضبط ایملرکن انلیکله بر معاهده عقده

انجمن‌لردی، اشبو معاہدہ موجینجہ فراتقلر بقیمہ اووہ سنک بر قسمنہ و مشیرہ عکار : اتولریہ
وضع ید و مصباد، حسن الوادی و حسن الاکراد شاتولری سنوی و بر بلجک مدین بر
و بر گو مقابله اسلاملوہ ترک ای دیوزلردی، بوسراحتہ رخما انفا کبہ توتی طاقروہ
Sanced بے حسن الاکرادی محاصره ایله فتح ایتمشدی .

اغلب احتمال عکار شاتوسی حکم اسلامی بہ نور الدین طرفدن تکرار ارجاع ایلمشدر .
فقط بوغظئر چوقی شمادی ایغدی چونکہ صلیبار ۱۱۷۰ سنہ تکرار قلہ بی اسقزادہ
موفق اولمشلردی، طرابلس - حمص - بعلبک جادہ کبریہ حاکم اولان بوتامسک
اہمیت حربیہ سنی تقدیر ایدن سلطان بیبرس حسن الاکراد طرفدن سوکرہ بارلان بر
ہجوم ایله شاتوبہ داخل اولمشدی (۱۲۷۱ م)

سلطان قلاون زمانندہ طرابلس فتح ایلمکدن سوکرہ حسن الاکراد والیبی
مرکزینی عکار شاتوبہ نقل ایتمش ایدی .

عنائیلر زمانندہ قلہ مذکورہ (بیت سیفا) عالیہ سنک السدہ ایدی، درزی امیری
فخر الدین شاتوبی عنوداً ضبط ایتمیکی وقت جامع ونگہ سنی تخریب ایتمش ایدی . اقط نکہ
تکرار ۱۶۱۱ سنہ تمبیر اولدی . عکار العقیقہ جاممانک مدخلی اوزرتندہ کی سلطان
قلاونک کتابسی یوقاریدہ عیناً درج ایلمشدر (۵)

اشبو اثر تاریخیندن باشقہ عکار قضا سنہ قیکہ درومالبر زمانندن قلہ (عربیہ)
(مرجعین) و (قلعات) نامندہ اوج خرابہ ر (عرق) نامندہ بر قسبہ قریبہ تک آناری
کھا موجوددر، اشبو سوک اثر قدیم نهر البارددن بر ساعت مسافتدہ و طرابلسدن کلبر
کی ساعت واقع الحرقاہ سبلہ مسعی رتیہ اوزرتندہ مینی و اهل صلیب زمانندہ، دخی معروف
ایدی، قلہ سی رہ بیون طرفدن محاصره و تاسیبہ شوالیہ لری طرفدن ضبط ایلمشدی .
قبہ آدی بر قیکہ بلدہ اوزرتندہ بنا ایلمشدر . رومالبرک درودندن اولسہ زارا
ایسوانی روم شکر درودندن تاسیبہ باد اولان قسبہ مذکورہ، اسکندر کیرک انشا
ایتدی ریکی زقرہ بیکندن حلا اثر اقدر . روما امپراطور لرتندن (اسکندر سہرہ روس)
عرقادہ دوغمشدر (۵)

۱۹۹۰ م
۲۰۹ میلادک تاریخندہ دوغمش و ۱۴ پانندہ ایکن امپراطور اولوب یک چوق اسلامات اجرا
و علوم و فنون و صنایع جاہ ایتمشدر . ایران حکمداری اردشیر اولان حرب ایتمش ایسندہ بر نتیجہ
استعمال ایسہ معشدر دیگر طرفدن جزا لری تحت اطاعتہ آلی مقصدیله عسکرش ذبیہ و اصلاح
قالندرتندن در میلادک ۲۳۵ تاریخندہ (ماقسیمین) ک السادیلہ عسکری طرفندن قتل اوله برق تلج
و تختی رفیقہ ترک ایتمشدر .

قلیعات ارتحکامی قرون وسطاده (قولیات *Al-Hakami*) نامیله معروف ایدی .
 بو کورچک شاتو ۱۲۲۷ سنه سنده طرابلس قوتی ، تونس *Tunis* ، طرفندن
 (*Hospital du Mont-Liban*) ویرلش ایدی ، بپرس ۱۲۶۶ تاریخده
 شاتو ، عنوة ضبط ایشدی . قلمه تک بولدینی ارض القلیعات اوومسی قرون وسطاده ملک
 الخلیفه اسمیله معروف ایدی . اوومسی عرقا نهری اروا واسقا ایشکده در .
 مرکز قضایه اوج ساعت مسافده عین یعقوب قریه سنده ، یعقوب علیه السلامک وعین
 مسافده عیاش قریه سنده خضر علیه السلامک مقاملری ویش ساعت بعدده عسکار
 عتیقه قریه سنده شیخ جنید ویر ساعت مسافده نیاره اراپسنده شیخ بدر ویر بحیق
 ساعت مسافده مشجه قریه سنده شیخ زعی حضرانک تریه لری موجود وزیرانکا هدر .

۷ — ملبانک رضیعتی و منظره خارمبسی

طرابلس شام لوانه تابع عسکار قضایسی تک مرکز ادارمسی بولومان (حلبا) قصبسی ،
 شمالدن جنوبه دوغرو امتداد ایدن خفیف تپه چکلردن برینک ذیل قریبسی اوزرنده بنا
 ایدلشدر . آنجق ایکی یوز خانهدی ویا تمیر ائجیله ایکی یوز عدد طاش بیغیتنی تجاوز ائجه
 بو قصبه بمائل شمال جهنده بته اوقاق بر تپه تک انجای غریبه سنده (شیخ محمد) و جنوب
 طرفده ایسه عینی اوصافی حائر (شیخ طایه) ، (زوریه) (جدیده) نامندکی کویلری
 بولومنده اولدینی ایچون بوسلسله وضیمه تک آغوشه کومولان بو کوی بچکلری ، (انسان)
 سفیره لری تک اوقاق مقبلسده بر نمونه سی وراخود مدلول حقیقه سله آرز ایشلش بر قاریقالو
 ری آکدرورلر .

مع ما یبیه بو کوی چوچک داغ بارورلری تک اوله مونس وز مردین نظر لری وارکر
 او آسیر طاش بیغیلری ایحاطه ایله بن توت ، انجیر ، وزیتون آناچلری و کونا کون
 ایشلنکر و نهایت فرنگ انجیری دالری وهردم سبز ایشجار خالده بولومسایه بدی بی شیه
 بودالری متلسل ایشجار و صخور کتله لرندن عبارت قایردی .

ایخصوص ، قصبه تک جهت شرقیه سنده ، ظهر حلبا ، نامیله معروف حلبا صیرنلرینه
 دوغرو بر کله ریک ، عدیل ، کوینه تقرب ایشک و بودادن حلبانک ، نظره سیرینی تماشا
 و قصبه تک وضیمت خارجه سی تمین ایله تک نه قدر ذوقیختر در ؟ . ایشته ، شمالدن جنوبه
 دوغرو اوزایان بر مستطیل منتظم که دست صنعت و عمرانک انجاف ایله مدیکی رنگلری بد
 طبیعت کندینه توده بر توده بر محشر نظارت خالده احسان ایلرور .

شرقدن غربه دوغرو میل ایله بن بو ایشیل مستطیل ، اوله طن اولورور که جانب شرقیه
 بو کله لن او خفیف تپه چک ایله انجای غریبه ده بی حدود اوزانان ارض وسیع آراسنده

بر حد فاصل اوراق اوزره تشييد اولونمشدور. في الحقيقه نصبه نك غرب طرفه وايكي ء اوج ساعت مسافه كنار درياه قادر امتداد ايلدين اراضى واحة ء حلبا ء به بي حدود بر فسحت كرانها اطراف ايتكده در شمال طرفلرند و يك اوزاقلرده ايسه مهم بر كوانكه حالده و بيم مرئى خطلرله ارضام ايلدين طرفلوس داغلى موجوددر. و نهايت بو دورادور ارض وسيمك اوتهند برينده غنوده اسرار بر جوق كويلر و خصوصيه بر جوق صنئى تپه چكار و تل ء لر واردركه يه بيم مرئى كوانكدر حالده رونسا اولورلر.

امان ء ياربي ... اولرزه قياض بر طوفان بدايه مانكدرلر ء خصوصيه بو ساحه دورادور غروب زمانلرند نه نمنار و نه بهترين بر صحنه بدايه تحول ايله بود ء تا اوزاقلرده بي حدود مسافله قدر اوزانان صاريشين برده كيزك فوق سكوننده مدور بر روزن زرين كشاده اولونور و ده كيزك آغوشنده بر شاو خرابه سنى آسكديران ء قليبانات ء بر آز اوتنده ء كمزملكه ء ودها برده ء ميرليسا ء كويلرى بالديزلى بر شبا ايله بيقانيركن بي شپه ء حلبا ء ناممدور صاريشين بريلرله تشبيل ايلدين بر افسانه ذهب تماشا ايلر. تشبيل نارالارك اوزرنده كي آلتون ذراتى اريشجه به قدر بو صحنه زرين اوزون بر مدت درام ايدر.

حلبانك طلوعى دخى اوقى شمال غروبى قادر لطيف و دلر ياددر. جهت شرقيه ده خفيقت تپه چكار بولوندينى ايجون بودالرك كوشى بك كچ دوغار ء و كوا غروب ائساننده او وسيع اوردان طوللاديني زرين شيارى طلوع ايدوركن تكرار اعاده به باشلار. آرتيق داغلك كوانكسى كيتديكجه آزالير و نهايت بوتون كوانكدر اريركن بياض و سبه ين بر صبا نارالارك تشبيل مستطيللرى و مربعلرى اوزرنده نفتى ايدينلر وجوده كسپيرر. خلاصه ء حلبا ء سوريه ساحلرينه و بو قديم فيك اراضينه مخصوص بوتون كوزه لككردن نصيبي آلتدور.

و ده تپه بيلر كه بو نصبه — نه قادر كوچوك اولورسه اولون — منظره اعتباريه بر حيفا ء بر طول كرم اولدينى قدر بر جديده مرجعيون و حنى بر صفدر. بو اعتبارله ء حلبا ء نك اوك وضع فقر عرايشدن شكايه حنى اولاديني اعتراف ايتك لازمه در ذرا او هيچ اولمازه بر سوربلى ء هم كوزهل بر سوربلى در.

۸ — ميبانك منظره داخليسى

بر قضا مركزى اولقى اعتباريه ء حلبا ء نك اوزون اوزادى به خطوط داخليسى توضيحه قالميشق يهوده در. ذرا حلبا اولجه ذكر ايتديكدر وجهله — ايكي يوزخانه

اوقاتى بر كوى اولدىنى ايجون هشت مجموعه سنى بكنظرده احاطه وتامين ايتك بك قولاندر .
بر قاچ يوز مئوز مرمندان عبارت حليا مستطال مائلسى — يندللكلردن و طيى كوزم
لكلردن صرف نظر — ايده جك اولورساق — كير حسز و صواسز طاش ييغىلردن
عبارت بولورز . فى الحقيقه تيهنك مبل عربى سنده ، وقايلرك او بولمش سينه لرندة كيليشى ،
كوزم ايشا ايدلش اولان اوجكوزلك همان كانه سى برر و ياخود ايكيشر قسمدن
مر كيدر .

حتى بوقسماره او طه و يا حجره ديمك بيله قائل اولماز . بولرك اوستى طاش ، آنى طويراق
و بوتون ديوارلرى دىنى طاشدن در . بو اقسامك بك آزنده مېوا موجود و ياخود اوزرى بياض
بر كيرجه مغلادر . . حتى بو كى اولر حلياده فى مثال زرينه مرف و قدرلر . . . حليا ليلرك
اقامت ايتدكلرى بو طاش ييغىلردن هم كنديلرى وهم فلاحت وزراعتلرينك جانلى ماكنه .
لرى بر رينه ياقين بولوردر . . . مساعده اقليبه اولمايه بدى فى شبهه بو مقدسز
آينارده آيىلى دوران بو ماكنه لر بك آز بر زمان طرفنده باصلانير و اوللرى تدوير ايدن
الدر دى قورورده . . .

بو يكتىق ييغىلردن ما عدا هر نه فسدر بكيمن بايلان آنى بدى قدر كيره ميسلى
خانه طاسلاخى ، وجود و حكومت فونامى ، بلديه دائرە سى ، قائم مقامه مخصوص خانه كى
نهایت جاملى نجرملرى بولونان بر قاچ — نوديه يم — محل معدود ايسده هر خالدم بنا
اعتباريه حلياده بك بارز اولان فقر و ضرورت عمارتيه يوراده قبد و اشارت ايتك
الزيدر .

مع مافيه بو طاش و طويراق ييغىلرئى آيبران مشوع آغاجلرك و ينللكلرك نغش
ايتديكى بر سراب نسليله حليا ، فى سه و ملى بر كوى حانده تلق ايدم بلسه ك بيله ايتريف
ايتلى بر كه نه اولرئيه كيرملى ونهده بوللرئنده يورولدى در . هم انسان ، حليا فانك قايالردن
اوبولمش كى بوللرئيه ، دار ، موج ، قايى كچيدلرئيه بيلم كه ناصك بر اھال و نساخه برل
ديه بيلير . غريبدر كه حليا ، ايلر كوزلرئى بوتون مناطق سمرق ، قارشو قايالارنى
غريب بر غفلت طفلان ايله بو زواللى قصبه لرندة دوت يول بولونديغه قائل ايشلر .

غريدن شرقه دوشرو كشاده اولان يوله و طريق الجومه ، دىنى دييورلرمتن . بركت
و برسين كه شالدىن شرقه و ياخود بيه غريدن شرقه موسل اولان طريقلر ايجون اسم بولاق
زحتى اختيار ائجه مشلردر . بيلم كه ايكى كسى بو يوللردن مستريح و اين كيمك موقعتئى
احراز ايدم بيليرمى .

دها غريبئى سويليم . حليا ، بو بر آوونجلىق پراكنده كوى ، مسارة الذوق ، حارة
الاسلام ، ، حارة المسجيد ، ، حارة الظھر ، ، حارة الوسطاويه ، نامريله نام ايش مجايه

آبریلورهش . بر دامله سوپك نجبه مخلوقاته كوره عظام بزه كیز اشكيل ایله بیره چکی
دوشوند کدن سو کره حلبالیره حق و برمهك ناسل اولور ؟
برده حلبانك داخلی تفصائلز تبیین ایش اولوق ایچون بر قاج قیریق ، دوکولر کانی
ایله ناره سرتك بر جامی بولوندیغنی ذکر ایچلی بزه .

شونی ده اونو تمامالی بزه اکثر اهالیسی خرسنیا اولان حلباه ده نك بر کلبهسا بوقش .
واهایی نصرانیه قصبه ، ملاسق و شیخ محمد ، اسنی طاشیان خر-تبان کویده کی کلبهساده
اجرائ آیین و عبادت ایتمکده ایش .
والحاصل بر قضا مرکزی اولندن باشقه بر قباحتی بولونمسا یان بر کویك هنوز سلم
عمران و ترقیه قریب ایتمدیگنه حیرت ایتمه لیدر .
بالکز بر قصبه دهانه قدر زمان عكارك مرکزی اولاری باهادر اوله جق ؟ اصل
سینمده دوشوندیکم و حیرت ایتمدیگم نقطه بوراسی در .

۹ - حلبانك امرال عمریه سی

عكارك مرکزی ۳۴ و ۳۵ عرض شمالی ایله ۳۳ ، ۳۵ طول شرقی بینه واقف و سطح
بگردن ۳۰ متره مرتفع حلبا قریه لیدر . نفوس ذکور وانات ۱۱۷۰ اولوب بونك ۵۱۷
بیشی اسلکم و ۵۲۶ ی روم اورتودقس و ۱۲۸ ی مارونیدر . طرابلس شام - حما شوبه نك
طرابلسه اون بشو کیلومتره بینهده . حال ایله ده نام موقعدن مذکور حلبه قریه سبه
منجی کولوق اوزره انشه ایشلس اولان طریق مرکز لوا ایله ارتباطی نامین ایتمکده قضان
برخیل اجبوالتصوحر بر قوزده سی اخراج ایتمکده در .
مسیح قضا ده بر ده بده اشکلالی موجود اولوب بونك نامنه نا تمام بر قهوه و بر ده
بده دکتره سی واردر . وارداتی بالکز ۱۵۰۰ غروش راده سنده در .

بزه حاکومک فیصل بولندن ۳۰ سنه اول (برج) نام کویده ایکن بالآخره متغذاندن علی
بانانك باسی محمد بانا حلبالی اولسی و قائم مقام قضا بولسی جهته قضا مرکزی بو قریه .
یا نقل ایش ایله . حالبوکه نفوسك کترتی خصوصنده بر قابل فیدیق ، میلیاره ، رجه ،
ینو کولبری حایه قاندر . استراحت و معیشت اسبابنك مؤمن اولماسی خصوصنده
خرابدن انزله مسکون بینو و نفوسك کترتی خصوصنده بینه سکته سی مارونی اولان قیانت
قضانك الك مشهور کولرلندن ساییلر . مرکز حکومتك حلباه بقایی و باباشقه بر عیال
ناسب نقلی خصوصنده بر چوق افکار در میان اولویور . بزه بوراده شونی در میان ایله لم
که حلبا هیچ بر وجهله مرکز قضا اوله بیه چک بر حالده دکلدر . مأمورلرک کرک ساحله

کی شیخ زناد و باصافینا حدودند. واقع شیخ جابر کوپلرندن بر بنه نقلی موضوع بحث اوله بیلیر.

۱۰ - احوال اجماعیه

[۱] - مبادیه مبات اجماعیه - بیک کیشی بی بک آرنجاوز ایله بن حلبیا نفوسنک محدودیت عددیه سی دخی نظر دغه آلیبرسه بو مختصر کتلهده اوصاف متنازیه مالک آری ، آری طبقه لر بولونمادینه قائل اولمق اقتضا ایدر . فی الحقیقه حلبیا لیلر سجایای عمومیة اجتماعیه لری اعتباریه اوقادار بر بر لری بک عینی مخلوقلر که . . . بونلری اولسه اولسه سالت اولدقلری دین اعتباریه تقریق ایتک و اوماسبتله بر مقدار اعطای معلومات ایلمک قابل اولایلیر .

نفوس ایستاتستیکلرنده مذکور اولدیفته نظر آ حلبیا اهلینسک باریسه قریب بر مقداری اسلام ؛ متبانی ایسه خرسیتیاندر . . . حال بوکه حال حاضرده حلبیاده ساکن اولانلر میانده اسلاملر آتحق بر رهی تشکیل ایدرلر .

اسلام اولمق اوزره مقید اولانلردن اسماعیلی دینسه سالت و بر قاج نفوسدن عبارت بر ایکی عائله موجود ایسهده متبانی قالانلرک کافه سی سنیدر .

حرب مناسبتیه کنجیلرک عسکرده بولونماسندن دولای الآن حلبیاده آتحق بکرمی اوتوز اسلام ارککی باشبور . بوکا مقابل هر ارککه دوت ، بش قادین اصابت ایتکده ایمش . حلبیا اسلاملریک پاشایشی بک فقیرانه در . بونلر ایتنده سنوی بدی ، سکزی بک فرمایش وارداتی اولانلریک نادر در . متبانی قالانلری بک اوافق بر مقداره اجرای ذراعت ایتک و باخود کوچوک بر دکنده بک محدود آلیش و بریشده بولونمق صورتیه نهایت قوت بویلری کوچ حاله تدارک ایله بیلورلر .

بعضاً ده بر مقدار ایسکچیلک یاغایه چالیشه رق جابلرنده کی اوالم صیقینی ق اذله ایتک ایستورلر ایسهده بو جهندن اولان موفقیتلری دخی بالطبع بک محدود اولبور . حلبیاده حریدن اول اسلام قادینلرندن بعضیلری ایش کورمز لردی . شیمدی لیه حله سی حیات عمومیة اجتماعیه قاریشارق فلاحت و ذراعت کی خصوصانده موجود ارککلره معاونت ایتکده درلر .

حلبیاده بولونان اسماعیلر لردوت بش کیشی دن عبارت و اسماعیللرک د سوبدانی ، شیمه سی (ه) ندن درلر . حلبیا اسلاملریک ، روایته باقیلبرسه بونلر بعض مناسک دینی ایفا ایتکده و مثلاً کرک بوسی دکرک بایرام کونی ادا ایدیلن نمازلره اشتراک ایله مکده ایمش . اوروج دخی طوطقلری ادا ایدیلورلر مش . خرسیتیانلره کلنجه حلبیاده روم اور تودوقس

(*) اسماعیلر حقه ایلروده تفصیلات لازمه اعطا ایله چکدر .

مارونی طائفه‌ای موجود در ، روم ارککریک عددی بوز ، بوز بکرمی ؛ قادیلری
ایسه بونک ایکی متلی داده‌سند در . مارونیلر ایسه بکرمی ، اوتول ارکک ایله اوتوز ،
قرق قادیندن وجو جو قدن عبارت بولونمقد در .

بو ایکی طائفه مسیحیه مقایسه ایده لاجک اولورسه روملرک * مارونیلره و حتی اسلامله
نسبتله بک زنکین اولدقلری کورولور . فی الحقیقه روملر میاننده سنوی اون بش بیك
غروبشلق واردانی بولونانلره . تک توك تصادف اولونیور . فالانلری ایسه ینه اسلامله
اولدینی کی بک ذواللی بر حالده یاشامقد در . خرسنیالر دخی بر طرفدن قلاحت و رراعتله
اشتغال ایتمکده اولدقلری کی بر قسمی مکاره جیلک یامقد در .

بو اوافق خلاصه دن دخی اکلاشیلیورکه اسلام ، خرسنیان بوتون حلبیا اهابسی تک
حیات اجتنابیه ده کی موققلری بک دوشو کدر . بو حال اولرک یاشادقلری اولرک داخله
بسیط بر نظر عطفیه دخی بک بارزا کلاشیلیور . اولجه ذکر ایتدیگمز وجهله بک آز اولرک
داخلی بادانلی بولونیور . فالانلرک کافه سی یار جامورله سیوالیدر و یا خود ساده بر طاش
یغیتندن عبارت در . اوطدهه بالطبع تریبات نه بر شی آرامق بیهوده در . برده بر حصر
ویا بعضاً بر سجاده ویا بر دوشک . . ایته حلبیا اولرینک داخلی هپ بویه در .

حلبیا لیلرک معیشتجه اولان صیقتیلری جدا جالب دقد در . سنه نهایتده کندیلرنجه
عظیم بر مقدارده بورج آتیه کیرمه بین عاقلر موفقتیلرینه شکرانخوان اولورلر . باخصوص
محصولک فنا اولدینی سنلرده درد معیشت حلبیاده بک الیم نتیجه لر تولید ایتمکده در .
مع عافیه شونیه اعتراف ایتلی برکه حلبیا لیلر بک قناعتکاردرلر . دانما مصر
اککی ایله تمشه اسکا آیشمش بولوندقلری ایچون دانما مقتصدانه یاشامق صورتیه
کندی حیوانلی قورویایلیورلر .

حلبیا لیلرک کینیشلری دخی اولدینده دوشوک بر حالده در ، اک ایلری کللری (ساکو)
تعبیر ایتدیگلی برجاکت ایله برشالو اروبور (صدریه) بک اکتنا ایدرلر . بمقیلری ایسه
بیمار قوللاقیلر و باشلرندیر (بریم) یعنی عقال ایله (حظه) یعنی مندیل بولونور . اکثریا
بومندیلرک رنگی سیاه اولور . حلبیاده بر قسم اهالی باشلرینه (لباده) نامی ورددیگلی
اوزونجه برکه کلاه قورلر و اوزونجه سیاه بر (مندیل) کچیرد کدن سو کره بیه سیاه
رنگده (بریم) صارادرلر . آیاقلرده ایسه (ناسومه) یعنی ویا خوده جزمه ، بر عرب
چیزمه سی بوزنور . قادیلر ، حلبیاده یالین آباق دولاشیر ، دورورلر . البسه لری ایسه
پویالی آیه لیاندن عبارت بولونور ؛ حتی اسلام قادیلری بر اورتوبه دخی احتیاج کومتره
مکده درلر . والحاصل حلبیا لیلری کرک یاشایش و ککرک طرذ تلبس نضله نظرندن فقیر
برر کویلو تلی ایتک طبیعیدر . .

[۲] - عبادت اعتیادات اجتماعیه - حلبا ایلیک کندیسلرینه مخصوص بک بارز

اعتیادلری یوقدر اساساً حلبا کوبی بر قیمت ناریجیئی حائر اولمادیئی کی بانی باشلی
برمزیت اجتماعیه به دخی ملک بولونمادیئی ایچون بوراسی اعتیادات جهنندن متبایزومسلر
آدامق بیوده در . مع مایه تک توك مصادق نظر اولان بعضی تقاطعی اشارت اتیمک قابلدور .
بومیانده اولقی اوزره اردرا حلبا ایلیک طرفی جریانی ذکر ایده بیلیور : حلبانده ارکک طرفی
فیزک عالیه سیله کوروشه تک موافقتلری استحصال ایندکدن بعضی شرائط استیجاب
خصوصتیه . اتفاق حاصل اولدندن سوکوره . حلبا ایلیک اختیارلری دیوبوکاری قیبولرک اوینه
کیده تک رسمی طلبیده بولونور و مهرک مقدارینی دخی بوجلمسه ده قرارلاشدیرورلر . حلبا
اهالیسی فقیر ده سیله بیله چک بر حالده اولدیلری ایچون بوراده شهر خصوصتیه
مشکلیتندلکده بولونمادیلر ؛ بنا علیه بیک غروشه قیصدر واقع اولاجق بر تکلیف
سهولتله مظهر قبول اولور ؛ بضاگده مهرمقسانده اولقی اوزره بر بارجا اداسی تقدیم
ایدورلر . .

حایاده عقد نکاحدن مقدم فیزک اوره بوتون ، تنباکوکی مراسم نکاحیه ده صرف واستهلاک
ایدیله چک بعضی اشیا کوندرمک متادور . حایاده نکاح مراسم همان همان طالی رشربت داغتمق
مراسمی دیمکدر ، بونک عتیقیده مهر مقررک . معجل قیسی ، تمیز دیکرله نلسانی تادیه
اولونور . بونکله فیزک پدیری دیابولسی کلینه بعضی اشیا تدارک ایلر . مهرک مؤجل قیسی
اولان تک اخیری ایسه بالیغ ارکک دئمده قایر . نکاح مراسمک اجرالندن بر ،
ایکی ای سوکرده دوگون حاضرانلری پایبار . فی الحقیقه حلبانده قیزی ، ارکک شلوینه
کوتورمک مراسمی بک اکلیجه لی اولور . قیزی ، بوتون بر ذوق بدویانه ایله تریین ایتمیش
بر آنه پندیرورلر . و اوزرسه بروجک بر خاولو چیریش اوزونجه بر قابیشی آلسیده
طونان بر ارکک آتک اوکنده بورورکدن تمیز دیکرله از رواج باراغنی کشیده ایله کدن
سوکره آرقه سندن بوتون اسبا وارداسی آتی تمیز ایدر . اوزکون ، ارغول قیسی و بورور
کلری بر نوع چیت قابیشی دودوکلری وکده ، طیل ، دارول ایله ، زممره ، سورتانی
اولدیرورک و اطرافنده ، دیکه ، زر ، رقصار یایارق و اکثریا آت یاریشلری ترتیب ایده تک
وکونا کون سلاحلر آنه رفی قیزی ارککک اوینه ایصال ایلرلر .

قیز زوجتک اوینه واصل اولونجه آتدن ایتر . و احضار ایتمیش خوری آلوب قابونک
اوزرینه الصاق ایندکدن سوکره اوره داخل اولور .
بالآخره ارککی ده هر دو بولو نایشلر آراستده اوینه کنپورلر . اوره داخل اولدیئی زمان
قیز ، بریده او طولورمش بولونور ؛ ارکک قیزی آتدن طونارق دیکر بر اودایه کوتورور

و بو صورتله مراسم نهايت بولمش اولور .

حلياهه از دواج مراسمندن ما عدا ابرام تيرنگرى ده پك اكلنجهلى اولور . عكار قضا
سك بربرنى طابيان كويلرى مشترك ميسايده مراسى ترتيب ايدهرلر و كوك قدين ،
اركك اكثر اهالىسى آتله يتهرك بر شصارت كويدن كويه دولاشيرلر . ويكديگرينه كوناگون
ييكلك اكرامى صورتيله ده بربريله ابراملاشيرلر .

[۳] — قضا سلك امرال اجتماعيسى — عكار مركز سلك ، احوال عموميه اجنيا
عيسه وار شيدى به قدر درميان اينديكيز خلاصه نك بزه بالعموم عكار قضاي حقيده
جزوى درجه ده بر فكر اعطا ايده ميه چكى بك طبيى در . باخصوص « حليا » قدر مركزى
بولوندينى قضاي تشيله منتدر اولامان ديك بر قصبه به تصادف ايده ميه دنيله بيلير .
اساساً نفوس اينتاليفلرند مازج اولدينى وجهله قرق بيكى متجاوز بر توره و بو
آتش قدر كويه مالك اولان عكار كى بو بوجك بر قضانك احوال اجتماعيه سنده يك بارز
خصوصيتلر بولونسا ماسى قابل ده كبل ايدى . بنا عليه بز بوراده بو جهتلرى تنوير
و توضيح اينك استورز :

في الحايه دين اعتبارده بو عظيم نفوس اكله سنى اسلام و خرد بيان قسملرينه تفريق
اينك و هله اولاده بك سهولتى آورولور . حتى عكار اسلاملى باشليجه قضانك شمال
شرفيسى و جوسيانلر ايه شرق جهتلرى ده جرد . تدير ايديلان بايلارلى ونهيات
قضانك جهات جنوبى حتى اينتال ايمكده درلر . مع مافيه بو بوجك اقسامك اجتماعى بر نقطه
نظره ايكنى درجه دن قردى قبل تفريقدر كه بونلرى ده ذكر ايجه من اقتضا ايدر :

ينه كچه :

عكار اسلاملى ، اولاً ، عكار كه ، ثانياً ، مروف اولان عكار بكارندن ، ثانياً ،
تيسرئين عكارلر ، ثالثاً ، توركلمردن رابعاً ، برلى اسلام كويلولرندن عبارتدرلر . بو
صنلردن هر بربرى آرى آرى موضوع بخت ايده بيليرز .
(عكار بكارلى) — كندى و ايتلر به نظر آ بوندن ايكي بوز ، ايكي بوز اللهى منه اول « حكارى »
مرفلرند . مهاجرت ايدهرك عكارده نوطن ايشلردر . بالطبع اسلار سلك كرد اولدينى
درميان ايمكده درلر . مع مافيه بو طاقه مذهبى حال حاضرده ثانياً ، عربلاشمشوردر .
عدولر به قلنجه بو خصوصده كى اقوالده اتفاق حاصل اولامايور ايسده . عكار كه ، نك
نهايت قدين اركك بر قچ بيكه تريب اولدينى تحديق اولونيور . بو بوجك كئيله ميانده
مختلف عائله اسملرينه تصادف ايدلسكدر . مع مافيه جله سلك « مرعب » عائله سندن عبارت

عكس قدرده بو كي شاهدلك عاقبتى ده بك الم وخملىرك اولور .
 عكار بلكرىك وباخموص منفذانك دائره ققودلوى داخلكده بولونان قاسمى زراعتك ،
 اهلينك سار مولى ايسه جدا آجيه حق بر وضعنده دره برا بولور بوتونده چالشيورده
 چالادقلرى حلاله سله نه ايشلده صفر ايسه اوله رقى وآچ ويچيلاي بر حلاله چالارلر .
 منفذانك ، احباب اراضيك كنديلردن بوتون ماملر كرىنه سورتله اولدقلرى اوله ائلك
 ايجون زراعتك بر وجه آنى ناملرله اعطاسنه تابع طوتولادقلرى تكليفه بر كوز كرديرك
 كفايت ايدر :

في الحقيقه اولاً : احباب اراضى كويلوردن اوله دن برى موجود بر تعامل موجدجه
 وصاحب ارضى اوقاق اعتباريله محصولك نلنى آيلور .
 ثانياً — عشر ميرى به قارشوق اوقاق اوزره كويلونك حصه سندن عبا عشرى آيلور .
 ناك — (دنا) ، (وركونك نلنى) ، (خانه اجرتى) كي نامرله يته زراعتن
 ستوى منسلوع بر باره آيلور .
 رابياً — احباب اراضى (شكاره) ناميله يته زراعتك حصه سندن هر (جفت)
 باشه برر (شبل) آيلور

خامساً — احباب اراضى ، ذراعه تخملىق ويا يئلك اوله رقى وبردكارى بىداى ويا دارى
 سلك برى شىئلى فرمائى بوز ربايدى بوز حساب ايشلكرى حلاله بر رچلرني استيقا ايجون
 دره ذراعتن اولدقلرى حصه لك هر شىئلى ايكي بوزه سايق صورتيله به قارشو اوج آيلورلر .
 سادساً — احباب اراضى ، اراضيده كندى حنونى دوشوردن دوشورويده محافظه
 ايجون ايشلتم ايشلكرى و كبله وركونك اوزره (شواجه) ناميله بر جفت صاحب سندن
 بارمىر بيشل بىداى ويا دارى آيلر و بو صورتله كندى مأمورينك اجرتى دغى كويلاربه
 تحصيل ايجش اولور .

سابعاً — اول حاصل ماحباب اراضينك و منفذانك ذراعتن بو صورتله جايت ايشكده اولدقلرى
 بو تكليف اوزرينه برده بونلك فوقده كي بلكرك تساملرني و بعض وظيفه نامناسم ويا خود
 وجدانلر بر مامورلك ويا تحصيلدار لره كسوى ژاندارمه لرينكده حصه لرني علاوه
 ايدرسه ك زراعتك بوتون ذواللطفى ناميله كسب توضح ايدر .
 ثانياً عليه بو ايشا جانندن ده اكلانشله جنى وجهله عكار كويلورينك بك كليف بر تونك
 ذبون احتراساق اوله رقى ازيلكده بولوندقلرى تسام ايجالى دره . . .
 عكار كويلورينك احباب اراضى ايله سائنه منفذان حقتده قوبار دقلرى بو فراد ايشكده
 جدا سايمان نظر واصفادر .

با خصوص عکار بکارندن بعضی لرنک بر طرفدن او عظیم — شانو — لری اگدران
کاشانه لرنده و مردم مبتلرنده بولونان بوز لرنجه اشخاص ایچون واقع اولان سرقانی
دیگر طرفدن سرف ذوق مقصدیه طرابلس ، بیروت و بعضاً دیگر عطار محافظده کی
اوشایان حیرت اسرافلری دوشونه چک اولورسوق عکار محیطده تطیفه عبور اولدقلری
خط سرکنک ساققلری دهافضله بر وضوحله تنور آیلد مش اولور .

شونیده ذکر ایجهی بَرکه او بویوک وواسع اقامتکاهلرنده جالب دقت بولونان دبدیه
ودارانه رخصاً حیات و معیشتلرنده بر جوق لوازم اجتماعیه قارشو لاقید بولونمقده درلر .
مثلاً اولرنده منطقی بر ترتیب آرامق بیروده بولوندی کی عالمه حیائلرنده دخی مردورلو
فصائلر حکمفرمادر .

مع ماقبه بودریدر و ماجر ایرست طاققهده باشقه اوصاف آرامق اساساً جائز دکلدور . زیرا
محصل اعتباریه یک بارز اولان فصائلرینک دخی یازادقلری عوامل آئنده بوکی نتیجه لری
بولید ایجهی یک طبعیدر .

•••

عکار قضاانده بو بحث ابتدیکمز (عکار کره) طبقه سندن ما عدا برده (سیل) ده ،
یعنی دوز یا بلارده خیمه نشین (عربان) ، یهویلر صنی موجوددر . بولر باشلیجه بش
آئی قیلهدن ترکیب ایتمکده درکه بر وجه آیدر :

۱ — تل عباس شرقی آنکلری جوارنده مقیم بولونان و اون بش کی حکمرمی خانهدن
ونهایت ۱۰۰ — ۱۵۰ نفوسدن عبارت بولونان (عرب اللهب) قیلهسی .

۲ — (عرفا) و (بارد) نهر لری ار آسنده کی اراضیده مقیم و جمش سگسان خانهدن
وتقریباً ۳۰۰ — ۴۰۰ نفوسدن متشکل اولان (زریقات) قیلهسی .

۳ — (خان المبودیه) جوارنده مقیم و سکر اون خانهدن و ۵۰ — ۶۰ نفوسدن عبارت
بولونان (معازل) قیلهسی

۴ — (دیرین) و (سمدین) جهتلرنده خیمه نشین بش ، اون خانهدن و ۳۰ — ۴۰
نفوسدن متشکل (موالی) قیلهسی

۵ — (خریبه) ایله (نهر الکیر) آراضیده مقیم و جمش سگسان خانهدن عبارت
ونهایت ۳۰۰ — ۴۰۰ نفوسدن متشکل (نیمنجیر) ، (حدیدین) و (کمین) قیله لری در .

بوتون بو قبائلک دیگر خیمه نشین عرباندن فرقل اوصافه مالک بولوندقلری ظن ایجه
میلدر . بونلرک دخی دریدر روحلری خیمه لره مربوطیت عشقیه دولمش در .

مع ماقبه بو قبائلک ساکن اولدقلری محللرده حضور و استراحت عمومیه بعضاً اخلال

ایده جک حالانه تشبیه ابتدای آن بوده و اولیاً تمامی لازم دور .

عكار توركنلرینه كاتجه اولجه مملومات عمومیه تمسك توركنلره دائر اولان فصلده بیان ایدله یکی وجهله بونلر (كوشاشره) ، (عبدیون) ، (جدیده) ، (دوسه) کور . یلریده اقامت ایتمکده اولوب نفوس موجوده لری تقریباً (۶۰۰) کتیدن عبارت بولو .
تقدم دور .

بو توركنلرینه سوروله باشاقلری . و حیات اجتماعی لری نکلنه حالده بولوندیغنی ایلموده . عكار داغلریده ، اجرا ایله دیکمز جولانه دائر ذکر ایده حکمز تفصیلاتده درمیان ایله جکزدن بوراده تکرارندن صرف نظر ایله یورد .

و اطاصل عكار اسلاملری میانده بو سایدیمز سابقه لردن ما عداسی کویلو صتغنی تشکیل ایتمکده دور . عكارا ک فیض طیبینه و کندیلرینک معروف اولان جد و غیره لریه رغماً کویلولرک اولجه بیان ایدیلان سیلردن دولانی داغما پریشان بر حالده قالاقلری کور .
مکده دور . اساساً بو عظیم طبقه منسوبینک اوچده ایکسی زراعت ایله و اوچده برینک یاریسی یعنی اسلاملرک سدی ایکیجیلکده و دیگر سدی ایسه ایشیز ، کوجیز صرف آمرقان کندیلرینه و رود ایدن پاره لوله تیش ایتمکده دور .

عكار فضائیده لکرتی تشکیل ایدن خرسنیان اهالی طبقه سی ایسه حیات اجتماعی اعتبارله اسلام کویلولرندن دهنا اوستون ودها یخی بار اعتبار ایدلمکده دور . فی الحقیقه خرسنیان کویولرینک کاقه سی دهنا معمور و خرسنیان اولرینک داخلی دهنا منتظم ، دهنا تحصیل روده و کین دور . خرسنیان کویولری میاننده اک زکیبی «بیارا» و فقط اک شمندی و مسوری دیه نو دور . به نوده اک فقرا کین بر خرسنیان عائله سنک بیه اوی آرز جوق
مستقیم آرز صورتحیه نظری ایدلمکده دور .

خرسنیانلر میاننده دخی اجنبی بروداماده اتساب ایتمک و اونک نفوذی آله مینبرق دورلو وسائله آکتاب قوت و ثروت ایتمک صورتیله «قیات» ایله «بیارا» ده بر ایکی نفوذی شخصه تصادف اولور . مع ما قیه بونلرک سلطه لری دیکرلرینه نظراً شایان ذکر کوروله نه به حک بر درجه دور .

برده عكار خرسنیانلری ییتنده اوتوندن بری مهاجرت آرزولری اوقدار بر ایشدرک حال حاضرده عكار نفوسک احتمال که بشده بری آمریقاده بولونمکده دور . بونک ایچوندرک روایت ابتدکالینه نظراً نفوس خرسنیانیه تک بلکه نصی و قتیله آمریقادن ورود ایدن مبالغه

کیندی ایچون حرب مومینک اعلانشدن و با خصوص آمریقا ایله قطع ماسبات ایدک کن
سرتره بو طبقه مسوینی قدر ضرورتک ددک سلاسه سقوط ایشلردر .

خرستیالردن نصف اخیری ایسه ایش ، کوچ صاحبی و لر . بوقسک اوجده ایله
ایکیلیک ایله اوجده بری ایسه ذرائعه انتقال اتمکده ددرلر . ذرائعتک خریستیالردن ایله
تر چوق قسم ایسی اولکی ایضاحاتر یک اعلا تمین ایدم بیلیر . بنا علیه بوبنده
فصله برتی سولمکه لزوم بولدر .

بالکتر بولمیزی اکل ایتزدن مقدم بولفا لزوم تقدیمسنک قریباً ایکی میلیون
وسوال غیر مقوله سنک ایسه بر میلیون لیرا قیمتده بولوندیغنی ذکر ایتک ومع مایه
مبعوث عنه لزومک محدود اشخاص میانده منحصر اولقی اعتبارله شامل وعمومی بر
استفاده ایله برابر موفق بر سعادت اجتماعیه تأمین ایدمه مکده بولوندیغنی اعتراف ایدمک
ضروریدر .

[۵] — اجتماعی قلم — بوزاده ذکر ایدمکمز بقدرک تمایله حشر و توق
اولد قریبی و با خصوص مقایسه ای دائمی شرائطه مالک بولوندیغنی بالطبع ادما ایدم سیر .
مع مایه الله ایشکلر تیزی بویایه قید و اشارت ایتک هر حالده بی فایده اولمایه سنی ایچون
دگری ترجیح ایشلدر .

۱۲۵۱ — عکارده قتل جرمیه مقنون اولقی اوزره (۳۳۲) — سنی
خرتده (۱۴) قتل هبت لهاییه سوق ایشلدر . بو ۱۱۰۱۰۱۱۱ ذکوره ایسه
الادری .

جنهاره کتبه بینه عین سه طرفده (۹۰) کیشی مختلف جنحه و قبایستله محکوم اولمشدر .
بولردن (۳۶) یسی سرقت ، (۲۱) ی ایسه ضرب و جرح دعواسلدن دولانی محکومستلری
حیت کیشلدر . بوطمان کیشی دن (۱۴۳) یسی زجاج ، (۲۳۱) یسی انجان املاکن
(۸) ی عمله و نام (۱۷) یسی ایشسر اولانلردن در . یه بولمک آتقی (۶۰) یسی
آت متاقیسی ایسه ذکوردر . (۸۴) ذکوردن (۶۰) ی بکار قلاتلری ایسه اولی در .
یه بو (۹۰) محکومدن آتقی (۱۷) یسی ارفومق یازمق بیلیر . یاشلریه کتجه
لهریه یتیم آرات . آتقی (۸) کیشی قلاتلری ایسه ۲۰ — ۴۰ یاش آره سنده در . بکرمی
باشدن کوچوک اولقی اوزره بالکتر (۳) کیشی ظهور ایشلدر .

(قازاخ مقصداری) — بر حساب تقریبی نظرأ عکارک بر کرمی بولردن (حلیسا)
قبیله (۱۰۰۰۰) ضرورشدن بوقاری قساراجی بولمالرک عددی (۳۵) شخصدن
بولونریلده (۵۰۰۰) دن بوقاری واردانی اولانلر آتقی (۵) کیشیدن عبارت ایش .

قضايه كلنجه مجموع نفوس ذكورك بوزده (۲۰) يسيك تعبير ديگرله بشده بريك
 قازانچي (۱۰۰۰) فروشده اشافي ايشده بوزده (۸۰) ي بو مقدارون قضايه در .
 (۵۰۰۰) دن قضايه قازانچي اولانلر قضا نفوسك تلي درجه سنده در .
 (سوق اجتماعيه) — عكار قضايك مجموع نفوس ذكورندن (۱۳۷۹۰) كيشييك
 ذراعت ايله انتقال ايمته مقابل آيجق (۱۳) كيشييك ناطق تجارت ايمته
 و (۱۸۵۷) كيشييك ايشه ايشيز كوچيز بولونمقده ايمش . عكار شهمي به قدر بالكر
 (۵) طيب ينشدرمشدر . امسلاك ساحي اولق اوزره عكارده (۶۸۷۶) كيشييك تخمين
 ايديليوركه بر مقدار نفوس عمومي قضايك بشده بري راده سنده در .
 صوك حرب عمومي نظر قده عكار قضاي نفوسندن (۷۱۵۱) كيشييك عسكركه آلتشدر .
 بوتون قضايه (۲۰۰) قدر راهب بولونمقده ايمش .

۱۱ — احوال درميه

احوال روحه لري اعتباريله دعي (حلبا) قسيمي اهالي سي بر كوانكه تلي ايمتك
 اقتضا ايدييور . ذرا ، حلبايلر ، بارز اولق اوزره كوستريله ييله جك بر حجه نفيه دن
 اوقادار محرمدرلر كه بوتلك سجه سز لكلي ري قبول ايله مك ضروري تولد ايدييور . .
 في الحقيقه هر دورلو اسباب شور و تمدن محروم بولونان بوزوالي انسان كنه مك
 بالكر بر موجوديت عضويه دن هيات بولونمق لري اوزون اوزادي به ايشاه قالميشق
 بر حقي اختيارم ازوم بوقدر . حتى حيات اجتماعيه لري دعي بر وجه تفصيل تدقيق و تحليل
 ايمك احتياجي ييله حسي ايديياز . بلكه بر دقمه حلبايلرك بوزلرته باقق و كوزلرته اوقاي
 بر نظر عطف ايمك بوتلك ديار روحيلر يك نه قادار صاف وني ، آل اولدق لري ايشه
 كفايت ايلر . . سنا عايه حلبايلرك بيانيك دن و كور كودن آزاده سفر بر موجوديت
 اولدق لري قبول ايمته من مجبوري حاصل اولمقده در .

هر حالده بو اوراق خلاصه من حلبانك بوتون طوائف موجوديته اشمل ايديليكمه در .
 اساساً حلباده اسلام ، خريتيان اوقويوب يازالرك مجموعي بيلمكه بوزده اون رفعتي
 دولدبرا بيلريمي ؟ . بوقادار درين بر شرق كويلواكي ايشه بي شبهه قضا مر كوزلرته يك
 آز تصادق ايدييله جك بر حالدر . باخصوص (بيروت ولايتي) يك قسم چريسنده يك
 متناز اولار حيفا ، صيداكي قضا مر كوزلرته صرف نظر جنين كبي اولانلري ييله آز
 جوق بر شخصيت مالكدر . حالوكه بو حلبا ، قدر شخصيتسز برر دها اولاييلريمي .
 شونده اعزاز ايجملي بركه بوساكن ، القبادكار و مطبخ كنه بشريه شهمسز هر
 محلدن قضايه قابل سوق و اداره اولدق لري ايجون جزوي درجه در بر اوناكارلق بوراده

بک مساعد نتیجہ حاصل نہیں ہوا۔ بنا علیہ ہو عضوی انسانوں نفسانی قوتوں بخش اچھٹک
چارہ لینی دود و نمک بک لڑائی و بک ضرور ہوا۔

عکار قضائے حالت روحیہ ایسے ہو قادر صاف و بی مال صایا ممالک۔ زیرا بر
طرفد عکار بکارتیک و دیگر طرفدن نور کنگلرک و بدویارک و نہایت اسلام کویلو لیلرک
و خرسنیاں طائفہ لریک آری آری اصاف روحیہ مالک بولوندا قاری اشارت اچھٹک
اقتضا ایسے۔

عکار بکارندن بر جو غلک شرائط استماعیہ لرندن متولد بک عسی و خشین بر حالت روحیہ
مالک اولدقلری اعتراف اچھٹکی بر۔ مع مافیہ بوللرہ قدوشدید انثار و سریع الانفعال ایسے ل
او اسبندہ روحوی صاحب پرست بر ابدال امثالہ ممالک۔ عکار دہ قوڈ صاحب اولق،
جایی فیصلہ پیسک و آرق لرنده مسلح توابعہ مالک اولدقلری کورمک، اراضی
کویلو بہ حاکم بولونمق، مردورلو آردولری بک کیش بر لا قیدی ایسے حصولہ کتیرہ
بیلک و نہایت کندیہ (بک) و یا خود (پاشا) رہبر تمک، ایسے بوبکارک حالت روحیہ
بولندن عبارتدر۔

بوتون جریان جیاتیلری تعقیب ایسے کتیرہ نقاط اصلیک کندیلرنده حاکم بولوندی
کورورسکر قابولری یاز و اغیارہ کشادہ بولوندی بران، سفر لرنده بولرجه تنوع و وجود
کتیرہ، کویلو بہ محکم ایسے، تیزان، باغیران، بعضاً اولرخی کونا کون عائیلہ
دولدی بران ہب او وصفلر او سائلرہ۔

مع مافیہ شونی دہ اعتراف اچھٹکی بک بو طبقہ منسوب بک سلم ترقی بہ استیاد لری بک
قولاید، و پو سہولت طبیہ کندیلریک حلیہ متحرک اولدقلرندن اشاعت اچھٹک در
محو بکارانہ بر (بک) و یا خود بر (پاشا) کتیرہ بعضاً بو طبقہ تک اچھٹک و کتیرہ
کورون بر شخصیتی مونس و صوفولمان بر حالہ تجویل ایسے بیلر، اساساً بو طبقہ بک
شیمی بہ قدر اعصار دور بر عینہ بر سربوط اولاری ایسہ لری سختی بولوندا قاری
سوری همان همان بولامالرہن نشأت ایسے دور، واقما سوک زمانلرہ بو طبقہ ارکاندہ
بک واضح بر انتہاک ہاں کویلو لری و حتی بواوایطیک تاثیرہ بر قاج مکتب عالی
مأذونی و بر مقدار مکتب عالیہ مآذولری بشدی کور و لہورسہدہ بو قدری بالغی کافی
صایلاماز، روایت ایسہ کلرک نظر آجیت مجموعہ سی اعتبارہ اچھٹک بوندہ (۵۰) ایسے ارقومق
یازمق بیان بو طائفہ تک نہ قادر سریع بر سوردہ احتیاج کویلو لری روشنیہ بک
بر شوی، زیرا ایسہ بر ترونہ صاحب بولمان بو طبقہ نور ایسہ شرائط طبیہ سی
اعتبارہ بر وقرتہ مالک اولان عکار محیطدہ بک فیصلی موقیبتلر نامین ایسے بیلر۔

عكار نژادلىرىنىڭ حالت روجىلىرى ايسه بر آرزو كره ذكر ايديله چكى كې خيمه نشين بدوليكده محافظه كار دوديدو روحلىرى يك معروف بولدىنى ايجون هرايكينسندن شيديك صرف نظرله عكارك اسلام كويلورينه ونهايت خرسىيان اهايسه نخل كلام ايله بوروز:

عكار كويلورى اون دن برى كوردكلىرى شديد تضيقله علاوه وسائط واسباب ترقى وتتمدن اولان محروميتلىرى ساقمىيله حيايلله شيبه اوصاف روجه اوانه ايتكده درلر . مع مافيه عكار اهايسندن ساحله قريب ودوز اراضيدى ساكن بولونالارله طاع طرفلارنده وه جرد ده باشايللىرى تفرق ايتك ضرورى در . زيرا برنجى لرى نه قادر مطيع ومسال لشكار ايسلر ديك لرلى او مرتبه ديك قافلى ، عنادجى ، حشبن در . حتى «جوسه» ، «خرن الرمان» ، «قطع» طرفقزنده سوك زمانلرده آراسيره ظهور ايدن بعض چنلر واردركه ساحلك مسالشكار كويلورنى ايجه بيلدبرمشلردى . بونك بيجوندر كه ، كرك «حلب» ، ليلرك و كرك «ميفيارا» ، «جديده» ، «شيخ طابه» دامالى كويلر اهايسى نك حياتى عكار ليلر بئنده اشتهار ايلدش ايتش .

عكارده بولونان خرسىيان اهالى به كلنجه بونلرك قضاده موجود ايكى بوزده قريب (راهب) ك بعض نايىسانه قايلدقلىرى بوراده مختصر آ اشارت ايتكده برابر شولنده اعتراف ايتتى بركه هنوز سور خصوصنده يك كريلرده بولونالارينه رنمأ اسلامله نسبتله كرك قبايلت و كرك حيات اجتماعيه اعتبارله يته بر مقدار ايلوده بولونبورلر . واقعا مهاجرت كوزلرى عكار ليلرك خنلرلى ممالكين زياده خارجه چوروش ايسده آمرىقشاده بولونان بيلكلرجه مهاجرلك كوتوردكلىرى پارملرله عكارك خرسىيان كويلرندن بر چوغى وخاصة (نبيات) ، (بانو) بويلرى كوندن كونه كسب معموريت ايتكده ايدى .

مع مافيه بونلرك آمرىقشاده سرف ايدى چكلىرى فعاليتى سوريه به تحويل وحصر ايتك شواىل دوشونولسه شهسز مملكتك نك ظاهرى ده كيل اساسلى بر سورتنده قازاناجنى در . خلطرا ايله نك كلامدور .

عكار خرسىيانلرى نك بوزده ۳۵ - ۴۰ ي - بر نخبه كوره - اوقور ، يازارمش ، (بانو) كورنه بو نسبت بوزده ۷۰ - قدر بر كسلدكده در . بوتون خرسىيانلردن (۱۰۰) - قريب نالى تحصيل كورنلرى موجود در .

آمرىقشادن عودن ايدلر برابرند كوره نك تانبريله وياشايش اعتباريله بر مقدار ايلكلر استسحاب ايتكده ايسلرده غريبدر كه كشتف بر حوله كسل ولاقيدى ايله دونبورلر . باخصوص بونلرك آمرىقشادن كوندردكلىرى مبالغك نوليد ايتتى يك طيبى بولونان حاضر دن بيمك وعاطل باشاق سچيلرى عكار محيطنده تپل بر طبقه ناس وجود

کثیر بود که بوطینک حرب عمومی انسانند یک زیادہ در چار خرابی اولدینی دوشو۔
تمک ایچون فضلہ بر فکر ویا بر درایت صرفہ لزوم اولدینی یک بلدی در۔

۱۲ - احوال صمیم

عساکر قضاسنک احوال صمیمی ذکر اینجوزدن مقدم (سایا) تک وضعیت صحیحی
بر مآندار موضوع بحث ایله حکم۔ فی الحقیقہ (حلبا) ء هواسنک لطافتی واعتدالی ایله
معروف بر قصبہ در۔ صوبی دخی اساساً تمیز و براق اولمقله برابر بر چار یک ساعت مسافده
بولونان و (عین الجزن) اسمی طایفیان بر منبهدن دمبر برورلر داخلندہ جریان ایدمرک
قصبہ داخلندہ کی حوضہ کثیر لیکلی ایچون بولده ترشحانہ دوچار اولمایور۔

اساساً بنہ کوی قرینده و جنوب طرفندہ (عین الملول) و شمال طرفلرندہ ایسه (عین
الوادی) ناملریله قصبہ تک ایکی منہی دها بولوندینی کی اکثر اولرده قوبولر دخی موجود
اولدینی ایچون حلبا لیلر دائماً تمیز صوبولا بیلورلر و بر خصوصده بالطبع برکونا
استطراہه دوچار اولمایورلر۔

مع ما فیہ هواسنک و صوبنک کوزہ لکنہ و تخماً حلبانک اولجہ بیان ایلدیکی وجهہ
اولری محدودلر شرایط صحیهدن اوزاق بولونمقدہ در۔ حتی بو اولرده یک لزوملی
محلرک قضائی بوس بوتون عفو اولونامیه حق بر خطائلق ایله لی در۔

فضایه کلنجہ وضعیت صحیحی اعتباریلده ایکی بویوک منطقه به تفریق اولونایلیق:

بو منطقه اردن بری ساحل قسمی دیگر ایسه (جرد) طرفلری حیوی در۔ ساحل
قسلری دوز نازلاردن عبارت اولمقله برابر آقان صولری فضلہ بولوندینی درایتی دخی
بو صولر ایله اکثر یا استنا ایلمسکده اولدینی ایچون بو اراضیده بولونان تک توك کوچوچک
باطفاقلردن مرزخی بر محیط و موده ککملده در۔

(جرد) طرفلری یعنی طاغلق اولان قسلر ایسه هواسنک بیوستی ایله معروف در۔
عساکر داغلی شہہ سز سوریه تک اظیف محملرخی تشکیل ایلمدیکی حالده بورالز دہ بولر
پایلماش و کویلر ایشلمہ مش اولدیفندن سرایا قبلی بر صیدہ حالی آلابیلان بو محملردن
استفاده ایلمده مکدمدر۔

بورادہ کی کویلرک اولری ده عمومیت اعتباریلہ حلبانک اولری اکثر دقلری ایچون
بالطبع اوزم صحیهدن یک دور قالمتمدر۔

ترک حلبادہ ء کرک بالموم قضادہ اعتباری و موضعی اولق اوزره موجود خست لقلردن
مالاربا ء ذات ارنہ ء وذات الجنب کی خست اولری تمداد ایله بیلر۔

صوک (۳۳۳) سنہی طرفندہ حلبادہ (۷۰ - ۸۰) کیشی مالاربا طوتولاشدر۔

بو اعتبارله تقريباً اهلينك اوندو بري بو خسته لقه معروض قائلش ويكدر . ديكر خسته
 قلردن ايه حلياهه مذكور مدت طرفنده آتق دروز بشر مصابه تصادق اولومشدر .
 قضايه كلنجه عكارده اكثر يا ساحل كويلرنده اولوق اوزره هرسته (۵۰۰۰ - ۲۰۰۰)
 كيشي مالارايه مصاب اولور . ينه هرسته (بروكسبت) ۰ (۲۰ - ۵۰) ، ذات الرئيه
 (۲۰) ، ذات الجنه ايه (۵ - ۱۰) كيشي لك تخميناً طوتولديني واقمدر . بوتون قضاه
 (۱۰) كيشي وره مصابدر .

امراض زهرويه دن فرنگيه دوچار اولانلر يوق ايسده دهها خفنه طوتولمش (۱۰۰)
 كيشي قدر تخمين اولوناييلير .

امراض عارضيه واستثنائيه كلنجه كچن ۳۳۲ ، سنمي طرفنده ، حلياهه ده قوبه .
 رايه ۷ - ۸ ، كيشي مصاب اولمش بونلردن بشي وفات ايمشدر . تيفوسدن ايه ۱۰۰
 - ۱۵ ، مصاب وقوت كهرك بيه بونلردن بشي وفات ايمشدر . جدري حلياهه ظهور
 ايمشدر .

قضاهه لك چوق تيفوس وجدري حادثه لري ، قيدق ، كوينده ظهور ايمشدر . تيفوسه
 مصاب ۶۰ ، ككشيدن ۲۰ ، ي وجدري به مصاب ۲۰ ، دن ۱۰ ، ي وفات
 ايمشدر .

بوتون عكار قضاهنده ۳۳۲ ، سنمي طرفنده ۵۰۰ - ۶۰۰ ، تيفوس مصابيدن
 ۱۰۰ - ۱۲۰ ، كيشي ۳۵۰ ، قوله را مصابيدن ايه ۲۵۰ ، ي و ۳۰۰ ، جدري
 مصابيدن ۵۰ ، بشي وفات ايمشدر . بو حساب كوره امراض عارضيه دن تقريباً ايكي
 بوژ قدر وفات وقوتع كلش ويكدر .

۳۳۳ ، سنه لك ايلك دوت ماهي طرفنده ايه بكيدين و تقريباً ۲۰۰۰۰۰ كيشي
 باييلان ساني نمره سي اوله رق جدري حادثه سي ظهور ايمديكي كي قطعات عسكريه دن مأذون
 خسته لر ورود ايمديكي ايجون قوله را و تيفوسدن نه مصاب ونده وفات ظهور ايمشدر .

عكار قضاهنده اشكيلاوت صحيه ثابت ناقصدر . شيدكي حاده قضاهه بوزشده قرب
 كوينده كي صحت عموميه نه نظارت ايمسكه برابر خسته لرني نداوي ايدو حك اولان
 يكانه بلديه طبيي بالطبع بو عظيم ايتي نه قدر متحمل اوله ، يالكر باشه قاوردانلار . محلي
 طبيب كچن نه طرفنده بيك ساعتدن فضله آت اوزره ، بولونارق عكارك شرق و غمري
 دولاشديني سويابور . ديكر طرفدن وسائط لازمه صحيه لك و شرائط مساعده حياتيه
 لك فقده كي اسباب واردركه بو كويلره فارشو دهها اهتمامكار داور اتق لزومني اظهار
 ايله بور .

عکارده بکانه اجزاخانه اولوق اوزره جاباده کی کوچوک بلدییه اجزاخانه سی کوستره بیلیرن . بنا علیه بر خسته به بر طیب ور مقدار علاج لازم اولسه کرک طیبی و کرک علاجی اده بیلک ایچون کونلرجه انتظار ایتمک مجبوری بولونمقدور .

سربدن اوله بانو ، قیبات ، کویلرند ، برر خصوصی طیب ایله قیبات اده و حیاه اده برر اجزاخانه وینه قیبات اده بر ایثابان جراح موجود ایدی . نسیبکی حاله بو اجزاخانه لر قاباش و طیبیلر افکاک ایلمشدر . قضایک آشی مأموری دخی وینه باشقا عمله نقل ایدیشدر .

۱۳ - لسان و اریات

عکار قضایتمده عمومی لسان اولاری خلق عریجه سی ذکر ایدم بیلیرن . اساسا قضایک اوقوق ، یازمق بیللر قسی بک محدود اوقاقه برابر بو بیلکینک درجه سی ده بک نقصان اولدانی ایچون قسیب عریجه به واقف اولایلر از نسته اوزر .

دیگر لسانلر کلهجه نورکجه ، عکار تورکنلری بینه بالطبع متمم ایسه ده سکرک حیاهه و کرک قضایک دیگر جهلرند بیکده بر نورکجه آشنا کیمیه بوقدر . مع ما فیه عکار کلرندن وقیله استابوله عشرت مکتبده اوقوبایلری بر آز تورکجه قوز .

شاییلودر .

السنه اجتیبه دن ایسه بالعموم قضاده فرانسیزجه بیللرک عددی (۲۰) ، انکلزجه ایسه بولونانلرک ایسه ۳۰-۴۰ ، کیشی در ، بوکا مقابل آمریقادن عودت ایدیلر میانشده ۱۰۰۰ ، کیشی قدر اسپانیولجه واقف اولایلر واردر .

عکارک بو اعتبارله اک متمم واک معروف لسانی خلق عریجه سی در ، حتی بورکسی طیبیلر اوقدر متحکمدرکه عکار بکریته کردجه بی اوتوندردی کی ایلروده اضیاج ایدیلرکی وجهله عکارده متوطن تورکنلرک لسانه داخل اولاری بر طرفدن تورکنلرک کتایک بری اشقاله و دیسکر طرفدن تورکنجه تک برینه بوس بوتون قائم اوله بیلک دلایل اراغنه باشلامشدر .

عکارده بو خلق عریجه نیک شیوه اعتبارله کوستردیک اوصاف طرابلسی لهجه نیدن بک فرقی سایلاماز . والحاصل لسان اوزده مشداول بر جوق بارجالر واردرکه بونلر میانشده ، دیکه لر ایشاده مستعمل اولانلری ویاخود میجانه ویا عنایه (*) توغدن بولونانلری ونسایت ، نینی ، سورتنده استعمال ایدیللری قابل تفرشدر . بو

(*) جدید ادبیات دائر اولان فصله مراجعت : بیرون ولایتی - جنوب قسی ص: ۲۴۸

بارجارك هئت مجموعهمي عكارك خلق ادباني تشكيل ايمكده در .
واقما بو اثرلك عكار حيات و مناظر طبيعيه سي تاميله تمثيل و اظهار ابدومدكري
كور و ليور ابدومده عيقله تكرر ابدلهري اعتباريله شهبسز شايل نذكار عد ابدلك اقتضا
ابدز ؛ بو اثرلر مياننده آبيده كي شريفلري انتخاب ايلوروز :

— شرفي —

هلا بلور و يا يحي

تمذيبي ما اطيع العادبا

ورميت سلام ماردرا على

باشوق الزين من كه لئه

جوت آئين واحد ما حاصلی ...

• ترجمه سي •

• اي سه و گيلم ! كله شيه اولان باناقار كله سن يحي نه قدر اوزبورسك ؛ بو ايسه
بو قادار اوزون يحي چكتم ؛ كنديرني سلاملام . سلامي آلمادار . بر تيه دن قوشان
كوزمله باق . بن ابري بكا نصب اولادي . •

حياتك شرب طرفلر ندمه كي واسع اوومده وقتيله بعض آثارك حفظي مقصديله يارلمش
اولان متمدن بچكلرك آلان بولون يحي دوشونله چك اولورسه بو شرفينك تاميله عكار
حالت روحيه نيك ب معصولي اولد يحي توضح ايدر .

عكارده بو نوع شرفلردن ماعدا (ميچانه) (رعنايه) ناملرني حائر اثرلر دعي
موجوددر . بونلردن ايگيسي انتخاب ايلوروز .

— ميچانه —

ياميچانه ، ياميچانه ، ياميچانه

ضحكت حيار الدار امينو حياينا

ياميچانه ، ياميچانه ، ياميچانه

ما اوس خدك مابوس يدينا

ياميچانه ، ياميچانه ، ياميچانه

من بعد حتى شولفتني مبحر ما ...

• ترجمه سي •

• دوستلرمزك قدوس مناسبتيله اولرمزك طاشلري يسيله كويلور . فقط اوبنم آلمي
اريمدن بن اولك عذارني قيبيل ايدم . اوقا كلنجه ، بيم كنديرسندم كي آلاچمه رعنا
مندیلك اوچيله ناسل اولورده يحي رد ايله بور . •

میجانہ نوعندن اولان بو شرقیلر دائمہ یا میجانہ ... الخ، تقریبہ ادا ایلمسکدور.
برہ عناہلر وارد :

— عناہ —

یاہل مجذع دلوک خذ معنای
سلام لاریت القیت معنای
و حق الیت یا عابد معنای
غبت عن قرائمہم والنوم طاب...
مألاً ترجمہ سی

• سن محبہ کدن قورقارق نہ سولہ چککی بیلیورسک. بن ایسہ سلامی کوندر بیورم.
ون قسم ایسہ رک سی تا مین ایلیورم کہ محبہ مک قرائی ہی بیوش ایلیور. کندیسنی بلکہ
رؤیامده کورورم دمیہ رک خواہ بیلہ عاشق اولم ...
سرزلیش نوعندن بولونان بو کبی از لردن باشقہ رقصلر دیکہ لر اتناسندہ ایراد
ایدیلن مشرک شرقیلر موجوددکہ بونلر ال چیربارق ایراد اولونور.
— دیکہ شرقیلرندن —

بین السمراء والبيضة في قعدہ بدها دیوان
ولان یاخذ النسيبہ بضل مقضی کیفیہ
اقدنو بضل ہنیہ لو کان تلتینہ زیوان
وللی اخذ للسمراء عینو بضل لیرا
واقعدہ معو مرہ لو عملت اکل الحکام...

• ترجمہ سی •

• بیاض قیز ایلہ اسمر قیزہ دائر بر افسانہ وارددک بوندن بر دیوان بیلہ یازیلایلیکیر
کوزہ لی آلان حیاتی خوشجہ کچیرر؛ بیدیکنک اوچدہ ایکسی و طاووق بیی، نوعندن بیلہ
اولسہ اوندن ممنون اولور. اسمری آلانک کوزی ایسہ دائمہ کیشلریدہ قالیر نوزحاکلرک
بیدیکی بیلمکدن تناول ایسہ بیلہ بنہ حیاتی آجی کورر...
بو مظلومہ چوندن چوق کوزہل بیشد برہ من عسکار عیطی ایچون نہ درین بر فریاد
اشکابی ساویدر.

— دیکہ شرقیلرندن —

مانی یا حیب یا مانی
تولف و اشق خالان
مانی مدور طماع

وعقلی من راسی ضایع
وشو محمل یا باسع
خوخ وغب ورمان...

« ترجمه سی »

« بن نعیب ، آی سه وکیلم بیلیرمیک ؟ بن حاضر لایوب ده ارقاداشلر مه پشیم .
اساسا طمعکار ده کیلم ؛ عقام ده باشمده دکلدور . ای حاجی سن اربک ، اوزور ونازمی
طاشبورسک . »

عکارده بو بوکا مشابه منظومه لر ده مضمونک عدم کفایتی جالب دقت اولمقده برابر
بر طرفدن ورنسک رقاصان وفاقیه لرینسک دخی دولتون اولماسی رقاص عالمینده ککرت
استعماللری انتاج ایلکده در .

عکارده تک تک یئتیلر ده تصادف اولونیور بولر میاننده آئیمکی یارچایی ذکر
ایده بیلیر :

— ییتی —

هی وهی وهلییه
وشال الله یا رقاعیه
حطیتو بالمرجوحه
خفت علیه من الشرحه
والله عليك صلوحه
وهزی لیبو حتی بنام
هی وهی وهلیتو
شیخ احمد بیرشو
یارنی بکبر و صیر
انا برنی ولیدانو...
« ترجمه سی »

« هی ، هی رقاعیلر ... اللهم رحمتی ایچون توسط ایدیگر . بن چوجوغمی صالحینجاغه
قویدم . جانلاقدن قورقورم ای صلوحه ، صالحدک ، سن بیکی ساللا وقورور .
شیخ احمد دخی اووهده در . اووه در اوونی قورور . ای اللهم . ایسترم که یوروم بویوسون
وینشسون . بن اونک چوجوقلری ده بویوشمکه آمادیم . . . .
بو ییتی متعدد نقاط نظر دن عکار حالت روحیه سی تمثیل ائمکده در . زیرا بر طرفدن
« رقاعیه ، طرفتی عکارده بویوک بر فیض و تمسایه مظهر اولمشدر . نیکه کیم « حیزوق ، »

۱- تیدیق ، ۲- قرنه ، ۳- کوبلار ، ۴- رفاعیلرک برر تکیمسی بولونمقده در ، دیگر طرفدن عکارده .
بعض شیعلرک و سائرمک کرامته تمامیه قائل اولدالری ایچون چوجوقلرییه سوبلدکلری
تینی ده دخی بولوعدن اولن اوزره عکار اوومسند . یانان برشیخدن بحث ایدیه کلکده
واونک روحایت متصوره سنن استمداد اولمقده در .

عکار ادبیاتی موضوع بحث ایدمکن استطراد قیلدن اولوق اوزره بوراده مستعمل
پوزلرجه شرب منله دائر آسه آلتش بعض اثرلر حائده بر مقدار اعطای معلومات اتمک
افضاً ایدم . فی الحقیقه بیروتده آهای یسوعیه — جزوینلر — طرفندن نشر ایدیلن
المشرق مجموعه شهریه سنک (۱۹۰۶) سنه بی حزران نسخه سنده ، سوریه ده مستعمل
عمومی ضروب امثاله دائر ، انلون جیل ، طرفندن ترتیب ایدیلن مجموعه به بر ذیل اولوق
اوزره ، سایمان غام ایسوی ، امضاییه و عکار ضروب امثالی حاوی اوزونجه بر مقبله
نشر ایدلشد .

بو مقاله ده شهر و مواسم و ایامه و نهایت حادثات طبیعه به حائده اولوق اوزره پوزلرجه
شرب منل ذکر و عکار قضایه نسبت ایدلشد . حال بوکه بو ضروب امثالدن دیگر
مخلرده مستعمل و معروف اولانلری بک چوقسره . بو میاند اولوق اوزره :

۱- النار فاکه الشتاء — فرش الابيض ليوم الاسود — الولدان مذکری مسا بوضعه
ایه ، کی هریده وحی هر لسانده موجود اولانلرینی ذکر ایدم . بیلرلر . حتی کوزکلر
عندده :

۲- مانغال کیناری قیش کونک لاله زار ایدر — آق آنجه قارا کون باچوندر —
آغلامایان چوجوغه ، ۳- ورمزلر ،

سورتنده عیناً معروف اولانلری عکاره مخصوص کوستمه کتیرر مهو اولسه کر کیمسه
بو کی ضروب امثال اولسه اولسه عکارده مستعمل و معروف اولایلرلر . بنا علیت
بو کیلرک عکارک محصولی اولماسی بالطبع افضا ایتمز . با خصوص عمومی بر ضروب امثال
مجموعه سی اولوق جمع ایدیلن بر اثر ایچون دخی بویله بوتون سوریه جه معروف اولانلریک
عدم ادخالی فی شبهه بویرک بر نقصان تشکیل ایدمدر . بو جهنک قارنلرجه نظر دقسه
آینمسی هر حالده بک ضروری و ضرور ایدر .

عكار داغلرئده

۱ - ملباره كواشره به

حلبان اعتبار آتھای داخله ده اجرا ایدم چكمز سیاحتك ایلک مرحله منی تعیین
ایلك ... بو ، شیهه سزه ، بزم ایچون ، يك حائر اهمیت ایدی . ذیرا اقصای عمر ایدن يك
اوزاق اولمایان و حلیا ، كویلك وضعیت عمومیسی ، آیدم اوغرایا جفتوز مراثر سازه
ایچون بزی دهرین ، دهرین دوشوندر بریوردی . . كندی كندی بیره دیوردوق که :

- دیگر قضالر دخی بویه ایسه ...

بزه بو جمله مزى بر دورلو اكمال ایلك ایسه دیوردوق . ولایتك قسم نمایسی
حفظه ایلک خطوه ده حاصل ایدم چكمز بویه بدینانه بر عقیدهك متباد با بزی اوزمه جلی
بیلدیكمز ایچون هر شیشی خوش کورمك جهتی ترجیحه مضار قابوردوق .

حتی اگر زمانمز مساعد اولایدی عكار قضا سنك کویبارئده بر مدت چمتجو ایدم رك
بورالریك مادی و منوی بوتون عمر و میثارینه تحمل ایدم چك ایدم . با خصوص عكار
قضا سنده شایک تماشا عیلمك بولوندیغی ایا ایدنلر آزده کبایدی . دیوردوردی که :

- جرد نظر قلمری ، سوریهك منظره اعتبارله اگ ممتاز برلمی صاییلر ، او داغلك
بو کسکلی ، او اغراجانلر ، او آقن سولر . ونهات او لطیف هوا ، هیچ بر یرده
بولونماز . بورالری مطلقا کزمه ایسکمز .

بدایع طبیعه دن زیاده محاسن منعبیه مقنون اولانلر ایسه (به نو) ، (قیات)
کویبارئدی و (عكار الشیقه) بولنی نوصیه ایدیوردوردی .

وقتمز بولونایدی بونلرک کافهسه ابریشمعی آرزو ایدم چك قنار نیکیین اولمشدق .
مع مایه تور کلمرک ساکن بولونماقلمری (کواشره) و (عبدمون) کویبارئده اوغرامق
سوریهله عكار داغلرئده بر اوفاق جولان یاغمايی ترجیح ایئدك .

بو کوچوک سیاحتمز بیه آت اوزرئده دوت ، بش ساعت امتداد ایدم چك ایدی
واکتر (تور کلمر آراستده) فضلہ بر زمان صرف ایلك مجبوریتی بولونما باجق اولورسه
تکرار دوت بش ، ساعتاق بر سیاحت سیاهانه عقینده دیگر بر قضایه (حصن الاکرادک
مرکزی بولونان) تملکلیج (قصبه) مواصلت ایله چك ایدم .

خلاصه ، ابلک مرحله مزه مخصوص اولیق اوزده تعیین ایدمیلدیکمز بو بر کونلک
سیاحت پروغرامی یزه دیکر لریدن دهها مویس و دهها نافع کوردیور ایدی .

کوشی ، حلنا تیلر بیک ضرور لریدن سینه بیالری بیوتون اوومه سر بر تن ، بز کوچ
حال ایله احضار ایدیله بیان بختاب و توان آلمه رآب اولور و قایچی ، صاب
قالبک اوزرندن سوزولورجه سینه ایدرک (حابا) نک شمال طرفلرند . بولونان اوفاق
مانجه لریک و نهایت خرمانلر لریک جوارلندن آیریلوردق .

دها ابلک آیدمه بو تخلفر سا و سائظ نقلیه ایله دار احق کچی بوللری ، و بو یوتسولقلار
یزه قرون قدیمی خاطر لایبور ایدی و بز آیدمه ، صاف اولانجسز زحمتلری دوشونورک
شیدیدن دیرین بر نأثر ایچنده بولونیور ایدک . صاغ طرفده دوام ایکن کوچوچک تیلرک
برنده سیاحتک ایشیق لریله کولوساین (شیخ محمد) ک اوزرندمه یوکنده ان عظیم بر کلپسا
بناسی ایسه یزه استیزا انکیز خندلره آیرلانیوردی .

بۇ شمادیا شمال استقامتی تعقیب ایدیلور ، حلنا و جوارلی نیالرینه ، وازی بر بولدن
ایروله بوردق . آذر بر زمان طرفده (خریبه) کویه ، موصل اولان طریق صاعغزده ترک
ایندکدن (و نهر خریبه) نک بر فرعی بولونان کوچوچک بر درونی آشدقن سوکره
بوس بیوتون منحنط بر وادی ایچنده قالمشوق . بر آذ اوزانلرده و وواجهه مزده و تیل
عباش ، کوی کوردوشدی . بر آذ سوکره ، خریبه ، نهرندن کچدک ، شمندی ، آدی
ختم بوش و آرتیق داغلا باشلامشدی . بۇ دخی بو داغله ، طهر ، تارق کونشک دوغقلی
طرفلره دغرو ایلریله نک ایتبوردق . صاعغزده ، بر واریدن سوکره بر بری تمیب
ایدن داغله وادی ، اوکمز و جوارمن دخی هب داغلق ایدی . بالکز آرقه مز ، و سیکیز
اولدنی فلن اولونان آسیر اووملر و تارالاردن عبارت بولونیوردی .

صاغ طرفده و اوزانلردن هتیه ، کوی ، بر مدت سوکره کوردندی ؛ اوفاق بر
تیل آیتبوردق . قارشی مزده ، حویب ، کوی ؛ صاغ طرفده ، اوزانلده ، و حجابیه ؛ آذ
سولزده ، سندن ، و دیرین ، کویلری زونما اولشدی .

یک آذر بر زمان کیمشدی که رهگذارمن بر ایسته نحول ایله بوردی . شیمدی هر
ایکی طرفزده بر وادی بلیمشدی . مع مانیه بر مدت سوکره اولکنسدن بو کسک بر
تیه طیرماندیمز حالد صاغ طرفلرده ، و اوزانلرده بو کسک ان لیلان داغلا ندن و طهر
القضب ، ک قاری شاهقه می پانده یک کوچوک قالیوردق . شیمدی اطراف اربعه مزی نا
محدود کویلر صاریوردی .

وادی نک آرقه سنده و صاعغزده ، نمایله کسب توضیح ایله دن و بحالیه کوی ترک

ایدرکن سولزده ینه بر وادی آرقه سنده کوزوکن ه غزاله ه کوی بر سدت بزی
تشیع ایلبوردی . بویلهجه بر مقدار ایش ، وسوکره بوتوش . وهب بو یکسقی مغاره
دوام ایندی .

نهایت حوله ه ساهدن اختصاراً مسائل نبلر آراسنده ایلبوله یه رک اوزاقلرده
ه نصیره ه داغلرئی ه لبنان ه داغلرئدن آبران ه مرج ه (*) بوتون جیلاقلهبله کسب
توضیح ایشندی .

شیمدی کدر کهمز ه پادچالردن ه صارب داغلرده مرور ازمان واقفام ایله اورهلمش
کچی بوللردن عبارتدی . مع ما فیه بز ده کبزلک سلطندن ایجه یو کلمک عئلرده قطع
مسافات ایله بودوق . داغلمک بو جیلاق تیلرئده احرار انا سن او بئرح دور کدر اوللا
سه ه سیهه ایجه یو کلمک ان کونلک تیرغین و آلهولی ضیاری بو توز کوننده نا قابل تحمل
بر حال کسب ایله چکدی .

کجدیکنز برلرده حیاتدن اثر بوئدی . اساساً بو بالچین قایا کتللرئیک هیچ بر طرفی
قابل ذرع ده کبلیدی . مع ما فیه بهضاً کوچوک مساعد برلرده بئشدر بران نصر بئدایک
یشیل واکلی پیرانلری بو تئوز صیجانده سوکلانه قیور بیلوردی . بز مضطربی ایدک
ویاخورد ده کلمی ایدک . تیلر ایله بودوق . بالکیز شوی اعتراف ایجلی ایدک که
کجوانی مزیدی بوخش ویزسلدایان اونا محدود سینکر اوقادار ایشنان شیلر ایدسلر که
بوتلردن تحلیلی قسیر ایچون نه نسیرلر نه استونمز و نه آلرمنز ککات
ایشیوردی . بز بویله کیم ایزلرکن ه یانم زملردن آریلهوق حیاتلرئی قزانمیق
ایچولر بورلره آریلکن بر قلیج توشک بائزده اوچوشد قلرئی کور بورد ودها
سوکره اوشلرک سلون برود روحلردن سوذوان بلورین صدالری دور بورد .
وق . اووخ بو قوشلر بزم ایچون نه منبسی آرقاداشلر ایدی . یانم که بر
بوتلر کونلر کوننده بزم برود ومن طیبی اولسقی ایچوننی بورلره قدار اختصار برود
ایشلردی . . . .

سوله ه وادی آرقه سنده ه شریبل ه کوی کور و لودکن دنلال ه توبک داغلندن
کجسه ایدک ده اوزون مدت دوشونه چکدک . اساساً بو تیلرک انسانی دوشوندرمه
منی قابل اولایا بایر میدی . ایشته ه اوچ ه درت ساهندن بری آنلر اوزلرده بولونندن
حاله ه خلا منزل مقصوده وازا بوردوق . وهب بر بوتوش ه برتیه ه سوکره بر

(*) مرج — بئیلک بر واروه دیکدر .

ایلیش . وحب بویه . اسمر نیلر بربرنی تعقیب ایدیورد . فقط بولمز بر دورلو خنامه
ایروردی .

اوزون بر مدت ۴ بر ساعتی متجاوز بر مدت آنلر مزله کاه . یوکسه . یوکسه . کاه
آجاله ، آجاله ملی مراحل ایلرکن دائما عینی ایسوز وپوروجی قانلر بربرنی ولی
ایدیورد . عینی اوزاق کوی منظرلری دوکوقی و اسمر ضیالو آراسنده سس سز . سس سز
ایروردی .

کونش زواله ایرمشدی که صباغ طرفده تورکن کویلوندن . دوسه . کوی کوزو .
کشدن . بو بزم ایچون حقیقی بر حارثه بشارت اولدی . بر مدت شرق استقساننی ترک
ایدهک شماله دوشورو ایلروله . به و آرتیق قانلری برامتهرق حصاد ایلیش نازلارک
اوزوندن یورومک باشلامشدی . بر مدت کچی بوستوزی آناجلرینک بزه اوگون یک
روحان و جانیجش کوردن اسمر کولکلری آراسنده ایلرولکدن سوکره آکسزین
کندییزی قاب قارا بر کویک ایچنده بولمشدی . بوراسی نورکسارک . کواشره . کوی
ایدی .

۲ - نورکلندر آراسنده

آشین بر نوز ککوننک آغیر و بو غوجی بر اوکله صیجاغنده . کواشرمه (ص) به
کویلشمز ، اضلا بکله نیلرین غریب بر حادته اولمشدی ؛ قصه ک خارچنده ؛ بستان
یوکسکجه و محود بر سطح دائره ای آکدیران خرمن عهتده بیکیل دوران زورین بولمشدی
باشاقلرینک باندن بر ، ایکی نورکن قیزی دیرسکلری دیزلرینه آوزجلری ایله نانا لریته
دایامش ، سه و بعلی اینکلرینک بو بوک بر اشها ایله چیکه دکلری صادامش اولتیرک سولک
صایلری و سولک دانه لری پیتر دکلری کورمک نهالکیله بکله شورلر ؛ و بر آز اوزاقده
معدن کوموردی قانلرینک ایستیفلیرته بکزمین اولریله قازا ایزدومان بولمک کویلور
اولونان کوییدن برر کولکه خاندن ایریلاراق ؛ اللرنده بو بوجک سیاه دستیلرله خرمن
محلده دوشورو قوشه قوشه کلن بجریکلر نورکن چوققلرینک بر آز سوکره سوناقلری
بلورین سو قطرملرینک خیال لیدیزی دها ایرکن نوش ایتک حیحاییله چیرینیلوردی .
خرمنک بریستده ، کیم بیایر نیجه بیلمردن بری بو قازا کویک بر نشانه موجودی
بولونان ونا اوزاق کویلر ، اوزاقلردنکی اسمر کویلر . و نهایت قازلی تیلرله نصیبان

(۰) کواشره کله سولک اصل کویچه انسان مناسنه اولاق اوزده (کویچر) لغتک غلط بر جمع
مکسر عربی اولاق ملحوظدر .

اولان داللى بوداقلى اختيار بر بالاموط آناجلك قويتو وپورچك كولاكسندە باققسندن قورنارلش غلر اولغان دىكى نه اولدىنى بايلىسز پورچك بر توركن حصيرى سەرلش ، تراشنى لرومندن فضلە اوزون قيراش بيقل بر رزى اولجيسى ايله هر يلى باغلى شت ، نجبه بر ورگو ماموزى وفراديلرى تعقيبه جيفمش بر ايكي نالدارمه سواريسندن عسارت بولونان كويلرك زاترين دانشمى بر متناد سيرالخش ، بونلرك بريسته بر وضع عبيداله ايله ديز چوكن پرتيق اورومالى ، يايق بوزلو ونهات موس ، ور دامادلى كوزووكن قلد بر قاج توركن اختياري ايله عاجز بر ايكي اختيا قارين بو بر قاج مخلوقدن كلسى عمتل بر فلاكى دوشونبور و آناخلردن قورقورق پورالرينه چكيان كواكچنلر كى بو آلتين نومز كوتك آخبر بو غوجى اوكله صيچاغندە بي نواء - پيشورلردى .

آلمزله بو سال ديدە بالاموكل جوارينه گدكيز زمان ، بولايق واختيار سبالورده ساكن بر بحيره دوش بر چاقبل طاشينك سلع مده وجوده كتم چكى ، تاملال دائره لرك قوشه بگزمين نامعدود اضطرالرك آكسز ين باره لك ، كندكك كيشله ديككى كوزمزله تامنا ايدىيور كى ايدك ، و دت ايدىيورلوق كه خرمن غلسه توركن نيزلى برلندن قيرلاش ، بوزلرى باش اورتولرله ساداق بررور كوپا دوعرو قاجايه ساضر - لاپور ، آلرند ، دستيل اولدىنى - ايله توركن چوجوقلرى كوى طرفه دوتارك بر هيجان بايلىسى صيچاشد برمه چايلىشورلردى .

حلبانن ليربول كوسترك اوزره انتصحاب ايتديلمز نالدارمه سواريشنى تعقيب ايتك سورتيله ، نواشوبه ، يه بو اوكله صيچاغندە تاكسان كيريشمز بونون كوى خلقنى وحى زاترينده دوشوكلد برمشدى . كنديلرك بو اضطراب آيليرنى حس ايدر ايجز دوجال تعارب لزوم كورمشك ، و نه ورگو ، نه عسك ، نه باره نودوه ، نه هدبه ، نه توتوك ، نه گده هيج بر شى آلى اوزره كنديكزى و لطيف و نظيف بر خدمت ايله موخلف اولديقمزى اولره آكلانديقمز زمان اوصاراران سبالر ينه شمش واودو كوق نظرلر همان كور كابلطلم الله دولكندى دى

آرتيق بورك ، كوچوك شادان و ممنون قوشبور ، كيمى سجاده كيمى دوشك كيتروپ سريبور ، قيرلر باسديق ييشديريبور ، چوجوقچنلر ايسه سبالر دستيليرنى آرتيق بزدل ايسر كه بوزلردى .

دات ، بش ساحتلى بر بور غوللندن ور كوشدن صوكره بوبالاموط آناجلك قويتو كولاكسى شيمدى زم ايچون استراحتيخش وسرين بر يولاي اكد برييورلدى ، بوندى بر ايكي نال اول وفات ايدن كوى مختارينك زوجهسى اولديقى ييلديرك سورتيله كندى كندى طانيتان بجر بلكى ، اختيارجه بر قارين كاه عربجه به كاه توركجه به بايقن برلسان و بر

شوه ابله عجله عجله بزه بر شیار سوبلمك ورم كوز لرمزك ایچنه باقوب كوكلمزده سكئی
اوتومق ویاخود آتیزلرمزده دشت ایدمك سوبلمك جگموز بر جملہ بی دها اول اھتلاقی
حرمبله چیریلدیور ، بزه دها فضلہ یا قیلاشیوردی ؟ بز حیرت ایچنه ابدك ؟ سكئی
کندیمزه :

— بو اختیار قالدین نه قادر ذکی ونه قادر نفوذ ساحی ایتمش . . .

دیوردق ، فی الحقیقه اولك بوتون کوز ، اداره ایتدیکنی رأی العین مشاهد ایتدیگه
کندیمزه قارشو بویوک بر حسن مفتویت و تقدیر ابله متحسن اولیور . وابدال ایتدیکی
تراکت واحتمالین دولایده درین بر اعتدال دیوردق .
بر آزاوتده ، خرمن محلده ، تورکن قیزلری آرتیق ایشلرینه باشلامش ، ساریشین
بوغدا ی باشاقلریك آراسنده قیرمزیمتراق ایشلری تعقیب ایدمك متعادبا دیوردق ،
دیوردلردی .

ویر آزاوتده کوی ، بربری اوزرینه بیغلمش قاراطاشلردن عبارت قوشو
کوردوشیلر بر آشیانه بوم و غراب اولمش قورقونج بر ایتقین خرابه سی آکدیور دیوردوشن
وتاطر ساقیلرک ، اوقالی و جالی تورکن قیزلریك ونهایت او ذکی اختیار قالدینك پناه
متزکی اولدیغی ارانه ابله جک بیگلرجه دلیلہ احتیاج کوسته دیوردلیدی .

مع ما فیه بورانك منظره سی نه دلرا ایدی ؟ . نا اوزافلره قادر شماله ، شرقه و جنوبه
ساکم بولونان بو کواشره نه سندن اوسیزین وادیلر ، اوانسیر داغلر نه محمود کویلر
نه بویوک بر وجد واستغرافله تماشا ایدیلوردی ؟ .

تافارشی طرفلرده عکاز بکلریك (عامریه) ، (عین الزیت) ، سوکره تورکشلرک
(روسه) ، دها اوزافلرده (عیدمون) کویلری ویریده ویک اوزافلرده (حالات)
کوی اسیر بر کولک حالده افنک خطوط حرثیه و تاملرینه سی مختلط ایدرکن بی شیه
بو راسی بزم ایچون معلا بر انشمن شعر و خیال اولیوردی .

اوزون بر مدت طبعیت مجاورمك رحیق بدایینی نظر لرجه قیله سقظره کوش
ایتدیکن سوکره بلا اختیار یا نمزده کیله :

— کویکوزک نه کوزهل منظره سی وار ؟ . . .

دیه بلمشك . چوقدن مهای فودان بر بادوت خزینه سی آکدیوران آتیزلرده بو
اودق مشعله کلامیه مز عظیم بر انفلاق بیان وجوده کتیمشدی ، شیمدی ، یا نزه
سوقولان قالدینجفر ، قارشیلمزده دورغون نظر لرینی بزدن آیرمالان بر اختیار ، آفاقده
امرہ آماده دوران بر کتچ ، بر آذربنده خقیف ، خقیف کولومسه بن بر تورکن
باوردوسی هب بردن سوبلمك ایسته یوردلردی :

— کومز کوزهل .. اما صوسز ..

بو ارفاق ومشترك مقدمه دن سوكره اوتون آغيزلر قصبه ك صوسزلنى اكلانمايه باشلامشدى . فى الحقيقه قصبه داخلىده نهر قوبو ، نهده بر منبع موجود ده كيلدى .
بالكز كويك خارجنده مشفق بر كوز وازايدى كه بر سرشك سعاده بگزمين دامالاريله بر قاچ ساعت نظر فنده آنجق بر دستى دولدوره بيلوردى . (كواشره) لك باقبنده كي عكار بلكرليك بر آب وتاب كويلرى دخى ، كوكللىرى صوسزلندن يانان بو راواللوردن بر داملا صوبى ييله اسير كه دكلىرى ايچون بو ناملد توركن كويك ايچين ، ايچين يانارق بويله قارا ياسلره باطماسى وقارارماسى طبيعه كيلمى ايدى .

فى الحقيقه بو متروك ومهمل قالان كتله بشر يانك كوكللىرى هب ، بويله ايچين ايچين ياناركن ناصل اوليورده بوسم سياه كويده تمديد حيات ابلدكلىرى حيرت اجهمك قابىل اولمايوردى . . . كنديلرندن صورددق :

— نه زماندن برى بورالده ياشيور سكر ؟

بو سؤالمز ، يته اولنوك دوين كدرلرچى بكيدين اولانديرمش اولاجق كه ايراد جواب ايلركن دالنين دالنين اداره كلام ابله بورلردى . بز ، ايشه بو ماتمدار درحارك حبيحال سياهنى جان قولاغيله ديكه بور و كنديلر يته نسليلر بخش اجهك ايشه بورددق :

— بوندن تقريباً يوز ، يوز االى سه اول دهه لرچم عائله لريله بر لكده شامده قنيطره اجوارنده كان جولان طرفلرندن كغشلا ايش . بز بو روايتك نه قدار دوهرو اولديغنى بيله ايبورز . بالكز حمده ، بيت الصوفى ، ناميله معروف بر عائله وار كه بزم اقربانز ايشلر . اولر بزم نومن كلدبكنزى ايجه بيلورلرمش .

بو كوچوك مقدمه فى متعاقب يكى بر سؤال ايراديه لزوم كورمه دن كييك ، كييك ايشاحانه دوام ايتديلر :

— بز ، ايشه بو كور ديككز آلتش خانلى كويده ياشيورز ؛ يوز االى يوز آلتش بوز كشي بز ايجمزه . آنجق بش اركك وار . قالانلرى ايشه چولوق چوجوقدن وقايدندن عبارت در .

اوللرى دها جوق ايدك ؛ الى كنجمز عسكره كئندبكي ايچون شيدى آز اديق ، و توركن عسكردن قاچمازه بونك ايچون بزم كويده هيج فرارى بوقدور . كنجلرمن عسكردن دوغجه به قدر بگرمى و شبله ، جوبات آكه بك قدر نارالارمزه چولوق چوجوق هب بر لكده چايشيور و ياشيورز .

بو قيصه فقط يك شمولى ارلان ايشاحات اوزر يته كنديلرندن صورددق :

— ناصل كويكزده راجنيسكر ؟ . . .

بو سؤالر ، اوللری بر آز دوشوندیروش اولالی که بر مدت اسکوت ایشدیلر ؛ بڑ ده
 دوشونبوردی : عجب اوللر را شی ایدیلر ، بو سیاه طاشلر آراستده ، بر داملا خودن بیله
 محروم اولار بو قیبر ، بو تاجر انسالر کندیلرخی راحت بر ایورلری ایدی . مسعودی
 ایدیلر ؛ اوللرک جوایی غیر متزلفه بکلروردی .
 نهایت مختارک اودکی زوجی مدین بر اویقون اولاشجهت کوزلری بزه عطف
 ایدی ویدی که :

— اوللری یعنی بوندن بر قاچست اول هیچ راحت ده کیدلک . عکار تکاری بزی ایسته دکاری
 کی استخدام ایدیورلردی فزلر می اوللرک االدن عب و صافل ایدلرک [ه] او کونلر کیدی ،
 و شیدی بزم پادشاهلرک کونلر بده ، آرتیق عکار تکاری بزه سسله مزله ، شیدی راحت ...
 کواشره نور کنگلریک . معلوم وی خبر روحلرندن دو کون بو اعترافلر شیدی بزه
 مرحوم فکر تک ، قیستدار بر مصراعتی خاطره کثیر بیوردی :

« ایسان ، خلق اذلی بر شفا در الدائق ... »

و بونلرته فکر تک :

- بو کون حیاتی مسلسل بر احتیاج سیاه ،
- بو کون ، سعادت غافل بر اشتیاق تیباه ،
- بو کون ، تنفسی یوزغون قدید بر سورا آه

اولان بو حیثیت ...

سورتده بوتون محرومیلرخی بویوک بر اعجاز بلا غله تقرر ایشک ایسته دکی جینلر دن
 بری ده کیلی ایدیلر ؟ .
 ایسته ، یک واضح کورولوبوردی که نور و مدیت دن دور قالان بو انسانلرک تا محدود
 احتیاجاری واردی . غریب بر جلوه تصادفله بو هر اکویلرله دوشه زک کونر کیدی
 عدلرندن بر . قدرلرخی نائب ایتمک محکوم اولان بو ذوالبیلر ایخون سعادت تصور میدی ؛
 یتاب بر قدیدی آکدبران بو عضوینارده بی شبه راحت و احصوور تارلیق بر نه قدرلر
 بیهوده ، نه قادر بیهوده ایدی . .

بیلم ، قاچجی دفعه اولارق او کوشدن پان سیالریته و او کیندیک نظر لر مزده
 قازاران کویلیرته اوزون بر تکام تأیر عطف ایدیور و شهادا دوشونبور ایدک .
 بر آد سوکره قوشاغنه طونجندن حولانی بر دیوت صورتواشی ، آئی ساریلی بر
 اختیار ، کویک امامی کلدی و ساغ آلی شفاقلر نده اولدینی حالده اولال دیده اناجه

دايانارقي اوزاق مەنەقلە كىشەدە بولغان بو منبر عاليدن تىرك شىوە سىلە . اذان محمدى
اوقوركن بوتون توركلەر دىن بر وصى خشوع ايله دىكلور و آراسىرە . الله بونشا على
دىن الاسلام . . . . . مەنى . جناب حق بىزى آخرتە مەم اولارقي قاووشدورسون .
قرائىلە تومز ككونك بو مېچىق اوكلەنى ، بوتون جىئى وەر شىئى اونومىبايە
چالدىروردى .

آرتىق بو اخبار پلاموط آتاجىك سايە نىسەدە مختصر بر جاعئلە ادا ايدىلار بو اوكلە
ئىزى نك كىكلەر بىخىش ايتىدىكى بر كوتور سعادتلە بوتون روحلر يىقانمىشى .

شىئەدى نا اوزاقلردن بىزى تروىخە كان موسى و خىف بروروكاز قدسى بر كوتورك
حررى توپلىرى حالئە سىمامزى لس ايدەركن او معصوم وصاف دا حلرلك آتئاسى
صىبىدى اولدىغىز انسانلارلە تە طئالى حىجئالار دە بولونوردى . اوتار دىخى بىزە
ايتمىشلردى . حقى طرز ازدواجلارنى عربچە كەلرە قارىشىز توركن شىوە سىلە و نككلىمىزچە
كلائە حق درجەدە بىزە قايتاشمىشلردى . دىيورلردى كە :

- مختار قىزى اينىز ، سوكرە موكلارلر ، (۱) پادەنى كىسرلر . ايكى بىك بارە
- دررلر (۲) آلاچىنى آلدەن سوكرە نكاهى قىبار . نكاحدە كوك بوون آوردلر
- (۳) ى بولونور . سوكرە دىخى بوغوزلارلر ، (۴) آتى ايدەلر . دوكون باپارلر .
- دوقونور بر قانوس ايتىدورلر (۵) ، كوزەلى قانتازى ايدەلر (۶) ؛ دىكە اوسارلر (۷) ؛
- سوكرە زىلمىنلاولور ، لى لى لى لىش باپارلر ؛ دخلە ايدلرلر (۸) .

توركنن دوكونكلىغى تەرىف موجزى ، بىزچە دوكونك تفصىلاندىن زىادە طرز
وصورت اەلرە كىمىلە طلاع ايتىدوردىكى واسانلر نك شىكلى حاضرىنى ارانە ايتىدىكى ايجون
حازر اھىت بولونوردى . مەسەلەت دوشەنكىن شىرقىلرنى سودىقى ايسەدك :

- لاسل دوكونلر كىزدە توركە شىرقىلر سولتزمەسكوز .
- دوخە شىرقىلر تە شىوۋە استىراب ايله كولومسە بەدك .
- عرب بائازدە تورككە شىرقى اولورمى . بۇ شىئەدى . اورئايق ، (۹) چالبور
وعربچە شىرقىلر سولتوز .

دەيدار وىسە شىوە لىزنى بىكىدىن در خاطر ايتىش بر طرفدە ؛
— اوگىزە بىرە ، پادراسىن ، بىز آكلار بىق ، (۱۰)

(۱) مەرك مەنەقلى قىر اولاشدىرىق ايجون و كىكىل تىبىن ايدەلر (۲) عىروش (۳) عورلر ،
قارىلر (۴) بولونور دىكى كىسرلر . بىرئاز باقارلر . (۶) كىلىق سولتوزلر . ۷ عرب داسى . (۸)
كلىن ايله كىكوكىك قاووشمەسى . (۹) حىق ئامندەكى عرب مىنمادى (۱۰) بىر تورككو
چالدىرىق بىز اكلار .

بیروت ولایتی

دیوگ آکرار کولومبیه دیلر . بریده آیاقده دوران قاطب . ارك وز لیخالرك سیهارنده عینی ایسام قییلد ائشیدی . آرتیق کندیلری فضلہ اوزمک ایسته بوردق . بر طرفندن ده معین وقتمز مرور اچک اوزده بولونبوردی . کندیلرندن آیرماق اوزده مساعده طلب ایدر بر وسمیتده بولونبوردی فرق ایتن دگی قالدین :

— دها ابرکی ، شیمیدن زرمه کیده چکسکر . بولده کولشدن ساقولولورسکر (۱) دیدی . فقط بز اصرار ایدنجه جلهسی آباغه قالدی . شیمیدی کیسی آنلری احضاره فوشیور ، کیسی محزون محزون زه باقیبوردی . بز ، ایسه لسانلریته بیله صاحب اولامایان بو زوالی یوقسوللره آجیقلی بر نظره وداع عطف ایدمک آیریلیرکن او دقیقهیه قادار بزی بی مال سوزمن قیراشه رژی فوجیسی ، وسوکره شیشمان ، أمور ونهسایت ژاندارمه سواریلری کتیش بر نفس آلهرق برلرند . برلشککه چالیشیورلیدی .

۳ — کواشرده تملکنز

کواشرمک دولقانیك ساه طاشلریخی ترك ایتدیکنمز زمان دها غروبیه درت ساعت واردی . بو مدت طرفنده نورکنلرک (عیدمون) کویته اوضرادقندن سوکره تملکنلعه کیتک قابل اولانری ایچون دوغورو بریول تمینیه قرار ویرمش وجدول سیاحتنرک بر سطرخی دها کندی انزله طی ایتمیه مجبور اولمشدق .

شیمیدی بزه بول کواشرمک زحمتی سهوه سهوه اختیار ایلدین بر اختیار نورکنلک سارقه سنده صایب و دیک قایارک اوزرندن آشدرق قطع مسافات ایلپوزایدک .

بر مدت سوکره ، صاعده و اوزانلرده ، بر ایکی کویه میدلی بنادن عبارت اولان (تیرر المنجز) نامندکی مناسقر کور وئمشدی . بورایی روایت ایتدکلریته نظراً حقیقت حالده بر سید اولقندن زیاده اووالرده آثار غنیله تحریسی ، مقصد اصیلکیله تأسیس اولونمیش ایش . مناسزک بری طرفنده (دنیایه شرقیه) ، دها آره سنده (حدیر) ، سوازده ایسه به اوزانلرده (دنیایه غربیه) کولیزی برر برر رونما اولبوردی . . . . نام قارشیمزده فقط پک اوزانلرده ، حالات ، کوی دخی کوروتوبوردی که تملکنخ ، قصهسی بوتپهنگ آره سنده واقع ایدی . بز بواو کوزده کی وادی به ایتدکن و اونی متعاقب بو مواجهه مزده کی دانی طیرماندقندن سوکره بزل مقصودمزه و اراجق ایدک . فقط بو ، بزم ایچون نه قادار نهلسکالی و نه قادار مشکل کورونبوردی .

(۱) خاشلا تیرسکر .

نهایت اوزونجه بر مدت دوام ایدن ديك بر پاماجی ایندكدن سوكره (دبايئغریه)
 نك داخله كوردك . اوكرده برایش دها واردی وسوكره (دبايئغریه) اسم
 قدیمی طاشیان (نهر الكبير) اوزردن اشلاجقدی .

نهایت (نهر الكبير) وادیسی کچمکه موفق اولمشدق . فقط بوراده چكديكمز
 اضطراب جداً تصورك فوقده ایدی . بز ، شبدی بر طرفدن بوغون ، آرغین پول
 آلبور ؛ دیگر طرفدن سوریه نك بالکز کوزمل و سهولتی برلری ، مونس ساحلری
 دولاشق سوریه ائرلریازان اجنی محردلری دوشونهرك کندی کندیزه .
 — ناصل ، بوراردن ، بو سارپ پاماجلردن کچدکلی واری .

دیور و آراسیه ائرله اتخاف ایدیلر یله چك مناسب هدیهلر آریوردق . اعتراف ایتلی
 یه که بوتون ساعت رغماً بو وادیدن دها عظمتی و مشیتیه برر خاطر لایمبوردم . نمایه
 سرچکن شاهفهرک آراسنده پیریل پیریل بارلایان بر سو ، بو بوجک بیاض مرمرلی
 آکدیران قایلرک اوزردن بیاض کوبوکلر یابارق آتلا بور نوشوردی . نهرک بوتون
 کدرکاهی طفلان ، فته ، ملیسا آتاجلرله و جیچکارله بزغمش ، امیرار انکیز بر رایحه
 بوتون محیطانی در آغوش ایتلی ایدی .

بز آنلرمزله بو نهردن کچرکن یاغزده بولونانلر صیوانارقد لهرینه قدار سوریه بطارق
 لبور طرفه آشق ایستبورلردی . بر آرز سوکره هندک قورنوج اورمانلری آکدیران
 جیچکلر آجش وحشی وصیق آتاجلرک آراسندن یوزمزی ، کوزمزی تخریش ایدهرک
 کچدک ، آرتیق (عكار) فضاسک حدودی بوراده نهایت بواشدی .

بك آزر زمان کچتشدی که (حصن الاكراد) قضائه ناح (عبون) نامنده متروك
 وهرا ر کوبه کلدک . بورا اولریك باجاری بقیلمش ، داملری چولش و بوتون مناسیله
 سیم ساه بز طاش بیبتندن عبارت قالش ایدی . بر ایکی قیزله اختیار بر کوبلودن مرکب
 اولان کوبک بو بکانه ساکنلردن سرگذشتلری صورددق . قیرمزی اوروناسیله بر کاینجکی
 آکدیران آهنگه آرتسلی اسر و کنج بر کوبلوقیزی یاغزده یاغلاشاوق :

— ارککلرمزدن کیی اولدی ، کیی عسکره کیتدی . قادیلمزده بورالری ترک

ایتدیلر . شبدی بزدن باشقا کیمسه قلمادی .

دیدي و مندیانی کوزلرینه کونورهرك ایچین ایچین اغلامایه باشلادی . بر روایت نظرآ
 بوراسی حربدن اول ذنکین بر خرستیان کوی ایدی . کونشتک بالهیزلری اتسده کوز
 باشلردن ایصلاندی قرق اولونان بارماقلرله ارنه ایتدیکی طرفه دوشور و توجیه عزیمت
 ایدهرک یه بك ديك بر یوقوشی طبرماپرن بر دورلو بولک خنامه ایره دیکنی کوربور
 و دائماً نهرک بربرلری بر اصرار غنودانه ایله تعقیب ایتدکلری قرق ایدیوردق .

نهایت داغك تپه‌سندہ بر قاج بویوچك آنجا بلورشدی . آرتیق نظرلرمز اقصای
ممرانہ گلدیكمرک الك مزده سادسته نائل اولشدی . بر مدت سوكره آنجا الك جهت
غریبه‌سندہ ینہ سپه‌سپاہ بر کوی ، (حالات) کوزو کدی . بوراسی ده دیگر مجاور کویلو
کی هب وواتایك ، سپاه طاش بیقندن عادت بولویوردی .

بو کویدن یکده کدن بر مدت سوكره ننگرار بر وادی حکورنجه شایردق . زرا
بو وادی ینہ آشاق و اولدن سوكره آتلیق (نکلخ) . اوامات امدجکلك . حال
بوآه تخمبمز دوتروچیه‌شدی . وادی ینہ وحی قارشیمزده کی تپه ینہ کندیگمز خانه ینہ
(نکلخ) هنوز اوزانلردن ینہ رونما اونه‌بوردی . کوچوک برایش بزی (تخمبسه)
نامده کی از جوق بریشان و سپاه بر کویه ایصال ایتد کدن سوكره آرتیق آفتام حلول
ایمش و کوانی غروبه میل ایمش ایدی .

شیددی قویون سورولری ، یووه‌لریه دونیور و اولنرک مه‌لمه‌لری بو اسرار انکیز
و کیسه‌سز بایرلرک و داغلك سکون موقعیستی طانی نغمه‌لرله اویوبوردی .

بر وادی ، بر مقدار مسافه ینہ بر آذ قایلقدن سوكره بر قاج کیده‌میدل خانه ایله
ینہ بر مقدار سپاه طاش بیقنلری و بر آذ مشوی راوویه قاروششندق . حیاحدن بری
یکدیگمز (نکلخ) تصبسی مکر بوراسی ایدی .

- ۸ -

حصن الاکراد

۱- فضائک مرقع ، حدوری دامرال طبیعیسی

حصن الاکراد قضای طرابلس شام مرکز فضائک شمال شرقی جهته کانی
ونبالاً و شرقاً حص و جنوباً عکار و غرباً صافتا قسارلیله محدوددر .
فضائک شرق و شمال و جنوب طرفلری داغلق و مشهور بقیمه قسمی اووه خالده‌در .
اک بویکک نقطه‌یی تشکیل ایدن جل الصبح آتلیق ۵۵۰ متر ارضاعنده‌در . قضا
داخلده بولنان نیج الناصریه ، نیج فریشلو ، نیج عین فراش جابلری بر مدت اراضی
مندی اروا وادقا ایتد کدن سوكره نهر الکیره النحاق ایدرلر . ۱۳۲۹ سنه‌درو قار
یاغسنی کورولماتار و درجه حرارت بازن ۳۲ به قدر جیفار . موسم شنائک حرارت
وسطیسی ۶-۸ واده‌سندهدر .

۲- قضاك سامرسی رفرسی

مساحتی ۵۱۳ کیلومتر مربعی تخمین اولسان حصن الاكراد قضانده ۱۳۳۲
منه سنده ذکور وانات ۲۹۷۰۶ موجود اولوب بونك ۱۶۵۲۳ ی اسلام : ۱۲۱۷۶ یی رام
اورتودقیس : ۷۸۰ ی مازونی : ۱۷۸ ی پروتستان و ۱۵۴ ی قنولیکدر . ۱۳۲۷ ۲۹۴
و ۳۳۱ متارنده بتون قضاده (۵۹۳) تولدات و ۳۰۲ وفیات وقوعبولشدر .

۳- قضاك امرال عمربرسی

حصن الاكراد قضاکی غیر رسمی شعرا ، وادی الهادی ، جبل الحلو ووعر ناحیه
لریخی تشکیل ایدن ۱۷۶ قریه دن کسب ایتکده در . شعرا ناحیه سنده بولسان تلکلیخ
و وادی انصاراده مرمریته و جبل الحلو در . شین ووعر ناحیه سنده جدید . کویلی
هوسک کزنی خصوصنده قضاك مشهور موافقدن ماییلر ، هر برنده وسطی اوله دن
۵۰۰۰ نفوس واردور . بالکز نصیریلره مسکون شین قریه سیک نفوس ۱۵۰۰-۲۰۰۰
زاده سنده در . تلکلیخ ، قلعه الحصن ، حالات ، مشه حدود ، شین ، زار و مشه حسن
کویلرنده بر رسمی مکتب ابتدائی موجودور . مرکز قضاده بولسان و آلی صنفدن
عبارت اولان ابتدائی مکتبی تک اوطالی بر بناده برکشدیرلش اولسه رغماً آلی معلایه
اناره اولکقدور . ایکیسی دارالمعلمین مآذون ایه لده غیرت ، فعالیت و اقتصادجه
کشامل و نوردن محروم سائر ارقداشلری آره سنده بر استئنا تشکیل ایتدکلی تأمین اولبور .
تلکلیخکده موجودی اونورلی کیمین بر اناث مکتبی واردور . اسلام اولان بکانه معلمه سیک
سنگیزلیه وائف و تحصیلک ضرر سز اولدنی روایت ایدیوردور . کوی مکتبلریته
اهالیله هیچ دغنی بوقدر . خریستیانلرک مرمریته کوینده (۵۰) موجودلی بر
ایزدانلری واردور . قبل الحرب روسلر کیم قریه سنده بر مکتب تأسیس ایتشلر ایدی .
بحال مخصوصه محاصم حکومتک سائر مؤسسانیه برابر بو مکتب دغنی سد ایتلشدر .

۴- قضاده امرال زراعه

قبل درم اولان اراضیک خریباً ایکی لائی صاحب نفوذ دندشلی نالکله سیک و شقایسی
نصیری و خریستیانلرک ذر تصرفده در . محصولات عمویه سنویه بر وجه آیدر :
چمر محصول اکیلن اراضی نالک محصول جسی محصول اکیلن اراضی نالک محصول
دویم کبه دویم کبه
بغدادی ۷۰۰۰۰ ۹۵۰۰۰۰ زیتون آغاجی ۴۰۰۰۰ عدد ۲۶۰۰۰۰۰۰ کبه

بیروت ولایتی

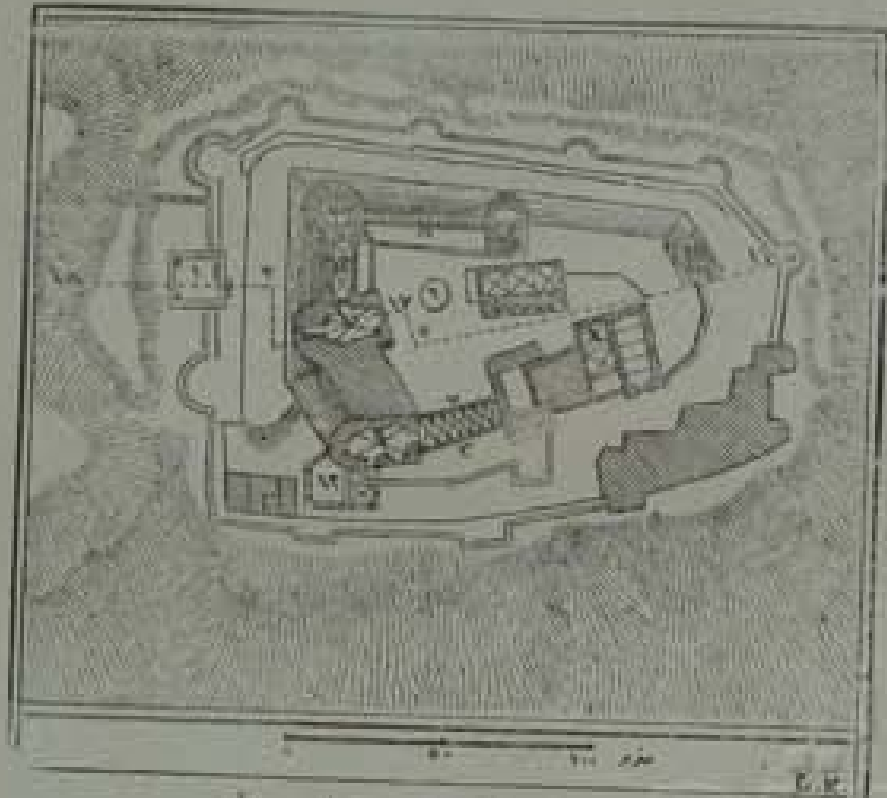
۲۰۰۰۰۰۰۰ اوزوم	} ۱۳۳۸۰	باغ	۱۴۰۰۰۰	۲۰۰۰۰	آرپه
۸۸۰۰۰۰ رافی		توز	۱۲۰۰۰۰	۴۰۰۰۰	بیاض داری
۱۸۰۰۰۰			۱۲۵۰۰۰	۲۵۰۰۰	مصر
			۶۰۰۰	۱۰۰۰	نخود
			۴۰۰۰	۵۰۰	بقه
			۲۰۰۰	۱۰۰۰	سپتام
			۱۴۰۰۰	۷۰۰۰	مرجک
			۳۰۰۰۰	۱۴۰۰۰	بورجاق

فضایک تجارتنی حیوانات ، ایپک و زیتون محصوله و زارا قریه سنده سجاده و خالی مسوجاته متحصرددر . حص قلمه سنده هر سه ایساک بکرمبسنده و دیر الحسیر نام مناسر جواریده ایلولک اون بشاه کشادی معناد اولان بناره اطرافدن بر چوق کوبیلر ایشاک ایدهرک حوائج ضروریه لرخی مباحه و یا مبادله ایدرلر . حص — طرابلس شام شمدوری قضایی باشدن باشه قطع ایتمکده اولدیغندن ایلریده اهلینک بو خطدن زیاده سیله استفاده ایتمی مأمولدر .

۵ - فضا ده آثار قدیمه

فضا مرکزی اولان تلکلیخ قصبه سندن تقریباً ایکی ساعت یقده و یقینه اورامسنگ کناریده واقع اولان حص الاکرار قلعه سی اهل صلب محاربه لر ی زمیاسنده دیر . (۱) نامیه معروف ایدی . (۲) عرب مؤرخن بن شدادک برقی الشام نام کتابنده ویردیکی معلوماته کوره (۴۳۴) سنه هجریه سنده حص والیس شیل الدوله عصر بن مرداس قلعه یه مدافعه وظیفه سیله تکلف اولتی اوزره کردلردن بر فرقه عسکره اعزام ایتمکده استحکام و مدافعله اضافه یار اولمشدر بسوا اول قلعه حص الصبیح نامیه معروف ایدی ۱۱۰۲ سنه سنده قوت سن جبل قلعه یی بالکز محاصره ایله اکتفا ایتمی وقتل سکرت سوآره انطاکیه حاکمی مانقره دشدلی بر هجوم ایله بو موقع

(۱) حوک زماطرده احرا ایلیس تدقیقانه نظر حص قلعه سی لرون الا قده دخر موجود و شتون ویا سنه نامیه معروف ایدی . روایت ایدلرینکه نظراً ذاتواون سکرتن سیلاله فرعونلری طرفدن انشا و آنکی و اخر من طرفدن سیر اولنهرق ا ماریامون نامیه ده نسبه ایدلش اییش . جن اسکندر کبرک وفاتندل سوکره دخی قلعه بو ام ایله یاد اولنور ایدی . بنا علیه سلیلر چوبانی مستحکمه بلان دکندر مکن باشقه بر شی باهامن اولبورلر دینکدر .

حصن الاكراد قلعه سنك يرونى

۱ صحیح الشكل برقوله ۲ خندق ۳ مدخل ۴ اوسى قبالى بر
 دهليز ۵ كتابخانه بيوك سالون ۶ يوكسك حويل ۶ نراسه ۷ ملحقات ۸
 سزغالى بر دهليز ۹ ۱۱ ۱۰ ۱۱ ۱۱ قوله ۱۲ مبداءه ايچون برادى ۱۳ خراب
 يرينا كرا قوله ۱۵ غير منتظم مستطيل شكلنده برقوله ۱۶ كوچوك
 برقوله ۱۷ دوربه ثوابك وقتيله كروب چيله يى قاپو .

مستثنای بد ضبطه کیرمکه موفق اولمش ایدی . ۱۲۴۵ سنه میلادیه سنه طرابلس قوتی
 ریمون قلعهی هوسیدالیه شوالیه لرینه اعطا ایلمش ایدی .
 مؤخرأ حلب حاکمی نور الدین و حطین قهرمانی صلاح الدین ابوی طرفلرندن بو موقع
 مستحکم شدتله محاصره ایلمش و فقط قنجی میسر اولموش ایدی . ملک الصکامل ایله
 امپراطور ایکنجی نوره درستی ارسنده ، تماطی اولان معاهده ده ، کراکه دن بخت
 ایدله مشدر .

اون اوچنجی عصر میلادیه شاتو حنا اسلامینک مطمح نظری اولمش ایدی . فقط
 ، ضعیفی الحق (۱۲۷۱) سنه سنه سلطان بیبرسه میسر اولدی . فی الحقیقه سلطان مشار الیه
 حنا حاکمی ملک المنصور و سپهون امیری سیف الدین و اسماعیلیر رئیس نجم الدین نام
 ذوانک معاونت قلیله لرله ۸ نیسان ۱۲۷۱ تاریخنده قلعهیه مظفرأ کیرمکه موفق اولمشدی .
 بو سرده شوالیهلره ، سوریه دن چکلمک و تملکلرینه کیتمک شرطیه شاتودن صاغ و سالم
 چیقلمرینه مساعد اولمشدر .

حسن قلعهی بک جزئی تحریساتدن صرف نظره ، حالا شوالیهلر زماننده کی هیتتی
 محافظه اینکده در . استحکامی لندی ایجاب صو ایله دولدریله بیان کیش بر خندقله
 آپریش ایکی سور ایله احاطه اولمشدر . برنجی سور ایکنجیلندن دهها یوکک اولدینی
 کی بر جوق بر لرند . جیم قلعهلر و سپرلر دخی مشاهده اولیور . اصل قلعهیه غرب
 جهت ، لاطر بر قیودن کیریلیر . مدخلک اوستنده اوقونان ملک الظاهرک کنسایه سی اترک
 ۲۰۰ نخی محیفه سنه عیناً درج اولمشدر . طیش قیودن اعتبارأ باشلایان غالهاری ایکی
 قسه تقریبی ایدلمشدر .

برنجی قسم لائری برنجی سورک استحکاملرینه و ایکنجیسی کوچک سیره ایصال ایدر .
 قوس سوره ایله انشا اولان بو غالهاری برنجی سوری قطع ایتدکدن سوکره بر دشمه
 تبدیل اشقات ایله اترک دیگر بر غالهاری ایله اتصال پیدا ایدر . براده ایکنجی سور
 قطع اوله قوی شاتو کتیمر علویسه واریلیر . صاغ طرفده رسنده (۴) رقیبه اشارت اولان
 دهها شاتو کلیسایه ایصال ایدن مدخلدن باشقه برنجی دکلدر . بو مبدک طولی ۲۱
 و عرضی ۴۴۰ مترودر .

بیوک حوالینک دیگر بر طرفنده و کلیسایک قارشوسنده . اون اوچنجی عصر اتار
 معیاره سندن اولدینی معنون اولان کوژل بر سالون دهها مشاهده اولیور . طولی ۲۵
 و عرضی ۷ مترودر . غویبوق طرز معیارینده کی نوسلری نیاتان یابراقلری و اشکال
 عجله رسایلرله مزین شاپینولر اوزرینه ارتکاز ایدیور . بو سالون مدخلک اوکنده کی
 رواقک بر طرفنده ، نه اون اوچنجی عصرده حک ایدلمش لاینجیه بر شمر قرائت اولمشده در .

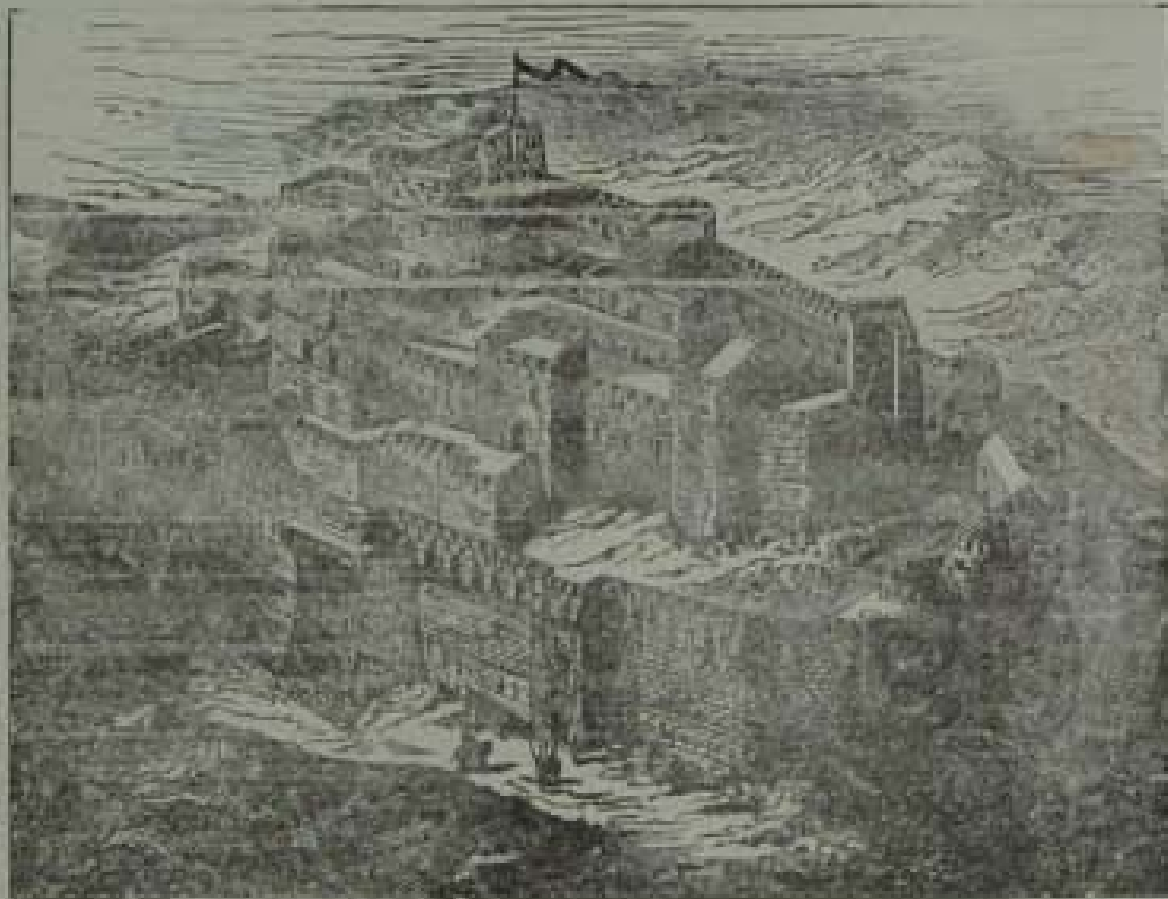
صالحونک شمال طرفدہ وقتیلہ آخورد وظیفہ سی ایفا ایدن وقتقط الیوم بیسابق بر حالہ
بولتان بر طاقم بنار موجوددر . بوزادن باشلاہان دیگر بر سردیون بوسکک حولی بہ قدر
امتداد ایدیور . مردیونک الت طرفی وقتیلہ مخزن حالہ . ایدی . شاتونک منہای جنو
نیستہ مشاہدہ اولتان قہلر استحکامک ال متین واقسامی تشکیل ایدر . بوقہلر متعدد
قائلہ تقسیم ایدیلہ دک ذخیرہ . وہجات حفظہ وعسکرک اقامتہ آیری آیری دائرہلر تخصیص
اولتس ایدر .

برنجی ایلہ ایکجی قہہ ارمستہ اون سکر مژو عرضندہ بر بنا دہا واردوگہ وقتیلہ
بیوک آلات حربیہک وضمنہ تخصیص ایدیلہکی طرفہ الشاہین اکلامق قائلہ . (۱۲)
رقیلہ کوستریلن بش زاویہلی بنایہ کلنجہ بولک شاتوبہ سوکرمدن علاوہ ایدیلہکی محقق
کیدر .

۶ — نکلونک وضعیتی ، منظرسی وخطوط داخلہسی

طرابلس شام لوات تابع (حصن الاکراد) قضاہک مرکز ادارہسی بولونان
(تل — کلاخ) (۵) قصبہسی — مدلول لفظین دخی آکلاشیلاجی وجہلہ —
آناحدن محروم ، جیلاق بر بہتک ذیل شمالیسی تشکیل ایدن چوراقی والیسز بر ساحہ
مستویہ اوزندہ بنا ایدلہدر ؛ قصبہک جنوبدہ کائن وحال حاضرہ (برج اللنادشہ)
یعنی (دندشیلرک قلعہسی) نامیلہ معروف بر کوی دخی حاوی بولونان بواوفاق نسیہک
آرقہ سندہ بردہ (عین الحرامیہ) اسندہ ایکجی بر کوی دہا بولونمقددہدر . نکلونک
جہت شرقیہ سندہ ، طرابلس شامدن اعتباراً حصہ دوعرو اوزانان طرفی ایلہ اوقوسندہ
(بختہ محل) کوی ویر آر اوزاقدہ (عین الجرد) نامی حائر بر کوچوک منبج بریسنیدہ
(قنوتہ) کوی ، وشاک طرفلرندہ بر مقدار دوام ایدن دور اراضیدن سوکرہ کیشین
جریک ایدن بر درملک پانالی ایلہ اوتہ سندہ کائن (تل التالی) نکلونہ سہ کوچوک
بر تہ ، ونہایت انحای غربیہ سندہ سہ مستوی بر ساحہ وصوکرہ (عین المقاریہ) ویر
یسندہ فصل شنادہ آقان درملک کدرکای بولوننامتہ نفاراً قصبہ ، بالکزابکی جہتی
بحاور ویا بعد برر تیجک ایلہ محاط بر سطح مستویدن عبارت نلقی ایدلک انتضایدہر .
بولدن دولایدرکہ قصبہک جواری ، منظریہ اعتباریلہ قریب فہوہ وانکندہ بولونان

۱ — نکلونک — نکل قصبہ ، لامک سکوتی ، کاف ولامک عین وساک سکول ایلہ لفظ ایدانکدہ
در (تل) تہ و کلاخ جیلاق کلمہ لیدن مرکب اولسہ نکل (نکلونک) جیلاق تہ دیک
اولدر . بر روایت نظرآدہ کلاخ) نکل اولونان وقتیلہ موجود بولونان بر نوع اقلجک مزروع
بولوندی تہ مناسندہ ایس . برکمن مدلول دہا دوعرو اولسہ کلاخ .

معین الاکرام

ATATÜRK

T.A.
UK
LED

İBUL
SEHİR
İYESİ
KİTAPLIĞI

بويوچك بر صحيفه خاكي آكديرر ، و بو لوحه تراك اونه سنده بر اينده كليشي كوزهل سرپيشيديرلش سياه مولوز طاشي بينيلري حالده كي بوزه قريب بنالربه قصبهك داخله ايسه بر يانتين خرابه سه وياميدن كوموزي مشريره بگزه تيله بيلير ، والحاصل ، خاكي وسياه ... بو ايكي ريك مقلدك تملكخده اوله كئيف بر اختلاط قسوت — انكسيزي واركه بر سوروقارا كلقلر دوشوندير يورلر :

بر توده كلال ويا بر داي سياه ، بر ليلى ظلماني ويا خود قويو بر بولوط ونهايت بوز آياقلى بويوك وقارا بر بويوك ...

اگر بش اون قيرمزي كيره مبدلي اوله و بر بياض جامه مالك بولونماسايدي كوناكون اولادن محروم بولونان بواناجسر تاكخ قصبهسي بي شيهه دهسا بر جوق سياه شيلره بگزه ددي ...

مع مافه بو كئيف ظلمت داخيله دن نخليص فكر ونظر آرزوسنده بولونانلر ايچون قصبهك انجان جنويه سنده كي تبهه بك طيبي بر منبر نسبت اولور . بر از صرف ذوقله بر سلم محاسنه ارتقا ايدم بيلر ، طيبت عيظهك ثروت بديههسي مواجه سنده ، تملكخك بوتون سياهلني اونونوق موقبيني احراز ايدم و او ليلى ظلماني بي بر صبح نوراني ايله ستر و شويج المره .

في الحقيقه بوراك بي حدود منظرهسي جدا شايدان نمناساندر . بو فسحت بديههك ايلك خطاري تا قارشيدم بياض اولربه كومسه ين ، بادوخه ، كوني تخطيط ايلر و آرتيق اولدن سوگزه اسمر بر ييد ونهايت ، قلعه ، ناميله مروف تبهجكه اونلرك قوقسده كان مشهوره قلعه اطمن ، بيه ويا اسمر بر كولاكه حالده روغما اولور . ساغ طرفنده واوزانلردم ايله ، عجه عجلي ، كويك ايلك اولري ، دهابر بده بيه صاغده واوزانده آني كئيشي شاهنلري ساغ قارلرله كوزوكور . صوله دوشرو ايله متسلسل تبهلرك تبه اسمر و بيشا نغني رنگلر اكنساب ايله ين باماجلري ونهايت صول طرفده بيه ووزانلردم و بروج زاره ، ايلنده بياض بر قلعهجك واوندن سوگزه و حجر الابيض ، كوني وارنك اوقه سنده بيه داغلرك اوزرندم و بو كئيكده ، بروج صافيتا ، بوتون عظمتيله عرض وجود ايلر . خلاصا بو مشهوراتك نظرلره بخش ايدم چكي سراب تسليه آلدانوق بر مقدار تملكخك ايسزلفني و او جان صيقبي سياه بنگلي ، قهوه رنگسده كي سيباسني بر داي نسياله اورنك قابل اولما بيلر .

اساساً بو قصبه بوتون محدوديته و رخمأ هنوز ايشلمه مشدره اولده بريد سياه طاش بينيلري ، كيره مبدلي بر قاچ خانه ونهايت شرق طرفلرندم كان وسياه حصارله اورنولو بر قاچ بدوي چادري ، و يه دكان نامني حائر بر قاچ مولوز كومسهسي او قادر

تا منتظم بر صورتی اخذ موقع اجتناب که بول ، حولی ، بانچه ، او و بیلچه هر شی بر برینه
قاریششدور ، و بون قاریشقلبه بر زکی ساجی اگردان بو قصبه تی ترتیب و تسبیق
ایچون بی شبه هر نیدن اول مقاوم و قوی بر آله وضو کره او درجده قوتی بر
شانه آهینه احتیاج واردور .

۷ - تلکلیک اموال عمریه سی

اسکین قائم مقامی مر نژی ۳۴،۴۵ عرض شمالی ایه ۳۳،۵۶ طول شرقی یشده
و طرابلسه اون ایکی ساعت مسافده واقع حصن قلمسی ایدی . بوندن ایش اتی سنه
اول حکومت محلیه طرابلس - حصن شمدو فری اوززنده واقع تلکلیخ کوبه نخل
ایچشدر .

بو قریه تک قوسو سوک فیوداته نظراً ذکور و انات (۹۴۹) اولوب هبسی مسلحدور .
منظره جه نادی بر توبدن قطعاً قرفی اولماقله برابر شمدیکی حالده بلدیہ تشکیلاتی اجرا
ایدشدر . بو دائره تک ۱۳۳۲ سنهده کی وارداتی ۲۷۹۴۱ و مصادقاتی ۴۶۲۰۳ غروشدور .
حین قصبه بلدیہ سنه اتحق ۲۶۴۵۸ و مرجیون قضاسنک مرکزی اولان جدیده
قصبه بالکر ۳۴۸۸۵ فروش تأمین ایدم بیلش اولدقلریه نظراً تلکلیخ بلدیہ سنک
بودجسی ایجه جالی دقدور .

الحصن قصبه الحیاة هذه آتی بدی یک قوسه تک واسطه قسماً اولان قلمه تک
تکده کائن اولوب قرون وسطیاده بیوک بر اهمیت کسب ایچش ایدی . الطرابلسی تحکیم بر
سورالده محاط وری شرقده دیکری غریده قلمی ایکی قوسو واردور . قصبه ایکی جامع
واردور . اک بیوک و قریه تک الناصر طرقتن انشا اولمشدر . داخنده قلمه تک اسلامیه
طرفدن استرادی عقینده ایلك دفعه اولهوق والی تعیین اولتاریه اسیر صاره الدین
کفروری تک و بر از اوتده سلطان بیوس رفقاسندن امیر نور الدین و امیر سها الدین تک
مرقدری مشاهده اولمشدر .

۸ - اموال اجتماعی

[۱] - تلکلیزه مکت اجتماعی - (تلکلیخ) قصبه اساساً چوری بیله بولامان
خانه لریه تک محدود بر کوی اولوق و طرابلس شاه - حصن خط حذیدینی اوززنده واقع
بولونقدن باشقانه بر قیمت اجتماعی و نهده بر مزیت تاریخی حائر اولاماق اعتبارله
(حصن الاکراد) قضاسی مرکز و تمیل اجتماعی بالطبع قابل ده کلدور .

باخصوص بو اوقاق قصبهده ساكن بولونان اوچبوزه قریب اهالیبدن ایکی بوزینک تورکن شیوهسینه (دندشلی) و بالآخره عرب شیوهسینه ایکنجی بر استحالته اوشماق یارق (دنادشه) نامیه معروف بر عائله منسوبلندن و قیامده و غایبلردن بولونلینی و منسقی اهلنک ایسه بو دندشیلرک معیتده مستخدم بر قسم بدویلرله بر طاقم صیقلردن عبارت اولدنی دوشونیه چک اولورسه نلکلخک قضا ایچون اجتماعیات لفظه نظرندن تام بر منکس بر شکل ایلمهیه حتی حقیقی نظاهر ایدهر .

واقعا حصن الاكراد قضاسنک بر آرزو حکمه احوال اجتماعیه منی ذکر ایدرکن درمیان ایده چکمز وجهله هر نه قدر فضاده دخی بو عائلهنک افرادی نه تصادق ایلمکده ایدهده اساساً - عائلهنک قدیمدن بری اقامت ایده کلدکاری نبعانک ، تمیز دیکرله مرکز طیبیلرینک ، حال حاضرده نلکلخک جنوب طرفنده در نیه اوزونده کائن بولونان (برج الدنادشه) کونی اولدنی ایچون دندشیلرک بو فضاوده تدقی ضرور ایدهر .

دندشیلرک روایتیه نظر آ (**) بوندن اوچ عصر مقدم جدلری بمن طرفلردن مهاجرت ایدهرک حورایده بر مدت اقامت ایتمکدن سوکره اورادن (برج الدنادشه) نامی حائر محله ورود ایتمش ایتمش . حتی دندشیلرک بصلیری نسللری دهه زیاده تمسیق ایدهرک قدیم صیقلرک احفادن بولونقلری ادنا ایتمکده درلر . هر حالده متفق به بولونان قوله گوره (دندشیلرک) (برج الدنادشه) محله ورود ایتمش مهاجرلرینک (شیخ اسماعیل) نامیه بر نسلری واردی که اکثراً آنک اگر طاقنی دورلو ساچاقلرله (**) تمیزین ایتمک ایچون محلی قومشولری بولونان تورکانلر طرفلردن کندیشه (دندشلی) و منجی خان (دندشیلر) نامی ویرلش و بو کجه تریب ایدهرک (دنادشه) لقی بر قاچ عصرین بری کب سرولیت ایلدشدر ، حتی بر مدت سوکره ، مذکور (شیخ اسماعیل) ک برادری ، قیلیمی خلقتدن بر قسمی استصحاب ایدهرک حوران طرفلریه رجعت ایلمش بر اولدنی ایچون بولونک باحفادی شیمدی به قدر موقع مذکورده (الفحیلون) نامیه طاقنده درلر .

حال حاضرده نلکلخده اقامت ایتمکده بولونان دندشیلرله کلنجه بولونک عددی اولجه ذکر ایتمکمز وجهله ایکی بوزه قریب اولوب جمله منی اسلام و - نیدرلر - بولونک کافمنی حصن الاكراد قضاسی داخلنده اجرای زراعتله مشغولدرلر . سنوی وارداتلری ایسه

(*) مصر خدیوی عباس حلمی پاشاک برادری محمد علی پاشا طرفلردن تالیف ایلمن الرمة التامیه نام اثره مراجعت .
(**) دندشلی ، دنادش ، ساچاق و ساچاقلر دیکلدر .

ایسجه بر یگونه بالغ اولمقددر نیت کیم بونلرک ایچنده سنوی بش بیک لیرا قدر واردانلری بولغانلر اولدینی کی نهایت ایکی ز لیران متجاوز کلیری اولانلر دخی موجوددر . بو اعتبارله تلکاخ قصبه سی همان همان زنگین بر عالمه افرادینک بر مالکانسی نظریله بافق قابلدور . بنا علیه قوڈ ، صلاحیت ، هر شی بو طبقه متفرده تک دست الحصارنده بولونمقددر . تلکاخده بولونان اوتوز قرق قدر نفوس ایسه زعی عالمه سندن اولوب بوعالمه حقدور ایلرودو معلومات اعطا ایدیله چکدر .

تلکاخده ساکن بدویلر ایسه دندشیلرک بوتون معنایله برر خادمی اولدینی ایچون بونلرک بالطبع بر قیمت اجتماعیلری بوقدر . بر مقدار نصیریلری دخی بو بدویلره قیاس ایدیلیرز . بونلرک او آریستوقرات (آقا) لر (۵) آئنده بک زبون اولدقلری بیک واضح برر کوله مزله سنده بولوندقلری اشارت ایچک اساساً زانددور . زیرا اگر آخال ایستمه به چک اولورلرسه بو خانه بردوش بدویلرک ویاخود بو قسیر نصیریلرک تلکاخده بی شه بر حق سکلاری بولونماز . بونک ایچوندرکه تلکاخده حیات ، دندشیلرک حیات دیکدرکه بو جهتی قضایک احوال اجتماعیه سی ابضاح ایدر زککن بر مقدار تفصیل ایل چکوز .

[۲] - حسن الاکراره مپات اجتماعیه - اوتوز بیکه قریب بولونان حسن الاکراد قضاسی نفوس ایکی بویوک کتلهه تفریق ایدر بیلیرز . بولردن بری اسلاملر سدیگری ایسه خریستیانلردور .

حسن الاکراد اسلاملرینک عددی نفوس ایستاتستیکلریه اعتماد ایلهمک لایم کلیرسه نفوس موجوده تک تلتانی اولارق اعتبار ایچک اقتضا ایدر . مع ما فیه بکرمی بیکه قریب اولدینی تخمین اولوناییلن بو کتلهه اسلامیه تک متجانس بولوندهنی ظن ایچک دورمور دکلدور . زیرا بونلرک انجیق ایکی ، اوج بیکه سی ، متباینسی ایسه نصیری اولدینی کی سکیلرک دخی دنداشه ، ، زعیبه ، ، نورکن ، کی انسانی موجود اولونکنی اشارت اولورلر ضروریدور .

منشأ اصلیلری اولجه بیان ابتدیکمز دنداشه ، عشرتک بیک بش بوز قدر تخمین ایدیله بیان ذکور وانات بالعموم افرادی حال حاضرده حسن الاکراد قضاسنک شرق ، جنوب وغرب طرفلرنده کی بعض کویولرنده واک زیاده جنوب طرفلرنده متضردلر . بونلرک اقامت ایتدکلری باشلیجه محللر ، تلکاخ ، مرکزیه ، محنه حسن ، و د محنه خود ، ناملری طاشیان کویلردور . کاقاسی زراعتله اشتغال ایچمکده بولوندقلری کی کویولورک

(۵) دندشیلرک بویوکلریه (آقا) دینک منادور ، مع ما فیه بعضیلریه (بک) دخی ده بیلور .

افاده سنه نظراً و اوتودن بری کندیلرینه قارشو نفوذ و تغلبلیله معروف اولمشلر .
وزداعتلرینه کویلوپه بر طرفدن ظلم ایلمه دك ائرنلر وارینی بوغنی آلمقده بولونقلری کی
هر فرصتدن بالاستفاده کندیلرینی ضرب ایتک و اولنلره آتقاریه قیلندن ایشلر کوردورمک
طرفتی تعیب و الزام ایتکده لر . اعش .

بوندن دولایی درکه دندشیلردن قشیر اولقی اوزره کیسه یه تصادف ایلمه مکده در .
بر حساب تقریبی به کوره وارداتی یوز لیردن اشاغی اولقی اوزره آنجق یوز کیشی
بولونمسه . مقابل سزری بش یوز لیرالق وارداته صاحب بش یوز ، و بیک لیردن فضلله
کایری اولان اللی و بش بیک لیرا قدر وارداتی بولونقی اوزره بالککزر بر (آنا)
موجود اعش .

مع ما فیه شونی ده اعتراف ایتیلدرکه بو آثار هر دورلو مسافر پرور لکریله وسختلرله
معروف ایشلر . حتی بوندن دولایی بو قادار وارداته مالک آثار بولونمسه رغماً قضایک
ثروت نقدیه سی آنجق اللی بیک لیرا قیتمده اعش . بو مبلغک آزلی دوشونوله جک
اولورسه دندشلی آثار بیک عمک اولمادقلرینی قبول ایلمه مک اقتضا ایدر .

فی الحقیقه دندشلی آثار بیک قضاده ایجه بو بوک اولری بولوندیغی کی ایجه مکلف
لوازم بینه لری دخی موجوددر . باخصوص کرک کینیشلرینه و کرک حبش لرنده ثروتی
اظهار ایتک خصوصته کی بیل محه و صلی ده اولنلره بر هدیه خارجه بخش ایتکده در .
سزنته کیم ایتوده بر تفصیل بیان ایلمه جکی وجهله بیک آتلیرینه و جنس قیصر اقلره اولان
مقتوینلری کندیلرینی بینه چیلکه تشویق ایتمدهر . بنا علیله - نس حیوانلره بینه رک باشلورده
ایسکی عقلمر و حظه لر اوستلرنده ایسکی البسه اولدیغی حالده بللرینه قیلجیلرینی طاقبان ،
کولک لری اومورلرینه آلاق حصن الاكرادک واسع اراضیسنده کویلولره سلطوت
سفرده و بیدیه داغیان بو آثارک دخی عکار بکارینه مماثل اوصاف اجتماعیه به مالک بولوندر
قلری و بونلرک دخی نفوذلی بر دره بکی اولدقلرینی تسلیم ایلمه مک ضرور ایدر .

بویونلر کایرلر

سنلرک بر قسمی ده (زعییه) یعنی زعییلر نامیهله معروفدرلر . عددلری ایکی یوزه
قرب بولونان بو طبقه منسوبینی ، سادات زعییه دن عبد القادر کیلانی تک احتقادی بولوندر .
قلری ادعا ایتکده درلر . اک زیاده متکاتف اولارق بولونقلری محل ایسه (قلعه الحصن) در .
بونلرک دخی کویلولره قارشو وصیتلری دندشیلردن فرقتسزدر . بالکز بو طبقه افرادی
کندیلرینه بر مزیت علمیه دخی علاوه ایلورلر . مع ما فیه مالک اولدقلری ثروت
نیه یه رغماً حیات اجتماعیه اعتبارله بونلرک مسترخ بولونقلرینی ادعا ایلمه مک بر آز
کویجه در . زیرا بر طرفدن اولرنده اکثریا اوچ ، درت زوجیه به مالک بولونقلرینی

و دیگر طرفدن هنوز نمره دار بر تنور فکری به صاحب اولادقلری دوشونه چک اولورسه ق
بوکه بر مدعی در میان ایتمهک بالطبع دها درغرو اولور.

سیرک اوچتی شیمی ایسه (تورکدر آدر - حصن الا کراد تورکدری (زاره) ،
(حک) ، (حصرجه) نام کویلرده اقامت ایتمهک اولوب بونلرک مجموع نفوسلری دوت
بش یوز قدر دور . کندیلریک سلطان سلیم اول زماندن بری بورالرده اختیار توطن
ایتمش اولدقلری ادعا ایتمهک ایسلرده بو مدعلری بر دلیله ربط ایلمه مکنده درلر . بورا
تورکدری دخی عتکار تورکدری کی خالیجیلده اشتغال ایلمهک همیشه لری بو سورتله
قبلاً اولسون تأمین ایتمهک ایسته یورلر . مع ما یسه بونلر دخی اوته کپلر کی پک غیر بر
حاله باشمده و کونا کون عمر و مبتلره قائلانمده لر حتی قبلاً زراعتله ده اشتغال ایلمه
بو طبقه اجتماعی منسوبی دخی حصن الا کراد آثارینک هر دورلو مداخلانندن الطبع
تخلیص کریبان ایلمه یورلر .

اسلاملردن سی اولمالارلر کله بو طبقه اجتماعی اون بش یکی متجاوز بر قوسه
مالک بولونان حصن الا کراد نصیریلری تشکیل ایتمهکده در . بونلرک بر قسی دندیللر
ایله زمینلر زنده مزارع بولونق دیگر قسی (جبل حلو) طرفلرده کاش ایکی اوج
کویده مستقلاً اجرای زراعت ایتمهک سورتیه تأمین همیشه ایتمهکده درلر . فضائک اشغال
شرقیبله ، جنوب و غرب طرفلرده مقیم بولونان بو نصیریلرک همان کاهه سی پک نصیر
وسفیل بر حله امرار حیات ایدیورلر . واقعا ایلمده ساقیاتک و دیگر فضائک اشغال
اجتماعیه سنده بر تفصیل بیان ایلمه چکمز وجهله نصیریلردن ایجه قوت ، قود و قوت
مالک بولونانلری موجود ایسه اساساً حصن الا کراد قضاسی بر طرفدن نصیریه یورلر
چینک میدانده بولونمده برابر دیلر طرفدن قود ساحی بعضی طبقات اجتماعی
حاری اولدییی ایچون بورا نصیریلری اکتساب قود و قوت ایلمهکدک بلک قیلر و کویلر
حاله قلمتلر در ، او اطلاقه شایان اولمالار طاش ییشلری آراشده باشایان بو طبقه
افرادى جداً اتم بر وضعیت اجتماعیه دوچار بولونیورلر .

حصن الا کراد خرسقاللری ایسه فضائک جهت نهاله سنده کاش و (وادی النصارا)
نایله معروف عخله بولونان کویلرده ساکندرلر . نفوس موجودیلری تقریباً اون بیک
کیشیدن عبارت اولوب بونلر دخی زراعت و فلاحتله اشتغال ایتمهکده درلر . حیات همیشه
ایستباریه نصیریلردن بر ، ایکی طبقه دها اوستون اولدقلری قبول اولونایلیرسنده بونلرک

دخی بك مساعد شرائط داخلنده باشامادقلمری اعتراف ایله مك لازم كلیر .

والحاصل سالب الذکر ایضاحی خلاصه ایدر ك دیه بیلیردكه حصن الاكراد قضای عمومی اعتبارله بر ایکی آریستوقرات طائفهك بد استفاده سنده تمرکز ایش اولدی بیچون دیگر طبقات اجتماعیهك بوراده نام و تسانی بولونمادیغنه حیرت ایشك بالطبع جائز دکلدر .

[۳] — اعتیادات اجتماعی — حصن الاكراد اسلاملی پیئنده معروف بعض اجتماعی اعتبارلر وارددكه آرزوق جالب دقت عد ایدلك اقتضا ایدر . بو میسائده اولوق اوزده بونلرک طرز ازدراجلمری ذکر ایدم بیلیرد . فی الحقیقه حصنیه ازدواج ایدم چك بر ار ككك اول امرده (علامه) نامیله بر نامزدلك اشارتی ، بر نشان و بر مسمی ضرور ایدر . مع مافیه بو نشان بر بوزوك اولایله چکی کپی بمضاده بر مقدار باره اولاییلر و بوتلرله بر لکده قهوه و امثالی بعض اشیانك دخی ارسالی معناد ایش .

حصنه ، مهر معجل ایله مهر مؤجل مقداری همان بر برینه معادلدر . زیرا مهر معجل اوج بیک ایله اون بیک و معجل ایسه بش بیک ایله اون بیک آره سنده مخالف ایشکده در .

عقد نکاح کونی بمضاً مولد نبوی فرات ایدیلر . بمضاده بدی کون دوام ایهن اکلنجه [فرج] لر ترتیب اولور . نکاح اکلنجه لری بر وجه آتی جریان ایدر :

ار ككك (اوبه) ، جوارده منیم چکانه لردن مرکب چالنجیلر دعوت ایدیلر . بونلره داوول ، زورنا چالدریلر . دورلو زیتلرله سوسلمش دیملر احضار اولوناروق اوللرده بیوت ایشکده یعنی چادرلرده اقامت ایله بن بدیلر ارکاب اولونور . اهالی دخی آتلره ، قیصر اقلره سیزلر و چالی بر طرفدن چالینا دورسون بو بدیلرده دوه اوزرنده بولوندقلمری حاله ، ایلرینه منتقللر و یا خود قیلچلر آیر و اوللرله اوبنایارق شرقی (*) سوبلر و بونلره (ملاله) نامی ویردر .

بو صورتله ترتیب ایدیلر اکلنجه هینلری بدی کون جوارده دولاشیر ، دورولر . آرتیق نکاح هر کس هندنده معروف اولور . بو بدی کونلك اکلنجه لرك ، عقددن سوکره اجرا ایدلدیکی واقعهده بمضاده دو کون ایچون معین بولونان کوندن اولکی بدی کون طرفنده دخی ترتیب ایدلدیکی واردد . بو ایکی شکله نظرأ ایله زفاف بر خانه سرور تشکیل ایدر . اساساً بو اکلنجه لرك دوام ایندیکی زمانلرده کیچه این آچیق یلرده واسع

(*) بو شرفیلر ایچون حصن الاكرادك ادبیات فصاحت مراجعت .

مقدارده آنشلر یاقق صورتیه اظهار ذوق و طرب ایدلریکی دهر فرست دوشدیکه سلاح
آقق صورتیهده بوغایشلرده ازا غلو ایدلریکی رانددر . بو نوع غمایشلر واکلیجیلر
ایسه (مرسج) نامیه مروفدر .

حصده بکی دوغان ارکک چوجوقلرینه بک زیاده اعتبار ایدلریکی ایچون بونلر نامه
منهادی سلاحلر ایدلر . فقط قیز چوجوقلرینه اسلا اهمیت ورمزلر . حتی بر
روایت کوره دندشیلر قیزلری مبراندن محروم ایدلریسهده بوکا مقابیل قیزلریک سین
اردواجده کندیلرینه بک عظیم وقیمتل جهازلر احضار ایلرلریش .

حسن الاکرادک باشلیجه ایی بویوک عالمهسی بولونان دندشیلر ایله زعیلر قیزلری
ایچق کندی عالمهتری میاشنده زوج بددرلر . حتی دندشیلر خارجهدن دخی قیز آللرلر
ایسهده زعیلر بو درجهده نصب اظهار ایتمه مکندهدرلر .

حصده قرآن کریمی ختم ایدنلر ایچون بر مولد نبوی قرآنی و بو مراسم انشاندده
شکر توزیعی اولاندن بوی اعتبار ایدلشددر .

ذیلر یئنده خشان مراسمی دخی جان همان به صورتله جریان ایددر . بوراده سنت
ایدیلرک اولان ارکک چوجوقلرک آتی آیلاندن اعتباراً نهایت اوچ باشه قدر بولونمالری
معتاد بولونیلر ایچون بو مدتی تجاوز ایتمک ایسته مزلر . کچه این اولرک شرف (مرسج)
لر دخی ترتیب ایددرلر .

حسن الاکرادده نصیرلر ایله بدویلرک قادینلری چارشف استعجابان ایتمزولماده شیلر
ایله زعیلر ایسه دینلریک اسلری و قایلرندن سوکره دخی مزار طاشلرندده دکر ایددی .
یه بک درجهده مشککسندک ایددرلر .

بوراده زعیلرک جنازلری بک بویوک بر تماشله قالدیریلر . زورا زعیلر طریقت
فادریه منسوییتدن بولوندقلری ایچون جنازهک اوکنده بویوک طریقت بایراقلری کلید
اولونور (مزه) لر کوچوک داروللر ، دفلر ، و (سفیجات) تیبیر اولونان بویوجک
زایلری حاصل بولونلر بو طریقت مشایخی دخی اک اولسدلر بویوک بویوک آهنگلر
ایچنده وفات ایددی خوابگاه ایدینه نقن ایددرلر .

دندشیلر ایسه جنازلری کال سکوله کشیمک طریقتی التزام ایددرلر .
مع ما قبه سیلردن وفات ایدنلرک مزارلی اوزریسه برچادر فوردهرق قرآن کریم اوقور .
تدورمق و اوچ کون قدر صباچ ، آقام مزارلی زیارت ایتمک معتاددر .

حسن الاکرادده مسلمانان رعیت ایتمک مقصد اولدیق ایچون (ساعود) قریسی
جوازنده ابو هریرمک ، (حارة الترمک) ده شاعر البعدی تک ، (قلعة الدقا) قریه
سند (السا) تک مقاملری سبیلر عتنددر (ام الدوالی) قریسی جوازنده ایسه نصیرلردن

(شيخ مرجع) نك مقامى نصيريلر تونده زيارتگاه اعتبار اينكده در .

∴

بو بختى اكمال اجزون اول استظراد قيلندن اولوق اونزه قلعه الحصنك غريب جهتلونده وادى النصاراده انشا ايديلن و (دير الحضر) نامى حائر اولان مناسرت جوازنده هر سه روز خضر شامنده قورولمى معناه اولان بنايرى ذكر ايتمه من لازم كير .

فى الحقيقه حصن ، حاه ، لاذقيه طرفلار دن بورابه هر سه بر جوق تجار واهالى كلوب آيش وورشده بولونبولر . حنى مناسرت دى تجارانه مخروس انشا ايتدوردىكي دكانلردن سوي اللى بيك فروش قدير بر واردات تأمين ايدبور ايش . روايت ايتدكلمنه نظراً مناسرت لىق منافع و تجارتدن زياده بر وظيفه دييه بي ايفا ايجون بوله بر بانير ترتيبه نسبت ايش ايش بزايمه بوروايى بالكر بورابه قيد و اشارت ايشكله اكتفا ايله بورز .

[۱] — ايجنمايى رفتد — حسن الاكراد مركزنده الهه ايدو بيلديكمز ابكم بيش

دقيلر بر رجب آنى در :

سوك بيش سه طرفنده نلكلخ حد خاتمه (۱۴۰) كيشى داخل اولشدر .
بورجاه نال آكرادكى محوسبك عددى (۲۸) شخص در .

بوندن اولكى سوك عدليه ايتانسقيلرى الهه ايدو ايش ايش (۳۳۳) سنه نك ايلك دوت ساه طرفنده (۳) كيشى قتل جرميله منطون ؛ (۳۵) كيشى ايله جناحه و قياحه محكوم اولشدر . بولرك كافى ده ذراع ايش .

— سوك بيش سه طرفنده بونون حسن الاكراد ايلاملارى يتنده آتخق (۱۵) ناهل بولونبولر كلسر ايجون . بولاعتبارله هر سه (۳) كيشى اصابت ايدبور ايش . بو غريب جدولك خدائى بك لاهردر . حنى حسن الاكرادك نصيرى و خريستيان اهالىنى اخراج ايتسك بيلديليلك ازدواجى ب عدودن چوق فضله اولوق اقتضا ايدور . مع ما فيه بوراده طلاق بك از ايش . گوياموك بيش سه طرفنده سيلر يتنده بالكر (۱) طلاق ظهسور ايشدر . بورقم دندخليلرك نطق اعنياد ايجدكلرخى بزه كوسته بيلر .

— حسن الاكرادك سيلرله ساكن كويلرنده برز جامدن اوج دوت جامع موجود ايسه نصيرلرك كويلرنده جامع بوندر . بالعموم خريستيان كويلرنده ايسه هر برنده مطلقاً برر كلسا و برر راهب بولونمقده در .

۹ - احوال برصیه رسوئ فکریه

حصن الاکراذق قضاستک احوال روحیه سینه سوبه فکریه سنی بر وجه تفصیل امین ایتمک ایچون مذکور قضاده موجود طبقات اجتماعیه به آری آری عطف نظر ایلمک ضروریدر . بودن اولکی تدقیقاتک مطالعه سندن دخی آکلاسیکاجنی وجهه حصن الاکراذک ایلری کلن کتله اجتماعیه سی (دندیلیر) ایدی !

فی الحقیقه بو طبقه اجتماعیه بورالک اذکی نفوذ واک ذی قدوت بر صاحب بکانه سی اولاق اعتباریه طبعاً تک عصبی ویک جنککمو درلر . خیمه نشین عشاره مخصوص اولان اوصاف و طابعیدن اذک خشین اولانلری کندیلریه بنسبه مشردر . بولک ایچوندر حصه اصلاً مساعه کارانده بولونمازلر . با خصوص کوبولوزه قارشو اولان و صنعتاری نفوذ و قوتلردن امین برر دره بکی وسعتیدن باشقه برشی اولامایور . شونیده اعتراف ائیلر . یزیکه دهها کوچوکدن بری آنه بتمک ، صلاح آتق ، قوشولر ، مساعدهلر ترتیب ایتمک ، اوه جیققی ، قوتده نه مک کی مشله لوله امرار حیات ایندکلی ایچون قرون وسطی شواله لر بک اوصاف جنککجوانه سه شیه بر سجه ایله متعلق اولمقده درلر . دندیلیرده تصادق ایدیلن جبارتک بوتون روحنی بو اساسلرده اولمالیدر . جنس حیوانانه اولان مراقلری وایخصوص (حیلالوی) تهر ایدیلان اذک اصل قهر اقلر پیشدیرمک خصوصتده کی نمایلری اوقادار دریندرک بونیده بو کی شرایطه تابع اولون سئلرک محسولی اولارق تلق ایتمک اتضا ایدر .

دندیلیرک دین اولان مریوطیت صحیحیلری دخی شایان نظردهه باخصوص کندیلری حیات اجتماعیه جهیک مکرمه مسافر برورددرلر . وهر صورتک اصل اولدقلوینی امرانه ایدم اولو بو خلاصه دن دخی اکلاسیکه جنی وجهه دندیلیرک عوامل حیاتیه لر نین طوره اولارق طبعلرندم نمایان اولان شدت و خشونتلریه رعناً جعداً شایان تذکار قیمتدار خصیللری دخی بولونیور دیمکدر . بو اهمیتلی جهتی بک شایان وقع بر اثر مرآتیاو آ تفصیل ایتمک ایستبورم . فی الحقیقه بو اثر (۱۹۱۱) تاریخ میلادینده سوریه تک اذک معروف محفلرندم بر سیاحت یابان نائکه خدیویه ارکاندن مصرلی محمد علی باشا طرفندن اوئانده کی مشهور انی حاری اولق اوزده تالیف و (الرحله الشامیه) نامی تخلصده نشر اولونمشدر .

بو اهمیتلی اثرک (۱۸۱ - ۱۸۸) نخی سخیلری دناتشتمک احوال روحیه لر بی باشا حاجق و اونلرک حیات اجتماعیه لر بی تیلر ایندیره بینه بک ایضاحانی حاویدر . بروه موضوعزه بک شدید بر تعلق بولونان بو تقاطلی اساس ایله چکوز . محمد علی باشا

اثرينك بو صحيفه لرئده حصدن مفارقت ايدمرك تاكلىخه سورئله كلدېكنى واوانئاده دندشيليرك اونك شرقه نامل آت باريشلرى وسائره ترتيب ايندكلىرى بر وجه آنى اكلانئور ودييوروك :

حصدن آرايه ايله حركت ايندكدن ياريم ساعت سوكره دندشلى رؤسانئدن (محمد بك حمر) ك اخضار ايندې دېكى طرف بر چادره مواصلا ايندك ؛ محمد بك ، نالهسى اركالئدن بعض ذوات ايله برلكده بزي اوراده بلكه بوردى . چادرك قارشى طرفده ايله ينه دندشيليردن بوزاللى سوراي آئلىته رآتب اولدقلى حالده بويوك بر انتظام ايله صفتت اولمشلردى . آرقه لرئده كوناگون حيلانله مزين ولطف عرب ايلهلرئى لاس ايكي عرب فيزى اخذ موقع اينئدى . بريك الئده قىليج ، دېكرينك الئده بر مندپل بولونوردى . من ايكيسى ده سواريلرك حسيات فردسيئتى تحريك ايدمك تشجيع آييز نئيدلر نرم ايديبوردى .

بورايه تقرب ايندنج آرايه دن اينوب چادره داخل اولدق ؛ بر مدت اندراحتئدن سوكره بزه اولا قهوه ور آت سوكره شربت كتيرديلر ؛ ايندك .

هنوز اون دقيقه كچه مشدى كه بز قالقوب سواريلرك اوكدن مرور ايله ك سواريلرك بينديكى قيصراقلرك يانلرئده اكثر يا طابيلرى بولونيبوردى . بونك اوذريته بوتون بوسواري اولان عربلر اللرئده توفىكلرى بولونديئى حالده او بونلره باشلاديلر . بر قضا وقوعى ولحوق اولديئى ايچون اوبونلرئده سلاح انداخت ائجه لرى كنديلرئدن طب ايندم . او ئئاده قيزلر سواريلرك آرم لرئده دولاشيور و حرب نئيدهلرئى ايله طمن وضربه دائر نئيدلر نرم ايديبوردى ؛ اولرك او مؤثر سى سواريلرك عروق حيت وشجاعته لرى تحريك ايديبور و حيللرى تهيج ايله بوردى ؛ او درجه ده كه حس حاست بوتون حاستر و بلك كوكللرى دولد بر مشدى .

بز بر آت سوكره آرايه بيندك . محمد بك ايله برآنه رآكباً آرايه مزى تمقيب باشلا ردى ؛ سواريلر دشى كام آرايه نك او كئده و كه آرقه نئده بوروبورلر . بعضاً محله ايديبور وبعضاً تاخر ايله بورلر ، الحاصل مدافعه ، هجوم ، حركت ، سكون كى بر چوق حساسى اوبونلرئده بولونيبورلردى . بى شهبه بونلرك حال و وضعئنى قلم تريفئدن عاجز اولديئى ايچون نه قدر اكلانئايه چاليشم رآى المين مشاهدئدن متولد سآتوك بر جزئى افاده ائتش اولامام . يالئز شوقدر حق ديه بيايم كه دندشيليرك بك واضح بر سورئده مشاهده ايدلان مهارتلى جدا شايدان حيرت ايدى . با خصوص بوراده نى ك زياده متعجب ايدن سيلر دن برى ده هنوز ايكي هفته لئدن زياده اولمايان بك كوچوك طابيلرك والده لرئسه اولاشئى خصوصئدمكى اقداملرى ايله بولك تحمبل ائتمسى طبيعى بولونان مشفته واضطرابه

قارشی رونما اولان نجهلری ایدی . بن بو یاورو طایاره . بک آجیدم . وحتی قیصر اقلرنی
فضله سورده نلارن ، بوز واللی طایاره . نجهیل اضطراب ایتمک اوزره بر مقدار تندیسل
ونقیف سیر ایجملرنی ده طب ایچشم .

نالیکنه وارنجه قدر هب بو اویونلر دوام ایدیوردی . بوتون بو سواریلر میانده
اک زیاده نظر دئیسی جلب ایمن اختیار بر سواری واریدی که دندشیلرک قدیم لب سنی
لابس بولونیوردی . عثمان آنا نامنده بولونان بو سواری بجر بکلکی و خقیقلکی ایله بوتون
آزاداشلرینه قارشو احراز تفوق ایله بوردی . فی الحقیقه سواری ، داغلرک سخورنی
طهرمانیرکن نه شاهان حیرت مهاندلر ازلر ایدیوردی ؟ . . . باخصوص نهرلرک اوزرنه
بجر کن قوشدن دهاسریع وحوادن ده خقیف کورونیوردی . بو اختیار سوارینک
آه یسک خصوصنده کی او مدهش حسارت و مهارتی بزی درین بر استغرابه مروض بر ایشیدی .
نهایت بولمز ، بر مدت سوکره ایکی داغ آراشمده بولونان بر کدرکاهه نجهول ایتمی
ایدی . شیمدی بز آراسیره بوقوشلره چقیور ویاخورد اینشلردن اییوردک . و متبادراً
آراه مزک یانده طویل اولان قامتیه ، اوزون و بیغلی سیغریله بر شمال شهابت ورجولیت
اولان محمد بک سواری اولارق بز ، رفاقت ایدیور و فروسیتک اک متمساز اوصافی واک
جلی مدلوللرنی مهابت ووقایله اظهاره موافق اولوبوردی .

قریسدرکه بو سورده بولمزنی تمبب ایدرکن - ناصل اولدی ، یلمیورم . . . . . بیک
آلردن بری ، محمد بکک واک اولدینی آنک صاغ آباغنی جرمه دار لیشی آیدی .
موره قیر دنکده بولونان آنک آباغنی قیرمزی قانله بوایتمشیدی ؛ کارمه دات ایتم
بک ، آجوردی بونک اوزریه آنک ، صاحبی آئنده از اناده تاف اوله ایچینلن تور قشدم .
زیرا بارادن متبادراً قان آقوردی .

آه بک آجیدیم ایچون ، محمود بکدن ، حیواندن ایچسنی طلب ایتم . قنط ککنه سی
بو جهت اهمیت وریسوردی . حتی بنله برابر بولوندقجه کندیسی ایچون اک عزیز اولان
مادانکی وحتی کندی نفسی ده فدایه حاضر بولوندینی افاده ایدیوردکی ؛
قنط محمد بک ، ناصلیه بر ایکی دقیقه ندر کوزدن نهان اولونجه آندن ایسبکنی ظن ایچشم
حال بوکه بر آز سوکره اسکسی کی تکرار کوردی . قنط بو دفعه آنک آباغنده
نه یارمدن ونده قاندن اثر قلامشیدی . اوزمان اکلارمکه بو اوراق مدت نظر قشده آنی
نداری ایله مشغول ایدی . بالکنز یازمی نه ایله چارچایوق اییاشیردیکنی یلمیوردم ؛
باخصوص هانکی علاجک تأثیری بوقلدار سریع اولاییوردی ؛ بوچیتلری بز دورلو اکلایامادم .
بر طرفندن ده بول ابتدادهجه بکا رفاقت ایمن سواریلردن مهاجم وضیتده بولونانلرک
واووظیفه بی نجهول ایدنلرک ، دندشیل روئاسنک اوغللری اولدینی اکلایوردم ؛ بوتلرک

ياشى بك کوچو كدى . نهايت يىدى ايله اون آرمشده بولونىوردى . مع مافيه باهالىرى قادار
 وعشبرت ارگانى درجه سنده كوزلجه آته ينيوردى ، كوزمىل او بونلر ادينلوردى . وحى
 اوزون بر زماندن برى بر تجربيه دورسى تجويدكارى غلنى تلتين ايدىوردى ، حال بو كه
 قرويه بو درجهده . مشون اولان باهالرك اولادندن بو كى مهارتلر اساساً بلكه نوردى . بيا
 عليه بوراده . استعمار ايدىلجك بر نى يوقدى .

نهايت كنىش بر ميدانه داخل اولدندن اوچ چارلك ساعت صوكره ايدى كه دندشلى
 عشرتلك شىاقى بلكرى ايله بر اكدى . بر جوق سواريلرك بزلرى بلكمكده اولدقلىرى
 كوردك . بولمده بزمه برابر كلن سواريلره التحاق ايتدبلر . تللكلجه مواسلت ايدىلجه
 قادار هب بو صورتله بولمزه دوام ايله ك .

تللكلجه نصبه نى بيردت دشام ولايتلى آراستده جان جان بر حر قاسل و دندشلىلرك
 مالك اولدقلىرى اراضى ايجون ايله بر حد اخير تشكيل ايدىوردى .

تللكلجه كيردىلر زمان اوكله اوشر و عك زمانى حلول ايتدى ؛ مسافر بوردلر
 مخصوص بر اصرار كرمانه ايله بزي دعوت ايله دن دندشلى عربلك رئيسى محمد بك محمدك
 دعوت و انهنسى قبول ايدىرك اولمده كندينه مسافر اولدى . اراده بزلر حكومت
 مامورلندن بىضيسى دخى بكنوردى .

بلكى ، بىكرمى كنىش بى استيعاب ايله بيان بويوك بر مامه اوزونده بزه تقديم ايله دبلر .
 شرفلك طرز زى اوردو ياكارى ايدى و متشوع بىكارى حادى بولونىوردى . بزه بك
 كوزم بولدىلر بىكاردن بويوك بر لذتله بىلك .

مكتده بولونان سواريلر ايله متعدد سفرلره تقسيم ايدىلشردى . وبالكر ات و برنج
 بلاوى ايله ايتقا ايدىوردلردى . اوده بو قادار جوق مقدارده مسافرلك بولونماسى بزي
 تدبيرلر ايتىوردى ؛ عربلك سفرلر بوقدر عظيم بر كيتك وجودى اساساً شاپان
 اشتراب اولاماردى . ذرا بك اعلا بيلوردم كه عربلر او عظيم سخا و صكرملرى ايله
 كوزم بولمده ايدىلر . فقط بىم اك زباده جبرتمى ايجاب ايدىن نى باشقه ايدى ؛ اوده ،
 مسافرى بولوندىلر قيلهك ، جبل ساكنلىرى بولونان شرقى عربلردن اولدقلىرى حالده
 بولمده اوردو ياكارى بر سفره تنظيم ايله بيلملىرى مخصوصى ايدى .

نهايت وقت سفر تقرب ايتدى . بر طرفدن ، عظيم غنايتدن و ديكر طرفدن كريم
 اولان عشرتلك بىل انهنسى هندن دولابى محمد بك محمد . شكر انخوان اولارق بولمزه
 دوام ايله ك . عربلك او كوزم ايله بىسى ، نزييائى نى بك مسعود ايله بىشى . دهسا
 اوزون مدت اولنرك آراستده باشامق آرزوسنى بىليوردم .

محمد على باشامك شيمدى به قدرقل ايله دىلر بوسطرلرى بى شبه دندشلىلرك حالت

روحانی اینجی اکلانجی ایچون فضلہ بر تنی علاوہستہ احتیاج یوقدر .
 زعیلرہ کلنجہ ، بونلر دخی دندشیلر قادیار شعاعت و جساتلریله و جقس حیوانلرہ
 اولان مفتونیلریله معروف و کویلوپہ قارشو یپہ نفوذ لرپله مشہر ایسارہ دندشیلر قادیار
 عسی دکلدلر . بلنکہ بونلر دیگر لرپنہ نسیئلہ حلیم و سا کندیلر . مع مایہ بمعاضہ دین
 بر قوران عسیہ دوچار اولورلر . آنجیق عصیئلری دوامکار و انتقاجو ساییلماز .
 زعیلر دین خصوصندہ دندشیلردن فضلہ متسک و حتی متعبدلرلر . حتی بعضیلرینک
 تصوفه فارشی بر میل مخصوصلری دخی وار ایش .

حصن الاکراد تورینلرپنہ کلنجہ بونلر بوتون معناسیله حلیم و سلیمدلرلر . او قادیار
 حلیم و سکونلری وارک کندیلرینہ عاندا او بوشوقاقی درجہ لرپنہ کوتورمشدر . بنا علیہ
 پورا تور کئلرندہ فعالیت اصلا تصادف ایملر

حصن الاکراد نصیریلری واقعا دیگر قضاوردہ کی نصیریلرہ نسیئلہ مطیح اعتبار ایملر
 ایسارہ بونلر دہدہ بوزدہ اون درجہ سندہ شقاوتلہ اسرار حیات ایملری وارد . بونلر
 بوللری بکلرلر . بر طرفدن قطاع طرفلک ایدر . و دیگر طرفدن کوبلری یغما و غارت
 ایلمہ جک چئلر ترتیب ایلمہ دلر . هر نہ قادیار سوک زمانلردہ بوکیاردن آرکورد و لیورمده
 یپہ نصیریلرک روحندہ بویله بر قادیار بئلق بولوندیغنی اونوتماق لازم کلر .

خرسینانلر ایسہ بونلرک عکسی اولهرق حضور و سکوته اولان محبتلریله معروفدلرلر .
 مع مایہ خرسینانلرہ اولان درجہ ارنباطلرینہ تعصب درجہ سندہ وارد بولورمشدر .

فضائلک سوبہ فکریہستہ کلنجہ ، بورادہ اوزون اوزادی یپہ علم و حیرقان آراتمشہ
 فالیشیق بیهودمدہ . بر طرفدن اوقویوب یازانلرک عددی کیت اعتباریلہ آق اولیشی کئی
 کیفیت اعتباریلدہ شایان ذکر ساییلاماز . یپنہ کیم دنہ شیلردن اوقویوب یازانلر آرکک
 اولیق شرطیلہ بوزدہ آتمش ، تمش رادہ سندہ ایسارہ بونلرک ایچسکی یک استغنی بوجالده
 قاشدر . آنجیق یکریمی کیشی نالی درجہدہ تحصیل کورمشدر .

زعیلرک ایسہ یپہ آرکک اولیق شرطیلہ بوزدہ الیسی اوقور . بازار . مکان یپہ تالیعدن
 مأذون آنجیق سکر موجودلری وارد .

تور لاملردہ اوقویوب یازانلر نہایت بوزدہ ایکی در . بنا علیہ تور کئلردہ بیسط بر سورتدہ ما قومق
 یازمق ییلن آنجیق الییدی شخصہ تصادف ایچک قالدرد . ملکیند مأذون اولانلری بالطبع تدر .
 نصیریلر دخی تور کئلر کیدر . اون بش ییکی متجاوز نصیری ایچندہ جوق چون بوز
 کیشی بیسط بر سورتدہ اوقور بازار . بو اعتباریلہ نصیریلردن اوقویوب یازانلر آنجیق
 بیگده بش درجہ سندہ در .

فقط بونا مقابل خرسيانلاردن اوقوبوب ياذا انارك عددى دها فضله در. خرسيان ارگكاردن قريبا يوزده آتخنى، يئنى اوقور بازار. بالطبع درجه لرى بك ابتدائى در.

بو حساب قبرى به نظراً اونوز بيك راده سنده كى قضا فوسنك آنجق اونده برى بسط بر سورته اوقوبه بياور ديمكدر. البته بو نسبت، قضائك سوية فكريمسى بك واضح بر سورته اراهه ايتكده در.

۱۰ - اهرال صيب

حسن الاكراادك حالت عمومىة صحبسى ايشاح ايتزدن مقدم بر مقدار قضائك هواسى، سونى وبنالرى جقده اعطاي مملومات ايله مك ضروريدر. فى الحقيقه بو قضاي ا جرد (بى داغلق و سهل) يعنى اودولق اولوق اوزده ايكي نسه قبرى ايتك قابل اولدنى ايچون هوا اعتباريله ده ايكيه آيبرق لازم كلنور. زيرا، مستوى محلله تصادف ايدن كويلر ده بارين درجه حرارت بعضاً قرق بولور وحنى قيشين دغى صفره قروب ايدر. جرد طرفلر نده ايسه حرارت يا زين دها معتدل اولور وقيشين اكثر يا صفره اينر ودفسه. لرجه قاريا غارق اودنه لنى بياض بر ردا ايله اورتر. مع ما فيه قضائك جرد طرفلرى هوا قطعه نظردن سهل طرفلر به مرجعدر؛ با خه ووس جرد لرك سونى بك نفيس ولديندر. اسلماً قضائك صو اعتباريله اك كويلر ده بولونان قطامسى تلاكخدر؛ تلاكخده بر منع وياخود آقان بر صو بولوناننى ايچون قصبه ده موجود، يدى، سكرز قوبوبه مراجعت عبورنى حاصل اولمقده، وا اكثر يا كيرلى قوغه لرله صوجيفار دقلرى ايچون صولر دغى ابروجه بولانمقده در. شوقى ده اشارت ايتلى يزكه قضائك مرهانكى بر قريمسى اولورسه اولسون تلاكخه سبته صو جهتمدن مسعود صاييلا بيلير؛ زيرا يا جوارنده بولونان تميز بر ييكاردن ياخود آقان بر نهر دن محتاج اولدنى سونى تدارك ايتكده در. واقعا بعض ييلر قور بر مقدار بوزغونلوق صرفنه احتياج مس ايدىورسه ده آلد ايتدكلرى صوبك لنى بو نعى اونوندىر بيور.

قضائك بنالر به كنجه اكثر كويلر تلاكخه شيب اولوق اعتباريله قابل سكا صاييلا ماز ايسه ده ايلك طيفه منسوبتنك اقامت ايتدكلرى خانه لرده بر مقدار صلاحه دوغرو آتيلش خطوله تصادف ايتكده در. مع ما فيه قضائك اونوز بيكه قروب فوشدن قسم اعظمى اساساً عظيم وحنى بسط بر تروته مالك اولامامامسى دولاي سيله حيات يئنه لرى نقطه نظردن ايم بر خالده بولونبورلر.

باخصوص حربك ايكنجى ونهايت اوچنچى سنده حسن الاكرااد اها ليينك اراهه

ایندیکی منظره فقر و مفات جدأ شایان وقت بر حال اولیق اوزره تلقی ایدلدیدر .
حتی موقع طیبیک بو خصوصه اغطابله دیکی تقصیلانه بر نظر اعتبار عطف ایددرك
تصانك حالت عمومی صحنه سی بر مقدار تکلیف ایلمك ضروریدر .

فی الحقیقه حسن الاکراه قضای کین (۱۳۳۲) سنی طرفه مواد غذایه تکفالتدن
دولاییک شایان نظر بر حاله امروض قالمشدر ؛ زیرا انك ، آن ، شکر ، امثالی موادك
فقدانی قضا اهلایینی امرات قارشی مقاومت ایددیمچك بر وضعته و دیگر طرفدن طوز
سزاقدن دولای دخی بك الیم بر حاله القا ایتشدر . حتی بر جوق عالمه ککری طوز
سزاقدن ککری مجبور اولمشدر . والحاصل انك مهم عوامل حیاتیه دن محروم قالان اهالی ،
وجودلریك آیشادینی سزامله مارلمه مجبور قالمشدر ایسه . بالطبع بو واسطه تنفی
کندیلری قورولمادی ایچون قصبه لده آرتیق اسکلتدن عبارت ، وجودلری موص
مور اولان نیجه انسانلره تصادف ایدلمك باشلامشدر .

بونی دولای درکه تیغوس و امثالی حیات انك دهشتلی بر صورتده تخریباتی اجرایه
باشلامش و اهالیك بر طرفدن جهاتی ، دیگر طرفدن معیشتلرندک سقات و غذاسزلق
دخی بو مرصك تککری اشراج ایتش ، حتی بر حساب تقریبی به نظر آکین (۱۳۳۲)
سنی طرفنده (۲۵۰۰) قدر تیغوس مصانی ظهور ایتش و بوندن (۱۵۰۰) ی
وقان ایدمشدر .

تیغوسدن ما عدا شدید بر فقر الدم ، تورم عمومی ، بدنی ، استسقا و انحلال تدریجی
کمی نیجه سواغله به اهالیدن بر قسمی بو صورتکه وقان ایدمشدر .
کین یاز موسی ابتداسنده هر نه قدر (قوله را) اعراضه شیهه جنس حارنله تصادف
ایدش ایسه . بر آنجق قبشین دوام ایدن خسته لندن کندیلری قورویه بیللمك سزویه
صارملری نتیجه سی اوله رق وجودلری استیلا ایدن صافه رحماً مبولرك ظهوری آئنده
بر بولك بر لنگه چلرندن و قاریون فقدانی ازاله به چالینمالرندن دولای اولا بر بولك بر سؤ
هسته و سوکره اسهاله طونوللرندن نشأت ایتشدر . حتی بو ایساق بعضی و قانلری مؤدی
اولش ایسه . بونی طیبی بر انحلاله نسبت ایتك دهها دوغورودر .

(۱۳۳۳) سنك یاز موسسه قریب اولان آیلرده ایسه خسته لنگه بر مقصدار
دوچار توق اولدی کورولمکده . بونك اسبابی دخی تحویل ایتك فائده دن خالی
دکدر . واقعا خسته لنگه توقی اسبابی بر طرفدن بو سنه کی محصول کین سنه به نسبتله
زاده اولمائه و دیگر طرفدن وقیات حبیبله اهالیك دهها آز مزاجانه امروض قالمائه
و حتی امالیك قیش موسسنده کیرلی و قناجره لده طویل بولوماسندن قورولهرق یازین
محصول ماسئله کیجه کوندوز آجیق و تمیز هواده باشامائه نهایت تیغوسه

طوتیلانلرک بر مدت مصافحت اسکتاب ایتمسه حمل اولونیورسهده بوتک
 اک مهم سببی وفق اوزره عسکری اداره لرجه یایسلان تجرید خانلره ، قاهنخانلره
 عطف ایتمک ، باخصوص خسته لقل عسکرلره اذن و برله مسنه وقت ایلمک خصوصلری
 اولدیفنی اشارت ایلمک ضروریدر . بوندن دولانی صوک آیلر طرفده (*) بوتون قضادن
 آنجیق (۱۵) نیفوس مصافی ظهور ایتمشدر . دیگر خسته لقلر دخی اولکنه نسیله یک
 زیاده آلامشدر . ووقتیله نیفوسله برلکده قضایی اسدیلا ایدن دیگر نوع حالردن دخی
 بر اثر قلامشدر .

چیچک خسته لقی قضانک «عبون» قریه سنده اجرای تخریبات ایدیوردی . «مرمریته»
 کوینده دخی باش کوسترمشدی . هر ایکی محله اطقا ایدلس و قضانک متعدد محللارنده .
 تالیح جدری عملیاتی اجرا ایدلمشدر .

دیزاشه ری دخی «۱۳۳۳» سنه سنک ایلك آیلری طرفنده آنجیق یئن آتی حادثه
 ظهور ایتمشدر .

امراض بلدی و موضعیه دن بولونان مالاریا و امثالی خسته لقلر دخی تک تک دوام
 ایتمکدهدر .

ویل ، ذات الرئه ، ذات الجنب خسته لقلرینه ده آزر آزر تصافی اولونمقدهدر .

حصن الاكراد قضایسنده تشکیلات صحیه دخی دیگر محللار قدر ناقصدر . حال حاضرده
 بوتون قضا ایمنون یا لکتر بر طب موجوددر . حتی بو طبیب ، برده طرابلس شام لوانته
 تابع و قضا ایله هم محدود بولونان و حذور ، ناجیه سنه باقی وظیفه سیله ده مکلف ایمن . حتی
 آتی سیماسوری اولمارینی ایچون آتی وظائفی ده ایفایه مجبور بولونیورمش . حال بوکه برتک
 طبییک قضایی برده آت اوزرنده دولاشیق دکل بر ا کویدن دیگر سنه کینه سی ایچون
 کور اوزردن بر زمانه احتیاج بولوندی ووشونبلاجه یک اولورسه قضانک کندایسندن تأمین ایدمچی
 درجه استفادک نه قدر محدود اولاجنی کسب توضح ایدر . باخصوص وسائط صحیه تک
 تقدانی حسیله بو طبییک نه قدر ایش کوره بیله چیکی شایان تأملدر . بوتون قضادور تک
 اجزاخانه بوق ایمن . برکت ورسون که طبیب تکلمه دن ایکی ساعت اوزاقده بولونان
 «مجتایه» قریه سنده خصوصی بر اجزاخانه یه مالک اولدینی ایچون بر مقدار تسکین ویا
 تخدیر احتیاجانه موفق اولاییور . ایشته حصنک حالت صحیه سی ده بوندن عبارتدر .

۱۱ - سابع ، ادبیات

حسن الاکرام قضائندہ ، تورکنلر دخی داخل اولدیغی سالدہ عمومی اولان لسان
بنه خلق عربجهسی در . واقعا فصیح بر صورتده لسان عربی به واقف اولانلر یوق
دکلهده بونلرک عددلری دیگر محللر له نسبتله یک محدود قابور . بخصوص السنه اجیب مکده
آشانی بنه شایان ذکر درجهده سابلماز . ادبیاته ککنجه ، هرته قدر آثار
فصیحه عربیه قارشو بعضیلرندہ بر تمایل محسوس اولورسهده بونون فضائلک ذوق
ادیبی اداره ایدن عاملر ، فی شبه خلق اثر لرندہ تمرکز ایتمکدهدر . جواردہ اکثر
سوزیه کوبلرندہ دیلن دیله دولاشان او عمومی میجانهلر وسائر دخی بوراجه معروف
ومشهوردر . مع مافیہ بز بو نوع اثرلر میاشدن بالکتر حسنک بعض خصوصیلری
ارائه ایده بیله جک پارچاری انتخاب ایده جکر :

اولجه فضائلک احوال اجتماعیهسی تفصیل ایله بکمز صبرده معروف بعض دوگون
اککنجه لرندن بحث ایتمش دیو کی اککنجه لر آسانده سوسلو دره لرله راکب کوبولرک بعض
شرقیلر تریم ایله لر میعاد بولوندیغی بیان ایله مشدک . بو نوع شرقیلر حسن الاکرادده
(ملالانه) نامیه طامقدهدر . مع مافیہ بونلرک اوزون اوزادی به منظومه لر تشکیل ایتمکله ری
ظن ایتمه بیلدر . اکثراً فقرات مفاننده اولق اوزده (لو ، لو ، لوش) حکمی بر آهنگ
عمومی ایله اکال ایملن بو شرقیلرک بعضاً طلوعاتهده تابع اولدیقلری واقفیدر . برده بو
کیلرندن بر ابکی نمونه ایرادی ایله اکنفا ایده جکر :

— ملالانه —

دزوا لایو محمد خیول جیوا

زرقا حمامه ، مصنه بالرش لاجل الشباه

« ترجمهسی »

« ابو محمد ایچون کوندره جککز قیصر اقلر مور بر کو کولجی کی نیسلوله بزمه مشرک
اولسونلرک شهابی تمیل وارائه ایده بیلر . »

— ملالانه —

حیی شوشع الروح والدیوس ابدو

« ترجمهسی »

« محبوبم مزراحیله اشارت ابدکن دیگر الله طویوزنی طویوزد . »

— ملالانه —

حیی واقف علی الیر والیر ناشف

ابو فضيه الحمرة والمندبل شاطف

« ترجمه سی »

« عبودم قوی باشنده دورنیور؛ قوروده ایسه سوروق . حال بوکه قیرمزی دالبه
رسوسو مندیلکه نه کوزمل کورونیور . »

— ملاله —

يا حويدري على الشام ذرع ثقلك

ككتر الحنه وطياب الروايح

« ترجمه سی »

« ای یار شاهه کیت که سکا : کوزمل قوقولر سورون ، وقینه بی ده فضله اشدر

دی بیله م »

بوتون بو شرفیلدن سوکزه برجوش و خروش نقرات باشلار و بوتون حاضرین
سیرالو، لو، لو، لو، لوتی (سلسلی عبوقه وارد رولر . بمضاده (هجانه) تمیر ایتدکری
شرفیلر، دخی دوگون زمانارنده تکرار ایدرلر، بونلردن ده بر اینکیسی ذکر ایدم بیلرؤ :

— هجانه —

حطيت عيني بيتمو يارب . يام بود

لاصبر على حكم الله برکه الزمان يمود

« ترجمه سی »

« کندیسنه چوقون کوز دیکدیکنه ربم ، مبودم شاهددر . مع مافیه جناب حنك
امرینه بویون اگه حکم بلکه زمان عودت ایلر ... »

— هجانه —

وني لارقي رأس الله وان (البقاعه) قبالي

وهنه مريبط الزرقا وهيه منام الفالی ..

« ترجمه سی »

« نهایت شو داغک ذروه سنه طیرمانه جغ . و کوی ده قارشیمده بولونه جقدر . ایشته
بوداسی مور قیصرانک باغلانیدی بردر بوراسی بم ایجون الک عزیز اولان او قیصرانک
خوابکا هیدره . »

« والحاصل بوتون بو شرفیلرک حیات اجتماعیه و روحیه تک بعض خصائص بارزه سی ارانه
ایتمه لری اعتباریه هر دورلو نقصانلقارینه رغماً جالب دقت کورونماری طبیی در . »

- ۹ -

تلکلیج - برمانه یولی

۱ - تلکلخده صوک کومنز

تلکلخده صوک کومنز یک اضطراب انکیز اولمشدی : وسائط قلبیه تک هر نامسه تدارک ایدیه مامسندن دولای بو ایسز و بو سیاه کوبده بر کون دها یاشامق مجبوریتی بزم بچون نه قادر تحمل فرسا کورونیوردی ؛ اخصوص کتاب محبتک بویوک بر ذوق ایله تلاوت ایدیه چک آیات کریمسی بولونمازسه . . . بی شبه بو یکرمی درت ساعتق بر زمان ، کونلرک ، آبلرک وحی سنلرک تحبیل ایدیه بیله چکی بر آغیرلنی بر دن دوشی مقدراتمزه تودیع ایتمک استمدادی اظهار ایدیه یوردی ؛ و بو کون قوبو قهوه رانکی طوردا قلرک اوژردن قیارق نهایت کویک سیاه طاش بیینلریه شیه اولرینی زیارته فوشان سکونش بیله بو ساحة تاریکه دوشش اولمقدن متولد بر افعال ایچسده دونوقلاشیور و جوارده تکلیبان اولق صورتیه بر مدت منسل اولق ایستین نظرلرمز دخی کثیف بر دومانه بوروتلرک دوچار انخساق اولیوردی .

اوزون بر کون نه ایله مشغول اولاجندق . . . ؟

کندی کندیمزه ایراد ایندیگمز بو سؤاله بر جواب بولمق نه قادر مشکل ایدی ۲۳ و بز بوس بوتون ایسز قلامق ایچون حتی بر رومان او قومده بیله آرزو ایندیگمز حالده ؛ بو کویک هواستده اوله دماغی عاقل براقان محنی بر تضیق وارکه ، اوکادیر موفق اولامایوردی . بر قایق دفعه بول قاریوله مزه اوزاندق ؛ او بودق ؛ او باندق ؛ بیله بلندق سوکره تکرار کوزلرمزی آجدق . . . بر دورلو زمان چیموردی بر مدت نظرلرمز اقامت ایندیگمز غبار آلود حجره به منطف کلامش ایسی . کونیه تک محنت ماجرالرک شاهدی بولوندینی اکلاشیلان بو حجره اوله کورونیوردی که عظیم بر انکسار طامعه مروض اولمش ، زمانک بی تخریبکاری آئسده زیون و مضحک تشبیح حیات ایدیه یوردی . شیمدی بالدیولی قشقرله مزین اولان حجره تک سقی خراب اولمش ، طاواک کهنه چایلیری رونما اولیور و سیوانی دوکولش دیوارک اوتسندده بر یسندده سیاه تر حهلر حالده اوبوقلر کورونیوردی .

نا قارشیده وقتیه یک مدبب اولدینی تخمین ایدیه بیلیل آینه تک بر قایق طرقدن دوشن قیریقلر حالاً برده سور و نیور و بولون آینه توز و طویراق آئسده سرابا بر محیفه

خاگه بگريوردى . حجره نك قانا به لرى دى سرور ايام ايله ييرتمش ، مذهب ساندا لى لرك اباغى ، مرمر ماسه لرك برر كنارى ونهايت بوبوك وعقتم حجره لرك بائجوردلى ، جانلىرى . ده هب ، هب قيرلمش ايدى .

بو او طه نك ، آرتيق عظيم مسافر پرورداجى ، ديديه ودارانى تمثيل ايدى چك اوساقى قالمش ايدى . شيمدى اونه نده بريسته قوشوشان كرتكله لرى وسياه بو چك ريله جانلر نده سله ن اونا معلوم سكاليله بو اودا بر لانه حشرات اولمشدى . مع ماسيه بو اودانك بوتون بو آشيانك او ولوله دار شهرت ماضيه مى بزي كنديه مسافر ايله مشدى .

محمد بك محمدك (*) وقتيله بك مددب اوله رقى انشا وقرمش ايله ديكى بو خانه بر او اولمقدن زاده تلكلخك طاش بيغى لرى آراسنده قهرمانلره مخصوص عظيم بر كاشانه ، وداثما بان فخر و مباحات ايله ازانه ايديله بيله چك بر مذهب شائونى آسك برر يوردى .

فقط ناصل اولدى بيلبورز ، شيمدى متروك بولونان بو آشيان ، شهرت ماضيه نده مديون ، تلكلخك ممتاز فقط بك كه نه بر مسافر خانه مى اولمشدى . وشيمدى بوتون بو مسافر خانه دى بزم ايدى .

بر مشدار برى طرفده كى قابونى آچارق بوبوك صوفيه چيقدق واورادن قسرك بر قاچ بوبوك حجره دن عبارت اولان داخلى اوروجكلره قاريشه رقى دولاشدى . مشهور ائزى بر قاچ كله ايله خلاصه ايشك قابل ايدى . بيبقى طاوانلر ، صيوانى دو كوش ديوارلر ؛ كه نه بر جوق او آشيانى ، نهى و دليك ديشك دولابلر ونهايت جوق مقدارده توز ، طويراق واوروجك ، .. ولامحدود حيوانلر وحشرات ...

بويك اسرار انكيز كورون شائونك داخلى دولاشير كن وقتيله تمثيل ايديكى سعادت و ترونى ، قوؤ وعظمنى دوشونبور و باد مناقيله ، متحسر اولبوردىق ..

فقط بر دورلو زمان كيمه بوردى ... بو يكرمى درت ساعتك كشاده ايتديكى نهى وعظيم حفره بى دولد برمق اصلا قابل اولمايا چقدى .. كويك قاراطوپر انلر نه قاريشارق كوشك آئين خيالى آئنده تلكلخك قارادومالر نه باطمق ... نهايت بوتنى دمى فائده تكرار ايتدك وقصه نك تخطيط ايدله مش بوللر نده دولاشدىق ، دوردىق ...

اوكله دن بر قاچ ساعت كچجه يه قدار هب عبنى حر كئلى تكرار ايتك بزم اجون بك طيى بر حر كت ايدى ... اوبومق و اوبامق ؛ بوش اودالردى دولاشدىق ، قصبه ده

(*) اسوال روجيه فصلنده كى ايضاحاته مراجعت . مجله ۵ ۱۳۷۵

جست و جواختك و نهايت بول ، بول سيقلمق ... ايته تىلكلخندە سوڭ كوتىمزهپ بولە
كېتىدى ، نهايت آقشام اوزرى نامى دائىما رقت و نزاھتله مقرون اولارق تخطىر ايدە بولە
چكىز اصيل بر مأموره تصادق ايتىشك . اضطرارمىزك درجه سنى تقدیر ايتىش اولمالى كە
اولا لطيف منقبه لوبه بر مدت بڑه قىمتدار بر ائیس اولدقمن سوكره :

— ايسترسه كز بر آز نزهه چيقام ...

مقدمه سېله تىلكلخك كزىشى برلردن بحث ايتىك باشلادى . وشرق طرفده بر عجله
ايله اشارت ايدەرك :

— بر بوجوق ساعت مسافده (وادى خالد) نامندە بولونان بر نزهكاه وار كە
تېز سويىله وئيشىلكيله پك خوش بر برور .

تېدى و :

— ايسترسه كز تىلكلخندن بر چارىك اوزاقده بو كسك بر عجلده بولونان (عين الدابه)
مېنه كېدە لم ... بر مقدار وقت كچيرمىش اولوروز .

عجله لوبى علاوه ايتدى . بو سوڭ تىلكلخنى بلا اعتراض قبول ايتىش ايدك .. تىلكلخك
جولنده بولونان تېنى آشارق ايشيل بر نارلانك كولكلى بر آغوشله قوشىدق .
وتموزك بو حار آقشامندە سرىنجه بر سو ايجهر ك بر مقدار بورغون ذىمىزى دېگندېرك .
با خصوص دوزكن واسع بر محبطه كشاده اولان تېهك اوزردن پك ذرين بر غروب
تجاشا ايتىش ايدك . ايرتمى كون قلع ايدە چكىز مسافله شېدى غرب طرفده كوزون
(بوج صافىسا) به قدر سار ياشين برردا ايله اورتونمىشدى ... كندى صىكلىغىز
دېيوردى كە :

— بو برور ، دائىما اوزاقدن كوزم . فقط ياقتندن ...

دجمله مئزى با كاله لزوم كورمېيوردى . ذيرا تىلكلخك مېدانده كى قاره اولور بوغور
اينر كن ، احتيال كە اوزاقدن پك دلرا كورون بو قصيه تك داخلى شېدى تماشاشا ايتىك
متولد بر سئزى ايله روحىز رنجيده اولوروردى ...

اورطه لىق تماميله قارار شېدى كە شاتومىزك قابول لوبى ممدق بر طرافه ايله كشاد
ايدەرك كېرسيوز ايدك ... شېمىدى بر معناد رهكذارمىزده بو چكلر قوشوشبوردى ..
بر مدت سوكره اوچلرى قېرىق ، سرمر ماسه نك اوزردندە بولانلىق بر حيا داخىشان
زىنون باغى قندىلك مسكر ايشىلورى بر طرفدن كوزلرمز امدرك مستيده ايلور
و ديكر طرفدن دوداقلرمز تىلكلخك بوتون محروميت حيايه سنى نامنه باس آلود
مرتبىلر ترم ايله بوردى . پك مزىج و پىرىق بر اويغوبه قاروشجيه قدار ، روحىزه
ايم جهدلرده بولونمىشدى . ويز تىلكلخندن ايرىلاچمزه دېرك ايرتمى صياح هنوز

ییلدی زلسیاده بارلارکن حاضرلانیماه جالیشیوردور بر آن اول بو اسرار انکی کتیر شاتودن ونهایت بو موحنس تلکلیخدن ایرلیق احتیاجیله چیرینیوردوق .

۲ - عزده نواهیسه درغور

تلکلیخدن ایرلیق ایچون اوزون اوزادی به بر جدول سپر وسباحت احضاریسه لزوم بوئدی . زیرا بویه بر مشکلیسدلکک دها بر کون بزی یأس واضطراب ایچنده قیوراب ندریسی احتمالی واردی . صیاحلین ایرکندن اوگزده زاندارمه سوارسی اولدیقی حالده تلکلیخک بش دقیقه اوزاغنده وشیال غریبسنده کائن حکومت قوناعی بناسنک یاتسندن کچر کن اعتراف ایخملی زکه هانکی بولی تعقیب ایده جکیزی بیلیموردوق . مع مافیه صافینا قضایه دوغرو حرکت اشدیکیزی شیال غربیه دوغرو دوام ایله بر کدورکاهمزدن آکلابوردوق . یوزویشلردن بک عاجز ویک ناتوان اولدقلری آکلاشیلان آنلرک اوزرنده سارپ بر حالده دوام ایله بر سابقه بولندن ایلرولسهرک تلکلیخ قصبه سی نظرلرمزدن غائب ایچک سعادتیه مظهر اولدندن سوکره آتچق دوشونه بیلمشدک :

— نوبه دوغرو کیدیوردوق ؟ . یولمز زهدن ایدی ؟ وقاج کیلومترولوق بر مسافه قطع ایده جکک ایدک ؟ .

یاشاش باراش اوکره نیوردوق که : (۴۰) کیلومترولوق بر مسافه دن سوکره آتچق صافینا کدورک مریکیزی بولونان (برمانه) قصبه سه مواصلت ایده جک ایدک و یولمز شیمدیلک (حدود) نواحیه کوغرو منوجه بولونیوردی . بو قدارجق ابضاعات بزم ایچون کالی ایدی .

مافیه (باروجه) کوی بی ترک ایده رک آز بر زمان طرفنده (حجر الابیس) واردینه کنش ایدک . سول طرفنده (حجر الابیس) کوی بولونیوردی . بر مدت غربیه دوغرو کدورک بولونان سواهی بی سغیب ایدک سن سوکره یولمز شیال غربیه قیوریش ایدی . شیمدی بوتون وادی امتدادنجه قیرمزی جیچکلر آجیش (زقوم) آفاجلردن متشکل بر کدورکاهده ایلریلبوردوق . بر آتسوکره عمود دیگر بر وادی به (وادی عین التینه) به وارمشدق . بوراده کوچوک بر دره آقوردی . بر آتسوکره (عین التینه) تپه سه طیرمانمایه باشلادق . سولیزده اوزاقدن (چوبوق) کوی کورونیوردی . آرقه سنده صیره ایله عکار داغلیری ودها آرقه ده جنوب طرفلری احاطه ایله بر (ضیه) داغلیری بوکسه لیوردی . نهایت تپه نک رأسنده کائن (عین التینه) کویسه واروق . صاعده بر آت اوزاقده (زاره) داغلیری ایله (برج الزاره) موقی واردی . (زاره) کویک داخلندن ده مرور

اجتهدك : كوچوك بر خرمن محلی ، بر قاج آناج ، سباه طاش بیغیلری و یونوق البسه لی
 فقیر اهالی ... ایته کوی بوندن عبارتدی . کویك جوار اربهمسی مصر بغدادی ایله مزروع
 ایدی . کویك بری طرفده بولونان اوقاق بر اینجیر لکی کجک کدن سو کره حکدر کامر
 قوقولو بر ساحه به نحول ایتمش ایدی . شیبدی کویلولوک (شرمب) نامی وردکلری
 و داری قویچانه یلزمین ماری رنگده کوزهل قوقولو بر چیچک ورن کویجوك آناج
 کویله لی آراسته ایله بوردق . بر آرز سو کره دوز و فقط مرتفع بر اراضیه کلمشده .
 آرتیق شمالی تعقیب ایله بوردق . غرب طرفده وادانندن (برج صافینا) قسیم صافینا
 قلمسی حکور و نیوردی ، ساغده و شرق طرفده ایسه (زاره) قلمه سی دها ایله رود
 (حصرجه) ، (سرسریتا) ، (عین الراعی) ، (دوار العنصر) کویله لی و داغلی
 بر سلسله حالده کور و نیوردی . (حصرجه) نك آرقه سده ایسه دها یوککک
 بر داغک رأسده (شویبه) کوی و اردی . بولرک کافعی (حصن الاکرار) قضاسنه
 تابع بولونیور و منظره اعتبارله بک وسیع بر شکلده رونما ایلوزلردی .

قارشمزده بر مدت سو کره (نمره) کوی کوروندی . غرب طرفده و صافینا ،
 داغلی و نهایت اک اوزاقده ماری ده کیزک خیال حالده و آسیر بر سرالی آسکدیران
 منظره سی رونما اولشدی . اوزون بر زماندن بری ده کیزدن محروم اولان نظر لرمزده
 یکیدن بر مشعله سرور بلبرمشدی . طولانی بر بوغازی آکدیران بر وادیدن سو کره
 کورون ده کیز منظره سی بری سه ویندیر مشدی . با خصوص ده کیز طرفدن کلن مقروح
 بر روزکار مصر و داری ایله مزروع نارالاردن سرور ایله درک بزه ملاتی اولوزکن یوتون
 اوزولرک رانجه جاذبه داری منام روحه فتح ایله بور واز کله به تقرب ایدن بر سبجاق
 زمانده بزمک مستسا حیاتلر بخش ایدیوردی . شیبدی بتیسل نارالار باشلامشدی .
 نوشلرک آهنگدار بر صورتده جویله ایدنی بو ساحه نمایله مستوی اولماقله بیزرک
 بروسی و شایان شکایت بر حالده ده کیلدی ؛

بر مدت سو کره (نمره) ده دندشیلردن برینک بو بوجلرک بر قسری کورونمشلتن
 اوراندن بو قسیر بر شایه و یاخود شایونک بر قله سینه بکریوردی . مع عاقبه نمره
 کویه تقرب ایدرکن یاواش یاواش بو قله نك حصیرله اورتولو برشی اولیبی فرق
 ایدیلوردی . بر آرز سو کره (نمره) کویك داخلندن و نهایت غرب طرفده کی (نمره)
 وادانندن و نهایت (عین نمره) دن کچمشده .

بر وادعا مساقه اعتبارله ایله بوردق . فقط منظره عینه من و با خصوص اوزانلرک
 منظره سی بک ده کیشیوردی . جوارمن ، اکتریا مزروع نارالاردن عبارت بولونیوردی .
 بر مدت سو کره ساغده وادانندن (شلوح) کوی کوروندی . نهایت (تمل الحوش)

كۆيىك داخلىدىن كچىكك . شىبىدى اوزاقىدىن غەرب طرفىدە بىر تىپە اوزۇرۇندە (طەبىئى) كۆيى كۆرۈنمىشى .

آرتىق كۆز كاهىز شىمال غەربىدىن غەربە دوغرىو چۈرۈشۈش ايدى . شىبىدى نەبىرى كۆيلىرىنىڭ آراسىدىن ازلۇلە يورق ؛ بەشاً نارالارك داخلىدە . چاللىشان قىمال نەبىرى قىزىل . يەنە تصادف ايله يورق . بش اون دىققە سورەن (تل الحوش) وادىسىدىن سو كۆم (نىج تل خلىقە) دە نىلان كۆچۈك بىر دۆمەك سول ساحلى تەقىدە و تىپەت نەبىرى نىلارلە آشەرق نەبىرى سۈيىلە سقى ايدىلان كىشىچە و بىشېل بىر نارلادىن كچىكك باشلادى .

بىر مەدت سو كۆم . غەرب طرفىدە . اوقاشق بىر تىپە ايله بو تىپەكك جنوب غەربىدە . بىر كۆچۈك قاما (بىرچ) كۆزۈككى . بوراسى دىخى يەنە حصن الاكرادە تابع (بىرچ غەرب) خرىستىيان كۆيى ايدى .

بو كۆيدە بىر مەدت استراحت ايدەرك آيرىلاركن چوقىدىن كۆش قىطە زوالدىن مەروور اېتىشى . آرتىق حصن الاكراد قىضاسىنىڭ مناطق غەربە سىنى اكمال ايدىيوروق . شىبىدى شىمال طرفىدە خذور ناچىبە تابع (مئراس) كۆيىلە كۆچۈك بىر داغك آرتىقىدە . خذور ناچىبەنىڭ مەركىزى بولونان (كىفرون) قىضاسى بولۇنپوردى . جنوب جەنۇبىدە . ايسە ايتۇرۇندە (شىبە) نىڭ پاموق يىغىنلىرى اسكېرەن بىشاش شىھەتلىرى بۇ تىپەت ايله بوردى . بۇز آرتىق خذور تواجىبىنىڭ جنوب جەنۇبىدە دوغرىو داخلى اولپوروق .

۳ - مەزىرە نامبىسى و تۈر كىلىد

۱) مەزىرە نامبىسى - شىرقا غەربا و جنوبا حصن الاكراد غەربا و شىمالا صافىتا قىضالىقە سىماط و محدود بولونان خذور ناچىبەنى شىمالدىن جنوبە دوغرىو اوزاقىش طولانى بۇ قىطەلە اركىلىدىن غىلازىلەش . بو ناچىبە داغرىودىن دوغرىو بىر طراپاس شام لوانىه تابع اولوب بش بىكە قىرب قىوسە مالكدر . بو قىوسك قىربا يارىسى سنى و تۈر كىن ، و شىبىرى ؛ دىكر يارىسى ايسە خرىستىيان ، روم اور تۈدۈقس و مەروون ، دىر .

خذور ناچىبەنى باشلىچە ارتۇزە باقىن كۆيدىن مەشكىل دىر . شىبىدىكى خالىدە ناچىبە مەركىزى ، كىفرون ، نەبىسى دىر . بو نەبە ايكى ، اوچ بوز خانەدىن عىبارت و مەروونى و روم اور تۈدۈقس و قىس اولق اوزۇرە ۱۲۰۰ ، قىوس خرىستىيانىيە مالكدر و ناچىبەنىڭ ك بۈيۈك قىربىسى دىر .

دىكر قىربەلرە كىلىچە بش اون خانەلى اولانلىرى بولۇندىنى كى آلتىش ، بىش ، خالىدىن

عبادت اولانلرى موجوددر بو اعتبارله قرانك قوسى دخى ۱۵۰-۳۵۰ آراشده
مخالف ايتكدهدر .

بو قران بر قسى يالكز روملره مسكوندر . نيج كركر ، الزعفرانه ، خربة الجبه ،
بين السيل ، كويلرى بو مياغه تعداد ايديله بيلير .

بر قسى دخى يالكز ماروتيلر . مخصوصدر وادى الحياوى ، قيو ، حابه ، قلعه
المره ، مجدل ، بن عقان ، كويلرى كئي .

بعض كويلر ايسه يالكز نصيرى لر طرفدن اشغال ايدلسكدهدر . دور ، جنيدده ،
دره كيش ، قريه لرى بو قسندن سايبلا بيلير .

توركلر طرفدن مسكون بولونان ، بساين ، بيت رسلان (۵) ، متراس ، عين دابش ،
كويلرندن ماعدا قالان قرا ايسه مختلف ، تار طرفدن مختلف اولاروق اسكان اولمقدهدر .
حدور ناحيه - نده ساكن بولونان نصيرلره روملرله وماروتيلرله حيات اجتماعيه
وعمومييه بى مجاور قتلرده بولونان عيني ملنلرله حياته بك قريب بولوندينى ايچون تنكران
ندن صرف نظرله يالكز حدور توركلرله نقل كلام ايديبورز .

[۲] - ميزور نوركلرى - حدورده بولونان توركلر اولجه ذكر ايديليكى وجهله
شيمديكى حاله . يالكز درت كوي اشغال ايتكدهدرلر ۱۲۰ ، بساين كويده ۱۰۰ ،
قريب ۲۰۱ ، بيت رسلان كويده ۳۵۰ ، متراس كويده ۷۵۰ ، عين
دابش كويده ۳۰۰ ، قدر توركلر موجوددر . بو حسابه نظرأ حدور توركلرلىك
مجموعى ۹۰۰۰ قدر تخمين اولونبور .

بوتور قتلرله روايت نظرأ اوج درت بوزنه مقدم آمله نظرلرلرله كلك سبوراده
توطن ايشلر ايچين ، حتى بصيلرلىك ادماسه نظرأ بو نواحى به زمان درودلرله كلك
اسكى اولوب كويا كئيلرله ده قاي خان عشرتدن ايشلر . حال بوگاهه برنجي وده
ايكهي روايتي بر دليله وياخود بر وثيقه تاريخيه استناد دره اين بيمه وديكدهدر .
حدور توركلرى اساساً بر قبيله قراندن ايسلرده ايكي بوزك عشرت سالنده
بولونبورلر . برنجيسى ، متراس ، عين دابش ، بوزك عابريدهرله متراس توركلرلىك
رياستى آلددهدرلر . ايكنجيسى ايسه ، بساين وبيت رسلان ، توركلر مشرتيدرله بولورده
بساين توركلر آناسك زير رياسته طويلاشماردر .

وقبله بوتون حدور ناحيه بى بو ايكي عشيره تابع بولوندينى ايچون بعض قريه لر

(۵) بيت رسلانده دخى بر مقدار روم اولموقسى سكه موجوددر

مترانه و بهضیاری ایسه ایساتیسه مربوط بولونیوردی . خیر بر روایتیه نظراً جذور
تورک‌کنلرک مرکز عمومی و خریه جذوره نام محله ایدی . تورک‌کنلرک یازین شرقی
جذوره ، جرده ؛ قیشین ایسه غربی جذوره ساحکن بولونقلری دخی بو روایتلر
جمله‌دن صاییلیر .

هراسی رؤیسی بولونان تورکمن بکنک ارادعالهسی و ۲۰ - ۳۰ کتیبیدن مرکب
ایسهده و یساین و ده بولونان آتالک عالیهسی پک آزدور . وهر ایکیبکنک اسملرکدن ماعدا
عالمه ناملری دخی موجود دکلدر .

کک بکلرک و کک آتالرک تاجیه تشکیلاتی زمانه قدر جذورهده کی نفوذلری پک
یوکنک بر درجهده ایدی . فقط از تاریخدن اعتباراً ساطه وصلاحیتلری دوچار تبدیل
اولش یسهده یته زوئلری آرز چوق باقی قالمشدر . یته کیم متراس بکنک سنوی واردتی
بیک لیرایه قریب ایش . یساین آفاسی دخی ایجه بر وارداته مالک بولونمشدور .

محوت عسه تورکمن رؤیسانی بکنک تحسبلری یوق کی در ، حیات اجتماعیه
وضعیتلری دخی شابان تقدیر بر حاده صایلاماز . بولورک اقامت ایشکلری یساین نهایت
ایکی طبقه‌دن عبارت و کبره‌میدله مسور کوچوچک بر آودن عبارتدر . مع ما فی طاش
پیغیلری آراسده باشایان تورکمن ارادیه نظراً : هسز یاشایش اعتباریه بر بک ویا بر
ایلا صاییلور . بولورک لایسی دخی اوزونجه برانتاری ایله اوزونجه اوزونجه بر (ساکو) یسی
بر ایلا ایشدن عبارتدر . تورکمن ارادی ایسه دیککر کویلولورک ایسه‌سندن فرقت بر
سورنور کینمکده‌دورلر .

تورک‌کنلرک ایشالیسی صییریلردن دهانمز ودها ایجه ایسهده خرمیقانلره نسبتله دهها
ایلا دکلدر . بولور آکریسه زراعتله اشتغال ایشکده بولونقلری کی دیگر تورکمنلر کی
سجده‌سایمالی سورتیلهده تأمین مبیشت ایلا مکنده‌دورلر . کندیلری پک آرکک ایلا‌لردور .
شجاعت و مفاصلری حسبیه جوارده بولونان هه‌بربارک هجومدن تورنولا ییلمشدر دخی
میز بوتارویک بر ایسی سهر بر اکندن مقدم تک توك صارفتیلقده بولونقله ایشکلری
ایچور جوارده کی کویلری و کویلولری ییلدیرمشلردی .

تورکمنلر همومیتلهسی درلر و دیلریسه ، حسبیه‌نیه‌چک درجهده ستمک بولونیوردلر .
تورکمنلر لادینلری باشلری بیاض اودتوله ستر ایدرلر و ساچلری دخی کوسزمنلر .
لسالری ایسه حاقی خرجه سیله قاریشدینی ایچون پک عجیب بر شکلی استکساب
ایشدر . کک ذوق و کک مبیشت اعتباریه دخی محیطه اویدقلری ایچون خصائص آسیه
لرندن زیاده اوصاف محیطه‌تی اراده ایشکده و کک اعتیادات و کک حیات عمومی نقطه
نظرندن دخی محیطه بکزه مکنده‌دورلر .

۴ - برمانه درغرو

حذور نواحیستند آیدلقدن سوکره (نهر العروس) ی آذ بر مدت ظرفده
آشمندی؛ آرتیق صافتا قناسنک - مدوبینه داخل اولبورددق. بر آذ اینش دیوقوش،
تکرار بر اینش بزی (عین الجرد) وادیسته ایصال ایشندی. اوفاق بر دیوقوشدن
سوکره تبه اوزرنده بولونان (عین الجرد) کویه طیرمانمشدق. ونهسایت داری ایله
مزروع (وادی سرایا) دن سوکره سوله و بر آذ اوزاقده (احمد ونوس) کوی رونما
اولشندی.

پک آذ بر زمان کچمشدی که بولمز بوس بولون سارپ بر خالده دوام ایچکه باشلادی.
سوله و اوزاقده (ام الحوش) آوی دخی ترک ایتدکدن سوکره (ساینه) وادیسته
گشندک. بو بوجک بر زستونلقدن سوکره (ساینه) کوی صاعمزده ترک ایدرکن دها
آزده نیک رأسنده (بیادر) کوی کور و نیوردی و اوزاقلردن (صافتا) قلعهسی
ایست متبادی بزی آبربور ایدی.

بز، بر مدندن بری وادی داخلده کی نهره دوغرو بول آلبوردق. نهایت (البرش)
نامی حائر اولان نهره موصلت ایشندک. بوراسی سو کدرگاهنجه یشیل برسانه تشکیل
ایدیوردی. زیتون، ایچیر و طوط اناجله نیک آراسندن کجه کدن سوکره آرتیق تکرار
کوجو جک نهره طیرمانما به باشلامشدی. بز تبه لرك اوزوبینه دوغرو بو کسلده ساعه
مشهوراتمزه اولسنده کیشله یوردی.

نهایت بو کسلجه بر تبه یی آشمندن سوکره آرتیق صافتا قلعهسی اوکزده کجا زیاده
بلدیور و کیندکجه کسب توضیح ایدیوردی. آذ بر مدت ظرفده برج صافتا (**) نیک
اطراف بر آتی نیلر خالده اولره احاطه ایدنش و صافتا قصبه سنک منی اوزوبینه ایچی
بو کسک تبه جکده تمایله عرض وجود ایلمشدی.

بو ایچی تبه اوزاقدن بر دومنک ایچی هور کوجنه بکزم یوردی سگرفیقم لاله کتامیش بر
تشریه آرایارق نهایت بو ایچی تبه اوزرنده کی قصبه یی چیفته قابلو مینسه به بکزمش ایدی.
مع صافیه بز صافتا به تقریب ایتدکجه اکلا بوردق که بو قصبه هر یوردن زیاده سوریه نیک
(سند) قصبه مشابه ایدی. حتی اسما ده صفد گه سی (سافهت) دن (**). آیشندی.
سند و صافتا دخی مستحکم برر قصبه مناسبه اولسق اوزره برر عبرانی که اولماسی
مخنددی.

(*) صلیبوتک قدیم (Castel Blanc) ی
(**) بیروت ولایتی - جنوب قسی من ۳۶۹

هر حالده صافیتا قصبه سی دخی (صند) قادار واسع بر منظره به مالکدی . باخصوص شرق جهندن (قلعه الحمر) . قادار امتداد ایلین غایت فسیح بر ساحه به کشاده بولوندیغی ایچون یدی ، سکز ساعندن بری قطع ابتدیکمز او اوزون مسافه به بوتون ، تیلره و وادیلره بوتون کویلره و اوورده لره ناظر ایدی . غرب جهندن ماوی ده کیزه کشاده ، شمال غربی سمتی دره کیشه و جنوب جهتری ایسه عکار نواحیسه نکهبان بولونیوردی .

صافیتا قصبه سنک شرق طرفی بر قوس حالده چورلش ایدی . بو قوسک اورطه نه تعداد ایلین منحنط قسملر زیتون آناجلیله مزروع ایدی . صافیتا ک مرکزنده بولونان برج ، دوغرو یا قیلاشیرکن بر قصبه ک داخلنده کی زیتون نلقاردن و بر آ سوکره طور اقل دیک یوقوشلردن کچوردک ، نهایت استراحت ایچون قلعه به مجاور و اطرافه حاکم بولونان بویوک بر سیاه داخل اولدق . ایراده اوزون بر مدت واسع و لطیف بر منظره بی تاشا ایدیور و بورغونلغیزی اونوماه چالیشیوردق .

برج صافیتا ک کنیش مدخلدن چیقاراق تکرار زیتونلقلرک ایچندن مرور ایدرکن آرتیق یک ینساب بر حالده بولوندیغیزی آکلا بوردق ، سیاحدن بری دوام ایدن بو براحت کتدیگجه نا قابل تحمل بر شی اولیوردی . ینه دیک بر اییش باشلا دیغی ایچون گزند بجزی بوس بوتون نانوان اولان آتلمز ، نسیم ایتمک ، قطار قلشوق ، ساغ طرفده وادراقلرده ، گرم مغازی ، و بیت ملیون ، کویلری برر برر کورونیوردی . شیمدی شماله دوغرو کشاده بولونان او مدعش اوچور ومدن اینرکن بر دقمه نظر لرغیزی آرقه به چورردک ، کدرکاهمز بری بغه تدهیش ایله مشدی . کور لرغیزی دوندوره دک بولمز دوام ایدرک بر آرز بریده ، خوینجه ، وصول طرفده ، بیت الموعه ، ، جرو یاد ، کویلری آرتیق برر برر رونما اولیوردی .

برج صافیتا ک کنیش مدخلدن چیقاراق تکرار زیتونلقلرک ایچندن مرور ایدرکن آرتیق یک ینساب بر حالده بولوندیغیزی آکلا بوردق ، سیاحدن بری دوام ایدن بو براحت کتدیگجه نا قابل تحمل بر شی اولیوردی . ینه دیک بر اییش باشلا دیغی ایچون گزند بجزی بوس بوتون نانوان اولان آتلمز ، نسیم ایتمک ، قطار قلشوق ، ساغ طرفده وادراقلرده ، گرم مغازی ، و بیت ملیون ، کویلری برر برر کورونیوردی . شیمدی شماله دوغرو کشاده بولونان او مدعش اوچور ومدن اینرکن بر دقمه نظر لرغیزی آرقه به چورردک ، کدرکاهمز بری بغه تدهیش ایله مشدی . کور لرغیزی دوندوره دک بولمز دوام ایدرک بر آرز بریده ، خوینجه ، وصول طرفده ، بیت الموعه ، ، جرو یاد ، کویلری آرتیق برر برر رونما اولیوردی .

برج صافیتا ک کنیش مدخلدن چیقاراق تکرار زیتونلقلرک ایچندن مرور ایدرکن آرتیق یک ینساب بر حالده بولوندیغیزی آکلا بوردق ، سیاحدن بری دوام ایدن بو براحت کتدیگجه نا قابل تحمل بر شی اولیوردی . ینه دیک بر اییش باشلا دیغی ایچون گزند بجزی بوس بوتون نانوان اولان آتلمز ، نسیم ایتمک ، قطار قلشوق ، ساغ طرفده وادراقلرده ، گرم مغازی ، و بیت ملیون ، کویلری برر برر کورونیوردی . شیمدی شماله دوغرو کشاده بولونان او مدعش اوچور ومدن اینرکن بر دقمه نظر لرغیزی آرقه به چورردک ، کدرکاهمز بری بغه تدهیش ایله مشدی . کور لرغیزی دوندوره دک بولمز دوام ایدرک بر آرز بریده ، خوینجه ، وصول طرفده ، بیت الموعه ، ، جرو یاد ، کویلری آرتیق برر برر رونما اولیوردی .

و برمانه ، قصبه منه قدر امتداد ایله یوردی .

آرتیق آتشم اولمش و سرینک باشلامشدی . و بو موج و منحنی وادی زیتون آنجلر
یله ، مسلسل بالامو طریقه ، چینگلریله ، اونلریله ، دیکلریله ، بعضاً پیشیل مصر بدنا بیله
ویا دورسینه و الحاصل بو تون یشیللا کیله بک لطیف اولمشدی . شیمدی وادی کو انکلیور
و آنجلر دخی غنی بر رنگ ایله ملون اولیوردی . بالکیز کاندرا کمزک ساغه دوشر نیلر
حالا کونشک آلتون ضیاسی طاشیوردی .

تهایت اوگزده «ظهر الشوبه» تپهسی کوروندی . بو تپه مک اوژرنده بو کابلرکن
شیمدی سول طرفزده و اوژاقدن یته دیگر بر تپه اوژرنده نهر بیلرک بیاسی رانته کده
«بی زاهر» مقامی کورونمشدی . بز متعارفاً نصیره داغلیری بک او مسلسل تپه لرخی
آشوردق . کونش مارینین ضیالریخی آرتیق تمامیه افق مشهور آنمزدن طریلامایه خاطر
لایمشدی . شیمدی تکرار اوگزده بر وادی دهها کوروندی . آرقه منده بر تپه ، و تپه
اوژرده «یشیللنگره» کومولن و آتشمک بالدیزلری آلتنده پیریلدارکن یاواش یاواش اسیر
لشن نویو «برمانه» قصبهسی کوروندی . «عین الفاحشه» نامی طاشان بو وادی
ایه بک طوت و زیتون آنجلری آرمنده بر مدت ایرولا کدن سوکزه تکرار بر تپه
طریلامایه باشلامشدی . «القصبه» کونش دخی آژ بر مدت طرفنده قلع ایله کیزی
مناقب کونش تمامیه غروب انجش ایدی که بز «برمانه» قصبه داخل اولیوردق .

- ۱۰ -

صافینا

۱ - مرفع دودرد

طریلس شام مرکز قضاستک جهت شمالیه منده واقع اولال صافینا قضای شمالیه دقیقه لایحه
منجاسی شرفاً حصن الاکراد جنوباً عکار قضاری ایله و غرباً آق دکترله محدوددر .

۲ - صامه ، نفوس راهرال ارایه

العموم قضاستک مساحت سطحیهسی ۶۱۷،۲۰۸ دوئم راده منده تخمین اولمقددر .
بونک ۴۰۴۷۰۸ دوئمی اراضی اسیره و ۲۶۰۰۰۰ دوئمی اراضی تلوحکه و بالکیز
۲۵۰۰ دوئمی اراضی متروکه ایش . اورمانلر تقریباً (۵۰۰۰) دوئم وسعتندهدر . ۱۳۳۲
منده منده قضاستک نفوس عمومیسی بر وجه آئیدر :

	اناث	ذکور
اسلام	۱۹۱۵۶	۱۳۵۹۱
روم اور تودقس	۲۴۲۱	۲۱۸۱
• قنولیک	۲۶	۷۶
مارونی	۱۴۳	۹۲
برونستان	۱۶۴	۶۳
مکون	۲۱۹۱۰	۱۶۰۰۳
	۳۷۹۱۳	

صافتا قضائے بولسان بتون اسلام نصیری مذہبہ سالک در . بالموم قضائے
 ۱۳۲۹ ، ۳۳۰ و ۳۳۲ سن لرنده ۱۴۴ ، ۸۷ و ۱۶۶ و قیات و ۲۰۶ ، ۱۰۲ ، ۲۲۲
 قولیات وقوع بولنددر . سنین اخیرده آمریقایہ مهاجرت فکری بتون صافتا بلر آره سنده
 نعم اجیش اولوب بو یوزدن قضا شدی قدر ۱۰-۱۵ بیک کشی غایب ایلمدیکی تأمین
 اولیور . بو مهاجرلرک پارسی نصیری وقسم دیگرکی خریداندر . اولکیلرک زیادہ
 آمریقای جنوبیہ و نصرا تیلر ایسہ آمریقای شمالیہ ہجرت ایدرک ہر سہ صافتا دک
 خانہ لرنہ وسطی اولدوق ۱۵۰,۰۰۰ لیرا ارسال ایتکدہ درلر . قادیلر آره سنده مهاجرت
 فکری ہوز انتشار ایتددر .

حالم حاضرده جائیلده ہوز ناحیہ تشکیلاتی یا بلنامشدر قضای تشکیل ایدن سکولر
 ۵۳۶۰ بالغ اولیور سہ در بولرک بر قسم مہمک اوج یس خانہ دن عبارت حقیر برر خرابدن
 عبارت اولدیننی اونوناملیدر . ایچہ واسع اولان و سکہ سنک امرجہ و تمایلات خشینانہ سی
 مروق بولان صافتا قضائے ناحیہ تشکیلاتی یا بلق الزمدر . اساساً جنوبی ، شمالی ،
 شرقی و شمالی شرقی قیملری برر طبیعی ناحیہ حالتددر . ام الحوش ، مجدلون ، الستان
 و دور اسلان کولتری بو ناحیہ لرہ مرکز اتخاذ اولدییلر . دیگر طرفدن حدور ناحیہ
 سنی ، یوقاریدہ دیدیکسزکی ، دوغریدن دوغریہ مرکز لوابہ الحاق ایتکدہ معنی
 یوقدر . بو ناحیہ حصن الا کرد ایله صافتا لری آره سنده تقسیم اولسہ حدور لیرہ بیک
 بر خدمت ایفا ایدلش اولدیجی محققدر .

صافتا قضای آثار عمرانیہ دن تمایله محروم قلمشدر . اساساً نور عرفاندن
 و وسائط نقلیہ دن خالی اولان بو حوالیدہ عمراندن تحت ایتک بر آز کولنج اولیور .
 مع ما فیہ طرابلس حمص دبیروولی اوزرتدہ بولونان (عکاری) ایستایونندن مرکز
 قضا اولان برمانہ کویہ و طرطوسدن بسہ برمانہ یہ اوغراق شرطیلہ شہای شرقدہ

یونان منشی الروم قریب سے قدر بر شوشہ انشا ایدلسہ صافینا اقتصادیاتندہ ایچہ مهم بر
محول منقولہ کلہجکی مامولدر.

امور معارفی مانہ بیون قضاءہ السانی بر آزمنسون ایدہجک اوقاجق بر اثر تجزی
ایک بندر . ذکور ایدہ سندہ اہالیئک ائحق بوزدہ ایکسی قریق دوکوک اوقور بازار
ایس . اناک ایدہ سندہ تحصیل ابتدائی بوندن ایکی سنہ اول مرکز قضاءہ تاسیس اولیان
اوقاجق ویر درہ حائلی بر مکتب ایلہ — بنہ الکریم — نسیم ایدلسکہ باشلانیدی . بر
مانہ ذکور مکتبہ ۴۵ واناٹککہ ۲۵ طلبہ دوام ایشکدہ در . طلبہی وصفصافہ کویسرندہ
بر مکتب ایدانی واردہ . اولکیسک معلمی ضررستہ وصفصافہ نککی ایسہ تبدیلی ونا
اہل ایس .

۳ — قضائک اہرال عمر میدسی

قضائسیرہ دانلریک قسم جنویسنی اشغال و بنا علیہ عارضہلی اراضیان ترکتب
ایشکدہ در . ابرش نوری قضائی باشند باشہ قطع ایدہرک آق دکرہ الصباب ایدر . یو
چایدن باشہ صافینا قضا سندہ دائمی اولہرق العروس ونیس نیر لریلہ منتطع الجریان
ایو ایس . ایو ذکری . النفقہ چایلری دہا واردہ . نیر العروس حصن الاکراد
بیواندر نبعان ایدہرک نیر الکیرہ قاریتیر . الابرش چایک منبئی مدور ناجیوسی
مسا قاندن کفرون والنیس ککی صافینا قضا سندہ بر یچہ قریب لریدر . اشوسوک چای
مرقب قضائی دانندہ وحصان البحر نام محللہ دکرہ دوکیلیر .

عمومیت اعتبارہ قضائک اقلیمی معتدل واطراد ایدر . هوایی مرتفع موافقہ صافلام
ایدرہ دکرہ ساحلہ موازی اولان اووہ لردہ بطا قافلرک ککرتندن ناشی حمرز عدروس
چار فصلی شباط آیتک نصفدن مایس اواسطہ وبار موسی تشرین اول نہایتہ قدر دوام
ایدر . تشرین اول اواسطہ ہواز صوعومفہ نہایت یاخمور یاخمفہ باشانور . جنوب
وجنوب غربی روزکارینک کنپردیکی یاخمور نہایت برکون و فقط شرق و با شمال
روزکارلریلہ کان اطار بر قاچ کون دوام ایدر . کانون اولدہ فورتالی ہاالر ہبوب
وسوالح مرتفعہہ قدر دخی ژول ایلر . نمودہ اعظمی درجہ حرارت ۲۸ وکانون ایلرندہ
استری درجہ — ۴ دادہ سندہ تخمین اولیور . وسطی درجہ حرارتک ۱۱ دن فصلہ
اولدیننی ثابین ایدیورلر . تپسان آیتدن تشرین اولک نہایتہ قدر امن روزکارلر اکثریا
غریبدر . شرقدن ہبوب ایدن ریاچ باردہ تشرین اولک نہایتدن مادک صوا حفتہ سنہ
قدر دوام ایدر .

۴ - محصولات زراعی

قضاة ایلوک بکره بندن کانون اولک بکره بندن قدر محصولات سفینه و شباطک اونچی کوندن نیدانک بکره بندن قدر محصولات شوبه زرعیه دوام اولتور . حصاد موسی مایک ابتدایندن جزیرانک نهایته وانغستوسک بکره بندن کونندور ایلوک اواسطه قدردر . کویلیتلر هر سنه تئوزک اونچی کونندن بکره بندن قدر در مار ایلیس ایم مناسرتده یلزار قوزه راق اره لرینده مهم اخذ واعطا اجرا ایتمکده درلر . قضانک محصولات وسطیه سنویسی بر وجه آیدر .

جنس محصول	زرع اولتان اراضی	آنان محصول	جنس محصول	زرع اولتان اراضی	آنان محصول
	دوم	کیله		دوم	کیلوغرام
بغدای	۱۰۰۰۰۰۰	۷۰۰۰۰۰۰	طونلق	۶۷۰۰۰۰	
آریه	۵۰۰۰۰۰	۳۵۰۰۰۰۰	زیتون افاجی	۵۰۰۰۰۰۰	۳۵۰۰۰۰۰۰
بیاض داری	۲۰۰۰۰۰	۶۰۰۰۰۰	آجیلان تخم پاکتی	۵۰۰۰۰۰	۱۵۰۰۰۰۰
تخود	۵۰۰	۳۰۰۰۰			
بقله	۵۰۰	۴۰۰۰۰			
حبسام	۱۰۰۰۰	۲۰۰۰۰			
مرجک	۵۰۰	۱۰۵۰۰			
بورجاق	۱۰۵۰۰	۳۰۵۰۰			

مثنی الروم قریب بندن بیروت اغنیا سنده حبیب بک فرعونک تحت تصرفده بر ایبک فایر قاسی موجوددر .

۵ - آثار قدیمه

صافینا قضاة یزج صافینا قضاة سبیه جهت شرقیده رومالیلر آثار بندن (حصن سلیمان) دارواد جزیره سی قارشو سنده کائن اولوب طرطوس ناحیه سبیه برابر بوقازیده تفصیل ایدیلمن آمریت خرابه لری و برج نخله، برج میعاد و برج العرب ناملرنده اوج بنسای قدیم موجوددر .

بونلردن برج صافینا نامیه شوالیه لری زماننده *Blanc-Bellevue* نامیه معروف اولوب نصریه داغلر بندن آیریلان بر شعبه جلیله اوزرینه انشا اولمیشدر . شانونک کیمک طرفندن تاسیس ایلدیکی هنوز توضع ایتمیشدر . بالکنک مؤرخ معروف ابو الفدائک و بر دیکي معلوماته کوره بو استحکام ۱۱۶۷ سنه میلادیه سنده آمریت خرابه لرله طرابلس

اره سنده واقع قلعه آریه *Arrieh* ایله برابر نور الدین طرفدن فتح اولمیش و فقط بر مدت سوگرمه خریستیانلر طرفدن تکرار استرداد اوله رقی قبیله شوالیه لرینه ترک ایدیش ایدی . قلعه انجق ملک الظاهر بیبرک همیله تکرار حکم اسلامی به ارجاع اوله بیلیمش در .

حال حاضرده قلعه نك اطرافده وحنی سوری داخلده بیله اولرانشا اولمیشدر . جهت جنوبیه وشمالیه کی وادیلردن ۳۲۰ متره ارتفاعده بولان برج صافیتا بیه سی بالکس شرق وغرب جهتلرنده ارتفاعی بالنسبه آریه جکلرله نصیریبه داخلریله اتصال پیدا ایشدر .

قلعه ایکی سوراخه احاطه ایدیش اولوب بر نحیسی غیر منتظم بر ذو کثیر الاضلاع شکلده و متعدد قلهزله مجهزدر . بنانک منهای شرقی وغربسنده ، لانمزده (۸) رقیبه کوستریلن ایکی تپه واردرکه و قبیله بورازده دخی اوافق حیمده استحکاملر انشا اولمیش اولدینی مظلومدر . (۲) رقی قبونک ایلر و سنده بر ایلر طرفدن قصر بنت الملك نامیله معروف اولان بر خرابه مشاهده اولمقده درکه بونک طرز انشایی طرسوس قلعه سنه بیوک بر مشابیت عرض ایدیور . بویقیق بنانک شاتویه سوگرمه دن علاوه ایدایکی ماحوطدر . چونکه اصل بلانده داخل اوله بیدی (۲) رقی قبونی مدافعه ایتمک ایچون (۱) رقیبه کوستریلن قوله انشا اولمماز ایدی . هر ایکی سوراخه سنده کی مسافده قهلی مخزنلر و اخولر دخی موجود ایدی . حال حاضرده برج صافیتا نصب سنک بر قسمی بوراده انشا ایدیش اولدیغدن بو اییه نك تحقیق ایجه مشکالمشدر .

اصل بر جک حاکم اولدینی ایکنجی سورک (۳) رقی قبونی داخل حایلنک بر مدخل عمومی حانده در . بو سورک باخصوص قسم جنوبی و (۶) رقی قبونی قولانی حالاحیت اصلیه سی محافظه ایتمکده در شاتونک اک زیاده نظر دخی جلب ایدن قسمی کلیتاً بیه بیج وظیفه لرخی بر دن کورن (۹) اشارتی قوله در . بو بنا و قبیله فیالرده اوپولمیش بر قبو اوزرنده انشا ایدیلدرک الیوم اعز مدن سن میشال . نسبت اولمقده و برقی لری و تود تسیره مبد وظیفه سی کورمکده در . قوله ۳۱ متره طول و ۱۸ متره عرضنده بر متوازی الاضلاع مشکله اولوب مدخله طرسوس شاتونک قبوسنده اولدینی کی بر صلب اشارتی جک ایدلمشدر . نسبیات و وضعیت داخلیه بیله برج صافیتا قلعه سی حمن الاکراه و مرتب شاتولرخی اکدر ریور .

بنای تشکیل ایدن بکانه مبرک طولی ۲۵ و عرضی ۱۰۰۵ مترودر . حرا نك طرفینده کوچک و دار بجره لرله شور ایدیش ایکی اوطه واردر . بنایه بجره وظیفه سی کورن قهاره طرز انشالردن دخی اکلاشیله جتی وجه ایله ، و قبیله امر مدافعه بی تسهیل ایدر .

مخالفنا شامونىك تىقسىمات داغلىپىسى

- ۱ نۆلە ۲۱ برىنجى قاپو ۲۱ اېگىسى قاپو ۲۱ اېگىسى سوردىق مەنالى
- بوردىوان ۱۶ نۆلە ۲۱ رېئىق اېنە ۸۱ تېرەلر ۹۱ ۹۱ ۹۱ بىرىسى وگلىسا

ATATÜRK

بیلجک بر حالدہ انشا اولخش ایدی . طاولانک ارتفاعی ۱۷,۳۰ مترودر .
 شاتونک جنوب دیواری ایچیزه پاییلان بر مردبونله ایکنجی قانہ صعود ایذلکدهدر .
 کنیش بر صالوندن عبارت اولان بو قسم ۲۶ مترو طولنده ۱۶ مترو عرضنده . جنوب
 شرقی گوشه سنده باشلایان بر مردبونله قلمه نیک الیو کدک تقطه سه جیدتی قابلدور . بوراده دوران
 بر راسد حصن الا کراد واریمه شاتولریله ویاخود برج صافتادن ایکی ساعت مسافهده
 واقع نوکله (زارا) و برج العرب قولهریله یک سهولته اشارتله تماظر ایده بیلور .

صافتا قضا سنده ۱۱۴۰ مترو ارتفاعده واقع بی صالح داغنک انکندن مرتی و آغاجلریله
 مستور بر تپه اوزرنده حصن سلیمان خرابه لری مشاهده اولور . ازمینه قدیمه دهانه تپه سه
 مشهوره ایله نامبله معروف اولان بو اثر تاریخی ۱۵۴ مترو طول و ۹۰ متر عرضنده بر
 مستطیل شکلنده اولوب سوریه آثار عتیقه سی ایچیدن ایچیه تدقیق و تدقیق ایدن موسیو
 ری Rey . آثار به کوره ملکتمزده بولونان مقدس سورتلرک اک کوزل بر تپه سی
 تشکیل ایتمکدهدر . شکل حاضر یله قدس شهرنده کی حرم شریف بلانسه چوق بیکوزر .
 سور ۶-۹ مترو طولنده و ۳-۴ مترو ارتفاعنده و بر مترو قابلیقنده یکباره طاشلریله
 انشا ایدلش شمال جهه سیک ایکی زاویه سنده دخی ایکی ارسلان دسی حک اولمشدر . شمال
 غربی زاویه سی ایسه بنا بیلناره طاشلر اوزرینه محکوک بر سرو آغاجله تزیین ایدلشدر .
 سورتلر سورت قیوسی وارددر شماله ناظر اولان بیوک قیو اوزرنده لاینجه و دو یجه اوزرن
 در کتابه کر وارددر ۲۵۳-۲۵۹ تاریخ میلادیلری ارمسند حک ایدلدیکی ملحوظ اولان
 لاینجه کتابده سازارو بولیبوس ایستیبوس و واله ربوس کی روما امپراطورلری نیک بر قاجی
 ذکر اولور و لودخل عمومی ایلدهها اسکی اولان دیگر قیولر اوزرنده کی آثار لری ایکی وهوم
 صورتی درینده آرمست آلمش بر قازقال دسی ایله تزیین اولمشدر . بیرنجی قوشک ایچیه
 سده صلح نشانی اولوق اوزره تجارت الهیسی عطار دک بیلان سازلش بر عصادن عبارت
 اولان علامت مخصوصه سی قریق ایدلکدهدر . اشبو اشبو کتابات و رسومک تاریخ حک
 کوشکی عصر میلادیلری چوق اول اولماسه کر کدر . سور ایله احاطه اولتان مستطیلک نام
 اورده سنده ایونی طرز معماریسندہ نا تمام بر معبدله شمال جهه سنده ملاصق آبریمه بر مدیح
 دها وارددر . حال حاضرده برنجی بنادن بالانز دیوارلر و بر قاج ستون قالمشدر .

سورتلر شمال غربی سنده الیر نامبله معروف بر طاقم ایله قدیمه مشاهده اولبور .
 احتیاطا که بوراسی وقتله باه تپه سه زوی پتری قدیس ایدن رؤسای روحانیه ایچون بر
 مکتب اولوق اوزره انشا ایدلش ایدی . بو بنا کوچک بر معبد ایله کنیش بر بنا یقاپاسندن
 ترکیب ایتمکدهدر .

۶ - برمانک و ضعیفی و منظره خارمیدسی

صافیتا قضاسنک مرکزی بولونان (Brumana) قضبسی، تقریباً (۱۵۰) مزلک بر ارتفاعی حائر اولان نتیجه، تپه‌سنگ سمت شرقیستند و ذروه‌ستند قریب بر بلندند انشا ایدلشد. بو تپه سراپا تسبیح افلاجلری ایله، توت، زیتون، جیز و امثالی افلاجلره مالامال اولدیغی ایچون سیزین بر منظره به مالک بولونمقدهدر. قضبه‌نک ایکی یوز الی بی متجاوز و بیاض کیرج طاشیدن پایلدش اولان خانهلری، طوبراقدن بیاض داملریله بو پیشل تپه‌نک اوتاسی، بریمی ترمسین ایدرکن بوراسی نظرله بک شیرین کورونور. تپه‌نک سمت شرقیستند و قضبه به قریب بولونان بیت تلجه، کونی تپه‌نک اوتاه طرفند بولوندیغی ایچون بالطبع برمانه دن کورولمه من ایدر برمانه‌نک شرقدن ماعدایوتون اطراقی کشاده بولوندیغی ایچون بالطبع منظره سی ده بک واسع اولمق اقتضا ایدر.

فی الحقیقه برمانه‌نک جهات ثلاثه سی بک کنیش اولمقله برابر کونا کون شوعلره مظهر اولدیغی ایچون بو قضبه‌نک منظره اعتبارله مالک اولدیغی تروت طبیعه دخی بک دکرلی دره، با خصوص قضبه‌نک غرب شمالیستند و اتصائنده (وادی الفزره) نامیله بر وادی واردرکه بونک آرقه سنده کوچوک (دره کیش) تپه سی بولونمقدهدر. بو تپه‌نک دخی سیزین ذروه سنده اون پیش، بکره خانه دن عبارت بر و سینه مالک بولونان (دره کیش) ایله کونی اخذ موقع ایدیور. بو کوی دخی برمانه به تاج بر قصب اولارق اعتبار ایدلدیگی ایچون (الفزره) وادیس بو حاله نظر آیی تپه جک اوزرندده ایکی کویده متشکل قضبه سی ده ایکی قصبه تفریق ایتسکده در.

برمانه‌نک انجای جنوبیه به دوغرو کشاده بولونان منظره سی ایسه بک نظر منظره، ناز اوزاقلره کونا کون الوانه بورونه‌رک رونما اولان (برج صافیتا) و (صافیتا) کونی ایله برمانه آراسنده بر جوق تپه چکلر کوزو کور و متلاک باقلمداک عین الطیش) ده آرقه ده (فناح نصار) تپهلری نظر دتی جانب ایدر، بونلرک ذروه لرند (شوپهدات) و (فناح نصار) کویلهری کورونور و بوبله جه دوام ایلان سیزین تپه چکلرک آرقه سنده وما وادی حدودده نهایت لبنان داغلهری برر کونکه خالنده ارتسام ایدر لر.

برمانه‌نک غرب طرفلهری ده بک لطیفدر؛ برمانه قضبه‌سینه مجاور بولونان بر وادی دن سوکره تقریباً بیک مزلک بر ارتفاعه مالک اولان (ولی زاهر) تپه سی واردرکه ینه پیشل و منتظم برقه خالنده کوزو کور، بو پیشل قضبه‌نک ذروه سنده ایسه نصیریلرک عینده بک منبر بولونان (ولی زاهر) ک بیاض بر مرقدی کورونور و نهایت بونک آرقه.

سده ماوی ده کیز خیال خائده افقک خطوط بعبده سنی تخطیط ایلمر ، ولی زاهر تپسک
ساغ طرفده و برمانه تک غرب شمالینده ایسه (نخله) قریه سی ایله برابر (قلعه النخله)
ودها بر جوق کویلمر روغما اولمقدده در .

والحاصل برمانه تک شرق جنوبی جهتلرند و اوزاقلره دوغرو بر بری تعقیب ایلمن
(بیت شباط) ، (فسیقین) ، (جیاب) ، (بیت المرج) کویلمرله اوزونجه بر وادیک
دخی بولونیشی دوشونه چک اولورسه ق برمانه تک نه قیبتدار ونه واسع بر منظره به مالک
اولدیشی آلاشیلیر .

۷ - برمانه تک منظره زامندسی

قصبه تک عموم بنالری (تلجه) تپسک یسبل باماجنده ایشا ایدلش بولونیشی ایچون
برمانه تک اولری بوبولا بر باغچه داخلده بولونان بیاض قولوبه لردن عبارت بولومقدده در .
قصبه ده قریزی کیره میدلی اولره تصادف ایدلمز . بوتون اولرک داملری آغیر بر باسقی
ایله تضییق ایدلش طاش ویا طور اقلردن در . بو اعتبارله بوتون قصبه ده کی آناچلر وینار
یا لکر یسبل و بیاض ایکی رنگ ارا نه ایدر لر . یسبل و بیاض تک بر امتزاجی اوقادار عمومی که
اکثر اولرک آراسی مطلقا بر باغچه لقی تحدید ایتمکده در .

مع مایه برمانه تک اولری مشکله سندن بر دست صنعتک محصولی اولدیشی ظن ایتمه یلیر .
کریما نهایت بش اون مترو سربیی برد ساحه یی اشغال ایدن بو یسار نهایت بر طاش
یقینتدن باشا بر شئی دکلدیر . بالخصوص تک توك مجتمع بر حالده ده عرض وجود ایدن
ایکیشر ، اوچر اخیار گنله لری واردر که بورانک او ایکم جمادیت مطلقه سنی یک بارد
ارانه ایتمکده در . اساساً قصبه تک اولری کلشی ، کوزول ده نیله بیله چک بر سورنده
(تلجه) تپسک سر یسدر لرش اولدیشی ایچون بالطبع برمانه ده دخی نه بر بلان ونه بر
شی آراسی قابل دکلدیر . یا لکر قصبه تک سمت مرکزیشه قریب بر عیاده موجود کوچوک
میواغچلرک اطرافنده بیایتمالنده مشاهده ایدیلن و حکومت قولانغی ، جامع ، مکتب کبی
بر قاج بنا واردر که بونلرک سمت نسیه لری بالطبع جالب دقت اولور . نهایت شوقدر
واردر که بونلر داخله سیوالدیر لر . حال بوکه قصبه تک همان اکثر اولری بویله بر کلفندن
آزاده اولدقلری ایچون یته اکثریا منفذسز بر نهایت ایکی بولمندن عبارت بولونان بو
مسکله تک ابتدایی کلریشی اوزون اوزادی به توضیحه قلیقتیق بهبوده در ؛ بالخصوص طاوانی
تشکیل این آناچ کونوکلریشی ، دیورالری تک نهایت ایکی ، اوچ متردن عبارت ارتفاعلری
او متفن سیم سیاه طوبراقی زمینی ، وینه کوچوک بر ساحه تر ایدن منشکل حولیلرده کی
اوکونا کون حیوانات مزوکافی دوشونه چک اولورسه قی خارجاً بر جته شییه اولان برمانه

قبضه‌نک داخلی نه قادر ایشلمه‌ش اولدیغی حقیقتی ده‌ها واضح آکلاشلش اولور .
والحاصل صحیح بر کومس خدمتی بیله ایقان عاجز بولونان بو کیرلی برلره مسکن ،
بتا وپا اودیمک بیلگه نه درجه‌یه قادر قابل اولاپیلیر . قبضه‌نک‌ینه سمت مرکزینده
اون یش یگرمی قدر طاشدن کومسار دخی واردرکه بونلرده قریباً برمه‌نک قابولریله
برزدگان ایشلر .

والحاصل برمانه قبضه‌نک داخلی پک آجینه‌جق بر حاله‌در . حال بوکه بو قبضه‌نک
صافیتا قضائیک مرکزی اولدیغی دوشونه‌جک اولورسه‌جق بو کوبده قضائیک حاوی اولدیغی
دیگر فرایه‌نسبله بر ممتازیت آرامق اعجاب ایدیور . واقعا قضائیک اُک بو بوک قبضه‌سی
ه برج صافیتا ، ایسه‌ده اونلکه‌ده همان اکثر خانهلری برمانه‌نک اوطاش بیغینلرندن پک چوق
فرقلی سایلاماز . برده قضائیک اون یش ، یگرمی خانهلی کوبلری‌ده خاطرندن دور طوتو .
نرسه بو قضایی حاوی بولونان بیکارجه انسانلرک نه سورتله نریده یاشادقلری حقدده
پک صریح بر فکر حاصل ایدلش اولور .

برمانه قبضه‌نک بناری نه حاله‌ده ایسه بوللری‌ده بالطبع اونلکه متناسب‌در . بونلرده
باشیلرک آراسه دوشن کچی بوللرندن ، دار ، مغوج ، قیاده‌او بولاشی کئدرکاهلرون عبارت
بولونیور . واقعا بعضیلری هر ناسله موازی بر وضعیت ارايه ایشکده ایسه‌ده اکثری
شکلرز واستقامتسزدر .

والحاصل برمانانک داخلی تمامیه اکلامق ایچون بو کرفت بوللردن بری لاعلی‌العیین
تعقیب ایدرک بر ، ایکی مسکنک داخله عطف نظر ایتک کفایت ایدر . بو بسط
ومختصر نظری شبه برمانه‌یلرک‌ده حیائده نه قادر بر موقعه مظهر اولدیقلری آزان ایشلر .
مع مایه قبضه‌نک بو درجه‌ده ایشلمه‌مه‌سه رغماً پد طبیعت اولجه بیان ایشیکلر
وجهله کندیسدن هر دورلو محاسن موقعی‌یه دروغ ایشمیشدر . باخصوص قبضه‌نک پتلا
مبتول ایکی منی واردرکه پارلاقلیقه و تمیزلیقه الماس مدانی آکیدیور و پک لطیف بر
هوایی واردرکه آب حیای آکیدیور صوبی قادر حائر ممتازیتلرک حلاله برمانه‌بوله
طبیعی مظهریشلره مالک بولونماسایدی بی شبهه اونک اسحقی دیگرلری کچی
خریطاده ذکر ایشی کونکر بر دورلو آرزو ایشزدی . فقط نه اولوردی طبیعتک بو مستثنا
عطا یاسندن منه اولایی بو انسانلرده یاسلردی و بو برلر بویله بریشان و مضمحل قالمسه
و بو انسانلر دخی بوزلرخی قیزارنه بیله‌جک بر وضعیندن قوزتولا بیلهلر ... اوت نه
اولوردی ؟ ...

۸ - برمانك اموال همزیبسی

صافینا قضااتك مركزی ۳۴۷۴۸ عرض شمالی ابلا ۳۳۷۴۷ طول شرقی آرمانده
 وطرابلس شامدن اون ایکی ساعت مسافهده واقع برمانه قریب سیدر . سطح بخردن ۳۸۰
 متر ارتفاعده بولان برمانه کوبنك نفوس ذکور وانات ۱۵۹۶ اولوب ۳۳۲ سنه مالیه سنده
 (۱۱) تولدات و ۱۰۵ وفيات وقوبولمشدی . بلدییه نامی طاشیان دائره نك ۵۵۱۰ عرض
 وارداتی ویر او قدر مصارفاتی واردور .

قضا داخلنده بولان برج صافینا قصبه سی مدنیتدن . ترقی و عمراندن تمامیه عروم اولان
 بو حوالی یه کوره منظم اولدیله سکه سنك نسبته تمیز قیافتلریله سائر قریه لردن تمامیه تفریق اولنور .
 نفوس ذکور وانات ۲۵۰۰ راده سنده در . بعضلری برج صافینا قصبه نك مستقلا اولان بو
 وضعیتی نظر دتکه آله رق مرکز حکومتك بورایه نقلی لزومی ایلمی سورویورلر . بو فکره
 مخالفت ایدنلر دیبور که سطوت حکومت نصیرییه کویلرینه ده ا یاقین اولان دره کیشده ده
 زیاده حس اولنور . حکومت عملیه نك بو اوافاق کوبدن تساعدی اساسی علی قضا
 نظرندن تجویز اولناملیدر .

۹ - اموال اجتماعیه

صافینا قضااتك مركزی بولونان (برمانه) قصبه نك
 هر نه قدر بلك بشیورسی متجاوز نفوسی موجود و بو نفوس میاننده بعض طبقات اجتماعیه
 ایله برابر مختلف عشرت قسبان دخی مشهور ایسه در برکل حالده بولونان بوتون قضا
 سکه سنه زیاده آتفق بر جزو تشکیل ایدم بیلن بو مرکزك آریجه اوصاف بیزیه مالک
 اولاملارسی اعتباریه حالت اجتماعیه نك توضیح و تشریح ایتداری ایلیمک بالطبع تکرری
 ایستای ایدم جیدن بولن صرف نظرله دوغردن دوغرویه قضاتك احوال اجتماعیه سنه
 نقل کلام ایلیمک ضروری در .

فی الحقیقه اوتوز سکز بیکه قریب بر نفوس مالک بولونان وسرا با داغلاقدن عبارت
 اولان صافینا قضااتك نفوس موجوده سنی اول امرده (نصیری) و (خریستیان) نامی
 نیتده اولقی اوزره ایکی بویوک کتله اجتماعیه تقریبی ایدم بیلر . اساساً قضا نفوسی
 میانده (سنی) لر و سادق ایدم دیک (کچی) (درزی) و نهده (موسوی) لر دخی
 موجود دکلدر .

صافینا نصیریلری ، قضاتك بر قاچ بوزره قریب کویلرخی تمامیه اشغال ایتکده اولوب

سنة عمومیك — نفوس ایننا تسبیلونده مذکور اولدینی وجهله — اکثریت عظیمه
 سی تشکیل المئکده در . باخصوص بورا نصیریلرینک عشرت نقطه نظریدن بر طاقم محلی
 نسبهای وارد که بر نلری آری آری ازانه ایتمک طیبی در ؛ هر نه قدر بو عشار خیمه .
 قسین بر حلاله باشمیور ایسه لده بو تقسیماته بو بونک عائله سنونی ویا زمیره لری نظرله
 باقی انصا ایدر . . . قضاده موجود نصیریلرک بو تقسیماتی بر وجه آتی در :

عشیرتلك اسامیهی	نفوس موجوده سی
حدادین	۱۰۰۰۰۰
خیاطین	۱۰۰۰۰۰
مناوره	۳۰۰۰۰
نواصره	۳۰۰۰۰
رساله	۲۰۰۰۰
شمسین	۳۰۰۰۰
یکون	۳۱۰۰۰۰

بو جدولک مطامعه سنده دخی اکلاشیلاجنی وجهله اوتوز بر بیک نفوسدن عبارت
 اولدقلری تخمین ایدله بیان سابقنا نصیریلری باشلیجه آتی قسه تقریبی ایدلکده در .
 بونلردن ایلك اینک عشرت یعنی « حدادین » ابله « خیاطین » عشرتلی نثانی تشکیل
 اتمکده اولوب کندی روایتلرینه نظرأ حلب طرفلردن مهاجرت ایدرک بورالرم
 گمشلر ایتمش ؛ دیگر عشرتلیر ایسه کندیلرینک « حما » به نایح که عمرا به ، قضا شدن و درود
 ایسه لکری روایت ایدیورلر ایسه ده اونه کیلرک ونده بر ایتمکیلرک قلماسنی ابلات
 و تنویر ایدر چک و نایسق نارنجیه به دسترس اولونامامشدر .

بو مختلف عشرتلیر افرادی هر نه قادر بوتون نصیریلرده اولدینی کی مذهب اعتقاد
 رله — کتابتک معلومات عمومیه قسمنده ذکر ایدلریکی و اولوق — بعضی باریق قریقلر ازانه
 اینکده ایسه لده کرک طرز میشت و نایس و کرک حیات عمومیه اجتماعیه نقطه نظرندن
 بک واضح مشاهیرلر اظهار ایلکده درلر .

اساساً مختلف عشار نصیریهی بر بوندن تقریبی ابله به چک نه آری طرز نایس ونده
 آریجه اشارتلیر موجود ده کیلدر .

فی الحقیقه سابقناده بالمعوم نصیریلرک از ککارلی معروف نصیریلرله شالوار ، و عیسا
 اکتفا ایدر و نایسلی عقال و آغیه ابله سارادرلر . بعضاً ده بیاض و یارنکلی استایلر
 ارزنده قسه بر چاکت ویا اوزونجه بر بالطو کییرلر ، عشرت وؤسانسک طرز تلایسی دخی

ديگرلارندىن فرقتىدور. يالگىز بالطبع انتازىلرى اكرتيا ايپكلى اولور و اشلىرىندە بىضاً نىس
 دىنى بولونور. نصيرى مشائىنى ايسە سئىلر شىندە دىنى تىتارق اولان كسوة علمىدىن
 قبول ايتىشلردور. يالگىز بونلر ك صارىنى قىصە و بو و اولاق اولمقلە برابر بر مقدار شىككىچە
 اولور. نصيرى قادىنلىرىنە كىچە ، بونلر ك كافىسى دىگر اسلام كويلرىندە ارلىدىنى كى اکتسا
 ايتىدكلىرى او كىنىش رىدالربله سربىست دولاشمىقىدە وىنا^۲ عليه اربىجه بر ردىكى نىسوة
 احتىياج كوتىرمەنىدە ايسەلردە عشىرت رۇسالىرىك قادىنلىرى اھتيازا چارشىقلى اولارق
 كىرمىگەدەدرلر. نصيرى قادىنلىرى ايسە عمومىتلە بر انتازى اوزىرىندە قىصە تولى بر عبا
 اکتسا ايدىرلر؛ انتازىلرى بر مقدار قىصە وەر ايكي كىتارى كىبك بولونور. اونك آلتىدىن
 قاشدىن معمول شالوادىلرى كوزو كور؛

باشلىرىندە ايسە كوچوك و قىزمى بر قىس قاقىپە حالىدە وىنا اولور. فسك تقريباً بارم
 مئرو اوزونلاقتىدە بو بوجك و كىنىش ماوى ويا سياه بر بو سكولى واردىر كە بونى اوچ قىصە
 آر برلر. بر قىسى صاغ ، دىگر بر قىسى سول اوموزلىرىنىك اوزىرىندە وارچىنى قىسى
 ايسە مېذول بر ساچ حالىدە آرقلرىندە بولونور. بىضاً دە نصيرى قادىنلىرى بونلىرى
 بر باش اورنوبله اورترلر ويا باشى برى يعنى نصيرىدىن ماتدا برىشە تصادف ايله دىكلرى
 زمان بوزلرىنى قاپاتوب ككوسىتمك ايسە مئزلر. وحقى بولوندىقلىرى محلىدە بر باشى
 كورسولر دىر حال باشلىرىنى چورىمك سورتىلە اظهار نىسوة شتابان اولورلر؛

نصيرىلر ك حرات عمومىة اجتماعىچە بر طاقم صفلىرى دىنى موجوددر. بو اعتبارله
 نصيرىلرى باشلىچە اوچ بويوك صنفه تفرىق ايدىمىليرىز. ۱- رۇسا صنى؛ ۲- مشايخ
 صنى؛ ۳- خلق صنى.

نصيرىلردە اۇك زياده حائز اعتبار اولان بالطبع رىئىلر صنىدر. فى الحقيقه صافىتاده
 هر عشىرت زىدىدە وراثت طرىقىلە انتفال ايلدىن و مەين عالمه لره مختص بولونان بر رۇسا
 صنى واردىر كە بونلر ك فوق الماده حائز قىوۇ و صلاحيت اولدىقلىرىنى اشارت ايلەمك اقسا
 كېدىر. با خصوصى هر عشىرت رىئىنىك دوغرىودىن دوغرىويه كىندىتە مەربوط و منسوب بر
 چوق افراد عالمىسى بولونور وىنا^۲ عليه او ، هم عالمه نىك و هم عشىرتىك رىئىسى اولور.
 نىتە كىم : صافىتلك اۇك بويوك ايكي نصيرى عشىرتى بولونان «جدادىن» ك رىئىتى ، حادە ،
 و «خىاطىن» ك رىئىتى ايسە «جابر» عالمىنىدە بولمىقىدە اولوب برنجى عالمه نىك افرادى
 (۱۰۰) ؛ ايكنچىسىنىك ايسە (۱۵۰) موجودلى بولوندىغىنى دوشونورمەك يىكلرجه افراد
 عشىرتە و بوزلرجه افراد عالمه به اولان رىئىتىك نامل برىدلولى بولوندىغىنى بوتون صرافىتلە
 آكلامش اولورز .

صافىتاده مختلف عشىرتلردىن حائز رىئىت اولان آئى عالمه افرادىنىك مجموعى اوجبوزى

بولیور اعش . بو افرادک زور تصرفه بولونان املاک ارامتینسک هیئت مجموععی ایسه بوتون قضاتک نفسی تشکیل ایتکمددر . واقعا دیوان اولوندیغنه نظرا بو نصیری رؤسا سنک شایان ذکر بر ثروت تقدیرلی بولوندیغی متعارف دکی ایسه ده واردات سنویهلری ایجه بر بگونه بالغ اولمقددر .

یته کیم حدادین ایله خیاطین عیترتلی رؤساستک سنوی وارداتی بیک ، بیک ایشوز ایرانی منجاوز اولدیغی کی مشاوره ، نواصره ، رساله ، شمسین عیترتلی رؤساستک دخی کلیری بدی ، سکزوز ابرادن دون بر مرتبه ده کیلدر ؛ مع مافیه نصیری رؤسا سی (*) اوتهدن بری کرم و سخاریله و فترایه و محتاجینه اولان معاوضلریله معروف اولت قلدن داغما اولری آجیق بولونور و آللری واردقجه دورلو ، دورلو عطاایده بولونمای برسیه اسایه اولارق اعتیاه ایشلردر . بنا علیه ثروت تقدیرلیک بولوناماسی اسایی بو صورتیه اکتساب توضح ایلور دیمکدر .

نصیری رؤساستک ، نصیریلر عتدیده جائز نفوذ اولدقلری دخی بیان ایتشدک . فی الحقیقه خلق یشده کی مازنات و اختلافاتک مرجع حل و فصلی — متعارف اولدیغی وجهله — کندیلری اولدقلری ایچون بو رؤساستک حقیقته بک عظیم برر عنصر عامل بولوندقلری اعتراف ایله مک ایجاب ایدمر .

مع مافیه بوتون عیترتلر رؤسای کندیلری افراد عیترته سه و دیرمک و خلقله آلاری واردقجه اعزاز و اکرامده بولونقی طرفتی تالیب ایتک صورتیه توسیع دائرة نفوذ ایله دکلری دوشونورسک بو رؤساستک نه قانار مزاجکیر و نبض آغش اولدقلری اونونماقی لازمدر . باخصوص بعض عیترتلر رؤساستک مامورینه حول ایتک طوریله دو تریسد نفوذ توسل ایتدکلری کورولورشیلدن در .

نصیرلرک برده مشایخ سنقی وارددیکه بولر قشاده دین اعتباریه جائز نفوذ و صلاحتدرلی . اساساً معلوم اولدیغی اوزره (نصیری) مذهبی بر مذهب اطنی و کنگنوم اولقی و کونکون اسرار و خفایای حاوی اولقی اعتباریه کشف و تلمی رهیلره احتیاج کونمکده بو دلیللرک ایسه آنجق مدرك اولان طیفدن بولونعاسی طبیی بولونقده اولدیغندن ساقینا قضاستده دخی — دیگر محللرده اولدیغی وجهله — مشایخه ربونلرک صنوف مذهبیته بر نظر اعتبار عطف ایلمی ضروری در ؛ حتی رؤسا دخی خصوصیه بو طائفة علییه

(*) حدادین و خیاطین عیترتلی رؤسای اقلدی) و دیگر عیترتلر رؤسای ایسه (آنا) لیلیه معروفدر .

دورلو احسانلری بۇل ایله ریک کندیلری منون ایتمک چایشدقاری صکی خلق دخی
 (زکات) نامی تختده اولارق اعطاسنه مجبور اولدقاری . بر کولری ایله بونلرک جلب
 رضالرینه توسل ایلدکلرندن نصیرلرک بو طبقه دینه می دخی حیثتلی بر استراحتله
 امرار ایتمکده درلر . بوندن دولای درک طائفة دنیویه ایله طبقه دینه تک هر ایکیسی هم
 دست وفاق و محالمت اولمده در . بالکز بو ایکی صنفک از دیاد شخوه و آلايشه خدمت
 ایتمکدن باشقا بر قیمت حیاتی می اولامان بر صنف دها واردرک قضاه ایدی عاملی
 تشکیل ایتمه و بوتون قوای فعالیتی اداره ایله مننه و همأ دائماً کولرده ی نام و نشان
 بولومقده در بو صنف ایسه چایشان ، پورولان ، اوغراشان و فقط سینک نمرات حقیقه
 سی لایحه انتصاف ایله بن کولرلو صنفی ، خلق صنفی در .

صافتا دخی - هر برده اولدینی کی - أك شایان نظر اولان صنف ی شیهه بو
 صنف اکثریت ، و بو صنف خلق در . ظاهر آ صنادید دنیویه طرفدن ظاهر لطف و انعام
 اولان بو ذواللی طبقه حقیقده بک الیم بر درکده بولومقده در . بخصوص نهایت افرادی
 و جیوزدن عبارت بولونان رؤسا صنفک قضانک یاریت اولان صاحبکی دوشونولور
 و اونوز بیکی متجاوز نصیرلرک آ لیده ایله دکر صنفک آنحق موهود اولدینی تأمل
 ایلدیلرجه رؤسا طرفدن ظاهری اناملره شایان کوردان بو طائفة عظیمه عاند نه قادر
 دایر حناقلرک عصب ایلمکده اولدینی کسب توضیح ایله :

بو عظیم طبقه انامی ظایع مبدت اعتبارله بعضی اقسامه آیرایلیر . ذرا بونلردن
 بر قسمی ذراعتله ، بر قسمی ایکیجیلکله و دیگر بر قسمی ایسه آمریقادن ورود این خود
 ایله نیش ایتمکده درلر . صافتا نصیرلرک همان نانی ذراعتله باشمده در . بو طبقه
 منویستلرک قسمی کندی اراضیمنده دوغرودن دوغرویه ذراعتله چایشیر و فقط
 دیگر بر قسمی ایله باشفانک و خاصه رؤسایک اراضیمنده متراعه درلر .

صنف ایله ایسه آمریقادن ورود این پاره لرله نیش ایتمکده در . بوتون قضاه سوی
 آمریقادن ورود این پاره لرک مجموعی ایکی بر ذالی بیک لیرا ندر عظیم بر مبلغ تشکیل
 ایتمکده نایلیرنه صافتان مهاجرت ایتملرک عدوی حتمه . آز چوق بر فکر حاصل ایلمش
 اولور ؛ مع مافیه بو پاره لرله بالکز خرستیانلرک ساکن الدنلری کولر بر مقدار اعمار
 ایتمش ایسه ده نصیرلر بو مالتی شوراده بوراده صرف ایتمکلری ایچون بالطبع بوندن استفاده
 ایله منمکده درلر .

صافتا دخی نصیری قادیلری حیات اجتماعیه قاریشمدر ، دنییه بایر . ذرا صنف

قدینلر امور زراعتده چالیشمقدهدر . اساساً قازینلرک نصیر . ارککلری عندئده بر کونا اعتبارلری بولونمادی معلوماتده (۱۰)

والحاصل بولون نصیری کولری هر دورلو عوامل سعادت ومدیتدن اوزاقدیر ؛ اوری وکندیلری بولون مناسبه کیلی ، قائلری بوشن در . بالکز ایلروده احوال روحیه بخسه کورولهچی . جهله ارککلری بر عقیده خالیهک پشده وقادینلر ایسه بر عمای مطابق حالده سودوکلکوب کیدیبور . بنا علیه بو اوتوز بیگه قریب فوسک حالت اجناسیده ، مادی ومتموی دوشوککلکی هر دورلو تصورک فوئده اعتبار اینلک اقتضا ایدر .

فضایک بش ، آلتی بیکی منجازه اولان فوسکی خره تیاب . نه کلاجه دیگر نصیریلردن آری بولون ، مق وانلرله مختلط بر صورتده اسکان اینک اوزره قضایک اون بدی حکومری اشغال اتمکدهدر . مع مایه وانکز اوج کویده مختلط دکلدر .

بولنرک بشده بری قوزمه وانبساطوره ، بقایه کی تجارتله تجورجیلک ، ترزبیلک ، مساراتی کی حرف ومناطله ، بشده بری فلاحت وزراعتله اوغراشیر . متباقی اسم ایسه یته آمریقادن ورودایدن بارملرله باشا مقدهدر .

بورا خرسینلری دخی دیگر عملرده اولدیی کی میبشت اعتبارله مجاوری بولونقلری طاقه لردن اوستون اولدیی ایچون صافینا خرسینلرینک باشایش . وعاله اعتبارله وضیمتری نصیریلرک قات قات فوئدهدر . خرسینلرک آز چوقی بر ثروت اقتدیاری دخی موجوددر . یته کیم بعضی ناکله لرده اوزریک لیرا قدر بر ثروت بولوندیغنه باقیار دیولنرک اون ، اون بش ناکله به منحصر اولدیی دوشونولورده صافینا خرسینلرینک مجموع ثروت تقدیمی (۱۰۰-۱۵۰) بیک لیرا قادار تخمین اولونایلیر .

صافینا خرسینلری روم ومدونی طاقه لرله پروستانلردن تجارت ایسه لردن روملر اکثرخی تشکیل اتمکده . وحیاتجه دیگر لردن اوستون بولونمقدهدر . اَلْکَمْبَرُ وَالْکَمْتَجِبُ بولونان طبقه پروستانلردر . مادوتیلر ایسه هر دورلو کبر لیلکلری ایله چاب رقتدرلر . خرسینلرده دُنکین طبقه ناک نصیریلرده اولدیی کی بوبوک بر ساطقه منویهلری موجود ده کیلدر . آتقی صرف ثروتلردن متولد بر اعتبارلری واهالی آراستنده ناقد بر موقصلری بولونمقدهدر .

مشروبات کتوله صافینا خرسینلرینک کرک ارککلرنده وکرک قادنیلرنده چالب دفن

(۱۰) ۱۳۵ هجری صیغه به مراجعت | تصدیقده دائر معلومات عمومیه |

دهیلجک بر درجه ده منعم ده کیلدر . حتی نصیریلرک بک جوق دوتنده در .
خرسنانلرک هر کوبده بالطبع برر کلبیاسی و راهیلری موجوددر . جهسی درین بر
عقیده ایله بو روحانی اشخاص و مؤسسه مرهبط بولوغنده درلر .

[۲] — اعتبارات اجتماعیة — صافیتا قضاستده نصیریلره مخصوص اولوق اوزده
بعض اجتماعی اعتبارلر موجود درکه بوللری بر وجه اختصار ذکر ایله بک هر حالده
فانده دن خالی ده کیلدر :

(بین مسألهسی) — صافیتا نصیریلری سی قاصینک حضورنده و یا خود خارجه قرآن
کریمه آلارنی وضع ایده رک ابتدکاری بمنلره اعتبار ایتدکاری حالده نصیری مشایخندن
(شیخ منصور) نمانده برینک تربیسی اوکنده یالان بره بین ابتدکاری واقع دکلدر .

با خصوص نصیریلرک بمنلری ده جاب دقتدر . در میان ابتدکاری مدعا لرخی (بحقی
الحضر) دیهرک توثیق ایده لرلر . حتی صافیتا قضاستده (تل الحضر) قریه سنده « خضر »
مخصوص بر مقام دخی وارد درکه بونی معین بعض زمانلرده زیارت ایده لرلر .

(وراثت) — نصیریلرده بلا ولد وفات ایدن بر ارککک اراضی و املاکی زوجه سنه انتقال
ایتمز . بو حال دخی نصیری قادیلرینک نه قانار حائز اعتبار اولدقلری بک صریح بر صورتده
ارائه ایده لر . « بنا » علیه بویه بر وفات وقوعنده عشرت رئیس او اراضی بی ویا املاکی آرزو
ایتمک تملیک ایده لر . و زوجه سنه بوکا مقابل بر شی و برلزمش .

(کونولر) — نصیریلرک اکثریا بیاض کیرجه طلا ایده لر اولان اولرینک داخلی
معین بعض لوحه لر ایله تربیین ایتمک متاددر . بولر میاننده (سبح قدوس رب الملائکة
والروح) و یا خود

نحن بالله عزنا لا یمال و ولد

کل من رام ذلنا خصمه الله الصمد

و یا
ATATURK
لی خفا اطنی بها حر الوبا الخاطبه
المصطنی والمرضى واینها والقاطبه

بیلارنی ذکر ایده بیلیرز .

(بایراملر) — نصیریلره مخصوص اولان بایراملر حقیقه معلومات عمومییه قسمنده
(الباکوره) دن تفلا آرزون اوزادی به تفصیلات اعطا ایده لیکندن بوراده تکرارندن
صرف نظر ایده بیلیرز . بالکمر شونی بیان ایده لم که نصیریلر بو بایرام کونلرینه مصادف
اولان زمانلرده بک کیزلی بر حالده طویلانیلرلر و حتی بر روایته نظر اولام بایراملرندن بر

کون اول دخی عقد اجتماع ایتلری معناد ایش . بعضیلری نصیرلرک اسلاملردن بر کون اول ااروج طوندقلمری دخی در میان ایتسکده درلر .

(نصیری اسلمری) - نصیرلر پشده ابو بکر ، عمر ، عثمان اسلمری اصلا منعارف و مستعمل ده کیدر . اک زیاده فولالایلان اسلمر ایسه سلیمان ، سلیم ، علی اسلمریدر .

(قرآن کریم) - تأمین اولوندیقته نظرأ نصیرلردن هر بر بک اوند . مطلقاً بر قرآن

کریم موجود ایش . حتی قرآن کریمی اکثر زمانلرده تلاوت ایتدکاری دخی مشهوردر .

(نصیرلرده قباله) - صافیناده نصیرلر آراستده اوزون مدت بولونانلر طرفسندن

در میان ایدیلن تفصیلاً باقیلیرسه نصیرلر انشای عبادتلریده قر و شمسک طلوعی طرفتسه

توجا ایدرلریش .

(مشروبات کتولیه) - نصیرلر عتدده مشروبات کتولیه و خاصه شراب بک زیاده

مستعمل اولدیلنی حالده مشروبات ایتدکاری نصیرلردن عرقی به قاش ایتک

ایتمه مزلر .

(بربوک شیخلر) - نصیرلردن جائز اعتبار اولان بربوک مشایخ وفات ایتدکدن سو کوره

قبرلری بر زیارتگاه اولور و بو قبره آریق بر صفت قدسیه عطف ایتکده باشلارلر . بولکن

دولایتدرکه نصیرلرک صافیناده لا بعد ده تیله جک درجهده بر چوق مقاماتی وارددر . بولر

ماننده (ولی زاهر) ، (النبی متی) ، (النبی صالح) ، (مقام الحضرة) ، (شیخ عبد

الوهاب المصری) کئی مشهور مقاملر شایان ذکردر .

(نصیری جنازه لوی) - نصیرلر آراستده بری وفات ایدیلجیه او اوده اصلاً اغلالر

مازلر ؛ بالکتر منهادیا (الحمد لله) ، (الحمد لله) دیورلریش . بر مدت سو کوره جنازه لوی عمل

ایدرلر و اون متعاقب اولونک اک ابی البسه سی کیدریدکدن سو کوره صفت سارلر .

وتابونه وضع ایتدکدن سو کوره تکبیره کونودرلر . نصیرلردن بربوک اولایلرک چتله سگده

قادیلر دخی بولونور . نصیرلرک مزارلری سایلرک عینی اولارلق بایلیر . مع ما فیہ نصیرلر

عتدده مزار باشنده دوروب بر شیلر او قومق معناد دکله درک بالکتر قیری آراستده زیارت

ایتکله اکتفا ایدرلر .

(اصول ازدواج) - نصیرلرده لستر عادی جاری اولادیلنی ایجور ارکنکلر قیزلری تامیله

طایرلر . بنا علیه کلینی بکیمک اوزره کندلی طرفسندن کوروجیلر کولدرمسنه انساناً

لزوم آورولیبور . هر ایکی طرفجه موافقت حاصل اولدقدن سو کوره مخاطبک خطوبه به

بش لیرادن یوز لیرابه قدر مهر رسمی و برده بوزوک وسائره نوعندن بر هدیه کدندر .

می معناددر . بویلهجه بر سه قدر هر روز ایتدکدن سو کوره نکاح عقد ایدرلر . اراستده

دورلو شاکلر ترتیب ایدرلر . قادیلر بر برده طوبیلاوب اکلیرلر . اراککتر طرفسندن

سلاحلر آتیلیر . وشیانلر ترتیب اولونور . بر مدت سوکره دوکون مراسمی اجرا اولونور وکلینی ار ککک اویسه کوتوردر . وقتیه دوکونه دعوتلی اولانلرک برابرته هدیه کتیرمیزی واونک مقابلته اولارق بعض هدایا آللاری معناد ایکن سوک زمانلرده بوندن واز کجلمشدر .

والحاصل بو ایضاحاتلرده اکلایشیلدیغنه نظراً نصیریلرک دوکونلرته ظاهری اولارق بک جانب دقت بر خصوصیت موجود دکلدر . یالکز کلین ، ار ککک اویسه ایلك دفعه اولارق داخل اولورکن بریلور قدح آلوب قابویه اورور ووقدیحی قیرارش .

(نصیریلرده زوجلر) — نصیریلرده هر نه قادر جاریه ویخود مستقرسه آلمق اصولی جاری دکلسمده سنیلرده اولدیگی کی ایکی، اوچ ، حتی دوت دفعه ازدواج ایله ییلر موجوددر . حتی مندد زوجاتی بولونانلردن حائز اقتدار اولانلری زوجهلری آیری اولرده بولدیبردرلر .

(نصیریلرده ختان) — نصیریلر ارکک چوجوقلری بر دن اون پاشنه قدر مرورایدن مدت ظرقده سنت ایدرلر . وقتیه مراسم ختایه به نصیریلرک چوق اهمیت ویره رک هر رده اولدیگی کی کونا کون اکلنجهلر ترتیب ایده رلردی حال بوکه بو نوع اعتیادلر کوندن کونه اونوتولمایا باشلامشدر .

(نصیریلرک شیخلری) — بعضیلرک روایته نظراً نه ییریلرک مشایخی هر هانکی آره آرد ایدرسه داخل اولایلیر . حتی کندیس ایچون هرشی دخی مباح ایمش . مع قایمه بو روایتک درجه معنی حقنسه بر کونا موثوق دلیلله دسترس اولمق ممکن اولاموشدر ...

تصیری غننده معروف اولان واساسات دینه لر دن متولد بولونان اعتیادات قدیمه اجتماعیه اولجه معلومات عمومیه قسمنده ذکر ایلدیگی ایچون بوراده یالکز موضی اولمق کوز اوزره علایقلا بقی تک نوك تعاملرک ذکر یله اکتفا اولنمشدر .

[۳] — اجتماعی رفتار — ساقیتا قضاوتک انشای تدقیقنسه مصادق اولدیغمز بعض اجتماعی رفتارلری بر وجه آتی بیان ایله بورر :

(نصیری مهاجرلری) — ساقیتادن نصیری اولمق اوزره آمریقایه سنین اخیریه ظرقده هجرت ایدنلرک عددی ۱۰۰۰۰۰ دن ۱۵۰۰۰۰۰ قدره قادار تخمین اولونمقدهدر . (مؤسسات ورؤسای روحانیه) مرکز قضاده بر جامع ایله رسمی بر مفتی و بر امام وفضایه تاج قراده ایکی اوچ جامع ایله رسمی بر امام و بر خطیه مقابل ۱۷۰

خرستیان گویند، برر کلیسا و هر ر گویند برر، ایکیشتر حتی اوچر راهب موجوددر .
(مرکز قضاء عثمانی) - مرکز قضاء ابکی اوچر عائله طرفندن صوک زمانلرده
اطلاقاً ایشکده اولان قاپرلرک عددی ۵۵۰۰ دن ۸۰۰۰ قدر دارد. مرکزده کیمسه سیز
یتیم اولوق اوزره ۶۰ قدر چوجوق وارددر .

(تنومه داتر) - بر حساب تخمینی به نظراً صافیتا قضا سندمه متأهل اولوق اوزره
ذکورون ۶۳۲۵ ، اناندن ایسه ۶۹۲۵ ، کیشی بولوندرینه نظراً قضا نفوسی موجوده
سک ارچه بری متأهل بولونیور دیکدر . حال بوکه بو عدده مقابل ذکورون ۸۹۳۴ ،
واناندر ایسه ۱۳۰۸۸ ، قدر بکار وینه ذکورون ۴۳۴ ، واناندر ۱۰۵۵ ، قدر طول
ونهایت ۱۲۴۸ ، مطلقه موجود درکه بو حساب کوره بونلرک مجموعی نفوس عمومیه تک
تکائی تشکیل ایشکدهدر .

قضاه دیلمیز ، سافر و یاخود اعما اولوق اوزره ۱۳۲ ، ذکوره ۸۲ ، اناث و عجنون
اولوق ۸ ، ذکور ۲ ، اناث موجود ایمنش .

صافیتالی اولوق اوزره حکومت مأموریتده مستخدم اولانلرک عددی ایسه بالایی
۹۰ کتیدن عبارتدر .

(صنوق اجتماعیه) - یه بر حساب تخمینی به نظراً قضا ۵۵۵۷۷ ذراع ؛
۱۲۵ ، صفت ساحی ؛ ۲۵۰۰ ، نجار ؛ ۱۰۰ ، عمله ؛ ۲۰ ، طیب ؛ ۳۰ ، قافه
و سا ایچون ؛ ۳۰ ، سار ؛ ۱۰ ، دیش طیبی و ارمش . بو حساب نظراً ایشله کوچیلر
اشتمال بدن ۶۰۰۰ ، کیشی ونهایت اولوق اوزره ۹۰۰۰۰ ی متجاوز
اشخاص موجوددر .

(ذرائع مقداریه داتر) - صافیتا قضا سندمه سیک خروشان آشنای اولوق اوزره قازانچی
بولونلرک عددی آتخ ۱۰۰۰ دن ۲۰۰۰ کیشی به قدر ۴۰۰۰ بش بیکه قدار قازانلرک
عددی ایسه ۳۰ - ۴۰ کیشی قدردر . قالانلر ایسه بوندن بوناری قازانچلری وار ایمنش .
(قهه لرک افرادی) - صافیتاده افرادی یدی کتیلک اولوق اوزره ۲۹۶ ، عائله وایکی
و یا اوچ کیشیلک اولوق اوزره طقوز بوز بکرمی ابکی قدار عائله موجوددر . بو حساب
کوره اکثریت کوچوک عائله لردن ترکب ایشکدهدر .

(از دو اجارک و طلاقلرک مقدار) - بر حساب نظراً (۲۴۳) سنه بندن (۳۲۸)
سنه قدر مرور بدن بیش سه نظر قسده کی تأمللک مقدار (۲۲۳) ایمنش . بونک
(۲۰۸) ی اسلام (۱۰) ی روم ، (۵) ی ایسه عاروش در . بونلرک اکثری اون
بیش ایله بکرمی بیش آرا سنده ایمنش ، بوکا مقابل سنوی آتخ (۳) طلاق و ارمش .
سونا بیش سنه کتجه (۱۳۲۹) سنه سی طرفنده (۶۱) ؛ (۱۳۳۰) ده (۱۱)

ازدواج وقوع بولش (۱۳۳۱) ده ایسه هیچ اولمیشدر (۱۳۳۲) ده ایسه (۶) ازدواج اولمشدر . بوکاه قابل سنوی آنجق برر طلاق وقوع بواشدر .

(حبسخانه لر) — صافینا ده بر تک حبسخانه موجوددر . مقصدار استیقای آنجق ۳۰۰ گیتی قدردر .

(قاتلار) — صافینا ده ۱۳۳۱ سنه سنه ۴۰۰۴۰۱۳۳۲ سنه سنه ایسه ۹۰ قتل وقوعانی ظهور ایتمشدر . قاتلارک کافسی ذراع ایتمش .

(جنجه لره داتر) — صافینا قضاسنده (۱۳۳۱) سنه سنی طرفنده (۱۰۵) (۱۳۳۲) سنه سنه ایسه (۵۳) جنجه وقوعانی ظهور ایتمشدر . بولر میاننده ال زیاده اولانی اولای

ضرب و جرح و تانیاً سرقه وقوعانی در (۱۳۳۱) ده (۳۵) ضرب و جرح ایله ۳۰۰ سرقه و ۱۳۳۲ ده ایسه ۱۲۰ ضرب و جرح ایله ۱۵۰ سرقه وقوعانی ظهور ایتمشدر . بو حساب تخمینیه نظرأ سوک ایکی سنه طرفنده آنجق مر آتی کون ایچون بر جنجه وقوعانی اسابت ایله بور دیمکدر .

۱۰ — حالت روحیه رسمیه فکریه

مجموع نصیریلرده عقائد مذهبه لوندن متوند و بارز اولان سجایای روحیه یی ایلروده نصیریلرک ایستاتی تدقیق ایله حکمز زمان بر تفصیل ایضاح ایله حکمز ایچون بومبختمزده یالکیز صافینا قضاسی نصیریلریه عاند بعض اوصاف خصوصیه یی ذکر ایتمکله اکتفا ایله بو حکمز

فی الحقیقه صافینا قضاسنده ساکن اولان نصیریلر دیگر قضاسنده کی نصیریلر قادر حسین ده کبدلرلر . بلکه روایله اجتماعیه لوندن انسا ملایم اولوق طریق تقیب ایتمک ایستلرلر . بولون دولانی درکه قضا داخلنده شقاوت و یاخود قطع طریقه ملوک ایمن بر شخصه تصادق ایتملز . حتی رسمی ایستاسا تمیقلمده بیان ایلمکله نظرأ سوک ایکی اوج سنه طرفنده تک توك ظهور ایمن شقیرک صافینالی اولمادنی و بوسوکه سنه لوندن اول بورلرده کترله تصادق ایلمدن بو کی اشخاصک دخی بو قضا اهل ایسندن بولونمادنی اشارت ایله ملک ضروریدر .

مع مافی بو قضا اهل ایسنده تصادق ایلمدن ملایتمک حقیق بر حالت روحیه تشکیل ایتمدنکی ظن ایتمه ملیدر . زیرا بو ظاهری ردای ملایمت آلتنده صافینا ده باطنی بر شخصیت فساد و ترور موجوددر . فی الحقیقه صافینا ده اولک ملایم کورونن سبالرک بعضا بر لرینه قارشی مهاجم بر وضعیت اکتساب ایتمکری و حتی اک دوست یکین عشرت لک بر برینه

قارشو يك دشمن بر حالدہ رونما اولدقلى اكثرته واقصد ر دنبله بيليركه مختلف
 عشرتله منسوب هر فرد اوله خوددين بر طبعت روجه ساقلا بوركه عشرتني مشرور
 غير مشرور هاتكي بر وسيله ويا بر واسطه ايله اولورسه اولسون محافظه ايتك طريق
 كنديسى ايجون بر نايه تشكيل ايدر . بنا عليه صافيتاده نصيرلر ايله خر- قيانلر آراستده
 ده كيل حتى نصيرلر ك مختلف عشرتلري پيئنده جدى بر اثر محبت ويا بر رابطه اخوت
 كوروله مز . بر برلرته قارشو ابراز ايتدكاري سميت اوقادار ظاهري وكچيكي دركه
 اك كوچوك بر زمان طرفنده طيبلك تموجات نا محدود سه تصادق اولونور . مع مانيه
 شوننده اعتراف ايتملي بركه بوسه ومه مزلكلر هيچ بر زمان يك خشين بر انتقامي
 دعوت ايتدكي كي محاسباتك بر شكل دموي آكتساب ايلديكي ده يك آز واقع اولور
 حالردن در .

والحاصل صافيتا قضا سنك طبايعنده رونما اولان ملايمت ظاهريه مرفسق درين بر
 انقراض حقيقي واركه دائمي بر بركان خالنده اشتغال ايتمكدور . شوننده اشارت ايتملي
 بركه ترتيب ايديلن افسادات وانقوات دخي دائما عشرت دائره لري ايله محدود ده كندر ؛
 اساساً ديكر نصيرلر قادار وبلكا اولوردن فضله خوددين بولونان صافيتا ساكتلر يك مردم
 عشرت قيديه مقيد اولديغني و بوتون افعال وحركاتنده عشرتلك نفع متصورى بولنده
 طريق حركت تعيب اولونديغني طن ايتك دوغرو اولاماز . زيرا شخصي بر نيدل مقوت
 ايله بر صافيتالي نصيرلكني ، عشرتني وحى عالمسي واك اوز باهني بيله ادا ايتمكدور
 چكيني . بوندن دولاي دركه صافيتا اهالي سي ، وصافيتا عشائري مردم بر ورسته قارشو
 مزقب فرستدر . وسپرده بلكه ين دشمنش نقرار ويا خود دشمن اولوركي حاضر اولور
 نشاردر . واقعا پيئسز بر برلرته هجوم ايدرك قال دو كندن ويا سود قارشو سنج
 بي فائده بارالامقدن چكيز ايسده كندلر نجه منصور جزئي بر محروبيت بيا كندلر يك
 بو چكندلرغي بوتون بر سهولته اولور ايدير ايلير . بو اعتبار بيله هر صافيتلي مسلح
 مسلحك اك واضح بر هيكل تلي ايتك اقتضا ايدر .

والحاصل صافيتلك بو بر برينه طائلي طائلي سوزايان السائلرغي اداره ايلدين سائق
 بي شبهه ضرور ومنفعت در . مع مانيه كندلر يك شور ومدنيت اعتبار ايله يك كريلرده
 اولدقلى دوشونه چك اولور . حق بويله بر سنجيه روجه طائيلر لك بولنده قرار
 قيلمالريك اسابي اكلاشيلير . اساساً مقاصد خودكافاهلرغي اكثر يا كيرلي طريقلر ترتيب
 ايدرك مسلككارانه بر صورتده ايله ايتلري دخي آز جوق تماس وانتظاملرته مديوندر .
 بوقسه نصيريه داغلر يك ايج طرفلر نده افادت ايدن ديكر قضا لرده كي نصيري فائده شلورنده

بو ملائمتده تصادف اولونماز .

وازه کيلری بته ايلروده كوروله چيكي وجهله سوبهجه بوللردن يك چوق
کويلردودر .

صافتا قضاينه تصيرلردن يك بسيط بر صورته او قوپوب يازانلوك عدي بته هيچ
اولمازسه يوزده اون بته بالغ اولورده خرسيتالورده ايله يوزده الحيه قادار چيقسار .
حال بوکده ديگر قضايلده بر اسبتي دخي بولمق بزم ايجون بيسر اولاماياجقدور . وينا عليه
ديگر قضايل اهاليستك خشونت طبعي کوردورسهك عبرت ايجه کلکمز لازمسدور . ذيرا
خشونت طبع بر نوع مدنيت کوزلك و بر نوع سوبه سزلندور .

۱۱ - امراض صيبه

صافتا قضاينيء ساحله قريب اراضيده بولونان و برده و جرده تيمير ايديان داغلق
محللرده ناسيس اولونان کويلری حاوی اوزاق اولورده ايکي بويوك قسه تقریب ايلهستك
قابلدور . واقعا بوتون قضايلک هواسي معتدل و لطيف ايسده ايکنجه قسه داخل بولونان
قريبلر بوکريکده بولونمق و ساحله قريب محللرده كي بعض صو بيرکيتيلردن اوزاق اوزاق
اعتبارده ديگر قسم کويلردن هواجه ارستون بولونمقدهدر .

صافتا قضاينه کورده کلچهء مرکز قضا بولونان و برمانهء قصبه شده موجود و نه تلجهء
تيمسکون شيسان ايدني صو يك براق و تيمير اولمقلا برابر کلسي اولدني و امراض کلوي
صافتا بار ايدني ايجون بو اعتبارله يك ممتاز صابيلمقدودور . قضايلک اوتوشنده بر ايشنده
يا جرده صو جرده طرفلرنده دخي بوکامائل کوناگون صاف و براق شيلره تصادف
اولونمقدهدر . بته بر جوق کويلرده قورولر دخي موجود ايسده قضايلک ساحله قريب
محللرده بوللرنده صو يك عسرت نمارکندن دولاني سببيني چکيلمکدهدر . حتی بعض
محللرده کويلره اوزاق مسافلرده بولونان شيلردن صو کتيرمک زحمتي بولونديني کي
بو صو يك دخي شيلره انساني قلنده دوچار و خات اولدني ايجون صو ساليه
بورا قريبلرنده يك اهميتلي بر شکل آنکساب ايجکده و حتی بعض امراضک واسطه
انتشاري اولمقدودور .

صافتا قضايلک اولري ايله عموميت اعتباريله مرکز انساني تدقيقنده بيان ايدني کي
وجهله قواعد مجبهون يك دور بولونمقدهدر . حتی بر چوغني خارجه دوت بر طرفلردن
حيوانات افرازايله عطا اولدني کي داخلنده حيوانات زراعيه دخي مقیم بولونديني
و کويلورده نظافته رعایت ايتمک دوشونمجه صي اصلا موجود اولمادي ايجون بو مساکن

وہو طرز حیات ہی شہہ کندہ لری ایچون نامحسوس بر مزار وندرجی بر اضمحلال
نشان ایچکده در .

صافتا قضا سنده دخی ، دیگر قضا رده اولدینی کی عوانک وصوبک بعض مساعده لری
اولا ایدی بوراده صحت یک الیم دورہ لری آکتاب ایدردی ، مع ما قیہ بورانک حالت
صحتی بو مقدمہ ایہ شایان استحسان بولدیلمز و بنا علیہ صحت حقیقیہ بی دوچار اہال
ایچدی کمز اکلایلمہ ایدر . ذرا بر طرفدن مالاریا ، دیگر طرفدن تراخوم و نہایت دیگر
عموس و شامل خستہ لقلر وارکہ بو قضایی رده دیگر لری کی بالطبع صحت نقطہ نظرندن
دوشوندیر ، چک بر ماہیتده بولوندور بیور .

لی الحقیقہ قضا داخلده جریان ایدن نهر لریک وبالخاصہ نهر الابرش ، ک ساحل
چهارلندہ دایمینیق بر حالده بر سحر تعقیب ایدرک بعض موضعی باطراف لقلر حاصل ایتمندن
دولای و مالاریا ، نک بو قضا داخلده متحکم عمومی بر شکل آکتاب ایچدی استاج
ایدیور . و اما قضایک ایچ طرفلندہ و داخلق اولان محظردہ بو کی مستقعات موجود
اولدینی حالده یئہ مالاریا ، خستہ لقلر اولکی قسم کوبولندہ مصادف اولدینی قدر
متحکم اولدینی کورلک ، ایسده بونی اولا کثرت اختلاطہ و تانیاً اوزون سنہ لریک ترک
ایچدی کونا کون استمداد لری حمل ایچک و بو شکل عمومی بی او وجهہ ایضاح ایچک
ضروری اولیور . بنا علیہ ساحلدن اعتباراً داخلہ دوشور و قضایہ شوم الیمدن
مالاریا دانہ لری نفوس موجودده ، عظیم اشکالر اییور . حتی محلی اطباء نک دخی
دربان ابتدہ کلری ایضاحہ نظراً سنوی مالاریا ، صابری بوز لریجہ نفوسہ بالغ
اولورمش .

دیگر طرفدن قضایی قبور اندیران ایچدی عمومی خستہ لقلرده ، هر نوع کوز آخرہ لقلری
و خاصہ تراخوم ، در ، بر طرفدن ، رطوبت ، دیگر طرفدن کیر لیک کی سائتر وارکہ
مرسک انتقالده بویوک بر رول وجودہ کتیر بیورلر .
قضایہ برستہ طرفده بیکی متجاوز رمدہ دوچار اولانلر وارکہ بویوک بوزده بیکی
معظما حمایہ گرفتار اولیورلر .

قضایہ بو خستہ لقلردن ماعدا اکثریا ، موضعی اولق اوزرہ آل چوق و سل الرتہ ،
صایتده تصادف اولونمقدہ در . قضایک شرق جنوبی سنده بولونان ککولردہ و یا
خصوص برج صافتا ، قیہ سنده و رمدہ مصاب ایچہ اشخاصہ تصادف اولونمقدہ
ایمش .

بوندن ماعدا مزمن کید و طحال احتقانی خستہ لقلریہ ، مصاب بر چوق اشخاص
وجود ایمش . محلی طبیبک افادہ سنہ نظراً قضایہ مالاریا بو تولا نسلرک بوزده اولی

بالنتیجہ بو خستہ افکارہ دوچار اولیورلر . غریبدرککہ امراض زہریہ مصائبی بو
قضادہ بک آز ایتمش ؛ حتی موقع طبییک ووردکی ایضاحانہ باقیلیبرہ قضادہ آتیق
بر فرنگی - ادناسنہ ونہایت ۱۰۱-۱۱۵ ، بل مؤلفانہ مصاب خستہ تصادفی ایتمش
ایتمش .

صافینا قضاشندہ کچن ۱۳۳۲ ، سنہنی ظرفندہ تیغوس ، اولہرا کی امراض عاریبہ
دخی بوراسنی زیارت ایتمش ایسده شاپاز ذکر بر تخریبان وجودہ کثیرہ مشدر .
صوک ۱۳۳۳ ، سنہسک ایلمک درت مایہ ظرفندہ یسہ لک توك مصابله تصادفی اولمش
ایسده بده بک محدود ایتمش . بنا علیہ بو ایکی خستہ لندن بوتون مصاب اولانارک
عددی عشرات خالہنی کجہ مکده ایتمش .

صافینا قضاسنک تشکیلات صحیہنی دخی نا کافی بر حلددر . فی الحقیقہ بوتون قضا
ایچون بر تک بلدیہ طیبی ، بالطبع ، ماصود غایله ایشیدیرہ مز . با خصوص هر درولو
وسائط صحیہدن وسائرمدن محروم اولورسه ، قضا طیبی هرشدن فضلہ اجزائک فقدا دن
شکایت اینکدهدر .

بوتون قضادہ بر تک اجزاخانہ بیله موجود ده کیش . اگر طیب ، خصوص اولہرق
سور مقدار اجزا ایصحاب ایجده ایدی . بوتون بر قضا ، قضا وقدردن ما عیبا بر نسب
بوتون ایدی . برکت و برسون که قضادہ مکئیدن مآذون و دوقتور بر قادین وارکه بورا
قادیلری بعضاً کندیلری ایچون بر موکلہ شفا بو لایلیورلر . تصادفک بخش ایتدیکی بو
کادوق صافینا اعالمی تدبیر ایچندرلر . فقط ییلم که کیرلی بر رداہ بکزه تکلری [۵]
سیاندن تورنولورقی کهکشانلره قاووشوق ایستین او خیال برست نسیریلر بو حقیقی
کلایا بیلرلی .

نصیری ادبیاتی

۱ - نصیریلرک حالت روحی

سوزیهنک انجای شمایه نی تشکیل ابدن و کندیلریه نسیئله (نصیری) نامیلہ معروف
اولان او مسائل داخلدن اعتباراً اطنہ داخانہ قادر امداد الہین نظام بر ساحہ بیله

(*) (الباکوره - سلیمان الاذی) کتابندہ مندرج برنجی سورہہ مراجعت .

ده اوله دن بری اختیار اقامت ایلهش بولونان نصیریلرک اعتقادات مذهبیله بری رفیق
 طرفین - معلومات عمومی قسمنده - بر تفصیل ایضاح ایدلمش اولایمی ایچون غلام
 شعبان عدایدنسی طبعی اولان بو طاقه تک خطوط تاریخی و نه توغراقیه لری، اساسات
 دینی و عنعنات مذهبی لری دخی بالطبع آهکلا شلمش ؛ و دیگر طرفدن سابقینک اتنای
 تدقیقده نصیریلرک احوال حاضره اجتماعیه لریله اوساق عمومی جنبه لری دخی بر
 مقدر ذکر ایش بولوندیغم ایچون بو کتله خلقت تابع بولوندیقلری طبیعت خارجه ایله
 عوامل مختلفه محیط لری حذره ازچوق عمومی بر فکر حاصل ایدلمشدی . بنا علیه
 نصیری ادبیاتی ایضاح ایچردن مقدم بر جهندن بوراده نسلدن نسله انتقال ایتک مورثیه
 بر سجه عرفیه اکتساب ایلهین (دین) . و دیگر جهندن شرائط طبیعی و اجتماعیه
 لری تک هیئت مجموعه سندن عبارت بولونان (محیط) . استقدا اول امرده نصیریلرک حالت
 روحیه لری تحلیل و تشریح ایتک ضروریدر :

فی الحقیقه عرق ، اقلیم و محیط خارجی کی مؤثرات حقیقیه نصیریلری هزاروات (بر
 مائده خیالیه) حاله اذاع ایتشدیر . و بو اعتبارله ده نیله ییلرکه نصیریلرک اساسی
 حال روحیه لری مفرط (خیالپرست) اولماری در .

اساساً ، دیانت نصیرییه بر نظر عمومی عطف ایدم جک اولورنده قیرونک سرابا بر
 زاده تحلیلدن عبارت بولوندیغنی کوروزور : علی ابن ابی طالبک شخصیت جنبه لری بر
 اوهیت خیالییه نلب ایلهین نصیریلر ، دیلری تک دها ایتک اوان تأسسنده بولام لرمانند
 تک کولتی توفیق اشدیکنی و حتی مسیح آنا ، موانرک جمجه لریله توکولدیغنی در سنان
 ایتک مورثیه بنای مذهبی لری بر ساحه خیالییه تشید و قائم ایدیلورلر .
 مؤسس دین نصیرانلری بر مکتوبنده شخصیتدن بحث ایدم . دکر له مسیحک بولخود
 جبرائیلک کنیدیغنی « قار » ، « صادق » ، « جمل » ، « فر » ، « روح » ، « الخ کی ناملرله تفسیر ایتکی م
 افاده ایله یورومادی و معنوی متضادلری غریب برضریه خیالییه تألیف و ترکیب
 جالیشیور . صادید نصیری دن و حسین بن حمدان الحصبی . دخی سخیایلیک طوغور دخی بر
 مسیح اناهیسه بقصدار محبتدن کویا تحلیلص کر بیان ایدم کن بو مائده اولمق اوزره :
 قال لی فی المنام اب شفیق انت یا ابن الحصب حر عتیق
 انت یا لمحب آل احمد ما عشت طلیق بیهم مرزوق

یتلری قریم ایله یور .
 نصیریلر ، بالطبع حضرت علیک و قائمه قائل اولاملر . بنا علیه بو بالفه کار طاقه
 علویه مسود ایدیلری ایچون بر تشین مسلائی سرمدی آرارلر کن نظر لری سمایه چور .
 یورلر واداسرازانکی سوریه کیجولنده نا محدود متاره لر آرسنده یرواز ایدن

در آشیان نودانوری آکدیوان قرك آنجق بر مسکن صدائی اولایلا جگنی - قدیم
 قلدائی لوله آنوریلرله باداشیر بر عقیده خیال پر ورانه ایله - ادعا ایدیورلر . وحشی
 قرك سیاه لکاری ده قنکر لرجه بونی کونستر بیور :

- ایته ، دیورلر ، اوراده قرده او سیاه لکه خالده کورونن تاکندیسی .. باشنده
 بر تاج نورانی و آئنده عینی قیلج ، سیف ذو الفقار ...

مع ما فیہ عقائد مجوسیه نك رحیق اعصار دبدسته عینی کأس خیالی ایله نوش ایله بن
 نصیریلر قردن ما عدا نظرلی قاماندبران اونور انور سگان سهاره بی اونا محدود ثوابت
 و سیاراتی آفتاب و کهکشانی ده اونوتمیورلر ..

اساساً سهاری اولدقاری ادعا ایله بن نصیریلر او مشهور (نظریه هبوط) ی تأسیس
 ایدر لر کن حدود خیالیه ایله دائراً ما دار محدود اولدقاری آیات ایله یورلر :

کویا زمان قدیمه ، بوتون نصیریلر انوار مضیبه و کواکب نورانیه خالده بولونور .
 علی بی برنگاه زرین ایله تاشا ایدیورلر مش وراثتده محمد ، بر نظر لعین ، سلیمان
 فارسی ایله برنگاه سیمین ایله عینی معبوده باقبورمش .

ایته بویه هر خطومه اوسر آزاد طبر خیالیلری تعقیب ایدن نصیریلر ، اب ، این ،
 روح القدس عبارت اولان تثلیث نصرانی به تصادف ایشلر ومعنی ، حجاب و باب ناملری
 تخمینه مرسته تخیل بر تثلیث و (ع ، م ، س) ایله افاده ایدیله بیان بر سر نصیری وجوده
 معتبر ایشلر در .

هر یلرک ادعایه باقبورسه کندیلری ، بارلاق برر ییلدیز خالده بدی بیك کورسه
 فالشار ، سوکره بر خطای تخیل ، دعا سوکره نامحدود سسلر ، واونی تعقیب ایله بن
 بر قیج نین ، اولای بیاض ساقالی بر اختیار ، سوکره آرسلانه راکب بر کنج ، بر طفر
 و هیا بو شکره ده رونما اولان معبود اساسی نهایت بر تجربه مقصدیه کندیلری سمان
 ایندوره رک فانیل بشریه به افراع ایشلر ؛ فقط بو ایدیا بویه دوام ایشیه جگمش ؛ نهایت
 الاهلرک دخی معنی ، حجاب و باب خالده اونلره کوزو که جک و بو تثلیثی طایبیللرینه
 اسکی حالینه عودت ایدم جک ایش .

والجاصل بر طرز تخیل دخی نصیریلرک نه قادر افراطکار اولدقاری اظهاره کایدر .
 نصیریلرینه عینی خیالی بر شکره ادعا ایله یورلر ؛ حیات دنیویه نك حکمی بو قدر . سعادت
 آنجق بو تثلیثی طایفه الهه ایدیلیر . بنا علی ، بو قادر جق بر معرفله قناعت ایدم رک
 دنایک هر دورو یورعونلقلاردن ، علمندن جهد و اقدامندن قطع علاقه ایشک یک طبیعی در ،
 بو طریق ، تیفن و تالیب ایدیلیرسه ، ماده یوریل یوریل بارلایان کواکب حاله ، تکرار منقلب
 اوقی انسانه میسر اولور . وی شبهه یورین انسان ایچون یگانه بر مدار تسلی و یگانه بر مهد

حقیقت و سعادت اولارق نلقی ایتمک اقمسا ایدر ؟ عکس قشد برده ، بو حقیقتی قشدر
ایتمه بیلرک ، روحی کونا کون حیوانانه انقلاب ایدم چکدر .

دائمال خیالریمک طیران سر آزادی تئیب ایدر لریکن مبررک تئبجه اختیار یله بر
مارفدن حیاته قارشو لاقیده ، دنی جهده و اهتتام اولدقلرینه و دیگر طرفدن هر کده قارشو
بر حس قشرون و استعمار بسلدقلرینه حیث اتمک ایجاب ایدر . چونکه اولر دینلری
انتقاسجه بوشکه مرور و مباحی دور .

یوده نصیرلرک فکر تئجه سر خلقی حقیقت کاشانی آسئق کندیلری اغلاملر ایش .
حالبوکه زاده خیالری عظیم بر غلط ذهنی ایله ساره دلانه بر حقیقت و روحیه یله قاپ ایشد
کالیقی درک و قشدر ایدم دین او اعراق برست نصیرلر دهانه قدر آلدایمورلر ؟ .

نصیرلر از غیبل بنای انتقاد بیلرک دور و دیوارلی قشوش و تزیینلی دخی هب بویله
غریب خیالره تسج ایلدکن دییورلرکه :

سلمان فارسی ایتم خدای خلق ایلمشدر . ایتم خدایم مقداد رعوده ، صواعقه

وزلزلره ، ابو الدرایسه کواکب و نجومه ، عبدالله بن رواحه ، ریاح و اوجه ، عثمان حرارته

واجسامه ، قنبر ایسه ارواحه موکلدر . یونانیلرک مبودلری تذکار ایدر یهن بو عقیده لریله

خیال برست اتمک احقاد صادقسی اولدقلری بحق آبات ایله یهن نصیرلرک بکر منعی

عصر مدنی به قدار بویله چه تمذیر قاشت ایشلرینه حیث اتمک قابل ده کلددر . مع مافی

نصیرلر بو موقبلتلی او درین آسمان روحلرینه مدیوندرلر . ذرا عقیده اساسلری

ایر تئجه قابیلرینه یله تودیح اسرار اتمک جائز دکلر . سعی دیکت مجذبه بک امر

ایتمکی جهاددن مقصود اساسی بو اولدینی آندیلری دخی اغتضاضیلدورلر .

خلاصه نصیرلر معانی ظاهرین دخی هب بویله برز ردا ی خیالی ایله اولرتمک طریقتی

تئیب ایشکلریدن دولای درکه حقی بعض انتخاضک معرفتی مورشدده نصیر ایشکلده

وین ، سلف ، ارض ، قبال ، قابو حلقسی کی ارکان مادیه یه محمد ، ابو طالب ، فاطمه ،

حسن ، حسین ، جعفر الصادق کی اشخاص منویبه قلب ایشکلده دورلر .

نصیرلرک نظرنده عدد دخی بر دمن مخصوصی حائر دور . زورا ایشدن اول ایکی به قدر

اولان عددلردن هر بری یسه تأثیر خیاله برز مدلول جسمانی اکتساب ایشددر .

والحاصل عقل و عساکه کی حقیقی ناظملردن محروم بر خیالک زاده ابدانی بولونان او

سلسله عقایدک دست تحکمنده نصیرلرک غریب بر حیات روحیه به استخاله ایشلر

و اشدن و کبکدن عبارت بر شخایت خالدرن چولاروق ساریا بر کتله او همامه انقلاب ایله

مشدر دور سنا علیه اساست دینلری ، حلقه دایر قشاشلری ، حیات حشدکی لغظه

نظری و غایب لری ، طرز تئیبلری با براملری ، خارجه قارشو وضعیلری و نهایت طبیعت

عجیبه لری دخی بر کسوة خیالیه ایله اوردنولار نصیریلرک مبالهکار برر خیالپرست اولمقدن باشقا بر حالت روحیه به صاحب اولاملارلی اساساً قابل ده کیلدر .

واشته برحالت روحیه درکه اولاری عجوسیلر کی سپارست ، دوزیلر قدر تشایحه قانع ، وخرسینانلر درجه بندیه نثابت صادق بر وضیته قلب ایدیور . بالاق قمرک تخلیاتی ، سالتک شمشه ، علویتی ، آفتابک بینه طالع لری و ساریشین شرولرلی و سالت اورترا وفر حنزا هوای کندیلرینه سو در ریور .

شونیه درمیان ایدمکه ، سار ، کهکشانلر ، صمود ایتسک بدرك و آفتابک انوار مضیقه سنه فادوشمق و ممود بکانه به تکرار بر نظره زربن ایله نکهیان اولوق سعادتی ایله کندیلرلی آوونان خیاللری نصیریلری عصری بر ملت حالده باشامقدن یک اوزاق طوتتدر . بو حیاتی کولی بر کوملک حالده کوردرک بو طور ایتک بو عضویتک بر کونا اهمیتی حائر اولادیفنی طنز ایله دین وادیان و سالتک حیاتیلی برر لیا ، نصیریلکی ایسه بر جسم صورتتند . تلقی ایدمکه هر دورلو دین و شخصیتی ظاهر آخسه مکه مهابا کوردون و کذب و ریای ، ایکی بوزلیلیکی دیناً پرستی ایمن بو مائنه خیالیته ک اولادلی او مبالهکار حالت روحیه دن قطع علاقه ایتدک ، بالطبع جلیک قدر قوی دعاقلره و چلیپک عضلان ، احتیاج کوسترن صولک عصرک مجادله حیاتیته سالت حقیقه به مظهر اولامایه حیاتیلی تقدیر ایتلیدرلر .

کوردی بیلدیرلرک یا نلرنده آراهه دور سونلر ، آداب و مهتابه ایسه وکلری قادار برنکاره زربن دیاسمین ایله نکهیان اولاجقارلی تخمین ایله سبار . شونیه بیللم دلرکه نصیریلر ، و جالب مدنیلی و عجبستقابله اتمایه اساسلری و خندهار ایله دین او خیال پرست سالت روحیه لریه منطقی انسانیتدن یک اوزاق بر کرداب دل و سفاکته سوردوکلنه چکلدر .

اوونلر بولمه عدل و منطقدن و عام و مدنیتدن دور فالدقجه اطلاق سبار به به صمود ایتسک ده کل بلک درکات یأس و اضمه حالله سقوط ایله به چکلر و بلکده بوس بوتون دوچار اولانلر اوله حقیق دور ، زیمرا عصرک مجادله حیاتیته سالتک ماضد اولانلر انجیق قوی اولانلردر . ضیفیلر ایسه لی شبه کرتار محات اولودر . نصیریلر بو حقیقتی بر دقسه ده حضرت علی (ع) ک آیدمکی بیلدن دو سونلر .

بعیش قوم و دعوت قوم
والدهر قاضی ماعلیه لوم

بنامه علیه ، بر قومک باشادیفنی و دیگرنیک نونه دوچار اولدیفنی کوردرک نمانه لوم ایتدک دوغرو اولامایه جفتی ، بینه هر کسمن اول بو خیال پرست انسانلر دوشونملی و متبیه اولمالیدرلر .

۲ - نصیریلرک حالت اریسی

بدایع نما و محاسن پرورد سوره محیطنده هر آن عرقندن و دیشدن کاشلر دولوسی
لذیذ خیاللر نوش ایله بن نصیریلرک مجادله حیاتیده قوی بر جهازه مالک اولماقلری قبول
ایتمکله قادر دوعرو ایسه دیار شعر و صنعتک عنصر اساسینه صاحب بولونقلری اعتراف
ایله ملک دخی او درجهده ضروریدر ...

فی الحقیقه تأثیرات عرقیه نتیجهسی اولارق دها اوان تولد لرنده عظیم بر استعداد
خیالی ایله دوعغان نصیریلرک بو ملکه ذهنیه لرینی اقلیم و محیطط خارجی دخی یک فیضکار
و موفق بر نما و انکشافه مظهر قیلمقدردر؛ واقفاسن رشده و ارنجهیه قدر آبا واجدادینک
دانات خیالیته نصیری باورولری مطامع اولامبود ایسه لرده طبیعت خارجیه و شرائط
حیاتیله کندیلرینک بو خاصه عرقیه لرینی بر تکامل تدریجی به تابع طوعمقدردر :

اون سکر باشلرینه کنجه به قادر مرور ایدن بو زمانلرده نصیری جوجوقلری طبیعت
محیطه تک کونا کون بدایی ایله چارناچار تلبیده دماغ ایله یورلر ... نصیری به داغلی اوزرندن
سوریه تک اک مشمش طلوعلری ، اک زرین و سحار غروبیلری تماشا ایدرلرکن بعضی
سیدین بر دازه و بعضاً املین بر قرص ماضی حالتی آلان او نورانی طائر سهارینک مواجبه
سنده درین بر انجذاب دویورلر . با خصوص سوریه افقلرینک نه قدسی بر مظهر دورا
دوری وار . اوتر ، تا اوزاقلره دوعرو استعداد ایله بن سیرین نیبه چکارک خلق
سکونندن نیبه فجرلرک ، و یا زرین و ارغوانی شعللرک کونا کون رنگلرله نیبه دایر محاسن
ایله دیک اونا محدود کویلی تماشا ایدرلرکن بو ساریسر آلوان و بدایع قادر شیمسده لب
بسته خیال اولیورلر . حدود مشهوره دن کونک آبدینلی عیشم بر دواج ایله آبدینلی
صوکره نیبه ، افلاطون ، ارغوانی ، اسر و نهایت لاجورد بر قیبه حدوده استحال
ایله بن ساده بارلاق اینجیلر روحا اولورکن سوریه تک اولجا قهرک بلورولری حست
مشرفدن قویو برر کواکبه حالده اوزانان نیبه چکارک آرقه مندین مایه ترقی ، ساریشین
بر دوران اتواره نکیمان اولیور و اوزمان بر ناصیه نورانوری اکدیبران دولتون بر آی
موس بر طبران و صمود ایله او بیکلرجه ستاره لرک آراستدن اوچارکن سهاری ، زمینی ،
داغلی و کویلی آتون صوبیه یقایان بو مخلوق سهارینک اوکنده درین بر وضع حرمت
و مفتونسته جیر بنیور و اک بو کسک نبلره چیقوب قابل اولدینی قدر آللری سبایه قالدیرارق
و خفر لرندن قیر لایه رقی بو سمدانی طائر نورانی بی طومنی هوریه ده کذار اولیورلر .
اروخ ... بو مخلوق سهاری نه موس و نه شیرین در ... اونک هر اقسام او قبه لاجوردینک

بر بقعة سكون شدن اویله متنوع سبهار ایله رونما اولان بر دوغوشی وارکه ... بر قاچ
کیجه حال ، سوکره بر نصف دائره ونهایت بر بدر نام خائنده او یالدرلی ، وعلوی
سوریه کیجه لری زیارت ایلرکن سباه ، نظر انداز اولان نصیری چو جوقلری او هر زمان
سیدیل جامه ایله بن طائر ذری مخلوقات سیارینه کافه سندن فضل بر جاذبه ایله
سهویورلر ... خصوصیه بر تام اولارق اراه وجود ایله یکی زمانلر او مدور وبارلاق
سیانک قاشاری ، آتخری وپوتون خطوط وجهه سی تماشا ایدرلرکن اونک پوتون
دنیا به تکلیبان بر وجه منیر اولدیغنی تحیل ایله یورلر ..

ونهایت بو قبه مکو که بی باشند باشه قطع ایله بن او خیال انکیز کککشانی تماشا
ایدرلرکن بو طریق نورانی مک نرملره موصل اولدیغنی دوشوشور و مدور هاله لارک ،
رنکارلک تیرازه لارک علوی وطنی اولان بو مستسا سیانک ذر احتشامنده یک ناچیز
ارلدقلری دوشونه رنک طبیعتک بو افسون نا محدود یله غشی اولیورلر ..

دها سوکره ، سوریه محیطی مطرد فاصله لار ده زیارت ایله بن موسم بر یاری بو نماز
والا ترین افکار نه متنوع هدیه لر بخش ایدرلر ؟ .. شیمدی قوبنده یاوق بولولار
اوجان ماوی و کولومسین بر سیا ؛ تا اوزاقلرده اسمر بر صحیفه بی ا کدیران مههم بر ده کیز ،
زمر دین نه جصکار ونهایت بلورین سحری ایله افاقه نرملر اطاره ایله بن نا محدود
قوشا سشور اولرکن بر مدت سوکره هر شی دهرین بر مگونه مستغرق اولور ، نیرغین و
قیاض بر شیارک پوتون محیطانه او پوشدیریمی بر رحیق مکر آود سوندیغنی رأی الین
کولورلر .. دها سوکره اورنه لقدمه قاینشان ، کوبورمن بر آتون طوقانی شتاب
قارشکی تیرله ده بیاض طار آومه لری باشلور . و کورولتولی روزکارلرک ، سوزکلی باشور
لرک ، بولوللو واسر اقتارک روحلره تحیل ایله یکی عصی بر هیجان ایله بری بهارک
قدوسه کچورلر ..

والحاصل ، کنج برر دلیمانی اولونجه به قدر نصیری چو جوقلری عب بویه بدایع تما
تو محملر کبرورده موکرتله طیمبه ایله زور و یاشادجه ملکات ذهیه لرندن یالکز بری تما
وانشاقه مساعد سرائطی بولمش و دیگرلری ایسه بونک منفعته اولارق توقف وانحطاطه
دوجار اولمش بولونیور . بوندن دولای هر که نصیرلرک ایله ک دوره حیاتیله لری ، ارنامجهز
اولدقلری خاصه خیالیله بی تریه ونسبه ایتکده اینه ده دیگر ملکات ذهیه وخواص نقبه
لری بی یک ارز بر سئوطه معروض قیامقدمه .

ذرا باس طر براغندن اوکار قدیم ذاعتندن باشقا بر کونا معرفته مظاهر اولملبارق
بیرین او جاهل نصیری چو جوقلری نک علم ایله بر ذره جک علاقه لری بولونمسا دینی
ایچون بولارک محاکمه سز یتشدکارنی ونهایت مبادی عقلمه لرندن هیچ برینک مقرون فیض

وفا اولمادینی قبول ایتمک ایچون اولون اولادی به دوشونمکه لزوم یوقدیر . نه منتظم
وئالی قصلره ، نه بولره ، نه تیز صحنی شرایط همیشه ، نه مکپلره ، نه قایر قصلره ،
مؤسسات عمرانی و عمرانیه مالک بولونمایان و الحاصل ایجابات و آثار مندیبهتک هیچ بریده
محاط اولمایان نصیری طرفه میشتی ، کندیلری نظر اولتیلیدن شولک بر بیلکبیدن دخی
مخروه بولوندر بیور .

بویلهجه هر کونا دوشونمخودن دور ، هر دورلو حرکات ارادهدن آواره بر دعاغله
پیش نصیری لر عینی زمانده حسابت بشریه واجتماعییدن تمایلات علویه و کالیبدن ده بی
نصیب بولونورلو ، ذرا مالریک ، بو بوکلریک بر لرخی ، و مه دکلری ، بوتون نصیر
بارک بیرندن اوزاق قالدقلری ، خصوصیه نصیری اولمالیره قارشلی یک ظاهر بر کین
وعدارت بسله دکلری رأی الین کوردیکه اولمده الین واجتماعی حیلر باطرح روده
اولمادور . عینی زمانده اولنر ایچون وطن ، ابراق و امالی مقدسات بوق که اولنره قارشو
کالی غایب بسله سینلر بتا علیه حیاتلریده اصلا تصادق ایتمکلی بو کی خصوصیات
عالیه روحلری دولت برامبور .

خلاصه بوتون بو محرومیتلرک دیار تقبیلریده وجوده کتیردیکی پوشانلری ازاله ایتمک
چاره لری سوق طبیعه آزارلرک طبیعت محیطه امدادلرینه پیشبور و ذهنلری بالکنز
فجر رشق و شمس و قر ، ارض و سما ، نجوم و طبور ، جبال و بوادی کی کونا کون
عناصر بدیهه و خیالیه ایله مالامک اولور .

ا خصوص بوتون نصیر بارک دایما عینی اسرار و کشفانه اوکلریده تکرار ایتمکلی بیور
و حقیقت مکتومه ، ویر ، سرخنی ، وارکه اولنرک نودانی و سیر آوار طبرانیلرک .

اولان خیالری ایچون بر نقطه انزوا و بر هدف سمود واعتلا اولور .
نهایت ، مدینه استغادرلی متعاقب بر کون نصیری بو بوکلری طوبیلا نرق کند بسله (عظیم حق)
سر مکتومه برابر باوایش ، باوایش دهانجه خیالات مخفی غریبه باشلا بورلو اولمده
هر دورلو خیالری بو بوک و مستلنا بر لندله عرق و محیط تأثیریه قوتله شمس اولنرک
— اوله بران ایلمدی وجهه — حس و عقل ، محاکمه اراده کی هر دورلو خود انمیدن
محروم فقط کندی سوبه ذهنلرینه تمامیه اولمده بولونان بو دین خیالی به صابیلور ؟
اولنرک اسرار انکیز کوردون نقطلری لایغله احاطه ایتمک ایچون تمیق ذهن ایتمکجه
بوس بوتون حقیقتدن و علمدن اوزانلا شیورلو .

آریق کندیلرجه آکلاشیبورکه طبیعت مجاورتک و برتو . حالک بر معنی اطمینانی
وارد ، او زمان نصیر بارک نظرلریده سما ، قر ، شفق ، آفتاب وار کوجوکلکدن بری
دویدنی ، کوردیکی عناصر بدیهه و خیالیه ، ذهنلریده ده اعظیم بر مؤسسه عجبیک در

و دیواری تشکیل ایله یور، خارجاً اظهار ایدمه دکلری بو سرست طبعانلر ایچون اوزمان
 بر ماده، بررگه ونه نایت برر اشارت آرامه باشلابورلر. نظرلرنده بدر، هلال، سیه،
 شراب برر شکل ظاهریدن ویرتون کتیلرینی محیط اولان ادیان و مذاهبده برر روی
 خارجیدن عبارت قالیور، آرتیق عقل و محاشه کی ناظملردن دور اولان اوسر آزاد
 خیالریک دعاغریسه بخش ایتدیکی هیجانلر کندی روحلری تمایله استیلا ایله یور.
 وار زمان بو قیضکار خیالره رفاقت ایدن هیجانلری ترتم اتمک آرزوسنی ایله بانان روحلر
 هر معنای مقصودی برر شکل ظاهری آلتنده کیزلمکک عبور قایلرکی معبود اصلیری
 بولونان ملک استعماللری، قرق سفحاتی ایله؛ قیاب سینی، سیه، زینب و سائر
 کی نامرله وارکان دینه دن بولونان محمدی، سلمانی، مندادی ایسه بطریق، راهب
 و سائر کی اسملره افادیه چالیشیور. و بریلجه ابداع ایتدکلری بوتون اثرلری کونا
 کون یوز و خفایا ایله مالمال ایدیورلر.

والحاصل شیمدی به قدر در میان ایتدیگمز بو ایضا حتمی سبلر ایتدیرمک دیه یلرک
 نصیرلر بوتون بواسباب و عوامل دولایسه حر و محاشه کندن یک دور قالان خیالی رسالت
 ادیبه به نهایت رنگارنگ رموز ایله مشحون (من) «*romanticism*» بر ادبیاته مالک
 بولونمقد، درلر.

۳ - نصیریلرک تاریخ اریسی

عناصیر صلعتک الکریمه مالک بولونان نصیریلرک دو قوز، اون عصرلر بر ماضی
 حیاتلری بولونمیشی دوشونمچک اولوساق بو خیالپرست و قدیم ملکه عظیم بر ترون
 ادیبه به ممتاز بر تاریخ ادبیاته صاحب اولدقلری کشف و تخمین اتمک اتضا ایدور. معین
 سیه نصیریلرک لونه دن بری اسرار دیلرلری کیزلمک خصوصنده کی انهمک مفرطلری - اولجه
 بیان ایلرلری وجهله - ناصل اوزون عصرلر طرفنده بو مذهبک کشف بر روی
 کجهولیک ایله اورونولس کی بر نتیجه ورمشه آثار و اشعار موجوده لرخی صافلامق
 صورتیه کوسردکلری قید متعصانه دخی او صورتله نصیریلرک ماضی ادیبلرخی انظار
 تدقیق و تبعدن تبعید ایله مشدر. واقعا نصیریلرک بر آز سوکره در میان اولونه چی اوزره
 لسان عربی ایله ابداع ایتدکلری آثار مظلومه حاکم بولونان اساسات و جذور اساسی
 مطالبه و ملاحظه اتمک رحمتی اختیاره - اساساً معلوم اولدیس ایچون - لزوم کوردولمز
 ایسه ده (نصیری) نامی تخنده آز جوقی سبلر بر هیئت اجتماعیه تک تاسی اولاندن
 شیمدی به قادر مرور ایدن اوزان سنلر طرفنده نه کی ادبی دوره لر کجردکلری بو
 دوره لر طرفنده نه نوع آثار ادیبه و جرده کتیرکلری تدقیق بو آثار ادیبه تک نه کی

سجایای مخصوصه مالک بولونقلری تشریح ایله مک ضرور بیدر، زیرا سوره کی کونا کون انقلابات سیب و اجتنابیه جلوه اولان بر قطعه ده آکزیباشقه باشقه اوصاف متبایزه اراة ایدم بیلن محیطلرده پرور شبات اولان نصیریلرک بوتون بو قفلانی اولرند، تکشیف و اظهار اتملری اقتضا ایدردی، حال بوکه نصیریلرک بویله جه تبعاندن بولونهرق متصل بر تاریخ ادبیاتری وجود کثیرمک ده کیل حتی عرق، اقلیم، محیط کی سالف ایسان مؤثرات تحنده مالک اولملری اقتضا ایله بن اوصاف روحیه و سجایای ادبیاتری اظهار ویا اوانه ایله جهک تک توك بعض مستشهده نائل اولوق و بو خصوصه مثال ایساندن اولوق اوزره ایشه یارایبلرک بعض شعرلر اده ایتک بیلرک مشکل و صعب الحصول بر تیه تشکیل ایتکده در.

حتی مستشرق شهیر (فلامان هوآر - *Clement Huart*) دخی نصیریلرک دیلری و اثرلری کیزلمک خصوصته کی تعصب مفرطلرندن تحکات اشدکن صوکره (*) بو دیانت نصیره تک سلیمان اقلدی اولوق طرفدن تألیف اولونان (الباکوره) اثر مروفک نشرندن صوکره آحق بیلنکه یاتلادنی و نصیریلرک آثار منظومه لرینکده مذکور اثرده مندرج بعض پارچالرک دخی نشرندن صوکره کلاسیله بیلدیکنی در میان ایلرور.

سابقه علیه نصیری شاعر لرینه نسبت ایدیلن آثارک (الباکوره) ده مندرج اولونان و ایلرورده بر تفصیل ایضاح ایدیلرک اولان اون آتی منظومه ایله مستشرق مشار الیه (فلامان هوآر) طرفندن پارس کتبخانه مایستده محفوظ بعض آثار خطی نویسان استیخ ایدیلرک (زورنال آریاتیک) ده نشر ایدیلن دوت منظومه دل عبارت اولوقدی دوشوبله جک اولورسه نصیریلرک ادوار و آثار ادبیاتی و الحاصل نصیری تاریخ ادبیاتی حقیقه نون دولای کافی درجه ده عمیق مطالعه لر در میان ایدم مدیکمزک اسبابی تکلیف توضیح ایلمش اولور.

هر حالده شونی اعتراف ایتلی بۆکه شاعر لری و شاعر لرینک حیاتی حنده آحق مذکور متابده موجود منظومه لرک سرلوجه لرند مندرج اسملردن ما عمدا برکونا فصلانه مالک بولونمادیمز کی نصیریلر آراسنده جنت و جو ایدیلرکمز ائاده المز بیلدیکی درجه ده مراجعت ایله دیکمز و سائطه و غمنا بنه شایان ذکر ایضاحیه دستری اولمادیمز ایچون بالطبع نصیریلرک تاریخ ادبیاتری بیلرورده بیلرورده بعض اشعار دینه لرین

(*) *Journal-Asiatique* مجموعه سنک ۱۸۷۹ سنمی المشرق و ایلرور نشرلنده مندرج (Clement Huart) کلاسیک *poésie Religieuse des Nasairis* مقاله سه مراجعت.

تشریح و بواشعارك مار الذکر مؤثرات موجوده ابله اولان درجه علاقه لرینی توضیح و تبیین ایتسکه اکتنا ایتک مجبوریتندہ قابوروز .

مع مابقه شو بختمزہ خاتمہ و برمزون مقسم هر حالده مستقبل تبعات ایچون قائده بخش بر رهبر تشکیل ابدہ بیلجک بعض نصیری آثار خطبه سنی (manuscript) بوراده ذکر و تعداد ایتک لزومی حس ابله بوروز ... واقعا بو اثر لردن بمظیلاری معلومات همومیه قسندہ — رفیقم طرفدن درمیان ایدلدیکی وجهله — طبع ایدلش ایسده دیکر لرینک آلان زوده بولوندفلری حقتندہ برکونا سراحت الده ایدیله مامشدر ...

(*Journal-Asiatique*) ک ۱۸۷۶ سنه میلادیهسی تشرین ثانی بوکانون اول نسخه لنده (*Joseph Catafago*) امضا بیلله نشر ایدیلن بریندده نصیریلوک مذکور آثار خطبهسی بر وجه آتی تعداد اولونیور :

- ۱ — کتاب الهفت الکبیر الامام جعفر الصادق .
- ۲ — کتاب المراتب والدرجات .
- ۳ — کتاب الطاعة من کلام صاحب الساعة
- ۴ — کتاب حجة العارف
- ۵ — کتاب الدلائل فی معرفة الرسائل لابن قاسم الطبرانی
- ۶ — کتاب التوحید للشیخ حاتم الطویان الجدیلی
- ۷ — کتاب التوحید للشیخ محمد ابن سنان الزاهری
- ۸ — کتاب الاسوی
- ۹ — کتاب الحقایق لابن شعبه الحرانی
- ۱۰ — کتاب الاکواری والادوار التوراتیه
- ۱۱ — کتاب الطالقات
- ۱۲ — کتاب البحوث والدلالة فی مشاکل العلم والرساله
- ۱۳ — کتاب الجدول التوراتی
- ۱۴ — کتاب الحجب والانوار للشیخ محمد ابن سنان
- ۱۵ — کتاب التکلیف للشیخ محمد ابن سنان
- ۱۶ — کتاب الصراط
- ۱۷ — کتاب المصربه
- ۱۸ — کتاب الايضاح
- ۱۹ — کتاب مجموع الاعیاد لیمون بن قاسم الطبرانی

- ٢٠- كتاب المجموع
 ٢١- كتاب اليونان و لاهل الشمال
 ٢٢- كتاب الحاوى فى واجبات التلاميذ
 ٢٣- كتاب الباطن
 ٢٤- كتاب التأييد للشيخ محمد الكلازى
 ٢٥- ديوان سيدنا ومولانا الحسينى
 ٢٦- ديوان الشيخ على الصورى
 ٢٧- ديوان الشيخ خليل العجلى
 ٢٨- ديوان الشيخ ابراهيم الطوسى
 ٢٩- عينة الشيخ ابراهيم الطوسى
 ٣٠- ديوان الشيخ يوسف ابو ترخان و شمال
 ٣١- ديوان الشيخ محمد بن كلازى
 ٣٢- ديوان الشيخ حسن بن مكزون السنجارى
 ٣٣- ديوان الشيخ صارم
 ٣٤- ديوان الشيخ يوسف الخطيب
 ٣٥- ديوان الشيخ ابراهيم شيخ البديه
 ٣٦- رسالة باطن الصلاة
 ٣٧- رسالة الوردانية
 ٣٨- رسالة الجوهرية
 ٣٩- رسالة المرشد
 ٤٠- رسالة اخناتيه

بو اترله عطف نظر ابدىلك اولورسه اكثرليك ديات نيمريه يى توضيح و اونك
 سانسك مقرومى افاده ايله حك كتب عييه دن عبارت بولوندينى حكورونلور بونلار
 ميانده ٢٥٠ نى رقدن ٢٦ نى رقه قدر اولانلرى ايله برر ديوان اشملردور .
 بنا عليه نيمريلك [حسين بن حمدان الحسينى ، على الصورى ، خليل العجلى ، ابراهيم
 الطوسى ، يوسف ابو ترخان ، محمد بن كلازى ، حسن بن مكزون السنجارى ، صارم ،
 يوسف الخطيب ، ابراهيم] ايله المروده اسمى كجهك اولان [على بن صارم ، الشيخ
 حسن الاحرود] ناملرئده مشهور شاعرلرى موجوددور . واقما بونلارك جاني حقتده
 واضح معلوماقمز يوقساده اولجه اسمى كجن حسين الحسينى زجه آرزوق معلوم وحسن بن
 مكزون ك ايله بدي يوز سنه اولك باشلان جابلى بر امير بولوندينى معروفدور . بونلردن

مدعا نصیریلرک ادعائنه نظرآه محمد بن شعی الخوانی ، المزی بن صالح ، محمد بن حسن التلافری ، نائنده شاعرلری وار ایتمش . بر یو اوفاقی مقدمه دن سوکره شیمدی به قدر ذکر ایدیلرکمز شاعرلرک آنجیق دینی اولوق اوزده معلوم شمرلرینه نقل کلام ایلدیوروز .

٤ - نصیریلرک اشعار برنبیه مسی

[١] - اوج تشبیه - دیانت نصیریته ک آک بویوک مؤسس و عامللرکدن بری اولان (حسین ابن حمدان الحسینی) نیک (الیا کورده) ده مندرج اوج تشبیه مسی وارورکه نصیریلر ییتده (التزییه) نامیله معروفدولر . بو اوج تزییه ربانیشده ، نصیریلرک مراسم قبولیه سی ایله اعیاد معلومه سنده و بعضی معروف اجتماعلرته مندار فخر و مباحسات اولوق اوزده اولان منفرداً و سوکره مجتمعا ادا و تکرار ایدیلرکده درلر . بونلری بر وجه آتی ذکر ایلدیوروز .

- التزییه الاولی -

یا ظاهرآلم تقب عنا واطناً لم تزل فردا
صفاتک الخائفات حسی وایک السلسل حمدا
احب لداعیک واتف عنا وارحم ماضی قبلاً وبعدا
نحمد الله بالحق حمداً واخلتم صلاتی بالین فردا

« ترجمه سی »

« ای بزدن نائب اولماییان ظاهر ، و دائماً بکانه قالان اطن ! ... صفات خائفه ک بنم استناد کاهم و باب مسلتک موجب حمدم اولور . کما قارشی عرض نیاز ایدیوردم . سن بری سعفوا ایله و کجی و کله جک خطبائزه مقابل بزه مرحمت ایت ! بر الله ، آنجیق حمد ایلدیوروز .
وین صلاتی او واحد اولان (عین) ایله ختم ایدیوردم . »

- التزییه الثانیة -

منک بدی ظامر الصفت وکل خیر منک یانی
یا احداً لم یحط منک لا بصفت ولا بذات
وجهک لی قبلة اصلی الیه من سائر الجهات
یا کل ککی وانت ککی یا علیاً و فیک اخلتم صلاتی

« ترجمه سی »

« صفاتک ظاهری سندن صدور ایله دی ! هر خیر دخی سندن نشأت ایدیور .
صفاتک ونده ذاتک ایله قابل درک و احاطه اولماییان ای واحد ! سنک بوفک بنم ایچون بر

قبله در پناه انبای صلواته جهات ساکنین سکا متوجه اولیوروم . ای بنم کک علی سن بنم
کلمک . ای علی بن صلاتی سنک ایله ختم ایله یوروم .
— الترجمة الثالثة —

کلی ما نابی من الدهر خطب محت یا جعفر اله الانام
انت رقی وخالقی وملیکی وانت ذو الکبریا ولی التعلام
وانت فوق السما علی العرش تملو وانت فی الارض حاضر علی الکلام
وانت اسماؤک الحسین وموسیٰ وعلیاً وانت محی العظام
و ترجمه سی

« دنیاچه اضطرابه دوچار اولدقجه برای استمداد فریاد ایلییور و دییورم که: ای جعفر،
ای الام نام! سن بنم رجم، خالق و ملیکم سنک . سن کبریا صاحب اولان ولی التعلامک ؟
سن سماک فوقده و عرش اوزرنده . یو که ایرمک ؟ و سن ربه زنده کلامه حاضر بولونور .
سنک ؟ و سنک حسین ، موسیٰ ، علی کی اسلمک وارد و سن محی العظامک .
حسین بن حمدان الحسینی تک بو منظومه لری اعتقادات نصیری بکی یک بارز بر صورتده
کوستردیکی ایچون بو خصوصده فضله بر شی علاوه سنه لزوم کور و یور . شونده
در میان ایده که شامک بولده یازلمش بر چوق نشیده لری دخی بولونمق لازم کلبور سده
بونلر حقیقه تام معلوماً موجود دکدر بو مابنده اولمق اوزره

حکم سابقها الیکم اخیکم

عبد عبد ثانی عشر بدور (۵)

بیتیه باشلایان ترجمه سی دخی ذکر ایده بیلیر . .

[۲] — منظومه هبوط — نصیریلرک ، خلقت کائنات حقیقه کی نقطه نظر لری اوله
بیان ایتمش و اونلرک من القدییم کو اکیدن بولوندقلرینه و فقط سوکره دن دنیاچه هیوط
ایلدکلرینه اعتقاد ایندکلرینی در میان ایتمش ایده . نصیریلرک بو عقیده و خیالی لری بر چوق
شعر لرینه موضوع تشکیل ایتمکده در . بو مابنده اولمق اوزره شعرای نصیره دن (الشیخ
محمد بن کلارو) تک هیوطه دائر وجود کتیردیکی بر منظومه بی ذکر ایده جسن . بو
منظومه یکریمی بش پتدن مرکب اولوب آئیده کی مطلقه باشلابور :

ذکرت زمانا کان لی قبل هبوطی

فناصت عبرتی وزادت حسرتی ...

ناصر بو بیتنده « هیوطدن مقدم کچن زمانی دوشونورک اضطراب و تحسیرتک زیاده

لشکنتی و بیان ابتد کدن سو کره بو زمانک طائلی خاطره لویه مشغول اولوبور :

فکننا بدار المر فی اوج العلی

نسر مع الاملاک فی کل روضه ...

• بز اوج اغلاده ، دبار ضرور فاعده بولونبور وهر روضه ده ملکله بر لکده جنت
وجو ابدیوردق ، دبه دک امرار ایلدیکی حیاتک طائلی خاطره لرخی بر روبرو قریر الیور
وصو کره عقیده اساسی سنی بر و سه آتی نریم ایلدبور :

الی ان اراد الله یتم حکمه	فقال ساهبطکم الی دار الدنیه
واظهر ذاتی فی حجاب کذبکم	واریکم حجی کسر اب البنیة
ومحبیه الظلم ان ما اذا اتی	الیه فلم یوجد شیء حقیقة
فمن قد عمرانی حین اظهر بیکم	حجاباً وافر دنی عن البشریة
فذلک آتیه ومن الخوف والعنا	واخلصه من کل هول وشدة
ویرجع الی ممانه ابدی مسارطاً	واسکنه فی ظل روضات جنی
رددنا علی الرحمن ماقاله لنا	هبطنا لدار الذل من بعد رفعة

• ترجمه سنی •

• نهایت الله حکمتی انام ایتک ایسته دی ویدی که : دار الدنیه به سزی ایدیرمه حکم .
بر حجاب ایلینده اولدیم حاله ذاتی جل کز اوزره اظهار و حجاب ارمی ده بر سر اب صکی
سزواراه ایلدیکم . صوصایلر صو ظن ایلدیک او سرابک یانه قوشا جفار و فقط
حقیقی لر شی بولا ما جفردور . فقط حجاب داخنده کنده می اظهار ایلدیکم زمان شی هر
کم طائیر و ذاتی بشریتدن آیدر سه اونی خرف و مشقتدن مصون ایتیکه برابر هول
و شدندن تجلی ایلدیک و کنده می اسکی حاله ارجاع ایلدیک جنسک باغچیلر نده ایلکان

بولور اوزرینه رحمانک امری وجهله او رفعت و سعادتدن سو کره بو دار ذله هر بو
کنایه دک بیلر

شاعر بوندن سو کره علینک تجلی کاهی بولونان قره رمزی بر صورتده نقل کلام ایلدبور .
سائتک یا هبق بذات اظهارتسا
لوجودها کفیس بین البریه

• ای [هبق] بزم بولا ایله مزایجون انسان لر آراسنده و عین جسدن اولارق اظهار
ایتدیکنک ذاتک بن صقیبوروم . صورتنده ابراد نیاز ایلر کن هبق کله سنک (ه) حرفندن
(هلال) ، (ب) حرفندن (بدر) و (ق) حرفندن ایسه (قر) مدلولی قصد و بویلهجه
علینک ایلک تجلی لرخی افاده ایلدبور . دهها سو کره ایتم حمسه دن بحث ایتک ایتیر کن (نجات)

رمزیه و بربرده (قر) فیکری آکلانیه کن (رق) شکل و تکوینیه ابرار مقال
ایله درکه شاعرک بو سورته حرک اجهتک بکانه سبی ایه سر مکتومی عسافله
ایتمکن عبارتدر .

[۳] — عرائس الدیوان — تصویرلر عتدده بعض اشعار دینه وارددرکه یولاری
تعظیم ایندکلری دیوانلریک اخرنده یولوندردر و (عرائس الدیوان) تامله توسیم ایلرلر
عرائس الدیوانک موضوعی — و لجه بر تفصل بیان ایلدیکی وجهله — تصویرلرک
معبودی یولونان علی این طالیک مختلف زمانلرده کی تجلیسندن عبارت اولوق اوزده تصور
ایندکلری قیاب سیمه درکه یولاری برر قیر اسبله رمزیه اولاروق افاده ایلرلر . یولیدی
رمز بر وجه آتی در :

(۱) سعدا (۲) می (۳) رباب (۴) زینب (۵) علنا (۶) لبنا (۷) لیلی .

تصویرلر مذکور شعرلریک سر لوحه سنده بو اسملردن برخی ذکر ایندکلری کی
منظومه داخلده دخی لزوم کورلرکیکه بو رمزیه تکرار ایسه درلر .

تصویرلرک (عرائس الدیوان) ی ده نیله ییلرکه دیگر شعرلردن دهها مختصا بر اهتمام
وتقیه له وجوده کسکده در . مع ما فییه تصویرلرک سوره لرلنده و دعالرلنده اولدینی کی بو
شعرلرنده دخی (البا کوره) مؤلفک اشارت ایلدیکی وجهله تام بر وزن و بد احزاب
بولوق قابل ده کیلدر .

(البا کوره) اونده بو نوع شعرلردن دونوزی کللازیلره و لجه شایله له طلق اولوق
اوزده اون ایکی منظومه به تصادف اولونمده در . بو منظومه لری (قله مان هواری) ندرتک
آزباتیکسده منتشر بر مقاله سنده درج ایلدکدن سوکره یاری کتبخانه ملی سنده تصادف
ایندیکی آثار خطبه دن استنساخ ایلدیکی دیگر دوت منظومه یی دخی نقل و علاوه ایله یول
یзде بوراده اولو (البا کوره) ده موجود و کللازیلره شایله له نامده اولان اشعار تکلیفی
بر وجه اجمال بیان ایندکدن سوکره قله مان هواریک تصادف اولدینی مذکور دوت منظومه به
نقل مقال ایله جکر .

۱ . کللازیلره نامده اشعار دینه

البا کورده منتشر دونوز دینی شعرلردن برنجیمی (شیخ ابراهیم الطوسی) تک
ایله درکه (زینب) ی معج ایله یولر . بو نوع شعرلر ایچون بر نمونه اولوق اعتبارله اون
ایکی بیتلن ترکیب اولان مذکور منظومه یی بر وجه آتی درج ایله یولر :

— شعر لشیخ ابراهیم الطوسی بمدح به الست زینب —

اسقیانی اصبی واطربانی	فی هوا زینب (*) زین المانی
اسقیانی من الصبوح رقیباً	عفت فی دنانها الارجوان
هام وجدی بحبها یا ندی	حرت فی وصفها وکل لسانی
بت بکر لها من العمر عشر	واربع فاق نورها التیران
شرها اسجف الضیا حجبنا	تحت اکلیل تاجها الکسروانی
حاجبها جیبها نور زاهی	طرفها غنچه سحر (**)
وجهها کالهلل یشرق نوراً	خالها عبر علی الوجستان
واذا ما تبسمت فاح عطر	وبدا بارق الومض العیبانی
صدرها ناعم کلس حریر	فیه زمان احمر شهبانی
قطبت الوصال منها ففک	ما لنا رغبة بمن کان زانی
قلت حاشا منیم فی هواک	مفرم ان یکون نسل الزوانی
نسبی احمدیة من نسب	جبلانی جذب عمروانی ..

ترجمہ

ای تم در ستلرم! معنای اولان «زینب» ک عشقہ بکا ایچی ایچروب طرف بخش ایله یکنز .
 و صبا حاین بکا اسکیش صاف وارغونی بر رقیق ایچیرکنز .
 زای بدم اسرکا کشف راز ایدوم — شوق بیل که : اولک عشقیله وجدیم طیبان
 ابتدی : کواری وصف ایدرکن شایردم . لسانم ده برنی افاده ایدوم اولدی .
 ہم معشوقم ، هنوز اور درت باشنده بر با کردد؛ نوری ده شمس و قمرک آیدینلنه فاعدر .
 اولک صاحبی بوزینک آیدینلغی اور نیور ویزی شاهانه تاجک آئنده ساقلا یور .
 اولک فاشلوی وناسیسی دخی بارلاق برر نوردر . ونکاهنده کی ناز ایسه بی بیوش
 ایله بر سحر در .
 بوزی نورلر اشراق ایلهین هلاله بکنزه . خلی ایسه هر ایکی باناق اوزرنده بر عنبر
 یاری آکدر .
 معشوقم کولومسه دیک زبان بر عطر رائیسی انتشار ایدر . و اویله ظن اولونور که
 «من» ک بولوطنرندن شمشکارت پیدا اولارق اورطه لقی آیدینلق امتیلا ایله یور .

(*) قلممان هوار | زینب کله مندن سوکسره وژن ایچون بر و | حرفک علاوه سته لزوم
 کوستریور . ژورنال آذربایجانیه مراجعت . (**) یعنی ذات سحر کله سیک اوله بر (ع) |
 علاوه ایله یور .

اونك كوكسى حریری دوتیه جك درجه ده بو مو شاقدر . اوراده قیرمنی برنار واردرکه
بر هلال کی مقوسدر .

کنایندن وصال طلب ایتم بونك اوزرینه ذاتیلره رغبتی بوقدره جوانی وردی
بن ایسه حاشا دیدم ، و بو سوزری علاوه ایله دم : سنك عشقك اسپری اولان بر
پرستشکاریکک نسل زوانی دن اولسی قابل ده کیلدر ؛
« زیرا ، بزم نسلم حسین واسطه سیله احمد و محمد ، مر بو طدر ، بن جیلان ، جناب
ونمیر عائله سندم . »

بو منظومه به دقت ایله جك اولورسه خیاله کی وست وره کیینی تک بک اوزر
خالده بولوتدی کورولور ، الیا کوره مؤلفی بو شعرده « اون درت » تفسیرندن آلتک اون
وردی وه ایچکی ، کهنندن ایسه معرفته اطلاع مضمونی قصد ایله کیینی ذکر ایله یور .

الیا کورده مندرج ایکنجه منظومه ایسه « حسن بن مکزون التجاری » نکره اون
یتدن عبارت اولان بو منظومه « سعدا » وصفده در . مبدئی شو سورته در ؛
لایتما هواك وما لینا سوی اسم به عنه کیننا .

ترجمسی

« سنك عشقك بینه ظاهر اولدی . فقط اونده بر اسمدن ماعدار شی تمیز ایله مبدک .
ویز سیمدی او اسم آئنده اونی کنایه سورته ایله افاده ایله یورز . »

اوجسی منظومه ایسه قرک مدخنده اولوب شیخ سارم طرفندن یازلمشدر . بو اثرک مبدئی شو یله در ؛
انحرف بان باحاجب المقرون تنظرک بیون من فوق علیون

ترجمسی

« ای نون ، ای جاتیق اولان قانس انحرف ایت زرا او ، علیون ک نویندن « درنجی
قات کوك دن کوزرله سکا با یور . »
بو یتده مذکور « نون » دن مقصد شکل ظاهر یسه کوره قر و یا خود هلال اولدیغی
کی ارن یتدی یتدن عبارت اولان منظومه ده تصادف ایلمان « عین » ایسه علی بن طالب در .
دها بعضی حرفلز دخی موجوددرکه هن برینک بویله بر مدلول باطنی واردر .

درنجی منظومه « الشیخ محمد بن کلازو ، تک اثری اولوب قری مدح ایله یور . اون
ایکی یتدن متشکل بولونان بو اثرک مطلق ایسه شو سورته در ؛

های غزال ادبکی آغاجلرک بیتشدیکی وادیده بر ابریق طائی جرعه لرسونارق نی
شفایاب ایله دی . .

البا کوره ساحبی بو منظومه بی تفسیر ایدم رکن خاصه بو بیی موضوع بحث ایتش
و ظاهر الباطن . . نظر آ غزالک « قر » ؛ وادینک « سیا » ؛ اراکک ایسه « کواکب » دن
کنایه اولدیغنی و فقط « باطن الحقی » به کوره وادی دن مقصد « قرك دورمسی » ؛ غزالدن مقصد
« قرك اوردته شدم و نما اولان صورت » دن عبارت بولوندیغنی و (اراکک) ایسه « کواکب » دن
(ندیم) اردن کنایه اولدیغنی ایضاح ایدیور .

و الحاصل کلاذیلرک اشعاردن استخراج ایدیلن نمونه لر هب بو صورتله دوام ایله یور .
شیمی منظومه بی تشکیل ایدن وینه مذکور شاعر طرفندن (خمر) و یاخود (قر)
مدخنده بولونان منظومه ده دخی بوبله « جوق رموز موجوددر . نینه کیم « زنجبیل ایله
مخروج اولان خمر » دن اسمر بر دائره ایله مزوج اولان هلال و کاسلردن « قرك دورمسی »
بو کائال معنار استخراج ایدم کده در .

نصیریلرک اشعار دینیسی کرک معنی و کرک طرز تبلیغ اعتبارله بر بینه بک قریب
اولدیغی ایچون قر مدخنده اولان شیخ محمد کلاذولرک اون بیتلک بر منظومه سی و شیخ
خلیل اخیلرک دیوان التضریرندن مفرز یلمری اوج بیتلک شعری وینه مذکور شاعرک
(زینبا) کورده مکرر بیتلک دیگر بر پارچاسی و شیخ یوسف خطیبک قر مدخنده
ارلاوق وجوده کیمرکی اون ایکی بیتلک منظومه سی آیری آیری ذکر ایدله مشدر .
بنیایه یه خصوصه توسیع معلومات ایلمک آرزوسنده بولونانلره شیدی به قدر
استلری کچن کتابلری تومب اتمکله اکتفا ایله جکر .

۲ . مثالله طاند اشعار دینه

(البا کوره) نصیریلردن طائفه شهابیه مخصوص اولان و عرائس ادبیاتی تشکیل
ایلمن منظومه لردن اوجنی ذکر ایله یور . بولردن بری شیخ یوسف ابو ترخان طرفندن
یارلمش اون بر بیی حاوی بر منظومه اولوب (سیا) مدخنده در ؛ ایکنجیسی ایسه یینه
مذکور شاعرک در . معراج نامی حائر اولان بو منظومه ایسه اون آئی بیتدن عبارتدر .
اوجنجیسی ایسه الشیخ یوسف ابو ترخان سلاله سندن بولونان شیخ ابراهیم شیخ البیریه تک

(*) قلممان هوآر بو کلمه بی معناتک بعدینی دوشونمک اناه اکلتمه تحویل ایتدیگی سوبله یور .

آریدر . اون ایکی بدن متشکله .

فی الحقیقه بو اوج منظره دن ایکنجیسی خیالارنده کی مبالغه ، واضراق اعتبارله ابرنجی ایله اوجنجیسی ایسه عقائد واسطلاحات نصرانییه مشابه بر مورنده درمیان اولغاری نقطه نظرندن جالب دقتدر . نیتسه کیم ایکنجیسنیده شاعر معراجنی یابار کی باقیکنز نه لر کوردیور :

سیرت مجداتی طلب السرور	لغسی بالثزمه والجبور
الی ان طفت لاسبع الاراضی	وجت سهولها ثم الوعود
رأیت من التجائب لیس نحوی	وقد عایتت لاسبع البحور
وقد شاهدت لافاً فی عیانی	مع البحر المحیط به الزخور
ظلمت بدتر منه وانی	بلغت بها الظلال وکل نور
وسه اسکندر فی رای عینی	لقد شاهدته یاذا الخیر
یا جوج وما جوج حیماً	رأیت طولهم ثم القصیر
رشمس الافق مقربها فانی	بلغت الیه فی جدی وسبری
بین حایبه تقرب وتغنی	بما اسود صب خطیر
ویونس حجره ایضاً عیان	ولون حوته یاذا الخیر
وايضاً قد رأیت الحضر جهراً	وهو اترع یس له نظیر .. الخ

خلاصه شاعر او سر آزاد خیالیله تام بر نصیری روحه ملک اولدیغنی رأیات ایدیور .

خیالاً ملواف ایدم کنیدی قات یری ، ما محدود عجبایی ، بدی ده حکوی ، اسکندری ، یا جوج وما جوجی ، نسک عمل غروخی ... الخ کی رنگارنگ وبتعداد شیری کورمه موغنی اولیور .

دیگر طرفدن شیخ ابراهیم ایسه بر نصرانی طرز تفکر و افاده سه مالکدر اولدی .

شادی راهب الرهبان هات الحمر واسقنی

ایله

تدین بدین مریمه ونسی سر امین

نطیع الروح اروع ونحبوا الشعابین

کی مصراع وبتکراره عقائد نصیری دیور خرسنیایه ایله افاده ایدر ککن نه قدر غرابنر بایور . بو غرابنرک درجه نی آکلامنی ایچون الیا کورمه تک تفسیر رموزه داتر اولان سطرارنی اولغونی کفایت ایدر ، فی الحقیقه الیا کوره ده نیلیورکه :

نصیرلره کوره (بترک) یعنی بطریقندن مقصد علی ابن طالب : (راهب الرهبان)

و (متران) یعنی (متره یواید) ایسه محمد؛ (خوری) ایسه سلمان فارسی؛ (قیس) و (نیاس) یعنی یایس ایسه مقدار؛ (رهبان)؛ (هدایت) دن مقصد کواکب و مراب سبج؛ (صیوان) دن مقصد آفا، محمل کواکب؛ (ملاعین) یعنی ملبون اولانلردن مقصد طاقتة اسلامیة در.

بو شعرلردن دخی آکلاشیلبوردک نصیریلرک او خود مرانه بره از ایدن خیالاری بک طیبی بر ضابط عقلیه احتیاج کوسترمکده در.

۳. قله مان هو آردک نقل ایشدیکی شعرلر.

نصیری ادبیاتی حقیقه کی بخشیزی بیبرمزدن اول قله مان هو آردک بارس کتبخانه مایسنده تصادف ایشدیکی آثار خطبه دن استقناخ ایلدیکی درت منظومه لی دخی ذکر ایتمک انجواب ایدر:

بوللردن برنجیسی (شیخ علی بن حارم) ک اثری اولوب اوتوز درت یعنی حاویدر.
بو منظومه تک مبدئی شو صورتلهدر:

سأنتک یا الاهی بالنیسا
یا حمد اسمک النور الجلیبا
بفاطر فطره الرحمن حقا
والمخانیین والاسم الحفیاء الخ

شاعر بو منظومه ده نصیریلرک آلهی بولونان حقیقت علییه خطاب ایدرک کتدیسندن نورجاییسی بولونان یعنی (محمدساک و صوکره فاطرک یعنی (فاطمه) تک ودها سوکره ایکی (حاج) یعنی حسین و حسین کونتهایت اسم حتی یعنی (محسن سرالحق) ک باشلری نامه استمداد ایلدیلور.

بونی تمایب دیگر نصیری اعزاسی برر برر تکرار ایدیلک صورتیه عتسافه مقررده و منظومه نظماً افاده ایدیلور.

ایکنجی منظومه ایسه بیتمدکور شاعرکدره. بکرمی ایکی پشندن مرکب اولان بو منظومه دخی مضمون واقاده اعتباریه او فادار برنجی منظومه به فریبدرکه حتی:

سأنتک یا الاهی یا علیبا
یا حمد اسمک (المیم) الرضیا

صورتیه بدأ ایدیلان ایلک پشندن بیله، برنجی منظومه تک ناصل بر تکروردن عبارت اولدینی آکلاشیلمقده در.

اوجخی منظومه ایسه :

بدر اصلاً متجلیاً لما جا

بالتوركا المشکات و المصباحاً

مطلعه باشلابور . شیخ محمد کلازبک اثری بولونان بو شعر اون بئین بئین عبارتدر .

دردخی منظومه ایسه (شیخ حسن الاجرود) طرفدن بک زندانه و شاعانه اولاراق

یازلش در . یوزدورت مصراعدن متشکلدر . مبدئی بر وجه آتی در :

قم الی الراح بانسراح فوق بسط من زهور

فی فصول نیمان

واجعل جلوسک من صباح واستقبل المبحجور

ایلاک تکون نیمان

وان کان جلیسک سید الملاح تخصاً بذاك السور

وتذهب الاحزان ... الخ

• قالی حاضر اول ، چیچکلردن منشکی بر قالیچه اوژوند . اولوروب انسراح ایله
شواججکی ایجهلم . ذیرا تام ایجهلمک بر زمانده ، نیمان آینه بولونیورز . قالی ، ایرکی
قالق ؛ تا که صاحبندن افتنامه قادار ایجهلم . کوزلر کده خوابدن اثر بولوناسی اسلا آرزو
ایتم . باخصوص سکا رقافت ایدن اگر کوزملرک کوزملی ایسه سن اونورده ککندنی
اودورسک و بوتون جزنلریکی کیدرسک .

• اولیله باشلابان بو منظومه دخی بالطبع رموزدن آزاده اولملاقله برلر یته کده بیلرک
رقصان اولرلندن بری صابیلایلیبر . ایشته نصیرلرک بزجه معلوم آثار ادیبه لری بولندن هملرک
زمان ایته دیکر لرخی ده تنور و اظهار ایله جکدر .

برمانه دن طرطوسه

تموزک یاقیجی کونشی غیر قابل تحسندی . دیو ، اولیله بر حقیقت ایدی که شیمدی به
قادار کجدیگمز بوتون بوللرده کی تجر به لر مزله حیرت سوتنه واصل اولمش ایدی . فقط بیلم
ناصل اولیوردی بو آلتین تجر به لر هر دفعه تکرر ایندیگی وزی بک یشاب بر حال
اضطراب افراغ ایله دیسکی حالد . بو تموز اوجاغندن بر دورلو تخیلیس نفس ایله به
میوردی .

في الحقيقه ايرتاسى كوتى ايچون برمانهك سرين هواسى ترك اتجهي دوشونديكمز
 زمان هرشيدن اول بو خاطر مزه كشدى . و تر نصير يانه بر اسرار ايله اييورديك :
 — يا يوب ، يا يوب ، مملقا بو نخللر سا كوشك جهانسوز شعله سندن قود توملالي ر .
 و مستقا بر ثبات و حسي بزي ده جبرته براقان غريب بر عساد ايله بو دفعه كي طريق
 حركتمزك مولى اولياسه قرار وريدكمز زمان كيجهك قارائلقده بيله طي مراحل
 اتجهي كوزمزه آدير مشدق . رفيقم بو قراره مقابل او قدار صادق و او قدار موفق بر
 وضعت المشدى كه بوتون قاعته :
 — هم نه ابي اولور ، سرين بر كيجه سياحي ؟ . كوكلكر ايچنده و كوكلكر خالده
 سياحت .

ديوردي . مع ما فيه وجهه عزيمتمزك بك اوزاق اولماديني ايچون بو قدار فداكارانه
 قائلانق لزومى بولونماديني بزه آكلاندقلى زمان ممنونيمز كب تضاعف اتخدى ؛
 ازوا ايليق بر كون ايشيقنده قطع مسافات ايله مك شبهه زم ايچون دهها فائدهلى اول .
 چقدى . و رز آريسي ايرتاسى كوتى كوش دوغمازدن بر ايكي ساعت مقدم هر طرف
 سر سز اشيع خواب ايلر كن اويالاجق وهان حركت ايله جك ايدك . وهب بويله سر
 بيلكده ايلر ايله مك ذوالدن بك جوق اول ده كوزك آغوشنده بولونان (طرطوس) قصبه سه
 و ايسق ايدك .

اغزى ايچى هم كه بو قدار مستريح بر دماغه سيد خوابه چاليشديم ديكور بر كيجه ي
 وها خاطر لامبورم .

كورديمزي خفيف بر قابو طيقير ديسيله آچديمزم زمان بو اسرار انكبير نصيري
 محببتك خنبا ايله مالامال سهاي ايليسنده بيلر بزرگ پارل يول بارلامسنى كورديورديك .
 كوتور بر كوكلكدن حياتت بولونان (نليجه) تپهك ما و رهاي سكوننده هنوز ايشيقدن
 اتريله بوقدى .

قصبه بو دقيقه بك عظيم بر سكون ايچنده بولونيور وياكوز بر آز كوروشو يبارق
 آقان قصبه منبلك سى بو سكونى بر مقدار بيرنيوردي . آز بر زمان طرفنده ، آنلره
 رالكب اوله رق برماندن ايرياسيركن جوارمزمك او مولى و حريري سربللكي ايله بزم
 بوكون بك صرخ بر يچنى بارلنه مظهر اولديمزي كنده زده تقدير ايله بوردق .
 اورطه لاق هنوز قارائلقدي . قصبهك خارچنده ديك ، طاشلى و موج بر اييتشون تسيب
 ايله مك و اوش يادش ايلر كي كدره همزمكي زيتونانلر ك نظر لمزمه تحصيل ابتدايكي قارائيلر
 كويا محبطنه دايملارق هر طرفى استيلا ايدنيور كي ايدى . بو كوكلكر ايچنده ايلر و ركن

فرقه و ارماندین بینه کولکه جائده بولونان (انصبه) کونی کجیش و نهایت جهت غربیه به کشده بولونان (ابر ذکر) وادینه وارمشدق . هر ناصله آرقه مزه باقدق . شیمیدی قوتی بر خیانت شکنده یو کسه دیک کوردون (تلج) تپستک ما و رای اعتلا سنده ییلدیزلرک برر کوزدن تسان وایچی نرق ایلیبور و اطرافنی احاطه ایدن او قویو کولکلرک باواش باواش اسمر لشدیکی دو بولیوردی .

ابو ذکرا وادینک سول ساحلی تعقیب ایدرک ایلرولیوردق . شیمیدی بو وادی بی طولدیران بیاض جاقیل طاشلری دو کوق بر بارانیه قارانلی بارارق اظهار موجودیت ایشک جالبشور و سنده ییلدیزلرک هب بردن اریه رک بر مایع نورانی حالده بوتون محیطانه دو کولدیگی ظن ایتدیرن بر بیاضلق جهت شرقیه ده کی تپه لرک آرقه سنده کیندیگه کتب توضیح ایدرک آرتیق طلوعک یا قینسلا شدیقنی بزه احساس ایله بوردی .

یک آبر مدت کجشدی که جوارمزده آسلسل ایشک باشلایان تپه لرک صیرتنده بر ضیا ملوفانی پیدا اولدی اورتاق تمامیه آغارمشدی . او دقیقه قدر اسمر کولکلردن عبارت بولونان کذراکامزده شیمیدی ایشیل ، قیرمزی ، صاری رنگر داغیلور ؛ و آفاجله ، چیچکلر ، قوملر برر برر رونما اولایه باشلابوردی . با خصوص وادینک سول ساحلنه کچرک ایلروله دیکمز زمان قیشین بو وادی بی سارصان قوتلی سیلابه لرک با بیزنی واضح اشکالر جالب دقت کوردویوردی .

شیمیدی بر طرفین صاعمزده و سوازده وادی امتدادنجه دوام ایدن سیزین تپه لرک ذروه لنده ضیا حزمه لری بلریبور و دیگر طرفدن نومز ساحلرینه غنورطن ایلق بر روزکار بک بوموشاق بر تمامیه بوتون کولکامزی دولدریوردی . سیاهه و عتیه ؛ و سولده ؛ عین عرقه ؛ ، بیت الناصره ؛ تپه لری بر برنی تعقیبات ککن و سولده ؛ مفتاح بیت الناصره ؛ کونی کوزو کد کدن سوکره آنجق کونش وادینکی کذراکامزی زیارت ایده بیلمشدی

بر مدت سوکره وادینک صاغ ساحلنه دوغمشدک . ایجه بر زمان طرفینده بر آناسلق ایچده نصیرلرک ؛ شیخ محمد جروف ؛ مقابلی واونی شاقب ؛ وادی انواره تپه سی و سولده ایسه ؛ الصناع ؛ ؛ الصلوح ؛ تپه لری و صاغده ؛ الباطوره ؛ ؛ سولده ؛ قلعه الثمال ؛ تپه لری ترک ایتد کدن سوکره صاغده ؛ حین ، و سولده ؛ مشرفه ؛ تپه لرین وارمشدق .

شیمیدی کذراکامزک سولده داری ویا نصر بغدادی ایله مزروع نادلار بولونبور . و محرقلی نصیری قیزلری بر الهه کوچوک بر صوبا دیکرندنه بر تنک پارجه سی ، تنکبه

اورارق نارلايه قونان قوشلری اوچورمايه چالیشور ور طرفدن سامعه به مطرد سلسر
بخش ائمه سنه مقابل گاه قوشارق گاه زیلابارق نظرله رنکین بر موج اهدا
ایدیورلردی . بز آرتیق وادی استقامتی ترک ایدمك سول طرفزده یو گه ان مشرفه
داغلیرینه طیرمانمايه مجبور قالمشوق . هنوز ذروه لره تقرب ائمه مش ایدمك گاه اولزده دیکر
بر وادی رونما اولمشدی . بو کوچوک وادینک آرقه سنده ، روپه حاد ، تیه سی
و کوی کورونیوردی . بز ایسه موج بر حالد یو گه ان بوتیه نی تعقب ایدییوروق
بوقوش یاریم ساعت قادار دوام ائتمشدی . نهایت تیه نك ذروه سنه وارمشوق ؛ بوراده
بر قاج اتره قفلرنده بو بوجک بر پالاموط آغاجله کولککشدنه کوچوک بر مقبره
بولونیوردی . بورانک درت بر طرفه کشاده بولونان منظره سندن استفاده ائتمك مقصدله
بر مدت حسن آفاقه نکهبان اولمشوق . شیددی . بو ایلوق هنوز صباحنده بوتون محیطک
رنکین و موج خیالر آئنده خارله نیوردی .

بو سال دیده ، عظیم آغاجی ترک ایتدکن سوکره آرتیق میللی بر طرفی تنبیه
باشلامشوق ؛ پنه قارشیزده کومه ، کومه تیه لر کوزو کیوردی . « بسوری » وادینه
کلدیکنر زمان صاغده بیت زینه ؛ سولده ایسه « بسوری » تیه لرینک یو گه ایکی
کورولبوردی . شیددی کدرکاهمز اولان وادی دخی پک کوزه لشمشدی . خصوصیه
سول طرفزده سراپا ، بو بوک ، کوچوک مرهین آغاجلریله سالامال ایدی . سکر بر فوقو
عیطی ساریبوردی . بز بورانک بو ایللیجی رانجمنی اوزون بر مدت ساهه سنه وه
نوش ایتدکن سوکره نهایت غدير بسوری ، نامنی حائر اولالمشبه مواصات ائتمشک .
بوراسی « برمانه — طرفوس » بونک نام اورته سی ایدی .

غدير دن آیرلدکن سوکره بوتون وادی ائدادنجه گاه بوقوشلره طیرمانیور و گاه اینشلردن
ایدیوروق . فقط بوتون کدرکاهمز اکثریا کواکه لکدی . حدود انظار من دخی یم ایشلیدی .
اووخ یارنی ؟ . . . بولونه قسدر دلریا ولطیف ایدی . با خصوص ایشل مرهین
آغاجلری آرتیق ایتن او هاموغه شیه بیاضمی چیچکلرنه کوزمه کورونیور ؛ . . هله
یوگسک تیه لرله بر سوبده اولوق اوزره طی مراحل ائتمک نه خوشدر ؛ . انسان
کندخینه قادار یوگسک کورونیور ؛ . . .

فی الحقیقه بور ترک منظره سی لطیف اولدنی قادار واسع ایدی ؛ نیته کیم ، صاغ
طرفده ، طیشور ، « الحویطات » داغلیری و کویلری ده اوزاقلرده « مرزچین » ،
« دریه » داغلیری ؛ سول طرفده « بیت الحاج » ، « طهر الیازده » تیه لری و کویلری
وده اریده . « سکریم بیام » تیه سی و قارشیزده ائک اوزاقلده « الکاشفانی » داغلیری
کورونیوردی . . .

بر ساعت قدر بوبله چه ایلروله کدن سوکره ، الفنقه ، وادینه کلدنک .
 قیتمن بو وادیدن بویوک سیلابلرک کجدی اکلایدوردی ، برآز سوکره دیک بر
 بوآوشه چیقماه باشلادق . صاعمرده ، ظهر الثقیب ، سولزده ایسه ، الکاشانی ،
 داغلی بولونبوردی ..

ظهر الثقیب ، وادینه ایتمک اوزره داغک جهت غریبه ته جلدیکنز زمان
 قارشیمزده ، اوزاقلرده ده کیز کوزوکشدی . شبدیینه بر چوققه حکر و سکویله
 بلیریوردی . صاعده و اوزاقلده ، القصبات ، داغی ، الحیش ، سکوی ؛ سولده
 ، المظاریه ، خارمه رجیش ، ، شمالیات ، ، آرقده ، بیت اسماعیل ، و دبدبده ،
 کویله نافرینده ده کیزک آغوشنده ایتمش کی کوردون بیت علیسان ، ، بیت
 کون ، کویله بر بر رسجیلده حک درجهده و واضح بر صورتده مشاهده اولونبوردی .
 بر آز سوکره مای ده کیزک آغوشنده سرایا صدقن ایشلمش کی رونما اولان
 ، ارواد ، اطسی بزم ، طرطوس ، ، تمایله تقرب ایتدیکنز ییلدیر بوردی . آرتیق
 قطع ایدیلده حک نهایت بر ساعتق بر مسافه من قالمشدی . ده کیزه دوغرو تقرب ایتدیکن
 بکدن بر طاقه کولرد ها کوردونور ویا اسکیدن مشاهده ایدیلرکی کسب توضیح ایدیلریدی .
 نهایت دوز بر ساحه یله برابر بر مقدار سویریکیتلرکی کجکدن سوکره کوش
 هنوز سمت رأسه تقرب ایتمک ایچون اوزون بر زمانه احتیاج کوسم بوردی که بر یاس
 اوزره اوزاقلدن یک خوش کوردون طرطوسه باقیلا نیور وحی خارجده کی قرانک
 ایچیری دالریتمک آراسندن قصبه یله داخل اولیوردق .

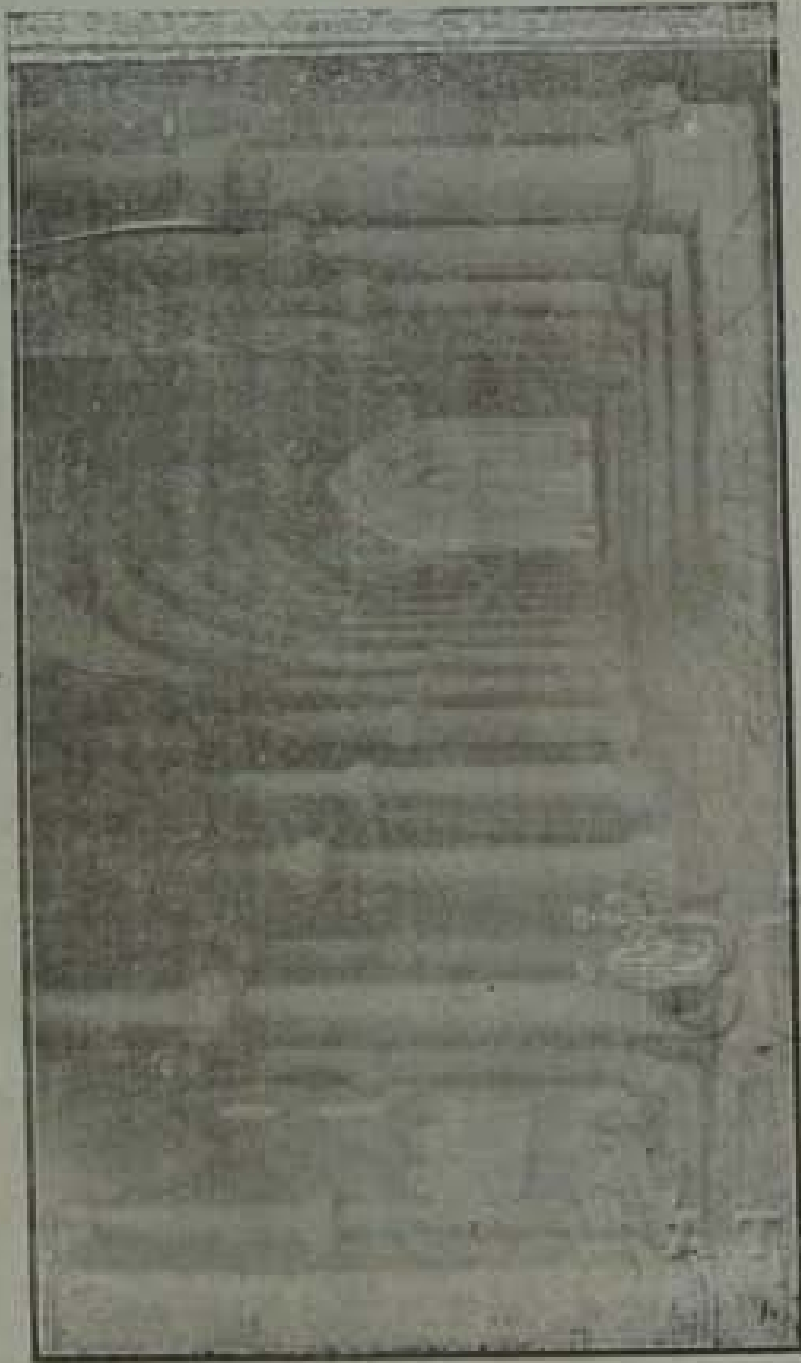
-۱۳-

طرطوس

SEHIR İYESİ

KITAPLIĞI — طرطوسک وضعین ، منظره سی وخطوط واهلیسی

طرطوس نام لوانسه تابع (طرطوس — Tartous) ناحیه سنک مرکزی بولونان
 (طرطوس) قصه سی ده کیزک ساحل شرقینده بنا اولونمشدر . شمال جهتهده واسع
 برادران سوکره (نهر الحسین) و سوکره تکرار کنیش بر اراضی ؛ انحصای شریفه
 سنه ، بزم ساعت قادار دوام ایله ن باغچار ، ایچیر و بورناقال آناجلیری و سوکره ینه
 واسع اراضی وزیتونلق ، جنوب طرفلرینده ایسه تکرار دوز بر اراضیدن سوکیره
 (غنقه) نهرینک منصبی موجوددر .

طربوس دوه صليبيزدرنه قالم بئوك بى عيسى

ISTANBUL
KÜTÜPHANE
MÜDÜRLÜĞÜ
TATÜRK

M. CEVDET
No.
KUTUPHANESİ

قصبه ك شمالدن جنوبه دوغرو امتدادی بر کیلومتر و بی متجاوز ایسه ده شهردن اعتباراً شرفه قدر اولان عرضی ایکی ، اوچ یوز متره بی بیله بولامدیقه باقیلیر و اطرافك باشجه .
 لره محاط اولدی بی دوشونولورسه مستطیل الشكل بر وضعیه مالك اولان بو قصبه ك هیئت عمومی حقیقه بر فکر حاصل ایدلش اولور .

طرطوس قصبه ك کنیش بر منظومه ی واردر : نیته کیم شمال جهتلرنده وارزاقلرده (مرقب) داغلی شرق طرفلرنده صافیتا داغلی شیخ سعد ، خربات کویلری شمال شرقیده (دور) کوی جنوب طرفلرنده (ظهر بیت علییان) کوی ، جنوب غربیده ایسه بر قایچ کیلومتره اوزاقده (ارواد — Aradus) آطه سی ونه سائت غرب طرفده واسع وبی حدود بر ده کبیر رونما اولدی بی ایچون بالطبع بوراسی اصلاً سبقتیل بر قصبه صایلاماز .

شیمدیکی خالده (سور شرقی) و (سور غربی) ناملری حائز و اکثر اقسامی خراب اولان ایکی سورله محاط بولونان (طرطوس) درت ، بش یوز خانه دن عبارت کوچوک بر قصبه اولقله برابر درت محله یه تفریق ایدلشدر . اورتیه جهتلری (الساحة) و (خندق) ؛ جنوب طرفلری (خراب) و یاخود (نصارا) ؛ شمال قسملری ایسه (البرانیه) اسملری طاشیمقده در . بو درت محله ایچنده اك کوچوک و اك یگیسی (حارة البرانیه) در .

طرطوسده یکی بنار شامك مهاجرین محله سنده کی اولری ا کد بریور . اکثریا ایکی اوچ اودان عبارت و ایکی قات اوزرینه انشا ایدیلن بو اولرک کافه سی کار کپردر . طرطوسك اسکی اولر ایسه بیروتك و صیدانك بر آزا سکیجه اولان اولرینه بکزه ر و اولر کبی لوزلری حیوانی داملره اوز تولودر . بو نوع داملره (عدسه) نامی ویرولر .

قصبه ك بر ایکی جامع و بر ایکی مسجد ایله صلیبون زمانندن قاله يك نفیس بر اثر معماری سون سوروم اورتودر قسمره مخصوص بر ایکی کلید سندن ماعددا شایان ذکر بر بنیانی بو قدر . فقط کبیر کاخده بولونق اعتباریه تجارت محلی اولان طرطوس قصبه ك اوجیور قدر دکان موجوددر .

طرطوسده قصبه داخلده باشلیجه ایکی بول واردر : بری ، شمالدن جنوبه مندر ؛ دیگر ی ایسه سور غربیك شرقندن باشلا یارق جنوبده دیگرینه ملاق اولور .

طرطوسك خارجنده ایسه بری طرابلسه امتداد ایدن و دیگر ی لاذقیه یه قادار دوام ایلن شمال و جنوب بولرله جنوب شرقیده خربات و شمال شرقیده ایسه صافیتا بوللری دخی بولونمده در .

قصبه ك سون کنججه ، طرطوس ، سو جهتلدن يك بویوک سبقتی لر چکمه کده در . زیرا قصبه ده موجود قوبولرک کافه سی ده کبزه قریتلری حسیله طوز لوجه در . هر نه قدر

تک توك بعض شهر بخجلر دخی وار ایسه ده ، بالطبع بك خصوصی قابور . طرطوسده بیر الحراب ، بیر الساحة ناملیله عمومی ایکی قویو ویاغجلر داخلده مونتورلی بر قاج قویو بولونمقدور . [*]

۲- احوال اجتماعی

[۱] - طرطوسده حالت اجتماعی - بش بیگه قریب بر نفوسه مالک اولان طرطوس قصبه سنده دین اعتبارله اسلام وخرستیان اولق اوزره ایکی بویوک کتله اجتماعیه تصادف اولونور . بوراده اسلاملرک مجموعی قوسک اوچ دینی درجه سنده اولوب جلدی سنی در . ناحیه مرکزنده نه نصیری ، نه اسیاعیلی و نه موسوی موجود دکلدور .

اهالی اسلامیه بی ترو و وارداتلریه نظرأ اوچ طبقه یه تفریق ایدم بیلیرز: برنجی طبقهده بولونانلر دوت عائله دن عبارتدر . بو عائله لر دن بعضیلری سیدان بعضیلری ایسه بیروندن مرتبدن کیشلردور . نفوس موجوده لری ایکی یوزه قریبدر . بو عائله لر میانده اک زنگینلک یوز بیک ایرابه قریب تروت خدیجی بولوندی بی روایت ایدلمکده اولدی بی کبی طرطوس ناحیه سنک دینی بونلرک ایش . مجموع اراضیلری اون بیک دوئم قدردر . بونلر بر طرفدن زراعت ایله و دیگر طرفدن تجارتیه اشتغال ایتمکده درلر . واردات سوبه لری ایسه اوچ دوت بیک ایرا درجه سنده در . ایلروده بولونان بو عائله نك زراعه قارشو شایان ل ذککر بر نساطلری بوقدر . زیرا بر طرفدن لزومدن فضله مقصد ارضیلری و دیگر طرفدن ده ککر کنارنده یاشایان زراعتک آز جوق دنیا کورمیش بولونمالری حسیله بونلره اجرای نفوذ ایدمیورلر .

دیگر تروت میاحی اوچ عائله ایسه محوت عائله لر درجه سنده اراضی و واردات مالکده کبی ایسه لوده به اک آزی بیک ایرالق کلیرلری موجوددر . بونلر ده کاه زراعت و کاه تجارت ایله اشتغال ایتمکده درلر .

بو ایلك درجه ده کی دوت عائله منسوبی تحصیل اعتباریه بک کربلر ده بولونمقدورلر . طرطوسده ایکنجی طبقه اجتماعیه ایسه (متوسطین) نامیه یاد اولونابیلیرلر . بونلر اورتی حاللردور . طرطوسده اورتی حاللار بش آتی ککشدن عبارتدر . بونلر برنجی درجه ده کی عائله لر کی بوزلرجه سنه دوام ایدن بر ماضیه مالک دکلدورلر . ایلرنده بولونان تروتلری دخی قانس معاملاتده ویا تجارت سورتیه اله ایشلردور . بونلرک سوی

[*] طرطوسک احوال عمومی طرابلس نام مرکز لغاسک تدنیاتی میانه ذکر ایدلمدی حبله ۲۲۲ . مراجعت .

وارداتی وسطی اولارق ییدی بوز لیرادن ، درتیوز لیرابه قدر تخمین و تقدیر اولوتاییلیر .
 اوجنچی طبقه منسوبیتی ایسه انسان و قلاچین سنی در . بو طبقه افرادی بوتون
 مناسبه حلیم ، سلیم و چالیشقاندلر . بونلر یا اوفاق تفک آیش و برشلرده بولونمق
 و یاخود مزارع صورتیه ایضای خدمت ایتمک اوزره تأمین معیشت ایتمکده درلر . اک
 آزیئک ینه سوی وارداتی ایکی ، اوج بیک غروشدن آشاغی ساییلاماز . وارداتی بوز
 لیرا اولمق اوزره بو طبقه منسوبیتدن بوزره قریب اشخاص موجوددر .
 بو طبقه افرادی بک ابتدائی بر تحصیل وارددر . اساساً بوتون طرطوس قصبه منده
 نه مکاتب عالیدن ونه مکاتب عالیدن مأذون کیمسه یوقدر . مکاتب ابتداییده بولونلر .
 تیرک عددی ایسه اوجوز راده منده در . بو اعتبارله ناحیه مرکزنده اوقوبوب یزائیرک
 عددی آنجق یوزده اون درجه منده در .
 طرطوس قادیئلری ایچون بر وظیفه اجتماعی یوقدر .

طرطوس خرسیتیانلرینه کلنجه بونلری ده اسلاملر کی اوج طبقه آبراییلرزه مع ما .
 فیه خرسیتیانلر میاننده زنگین بر ایکی شخصی وارددر که بونلر ترونلری آمریقایه مهاجرت
 ایدلر . باره افراض ایتمک صورتیه الهه ایتمشدر . شیمدی بونلردن هر بیک دوت بش
 بیک لیه اتی تروق موجوددر . مع مافیه سوی وارداتلری قبل الحرب بر قاچ بیک لیرا
 کرج منده ایتمش . بونلر دخی تحصیل اعتباریه بک کریلرده در .
 دیگر خرسیتیانلر ایسه آز جوق آیش و برش ایتمکله تأمین معیشت ایتمکده درلر .
 شونی ده اشارت ایتملر که طرطوسده تجارت اسلاملرک آلدده در . خرسیتیانلردن آنجق
 اون تاجر وارددر که سوی بوز لیرا قدر بر وارداتلری بولونمقده در .
 بوزا خرسیتیانلری تحصیلجه دخی اسلاملرک بک فوئده ساییلامازلر . بونلرک دخی آنجق
 یوزده اون بشی اوقوبوب یازمق بیلور . وقادیئلری دخی بوس بوتون تحصیلر قالمشدر .
 مع قایه ینه شونی در اعتراف ایتملی بیکه بوزا خرسیتیان عالمه لریئک حیاتی ، اسلاملرهنسبتله
 دعا اوستون ساییلیر .

شوبشمزی پنجمزدن اول ناحیه دن آمریقایه مهاجرت ایدلرک عددی اشارت
 ایلمه لی بزه فی الحقیقه بورادن آمریقایه اوجبوز کیشی قدر مهاجرت اتمشدر . بونک ثانی
 خرسیتیان ، الیسی نصیری ، متاقیسی ایسه سنی در . بو مهاجرلر قبل الحرب ناحیه یه سوی دوت
 بیک لیرا قدر بر باره کوندریبورلردی .

[۲] — نامبرده امرال اجتهادیه — طرطوس قصبه سی خارج اولدیغی حالده ناحیه نیک
 قوس موجوده سی اوج بیکدن عبارت قابور . بونک ثانی اسلام بر ثانی ایسه خرسیتیاندر .

ناحیه اسلاملیرنک کافهسی نصیرلر . بوراده نصیرلر عدد اعتبارله عینی درجهده اولاق
 اوزره دوت عشرته آیرلشلردر . ۱ - حدادین ؛ ۲ - خیاطین ؛ ۳ - مشاوره ؛
 ۴ - جردیه .

ناحیهده نصیرلر آراسنده عشرت تشکیلاتی بولونمادینی ایچون بونلرک رایسلری دخی
 یوق ایملش . مع مافیله هر عشرتک بر ایکی ذیحی موجوددر . شیخلرک بالمبع نصیرلر
 اوزرنده عظیم بر سلطه دلیله واجتماعیلری وار ایسهده بونلر املاک واسوال ساحی
 ده کیلدلر . طرطوس نصیرلری اسلحه ناریبه دخی اهمیت ورمدلگری ایچون بوراده داغ
 خلقه مخصوص اولان طایفه آرتصادق اولونمقددر .

طرطوس نصیرلری یاکندی ناملریته ویاخود باشقی حسابنه زراعتله اشتغال
 ایتمکدهدرلر . بونلرک ایچنده اک زیاده زانکین اولانک آتقی سئوی یوز لیرا وارداتی
 بولوندینی دوشونبله چک اولورسه بونلرک سعه مایه لری حقددر فکر الیه ایدیلر . اساساً بو
 طرژده زانکیتلر هر کویده بر دایکیشتر کیشیدن عبارتدر . نصیرلرده نبرک ، علم ،
 آرامق بهودهدر . ریا ، بالانجیلق روحلریتنک اک ایچ نقطه لریته سینمشددر . مع مافیله طبیعت
 اعتبارله مجاور بولوندقلری خریستانلر . نسبتله کرملری ایله معروف ایملش .

ناحیه تک خریستانلریته کلنجه ، بونلرک کافهسی مارونیدر . (خریسات) نام کویده
 اقامت ایتمکدهدرلر . بونلر دخی زراعت وفلاحتله ویاخصوص زیتون ذراعتبله اشتغال ایدلر .
 طرطوس مارونیلری بیلریته ، ایچملریته قطعاً اهمیت ورمزلریش . تئیر دایکیرله طبیعت
 اوقادار مقصد ایملرکه کندیلریته بیله هر شیئی چوق کورمک ایستلر اوجخی نفوس
 موجودلری صرف ایتمک ایچون طوبراغک اتده صاقلارلریش .

بونلرده دخی بالطبع تحصیل آرامق بهودهدر . وچان عمومی اجتماعیلرکی موافقلری
 دیگر مجاورلری کچی بی شبه بر صفردن عبارت اولادق تلی ایملک اتصالیلدر .

طرطوس — بانیا بولی

طرطوسده قالدیفنز مدن طرفنده کندیهزی بیروتک هیرا بر گوشه سنده باشبور ظن
 ایدیوردق . فی الحقیقه بو قصبده بیروتک اسلام محصله لریته . مشایه بر حال وار ایدیگی
 اولرنده ، دکاتلرنده واصل بوتون حیات اجتماعیلر سنده وحتی لهجه لسانیه سنده دخی
 پک بارز بر صورتده نمایان اولیوردی . شونده اعتراف ایتملی بزرگه بونه اولورسه اولسون

طرطوس ای سهوه بیلجهك بر وضعیتده بولونیوردوق ، بیاض اولریله ، ده کیزیله ، فرنگ
 ایجیری دالریله ونهسایت بوتون آتاجلریله بو قصبه بزمه بک شیرین کلپوردی ، بخصوص
 انجای داخلیده تصادف ایشدیگمز قضا مر کوزلینه و کویله نهسبته بو ناحیه مرکز
 نصیه دار حیات ومدنیت بر بقعه عمران حالده کوروندیکی ایچودا بو بیاض شهر یاورور .
 سنک بوتون نواقصنی عنو ایده بیلجهك بریکینی ایله خلاسه طرطوسی بک خوش
 بولوردوق .

واکر زمانمز مساعد اولش اولسیدی بو قصبهده بر قاق کون دها اقامت ایدهرك بر
 مدتدن بری محروم اولدیتمز او بی حدود ماوی ده کیزک قارشیسنده شاعب ذهنیه وهجیه
 مزنی دیکدیرمک ایشجهك ایدک . مع ماقیه بوندن سوکه کی طریق حرکتزده هب
 ساحلی تمیب ایده بیلجهك مزنی دوشونورک بو قدار حق بر نسی ایله قناعت ایییور در
 آن اول حدود شمالیه دوشرو ایلرله کی دها موافق بولوردوق .

ایرئسی صباح دها کونش دوغمازدن اول طرطوسی چارنا چار ترک بجهك قرار
 ورمشدوق . بجر سفیدک اک اوزاق نطه لرندن آریلدرق خواکامزنی زیارته کلن برین
 بر روزگار ، مونس فحله لریله بو صیجاق نوز کیجهسنده ، صباحه قدار بزمه اعلیف بر
 یلبازه اولشدی .

ساحلین کوزلومزنی آچدیتمز زمان افنک جهت غریبه سنده مدود بر آتی ، بر
 کومونش سفیحه حالده پارلیوردی ، اولکی صباحه زده تمیب ایشدیگمز خط حرکتی
 بو کونکی بولمزه دخی نصیق ایشک ایچون استیجال ایییورور بر آن اول حرکت ایشک
 ایییوردوق . آزر بر مدت طرفده آنلره را کبا نصیهك شمال جهته دوشرو بول آنفه
 اشلادوق . شبکی قرک کیشدکجه خبیلمشهن سینین نوزلوی آتسنده ندیم (طلودطوزا
 بولور) قصبه سی بو یاز صباحنده اسرار انکیز بر نشیده سکون نزم ایله بولور کیدی .
 فرنگ ایجیری دالریله محاط بر طریق قطع ایدهرك قصبه دن آریلیرکن قوتزده سناک
 کوزلوانن یاقاش ایشک دخی ورسیت مشرقده اوزاقلره دوشرو امتداد ایله بن قوشو کولککوزک
 اوزرنده مهیم بر بیاضلیک کیندیگجه کب توضیح ایشدیکی حسن اولونیوردی . اورتاق
 سکون ایشنده ایدی . صول طرفده ده کیز دخی بر خواب عمیقده دالمش کورونیوردی .
 بالکتر طائر و طوبرانی بر بولده قطع مراحل ایتمزدن متولد مطرد بر سس اطرافه
 عکس ایدهركن بعضا بر مقدار کورونلو پیدا اولیور و سو کره نوملرک اوزرنده ایلرولکن
 بو سس بر دن کسبلهرك محیطک سکوت عمومیسی تکرار عودت ایله بوردی .

طرطوسدن حرکت ایدملی بر ساعت کیچمشدی که بزمه متباداً دوز بر ساحلی تمیب
 ایییوردوق . بولده قیبعن آقان بر درمنک یاناغندن کچدکدن بر آرزو کره حال حاضرده

بیروت ولایتی

قرنیه نامیه معروف بولونان قدیم (قارنه اوردی) موقعه کلک . شیمی صاعمه زده
واوزافده (دور الشیخ سعد) کوئی سیاحت بهم ایستقلیه اسم بر کواکه ایلده
روتا اولیوردی .

بر چاریک سوکره ایسه (نهر الحصین) . موصلت ایتمشك . آرتیق بوراده طرابلس
شام اولانك حدودی خانه پذیر ایش و لذتیه لواس باشلامش ایدی . نهر دن کجریکمز
گذرگامز بر سزاق حانی اکنساب ایش ایدی . شیمی بر طرفدن کوشك ایلك شعاعان
افك حدود شرقیه سنده بارلارکن دیگر طرفدن انجای غریبه ده . روتا اولان قرص قرك
خفیف ، خفیف سولینی مشاهده ایلیوردی . بر سزاقلر آراسنده قطع مسافه ایدیو .
ردق . کوشك طلوعی و بزیم قدریمزی کورون نامحدود چاقالار بولمك اوزارندن قاجیشیور
واوزافرده کورولیان برلده او ایچی سلیله آچی ، آچی اولودقلری دور یوردی .

روایت ایتمکریته نظراً بو سزاقلک بک خوشه کیشمین ماجرازی وارمش . کویا
جوار شیمیسی اکثریا بورالده بوسو قورارق کلوب کجلیری صوبارلوش . بر هرته
حال ایسه بویه بر لطیفه مروض قلامشك .

بر آز سوکره صاع طرف زده (عین الثینه) داغلی باشلامشدی ؛ اونی منساب
(عین الثینه) نامتمگی میندن مرور ایلدك . شیمی سول طرفدن مرابا باطلاتاق
سزاقلر دن عبارت ایدی .

صاعمه زده (متن بیت عرنوق) کوئی ترك ایتمشكدن سوکره (خریه ناصیت) کن
کجك . دها سوکره (سیره) اراضیت و (سیره) کوینه وارمشك . صاعمه
مقدار اراضیدن سوکره اوقق تپه جگر وصولده دخی بر آز اوزاف زده ده
اولدین حالده بویه چه قطع مسافه ایلیوردی . بعضاً گذرگامزده داری ایله مزروج بارلاره
نصایف ایلیوردی .

طرطوسدن آریطلی اویچ ساعت اولمشدی . شیمی (نهر المارقیه) به قریب ایلیوردی .
دق . بو نهر دن کجکدن سوکره صاعمه زده (ضهور الصفره) نامتمگی تپه لک کوینه
کوینه وصولده ایسه (خراب) کوینه وارمشك .

بولی متعاقب یته یکنسق بر بول باشلامشدی . بول اوزونده بویوچک ایکی (میز-
Karyanara) آتاجنی ترك ایتمشكدن سوکره اوزافلردن (مرقب) قلعه سی کوروشمشدی .
قلعه بر کسکجه بر تپه لک اوزونده بولنیوردی . وینه اوزافلرده ده کوزک آغوشنده
ایشلمسی بر کواکه پیدا اولمشدی . بوراسی (بانیاس) ایدی .

بز قلعه استقامتده بول آبودق . بر ایکی ساعت موحکمه (برج الصی) نامیه
معروف سیم سیاه بر قلعه لک جوارندن مرور ایتمشك . اونی متعاقب نهر (الپوس دنگه) دن

کندکدن وساحله بولونان سیاه رنگده کی قابلری نیک ایندکدن سوکره ، طرفوسدن آریهلی پدی ساعت اولمشدی که بر (نهر بانیا) دن آشور ورواله تقرب ایدن کوشک شادان اریشر قورشون خالنده بوتون آفاقی دولدیررکن مرتب تیهسک انکلرنده وده کیز کنارنده بولونان (بانیا) قصبهسه داخل اولبوروق .

- ۱۵ -

لاذقیہ لواسی

۱ - لوانک موقع و محدودی

لاذقیہ سجانی ولایتک منتهای شمالینده و ۳۳۲۲۵ ایله ۳۴ طول شرقی و ۳۵ ایله ۳۵۱۵۵ عرض شمالی آره منده کاشدر. شمالاً حلب ولایتک اوردو ناحیهسی، شرقاً حما، جنوباً طرابلس شام سجاا ایله و غرباً بحر سفید ایله محدوددر. مساحت سطحیهسی ۵۸۱۰ کیلو متر مربعی تخمین اولبور .

۲ - لوانک احوال طبیعیسی

۱ - داغدر و نهر - مواقع مختلفهده موجود و سطح مجردن ارتفاعلری سبباً آر اولان تیلدن ماعدا داخل لوانده بر چوق داغدر موجوددر. لوانی شمالده حلب ولایتین و شرقده حما کجاغندن آیران داغدرن جبل الاکراد جانب شمالیده، شرقی و غربی اولوق اوزده ایکی به اقسام ایدیور. شرقه کیدن شبهه درپوس و عماسره سلسله لویه اتصال پیدا ایلر. بوندن باشقه عماسره، کلپیه، شمره، نواصره، بودی، تراجله و قدیموس داغدری لوانک منتهای شمالیندن جنوباً دوغری امتداد ایدن جبال قدیمه تک شمر تک اولدینی مرتفعاتین باشقه بر شی دکلدر. ک مرتقلری نمره اولوب شاهلیسی سطح مجردن ۱۵۰۰ متره بوککدر.

داخل لوانده جریان ایدن جابلرک جملهسی، نصیریه داغدرینک شمالدن جنوبه منته اولسی جهتیله بحر سفیده آقندهدر. اشو سیاه عرضی آق و اکثر برلرده سوهسی سطح مجردن آچلق اراضیده جریان اینکده اولدیندن قانده لوی محدود قالبور. ذکره شایان اولان نهرلر شونلردور:

سنوبر، مدیق و رؤس، عرب الملک ویا نهر السن، مرقیه، وادی قندیل، کندیس، الکبیر، نیج العشره نهرلردور.

[۲] — اقلیم — موضع جغرافیایه نظراً بمسالك معدنه حاره دن معهود اولمی ایجاب ایدن لازمه لواسی اقلیم اعتباریه اوج قسمه آیره بیلیر .

برخی قسمی تشکیل ایدن اقلیم غربی به سطح بخردن اسمکده اولان روزگارلر بو منطقه تک اعتدالی و قسول اربسه تک منتظماً اجرای حکمی تأمین ایتمکده در . حرارت وسطی سی ۱۷-۱۸ درجه در . یازین مستنا اوله رق درجه حرارت ۳۵ سی بولور ایسه ده . اکثریتله ۳۱-۳۰ آرمسته و قیشین شمال و شرق تک صوغرق روزگارلی اسرکن نادراً تحت الصفر ایکیه تنزل ایدر . فقط عمومیت اعتباریه فوق الصفر ۷-۸ آرمسته در .

ایکنجیسی اقلیم وسطی در که سطح بخردن ۳۰۰-۴۰۰ مترو ارتفاعنده بو انسان تنلال و ایدیلده اجرای حکم ایدر . کرک صوغوغی و کرک سبجانی باغیه یوکسک در .

اوجنجیسی اقلیم شرقی در که سطح بخردن ۶۰۰-۲۰۰۰ مترو قدر بو آستان حال و تنلالدن مرکب اولوب بورالده درجه حرارت موسم شتاده تحت الصفر ۵-۷ به قدر تنزل ایدر . اکثریتله انجماد وقوع اولدیندن بورالری مناطق بارده دن صایله بیلیر .

زراعت نقطه نظرندن غرب و وسط اقلیملی ایچون ، انجیر ، باغ و حبوبات متنوعه و نباتات صنایع و زینیه ایچون فوق العاده موافق و شرق اقلیمی ایسه اشجار غیر مشروبه دهها زیاده مساعددر .

[۳] — باغوردر — اجرا ایدیلان تحقیقاتنه نظراً سنه . باغان باغوردر تک ارتفاع وسطی ۶۰۰-۷۰۰ میلیمتره راده سنده در . مع ما قیسه خصوصیتله لوان تک غرب قسمی اعمار و صخور رملیه و کلسه دن مرکب اولدیندن اکثریتله وزان ایدر روزگارلر

رطب بولسدیندن بورالری ایچون ۳۵۰-۴۰۰ میلیمتره ارتفاعده باغوردر کفایت ایدر . بعض سنه لوده حکمفرما اولان قوراقانلک اسایغی ثلث ماده دکل بلکه

اوندن بری تعقیب ایدیلان اصول حرارتنک قه موافق اوللاما سنده تقریباً ایلدیه ایلدیه ایلدیه استعمال ایدیلدیه باغوردر سولرینک کافی درجه ده طبقات ترابه قوؤدی جهت تأمین ایدلسه معج بر وقت قوراقلقدن قوروقولماز ؛ بالمکس فضلله باغوردر باغوردره محصولاته مسرت ایزات ایدر . چونکه ادوار تک قسم کلسی منحنط واربه سی اکثریت اعتباریه اغیر کیلیدیر .

[۴] — طبیعت تراب — لوا اراضی برکانیه دن معدود و منطقه زلازله داخل اولمش بوزدن طوبراق طبقه لری بربرینه قاریشمشدر . ککوچک بر ساحده ادوار مختلفه به

منسوب تشکلات ترابه به تعادق ایتمک قایلدر . شورای شایان دقتدر که اوده کبالی ، کبالی سیلس و کبالی کلس کی نسه اغیر طوبراقلر اراضی رملیه خفیفه دن دهها فضلده در

مرتفع تلالک سخوری اک زیاده فلدسیات وقوواوسدن عبارت بولمئسندن ترسب نتیجه سنده - حصوله کلن اووه لرك اترهسی ده یوزده سکان درجه ده اغیردر. حیوانات متنوعه تک زرعنه ، اشجار مشرمدن زیتون ، پورتقال ولیمون اغاجلریله بالخاصه بادم اشجارینک یتشدیرلسنه الوریشتلی اووه ونیهلر میذول اولدینی کبی اک ای توتون ونساک بوسکک داغورده نشو ونما بولمقدهدر . توتونک موفقیتله نشو ونماسی تأمین ایدن حمص حدیدلی اتره ملونیه لوانک هر طرفده تصادف اولیور . انهارک ایکی طرفده کی اراضی بی تشکیل ایدن اتره مزبیه منته لاذقیه لواسنک بر قسی مهمی تشکیل اتمکده وهر نوع محصولانک یتشدیرلسنه سبب اولمقدهدر .

۳ - لوانک قمرسی

۱۳۳۱ سنه سنده کی قیود رسمییه کوره لاذقیه لواسنک مجموع نفوسی ذکور وانان ۱۴۷۶۹۸ اولوب بونک ۱۱۹۶۳ ی خریستیان ومتباقیسی نصیری واسلامدر . نصرانیلرک تقریباً یوزده سکان بشی روم اورتودقس ومتباقیسی مارونی ، پروستان ، ارمنی ولاتیندر .

مساحة سطحیسی ۵۸۱۰ کیلومتر مربعی تخمین اولدیغنه کوره کیلومتره باشنه ۲۵۲۵ نفوس اسابت ایدیور دیمکدر .
لوانک تقسیمات ادرهسی بر وجه آیدر :

ناچه	قمری ومزارع	نفوس
بار و بیط	۱۸۱	۵۱۲۵۹ لاذقیه مرکز قضای
	۳۰۶	۲۸۶۵۱ چله
	۴۳۴	۳۲۹۷۲ شهرتون
قدموس وخرابی	۵۶۹	۳۴۸۱۶ مرقب
	۱۴۹۰	۱۴۷۶۹۸

۴ - لوانه امور نهاده

[۱] - معلومات عمومییه - لوانه زراعت فن معلمی طرفندن قلنه آلمان برر اهوره کوره لاذقیه سجاغتنک مساحة سطحیسی صحته قریب بر تخمین ایله اوچ بیجق میلیونه بشین دونمدن عبارتنددر . بر جوق قراده هنوز اراضی قید ایدلماشی واجرا ایدیلن تخمینیات دخی اعتباری بر سورنده دفترله کچیرلمش اولدیغندن سجلات رسمییه نظراً اشخاص عهده بولسان اراضی انجق (۱۰۴۴۷۰۷۰۰) دونمدن عبارتندرکه بونک دخی تقسیمی شو وجهلهدر :

بیروت ولایتی

لاذقیہ مرکز قضاہندہ	۳۷۴۸۳۴	دویم
جبلہ	۲۵۳۱۲۱	*
سہون	۳۹۶۰۹۲	*
مرقب	۳۸۶۹۵۳	
مرعی حالہ	۰۳۶۷۰۰	
یکون	۱۴۴۷۷۰۰	

اشیو اراضینک زراعت نقطہ نظرین تقسیم دخی بر وجه آیدر:

اورمان ۲۷۰۰۰۰

اشجار متفرقه مختلفه ۱۲۰۰۰۰

اشیلاتش زیتون الماجلری ۱۵۰۰۰۰

سبزہ باغچه لری ۴۰۰۰

باغ ۱۱۰۰۰

زراعت متنوعه ایچون ۸۹۲۷۰۰

یکون ۱۴۴۷۷۰۰

لاذقیہ لواسندہ حیواندن بیدای ، اربہ ، بولاق ، بیاض داری ، بورجاق ، قرہ بورجاق کی محصولات ایچہ انتشار ایچشدور . بقیانندن نخورد ، نقلہ و مرجسک حاصلاتی کلپل اولدی کی توتون و تنباکی زرعین دخی لوانک هان هان طرفندہ عموم ایچشدور اوتہ دنبرو جاری اولان عادتله کوره هر سه حیوانه حصر ایذین اراضینک نایله قریب مقداری بقدابه تفریق اولتور . بوندن ما عدا مرابلهر متبادراً تبدیل ایدلیمکدن هر یکی کن چنتی انتخاب اصولیه اراضینک ال کوزل قسندہ بیدای زرع واستفاده سی موقت بولدی جهته اراضینک اصلاحی کافل کوره استعمالی دوستویمه رک بو صورتله ارضینک قوی طبیعی ایجا ایچکده در . حرارت وفلاحندہ استعمال اولان قره صابانلر احتیاجا که رومالیرک متروکات قدیمندن بر نوره تشکیل ایدر . بوندن بر قچ سه اول علی زراعت مأموری ابراهیم افندینک تشویقیه اهلیدن باره طویلانه رق ولایت جبله واسطه سبله مختلف سبستده بر جوق بولتیلر و ازبر و مرسیین طرفلرین کلپل مقدارده دیر صابانلر کثیرتیش و بو آلات زراعتیک نایبرات حسنه سی کورنش ایدی . احوال حاضرہ مناسبیه بو خصوصده کی مساعی طبیعیه عطایه محکوم قالشدور .

لوا داخلند. طویراق اختضاری عملیاتی همان همان مفقوددر . بر جوق اراضی وارد در که عادی بر تقجیر عملیاتیله ایله اصلاحلری واشجار ایله تربیتی قابل لیکن اجمال یوزیدن متروک بر اقبیلور و محروقات مفاصله مع التأسف حیوانات بفریه نك کورومی باقبیلور .

[۲] - محصرات زراعت - مراعیله معرفتیه زرع اولان اراضی بر وجه آتی افسانه آپریلیر : ایکی جفت او کوزله حرث ایدیلر و ۱۵۰-۲۰۰ دوتم وسختنده بولان اراضی به (صمد) ۸۰-۱۰۰ دوتم وسختنده . و بر جفت او کوزله زرع اولان اراضی به (جوز) ؛ وینه بر جفت او کوزله و فقط ۲۰-۵۰ دوتم وسختنده کی اراضی به (شکاره) تمیر ایدر لر . صمد ، جوز ، و شکاره ناملریله معروف بو قطعات اراضیک عددی و آیلان تخم مقداری معلوم اولدیغندن آلمان حاصلات متویبهی محته قریب بر تخمین ایله آکلامق قابل اولیور . اجرا اولان بر حساب تخمینیه کوره حاصلات متویبه و سطحه بر وجه زرددر :

کیله حسابیه	جنس محصول
۱,۵۰۰,۰۰۰ — ۱,۰۰۰,۰۰۰	پندای
۶۰۰,۰۰۰ — ۵۰۰,۰۰۰	آریه
۳۰۰,۰۰۰ — ۲۰۰,۰۰۰	پولاف
۴۰۰,۰۰۰ — ۳۰۰,۰۰۰	بیاضی رداری
۶۰۰,۰۰۰ — ۵۰,۰۰۰	پورجاق
قیه حسابیه	
۸۰۰,۰۰۰ — ۷۰۰,۰۰۰	تخود
۱,۰۰۰,۰۰۰ — ۸۰۰,۰۰۰	رقه
۱۰۰,۰۰۰ — ۸۰,۰۰۰	مرچک
۹۰,۰۰۰ — ۷۰,۰۰۰	پنللی
۷۰,۰۰۰ — ۵۰,۰۰۰	قاسریه
	و نباتات صناعیه و زیتهدن :
۶۴۰,۰۰۰	زتون باغی
۵۰۰,۰۰۰	سیسام
۴۰,۰۰۰	خام پاموق
۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰	توتون و تنباکی
	واشجار منیره مختلفهدن دخی :

۱۲۰۰۰۰۰۰	قور و انجیر
۱۰۰۰۰۰۰	الما
۶۰۰۰۰۰	جوز
۵۰۰۰۰۰	قالسى
۱۰۰۰۰۰۰	بادم
۴۰۰۰۰۰	ارمود
عدد	
۵۰۰۰۰۰۰	لبنون
۱۵۰۰۰۰۰	پورتقال
۸۰۰۰۰۰۰	طوروغ
۱۵۰۰۰۰۰	شوع

قدر حاصلات پيشيور اشبو حاصلات عمومىءك بر قسمى داخلده صرف وديكر بر قسمى خارجه وياسائر ولايات والويه عثمانيه به سوق اولمقده در .
لاذيقه لواندن ۱۳۲۹ سنه سنده وقوعبولان اخراجات بر وجه زير بيان اولنور :

جنس محصول	قيمه
بمورطه	۸۶۲۲۸۰۲۳۴ عدد
ء ساريسى	۱۵۰۶۰
ء آقى	۱۷۱۰
سالاموره زيتون	۵۱۱۴۴
زيتون ياقى	۴۴۰۰۸
قور و انجیر	۶۲۳۱۷۳
نخود	۵۶۹۹۰۸
دارى	۵۲۲۲۴
مرجك	۱۲۷۲
سبام	۵۹۰۴
بقله	۱۰۰۰۰۰

بوندن ما عدا ۵۰ بيك كيله بغدادى و ۹۰ بيك قيه دارى داخلده سالدنش اولدغى كچى توتون و تنباكينك حاصلات عموميه سنى تشكيل ايذن ايكى ميليونه قريب قيه دى رزى

و امپریال شرکتی واسطہ سببہ اورویاہ و قسماً دخی ولایات سائرہ شاہانہ ہوق
ایدلشد (۵)

ثروت محلہ نک بر قسم بھی توتون و تنباکی حاصلیستہ تأمین ایدلشدہ در . لاذقیہ
لوا سندہ پیش توتونلرک باشلیجه انواعی شک البنت ، و د مہلوی ، ناملریہ معروف
یرلی عسولات ایلہ نخعی و قبیلہ صامسون طرفلرندن جاب ایدیلہرک خلوص محصولک ہان
ہان عینی بر صورتہ پشدیریلن بر نوع قوقولی توتوند . شک البنت توتوندن لاذقیہ
لیلر بردہ ابو ریجہ نامیلہ معروف و اخصوس آنکلیر لرجه مرغوب اولان دیگر بر نوع
اعمال ایتکدہ درلر . کیفیت استحضاری شو و چہلہ درہ کوبیللر توتون یار اقلری ایلرہ
کچیرہرک اسکان ایتدکلری اولہرک طاوانہ تعلیق ایدلر . قیش موسی حلول ایدیلجہ
اوطہ داخاندہ بر جوق زندکین یار اقلری احراق ایلہ توتونری بو مادہ نیایہ دن
جیقان دو مانہ بر مدت عرض ایدلر . سوکرہ نکرار توتونلری طویلایارق چوالردہ
سلف ایدلر . اشو بخیر عملاتی دیدیکمز کی سکا ایچون انخاذا اولتان اوطہلر
داخاندہ اجرا ایدلرکدن بر لیلرک محنتہ ایرات مضرتدن خالی قلیان بر اصولک اقامی
ہر حالہ اوزو ایدیلہرک بر شی دکلدہر . ممکنہ کلیتلی واردات تأمین ایدن بو ثروت طیبہ
ایچون حکومت محلہ جہ و پاخود خزینہ و بر مکدہ اولدینی مباح ایلہ نسبت قبول ایتجہرک در .
چہدہ سرفاع مادہ جسمہ اللہ ایدن دخل شرکتجہ خصوصی اعمال انخاذا لر تأسیس
و ابو ریجہ احضار ایتدہ امور قبیلہ موافق تدابیر انخاذا اولتہ صحت و ثروت محلہ نقطہ
نظر لکن ثابت خیولی بر اجرا آتدہ بوللش اولور .

لاذقیہ توتونلری ازیم و لایندہ و مالک عثمانیہ ک سائر اقسامندہ پیش محصولدن
دعا ای اولسی قابل ایدن کوبیللرہ کافی درجه دہ واردات تأمین ایتجہرک در . زیرا
بو محنتک مسلمانک تربیسی ایلہ پشدیرلسی ایچون لازمکن تدابیر قبہ تماملہ مفسود
اولدینی کی بو غنچہ اصولی دخی کاملاً مجهولدر . دیگر طرفدن رژی ادارہ سنک عدم
احتیاسی کوبیللرہ قارشو اولان وضیعت بی معاسی توتون زرعیاتی بتون بتونہ اشکنا
ایتکدہ در .

طرابلس غرب محاربہ سنک عینندہ حکومت رژیدن استقراض صورتیلہ آلدینی بر

(*) بتون بو رقمعلی ذراعت ماموری طرفندن فتنہ آلتان ذراعی بر رابوردن عینا نقل اولندہر
بر ایستانلشک صحتہ یک زیادہ قریب اولدینی ادعا ایدن مامور ایتدی قبہ کبیلہ و کبیلہ قبیلہ
قویلدی سیدی ہر حالہ لوالتک محصولات ذراعیہ سی حقیقہ قارہ دعا صریح بر دستک و رش
اولور ایتدی . دیگر طرفدن اثر مرکز مختلف صحیفہ لرینہ کچیریلن ریلردہ کی غرائز بورادہ دستک
دہ نظر دقن جاب ایتبہ چک درجہدہ دکلدہر .

بیچق میلیون ایرابه مقابل شراکتک شراکتک بی ارجه توسیع اتحددی .

۸ بیان ۱۳۳۰ سنهده نشر اولال انحصار حال قانون موئی موجدیجه بیجون
لاذقه لواسنده ابو ریجانن ما عدا بیجون توتون ذریعائی منع اولنخش و کوبیلر زرعدن
اول شراکتک لاذقهده کی شعبهندن رخصتک آلفه عجور طوالتشدر . اداره انحصاربه
بو رخصتک کوبیلر اعطا واردنده تکامیسه سربست بر اقلشدر . بالکر ره حالده
اسیانی ملاقه دارینه و بولنه مدینی صورتده ساکن بولندینی قریهک مختارینه بیلدره
حکدر . لاذقه لواسنک طوریانی توتون ذریعائنه پک زیاده اوریشتلی اولدندن ذریعائک
اصلاحی کافل تدابیر قییه و اداره تجری و تطبیق ایدیه چک بر محصولانک تحدیدی جهت
کیمک هر حالده احوال اقتصادی محلیه نقطه نظرندن جائز حکدر .

دیگر طرفدن نظامنامهک تخمین خصوصده شراکتک ووردیکی صلاحیت از هر جهت
محتاج اصلاحدر . ۱۲ نمی ماده موجدیجه هر بر تجرر قومیسونی ، اداره انحصاربهندن
منسوب بر تخمین ایله دیون عمومی واردات مخصوصه ادارهندن منسوب بر تخمین ویتون
بر تمام بیجون منجاق مجلس ادارهسی طرفندن تعیین اولنحق بر تخمین مرصکدر .
مجلس اداره قضا ایله دیون عمومی اداره منجه تعیین اولنحق مختلک اجورائی بویه
بکرمی ضروری تجارز ایتیمک اوزره مجلس اداره قضا طرفندن تقدیر و تعیین اولنحقدر .
اشر اجورائک تادیمی زراعه مالد اولوب اداره انحصاربه طرفندن بموجباً تسویه اولنحق
بیلر . شو حالده تجرر معاملاتک اکتانده اداره انحصاربه بو بایدکی مصارف ککونی
زراعه بینهده زرع ابتدکاری دولتله متناسباً تقسیم ایدیه چک و ذراعهدن هر بویک حصص
سی محصولی فردخت ایدیه بکنده . توقیف ایدیه چکدر . و دیمک اولیورکه اجرت لافعل
ذری اداره منجه تسویه ایدیه بکندهدر .

ماده مالفهک اوچنی فتره منده محرر اولدینی وجه ایله مختلر ایضای و تالیقده
باشلامدن اول ، محصولک تخمینده بيطرفانه ایضای معامله ایدیه حکمرینه و وظیفه لری
شارجنده بر کونه نفوذ و تأثیرک تختده . حرکت ایتیه حکمرینه و نه اداره انحصاربه بکرونه
زراعه هیچ بر ضرر ایقاعنه سببت ورمیه حکمرینه دائر مجلس اداره حضورنده تخلف
ایدیه بکندر .

میان معرفیه اجرا ایدیلن تخمینانک نتیجه سی قبول ایتیم زراعه تخمین سر کلبینک
قریه مختارینه تودیهندن اعتباراً بالکر بش کون طرفنده اعتراض ایله بینه اداره انحصاربهندن
ایکنی بر تخمین هینک اعزامی استعاضای ایدیه بیلر . ظاهر آ کوبیلر لهنده کورن بر قیددن
مع الناسف لایقجه استفاده اولنه مامقدهدر . وسائط تالیمی مفقود و نعدت علم و سرفندن
بتون محروم بو حوالی اهلایسه بش دکل حتی بکرمی کون مهلت ویرله — باخصوص

داغ اهالیسه — ینه خیرلری اولماز .

نظامنامه نك الحاصه ۲۶ نجی ماده نك ایکنجی قتره سی ازهر جهت عتاج تأملدر .
 بوکا کوره ذراج طرفدن کوسزیرلن نوتونلر وزن اولدقدن سوکره تحقیق قومیدرینی
 کتم ایدیش نوتون بولنوب بولماسدینی تحقیق ایتک اوزره ذراعک مسکنی ایله اما کن
 سائرمنده و بو جوارده بولنان شهلی ایتهده نخریات اجراسنه تشبث اده بیلیر . دیتک
 اولبور شرکنک مأمورلری خصوصی اما کنه کبرمک صلاحیتنی دخی جائز بولبور .
 کویلی اداره انبارلریته قومیدسیون مخصوص طرفدن اجرا ایدیلن تخمینلندن نقصان
 بر کیت تسلیم ایدرسه نقصان بولنان هر بر کیلو ایچون بر ابراجزای تقدی و بریمک
 مجبور طوئلشدور .

لوا محصولات ذراعیه نك الك مهملرندن بریده زیتون آفاجلریدر . بونلرک خضیری ،
 درملالی و حریمونی نامیله اوچ نوعلری واردور . اجرا ایدیلن بر تخمینسه کوره مرکز
 قضائنده (۶۸۷۸۰) وجلهده (۳۰۰۰) و صهبونده (۶۰۰۰) و مرقدیه ایسه ۶۵۰۰۰
 عدد آفاج واردور . بونلردن ماعدا سولکسه لرده آشیلانمش و یا حکیدن غرس ایدیش
 (۲۰۰۰۰۰۰) آفاج دهها موجود اولدینغی محلی ذراعیت مأموری خیر و بریبور . حال
 حاضرده یتون بو آفاجلردن آلتقدیه اولان زیتون یاغی ۶۵۰۰۰۰ قبه وؤننده ایش .
 اوقاق بر زحمتله بودامه عملیاتی تطبیق و عدد اشجاره کوره سکوره استعمال اولدینغی
 تقدیرده شمدیک حالده آلتقدیه اولان کبیک قان قان ترابا ایدمکی محققدر .

۵ — اورمانه و معاره

لاذقه ینجانی داخلده بولنان اورمانلرک مساحه سطحلری یوزتمیش دو قوز بیک
 دوئم تراده سکدهدر . ساحده یقین اولان مراقیده پیش اشجارک دورملری اونوز
 یانیمیزدن بر میرو و طوللری اوجسدن دوت مقویه قدردر . بورالردن اوفق ایسه
 کراسته میله انگری قایق کراسته سی اخراج اولنور . بعضی مواقع مرقدیهده بولنان نزل
 و آن جام نوعلری بشقهجه ایته کراسته سی اهمالده اولوریشایدور . ذکر اولنان اورمان
 قطعاتندن اک مهم یاز و بوجاق داخلده کی اورمانلردور . بونلرک حبه تقریبه لری اونوز
 ایکی صکیلو متره مرقدیهدر . اشجار مذکورمک قسم انطلی یسین یوزده
 طنسان اونوزدن آلتش مساقیمتره دورمنده دوت پیش مقوه ارضلنده
 اولوب جنیم آفاجلر همان اندردور . اطراف و جوارده بولنان بعضی اوقاق قطعات دخی
 داخل حساب ایدلرکی تقدیرده اوچ یوز بیک کیچ ترده جام اشجاری موجود اولدینغی این
 اولبور . بونلردن اکثرینله صرفیات داخلیه و بعضاً جوار قری اهالیسی احتیاجانیله

خارجہ سوق اولحق اوزرہ ، بیروم ، تعمیر اولتان کراستہ لو اعمال و بیروت شہرینک احتیاجاتی ایچرن بحاریہ حاضرہ اتلانہ قدر سنوی تقریباً اون بشر بیک چکی حطب اخراج ایملیرایدی ، مذکور اورمان قطعہ لرینک وسطندہ واسکندرون حدودسی اتصانده توزنامبلہ قمروف وچام اورمانلربلہ محدود نخبنا بیک هکتار وسطندہ بر قطعہ اراضی وارد . بورادہ موجود اولان اشجار قره وقزبل میشدن عبارت بولخندہدر . اشوا اورمانلرک ہیئت اصلینہ طوقونامقسنین بہرستہ اوچبون بیک قیہ جدیدہ کور اعمالی قابل ایسده بسط اسکہ ستہ یدی ساعت ہندہ وقع اولسندن استفادہ اولک مامندہدر .

لاذقبہ جبالدہ دیر ، کوتلہ قاریشیق قورشون ، نحاس ، حطب متنعم ونیکل دامالری موجوددر . وقتبلہ بار و بوجاق ناحیہ لرندہ سنوی ۲۵۰۰ ملون ویرن بر قروم معدن ایشیلیلور ایدی . البروم معدن مذکور دن اثر قائلشدر .

- ۱۶ -

مرقب

۱ - قضاک مرفع دھردوی

لاذقبہ سنجاقنک منہای جنوبیندہ کائن وشمالاً جبلہ قضاکی ، شرقاً حملہ وجنوباً طرابلس شام سنجاقلری ، غرباً دخی آق دکرلہ محدوددر . بو وجہلہ مرقب قضاکی ساحلین نصیریہ داغلرینہ قدر عمد اولوب اراضیسی دکر قیسندن داخلہ دوغری کتب ارتقاع اجمکہ نارضہ لیدر .

۲ - قضاک مسامہ رنقرس وامرال اولیہ

المعوم قضاک مساحۃ سطحیسی ۷۳۰۰۰۲۵۰ دونم رادہ بندہدر . بونک ۱۸۵۰۰۰۰ دونمی مزاروع ویاکثر ۷۵۰ یسی سقی اولتان اراضیدن ترکیب اتمکدہدر . بولدن باشقبہ ۱۱۵۰۰ دونمک اراضی اروا واسقا ایدبلہ بیلمک ایچور بر جاتم عملیاتہ محتاجدر . ۲۵۰۰۰۰۰ دونمی قابل و ۲۷۷۰۰۰۰ ی غیر قابل ذرعدر . غیر مزاروع بر حالہ قیلان ۵۲۷۰۰۰۰ دوتیمک یاریسی محصولات متنوعہ بشدیرمک مساعد ایسده سکہنک وساعت وقتنی بوزندن ، بو اراضی وسیعہدن استفادہ ایدبلہ مکدہدر .

بالمعوم فضائك نفوسى بر وجه آيدر :

۱۳۳۲ سنهسى ايسانتىقى

	ذکور	اناث
اسلام	۲۶۰۳	۲۵۰۵
نصیری	۱۰۶۰۳	۱۳۸۸۴
روم اورثودوکس	۱۹۳۰	۱۸۹۷
مارونی	۷۵۵	۶۳۹
	<u>۱۵۸۹۱</u>	<u>۱۸۹۲۵</u>
	۳۴۸۱۶	

بتون قضاة ۱۳۲۸ سنهسنده (۳۱) و ۱۳۳۰ ده (۱۴۵) و ۱۳۳۲ سنهده (۱۱۵۶)
 وفات وعین سنهده ۱ : ۴۹۰، ۳۷۰ تولدات وقوعولمشدر. شوغریب ارقامده
 اگلاشیلورکه غالباً نفوس دفتلری ۱۳۲۸ سنهسنده بالکیز بر دفعه ونک بر جوجق قیید
 اینک انجون کشاد ایدلش در ا

قضا مرکزی ۳۵،۱۲ عرض شمالی ایله ۳۳،۳۹ طول شرقی یینده وساحلده کائن بانیا
 نصیر ایدر . بوندن اوتوزمرت سنه اول مرکز قضا ۳۰۰ متر واراقاعده واقع مرقب
 قارایی ایدی . و مرکز قریه بانیاك جنوب شرقی جهنسنده . و اوج چاریك ساعت بهدنده
 کاندیر .

مؤرخ قدیم استرابون بانیا سنده بحث ایدر کن بالانه *Balanca* اسمی قولانیوردی .
 بوراده فیکه لیلون قلعه اسکی بر حصار خرابهسی مشاهده اولمقدهدر . (*Revue*)
 نام مجموعه نك ۱۸۷۹ سنهسى قولکسیوننده بو اثر تاریخی بهدائر تدقیقات
 کافی موجوددر .

کلیلیک و تودون اوله بانیا نصیرنی اسلاملر بولونیا و اهل صلیب محاربهلری
 اناسنده فرانقلر *Valanic* ناملریه نسب ایدرلردی . نصیر بر مدت انطاکیه ایالتنه
 ملحق قالش و فقط مرقب شاتونسك صلیبی اوزرینه حکم اسلامی به داخل اولش ایدی .
 بانیا چای حکم صلیبده طرابلس ایالتی انطاکیه نکلندن تفریق ایدیلور ایدی . حال
 حاضرده بانیا سنده مابقی نصرانیهدن هیچ بر اثر قالماشدر .

بانیا چایك صاغ ساحلده و دیگر ساحله یقین بر موقعده بر قاچ ستون وساحل
 بدارنده دخی اسکی مزارلر مشاهده اولیلور . نصیردن بش دقیقه مسافده صوبی لذید
 و براق منیلر و بویکارلره ناظر بو کسك و سخری بر موقعده یوقاریده ذکرى کین فیکه

حصارینک خرابه لری موجود در . حصارک ۶۰۰ متر و طوایف ۵-۸ متر و عرضند بر دیواری و مدافعی مدخل لری وارد .

بانیس نصیبی عصر اخیرک لصف تانیسند . تانیس ایدلایکندن بولارنده و حتی بعضی حاه لری نک انباشند بر درجه به قدر استقام کوزباشدر ۱۳۳۲ سنه سنده نفوس بر وجه آیدر:

	ذکور	اناث
اسلام	۳۸۸	۳۸۹
روم	۲۲	۱۶
مارونی	۲۰	۱۲

۸۴۷

نفوس محله بیکدن اشاعی اولدیفنه کوره بلدیبه دائره نیک بودجه سی ۲۰۶۱۰۷ غروض واردات و بر او قدر مصرفه ایجه نظر دقتی جالیدر .

۳ - قضایک امرال طبیعیسی

مرقب قضایک اووه قسمی مساحت صومیه نیک بشده برقی تشکیل ایدن و جنوبدن شماله دوشری ساحله وازی اوله رقی امتداد ایلین اراضیدن عبارت اولوب زراعت خصوصنده دخی کویلیلرک زیاده بوقسندن استفاده ایتمکده درلر . قضایک اقسام سائرسی داخلقی اولمقله برار مختلف بولنده قابل زرع نارالره دخی تصادف اولیور . اسکیدن سبق اورمانلره شور اولوب ایوم جیلاق بر حاده قالان بو عارضه لی اراضینکک ایوکیک اقطاره سی ۷۰۰ متر و ارتفاعنده تخمین اولتان بی بونس بیسی تشکیل ایدر . بو داخلقی اراضینکک قسم کیسی صخور کاسیهدن ترکیب ایتمکده در . زمین سوده و خریبه منطقه لرنده کایشلی مقدارده اجمار برکایه دخی مشاهده اولیور .

قضا داخلنده سن ، حرصوف ، جویر ، بانیس ، ماریه و حصین نهر لری جریان ایدر . بولردن سن نهریک صوبی اعوجاجلی جیرانک طولی انجلی یازم ساعت اولسنه و عمده ایجه میقول اولوب مرقب ایله جیله قضایکی بکدیگرندن تفریق ایتمکده در . منبی جیله قضایسند و (غرقیس) داغنده در . حرصوف و جویر نهر لری حمرایه و مرقب قضایری حدودنده کائن جبل شمردن لیسان ایله اولکیسی یدی سکر و انکنجیسی اتی ساعتک بر مسافه قطع ایتدکن سوکره بحر سفیده انصباب ایدر لر . بانیس نهریک منبی قصبه جوارنده کائن و صوبی لذتلیدر . ماریه چایته کلنجه بو دخی منمنی بی یواس داغدن آلدقندن وادی المیون و منبته چایسیرله بر اشدکن سوکره دکره دوکیلیور . طولی اون ساعت قدردر . طرطوس ناحیه سی مرقب قضایسندن ایران حصین نهری

بلوطه و قیس نامنده ایکی ایاقدن ترکیب ایدر . برینک شیبی وادی المیونده و دیگری
ساقینا قضا سنده کی بیت رالانده در . اشو میاه جاریه دن باشه یازین قورویان الجام
و حوزیه چایلرینی دخی ذکر ایدر بیلیرز . برنجیسی بانیاک شمالده و ایکنجیسی
جنوبده در .

قیس موسملرنده درجه حرارتک ساحله فوق السنر اولدن اشاغی به دوشدیسکی
نادر در . داغلرده ایسه ۵ هر قدر اینر . یازین ساحله اعظمی حرارت ۳۵ و اسفری
حرارت ۲۵ درجه در .

۴ - قضانک امرال عمومیسی

متوسط درجه ده مثبت اولان قضا اراضینده چفتلک اصولی چوق تسمم ایتمه مشدر .
قضانک تخمیناً اوچ ربهی مرابعلرک و بالکیز بر ربهی متفذلرک زیر تصرفنده بولمقدمدر .
ولایتک انجای رازمه سنده تروت جیبه لرله شهرت بولان زراعت منقصدن بوراده
آر یوقدر . اراضیلری بک ده محصولدار و کافی درجه ده کیش اولمادی بی جهته قضا
داخلنده کی معروف زنگینلرک بهرینک وارداتی اوتوزیرک غروشی تجاوز ایتمه مکه در .
زنگینلر اکثریا نازلارینی مرابعلره ایشلر و کویلدن ، حصه عنبریه چینه قدن سوکره
ساحل طرفلرنده محصول عمومیکنک ثلثی و داغلق اراضیده ربهی آیر .
قضا داخلنده اورمان بوق کیدر . قینه و مفرمه کویلری جوارنده الیشر دونلک
جام اورمانچقلری مشاهدده اولیور . زینونلکارک زیاده ساحل و خدای طرفلرنده
بولیور . داغ بتدیر مکه ساعد اولان قدموس ناحیه سنده بو قیمنلی افاجدن اثر قلا .
مشدر . زیاده سنوی ۱۵۰۰ قطار وزنده زینون یاغی حاصل اولور . قدموس ناحیه
سینک سناده یاغی برابله ارمه سنده شهرت بولمشدر .

داغ طرفلرینی تریین ایدن توت اناجلیری سنده ایبک تخمندن اون بیک قوطی بسلیه
بیلیر . بولندن دولای کوییلرک هان هان هبسی موسم مخصوصنده قوزه حاضر لایه رق
محمولارینی بانیا سنده اولاملر طرفندن تانیس اولنان ایکی قایر قه سه ساتارلر .
ایبک محصولات محلیه سینک بر قسندن بسایین قره سینک خریستیانلری قسانس و جوارب
اعمال ایتمکده درلر .

مرقب قضانی نعمت معارفدن محرومیت خصوصنده دیگر قضا ارمه سنده طبیی بر
امتننا تشکیل ایدم مز . تخمین ایندکلرینه کور قضانک انجق پوزده ایکنجیسی اوقور
بازار ایش . محاربه دن اول دخی قضا داخلنده اجنبی مکتبلری موجود دکلدی . رسمی
اولق اوزره سرگر قضا اولان بانیا س قصبه سنده ذکر و اناته مخصوص ایکی و داخل

ایچون مکز مکتب ابتدائی تخصیصاتی اولئش ایسه ده حال حاضره یالکز بانیا سیک ایکی مکتبه قده موس ، خوایی و دیکر بر کوپک مکتب ابتدائیلری تاسیس اوله ییلئشدر . مرکز ناحیه ت مربوط بساتین کوبنده مادونیلرک بر مکتبی رسوده قریه منده کلپسایه مجاور بیوک بر مکتب بناسی وارد .

مرقب قضا سیک انار نافعیه سی دخی مهمل قلمشدر . عامی وادیسک طیبی بر اسکله . سی دیک اولان بانیا سدن حمایه کیدن ۸۵ کیلومترلک یول اوزرئنده (۱۳۰۹) سننده بر مقدار تسویه ترایه اجرا ایئلشدی . بویوک یالکز ولایت حدودئدن حمایه قضا سیک مرکزیه قدر اولان ۱۰ کیلومترلک قسسی اوزرئنده ارایه ایئلپه مز . شعبه مذکورہ نیک اتمامی و بانیا سده اوفاقی بر لیجانک انشاسی سائده مسافتک طرایس یولئدن دها اقصیر اولسی جهتیله بر جوق حما اتمه سیک مرقب قضاسی مرکزئدن خارجه ارسال ایدیله جکی امید اولبور . طرطوس و بانیا س ایله جیله اده منده یولسان طیبی و عارضه سز یول و زرئنده ارایه ایله سیاحت اجمک مناعب و مشافه قاتلامق شرطیه قال ایسه ده دها جنوبه دوعری تمدید سیاحت اجمه نیک امکانی یوقدر . بانیا سدن خوایی قریه سی طریقیه صافیتایه قدر بر شوبه انشاسی آز هر جهت فائده یئشدر .

۵ - قضا ده محصولات ذراعی

مرقب قضا سیک محصولات ذراعی سی بر وجه آئیدر :

جنس محصول	کیله حمایله
بغدای	۱۲۰۰۰۰۰
ارپه	۴۲۰۰۰۰
بیاض قاری	۱۸۰۰۰۰
مصر داریسی	۲۵۰۰
نخود	۱۶۲۰۰۰
بقه	۲۰۰۰۰
مرچک	۱۵۰۰
بویجاق	۱۱۳۰۰

اشبو محصولاتن باشقه هر س و سلخی اوله ارق ۲۰۰۰،۰۰۰ تونون و ۱۰۵۰۰،۰۰۰ قبه زینون یئشمکده در .

سورهده بولنان قلاج قديمك اك مھملرندن سايلان مرقب قلمه سندن باشقه قضا
 داخاندہ خراب بر حالہ خوانی ، کھف ، قدموس و جرد علیقہ قلملری دھا واردر .
 بولردن مرقب ویا تمیر افرنجیسيله ادوار *۱۱۸۶* قلمه سی صلییلر زمانده هوسیتالیہ
 شوالیلری طرفندن اداره اولنان قلاکک اک مھملرندن ممدود ایدی : بعض مؤرخلر
 یونانی قديمك وقتيله بزا نسلیلر ویا اسلاملر طرفندن انشا ایلمککی ادعا ایلییوردلر
 ایسده قلمه تک کیفیت نامسی هنوز توضیح ایلمه مشور . موسیور بک و بر دیک معلوماته
 نظر آ قلمه ۱۱۴۰ سنه میلادی سنده صلییلر طرفندن آسترین فتح ایلمک *۱۱۸۶*
 عالمه سی طرفندن ۱۱۸۶ سنه ندر اداره اولنش و تاریخ مذکورده حاکی بولنان بر تران
 دومانشات ک امری وانطاکه بر نسی بوهه موندک موافقتله هوسیتالیہ شوالیلرینه دور
 اولنش ایدی . صلاح الدین ابوی حطین محاربه سندن سوکره ، سجیلیا قرالی ایکنجی
 غلبوم طرفندن خریستیانلره مدهوت ایتمک امرله کوندوبلن دوتنه تک مداخله قلمه سنه
 رنخا اردوسی بته مرقب قلمه سنک جوارندن کیرمکک موفق اولنش ایدی . ۱۲۷۰ سنه
 سنده حصن الاکراد سقوطی اوزدبته ایچیه ضعیف دوشن هوسیتالیہ اسلاملرله بر
 ساهده حاکم ایدرک زیر تملکلرندہ بولنان اراضینک بر قسمی احادهیه و مرقب ایله جواد
 کولردن طویلانان ویرکولرک غالبولرله کندی اره لرنده تقسیمه موافقت ایتمک ایدی .
 نهایت سلطان قلاون ۱۲۸۹ سنه سنده اسمعکک ستون بتونه ایدی نصرانیون تملیغه
 وفق اولمقله اید اقلرک عکا شهرنده کی دینه اشلرینه التحاق ایلملردی .

سورهده ساحل شهابیت حاکم ارلان مرقب قلمه سی اتمالیز موقیله اوزون مدت
 مذاققت ایچون اک موافق شرائطی حاکم شاتولردن عد اولمقله دور ، مینی اولدینی تپه شمال
 و جنوب ضلعلری عمودی و فقط جهت شرقیه سی درین بر وادی ایله نصیر داغلرندن
 کیریلدن بوزلوییه حالده دور . قلمه شرق داغلرینه جنوب طرفنده کورنن دار بر بول
 ایله متصل اولدیلندن عادتاً بر شیبه جزیره شکلی اراته ایتمکده در . وضعیت ارضیه تک
 تحت تأثیرنده اوله رق وقتيله انشا اولنان بو حصن متین دائرا مدار ایکی سور و منتهای
 جنوبیه کورنن بر رجسکاه *Rajshah* ایله احاطه اولمشدر . برنجی سور متعدد قولهلرله
 تمهیز اولنش ایکنجیلندن ایسه ایوم اثر قلامشدر . (۱) وقتيله کورنن بولور بر
 قرله ایله تمهیز ایلمنن قاپورن کورنن بر زائر کنده کی کش بر دهلیزک مبدلنده بولور .
 صاغ ، سول طرفلرندہ بولنان بیضی الشکلی کورنن ایسه شاتونک برنجی سورینه ایصال ایدر
 بر دیوار بر قاریده دیدیکمز کی متعدد قولهلرله تمهیز ایلمشدر . قلمه تک شمال جهته عمودی

بر صورتی بوشولان قبال اوزون بر مسافه ایچون دیوار وظیفه سی کورمکده در .
 قلعه شرقی مخصوص حفر اولنان درین بر واردی ایله نصیریہ داخلیدن تفریق ایدلدیکی کی
 شایه ایصال ایدن دار یوله حاکم اولوق اوزده سمزده (۳) رقبه کور تریلن محله برنجی
 سورک الک مهم قولسی انشا اولمشدر . سلطان قلاون قلعه سی فتح ایتدکن صوکره
 شایونک بو مهم قولسی اساسی بر صورتی تعمیر واوزون کتایه لر حک ایتدیروش
 ایدی . حایلنک جانب یسارنده بولنان جامع وقبیله طلبا اوله رقی انشا اولمش ایدی .

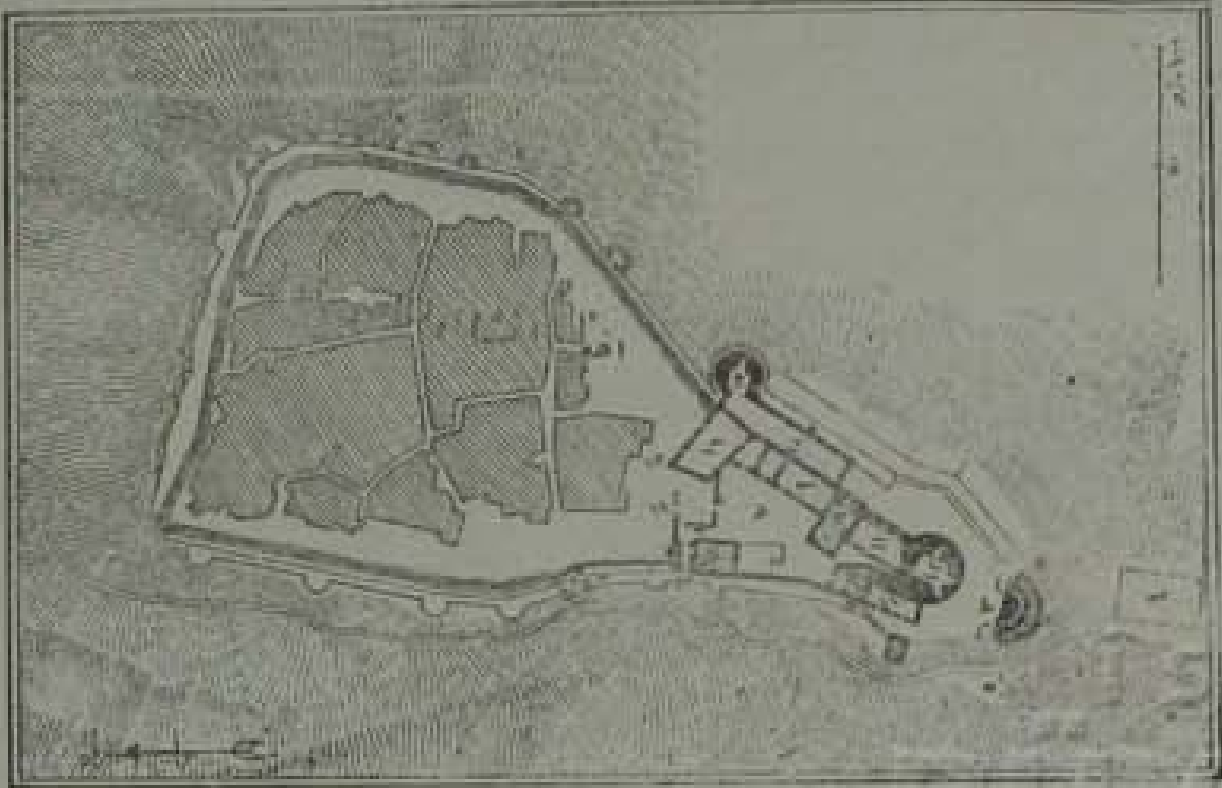
اشومعبدک جنونده کی ایکی قائل بنا (۹ رقیل) بیضی شکلده پاییلان حجر مرمرله تنور
 ایدلش وهر ایکی قات برد قاپو ایله ۱۱ رقبه کور تریلن و قطری ۲۹ متر و طولنده بولنان
 قلعه تک بیوک برجه وصل اولمشدر . بیوک بنانک دیوارلنده بولنان مازغاللرک مدافع لری
 دوشمن قورشونیدن مصون بولدیروش ایچون نه قدر ماهرانه بر طرزده انشا ایدلدیکی
 آز بر دقتله آکلاشیله ییایر .

۷ - بانیاک وضعینی و منظره خارجه سی

لاذقه لواته تابع مرقب قضاستک هنوز اوتوز ایکی سنهک بر مرکزی بولونان (بانیاک)
 قصبه سی شکی خارجه سی اعتباریه او قادار تر و تازه کورونبورکه (سترابون) کی قدیم
 جغرافیک (بانیا - *Bania*) سورتنده ذکر و عربلرک (بولونیا *Bulunia*)
 و فراتلرک (والانیا - *Valania*) و یاخود (والان - *Valanic*) ناملریله توله ایتد
 کلری بو قدیم قصبه تک بو درجه ده یکی برشکنده اظهار موجودیت ایدلجکی تخمین اولوالماردی .
 فی الحقیقه شمال و جنوب طرفلری بشیل باشجولرله و داخلی دخی تک توك ، جزیره و اوراق
 آماجلیریله محاط و مزین بولونان بو قصبه ده برون نظریله کولومسین بر حال واردیتک
 هر کسی کنیت مجذب و مفتون ایلدیور .

ضرب جهتدن ، بحر سفیدک مانی سولرینه قاروشان بوسه و بیل (بانیاک) کورمال
 جهتی دخی بر مقدار ده کیزه کشاده بولوندی کی (نهر الجم) ایله و شرقی جهتی ایسه
 (بانیاک) نیسیله جنوبی دخی (بانیاک) دره سیله محدود اولمشه نظر آ بو قصبه ده نیله
 ییایرکه بوتون عوارض ارضیه تک بخش ایدلجکی هر دورلو محاسن طبیعه دن نصیه دار
 فیض اولمشدر .

قصبه تک داخلنده رونما اولان بوتون بو کوزه لکلر جواردک بدایینی دخی علاوه ایله تک
 ضروریدی . شمال طرفلرند (صراطه) دانی ایله ده کیزه استقامتده برر بقعه سزینی
 اکدیاز (عرب الملک) کوی ودهاصوکره (جبهه) قصبه سی ونا اوزاقلره دوشروکسب

مەرىم قەدىمىنىڭ تەخسىياتى داھىلىدىمى

۱. قەدىمىنىڭ شەكلى بىر قولى ۲۰ قولى ۳۰ مەدور بىر زاۋىيە خارىجە ۲۰ مەدور بىر زاۋىيە ۱
 ۲. خىراجەت دوشىمى بىر قەدەر مازىنالى ۶ رەجىستىكە مەخلى ۷ شاتۇر جاۋانىسى ۸ مەسجىد (مەسجىد)
 ۹. كىيىمخانىسى ۱۰ خىراجەت ئىيىپە ۱۰ بىر قەدەر مازىنالى ۱۱ بىر قەدەر مازىنالى ۱۲ بىر قەدەر مازىنالى ۱۳
 ۱۴ خىراجەت ئىيىپە ۱۴ بىر قەدەر مازىنالى ۱۵ بىر قەدەر مازىنالى ۱۶ قەدىمى بىر مازىنالى
 ۱۷ كۆزلىك ئىشەككە قاپۇ سىياھ خەندەكە مەخلى بىر قولى ۱۸ بىر قەدەر مازىنالى

توضیح ایله این قوس بحرینك منتهای حدودنده بر کولسکا حائده کوزوکن (لاذقیه) مرکزی
 نهایت افك منتهاسته بر باموق کومه سی شکلنده مشاهده ایدیلان (جبل الاقرع)؛ شرق
 جهلرتنده ایسه (بانیاس) داغلك ارقه لرینه دوغرو اخذ موقع ایلدین (ذلو)، (برمایه)،
 (خریه)، (مشرفه) کویلی و صوکره بو کسک ویشیل بر تبه اوزرندیه بر تاج عمران
 حائده کورولن او قیمتدار (مرقب) قلعه قدیمه سی ودها بریده (جبل العازی) هر
 حائده بو قصبه به يك لطیف ورنکین بر منظره وسیعه تخمین ایتمکده در.

باخصوص (بانیاس) ك بو کسک بر قسمی تشکیل ایدن ونهایت یاریم ساعت مسافه ده
 بولونان (مرقب) قلعه سنك او هر آن باشقه دنگلر ارانه ایلدین منظره سی نه قادر شایان
 برستش ایسه بو قلعه نك جوارینه جعفرق بورادن سهوه سهوه تماشا ایدیلان بانیاس قصبه
 سنك یشیل آغاچلرله ماوی ده کیز آره سنده کولومسه ن مثلث الشكل منظره سی ده او مرتبه
 حاذب و سجاد در.

دیگر طرفدن (بانیاس) ك جوار اربعه سی دخی بو بو کسک قلعه دن سیره دالمق قادر
 دوقلی برشی تصور اولونماز؛ جنوب طرفلرتنده عکار ولبان داغلی رأس الشقمه به قدره
 شرق جهتنده قدموس داغلی شمال طرفدن کلیه و نواصره داغلی جبله ساحلی، لاذقیه
 ساحلی، جبل الاقرع ونهایت بر خیال حائده قبرس اطلسه، غرب طرفلرتنده ایسه نامحدود
 برده کیز و صوکره جنوب غریبه (ارواد) اطلسی مشاهده اولندیقی ایچون بو واسع
 منظره نك احتشامی مواجهه سنده ذهن انجذاب و حیرتله قاریشیق بر حمله منحس اولور.

۸ — بانیاسك منظره داغلیسی

بانیاس قصبه سی «خارجدن نه قادر ظریف و دلنشین کورونبورسه داخله دخی او
 مرتبه کویلی و درباردر. اساساً ایکی یوز خانه ایله یوز قادر دکالدن مرکب بولونان بو
 کوچوک قصبه نك اولجه بیان ایدلدیکی وجهه شمال، شرق، جنوب طرفلری و داخلنك
 بعضی اقسامی حقیقیه و سیره باغچه لرله و کونا کون آغاچلرله مستور بولندیقی ایچون بوتون
 قصبه بو بوجك بر باغچه ده اولر ایسه یشیلک آراسه سریشدیرلمش کوچوک بیاضی قولوبه لر
 بکزه مکده در. باغچه نك ده کیزدن اعتباراً شرقیه بانیاس دره سی شیمه قادر عرضی بر
 بو جوق و شمال و جنوبیه بولونان هر ایکی نهر آره سنده کی طولی ایسه ایکی کیلومتر دن
 فضله اولاندیقی ایچون بو کسکجه بر نقطه دن قصبه نك بوتون اقسامی بر دن احاطه ایتک قابل اولایلیر.
 باخصوص بو یکی قصبه نك از جوق منظم بر طرز ترتیبی وارکه مستقیده وها قیمتدار
 انکشافلره مظهر اولاجنی تخمین اولونایلیر. فی الحقیقه دکیزه موازی اولارق قصبه ی
 باشدن باشه قطع ایدن یول ایله بوکاسکتر باعمود بولونان دیگر بولر دوشونوله چک

اولورسه بائیسک منظم مزبوره آبراش اولدینی قبول اتمک اتمسا ایدر . بائیسک اکثر بوللری برخیاان سیزین حالده در . بو کولسکی لی بوللرده دولاشارق قصبه تک بکیلگنی تماشا اتمک قدار ذوقی برشی تصور اولونماز . گاه طرابلس شامک وکاه بیرونک یکی طرزده کی خانلری بر مقدار اکتیران قصبه طرز معمارینده اوله جاذب برحاک وارکه . . . بر چوق قصبه لر مزوره تصادف اولمشق نصیبی انسانه میسر اولاماز . بوتون قصبه همان همان مستوی بر ساحه ده انشا ایدلش ایسه بائیس نهری منبک جوارنده کی خانلر بر آز یوسکسکجه اولدینی ایچون بوراسی قصبه تک اؤک مشاومناز بر عجله سی سایلیر . [حارة القلعة] قاصبله کوسیم ایدیلن وشرق جهتی اشغال ایلدن بو محله دن ماعدا خریدنه [حارة الجامع] وشمالده اکتریا خرسنیاان اهالبنک اقامت ایلدیکی (حارة النهايه) واورطه ده ایسه حکومت قوناقنک جوارنده کی (حارة النرايه) ایسه بر بریه مختلف بر حالده درده نیله بیلیر . بائیسده بنالر بو بوجک دکتدر . بناً علیه مختصر وبقید اطلاقه شایان اولان بو اوچکوزلرده بک بارز بر تناسب وروغا اولور . اساساً قصبه ده نظر دخی جالب مؤسسه لر دخی بو قدر . ده کوز کسانده کی جامع و حکومت قوناقنی بنالری بیله دیگر اولردن فرقی سایبلاماز . قصبه ده بر کلیسا ، بر اولن ویا دیگر بر مؤسسه برشی بولونمازنی ایچون بائیس قصبه سی ظریف ومنتظم بر کوی تلقی اتمک ایجاب ایدیور . اوله بر کوی که هر شیدن اول تمیزچهدر ، بائیس قصبه تک تمیزلکی هر خصوصه جالب دکتدر . قصبه تک یلدی سکر بولی واردر که دیگر قصبه لر مزوره تصادف ایشیکمز کیریلکوردن بوتون مناسبه مصوتدر . اولری دخی شکایت ایدیلجهک درجه ده دکتدر . مع مافییه بوتیمزک اول قصبه تک بکیلگنه واهالینک — ایلروده بیان ایدیله چکی وجهه — اوزون سنلردن بری — (بائیس) قصبه سنه بولونمازوب خارجدن کتشی وپوراده برلشمش اولمائه واک مهمتی ایسه قصبه تک سو جهشدن عظیم بر قبضه مالک اولمائه مدیوندر .

شمالده زویقات منبی ، شرقده نهری تشکیل ایلن (عين البویه) ، (عين القلاخین) منبعلری کی متعدد منبعلر واردر که تمیز صوبیله بو قصبه ایچون جیدا بر مصدر حیانت اولیور . . . بو منبعلر درکه قصبه تک بشللگنی ، کوزه لکنی بخش ایدیورلر . صوصکره هر اوده به بر عطائی صوقوروسی موجوددر . بوللرده دوشونولورسه بوزانک تمیزلکی اسبابی تمین ایدلش اولور . خصوصیله قصبه ده کیز کسانده بولونمقله برابر بر طرفدن لاذقی و طرابلس آراسنده بر کدرگاه و دیگر طرفدن (قدموس) و نهایت (حما) ایچون بر خرچ اولاق اعتبارله هر کون زیاده لشن واختلاطلر قصبه تک بو خصوصه ترقیسه یاردم ایدیور .

هر حاله بو ایضا حائزى خلاصه ایدهدك بر اساسه ربط ایتمك ایسترسك دبه بیابردك
 بانیاں قصبه سی بك طرف بز تیز هكاهدرد . اوج دوت منبى حاوی ذریقات موقعی ، بنه
 او درجه ده منبیه مالك رأس التبع ، قصبه خارچنده و شرق شمالیده کائن (شیخ هلال)
 موقعی قصبه داخلنده کی پورتاقال و ساثر میوه بانجه لری ، ده کبڑ کناری ، نهر گذرکاهی ،
 نهر لوك منبیلری هر طرف بو قصبه کوزه لککر بخش ایدبور و الحاصل بیریل بیریل
 پارلایان منبیلریله ، یکی وییاض اولریله ، ماوی ده کبزیله ، یشیل آغاچلریله بو قصبه
 بحر سفید ساحلنك اُلسه و عملی اُك طرف و مستقبلده هر دورلو اعتلایه مستعد شهر
 باورولندن بری تلقی ایتمك ضروریدر .

۹ - احوال اجتماعیه

[۱] - بانیاں حالت اجتماعیه - بیکه قریب بر نفوسه مالك بولونان (بانیاں)
 قصبه سنك خرسیتیانلری اسلامله نسبتله نهایت اولنده بر درجه سنده بولوندی بی ایچون
 بو راسنی اسلام بر قصبه تلقی ایتمك اقتضا ایدهدر . مع ما فیہ بانیاں ك اسلام کتله سنده
 اوزون اوزادی به اجتماعی طبقه لر آرامق پیوده در . بناً علیه بورا اهالیسی حالی ،
 وقتی برنده اولانلره چانجه بك بسط اولارق کینتلردن مرکب اولمق اوزره ایکی بارز
 صنفه آیرمق قابلدرد .

هر مجیدن اولر شونی در میان ایدهدمکه (بانیاں) قصبه سی تروت محلیه سیله ویا طبقه
 متمولاننك حال طیفیه . بولونان نفوذ ویا تملیله معروف بر قصبه دکلدر . زیرا بانیاںده
 اُك ایلریده بولونان اوج دوت عالمك تحت تصرفلرندمکی اراضی نهایت ایکی ، اوج بیک
 دویمدن عبارت بولوندی بی کی املاکی دخی اولسنده محدوددر . حتی بو کیلرک سوی
 وارداتی باش بیوز لبرای دخی مجاوز ایتمه مکده در . کرک ذراعت و کرک تجارت واسطه
 سیله آنجنق بوقادار بر کلبری آلد ایدهد بیان بو عالمه لر منسوبی خاصه سکونه مسالدرلر .
 بولونان قاراشو اولان و صنعتلری دخی بوتون مناسیله بیطرفانه در . بوتلر قابل اولدی بی
 درجه ده ایشلریله مشغول اولورلر . بناً علیه بعض قشارده تصادف ایدیلن نفوذ غوغا
 لری ویا موقع یاریشلری و تقوق داعیه لری بورالده بر بولمش دکلدر . و بیان ایندیگمز
 اوزره بك از اراضیسی بولونان بو طبقه منسوبینك اساساً معتبده واسع مقصدارده
 مزارعلری بولونمادی بی ایچون بالطبع نفوذ ویا تسلطک محل تطبیق بولوناما مقده در .

دیگر طرفدن (بانیاں) اهالیسنك لاذقه ، جبه ، مرقب سنلردن طوبیلاشم
 اولمالری دخی بر برلرینه قاراشو مهاجم بر وضعیت اخذ ایتمه لرینه مانع تشکیل ایتمکده در .
 زیرا ارنی تأثیرات ایله بو کی معکوس دویمولره صاحب بولونمایورلر . برده فکر تجارت

و اکثر اختلاط و نحاس کی مؤثرات بانیاس اھالیسی بر برینہ فارشو مونس و نمزج بر حالت اجتماعیدہ بولوندر مقدمہ در .

بانیاس قصبہ نیک اکثر اھالیسی بوستانچی و با اصابقدر . بنا علیہ بونیلرک طرز میشتلرنہ یک بارز بر سادہ ک روغا اواقدمہ در . بانیاسدہ یا شاہا بیلیمک آذ ، جوق جالبشایہ متوقف بولوندیجی ایجون بانیاس ساکنلری کدل ایلہ متعف ایتمک جائز اولماسہ بیلہ کندیلرینک لزومدن فضلہ قاعنکار وساکن اولملری اعتباریلہ نشبت شخصی و واجہد و اقدام کی اوصاف کریدہ ایلہ موصوف دخی تلقی اولونامازلر . حتی ارکنلرک یوزدہ الیسی ہان ہان اوقومق ، یازمق بیلدیکی حالہ . بوندہ دخی قاعنکار اقدہ بولونہرق یک ابتدائی بر معلومات ایلہ اکتفا ایشلردر .

[۲] - مرقب قضائیک اھمال ایتمایسی - اوتوز بش بیک متجاوز بر قوسہ مالک بولونان مرقب قضائسدہ دین اعتباریلہ (اسلام) و (خرسنجان) ناملری تحندہ جمع ایلدیہ بیان ایکی کئلہ اجتماعہ موجود ایسدہ اوتوز بیکدن عبارت بولونان اسلاملری ، سنی ، اسماعیلی و نصیری و بش بیکہ قریب اولان خرسنجانلری ایسہ ، روم اورثودوکس و مارونی قسملرینہ تفریق ایتمک قابلدر .

مرقب قضائی خرسنجانلری (بانیاس) ک جنوب جہتلرنہ ، ساحلہ موازی بر سورندہ و ساحلدن برد ، ایکشتر ساعت مسافدہ بولونان بکرمی قدر کوی اشغال ایتمکدہ درلر . بونلردن اویچ بیک بش بوندی روم اورثودوکس و متیاقیسی ایسہ (مارونئی) در . روملرک مستقل اوق اوزرہ اولن بش و مارونیلرک ایسہ مستقل اویچ کوبلری موجوددر . مارونیلر اسلام بسائین کویسہ دخی اقامت ایتمکدہ درلر .

اسلاملردن سنی اولانلرک عددی آتی بیان رادہ سندہ در . سنی ل قضای مرکزی اولان (بانیاس) قصبہسی ایلہ بر قصبہدن بر ایکی ساعت مسافدہ بولونان طقوز کوی و قلعہ خوائی سبیلہ (زمین) کوی اشغال ایتمکدہ درلر . خوائیدہ اسماعیلر دخی موجوددر . اسماعیلرہ کئلجہ مرقبلرہ بولونان اسماعیلرک عددی قبولت سبیلہ بلسظراً (۳۶۹۸) قومدن عبارتدر . اسماعیلرک (حجاویلر) شہسی قضائک جنوبندہ بولونان (خوائی) ناحیہندہ (نھر الطمین) جوارندہ و ساحلدن برد ساعت مسافدہ کی ساحل اشغال ایتمکدہ درلر . اسماعیلرک دیھکر شہسی اولان (سوبدایلر) ایسہ قضایہ تابع و جہت شرقیدہ کائن بولونان (قدموس) ناحیہسی مرکزیلہ جنوبندہ کی کوبلردہ اسکان ایتمکدہ درلر . [۳]

[۳] فصل آلی ، اسماعیلر حندہ کی تدقیقان خصوصتہ علیہہ صغر ایدلر بیکدن بورادہ تکرارندن صراظر اولونشدہ .

بو بحث ایندیگمز ادیان و مذاهب منسوب نوسدن متبانی قالاتیری ایسه نصیریلردر .
مرقبده نصیریلرک مجموعی بکرمی بیک راده سندهدر . بو اعتبارله قضا سکنسک نلتانته
قریب بر قسقی نصیریلردن تشکل اینکدهدر .

مرقب نصیریلرینک نلتانی ، یعنی تقریباً اون دوت بیکی (حدادین) و (خیاطین)
اونلک دیکری ایسه (مناوره) ، (جردیه) ، (بشاروه) عشرتیلردن در .
عمومیتله مرقب قضاسی د اعلق اولدینی ایچون ذراعتده بویوک بر سعوت تصادق
یدلکدهدر .

بنام علیہ مرقبده تأمین معیشت خصوصنده رونما اولان موانع و مشکلات حبیبله
بوتون قضا اهالیسی فضله بر فعالیتله احتیاج کونترمکدهدرلر . حال بوکه قضا اهالیسندن
خاصه نصیریلر بویله بر سجهدن آز ، جوق محروم بولونقلری ایچون حیات اجتماعی لری
ده او نینده عظیم انحطاطله دوچار اولمشدر . باخصوص حرب اخیرک تحصیل ایندیگی او
سببل محرومیتلردن دولایی نصیریلرک بک بارز سقالتله دوچار اولدقلری بک واضح
مشاهده ایدلکدهدر .

اساساً نصیریلردن قنیر بولونقلری اوقاق تفک جنت سورمک ذراعتده بولونقلر ، اودون
کتریمک ، مویشی اوتلا توپ صانعق و نهایت (محموده) تمبیر ایندقلری (ساقامونیا)
نامیده کی اوتدلی طویللامنله و یا نکاره جیلک یا منقله ؛ حاللری بر آز ایجه اولانلری ایسه
مالک بولونقلری و بشونقلری استثمار و یا بوتون ذرع اینکله و یا قوزه بیلکله تمیش
اینکدهدرلر . بولردن بر قسقی دخی آمریشایه مهاجرت ایدن اقرهالردن توارد ایدن
بعضی مبالغه کینمکدهدرلر .

بوندن دولایی درکه قضاده بویوک مقدارده احتجاب ثروت و بساره تصادق ایدله مکده
اولدینی ایچون همان همان قنیر بولونان مرقب اهالیسی حرب اخیردن بک شدید بر
سوزنده تأثیر اولمشدر .

مستقبل دوشونمک و اونلک ایچون حاضر لائق سجه سینه مالک بولونغانان نصیریلر
— اولجه کرک دینلری و کرک ادیانلری موضوع بحث اولورکن بر وجه تفصیل ذکر
ایتدیگمز اوزره — هر دورلو تمایلات کماله دن محروم بولونقلری کی حیات ابدی علاقه
لری دخی بک ضعیف اولدیندن حال حاضرده بک پریشان بر مجموعه اراده ایدیوردلر .

قضاده ادیان و مذاهب مختلفه منسوبتک اشغال ایندقلری کویلر بیان ایدلدیگی وجهله
آیری آیری اولدینی ایچون هر کوی سکنسک هانکی دین و یا مذعبه منسوب اولدینی
بک لحظهده تمین اینک قابلددر . شونیده اعتراف اینجملی بزرگه قضا داخلنده حیات عمومی
و اجتماعیه اعتبارله اک ایلروده بولونان کویلر استاهیلرکدر . دها سوکره غرسنسان

کویلی و صوکره سفیرك اشغال ایندکلی کویلی کلیر .

نصیری کویلی ایسه بر طرفدن مادی و معنوی کیریلکلردن و نهایت کونا کون عمر و میتلردن ، سفالندن دولانی پک اَلم بر حالد و ونما اولمقد درلر . خلاصه نصیریلرک حیات اجتماعیه سی حقد و واضحجه بر فکر حاصل ایتک ایچون بر نصیری کویلی زیادت ایتک کافی در .

فی الحقیقه نصیری کویلی رنده سفالت ال ایله طونوله حق درجه ده کتیف بر حاله کلشدر . اکثر اهالی ، کونا کون عمر و میتلر . قائلانارق قیورانیور ، بر چوق کونلر واردرکه بوشامش و هر دورلو حیات ایشیلرندن دور قالمش در . چوجوقلر برر خرابه به مشابه کهن و سیاه قولوبلرک اوکنده کی طاش بیغیلرندن عبارت دومانی ، ایسی ، بوشی اوچانلرک اوکنده حرکتسز اوزامش ، باتیور و آللری قیبلداتقی بیله ایسته میوردلر . یسه ایشیز ، عاقل و یتاب بر حالد تک توك کورون بویوکلر دخی اوزون برمدندن بری یاری آج ، یاری جیلاق و فقط اکثری ناتوان کورویسوردلر . وجودلر جیلز ؛ قوللر و آیاقلر یامش قورو و ایچی برر دکنک پارچاسنه شیبه ؛ قارنلر شیشمش ؛ کوزلر دورغون و جهرملر صاپ صاری و صاچلر دخی داغینق و بریشان در . صیریلرندکی برتیق باجاورده خالده بولونان کوملکلر دوزاری بیله اوز میورد . جانی و یا بیروح اولدی بی بللیسز برر اسکلنی آ کدیران بو انسانلرک مسکلرینه کیره بی تجربه ایچی یکلز ، قابل ده کبل بو قنسا قوقان ، متعفن برلر . کیره مزسکلر . طاش بیغیلرینه بکزه بی بو قدا اوچانلر سیاه ، باسقی بر طاوانله اورتولو ؛ اطراق یسه طاشلرله محاط ، منفذسز برر و حتی زنداندلر . مدخاک جوارنده بر ایکی فرجه واردرکه بورادن ایچریده یانان اودوشلرک قارا دومانی جیقار و داخلیک رایحه عفوتی داغیابر . بو قاره اوبوقلرده بهضا قویونلرک ، اینجکلرک و سایر حیوانلرک دخی یاندی کورولمکده در . بر ایکی قاره شجره ، برتیق بر کجه ، نیم سیاه بر بورغان و نهایت متعفن بر طویراق . ایسته بو اوبوقلرک داخلیتم کوروان ایشلده بولدن عبارتدر .

نصیریلرده پک بارز بر حالد مشاهده ایدیلن بو سفالت روحلری دخی استیلا ایتشدر . هر نصیری سرایا بر هرکل کذب و انکاردر . نه سوره کز سوبله مزونه سوبله سه بالاندن باشقهنی بیلمز . صنی زمانده نصیری هر فکره دشمن در . عنادچی در ؛ هله قادیلری ، او ذواللی قادیلر ، بوس بوتون حائر اعتبار اولمادقلری ایچون فلاکتک اک سوک دررکه لرته کرفتار اولشدر . زیرا نصیرینک نظرنده قادین ، قابل اولدی قادار استعمار ایدیله بیلیر بر اینکدر . و احتمال که اینکک ، نظرنده دهها بویوک بر اهمیتی موجوددر .

والحاصل داغ باذلرند و اوبوشوق ، ناتوان و مدنیتم کربز اولارقی یاشایان بو نصیریلرک

يك فنا بر حالت اجتماعیه ده بولونقلری اعتراف ایلهك ضروریدر. حتی جهالت بونلری اوقادار ازمشدرکه قادیرك اوقومق یازمق بیله نه تصادف ایدلمهز. اوکلردن ایسه احتمال که اوقوبوب یازانلری یوزده اون درجه سنه ایصال ایتك بیله قابل دکلدر. بنا علیها مرقب سکه سنك مدنیه و نوره اولان احتیاجلری هر محلدن فضلدر و نیله بیلیر.

بو بخشری اکمال ایتزدن اول مرقبده آله ایندیگمز بعض اجتماعری ذکر ایده جکوز:

فی الحقیقه سوک بش سنه طرفده محکمه شرعیجه ناهل ایتدکلری معلوم اولانلرک عددی (۹۷) ایش. هر حالده بو عددک قیلر. مختص اولدینی طبیی در. بونلردن ارتوز ایکسی (۳۳۰) و (۴۴) ی (۳۳۱) ؛ (۱۷) یسی (۳۳۲) ؛ (۱) ی (۳۳۳) ؛ (۳) ی (۳۳۴) سنه هجریه لرده وقوعه کلدر. متأهلردن باش (۱۵-۲۰) آراسنده اولانلرک عددی (۱۵) ؛ (۲۰-۲۵) آراسنده کیلر (۶۴) ؛ یکریمی ایش یاشدن یوقاری اولانلر ایسه (۱۹) در. ازدواجلر اکثریا محرم و ربیع آیلری آراسنده نوج ایتکده در. طلاقلر کلنجه بحث ایتدیگمز بو بش سنه طرفده اون طلاق و توقاتی ظهور ایتددر. بو اعتبارله وسطی طلاق سنبار آراسنده ایکیننجی تجاوز ایتدیور دیمکدر.

مرقب فضاآنده سوک (۳۳۲) سنه طرفده بر قتل ایله (۶۹) جنجه و قباحت و توقاتی حدوت ایتددر. بو قباحت و جنجه لرده (۲۸) ی ضرب و جرح (۹) ی ایسه سرفتدر. قالاتلری مختصت سبیلردن نشأت ایتکده در.

نه بر حیات تقریبی، نظر آقصاده تجارتله اشتغال ایدنلرک عددی (۲۵۷) ذراعتله مشغول اولانلر (۴۲۵۳)؛ سنغله اوغراکلاری (۵۴) شخصدن عبارت ایش (۵۷۲۰) کینی ایسه سبباً ذراعتله اشتغال ایتکله برابر اکثریا اینسز قائنده ایشلر. طبیب و معمار و سایر مهنتده آتقی (۶) کینی بولونمقده ایش. بالطبع بوتون بو رقلرک يك ناقل و يك تخمین اولدقلری ذکر ایتکله لزوم یوقدر.

۱۰ - امراض صیه

(بانیاس) صیه سنك بونلری هر نه قادر شرائط صحیه آرز جوقی موافق ایسه ده نصیه نك اطرافنده متعدد سببلر بولونمساندن دولایی بوراسنی هم موقع وهم هوا اعتبارله رطوبتلی نلقی ایتك اقتضا ایدر. واقفا صوبك زیاد، لکی نصیه نك تمیزاکی خصوصنده يك بویوک باردیمی اولیوز ایسه ده صوبك اوستی آجیق بر حالده جریان ایتسی و هر کونا اختلاطاته ممرض قالمای حسیله نصیه ده يك بارز بر ناقل ممرض وضعیتده بولونمقده.

و دیگر طرفدن ایسایس منبعلرینک جوار باغچلرینی دخی اسقا ایده رکن وجوده کتیردیکی سو بیریکتیلری وجوارنده کی (نهر حرصون) باطافلقاری دخی خسته لک سرایتنه سبیت ورمکده در. فی الحقیقه قصبه ده (مالاریا) خسته انی یک موضی بر حالدده بولونبور. هر سه باری اهالی مطلقا بو خسته افه کرتسار اولمقده در. بوندن ما عدا ذکره شایان اولقی اوزره نیفوسیه و دیزانته ری خسته لقلرینی ذکر ایده بیلیرز. کچن سه طرفنده حمای نیفوسیدی دن (۴۰۰) و دیزانته ریدن ایسه (۵۰) مصاب وقوعه کتشدور. بولردن باری به باقین بر نسبی موقع طینک افامه سه نظراً وفات ایله مشدر. بولدن ما عدا امراض عینیه دن بایسده اکثریا (۱۰-۱۵) کیشی به مصاب ایلمکده ایسه ده دیلر شایان ذکر خسته. اقلر بولونماقده در.

سوک (۳۳۳) نسبی طرفنده ایسه امراض غرضیه دن اولقی اوزره (اقوله را) خسته انی بایسده ایجه تخریبات یاشدر. نینه کیم (۵۰) مصابدن (۳۰) ی وفات ایله مشدر. قصابه کتجه، قضایک ساحل طرفلریده و نینه کیم (زلو)، (دیرالشر)، (حرصون)، (قاموع)، (بسمرائیل)، مرقت، (بستان النجار) کویلریده دانما مالاریا مصابینه تصادق اولبور. ده نیله بیلیرکه بو کویلرده کی نفوسک یاریسی هر سه مالاریا به طوتولمقده در. قضایک دیگر کویلریده ایسه (مالاریا) وقوعاتی یک آزدور.

مع ما لیه کچن سه نیفوس خسته انی قضایا ایجه عارص مشدر. بر تخمینه نظراً قضاده بیکی منجاوز (نیفوس) حالدده سی وقوعه کتشدور و بونک باری به باقین مقداری وفات یاشدر. قوله رادن دخی یوزه قریب مصاب ویر مقدار وفیات وقوعه کتشدور.

قضاده ساکن بولونان اهالی بیتده بر مقایسه صحیه ده بولونیه حق اولورسه ایسه ایلی لریک صحت نقطه نظرندن یک موفق بر حالدده بولونقلری کوردولور. موقع طینی بونی هر طرفدن ایسه ایلی لریک تمیز لکنه و دیگر جهشندن ساکن اولدقلری عجللریک دخی دیگر بولور. نینله مساعد بولونماسته عطف ایتمکده در. قضاده صحت نقطه نظریده اک کویلرده بولونانلر نصیرلر در. نصیرلریک وضیعت عمومی صحیه لری یک الیم بر حالدده بولونمقده در... بخصوص سوک سه لر طرفنده بوس بوتون خراب بر وضیعته دوچار اولمشلر در. تشکیلات صحیه نامه قضاده بر طیب اله آشی مأموری موجود در. بوتون قضاده بر تک قباله بولونما دینی ایچون قایلر کندی کندیبه جوجوقلرینی ایلا دیتمکده درلر...

اسماعیلیلر حقده تدقیقات مجلیه

۱ - بیروت اسماعیلی لری

بیروتک لاذقیه لوانه تابع (مرقب) قضااننده اونه دن بری اقامت ایتمکده بولونان اسماعیل لری بری (قدموس) و دیگر لری (خوانی) اولاق اوزره باشلیجه ایکی منطقه بی اشغال ایلنمکده درلر . هر ایکی منطقه ویا تمیر رسمیسو ایله هر ایکی ناحیه ده موجود اسماعیلی لریک مجموع نفوس قیود رسمیه نظرأ اولجه ذکر ابدلیکی وجهه (۳۶۹۸) شخصدن عبارتدر . بو بکونک بر حساب تقریبی به کوره (۲۵۰۰) ی قدموسده و مشاقبسی ایسه خوانی ده بولونمکده در ...

قدموسده بولونان اسماعیل لری ، قدموس ناحیه سی مرکزندن ماعددا اون ایکی کویده اسکان ایتمکده درلر . باشلیجه لری (الشیره) ، (صورانه) ، (کاف الحمام) ، (عنرزخی) ، (قدموس) ، (زریقه) ، (قامة العلیقه) ، (حماسه قبلیه) کویلریدر .

خوانی ده مقیم اولان اسماعیلی لر ایسه ، اون یدی کوی اشغال ایله مکده درلر : بونلرده (عوزو) ، (بیلاجیه) ، (عنرزخی) ، (خوانی) ، (بری کیه) ، (بیت دیبه) ، (سجمانییه) ، (زانی ترکمن) ، (خریسه الفرس) ، (بیت سلهب) ، (مازوفا) ، (بیت قلم) ، (عوه) ، (بیت الاسمر) ، (برمانه رعد) ، (بلوچه) ، (تعاملات) ، (علییه) کویلریدر .

بو کویلردن دوت بش خانلی اولانلر بولوندیگی کبی اوتوز ، قرق خانلی اولانلری ده موجوددر ...

کوک قدموس و کوک خوانییده مقیم بولونان اسماعیلی لریک اونه دن بری بوزالده ساکن بولونقلری بیان ایتمیشدک . فی الحقیقه معلومات عمومییه قسمنده اسماعیلی لردن بحث ابدرکن ذکر ایتدیکنمز وجهه [۵] اسماعیلی لریک سوریه ده بولونقلری تاریخ ایجه قدیم در ، باخصوص اسماعیلییه شریفیه حکومتهک انقراضندر سو کوه اسماعیلی لریک اونه دن بری به دائمیقلری و شرقاً هندستانه غرباً - وریه قطعه سنه قدر بایدقلری معلومدر ... بناً علییه سوریه ده بولونان اسماعیلی لریک دخی بو مهاجرت اوزرته بو طرفلره درود ایتمس اولمالری محتملدر ... اساساً

[۵] صحیفه (۹۲-۹۸) ، مراجعت .

دیان اسماعیلیه تک مهد ظهوری بنه سلیمه طرفلری اولدیغی ایچون اسماعیل لک اوتعدن بری بورلرده اقامت ایتمکده بولونقلری قبول ایتمک لازم کلبسهده . بونلرک عدوتنک اولجه دهه زیاده عظیم بر یکنون تشکیل ایتمیکنی تخمین ایلمک اقتضا ایدهر . . . باخصوص صلاح الدین ایوبی بی اوزون مدت اوغراشدیر دقلری ویر روایت نظرأ دهه سوکره لری اونکله بر لکده سلیونه قارشو مختارده بولونقلری دوشونوله جک اولورسه اسماعیل لک حال حاضرده کندن دهه فضلہ بر نفوسه مالک بولونقلری اشارت ایلمک لازم کلبه . . . شونی دهه درمیان ایتمی بزرگه حال حاضرده کی اسماعیل لر شایان جیوت درجهده بر حضور و سکون ایچنده امرار حیات ایتمکده درلر . . . بنا علیه بونلرک او قدیم خونخوار و چکجو نیهلنلرک ایضادی اولدقلری اعتراف ایتمک ایچون کونا کون براهین ودلائل تاریخیه ایله نظمین نفس ایلمک ضرورده . . . حسی ایدیلمر . . . مع مابقه حال حاضرده کی اسماعیل لری جد لرینه بکزه مکدن منع ایدن بر چوق عوامل واردرکه بونلری ذکر ایتمک فائدهدن خالی دکلدر . . .

اولا — اسماعیل لک حال حاضرده بویوک آنگله لر تشکیل ایتمه مکله برابر کندیلرندن دهه توی ودهه کتیف آنگله لرله محاط بولونقلری .

ثانیاً — مختص رؤا دن آزاده بولونقلری .

ثالثاً — اساسات معلومه اسماعیلیه بی تروج ایلمک و یا یا شانایا بیله جک بر محیطه مناب مالک اولامالری .

رابعاً — اوزون عصر لر طرفنده عمر قیلنده بر هر اس تاریخی وجوده کتیر مک آغیر ومسائل ضربلره دوچار اولمش بولونقلری .

پوتون بو اسباب دولایبیله حال حاضرده کی اسماعیل لر نه خاقانلره تسلط و نه اهالی به

هجوم و تعدی ، نه اعتقاداتی هدمه تصدی ایلمه میوردلر . بالکتر بر آذ سوکره بیان ایلمه

چکمز وجهله بر رؤای قدیمی تخطر قیلندن اولاق اوزدم ذهلرلنده یا شانایان بر سراب

اعتقاداتک بخش ایتمکی بر اصل کاذبه اکتفا ایتمکده درلر . . .

۲ — اسماعیل لک تشکیلات حاضرده سی

دو بیان ایتمکمز منطقه لرده ساکن بولونان اسماعیل لر — متعارف اولدیغنه نظرأ —

ایکی بویوک فرقه به اقسام ایتمکده درلر :

بونلردن (حجابلر) خوابی ناجیه سی و (سوبدانلر) ایسه قدموس ناجیه سی اشغال

ایلموردلر . هر ایکی فرقه پائنده نظامات دینیه اعتبارله موجود فریق یارتمی مبعث

آنی به ترک ایتمکله برابر بوراده شوق درجق درمیان ایلمه بیلیررکه بو فرقه لک هانکی

تاریخچه و نه کبی مقاصد و غایات ایلله اشکل و احراز موجودیت ایلله دکتری بزرجه تمامیله معلوم ده کیلدر . باخصوص اسماعیلیرک عقیده دینه لرخی کتم و اخفا خصوصنده کی نصب شدیدلری بو کی نقاطک سنور و توضحه بر مانع تشکیل ایتلمده درلر . واقعا فرقه لیرک حائز اولدقلری (حجازی) و (سودیانی) اسملرخی صرف الفاظدن متولد برر قرینه ایلله توضیح ایتک و یا خود برر قصبه و یا محل استه مشابهدن دولایی برر صورتله تأویسل ایلله ک حائز کورونور ایلدهه بالطبع بو بولده کی ایضاحلر برر برهانه اقتران ایتدکجه قیمت علمیه یی حائز اولاماز .

و الحاصل کندیلرینه نسبت اولونان عقیده لرده کی جزئی و یا کلی اختلافات ایلله آری آری برر شخصیت ازانه ایلدین بو ایکی فرقه نک بزرجه موجودیت لرندن باشقه تمامیله مثبت بر حقیقته مالک اولمادیقمزلی اعتراف ایلله مک ضروریدر .

فی الحقیقه روایت ایلدیکه نظرأ بوجوارده مقیم بولونان اسماعیلیر بوندن الی کسور سنه اول « امام » سز قارقلرندن کندیلرینه « امام » تخریسنه باشلامشله و نهایت « ۱۲۸۴ » سنه هجریه سنده هندستانده حیدر آباد شهرنده « علی » نامنده برینک کندیلری ایچون مقتدا به اولاییله جک اوصاف مالک اولدیغنی ایشیتدکلی ایچون تحقیق هونقی مقصدیلله بر هیئت انتخاب و محل مذکورده اعزام ایشلردر . هیئت « هر نه قدر « علی » نک اوصاف مطلوبین حائز اولاماق حسیله امامتی رد ایتش ایلدهه بومیاید « محمد الحسن الحسین » نامنده برینک دخی ادعای امامت ایتدیکنی استخبار ایتملری اوزرینه بومیایه توجه عزیمتله مومی الیه استقصای احواله ذتاب ایتلردر . « محمد الحسن الحسین » ک بوکره اوصاف مطلوبینی حائز بولوندیغنی کورمن مذکور هیئت مومی الیه ک امامتی قبول ایلدیرک بملخصتارینه عودت ایتشلر و کیفیتدن دینداشلرخی خبردار ایتملری اوزرینه ساولردم بویله اشترک ایلدیرک زکاتلری « محمد الحسین » « ارسال ایتکه مبارزت ایلله ایشلردر .

سنه اول « محمد الحسن » نک وفات تاریخ بولونان « ۱۲۸۸ » سنه هجریه سنه قدر دوام ایلدیش در . . مع ماقه وفاتندن سوکره برینه کچن « علی شاه » دخی بورا اسماعیلیر- نندن ینه بر قسمی طرفندن امام طائمش و « ۱۳۰۸ » تاریخنده وقوع وفاتی اوزرینه موقنی اشغال ایلدین اوغلی « محمد شاه » ک دخی مذکور فرقه جه امامتی محافظه اولمشدر . .

شونقی ده در میان ایتلی بزرگه مومی الیه ک امامتی بالکزه حجازیلر « طرفندن قبول و « سودیانیلر » طرفندن ایسه اوصاف مطلوبه یی حائز بر امام بولونامادیلندن بختله مذکور اماملرک امامتی رد ایلدیکده بولوندیغنی ایچون هر ایکی فرقه بیننده کونا کون منافسه و سنازعلهر سببیت و برمکده ایدی .

نهایت امامت مشترکاً تحقیق احوالی همچون هر ایکی فرقه منسوبیندن مرکب اولوق
 اوزره بر هیئت تشکیلیده هندستانه اعزامه و بو صورتله مازطانک بر طرف ابدله رک و وحدت
 عمومی تک تأییدیه قرار و برنشردی . بو هیئت ۱۳۱۲ ، تاریخته هندستانه عزیمت ایله مش
 و وظیفه سی ا کمال ابدء رک عودت ایتمشدر . بونک اوزرینه سویدا ایلردن بر قسمی دخی
 و محمد علی شاه ، ک امامتی قبول ایلمش ایسه ده . بر قسم دیگر ی اسکی و ایلرته . نسیان
 ایله مشلردر .

بو هیئت میاتنده ، شیخ احمد محمد ، محمد علی شاه ، طرقتدن ، مکه ، نامی و بریلان
 بر ماوردیلله توظیف ابدلرکی کی معیتنه ، کامریا ، و داهی ، ناملریله ایکی شخص دخی
 نمین اولمشدر . مکه ، تک داهی ، ، کامریا ، تک ایسه ، وزیر المینه ، یاخوده قابض
 مال - تحصیلدار ، و داهی ، تک ایسه ، وزیر المیسره ، وظیفه سیله ، موظف اولدقلری
 روایت ایملگده در .

شیخ احمد محمد ، بر روایت نظراً برادری ، اسماعیل ، دخی و سیف الدعوه ،
 نامیله ترفیق ایلمش اولدنی همچون بو ایکی برادر دیانت اسماعیلیه یی نشره قیام
 ایتمش و بر طرفدن مبدلر کشایدله برابر بر لکنده استصحاب ایتمکری محمد علی
 شاهک موطور ایسته تمید ایتمی اوکرتمش و اونک ایچون و زکاة و نجویه ، ناملری
 تحته کللی مبالغ و اعانات جفته مبادرت ایله مشلردر .

حما به تابع و سلیبه ، موعنی - که دیانت اسماعیلیه تک مبدللهوری اولدنی معلومدر -
 مرکز فعالیت انحاء ایله یی بونون بو اشخاصدن هر برینک نه رک یی وظیفه ایله ایله
 موظف اولدقلری معلومده کیل ایسه ده ، کیلرک بر داهی اولدقلری محته در . مع مابقه
 بو جهت ایلروده وضعت دینه لرندن بخت ایدر کی بر مقدار توضیح ایتمک چالیشه جفر ،
 و الحاصل بو اشخاص و شیخ ، نام ظاهری سی آئنده اوتوبه بری به عزیمتله ۱۳۱۶ ،
 تاریخته قمر هر دورلو و سالک توسل ابدء رک جمع ایتمکری تقوی و محمد علی شاه ، ،
 ایصاله قرار و برمش و شیخ احمد محمد ، ایله برادری ، شیخ اسماعیل ، و معتلرکده . اوج
 دقلری بولونده یی خالده هندستانه عزیمت ایتمک مقصدیله طرابلس شاه گشلردر ،
 حکومت بونی خبر آلماسی اوزرینه جمله سی توقیف و شام حبسخانه یی سوق ایله مشدر .
 ایکی برادر هر نه قدر مذکور حبسخانه ده وفات ایتمشدرسه ده دیگر بخت توقیفه آتسان
 دقلسی حرینک اعلاق اوزرینه محبسدن فورولمشلردر . بولردن شیخ احمدک دیگر
 برادری ، شیخ نصر هندستانه کیتدکن سوکره عودت ایتمش و شیخلکنی اعلان ابدء رکینه باره
 جفته توسل ایله مش و طوبلادنی شور و فیردی ، محمد علی شاه ، ایصال ایتمک مقصدیله
 تکرار هندستانه عزیمت قرار و برمش ایسه ده حکومت یی به خبر آلهرقی مذکور خوددن

الده ایدمه بیلدیگی بر قسمنی لاذقیهده زراعت مکتبی تأسیساتنه صرف ایدلمک اوزره
مصادره ایشدر .

شیخ نصر ایسه کیکن سنهوات ابتدکی ایچون هنوز اشغال ابتدکی مقامده کندایسی
استخلاف ایدن اولامشدر . بالکیز برادر زادهسی کندایسه وکالت ایتمکده ایش . شیمدیکی
حالدده بیروت اسماعیلیلرینک باشلیجه اوج شیخی وارمش اینکیسی و خریه الفرسدهده بری
ایسه و عقر زری و ده بولونقدهده . بولنزدن ماعدا و شیخ وکیلی و نایبده هر کوبده
بیر کیشی دخی موجود بولوندیقه باقبایسه اسماعیل لرك حال حاضرده دخی درجه درجه
تشکیلات دینهلری بولوندیغنی قبول ایلمک اقتضا ایدر .

۳ - اسماعیلیلرینک شکل حاضری

[۱] - اسماعیلیلرینک اسرارلی - اسماعیلیلر دینک شکل حاضری حقیقه ایدمه ایدمه
بیلدیگیمز معلومات شیمدیکی ذکر اینجوزدن مقدم اسماعیلیلرینک اون عصری متجاوز مدید بر زمان نظر
قنده کی استحال لرینی تلخیص و اشارت ایلمک ضرور ایدر . اساساً معلومات عمومی قسمنده اسماعیلیلر
عیل لره دائر در میان ابتدکیمز تدقیقات مخصوصه ک مطالعه سندن دخی اکلاشیلاجینی وجهله بو
دین اشغال ظهور و انتشارنده کی اوساق مزمنی محافظه ایدمه ممش و بک آرز بر مدت نظر قنده
گوننا کیکن تبدلانه دوچار اولمشدر . باطنیه ، قرامطه ، حشیشیه ، بابکیه کی دهسار
چونی ناملرله اظهار موجودیت ایدن و تعیر دیکرله بو اسملر آلتنده هر نوع استحال لره
معرض کلان اسماعیلیلرینی ، بر قاج عصر نظر قسده بوس بوتون طایفایله ایحق بر
حاله کلشدر .

فی الحقیقه ایلمک زمانلرندده صاف بر فرقه شیعیه دن عبارت بولونبور و آنجق اسماعیل
بن جعفر ک امامنه قائل اولمق ایستایله و امامیه دن آریلورودی . پنا علییه ذات باری
ایله ایسولک عالم اولان عقیده رنده دوچار تردد اولاجق بر جهت تصادق اولتما بوردی .
حضرت علی ابن ابی طالب ایسه بر خلیفه دن بر امامدن باشقا بر صفتی حائز بولونما بوردی .
خلافت دخی بویلهجه قائل علی به منحصر قابلورودی .

حالد بوک ، بر مدت صوکره بو شمه دینهلی کندی منافع سیاسی و دینهلرینه آلت
انخاذا ایتک ایستاینلر باشقا بر حاله قلب ایستیلر . اولایمه مستوره وائمه ظاهره مسأله سی
اورتهیه آندیلر ، اونی متعصب و نبی ، لرك درجهلری کیفیتنی باش کوستردی . ناطق و لر
و اساس و لر ایله اولنلرک عددی ذهنلری اشغال ایتمک باشلادی . بو سوورته - اولجه
بر تفصیل بیان قلدیننی اوزره - محمد بن اسماعیل بر نبی ناطق و اولبورمشدی . عینی

بیروت ولایتی

زمانه پیغمبر لکرنده شبه بولونمایان بر جوق دخی و لر عقیده خارجی تلقی اولونوردی
یونردن یا لکر آلبسی انتخاب و متبایسی ایسه بر امام نامی نخنده معاون منزلهتسه
تزیل اولونوردی .

یوندن سوکره آرتیق اسماعیلیه ، اسرار و خفایا ایچون بر تلافیکاه تشکیل ایتشدی .
دخی ناطق ، نهایت ، مهدی ، عقیدهسی افکاری استیلا ایتشدی . نسل علیدن اولدقلرنی
روایت ایدن بر چوققلری ظاهر آ امام و حقیقتده بدعوی دخی ناطق ، و اخود دوشوردن
دوشردیه اوتندن بری بکله نیلن برده مهدی ، اولدقلرنی ادنا ایدرک موقعلرنی تحکیم
ایله یور و دورلو دورلو تاثیرات آلتنده بوللرنی شایبران خلق کنددی طرفلریه چکمه
موفق اولبورلردی .

آرتیق قرآن ، آیات کریمه راست کله معنایه تفسیر ایدیلور و واضح حکملری برلورن
باطنی ایله تلورن ایدیلورک شریعت محمدیه بوس بوتون طایفلامایا حق بر حاله اقراخ ایدیلورلردی .
نهایت بر بری تعقیب ایدن استحالهلر نتیجه سنده اسماعیلیه مذهبی تکالیف شرعیه دن تجرید
نفس ایتک ایچون قورولمش بر طرفندن عبارت اولمشدی . بورا ده بکله کدن سوکره
اشترک اموال اساسی بر طرفندن تلقین ایدیلرکله برابر دیگر جهندن هر دورلو مذهبی
تجوز ایدیلور و الاحسانوان ایسه بر دستور مقرر تشکیل ایدیلورلردی .

بر ایکی عصر طرفنده اسماعیلیه مذهب قدیمی دیگر مذاهب و عقائدک تأثیر و تاثیر ایدیلور
اوقدار حیرت انگیز تبدیلر کوسترمشدی که بو دین سالکلری و خاصه اماملر آرتیق امامتله
خلافتله وحی نبوتله قساعت ایچیلورلردی . کندیلرنی دروغلورون دوشردی به الله و
تجد ایتدی بر شکلی اولدقلرنی کوسرهرک مرتبه الوهیتی بیلدیرنجه اولدقلردی و بو طرفده
تفسلری تألیه ایدرلرکن الوهیتک علی ابن ابی طالبدن اعتبارا نسل بعد نسل کیشیلریسه
انتقال ایتدیکنی ودها اوللری دخی خلقتدن بری حضرت علیدن مقدم دخی بو محسوسک
دوام ایتکده بولوندیغنی درمیان ایدمچک قادر ایلری به وار ایلورلردی . بورا ده بکله کدن
سوکره بوتون شریعتلری وضع ایدن ، تجلری ارسال ایدن بوتون کاشفانی کاداره ایلر
آنجیق کنددی شخص قدسیلری اولدیغنی بی پروا تلقین و نشر ایله یورلردی .

والحاصل اسماعیلیه مذهبی اسماعیل بن جعفرک امامتی کیتیلندن باشلا یازق استحالله ایدم
نهایت الوهیتک تجدی عقیده سنده قرار قیلمش و نارنجاده مثبت اولدینن وجهله بو عقیده
اوزون عصرلر طرفنده انکشاف و نمایه مساعد شرایط بولدیغجه بو بوجک کتلهلر طرفندن
مدافعه ایدلشدر . بنا علیه حال حاضرده مرقب طرفلرنده اوچ دوت بیک کشیدن
عبارت بولان قدیم اسماعیلیه احنفادینک تشکیل ایتدیکنی کتلهنک دخی حساده ، ابراند
وهندستانده موجود بعض کتلهلر کی بویله بر عقیدهیه صاحب اولدقلرنی کوررسهک

حیرت اشتمککنز لازمدر . زیرا جهل و ظلمت ماضیده کی جدلری ناسل بت برستلک
توغندن بر کر بویه . سور و کله مش ایسه هر حاله نور و عرفاندن یک دور اولان بو زوالی
انسانلری ده بویله بر درکه منحصه بر لائشدر .

شونیه در میان اخیلی بزرگه ، بیرون اسماعیلی لری حقیقه بو کره اجرا ایتدیکنز
تدقیقات دخی بزه اسماعیلیه تک صوگ استحاله لری نتیجه سنده تحصیل ایلدین سالف الذکر
عقیده تک موجودیتی اظهار ایدمک دلائل اراهه ایشدر . واقعا بو خصوصه بیان
مطالعات ایلدیلر ، اسماعیلی لریک (سوبدانی) و (حجابوی) ناملریله معروف بولونان اقداسی
پنشنده فرق بولوندیغنی افاده ایتدیکنده درلر . بونلره نظرآ و سوبدانیلر و عندیده و قطب
الوقت ، نامیله بر رئیس دخی تک بولونماسی ضروری ایسه ده حال حاضرده شرائط لازمی
حاضر بر شخصی بولونمادیغنی ایچون ظهورینده قادر انتظار ایلدیک مجبوریتسنده
بولونماده ایشدر .

حال بوکه حجابویلر ، - اولجه بیان اولوندیغنی وجهله - - الآن بو مابیده امانت ایتدیکنده
بولونان و محمد علی شاه و ک الوهیتده قالدیلر . ظاهرآ و امام و نامیله ناقیب ایتدیکلری بو
شخص ایلر لنده الوهیتک تجسد ایش بر شکلندن باشقا بر شی دکلدر . فکر لرنجه حضرت
سجده شکلده رونما اولان الوهیت اسلاً بید نسل و محمد علی شاه و . تمیز دیکرله و آغاخان و
دستمال ایش ایش . حجابویلر - بو خصوصه کی مدعایری بر وجه آتی ایضاً سائله اکیال
ایتدیکنده درلر :

کبریا کوردونون بر و آه و ایتمیق کار عقل دکلدر . حال بوکه و آه و تاقین
شریعت ایچون اظهار موجودیت ایدر . و بر شخصی سورتنده تجسد ایلر . حضرت علی تک
سالمیق بولونان و آغاخان و الوهیتک بر شکل منجسندن عبارتدر .

هر دیندر اسماعیلی لریک هر ایکی فرقه سی اساس عقیده ده اختلاف ایشم بورد ایسه ده . بو
شکیلی منجسده اولمده درلر . حجابویلرک و آغاخان و ای آه طایفه قلری کوستره جک تک
واضح دلایلرضی وارددر . بو میانده اولمق اوزره بر فاجی ذکر ایدم بیلیرز :

اولا - و آغاخان و ک قوطوغرامنی انسانی عبادتده بر ماضه اوزرینده وضع ایدمک
اوکا متوجه بولونقلری حالده رکوع و پاسجود ایتدی لری .
ثانیاً - انسانی عبادتده تلاوت ایتدیکلری دغالر (۵) ده و آغاخان و ک و حق و و روح
الوجود و و حقی مبود و ناملریله یاد ایلدیکنده بولوندیغنی .

(*) بر دعای فصل آئیده جینا درج ایدم بکر .

بیرون ولایتی

تاریخ — حریک اعلانی عقیدتہ یک آثر بر مدت الظہار ابتدکاری دینی ابرافرنده
ولایتہ الا السلطان محمد علی شاہ و عبارہ سنک منقوش اولماسی در .

وتون بو دلائل حال حاضرده کی اسماعیلرک ناصل بر عقیدتہ اساسیہ مالک اولدقلری
ارائہ ایتکده در . مرہ قادر و محمد علی شاہ ک ناصل بر شریعتہ صاحب اولدینتی بیلہ بیور
ایسارہ متعارف اولدینتہ نظر آد مکه و تیبہ سنک بر دینی و باہمی بولوندینتی روایت
ایدا کند در . مکه لر و محمد علی شاہ طرفدن ترتیب ایلمن دعاری جاری آتار ایله
ارسال اولتقدہ ایش . خلاصہ اسماعیلی لردہ حال حاضرده همان بیت پرستلکک جاری
بولونین در میان اولونیور . بو مدعا آئیدہ کی ایضاحات ایله تمسابلہ کسب توضیح
ایلمہ بکدر .

(۲) — اسماعیلرک عبادتی ردعاری — اسماعیلی لردن بمضیلرک تکالیف معروفہ
اسلامدن بر قسمی ظاہراً ادا ایتکده اولمالریہ رغما حقیقت حالہ و محمد علی شاہ ک
برہ آد اولدینتہ قائل اولدقلری ایچون بوتون عبادتلری اوزکا حصر ایتکده ایشلر .
زیرا شاب و یامان ایتک قدرتی و شاہ و منحصرص اولدینتی ایچون کندی اوامردن
ایف و انحصوص کندینتہ قارشو توجیہ عبادت ایتک صورتیلہ جتہ نائل اولتیق
سود سادہ دور .

بر لحقیقہ اسماعیلی لرہ کورہ بری صباحین فجر زمانندہ و دہلری ایسہ آتاشاملین
شفقتن سوکرہ هر کون ایکیشر ساعت دوام ایلمن بر عبادتلری وارد در . بولونتی
و مددہ نامیلہ معروف محفلردہ انا ایتکده درلر . اسماعیلی لرک عبادتی سکر اولدینتہ
تریبندہ بیاض یا مائلی و فارسی قارشویہ کشادہ ایکی قابولی بر اولمدهن عبادتہ و بو
اوطانک اک مناسب بر محفلدہ و محمد علی شاہ ک فوطوغرافیس آسبلی در . بولونتی بالحقا
زیادت نامہ بر شیتہ تصادف اولونماز . پردہ ایکی حصیر سوزولدر . اوطانک ادرط
سندہ ایسہ بردن اوتوزہ فرق ساقیمترہ بو ککلیکدہ و ایکی ستر طول قیازم ستر
عربندہ بولمیز تختدن معمول بر ماسہ بولونور . هر کویده بویله بر معبد موجود در .
اسماعیلی لر اوقات مذکورده بو معبدہ داخل اولور و ماسہنک اطرافندہ «لقه اولورلر .
قادر ایسہ اک صولک حلقہن تشکیل ایدرلر . عبادتک اداسی ایچون و شیخ ک ریاحود
و شیخ وکیل هتک حاضر بولونماسی لایمدر .

بیادہ یا تلامازدن مقدم و محمد شاہ ک فوطوغرافیس کال تنظیملہ ایندیریلدک . اصہنک
اوزدینتہ وضع اولونور و اولاشیخ طرفدن سلطان محمد علی شاہ دہنیلیر و بوسورتکہ عبادتہ بدأ
اولور بولی تمسب ایدن بر سجوددن سوکرہ «علی الله» دہنیلیر ؛ بولنک اوزدینتہ جماعت

ہب ہر آغز دن صحیح اللہ ، دبرار ، و بویلہ جہ دعا بی ادا و سلامتی ایشاہ بانلا لور .
سلامت انسانندہ باشلری فوطوغرفی ، چہتہ اکٹک سورتیلہ رکوع ویا تمیر احرہ سجدہ
ایلرلر ، وحتی عبادت آرمسندہ ، کار ، کریم ، رک ، شرم ، کگلرلی اللری ایشارنتہ ،
کو کدلرینک صاغ وصول طرفلرینہ کوتورہ رک و بر صلیب اشارتی بابارق سوبلرلر ، ودعا
عقیندہ ماصدہ کی دلنکرہ بارہ وضع ایدرلر .

اسماعیل لرک بو عبادت انسانندہ تلاوت ایدہ چکری دعالر و محمد علی شامہ طرندن
مکہ لور ، تودیح ایدلشدور . بو دعائک بر قسمی ، مطالعہ سندن دخی آکلاشیلہ جنی و جہلہ
و اردو ، لسانیلہ اوزلشدور . مع مافیہ بعض یرلوندہ عربی و بیضادہ فارسی جملہ
موجوددر . بو دعائک ببولک بر مشکلاتہ اللہ بلدیکمز بر سورتنی ہیئت مجموعہ سندہ
حصولی طیبی ہولونان بوتون خطبات و تقاض استساجینہ بہ ، عمأ بر وجہ آتی عیاً برایہ
درج ایسکی مناسب کوریسور : (*)

کفیۃ صلاۃ الاسماعیلیہ

[بقول مولانا الہندی] ، [شیخ احمد محمد] ، [قاضی مال شیخ حسرا] ، [وزیر الہیہ] ،
اللہ مرہا   مکہ دعا برو   کامریا دعا برو   یاہی دعا برو
جملہ جوی دعا برو و سلامۃ مولانا

سلطان محمد شاہ علی ا وسجدون وعند البام من السجود بقول الشيخ [علی اللہ
[بچیلو / ارفا] صحیح اللہ مولانا سلطان محمد شاہ حاضر امام حق نام پیرشاہ [عدد ۱۰]
شاہ جی بقول کریم مولانا سلطان محمد شاہ علی ا وسجدون وعند الرفع بقولن ا صر
والبلا و الخیر ولا الہ الا اللہ [رحیم قسیم کریم خنداوند حضرت بزرگ ہاں بروز
دعا برو دیکس مان حاویس بچہم دینی خنداوق سری مولانا سلطان محمد شاہ علی
[روسہ وول ویکدور الانفاذ کامنی] حق پاشاہ حضرت عاد ایافت وسری مشی رب
اکری سن وسری قریشی داہ نرسن بودشیت سام سلام مسکان اسلام حادان - امان
ساقان عدنان معد نزار مضر الیاس مددکہ خذیمہ کڈانہ نصر مالک فہر لوی قیبرک سری
قلا برک قصی عبد مناف ہاشم عبد المطلب ابو طالب و بی سری حق مولانا صرافو علی
حق مولانا شاہ حسین حق مولانا شاہ زین العابدین حق مولانا شاہ محمد الدار حق
مولانا شاہ جعفر الصادق حق مولانا شاہ اسماعیل حق مولانا شاہ محمد اسماعیل حق

* اصول عبادتہ تعلق ایدل قسملر معتزمت داخلندہ کوچوک برلرلہ کوشترلر ، دعا برو استخ
ایدلر بر اصول حقانہ کی ایضاطی مرتبہ اولاری قید ایسکری ایہون اصل محافظتہ اولونیشور .

مولانا شاه رفي احمد حق مولانا شاه تق محمد حق مولانا شاه رضى الدين عبد الله حق
 مولانا شاه محمد المهتدى حق مولانا شاه قاسم حق مولانا شاه منصور حق مولانا شاه
 مير حق مولانا شاه عزيز حق مولانا شاه حاكي حق مولانا شاه ظاهر حق مولانا شاه
 مستنصر بالله حق مولانا شاه تزار حق مولانا شاه هادي حق مولانا شاه مهتدى حق
 مولانا شاه قاهر حق مولانا شاه علا ذكره بسلام حق مولانا شاه جلال الدين حسن
 حق مولانا شاه علا الدين محمد حق مولانا شاه ركن الدين خير شاه حق مولانا شاه
 حسن الدين محمد حق مولانا شاه قاسم شاه حق مولانا شاه اسلام شاه حق مولانا شاه
 سلام شاه حق مولانا شاه مستنصر بالله حق مولانا شاه عبد السلام حق مولانا شاه
 تحريب ميرزا حق مولانا شاه ابو النور على حق مولانا شاه مراد ميرزا حق مولانا شاه
 ذو انقار حق مولانا شاه نور الدين على على حق مولانا شاه خليل الله على
 حق مولانا شاه تزار على حق مولانا شاه سيد على حق مولانا شاه حسر على حق
 مولانا شاه قاسم على حق مولانا شاه خليل الله على حق مولانا شاه حسر على حق
 مولانا شاه على شاه حق مولانا سلطان محمد شاه امام حاضر موجود هادي المهتدى
 صاحب الامر وقائم العصر مولانا سلطان محمد شاه صاحب الامر والزمين روح الوجود
 وحى معبود [والسجده] اللهم يا مولانا انت السلام ومنك السلام واليك يرجع السلام
 وعليك انا سلام حيننا بنا بسلام وادخلنا دار السلام تباركت وتعاليت يا ذا الجلال
 والاكرام بفضلكم ورحمتكم يا مولانا [عدد - هـ] بلطفك وكرمك يا مولانا [عدد - هـ]
 لا حول ولا قوة الا بك يا مولانا [عدد - هـ] ذود ذود فرياط يدى يا مولانا اللهم يا سيدي
 منك مهدى وعليك متمدى اياك تعبد واياك نستعين يا ابا الفوت الخفي يا على ادرى سكتي
 باطنك الخفي توابي رحمتي مرحمتي سبحو محمد مربي على محمد بك خدا حق شانه دفع بلا
 لا اله الا الله محمد رسول الله مولانا امير المؤمنين على صحيح الله حسينا الله ونوكلو بكنتم
 المولى ونو العير غفر انك ربنا واليك المصير دعا يتج يا جيبى ويني شاهى در نامه قبول
 كرى مولانا سلطان محمد شاه [وضعا ايديهم اليقين من الارحام يوقوهم الى التعقيب ويقولو]
 كار كرم دك شرم [وتم يضعون ايديهم فيهم ويقولوا لبعضهم] شاه ديدار [ويسجدون
 ثم يرضون ويقولوا] مولانا سلطان محمد شاه حاضر امام حق نام پير شاه [عدد حسب السجده]
 يا شاه بفصل دهيك در غايك عمر دارك ايشي كداريك پنج باهيك ديدار حوقيب حكرم
 جيرهكي جوطى موبكى موكدى مولانا سلطان محمد شاه على على الله [سيده و حاله السجود]
 بر ركبلى جمله معدر قدر خيتر خشندر خده مرده نبدن سر نامه غنا غار شاه تونجيش
 بخش هار مشكى واحسان مولانا سلطان محمد شاه على [در رفون من السجود البسه]
 لا اله الا الله الحى القيوم ملك الحق المين لا اله الا الله الملك الحق اليقين مالك يوم الدين

العلیٰ العظیم لا الہ الا اللہ الحلیم الکریم لا الہ الا اللہ محمد رسول اللہ مولانا امیر
 المؤمنین علی صحیح اللہ حقاً حقاً [بجاوہ] صدقاً صدقاً استغفر اللہ العظیم وبمحمد لا
 الہ الا اناسیجہاتک انی کنت من الظالمین لا فنی الا علی لا سیف الا ذو الفقار نادی
 مولانا علی مظهر العجائب تجددہ عوناً لنا فی الثواب کل ہم وعم سینجلی بولایتک یا علی
 یا علی [وشغوا علی اکتالہم وصدورہم] علی اللہ صحیح اللہ [وبالصیح نسج] یحییٰنا
 فی حضرۃ محمد المصطفیٰ صل اللہ علیہ وسلم حضرۃ مولانا مرضی علی حضرۃ قاطبہ
 الزمرا' حضرۃ امام حسن حضرۃ امام حسین یا مولانا سلطان محمد شاہ علی [سجدہ] علی
 اللہ یرحمی یرحمی یر اول نبی بر محمد المصطفیٰ صل اللہ علیہ وسلم یر امام حسن یر شاہ
 قاسم یر جعفر شاہ یر زین الدین یر امیر احمد یر سد کور نور یر نور الدین یر محمد
 المنصور یر غالب الدین یر عبد المجید یر مستنصر باللہ یر احمد ہادی یر ہاشم شاہ یر
 محمد شاہ یر محمود شاہ یر محب الدین یر خالق الدین یر عبد المؤمنین یر اسلام الدین یر
 صلاح الدین یر صلاح الدین یر شمس الدین یر نصیر الدین یر شہاب الدین یر حیدر الدین
 یر حسن کبیر الدین یر تاج الدین یر بند یاد مردی جو امردی یر حیدر علی یر علاء الدین
 یر بابا اقا ہاشم شاہ یر محمد زمان یر آغا عزیز یر آغا مہرب بیغ یر آغا علی اکبر بیغ یر
 آغا علی اصغر بیغ یر مرزا شاہ حسن علی یر پروزہ شاہ قاسم علی یر آغا شاہ
 حسن علی یر مولانا شاہ علی یر مولانا سلطان محمد شاہ علی صاحب الامر
 صلوات اللہ علیہ یارب بحق اولادہ قولہ قول سن بتول بخشی مرآہ بغاطمہ تخت الرسول
 ہ منی کوہزہ شہیدہ اولیا امیہا سنہ صوبہ و حسین بک لک توپی ہزار یر برہمہریا مولانا
 سلطان محمد شاہ علی [رسولہ] بنجستباغ فی و باغ قادشہان دین خابنجستباغ حق نام یر شاہ
 [عبد اللہ و سجدہ] دکایت خیر لاهی خیر عاقبت خیر ہمتان خیر یا علی جو خیر اول خیر
 آخر خیر بلقیٰ خیر ظاہر خیر حقیقہ خیر کریم یا مولای یا علی رسمی شر طالمک شہرکی
 شر شہطان شہرکی کریم یا مولای یا علی کریم خیر و پاتی خیر جی شاہ جی درنام قبول
 کر گوی مولانا سلطان محمد شاہ علی اللہ مر یا علی محمد کت جہ جی مشکل احسان کوری
 صاحب شجوکان قول قبول کوری صاحب راجہ درکا بید در شاہ دیہار نصیب کوری
 صاحب شہیدہ بار کوری اولاد جی کلام میر سکے رچی صاحب اون بانجی مبین ہندار
 مین بر کتہ جی و صاحب فرزینہ و زلابی فرخینو انکار ساد کوری صاحب جلیخ صاحب
 کت جہ جی وان مرادون حاصل کوری صاحب سکو سواری کوری خیر پیدا کوری اللہ
 مر یا علی محمد کت جہ جی و بیٹی قبول کوری مشکل احسان مولانا سلطان محمد شاہ علی
 الہی امین شاہ غریب مندہ بفلسفکم مولانا سلطان محمد شاہ حق نام یر شاہ
 [نسج ہد قلب المسبحہ السجدہ] فرمان حقکم یا مولانا یا علی [حد - ۱۳ سلوۃ]

اللهم صل علی محمد و آل محمد [حد - ۱۳ و سجدها] دعائت خیر آلهی خیر عاقبت خیر
 هنا خیر یا علی سو خیر اول خیر آخر خیر باطن خیر ظاهر کرم یا مولای یا علی کرم
 خیر ربانی خیر جی [سجده و حاله السجود بقولوا] شاه جی درغامه قبول کری مولانا سلطان
 محمد شاه علی [تم بقول الشیخ] علی الله [بتولون المناعة] صحیح الله . بسم الله الرحمن
 الرحیم مدد علی شفاعت رسول اطاعت خدا حضرة قبول برسد کورتور تیفریاد بر شمس
 شوقی تیفریاد بر آقا علی اکبر بیع تیفریاد بر علی اصغر تیفریاد بر سزار محمد الباقربیع
 تیفریاد و برسی کال معطی سلامت تیفریاد بر مولانا شاه حسن علی تیفریاد بر مولانا شاه
 علی شاه تیفریاد بر مولانا شاه حسن علی تیفریاد بر مولانا شاه خلیل الله علی تیفریاد
 بر مولانا شاه حسن علی تیفریاد بر مولانا سلطان محمد شاه علی تیفریاد ابن ابی کلمی
 کلمی باقی لا اله الا الله محمد رسول الله مولانا امیر المؤمنین علی صحیح الله جی جیده قائم
 [من کذب الیه و عمل الذلیل کذات] شاه جی درغامه قبول کری مولانا سلطان محمد شاه
 علی له سجودنا وهو مبودنا . انشی

اسماعیلیه تک انسانی صلواته ثلاثه ایشکاری ادعیه ایله کیفیت هایدلرینی حاوی بولوبان بو
 و بیقتک کله ا بکلمه تحویل قابل اولاماش ایسده هیت مجموعتک تدقیقیدن دسی بو
 و بیقت مضمونک اساسات اسماعیلیه اظهار ایدم بیلجک بر مدهیتده بولوندی آکلاشیلمش
 اولدینی اینون بو جهتلری ذکر ایله تک ضرور بدر .

اولاً - اسماعیلی لر نظریده . الله مرپا . تأمله یاد ایشکاری محمد علی شاه و کله اسمعی
 ذکر ایله تک کندیست سجده اولونماس و صاحب الامر و الزمان روح الوجود دسی ببولد
 و انسانی اوصاف ایله توصیف ایله سی اولنرک نظریده بر و الله اولدینی کونتر اکنده در .
 ثانیاً - محمد علی شاهک الوهینی کندیست تا جدلرهن و حضرت علیبن زین العابدین
 و شیت و دن اعتباراً انتقال ایشکنده در . واقعا ایلك شجرة اسایون سوکره دغده بر ایکی
 سلسله اسمایه تصادف ایله تکده و حتی بو سلسله بیاسره محمد المصطفی اسمعی دکنو ایله تکده
 ایسده کونتر شجرة انساب و ترک دیگر سلاسل اسماء محمد علی شاهک شخصنده شهادت
 بولنده و اونی مشعاب اکثریا بر سجده پایلمقده اولدینی اینون اسماری کین اشخاصک
 کانه سندن زیاده . محمد علی شاهک حائر اعتبار بولوندی آکلاشیلمشده در . بوده
 کندیست زمان حاضرده و الآن موجود بر و تسمیه الوهیت و اولمقدن نشأت ایشی
 ملحوظادر .

ثالثاً - محمد علی شاه و ک نسل علیبن بولوندی ازانه ایدم بیلجک بر سلسله نسب
 مذکور بولوندی و بوکا خاصه اهمیت و برلکینه باقیلرسه اسماعیلی لرک ظاهر آ امام و حقیقتده

«اله» بولونان بویه معبودده آرایله حق شرطلرک اک مهی آ کلاشیلیر. بنا علیہ حجابلر ایله سوپه آیلر آره سنده کی فرق بو وثیقه دن دخی واضحاً استدلال ایدیله چکی وجوه له اصل عقیده ده ده کیل بلسکه بو عقیده نك موقع کجلیسی اولان امامک وه محمد علی شاه اک شخصنده در .

رایعاً — اسماعیلیه مذهب معروفک کونا کون استحاله لره دوچار اولدینی وحال حاضرده کی شکلله اناسی نشأئنده کی وضعیتی پتنده بک عظیم فرقلر نحدث ایشدیکی آکلان شیله در . زیرا کرك اسماعیل بن جعفر و کرك محمد بن اسماعیل ک اهمیتی وه محمد علی شاه ک بر جیدن و اولجه الوهینک تجسد ایش برر شکلدن عبارت بولونمقدن باشقا بر اهمیتری بوقدر .

خامساً — بو دغده معلومات عمومیه قسمزده اساسات اسماعیلیه دن بحث ایشدیکنر زمان در میان یله دیکنر — نجی ناطق اولر ایله اوللرک معروف سلسله سدن بر سلسله متصانی ایدلدیکی ایچون حال حاضرده عقیده اسماعیلیه نك تمامیه ده کیشمش اولدینی وارطه ، اساس ، وه امام ، نایبه معروف بولونان اشخاصک حقیقت حالده حائر اعتبار واهمیت بولوندینی نظامر ایشکده در .

سادساً — بوتون تلاوت ایدیلن دعا لرک متوجه اولدینی نقطه اساسیه وه محمد علی شاه ، کبر اولوب شاهک فوطوغرافیسو ، واجبه سده ، حلیب اشارتی پاپیلارقی و کار ، کرم ، رک ، شرم ، ده نیله سنی اوشی مضر خرمیان عقیده لرینک دخی اسماعیلیه به داخل اولدینی و دین ایله حکت مجموعه می اعتبارله ، بیت برستلک ، ، مشابه اوصاف اراده ایشدیکی آکلان شیله در .

بوالطاصیل بو وثیقه ایله اسماعیلیه نك حال حاضرده ناصل بر عقیده مختلطه به صاحب بولوندیلری نظامر ایشکده ایسه ده بو وثیقه نك لسان اشارت طرفدن قرآنیله موشکافانه تحلیل نتیجه سده دیکت اسماعیلیه نك شکل حاضر ی حقیقه ده ها صاغلام وده ها موثوق دلائل الیه ایشکس بولونمقدن طبیی در . البته زمان ، بو کتدان محض ایچنده باشایان دنه نك خفای ، مقله سنی برر برر تور و اظهار ایله چکدر .

[۳] — نظاهرات دینیه — اسماعیلیلرک طرز عبادتی و دعا لری حقیقه در میان ایشدیکنر خلاصه دن دخی ک واضح بر صورتده اکلاشیلاجنی اوزره بو فرقه ، بو اعتبارله سایلر ایله غلاتدن بولونغان شیعیلرک اصول عبادتدن افتراق ایشکده در . مع ما فییه اسماعیلر صلاتدن ما عدا دیگر قرائض ووجائب دینه ده دخی اریلیورلر . بو میسأله اولوق اوزره صوم و حج خصوصنده کی نقطه نظر لرینی اراده ایده بیلیورز .

روایت ایدلدیگه نظر آ اسماعیل لر غلنده شهر رمضانک صومی منعارف اولمادیبی کی
 دیگر شرائع سبایه نك اصول سیاملری دخی کندیلرنجه مرعی و معتبر ده کیلدور. دیگکر
 طرفدن اسماعیل لر دن کیمه معظمه بی حج ایدن بر شخصه تصادق ایدله مکنده دور. حکومیا
 اولنرک نظرند. بو مسایده مقیم بولوتان محمد علی شاه بی زیارت و حج و بری
 طومقده بوکا موفق اولانلرک ثواب عظیمه مظهر اولاجاملری کندیلرنجه معروف
 بولونمقده ایتمیش.

اسماعیلرده کجه شهادت دخی بعض تبدلاته معروف قالمقده دور. بینه روایت ایدلدیگه
 بانبارسه اسماعیل لر و لا اله محمد رسول الله و برلوش. برندن نه قصد ایشدکلری یک
 واضح اگلاشیلماقده دور.

اسماعیل لر قرآن کریمک تعلمی وقرائی خصوصنده بوبوک بر تهاک حکوم سقرزلر.
 حتی هر اسماعیل نك اولده اکثریا قرآن بولونوروش. مع ما فی قرآن کریمک مدلول ظاهر
 یسندن زیاده تفاسیر باطنیه سینه اهمیت ویرمکنده اولدقلری معروف دور.

دکانه کتبه اسماعیل لر (واعلموا ان ما غنمتم من شیء فان لله حقه وللرسول ولذی التوی)
 آت کریمه سی کندی قصه نظرلرنجه نصیر ایدرک اک کوچوک بر شیشه وارنجه قندی بوتون
 ماملرکریک و حتی ما کولات دخی داخل اولدی خالده بوتون مصرقلریک حسنی آیرمدرق
 (شاه) ارسال ایتیلدی کندیلرنجه اوقادار مجبوری الاتیاج بر فریضه دور که بوتون
 فرانسک کالهمندن زیاده بوکا رعایت ایتمکنده ایشلر اوقادار که وفات وقوعه نکرک
 حسنی واردواج ایتیلنده مهزک حسنی زکات اولوق اوزره (شاه) کلمه اولک و تلویح اولور
 بقده ایتمیش. حتی اخلاف وقوعده حسنی مسائلی حل ایتک ایشلر شیخ و حکمکلر کتدی
 مرکب مجلسلر دخی تویب و بر خصوصده طویلادقلری مبالی قابل اولدی بی درجه دور
 سرعده (شاه) ارسال ایدلک خصوصنده بادل مقدرت ایدله مکنده دور.

اسماعیل لر ازدواج مسائلده ایسه اسلاملردن آیرلمیوردلر. بینه علیه اسماعیل لر باندیه
 درده قاندار نه در زوجات موجود دور. حتی مراسم معروفه نك سطرلر سحر بانک باغیوردلر
 نکاحک عقدی خصوصنده دخی ظاهر آتایلر اراده ایتمکنده دور. آنجق طلاق کیتدی
 کندیلرنجه تطبیق ایدله مکنده و بالکر و مهر و ابه اکتفا ایتمکنده ایشلر.

اسماعیل لرده خسان دخی موجود بولوندی کی بیکک تجهیز و تکلفی خصوصنده
 عادات اسلامه بی محافظه ایتمکنده درلر بالکر بیکک قیرده و ابه به توجیهی کیتدی کندیلرنجه
 تطبیق ایدله مکنده و بعد الدفن و تلپین و رعایتکار بولونماقده دور.

اسماعیل لرده اصول وراثت دخی بعض تباینلر اراده ایدیلور. بو مبالده اولوق اوزره
 و قایلرک و قیزلرک و وراثت داخل اولمادیبی کوسره بیلیرز. متوفایک ارکاک وراثتی

یوسف زکسی و رب و وادیر تمیر دیگرله و شاه و عائد اولورمش . واکر توفای
جائنده خمس اموالی شاهه وصیت ایتمیش ایسه شیخك ، متوفانك اموال منقوله ریغیر
منقوله سندن بر نسختی انتخاب و توفیق ایتمک صلاحتی وارمش . بر سورته موقوفه بر
چوق اراضی و سایر واردوکه تنوی بش یوز لیرا قیدر بر واردات تأمین ایتمکده
ایمش .

اسماعیل لرك باراملری ایسه عمومیتله اسلاملر غنندنه معروف اولان باراملردن
عبارتدر . مع مافیة عبد اضی دیگرلردن فضلہ حائر اهمیت ایمش . شوقده اشارت
ایتملی بركه وقتله فرق اسماعیلیه پیننده بعض اعیاد فارسیه و خاصه مافی دیشجه معروف
بعض باراملر دخی موجود اییدی . بو میانده اولمق اوزره و نوروز ای ذکر ایله بیلیرز .
حتی نوروزه تصادف ایدن کونده هر سنه آنشلر یاقیلیردی . بو یندن ماعدا اساس انباریله
سطل قدیمدن موورث اولمق اوزره وخرستیانیلر جهده معتبر بعض باراملری دخی واردر .
بوکلردن « میلاد مسیح Noël » و « یوم الغطاس Fête de l'Épiphanie »
و « یوم خمیس النهد Jeudi de Carême » ی تعداد ایتمک اقتضا ایدر . بو اعیاده
مصادف اولان کولارده دخی هر سنه گونا گونا کون نمایشلر واکلیچلر ترتیب ایذیلیردی .
مع مافیة حال حاضرده اسماعیل لرك بو کبی ایسی تسعید ایتمکلی و یونلری برر عید
اولاردر کلقی ایتمکلی حقیقه بر گونا روایت تصادف اولونمیشدر .

[۱۱۹] — اسماعیلیه اشادان — اسماعیلیه فرق اولردن بعضلرینك وقتله ااحة دیوان
اسلامی قاتین ایتمکلی وستی مناهی بی تحایل ابدجك درجه لره ایلری به واردقلمی
بیان ایتمک ایتمک (۸) بنا علیه حال حاضرده کی اسماعیل لرك بو ضلال ماضی بی توارث ایروب
ایتمکلی کیمین دخی هر حالده جاب دقت و شایان تدقیق کوردولمش اولدی ایچون بو
خصوصیته استقبالی حقیقت مقصدیله اسماعیل لرك ساتن بولوندی قبری منطقه لره جوار
بولونانلردن اولدوک اولدوسی به ایتمسارانده بولوندی . مع مافیة اسماعیل لرك کرک کندی لرینه
اسناد اولونان بو کبی مناهی بی ارتکابلرینه و کرک (دائرة المعارف) ك ، (اسماعیلیه)
ماده سده (عید البقیته) نامی تحتده ذکر ایلمدی کیجه لك ماجرالرینه و بو کیجه لك
زاده ضلالی بولونان بولودنك بيلم هانکی جزوقنه تمه ایتمک خصوصیته کی عقیده لرینه
دائر بر گونا مشب بر روایت و یا حقیق ر دلیل داماره به تصادف ایتمکلی ایچون بو خصوصیه
موجود قول مکتوبین تفصیل و تکرار ایتمکدن صرف نظر اولونمشدر .

۴ - اسماعیلیرك امرال اجنهاییسی

مرقب قضااتك نواحی شرقیه و جنوبیه سنده باشایان ورت بیك اسماعیلیك حیات
 عمومیة اجتماعیه سنده اوصافی و سجایای مخصوصه آرامق بك پیوده و جوارده کی قراده
 سائر بولونان سئلردن ، مادونی ویا اورتودودا لردن وحتی نصیریلردن گنبدیلرین قفریق
 ایلك دخی او مرینه صعوبتلی بده ذیرا اسماعیلی لك دینلری اعتباریه اراة ایندكاری بعض
 خد و سئلردن صرف نظر ایله جك اولورسه بونلك كانه سلك حیات قفلة نظریدن بوتون
 معایله برر کویلودن عبارت اولدقلری کورولمکده در ، بر طرفدن کویلرینك طرز
 انتاسی و دیگر طرفدن طرز نلیس و همیشه بوتون بو تواجیده باشایانلری نامیل بر برینه
 تقرب ایتمیش ایسه محاط اولدقلری او حسیف ظلمات و جهالت دخی اونلری اولهجه
 برلرینه بکزه نمددر .

فی الحقیقه ، اسماعیلی لك اشغال ایندكاری کویلر ، واقعا بر آزدها هر ادا در دق اولوبدلر
 ایسه دهها تجزیه ایسه ده عین اوصافی ابتدایه جمله سنده حکم قمرطادر . نلیس خصوصتده
 دخی بك بریردن آریلورلر . بنسه کیم اسماعیلر ، آیه لیاقتدن بر خالوار ایله کویلك
 وحرکه اوذرنده بر مبتنا (بیستن) آکفا ایتمکده درلر . باشلرده ایندکلیق
 صدیق ، بصادقه سبام بر عقال ایله بر حط بولورور . اسماعیلی لك اوذون آساریلر
 کیندكاری دخی واقعدر . قاریلر ایسه به عنی قاشدن دا جود کوزون بر باشکول
 اوردنه ، اورونجه و اطراف دانتالالی اشاریلر کیسه بی اعتبار ایتمکده درلر اولورسه
 آتلردن دائر موی عاوش بر عنی اوذرنده بر اش اوردوسی بولورور . بر اعتبار
 دیگر جوار کویلورلردن آری فرقا اراة ایتمکده درلر .

اسماعیلیرك اشغال ایتمکده اولدقلری اسباب همیشه دخی فرقی بر سایر ایلمر ذیرا
 طردن حیوانات ویا بوتون ذریعای ایله دیگر طرفدن زینون عرسبتانی ایله ویا سوره
 ایست و جکی تشدیرمکله ، بین حیات ایتمکده درلر .
 والحاصل دیگر قومشورلردن ، بوذلرینك بر آزدها قالی ، وجودلرینك بر آزدها
 سانلا . و سبیلرینك دخی دهها کورهل اولماسی کیمی فرقلردن ما عسدا آریاقلر
 که سرفهین بو دوت بیك اسماعیلیك بر نوع صنم پرستی به دوشهك درجه در حیاتدن
 و نون سرفاندن بی نصیب و بهره اولدقلری اشارت ایله جك اولورسه ق بونلك حیات
 عمومیة اجتماعیه ده اشغال ایتمکده جکلی موقعه دائر آز جوق بر فکرا اعطلا
 ایتمش اولورور .

واقعا اولجه بیان ایلدیکی وجهله اسماعیلر لدن بر قسمی عقیدهجه دیگرتدن آیراقد
 وحقی بعض فرائض سینی ایجا اتمکده اولدقلری طواهر احوالدن اکلایلمقده ایسه
 عنعنات ماضیهی صرفاً توأرت ایدن هر ایکی کتلهک روحنده نه درین اتحاد نقله لری
 بولوندیغی کشف و تخمین اتمک ایچون اوزون اوزادی به تنبیت افکاره لزوم کورولر
 بر کتلهان محضله بوتون طبقات مجاوره بشریه دن قطع علاقه ایدمک افکار و عملیات
 اعتبارله بر وادی دیگرده بریان اولان اسماعیلر هر کسه قارشو ناسل غیر صیبین بری
 خلوص وی مودت ایسلر کندیلرینی محیط بولونان انسان کتله لری دخی او ایستده اولره
 قارشو لاقید و اهلکار داورا اتمتده در .

دبو مهمل طبقه جناسیه و بو اک بوو کندن اک کوچوک قادار ساده و مهمل در
 کوبلوردن عبارت اولان بو غریب انسانلر اوله جکسقی بر صنف اجسام و روحیه
 عضلات و عظام تشکیل ایدیوردلر که بو یکرنگ و یکدن کتلهده آرتیق دمره لر اولدیلر
 نهایت رفقر و خصوصیتلر آرامق بی شبه ناپسکام صاییلر .

وانما حجابیلرده شیخلر و شیخ و کبلا ی و سوبداییلرده ایسینه او درجهده اون دن
 بش قدر انجیا واردر که نوردن دور اولان خلقی آرزولری دائره نده هر دم استعمار دن
 بران تراخی اچیلوردلر ایسهده بونر دخی اولکل مقلدک اونسینه سیاه بر با ذ جزی
 اولمقدن باشقل برشی ده کیلدرلر .

کآ و سق علیه آلرندکی ارقابا و سالک دبدده صایانلریله و دعاقلرندکی ارنک آلور و ایمرتیه
 کآ عقیده لرله نهایت ات رکیکدن عبارت اولان موجودیتلریله بو زوالی انسانلر دخی
 بوتون کسایله لشنه اولمقدقلری اوقدار قدر اتمیدرلر که نهایت اتون اقلرده هر بل
 یزیل با ایان و سائل کجانیهک پیشده مدینک کولشریله آیدیلانلش برر رأس متاکر
 دربر کیکر عیشم انسانی اولسقی سعادت ایزنه ییلسونلر . بوقسه اکلایلمدر که
 طبیعت عدلی ظالمانه اجرا ایدمدر داونلری دخی یا شامق حقیقه مالک اولمایانلرک بو اولمقد
 یز یحی اولامار اوچور و دره ییز لایبر :

— اما ان « او نایبه سقوط نه ایچدر ... و نه قور فوج .

بونی دوشونسلر نه اولور دی یاری ، اومت نه اولور دی ؟ ...

بانیاسدن جیلهیه

مانی ده کیزک آغوشه کومولش لطیف بر صیفیهنی آکدبران (بانیاس) قصه سنده
امرار ایتدیگیز کونله سرگذشت سیاحتیزک بی شهبه بر دور سکون واستراحتی تشکیل
ایدیورد. واده دن بری کوناگون محرومئولره غایلامنی محبوسیتنده بو اولمیشمیز ایچیندیزکه
بوئش وظریف قصه نیمز ساریله ویشیلکجه بزه پک خوش کوردولموردی.

اخصوص بانیاسده، پک مستتا و پک قیمتدار بر حسن قبوله مظهر اولدیغیز ایچون
بر مقدار مناسلی اولیورد و سیاحتیزک متاعب و مشکلاتنی آز چوق اولوندورمایه موفقی اولان
بو قصبه به قارشى درین بر سس انجذاب و مغنویت دو یوردوق.

خلاصه بانیاس پک سه رعای و پک شیرین بر قصبه ایدی .. هله بو لطیف قصه ده کیزک
دیگیز سوک کیجه تک خاطرهمی بزه دواملی بر تأثیر وجوده آتیرمئدی .. ذرا شیرتک
جانلی بر صغفه حیاتبه سنی نمانا ایشک موفقی اولمشدق :

نی الحیفه آغیر و صیحا ق بر یاز کیجه می ایدی . مجهولانه قداد او زمان ده کیزک
اطار، ایتجه آلبشیدنی سرین طعنه لردن بو کیجه هیچ بر اثر بولمئدی . جو رزمندلر ایشک
پایراق بیله قییلداتما بوردی . مهتاب دخی بو آقشام بیلمم یماکی افکارده درلا شهاب
کیشمئدی . بالکیز اولک علوی کوردون قویو لاجورد سباده نا محدود پلندلر پلایورد
و دیرار انگیز بر حالدده ترنم سکون ایلدین افکارده اوزاقدن اوزاقه اراغونیلر پایراق آقان
بانیاس منبعلریک شارونکیندن باشقا بر سس دو یولموردی . بزه :

— ایسترمبکیز ، بو آقشام منبعلره کیدهلم ...

دید کیزی زمان :

— نه آبی اولور ؟ بلکه بر جرعه هوا نوتش ایلر و هیچ اولما زسه سرین سولرک باتنده
بلکه بر مقدار سرینله لر ..

جوانی ویرمئدک .. شبعدی او کزده فانوسلر بولوندینی خالده بانیاسک بوللرند آغیر
آغیر ایلر اولموردک .. هر ایکی طرف زده کی بانجه لرده هب عینی شارونیلر ایشیدیلورد
و بعضا آغشوس بو جکلریک ایجه و مسلعل فریادلری اوبوغوق و پک آواز سمداره
قرایشوردی ..

بانیاسک اک ایلری کلنریله بر لکده کیرلی بر ایشی چیکه بزه کیزک کی بو کیجه تک

ظلمت عمیقی نظر لومنی یوردیور ونهیت او بوغوجی هوایی ویا هواسزلی بزی بک
یتاب بر آقوردی .

نهایت منیمک یانه وارمشدق .. بوراده بانیاسک اکثر ارککلی ، سرعتله آقان درمنک
هر ایکی طرفده سربلی بولونان حصیرلر اوزونده اخذ موقع ایشلر ، هر برینک او کنده
فوجهمان برار کیله اولدینی حالده بو یاز کیچمنک بوتون قفلت حروریه سنی ازاله یه
چالشیورلر و آراسیره آلرینی دردیله اوزانهرق آویج آویج ویا بارداق بارداق سرن
سولر ایچیلورلردی .

بزدخی ، بو آجیق هواده ، ییلدیزلرک آئنده بر مقدار سربینک نوش ایدمک دورکن
ذمنر ، بالکر عطشایی طیبیه ایله اکتفا ایلدین بو قاعنکار انسانلرله مشغول اولبور
وحیاتی اولدینی کی قبول ایدمیلیمک نصیبی احراز ایشدکلی ایچون کندیلرته غبطه
ایشک ایسته یوردق .

وتنه عینی سیاه ایشیلری تعیب ایدمک ایلورکن شیمدی بری طرفده آناجلرک
آراسدن ، اهلکار بر
— یایل ، یایل ..

صدایی بوکسه یور و محیطک لایقیدی مستانهی اوزونده بر سراب نسلی فرس
ایله یوردی .

بانیاسده کی جیلر آرتیق خنامه ارمشدی ، ویز بر مدت سوکره کندیتزی اوغوره
نورج ایدمک کنه بو قریله اوزاقلرده مدید اهزازلر یایور ورم ایچون ساممه نواز بر
مزدده خواب اولوردی .

سباحین آوایندیمز زمان کوش ، ذرین نیالری بانیاسک ییشل آناجلرته وده کیزک
ایسر سولریه داغیتیلوردی . بز اصلا استیجال ایچیلورلر . زروا بحر مقدک شماله دوغرو
توسم ایشدکی قوش ساحل اوزونده و اوزاقلرده ییشلمی بر کولکای آکیران (جبهه)
قصبایی بزم ایچون ایریشیلر بر برده کیلای ویا خصوص آرامزده کی مسافه دخی قطع
ایدله میجک درجده مزعج کوردویمبوردی .

حتی آنلرمزه ینه رک بانیاسک کولومسه ین بیاض اولرینی ترک ایدمجه یه قادر ایجه
بر زمان کیمشدی . بو کونکی سیاحتز نظر مزده بر صباح کزومه سی قیلندن بر شی ایدی .
سولزده ماکن ولطف بر ده کیزه صاعمزده ایسه بی حدود بر افق واردی
وسوکره دهکدارمز نیز بر قوملقدن عبارت بولونیوردی . بو یاز صباحک لطافتی بزه
ارقادار ذوقبخش کوردویموردی که بو کونکی کزومه منک اوزون مدت دوامی آرزو ایدیلورلر ،

شیعی کاه ده کیزک قوملر اوزرنده داغیلان بیاض کوبوکاری اوزرنده یاواش یاواش
ایلر اولبور وکام بر آرد داخله دوغرو قیوریلهرق سپاهانه اوچبور و قارشیمزده یشیل بر باغچه
بی اکبران (عرب الملك) کوبنه قورب ایدیوردق ..
بر ساعت ظرفنده (نهر الجور) مواسلت ایتشدک . زمانه قادر چابوق کچوردی .
تکرار بر ساعت دها مرور ایتشدی . شیعی آرقه مزده (بانیاس) قصبهسی کیندکجه
کوجوله رک بیاض ویشیل رنگلرله قاریشیق بر کولکه حالی آلبرکن (عرب الملك)
کوبنه داخل اولیوردق .

یشیل باغچه لریله کولومسه یان بو قصبه دن سوکره دیکر بر نهر . وارمشدق . مؤرخ
استرابونک (باداس - Dadas) نامیله توسیم ایلدیکی نهر حال حاضرده (نهر السن)
ویاخود (نهر الملك) نامیله معروفدی .. بوراده کچکدن بر ساعت سوکره (سلی
السواکس) اسمیله طانیلان کوجوک بر تپه چک وارمشدق ..
بولر عبی شکلی محافظه ایدیور و بعضاً ساغمزده ، سولمزده مزروع نازلاردن مرور
ایدیوردق ..

بانیاسدن حرکت ایدملی اوچ بوجوق ساعت اولمشدی که (جبله) قصبهسی قارشیمزده
تایمان اولمش و (عين البرغل) نامنده کی دره دن کچکدن سوکره قصبه ، بوتون معنا
سبه کسب توضیح ایتشدی .. آرد بر مدت ظرفنده اوقاق بر بوقوشی متعاقب جبله به داخل
اولورکن بو لطیف سیاحتک بخش ایندیکی ممنونیت ابله نظرلر مزده ایلک واضح بر لعله
سرور و ممنونیت پیدا اولیوردی ...

- ۱۹ -

جبله

۱ - قضاک مرفع زعفرانی

مرکز لوانک جهت جنوبیه سنده و مرقب قضاکک شمالده کائن اولان جبله قضاکی
شمال شرقی جهتدن صیون قضاکیله و ضرباً آقی دکراپله محدوددر .

۲ - مساه ، نفوس و اموال اراپه

قیود رسمیه به کوره جبله قضاکک مساحت عمومیسی ۹۲۰۰۰۰۰ دوئم اولوب بونک
۲۶۰۰۰۰ دوئمی قابل زرعدر . اکیلسی قابل اولمایان اراضینک وسعت تقریبیهسی ۱۵۰۰۰۰

واوردمانلر كلكى دخى بته ۱۵۰۰۰ دونم قدردر. اشبو اراضيدن ۲۴۵۰۰۰ دونم اراضى اميريه و ۱۴۴۰۰۰ دونم اراضى وقفية مضبوطه اولوب اجارئينلى اراضينك مساحهسى ايشه يالكز ۶۰۰ دونم واده سندهدر.

بتون ولايتده خشونت طبع ايله معروف اولان جبله قضاىك سكهسى صوك ايستانسيقه كوره بر وجه آيدر :

اسلام	۵۰۹۷
نصيرى	۲۳۴۵۳
روم	۱۰۱
يكون	<u>۲۸۶۵۱</u>

جبله قضاىنده ۱۳۲۸ سنده ۴ و ۱۳۳۰ ده ۱۹۹ و ۱۳۳۲ ده ۱۰۱ تولدات و عيىن سائر ايجون ۲۸۵ و ۱۹۸ و ۴۹ وفيات و قوع بولمشدر. اوج سنلك تولدات يگونندن ۲۳۸ و وفياتدن ۳۲۲ گنى اسلامدر. ديمك اوليوركه خوش قبودانى مركزز قضاىي اسكان ايدن قضا اهلينك آنجق بر خمسى تشكيل ايلين طبقه مسامه حقتده منبر اوله بيلير. حاكومتك نفوذ وسطونندن ايجه اوزاق قالش اولان وسكنه عموميه نك بوزده سكران يشى تشكيل ايدن نصيريلر آرمنده تولدات و وفيات هر حالده رسى ايستانسيقلرده قيد ايديلن ارقامك قات قات فوقندهدر. اهملك نماييشه و شرائط اجتماعيه و محبه نك اساسى بر سورنده اصلاح ايدلمديكده رخمأ ولايتى تشكيل ايدن هر قضاىك نفوسنده اون سنده بر قاچ بيك قدر بر زياد قيد ايدلمكده اولدينى حالده هر خصوصده اهمال ايديلن جبله قضاىنده شيجه علت چيقيور. ۱۳۲۶ سنده نسر اولان ولايت سالنامه سنده قضاىي مذكورك سكه عموميهسى ۳۰۱۹۸ كوسترلديكى حالده ۱۳۳۲ سنده يگوننك ۲۸۶۵۱ سورنده قيد اولمىي رياسى فكرلر طاشيسان قارلر ايجون حلى كوروشكلى بر مقيدن باشقده رشى دكلدر. بايلاس و با خصوص طرطوس طرفلرنده ايجه منتشر اولان اسرقابه مهاجرت كيفيتدن جبله قضاىي اوقدر متاثر اولماشدر.

جبله قضاىنده ناحيه تشكيلاتى موجود دكلدر. ايكيده برده سلطوت حكومت قارشو دوزارق و بركو، عسكر و سائر تكاليف و برمكنن انتاع ايدن نصيريلرى بو حالده ايشا ايتماك حكمت حكومه مقابدر.

عصرلردن برى آثار نافعدهن، مكتبدن و سائر تأسيسات عمرانيه دن محروم براقيلان بو حوالى جبلهده هر شيدن اولك آسايشك تقريرى الزمدر. امينك قسداى بوزندن قضاىك احوال عموميه سنده بر جوق سئلردن بر و ذره قدر بر اثر صلاح مشاهده اولنما.

بیروت ولایتی

مقدمه در بو حوائیک لزوم طبیعیہ فی تشکیل ایدن محصولات زراعیہ تک تزییدی ایلہ
جنتک اصلاحی امرنہ معروف اولہ حق تدابیرہ موقیبت آسایشی محلیتک تأسیسی کیفیتہ
صوک درجه علاقه واردہ

جیلہ در نخبہ اراضی منینہ واردہ کہ سلاح داغلیلرک تعدیات فی انصافہ لرندن دولانی
ایوم متروک بر ایشدر ، حتی مر کرده اقامت ایدن بعضی زنگیلر آکیلرین ضررکلامک
ایچون کلینلی عطیلر ورمک سورسہلہ بیبری منتقلیرینک جناح سطوت و فوئلیرینہ
سیقیمق مجبوریندہ درکہ قرون وسطی دورلرینہ یاقیشان بو حالک بقاسی هیچ بر وجه
ایله تجویز اولمہ ماز ، بو محاذیر مهمہ تک ازالہ سی خصوصندہ بر چوقق تدابیر درمیان
اولیور ، مثلا طبع و مشوارلری نصیریہ داغلیلرک ساعنہ اویدو ورق ضبط وربطدن
ونظام وانتظامدن اکلماز بر حاله کلن سکنتہ جیلہ فی دها ساکن اہالی ایله دکشدیرمک
لازمکلیدیکنی ایدا ایدیلر واردہ ، احوال حاضرہ ایله علاقه دار اولان دیسکر قوت
سلطوت حکومتک داغلیلرہ دخی محسوس و مؤثر اولہ یلمس ایچون بی علی ، قراحتہ ،
کلہ و سمت قبلی طرفلرندہ برد ناجیہ تک تشکیل لزومی ایلری سوربورولر ، بڑہ قابریہ
بتون بو تدابیر و ملک سلامت و سعادت فی امور زراعیہ و اقتصادیہ ترقی و تعالیسی اوزو
ایدلری تطبیق ایدمک درجه در اساس دکلدہ ، بر قاچ یوز غروشانکی تخصیصات شہریہ
ایله بو وحشی ماسطندہ ناجیہ تشکیل ایتمک غایبہ ایریشدیرہ من ، شکیم بوندن بر قاچ
سہ اول کلہ طرفلرندہ بر ناجیہ تشکیلک کثبت ایدیلرک مدبری دخی تبیین و ارسال
ایشلش ایسہدہ بورا اہالیسک معانت فعلیہ فی اوزوریت بو فکر کلن اوزنگیش ایلمی .
جیلہ قضاسی شمدیکی وضعیت مرہفہ سندن قورتلراجق یکانہ دو اول شویال و ککتیلر دک ،
توبیل بولارک تأسیسی حائده نسیہ نظام پرور و ساکن اولان ساحل اہالیسہلہ مساییدہ
بولونہرق محصولات زراعیہ سی بو کسک قبتلرلہ سانار و پرورزدن قورتلر ایدیلرک
کورورسہ جیاک قیمتق دها زیادہ تقدیر ایتمک باشلار ، بوندن ہایفہ اگر حکومتیہ
زاندرمہ قراتک تعدیات متوالیہ سی یستون ازالہ ایدمک کتدایر ایتمک اولمورک
داغلیلرک آزمدن طرفندہ سلاجلری ترک ایدمک راء صواب و ہر ایتمہ سلوک ایدہ چکلری
محقدہ ، دیسکر طرفندن بی علی ، کلہ و قراحتہ سئلرندہ ہر درلو لوازم تقدیرسہ
واداریسی منتظم برد ایلی مکتبک تأسیسی ہر حالہ قاندہ یئشدر ، روسہ حکومتی
ہاکنکک جهت شرقیہ سندن بو اتان قبائل وحشیہ فی تمدن ایدرکن ہر شیدن اولک مکتبلرک
تأسیسی جهتی درشونمش بوندن مهم ممرملر انتطاف ایئشدر ، منافع جیلہ سی یلمن
و اگر اولدین ملکک ترقی و تعالیسندن کندیسک دخی مشید اولمچنی ادرک ایدن
بر کویلی هیچ بر وقت آسایش شکسانہ بر حرکتہ بولماز ، ظلمت و جهالتہ بولان

اولان محیطلرده مسکتب تاسیسی ایتک اورالین هدایت ایشیقله آبدیلا مقدر .
 قطب مرکزی لاریه لک ۲۰ کیلومتر و جنوب شرقیستده . ساحل نورد ۳۵۲۳۱
 عرض شمالی ایله ۳۳۲۳۷ طر . شرقیده واقع جبله قصبه سیدر . بش آتی ساعت طول
 و بر بحق ساعت عرضیده بولسان مذبت و محصولدار . اووه لک ساحل ایله اتصال پیدا
 ابتدکی مرتفع بر محله مینی و آب و هوایی لطیفدر .

بیکایلرک آنارکن (کیلا) لده نیک اغضای اوورینه مینی اولان وزمان قدیمده
 ثالوه ... ایله معروف اولان جبله قصبه مینی بزانی امپراطورلرکن ژوستینیا
 نوس زماننده سوریه لک بر جوق شهر لرله برابر جدید ایدیش ایدی . ۱۷ تاریخ عریستده
 محابه کرامدن ابو عیده بن جراح حضر تلری طرفدن عباده بن صامت ( ) کونورله
 رک جبله قصبه فتح ایدیش ایسه ۳۵۷ تاریخنده (۹۶۹ م) روملر طرفدن تکرار
 استرداد اولمشدر . ۴۷۳ سنه ننده جبله قصبه قاصبی ابن ضلیحه التوحی طرفدن تکرار حکم
 اسلامی به ارجاع ایدانکه اهل سلب اردولری تارات برسی بوه . موند . طولوز قونجی
 درنجی رومونک زیر ابارملرنده اوله رقی او وقت ایله نامنی طاشیان جبله داخل
 اولمشدری (۱۰۹۹ م) . صلاح لدین ایوبی حضر تلری طرفدن ۱۱۸۹ سنه میلادی
 ننده قیضه فتح اولدینی وقت هوسو بیایه شوواله لر ی طرفدن اداره و مدافعه و لیور
 ایدی مدومالیر طرفدن قنده جبله لک جانب نهالیستده انشا اولوب آناری حلالا باقی
 قالان تبارو ساسی صلیبیل زماننده اوقاق تدبیرانه اوغراپه رقی مستحکم بر قلعه حاله
 افراغ اولمش ایدی . شخصی حاله قلعه قوله لرندن اثر قلماشدر . بوندن باشقه صلیبیلر
 شهر اطرافه طولورده اولدینی کی آری طاشلردن بر سور دخی انشا ایتلر ایسه بو
 حکم بر اوونجی مرور ایام ایله تخریب اولمشدر . صلیبیل زماننده دخی موجود اولوب
 و قنده مدخلنده مینی بر نوله ایله مدافعه اولتان کوچک لیها لک یاریندن زباده مینی ایوم
 قوم ایله دولمشدر . قصبه سیدر سلطان ابراهیم ادیمک ترمسی و جامشرفی وارد مومی
 ایسه حنده قاموس الاعلامده دنیورکه : « اوچنجی عصر هجری اولیای کرامندن
 اولوب پدیری بلخده موزکین ایلر ، کنه مینی بر کون آوارقه شدن قوشارکن
 هانقدن « بولک ایچون می باراد لک » « سی قلاغه کلکله و دیگر بر روایشه کوره

۴۰ ابو الولید عباده بن الصامت المخرمی ایمان صحابدن وزمان سعادتده قرآن کریمی حفظ
 ایدلردن بری ایدی عهد فاروقیده شام فتح اولدندن سوکره معاذ بن جبل و ابو الدرداء ایله برابر
 اهل شامه قرآن کریمی نلیله مامور اولله خمس جهت عزیت ایشش و سده فلسطیه کیشش ایدی .
 معاره زماننده سوره معافله کور دیکندن سینه به عودت ایشش ایسه ده حضرت عمر رضویه « عباده
 بن صامت اوورینه حکم و حکومت جاری اولیه مقدر « مالنده بر امرانه تخریب و عبادتلی تکرار شامه
 ائاده بیورمتندی . ۲۱ هجری سال هجریده و مده و ماله سده ارنجال ایشدر .

بیروت و الاشی

برك دنیای مشهور بر رویا کورنگه بدرینک خالصی ترك ابله بشمینه پوئی اولهوق بز
مدت طاغله و مغازه لوده ریاضت و عبادت ابله شعول اولهوقن سوکره ، سکا مکره به
رسائله بر مدت عجاووز اولوش و آتیه و اولیسا اللهمین بعض ذوات ابله صحت اینده
سوکره ، شامه کینش و آخر عمریه قدر اوراده قالهوق ۲۶۱ تاریخنده ، حت حقه
نائل اولشدر ، حقه بک چوق روایات موجود اولوب ، ایچلرندن صحیحی تمیز ایتک
مشکی اولدیفندن ، بو قدرله اکتفا اولندی . هر حالده دنیایه میل ایتیمکده ضرب مثل
حکمه کینش اغزه بندر .

۳ - قضایک امراال طبیعی

حده قضایک اراضیسی نصیریه داغلیک بر قوسی ابله ساحل بو نیجه اوزانان
اوزه لردن عبارت اولوب قوه انباییه چه ایجه زینکیندر ، مساحه عمومیتهک بشده اوجی
داغاق و اشدیه ایکیسی غلزه جز اراضیدن ترک ایتیمکده در ، شمالدن جنوبه اوزانان
نصیریه داغلیک ارتفاع وسطیسی ۵۰۰ - ۶۰۰ داک بو کسک نقطهسی (نواصره داغلیکده)
بک مقرووی بولور ، مواقع مرتفعیه قیش موسملرنده یانان قادلر بعضا ۲۰ سانتیمتره
قالیلنده بر طبقه لذکیل ایدر ، قضا داخلده میاهک کتریلله تمیز ایدن وجهه قضایسی
مرقیقکدن آبران سن نهرندن باشقه مرکز قضایک حویینه برغل و حور و شمالیه
رهل و عثمانیه چایلری جریان ایتیمکده در ، طرطوس ناحیهسده ، بولوب اهالی
محلیتهک صحت ایرات مضرت ایتیمکدن خلی قلیان طاقانلردن بو قضایکده اثر بولور .

۴ - قضایک امراال عمومیسی

لاذیه لوانتهک اک منبت اقسامندن برخی تشکیل ایدن جبهه اروضی و داغ (انکارته)
قریباً ۳۵۰۰۰۰۰۰ روم و سنده اولسنه و اولدقجه مبدول میاه خاربه ابله اسفا اولسنه
دغماً ایوم بوتک آتقق بشده ایکیسی ذرع اولخنده در ، بوتک سلیقی اواضیک ترکیبیت
استملاکنه ارامق لازمدر ، جبهده اقامت ایتیمکده اولان زینکین بر عالمه بو امتالسنر
اراضیک همان همان هینسی نلک ایتیمکده اولوب بو قدر واسع بر منطقهک تک بر عالمه
طرفدن ، و اخصوس شمسیکی الان و ادوات ابتدای ابله ، ذرع ایدله سلیسی امکان
خارجنده در ، جبهه طرفلرنده بولان املاک صاحبلی عدود قالدقجه و بوزنکینلر ذراعتک
رقبات حاضره قسبهسده عقل ایزدیره بیهجک بر سوویه بو کسملدیکه بو محیطک بیض
ذراعتیه قائل اولما بلیدر .
جبهه محیطنده اک زیاده بقداق ، اریه ، داری و اخصوس تونون و نیایکی بقشدر .
لسکده در ، لیکن سه قریباً ایش بیک دونتهک اراضیده تونون و ارج بیک دونتهک اراضیده نیایکی

زرع اوله برق اولگيستن ۱۵۰۰ قطار و ديگر ندن ۸۰۰ قطار محصول آلتش ابدی . قبا کينک
 هر قطاری ایام عادی ده ۸۰۰-۱۲۰۰ غروشه ساتیلیر کن یکن سنه فیاتی بنه معدنی پارمايله
 ۳۰۰۰ غروش تجاوز ایتش ابدی . ۱۳۳۳-سنه مالیه سنده توتونک هر قطاری معدنی پارمايله
 ۳۰۰۰ غروشه ساتیلشدر . قضاة قشکده اولان توتونک حسن کیف و مشروب ناميله ایکی
 جنسی وارددر . حسن کیف توتونی سرت اولدیغندن محاربه دن اول هیئت اصیله سیله مصره سوق
 و اخراج اولتور ابدی . هر قطاری معدنی پارمايله ۲۰۰۰ و مشروبکی ایسه ۳۰۰۰
 غروشه ساتیلشدر .

حال حاضرده توتون محصولک تمامی رژی شرکتی طرفندن مایمه اوله برق حلب
 و شام با بریقهلرنده سیفاره حاله افراغ اولمقدهدر . توتون تجارتی عند الانجرب رژی
 قوجیلرینه قارشو دوره بیان نصیریلر و تنباکی تجارتی ایسه جبلهده اقامت ایدن اسلام
 آرمسنه متعممدر . اساساً توتون زرعياتک ، تنباکی کبی ، صوبه احتیاجی اولادیندن
 آک زیاده داخلق برلرده یئشدر برلمکدهدر .

مرکز قضاة تأمین ابدلیکنه کوره اهالینک بوزده الیسی و کویلرده بالکز بوزده ایکیسی
 غایت بیسط بر صورتده او قوریا ز ارایش . اساساً قضا داخلنده بولان مکتبلرک وضعت حاضر
 سیله علوم و معارف ابتدائیه تک بو جاهل اهالی ارمسنده انتشارینه امکان بوقدر . جبلهده بولان
 ایکی ذکور و برانات ایله کویلرده بولان دیگر ایکی مکتب علم و معرفتدن عصرلردن بری
 مهجور قالان جبله لیلر ایچون قسماً کافی اولمادینی کی شمده کی باریم اشکیلات ایله بر محبطک
 ظلمت جهل و غفلتدن یقین بر زمانده قورقواسنی امکان خارجده تلقی ایتیلدر .

۵ - قضاة محصولات ذراعی

جبله قضايتک محصولات ذراعیة وسطیه سی بر وجه آتیدر :

جنس محصول	کيله حسابيله
قندای	۹۶۰۰۰۰۰
ارپه	۲۸۰۰۰۰۰
بیاض ذاری	۹۰۰۰۰۰
مصر داریسی	۵۰۰۰۰۰
نخود	۶۰۰۰۰۰
سیام	۲۰۰۰۰۰
مرچک	۱۰۰۰۰۰
بورجاق	۱۰۰۰۰۰

۶ - میدانک منظرہ سی ، زمینیت خارجہ و فطرطہ داخلہ سی

بحر سفیدک ساحل شرقیہ شدہ شمالدن ، جنوبہ دوشرو مستطیل الشکل اور انان جیلہ
 قصبہ سی شمال جہتدن بر قلعه بقالیسی ایلہ برابر دوزبر اراضی و مقبرہ ایلہ و (سید ابراہیم)
 نامہ معروف جامع و بونک آرقہ سندہ موہہ بانجیہ لوبہ برابر (ما ابراہیم)
 نامہ کی منبہ و شرق طرفرندہ ایسہ ایکی ساعت قدر دوام ایدن دوز و واسع اراضی ایلہ
 و جنوب جھلونندہ ایسہ باسیاسہ قدر امتداد ایلہ دن دوز اراضی ایلہ و بانجیہ لوبہ وغیرہ ایلہ
 و غرب طرفرندن ایسہ بہ کزلہ وینہ بانجیہ لوبہ محاطہ .

شمالدن جنوبہ قادر آتخو بر ، و غربدن شرقہ قادر باہیم کلومیٹرولک بر امتدادہ
 مالہ ، بولوان بو قصبہ ، کنیشجہ بر اراضی تک وسعت جہتندہ بولوندیسی ایچوز احراف
 ارضیسی واسع مناظرہ نشادہ در ، بیتہ کیم ، شرق طرفرندہ اوزاقلردن (نصیریہ) سلسلہ
 جالی و شمال طرفرندہ (صہون) داغتری و نہایت (جبل الاقرع) دروہ سی و جنوب
 طرفرندہ وینہ اوزاقلردن (مرطب) قلہسی و دہا آرقہ دہ (عنہ) داغتری و غرب
 شمالی جھلونندہ ایسہ (لاذقیہ) قصبہ سی کور و منگدہ در .

یکہ قرب خانہ دن متشکل بولوان جیلہ قصبہ سی باشلیجہ یکی محلہ دن ترک ایسیورہ
 جوبدہ بولوانہ (محلہ القباہ) و یاخود (جامع) محلہ سی ، شمالہ بولوانہ ایسہ (محلہ
 الشاہ) ویا (صلیبہ) محلہ سی نامی ویرنگدہ در .

قصبہ دہ بللی باشلی اولوق اوزرہ (سید ابراہیم) و (التصوری) جامہ لری واردہ کہ
 بولردن ایکنجیسی قصبہ تک تام اورطہ سندہ بولونندہ و ہر ایکی محلہ سی بولردن قریب سی
 ایکنگدہ در . بولردن ما عدا (قطاری) ، (بی علی ادیب) ، (الخزالی) ، (الاحمدی)
 مسجد لری دخی تعداد اییلہ بیلیر .

قصبہ تک شمال جہتارندہ کاتن حکومت دائرہ سی ایلہ برابر لیلہ منولانسدن ایستیلری تک
 اشغال ایستکاری بویوجک بر قاچ اوی تعداد ایدرہ تک قصبہ تک اک جانب نظر ہنار لری
 حقدہ اوافق بر خلاصہ الہ اجنہ اولورز .

جیلہ تک کرہ میدلی و یکی طرزہ انشا اولوان بش آئی بناسدن ما عدا سی ہب اسکی
 طرزہ در . بو ہنارک جیلہ سی طاشدن معولدر ؛ و با خصوص داملری (عنہ) نمبر
 ایڈان و کوچوک طاشلرہ کیرج و امثالی مالزہ قاریشدر برقی و سوکرہ باصیلرہ دوکک
 صوتیلہ بیلیدیسی ایچون بوتون قصبہ تک اولری بیامن بر منظرہ ارانہ ایکنگدہ در .
 جیلہ دہ بوزہ قرب دکان موجود در . بولرک اکثری شمال محلہ سندہ بولونیور . مع مابقہ

کوچوک برر حجره دن عبارت بولونان بو ساتیش برلری بک ایشدانی بر حالدہ بولور .
مقدمه درلر .

قصبه نك شمال طرفلرنده حكومت دائره سندن اعتباراً شماله متوجه بولونان (لاذقيه)
وجنوب استقامتندہ بولونان (بانياس) وشرقہ دوشرو متوجه اولان (حسا) بوللری
جبله نك باشلیجه اوج طریق خارجی سنی اشکیل ایتمکده در . بولردن ماعدا هر نه قدر
قصبه داخلندہ بر چوق بوللر موجو ایسه در طرفدن بو بوللر داره غیر منظم و گرفت
اولمای و دیگر طرفدن قصبه نك بوتون بولاشیق سولریسه بر مجرا ، کومه کومه اوساخ
وبقایانه بر مکان وحتى حیوانات و مواشیسو ایچون بر مقرتشکیل ایتمه سی اعتبارله بولوره
بول اطلاق جائزه کیلدر . و لحاصل جبله یی بر مشهر تعقلاته بکزه تن بو بوللری شهبه
قصبه ایچون بک باره و بک صریح برر لکه تذکیرل ایدر لر .

حال بوکه قصبه بوکا مقابل غایت لطیف بانجه لره مالکدر ؛ شمال ، جنوب و غرب
طرفلرنده کائن بانجه لره عددی بکرمی نی بولور . بوللرک کافه سی جدأ ظریف وحتى
تیزجه در . قصبه نك صوبه کلنجه ، بونی ایکی قسمه آیرمق اقتضا ایدر . بر قسمی جاری در .
بو میانه اولمق اوزره جبله نك شرقنده و اون دقیقه مسافده نبعان ایدن (نبع الفوار) ،
(نبع البرکه) ، (نبع الجباب) ناملری حائر اولان اوج منبئی ارايه ایدر بیلیر . بو
اوج منبئی قصبه قرینده بر اشد کدن سو کزه شمال طرفلرده کی بانجه لردن مرور ایدر و قسماً
سلطان ابراهیم جمعیله قصبه نك حمامه اوزر ایه رقیده کزه دو کولور . جنوب جهتنده ایسه
یه قصبه نك جوارلنده (نبع الفاموخ) و (عین ام عیسی) نبعلری واردر بوللرده بعضی
بانجه لری استفادله سو کزه ، کیزه قازیشیرلر . بولردن ماعدا ینه شمال جهتلرنده ، قصبه نك
بر آزاوزاننده (ماء الخرخار) (ماء النعمه) سولری دخی ینه بانجه لره داخلنده مرور
ایتد کدن سو کزه جبله نك بر چار بک ساعت شمالده کائن (نهر الرمیلی) یه دو کولور .

والحاصل جبله ده آقان سولر هب قصبه نك خارجنده قابور و استفادله لری ده بانجه لره
بر قاجده کزمنه مشحصر اولور .

قصبه نك ایکنجی نوع صوبی ایسه جاری اولمایاندر . جبله نك بوتون سو صرفیاتی هب
بو قسمدن در . فی الحقیقه ارن ، اون ایکی متر و درینلکنده اولمق اوزره اکثر ایه اوده
برر قویو موجوددر بوتون قبولرک صوبی طاقلی و شربه و استعماله صالحدر . بو اعتبارله
جبله قصبه سی بختی باره ساییمق اقتضا ایدر .

خاتمه قیلندن اولمق اوزره شوقی ده اشارت ایتلی بزه که آرز بر سبیله بک لطیف بر حال
آلا بیلاجک اولان بو قدیم (Gabala) قصبه سی جدأ قیمندار مواقعه مالکدر یینه کیم

شرقده (رأس البسایین) جنوبده (الآزبی) و (سالح) موفعلری ایله ده کبزه قنارنده
کائن (میدان) نام محل بر آرز ایشلسه لر بک لایف بر تزهکاه اولور و قصبه به بر رونق
دیگر بختن ایلرله .

۷ - امراال اجتماعیه

[۱] - بیدنک امراال اجتماعیهسی - بش بیکی متجاوز بر نفوسه مالک بولونان بو
قصبه نك عموم سگه سی اسلام اولقله برابر بو کتله بی حیات اجتماعیه نقطه نظرندن اوچ
طبقه به تفریق اتمک قایلدر .

برنجی طبقه منسوبی بانلیجه ایکی عائله دن تشکیلدر . ایکی یوزقدر افرادی اولان بو
ایکی عائله نك عن اصل حلبدن کلدکاری روایت اولمقده در . حال حاضرده زراعت و تجارت
ایله اشتغال ایدن بو عائله لدن بعضی افراد واردرکه (۵۰) بیک لیرا قدر بر بکون تشکیل
ایده بیان بر تروت قدیه به مالک ایشلر . باخصوص بونلردن برنجی عائله نك تحت تصرفده
بولونان اراضی جبهه دن بر ساعت شمالده بولونان (حمام) کوبدن بانیا نك بر ساعت
اوزاغنده کائن (حرصون) کوبه قدر بوتون ساحل امتدادجه دوام ایشلنده در .

والحاصل بو عائله بر حساب تخمینی به نظراً جبهه اراضی مزروعه نك یوزده قشنه
قرب بر قسمت تصرف ایشلنده درلر . واقعا بو عائله افرادی نك و قشله بک جزوی بر قسم
اراضی به مالک ایگر (سلطان ابراهیم) جامی اوقافه متولی اولدندن سو کره بو درجه ده عظیم
بر تروته صاحب اولدقلری ادعا ایدلسکده ایسه ده بونک نه درجه به قدر بر ایشنه مالک
اولدی تمین ایدیلده مشدر .

ایکدی عائله نك ایسه آتجق اون بیک لیرا به قرب بر تروت قدیه به مالک افرادی
موجوددر . بو عائله نك تحت تصرفده بولونان اراضی ایسه نسا اراضی مزروعه نك
یوزده اون ونه ایت اون بش درجه ننده ایش .

هر ایکی عائله نك همان کافه ارقانی بر کسره علیه طاشبورلر . و آنری محلی کمدری
لرده ابتدائی بر تحصیل کورمش و بعضی ازمردده بولونمشلردر . بو اعتبارله بو عائله لره
بوتون ارککلری اوقومسق ، یازمق بیلیر ایسه ده قادیملری عمومیشله اوقومقدن محروم
ایشلر .

جبهه ده ، بو برنجی طبقه نك دینه بک شدید بر تمکلی و واردر . پاشایشلری ایسه
غایت بیسط اولوب اکثریا زهد و تقوا ایله و مسالمت و عفت ایله معروف و مشهردرلر . بو
اوصاف و سجایای ممتازه سائقه سیله درکه عظیم مقصدارده اراضی به مالک اولدقلری حالده
زراعه و کویلو به فارسلی ظلم و تغلبه بولوندقاری و یاخود قضاده کوناگون اسادات و یا

توزرات ايله تايمين موجوديت ايله دککری ايشيدلمش ده کيلدر . مع ما فيه بو برنجی طبقه
منسوبيتك دنگر قشارده کی معمولانه نسله بر استئنا تشکيل ايله جک درجه ده ساکن
وعلام بولون اريک ائک بويوک عامل جوار اها ايسنک خشونت قابلمری اولسه کر کدر .
زیرا — ایلروده فضالك احوال اجتماعیه سی ابضاح ایلدرکن بیان ایلده جکمز وجهله —
قضا اها ايسنک کافسی نصیری لردن وداغلرده باشلامایه آیشمش انسالردن بولوندیغی
ایچون بو متولانک اراضیه . مزارع مستقبله خدمت ایلدرکن طبیعتله بو طبقه حلیله
علمیه ازلیمه جکلدر . بونک ایچوندرکه بوراده اصحاب ثروت وپسار اولانلر العکس
دوچار غدر وضرر اولمده درلر . قبل اولدیغی درجه ده واسع اراضیه صاحب اولسانی
بر غایه اصلیه تلقی ایلدن جبله معمولانی بو اراضی حسن صورته اداره ایلوب ایلده بیلد
جکلریغی دوشونک ایسته میورلر . اساساً کافسی ذرع ایلده دککری کی ، ذرع اولونان
فسده دخی شرائط لازمه بیه رعایت ایلده بیکده اولدقلمری ایچون بو فادار واسع اراضی ،
تایمله استتار ایلده بیلور ونده کندیلری دخی اهمیتی درجه ده بر استفاده تايمين ایلده .
بیلورلر . ده اعمصولانک مندارنیغی تیرین ایتزدن مقدم باریغی چالديران و سوکره
خرمن دوکک ، حیوانانی ککونک وچفت سورمک واسالی نامرله نامحدود زراعی
مصولانه اشتراک ایتدیرن بو طبقه افرادی نهایت محصولک باریغی بیله اریسته کیره میورلر .
باختصوص نصیری کتله لریک حرص وطمعی تحریک ایتسکدن ارقادار چکینورلرکه بر
طرز مسالته کارانده بوقادار محصول ايله اکتنا ایغینی بر نعمت تلقی ایتسکده درلر . . زیرا
نصیریلرکه بر مقدار بوذوشتهار درحال بوتون ماملکلریغی غائب ایلده جکلریغی اولدن
تقدیر ایلدیورلر . خلاصه بو طبقه نك مالک اولدقلمری اراضی مزارعلمری بولونان

نصیریلرک (جدادین) فرقه سندن بی علی عشیرتی ایچون بر خوان یغما اولمده در .
جبله نك بو برنجی طبقه منسوبیتی میانشده . بعضیلریک جبله ده پک بويوک وعشتم
قوناقلمری موجوددر . اون اون بش بیک لیرا قیمنتده بولونان بوبالرده اریککلرک
وقادیرلرک دائره لری آیرلمش اولدیغی ایچون دائما مسافرله آشاده بولونمده در . باخصوص
کجه لین جنه نك اغنیاسی و آذوق کبارلمری ایچون بر . وعد ملاقات تشکيل
ایتسکده ایش . .

جبله نك ایلکی طبقه اجتماعیه سی ایله اورته حال لیلردن ترکیب ایتسکده در . فرق ،
اللی قدر اریککدن ونهایت (۲۵۰ — ۳۰۰) قدر افرادی عبارت بولونان بو طبقه
منسوبیتی ایله خاصه توتون وتبا کو زراعت ونجارتیله ، دکامیلاکا ووافق مندارده
آیش وریشاه اشتغال ایتسکده درلر . بو طبقه افرادیک ذرع ایتسکازی اراضی قضا
اراضی مزروعه سنک نهایت اولده بری نیشنده در . بونلرک بوذده اوتوزی ، قرقی پک

بیسٹ بر صورتہ او قویوب بازار ، قادینلری ایسه عمومیله او قومقدن محروم درلر . بو طبقه افرادی دخی برنجی طبقه اجتماعیه منسوبنی قادر مسالمتکار و بوموشا قدرلر . مع مافیہ بولردن دها طوتوملو و دها مقتصد درلر . و دائما برنجی طبقه حاکم ایدرک او واسطه ایله تأمین موقع و ممتازیت ایله مک آرزوسنی تمایب اینجکده درلر .

اوجنی طبقه اجتماعیه کلنجه بو جبههک اکثریت عظیمه سنی تشکیل اینجکده درلر . دوت بیک بش روز قدر افرادی منشکل بولونان بو طبقه منسوبنی جهانی سبیلرله تأمین همیشه حصر نفس ایدلردر . بونارک اسکری قلاحت و ذرائسه اشتغال ایدرلر . بو طبقه افرادی کی جهل و مسکت ناپوشوقلق و زواللیق او قادر جالب دقت درک بو حال اولرک بوتون سبیلردن یک واضح اوقونور . جبههک داخلی یا شاناماز بر حاله افراغ ایدن بو طبقه افرادی سقاتک یک الیم درکرتده بولومقنده درلر . بونارک اینجده بوزده بش قادر اوقومق بلزق بیکه تعادق ایدلر . و الحاصل جبهه قصبهک بو اعتبارله حیات عمومیه اجتماعیه سی یک الیم بر منظره آراه اینجکده در . یا جوق زنگین و یا خود جوق فقیر اولان بو سکه پتده یک واضح بر استسراک نظر دتی جلب اینجکده و فقط حیاتدن عدم تمویت اظهار اینک خصوصتده هبسی بر قطعده بر اینجکده درلر .

[۲] — میر قضااتک اموال اجتماعیسی — جبهه قضااتک بالمعوم اهلینی نصیری

اولدنی ایچون بوراسنی بر نصیری مستعمره سی تلقی اینک قبلدر . اساساً نفوس ایستانتقیلمر . ندن زیاده تقریبی بر حساب اعتبار ایدلک لازم کلیر . مرکز داخلی اولدنی حالده قضااتک نفوس موجوده سی اوتوز بش بیکه ابلاغ ایدر بیلیر . یا خموص نصیر بولردن بر جوق نفوس مگوره و غیر محروم بولوندنی دوشونوله جک و بو عظیم کتله نصیریته کتله کوره قصبه سی دخی حساب ایدله جک اولورسه بو تقریبی یکونده کی اصابتک درجه سی آکلانسیلیر .
فی الحقیقه جبهه قضااتده موجود و عددی مذکور بولونان نفوس نصیریته تابع اولدیلری عشرتله نقطه نظرندن سکر قسسه تقریبی و بو عشرتله کتله قضااتک کونخی بر وجهی
آنی تلخیص ایدر بیلیر :

« جبهه نصیرلری »

۴۰۰۰۰	—	نی علی عشرتی « حدادیندن »
۸۰۰۰۰	—	قراچه « شرافه و غرابه »
۱۰۰۰۰	—	پت عمیلی
۵۰۰	—	پت ساطر
۸۶۰۰۰	—	کلیه « کلیه داغلرند و ساحلده »

۴۰۰۰۰	—	نواصره
۱۰۰۰۰	—	حله سرهینو
۷۰۰۰۰	—	خیاطین
۳۳۵۰۰	—	بگون

اسمیری ذکر ایدیلن بو عشرتله زمان مسالته مختلفه انسانی اختلافده ایسه منفرد بر سالد یاشا، قده درلر . مع ما فی هیت عمومی سی اعتبارله ده بیله ییلرکه قضایک ساحله قریب انجانده یاشایان نصیرلرک بر مقدار موثر ایدیلده قضایک داخلق اراشیسته ساکن بولونانلر متمرد و خشین ساییلرلر . بوتلرک ایچسده اک زیاده حسد المزاج و حد اخلو اولانلری بوشه (نواصره) عشرتی در . بو عشرت قضا مر آزدن ما عنده دیگر نصیری عشرتاری دخی ایجه ییلریمشدر . روایت ایشکلرینه نظر آ بو عشرت فرادینک بر جوق و حست انکیز منفعلری موجود ایش . حتی حدتاری نحرک ایدیلری باقلا ایوب درری درری طوبرانلره کومک ، اولدیرمک و یا خود باقوب قاوورمق کیدلرنجه بک بسط حرکتلردن ساییلریمش . بنا علیه کیدیلری اوتودن بری نه ویرکی ویرمک ونده بر قید آتته داخل اولق ایسته سبورلر . دیگر عشرتله ایسه بو درجهده عینک انسانلر دکادرلر . برده عشرتله آراشده غزوه ، اصولی هر نه قیدر جریان اتمودر لیسده حدتدین و خیاطین عشرتلی بر طرفدن و کایه ، نواصره ، حله سرهینو، تراخله شیراقه دیگر طرفدن اولدینی حالده آراشده اوتودن بری قان غوللاری موجود اولدینی ایچوک بوتلرک بر فیزیک تعرض و هجوملری اکسک اولما قده در . بنا علیه هر عشرتک مارتین و حتی باورلرک سلاح بولون . بیکرجه آوملرینک بعضاً بر برلرله اعلان خاصه ایله دکای ایشیلر شیلردن در . دیگر طرفدن ایدین ایله خیاطین عشرتلی (حیدریه) فرقه سینه سدن و دیگر لری ایسه کللازلردن اولدینی ایچون یلرنده دخی اختلافلر دخی دائما نحدت ایشکده در . شوقده اشارت ایشلی بزرگ نصیری عشارینک بویه بر برله دائما حال ایشکلاف و مجا اولده بولونمالرینی ایشاج ایدین اک بوتلرک عامل بی شبهه تشکیلات حاضره اجتماعیلری در .

اولجه ساویتا احوال اجتماعیه دخی ایضاح ایتدیکنز زمان در میان ایلدیکنر وجهله نصیری کتله لری بر طرفدن مقدملر و دیگر طرفدن شیخلر طرفدن اداره ایدلکنده درلر . جیلده کرک مقدملرک و کرک شیخلرک او عظیم کتله اهالی اوزرنده کی تأثیرلری و نفوذلری هر بردن زیاده جالب دقت کورونمکده اولدینی ایچون بوتلر حقتده بر مقدار ایضاحات ویرمک ضروریدر :

میلومدرکه ، تهریرلرک نظرندده ، مقدم ، اک بوتلرک اداری ریولر و شیخ لری ایسه

الا زاده حائر صلاحیت بولونان دینی رئیسرددر . بناً علیہ کرک مقدملرک و ککرک
شبخلرک تاملین معیشت و رفاهلری نصیرلرک اهم وظائفی تشکیل اینکدهدر .

جیلده هر عشرتک اکثریا برر ، ایکبشر مقدسی وشیحی موجوددر . نیتہ کم نخی علی
عسرتندہ بری ساحلده و دیگرى جیلده اولوق اوزره باشلیجه ایکی مقدم ایله بر شیخ بیت
نمایدہ بالکتر بر شیخ ؛ قراچله غمناهدہ بر مقدم و بر شیخ ؛ قراچله شرافتده اوج مقدم
و بر شیخ ؛ بیت ساطرده بر کاییه عشرتندہ سکره نواسرده ایسه الی مقدم و خیاطبندہ
این مقدم ایله برده شیخ موجود اولدیننه نظر آ جیلده اکبوبوک مقدملرک عدسی بکرنی
بش وشبخلر ایسه اون قادار تخمین اولونا بیار .

مقدملر ، ظاهر آ غایت بسط و حتی ساده برر انسان اولاروق کورونورلر . حال بوک
میتلرده کی نصیرلرک مواجهدسندہ هر بری برر دیو قادار مخوی و مهیب درلر . حتی
بولرک اسنی کتیب بر خشونتہ مترونددر ؛ غازی ، سقر ، الخ کبی .
مقدملر غایت آز مقدارده اوقور بازارلر . شیخلرک تحصیل دخی بک ساده صایبار .
اولرک آتجق نصیری دباقتده صاحب وقوف و اختصاص اولقدن باشقا بر مزیتلری
بونددر .

مقدملرک باشلیجه وظیفهلری ، منسوب اولدقلری عشرت ایله حکومت آره سندہ کی
امری تدویر و عشرتک حقوقی محافظه و حکومته قارشو عشرتک وضیعتی تمیز و نهالت
کرک حکومتله آرالنده و کرک بربرلری پستده عشرتلرجه ظهور ایدن اختلافان حل ایله
مکدر بو اعتبارله مقدملر ، بر قابو کشجداسی و یاخود بر سفیر نظریه یاقق و مضامیر لایم
وسعتده بولوندقلری قبول ایله تک لازم کابور . بولک ایچوندرکه عشرتولر آراسنده
اختلافلر ظهوری تقدیرده مختلف عشرتولرک مقدملری طویلاناروق مداوله افکار و اعطای
قرار الملرک نتیجهده کندیلری طرفندن قبول ایدیلن رأی ویا حکم واجب الایباع
صایبار .

مقدملر ، عشرتولر طرفندن قید حیات شرطیه انتخاب اولونورلر . مع ما فیہ مقدملرک
بالین اوغله وراثت طریقله انتقال ایتمسی جاری بولوندیبنی ایچون بو مسندی قره ن
وسطانت دره بکلده . بکزره تک بک دوغرو اولور . والحاصل نصیرلرک بولانقی سرت
و عتادسی رئیسلری و دره بکلری بوتون نفوذی شخصلرندہ تمرکز ایتدیرمشلرددر . مع ما
فی شیخره قارشو بک زیاده حرمتکار بولونمقددهدرلر . اساساً مقدمک شیخه اوکا مقابل
شیخک مقدمه قارشو رونما اولان حرمت و مظاهرنی بر مقابله بلتل تلق ایلمک و بوتون
نصیرلرک ضررینه قورولش بر منفعت و جیلده دولایندن باشقا برشی طن ایلمه تک
لازم کلیر .

حال بوکه شیخلر دخی مقدملر کچی بنه عشرت افرادی طرفدن اکثریت آرایه انتخاب ایدلکده بولونقلری ایچون اولئرک مالک اولدقلری بوساطه نفوذ نظر دخی جلب ایدمه مکده ودها دوشوروسی خلقجه تقدیر اولوناماقده در .

خلاصه ، نصیرلر عندنده اک مشول واک صاحب نفوذ اولان بو عنصرلر کرک طرز حیات و کرک موقع اجتماعی اعتبارله نصیرلرک اک بوکرک طبقه اجتماعی و حاکمسی تشکیل ایتکده درلر . حتی عشرتلر پستده بر قتل ، بر نهب و سلب و یا بر سرقت و قورغنده درحال مقدملر طولانیله بمضاده شیخلردن استغنا ایدیلر و متلاقان حتی اولمق و زده (۱۸) بیک غموشلق بر حکم ایله قتل مسائلی حل اولونور دیگر مسائلی دخی بوکا قیاساً رؤیت اولونور . بوندن دولایی درکه مقدملر نصیرلرک اولرندمه عظیم بر سلطه خاککازیه مالک بولونورلر .

بوقادار عظیم بر صلاحیت و نفوذه صاحب اولان نصیری مقدملرینک ، عنبرتک درجه اقدار و تروت کوره مبین عائدالری بولوندی کچی شیخلرک دخی زکات و امتان ناملر تخنده تخصیصاتلری موجود در . بر حساب قریبی به نظراً مقدملرک واردات سنویه سی لا اقل (۱۵۰-۲۰۰) لیرایه و شیخلرک ایسه (۱۰۰-۱۵۰) لیرایه بالغ اولمقده ایش .

مقدملر ذراعت و سائره کچی ایشلر کورمکله مکلف ده کیلدرلر . بوتون ایشلرینی نصیرلر نیویه ایدر . کندیلری یا لکر ایچکدن اناریلر کیر و اونده بریه دولاشیرلر . واکتیا قصبه ایترلر کن اولکلرندمه نصیرلردن ایکی مسلح سواری بولونور و آردکلرندمه یاور منامده اولمق اولرده ایباغدن ایکی مسلح و قوتلی آدم کندیلرینی تعقیب ایدر (دررور ، اولرندمه دخی مطلقاً قوتلیجه بر قشاک ، بللرندمه بر قورشونلق بولمق اک زیاده رعایت ایشکلری عادتکلرندمه .

مقدملرک عشرت افرادندن ایسه دکاری ضرب ، تهدید ، تضییق ایتمک صلاحیتلر بولولمینی روشونولمکله اولورسه بونلرک بقادار قوتلی اولدقلری جزئی بر ملاحظه ایله اکلاشیلر .

نصیرلر عمومیتله اولرده اسکان ایتکده ایسه ده عشرت حیاتی اقتضا سنجه دائماً حرب و خربله و یا هجوم و مجادله ایله اوقانکدار بولونقلری ایچون مقدملرک قاشکاملری بر آرمین اولارلق انشا ایدیلر . ودرت طرفنده کی خصوصاً موقعلرله عادتاً برر کوچک قلعه بی آکدرورلر . و مقدملر بعضاً کندیلرینی اولرندمه مدافعه ایتمک مجبوریتنده بولونور قاری ایچین بوقاشکاملری سلاح و مهمات ده بوسنه و متعدد اتباع و محافظلرله کوچک مقیاسده بر قلعه بی بکزم مکده در .

مقدمه بوردجه در نظریه صاحب اولیاری بر طرفین تصویر دینک بزجه بک معلوم اولان کتبان و خصوصیتدن و دیگر طرفین اهالیك بک کتیب بر ردای جهائله مستور اولانندن نشأت اینکده در .

ق الحقیقه مقدمه اهالیك جهائندن بک زیاده استفاده اینکده در . کندیلری ایسه جوجوغلری لاذقیده اوقوتیور و بر از قرآن و بر آزده عقائد اوکره تیورلر . مع ما فیہ بو طرز تعلیم شکل ظاهری بی محافظه اینک ایچوندر . بوقه سن معینه واصل اولدقلری زمان درحال کندیلری اساسات نصیره دائره سنه ادخال ایدلنکده درلر .

و برنار دخی بو بودکلری زمان باهاری نه حالده ایسه لر کندیلر ده یاواش یاواش عشرتی افرادینه قارشو ظلمکار اولسایه و اهالی بی صالحه برر اینک منزله سنده استخدام اینکده باشلارلر . زیرا فکریلرجه خانک بوتون حیاتلری مقدملرینه مدیون اولدیلری ایچون اولدیلری آر و ایندکاری سورتمه باشاتمی آک صریح واک مشرور اولان برحق ایجابندن بولونتمده در .

بویک ایچوندکه مجموعی الی بی بولمايان بو رئیسارک آئده اوتوز ، قرق بیک کتیبی سفیل و خوشخوار برر آلت حالده بولونتیورلر .

واکر نصیریلر ، انسانی بر سورتمه باشاتمی معینه نائل اولامیورلر بی شهرت کندیلری بی الیم درکله اسقاط ایدن اک بویوک عاملک مقدملری و شیخلری اولدیلری بیله نیدرلر . بو عظیم نصیری کتله سی ایچنده بر حساب تقریبی به نظراً سگوی بیک لغوشدن دون قازانچی بولونالمک عددی (۱۰۰۰۰۰) ویش بیسکدن دون قازانالمک عددی ایسه (۲۰۰۰۰۰) قدر ایمنی . بنا علیه نصیریلرک بک فقیرانه باشاقلاری بو حساب بزجه واحداً افاده ایدر .

حی معیشتده کی بودارلق سائمه سیله درک فضا واخلنده شقاوت اجرای حکم اینکده ایمنی . روایت ایدلنکده نظراً جله نصیریلرندن بعضیلری نهب و سلب ایله و سرفقه تأمین حیات اینکده ایملر . بونلر قصبه اهالیسه و یا ساحل سکنه سنه هجوم ایدرک بولدنلری غضبالر واکر قارشولرتمه بر مقاومت تصادف ایدرلرله درحال راست قلدیکنی اولدورور و سوکره داغلینه چکیلرلرمت .

جمله نصیریلری نهب خصوصنده دائمی عینی اسوله مراجعت ایدرلر . اولاً ککویلو قیامتده قلاغوزلر چقارارلق نچسانده بولونورلر . و سوکره بو قلاغوزلر بوز الی ایکی بوز سلاحلی به بول کوستره وک آنچه این باسقیین یا ییلر ، اورطه اتی باقار ، برارلر بولدنلری آلر کیدرلر . آرتیق زیارت ایندکلری برلرده نه حیوانات ، نه حیوانات هیچ برشیدن آر

قلمساز ، جبلده تصادف ایدیلان بو شفاونلر دولایسیله ساحلده بولونان واسع و منبت اراضیدن درجه کافیده استفاده ایدیلیمه مکنده در . بخصوص هر طرفندن بویله بر هبت اجتماعیه الله محاط بولونان جبله اسلام مرکزینک جدأ شایان تأمل ونظر بر خالده بولوندیغنی اعتراف اینک ضروریدر .

حتی مالازندن و حیوانلارندن امین اولاییتلنک ایچون جبله اغنیاسندن بعضیلری ، نصیری عشرتلرندن بعض مقدملرک سنوی نادیه اولونان بر ، خراج ، ویا بر جزیه مقابلهده حایه لری آلتنه کیرمکه مجبور اولمقده درلر . بوجایه سایه سنده کندیلرینی نهدن و سرقندن تخلیص اینککه موفق اولبورلر .

خاتمه قییلندن اولوق اوزره شونیده در بیان ایتملی بزرگه بوتون بونهب و سرفت حرکاتی نهبه واحضار اینککه اولانلر دخی ، مقدم ، لر ایش . و کویا وقوطانده کندیلرینه اک بویوک حصه بی آیرتمق ضروریه بو کانون افسادی داغما اشغال اینککه ایشلر .

والحاصل جبله حیات اجتماعیه سی درین بر آثارنی ایچنده بویان اولمقده در . بوراده نه بر ذره سعادت ونعمه بر آر انسانیت بولوق قابل ده کیلدر . بشرینک سقوط ایده بیله . چکی آک موشن و آک الیم حفره لر جبلده رونما اولبورلر . بنا علیه کالات مدنی بی هر دقیقه احتیاق ایدن بو زهر آلود وضیعت اجتماعیه آرتیق تبدل ایتملی و بوراده بک خیرلی بر استیحاله نک نورانی تجلیلری حکمفرما اولمیلدر .

۸ - امثال صمیمه

کوک جبله مرکزی نک و کزک قضانک احوال صحبه سی حقسنده موقع طیبی طرفندن و بر بیان ایشاخانی بر وجه آتی تلخیص و بیان ایلد بورلر :

[۸] - معلومات همزمیه - جبله نصبه سنک بوللری نه درجه ده کیرلی ایسه بنالری دخی او نسنده بر برینه پتیشیک و اود درجه ده قواعد صحبه به مقایردر . حتی جبلده اوله اولر وارددرکه قطعاً کونش بوزی کورمز . بوراده عالمه لر اکثریا بویوجک بر حرمه دن عبارت اولان محللرده اقامت اینککه اولدقلری ایچون بونلره بنا اطلاق بیله جائز اولماز . مع مافیه شونیده ذکر ایده لمکه بو متعفن حجره لرک کندیلرنجه اک ممتاز تلقی ایدیلن طرفی حیوانانه تخصیص ایدیلشدر . بنا علیه جبلده حیوانانک انسانلردن زیاده جائز موقع اولدقلری مع الاسف کورولمکنده در . بو حجره ده اقامت ایدن انسانلر بوتون کیرلیکلری اکثریادار و معوج اولان بولره دوککه آیشمشلدر . بونک ایچوندرکه جبله مرکزی

اولیله و بولاریله کونا کون میقرو بیلره بر ملاحظاً تشکیل ایدیور . باخصوص روزگار لرك اسدیکی زمانلرده بو جرائم مرضیه اطرافه داغیلارقی مختلف خسته لقلرك انتشارینه سببیت و بر مگده در .

واقعا جبهه مرکزینک هواسی اساس اعتباریله جدا لطیف و رطوبتدن آزاده، اطراقی ذخی باطرافلقلاردن جاری بولونمقده ایسه ده اهالیکن وضیعت همومیسی بورا دینی ناقابل تحمل بر حاله افراغ ایدیور . باخصوص جبهه قور بولری « مواقع معلومه دن کافی درجه ده اوزاق بولونمادی ایچون هر دورلو ترشحاته معروض قالمقده در . بنا علیه جبهه ده ظهور ایدن ساری بر خسته لنگ اکتریا بو دائمی واسطه لره بک آتی بر سورنده انتشار ایدمرك فوق العاده ده نیله جک درجه ده اجرای تخریبات ایتدیکی کور و لیور .

جبهه قضاسنه کلنجه ، هر نه قدر بر طرفدن مرکزده اولدینی کبی طبیعتک هر دورلو لطف و احسانه مظهر ایسه ده دیگر جهتن بوراده سا کن بولونان اهالیکن عدم تقید و احوالارندن دولایی مرکزدن اوج قات فضله کیرلی بولونمقده در . بنا علیه جبهه قضاسنه بو اعتبارلده بر (دیار اوساخ) دیمک قابیلدر . فی الحقیقه کویلرده بولونان اکثر بنا لر بر او بادن عبارتدر . بو اوا (کوخ) لرك داخلی اخشابدن در کار اوزونده وضع ایدلش تخت مستویله ایکی قسه خریق ایدلشدر . بو قسملرك اوست طرفده نمد داشخاصدن مرکب بولونان خانه افرادی و آلت طرفلنده ایسه حیوانات اقات اینکده در . بوندن دولایی در که جبهه قضاسی اهالیکن حیوانات صیرت لرنده باشاقلری بک اعلا ادعا ایدیله بیلر . والحاصل بو ایم حالت اجتماعیه حیویه در که نه اخیرده (تیفوس) خسته لقی بوراده بک عظیم تخریبات اجرا ایتمش و حتی بر جوق کویلرك حال حاضرده پوشا غسه سببیت بر مشددر .

شوق ده بیان ایتملی بزرگه جبهه اهالیکن دوشدیکی بوالیم در طهار و دوچار اولدقلری بو تخریبکار خسته لقلر کندیلری حالاً آتیاهه دعوت اینکدن بک توزاندور بونلر شیمیدییه قدر طبیک تأثیرات شفا بخشاسنه قائل دکلدر . بنا علیه تیفوسه طویتلان خسته لری این ایتمک مقصدیه بو متعفن اوبارک بوتون منقلری قاپاتیور و داخلنده آتش یا قیورلر و بولده جه خسته لری بر آن اول راه عدمه سوق ایله یورلر .

جبهه اهالیکن نظرلنده بختک نامل ایم سقوطلره دوچار اولدیشی کوستمک ایچون ایکی ماجراقی ذکر ایتمک کافی در :

— بر کون ، بر میتک نمشی معاینه ایتمک اوزره تعبیریه داخلریه کیمش و فقط مساه نه بک اوزاقاقی حیویه اوراده بیخونت ایتمک مجبور اولش ایدم . او صاحبندن بر یاتاق ایله بر بودغان ایستدم . بر آذ سوکره او صاحبی بر کلیم پارچاسی ایله کیرلی ، بر باد بر

بورغان کتوردی . کندیلندن دها تمیزی ایستمک مجبوریتده قانجه بکا :
 — این اولوکرکه سزه بو بورغانی کتیرمکه اکر امک حد نایه سی بذل ایدیورم .
 زیرا بوقی هنوز کیمسه نولانماشدر . بالکز وفات ایشدیکی زمان عزیز والده سی
 بونکله سارارق مدفن ایدینه ایصال ایشمدر . بنا علیه بو جهندن امین اولاییر .
 سکر .

جوانی ورمشدی .

آرتیق بو ماجرادن بونک و بوکا بکزه بن بیکلرجه کوبلینک محت حقنده ناصل برطرز
 تلقیه مالک اولدیلری تقدیر ایدیکز .
 بر دیگر کون دخی فراش موند بولونان بر خسته بی معاینه به کیتمش ایدم . قابودن
 ایجیری به کیرنجه بانس اوجده بر شیخک برشیلر اوقوماند و صوکره چوبیلردن ده منلر
 بابارق بانس اوجده وضع ایشکده اولدیلری کوردم . اونک یاننده دیگر بر شیخ دها دور
 یوردی . نیم کیردیگی کورر کورمز یانمه کلدی و
 — بر آز بکله شیخ فرانشی پتیرسین صوکره معاینه ایدرسک .

ایدی . بن ایسه

— بکله به چک وقت بوق ؛ زیرا کور بیورم که خست بک الیم بر حالده بولونیور .
 بوسوزم کندینه ما تا نیر ایش اولمالی که ، بی بر آز بری به چکدی . و
 — هیچ اطباء انسان ایچون مقور اولان شیئی نیدیل ایدم بیلیرمی ؟ .. بڑ سی
 بورابه چاغیردق تاکه هرکس دوقتور کتیرمدیلر . دیمین .

جوانی ووردی .

بیز کوجوک خلاصه دخی جبله ده کی طرز تلقی بک واضح کوستره چکی ایچون آرتیق
 باشقا بریمی علاوه سه لزوم کورده بیورم .

[۲] — موضوعی سوغارشی سنلقلر — جبله مرکزی ایله قضانک وضعیت عمومی
 صحیبی حتمده اعضا ایندیگم بو معلوماندن صوکره صولکسته نظر قنده تصادف ایدیلن
 موضی و نارشی خسته انلره نقل کلام ایله چکم :
 فی الحقیقه مر کرده و قضاده موضی اولوق اوزره الک زیاده تصادف ایدیلن خسته لوق
 التهاب سیدی دور . هرسته جبله ده تقریباً (۱۵۰ — ۲۰۰) و قضاده ایسه (۳۰۰ — ۴۰۰)
 قادر مصابه تصادف اولونمقده در . بوندن صوکره مالاریا و دیرانتاری خسته انلری کلیور .
 یسه هرسته بو امراضدن مر کرده (۱۰۰) و ملحقانده ایسه (۲۰۰ — ۲۵۰) قادر مصاب
 کورولمکده در .

سل الرئة وذات الجنب خسته لغری دخی بو مقدارک نصفی قدر بر تخریبات بایور .
تک ، توك تصادف ایلمن امراض جلدیه ایله زهرویه بی ایسه ذکر ایشکدن صرف نظر
ایدیورم .

عارضی خسته لغره کلنجه ، کچرینه طرفنده (تیفوس) خسته بی دهشتلی تخریبات
بایشدر . بونک درجه سی حقنده تام بر حساب باقی قابل دکلنده تقریب اولاری جلدیه
(۱۵۰۰) و قشاده (۱۵۰۰) قادر مصاب ظهور ایدهرک بونک بوزده بکرمیسک وفات
ایندیکنی بیان ایده بیلیرم .

خانه قیلندن اولوق اوزره جلدیه دخی اجزاخانه سر ، واسطه سر تک بر طیب بولو .
نیمغنی سوله جک اولورسه بوراسک دخی دیگر قضالرکی نه درجه بی قدر شایان تأمل
بولونسی لازمکلدیکی جزئی بر ملاحظه ایله اکلانیلیر .

— ۲۰ —

تصیریه داغلینده

(جبهه) دن سوکره تمقیب ایده حکمز طریق حرکت بزی ایجه درشوندی ریوردی
واقعا ، بینه ساحل جهندن ایله یله درک ، نهایت دوت ساتلق بر مسافده بولونان
(لاذیه) به زحمتجه ایریشک بزم ایچون قابل اولاجندی . . فقط اونه دن بزی
دماغزده درین تاثیرلر بر اقلن (نصیره) داغلینی یاقندن مشاهدده و تدقیق ایشکدن
عروم قلاچندق : بونک ایچون اصل بونی ترک ایده کیت بر مقدار دخله جستم
وجو ایجهی دهسا ، وفاق بولیور وهرجه باد آباد تصادف ایده حکمز هر دورلو متاعیه
تودیع نفس ایشکدن متولد زحمتی بر ذوقه قارونحق ایستودوق . باغایه صبور
قضاسک مرکزی بولونان (بابسا Babasa) قصه سی سیاحتمز ایچون بر هدف
مقصود اتحاد ایشک بزم ایچون بک طبیی ایدی . هر نه قدر (جبهه — بابسا) طریق ،
بو جهتلری وخصوصیه بوزالرسک احوال و وضعیت اجتماعیه سی بیئلر نظرده شایان
توسیه دکلدی : زیرا ، بوبوک دوقوز ، اون ساعت قدر دوام ایشکله برابر هر دورلو
عوارض طبییه به معروض بولونماسی اعتباریه غیر قابل تحمل اولدیغنی وایخصوص بعض
تصیرلرک ایجه ماجرالری بولونحق درلا بیه داعی توفی اولدیغنی دوشونبورلری
بز ، ایسه بو و یوقا عائل رأبلر مواجهه سنده بک بحریب بر تمایلک اسیری اولمشدی .
کندی کندیمزه دیوردوق که :

— مطلقاً بو داغلری آشاچقز .

رحتی جلهدن آنلره راکباً آیرلایغمز زمان بو حسك بزده يك مستقلاً بر ذوقه محول ایتدیکنی قدر ایسیوردق ..

بر مدت لاذتیه به موصل بولونان شوسه یی تمقیب و (نهر الریله) دن مرور ایتدکن سوکره شمال شرقیه دوغرو محول استقامت ایله دک . شیمدی تا اوزاقلرده یکی دوغان کونشك رعشان ورخشان ضیالری آلتد . بر آواسرلشن نصیریه داغلری بزده هر زماندن فضلہ اسرار انکز کوردونبور واک یاقین اولسق اوزده ساعتزده بو صحنه ان (جبل البودی) ایله بررلنگده برر کولکبی اکدیبران (شراشیر) ، (مختصره تحتة) ، (بخارمه) ، (طفرامو) ، (دیراوتان) ، (بیت حیره) ، (بشکوح) ، (عین الشقاق) کویلری بر برینه قارایسوردی .

مع مافیه صاع طرفدن حدود انظاری حبس و توقیف ایدن بو سلسله جباله مقابل سولاز ، تا اوزاقلردن خفیف مائیلکی سربان ده کیزه قدر همان همان کشاده بولونوردی و بزده غیر مزروع دوز بر اراضیه طی مسافات ایله بوردق . بر ساعت مرورئده و مسکیسا ، وادیسی ایله بو نامی حائر درمدن کجهرک وصولزده « دقار » کویسی ترک ایدرک حیره کویسه مواسلت ایتشدک . بزده بویه بر زمانه قصبه یی زیارتز یک عظیم بر حاده تشکیل ایتدی . شیمدی قنکلی « مازینلی مسلح نصیریلر اولرینسك داملرئده و یاخورد قابو دسا و کارد . کوردوه رک چکیلیوردلردی . فقط بزده نهایت برر بولجیدن عبارت بولوندیغمز آکلاییتجه به قدار بوحال غلبان دوام ایتشدی . اجتماع ایدن سلاحشورلر ماسلده برینسك برر مقدمه اولدیغنی سولکلری زمان کندیسق زیارت ایتک احتیاجی حس ایدرک اوراده بر مقدار توقیف ایتدک . شیمدی بزسی اولرینه دعوت ایدیور . والرنده مازینلری اولدیغنی حالده آنلرمزى طوبه رق ایتمه مزه یاردیم ایتک ایسته بوردلردی . بقدمک ایکی قالدن و ایکی قسمدن عبارت اولان اقامتگاهى مرحله نیمز ده کیلدی . کندیلرئده بویه مثبت بو وصفدن آزاده ایدیلر . اوک اوست قاتنه چیغهرق بر مقدار او طور دق . بورادن جباله یشل بر کولسکه و اوزاقلرده ده کیز ایسه مائیسى بر صفحه حالده رونما اولبور و ده کیزه دوغرو تک توك کوی خیانتلری فرق ایدیلبوردی . بو سیجاق نیموز صیاحده نصیری قادیلری تنباکو و توتون تارلارئده جالیبشورلر و رنگارنگ ایسه لرله بو یشل ایتد . موجلر یاییوردلردی . بوراده فضلہ بر مدت تمید اقامت لزوم کورد . یکمز ایچون مصاحبه مزیک آفاق و مختصر اولمشیدی . نصیریلرک جهالتندن اوزون اوزادی به شکایتی حاوی اولان مقدمک بیاناتی یک صعبی ، حرارتلی و حقیقی ایدی . حتی مقدم چوجوقلرینک دیکر بر قسمده بر کوی خواجه سیله برلنگده اوقودقلرئده ایشیدیلوردق .

بر شایسته دوشورمردك كندیلرینك نهدن بویله دائما بر سلاح دولاشدقلری استفسار ایلدك . بونك اوزرینه حاضر بولونانلر درین بر آه چكرك:

— بیله کوزینه قدار حیاتدن امین ده کیلر. حرآن بر هجوم ، بر مقانله ویا بر انقبین خلاصه بر مرضه معروض بولونیورد . حیاتمزه بویله کورولولرا یچنده کچور و دائما بویله کچه چکدر . بز مقدمك و طرفدارلرینك بو شکایتلری دیکله مکله اکتفا ایدیوردق . ذرا بیک اعلا بلیوردق که حیاتلرینك بو صورتله کچه سنده اک بویوک عامل ینه کزایلری ایدی .

حرارتلری بر مقدار نسکین ایدرک آریلیرکن اوللر بر ایله سلاحلری طویور دورکریله آتلر میز یانمزه یاقینلاشد بر مایه چالیشیوردلری .

(حامیم) دن حرکت ایتدکن بک آز بر زمان سوکره (بستان الباشا) نامنده کی انجیلکه گلشدك . ساغمزده (بطره) کونی خراب بر حالده رونما اولیوردی . روایت ایتدکلرینه نظر آیک آز بر زمان اول بورالری بک خوبین صفحهره شاه . ایش . رحی بو کویک جوارنلده کی (نهر الروس) وادیسند ایچه قانلر دو کواش ایش .

بطره بی ترک ایتدکن یاریم ساعت سوکره (سلورن) کویته گلشدك . بونك آرقه سنده (ابن عبسی) و (کاخو) کویلری ودها آرقده (کلبیه) داغلی کوزو کوردی .

بز متبادیا بولمزه درام ایدیوردق . بر ساعت سوکره صاغده ، ککوچوک بر دره کسارنده (عین المروس) ، سوله ، ایسه اوزاقلرده ، ده کوزه یاقین بر محله (قاپو)

کولری کورونیوردی . آذیق بوراده (جبله) اراضی ختانه ایرمشدی . (عین المروس) وادیسنی کچدکن سوکره دوز بر ساحه باشلادی . شیلدن کذوکا همز

تون ویاتقا کویله مزروع اراضیدن عیارندی . بعضاً حصار ایدلش سازیشین تارالارک آراشدن کچور و بعضاً بر خرمن محلی ترک ایدرک ایلروله بوردق .

بر آز سوکره یاقینده (خره ابو خسرو) ، اوزاقد (غلبه) ، (مترکبه) کویلری سوله برانلق . صاغ طرفزده ایسه ینه اوزاقلرده (قلوریه) و (حرف رضوه) کویلری

شاهده اولیوردی .

یاریم ساعت طرفنده (قوتیه) نهری ایله کویشدن کچدکن دیر مقدار بوتوشی تعیب ایتدکن سوکره ساغمزده و بر آز اوزاقد (مهالیه) داغلی باشلامشدی . داغلرک

اوزنده (مقام الاربعین) بولونیوردی . بونی متعاقب (قیاس) وادیسنی کچدی . و سوکره (عابله) و (بریکه) کویلرینك آراشدن کچرکن تا قورشیز دهو بر وادینك آرقه سنده

بوکدهن بر نیهنك فوقده (شیخ ریخ) کونی کوزوگمشدی . (قین) کویتن سوکره (شیخ ریخ) . وارمشدق . بورامی بو کسجه بولوندی ایچون منظره اعتباریه

بک دلرا ایدی . باخصوص جنوب جهندن ده کوزک منظره سی و سوکره (بستان الباشا)

یشیلکی آتشین کونشك خيالری آتئده نظرله بر حیات نازه و عدایله یوردی ، نهال طرفدن ایسه داغ سلسله لری ایله برابر نا محدود اینیشیلرک و بوقوشلرک بولوندیغی نجه این اولونا ییلوردی .

بک دیک و طور برانی ، طاشسز بر اینشدن سوکره یشیل بر وادی به وارمشدق .
 صول طرفزده و بر آز بوکسکده (قطریه) کوی کورونیور و وادینک ده کیز استنامنده اولارق غرب جنوبی به دوشرو اوزانیدی فرق اولیوردی .

یا ریم ساعت سوکره اوافق بر تیه اوزرند بر بیاض بر قه حالتده اولیق اوزره نصیریلرک (شیخ حسن البزون) مقامی کوروندی آرتیق بوراده وادی پتشر ایدی .
 شیمدی بوقوش باشلا یوردی ، صاع طرفده ایسه چیلاق و اوافق تیه لر بر بری

تعقیب ایله یوردی . بو تیه لردن بر بک آکنده ایسه (جدیده) کوی موجود ایدی ، بوراده تیزغین خیالرک آتئده چاقالرک قوشو شیدی کور و لیور و اوتنه دن بریدن وحشی ایشیلرک دو بولویوردی .

تیه یی آشدقن سوکره تکرار دوز بر ساحه و سوکره افیق استنامنده اریل ، اوافق تیه لر رونما اولشدی . آز بر مدت طرفنده صولده تکرار قطریه ، کوی و صاعه دوشرو و بنزار ، کوی ودها آرقده پتتاب اویوان اسر بر ده کیز کوره نیوردی .

تعقیب ایندی کیز مشوی ساحه ده انسان بویندن اوزون بوکسک داری فدالرینا تصادف اولویور و آتشین بر هوانک تأثیر طاشسوزیله بوقدائلر بعضاً صاعه و یا صوله ایل ایدیور دی ، شیمدی غیر مزروع تیه جگر اوزرند کچی بولری بیاض دامارلر حالتده رونما اولیور و اوتلرک فوق سکونده سیاه آتاجارک بک بوکسکدن اوچوشدق لری دخی مشاهد ایدی یوردی .

بولوندیغیز وادی نه قادر یشیلدی ا داری ، نوتون و تیا کو ... هپ بو افقلرک یشیلکی وجوده کتیرمن بو اوچ عنصر حیات بوراده نه قیئندار منظره لر ابداع ایدیوردی ک با خصوص کدرنما همزده بعضاً مانی رنگده دیکلره و یا خود صاریشین حصاد تیه لر به و یا کونشدن باتش اسر چورچوب کتله لرینه تصادف ایدرکن نظرلرمن رنگین بر ذوقه مظهر اولیوردی .

نهایت اویله بر نقطه به کلاک که اطراف سرابا تیه لرله محاط ایدی . ویز ، دار بر دائرة جیبه آراسنده محصور فالمشدق ، بوراده آرتیق بر نفحه باد اسییوردی ، نایبایان بر محیطک اینجند عادتاً خاشالایور کی ایدک ؛ کونش بوراده او درجه ده محرق و تکاملسوز ایدی .
 بر آن اول بورادن کندیمیزی قورتارمق عزیزله ایلری به آتیلدی . بر آز سوکره

بر نهر باناغك ساحل یمنی تعقیب باشلامشوق . بو نهر منبغه دوغرو و نهر الصنوبر ،
و صوكره ، نهر القش ، ناملری آلبوردی .

شیمی کونش چوقدن سمت رأسزدن غربه دوغرو میل ایتشدی . آرتیق پشموك
اورطه سی ده کیل باشمك آرقه سی وصول اوموزیمزی بر قوشون ضربه سی حالده
یاقوردی . بر آرزو صوكره و الدینی ، نامی الآن بو شهر بزی یشیل بر ده کرمن محله ایصال
ایتشدی . بورده بر مقدار استراحتدن صوكره شیمی ، ترچانو ، صوكره دوغرو
بوکله لبوردق . نهایت ترچانو به ده مواسلت ایتدك . کوبك جنوبده نهر ترچانو ،
خفیف خفیف آلبوردی .

بو یشیل و ظریف کوی ترك ایدر ایتمز طاشی بر اینش و اونی تعیب ایدن به
طاشل بر یوقوش باشلادی . صولده و میلیو ، کونش وینه بر اینش و یوقوشدن صوكره
صاعده ، انجاره ، و عناقیه ، کونش ترك ایدر ك دستار ، داغنه بوکلبوردك . بوراك
منظره سی جدا بک علوی ایدی . تپهك آرقه طرفه دوغرو دوندیگمز زمان جنوب
غربی سئلر ، و اوزاقلرد ، لاذقیه ، نك صبرتلری کوزوکیور و شمال غربی جهتمده
اینه ، صهون ، تپه لری ، و نا اولبوردی .

نهایت یازم ساعت طرفده تکرار اینشلر و یوقوشلردن صوكره ایکی کوچوک تپه
آراستده صهون اساسك مرکزی بولغان ، باینا ، نك یشیل صبرتلری کوزونجه جنوبی
بر سعاده نائل اولمش کچه و غشدهک . زبرا ببول ، دبدکارندن فضله نجلسوز و متاع
آلدوبولوبوردی .

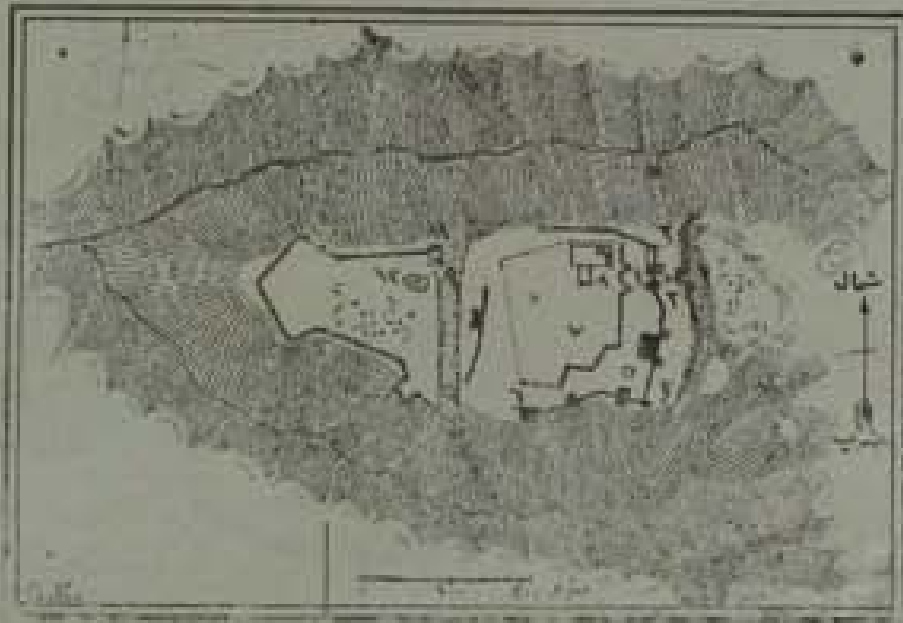
شیمی بی طرفده ، دقین ، ، و زنفوق ، ، و شرقاق ، ، و نکاش ، ، و مشرقه ، ،
و ششه ، کوبلری افك دائرة مشهوده سی ترسیم ایلدیورلردی .

آرتیق صهون وادیس و نهری باشلامشوق . بز وادینك سمت غربی تعیب ایدر
یوردق . بر مدت تکرار بر یوقوش کوروندی . و صوكره وادی کیشدک کیشله برك
اسلری صایدیمز کویلرد ، ده فضله کسب توضح ایلدشدی .

نهایت صول طرفده (خریه خیشون) و (دور) و (صیف) و (حارة الدیفه) ،
(عربونه) کوبلری بر ساعتی متجاوز بر زمان طرفده برر برر ترك ایتدکدن
صوكره قواقی آنجلری آراستده بر اضع ، و ارمشوق . بوئدن صوكره داغه طیرما .
تدقیق آرتیق آسده ، ایخیر ، مرسین آنجلری کیشدک فضله لبور و محیطه بر منظره
سیرین بخش ایلدیورلردی .

(صهون) وادیس قطع ایتدکدن صوكره تکرار ده بوکک بر یوقوشه دوغرو
بوکسملک باشلامشوق . (باینا) به بر قاج دقبه لقی بر مسافه قالشدی . مع ما قبه بز

هرات قلعهسىنىڭ تەسۋىراتى ۋە تەپسىلىسى

۱ خرابىرى كۆي ۲ قىلاردا اويولاش بىخندق ۳ كوشە شىكىلىدە
 ۴ بىر آرمە ۵ كۆچۈك بىر قولى واسكى بىر قاپۇ ۶ قلعه بىرى ۷ سەرچ
 الشكىلى بىر قولى واسكى بىر قاپۇ ۸ بىنا انقازى ۹ سەرچ ۱۰ خندق
 ۱۱ سۈرۈمۈش تىلانى ۱۲ قولى ۱۳ كاپسا .

قصبه باقلا شندقچه تا اوزاقلردن كوردلكمز قصبه اريبور و اونك برنده اغاجلى مرتفع بر تپه قائم اولبوردي .

نهایت بوزوقى و قدیم بر شوسه ابله برابر اونى تعقيب ايدن بر بولدن انحصار و اعتلار ياپوق بوكسلك . تپه يى دولك ؛ شيدى (باينا) قصبه يى آقشامك سارى نيا . لرى ابله ييفاشور و يشللكر آراسنده سمت مغربه متوجه يياض و بكي اولرى بوتون عظميله رونغا اولبوركن او تا محدود بوقوشلك و اينشلك ، تپه لك و وادى لك مشوش بر خلیطه مى دماغمزدده سوركى قارالتير حائده داغيبور و سونبوردي .

- ۲۱ -

صهبون

۱ - قضاك مرتفع رمردى

لاذيقه مركز قضاك شمال شرقينده كان اولان صهبون قضاى شمالاً و شرقاً حلب و لاذيقه ملحقانندن جسر شعور و جنوباً جبله قضايله محدوددر .

۲ - قضاك مسامسى ، قوس و اموال اربابى

صهبون قضاك مسامسى ۹۶۰۰۰۰۰ جديده دوئم تخمين اولمقنده اولوب بونك ۱۰۰۰۰۰۰ ي اراضى ايريه ، ۵۰۰۰۰۰ ي اراضى موقوفه ، ۵۰۰۰۰۰ ي اراضى متروكه و بيه ۵۰۰۰۰۰ ي اراضى ملوكه در . موات اراضينك مساحسى ايشه ۷۱۰۰۰۰۰ دوئم راده شنده در .

قضاك قوس عمومى بر وجه زرددر :

اينتانستيق	۱۳۳۲
اسلام	۱۶۱۰۶
نصيرى	۱۲۷۵۰
خرىستيان	۲۱۱۶
يكون	۳۲۹۷۲

۱۳۳۳ سنه نده قضاك قوسى ۲۸۸۵۴ اولديغه كوره اون سنه خرقنده دوت بيكدن بر آرفضله بر ترايد وقوعه كئش ديمكدر ۱۳۲۸ ، ۱۳۳۰ سنه لر نده ۱۰۰۰۰ ، ۱۰۰۰۰ ، ۱۰۰۰۰

۳۲۲۰، تولدات و ۴۴۰، ۱۱۱۰، ۳۰۵۰، رفیات وقوعبولدینی نفوس دفترلی

قیدایدیور.

قضا مرکزی ۳۴، ۳۵ عرض شمالی ایل ۳۹، ۳۳ طول شرقی ۴۰۰ متر و ارتفاع
 علی بر نیه اوزرتده کائن بابنا قریه سیدر، نفوس سوک ایستاتسیقه کوره ۲۱۱۷۰، قدردر،
 مرکز قضاک بابنا محله سده مصارف الشایسی قائمقام نشأت بکک کیده حیثیدن
 سرف اولتان بیوجک بر جامع و جنکیل محله سده دخی آریجه بیوک بر جامع
 ایله ایکی اوفاق مسجد موجوددر . فقط حمام ، دکرمن ، چشمه کی
 اهالیک بک زیاده محتاج اولدیغی مؤسسات و مبنیدن مرکز قضاده اثر بوقدر . بو نکلہ
 برابر وارداتی بالکک ۳۷۲۰ غروش بولان بر بلدیہ دائره سنک موجود اولدیغی
 اوتوماتلیدر . استراحت ایله چک حتی تک اوطلی بر خاق بولنجیان بو قریه تک اک بیوک
 قباحی قضایه مرکز اتخاذ اولمیشدهدر . اساساً ولایتک قسم شمالیسی تدقیقه فیولان بر
 سیاحک بورالده کی بتون قضا مرکز لرینی محرومیتلرله ، یسلکلرله ، خانهدن ما عدا
 هر شیکه بکترین قولوبه لرله مشاهده ایدوبده حیرته دوشمه سی غیر قابلدر . الی التمش
 سنه دنبرو بو محیطده قائمقامان ایدرک احتمال که دها بیوک مأمورلرله ناعلیف ایدیلان
 ذوات عجا و نظیره لرینی اهالی ب ازمک ، بالکک و بالکک ورکو واعشار طوبلامق صورتده
 می تقیر ایدیورلردی .

ناحیه تشکیلاتی موجود دکلدر ، بو نکلہ برابر سهیون ، جبل اکران ایدریوس ،
 بیت الشلف و مهاله ناحیه لری جبهه قضا سنک ایکی عبقی منلی و مستنیده بولتان سهیون
 قضایسی طیبی بر سورنده پابلاشقددر .

۳ - قضاک اهرال طبیعی

سهیون قضایسی ارمزک قسم عمومینده بر تفصیل بیان اولتان نصیریہ داغلیتک قسم
 شمالیسی اشغال اتمکده اولدیغیدن اراضیسی عمومیت اعتبارله عارضه لیدر . شمالدن جنوب
 دوغری امتداد ایدن داغر سائر برلرده ککک خلاقه اولهرق اورماندن و حیوانات
 قریه تک بسلمه سنه خادم اولان مرغاردن دخی محروم بولمیشدهدر . جسر شغور قضایسی
 حدودندن جبهه قضایسه قدر طولی بیتمش کیلومتر و عرضو ۲۵-۴۰ کیلومتر واده سنده
 تخمین اوله ییلر . سوریه سلسله جباتک قسم شمالیسی تشکیل ایدن بو مرتعاتک منشاتی
 طوروس سلسله جلیه سنک بر استطالهی حالتده ناتی اولتان و متهاسی بر اهرام شکلنده
 بولتان جبل الافرح دنددک (۱۷۶۹ م) اولوب بوتک ونبله قیکه لیلر نظرندہ بیوک
 بر قدسی و ارایدی . سهیون قضاکک اک مرتفع نقطه سی ۱۰۰۰ متر واده سندهدر .

عوارض طبعیه سی کز تلی اولان بو قضانک میاه جاریه سی نهر الکبیر ایله مرقبه چایی تشکیل ایدر . بونلردن نهر الکبیر صهونک شیانسه بولان جبل الافرعدن نهمان ایله قضای شمال شرقیدن جنوب غربیه دوشری متعدد شلاله لریله قطع ایدرک لاذقیه مرکز قضانک اراضی منته سی اروا واسفا ایتدکن صوکره مرکز لوانک بر آز جنوبنده بحر سفیده دو کیلور . بو چایی نصیریہ داعلری عکار منطقه جلیه سدن آیران قدماک *Sleflheti* نسبه ایتدیگوری نهر الکبیردن تفریق ایتک انجاب ایدر . طولی یوز کیلو مترو و عرضی ۸-۱۵ مترودر . صونی نهر الکبیره قاریشان کفریه چایی نامیله مسمی اولان قریه جوارنده نهمان ایدر . طولی بش کیلو مترو و عرضی ایسه ۳-۷ متر آره سنده در .

۴- قضانک امرال عمریه سی

جهانک الک کشف و مظلم درکه لرند بو اولا نوب دورمقده اولان صهون سکته سی چوق شکر : مکتب ایتدایدن محروم ایدله مشدر . محاسبه خصوصیه بودجه سنده اون مکتب ابتدائی ایچون تخصیصات موجود ایسه ده حال حاضرده بالکر مرکز قضانک ذکور و انانیله . و سلیمان اسلام کوبلرند ایسکی عدد مکتب تأسیس و کشاد اوله بیلمشدر . ایسا ذکور مکتب ۷۵ و انانککه ۲۵ طلب دوام ایتکده ایش . فقط شوراسنی خاطرندن چیتار ماملی که مکتب اون اون ایسکی سندن بر و موجود اولدیغنی حالده ایسا جوجقلری آره سنده اوقومق و یازمق بیللر بوزده اونیشی بیله تجاوز ایتبور . وهله قیزلر آره سنده بولسبت بوزده مری بیلر بولامبورمش . سلما کویندنکی معلم اخلاق و تربیه جه پک اشانی بر درکه ده اولدیغنی وحفه نککی ایسه حیات جاهلانک سنک جمنجی سنه ایزیشمش بر بیرقانی اولدیغنی سوبلورلر . بو احوالی کوروب ده بزه تحصیل ابتدائیک موجودیتی ادنا ایتک دوامیدر ؟ صهون قضانکده شبهه نامه پک اوقاجق بر اثر تخری ایتک عبتدر .

قسم اعظمی کبیر جبل اولان صهون اراضیسی با ملک صاحبلی طرفندن و یا خود بارنجیلیق و اورنانجیلیق صورتیه ذرع ایدلکده در . بارنجیلکده ملک صاحبی کویلی به تخملیق ذخیره سی تسلیم ایدرک حصار زمانده کندایسندن محصولک نصفتی اخذ ایدر . اورنانجیلیق اصولده ایسه تخم ، حیوان و ااضی نارالا صاحبنه عائد اولنله کویلی ایتجیق محصولک بر نلشی آیر . عارضه لی و فقط هر درلو مزروعانک نشو و نماسنه صالح اولان صهون آرا ضیسنده جنوب مختلفه دن باشه ۵۰۰۰ عدد زیتون افاجی و ایکی بیک دوئم و سمنده باغ موجود اولوب بونلردن سنه ۲۵۰۰۰۰ قبه زیتون و ۲۰۰۰۰۰ ککیلو اوزوم حاصل اولمقده در .

صہیونندہ ایکجیکٹ ضعیف حصن الاکرااد و عسکار فضالرتک عکستہ اولہرق خریستیان
 ویا نصیریلردن زیادہ اسلامار ادمسندہ تمیم ایشدر قوزمک محمول سلیوسی ۵۰۰۰ کیلو
 وزندہ تقدیر اولیور، توتون و تباکی زرعیاتی بورا ککولیاررتک اک مهم مشغلہ لرندن
 برتی تشکیل ایدر . ۱۳۳۲ سنہ سندہ قضا داخلندہ ۷۱۷۷۸۸ کیلو شک الثت و ۵۳۰۰۰۰۰
 کیلو اوردیحا توتونی و ۲۵۵۷۱ کیلو تباکی بنششی ایدی . مخاربدن اول بو تروت
 طبعیہ برلترہ ۱۰۰۰۰۰۰ لیرا قدر بر واردات تأمین ایدرکن حال حاضرده تجارت بحریہ
 تک معطل اولسی جہتہ اہالی بیوک مضایقہ لر کچیرمکندہ در .

فضالتک محمولات وسطیہ زرعیاتی بر وجہ آیدر :

جنس محصول	کیلو حسابہ
پندای	۱۰۲۰۰۰۰۰۰
ارپہ	۳۵۰۰۰۰۰
بیاض داری	۱۵۰۰۰۰۰
تخود	۶۰۰۰۰
بقلہ	۶۰۰۰۰
مرجک	۸۰۰۰۰

۵ - قضاہ آثار قریب

صہیون فضالی قرون وسطادہ یک مهم بر اول اویسایان شاتونرتک استہ امتافہ یاد
 اولمشدر ، فراختر طرفندن سوربہ قطعہ سندہ و قیلہ انشا اولسان استحکاملرک اک اسکی
 بر تونہ سنی تشکیل ایدن صہیون قلمہ سی حصن الاکرااد شاتونریسلہ برابر شرقہ کی مؤہ
 سات عسکریہ صلیبہ تک اک واضح ایکی مودلنی ارانہ ایتکندہ در .
 صلیبیلر زمانندہ ۱۰۹۹ کی نامیہ معروف اولان صہیون شاتونری اسلامیلرک حکم نظر آن
 ایلہ دوکو شدی قانی زمانلردہ انفاکبہ ایلانک اک اہمیتل ناحیہ لرندن برتی تشکیل
 ایدیور ایدی . قلعہ مذکورہ بری و قیلہ اوزون بر مدت ایشون زیر ادارہ سندہ طونش
 اولان ساؤن ۱۰۹۹ کی عالمی اوروپا کتساب انسابتک اہمیتل بر فضلی تشکیل ایش
 وحی اون ایکجی عصرده اصدار اولسان اوامر ملوکیدہ بو سلالہ منسوب بر جوق
 افرادک اسلوی ذکر اولمش ایدی . صلاح الدین ایوبی طبریہ جوارندہ تآن جلیق اورہ
 سندہ خریستیانلرک بللی باشلی اوردولر بری محو و بریشان ایدمرک شمالی سوربہ تک فتحہ
 فوشدینی سرملردہ صہیون قلمہ سنی رخنی حکم اسلامیہ ارجاع ایلہ (۱۱۸۷ م) صہیون

قلمبه (Cypriote) ، کفرتاب ، انطاکیه ، بالات نوس *Balatnos* ولاذنیه دن مرکب بر اسلام یالنی تشکیل ایتمش ایدی .

صهون قلمبسی دارهس حیالک توابعدن بر تبه اوزرنده منی وایکی طرفدن درین بر خندق ایله عزارش مجاورده دن متصل بولمقده در ، جانب شرقیده (۱) رقبه کوسترین اقباس و قبیه اطراف منین دیوارله جورلمش بر کوی حائده ایدی . اشبو منی قدیمه دن درین بر خندق فصل ابتدکی شانوشیه کک مرتفع نقطه منی اشغال ایتمکده و جهت غربیده اطق بر دیوار ایله احاطه اولمقده در بوراسی قلمه کک مشتملات اسیبه . سی اشغال ایدیور ، قبالری بونحق صورثیه میدانه کنبریان خندق فراقلر زمانسده سوریده پاییلان آثارک ک حیرت افزا بر نمونه منی ارانه ایدر .

صهون قصبه منی شانویه وصل ایدن کویری حال حاضرده بتون ساحلرک نظردننی جانب وعادتا مصر قدیمک دیکیل طاشلرینه *Oblique* بکزمین بر ایاق اوزرنیه ارتکاز ایدیوردی . تخمیناً ۱۸ متر عرضده بولسان خندق کک درین اقباسنده یینه قیاده اویولمش منی انلری مشاهده اولیورککه بورالری و قبیه اخور و طیفه منی کوربور ایدی .

قلمه دن حال حاضرده پایکز بر قلمه بر جی ایله ابری طاشلی بر قاج فوله دن بانه بر منی قلمه اشدر . (۵) رقبه کوسترین قلمه بر جی ۳۶ متر طولده مربع الشکل بر قوله حالده اولوب بر بر قانی بر سالون منظره منی ارانه ایدر . برج صافینساده اولدینی کوی بر نحو قلندن ایکنجه جهنمال دیوارنده پاییلان بر مر دیوالله چیلبور . خنده ناظر ارلان شرقی دیواریه جنوب جهه منی قوله لرن نجهیز ایدلمش اولون مربع شکلده انشا اولسان جنوب قوله لریک هریری باندن بکرمی متره طوانسده تخمین اولیور . رسمزده (۳) رقبه ادرنه ایدیلن عله شانوک ضبطدن سوکره انشا اولمش بر اسلام کویک انقضی خندق کک قابلدور . کویک جامی و ظریف خوش صریبه ایله مزین جامی حالا تخرب کور کایلمه مقدوره بر آردن شالده بولسان و قبالرده حفر ایدیلن مردیونلی صوغزلری حالا هبات اصلیه منی محافظه ایتمکده درلر .

سوریده بولسان آثار صلیبیه ایجه دن ایجهیه تدقیق ایدن موسیور دهی *Ros* به کوره صهون شانوسی بزانسلیردن قاله بر طاقم ایله اوزرنیه انشا اولمش ایدی . تبه کک مشهاسی غربیسده کی اقباس اده سنده مشاهده اولان و (۱۲) رقبه کوسترین کویک بر کایسانک دیوارلری و (۱۱) رقبلی قوله حالا ساحلرک متجسس نظر لردن قاجیه پیله چک بر وادیبه دوچار اوله مشدر .

۶ - بابائک رضیعی ، منظره فادیه و منظره راحلیسی

لاذقه لواسته تابع صہون قضا - نك مركزی بولونان (بابنا) قصبہ سی ، ده كوزدن
درت بوز مرقہ بو كسكده و (جنكل) داغك ذیل غریبی ایله اونا ملاسق (مكنف)
داغك جانب شمالیسی اوزرنده انشا ایداشدر .

شرمن غریبه دوغرو خفیف بر میل یایمق سورتیه قصبه به بك مساعد بر موقع
احضار ایله بن بو ایگی داغك تلافیکاهی کونا لون اتاجلرله محدود و محاط بولونده بن ایچون
بابنا ، خاصه انخای غریبه به کشاده ایدلش بر منبر سبزین بدایی اگدر بر .

فی الحقیقه قطع ناقصدن زیاده مائل بر دیله مشابه بولونان (بابنا) قصبه نك تمامیه
جهت غریبه سنی اینك بلانده اشغال ایله بن (شریفه) وادیسندن و نهایت یازم ساعت مسافه
ده ، وادسك اونه سنده کائن وینه بونامی حائر کوبدن سو کره آرتیق افق بوتون وسعتیه
بك اوزاق نقطه لره ، ده کیزك مائیلکاریته امتداد اتمک - اولدینی ایچون بوزانك منظره
سی بك نفیسدر . با خصوص برر خیال حالتده کوزوکن بعض کویله ، سه چکار
و جوارك سراب آلود انخالی جده لطیف بر مجموعه محاسن وجوده کتیر مکده در .
ینته کیم یا قیلرده (بر ایشو) ، (زونار) کویله بر از بریده و شمال غریبه ده (بیلویه)
ودعا اوزاقلرده (بوجاق) و (بار) جهنلی برر رؤیای شعره دالمش ظن اولونور .

راحتاصل غرب جهنندن بابنا نه قادار لطیف صحنه لره ، نگهبان ایسه نبال طر قسندن
اوقدار قیمتدار لوحه لرك شاهدی بولونمقددر : (ارض الحرام) حکویندن ما عطل
(ساروت) ، (نله) ، (روایه شیخ قلبه) ، (عمام) ، (زویبک) ، (دشمشدر) کی
ناملر آتده بر جوق کویله اونه ده بریده عرض وجود ایلر کن بولرک آرقه سنده بولرک
اوزاق نقطه لرده (جبل الامرع) اسم بر قبه حالده روفا لیلور .

خصوصیه شرق و جنوب جهنلرنده ، بابنا ایچون بك قیمتدار برر استادگاه کشکیل
ایدن (جنكل) و (کنف) داغلرینه بو کسله رك بر طرفدن بو جهنلرکده نا محدود افق لره
قادار نمد بولونان منظره سنی و دیگر جهنندن هر طرفی کویا یشیل بر مینه ایله اشلمش
بولونان ویاض بر املاسی صحیفه سنی اگدر ان (بابنا) قصبه نك اقباسی تماشا اینك دخی
بك خوشدر . جنكل داغك ذرو مسندن اولا واسع بر وادی بی متعاقب (دریوسی) کوزده
و (جبل الاکراد) منطقه سی و سو کره اك احاطه ایدله من مسافانه قدر اوزایان واسع بر
افق مشاهره ایدله یکی کی (جبل الکنف) ك ذرو مسندن دخی جله ایله بابنا آراسنده کی
بهار و رادیلر اتاجلر و کویله برر برر رویت اولونور .

خلاصه بابنا احتشام و تنوع مناظره جدا يك تقیس قصبه لر مزدن بری اولمق اوزره طاینمق و سوریه نك كتاب محاسنی داخلنده يك كزیده و دلر با بر حقیقه اولارق بریوك بر ذوق و شوق ایله تلاوت ایلمك ضروریدر .

قصبه نك خطوط داخلیه سه كنججه ، اساساً بش آتی یوز خانه لك بر موجودیت مالك بولونان بابنا ایچون اوزون اوزادی به اقسام و تفرعات آرامق بیهوده بولوندی در شونوله جك اولورسه يك عمومی بر نظره قصبه بی بردن احاطه ایله مك خصوصیه کی سهولت در حال اكلاشیلیر .

فی الحقیقه بو قصبه يك یاقین زمانلره قادر غریبه (بابنا بیت سلیم) ، شماله (بابنا بیت حسون) ، شرقده ایسه (بابنا بیت شریقی) ناملریله معروف اوج کوچوك قسمدن مركب ایسی . بالآخره (جنكلی) داغی اوزرنده (جنكلی اول) ، (جنكلی ثانی) ، (جنكلی ثالث) ناملریله معروف بولونان اقسام دخی علاوه ایلمش اولدینی ایچون حال حاضرده کی آتی محله طبیعی بر صورتده تشكل ایتمشدر .

یوتون بو محله لك اولری ایسه بر برندن فرقلی ده کیلدر . واقعا (حجر التیجیت) نامیه معروف بیاضی بر نوع سونكر طاشندن انشا ایلدكلی ایچون كافه سی بیاض بر منظره اراه و خارجی بر كوزه لك اظهار ایتمكده ایسه رده همان جمله سی بر قاتلی بولوناز بو اولرك داخلی يك قادر ذرا بر طرفدن طاوانلری کلیشی كورمه صیره نكش قارق اغاجلری ایله و بونلرك اوزرنده اوراق نكشته پارچالری ایله برابر حصیرلر سریش و نهایت چامورله سیوانش اولدینی کی يك باصق اولدقلى ایچون باشه دوشه مك طن اولونور . خصوصیه بونلرك اوزرلری بر نوع طاش سبلدیله دائماً تضییق ایلمك مجبور .

بی واردت

دیگر طرفدن اودالرك جدرانی دخی کلیشی كوزهل بر صورتده چامور و ساماندن مركب بر خلیقه ایله دال ایله سیوانش اولدینی کی بنجره لری ده آتیق نكشده دن بر قابله مستور بولونمقده در . بو قابله قیشین بنه چامورله سیوانیر و آتیق یازین كشاده ایدیلیلر .

هره قدر بابنا ده بر آز دهها دوزكونجه بنالر موجود و تقسیمات داخلیه لری اعتباره بو اولرك يك جزوی بر اهتمامدن نصیه دار بولوندقلى مشهور ایسه ده متبانی الالارك كافه سی يك زوالی بر حالده در و باخصوص عتی زمانده مواشی و امثالی ایچون ده بر داجاً تشكيل ایندكاری دوشونولورسه بنا خصوصیه کی محرومیتلك (بابنا) ده دخی بو ورمعا سیه عرض موجودیت ایله دیکی نظام ایله . قصبه نك نهایت یلرمی قادر صایه لاییلن

بیروت ولایتی

دکاناری ده عینی محرومیتلردن بالطبع تخلص کریبان ایدمه مشدور،
 شونی ده اشارت اعلیٰ بزرگه (بانسا) ده باشلیجه بنا اولتی اوزره آجق ایکی جامع ابله
 بر حکومت دائرهمی و بر مکتب بنا سنی اراثة ایدمه بیلیرز . بونلردن ایکی جامع ابله مکتب
 مهورنک استی دائما اونونکمالیجی بر ذالک اثر هیتدر . فی الحقیقه (انشآت بک) سامی
 بک دایمیر بر اثر غیر نلی ایدنک ضروریتدر .
 ایسا قصبه سی بول خصوصتده ده بک ففراهدر . واقعا قصبه سی شرقدن اعتباراً غربه
 دوغرو مائلاً قطع ایدن و (طریق السرایه) نامیله معروف بولونان بر بولی موجود ایدمه
 بوندن ما عدا سئک بک معوج و بک دار کیریتیلردن عبارت بولونمقلری بیان ایدمه بیلیرز .
 قصبه نک خارجتده ایسه جنوب غربی استقامتجه نئسد (لاقیه) و جنوب طرفتده
 (جبله) و شمال جهتده ایسه (جسر سفور) بوللری بولونمقلهدر . بونلرک کافه سی دخی
 خدای ثابت اولان بوللر توغندن درلر .

ایناده اوج منبع وارددر : بری ، بانسایت حسون محله نئدهدر ، عین عثمان ، نامیله
 معروفدر . بو منبع دن ایجه سویی دوللرقلهدر . دیگر ی ، حکومت دائرهمی فریتده
 در ، عین عوچجان ، نامی سائردر . بو منبع سویی قبا اولدینی ایچون بالطبع ایجه بورد .
 اوچرخیسی ایسه و عین سلامه ، نامده کی کوزدر ، جنکلی ناییدهدر . بو منبع سویی
 جمله ت مر جحددر .

ایسا اهالیسی بو منبعلردن اغزی مکتبیش بوروب دخی لوللا سویی دوللرقلری
 تأمین احتیاجات ایلورلر . هر نه قدر قصبه ده ، اونوز قانار قوبولدخی موجود ایدمه
 بالطبع بو درجه ده منابع ، مطلوبه کافی اولمایور . با خصوص یازین سولرک ارسالیسی
 زمانلرده سو ایچون بک زیاده زحمت چکلمکدهدر .

۷ - اموال اهنماچه

[۷] - بایاره حالت اهنماچه - ایکی بیکی متجاوز بر بکونه بالغ بولونان (بانسا)
 قصبه سی اهالیسئک کافه سی اسلام و سنی اولدیلر و حیات اجتماعیه اعتباریله باشلیجه ایکی
 اساسی طبقه سی خاری بولوندینی ایچون بورا اهالیسی بو صورتده و بالکتر ایکی کتله یه
 ارساخ ایدمدرک مطالبه ایله مک اتضا ایدمه . فی الحقیقه قصبه ده ارباب تروت و بساردن
 اولر اوزره معروف بولونان بر قسم قلیل ابله بو قسمک دست تحکمتده بک زبون
 و بک پتاق بر حالده اشیح حیات ابله یں بر اکثریت عظیمه واردرکه بو ایکی طبقه

پيشنده كي فرقلر اَك جزئي بر ملاحظه ايله آسكلاشيلايه جك درجه ده واضح و بارز دور .

اساساً برنجي طبقة اجتماعيه ، بش طائفة دن تركيب ايتكمده و بو عائله لوك افراد موجوده سي ايشه نهايت بر قاچ يوز كيشي به بالغ بولونمقده در . كرك بايناده و كرك (صهون) قضاينده حيات تجاربه بولونماديني ايجون بو عائله لر افراي زراعتله اشتغال ايله بولور . بونلرک رؤساي مياينده كرك ساحلده كي كويلرده و كرك لاقبه لواننده اون بيك دوئم قادر تخمين ايديله بيلن بر اراضى به مالك بولانانلري موجود دور . واردات سنويه لري ايشه اساساً اوج يوز ليرا تخمين اولونمقده در . بو عائله باشلرينك بايناده « اودا » نغبر ايتدقلى — بر نوع سلامتقارى واردركه دائماً مسافرله كئنده بولونورمش . بونك ايجوندركه يك عظيم يىكونلره بالغ اولان مصارف بوميه لريه قارشيلق اولمق اوزره واردات مينه لرينك فوقده بر طاقم مينه لر آرامق عيجوريشنده بولونمقده درلر . بو ساقك تحت تاثيرله بر طرفدن زراعه و ديكر طرفدن كتله خلقه اطاله نفوذ ايله بولور . روايت ايتدقلى نه نظراً اهالينك مهم بر نفسى باعسكراك سبيله وباخود جرائيدن برله مظلون ، متهم ويا محكوم بولونمق اعتبارله دائماً محترز و ككرزان بر وضعيتده بولوندقلى ايجون عائله باشلري بو وضعيتدن تايمين استفاده به خصوصيه بو خلك ادايه ايشه بلك مفديرت ايله بولورمش . حتى مأمورين ايله بو محتاشي كتله بشي تاليف ايتك و ككرنده بولوندقلى وسائله علبه خلقك بو اوغورده بر مقدار مادي فداكار قلمرده بولونمقلى لوزي اولدقلى ايلري به سوره دك ا كتر با بو واسطه ايله تايمين مطامع ايتكمده ايشلر . شايد كئشيلرينك چيز ديكي دائره دن خارجه بولونانلر ظهور ايدره اوزمان تدابير ذميره دن اولمق اوزره اولنلري مظلون ويا محكوم بولوندقلى اسيابه استناد ايدرك تسليم ايتكمده جزئي درجه ده تراخي اجزلر و بو سورتده نيقام آلورلرمش . واصل ظاهراً كئشيلري مدافعه و فقط حقيقتده اولنلري مردورلو فرستلردن استفاده ايدرك اضرازه توسل ايدن بو فضولى و مطامع آلور باشلر باينا ايجون صهون ايجون و بوراده باشان ذواللي كتله خلق ايجون جدأ بر باش بلاسي اولمق اوزره تاني ايشليدر . با خصوص روايتلره نظراً كرك اعشار وسائر وركو مسائلنده دخی بوياشلرك اهالى ضررينه اولارق چور دكلى دولابلر اوقدار بارزدركه خلقك بونلره قارشى بو درجه ده تسليمكار بولوندقلى نه عبرت ايتكمك قابله كيلدر .

بايناده بو درجه ثروت و عوزده بولونمايان بر طاقم عائله رؤساي دخی واردركه بونلرک واردات سنويه لري نهايت بوزليرابه قادر ابلاغ ايديله بيلير . دائره تسلطلى اونه كيلر قادرده كيلسه ده بونلرکده فرصت بولمقجه كويلوي استعمار و اونك ضررينه اولارق

بیروت ولایتی

تأمین منافع اجتماعی بولونقلری اشارت ایلنک ضروری در .
 بایئاده باشایان بو برنجی طبقه مندوبینی مقاصد مشروحه لرینی قوه دن فصله اخراج
 ایتک اوزره اکثریا مأموریتلره برستش ایدمچک درجه ده مربوط بولونقلده ایشلر .
 اکثریا باجاری کوزوکن بیاض دونلر اوزرنده قیرمیزی رنگده دجه ، تعمیر ایدیلن بر
 نوع قاشدن انتاریلر و اوزرنده اوزون بالولر کین ، و باشلری لر آتانی برر صاریقله
 اورن بو مأموریت بر سئنگارلریک تحصیلری سفر درجه بولونقلینی حکمی عرفانه
 قارشو بک ده علاقه ریاسر بولیتلری دخی بوق ایش . بونلرک داغما آنجاکار و هرأمره
 آماده بولونان شخصیتلری ظاهرأ اوقادر ساکندرکه کندیلری ایچون روایت ایدیلن
 کونا کون وقاشی ترتیب واداره ایتدکلری قبول ایتک ایچون بک زیاده جبر نفس ایلنک
 عبورینی واردر . مع مافیہ بنه روایاته باقیابرسه بو عائله باشلردن هر برینک معیتسده
 مسلح بر چوق آسایمی واردش . حتی بر تخمینسه نظرأ هر برینک بوزه قریب بر معنی
 موجود درکه بویانلره تابع اولانلرک بکونی فضاذه بیگه وار یورمش . رئیس لرینی حین
 حاضرده مدافعه و یاخود مقاصد معینلری قوه دن فصله اخراج ایتک اوزره بونلرک بک بویوک
 بارداقللری مشاهده ایلنکده در .

خلاصه قرائض دینیلری بویوک بر مربوطیله ایفا ایتدکلری و حتی حیات داخلیه
 پشیلری و طرز معیشلری اعتباریله بک قانعکار و محرومیتکار اولارق باشادقلری تأمین
 ایدیلن بو برنجی طبقه مندوبینک بی نوعنه قدرتی ده دها . لایم داوردانی و باشادقلری
 قیستار و مستنا طور اقلرک منافع حقیقیه سی لایقیله تقدیر ایتک ایشلردی بی ایش
 کندیلری ایچور دها ممتاز بر هاله فخر و بهامسات احضار ایلدر دیوتون کوزکلرده بر
 موقع تحیل و حرمت احراز ایلرلردی .

ایکچی طبقه اجتماعی مندوبینی ایسه (باینا) سکه سنک اکثریت عظیمه سی تشکیل
 ایتدده در . فی الحقیقه بولردن برنجی طبقه تک آسایمی بولونان بر کسم اهتکالی بی خاوجده
 بر اقاچق اولورسوق منافی قالانلرک بک قیر و بک قانعکار و حتی بک پشاپ بر حال ایتد
 ایدم بولونقلری اشارت ایتک ضروری در .

بو اکثریت عظیمه سرایا ذراعتله اشتغال ایتدده درلر ، بونلرک ایچسده بر ثانی وارکه
 اراضی ساحی بولونیورلر . ثلثانی ایسه عمده سورنیله اصحاب اراضی تک معیتده ، اراضیده
 ویا باینا جوارنده کی میوه باغچهلرنده چایبشارق تأمین معیشت ایلدیورلر .
 بوتون بو ذوالی کشلده حیات ، سعادت ، مدیئت آرائق بک بهوده در : ذبرا بونلر
 اولجه بیان ایلدیکی وجهله نهایت برر واسطه مندمت واستکاردن باشقا برنی دکلدزلر .

بونلرک ايچنده اراضى صاحبلرى بيله کوچوک بر حسابى بايقمدن عاجزدر . قالانلرى ايله يازيقلر اولسون که جهالت کيفه ومطلنهده بولونبولر .
والحاصل انک خالى وقتى برنده بولونانک نهايت بر قاچ بيک غروشاق واردات سنويهلرى بولونان بو فقير ، بر عاجز وزوالى اولان انسانلرک کوناگون مطامع واحتراسات اوغورنده برر آلت شر اولمقدن تخليص ايديلهرك مدنيت حقيبهنک ويشريت مسعوده نك التزام ايدمچسكى حقيق ومشر غايهله دوغرو اصعاد ويا تقرب ايدمالرى بي شبه انک زباده آرزو ايديان وبکله نيلن هدفلردن بى تلسق ايدملى در .

[۲] - صهيونيه حالت اجتماعيه - مرکز قضا دخى داخل اولدينى حالده اوتوز ايکي بيکي متجاوز بر بگونه بالغ اولان سهيون قضائى قوشنک بر نلنى اسلام وسنى در . متباقيسنگ تقريباً بيک يش بوز قعدى خريستيان اولوب روم اورتودوکس مذهبنه سالکدر . قالانى ايله تاميله نصيرى اولدينى ايچون سکنه نك اکثرى نظر دفته آلتيرمه سهيون قضائىده نصيرى بر قضا اولق اوزره تلقى ايچنک قابلدرد . وقتيله قضائک (آرامو) و (غنيه) نامنده کي کوبلرند . ساکن بولونان (۶۰۰) . قريب ارمنى ديگر بر عجمه قسقل ايدملى اولدينى کي بيجوت عنه روم اورتودوکسلرک ، عظيم اسلام ونصيرى کتلهلرى بياچنده اوزر بر موجوديت اجتماعيهلرى بولونمادىنى ايچون بوراده حيات اجتماعيه دائر اوزره جدمز تفصلاقي سنبلرله نصيريله حصر ايچمکلکمز ضرورى در :

في الحقيقه (سهيون عشرينى) ناميله معروف بولونان (باينا) سکنه اسلاميه وسنيه سنک قضاده بر طاقم قزبلرى بولونمقدهدر . بونلر بياننده ومركز رؤسانه شيبه اولق اوزره بوکاس ، ، ، حفه ، ، ، شرفاق ، ، کوبلرندن هر برنده معروف سنى برر عائله وارددرکه (باينا) ده کي خود وانحصارک کوچوک برر تمشائى بوراده تاسيس ايچمشلردر . بونلرک اقرادگانلئى تقريباً اليشتر شخصدن واتماي ايله ، ايچلرندم سلاحلى بولونمق اوزره بوزر کيشيدن ترک ايچمکدهدر .

والحاصل بونلرک کرک ، وضيمتارى ، باشايشلرى وکيبيشلرى وکرک نفوذلى اعتبار بيله مرکزده سنبلردن آبرى اولمادقارى ايچون بو خصوصده تکرار تفصلايه احتياج بوفدر . بالکز شونىده ذکر ايدمککه بو عائله لرك دائره نفوذلى داخلمده بولونان کوبلور دخى پک پتاب بر حالده بولونمقدهدر .

قضاده سنى اولق اوزره برده (جبل الاكراد) ناحيه سنى اشغال ايدن بوو نام ايله موسوم ومعرف بولونان عشرينىده ذکر ايچمکلکمز لازمدر . سهيون عشرينى ايله

متحد بولونان بوسنی عشیرت دخی حیات اجتماعی اعتبارله دیگرندان فرقیزدر. بو
عشیرتده معروف یدی عالمه واردرکه بونلرکده رؤسامی دیکر محسورلری بولونان
رؤسادن کبری قلماسقده بولونقلاری کی معتلرتدهکی افرادکده قومشولری بولونان
خلفدن فضل بر سعادت ویا بر رفاهه نائل اولمالاری خصوصده بر آن تراخی ایشه
مکده ددر.

والحاصل عینی شرائطه تابع و بریرنه مشابه وصافه مالک بولونان صهیون و وهجیل
الاکراد و سنی عشیرتلی قضایک کتله اسلامی و سنی سنی تشکیل ایشکده ددر.
بونلرک مواجههسنده ایسه نصیری عشیرتلی بولونقلده ددر؛ بونلرک ایچنده بللی
باشل اوللق اوزره و محامره و مهاله و بیت شلف و نامسیریه معروف اولان
عشیرتلی تعداد ایده بیلیر.

و محامره و عشیری صهیون قضایک داغلق انساننده اقامت ایشکده ددر. ش آئی
بیک متجاوز بر قومه مالک بولونان بر عشیرتک لا اقل ایکی بیک قدار مارینلی و مسلح
اشخاصی موجودددر. بونلرک انقودیلری اوج عالمه دن ورئسدن عبارت بولونقلده ددر.
و مهاله و عشیرتک افرادی ایسه ایکی و اوج بیک کیشیدن عبارتددر. بونلرکده بیک
متجاوز مسلح انبای واردد. عشیرت ایچنده انقودیلرک اوللق اوزره بر شخص
موجودددر.

و درپوس و عشیری ده مهاله قدار افرادی مالک ایسه ده بونلرک قوت مسلحانی ش
بو مارینلی تخمین اولونقلده ددر.

صهیونده مشوطل نصیری عشیرتلی میاننده انقودیلرک اولان و بیت شلف و عشیری قدار
بونلرک قوس موجودسی اون و اون ایکی بیک قدارددر. اوج بیک متجاوز بر قومی
مسلح ددر. بیت شلفده عشیرتده متفقاندن ساریلابان ش، آئی کیشی موجود ایسه.
والحاصل صهیون نصیرلری دخی بر طاقم عشیرتله منقسم و مسلح انبای و احواله مالک
اولدنی ایچون بر طرفدن کرک سنی و کرک نصیری عشیرتلیک لیک آیری دیگر طرفدن
بر برلریت قارشو اتخاذاشتدکلری طریق حرکاتلی ایله وضعت اجتماعی دخی نسان
تدقیق ددر.

فی الحقیقه سنی عشیرتلی پشده اختلاف موجود ده شکل ایچیر. زیرا نصیرلرک
اکثریت عظیمه سنی تشکیل ایدمن بویوک کثهریت قارشو تفریق قوا صورتیه آندیلری
کوجولتک ایسته مدکلری ایچون دایما نصیرلره قارشو آل اله و برهه تک تأسیس مخالفت
و تأمین اتفاق و محادمت ایشکده ددر. هر نه قدر اسلام عشیرتلی پشده دخی قتل ویا
قیر قاجیرتی کی بر طاقم وقوعات ظهور ایشکده ایسه. اکثریا آرالرنده حل ایدیلرک

اوزون اختلافلك ظهورينه مانع اولقدهددرلر .

شونده ذكر ايدلم كه صهونده بولونان بو عشرتلردن هيج برى خيمه نشين بر حالده ده گيلدر بونلك كانهسى ثابت اولرده ايتكمدهددرلر . هر نه قدر كنديلرنجهده « بيت » اتلاق ايديلن بو اوجكزلر ، خيمه لرك يك دوشنده بر حالده بولونمقده ايسلرده اونلك بو ثابت اقامتكاهلرى كنديلرنى دائىمى بر فوضاوتىدن تخلص ايتكمده بولوندينى ايچون ارالرده نحصل ايدن اختلافلك بوز صورتله حل و تسويه سنى تسهيل ايتكمدهددرلر .

سنى عشرتلرك نصيرى عشرينه قارشو اولان وضيمت روسيه لرى ده جالب نظرده ، بو الحقيقه سيارك نصيرلره قارشو بر مختلارى بولوندينى قبول ايتكمك يك كوچدر . سيارك ، امير بك سائق اولدقلرى مذهبك بطلاننه قائل اولدقلرى ايچون كنديلارينه ديهكسر بولمىدن بولونان افراددن و متلاخر ستمياتلردن ده دهها اوزاق بولوندقلرى تخبين ايديلورلر . بونلك ايچوندر كه سيارك نصيرلره قارشو قوزلرنى ترويج ايتزلر . فقط نكاح صورتيله نصيرلردن قوز آلدقلرى واقعدر . خصوصيله متغلبه دن سايبالانلرك اولرده بر چوق نصيرى قوزلرى بارونمقده ايتش .

ديكر طرفدن نصيرلر دىي ديللرى ايچانجه كنديلردن ماعداسنه قارشو بر محبت اولدكلارينه دائر بر كونا اماره به تصادق ايدلمديكى ايچوندر كه اونلك ، سيارك قارشو بو جيللرى سيارك وضيمتدن يك فرقسز سايبالاماز .

بوالحاصل روحاً و دىي بر برلدن يك اوزاق بولوندقلرينه قائل اولان سنى و نصيرى آنلرلر يك بر برلر قارنو يك دوست بر حالده ادامه موقع ايتدكلرى كورونمكدهددرلر . ايتك سنى عشرتلر ايله نصيرى عشرتلرينك صهونده بر برينه قارشو اجرائى تعديلات ايتدكلرى دىي كورونمور ايسه ده بوى طرفينجه - صوله كلن بر موازاتنه عطف ايتكمك مامورده . بنا عليه سيارك اقلت معلومه به رغماً بو صورتله محافظه ممكنت ايتكلرى مامورده . بونلك بر يارادلق كونسردكلرينه قائلددرلر . سيارك ، جارت ، صورتيله موازاتلر ايتدكلرى آق و صيف نصيرلرك كوزلرى ايجه ييلديرمش ايتش . مع ماقبه نصيرلر بو موازاتنى سيارك كنديلرنجه منقول اولان بو ممكنت و يارادلقلردن زياده كندى ارالرده بو نصيرى عشرتلرى باندو موجود نزاع و اختلافانه حل ايتكمدهددرلر .

نصيرلرك بو مدعا لرده آق ، چوق اصابت بولوندينى محققدر : زيرا صهون نصيرى عذابلى اولمىدن بى ارالرده موجود قان غاوغاريله و كنديلرينك وضيمت عموميه اجنبه عبالردهكى اوصاف مخصسه و معلومه سائقه سيله باشليجه انكى قسمه اتقسام ايتكمدهددرلر . بولردن بر قسمى (عمامره) عشرتلك بر جزؤى ايله (مهاله) عشرتلك كانه سندن و ايت شلف (عشرتلك بر جزؤدن تركيب ايتكمده و ديكر قسمى ايله (عمامره) لك

پروت ولائی

دیگر بر جزوی ابله (دربوس) عشرتی و (پت شلف) ک دیگر بر جزؤندن اشکل ابله مکنده در .

صیریلک بو ایکی قسمی اک کوچوک بر وسیله ابله بر برینه قارشو امرض و تسلط ابدن ایکی دشمن اردوسی وصیتسده بولونمقده در . نتیجه قبالا لر کی بر برلریک قانلری دو کتدن بیلمک بو ایکی جاهل کتله نه حظ ونه ذوق آلیورلر .
بته سی عشرتلی بوندن بالاستفاده تأمین موجودیت ایتکده ایشلر . مع مایه سیرلکده سلاح قوتی یک یانه آتقی جائز اولسادیقی نصیریلر دخی اعتراف ایدیورلر ایش .

خلاصه بو موازنت ساخته سیله ایکی بوبوک فرقه دینه پشندمه سپون قضا سنده اولق اوزره تمدیلر ویا تسلطلر ظهور ایتیور کچی ایسه ده نصیریلک بو عشرتلولردن مفرز وسیله قریب اشخاص وارد که داغما حیاتی قی اجرائی شقاونله امرار ایتکده درلر . بونلر رضاً بوزکشیمن مرکب جنلر تشکیل ایدرک قضا به مجاور حکوملره و غصه ساحل کولر . مولادیه لوسته نایع محلا نه نیرض ایدرک اورطه ای یاقوب قادیورلر بولمقلری غصه ایدرک ، ممانت کورولرجه آدم اولدی بیره ک هر دورلو قانقلر ایلریش .

واستاسل اقوام ابتداییه وسیله یازانجا یان بر حال مدینه کوزانه ده تشییع حیسان ابله ین بو اسلر ، بشرینک دوش سیله چکی اک الیم اوجوروملره سوروکله نیور ویا شادقلری بو جنت قادار کوزمل و محنتم اولان مملکتلری وقدرتی بیلمه دکتری ایچون بو قیتمدار وطنی وبالنتیه هر دورلو فلاکتلره سوروکلیورلر . خلاصه بونلری انقیاده دعوت ایدرک آرتیق بو صحت فجایعه نهایت و برمه نک زمان جوقدن حلول ایتشدر بر بو خشین نتیجه کی اعتراف ایتکده زم ایچون اینه یک لرونی بر و غلبه و جدایه تلقی ایدلک ضروریدر .

[۳] - نصیحت منم - کرک مرکزده و کرک فضا ده جالب دفت بولونان اک اسالی اوصافی اجتماعیه یی ذکر ایتدکن سو کره بوراده تفصیلات منته قیلندن اورتقی اوزره بعض اوراق تفک معلوماتی در میان ابله مکنر .

بر کره طرز همیشه اعتباریه قضایک سبیلری ابله نصیریلری پشندمه بر فرق کورولمه مکنده در . جلاسی اوجوروک ، ورخسه دار اولرده یاشامقده درلر . بو جامور کتله سندن مرکب صفت اولرده ، لباد ، تمیر ایشکلری بیاض کلیعی او عقوشلی و کیرلی زمینسه ره بیللر مسود مایلیورلر . زبرا بو اقامتگاهلرک اکثر سنده عینی برده اولق اوزره حیوانات ابله برلکده یاغق اعتیادی اوتدن بری کتدیلمده نایت بر عینه خالده تمرکز ایتدیکی ایچون بالطبع بو الیم خالدن قورونولما یورلر .

مع مافیہ بوئیرک بو صورتہ باشاماری و بو طرز میبشتی ادامه ایتملری خصوصاً کک اک
 بو بوک عاملی جهالت مطلقه لرندہ آرامق اقتضایندہر . زیرا بر حساب تقریبی بہ نظر آ مرکز
 قضاہ بولونان و عددی بکرمی ، اونوزہ قادار کوچ حلالہ ابلاغ ایملہ بیان بر قاج
 شخصدن ماعداسی اوقومق ، یازمقدن محروم ایتملرہ . بو محرومیت سنیلرمدہ ، شامل ایملر .
 تشکیلات دینہ لریت کلنجہ ، سنیلرک بالکز مرکزہ بر اماملری موجودہر .
 قرہ لردہ سنیلر عمومیتہ رؤسای دینہ دن محروم بولونمقدہ درلر . نصیرلرک ایملہ تیخ
 تشکیلات ہر نصیری موفندہ اولدیی کی درہ . بو نصیری شیخلری رؤسای نصیریہ ایملہ
 بر لکدہ . بو زواللی کتلہ یی ایستدکلری کی تدویر ایتمکدہ درلر .
 سنیلر نکاح و سائرہ کی بعض ماملاندہ مرکزہ بولونان حاکمہ مراجعت ایلمیورلر .
 قضا حکمہ شرعیہ سنک سبیلرینہ نظر آ (۳۲۵) سنہ ندہ (۹۳) ؛ (۳۲۶) دہ (۱۱۶) ؛
 (۳۲۷) دہ (۱۲۵) ؛ (۳۲۸) دہ (۳۷) ؛ (۳۲۹) دہ (۵۱) ؛ (۳۳۰) سنہ ندہ (۲۳) ؛ (۳۳۲)
 سنہ ندہ ایملہ بالکز (۵) کتشی ناہل ایتملرہ . صهیون قضا ندہ سنیلر عتدہ تعدد
 زوجات اصولی پک جاری دکلر .

نصیرلرک مقدار ازدواجلری حقندہ بر معلومات آلدہ ایلملہ مشدر . اساساً قادرلرہ
 بر اہمیت اجتماعیہ عطف ایتمین بر کتلہ دہ بونی آرامق بالطبع بہودہ در .
 صهیون قضا ندہ قادرلر ، ار ککلردن پک ظلمکارانہ معاملہ لرہ دوچار اولمقدہ درلر .
 ہر دقیقہ ایش کورمکدن دور مادقلری حالہ نتیجہ دہ یالین ، آباق ، بر اقبالان و نیز حسہ
 ایملہ لایق کورولمہ پک بیریق بر حالہ کزدریلین بو زواللی کتلہ نک بو درجہ دہ خشین
 بر محبتہ دوشلرکینہ جدا آجیر . داغما جبر و شدتہ معروض قالان بو قادرلرک پک عظیم
 بر فریاد اشتیقا قویارمابہ الہ پک بو بوک بر حظلری واردہر . فقط اسقلر اولسون کہ او نرک
 نجف سنی او خشین کورولتورلر آداسندہ دو بولسایور .

خلاصہ صهیونہ اک بو بوک جنایتلری بی برانہ اجرا ایلمن او منمرک کتلہ لرک صہای
 سلاخی او قادار کورولتولدر کہ قادرلرک نمای شکایتجویانہ سی بوغبور . مع مافیہ بو زواللی
 مغلوب کتلہ ییہ لایق کورولن بو سس سز جنہ لر ، مدنیلرک نظر ندہ اک بو بوک واک قریاکار
 بر جنایت اجتماعیہ تلقی ایلملرہش الہ بو مارتنلی و ماوردلی مخلوقلر بونی بیدرلر
 و آکلمازلر .

شول دہ اشارت ایلم کہ صهیونہ فان پک او جوز بر شیدر . سوک بر ایستاقبتہ نظر آ
 ۱۳۳۲ ، سنہ نک قید ایلمدیکی دوقوز قتل وقوعانندہ ۱۰۳۵ . کتشی مدخلدار ایملر .
 سرفت و نیک ، ضرب و جرحک ایملہ حد و حسابی بوقدر . کاغذہ کچلر بالکز ۱۰ / ۱۰
 حادثہ ایملر . کیم بیلمہ بلکہ بو بکون دخی صهیون باشلرینک خوشلرینہ کیشمین اشہ ص

بیروت ولایتی

اسلمندن باشقا بر شی دکلدر . بر روایت نظرآ بولله بر مطالعه يك معيب ایش .

و الحاصل سهونده مارتین سنه آیشان خشین قولافرك بالطبع موسیقینك و یادگار
 بر سنت قبیلهك الهامات نجیفته اهمیت ویرمدیکه حیرت ایتمه دل در . بوراده ایش .
 نه موسیقی نه هیچ بر شی یوق ایش . بعض جوار قضا کرده دولاشان و بو عیقلر
 و نادر . یعنی چکنه نامی ایله معروف اولان بر طاقم خانه بردوش انسانلر وارد رسنه
 قضای زیارت ایشدکری وقت آنحاق بو عیقله قالا بر داوول و ایلمرچ بر زورناسی
 ایشدیررلر و سراپا بر کیر لیک ویر خجالت تمالی اولان بو انسانیت دوستگونلری
 بورده لر . بر رایحه عنوت و دماغلره بر رفورشون سالدنه ملوث مفهوملر داغینارق اوره .
 ده دونوب دولاشدقلری زمان سهیونك اوزواللی انسانلری بونلوك رقص ایشدکریته قال
 اولورلریش : آنقریزدن دو سکولن برحمت دخی یازیققر اولسون که شرقی نامی
 طاشبورمش . و اکثریا بونلر صالحه لری اوتیه بری به سر بهرک قولافکره بومرو
 سیقارجاته مانع ایشدقلری و

امان امان قجانه
 قجانه ها الطویله
 بصلحه شرب الارکله
 عملت علینا حبله
 تمک لنا البساله

یعنی :

امان ، امان ، قجانه ، قیزک اسمی ، اوزون اولان قجانه ؛ قجانه به تار کلام ایشدک

یاد ایشر . بزه حبله ایدی ، فاطر جیلری دور دوندی .

کی نامی سوزلر ساوور دقلری زمان سهیون کولور لیکلر قوق مخصوص کولور لیک
 دونما دقلری تحلیل و تعین ایشدکه جدا ککوج بر مسأله در . زیرا اعتراف ایدم که
 اولرک نه نظرلرندن و نه سیالریندن بر معنا استخراجی قابل ده کبلدر . والحاصل داویل
 زور ناسداسنک مواجهه سنده بيله اولرک هر زمان ککی یک غیر شموری بر مال
 وودینده بولوندقلری کورمه مک ایچون انسانک اولرله مشابه اولماسی اقتضا ایتزمی .

۹ - احوال صیه

سهیون تضانک احوال عمومیة صحیه سنده دخی دیگر قضا کرده رونما اولان خطاط
 اصلیه و معلومه دن فرقی جهنل آرامق بیهوده در . فی الحقیقه طبیعتک ککک سهیونک

مرکزیه و کرک ملحقات کوبلرینه بخش ایتدیکی هر دورلو انعاملره و مساعدلره و غمرا بورالربك بك الم برجات هجیده بولوندیغی سوبله جك اولورسوق بوندن تولد ایدم جك مؤایتك - صرف انسانلرك عجز و نساخدن نشأت ایتمك اعتبارله یته - کندیلرینه راجع بولونلرین تذکار ایلمك ضروری در .

بونو تأییه ایتمك اوزره قشاك جهت غریبانه آنجق بوز وجهت شرقیه سنده عاصی نهرسك كذرهگاهی بولونان محللرده نهایت بش بوز دونمك بر ساحه ای اشغال ایدن باطافقلری ارانه ایدم بیابرز . قضایی تخریب ایدن مالاریانك ازدیادینه سببت ویرن بو مرض منعلری بر دورلو ازاله ایدیله منمك بو زمان ایچون بیلمك که ناسل عقو ایدیله بیلمر ؟ .

قضاده مالاریادن ما عدا امراض عیبیه ، ورم ، دیژانتری . . . الخ کی خسته لقلر وارددکه بونلركه اسبابی هب بورا - ماكنلرینك حیات عمومیته ارجاع ایتمك اقتضا ایدر . قواعد صحیه هر صورته مغایر بولونان بو طرز حیاندن بو اهالی نه زمان تخلیص کریسان ایدم جك نه زمان سختک مناسنی و قدری آسکلا پایله . جگر در ؟

بزه صهونده جاری بولونان غریب بر طرز تداویدن بحث ایتدیلمر : کوبا دیش آغری - یسنی لسکین ایچون دیواره بر چبوی میخلانیر و سوکره کسکین بر قیلیجه بو چبوی به آنی بر خسته ایتدیلملرک ایکی بارچابه تقسیم ایدیلر مش . چبویك ایکی بارچا ایدلسی تعمیر دیگرله کسکلسی دخی دیش آغراسی کسر ایتمش .

ایشته بو درجه ده مظلوم بر قضاده یاشابان ذوالی انسانلرك خسته لقلره مروض بولونمالری کیفیتیه ده کیل بهلکه حیاندن قالمالری جهت شایان نظر احوالدن تلقی ایدیلیدر . مع مافیه بونلرك ده يك سرعتی آدیلملره خاك اسهجلاله بو وارلاندىقلری اشارته لزوم یوقدر . مالاریانه و میخاقله بر لرلی دوغرایان بو ذوالیلری خسته لقلر دخی بر اسکنه جوریمکدن و یاخورد کال سکوتله دوغرامقدن فارغ اولامابور .

بو حساب قریبیه نظر آ وقات صوگسه ظرفنده نفوس موجوده تک بوزده اون اوچنه بالغ اولمش ایتمش . یعنی صهون قضاسنده درت بش بیک کبشی صوگ (۱۳۳۲) - نه مالیمی ظرفنده وقات ایتمش در . سبب وفات اولمق اوزره بر طرفدن هر یزده اجرای تخریبات ایلدین (نفوس) خسته لقی و سوکره سفالت عضویه و آجلق کوسترلمکده در . والحاصل بو وقاتک سببی نه اولورسه اولسون بزرجه معلوم برشی وارکه اوده بونلرك نفوس ایست . لسقلمدن اکیلملری واورته دن یوق اولمالریدر .

واقعا عارضی خسته لقلر بویله آنی تخریبات یا بقی اقتدارنده ایهلرده تولداتک آنجق

قوس موجوده نك بوزده اوجی درجه سنده بولوندی بی و بولردن بر دینك تقریباً دهها
چو حوق ایکن وفات ایله بیکی و باخصوص مردورلو خسته افلاک موشی بر حالدیه اجرای
حکم ایله بیکی بر محیطه و فیهات مدینك بر قارقلانی ذهلری تدهیش ایله چك بر
شکله تبارز ایله بور .

خمسویه مردورلو تشکیلات اجتهابه و مدتی من آزاده بولونان بو قضاده یکلایله
چك ارلان استحالته عمومیه نك اك اساسی استقامتی هرشیدن اول بی شبه صحت عمومیه
هدفه معطوف اولمیدر ، لیرا مدینك کافل بولوندی بی رکن اساسی حیاندیر ، بنا علییه
و حیات و صحت اولاد فیه مدینته بولونماز ، دستور بی بزم ایچون رهنمای حرکت اولق
و بو صورتله صرف فعالیت ایله نك ضروریدر .

— ۲۲ —

باینا - لاذقیه بولی

صوبه نك مرکزی بولونان ، باینا قبه نین لاذقیه به ایصال ایله چك یول تمامیه معلوم
و مین اولدی بی ایچون آرتیق طریق حرکت انتخابه لزوم کوردو بوردی ، باخصوص بزی
انهای داخله ن نهایت بش آتی ساعت طرفه ساحل بخره نقل ایله چك اولان بور
صوك دهكدارمز لطافت موضعی اعتباریه اوقادار دیلردیه داستان اولوردی که
سیاحتمزك محائف اخیره ننی خطوط تسلیله تخطیط ایله سیلمکدن شولک بر خط ایچولده
باینادن مفارقت ایله چکمز ، او آن مسودی بر استیجال تام ایله بکلوردی .

واکر بر مدندن بری اقامت ایله چکمز باینا مکتب بناسنك خالی بر اوداستدم ، نوبلی
بر طر برانندن عبارت بر زمین اوژوندیه اونه بری به قوشوشان کوچوک مخلوقلر آراسته
بوسوك صکیجه مزئی بیدار بر حاله تشییع ایتک مجبور بقلده بولونما سایدق ایستالکه
کوزل مزئی دولدیران مسلسل بر ظاهتی بوسوك سیاحتمزك مفکره مزه بخش ایله بیکی
بر بالدیله دفع و ازاله به جالیشر و بلکه بر مقدار تسلیکار بر خوابه دالارق حقیق بر
رؤیا تبدیل ایله نك موقیبتی اسرار ایلردک ...

حال بوکه سیاحتمزك بوسوك محیفه سی ده سطور مشقت و عذاب ایله ملامال اولاشدی .
قولاقلمز ، اورانک اسرارانکیز ظلمتی ایچنده قوشوشان مجهول مخلوقاتک سکوردولتولو
بورویوشلرینه ، کوزل مزایسه قورولاجورد و سکون برور سنانک ییلدی بزلرینه معطوف
و متوجه اولدی بی حاله فجرک قدوم خیر گارینه منتظر تشییع طلبات ایله نك ..

نهایت ، جنگل داغلیرنک آرقه سنده خفیف بر لون رمادی رونما اولمشدی . بو
میجل صحیفه بیضا بزم ایچون بر فرمان خلاص ایدی ویز بوشایان تقدیس مزده نجات
ایله همان سپره شتابان اتمرمزه آیلدیق . هنوز اورطه لئق بارظلمتدن تمامیه تخلیص کریبان
ایدهمه مشدی ..

باينا قصبه سندن آریلیرکن مرسیین آچیلردن داغیلدیغی تخمین ایدیلر لطیف بر
رایحه بو لطیف باز صباحتک بوتون رواج جاذبه داریله قاریشارق روحی بر سکر نوشین
ایله تلذیذ ایله یوردی ...

شیمدی مر طرف طانی بر صباح اوغوشنه دالمش ایدی . مر بر درین بر سکون
ایچنده ایدی . جنگل داغلیک فوق احتشامندن دوغاجق آفتاب نورانی بر آر سوکره
بورالره بر لرزه رخشان بخش ایدمک و بوتون طبیعتی بو نوم مستانه دن تخلیص ایله -
چک ایدی ..

آز بر زمان ظرفنده کوچوک بر اینشیدن سوکره و شریفه ، کوی بر آز اوزاقده
ترک ایدمک صولزده و اوزاقلرده ، شیخ الیادره ، عین التینه ، المزارعه ،
دناش ، المیمره ، تیلری جنوب جهنلرنک کولکه لردن عبارت کورون خطوط
بیده سی تخطیط ایلوردی ..

بر مدت سوکره صاعده و رایشوه و دوزبار ، داغلی کوچوک بر تبه حالده
اوزاقدن کورویوردی . بو تهرله آرامزده وادیلر واردی . فقط بو وادیلر نه قادر
سزین بر منظره اوانه ایلدیوردی ؟

سولده و لهر الشقیقات و مجراسی بیاض طاشلرله دوشه لی بر شوسیه مشابه اوزانیرکن
صانمزد ، واینا ، وادیسی اوزا یوردی . شیمدی جنوبه کیدن جسته بولنی ترک ایدمک
غریبه دوشه و تحویل استقامت ایلرکن یک اوزاقلرده ده کیزک اسمر رنگی سنجیلورکی
ایدی ..

یازم ساعت قادار بر زمان کیمشیدی که صاعده وادی ایچنده ، رقیق ، کوی ، سول
طرفزده ایسه بر قاج اودن متشکل بولونان و خوفله ، موقعی ترک ایلدیوردی . کذرکاهمز
تدریجی بر اینشیدن عبارت بولویوردی . نهایت لاذقیه قادار بر برندن دها آز ارتفاعده
تهرله دوز بر اراضیده طی مسافات ایدیله چکی اوکزده ککشاده بولونان مسافه لردن
اکلابورو بولمک یک مونس بر حالده دوام ایدمک چکنی دوشونه رک متلی اولیوردی .

شیمدی کونش آرقهده بر اقدیممز جنگل داغلیرنک اوزردن طلوع ایدمک قارشیمز .
دهکی ساحه دورا دورکا ، ساریمزاق کاه پیه سی ضیار سر برکن بولمز بوس بوتون کوزمه
لشمشدی . بر مدت سوکره بر قاج قازاق اغاجی ایله بر مقدار یشلیکک اواندم

محسور قالمشوق . جوار مزیدہ حصار ایدیش ساری نارلار کولومبوردی . بوراسی
« عين التربة » نامی طاشیان بر منبع ایدی . منبی سولزده ترك ایتدك . اینیش یشنه
دوام ایدیوردی . تمقیب ایتدیگم وادی غریبدن جنوبه دوغرو قیوریلدیور وجنوب
طرفده اوزاقندن « ابرطه له » کوی کوزو کپوردی .

یز « وادیک آلت ساحه » تی ایلغ ایدم دک غریبه دوغرو اولان استقامتمزی محافظه ایتدك
واوقاق بر یوقوشی تمقیب ایدم دک بو کلسمک باشلادق . وادیک دریندنکنده آقان « نهر الرقیق » ی ده
آشمشوق . یوقوشمز شیمدی قارشیمزده « حیدیه » تپه نه و کینه بزی ایصال ایدم چکدی .
« بابا » دن آریلالی بر ساعت کچمشدی که یز « حیدیه » تپه سی صاعمزده براقه رق ایلروله
پوردق . سوله « ورتاقده » « خربة خیشون » « « منق » کویلری کورونبوردی . اوراسی
جبهه یولی ایدی .

نهایت بر مقدار دوام ایلین اینیشلرله یوقوشلردن سوکره ساعتده کوچوک بر وادی
آرقه مندده و بر آز اوزاقنده تپه اوزرندده « قدر » کوچوک حداسندن مرور ایدیوردق .
بر آز سوکره صاعمزده « ذقت » کوی وادی متعاقب « سوله » « سندیل » تپه سی
ترك ایتدك . « سندیل » کوی تپه نك آرقه مندده ساقلی بولونیوردی .

« حرج الرقت » ده نیلن مرتعی دخی کچکدن سوکره صاعمزده « قدر » طرفلردن
کلن « سابقه الفدره » نامنده کی کوچوک دره کورونمشدی .

بر آز سوکره صاعمزده « بردیخه » کوی اوزاقلرده تپه اورونده « وشاک طرفلرندده
« بیلوا » « ده رسته » کویلری ونهایت بک اوزاقلرده « جبل الاقرح » ک بو کسک ذروسی
روغما اولمشدی .

آزینق یشیل داری ایلدومصر بندنی ایلد مزروع نارلار باشلامشدی . صاعمه
« مختاربه » وصولده « القباربه » کویلری کچکدن سوکره کدره صاعمز دوم دوز بر
اراسی « تحول ایتدی » « نهر المختاربه » یی دخی ایلغ ایدم کن لررتگه سوله « بویا ایلرلاذقیه
بولک یازینی تشکیل ایدن « نهر الکبیر » مواصلت ایتشدك .

باياندن آریلهلی اوج ساعت قادر بر زمان کچمشدی . شیمدی ساکن ساکن آقان
کیشجه بر نهرک بیاض سولرند . کویوکلر و کوروشلور بابازق آتلرمنله مرور ایدم کن
جوارمزی اساطه ایلین مناسطرك بک کوزده لاشدیگنی کورومکدن متولد بر خط ایلد
مختارانه ایلر یوردق .

شیمدی صاغ طرفده « ووزاقندن » « عين اللبن » « (جنداربه) سول طرفده ویشنه
اوزاقندن « المنصه » « (سب فیوس) « (شربة سورو) « دها سوکره (رودو) «
(زویسه الحرح) کویلری نهر الکبیرک ساحل یسارندده و بوتون نهر بویخه بر بری

تعقیب ایلیوردی . بوتون بو کویلر نازمک ویشبلک ایچده ایدی .
بو رادی بو یاز صباخده نه لطیف و ممتاز کوردونوردی . بر چاریک قدر دوام
ایدن بر زمان طرفنده جنوب غربی به عتد اولان نهرک ساحل ییغلی تعقیب ایتدک .
شیمدی آرتیق (لاذقیه — جسر سفور) شومه بولسه موصلت ایتمشدک . آرتیق
لاذقیه به قدار بو دوز یولده ایلرولیه چکدک .

سولده (رودو) ، (سابقه الفصه) بی ترک ایتدکدن سوکده دیگر سایدیمز کویلر
دخی بر بری متعاقب جوارمزدن آریلیوردی . نهایت صباغ طرفنده (قابو) کوی
کوردونشدی . سول طرفده ایسه (شیخ محمود) کوی رونما اولورکن دها اوزاقلرده
لاذقیه نك سیرتلی ده باواش باواش بلیریور و کیتدکجه مائیشهن کیش بر ده کیز بوتون
حدود انطاری استیلا ایله یوردی .

باستانن چیققلی آتی ساعت مرور ایتشدی که بز لاذقیه نك شیخ المغری جامی جوارینه
تقرب ایتمشدک . بر آز سوکده بز بیک اسرار انکییز کوردون بو لوا مرکز نك حصاره
شییه اسکی قابولردن داخل اولورکن حان حان سه وعلی بر صباغ نزهنی آکدیران بو
کونکی صباختمزی بر مقدار دها تمید ایله ییلک مقصدیله لاذقیه نك قالدیریلرله یسه
کوردولورله ایلریور و کندیمزی اختیار شاتورک طیش قابولردن کزین قرون وسطی
شواردی شوالیرینه بکزه تمک ایستوردق .

- ۲۳ -

لاذقیه مرکز قضاسی

۱ - قضانک مرقم و محدودی

لاذقیه سجاغنک شمال غربی قسمی اشغال ایدن مرکز قضاسی شمالاً حلب ولایتی
شرقاً صرون جنوباً جبهه قضالریله و غرباً بحر سفید ایله محدوددر .

۲ - قضانک مساحه سی و نفوس

لاذقیه مرکز قضانک مساحه سطحیه سی ۳۷۴۸۳۴ دونم اولوب بونک ذرع اولتان
قسمی ۲۱۳۹۰۰ دونم و مسنده تخمین اولیور .
۱۳۳۲ سنه سی ایستاتستیفه کوره قضانک نفوس عمومی آئیده کی جدولده
کوسترلشدو :

وفیات وقوعبولشدر . لاذقیہ مرکز قضائندہ ساکن اولوب احوال عمومہ لری بند
مخصوصندہ بر تفصیل بیان اولان ترکارک دخی قیود رسبہ کورہ نفوسی بروجه آیدر :

قزاقی خزینہ حاجتندہ	۱۷۶۶
بسط	۲۷۹۱
بار	۳۰۲۷
بکون	۷۵۸۴

۳ - قضایہ امور معارف

منافع حقیقیه و طبیبی زیر وزیر ایدن ، آتی بی منظم و مشوش بر حاله افراغ ایدرک
آرتق ناقابل تحمل بر شکله کبرن اوزون بر استبداددن سوکره ده موقراسی برلسیبلرینه
تبعیت ایله حاکمیت ملیه بی تأسیس ایدن بالجمله ملئر انقلاب مظهری بر حاله فخر
وشرفله تشویح ایتمک ایچون بر جوق اداری واجتماعی تأسیس آلدہ بوتورکن امور معارف
دخی اہمال ایتمک مجبوریتندہ قائلشدر . اون سکرنجی عصر مؤلفلری وفلسوفلری
طرفدن توضیح اوله رق نہایت فراسہ انقلابچیلرینه بر دستور العمل شکلی آلان عصر
حاضرده موقراسیمی آتق معارف ایله انقلابک مواد مهمہ سی افراد ملئک دماغلرینه
نقش ایدرک علوم اجتماعیہ و سیاسیہ ک انتشاری ایله جقا پذیر اولشدر . ۱۷۹۲ سنہ ندہ
فرانسہ حکومتی داخلی وخارجی بر جوق عبارات ومجادلاتہ گرفتار اوله رق حیات سیاہ
سیسی بیله دوچار نہشدہ اولدی صرہ لردہ مکتبلری اونونئمش وثاقونلرک رؤسا
وخطبای مجالس ملیہ دہ دائمًا مشروطیتک بارلاق مستقبلی وحکومت عوامک لا یترزل
ایسارتنی اجازت ایدرک مکتبلردن بحث ایتمک اہمال ایتملر ایدی . قانون اساسی بی
ایکی طرف ککین بر بیجاغہ بکسرتن مؤنفلر الدائمہ شدر . دستور ؛ ملئک حقوقی
مستقللرک قارشی مقادیر ایتمکک برار دیگر طرفدن وطنداشارہ بک آغیر وظیفہ لر تحمل
ایدر . آخرک حقوقیہ قبیہ ایدیلن حریت دائمًا محیطہ کورہ ملئہ یاشمئش ومنتہم بر
آنی وعد ایدر ویاخود وطنداشلری مہلک کردابلرہ سوروکلر . علوم اجتماعیہ ورییہ
فکریدن بک واسع بر صورتدہ نصیبہ دار اولان اقوام آرہ ندہ هر کسک حقوق ووظائف
بر طاقم قیود وشروط ایله معین بولدیغندن حریت منور بر رہبر صفیہ افراد ملئی
طریق سعادت وسلامتہ ایصال ایدر . ارمئت ایچون جدال حیاسندہ ظفر بک قوللاقلقلہ
میسر اولور . علوم وقنون تشویحہ انکشاف ایدر ونجارت ، صناعت وزراعت بر سرعت
برقیہ ایله ایلرولر . هیچ کیمسہ کیمسہ نہ نرس ایدرمن . قانونک امر ایتمکک اذ عادی

بر طلب فارغوسنده هر کس اعتراض ایدرک او مخالف قانون حرکتی رد ابله حکمدن
 اسیاط ایلر . بوندن دولاییدرکه مشروطیت حقیقه ابله اداره اولتان ملتزده کرک اهالی
 کرک حکومت سبقی بر طاقم قبول ابله مقید بولونور . افراد کمال سربستی ابله فقط قوانین
 ونظاماتک رسم استدلاری دائره داخلده ذراعت و تجارتک ترقیسی کافل تدابیر قه تعلقه
 سی ابله کدیستک و دولایسبه ملنک بارلاق آیینی تأمین ایلر . مالک متمنده کورور .
 لکنده اولان بو ملت نتیجه لری صرف مکاتب عالیسه عطف ایتک دوعصری دکادر .
 بوگون اوروپاده بر جوق زانکیلر ، اراضی صاحب لری وحی قاریقه نورلر واردرکه
 مکاتب ابتدائیه کوردکلری تحصیل ابله اکتفا ایدرک حیات عملیه ایلشدر . فقط
 شوریسی خاطر دن چقارمامل که نمالک متمنده کی طبقه عوامی تحصیل عالی و عالیدن
 مستغنی ایدن مکاتب ابتدائیه مکمل تحصیل کوروش معلولیه ، معظم و محی بنالریه ، اک
 صوک ترقیاته کور حاضر لائش الات و ادوات تدریسه ابله حقیق برر و طنداش بر و اسی حالده در .
 بورادن مآذون اولانلر حیات مدنی و اجتماعیته کندیلریه تحصیل ابتدییکی بالجمله حقوق
 ووظائف مدورک اولور و بر طرفدن وطن و ملنک سلامت و سعادتنی کافل بالجمله مسائلک
 علاقه دار کورونورکی دیگر طرفدن خصوص ایشاریک ترقیسی و اصلاحی تأمین ایدن
 عوامل غزیه و مجموعه لری اوقومق سوونیه او کونور تطبیقی ایچون لازمکان منحصصری
 تحری و جلب ایتکدن بر آن فارغ قالماز .

اون سهیه باقیین بر زماندن بری باشا دینمز دور مشروطیت عجب ایچون بزم بشون
 سعادت لری یوباران و مشمتع آزولری تأمین ایچور ؟ بشون عالمک بیلدیم سرعینه اخلاق
 واجتماعات و مدنیت حقیقه نقطه نظر لرندن ایلر اولدیکی وحی بلغارایا ، صربیا ککی عالم
 سیاسیته دها دولکی اولاد لری بیه زی هر خصوصه ککریده بر افه حق آثار استیاء
 کوسر دکلری حالده بر سه قرون وسطی اقوانه باقیشان بر طرزده باشا بوروز . بشون بو
 الیم محرومیتلرک اسبابی مکمل ابتدائی مکتبلرک عدم موجودیتده ارامق مجبوریتده
 قالیوروز . روسیاک ۱۸۷۰ سنه سنده فرانسهیه قارنی احراز ابتدییکی غالبته زاب نیلک
 ۱۹۰۵ سنه سنده کی مانچوری وحی بلغارستانک ۱۹۱۳ ده قازانیدی کوله بوغاز مظهرین لری
 حقیقی وطنپرور لکی ملت یاورولریه تاغین ایدن مکاتب ابتدائیه ابله تأمین ایلشدر . بز
 عثمانیلر معارف ایچون زمین و زمانک امر ابتدییکی منطقی و معقول بر دائره داخلده لایقی
 وجهه سی و غیرت ایتک . معارف استانتلر مزده ولایتک همان همان هر طرفده
 بولان ویا کنادی تقرر ایدن مکاتبدن بحث اولبور . فقط مکتب کده سنک مفهوم
 حقیقیسی طاشیان مؤسسه لر مزبوق منابه سنده در . هله ولایتک منتهای شالیسی اشغال
 ایدن وجهل مظالمک اک الیم صفحاته ککر قنار اولان لایقه لوسی بشون بشون اهل

ایدنشدر. بونک سینی محلی معارف مفتشی مقام ولایتہ خطاباً قلمہ آلدینی برر اہوردہ شو صورتہ ایضاح ایتمکہ چالیشور :

تدریسات ابتدائیہ قانونک احکامی بوسہ (۱۳۳۲) مع الاستف تطبیق ایدیلہ شد مشدر. چونکہ قانون مذکور موجبہ ہر محلہ ویا قریہ تک احتیاجہ حکورہ مکاتب ابتدائیہ تک کشادی و تحصیل جبریتک تطبیق اقتضا ایدیشور. حالوکہ تخصیصاتی ولایت بودجہ سندن تأمین ایدیلان مکتبلرہ اوصاف وشرائط لازمیہ فی جامع مقتصدو مسلم تدارک ایتمک ممکن اولہمدی. بو صورتہ بر جوق مکتبک معلمسزک یوزندن معطل قالماسہ سبب اولدی. حال بو مرکزہ ایکن مکتب کشاد ایدیلہ چک دیہ مصارفاتک اہالی بہ تحمیلی وبعده معلمسزک یوزندن اجیلہ ماسی قانونک تطبیقشدن منتظر اولان قوانندی عقیم بر افہجق وبلکہ سؤ تأثیر حاصل ایدہ چک بر رادہ بہ اقراف ایدہ چکندن ابتدائی مکتبلریک مصارفاتہ مقتضی مبالغ احتیاج نسبتہ و قانون دائرہ بندہ اہالی بہ طرح اولہمدی. تحصیل جبری بہ کلجہ : احوال حاضرہ سبیلہ وبالخاصہ کچن تہ اہالیہ ازہ انضام ایدن ضیق مہیشت الجا آیلہ تحصیل اجباری تطبیق اولہمدی کی سؤل طوئیلہ جق یدر وولبارک عسکرہ ویاخورد کنڈیری بکچرہ مہ چک درجہ مدہ فقر و ضرورتدہ بولفلری جہیلہ قانوناً مرتب جزالت تطبیقہ امکان کوریلہ شد. جنی مکتب مداومینی رومندہ ترفع اسمار سبیلہ کتابی، کاغد وقلمی تدارک ایدہ نیلر کورلدی. یکریمی طبقہ کافدی اون پارہ بہ آلمہ آلمش اولان سجاہد و شہید و فقیر جوجنی بر طبقہ سی اون پارہ بہ آلمدن بالطبع عاجزدر. ۴۰

لاذقیہ لواسی الکزیاتہ مکتب بالریسک عدم موجودیتندن و مقتدر ابتدائی معلملریک فقدانندن شکایت ایلریشور. فقط لاذقیہ تک معروض اولدینی بو معارف محرومیتندن شکایت ایدیلر مع التاسف شوق نظر دتہ آلملیرکہ بو مرض بالکز موضی دکل بلکہ وطنک انجمنای عمومیسی بوندن آز جوق متالم بولخندہدر. اساسی و فقط سریع بر دوابہ اولان احتیاجزی ہر کس اسلم ایدر طئندہ یز.

۴ - فضائل احوال زراعیسی

لاذقیہ مرکز قضاسک محصولات و سبیلہ سنویسی بر وجہ آتیدر :

التان محصول	ذرع اولتان اراضی	دوم	بندای
کیلہ حاییلہ	۸۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰	ارپہ
	۲۸۰۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰	بیاض داری
	۶۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰	

بیروت ولایتی

۶۰۶۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	نخود
۸۰۶۰۰۰	۱۰۶۰۰۰	بقه
۶۱۰۰۰	۳۱۰۰۰	سبب
۳۱۷۰۰	۱۲۰۰۰	مرحک
۳۰۶۰۰۰	۵۰۰۰۰	بورجاق

بیوتن باشقه ۱۵۰۰۰ دوشم و ستمده بر اراضیدن هر سه وسطی اولارق ۵۰۰۰۰۰۰

کیلو توتون آلفنددو .
لاذقیه نیک الیهم منابع تروشدن برنی تشکیل ایمن توتون حقیقه اخیراً ذراعت مدبری
طرفدن معلومات آیه اعطیا اولمشدر : لاذقیه اوستده توتون ذرعسانی بر بیق
عصردن بری معروف اولوب ایلك تخمك دخی روم ایلی طرفلاردن بو حوالیه کتیر
تلدیسکی لدی التحقیق اسکلاشلمشدر . الحاله هذه مشروب اولارق یقشدیرمان
توتونلرک اولارق نیم لاسیقی اولمقده بیوک و اوزونجه ماریتراق فرمزی دنکی
فوقوسی اعلیف واسم متعارف شک البذر . هر نه قدر بو محصولک بر ایکی جنسی
کورتیور ایسه حقیقته اکیلدیکی نازلانک اوو . ویا جلد واقع اولدیقه کورد
بارقلرینک دعا بیوک ویا کوچک قلسندن جسیج بر طاقم فرقلر مشاهده اولیور فقط
حقیقته لواده بیمن بیون توتونلرک جنسی برده .

بر بیق عصردن برده یقشدیرمان بو مشروب توتونلر هب مصره اخراج ایلمکده
ایکن ۱۲۳۴ سنه سنده حصوله کان تالطم امواجدن دولای مراکی بحره خفر ایلمه
جسارت ایده منکله حاصلات دخی هیشله لاذقیه قلیش و محافظه بی ایچون ایریجه بولر
موجود اولاد بیمن او زمانکی کوبیلر توتونلری اسکان ایتمک لری خانلرک طاولارینه
تیلیق ایتملر ایدی سوغوغک شدندن ناشی ساکنده یا قبلان آتش توتونک بر قسقی
توسولمکه کوبیلر محصولک بر ذولدیقه قتل اولمش فقط ارنسی سیم مصره کوندر دک لری
یکی حصوله پاکلاشلله توسولمش توتوندن بر قاج چوال علاوه ایتملر ایدی . مصر کولر
ایرجه بر جنس اولدیقه ذاهب اولارق واقعه محسوسه سندن ناشی ابورجحا سیمه
ایتمک لری بو توسولمش توتوندن ارنسی سیم ایچون لاذقیه تاجر لریه کایتلی مقصداره
سپارش ایتملر بو صورته بوزولمش فرض اولمان بو محصولک لاذقیه لوسی ایچون
جسیج بر منبع واردان حالی اکتساب ایتمه سبب اولمشدر .

(۱) مستکا اولارق برای تجرجه بر ایکی سنه اول ذراعت مصر یقشده جلب ایلمن مامسون والامیرک
قوالول حلسدن بر مندیر توتون موجوددوکه بو تجرجه تک یک کوزل ذرجه اولر بره یکی همان همان
تحقیق ایلیور .

ابو ریحه توتونی مخصوص انشا اولش مستطیل الشكل بر طاقم اولرده انشا اولفدود .
 درکه بو اولرک عربہ ناظر ضلعده (۸۰) سانتیمتر عرضده و بر متر طولک حکم
 یا بلش بر قبودن ماشقه هیچ بر منفذی یوقدر . داخنده برون طساوانه قدر
 و بر برون بر ریجق متر مسافده اولق اوزره عموداً بر طاقم ایجه دبرکلر دکر اولنور .
 بودرکلر سطح زمیندن بر متر یوقاریسندن اباراً دوت مساوی قسمه تقسیم ایدیلدیکی
 و قسمیات نقطه لرینه ناس ایتمک اوزره عرضاتی دیکر بر طاقم ایجه دبرکلرله قلم ایدیلدیکی
 جهنله عادتا اوست اوسته دوت کرورن حسوله کلمش اولبور که توتونلر بو کرورنلره
 تملیق اولنورق توتونلیر .

توتسو زمانی و عملیات اثرسی : موسک مساعدده سنه نظراً نمود نهایتله اغستوس
 ابتدا لرتده توتون جیجک آجش بولنه جفدن ازهار طاقیله واک اوستده بولنان براقلر
 ساقلریله برابر قطع اولنور و دب قسمده بولنان ایکی بایراق دخی اولنورق مجموعی
 ییلدیکنز ایکنلر ایله سیجیلره دزیلیر . بویلهجه دزیلان توتونلر سارقاق ایچون بر ایکی
 بوندن باغلامق شرطیله بر طاقم دکنکلره کر کین و عرضاتی بر سورنده تثبیت اولنورق
 اولرک اوست طبقه سنه تملیق ایدیلیر . موسک سیرینه کوره اون ویا اویش حکون
 سوکره مقدا جیجکی آلفش توتونلر نکرار ازهار و برمش بولنه جفدن عین عملیات اجرا
 اولنه رقی بنه تملیق اولنور . اشیو مامله دن بر هفته سوکره تارلاوه قالان توتونلر دیزیدن
 بیجاق ایله تکبیلرک و مساوی ایکی اوج قسمه قریق اولنورق بنه عین طرزده تملیق
 اولنور .

تشریح اول ایدیلنده بر ایکی کون متبادلاً ایجه قوروماش جادی اوردمان اولنوری
 خانانک بر کوشه سنه بولنان اوچاقلرده باقیله رقی توتسویه بطی بر سورنده مباشرت
 اولنور و متعاقباً هر کون جام اناجلیری مستثنا اولق اوزره بلوطیله فصله سنه نسوب
 انطاج اولنوری بر آرایش اولق شرطیله اوچاقلرده باقلدقندن سوکره قبول حکم بر سورنده
 جادی رقی توتونلر کومه مروض بر ایلیر . دیو و بیله آیدمکی شرائط نختده مارنک
 نهایته قدر (۵-۶) آیلر توتسویه دوام ایدیلیر . توتونلک شورشرائط نختده اجراسی
 لا بددر : هوا بایس اولنجه انش یا قلبه جقدر . ذریا توتون براقلری بو تقدیرده سیم
 سیاه اولور و کریمه بر رایجه نسر ایدیلر . بنا علیله شرق ، شاک ، بو براز و قوره یل
 بایس روزکارلری اسدیکی مدتیله توتسویه دوام ایتمک لازمدر . بر ده بائینیک ظهورینسه
 ویا براقلرک الاستیقتنی غایب ایدر آلرک نختده تثبیت و برمه مک ایچون ایقلان اولدولرده
 قلمبیا قورده اولدولرک بولنایسنه دقت ایتمک لازمدر . اک موافق زمان راطب غرب
 روزکارینک اسدیکی و الحامه هوا یا غمورلی بولنایتی زمانه که بو حسابه کوره توتسو

عملیات وسطی اوله‌رق ۹۰-۱۰۰ کونک بر مدت کفایت ایدر :
 تجارب عیدیه نظر آهیر دوغمدن قوردو اوله‌رق ۷۰-۱۰۰ قیه قدر حاصلات آتقدو.
 در . بر دوغم ایچون وسطی اوله‌رق غریبات وچا ایله‌قدان بدکته ۱۰۰ و توتوبه ۵۰
 غروش صرف ایدیلیر بهر دوغمدن آلمان توتون ۷۰ - ۱۰۰ قیه و زنتده اولسته و بهرقه
 ۴-۱۲ غروته سائیلده . بولمنسه کوره دوغم باشه صافی اولمق اوزره لا اقل ۳۵۰-۴۰۰
 غروشلق بر حاصلات تا مین اولته بیلیر .
 خانلرک مصافی انشاییه سی ایسه بک جز بیدر . بهرمنه تعدیر ایدلک شرطیه ۴۰ سنه
 دایانه بیان بهر خانه ۱۰۰۰-۱۵۰۰ غروش ایله انشا اولته بیلیر . لوادین سنوی اخراجان
 وسطیه‌نک مقداریده بر میلیون قیه بی متجاوز اولمندن ذراع بهرمنه توتولردن لا اقل
 ۴۰ ۵۰ بیک لیرا قدر بر واردات تا مین ایتمکده درلر .

- ۲۴ -

لاذقیه

۱ - لوزقیه‌نک وضعینی و منظره‌ ماهیه‌سی

بارلاق ساسی و حلقی ده کیزیله . شیل باغچیلری و بیاض مناره‌لرله نظرلره کولومسین
 بر شرق بلدسی و بر اسلام شهری . . لاذقیه .
 بحر سفیدک ساحل شرفینده ، سین کوبوکلرله ترهر ایلدین عاقده‌الغارک آغوشنه
 کومولورجه‌سنه باقبلاشان بو لطیف سوریه بلدسی ، بو کوزهل و سه ویملی لاذقیه‌سی
 بو نماز محیطک بوتون ادر کزیده تجلیات محاسنه مظهر اولمش ، هر آن قاب سنه لوزقیه
 بر خون نحسی و لب سنکاره سحرانکیز بر ریحیق ذوق و حطرتلر بیخش ایلایر .
 لاذقیه‌نک اک بدین روحلر . تسایلر ، اک منظم واک یاس آلود ککوکلره ایستقل
 وایدلر رعد ایلدین او لطیف منظره‌سنده کی نازه‌نکه ویکیلک باقوبده . بو نسیه‌نک اوسال
 دیده (رامینا - Ramina) بلده فیکیمسی اولدینی قبول و اعتراف ایتمک ایچون نه‌قادر
 جیر قلی و تکذیب خیال ایتمک مجبورینی واردر ؟
 امان یاری ، بو فیکیلرده نه‌قادر ذوقیورر انسانلر ایدی ؟ . اونلری برر باذبیجه
 داووستدن ظن ایدلر نه‌قادر آلدانیرلر ایدی ؟ . دنیانک اک کزیده بر ساحلنده اک
 شمشه‌دار و اعلیین غروب‌لرک مواجهه‌سنده بسط ریاض و بلدان ایلدین بو محاسن برست
 مات قدیه ایچون شایان کوردن او حرر و انسانلر نه‌درجه ظالمانه ایدی ؟ . کورمیورلری

یدی کہ بو دیار ذی بو بدایمک حقایق طبیعیہ ، اکاذیب صنعتک تمایل صنایعہ سے مدعا
ایدیلہ من . بیلپور لومی ایدی کہ بو ساحل بی نظیرک منظومہ بدایہ ہر نشیدہ رنگینک
فوقندہ بر مولودہ دھا و بو اقلیم طربازانک آہنک طبرر و امواجی دخی ہر بستہ آسوا .
نکارک اوستندہ بر زادہ قدرت و بر آبدہ ذی بہاسر . اومت ، اغلب احتمال ہون
بیلپور لودی .

ولی شہہ قدیم (رامینا) بلدہسی بو حزمہ دھادن بر طیف ذی ہا اولق اعتباریلدہ
شایستہ نجیل و تکریم اولدینی ایچوندیرک قدر شناس حکمدار (سالونوس نیقاساور —
Silvanus Nicator) بو بلدہ لطیفہ بی یکیدن بنا ایدہرک مادریسک اسنی اوکا
بخش اجش و (لا اودیہ — *Laudis*) نامیلہ توسیم ایلمشدی .

بازیقار اولسون کہ تاریخ لاریسہ قصبہسک بر حسن طالعہ مظهر اولدینی قید ایتمہ .
بور : متعدد زلزله لر ، حصار و انہداملر بوراسنی اوقادار زدہلشدی کہ شیمدی ، بو
موجہدہ شن و کولومبیر کورون لاذقیہ قصبہسی آکر بویله بر ماجرای تخریبکارہ
معروض قالماسایدی دھا بدایع نمون اولوردی .

مع مافیہ لاذقیہ بلدہ حاضرہسی ، حالا قدیم فیکہ لیلرک بر مشعرہ بداعتی اولق استعدادندہ
بولونتمدہ و ہر دقتہ یکی بر استحالة نورانیہ و دورادور بر تجدد و تکاملہ مظهر
اولقندہور .

وقبلہ کتلہ دوربان ایچہ اوزاقی بر ساحہ مستویہدہ حضور قالان لاذقیہک شیمدی
اوقادار دلرا و لطیف کاشانی لری واردکہ دہ کزک سہلہندہ رنگین زہرلر باہارق کولو .
مبور و ساحل بورنچہ شمالہ دوغرو تدد و زیادہ ایدہرک بو قصبہ مرکون ہیکیدن
کوزن اکلر و نرونلر نثار ایلمہور .

بہا حقیقہ اولری ، بر دائرہ عمراندن عبارت بولونان لاذقیہ ، شیمدی کون یکدیجہ
بر قسبہ زقیہ و باران باران بر مستطیلہ یکزمکندہور .

بوسطہ اقلیمک شرقی جہتتری بر آرزو ککچہ بر اراضی ایلمہ ، (قلعة الزیتون) ایلمہ
و جنوب طرفلری (طایبات) و (دوغروورده) و شمال جہتی ایلمہ (فاروس) نامیلہ
معروف توسکارلہ محدود بولوندینی ایچون لاذقیہ قصبہسی جوالب الاتہسندہ مرتفعجہ
اقسامہ مالک بولونتمدہ و حوسوبیلہ دہ کزہ قریب جہتلر انجای شرقیہ نسبتہ دھا منحط
اولدینی ایچون منظرہ عمومیہ اعتباریلدہ میللی بر وسیت اوائہ ایچلمدہور .

بونک ایچوندیرک بو یو ککچہ قسملرون کزک لاذقیہک ساحلی و کزک جوارتری بونون
بر وسوح نام ایلمہ تماشا ایتمک قابلدہر . یتہ کیم قصبہک اک مرتفع بولونان قسم شرقیستہ
کائن (المشرق) جاسندن سکھیان اولانلر یک رنگین و قیمتدار بر نظرہک شہادی

اولولر : اکثریا پیشیل باغچه لرله مزین وده کیزه متوجه متوازی و عمود مربعلر تشکیل
ایدن بولرله مخلوط و متقش بولونان قصبه نك داخل بیاض اولریله و ذی احتشام مناره لرله
وقبلریله نه قادر نظر را ایسه خارجی دخی او درجه ده بالترین بر وسعت مناظره مالک
بولوشور . شمال جهنده قصبه بی احاطه ایدن زیتون و اینجیر و میوه آناج لرله بر چوق
باغچه لر دن و پیشیل کاردن سو کره بر قاچ ساعت امتداد ایدن قیرمزی و تمیز قوملر و اونی متعاقب
کاه مستوی و ساحه داخاند و کاه اوزاقلره قادر لای علی الثمین سریشدیریش کوچو چك تپه لرك
اوزرنده بر چوق کویلر وارد بو میانده اولوق اوزره ، برج التصب ، و دمسرخو ، ،
، المغرب ، ، الفلوف ، ، سنجوان ، ، اسقویین ، کویلری ذکر ایده بیلیرز . بونلرك
آرقه سنده ایسه بار و بوجاق ناحیه لر نك اراضیسی و أك سو کنده ، جبل الاقرع ، ك قابل
شاهتسی موجوددر . شرقده ، قلعه نك آرقه سنده ایسه بنه پروز و واسع بر اراضیسن
سو کره ، نهر الکبیر ، امتدادنجه اوزمان بر ساحه سبزین و نهایت نصیره داغلی
روتا اولور .

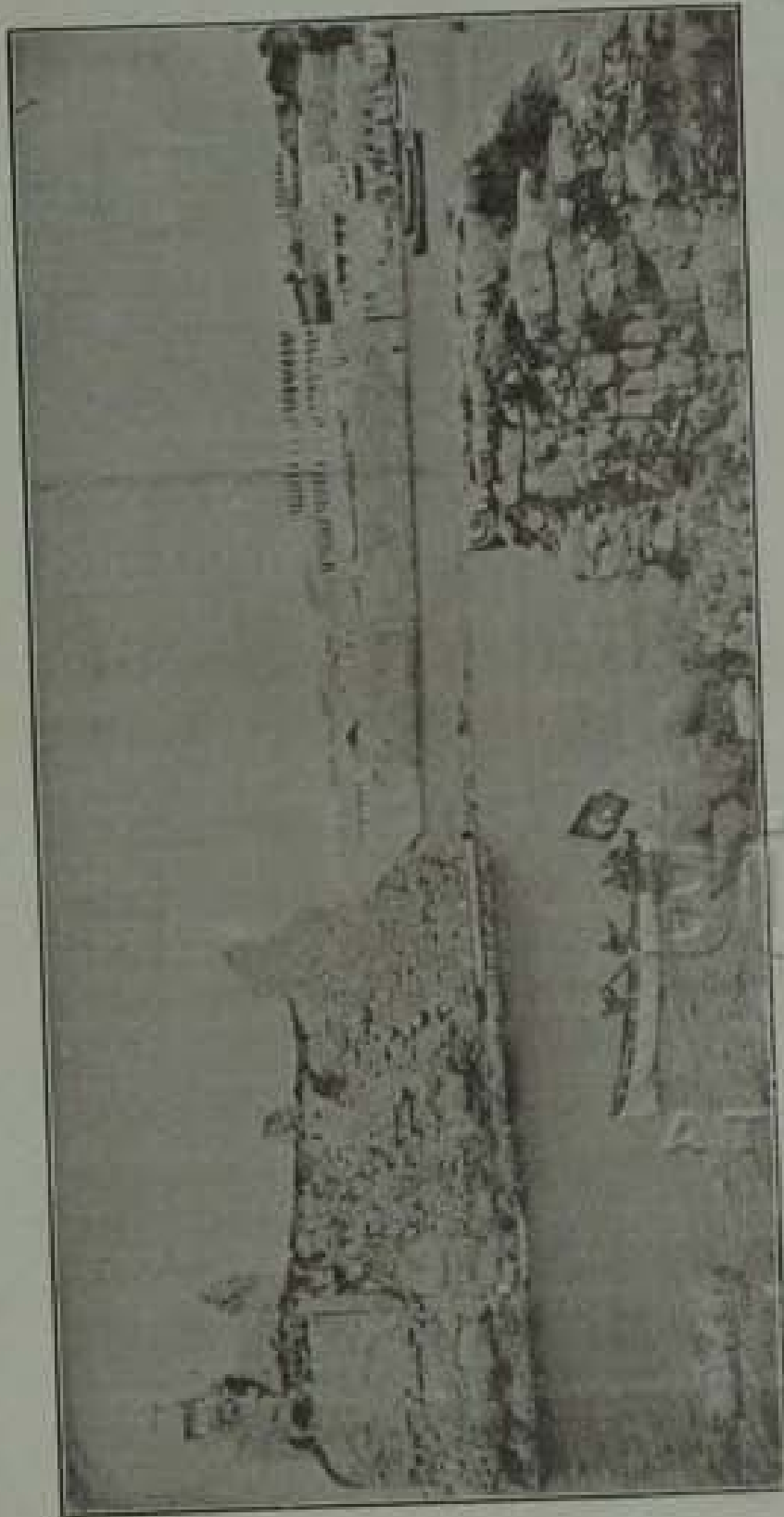
جنوب جهلریته کلنج ، نامرقی ققله لرله قادر اوزایان او قیمتدار بحر سفید ساحلنك
آغوشندمکی او مسال و پیشیل بلده لر موجوددر . ، مزکبه ، ، صنوبر ، ، البصه ،
کویلریدن سو کره صیره ایله ، جبهه ، ، باتیاس ، ، و نهایت ، قلعه المرقب ، بر برندن
مستقنا بدیه لر سالد . افنك خطوط اخیره سی تحطیط ایلر .

غرب طرفنده ایسه اوزون ، واسع ، بی حدود بر ده کیز بولونمقده دور .
و الحاصل لاذقه قصبه سی خارجی دخی بک نفیس و بک رنگین سفجات بدیهه ایله
مشحون بولوندیغی ایچوندركه بو امیل قیبه بلده قصبه سی نه قادر قفاخر ایله یاداشیر
بو بمنار سوریه افضلر نك مالک قدیمی بولونان قصبه کابلرك روح نجیب ، بو بالترین
و قیمتدار سواحلده کال راحت و حضور ایله اویویا قالین . زیرا او قوم نجیب کساننك أك
مفتخر و دارمستقنسی ، کندیلرینه ، باشار کن مقدس بر وطن لعل ادا اولر کین سو حکیمه
مبارک بر شرقه ایدی انتخاب اینملردور .

وی شبه قصبه لیر کرك حیاطلرنده و کسرك ، ایلرنده شایان غبطه و استحسان و مظهر
نجیل و شکر اندلور .

۲ - روز قیونک منظره داخله سی

شرقدن غربه و شمالدن جنوبه دوغرو تحریباً ایکیشیر کبلر متروک بر طول و عرض
و نهایت آتی بدی بیک خانه یه مالک اولوق اعتبارله آت چوق بر وسعی حائر بولونان
لاذقه قصبه سی اولر نك طرز انشاسی خطه نظر ندن بللی باشلی اولوق اوزره ایکی بویوک

مدرسه ایتھان

REPUBLIC OF TURKEY
STATE
BÜYÜK
BELED
ATATÜRK

قسمه تفریق ایدیه بیلیر .

اساساً قدیمدن بری اولرک طرز انشاسنده شام بنالری عشق تقلید انخاست ایدلش بولونانی ایچون لاذیق نك اکثر اولری شام کابردی . بنام حایه جان کافه شام طاش دوشلی حویله بولونقله برابر اولار دخی بوسولنك اطرائنده سیره لاش در . جمله نك داملری صوابلدر .

مع مافیه سوک زمانلرده ، باخصوص بکیدن تأسس ایتمکده بولونان محلهلرده ایسه بیرونک یکی طرزده کی اولری تقلید ایدلکده در . بوبولده انشا ایدیلن بنالرک مجموعی نهایت بوز قادر تخمین اولونایا بیره ده ککتدکجه بو اصولک مرعی اولاجنی استدلال اولونقلده در .

لاذیق نك بکیدن انشا ایدلکده بولونان بنالری بک نظرده قابل تفریقدر . زیرا اسکی اولر « ناری » تمیر اولونان بر نوع ادر طاشلرله یا ییلقلده ایدی . حال بوکجه شیمدیکی اولره حجر رملی ، نامیله معروف بیاض سونکر طاشیله انشا ایدلکده واوزری دخی قیرمزی کیره بیدلرله ستر اولونقلده در .

لاذیق نك غرب شمایسنده ده کیز کنارنده واقع اولان « الکاملیه » محلهسی بو طرز ده کی اولردن ، تهاله بولونان « شیخ ضاهر » ، « العویته » ، « شرقده » ، « القامه » ، « الصباغین » ، « شرق جنوبیه » ، « شعائین » ، « جنوبده » ، « الهدایه » محلهلری ایسه اکثریت اعتبارله اسکی طرزده کی بنالردن ترکیب ایدیور .

لاذیق نك بو تعداد اولونان محلهلری ایچنده اک بویوک « شیخ ضاهر » محلهسی ایسه اک مترقی واک ظریف شیمه سزه « الکاملیه » محلهسیدر . اولدن سوکره الصیبه محلهسی

کابردی

لاذیقده « اسلاملره » خرمقبا نلر مختلط اولارق اسکان ایتمکده درلر . نینه کیم « شیخ ضاهر » ، « قلعه » ، « الصیبه » ، « الکاملیه » محلهلری بو نوعدن در . ده کیزلرده ایسه یا اکثر اسلاملر اقامت ایتمکده در .

لاذیقده دکالرک عددی ایسه اوج درت بوزی متجاوزدر ، بر قسمی سیره رامشلی انشابه مخصوص اولوب « سوق البازاره » نامیله معروف مجتمع بر محله « شیخ ضاهر » کاشدر . دیگر قسمی مانیفیلورده جیلردن مرکبدر . بولرده « صباغین » ایله « قلعه » محلهلرنده در . متفرق اولان دکالره ایسه هر محلهده نك نوك تعداد اولونقلده در .

حرب عمومیدن مقدم لاذیقده ایکی اوج قافه شانتان دخی موجود ایدی . شیمدیکیکی حالده تصیره موجود اوافق محله قهوهلری اولرک برنی اشغال ایتمکده ایش . شوقده اشارت ایتملی بزکه لاذیق نك کرک بو نوع قهوهلری و کرک عمومیله دکالری غایبه کیرلی

سبیل و ریشتان پر خالدہ بولونمقده دور .

عمومی مؤسسہ کتبچہ لاذقیہک ظریف حکومت قرناغیہ ، قلوب بناسی (قبشہ)
سی ذکر ایہہ بیایرڈ . ایٹک ایکیمی (کامیل) و موکنجیسی ایسہ (قلمہ) عملہ لرنده
بولونمقده دور .

لاذقیہہ اسلامک ایچہ فستدار و بویوچک جامعلری موجوددر . بولرک ایجتہہ اک
مہمی واک بویوچک (المغربی) جامعی در . بوندن ما عسدا قلمہہ (الحدید) ، صباغیندہ
(الکبیر التصوری) شحاتیندہ (آرسلان پاشا) صلیبہہ (الصلیبہ) ، عوییندہ (سرقان) ،
شیخ ضاہرہہ (الشیخ ضاہر) ، اسکندہہ (اسکندہ) حکومت قولانی جوارندہ (الشواف)
صباغین و شیخ ضاہر آراستہہ (الصغیر) ناملری حائر بولونان جامعلر مشہوردر . لاذقیہہ
نک اون ایکی مسجدی دخی واردر .

خرسقالرک ایسہ ایچہ کلبالری موجوددر . بولر بیانتہہ روم اورتودوقسلرک قلمہہہ
وکالیہہہ برد ، شیخ ضاہر دہ ایکی ؛ مارونیلرک صباغیندہ برد ؛ ارمنیلرک قلمہہہ برد جمعا
اللی کلبالری بولوندیگی کی روملرک قلمہہہ برد دہ مترہ بولید خالہلری بولونمقده دور .
بولردن باشقا بویوچک ہذا اولقی اوزرہ قلمہہہ کائن بولونمخانہہ و روملرک بر نکینہ
و مکاتب اجنیہہ دن قرملرک ، آمریقان و ایٹالیان شرکستلریک مکتبلری دخی نمداد
ایہہ بیایرڈ .

والحاصل لاذقیہہ بوتون وسیئتہ وینالریہ ایچہ جالب ودفق بر قعبہ ایسہہ ہر طرفدن
بر قسم بنالریاک بر برینہ ملاصق وکھتہ و دیگر طرفدن ہر دورلو اعمال و عہدہہ قیادن
یک کیولی بر خالدہ بولونماسی دولایسہہ بوقعبہہک بو انسانی داخلآیک ایگریخ بر منظرہ
ارائہ ایجتہدور .

فی الحقیقہ لاذقیہہک اسکی قسملری تشکیل ایدن کرلی ، دار ، ککرت و ایگریخ
بولرندہ دولاشق تحمارسا بر مشقت و بر عذابدر . مع ماہیہ لاذقیہہہ بو قدیم شوانیہہ
دوچار ترمیض و تنقید ایلمک فکرہہ بویوچک بر حضرتقدر ، ذہرا لاذقیہہک بر جوق
سوریہ بلدانہ نسبتہ ، ترقی صابیلالیان کوزل و منتظمچہ بوللری دہ موجوددر . بوللری
بر برد صابا بیایرڈ :

۱ — دہ کیزدن باشلاوارق شرقہہ ، قادیہہ و شیخ المغربی نک مقامہ قدر ایصال
ایلمین بول .

۲ — جنوبدن شمالہ دوغرو شیخ ضاہرہہ موصل طریق .
۳ — دہ کیزدن باشلاوارق شرقہہ و نہایت شحاتین محلہہ قدر ایصال ایدن بول یعنی

لاؤقیدو شیخ مغربی جامعی

ISTANBUL
BELEDIYESI
ATATÜRK

(حکومت جادوسی)

- ۴ - شمالدن باشلاياري جنوبده ساييه محلهته قادار دوام ايدين بول .
  - ۵ - ده كيزدن بدأ ايدهرك (سوق البازار) . منتهي بولونان طرفي .
  - ۶ - جهت غربيده دكردن الصليبيه متوجه اولان طرفي .
  - ۷ - حكومتك آرقه شدن جنوبي سوسل اولان وبانچيلردن مرورد ايدين بول .
- هنوز اسلاري بيله بولونمايان بوتون بوسايديشمز يكي بولارك اكرزي شوسه خالدهدو وهر ايكي طرفي ايشيل آناجلرله مزين اولديقي كيمه كيزدن بدأ ايديلك همان اسكزي بربريه موازي ومنتظم بر خالدهدو . بنا عليه لاذيقه قصبهسي بو طرف جاده لرله جدا بول خصوصنده كي شواب ماضيبي اونوتدو مشدر . مع مافيه او كيرلي مواكبرنج بولردن ده تامبله تخليص كريسان اقبهسي شيهه سر بك (باده آرزو ايدهلير .

لاذيقده استمهال ايديلان سوهان عموميتله قوبو سوييد . واقعا قوبولرك صوب طائلي ضرورسز ايدهده اكرزيا كوناكون ترشحاته معرضي قالديني كي قوغدار واسطه سيلده كيرلنمكدهدو . حتى بعضاً قصبهده ظهور ايدين خسته لقلر ايچون بر واسطه سرايت تشكيل ايتكمدهدو .

لاذيقده همان همان مر اوده قوبو وارسهده صوبي الده ايتك بر آرزومتل ايچون لاذيقه قصبهسي سو خصوصنده بختي يار ماسيلاماز . بولردن ماعدا تك توك باغمور سوييله دوللر اولان صهر بولر دختي موجوددو ؛ فقط نه قصبه داخلنده ونه خارجنده جريان ايدين منبعا تصادفي اولمايور .

لاذيقه تك جنوبيه و صليبيه محلهته كائن ماسدلكس و ناييله معروف دورغون بر منبج و زردرك بر مغاره ايچنده نبعان ايدييور . صوبي غابله اي اولقله برابر بك محدود بولونديني ايچون او قادار ايشه يارامايور .

لاذيقه حتى لاذيقه بك زنده حس ايديلان سو قصصاتي ازاله ايتك اوزره نهر الكبيرك شمال شرقى سمتلرنده كائن بهلوليه ناييله و نويه و نام محلدن سو جلي دوشونلش ايدهده اون اون يش بيك ايرا قادار بر مصرف احتياج كوستردكي ايچون بو نشيت هنوز قره دن قه اخراج ايده مشدر .

حالبوكه آرزو چوق ترونتاريله وفوق تشبيه لرله معروف بولونان لاذيقه ايلرك بو سو مسألهسي مر شيدن اول حل ايتلملي اقتضا ايدهردو .

لاذيقه تك خطوط داخليله سه دائر اولان بو فصلي اكمال ايتزدن اول قصبه تك بك

شایان قید و نذکار بولونان تیزه محالرتدن ده بحث ایله مک ضروریدر . .
 اساساً قسبه مک هوای لطیف و مناظر عمومی سی ده دلبذیر بولوندیغی ایچون هر نقطه
 سی بر تزهکاء عد ایملک اقتضا ایدر . مع ما فیہ مروف بعض محالر وارد که لاذقیه لیلر
 نظرند بره تیزه محلی ساییلر لر : بو میاند اولاق اوزره ده کیز کنارنده صوک زمانلرده
 طرح و ترتیب ایملر بده بالجهسی کؤستره بیلیرد .
 فی حقیقه بو باغچه اوزون اوزادی به بر تنظیمه عتاج اولقله برابر موقع مک جیادتی
 اعتبارله لطیف بر باغچه حالی آلتی استعدادنده بولونمقدردر . لاذقیه لیلر اکثر یا اقسام
 اوزری و باخصوص جمه و بازار کونلری بورایه چیقارلر و ساحل بوریمجه شماله دوغرو امتداد
 ایدن شوساده جنت و جوی ایلمدرلر .

مضاره یکی مکنشاد ایلمان چاره لرده دولاشه رقی جوادک عیاشندن استفاده اتمک
 ایسترلر . لاذقیه مک (طایبان) موقعی دخی بو کسکجه بر تبه اولدیغی ایچون منظره سی
 مک لطیفدر . قلمه جهته ده کی زینت اولقلرده مک دلر ایدر .
 بونلردن ماعدا (صلیه) باغچه لری و (عین سندلکس) و باخود قلمه اندمه کی مهول
 رملیه دخی لاذقیه لیلر ایچون اکثر یا برر تیزه محلی ساییله مقدمدر .

لاذقیه مک ماضیدن قلمه طاق ظفر لری و ستونلری موجوددر که بونلر حقیقه
 کوریه چک اناقس آتاردن ساییلر . ایلر و ده تاریخ و آثار قدیمه بختنده بو خصوصاً صمدل ایساحات
 لاذقه اعطای ایلمه چکار .

SEHIR

۳ - احوال عمومی

[۱] - یوزفی قسبه سی - لاذقیه لوا سنک مرکزی اولان لاذقیه قسبه سی ۳۵۱۳۲
 عرض شمالی ایله ۳۳۲۲۹ طول شرقیه واق وسطج بحر دن یکرمی منزه مرتفع بر تبه
 اوزرنده منی لطیف المنظر و مملکتدر . جنوب و شرقیه طرفتکال اروا بئیدن باقیه نور
 الکبر ایله اروا و اسنا ایلمه کی جهته قوه آبائی سی زیادهدر . لاذقیه مک قضا مرکز
 لری اولان باینا و حله به اولان مسافه سی اوتوزد کیلومترودر .

[۲] - نفر سی - ۱۳۳۲ سنه لاذقیه مک نفوس ذکور و انات ۲۰۳۸۷ اولوب
 تفصیلی شو و جهله در :

انات	ذکور	
۸۳۵۸	۸۱۹۶	اسلام

۱۵۲۴	۱۶۵۹	اوردتودقس
۹	۱۲	لاتین
۱۴۵	۲۱۷	مارونی
۴۳	۴۱	بروتستان
۸۶	۹۷	ارمنی
<u>۱۰۱۶۵</u>	<u>۱۰۲۲۲</u>	یکون

۲۰۳۸۷

۱۳۲۸ و ۱۳۳۲ سنه لرنده نفس لاذقیه ده (۱۹۳) ، (۷۲۸) تولدات و (۲۹۷) ، (۱۳۹۳) وفيات وقوعبولشدر . نفوس عمومیه نك انجق ۳۸۳۳ نی تشکیل ایدن خریستیانلر ارم . سنه امریقایه مهاجرت فکری بک زیاده تمام ایشدر . حال حاضرده لاذقیه سکنه نصرانیه سنك تقریباً بوزده بکرمی یشی امریقایده بولمقدده در . اون سنه دنبرو نصیریلرک و کسب ایله غنیمه کوبلرنده مقیم ا میلرک آز بر قسمی دخی خریستیانلری تقلیداً بر جدیده مهاجرت ایدیور . اکثرینله امریقای جنوبی ا اکثرلری ترجیح ایدن بو مهاجرلرک یا لکز بوزده اوجی لاذقیه به تکرار دونمکده و میناییسی بو اجنی ملکلرده توطی ایشکده در . اسلاملردن لاذقیه نی ترک ایدرک دیار اجنیه ده بر لشلر نفوس عمومیه نك حتی بوزده اوجنی بیه تشکیل ایقر . نامن ایشکریته نظرأ امریقایده بولان لاذقیه لیلردن ونکیس اولانلر کیده وسطی دلاورق عالمه لینه ۵۰۰ و فترا طاقی ۶۰-۷۰ لیرا کوندر محکمه درلر . نو حالده عماره اعلانیته قدر مرکز لوابه هر سنه وسطی اولدوق ۲۵۹ بیک لیرا درود ایلرور و بیکدر .

[۳] — بوزقیرنك ادر فیرمی — لاذقیه قصبه سی قنک ایلر زمانده دایما ایلرور .
 کیردو ایلرور *Βασιλεία τῶν Ἰουδαίων* نامیسه معروف اولوب بو اسم ایسه وقتیه جبل الاترعه ده معبدی بولان جبل رام *Baal Ram* نام معبود ایدن مشتق اولسه کر کدر . اسکندر کیرک اولانی اوزرینه سوریه ده فراتقی تأسیس ایدن سولو کوس نیقاتور *Βασιλεία τῶν Σελευκῶν* نامیسه بر قاج شه تأسیس در . سنه سنه لاذقیه قصبه سی دخی تجدد ایلرک بولری والدینك اسنه امانه لاذقیه *Βασιλεία τῶν Σελευκῶν* نامیسه نسبه ایش ایدن (۲۹۰ ق م) روما حکومتنك ایلدایلی اوزرینه سوریه قلمه سنه کی سلطوکوس سلاله سی اقتراض بوز طومتنش ونه نایب ایدینون منقرض اولش ایدی . سوریه نك یکی حاکم لری بولسان روما لیلر آرمسته ایلک سنلرده اختلاف واقع اولانله ملکک بر کدنن ایچون قانی بخرانلر بکیرمش ایدی . روماده خواس وعوام طبقلری بر برینه کیرشدیکی صرلرده سوریه

والیلکه سنایو طرفندن (قاسیوس) و عوام پارتیسی جانیندن ده (دولابلا *Dolabella*) ،
تینین اوله رقی ایکیسی محل ماموریتلرینه مواسلت ایشلردر . والیلک یوزندن قاسیوس
ایله دولابلا آرمشده . وقوعه کن محاربه لره . اهالی عوام پارتیسه تمایل ایتدیکندن
قاسیوس قسیمی عوده فتح ایش و یوماسیله لاذقیه قسیمی یک ریاده متضرر اولمش ایدی .
بو سرده هر طرفده محصولک لذت و نفسانیله معروف اولان لاذقیه اوزوم
باغلی سربا تخریب ایدلشدر .

زول سزارک قتلندن سوکره روما محاککی انطونیوس ایله اوقتاویوس آرمشده تقسیم
ایدیلک انطونیوس لاذقیه لیلرک و قیبه دوشتی اولان قاسیوسه قارشی دورمه لرینی شایان
تعلیف بوله رقی عملکلرینی هر دلو شکلیفدن عفو ایتدی . روما جنراللرندن یسینیوس
نیز *Lucius Junius Brutus* ایچراطور اولق غایبسیله قیام ایتدیکی سره لره لاذقیه
قسیمی تخریب ایشده رقی سره *Lucius Junius Brutus* غالب کله رک روماده داس ککاره
کچدکن سوکره و قیبه کندی طرفتی التزام ایدن لاذقیه لیلره بر چوق امتیازلر بخش
ایتدیکی کی قسیمی رقی بر چوق مانی لطیفه ایله تربین واسی نامنه اضافه (سببیا سوری) و
قلب ایش ایدی (۱۹۳ - ۲۱۱) .

یزانیس ایچراطورلردن هر اقلیوس زماننده خلیفه حضرت عمر طرفندن بؤیوک وزیر
اداره نده کوندریلن براردو لاذقیه قسیمی فتح ایش ایدی (۶۳۷) .
اهل صلیب محاربه لرینی اناننده لاذقیه قارانت یرنی بوهه بوند و طولور قوتی
ده بوند طرفلردن صیط ایدله رک (۱۹۰۹) اوزماتی اهمیتلر لکه مینی انطاکیه ایلیق
اولمش ایدی .

۱۱۸۸ سننده صلاح الدین ایوبی شمالی سوریه ده بولتان بر چوق بلاد ایله بر اورت
لاذقیه قسیمی دخی اسلام ایدمه رک اداره سینی بر اری الملك المظفر تقی الدین عمره حواله ایش
ویو دخی قلمسی صیبر ایش ایشده ایچه بر مدین سوکره قسیمی تکرار حکم سلیبی
ایرجاع ایش ایدی . ونه ایت ۱۲۸۶ سننده سلطان قلاوون سکر قتلدن تکرار اسلام ایدمه
اوله رقی او تاریخندن بو آنه قدر اسلام طرفندن اداره اولمشده در . قسیمی ۱۱۵۷
۱۱۷۷ و ۱۲۸۶ سنلرنده دهشتلی رتزلره اوغراشله مانی مهمی خراب اولمشدر
یتون بر قلاصکتی مانی و دخی تاریخی کتابلر دخی غیر قبل حیل
بر حاله دوچار اولمش بولمسه رخمأ لاذقیه قسیمی حالا آرکاؤلوزی نغمة نظرلرندن اهمیتینی
غالب ایتمه در . قسیمیک شمال و شرق جهتلرنده قیاده اولمش موتی مقارلرینه و نقوش
مختلفه ایله تربین ایش اسکی مزارلره تصادق اولور . مادتیقله غایبه معروف اولان
قدیم مزارده خلا یولی خربسینالره طویلانه رقی حضرت مریمک ولادت کوتی اسمید

اینگذردرلر . اسکی زمانلرده مدفن انخاز اولان بو قیل مغاره لر خرابیایانلغک ابلك دور انتشارده سالکرینه بر محل اجتماع تشکیل ایدیور ایدی .
 جنوبده مشاهده اولان اسکی دیوار ایتمال که قبیله قصه یی جورین قدیم برسووک بقایاسی تشکیل ایدیور .

قصبه نك جنوب شرقیلنده بولسان بر مسجد رومالیلردن سبیم - سهومر *Septimo - Nivero* زماننده انشا اولمش طاق ظفرلی بر شاتونك برنی اشغال اتمکده در . اضلاع اربعه نك هر بری ۱۳۰۵ متر عرضده و سوک بر قیو ایلدهجهزدر . گوشه لر قورینت اسلوبی اوزره انشا اولمش غایت ظریف رواقلرله تزین اولمش نصف کره شکلده کی قبه ایسه منتظم بر مشن الاضلاع اوزرینه ارتکار ایشدر . ایچ طرفده آلات حربیه یی مصور بر جوق قیازده رسملر مشاهده اولیور . بو بنا بر ایلیرجه حکایه المعافه نامیله معروفدر .

ایشو طاق ظفر قرینده قورینت طرز معاریفی اوزره بونتلش دوت دیرک مشاهده اولیور . بودیرکار زمان قدیمده انشا اولمش بر معبد انقاضدن باشقه برشی اولماسه ترکدر .

[۴] - لاذقه بدیهی - شمالی سوریه ده سیاحت ایتیلر اعمارق و ذرائعدن طرق و معاریفون محروم اولان لاذقه سلطاننك بك ابتدائی اولدینگه و هر دولو مؤسسات عماریه دن خالی بولدیغینه ذاهب اولیورلر . طر ایلمدن اعتباراً ولایتك متهای شمالیه دوغری ایلر اوله سوک منطقه نیولورده بولان و عمارتلك ايك ابتدائی تجلیاتدن بیله نصیبدهار اولمایان اوکمه و خراب کولری طی ایدرکن بز دخی عینی ذهینك تحت تأثیرنده اوله رقی لاذقییه کیررکن قاریبیزه یته اولیده . فقط بر آزدها قلبه نك بر کوی چیمت انتظار ایدیورلرکده فقط قصبه نك یکی محلاس جوق شکر درحال فکر معزی تبدیل ایدی . بالکر شوراسی بشین سولیه نکه یکی لاذقیه ده محلی باریه نك اثر نمایشی اراماق لاذقه در .

کیررکن قاریبیزه یته اولیده . فقط بر آزدها قلبه نك بر کوی چیمت انتظار ایدیورلرکده فقط قصبه نك یکی محلاس جوق شکر درحال فکر معزی تبدیل ایدی . بالکر شوراسی بشین سولیه نکه یکی لاذقیه ده محلی باریه نك اثر نمایشی اراماق لاذقه در .

لیرتك بشون صفحاتده آکریا کندیلرینی اداره ایدن آمره تبیت ایدرلر . اوکندیلری ایچون عادتاً صلاحیت واسعه یی سائر بر وسی مثابه سنده در .
 ملککترک فعال بر والیسی بر متصرفی وحشی بر قائمقامی حیات مأموریتده نه کی غایر تعیب ایتک ایستمش ایسه آکریا بو غایه لک انطباقی او منطقه ده کوردوریکر . اصلاحات و اعمارواتیر آکریا منتظم و مصلحت بر بروغرامك سوق غسله قولش موادندن زیاده شخصی بر طاقم ادواق و نمایانك آثار محسوسه یی اولدیغندن ولایتك بعض طرفلرنده مشاهده اولان آثارده وحدت ارامانلیدر . لاذقیه قصبه یی اشریح ایتک ایتدیگمز

کیفیتك كوزل بر نمونه‌سی تشکیل ایدر .

بودن اون ایکی اون اوچتسه اول لادقیه متصرفلغه شگری پاشا اسنده تریه الطبع .
حاشیه‌ست و عین زمانده ایستگذار بر ذات تمیین اولمش ایدی . عمل مأموریتسه مواصلت
ایته کدن سوکره قوجه لویه مرکز اتحاد اولتان لادقیه‌سی هیچ بکسیدی ، و بونده تمامیه
حقلی ایدی . چونکه دار بر ساحه‌سه متیشش اولان اولر بر بری اوقدر قاریشمش که
مرور و عبورده تخصیص اولتان و پول مانی طایبان کچرلرک و هله اولاده استقامتلی بیله
تمیین ایتمک ممکن اولبور . و بویولارک اوستی اکثریا قبایلی اولدنی ایچون کونشدن الی
الابد محروم قالدق مارین و عابرین ایچون ناقابل تحمل بر منبع عفونت حالی اکتساب
ایتمش ایدی .

دیگر طرفدن احتمالکه عصرلر دنبرو مأمورلر حکومتك شرف و حیثیت باقیشایان کهنه ،
دار و هواسز بر ناده اوتوریسورلر ایدی . شگری پاشا بتون بو قرون وسطانی حیاتی
یکسیرلک اسکی لادقیه‌دن اعتباراً دیگر ساحله قدر امتداد ایدن شدیدکی محله‌نک بوللری
کشاد ایتمک و امثاله بک نادر برلرده تصادف اولتان محی ، نیمز و کوزل بر حکومت
قوانعك انشائه قرار و بردی ، و بو انشآت جیهه ایچون مالک اجنبیه کوندربلاق ابو
ریحه تونوک هر باله‌سندن اوچ غروش و بتون ادخالات و اخراجلادن جزئی بر رسم
استیفا ایتمک باشلادی . اها اینسك سوه سوه و بر دیکی بو رسمدن طویلانان مبالغدن
۳۳۰۰ لیرا صرف ایله غایت کوزل بر حکومت قوانعی انشا اولدی . بوندن باشلام
لادقیه — جسر سفور بولنده پاییلان ۱۷ کیلومترلک شوسه ایله مرکز لوانک حیصیه‌سی
تاقی اولتان دم‌سرخو کوریه ایصال ایدن شوسه دخی بو واردان ایله تیداته کشیدر .

اسلاح‌بور متصرف زمانك رجالی خلافت اولدق ملنك بیوک بر خواهشله و بر دیکی
بو مبالغه ال اوقاته جز برده بالکس تریه عرایسی اوغورونده کندی کینه‌سندن بر قاج
سبک غروش صرف ایتمدی . ملنك شمالی و ترقیلی امرنده بذل غرضت و قبایله‌س ترا ایدر
نادر ذواته وطن دائمی مدیون شکران قالیر .

بلدیله گلمسك مفهوم حقیقیسی ادرالک ایتمک سورتیله دیگر شهرلر دهکی مؤسسات
ارمستده مستقر بر موقع احراز ایدم‌سین لادقیه‌نک شدیدکی بلدیله‌سی ۱۳۴۲ سنه‌سنده
۲۱۲۶۷۸ غروش واردات و بر اوقدر مصارقات ایله اداره ایدلمکده در .

مستلما موقعیله بک چالاب و دلزبا بر منظره عرض ایدن لادقیه تصبیه‌سنده دهها
باقین و نه قدر بر بلدیله باغچه‌سی بیله موجود دکلدی . بر ایکی سنه اول بو عفو اولتاز
قددانك ازاله‌سنه چالیشیلرک دیگر ساحلنک لک کوزل بر موقستده بلدیله‌جه ۱۵۵۰۰
غروش صرف ایتمک سورتیله منظم بر باغچه میدانه کتیریلش در .

اهالينك ذوق بلدييني نيمه ايدەجك بز اثر يامق سورتيله اثبات موجوديت ايتك چالشان بلديه دائرەسى قىبەتك دار وىتەقن سوقاقلرى دولدېران بىسلكلىرى ازالە ايتكەدە با اظهار عجز ايدىيور وياخود تىكامل كوستىيور . هر حالە ساز قىبەرە نىبە ايجە بر يگون طوتان بودجەسىلە لاذيقە بلديەسى سكتە محابەتك خېرىنە اولەرق دەا مەم ردها ضرورى ايشل ياپىلار .

[۵] - امرود معارف - لاذيقە معارف فرق اللى سەدن برى جالب دقت صفحەلر كېرەشدر . بزده هنوز معارف تشكيلاتى موجود اولدىنى صەرلرە آمرىقاي نىباليدە اجراى فعاليت ايدن (برەسىتەرىن) جەمەت دىنيەسى نصېرى وارمىلر آرەسندە پروتستان نالى نشر ايتك غايەسىلە لاذيقە ۱۸۵۹ نە ميلادىيەسندە مېستەر دوغس دالەلە و مېستەر يىنى Deallie نام ايتكى مېشرك زىر ادارەسندە بر هېتت اعزام ايتش ايدى . او تارىخىدن بو آنە قدر ابراز فعاليت ايتكەدن بر آن فارغ قالمايان هېتت مذكورە لاذيقە مركز قضا سەدە اونوز فرق قدر مەكتب تاسيس ايتكە موفق اولەرق غايە دىنيەسى اوغورندە هر دلرۇ فداكارلقلر يامقەدن چكىنەمەك سورتيلە بر قاچ فقير نصېرى يى وىنى يىمىرە وىشندە كويلرى سكتەسك بر قسم مەمى نصير ايتش ايدى . بوندن قەربيا يكرى ايتكى سە اولە نصرفلقە لاذيقە مەكن وىياپاشاە بىتون قواين اساسە حاضرەمەك يەك بر اعتنا ايلە اعلان ايتدىكى عزيت مذهب مواديلە غەر قابل تاليف بولدىنى بو پروتستان جريانت قارشى دايىر عاجلە ايتكەن لوزوم قىلدى جس ايدەرك اون نصېرى كويندە بر مەكتب وجامع انشا وواعظلر تەيىن ايتش ايدى . شايان نىجىل بر جس مەيك عمصولى اولان بو مؤسسەلر شەدىكى حالە مە ايتكەق اھال ايدىلش وقسم اعظمى يىتامشدر .

حال حاضرەدىكى بودجەيە كورە بىتون لاذيقە لوانسندە اون يدى مەكتب ايدىنى بولمىسى لازىم كېلەركى اليوم مەلمەسرك بوزىدن قسم اعظمى وكالتە ادارە ايدىمەك سورتيلە اونبر مەكتب كىشاد اولە يىلمشدر . اساساً اھالينك بو مەكتبلرە هېچ رغىتى بوقدر . بىتون بو مەكتبلرە دوام ايدىن طلبەمەك عددى (۲۵۰) اولدىنى سويلرەك بو مؤسسەرك لاذيقە مېطنە نە درجەيە ندر تاثير حاصل ايتكەركى اوقاق بر ملاحظە ايلە آكلامق قابلدە . عارىيەدن اولكى مەكتب اجنپەتك وىمىنى بىسبون باشقە ايدى . لاذيقەدە فرە رولائينلرك روس و آمرىقاليلرك ذكور وانات ايجون مەكتب ايتدائىلرى موجود ايدى . حەرب حاضر اعلانىدن برى بو مەكتب اجنپەدن يالكر آمرىقاليلرك ذكور واناتلرى باقيدە . وىتسە سكتە نصرايەمەك بو مەكتبلرە يك بيوك رغىتلرى اولدىنى سويلدور . اسلاملر فرە دلرە مداوم طلبەمەك يالكر بوزدە بىشى و آمرىقان مەكتبلرە بوزدە ايتكىنى تشكيل ايدىيورلردى .

محصلک جدتی خصوصاً فرہ درلک لادقیہہ کی بتوں المل اجندیہ بہ قارشی بر رخجان اکتساب
ایتدکاری تأمین اولیور، آمریقان انات و ذکور مکبیرینہ ۵۰-۵۰ لیلی و عجاتی ۱۰۰۰،
۱۲۰ تہاری طلبہ دواہ ایدیور ایسہہ درجہ تحصیل یک ابتدائی و بسبب اولوب
معلمر جو جقلمری اک زیادہ نسرانیت و برواستانلقہ اشغال ایتکدہ و بو سورتلہ علوم
متنبہ سوک درجہ مقتر اولان لادقیہ محطی دہا فضلہ کورلنکدہ درلر .

[۶] — لادقیہنک امرال اقتصادیسی — بر نملکنک احوال اقتصادیسی تدقیق
ایتک ایجور او نملکندہ ساکن افوامک منابع - بیابرسی، و او انسانلرک فعالیت دماغیہ
و عقلیہ لری حقیقہ کافی درجہہہ معلومات استحصال ایتک لازمدر، بشری و فعالیت
بشریہی بر حادثہ جغرافیہ کی تلقی ایدن رازول *Razul* نام آلمان عالی بر فعالیتک
حسن و مشاہدہسی قابل اولان رزلر، قائللر، شہرلر، زراعت، صنعت کی آثار و اعمال
ایلہ بایدار اولدیننی و طوریراق اوزرتدہ بشریتک وجودی کورنن داننی بر ایز قالدیننی
سویلیور ایدی .

شو حالده بر نملکنک احوال اقتصادیسیہ موقع طبیعی و جغرافیسی ازمندہ سینی بر
مناسبت موجوددر، انکلترہی بو کونکی موقع تجاریہہ اسماہ ایدن اسبابک باشندہ او
نملکنک نروت طبیعیہ و موقع جغرافیسی ذکر ایتک لابددر، کذلک اتلو ساقسولرک عروق
غیظ و حدیثی تحریک ایدن آلمانیانک بارلاق موقع اقتصادیسندہ جرمانیانک تمدنلری
اورمانلری و انہارت بیوک دوللر اوسنامقدہدر .

فقط بر شہرک ویا بر ایتک ترقیات اقتصادیسہ سببیکانہ اولهرق بالکتر موقع طبیعیسی
ارائہ ایتک یکدہ موافق اولہماز . مثلاً انکلترہنک بو کونکی درجہ اقبال تجاریسی بلکنز
تایس نهرسک و ضمیمہ، استوجچانک کولارینہ و نال نملکنک - واحلہ نسل عطیہ ایہہ
بیلیرز؟ اوروبادہ کی انکلترہنک اسباب ترقیاتی بالکنز اوروبادہ دکل دنیانک درت کوشہ
سندہدر . کذلک آلمانیانک ذنکینلکی ایضاح ایجور بالکتر بومدنیایسا سوارلی ویا خود
باورہرانک کتیب اورمانلریسی بیلنک کفایت ایتز . شو حالده بر قلمہ ویا بر ارفاق بر
منطقہہ کی فعالیت اقتصادیسہ ایضاح ایتک ایجور بالکتر تعریف موضی ایلہ اکتفا ایتک
چاتر دکلدہر .

دیگر طرفدن مثلاً الان برک قابلیت طبیعیسی شودر بنا علیہ ترقیات اقتصادیسہ
شو شکلدہ مظاهر ایہہ جکدر بیسہرک علی النجلہ حکم ویرمہ ایدر . چونکہ بو قابلیت
طبیعیہنک اورادہ ایشان قومک احوال سیاسہ و اخلاقیہ و اجتماعیسہ کورہ دائما دوچار
تحوّل اوله جفتی اوتونہ ملی تر .

بر مملکتك ثروت و قوتی طبیعت ایله بشریتك سعی مشترکسی محصولیدر برینك
بخش واکرامی دیگرینك ذکا و فعالیتک و علوم و فنونده کی درجه و قوتک انصام ایله برمتی
مکت و فعالیتک او یو کاد قدهت و ایصال ایدر . بونون اکتشاف کیمین بر ثروت
و قابلیت طبیعتین حرکات عینی درجهده استناد ایدمن . کیمی بر قابلیت تریسه موفقی
اولور ، ای نمره لر آلیوم ، فلسطینه کی سیویستلر کی کیمی ادره حاکمه اداره ایدر .
کیمی ده آنده کی ثروت و قابلیتک قیمتتی بیله بهرک بریشان باشار . بوده اوقومک اوملتک
وار حکومتک شرائط اخلاقیه و تربیویه سنه تا بدمر بروه او بعضو سیاسی بی تشکیل ایدن قوم
آره سنده جاری حس معاشرک و اتحاد سیاسیک بو ترقی و پاندهیده بیوک دخل و ادره .
اقتصادیات نقطه نظرین بر مملکتک مشروطیت ، و جمهوریت ایله و یا مطلقیت ایله
اداره ایدلمک بر اهمیتتی بوقدر . بر مملکتک سیاستده استفاده اقتصادیه سنه موافق و یا منافی
اوله جق نقطه ، او مملکتک احوال داخلیه سنه مشهور اوله جق امنیت و آسایشک اتحاد
و صیبتک عدل و انصافک درجه سی ایله خارجه قارتی حکومتک بیله سکی حرأت
و حارندن عبارتدر .

بز بو ملاحظات عمومیه بی اوفاق بر شکله ارجاع ایدمرک مملکتک وحی لاذقیه لوازم
حقدهده موضوع بحث ایدم بیلور .

سوره قلمه سنک ساحل شمالیسی تشکیل ایدن لاذقیه لوازمی موقع تجاری و اقتصادی احوال
ایله جک موافقین دکادر . طور اتمک قوه آسایشی و مباحه جاریه سنک بکده مبدول اولما سنه
برابر احتیاجات عمیه زیلیعه به کفایت ایدمک درجهده اولسی و کوزل قبولله مجهز
سواحلی بولمسی قاریت طبیعتک برنده اولدینتی کوسریبور بالکز بو منطقه بی اسکان
ایدن احوالک تریسه اقتصادی و فکریه سی آزهر جهت محتاج تمبه در . جهات بوزدن
حتی بر مملکتک بیله قبول ایدمه حکم خرافقه قایلان لاذقیه لوازمک بخصوص
سکه نسیریه سی التسه او کوزل طور اقلرندن وار انالسر موقع بحر اولرندن
بویستقل ایدمنر قورون اولاده ساحله موازی اوله رق لاذقیه مملکتک شایسته تا جنوبیه
قدر اوزانان او بی مثال اووهدن بک کلیتی بر سورنده استفاده ایلمه کی سکی مؤرخلر
خبر وریبور . بو کومسکی کونده جبهه اراسینک همان همان ایکی تلی ایله لاذقیه ، سهیون
و انیاس اووهرلینک بر قسم مهمی زراعتدن محرومدر . بونک فعلی سیاسی صیبرلرک
تعمیلات بی انصافانه لریسه حل ایدنلر واردر . فی الحقیقه امنیت و آسایشک حکمران اولمادینتی
مناطقده زراعت و صناعتک و اقتصادیاتک انکشاف و انبساطدن بحث اتمک عیبردر . بده
حال حاضرده لاذقیه مملکتک منابع ثروتی ، طبیعت ارضیه مملکتک مساعد سنه رغماً ، تونون بیورطه
ویر آز حیوانه منحصر قالیور . اک جاهل و خرافه پرست اللردن جیقان بو ثروت مملکتی

بیروت ولایتی

و خیر خواہ بر وسیع دلائی منظم اولما بحیث ترقی اتمز و قرق الی سہ او کی جائیدہ ثابت قابلہ آئیدہ کی رقم مدعا منزی بالغاً ما بلغ ایضاً کافہ در .
لاذقیہ لیجانہ اوغرایان سفان

سور	وایور	بلکن
۳۴۸۶۰	۱۳۱۵	۶۴۸۱
۷۳۸۸۴	۱۳۲۰	۶۱۵۲
۱۳۵۱۶۳	۱۳۲۸	۱۱۷۱۱
۱۸۸۰۹۴	۱۳۳۰	۷۶۵۳

بردمولانک سلومات عمومی فسدہ ذکر ابتدیکمزوجہہ نظامنامہ سی متاع محلیہ ایلہ غیر قابل تألیف اولان و ذی دائرہ نیک کویولورہ قارشو اولان وضعیت متلبہ سی اصلاح ایدیلینجه توتون زرعیاتک انکشافی و اصلاحی غیر قابلدر .

دیگر طرفدن لوگ شوشه لردن محرومی و لو اخراجاتی تسویل ایدہ چک امنیقل برلیانک بولماسی بورا اقتصادیاتہ مؤ تأثیر ایجاب ایدن عوامک اک مہولردن ساییلملیدر .
تصیریہ داغلینک و حتی انسانلری سلاخ لردن باشه صیدی بر اوقدش اراعا مقدمہ جوام ابتدیکہ ، و حیات بشرک تور علم و مدیتدن عصر لردن بری محروم قالان یالین قبالازامہ سندہ و انواع عذاب ایچیدہ فنا بولسی لازمکدنیکه قائل اولان ذہینلری دکشور لیسجه بو محیطک فیض و فلاحه قائل اولوق صافدر و والتدر . بولورہ شوشه ، لیجان انشا ایدیکز وایشله مش دماغلری حدی بر سورندہ تور ایدیکر ؛ ایستک او کت حجتہ و ذراعتہ کور اقتصادیاتده هب بردن انکشاف ایدر .

[۷] — یوزقیہ لہری — لاذقیہ قصبہ سندہ لیجان قارینک مینی اولدیجی قلمہ خرابہ سندن بد ایلہ شمال شرقی استقامتہ ساحلہ متصل اولان سکسان متر و طول و اوچ متر عرضندہ نا تمام بر ذائقہ قیران دیواریلہ محفوظ طبری دیکوچک بر لیجان موجوددر . مذکور لیجان حال حاضرہ کورہ بردن سکسان طونہ لہ قدر مختلف قطعہ لردہ قرق الی پارچه بلکن سفانسی اسقارچه اولورق استیجاب ایدیلیر . عینی زماندہ یوز ایلہ یوز اوتوز طونلق وایور سفانسدن ثابت درت عددی آلا بیلیر بیلیر ایسده لیجانہ کیریلہ چک

یونازک صحتی ۳-۴ قولاج بولنسی واکدر کاغذک غایت دار و جوار دہکی خراب قلعہ طاشلرینک مرور زمانہ ییقبوب دکرہ دوکولسندن متحصیل طبرقلر دولایسہ بلکن سفائندن یا عدا سنک لیجان داخلہ کبر دکتری واقع دکلدور .

بلکن سفائی بوغازدن دخول ایله لیجانک وسطہ قدر کله ییلرلر ایسده قطعہ جه بولنردن دها بیوک واپور وبلکن سفائی دخول ایسده دکلدور بولنردن یعنی لیجان حوضی اغزندن ربع میل مسافده و شمال جهنہ کی محله دیبرلر .

لیجان بر ست طرفده وسطی اوله رق یوز اون بش بیک طوناسق آلتش عدد واپور سفائی ایله بکرمی ایکی بیک طوناسق ایکی بیک عدد بلکن سفائی کبروب چیقمتده در . وسائط وشرائط قلبه تک مساعدسی حبیلہ قلباتک اکثریتله محراً اجرا ایبدیلدیکی جهنہ لاذقیہ تجارت بحریہ سنک آبیاً تامین وست وانکشافی ایچون ایوم قسماً دولاق اوزره بولسان وچاموردی سازلقلردن قومساللردن مزکب اولان حوض داخلینک لا اقل بش قولاج درینلکه قدر طارائمنہ و بوغازک طرفینده کی تحت البحر باتلرک چیقارلسنه لزوم قطعی واردور . برده موجود دالغہ قیران سدیکن ارتقاعی کافی اولدینندن قورتنه لی هوا لردہ دالغہلر اوزرنندن آشوب داخلہ دوکلدینکن سدک هیئت عمومہ سنده بر چوق تخریبات نمایان اولمشدر . انهدامدن وقایعی ایچون کرک ارتقاعنک و کرک نواقص سائر سنک لاقامی خیر ویرور .

تاریخ الذکر دالغہ قیران سدی ۱۳۲۶ سنه سنده نا تمام بر صورتده انشا ایملش و دکر جهنہ کی قلعہ صحتی دوکدریمه طاش ماننه لر دوکوله مش بولدنندن دکرک اولانجه شدنیله دیوارک سطح طولانیسنه واقع اولان نهاجندن اوزرنده بر خیز بارقلر واپورقلر حاصل اولمشدر . وحی اورتبه قریب ایکی مجلدن کالاً جانلادیفی کی قاعدہ سی دخی قسماً اوزریش اولدینندن مذکور سد کیندیکه سقط بر حاله ککده در .

حوض داخلنده کی سویک عمقی مختلف اولوب بوغازده ۵ ، ۳ - ۴ قولاج ووسطه دوضری ۵ ، ۲ - ۳ قولاج وداخل لیجانده ۵ ، ۱ - ۲ قولاج و نهایت اسکدنک بولدیفی محله دوت قدم قدر سو بولنور . وعلی الا کثر داخله ایکی وبعضاً اوج قدمه قدر سد و جذره واقع اولور . حوض بک واسع اولدینندن مکر مرتبه تسمی ات و تظہرات اجرا ایبدیلدیکی تقدیرده نهایت بیک ایکی یوز طویله قدر اولان تجار واپورلری قولایقله کبروب چیقمتیلرلر ایسده بولنردن دها بیوک قطعده واپور سفائنک باخهلرنده مشکلات ظهور ایسده چکی مامولدر .

۱ - لاديقه نيك امرال اجتماعىسى

[۱] - نيك عمرىد اجتماعى - لاديقه نيك نيك ، رسى اينتالستيقلى نظر اعتباره آلبيرسه نكرى نيك قادار بر نفوسه مالك اولدقنى قول ايتك ائضا ابدور . حال بوكه لاديقه نيك احوال عليه واقف بولونقلرى معروف اولانلرك دى روايتيه باقبيرسه بولكون نكرى نيك ابلاغ ايتك ضرورى در . بولكونك بشده دردى اسلام وسى متبايسى يسه روم اورثودوكس ، مارونى ، ارمى ، يرونتان ولايتن اولق اوزره خرىتالدر .

لاديقه اسلاملى حيات عموميه اجتماعيه اعتباريه باشليجا اوچ بويوك طبقه آيريلير : اصحاب ثروت ، طبقه متوسطه ، كنه خلق . . .

لاديقه نيك اراضى و املاكه صاحب و عظيم بر ثروته مالك بولونان بر نى طبقه اجتماعيه منويين يدى عالمده نرك ايتكده در . بو عالمده ايتكده اون ، اون نى نيك ايرادن نيات الى نيك ايرايه قادار نعيم ايديله يان بر ثروته و نيك ايرادن اوچ درت نيك ايرايه قادار بر وارداته مالك افراد موجوددر .

بولور مياستده بر طرفدن املاك و اراضى صاحبي بولونالور و بالكر ذراعتله اشتغال ايدنر بولونلر . نى صرف تجارته اوغراشانلر دى موجوددر . ذراعتله مشغول اولانلر ، مالك اولدقلرى اراضى نيك ذراعتى اكثر شريكلى بولوناق كويسلوره كور . درمكده در ، لاديقه ده بالى ماشى اولان تجارته ايسه توتون بو بورتله تجارته در .

والحاصل ذراعت و يا تجارته اشتغال ايدن بويدي عالمده نيك مشغول اولاق اوزره مجموع ثروتلى ياريم مليون ايرايه قادار نعيم ايديله يانير . بونلرك افرادى باسز قدين ، ارك نى بوز شخصدن عبارتدر .

بو سايدن اسلام عالملى آراستده جدا انى بر سورتيم باشايلارلى موجوددر . نى ائتنده بو عالمده نيك ، مالك اولدقلرى ثروتدن حيات اعتباريه آرزوچ استقاده ايدنرك حائر رفا و اعتبار بولونقلرى منظم و مدنى بر طرفده بولونان اقامتگاهلى و نيه اولدقنده مدنى اولان طرفه ميبشترلى دى ايرات ايتكده در .

لاديقه بر نى طبقة منسوبلك عال كاهنك طرفه نيك دى اصول جديديه موافقدر .

بالكر شوق و ويمان ايديله يانلر كوتون بر طبقه ايرادىك خارجاً ازان ايتكلى آثار نمدن و نحمدت رغماً بى رضا عليه نيك بسط بر حلاله قاللدر . واقعا لاديقه نيك بو طبقه منسوب و اك معروف بولونان بر عالملى واردركه افرادى آرزوچ بر نحصيل

تالی کورمیش ایسده متبانی عائلهلر افرادینک همان اکثری تحصیلجه پک کریلورده بولونمقدردر .
 حال بوکه بو مضاعه سزک سائقه سیله ثروت عظیمه لرندن لایقلی بر صورنده استفاره ایده .
 مه مکده اولدقلری کبی عائلکلری ده بو کک غایله ابریشدیره مه مکده دولر .
 باخصوص بو طبقه افرادینک بر آز ذوقلرینه مجلوب اولمالری دخی عین نایبرت
 سائقه سیله اولور .

مع ماقیه حیات عمومی اجتماعیه اعتباریه بو طبقه افرادی ضرررسر بر نام وشهرته
 مالک بولونبورلر . زیرا بو طبقه نیک تحت تصرفده بولونان اراضیده جالیشانلرک بر طرفدن
 نصیریلر اولماسی ، دیگر طرفدن لاذقیه مرکز قضائنده حیات اجتماعیه جه پک درشت
 وختین کتلهله صاحب بولونان مهرون وجهه اراضیمی ایله محاط بولنماسی دولایسیله
 لاذقیه مسولانی اجرای فوذ وتأسيس تسلط وتغلب ایده میبورلر .
 بونک ایچوندرکه برنجی طبقه افرادینک مونس ، الساتیکار ومسافر برور ونهات بر
 آزده ذوقلرست بر حالت روحیه لری بولونبور . خلاصه بو طبقه مقوییتک کتله خلقه
 قارشی بر امداد ویا بر اطف وعباشده بولوندقلری مشهور ومتعارف اولمالرینی کبی
 متغییرلی دیگرلرینک ضررندده آرامق سورتیه اجرای تغلب ویا ایقاع شر وفساد ایله .
 دکلری دخی ایشیداش ده کیدر . بنا علیه بونلری ساکن ، محافظه کار ومعتدل انسانلر
 اولق آوزرم طایقی اقتضا ایدهر .

لاذقیه انسانلرینک ایکنی طبقه اجتماعیه سی ایسه ادره حلاللردن ترکیب ایدیور .
 بو طبقه دن بولونان عائلکلرک مجموعی الهی بر وعائله لرک افرادی بیکی شجاولر بر کونه بالغ
 اولمیدور .

لاذقیه بو قسم عائلهلر ثروتنک ، ایکی بیک لیردن اعتبار آیش ، آخی بیک لیریه
 قدر بولونداتلری دخی سنوی لا اقل ایکی یوز لیردن نهات اتر یوز لیریه قاندر مخالف
 آیدیکه ، آفیلرک بو طبقه اجتماعیه ک دخی ایکی ، اوج یوز بیک لیراتی بر ثروت منقوله
 وغیر منقوله به مالک اولدقلری آکلشیلر .

بو طبقه نیک اشتغال ایندیکی خصوصات دخی زراعت ویا تحسارت در ، بونلرک طرز
 معیشتی ایسه برنجی طبقه نیک بر مقدار درنده بولونمقدن باشقا فرق اراهه ایندیکی کبی
 وضیت عمومی اجتماعیه لرندده دخی بارز ده نیله جک درجه ده آریلنلر بولونمالرینی ایچون
 بو ایکی طبقه یی زورلرندن مرقتظر ایدیله جک اولورسه بر طبقه اجتماعیه سورندده غنی
 ایتمکده قابل اولور .

بالکزشونی درمیان ایدهر که لاذقیه نیک کسوه علمیه یی حائر و تحصیل شریده بولوند

آلری معروف اولان قسیمی بو طبقهیه منسوب بولونمقدور. بناً علیہ بو طبقه افرادی سوبه فکریه اعتباریه برنجی طبقه دن بر آرز بو کسکجه اشخاصه مالک بولونیور. فعالیت نقطه نظرندن ده بوکاشیه بعض اوصاف ارانه ابتدیی واقعدور.

بالکتر برنجی طبقه درجه سنده بر رفاهه مالک اولمادقلری ایچوندرکه حیات اجتماعیه نقطه نظرندن دهها مقتصد وحالت روحیه اعتباریه دهها آرز ساکن در. هیئت عمومیه نظر اعتباره آلیتره تحصیل جهندن بو طبقه افرادینکده برنجی طبقه منسوبتی کی کویلرده بولوندیغنی اشارت ایتک ضروریدور.

لاذقیتمک اوجتبی طبقه اجتماعیه سی ایسه اکثریت عظیمه اهلین ترکب ایتکده در. بو طبقه منسوبتی کسجیلک، سزه جیلک، کی مشاغل ایله اوغراشانلردن ویاخود باعجوان، عمله، بقال کی صنوف اجتماعیهیه منسوب اولانلردن عبارتدر.

بو طبقه منسوبتی اکثریتله (قبایز) نسیم ابتدکاری اشاریلرله شالوار وفس اکتسا ایدرلر. پاشایشلری فقیرانه بر حالده واکثریا (شحاتین) ۱۲ صاعین) عمله سنده اقامت ایتکده درلر. مع مافیہ بونلرک سنوی قازانچلری لافل ایکی اویچ بیک غروشدن اشاعی اولمادیی ولادقیعهده جالب وقت ده تیله جک درجهده اوجوزلق بولوندیغنی ایچون بوراده پاشایان اک فقیر عالمه بیله آرز جوق ای بر حالده سایلا بیلیر. بوراده هر کسک کندیته بر ایش بولایامه سی بک قولای در. بناً علیہ سفاک ده شمش اشخاص شایان ذکر اولامایله حق درجهده محدوددر.

بالکتر شونی ذکر ایتلی یزکه بو طبقه افرادی تحصیل بک نقصان در. بونلرک ایچنده اوقویوب یازانلری بیله بک بسط بر درجهده در.

اساساً لادقیعهده اسلامار دن اوقویوب یازانلرک عددی ار ککلردن بوزدور کسکرمی قاریلردن ایسه بوزده بش درجه سنده در. مکاتب عالیه دن آتی بیدی و تحصیل تالی ویا شریعتن نهایت یور قاندار مادون بولوندیغنی قبول ایدر. چکن اولورکسوفی لالانلری بک تحصیل یارم یاملاق ابتدائی درجه سنده در. بناً علیہ لادقیعهده سوبد فکریه تک دوشوک بر حالده اولدیغنی بو بسط ملاحظه بزه بک واضح کویتره بیلیر.

لاذقی خرسینالریته کلنجه بشده در دینک روم اولور دوشی کردن و متناقضتک ایسه طوائف سائردن ترکب ایتیمی و تروتکده خاصه روملرده نمر کور ایتیمی اعتباریه لادقیعهده دیگر طوائف مسیحیه تک روملره نسبتله موقی بک محروم قالیور.

لاذقیه روملری حیات اجتماعیه اعتباریه اسلاملرک طبقات اجتماعیه سی نظیر

اجتماعه در لر . مع ما فيه برنجي طبقه دن اولق اوزره ايكي عالمه موجوددركه كرك تروت وكرك طرز معيشت اعتباريه نظير لري بولونان اسلامردن دها اوستوندر لر . في الحقيقه لاذيقه ده (ابو ربحه) ناميله معروف بولونان توتون نجارتى اللزده طونان بو ايكي عالمه دن هر بريك شريفى النفس ، بقم بيك ابرا رواديات سزويلرى ايسه التى بدي بيك ابرايه بالغ اولمقده در .

خصوصيه كرك اولرينك طرز تربيدنده كي يو كسلك وكرك اصول معيشتلرده كي آثار مدنيله بو عالمه لريك زياده جالب دقت بولوندىقلى كسي بو عالمه افرادندن اوروبا مكشيلردن ماذون ايكي كيشى واردركه سوريده امور وسنايع زراعيه دائر قلمسه اللدقلى فرانسجه اثرلره ده شايدان تقدير بولونمقده در لر .

خ ستيانلرك از جوق املاك ساحي بولونان متوسط كنه لرندده اوج ، دوت عالمه موجوددر . مشابهى ايسه بعض حرف وسنايله اشتغال ايجكده در لر .

لاذيقه خريستيانلرى سوية فكره ده دخى مجاور بولوندىقلى طبقه اسلاميه تشبيله اوستون سايللايابر . في الحقيقه اسلاملايله خريستيانلرك نسبت عدديه سي كوزه تملك شرطيله بو خصوصه بر مقايسه بايلاجق اولورسه خريستيان اركك كلرنندن اوقوروب يازانلرك عددي دهه فضله اولديني كي قاديلرى ده نسبت قبوك ايجيه جك درجه ده دهها ايجوده در . واقعا لاذيقه خريستيانلرك بوتون معنايله منور اولديني ادا ابد جكده كيلر . فقط اسلاملره نسبتله اوقومق ، يازمق خصوصه مرجح بولوندىقلى اشارت

اجته من ضروردر :

شونى ده فكر ابدلمك كورا خريستيانلرى دخى اسلاملر درجه سنده وحى جوق فضله بر مريوطيت اعتقاديه مالك بولوندىقلى ايجون بو نقطه نظر دن هر ايكي كنه دينيه بويونه تشبيه موجوديت اجتهاميه ارانه ايجكده در .

لاذيقه نك حيات عموميه اجتهاميه دنه دائر اولان بو فصلمه خاتمه درمزدن اول استطراد قيلدن اولق اوزره لاذيقه مركز قضايتك حالت اجتهاميه دنه بر مقدار تماس ايله جكر .

في الحقيقه لاذيقه قضايتك مركز نفوسى خارج قالديني تقديرده رسي استانسيتلره نظراً اونوز بيكي متجاوز بر نفوس موجوددر . بونك نسفى نصيرى نصف ديكرشك اوج ربي تركمن وسنى ور ربي ايسه طوائف مختلفه دن مركب اولسق اوزره خريستياندر .

لاذيقه مركز قضايتك متوطن بولونان نصيريلر زراعت وفلاخه اشتغال ايجكده در لر .

بولنك انجمنده اون اون بش قدر عالمه وارد كه بيك ايرادن ايكي بيك ليرا قانار برقيمه بالغ اراضيه صاحب بولونمقدمه درلر ، بولنك سوي وارداني ايكي يوز لسرادن بش يوز ليراه قانار تحفه اولونا سيلم .

لاذقيه مرگر قساننده باشان تصير بلر سواحله ويا سواحله قريب قنطلمه بولونان تصير بلر شيبه درلر . بنا عليه حيات عموميه لرنده ، داغلق اراضيده باشان تصير بولنك سجايای مخصوصه سندن آزاده بولونمقدمه درلر .

اساساً بو تصير بولنك اكثرى لاذقيه اغياصنك ميقتده مزارع اولدقلري ايچون سكون و حضور سائده بولونقلري بك طيبي در . خصوصيه بورا تصير بولنك ميهون عشايري طرفدن كور دكلري تميلر سيبه ده دجا زياده لاذقيه ليراه مربوط بولونمقدمه درلر . بالطبع بو تصير بولنك حيات وميشنلرنده بر رفاه وسويه فكلره لرنده بر صلاح آدابى بيوده در . بولنره فقيرجه وزوالى بر كئله خلقدن عبارت در .

لاذقيه قساندنكي خريستالر دخى يك اوز اوصافى ازانه ايدم بولر .

قضانك سكرده اوچنى تشكيل ابدن سيلمه كلنجه بولنلردن بش يوز قاناري (باشان ريمان) واقياس) كويلرنده اقامت ايتكده اولوب عرب عرقه منسوب درلر . مشايقيش ايله خزيه وبار و بو جاق ناحيه لرني اشغال ايتكده درلر ، انجاي مذكورده باشان بورك نلر ك احوال عموميه لرني ايلروده بر فصل مخصوصه آبر وجه تدقيق ايدم چكيزدن بوراده تكرارندن صرف نظر اولونمشدر .

[۲] — اعتباران اهمتايه — لاذقيه نك آز جوق خصوصيتى حائر بعض اعتباران

دانندن بوراده بحث ايتك ايشه بولر . بو ميانده اولق اوذره اصول ازدواجى ذكر ايدم بيلير .

في الحقيقه اسلام لر پئنه مهر مسأله سى ازدواج انسايتده اك زياده حائر اهميت ومحتاج حل سايلان مسأله دن در . بنا عليه لاذقيه دخى مهر حقيقه و اولدون اولدقلى بو كوروشنك مشاد اولدنى كى مهر كده بوكسك بر مرتبه ده بولونمئاسى خاصه آرزو ايديلير . جنى دوت يوز ليراه قدر تحفه مهر ايلديلر وارددر . بو مسأله حل اولدقدن سوكره آونيق هر شى اولور بيلر . طرفينجه حاصل اولان اتساق يا (خطبه) نامنى وير . دكلري بر نشان مراسيمى ايله ويا خود دوغرودن دوغرى به عقد نكاح ايله رسيلمشدر . بلر . كرك خطبه و كرك عقد مراسيمكده قيزك اولده جريانى بوراده دخى اعتبار ايدلشددر . مع ما فيه لاذقيه ده بو نوع مراسم مولد شريف قرائتندن عبارت بر حاله و بسط بر سورتده جريان ايتكده واكتر با بازار ايرتمى ويا جبهه كيجه سى اجرا ايدلنكده

ایسه ده . خطبه دن سوکره مخطوبه یه یوزوک ویا کویسه بر هدیه کوندرمه سی و آرزو ایدر سه معین بر کیجه ده بر مسامره ترتیب ایتسی معنادور .

اگر اولجه خطبه مراسمله آکتفا ایدیلرک عقد نکاح بایله ماش ایسه عقد مراسمی دوگون کونی ویا اوندن بر ایکی کون تقیم کوندریلرین ایجرا ایلمیش .

زفالدن بر عت مضم ارنک طرفندن مخطوبه نك خانه سه صابون ، تهوه ، حنا ، قو . قولوکیل وامنالی شیلرک ارسالی اقتضا ایدر و بو هدیه یه (میده) یعنی مائده نامی ویر . یلمیش .

بونک اوزرینه مخطوبه نك عائله سی قادیلرله مخصوص بر (حمام دعوتی) ترتیب ایدر و بونک اشترک ایتدیریلرک اولانلرله دعوت منامنده اولوق اوزره برر قالب صابون ارسال ایلر . بو دعوت دوگوندن ایکی اوج کون اول اجرا ایدیلر .

برده او اناده مخطوبه نك اوندن خاطبک خانه سه جهاز کوندریلر . وقتیه جهاز ارسالی انامنده داوول وزورنا چالدریلریدی . شیمدی بو عاده آریسق رعایت ایدر . لمکده در .

دوگون کیجه سی ارکی آرقا داشلرندن بری اویسه دعوت ایلر . اونک شرفه چالقی طاقی کتیر بلرک اجرای آهنگ و شادی ایدیلر و یاخود بر مولد شریف قرائت ایتدیریلر . ارنک تقریباً کیجه بارینه قدار اوزاده قالدقن سوکره اک اوکده قانوسلر و چالنجیلر اولدینی حالده ایلر واقربا سیله بر لکده اویسه ارسال ایدیلر . اوندن ایسه قادیلر طرفندن ایله زفاف شرفه اوزون اوزادی بهر مسامره ترتیب اولمش بولونور (لو ، لو ، لو) صدا لری ایچیده ارنک اوه داخل اولور . ایله زقاق مشاقب اولان کونده ارنک کلنه (صباحه) نامله بر هدیه ورمه سی و زوجک باهسی و برادرلری طرفندن کلنه بوبولده هدیه لر اعطاسی معنادور .

دوگون تعقیب ایدن کیجه لرده حصاً سه ویش کیجه لری تسلسل ایتدیریلر . بونک باخصوس کزوجک اوندن کلنک اقربا و نعلانی بر کیجه خصوصی اولارق دعوت ایدنک متعارف اولدینی ایچون بوکاده لاذقه ده (رده رجل) یعنی آباق آیشدیرمق دعوتی نامی ویریلر .

دوگوندن بر آی سوکره ده فیزک باهسی ارکی وار کلنک اقراسی دعوت ایدر بوکاده (بوته بد) یعنی ال اویعک مراسمی نامی ویریلور . بوتون بو مراسمده مازله هدایا تعامیلی دخی اعتیاد ایداشدر .

لاذقه ده تقدیر ایدیلن مهر معجلک نلثانی ، نلثی ویا ربی درجه سنده اولوق اوزره برده مهر مؤجل تعیین اولونور .

لاذقیهده تعدد زوجات يك جارى دكلدر . بالكز بر قاچ كیشی به منحصر ایتمش . بونلر
 دخی هر زوجة ایچون آریجه بر او تخصیص ایتمش .
 لاذقیه ایله دخی دوغاقچو چوچوغك ارکك اولماسی آرزو ایدهلر . وارکك
 چوچوغه کرک خان و کرک خم قرآن زمانلینده ایجه اکتیجهلر و مسامره لر ترتیب
 ایدهلر .

لاذقیهده متوفای وزری آچیق نابوتلرده طاشبرلر و بالکز اوستتی بر چارشف ایله اور
 نمسکه اکتفا ایدهلر . روایت ایندکلرته نظراً خریستیانلرجه اولور قابیلی نابوتلر داخلنده
 کوتولکلری ایچون اوللره بکره مملک مقصدیه بو طریزه رعایت ایدیلورلر مش .
 لاذقیه قادیلری جنازمک بیتمه یودومزلر و بوراده جنازه لر سکون نام ایله مقر
 ایدیلریت بالکز ارککلر طرفندن ایصال اولونورلر مش .

لاذقیهده سطة کرمان اولدقلری معروف بولوتالمک مزاری خاق طرفندن زیارت
 ایدیلکده ایتمش بو میانه اولوق اوزده (شیخ محمد المرقی) ، (شیخ صالح الطویل) ،
 (امام البطرکی) ، (امیر موسی) ، (ابی الدرداء) ، (شیخ سعید) ک مزارلری
 ذکر ایله بیلیر . حتی بونلردن (امام البطرکی) ایله (ابی الدرداء) تک تره لرده
 بعض خسته لری کیمه این یا تیرمق معناددر . بو نمسکه مریضک شفا بولاجقه قائل اولور .
 لر مش . برده (قضی الحاجاه) نامیه معروف بر مرقده واردرک قادیلر بو راسی
 زیارت ایلر و اللریته بر دطاش آلهرق تره تک اوزرینه اورور وقاضی الحاجانلرین مطالبیلرینک
 اسعافی بو کسک سله نخی ایدرلر مش .

لاذقیهده ایلك بهار موسمه اسلام قادیلرک اد ککلیله بر لنگده و نسان رومیتهک
 ایلك اوج کوننده بالکز قادیلرک سیاحلین کوش دوغمزدن مقدم برابر لرده سوت
 و قهوه کوتورورک نزه محفلرینه چیقمالری معناددر . بوکا لاذقیهده (شم السیم) نامی
 وریلیر . شهر صفراک سوک جهادشیه کوننده دخی بو شهر خارچنده سیرانلر اعضا
 ایدلر .

برده خریستیانلرک باسقالیه بارامنده دخی اسلام قادیلری بلده خارچنده سیرانلر ترتیب
 ایدهلر . بوکا لاذقیهده (طاعة عبده انصارا) یعنی خریستیان بارامی چیقیشی ، نامی
 وریلیر . کویا بو بارام وقتله خریستیانلردن قاچق مقصدیه ترتیب ایدلش ایتمش .
 حال بوکه لاذقیه اسلاملری سرور ایلم ایله بوی بر بارام تلتی اینکک باشلامشلردر . حتی
 بو کولره مخصوص احضار ایدکلری البسه مصرفی اصل اسلام باراملرینک مصرفدن
 قات قات فضله بر بکونه بالغ اولمده ایتمش .

۵ - امراض صعبه

لاذيقه قصبه سی ، وضیعت عمومی صعبه سی اعتباراً بر موافق شرط اراده اجتماعه در .
فی الحقیقه بو قصبه نك جواری آچق اولدنی ایچون هوادار بر موقع اولسق اوزره
معرضه در . با خصوص یاز موسمه کنجه این سن شرق روزکاری لاذیقیه بر حیات
تازه بخش ایلور . اساساً لاذیقیه معتدل بر منطقه نك معتدل بر بلده سی اولق دولایسه
یازین درجه حرارت ۲۳ - ۳۱ ، آراشمه تحول و قیشین ایسه نادراً صفره
تزل ایلکده . واکثراً ۵۵ - ۱۰ درجه آراشمه بولونمقده در .

قصبه نك صوبی اساس اعتباریه و شرائط صعبه نقطه نظرندن شره و استعماله
صالح در .

مع ماقبه قوبولرک پس قوغالره اکثراً دوچار افساد اولدنی و با خصوص بعض
ترشحاته معروض قالدنی دوشونولورسه بونلرک امراض ایچون ته الیم برر واسطه سرایت
تشکیل ابدیه یله حکمی جزئی بر ملاحظه ایله اکلاشیلیر . تبه کیم اطباء محلیه نك روایتسه
نظراً بوندن آئی ، بدی سن اول ظهور ایمن قوله را خسته لی نك دهنتلی تخریبات
ایقاع ایچق و بو خصومه قوبولرک نك بویوک بر مدخی اولدنی اکلاشیلش ایدی .
قصبه نك اولدیه کلنجه ، خطوط داخله میختمه بیان ایدلیکی وجهه هر ته قدر
اکثری اعتباریه موجد رنگیت بر حاله دکل ایسه در سیدان محروم ، راطب و متغض
اولانلری و موجود اولدنی ایچون بونلرکده صحت و مدینه پاراشایله چک بر حاله افراغی
الطن ضروری عد ایدلک لازمدر .

سبب و سبب حبه بختی اکل ایتمزدن مقدم لاذیقیه جوارنده بولونان بعض باطافقلری
دخی ذکر ایتمه اقتضای ایدر . زیرا لاذیقیه نك شرق جنوبیسنده و قصبه قریب بر محله
ده کزه دو کول شهر آلکیرک مصی جوارنده داخلارق تولید ایلدیکی مستقماک لاذیقیه
مالاریانک عدم احتیاطه بر سبب تشکیل اجتماعه در .

فی الحقیقه مالاریان ، لاذیقیه سوی بش ، آئی بوز حاده ظهور اجتماعه اولدنی
طیبر در میان اجتماعه ایسه در خسته لقند مصاب اولانلرک دهها عظیم بر یگونه بالغ
بولوندنی خلقک شرائط عمومی اجتماعه سندن وضیعت تکریم سندن قولایلقه استخراج
ایچک قایلدر . هر حاله بومرض مصایبتک عددی لاذیقیه در دیگر بالعموم امراض مصایبتک
همان همان یاریسی تشکیل اجتماعه در .

مالاریا . لاذیقیه ملحقانده کی فراده ایسه دهها الیم تخریبات وجوده کثیر مکده ایش .

حتی روایت ایدلینکه نظراً لاذقیه مرکز قضای نفوس موجوده سنک یوزده اون بنی
سنوی بو خسته لفه دچار اولور . بناً علیه یدی سنک ییکا بالغ اولان بو مصابین
عددی آرتیق وخته لنگ بو دهشتی سولتی هیچ اولازمه آرت بر مدت ظرفنده
تجدید و نهایت اسما ایله ک ضروری اولان قایه لردن بری تشکیل ایتمه لردر .

بو خسته لردن سوکره لاذقیه ده اک زیاده اجرای فعالیت ایله این مرض (ورم)
ایسه بالطبع بو خسته لنگ تحریاتی برنجی سندن دهامدهش ودها ظالمانه . خصوصیه
(ورم) خسته لنگ بوئدن قرق اللی سه اول انجق معروف ایکی اوج خرستیان عالمه
سنده کی یک محدود اشخاصه منحصر ایکن اوزماندن بری تزیاید وتوسع ایده ایده نهایت
سنوی ۴۰ - ۵۰ رقات بر اقاچی درجه حاد بر شکل ارانه ایتمه سی جدا شایان نظر .
در یدی سندن بری ده بو حال دوام ایدیورمش . سنوی مصابینک عددی ایسه ایکی
بوزه باغ ارفنده در .

ورمک بو درجه ده شدتله اجرای سیر ایتمه سی خصوصنده تدقیقانه بولونانلر اوکجه
بخت ایتمه کمز مرضی خرستیان عالمه لینه عائد اشیاک صحی تنظیمانه تابع طونولما اارق
صائلتی وحال حاضرده دخی مرضلره عائد انوابک سربست صائلستی وحتی شیمی یدی به
قادار بوتون لاذقیه مرکز نده بر عدد (نه نوو) ماکنه سنک بولونمامانی وخته لری
تجرید ایده یک بر سناتورجوم دخی اولمامانی سبب اولق اوزره ارانه ایدیورلور . نهه سیر
بو عوامک تاثیری قابل انکار دکلدور . بناً علیه بوتون وسائط و تدابیر لازمه به بران
اول توسل ایده وک لاذقیه اهالیسی یک محقق بر خطر دن فورقاروق متصدیر .

لاذقیه بوتون امراضه نسبتله یوزده اون درجه سنده بولونان (ورم) خسته لردن
سوکریت بر درجه ده بولونان و سوک برقاج سنک محدودی اولان دیگر مدهش بر خسته
لردن بخت ایده چکر . و الحقیقه اتی آیدن بری لاذقیه ده اللی ، آلتش قوسکی سندن
نه تصادف ایتمه کی تره طیب و دربان ایتمه بر خسته لنگ سیر عویسی خسته لردن یک
واضع بر فکر اعطای ایتمش اولور . شیمی به قدر اوفور اوکچکر . مراجعت ایده وک یول
بعض تحویله توسل ایده وک تدای اولق ایستنه بر نجه فرنگی به ایسی دخی بولونان
دوشونولده یک اولورسه سوک حریب سنه لریک یادکار تحریککاری اولان بو الم خسته لنگ
ده لاذقیه لنگ صحی ایچون نه خطرناک بر اوچوروم تشکیل ایتمکده اولدینی شایان
ملاحظه در . بو خسته لنگ بو درجه ده تزیایدی خصوصنده تحت مراقبت بولونان
قابل اولان محظورک قندالی بر عامل اولق اوزره کوستر لمکده در . هر حالده بو جهنک
یک سرعتی بر تدبیر احتیاج کومتر دیکفی اشارت ایتمک لزوم کورموروز .
بو خسته لردن سوکره بعض سینه لره وامراض عینیه و باجلیده به دخی امراض

ذهرویه دن بعضی رینه دها تصادف ایدانگده ایسه. بونلرک سیری دیگرلری قار و دکادر.
نیک کیم امراض ذهرویه دن بعضی ایله مصاب اولان اشخاص خارجه بر اقامت شرطیه
قالانلرک عددی سنوی یکریمی تجاوز ایتمه مگده در .

لاذقیهده صولک لرک محصولی بولونان امراض عارضیه کلنجه بر خصوصده تیفوس
ایله قوله رانی ارانه ایده بیلیرز . بر حساب تخمینیه نظر آکن (۱۳۳۲) سنهی طرفنده
قوله رادن آنجق اون اون بش قادار مصاب وارانیش . حتی تیفوس بو زمان طرفنده
ایچه تخریبات یایمه مش ایش . حال بوکه صولک آتی آی طرفنده یعنی (۱۳۳۳) سنه
سنگ نصف اولنده تیفوسدن ایکی یوزه قریب مصاب ظهور ایش ایسه بو نلردن
آنجق یوزده ایکی * اوج درسه سنه وفات وقوعه کلدیکنی اطبا دعا ایتمگده در . قوله را
ایسه (۱۳۳۳) سنهی طرفنده ظهور ایتمه مشدر .

لاذقیهده تشکیلات محیه نامیه نهایت بر بلدییه طبیی وارانیش . اوله بر بلدییه طبیی که
فضانک شمال جهتلرند بولونان و مرکزدن بزرگونلک مسافنده بولونان ناحیه لرکه ده
تداویسی کنیدی ذمنده بولونیورمش . و بو طبیی که نه بر مساوی * نه بر خسته خاتمی
والتحصیل هیچ بر واسطه محیهسی دخی یوق ایش . بوندن ما عسدا مرکزده بر طیب
شخصوسی ایله * مکتبدن مآذون اولمایان بر قاچ قابله نهایت بر ایکی اجزایخانه بولونمقده
در . بنا * علی * بو درجه تشکیلات ایله نه پایتی قابل اولدیغنی و خلاصه لاذقیه نیک صحت
عمومیه سنگدن مرکزده بولوندیغنی آروجا ایضاح و تحلیلله بالطبع لزوم کورولایه چیکی

بیرهمی دردم

۶ - لسانه ، اریات و عیات طباعت

لاذقیهده مصطلک اولان لسان عمومی بالطبع خلق عربجهسی در . واقعا لاذقیه عربجه
سی عمومیتله سوریهده فولانیسلان عربجهدن فرقتز ایسه کلمات نهایتنک یک فضلله
ارزانیلماسی ویا خصوص استقبال ایدیلرک سوریهسی دولایسه یک قبا بر لهجه ارانه
ایتمگده در . بو لهجه عینی صورتک جیلده دخی استعمال اولونیور ایسه لاذقیه نیک دیگر
قتالرنده لسان طرابلس شیوهده دها فضلله قریب کوستریور .

لاذقیه نیک روسی مکاتب ابتداییه و تالیه سنده بولونانلردن تورکیجه بی آرز ، چوق تکلم
ایدنلر واردر . بونلرک عددی ایکی یوزده ابلاغ ایدیلر بیلیر . خزیته ، بار ، بوجاق نول
جیسنده مقیم اولان واون بیکه قریب بولونان تورکلر دخی تورکیجه برشیوه ایله تورکیجه

تکلم ایچکده درلر. بوندن ما عدا فرانسوزجه وانکلیزجه مستعملدر. خریستیانلردن اوقویوب یازانلرک بر قسی بو ایکی لسانه آشنا بولونمقددر.

لاذقیهک صوک عصر ظرقده معروف بش اون سیماسی واردورکه فصیح عربی لسانه اولان وقوفلریله وعلوم شرعیهدکی اختصاصلریله اشتهار ایتشلرددر. بو دیانده اولوق اوزره علمای محدثیندن الی سته اول وفات ایدن (شیخ مصطفی المحمودی) ایله بیه تقریباً فرق الی سته اول وفات وقوع بولان (شیخ خالد الازهری) بی وینه بوناربخلرده وفات ایدن عالم وشاعر (عبد الرزاق افندی الفتاحی) بی ارانه ایدم بیلیرز. بونلردن سوکره اشتهار ایدن (شیخ عبد الفتاح المحمودی) ایله (شیخ عبد الحمید المحمودی) دخی مشهور ذواندن در. با خصوص بو ایکی بر اوردن برنجیسی سوریهک اجله علماسندن صاییلیر. کندیسی عالم، شاعر، فقیه و محدث ایدی. لاذقیهده حال حاضرده لسان فصیح عربیه وشرعیاته واقف اولان اکثر دیوان عبد الفتاح المحمودیک رحله تدوینندن بتمشددر.

عبد الفتاح المحمودیک صرف، نحو، بیان، فقه، عروض و نحوینده دائر مطبوع و غیر مطبوع ایجه تألیفاتنی وارددر. (سفر الفؤاد) نامندهکی دیوان اشعاری ایله صرفه دائر (نخبة الدارس) و نحو، متعلق (الجزیده) نام اثرلی مطبوع اولان اثرلردن در. برادری بولونان (شیخ عبد الحمید المحمودی) دخی عالم وشاعر ایدی. بوزان بکرمی سته اول و برادری ایسه اون بش سته اول وفات ایله مشلرددر. بو ذواندن ما عدا محدثیندن (شیخ صالح الطویل) دخی مشهور دور. متعدد تألیفلری وارددر. جمعی مطبوع دکلددر. تاریخ وفاتی اوتوزسه مقدمه در.

لاذقیهک بئشلیک و بیکی علمان بری ده (محمد سعید افندی الازهری) در. اول بش سته اول وفات ایدن بو ذانک غیر مطبوع شعرلی و بعض آثار عربیسی موجود در.

لاذقیهده شعر خصوصنده اک معروف سیمالردن بری بی شیه (الیاس صالح اللادقی) در. بو ذات (۱۸۳۹) تاریخ میلادینده لاذقیهده تولد ایتشددر. کندیسی عن اصل غزالی بولونان قدیم بر خریستیان نالیه منسوب دور. تحصیل آمریقان کلیهسنده اکیال ایتش و بر آرائق کتبات کی مأموریتلرده استخدام اولدوقدن سوکره تاملی تجارته باشلامش و ۱۸۷۲ تاریخنده بر مدت امریقا قوناسولوسلنده بولوندقدن سوکره استعفا ایتش و نهایت تکرار حکومت مأموریتنه داخل اولاراق اعضالرده ایضای خدمت ایلددر. وفاتی (۱۸۸۵) سته میلادیه سنده در. بو ذانک آثار منظومهسی (مرآی و دیوان المرحوم الیاس

صالح اللادقي) ناميه اوغلي طرفسدن (۱۹۱۰) تاريخنده لادقيهده مطبعة و طبعة طبع اولمشدر .

بو ديوانك اكثر قسملري مدحيه و مرتبه لرله تاريخي لر دن عبارت در . بونلر اينجده بعض وقايح تاريخيه بي تثبيت اي دن قسملري حائز اهميت سايلمق لازم كلير . بونلر ميانده سوريه واليسى ايكن مدحت پاشانك متصرفانك تشكيلاتي بايقق اوزره (۱۸۷۹) تاريخنده لادقيهده قدومي مصور اولان قصه سي كوستره بيليرز .

الياس صالح بو منظومه نه آييده كي مطلع و مقدمه ايله باشلابور :

مقل الوري اياك امست ترصد

يا كوكبا منه المطالع كسمد

يا مدحت العصر الذي بك فخره

وتبيجة الدهر الذي بك محمد

« مآلاً ترجمه سي »

« بونون عيون جهان سكا نكهاندر . ذراسن طالعلمه بخش سعادت ايلين بر كوكبك .
أي عصرك مدحتي سنكله عصر من مدح و تقاخر ايلر . »

شرفت ارض اللادقيه منة

فتدا بها طير السرور يفرود

واخضرت الآكام في ارجائها

زهوا واهلها بوفدك عبدوا

« مآلاً ترجمه سي »

« سن لادقيه بي شريف ابدنجه طير سرور توغه باشلا دي . اوولر يشيل اولدي وخلق ده
قدومك اوزرت بايراملر ابدي . . »

« بونلر تاريخي سويلور . اينخصوص مدحت پاشانك عزيز حقيقيه سي لادقيهده تقدير
ايتديكني آييده كي مصراعلر نماميه افاده اينجكده در . »

لا بدع ان احيت ميت قطرنا

واعهدت رونقه له تجدد

انت الخالق بفعل كل عجيبة

فتها لك الفضل الذي لا ينقد

با حرف الذهب اسمك السامي غدا

في صحف تاريخ الدهور يخلد

• ہو اولو مملکتی احیا ورونی ماصیبتی تجدید واعادہ ایتک ، سنک ایچون ایشدن
بیلهده کیلدیر ؛ زیراسن ، اساسا جبرجتش آثارکله مشهورسک . وسنک نامک یازین تاریخ
دهورک صحیفه لرندہ آلتون جرنلرله وایدی بر صورتده حک اولوناخندیر .
الیاس صالح نه فادار دوعزو سولیلور . بو ذاتک اصابت رأی وفتود نظارسته بوتدن
بو یوک برهان تصور ایدیله مز .

الیاس صالح ک (۱۸۷۰) تاریخده سوریه والیسی راشد پاشا و (۱۸۶۷) تاریخده
طرابلس تصرفی خورشید پاشا ایچون یازماش قصیده لری دخی موجوددر . فی الحقیقه
راشد پاشا نصیریہ داغلرندہ اصلاحات یایمق اوزره لاذقیبه ورود ایشدی . الیاس صالح
بو مناسبله قلمه آلتینی بر قصیده ده :

قصه البوادی والجلال فذاق من
فہا نمرود طعم موت احمر
واستأنست فہا الامان فاسیحت
معها تری الأغنام تری فاشتری ..
• مألاً ترجمہ سی •

• بادیلری وداغلری زیارت ایدرک منردلره اولوسی طاندیردی . اولک سایه سنده
قوردر آرتیق السیت کسب ایدرک قویوتلرله برلکده اولامنه باشلادی ..
دیور . خورشید پاشا دخی بنه نصیریہ داغلرندہ اصلاحات یایمق اوزره بو دیارده
کشدی . اونی ده اوزون بر قصیده ایله تلمید ایتش و آئیدہ کی مصراعلری سولشدی :

وہب یصمد بالعلیا الی جبل
لہا طفت وبت جہلاً عشائرہ
حتی محاکل عدوان وفسدہ
واللہ بالحق والشری بو اوزره ..
• مألاً ترجمہ سی •

• جہالتک تأثیریلہ عیان ایله بن عشایرک بولوندیجی جہل جیتدی . اورادہ عدوان
ومفسدتی محو ایتدی وجذاب حق کندیسی یمن وسمعدله کام ایله دی ..
والحاصل الیاس صالح زمانندہ کی وقایع سرورفانک انطباعاتی بو یوک بر خلوص
وصمیمیتله ذکر ایتکہ موثق اولدینی کئی حضرت مریمہ قارشو حسن ایتدیکی دینی
دوخولری بو یوک بر مربوطیت اعتقادہ ویر قدرت انشادہ ایله افادہ ایدہ بیلمشدر .
بو میانده اولمق اوزره :

يا عذرا ام العجائب   يا نجاتي في التواب
 انت يا بكر ارحمني   وادفني عن المصائب
 كل من في مدح مريم   قد تغني وترم
 من خطوب الدهر يسلم   آمناً كل المعاصب

• مائلاً ترجمه سی •

• ای عجبیدار کوسترمه عذرا ، ای بنم رها کارم اولان باکر مرحمت ایله . وهر مصیبتی بندن اوزاقلاشدیر . هر کیم که مریمت مدحتی تغنی وترم ایله ؛ او دنیانک بوتون فلا کتله نندن مصون قالیر .. •
 مائنده کی منظومه ایله :

مدح ام الرب عندی   فاق کلی المطربات
 وهی مأمولی وقرصدی   فی حیاتی والمیات
 بحلی قلی وسعدی   فی مدیحی للقبول
 رافعاً ثنات شکرى   راجياً منها القبول

• مائلاً ترجمه سی •

• دیک آتاسنک مدحی بیجه انسانه طرف ورمه هر شینک فوقده در . او حیاته دره وناعده بیج املم و غایبه صدر . ذررا بتولی (مریم) مدح ایتمکله قلم و ککو کم انجلا بولویور . بن شیمدی نغمات شکرانی اوکا رفیع ایدیور و کندیندن تمی قول ایلدیورم . منظومه سنی ذکر ابدیه یلیر . هر ایکی منظومه درین بر عشق درینی ک بر در ثمره هیجانی صلیبار . در خلاصه کلام اوله رفی اعتراف ایتملی بزکه الیاس صالح حیاته دره ایجه هیجانلر دویمش و هیجانلری بزه ایجه اقادیه جالیشدر . بر اعتبارله لاذقیه ایله رخصتیه طائفه مسیحه بو ذالمک استنی اونونماملیدر . ذررا بو ذات کندیلرینک ده کوکلرند . آرز چوق ضربان بر اقان احساسلری تحریر و تقریر و اونلرک حالت روحیلری نقل و تنبیه موفق اولشدیر .

جیات طباعته کلنجه ، لاذقیه ده ایکی مطبعه موجوددر . بری شیخ سعید اقدینک (الوطنیه) و دبیری ایسه ادوار مرقس اقدینک (المنتخب) نامنده کی مطبعه لیدر . حریتمک اعلانی اوزرینه لاذقیه ده دخی بر جیات طباعت باشلادیغنی آرز بر مدن

ظرفنده انتشار ایلدین متعدد جریده و مجموعهلردن آکلا بورز، فی الحقیقه ادوار مرقس اقدی طرفندن نشر ایلمان سیاسی واسبوعی (المنتخب) جریدهسی، شیخ سید اقدی سیدک پنه اسبوعی و سیاسی (جریده اللادقیه) ودها سوکره (جریده المریسه) سی وعبد الحمید اقدی حدادک اسبوعی و مزاحی (جریده ما صنع الحداد) سی و صبحی اقدی عتدهک پنه اسبوعی و مزاحی (جریده ابو نواس) سی لادقیهده دخی باواش باواش بر حیات نشریهک نأسس اتمک اوزده بولوندمقی کونستریبوردی، واقفا بو غزیه و مجموعله لرك كافسی اسبوعی ایسهده کون کچدیکه بعض غزیهلرك دخی نأسس ایده چکی بك طبیعی ایدی.

حال بوکه حرب عمومی لادقیهده اویلمان بو فعال حیات هنوز بك کنج ابکن سوندر. مشدر، جریدن سوکره ایسه حیات طباعتک لادقیهده دها قیمتدار تجابیلر اراهه ایتمه سی شهسز آرزو وخی تمنی ایلهک ضروریدر.

— ۲۵ —

لاذقیه تورکنلری

لاذقیه مرکز قضاسنه تابع خزینه، ابر و بوجاق ناجیه لرته، متوطن بولونان تورکنلرك اشغال ابتدکاری کرپلرله مقدار قوسلری و بو دیار مزمان و صورت و بودلری حقیقه دستری اولایلدیکمز معلومان اثر مرکز قسم عمومیسته (۵) بیسان انجمن ایلهک بو بیختمز ایسه بکون حقیقیسی اول بیک قادر تخمین ایدیلن بورا تورکنلرینک اولای احوال اجتماعی و روحیته و ثاباً لسانلریته و آثار موجوده ادبیه لرته تماس ایلهک بو تقاطعی توضیح و تنویر اتمک ایسه بورز:

۱ — احوال اجتماعی و روحیه

لاذقیهده ایوم متوطن بولونان تورکنلر، تاریختک لایقوله تنویر ایله مدیعی بر زمانده سراپا یشیل میسه وچام اورمانلریله منشور و بلورین منبعلرله مزین اولان بو داغلق اراضی به کلهدن اوزمانه قادر ایشلمه مش بو صارب قایالردن بر بارچا حیات دیلمک و بورادن بیک مشکلات ایله اقتطاف ایله بیلدکاری نمره لوله معیشتلری تامین اتمک باشلامشلردر. طیفنک بوتون مساعده سز لکارینه و حیانتک کونا کون محرومیشلریته رغماً بوراده بر

طرفدن براشمکه و دیگر جهتدن هر دورلو امراضه کوکس که ره دک موجودیتلری
آز، چوق محافظه ایتمکه موق اولار بورا تورگنلریک و قیله دهها بویوک بر بکوندن
مرکب اولدقلری تخمین ایتمک کوچ ده کبلدر، مع مافیه شیمدی حالده بریاند (سجاز)
دن (زغیرین) و بحر سفید ساحلندن (سرای) قادر بوتون بوجاق اراضینی و دیگر
یالده (قیزیل چات) دن (قصب) و (آتجه بار) دن (سرای) قادر استدادایله
ین بایر اراضینی و نهایت بوتون خزیشه ناحیه نی اشغال ایله یین بورا تورگنلریک
اوسیزین اورمانلری اکثریا دوغرا دقلری کی گندی موجودیتلری ده یوما بعد یوم اطفا
خصوصنده جزق درجه ده تراخی ایتمک لری حتی حال حاضرده وجود اعتبارله بک
دون بر مرتبه نزل ایله دک جلیسز و ناتوان بر حالده بولون دقلری و دماغ نقطه
نظرندن ده بک تهی بر وضعیتده قالدقلری کورولمکده در .

فی الحقیقه بورا تورگنلری دخی لریک طرز معیشت و کرک حیات عمومی اجتماعیه
اعتبارله مجاوری بولونان اقوام عربیه دن اوقادار فرقتیز بر شخصیت اراة ایدیورلر که
شیمدی به قادر کترکا همزده تصادق ایتمکمز و هر دورلو محرومیتلری تحلیل و توضیح
ایتمک ایستدیکمز کثله خلق ایچون صایدیمیز بوتون اضطرافات حیاتیه ماده و مئابک
کریا ده بولونان بو نصیب طاقتهی دخی اوله جه بامال آلام ایلمدر .

ایرا، لازقه نواچیننده یا نایان تورگنلر ده اوطاش بیغیلری ای کدیران بنا قارقاتور
لریکله بنات توکل، تشیع حیات و تکمیل انفس ایله بودر . بر قاج اوطه دن متشکل بولونان
اقالیستک ده اولری داخل اولدنی حالده بوتون بو بنالرده اوله عمومی و معند بز باد فقر
و سفالت و زان اولیور که روحلره نفع ایتمدیکی سوم محرومیتله بو باد هالک بوتون
عضولری در لیکت حالده افراغ ایله جک بر قدره مالکدر .

کی و کین معمول و (بلاس) تمیز ایندک لری سالدیده کلیملری بر سه ره دک
(دوشک) لری اوزرنده اوزانمایی بر سعادت تلقی ایمن بو کثله ایچون بنمادی
سایارندن فرولشر (طابق) ل و (محن) لر معنی تپیلر ایچنده دیزلش باقردن طاسلرده
کومانی اوزگه آیلر بر جورا ایجه پیلیمک و نهایت بولفور طعامی اوزرنده بوغورون
دو کدرک باقداری صیجاق (سرایر) ی بیجک نه بویوک بر موفقت ساییلر .

زیرا اولرک بوتون حیاتی (کینیک) بیجکا کجر . اکتیش بر بوغوردی قاینا ته رق
بوزدقندن ربو بو زوق بوغوردی بر مدت سوزره دک دستلرک ایچنده قوردقندن سوکرمه
برک آئنده اوزون بر زمان ظراندن تکرار اکتیشه دک احضار ایندک لری (کینیک)
کندیلری بوتون قیش اطعام ایتمک مجبوریتده در حتی کینکدن عدسه لره مشابه ده گرمی

پارچا با باق کونشده قوروتور و بوکا (سودك) نامی ویردرلر . ایشته بوده بورا تورگنلر .
 نیک اک معروف چیکارندن برینی تشکیل ایدر .

بنا علیه هر دورلو محرومیت خدایه به قانلانان بو زواللی کتله ایچون بولغور ،
 مرجک و امثالی حیوانات دن معمول چیکرک ایشیه من بر سعادت اولدیغنی درمیان
 ایتکده مباته بولوندیغنی طن ایتمه لیدر .

و الحاصل تورگنلرک غذا خصوصتده کی بوتون بو عرومیتلری طرز نلیسلری خصوصتده
 تبارز ایلر . حتی تورگن قادینلری مجاوری بولوندیقلری نصیرلرک شالوار و متانلری
 عیناً استعمال ایدرلر . بده کونشدن فضلہ بامش سیمالری (تریك) تمیر استقلری
 بیاض سیکلی سیاهاش اورتوریلرله صارار و بونلرک ایتده بوسکولسز قیرمزی فصلر کییرلر .
 و آخرلری دخی ادرتزلر . او زمان بوزلرندن آتیق کوزلری و بورونلری کوز و کور .
 صلیده پاشایانلر ایسه باشلری قیرمزی سیمیلرله ساردقلری ایچون تارالوده جالبشان
 بو قیرمزی باشلی تورگن قادینلری و قیرلری قیرمزی کلنجکلره بکزه درلر .
 آیفلریده قیرمزی و یا سیاه رنگده (صرمایه) یعنی سیمیلر کییرلر .

تورگن ارککلری ایسه (کوچک) نامی ویردکلری شالوارلرله (دیرک) دیه توسم
 ایلدکلری بر نوع دونلر استعمال ایدرلر . باشلریده بیاض بر کچکلا و یا قیرمزی بر فس
 بولونور . بونک اوزرینی ده بیاض سیکلی سیاه سیمیلرله صارارلر . تورگن رولاسنک باشی
 آقارک ایسه طرز نلیسی بوس بوتون باشادور . (ذیون) تمیر اولونان بر نوع اشکاربیلر
 اوزریده اوردیجیه بر جاکت کییرلر بمضاده معروف تحرب البسائی قوللا ایلرلر .
 خلاصه طرز معیشت و نلیسی اعتباریلرله حوار ساکنلرندن آبرمیان تورگنلر حسان
 و صنوف اجتماعیه نقطه نظرندن دخی یک مشابه و مسطر ارئه ایتکده درلر .

فی الخیفة تورگنلر بر برندن تمایله آیری باشلیجه ایکی طبقه اجتماعیه دن ترکیبی
 ایدرلر . برنجی طبقه رؤسا و تمیر معروفیلرله (آقا) لر صنی . ایکنی طبقه ایسه کتله
 خلق یعنی کویولر صنی در . تورگنلردن مختلف ناحیهده پاشایانلر عیدندیه (آقا) نامیلرله
 معروف برنجی طبقه منسوبینی بوتون بو دیارک آمر و ناهبسی درلر . اساساً رؤسایرته
 قارشى فضلہ بر مربوطیت حسیله متحسی بولونان تورگنلر بو سجه اصلیه دن دولای
 یک بونک ضد کورینورلر . تمیر آخرله آقار بو خاصه طبیعه دن بالاستفاده اوللری
 از مکدن کیری دورمیدرلر .

بینه کیم بایرده افرادی بوزه قریب درت معروف عائله و بوجانده ایسه افرادی اللیه
 یاقین ایکی طائمش عائله واردرکه بونلرک رؤسای تورگنلرک عیدنده تا مشول بر صلاحیه
 مالک بولویورلر . واقعا بونلردن برنجی عائله لرک آقارلری نهایت ایکی بوزه قادار بر واردانه

مالک ایسه ده ایکنجه قسم عائله لرك آغالری بونك بر قاچ منلی بر کلیرلری واردر . بونلر اراضیلرخی نورگن کولولرینه زراعت ایشدیره دک تأمین مینت و موقع ایلمکده در . مع مایه بو آغالرده عظیم بر رأس الماله مالک بولونمادقلری ده پک واضح آکلاشلمقده در .

دیگر تورکمنلر ایسه پک فقیرانه بر حالده باشادقلری ایچون بونلرده حیات ، معیشت دخی او ایستده الیم و دیکلی بر منظره ارانه ایتمکده در . هر حالده بونلرک کانه سنده پک بارز بر بوقسولک بولوندیغنی اشارت ایتمک بزم ایچون ضروریدر .

..

والحاصل بو بوقسول و بو عاجز اولان بیکلرجه انسان روحآده پک فقیر بولونیورلر . آغالرک هرده ولو ظلملرینه ، حبس و اناضیقلرینه قاتلانارق واک اوافق بر شیه قساعت لیده دک بر آن اول اولوم قاروشمق نیجه باشایان بو انسانلرک روحی اوقادار عاجز و ناتوان که ... سلاح قوللائمق ، مقاومت ایتمک کی اوصافدن صرف نظر اک اوافق بر سری بیله طوتمقدن عاجز اولان بو بیکلرجه انسانی بش اون ژاندارمه ایله اک محجری نقطه لره قادار سوق ایتمک قابل اولور .

بونلر ایچون اک بویوک تلی دینک وعد ایتمدیکی سعادتلردو . جهلمسی اسلام وسنی اولان تورکمنلرک نجازه عظیم بر مر بومیشلری واردر . مولد نبوی قصه سنی اوقوتورق بعضاً دهرن بر وجد و کلن بو انسانلر ایچون حیاتک اهمیتی بر صقردن عبارت قابور . بونک ایچوندر که بونلر نه سختلرینه ، نه باشیشلرینه ، نه ایسه لرینه اهمیت و برمز لری . هر شیه سبی و تحویل ایله مقابله ایلرلر . هر تانبه برودامله ده قورویورق و بر بارجا دهاسولاروق کشیم حیات ایلرلر . حتی (قوروجیه ، جامودان ، کره ، تولوق ، سرای) نام عخلرده بولوندیغنی روسی ایستیمیشلرده روایت اولونان مکتبلردن هیچ برینک حال حاضرده موجود اولمادیغنه حتی اوزون بر مددن بری مسدود اولدیغنه ده اصلا اهمیت و برمز لری . زیرا آغالرینک بیله پک آز بر اوقوماسی ، یازماسی اولدقدن سو کره کندیلرخی یورمقده نه معنا واردر . دیونلر بوزله ، عاجز ، جاهل و بی توان اولاروق انقاس حیاتبیلرخی آنامه جالیبیلرک کن آغزلارندن بو دعا بویکسایر :

— الله بزه جتی قسمت ایسین .

ایشته بو بر قاچ کهنک دعا اولنلرک بونون اوجوداق منظومه روحیلرینک اک بلغ بر افاده سنی تشکیل ایتمکده در .

۲ - ناسه رادیکات

لاذقیہ تورک تلیری پیتده اک زیادہ مستعمل بولونان اسان، شہم سز تورکجه در، باخصوص بورا تورک تلیرنک لهجہ سی حال حاضرده تورک تلیجه دن بوس بوتون تباعد ایلمکده اوکا مقابل عثمانلی لهجہ سنه تقرب ایتمکده در.

فی الحقیقه لاذقیہ تورک تلیرنک شیوہ سی حتی عکار داغلر نده منوطن بولونان دیکر تورک تلیرنک شیوہ سن دن دهہ زیادہ آادولیده. مستعمل بولونان لهجه لره توافق لار اراہ ایلبور.

خصوصیله بوراده ترخم ایلمکده بولونان شرقیلر مطالعه ایذیله چک اولورسه بو سوا فتنک دهہ بارز بر سورنده نظامر ایذی چکی طیبی در، بنا علیه بزده لاذقیہ تورک تلیری پیتده متعارف بولونان بللی باشلی نور قولری بر وجه آتی درج ایله بورز:

-۲-

فریده مسک فریده
نه باقیوک کیریدن
قوزدلو قویون کچی
آبرلکچی سورودن

-۳-

چارشودن آلم کفن
کلری دیکن آبرکن
هیچ بر قابغوم بوق اما
وطن بوزنی بوکن

اوندن ایندیر دبلر
وابوره ییندیر دبلر
یکجه نشانلیدم
یمنه کوتدر دبلر

-۱-

لاذقیہ خایندیم [*]
دهمیر یاپتدیم
عتاب ایتمه سوزدیم
ایلمک قابو سئدیم.

-۴-

آغ بوقوش بوردی بی
بارالی قولدی بی
کود اوله سی شریک
آرادی بولدی بی

-۵-

کیده بچ کیده
آیاغیم یینده
آسای قرعه بی
سوزدیم وار کیده

—۷—

زیبئی دیکدم قوطلوبار
صحتی طائی یار
کلدی کجدی سلامیز
سلامی قیمتلی یار .

—۹—

قارشیدن قاز کلپور
بولوتمش از کلپور
ایشته هاسکا خیر
نشانیك واز کلپور .

—۱۱—

آغلی قازالی طاشلر
عسکر تملیمه باشلار
چیفته ده کیرمن دوندورر
کوزمدن آقان باشلر .

—۱۳—

بوکون آبلک اونئی در
بوکریغدی اونئی در
اونئی به کوکل ویرمه
تکدر اوه اونودور .

—۱۵—

الف دیدم به دیدم
یار بن سکا ده دیدم
قوش قانادی قلم اولسه
یازلساز نیم دردم .

—۱۷—

کئیر آنا البه می کیهیم
کیهیم ده یاربوله کیهیم
شمدنکری بوساغلی نه ایدیم
آغلا، سیزلا بوره کسه قان دولدی .

—۸—

کل نیم کلم کلم
یاورانی دیلیم دیلیم
اولدورسه لر واز کلم
ایتمه لر دیلیم دیلیم .

—۱۰—

بودره ساز باغلادی
دچی زکسی باغلادی
بی بر کلین اوردی
یارامی قیز باغلادی .

—۱۲—

الفک هجاسی وار
کوندوزک کجه سی وار
سویجک قیزلردن سه و
کلینک قوجاسی وار .

—۱۴—

چیتسه قوزان داغلیبه
قاری دیزله به دیزله به
بارالم کوز کوز اولدی
باری کوزله به ، کوزله به .

—۱۶—

ریمان اکدم بر اولک
داداندی قاره لیلک
لیلک کوزک کور اولسون
ریمان یارمه صکرک

—۱۸—

صکیر آنا البه می قاسهیم
قاسهیم ده قازقلره آسهیم
سنگ ایچون دوستلردن کوسهیم
آغلا، سیزلا بوره کسه قان دولدی .

بو تورکولره مشابه اولوق اوزره لادقیه تورکملری پسته مستعمل دها بر چوقلری موجوددر . حتی بر قسمنکده بر آزده قولک اولدقلری ایچون استساخندن صبر قنظر ایداشدر .

خلاصه بوتون بو شرقیلر لادقیده یوبوک بر لذتله نرم ایدلکده اولدقلری ایچون بورا تورکملرنک نوق عسوسلری حقیده بزه آر چوق بر فکر اعطا ایدمیله بک بر حالده بولونبورلر . یالکز شوقده در میان ایدلم که ، بو شرقیلرک همان کافسی انادولیده وناسه کاخ طرفلرته استعمال ایدلکده ایش .

بنام علیه بو شرقیلردن بر چوغنک بورا محصولی بولوندیغنی ظن ائمه اولی در . اساساً واقعا (۱) نحی تورکولک لادقیه مخصوص اولدیغی آکلا شیلکده ایدمه دیکر . لری بویله ده کیدر . مخصوص (۲) نحی ایله (۱۳) نحی قویله (۵) نحی طرفلردن (۱۲) نحی آتک (۱۵) نحی ایله ائقره قالاتردن بر چوغنده کاخ طرفلرته کئی شرقیلره مشابه اولدیغنی واراجه معروف بولوندیغنی درایت ایدلکده در . بو عتبارله اورالردن انتقال ایش اولماسی ملحوظدر . اساساً بورا تورکملرته بکده بارز بر قیمت ایدایه و صنعتکارانه تصادف ایدلمدیگی ایچون بو شرقیلرک خارجدن کلدیگنی قبول ائتمک دها دوغوردر .

والحاصل لادقیه تورکملری تک ادبانی بو کئی اوافق قنک بارچاره . انحصار ائتمکده وارلر میننده ایله (کور اوغلی) ، (زال اوغلی رستم) ، (طاق غریب) کئی حکایه لر تنقیب اولونمقده در . بنام علیه تورکلرک آراشوقرات آنار ایدیغی بورا ایلجه معلوم ده کیدر .

خاتمه مقال اولوق اوزره شوقده ذکر ائغلی بزرگه حال حاضره تکلم ایدلکده بولونان خلق عربجهسی سوریه قلمه سنده کون کچدیگه تورکملر پسته دها فضله استعمال ایدلکده و عربجه خلق شعرلرنک دخی بورالرده دها زیاده مظهر قبول و اعتبار اولمقده بولوندیغنی دوشونیله بک اولورسه تورکملر عینده تورک لسانی ایچون ناسل بر استقبال حاضرلا دیغنی کشف و تبیین ائتمک بک قولای اولدیغنه حکم و برمک اقتضا ایدر .

عودت

نمود و اقتضای آبلینک اُك آتشین کونلرند، هر روزی که در پیشگاه قاتلانارقی اسرار
ایندیکمز او محسوسه دقیقه لر آرتقی نهایت بو یوردی، فی الحقیقه هر نایب، دار کچی
یوللرندن کچرک طبرماندهیمز داغملر، قطع ایندیگر جواق، وابسیز اوورلر، و دور-
غون صولر! هر آن نگاه تلهف و حدیثله تماشا ایلدیگمز خراب آباد کویلر، شخصیتمز
ده اوقادار الیم نایبیرلر وجوده کثیرشدی که نهایت بوتون بو ماتم انکیز مسخرله
آلشمقندن قورقوردق.

زیرا بیلوردق که عین احساساتک تکرر و توالیسی بزده غیر شعوری بر حالت روحیه
وجوده کثیره جکدی.

حال بو که آلی بیک سنهون بری بشریتک تعقیب ایندیگی بر طرز ذراعتله اینککنک
آرقه سندن فوشارقی سوربه نیک حار کوشی آتنده بانان بو جلیز سهارک، کونا سکون
زواللناقلره، محرومیتله قاتلانارقی داغما مریض وی درمان عاجز و ناتوان قالان بو بدبخت
انسانلرک بزده آرتیق بر تأثیر اویانه برامانسی، بی شبهه بزم ده اولیر کچی الیم بر حفره
اصحاحله سقوطمز دینک اولاجتدی، بز، بو ظالم و خشین نتیجه دن بوتون وارلغیزله
نحاشی ایندیوردق.

اعتراف اینجی بزرگ سوربه ساحلک اُك شمالی نقطه سندن بیرونه عودت اینک اینترکن
دماغمز هب بو آجی حقیقتله مشغول ایدی، کندی کندیمز:

— خایره، خایره، دیوردق، استقبال، دنیاک بو اُك کوزمل قلمه سی ایچون
محقق نورلر ساقلایورد، و مطلقاً بو جنت قادر کزیده اولان مقدس وطنمز نائل
فور و نجاج و مظهر سعادت و صلاح اولاجتدر، آتی بر نور دامیددر، بوئدن امین
اولمالی بز.

و شمیدی لاذقیه نیک یوکسک مناره لرندن دوغارق مسک کچی فوکان بو ایلیق باز
صباحه بر آعتک قدسی انجاق ایلین اذان محمدی:
— حی علی الفلاح، حی علی الفلاح.

دمبه رلک بوتون آفاقه اطاره حیات ایلر کن بز دخی اللهم زدن بو جریحه دار و بر آلام
وطنمز ایچون بر دوا ی محیی دیله نیوردو بو سال دیده اسلام شهرینه وداع ایلدیوردق.

بزرگ آرتیق ینہ عاجز و تسلیمینکار آتلیک اوزوندہ ، طاشلرله و دیکنلرله مالامال بر بولدن مروره باشلاردی . ینہ اوزاقلرده خرابه لر و صوکره مرپاندہ کثیف بر محرومیت ، وبارز و مقاوم بر سلسله احتیاجات رون اولیوردی . ینہ هب بونلر واردی . وشهه سز جله به ، باسیسه ، طرطوسه ، طرابلسه و حتی بیرونه قادار هب بونلر دوام ایده چکدی .

لاذقیه دن بیرونه وارنجیه قادار آتی یدی کون دوام ایله بن بکنسق بر سیاحت ساحلیه ، بزده او الیم خاطرات ماضیه می بکنیدن اوپاندیرمشدی . مع ماقیه بز ، کاه ، او قیس - سوربه ساحلک یدایع طبیعیه می مواجهه سنیده بر مدت کندیمیزی اونونمق ایستبور وکاه دماغیزی دورلو ، دورلو طاشلی المزلره آوتغایه جالیشارق و حتی آتی لک و عد ایله دیکی او کونا کون وسائط مدنیه و مؤسسات انسانیه به ، متین دماغلره و جلیک وجودلره و نهایت حق حیاته مالک بر نور و عرفان ، مدنی انسانلره قاروشه بیلنک سادتی دوشونه رک بری استقبالک ، بزه اسقا ایله دیکی بو مخدر رحیق وعودایله شیمدی مستیده اولیوردی .

— بیروت : ۲۲ کلون مان ۱۳۳۶ - ۱۹۱۸ —

ختم

İBUL
SEHİR
İYESİ
KİTAPLIĞI

ایکلیجی جلدک (خانم) سی :

۱ - شایان توصیه آثار

۲ - خطا و صواب جدولی

۳ - فهرست

İSTANBUL
BÜYÜK
BELEDİYE BAŞKANLIĞI
ATATÜRK

شايان توصيه آثار [٢]

— نور كبر اندر —

١ — دولت عثمانيه تاريخى	(عامه ردن مترجم) — محمد عطا
٢ — تاريخ جودت	جودت پاشا
٣ — تورك تاريخى	نجيب عاصم
٤ — تاريخ ابو الفاروق	مراد بك
٥ — خرافات دن حقيقته	م . شمس الدين
٦ — لغات تاريخيه وجغرافيه	احمد رفعت
٧ — (تورك يوردي) مجموعسى	(استانبول)

— عربى اندر —

١ — تاريخ بن الباس	طبع بولاق ١٣١١ هـ
٢ — درة الاسلاك فى دولة الأتراك	لابن حبيب
٣ — برق الشام	لابن شداد
٤ — المواعظ والاختبار فى ذكر الحطط والآثار للمقرزى	طبع بولاق ١٢٧٠ هـ
٥ — المنهل السافى	لابن المحاسن
٦ — نهاية الأرب فى فنون العرب	للتوبرى
٧ — السلوك لمعرفة دول الملوك	للمقرزى
٨ — البراق الشامى	لعهاد الدين
٩ — حبات صلاح الدين الأيوبى	لها الدين
١٠ — كتاب الباكورة السليمانية فى كشف أسرار الديانة النصرانية	لسليمان افندى الأذنى
١١ — كتاب المجموع	لعبدالله بن حمدان الحصبى
١٢ — كتاب مجموع فيه الاعياد والدلالات	لابن سيد ميمون بن القاسم الطبرانى
١٣ — كتاب الأسوس	
١٤ — كتاب الصراط	تأليف المفضل بن عمر

[٢] بيروت ولايتى — جنوب قسى) أترسك خانة سلده ملودج ييبهوغرانى به علاوه.

- ١٥ - كتاب الاسير ، تصنيف الامام ابى عبدالله محمد بن شعبة الحراني
- ١٦ - مسائل ابى عبدالله بن هارون الصائغ عن شيخه ابى عبدالله الحسين بن حمدان الحنبلية
- ١٧ - كتاب تعليم الديانة التصيرية
- ١٨ - الرسالة الدامغة للفاسق الرد على التصيرى لمزم بن على
- ١٩ - الرحلة الثامنة ، الامير محمد على باشا شقيق الخديوى (المطبعة الاميرية بمصر ١٩١١)
- ٢٠ - مشاهير الشرق ، لجرى زيدان
- ٢١ - سوسة شايان في اصول العقائد والاديان ، نوفل نعمة الله نوفل
- ٢٢ - شعراء مصر ، لمحمد صبرى
- ٢٣ - فلسفة اللغة العربية ، لجرى زيدان
- ٢٤ - كتاب الملل والنحل ، لابي الفتح محمد بن عبدالكريم الشهرستاني (المطبعة الادبية بمصر)
- ٢٥ - كتاب الفصل في الملل والاهواء والنحل لابي محمد على بن احمد بن حزم الظاهري ؛ المطبعة الادبية بمصر سنة ١٣٢٠ هـ
- ٢٦ - كتاب الفرق بين الفرق للامام الاستاذ عبد القادر بن طاهر البغدادي المتوفى سنة ٤٢٩ هـ ؛ طبع اخيراً بمطبعة المعارف بمصر .
- ٢٧ - صناعة الطرب في تقدمات العرب لنوفل ائدى نوفل
- ٢٨ - أصل من اللفظ الشريف هذه مناقب المولى راشد الدين (توزرغال آزياتيک ١٨٧٧ حزيران)
- ٢٩ - تاريخ الصحابة العربية ، للبيكونت فيليب دى طرازى
- ٣٠ - مجلة الزهور (مصر)
- ٣١ - مجلة المشرق (بيروت)
- ٣٢ - مجلة الكونتر (بيروت)
- ٣٣ - مجلة المباحث (طرابلس شام)

— فرانزيم اولر —

«عمومى اولر»

1 — Archives des missions scientifiques et littéraires, Paris, 1re série, 1850 — 1859, 8 vol. ; 2e série, 1864 — 1882.

2 — Revue archéologique

3 — Bulletin archéologique de l'Atheneum français.

4 — Bulletin de la société de géographie de Paris

5 — Bulletin de l'institut égyptien, Alexandrie

6 — Bulletin de l'Œuvre des écoles d'Orient.

7 — Année géographique, 13 vol. Paris.

8 — Gazette archéologique, Paris.

9 — Batissier, Histoire de l'art monumental dans l'antiquité et au moyen âge, 1 vol., 2e édition, 1860, Paris.

10 — Clépier, Histoire de la formation des ordres grecs, 1 vol. Paris, 1875

11 — Maxime Du Camp, Egypte, Nubie, Palestine, Syrie, 25 liv. Paris, 1854

12 — Vigouroux, la Bible et les découvertes modernes, 4 vol. Paris, 1881

13 — I. Yanoski, Histoire de la Syrie ancienne, dans «Univers», 4 vol. Paris, 1848

14 — Bibliothèque Orientale d'Herbelot,

«خصوصى اولر»

1 — F. de Souley, voyage autour de la mer morte et des terres bibliques, 2 vol. Paris, 1853

2 — Voyage en Terre Sainte, 2 vol. Paris 1872

3 — Numismatique de la Terre Sainte, 1 vol. Paris

4 — Le Temple de Jérusalem, 1 beau vol.

5 — Inscriptions sémitiques, Paris.

- 6 — Syrie centrale, architecture civile et religieuse, du 1er au VIIe siècle, magnifique ouvrage, 2 vol. Paris
- 7 — Luynes (Duc de) • voyage d'exploration à la mer morte, à Palmyre, à Pétra et sur la rive gauche du Jourdain, 3 vol. Paris
- 8 — Rey E-G, Familles d'outre-Mer de Du Cange, 1 vol. Paris, 1859
- 9 — Sommaire du supplément aux famille d'outre-Mer, 1 vol. Chartres, 1882
- 10 — Les colonies latines de la Syrie aux XIIe et XIIIe siècle. 1 vol. Paris, 1882
- 11 — Voyage dans le Haourân et aux bords de la mer morte, avec atlas, Paris, 1860
- 12 — Essai géographique sur le Nord de la Syrie avec cartouche ^{1/100000}
(Bulletin de la Société de géog. 1873)
- 13 — Rapport sur une mission scientifique accomplie en 1864-1865 dans le Nord de la Syrie, 1 vol. Paris
- 14 — Essai sur la domination française en Syrie durant de moyen âge, 1 vol. Paris, 1866
- 15 — Etude historique et topographique de la tribu de Juda, 1 vol. Paris, 1863
- 16 — E. Renan, Mission de Phénicie, bel ouvrage avec planches, 1 vol. Paris
- 17 — W. Waddington, Inscriptions grecques et latines de la Syrie, 1 vol. Paris, 1870
- 18 — V. Guérin, description géographique, historique et archéologique de la Palestine, accompagnée de cartes, 1re partie Judée, 3 vol.; Samarie, 2 vol.; Galilée, 2 vol.; Paris, 1868 - 1880
- 19 — Clermont - Ganneau - Horus et St Georges
- 20 — Itinéraire de Jérusalem à Bir-el-main; (Bulletin de la société de géog. Mai 1877).
- 21 — La Palestine inconnue, Paris, 1876.
- 22 — L. Lartet, Essai sur la géologie de la Palestine et des contrées avoisinantes, 1 vol, Paris, 1869.
- 23 — Bectou (Le Cto de), Essai sur la topographie de Tyr. Paris, 1843.

- 24 — L. de Laborde, voyage dans l'Arabie Pétrée, 4 vol. Paris.
- 25 — Alph. Courtet, La Palestine sous les empereurs grecs, (326-632), thèse, 1 vol. Grenoble, 1869.
- 26 — G. Schlumberger, Les principautés franques du Levant, d'après les plus récentes découvertes de la numismatique, 1 vol. Paris, 1877.
- 27 — Numismatique de l'Orient latin, 1 vol. Paris, 1878.
- 28 — Lockroy, Route entre Tripoli et Hourmouh, dans le Tour du Monde, 1862.
- 29 — H. de Villefosse, Notice des monuments provenant de la Palestine et conservés au Musée du Louvre, Paris, 1876.
- 30 — Michaud et Poujoulat, correspondance d'Orient, 7 vol. Paris, 1880.
- 31 — G. Piccrotti, La Palestine actuelle dans ses rapports avec la Palestine ancienne, 1 vol. Paris, 1865.
- 32 — Cadalvener, Campagne d'Ibrahim-Pacha en Syrie, Paris, 1841.
- 33 — Moritz Sabelkoim, Materialien pour un Corpus inscriptionum arabicarum, Syrie du Nord, Le Caire, 1909.
- 34 — Sacy (Le Bon Sylvestre de), Exposé de la religion des Druses, 3 vol., Paris, 1837.
- 35 — Idem, Catéchisme des Nasairis, Paris.
- 36 — Rousseau, Les Wahabis, les Nosairis et les Ismaélis, Marseille 1817.
- 37 — R. Dusseaud, Histoire et religion des Nosairis, Paris, 1899.
- 38 — H. H. H. Influence de la religion nosairi sur la doctrine de Rachid-al-Din Siman, Communication à la Société Asiatique, mai 1900.
- 39 — Idem, Voyage en Syrie (Revue Archéologique, 1897).
- 40 — Léon Cahun, Les Ansarés, dans le Tour du monde, 1879.
- 41 — Le P. Lammens, Les Nosairis (Etudes religieuses, 1899).
- 42 — Félix Dupon, Mémoire sur les moeurs et les cérémonies religieuses des Nosseries (Journal asiatique, 1er ser. v).
- 43 — Cl. Huart, La poésie religieuse des Nosairis.
- 44 — J. Hammer, Tableau généalogique des 73 sectes de l'Islam (Journal Asiatique, 1er ser. t. vi).

- 45 — Baron Rey, Exploration de la montagne des Ansariés en Syrie (Bulletin de la Société de géog. 1865)
- 46 — Stanislas Cuyard, Un Grand maître des Assassins aux temps de Saladin, Paris, 1877
- 47 P. du Damas, voyage en Orient
- 48 — Quatremère, Mines de l'Orient, Paris
- 49 — Reimod, Extraits des Historiens Arabes, Paris 1829
- 50 — Edouard Sandès, L'Agriculture à Lattaquié (thèse agricole soutenue en 1905 à l'université de Beauvais)
- 51 — Emil Gatzéllis, Essai sur l'agriculture du Liban et du Littoral; Beauvais
- 52 — Les ruines de Palmyre ou Tedmor au désert, 2 vol. Texte et planches, Paris 1829
- 53 Rouviet, les éres de Tripolis, Paris 1898
- 54 — J. de Goeje, Mémoire sur les Caraniathes du Bahraïn et les Fatimides.
- 55 — Alfred Fouillée, Histoire de la Philosophie.
- 56 — M. c. Defréméry, Nouvelle recherches sur les Ismaéliens ou Bâtiniens de Syrie.
- 57 — M. Quatremère, Notice Historique sur les Ismaéliens.
- 58 — M. R. Mémoire sur les trois plus fameuses sectes du Musulmanisme; les Wahabis, les Nosairis, et les Ismaélis.
- 59 — S. Guyard, Fragments relatifs à la doctrine des Ismaélis, dans la (XXII)me partie de Motions et Extraits; (Paris 1855).
- 60 — Defréméry, Essai sur l'Histoire des Ismaéliens ou Bâtiniens de la Perse (Paris 1867).
- 61 — Pavet de Courteille, Dictionnaire Turc-Oriental; Paris 1870.

— انكليزيم اثر —

- 1 — Ed. Robinson, Biblical researches, Londres, 1856.
- 2 — Physical geography of the Holy Land, Londres, 1855.
- 3 — W. Lynch, Narrative of the United states expedition to river Jordan and the Dead Sea, 1 vol. Londres, 1852.
- 4 — B. Tristram, The Land of Moab, travels and discoveries on the east side of the Dead Sea and the Jordan, 1 vol. Londres, 1874.
- 5 — The Land of Israel, Journal of its vols in Palestine, 1 vol. Londres, 1876.
- 6 — Natural history of the Bible, Londres 1873.
- 7 — A. Stanley, Sinai and Palestine, in connection with their history, 1 vol. Londres, 1877.
- 8 — Vilon et Warren, The Recovery of Jerusalem, a narrative of exploration and discovery in the City and the Holy land, 1 vol. Londres 1870.
- 9 — Ch. Warren, Underground Jerusalem, with a narrative of an expedition through the Jordan Valley and a visit to the Samaritans, 1 vol. Londres, 1876.
- 10 — C. Conder, Tent work in Palestine, 2 vol. Londres, 1879.
- 11 — H. Palmer, The desert of the exodus, 2 vol. Cambridge, 1871.
- 12 — J. A. Porter, Five years in Damascus, with travels and researches in Palmyra, Lebanon etc. Londres, 1870.
- 13 — The Great Cities of Babel and Syria's holy places, 1 vol. Londres, 1870.
- 14 — W. Besant et H. Palmer, Jerusalem, the City of Herod and Saladin, 1 vol. Londres, 1871.
- 15 — The history of Jerusalem, Londres.
- 16 — G. Williams, The Holy City: historical, topographical and antiquarian notices of Jerusalem, 2 vol. Londres, 1849.
- 17 — Barclay, The City of the Great King, 1 vol. Londres, 1857.
- 18 — Mac Gregor, The Holy Day on the Jordan, 1 vol. Londres, 1870.
- 19 — C. Schick, Recent excavations at Jerusalem.

- 20 — Rev. S. Lyde, The Ansyrceeh and Ismaeleeh, Londres 1853.
 21 — Smith, Dictionary of Greek and Roman Geography, Londres, 1854.
 22 — Burckhardt, Travels in Syria and the holy Land 4 vol, Londres, 1822

— آثار ائمه —

- 1 — De Frass, Drei monate am Libanon, Stuttgart, 1876.
 2 — Geologische Beobachtungen am Nil, auf den Sinai-Halbinsel und in Syrien, Stuttgart, 1867.
 3 — G. wetzstein, Reisebericht über Haouran and die Trachonen, 1 vol, Berlin, 1860.
 4 — Kotschy; Reise in den Cilicischen Taurus über Tarsus, Gotha, 1858.
 5 — Van de Velle, Reise durch Syrien und Palestina, in den Jahren 1851 und 1852, 2 vol, Leipzig, 1855.
 6 — Georg. Kbars, Durch Gosen zum Sinai, 1 vol, Leipzig, 1872.
 7 — Bruegel, wanderung nach den Tuckis-Minen und der Sinai Halbinsel, 1 vol, Leipzig, 1868.
 8 — A. von Kremer, Die Heidengemeinden der Nabairyer im nordlichen Syrien und in Cilicien, Das aus Land, 1872.
 9 — M. Hartmann, Das Liwa el-Ladkiho und die Nahiye und die Nahiye Urdu, das Z.D.P.V., t. XIV.
 10 — Sachau, Reise in Syrien und Mesopotamien, Leipzig, 1885.
 11 — Ghwolschn, Die Ssabier und der Ssabismus, St. Pétersbourg, 1856.
 12 — Brockelmann, geschichte der arabischen Litteratur, weimar 1898.
 13 — Rochricht, Geschichte des Königreichs Jerusalem.
 14 — Zeitschrift für Egyptische sprache und alterthamkunde, Leipzig.
 15 — Zeitschrifts d. deutsche morgenlandische Gesellschaft, Leipzig

خطا و صواب جدولی

صواب	خطا	سطر	صفحه
تبع و تحریر	تبع تحریر	۱۸	۵
Golgotha	Golgotha	۲۳	۸
تخلیلی ابله	تخلیلہ	۹	۹
طرفدن	طرفدن	۱۵	۱۶
اساعیلر	اساعیلر	۳۱	۲۵
یہودی	یہودی	۱۵	۲۶
ایہامدن	ایہامدن	۱۸	۲۸
ویرمش ایسہ لردہ	ویرمش ایسہ ل	۱۷	۳۸
منطقہ لری	منطقہ	۲۴	۴۷
تورکن	تورکن	۱۳	۴۸
ایراد ابدلہ مش	ایراد ابدلہ مش	۴	۵۴
نظر لردک	نظر لردن	۵	۶۹
بولونامعاسی	بولونامعاسی	۷	۶۹
مکریہ ، و زیدیہ	مکریہ ، زیدیہ	۱۲	۶۹
فرق اسلامیہ	فرق اسلامیہ	۱۸	۶۹
ایتدیریولردی	ایتدیریولردی	۲۴	۶۹
Fameuses	Fameuses	۲۷	۷۰
جهتلرندہ	جهتلرندن	۱۳	۷۷
	۸۷		(تصحیح نومروس)
یعقوب کلس	یعقوب کلس	۳	۸۰
musulmanisme	musulmanisme	۲۷	۸۳
ایدومہ چکندن	ایدومہ چکندن	۲۵	۹۰
۶۰۹	۶۰۴	۲	۹۷
۶۰۴	۶۰۹	۲	۹۷
رسالیناہی بی	رسالیناہی بی	۲	۱۰۰
بو ایضاحاتک	بو ایضاحات	۱۲	۱۰۰

سواب	خطا	سطر	مجموعه
غیری به	غیرت	۳	۱۰۳
اعراض	اعراضی	۷	۱۱۰
آه	آه	۲	۱۱۴
آه	آه	۲۳	۱۱۴
(زوجه) به	(زوجه) ه	۱۱	۱۱۶
مصاب	مصید	۱۸	۱۳۵
کلمتدن	کلمتدن	۱	۱۳۰
مجدن	مجدن	۴	۱۳۴
کردلردن	کردلردن	۱۰	۱۷۲
غور وادینده	غور وادینده	۱۱	۱۷۴
دورمادیندن	دورمادیندن	۱۵	۱۷۴
عودانه	عدوانه	۷	۱۷۶
یا لکز ابکی	یا لکز یکی	۲۶	۱۷۶
مشتی	مشتی	۴	۱۷۸
پادشاهی	پادشای	۲۸	۱۸۰
زمین	زمن	۸	۲۰۶
بکسق	بکسق	۲۰	۲۰۹
بریده	بریده	۲۰	۲۱۲
پاکندن	پاکتله	۲۸	۲۴۶
وقبله مصردن	وقبله سردن	۱۷	۲۳۱
بالدیزله	بالدیزله		۲۴۹
عائله وی به	عائله ونايه	۵	۵۶۲
عائله	عائله وی	۸	۵۶۳
۵۱	۹۵	۱۰	۲۷۲
د کفر ملکه	د کفر ملکه	۲۱	۵۳۳
خان العبد	خان الابد	۶۱	۷۲۳
تطبیته	تطریته	۲۰	۳۵۱
مساجدر	مساجدر	۱۰	۳۶۱

	بيروت ولايتى		۵۹۰
قادىنلارنىڭ	دىنلارنىڭ	۱۸	۳۷۰
ارغوانى	ارغوانى	۱۶	۴۳۲
نەسرلەر	نەسرلەر	۷	۵۰۱
ماۋزۇلە	ماۋزۇلە	۱۹	۵۰۱
بىكزە مەككەدە	بىكزە مەككەدە	۳۰	۵۰۳
الندە	الندە	۱۴	۵۰۴
يورۇنلەر	يورۇنلەر	۸	۵۲۸
۸	۹	۲۶	۵۲۸
رۇبايە	رۇبا	۲۳	۵۳۰

BEUL
 SEHİR
 İYESİ
 KİTAPLIĞI

فهرست

— مندرجات —

<u>صفحه نومروسی</u>	<u>مواد</u>
۴	ایکینجی جلدک (مقدمه) سی
۶	مدخل
معلومات عمومی :	
۱- طرابلس ولاذقیه لوالرینک موقع و حدودی و مساحتی :	
۱۲	۱- موقع و حدود
۱۲	۲- مساحت سطحی
۲- قسم شمالینک احوال طبیعیہ سی :	
۱۲	۱- داغلی
۱۵	۲- زہر لر
۱۶	۳- اقلیم
۱۹	۴- سوربہ دہہ طبیعت تراب
۲۴	۵- نفوس
۶- اهالی : توردکنلر :	
۲۶	۱. توردکنلرک اصل و منشأ
۳۴	۲. توردکنلرک السانی
۳۴	۳. توردکنلرک احوال اجتماعیہ سی
۳۴	۴. توردکنلرک تاریخچیہ سی :
۳۶	۱. اہلک توردکنی حکمداری
۳۷	۲. سلجوق حکومتلری و توردکنلر
۳۸	۳. توردکنلرک مهاجرنی
۴۰	۴. عثمانی حکومنی و توردکنلر
۴۱	۵. آسیای صغرادہ توردکنلر

- ۱۲ دو القدره خاندان
 ۱۳ رمضان اوغلىرى
 ۱۴ قازاقوبونلار و آق قوبونلار
 ۱۵ . . . بيروت توركنلرنىڭ ماشائى ملاحظات

۷ - اديان و مذاهب :

۱ - اسماعيليلر و اسماعيليه :

- ۱ . اسلام فرقهلىرى :
 ۲۳
 ۱ مائىلە
 ۲ مائىلە
 ۳ قىزىلە
 ۴ خىزىلە
 ۵ سىياھە
 ۶ خورزە
 ۷ تىجارىە
 ۸ جىيە
 ۹ خوارج
 ۱۰ ئىشە
 ۲ . اسماعيلىيەنىڭ سىررتى ظهور و انتشارى
 ۳ . اسماعيللىك بارىچەسى :
 ۱ دولت عىيىدە
 ۲ قىيامەت ھۆكۈمى
 ۳ اسماعيلىيە تەرىپە دولتى
 ۴ حسن الصابىك تەكىلات سىياسەسى
 ۵ ملىكشاھ و اسماعيللىر
 ۶ بىرگەلىق
 ۷ تەبىئەت سىلپىق
 ۸ سىبىر
 ۹ سۈرىيە دە اسماعيللىر
 ۱۰ مۇھەممەد ئان دورى و اسماعيللىر
 ۱۱ صلاح الدين يول و اسماعيللىر
 ۱۲ اسماعيللىك سۈكۈت سەلىرى
 ۳ . اسماعيللىك دەوات و تەئالىم دىنيەسى
 ۱ بىرىنچى دەوات
 ۲ ھەدىيە سۈرىتى
 ۳ اېنگىلىيە وادىسى دەواتلىرى
 ۴ تۈركىيە دەواتلىرى

١٠٦	٥ شجی دعوت
١٠٧	٦ آلتی
١٠٨	٧ یلی
١٠٨	٨ سراسی
١٠٩	٩ طرزلی

١١١ ٥ . اساعیلرک اساسات فلسفیهسی

٢ - نصیرلر :

١٢٠	١ . نصیرلر تاریخنه مقدمه
١٢٢	٢ . منطقه و نفوس
١٢٤	٣ . نصیرلرک مشائی
١٢٥	٤ . نصیرلرک تاریخچهسی
١٢٧	٥ . نصیری دیی
١٣٢	٦ . نصیرلرک السای
١٣٦	٧ . نصیرلرک دخول مراسمی
١٣٨	٨ . نصیری بایرانلری
١٤٠	٩ . نصیرلرک هجوم
١٤٢	١٠ . کتاب المجموع :

١٤٢	١ سورة الاول
١٤٥	٢ سورة تقدیه ابن الولی
١٤٥	٣ سورة تقدیه ابی سعید
١٤٧	٤ سورة النسبة
١٤٩	٥ الفتح
١٥١	٦ السجود
١٥٢	٧ النمام
١٥٣	٨ الاساره
١٥٥	٩ العین القلوبه
١٥٥	١٠ المقده
١٥٦	١١ الشهادة
١٥٨	١٢ الامامیه
١٥٨	١٣ السامره
١٥٩	١٤ الیت المصور
١٦٠	١٥ الخبایه
١٦١	١٦ التقییه

- ١٦١ - ٨ - مهاجرت مسألهسى وسوريه ده تناقص نفوس
- ١٦٧ - ٩ - آثار نافعه
- ١٠ - سوريه تاريخى تارىختىن ابكى صحيفه :
- ١٧١ - ١ - مائليك بخره
- ١٧٦ - ٢ - سوريه ده اهل صليب
- ١٨١ - ١١ - تاريخى كتابه لار :
- ١٨١ - ١ - طرابلس جامع كيرنده سلطان خليلك كتابهسى
- ١٨٢ - ٢ - محمد الناصر ك . . .
- ١٨٢ - ٣ - امير قرطابك منبر او زرينده كى كتابهسى
- ١٨٢ - ٤ - سلطان صالحك امر نامهسى
- ١٨٣ - ٥ - امير ازديريك كتابهسى
- ١٨٤ - ٦ - سلطان قايتبايك امر نامهسى
- ١٨٥ - ٧ - طابلان جامى كتابه لارى
- ١٨٥ - ٨ - . . . نك وقفهسى
- ١٨٦ - ٩ - . . . منيريك كتابهسى
- ١٨٧ - ١٠ - سلطان شعبانك امر نامه عسكريهسى
- ١٨٩ - ١١ - قانونى سلطان سليمانك كتابهسى
- ١٨٩ - ١٢ - سكر كيه جامعه ده وانك كتابهسى
- ١٩١ - ١٣ - مدرسة الحانوتيه كتابهسى
- ١٩٥ - ١٤ - مدرسة ارباعيه كتابهسى
- ١٩٦ - ١٥ - آرمون شاه جامعه ده سلطان قايتبايك كتابهسى
- ١٩٦ - ١٦ - جامع الداخيتيه . . .
- ١٩٧ - ١٧ - ديكر بر آثار . . .
- ١٩٧ - ١٨ - جامع الملائكه كتابهسى
- ١٩٧ - ١٩ - الطوا جامى كتابهسى
- ١٩٨ - ٢٠ - خريه حسن مدرسهسى
- ١٩٩ - ٢١ - جامع البرطانى كتابهسى

- ۱۹۹ — عسکر الشیخه جامی کتابه سی
 ۲۰۰ — حصر الاکراده سلطان بیبرک کتابه سی
 ۲۰۰ — « « «
 ۲۰۱ — « « «
 ۲۰۱ — سلطان قلاونک کتابه سی
 ۱۰۱ — محمد بن قلاونک «
 ۲۰۲ — حصر الاکراده دیگر بر کتابه

ترقیقات و تبعات مجلیه :

۱- لبنان دن چکر کن :

- ۲۰۴ — بیروت دن بارونه
 ۲۱۴ — بیروت دن طرابلس

۲- طرابلس شام لواسی :

- ۲۱۹ — ۱- موقع و حدود
 ۲- احوال طبیعیہ :
 ۲۲۰ — ۱- داغلا و نهر
 ۲- الفیہ
 ۳- روزگار و ملت و بلاد سور
 ۲۲۰ — ۳- لوانک نفوس
 ۲۲۱ — لوانک کمارق
 ۵- لوانک امور زراعیہ :

- ۲۲۴ — ۱- معلومات عمومیہ
 ۲۲۵ — ۲- احوال و محصولات زراعیہ
 ۲۲۷ — ۶- اورمان و معادن

۳- ضرابلس شام مرکز قضاسی :

- ۲۲۷ — ۱- موقع و حدود
 ۲۲۸ — ۲- مساحه و نفوس

۲۲۸	۳ - معارف
۲۳۰	۴ - محصولات زراعيه
	۵ - آثار عتيقه و مواقع مهمه :
۲۳۱	۱ - طرابلسده واسكوده
۲۳۱	۲ - ارزاد ناحيه سي و آثاري
۱۳۳	۳ - طرطوس ناحيه سي و آثار قديمه سي
۲۳۵	۴ - اسریت خرابه لري
	۴ - طرابلس شام :
۲۳۷	۱ - طرابلسك منظره و وضعيت خارجيه سي
	۲ - طرابلسك خطوط داخله سي :
۲۴۰	۱ - قصبه بك وسعي و بنا لري
۲۴۶	۲ - طرابلسك محله لري ، سوق قلري و كوبردردي
۲۴۸	۳ - طرابلسك سوق
۲۴۹	۴ - نزه محله لري
	۳ - احوال عموميه :
۲۵۰	۱ - طرابلس شام قصبه سي
۲۵۱	۲ - نفوسى
۲۵۱	۳ - طرابلسك تاريخيه سي
۲۵۵	۴ - طرابلس بلديه سي
۲۵۶	۵ - پورتقال باغچه لري
۲۵۷	۶ - زيتون اناج لري و سايرن اصلا لري
۲۵۷	۷ - اييك تجارتي
۲۵۸	۸ - طرابلس اسكده تراموايى
۲۵۹	۹ - عزمي بك خستگاهه سي
۲۶۰	۱۰ - نسيان ماليه و صنايعه
۲۶۱	۱۱ - ذوق و عهد الوامد بانقده سي
۲۶۲	۱۲ - موبيليا بايريقده سي
	۴ - طرابلسك احوال اجتماعيه سي :
۲۶۴	۱ - طبقات اعالي و طرز معيشت
۲۷۲	۲ - اجتماعى و قلمر
۲۷۴	۳ - اعتيادت اجتماعيه
	۵ - احوال روحيه :
۲۷۸	۱ - مزاج ، اخلاق و طبائع

- ۲۹۱ ۲. حالت فکریه
- ۲۸۶ ۳. شیخ العربیه مناقب
- ۶ - طرابلسک احوال عمومی :
- ۲۸۸ ۱. صنعت صحیه
- ۲۸۹ ۲. امراض بلده و عارضیه
- ۲۹۲ ۳. تکلیلات صحیه
- ۷ - لبنان ۴ ادبیات و صنایع تقیسه :
- ۲۹۳ ۱. لبنان
- ۲۹۵ ۲. ادبیات و صنایع تقیسه
- ۸ - حرکت علمی و حیات طباعت :
- ۳۰۲ ۱. حرکت علمی
- ۳۱۱ ۲. حیات طباعت
- ۳۱۳ ۵ - حلبیه دوفرو
- ۶ - عکار قضاسی :
- ۳۱۸ ۱ - قضانک موقع و حدودی
- ۳۱۸ ۲ - ساحه قضاسی و تقوسی
- ۳۱۹ ۳ - احوال عمومی
- ۳۲۱ ۴ - قصاده امور معارف
- ۳۲۲ ۵ - محصولات زراعی
- ۳۲۲ ۶ - آثار قدیمه
- ۳۲۴ ۷ - حلبانک وضعیتی و منظره خارجی
- ۳۲۵ ۸ - حلبانک خطوط داخلی
- ۳۲۷ ۹ - احوال عمومی
- ۳۲۸ ۱۰ - احوال اجتماعی :
- ۳۲۸ ۱. طباده حیات اجتماعی
- ۳۳۰ ۲. طباده اعتیاد اجتماعی
- ۳۳۱ ۳. عکار قضاسک احوال اجتماعی
- ۳۳۱ ۴. اجتماعی رفتار
- ۳۳۷ ۱۱ - احوال روحیه
- ۳۴۰ ۱۲ - احوال صحیه
- ۳۴۲ ۱۳ - لبنان و ادبیات

۷ - عكار داغلرئده :

- ۳۴۷ ۱ - حلبادئ كواشربه
 ۳۵۰ ۲ - تورئنلر آزانئده
 ۳۵۶ ۳ - كواشربدن تللكلخه

۸ - حصن الاكراد قضائى :

- ۳۵۸ ۱ - قضائك موقع ، حدودى واحوال طيئبئسى
 ۳۵۹ ۲ - مساحئسى وقوسى
 ۳۵۹ ۳ - احوال عمومئسى
 ۳۵۹ ۴ - قضاه امور زراعيه
 ۳۶۰ ۵ - قضاه آثار قديئه
 ۳۶۲ ۶ - تللكلخك وضعئى ، منظرئسى وخطوط داخلئسى
 ۳۶۴ ۷ - تللكلخك احوال عمومئسى
 ۳۶۴ ۸ - احوال اجتماعئى :
 ۳۶۴ ۱ - تللكلخده حيات اجتماعئى
 ۳۶۶ ۲ - حصن الاكرادده حيات اجتماعئى
 ۳۶۹ ۳ - اعتيادات اجتماعئى
 ۳۷۰ ۴ - اجنائى رفتار
 ۳۷۲ ۹ - احوال روجه وسوبه فكرئى
 ۳۷۷ ۱۰ - احوال صحئى
 ۳۸۰ ۱۱ - لسان ، ادبيات

۹ - تللكلخ - برمانه بولى :

- ۳۸۲ ۱ - تللكلخده صوك كوئمز
 ۳۸۵ ۲ - حذور نواجئسته دوشور
 ۳۸۷ ۳ - حذور ناجئسى وتور كئلر :
 ۳۸۷ ۱ - حذور ناجئسى
 ۳۸۸ ۲ - حذور تور كئلرئى
 ۳۹۰ ۴ - برمانه دوشور

- ۱۰ - صافیتا قضای :

- ۳۹۲ ۱ - موقع و حدود
 ۳۹۲ ۲ - مساحت ، نفوس و احوال اداره
 ۳۹۴ ۳ - فضائک احوال عمومی
 ۳۹۵ ۴ - محصرات زراعت
 ۳۹۵ ۵ - آثار قدیمه
 ۳۹۸ ۶ - برمانه نك و ضمیمی و منظره خارجیه
 ۳۹۹ ۷ - برمانه نك خطوط داخلی
 ۴۰۱ ۸ - برمانه نك احوال عمومی
 ۹ - احوال اجتماعیه :
- ۴۰۴ ۱ صافیتا قضا سندھ حیات اجتماعیه
 ۴۰۷ ۲ امتیادان اجتماعیه
 ۴۰۰ ۳ اجناسی رقیب
 ۴۱۱ ۱۰ - حالت روحیه و - و به فکر
 ۴۱۳ ۱۱ - احوال سجدیه

- ۱۱ - نصیری ادبیاتی :

- ۴۱۵ ۱ - نصیریلرک حالت روحیه
 ۴۲۰ ۲ - نصیریلرک حالت ادبیه
 ۴۲۳ ۳ - نصیریلرک تاریخ ادبیه
 ۴ نصیریلرک اشعار دینی
- ۴۲۷ ۱ - ارج تشبیه
 ۴۲۸ ۲ - منظومه هبوط
 ۴۳۰ ۳ - عرائش دیوان :
 ۴۰۰ ۱ - کلازیرہ قائد اشعار دینیہ
 ۴۰۰ ۲ - تالیله قائد اشعار دینیہ
 ۴۰۵ ۳ - قله مان مرارک نقل ابتدایی شعر

- ۱۲ - برمانه دن طرطوسه

- ۱۳ - طرطوس ناحیه سی :

- ۴۴۰ ۱ - طرطوسک و ضمیمی ، منظره سی و خطوط داخلی

۲ - احوال اجتماعی :

۴۴۲

۱ . طرطوسہ مکات اجتماعی

۴۴۰

۲ . آبیہ دہ احوال اجتماعی

۴۴۴

۱۴ - لوادن لوایہ : طرطوس بانیاس پرلی

۱۵ - لازقیہ لواسی :

۴۴۷

۱ - لوانک موقع و حدودی

۲ - احوال طبیعیہ سی :

۱ . دائرہ و نہر

۴۴۸

۲ . اقلیم

۴۴۸

۳ . پاشوریل

۴۴۸

۴ . طبیعت تراب

۴۴۹

۳ - لوانک نفوسی

۴ - نوادہ امور زراعیہ :

۴۴۹

۱ . معلومات عمومیہ

۴۵۱

۲ . محصولات زراعیہ

۴۵۵

۵ - اورمان و معادن

۱۶ - مرقب قضاسی :

۴۵۶

۱ - قضایک موقع و حدودی

۴۵۶

۲ - قضایک مساحہ و نفوسی و احوال ادارہ سی

۴۵۸

۳ - احوال طبیعیہ سی

۴۵۹

۴ - اسوال عمومیہ سی

۴۶۰

۵ - قنادہ محصولات زراعیہ

۴۶۱

۶ - قنادہ آثار قدیمہ

۴۶۲

۷ - بانیاسک وضعیتی و منظرہ خارجیہ سی

۴۶۳

۸ - بانیاسک خطوط داخلیہ سی

۹ - احوال اجتماعیہ :

۴۶۶

۱ . بانیاسدہ حالت اجتماعیہ

۴۶۶

۲ . مرقب قضاسک اسوال امتناعیہ سی

۱۰ - احوال صحبه

۴۶۹

۱۷ - اسماعيلير حقهده تدقيقات مجايه .

۴۷۱

۱ - بيروت اسماعيليري

۴۷۲

۲ - اسماعيليرك تشكيلات حاضرهمي

۳ - اسماعيليه نك شكل حاضرى :

۴۷۵

۱ اسماعيليه نك استعماللري

۴۷۷

۲ اسماعيليرك عبادتي وديتاري

۴۸۰

۳ تظاهرات دينيه

۴۸۶

۴ اسماعيليره اسادات

۴۸۶

۴ - اسماعيليرك احوال اجتماعيه سي

۴۸۸

۱۸ - بانياسدن جيله به

۱۹ - جيله .

۴۹۰

۱ - فضائك موقع وحدودى

۴۹۰

۲ - مساجد ، تقوسى واحوال اداريه

۴۹۴

۳ - فضائك احوال طبيعيه سي

۴۶۴

۴ - فضائك احوال عموميه سي

۴۹۵

۵ - قضاءه محصولات زراعيه

۹۶۴

۶ - جيله نك منظرهمي ، موضعت خارجه وخطوط داخله سي

۷ - احوال اجتماعيه :

۵۹۸

۱ - جيله نك احوال اجتماعيه سي

۵۰۰

۲ - جيله فضائك احوال اجتماعيه سي

۵۰۵

۸ - احوال صحبه :

۵۰۵

۱ . معلومات عموميه

۵۰۷

۲ . موضى وبارشى خسته لئلر

۲۰ - نصيره داغلر نده

۲۱ - صهيون

۵۱۳

۱ - فضائك موقع وحدودى

- ٥١٣ — ٢ — قضائك مساحسى نفوس واحوال اداريسى
 ٥١٤ — ٣ — قضائك احوال طبيهسى
 ٥١٥ — ٤ — قضائك احوال عموميهسى
 ٥١٦ — ٥ — قضاءه آثار قديمه
 ٥١٨ — ٦ — بانائك وضعتى ، منظره خارجيه وخطوط داخلهسى
 — ٧ — احوال اجتماعيه :
 ٥٢٠ . ١ . باناده حالك اجتماعيه
 ٥٢٣ . ٢ . ميهونده حالك اجتماعيه
 ٥٢٦ . ٣ . تفصيلات منسه
 ٥٢٨ — ٨ — احوال صحيه

— ٢٢ — بانا — لاذقيه بولى

— ٢٣ — لاذقيه مركز قضاسى .

- ٥٣٣ — ١ — قضائك موقع وجودى
 ٥٣٣ — ٢ — مساحسى ونفوسى
 ٥٣٥ — ٣ — قضاءه امور معارف
 ٥٣٧ — ٤ — قضائك احوال زراعيهسى

— ٢٤ — لاذقيه .

- ٥٤٠ — ١ — لاذقيهك وضعتى ومنظره خارجيهسى
 ٥٤٢ — ٢ — لاذقيهك خطوط داخلهسى
 — ٣ — احوال عموميه :
 ٥٤٦ . ١ . لاذقيه نصبهسى
 ٥٤٦ . ٢ . نفوس
 ٥٤٧ . ٣ . لاذقيهك تاريخيهسى
 ٥٤٩ . ٤ . لاذقيه بلديهسى
 ٥٥١ . ٥ . امور معارف
 ٥٥٢ . ٦ . لاذقيهك احوال اقتصاديهسى
 — ٤ — احوال اجتماعيه :
 ٥٥٦ . ١ . حياى عموميه اجتماعيه
 ٥٦٠ . ٢ . اعتيادات اجتماعيه

- ۵ - احوال صحبه
 ۶ - لسان ، ادبیات و حیات طباعت
 ۲۵ - لاذقه تورکنلری .
 ۱ - احوال اجتماعی و روحیه
 ۲ - لسان و ادبیات
 ۲۶ - عودت

مآثر

- ۵۸۰ شایان توصیه آثار
 ۵۸۸ خطا و صواب جدولی
 ۵۹۱ فهرست

İSTANBUL
 BÜYÜK
 BELEDİYE
 ATATÜRK

- رساله ايلاندر و فريطدر -

تحيه نوسروسي

١٦٩-١٦٨

سودبده طرق و معابر

١٨١-١٨٠

طرابلس شام جامع كبرى - نظريف انبر

١٨٣-١٨٢

طرابلس شام جامع كبرى - بونوك قابو

٢٣٥-٢٣٤

طرطوس قلعه سنك تقسيماات داخلهسي

٢٣٩-٢٣٨

طرابلس شام

٢٤١-٢٤٠

طرابلس واسكاه خريطهسي

٢٤٧-٢٤٦

طرابلس شام اسكاهسي

٢٤٩-٢٤٨

طرابلس شامده زمربه جادهسي

٢٥٩-٢٥٨

طرابلس شامده عزيمي بك خستهخانهسي

٢٦١-٢٦٠

..... خستهخانه سنده بر بناقخانه

٣٦١-٣٦٠

حسن الاكراد

٣٦٣-٣٦٢

حسن الاكراد قلعه سنك بلائي

٣٩٧-٣٩٦

سافينا شارسنك تقسيماات داخلهسي

٤٤١-٤٤٠

طرطوسده صيايوتدن قلما بر معبد

٤٦٣-٤٦٢

مرتب قلعه سنك تقسيماات داخلهسي

٥١٧-٥١٦

صهيون قلعه سنك تقسيماات داخلهسي

٥٤٣-٥٤٢

لاذقيه ليهائي

٥٤٥-٥٤٤

لاذقيه ده شيخ مغربي جاني

